

ქართული სამართლის ძებნები

ტომი VII

ს ა ს ა მ ა რ თ ლ ო ა რ ზ ა - ო მ მ ე ბ ი

ტექსტები გამოსცა, წინასიტყვაობა და შენიშვნები დაურთა
პროფ. ი. დ. ო. ლ. ი. ძეგ

გამომცემლობა „მეცნიერება“
თბილისი
1981

„ქართული სამართლის ძეგლების“ VII ტომი შეიცავს XVIII ს. სასამართლო არზა-ოქმებს, რომელთა დიდი ნაწილი პირველად ქვეყნდება. ამ სასამართლო აქტებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვთ არა მარტო სასამართლო წყობილებასა და სამართალწარმოების ისტორიის, არამედ გვიანდელდალური ქართლ-კახეთის სოციალურ-ეკონომიკური საკითხების შესასწავლადაც.

ტომს ერთვის წინასიტყვაობა და არქეოგრაფიული შენიშვნები.

წინასიტყვა

„ქართული სამართლის ძეგლების“ მეშვიდე ტომში იბეჭდება სასამართლო არზაოქმები — განსაკუთრებული სახეობის იურიდიული დოკუმენტები, რომლებიც მთელ რიგ ახალნორმებს შეიცავენ, სამართლის წიგნებსა და სხვა საკანონმდებლო აქტებში გათვალისწინებული რომ არ არის.

მიუხედავად მათი დიდი მნიშვნელობისა, არქივებსა და ხელნაწერთა საცავებში დაცული ამგვარი საბუთები, გარდა უმნიშვნელო ნაწილისა, დღემდე არათუ გამოუქვეყნებელია, არამედ გამოვლინებული და დადგენილიც არ არის.

აკად. ივ. ჯავახიშვილის გამოკვლევით, „როგორც XI—XV სს. მეფეთა წყალობის წიგნებითგან ჩანს, მეფის წყალობა ხშირად მირთმეული თხოვნის შედეგი ყოფილა. არც ერთი ამგვარი იმდროინდელი თხოვნათაგან ჯერჯერობით აღმოჩენილი არ არის, მაგრამ წყალობის წიგნებითგანა ჩანს, რომ ამ საბუთებს მაშინ „ჰაჯაი და მოჯსენებაი“ რქმევიათ, ანუ ჰაჯისა და მოხსენების წიგნი. ჰაჯა არაბული ტერმინია. ჰაჯატ, ჰაჯა არაბულად გასაჭირს, გაჭირვებას, მოთხოვნილებას ეწოდება.

შემდეგში, XVIII ს-ში, ამგვარს საბუთს „არზა“ ეწოდა... ეს სიტყვაც არაბულად „ვარზაჰ“ წარდგენას, წარდგენილობას, მიმოხილვასა ჰნიშნავს და ქართულში სპარსეთის გზით და საშუალებით არის შემოსული“ (ქართული დიპლომატიკა, 1926, გვ. 41).

როგორც ცნობილია, ჩვენამდე მოღწეული საჩივრის უძველესი წიგნები XIII საუკუნით თარიღდება. რაც შეეხება სასამართლო არზა-ოქმებს, დღემდე დადგენილი არ არის, თუ როდის შემოვიდა ისინი, როგორც სიგელთმცოდნეობითი ტერმინები, ქართულ დიპლომატიკაში. ჩვენი მასალების მიხედვით, „არზა“, როგორც დიპლომატიკური ტერმინი, პირველად იხსენიება 1692 წლის განჩინებაში გერმანოზიშვილების ყმა-მამულზე დავისა გამო. მაგრამ, ჩვენი აზრით, სავარაუდებელია, რომ ეს ტერმინი უფრო ადრეც, როგორც

მეფის დროიდანაც, იხმარებოდა. იგივე უნდა ითქვას „ოქმ-ზეც“, როგორც საბუთის სახეობაზე. არაბული „ჰოქმა“ ქართულში შემოსულია სპარსულიდან.

ამ ტომში დაბეჭდილი სასამართლო არზა-ოქმების პირველი ნიმუშები ვახტანგ მეექვსის ხანას მიეკუთვნება. წინა პერიოდის არცერთი საბუთი შემონახული არ არის. საბუთების უდიდესი ნაწილი თეიმურაზისა და ერეკლეს ხანას მოიცავს. დარეჯან დედოფლისა და დავით მეექვსედრეგამგებლის უკანასკნელი ოქმები 1803 წლით, ხოლო ანტონ II-ისა 1808 წლით თარიღდება. დასავლეთ საქართველოს ამ ტიპის საბუთებიდან ჩვენამდე მოღწეულია სამეგრელოს უკანასკნელი მთავრის დავით დადიანის რამდენიმე საბუთი, შედგენილი 1844—1853 წლებში. უფრო ადრინდელი საბუთები ჯერჯერობით ცნობილი არ არის.

წინამდებარე კრებულში შესულია არა ყოველი სასამართლო არზა-საჩივარი, არამედ მხოლოდ ის არზები, რომლებსაც დართული აქვთ სათანადო ოქმები. ჩვენ მხოლოდ ოქმიან არზებს ვაქვეყნებთ, უოქმო არზები, ე. ი. ცალკე არზა, ან ცალკე ოქმი, გარდა მერაღიბეგ ციციშვილის არზისა, ტომში შეტანილი არ არის. ამასთან, გარდა რამდენიმე საბუთისა, ტომში შეტანილი არ არის მართვა-გამგებობითი (ადმინისტრაციულ-განკარგულებითი), ან კერძო თხოვნა-მოწყალეობითი ხასიათის არზა-ოქმები. ჩვენი ტექსტები სასამართლო არზა-ოქმებს შეიცავენ.

არზა-ოქმი თავისებური შედგენილობის დიპლომატიკურა იქტია, რომელიც კერძო და საჯარო-სამართლებრივ საწყისებს შეიცავს. სასამართლო არზა არის რაიმე საქმეზე მოწყალეების თხოვნა სამართლის მიცემის შესახებ, იგი კერძო ხასიათის საბუთია, რომლითაც დაზარალებულა პირი თავისი დარღვეული უფლებების აღდგენას ითხოვს.

არზები სხვადასხვა ფორმისა და შინაარსისა იყო. მათი უდიდესი უმრავლესობა ყმა-მამულზე დავას შეეხება, დანარჩენი კი სასისხლო და სხვა ხასიათის დავებს შეიცავს. ტიპური არზა გარკვეული ფორმის მიხედვით იწერებოდა და შედგებოდა მიმართვის, დავის საგნისა და თხოვნა-ვედრების ნაწილებისაგან. მიმართვის ნაწილი ჩვეულებრივად ასეთია: „ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მათ ფეტა მიწა-მტვერს (ამასა და ამას) მოსცეს“. შემდეგ გადმოცემულია დავის საგანი ანუ არზის შინაარსი, რომელიც თხოვნა-ვედრებით

მთავრდება: „გვედრები, თქვენს წინაშე სამართალში გვალაპარაკოთ და სამართალი მოგვცეთ, ღმერთი გაგიზარჯევს“. ამრიგად, როგორც წესი, არზის თავსა და ბოლოში მოხსენიებულია ღმერთი, ვითარცა, მთხოვნელის აზრით, უზენაესი მსაჯული.

არზას თან ერთვის ოქმი ანუ წერილობითი ბრძანება-განკარგულება იმ უფლებამოსილი პირისა, რომელსაც თხოვნით მიმართავს მომჩივანი. ასეთი პირები იყვნენ: მეფე, დედოფალი, კათალიკოსი, ბატონიშვილები, მთავრები, თავადები, მდივანბეგები, მელიქ-მამასახლისი და სასამართლო ხელისუფლებით აღჭურვილი სხვა პირები. ოქმი, როგორც წესი, წარწერილია არზის თავში და ზოგჯერ არზის მარჯვენა და მარცხენა აშიებზეც გადადის. თუ მთხოვნელი არზას იმ მოხელეს მიართმევდა, რომლის კომპეტენციაშიც ეს საქმე არ შედიოდა, ან მის უფლებამოსილებას აღმატებოდა, მაშინ მოხელეს ოქმში უნდა მიეთითებინა, თუ ვის უნდა მიმართოს დაზარალებულმა ამ საკითხზე. ოქმების ერთი ნაწილი არსებითად წყვეტს სადავო საქმეს — აკმაყოფილებს ან უარყოფს მომჩივანის თხოვნას; ხოლო მეორე ნაწილი დაეას არსებითად არ წყვეტს და საქმეს გამოსაძიებლად ან განსახილველად შესაბამის ხელქვეით მოხელეს ან სასამართლო დაწესებულებას უგზავნის. როცა ოქმის ანუ ბრძანების გამცემი პირი საქმის რაიმე გარემოების გამოსარკვევად და დასადასტურებლად არზას შესაბამის მოხელეს უგზავნის, მაშინ მოწმეთა წერილობითი ჩვენებები, როგორც მტკიცებულება და დავის გადაწყვეტის საფუძველი, თვით არზაზე უნდა იქნეს წარწერილი. ამის შემდეგ არზა კვლავ უბრუნდება იმ პირს, რომელმაც თავისი პირველი ოქმით საქმე გამოსაძიებლად გადასცა. არზაში აღნიშნული ფაქტის დადასტურების შემთხვევაში საქმე გადაწყდება მეორე ოქმით, რომელსაც ასევე არზაზე წააწერენ. არზებზე წარწერილი მდივანბეგთა ოქმები თავისი ფორმით ემსგავსება სასამართლო განჩინებებს, რომელთაც ორი ან მეტი მდივანბეგის ბეჭედი უზის. თუ სადავო საქმის გადაწყვეტისათვის საჭიროა ადგილობრივი დათვალეობა, მაშინ საქმის განხილვა, ოქმის მიხედვით, გადაიდება იმ დროისათვის, როცა საქმის გამრჩევი უფლებამოსილი პირი სადავო ადგილას მივა.

ჩვეულებრივად ოქმიც სამი ნაწილისაგან შედგება: მიმართვა, ოქმის შინაარსი და ოქმის აღსრულების დაკისრება. მიმართვაში აღნიშნულია ის პირი, რომლისადმი გაცემულია ბრძანება სადავო საქმის განხილვისა და გადაწყვეტის შესახებ; შემდეგ გადმოცემულია ოქმის შინაარსი, რასაც ერთვის აღსრულების განკარგულება. ოქ-

მის ბოლოს დასმულია თარიღი და ბეჭედი. სამეფო ოქმის ტიპიური ნიმუშია, მაგალითად, ერეკლე მეორის 1782 წლის 10 სექტემბრის ბრძანება თავისი ძის ვახტანგ ბატონიშვილისადმი, რომელშიც ნათქვამია: „ჩვენო ღვთის წყალობავ, შვილო ბატონო ვახტანგ! მერე ამაზედ იასაულიც შენა ხარ, გამრივე და მოსამართლევ შენა ხარ. მდივანბეგების თანდასწრებით ესენი თქვენთან უნდა მიასხმევინოთ, ალაპარაკოთ, სწორედ და ჭეშმარიტი გამოიძიოთ და სამართალი მისცეთ. ენკენისთვის ი, ქორონიკონს უო“.

წინაპარ მეფეთა მიერ გაცემულ ოქმებს, თუ ისინი კანონიერია, როგორც წესი, შემდგომი მეფეები არ აუქმებენ, არამედ იმოწმებენ და ადასტურებენ. რაც შეეხება საკუთარ ოქმს, მეფეს ყოველთვის შეუძლია მის მიერ აღრე გაცემული უმართებულო ოქმი შემდგომი ოქმით შეცვალოს ან სულაც გააუქმოს. ოქმის აღსრულების შეჩერებას „ოქმის დაყენება“ ეწოდება. მეფის ან კათალიკოზის ოქმს, თუ არ თვითონ ისინი, ვერავენ დააყენებს. მათ კი შეუძლიათ ყოველი ხელქვეითის მიერ გაცემული ოქმი დააყენონ ან გააუქმონ.

არზა-ოქმებისათვის სპეციალური სამეფო ბეჭედი იყო განკუთვნილი. ერეკლე მეორეს, როგორც ცნობილია, „ცხრა საბეჭდავი ბეჭედი“ ჰქონდა, მაგრამ არზებზე წარწერილ მის ოქმებს, გარდა ორიოდ შემთხვევისა, მხოლოდ ერთი ბეჭედი უზის, რომლის ლეგენდა ასეთია: „ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლემ“.

ამრიგად, არზა-ოქმები განსაკუთრებული ქაზის საბუთებია. რომლებზეც დაფუძნებულია სამართალწარმოება. საქმის აღძვრის, გამოძიებისა და განხილვის საფუძველია წერილობითი ბრძანება ანუ ოქმი, ამიტომ პროცესის ამ სახეობას პირობითად შეიძლება საოქმო პროცესი ეწოდოს. სასამართლო წარმოების ამ ფორმის თავისებურებათა შესწავლა სცილდება ტომის წინასიტყვაობის ფარგლებს და სპეციალური კვლევის საგანს შეადგენს.

თუ საპროცესო სამართლის ისტორიას გადავხედავთ, დავინახავთ, რომ მსგავსი სამართალწარმოება არსებობდა ძველ რომში იმპერიის პერიოდში; მოსარჩელის პრეტენზია იმპერატორის განკარგულებას ემყარებოდა, რომლის ძალით იმპერატორი მოდავე მხარეებს სასამართლო საქმის განხილვისათვის საგანგებო მოხელეს განუწესებდა (iudex datus). ანალოგიურ პროცესს იცნობდა შუა საუკუნეების ინგლისიც, სადაც მეფის სახელზე შეტანილ არზათხონას. „მოწყალების“ წესით, მეფე განსახილველად ვადასცემდა კანცლერს, რომელიც საქმის გადაწყვეტისას ბუნებითი სამართლისა და ნაწილობრივ რომის სამართლის ნორმებით ხელმძღვანელობდა.

ქართული არზა-ოქმების მსგავსი საბუთები ცნობილია მე-17— მე-18 საუკუნეების სპარსულ და ოსმალურ დიპლომატიკაშიც. ოსმალური არზა-ოქმის ერთ-ერთი ასეთი ნიმუში, რომელიც ქართლში ოსმალობის ბატონობის პირველ წელს — 1724 წლის 25 ოქტომბერსაა შედგენილი, თარგმნილი და გამოქვეყნებულია ხელნაწერთა ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერ თანამშრომლის ც ი ს ა ნ ა ა ბ უ ლ ა ძ ი ს მიერ (გ უ რ ჯ ი ზ ა დ ე, თბილისის დაპყრობის წიგნი, 1975, გვ. 68—69).

წინამდებარე ტომში შესული არზა-ოქმების ტექსტები საგრძნობლად დაზიანებულია. ეს უმთავრესად შეეხება იმ საბუთებს, რომლებიც შემონახულია დედნების სახით. საბუთის ჯეროვანი დაუცველობის გამო ტექსტები მნიშვნელოვან ხარვეზებს შეიცავენ, ზოგან ტექსტი გადასულია და აღარ იკითხება. რაც შეეხება იმ საბუთებს, რომლებიც მოღწეულია პირების სახით, მნიშვნელოვანწილად დამახინჩებულია გადამწერთა მიერ. ტექსტის ხარვეზები და დამახინჩებული ადგილები აღდგენილია ჩვენს მიერ. აღდგენილი ტექსტი ჩასმულია კვადრატულ კავებში, ხოლო ტექსტის ის ხარვეზები, რომელთა აღდგენა ვერ შევძელით, ტექსტშივე აღნიშნულია სამწერტილით...

განკვეთილობის ნიშნებად ხელნაწერებში ნახმარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი, ან ორწერტილი ხაზით. მაგრამ ზოგიერთ საბუთში ასეთი ნიშნები სულაც არ არის ნახმარი. წინამდებარე ტექსტები გამართულია თანამედროვე პუნქტუაციის მიხედვით და არზის გაგების გაადვილების მიზნით დაყოფილია აბზაცებად.

დაბეჭდილ ტექსტებში, როგორც წესი, დაკულია საბუთის ორთოგრაფია, უმც კომპლექსი, გარდა იმ შემთხვევებისა; როცა იგი თარიღებისა და ქორონიკონების აღსანიშნავად იხმარება, წარმოდგენილია უე-თი. ქარაგმები ყველგან გახსნილია.

არზა-ოქმების ტექსტები დალაგებულია ქრონოლოგიური თანამიმდევრობით. საბუთებს ვათარილებთ არა არზის, არამედ ოქმის. თარიღის მიხედვით, რადგან სწორედ ოქმი ანუ ბრძანება გვიჩვენებს, თუ რა შედეგი მოჰყვა არზას, როგორ გადაწყდა იგი. ოქმი ჰქმნის საბუთის მთლიანობას, მის დამთავრებულობას, ამიტომაც საბუთი ოქმის მიხედვით უნდა დათარიღდეს. ხოლო იმ შემთხვევაში, როცა ოქმს თარიღი არ უზის, საბუთი არზის მიხედვით თარიღდება.

დაბეჭდილ ტექსტებში წარმოდგენილია მეფეთა, დედოფალთა, კათალიკოსთა, ბატონიშვილთა, მთავართა, თავადთა, მდივანბეგთა,

შელიქ-მამასახლისთა და სხვა უფლებამოსილ პირთა ბეჭდების ლეგენდები.

თითოეულ საბუთს ერთვის მოკლე არქეოგრაფიული აღწერილობა, რომელშიც აღნიშნულია საბუთის ფონდი, შიფრი, აწინდელი მდგომარეობა, ზომა, დამწერლობა და განკვეთილობის ნიშნები. აქვე მოცემულია უთარილო საბუთების დათარიღება და მითითებულია იმ საბუთების პუბლიკაცია, რომელთა დედნები ან პირები დაკარგულად ითვლება.

მკითხველს მოვაგონებ, რომ ის არზა-ოქმები, რომელთა გამო გამოტანილია სასამართლო გადაწყვეტილებანი, უკვე გამოქვეყნებულია „ქართული სამართლის ძეგლების“ IV—VI ტომებში, რომლებიც სასამართლო განჩინებებს შეიცავენ.

აქ წარმოდგენილი საბუთების მნიშვნელობა განუზომელია არა მარტო ქართული სამართლის ისტორიისათვის, არამედ მე-18 საუკუნის საქართველოს ეკონომიკური და სოციალურ-პოლიტიკური ისტორიის, კერძოდ, საადგილმამულო და ბატონყმური ურთიერთობების ისტორიის შესწავლისათვის.

წიგნის მოცულობის გაზრდის გამო ამ ტომის საძიებლები დაერთვის VIII ტომს, რომლითაც მთავრდება „ქართული სამართლის ძეგლების“ სერიის პუბლიკაცია.

ი. დოლიძე

ოქტომბერი

1. არზა კორკოტიოვილიანის გაგულის თაობაზე

ვახტანგ VI-ის ოქმით

1717—1719 წწ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 223. დედანი. 21,5×16 სმ. ქალაღი. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი და ორწერტილი. ა-მე-
ტი. საბუთი თარიღდება ბ ა ქ ა რ ი ს ზეობის წლებით.

ქ. ღმერთმან ბედნიარის ხემწიფის ჰირი და სატკივარი მოსცეს
მაგათ ფეხთა მიწა-მტვერს და ვ ი თ ს და იმის ძმებს.

მერმე ამას მოგახსენებთ ბედნ[ი]არს ხემწიფესა: ღმერთმან
ზომ იცის, დანაშაული არა გვაქეს რა სამსახურის მეტი. ახლა მან-
გლელმა თქვენი წყალობა და გასამართლებული მამული წამართო
და საყდრის კარიც დამიკლიტა და დეკანოზიც წა[ა]ყუანინა.

თუ დანაშაული გვაქეს რამე, ჩვენი თავიც მაგათი ჰირის სანაც-
ლო იყოს; თუ არადა, რატომ დაგვემართოს, რა დანაშაული გვაქეს?

თავში

ქ. შვილო, მეფევ, ბატონო ბ ა ქ ა რ ! მერმე ეს არზა კ ო რ-
კ ო ტ ი შ ვ ი ლ ე ბ მ ა მოგვართვა, მაშინ ხომ თქვენ გა[ა]რიგეთ,
რატომღა შლიან, რა დროს ან საყდრის დაკლეტა არის და ან დეკა-
ნოზის დაჭერა. ეს[ე]ც უმართებულო უქნია მანგლელს. დეკანოზიც
ააშვებინეთ და ნურც, რომელიც სამართალი გიქნია, იმას მოუშლით.

ხელრთვა: ვ ა ხ ტ ა ნ გ

2. არზა თამაზ ვარმანოვილიანს სახელოს თაობაზე

ვახტანგ VI-ის ოქმით

1717—1719 წწ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6602. დედანი. ქალაღი. 21,2×15 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
ორი წერტილი. საბუთი თარიღდება ვ ა ხ ტ ა ნ გ VI-ის ძის შ ა ჰ ნ ა ვ ა -
ზ ი ს (ბაქარის) ზეობის წლებით.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჰირი და სატკივარი მათ
ფეჯთ მიწა-მტუერს მილახორბაშს თ ა მ ა ზ ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კელმწიფესა. თქუენი წყალობა მამაჩემს ახალ ქალაქი და ტამალია სამოურაოდ ეჭირათ. თქვენც მოგვხსენებათ, თუ რა ხანია რომ ის სოფლები იმათ უჭირავს და ახლა წაურთმევიათ სადმე.

და ახლა ამას გეხვეწებით: თქუენად სამლოცველოდ და გასამარჯვებლად იმდონი მოწყალება უყავით საბრალო იმ ჩემს ძმებსა, რომ თავიანთ ნაქონი სახელო ისევ უბოძოთ.

კიდებუ

ქ. შვილო ბატონო, მეფეც შაჰნავაზ! მერმე ამ გერმანოზის შვილებს რაც ამ არზაში ეწეროს, ისევ უბოძეთ, ნამსახურნი კაცნი არიან.

verso-ზე მინაწერი: „ტამალისა და ახალ ქალაქის წიგნი“.

ბეჭედი: დავითის ტომად მეფედ ვზი სპასალარად სახელდებული, ვასტანგ.

3. არჯა ნიკოლოზ ურჯანელისა მამულის თაოგაზე ხანის ოჯგით

1788 წ. 4 აპრილი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2598. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხანის ჭირი ურბნელს მოსცეს. მერმე ამას მოვახსენებთ ბატონსა, რომ ჩვენს მონასტერთან ერთი სახასოხოდაბუნი არის ბაკთ მიწა და ცუდათ უქმარებლად ძეს. და იმ მიწის წყალობა გვიყავით, რომ ის მოგვნათ და კემწიფის სამსახურიც შევიძლოთ და კელმწიფის წყალობით ჩვენც რამ ვირგოთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ურბნელო ეფისკოპოზო ნიკოლოზ! მერმე შენის საყდრის ახლო რომ სადედოფლო სახასოხოდაბუნი ყოფილა ბაკთ მიწა და შენთვის მოგვიცემია; სხვას კაცს ხელი არა აქვს. დაიწერა აპრილის დ, ქორონიკონს უკვ.

შენ მოხან, დასთესე, მანამ მოხელებიც მოვლენ.

სპარს.

სპარს.

სპარს.

4. არჯა ნიკოლოზ ურბანელისა ღალა-კულუხის თაოგაზე

საქართველოს ვალის ოქმით

1738 წ. 14 ივლისი

ცხსა. ფონდი 1448, № 1323. ღედანი. 22,7×15,5 სმ. ქალღლი. მხედრუ-ლი. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიარის საქართველოს ვალის ქირი მათს მლო-ცველს ურბნელს ნიკოლოზს მოსცეს.

მერმე ამას მოგახსენებ: რუის[ს] ცოტა რამ ნასყიდი მა-მული მაქვს და იმისი მახტაც ჩემზე სწერია. და ერთის რაყმის წყა-ლობა მიყავით, რაც რუის[ს] ჩემი ნასყიდი მამული იყოს, იმისი ღა-ლა-კულუხი მე ავიღო.

თუ სიტყვა ქონდეს ვისმე, თქვენ მოგახსენოსთ; თუ სიტყვა არა-ვის ქონდეს, რაც ჩემი ნასყიდი და საღალო იყოს, მე დამანებონ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერმე რაც ხანის შვილის ან ურ[ბნე-ლ]ის კაცის ნასყიდი მამული რუისში იყოს, ან საღალო მამული ქონ-დეს, მალუჯათს ეს აძლევ[ს], ყველამ ღალა ურბნელს მოეცით.

ღაიწერა მკათა[თ]ვის იღ, ქორონიკონს უკვ.

სპარს.

სათური: ქ. ხანის შვილის ოქმი რუისის მიწების ღალისა.

5. არჯა თევღორე ოსმანაშვილისა ყოგონის თაოგაზე

არჩილ(?) ვაფის ოქმით

1788 წ. 8 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1263. ღედანი. 21×10,7 სმ. ქალღლი. მხედ-რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორი წერტილი. ა-მეტი. საბუთს უზის ოთხკუთხა ბეკედი, რომლის ღეგენდა ვერ ამოვიკითხეთ.

ქ. ღმერთმა ხემწიფის ქირი მოსცეს მათ მიწა ფეხთა შტვერს-ოს მანაშვილს თევღორასა.

ველინმად რომ მობძანდა, მაშინ ათი სული ხიზანი დავ-ტყვევდით. ერთი მე ზაზამ სარღლის შვილმა თათრისაგან მიყი-ღა. აბღულასთან იჩივლა მანუჩარ ციციის შვილ-მა და წიგნიც მიბოძა და ხელიც აიღო, მანუჩარ და ზაზას დამანება.

ახლა ის მოკ[ე]და და ისევ მანუჩარ მეჭიდება. თქვენთ გასამარ-
ჯვებლ[ა]თ ერთი სამართალი ქალირსეთ. მანუჩარის მოცემული წიგ-
ნიცა მაქვს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! მერმე ეს ოსმანაშვილი თევდო[რა]
რადგან ზ ა ზ ა ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ი ს ა გ ა ნ დახსნილი ყოფილა და
მანუჩარის წიგნი კელთ უჭირავს და იმასაც ზაზასათვის დაუნებებია,
ისევ ზაზას შვილს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს და ფ ა რ ს ა დ ა ნ ს ეჭიროს.

დაიწერა მარიამობის მ, ქორონიკონს უკვ.

**6. არაა ლილოელ ლავითასი და გაჟანასი გამოსალაგის თაოგაჟა
ვაჟილ ალიუულიგაგის ოჟიით**

1735—1738 წწ.

ცსა. ფ. 1448. № 1478. დედანი. დაზიანებული. 19,7×15,3 სმ. ქალღღ. მხედრული. ალაგ-ალაგ წერტილი ან ორწერტილი. საბუთი თარიღდება ალიუულიგის ვეჟილობის წლებით.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ვეჟილის ჭირი მათს ფეჟთა მტვერს თბილელის ლილოელებს და ვ ი თ ა ს ა¹ და ბ ე ე ა ნ ა ს მ ო ს -
ცეს.

მერმე ეს მოვახსენოთ: ჩვენი მირი თბილელს მოურთმევეია და რაც ჩვენი გამოსალეზი ყოფილა, თბილელისათვის მიგვიცია.

ახლა ქალაქის მალში და სატარულოში დაუწერივართ. მოკითხული ქენით, თუ რასაც დროს ჩვენ ქალაქის დავთარზე ვყოფილ-
ვიყუნეთ ან მალითა ან სხვის გამოსალეზით. ჩვენ ჩვენის სოფლისა მირიც მიგვიცია და სურსათიცა².

ღმერთი გაგიმარჩევბსთ, ორსაც ადგილს გალება არ შეგვიძლია. ჩვენის სოფლის გამოსალეზს დაგვაჯე[რეთ. ჩვე]ნ ქალაქის მოყალ-
ნენი არა ვყოფილვართ; თუ არა, ბრძანება თქვენი გათავდეს.

verso

ქ. ბატონი მელიქო და ქეთხუდებო! ეს კაცნი ლილოელნი არიან, ქალა[ქშ]ი [მა]ლი და ხარჯი უძლევიათ თუ არა, ამისი აღიღათი მომწერეთ.

¹ დადავითასა. ² სუსატიცა.

სხვა ხელით

[მ] კერვ [ა] ლი დავითა და მკ[ე]რ[ელ]ის შვილი ბე-
ეანა ლილოელნი არიან, ლილოს ხარჯ[შ]ი არიან, ქალ[ა]ქში
არ გამოგვ[ი]როთმს.

ოქმის ხელით

ქ. ვექილის ალიყულ-ბეგის ღმრთის წყალობავ ძმაო
ბატონო მელიქო აღავ! რათგან არ უღიათ, ამათ ქალაქხედ ნურც
მალს გამუართმევენ, ნურც ხარჯს, ნურც სატარულოს. ლილოზედ გა-
მოიღონ.

**7. არჯა დომენტი კათალიკოზისა ტუშეთის დახსნის თაობაზე
გაგლარებების ოქმით**

1739—1740 წწ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2687. დედანი. 19×15 სმ. ქალაღი. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი. საბუთი თარიღდება დომენ-
ტი კათალიკოზის ზეობის უკანასკნელი წლებით.

ქ. ღმერთმან ჩვენის მოწყალის ბედნიერის ბატონის ბეგ-
ლარ-ბეგის ქირი მათს მლოცველს პატრიარქს დომენ-
ტის მოსცეს.

მერმე ამას მოგახსენებთ: სკრელს ძულიაშვილს მამა-
სახლის[ს] ტყეები დაუყიდიათ და თარხანი მილახორი ქაი-
ხოსრო და ჯავახიშვილი რომ ყოფილან, მაშინ დაეყი-
დათ. ახლა ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, რომ ის ტყეები ისევ
მოვაყვანირო და დავახსნევირო.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ხელჯობიანო დავით! მერმე ბატონი
კათალიკოზი სკრელს მამასახლისს ძულიაშვილს ტყეების გაყიდ-
ვას უჩივის. ჩვენს სამართალში მოიყვანე. სამართალს უზამთ.

8. არჯა პარლაზა თუმაინიზვილისა მოსავლის წილის თაოგაჲჲ
არჩილ მეფის ოქმით

1736—1742 წწ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3953. დედანი. ქალაღი. 22,3×16,6 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
ორი წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული. უთარილო. თარიღდება არჩილ ქართლის
მეფის (აბდულა-ბეგის) ზეობის წლებით.

ქ. ღმერთმან მოწყალეს ხემწიფის ჰირი და სატკივარი მოსცეს
თქვენს ფეხთა მიწა-მტვერს! თ უ მ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ყ ა რ დ ა შ ა ს.

მერმე ეს მოვახსენოთ მოწყალეს ხემწიფეს: ქ ვ ე მ ო ბ ო ლ -
ნ ი ს ს ნასყიდი მამული მქონდა, მოხელისა მივეც მას და როსა[ც]
მივედ, ათი საპალნე და ცალი ტკბილი მერგო ჩემს წილათ, სულ
მ ა დ ა თ ა მ წაილო, მე არ მამცა.

ბედნიერმა ხემწიფემ სამართალში გ[ვ]ალაპარაკოს, თავის გა-
სამარჯვებლათ.

თავში

ჩენი ბძანება არის იას[ა]ულო! თუმანისშვილი ყარდაშა მა-
დათას უჩივის და სამართალში მოიყვანე.

მეფე არჩილ

verso: ქ. თავილდარს ბეჟანს მიეცით. თ[ა]ვილდარ ბ ე ე ა ნ.

9. არჯა ჯაჲან თუმაინიზვილისა შიგვის თაოგაჲჲ
თაიფურაჲ II-ის ოქმით

1742 წ. 12 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთ. № 4, საბ. № 14. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან მოწყალემა ბედნიერის ხემწიფის ჰირი მოსცეს თ უ-
მ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ბ ე ე ა ნ ს ა.

ამას მოვ[ა]ხსენებ: ჩემ[ი] გლეხნ[ი] აყრილან და საკახეთოში
და ზოგი სხვაგანა დაფ[ა]ნტულან.

ერთის ოქმის წყალობა მიყოთ: ჩემი გლეხი არავინ დამიჰიროს,
მომცენ, რომ მეც ჩემი მამული არ გამოიხრდეს, რომ უ[ი]ასაულათ
მომცენ, რომ გლეხს სა[ი]ასაულლო არ გ[ა]უვიდეს. თქვენს გასამარ-
ჯვებლათა ამ რიგი ოქმის წყალობა მიჰაიეთ.

¹ მაჲმტარას.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერმე ვისაც კახეთში ამისი ყმა ყვანდეს, მოეციოთ. ვისაც სიტყვა ქონდეს, კარზედ მოდიოთ; თუ არადა, თავისი კაცი მოეციოთ ურუმობას აქეთ გამოსული. თიბათვის იბ, ქორონი-კონს ულ.

10. არზა შარლაანისა სახლავის თაოგაზე ნადირშაჰის ოქმიოთ

1742 წ.

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 99. პი.ი. ქალაღი. მხედრული. მაჰმადიანთა ჩრწ (1157) უდრის ქართულს 1744 წელს. საბუთს კი უზის 1742 წ.

[8IV] მისს უმაღლესობას ყოვლად უმოწყალესს კელმწი[82]-ფის წინაშე მოსახსენებელი მათის უმცირესის მონის ტფილისსა შინა მცხოვრებლის ყ ა რ ლ ა ა ნ ი ს ა გ ა ნ .

ერთი კელი სასახლე მიყიდნია ჩემის ცოლ-შვილის განსვენებისათვის, რათამცა იმაში ვიდგე და ვადიდო სახელი უდიდებულესობისა თქვენისა. ახლა ვედრებითა გთხოვ, თქვენდა სადღეგრძელოდ ქვეყნის დამმორჩილებელი რაყამი მიბოძოთ, რათამცა არაეინ უძლეველთ ჭარისკაცთაგან ანუ მომსლველთ-მიმსლველთაგან ჩემს სახლებში არ ჩამოხდენ და არცა დადგენ და შევიწროება არ მომცენ, რომლითაც ვიყო განსვენებით და ვადიდო ყოველთვის სახელი თქვენის უდიდებულესობისა.

თავში

იღ „იქმნა უმაღლესი ბრძანება ჩვენი ესრეთ მაღალხარისხოვნის მეფისა და ტფილისის მოხელეთადმი. ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის და მოუხსენებია, არაეინ არ გაუშუათ, რომ ჩვენის უძლეველის მკედრობათაგან ანუ მომსლველთ-მიმსლველთაგან¹ ამის სასახლეში ჩამოხდენ, ანუ ამ არზის პატრონი შეაწყუბონ შილთალითა. ასე იცოდეთ. დაიწერა თვესა თათრულს შაბანისა, წელსა მაჰმადოვანთა ჩრწ“.

უქანა ბეჰედლი მ ი რ ზ ა მ ე ი თ ი ხ ა ნ ი ს ა .
ამისი ასლი ვიხილე სპარსულად, ვსთარგმნე ქართულს ენაზე. მე პოდპოლკოვნიკი მ ი რ ზ ა ა ბ რ ა ა მ ე ნ ა კ ო ლ ო ფ ო ვ ი .

¹ მიმსლველთაგან] მოიმსლველთაგან.

11. არზა საამ უზბაშისა ბაშოსალჳის თაოგაზე თეიმურაზ II-ის

ოქმით

1744 წ.

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 100. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[82 ა] ლმერთმან ბედნიერი კელმწიფის¹ ჳირი მათ² მონა[ს] სა [ა] მ უზბაშს მომცეს.

ჩემო კელმწიფევე³, რადგანაც თქვენ ბრძანებისამებრ ოთხას⁴ მსახურში ერთი მსახურიც ჩემი სოფელი და ზურულეთის სოფელი მოეცათ, ახლა ის მსახური სამაგიერო ისევ ამ ორმა სოფელმან მოქცეს. ახლა ზურულეთის სოფელი [83] იმ⁵ მსახურის მიცემაში უარზედა დგას, მარტო ჩემ სოფელს⁶ მიცემა არ შეუძლიანთ.

უმდაბლესად ვითხოვთ ებრძანოს: ზურულეთმან ნახშირგორულეთთან ერთად როგორც ამას წინად ყოფილან, ახლაც მსახურის მიცემაში მოგვიდგეს, რომა დიდათ მოწყალეება იქნება. ბარათალების სარქარდებიც ამას მოგახსენებენ, რომა წინ[ათ] მსახურიც ამ ორ სოფელს⁷ ერთად მიუციანთ, ახლაც უნდა ერთად მისცენ. გვედრებით ჩვენი მოხსენებისამებრ ებრძანოს, რომა ერთად მისცნენ ამ ორმა სოფელმა — ნახშირისგორმა და ზუროლეთელმან. ნახშირისგორს მარტო მიცემა არ შეუძლია.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის, რადგანაც ამ არზის პატრონს ასე მოუხსენებია და არზით თავისი სოფლის ვითარება დაუწერია, უნდა როგორც ამას წინად ამ ორ სოფელს⁸ ერთად გამოსაღები გაუღიანთ. ახლაც უნდა ერთად გაიღონ. თუ ვისმეს სიტყვა ქონდეს რამე, ჩვენ წინაშე მოვიდნენ, გამოცხად[დ]ნენ; და ეს ჩვენი ბრძანება ასე აღასრულონ. დაიწერა წელსა თათრულსა თარიღსა ჩრნთ, ქორონიკონს

ულბ.

მეფე
თეიმურაზ

¹ კელმწიფის. ² მათი. ³ კელმწიფე. ⁴ ოთხასი. ⁵ ის. ⁶ ჩემს სოფელს] ჩემი სოფელი. ⁷ ორ სოფელს] ორმა სოფელმან. ⁸ ამ ორ სოფელს] ეს ორი სოფელი.

1744 წ. ახლო(?)

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 101. პირი. ქალაქი. მხედრული. თათრული ჩრიზ (1117) უღრის ქართულს 1725 წელს.

[83 V] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ე დ ი შ ე რ ი ს ა გ ა ნ .

ძველადგან მამა-პაპით ჯილოვხანის ობაჩეში (?) ყოფილა, მანამდისინ ოსმალოს დრო იქნებოდა, მაშინაც ორს-სამს წელიწადს ჩემს კელში იყო. რადგან ოსმალოებს თათრის მსახურება ქრისტიანის კაცის ცოდვად მიაჩნიათ, ამისთვის [84] მე გამომართვეს და თითონ დ[ა]ეპყრნენ. ოსმალოს უკან კიდეც იმათი ქეთხუდა იმანამ შვილი მოიყვანა ჩემთან და მე მახლდა. და როდესაც სურგუჩი მოვიდა, იმის შიშით დაიფანტნენ.

ახლა სამი კომლი იმ სოფლისა ბორჩალოში არიან, რომელ იმათი სახელი შუქურლი ქალბალი იმან ოღლი და მანსურ ოღლი და რგაპყული, კიდეც მანსურ ოღლი მაჰმადა და ბუდალა არის, ბორჩალოში იმყოფებიან.

გვედრებით, თქვენდა სადღეგრძელოთ ოქმი გვიბოძოთ, რომელ ზემოხსენებული კაცები ავეაროთ და თავის სამკვიდრებელში დავეყენო, რათა შევიძლო სამსახურის აღსრულება. და მათის მონისათვის ნამეტნავი იმედი იქნება, ჩემს სოფელს ჰანდარს შენობა ჩამოვაგდე, რომ ესენიც თავის მეზობლებთან მოვიყვანო.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის: მერმე როგორათაც ამ არზის პატრონს მოუხსენებია, ჩვენ მოვიკითხეთ და გავსინჯეთ, რომ ეს კაცები ამ არზის პატრონის ყმანი ყოფილან და ძველათგან წერილიც კელთ უქირამს. ამისთვის ეს კომლეური კაცები ამ არზის პატრონ[ს] უბოძეთ, რომელ ისევ ამასვე ემსახურონ. ერთს მინუტს ურიგობა არ მოახდინონ, ამის სიტყვას და ნებას არ გადავიდნენ, ამაზედ ჩვენი ყადაღა მტკიცეთ სცნან. დაიწერა თვესა თათრულსა შაბანსა,

ჩრიზ /მდ/ წლისა.

მეფე თეიმურაზ

13. არჯა გორჯასანი მღივნისა გამოსაღების თაოგაჲ ხანის ოჲით

1735—1744 წწ.

ცსა. ფ. 1448. № 3514. დედანი. დაზიანებული. 21,3×17,3 სმ. ქალაღი. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი. საბუთი თარიღდება ხანობის პერიოდით.

ქ. ღმერთმან ბედნიარის ხანის ჳირი და სატყეივარი მათს ბან-
დას გორჯასანი მდივანს მოსცეს.

[მერ]მე ამას მოეახსენებ: ატენის ბოლოს ერთი ხარა[ბა] სოფელი მაქვს. ამ სოფლისა ორი ტიტველი რ[აია]თი დარჩომილა ამ ტანის პირისა. წედისის რაი[ათ]ი ამ საბრალო გლეხებს წამოსკიდებიან: ხარჯში ჩვენ უნდა მოგვიდგეთო. აყრილან და დაკარგულან. ჩემი ყმა არის და ხარჯზედაც ჩემზე ყოფილ[ა] ხოლმე. რასაც სახელმწიფოს გამოსაღებს დამაწერენ, [ჩემ]ის ყმით დამაწერენ ხოლმე.

ჩემი ყმა რომ ხარჯში წ[ედ]ის მიუდგეს, მე რალა უნდა ექნა? თუ ყმობილამ [არ] წამართმევთ, ხარჯზედაც მე მიდგია. და თუ ყმობილამ წამართმევთ, საბიხტიარი ბძანდებით.

ერთის რაყმის წყალობა მიყავიო, ჩემს გლეხებს უბრალოთ ნუ რჩიან. და მე აქ გახლავარ და წედელებს თუ რამ სიტყვა აქვსთ, მოგახსენონ.

თავში ხანის ოქმი სპარსულად.

ქ. ჩვენ, მიშკარბაშმა გივი, ამისი ანბავი ხანს ეკითხა, ასე ვიციით: ზემო ქართლში სოფლები ქათალიკოზს, ციციის-შვილს თარხანს აქვს. არც ისინი ერევიან ზემო ქართლის სათხოვარში. არც იმათ უნდა გარიონ ეს სოფ[ე]ლი საცი[ცი]ანოში. იქაურს კაცს სოფელს თუ ესენი გარევენ, ისინიც გარევენ.

ორი ბეჭედი: 1. წუთისრფლის დანგი ვიყავ

2. სპარსული

14. არჯა ზაზა თარხნიშვილისა ვაჟულის თაოგაჲ

თეიშურაჲ II-ის ოჲით

1746 წ. 12 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2366. დედანი. 42×24,5 სმ. ქალაღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაი წერტილი. იხ. 1746 წ. 10 ივლისის განჩინება ამავე საქმეზე (ქართ. სამართ. ძეგლები IV, № 280).

ქ. ღმერთმან ბედნიერისა და ღმრთიე-გვირგვინოსანის ველმწიფის ჳირი მათს ფერჯთა მტვერს ზაზას თარხნიშვილს მოსცეს.

ფარსადან ციციშვილს გლურჯიძეებისაგან სასი-
რეთს მამულები ეყიდა და ის თავისი ნასყიდი ფარსადან მე მომ-
ყიდა, თვითონც მომცა ნასყიდობის სიგელი და იმ გლურჯიძეებისა-
გან მოცემული სიგელებიც მე მომცა. ერთი სიგელი დარჩა და იმის-
თვი[ს] კიდევ სხვა წიგნი მომცა, რომ: ის სიგელიც შენ მოგცეო; და
თუ ის სიგელი ვერ მოგცეო, სადაც გამოჩნდესო რასაც კაცის კელ-
ში, ამ წიგნმა ბათილი შექნასო და გაამტყუვნოსო.

წამოდგა ელისბარ გლურჯიძე და თავისი წილი ბე-
ბეშიძის მამული წამართვა და იმისის განაყოფის ფრიდონ-
ისაგან და უდარესაგან მისყიდული მახაბელა-
შვილის მამულიც ელისბარ წამართვა.

ამას მოვახსენებ ბედნიერს კელმწიფესა, რომე: როგორც ფარ-
სადანის მოცემულს სიგელში მეწეროს და რისაც პირობა მოეცეს,
იმგვარად სამართალი მალირსოს ბედნიერმა კელმწიფემ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ერასტი! წადი და ცი-
ცისშვილს ფარსადა[ნს] და ამის [ძ]მეზისათვის თარხნისშვილის ზა-
ზასათვის სასირეთს ელიზბა[რ] გლურჯიძის მამული — ბებეშიძის
ნ[ა]სახლები და ფრიდონისა და ამისის ძმისწულის უდარეს მამულო
მიეყიდნა. ელიზბარის წილი ბიძას, მანუჩარს, ელიზბარის
შუუკითხვათ გაეყიდნა; და ფრიდონისა და უდარეს მამულის
ნასყიდობის წიგნი ფარსადანს ზაზასათვის არ მიეცა და ფარსადანის
მიცემულს სიგელში ეწერა.

რადგან ფრიდონისაგან მიცემული სიგელი ზაზას არ ეჭირა, ამის
მამულსაც ელიზბარ ზაზას წაედავა: ფარსადანს უპატრონობით მოუ-
ყიდნიაო ბებეშიძის მამული.

და ფრიდონისა და უდარეს მამული ელიზბარს დავანებეთ. და
ამისი მაგიერი მამული: ვენახისათვის ვენახი, მიწისათვის მიწა, წის-
ქვილისათვის წისქვილი, სახლისათვის სახლი, სასაფლაოსათვის სა-
საფლაო — ესე[ე]ბი ყველა თავისის ზო[მი]თ, ფარსადანის ძმას
ალექსანდრეს ზაზასათვის მიაცემინე, საცა ზაზას ემზრობო-
დეს იმ სოფელში. ფარსადანს რომ ზაზასათვის სიგელი მიუცია, ასე
ეწერა და ჩვენც ასე გაუსამართლეთ.

და ალექსანდრეს თუ გლურჯიძეს მანუჩართან სიტყვა ქონდეს,
სამართალში ელაპარაკოს. იანერის იბ, ქორონიკონს ულდ.

ბეჭედი: მე ქრისტეს მონა, ქუეყნად შაჰნშაჰასი, მეფედ ცხებული საქარ-
თელოსი, 1744, თ ე ი მ უ რ ა ზ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 1234. დედანი. 23,5x15 სმ. ქალაღი.
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი ან ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი და სატკივარი მოსცეს
მათს ფერხთა მიწა-მტვერს ს უ ლ ხ ა ნ ყ ა ფ ლ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს .

მერმე ამას მოვანსენებ ჩემს ხემწიფეს: ჩემის პაპის ნასყიდი
ღუქნები დივანბეგის ცოლს გაუყიღია. ხემწიფემ ამისი აღიღათი
შეიტყოს, თუ სხვას დედაკაცს გ[ა]ეყიღოს, ამასაც უწყალობეთ. და
თუ არა, უმჯობესი ხელმწიფემ იცის.

მარცხენა კიღეზე

ქ. თავადებო და დარბაისელნო! ამ არზის აღიღათი მოგვანსენეთ,
დედაკაცი მამულს გაყიდის, თუ არა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის რ ო ს ტ ო მ უ ზ ბ ა შ ო ! მერმე მო-
კითხული ვქენით, რომ უშვილო ქვრივი მამულს ვერ გაყიდის, ერთს
ალავს რომ მაზლი და მაზლისშვილი იყოს. რაც მ ი ქ უ ა შ ვ ი ლ -
მ ა ნ პ ა პ ა მ საბუთი უყოს, რომ თეთრი თუ რამ ფერი მიეცეს,
ის ს უ ლ ხ ა ნ ს მიაცემინე და ღუქნები! სულხანს მ[ო]აბარე-
მკათათვის ლ, ქორონიკონს უღღ.

ბეკელი: მე ქრისტესა მონა, ქუეყნად შაჰანშაჰასი, მეფედ ცხებული საქარ-
თველოსი, 1744, თ ე ი მ უ რ ა ზ .

verso

ქ. ბატონს ამ არზის ა[ღ]იღათი ებძანა. ქართლის სამართალში
ქვრივს უშვილოს რძალს მამული არ გაესყიდვინება, რომ მაზლი და
მაზლის წული ყვანდეს, იმათ უდასტუროთ. და ახლა ნება ბატონისა
არის.

ქ. ბატონს ამ არზის აღიღათი ებძანა. ქართლის სამართალში
ქვრივს უშვილოს რძალს მამული არ გაესყიდვინება, რომ მაზლი
და მაზლის წული ყვანდეს, იმათ უდასტუროთ.

ბეკელი: ... ბატონი საღთხუცესი...

ქ. ბატონს ამ არ[ზ]ის ა[ლ]ილათი ებძანა. ქართულს სამართალ-
ში ქვრივს უშვილოს რძალს მამული არ გაესყიდვიანება, რომ მაზლი-
და მაზლის წული ყვანდეს, იმათ უდასტუროთ. და ახლა ნება ბატონ-

ნისა არის.

ქ. ბატონს ამ არზის ალილათი ებძანა. ქართლის სამართალში უმ-
ვილო რძალს მამული არ გ[ა]ესყიდვიანება, რომ მაზლი და მაზლის-

წული ყვანდეს, იმის უდასტუროთ. ნება ბატონისა [არის]

16. არზა პრასტინა შინს თაოგაჴე თეიშურაჴ II-ის ოქმით

1746 წ. 0 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14310. დედანი. ქალაღი. 22,5x16 სმ.
შხედრული. ვანკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შექდეგ ნახმარია
ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჳირი მოსცეს თქვენს მიწას-
მტვერს ე რ ა ს ტ ი ს.

მერე ფარცხელი ი მ ა ნ ყ უ ლ ქოთიშის არის ა ლ გ ე თ ი ს.
პირზე. საცა მოეწონება, ხნავს. ფარცხელია და ფარცხისის ჳირში არ
უდგება. ბედნიერმა ხემწიფემ ჩამოიყვანოს და იმის წყალობა გვი-
ყოს, ჳირში მივიყენოთ. თავის ხლმის გასამარჯვებლათ ამის სამარ-
თალი გვაღირსოს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მილახორო ზ ა ზ ა ვ! მერმე ერასტის-
ყმა იმამყულას შვილი საცა იყოს, აუყარე და მოეც. თუ სიტყვა რამ
ქონდეს, ჩვენს სამართალში მოიყვანე. ენკენისთვის თ, ჳორონიკონს-
უღღ.

ჰბეჳელი: მე ქრისტეს მონა, ქუეყნად შაჴანშაჴასი, მეფედ ცხებელი საქარ-
თველოსი, 1744, თ ე ი მ უ რ ა ზ.

17. არზა ოთარ ბერამანოვიშვილისა მამულის თაოგაზა
თეიშურაჲ II-ის ოქმით

1747 წ. 8 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Q1 719. დედანი. ქალაღი. 32,2x14, 8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სატყუის შემდეგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათს ფერჯთა მტვერს გერმანოზის შვილს ოთარს მოსცეს. მოეხსენება ბედნიერს კელმწიფეს, რომ ქვეყანა აიყარა და დაიკარგა. მეც ავიყარე და ურიებში გადაველ. ახლა თქვენს ბედნიერს დოვლათს მოვმართე და აქავ გიახელ.

ამას ვეხვეწები ბედნიერს კელმწიფესა: ვისაც ჩემი მამული დაეჭიროსთ, ჩემს სახლის კაცსა თუ სხვას ვისმე, ერთის ოქმის წყალობა მიყავით სარდლის შვილს რევაზზედა, რომ ჩემი მამულები მევე დამანებონ, მოსავალი ავილო და თქვენი სამსახური შევიძლო თქვენად გასამარჯვებლად.

თეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის სარდლის შვილთ რევაზ! მერმე ვისაც ამ გერმანოზის შვილის ოთარის წილი მამული ეჭიროს, ისევე თავის პატრონს ოთარს და[ა]ნებონ. ხემწიფის სამსახურს ეს გა[ა]რიგებს. მაისის 8, ქორონიკონს უღე.

ბექელი: ქ. დავითის ტომად, მკუიდრ ტახტზედ მჯდომად, მყო საქართველოს ღმერთმან ცხებულად, მეფე თეიმურაზ.

18. არზა თამაზა თურქისტანიშვილისა მამულის თაოგაზა
თეიშურაჲ II-ის ოქმით

1748 წ. 18 თებერვალი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 10. საბუთი № 100. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[111] ღმერთმან სამართლათ ამაღლებულის ბედნიერის კელმწიფოს ქირი მათს ფერჯთა მტვერს თურქისტანიშვილს თამაზას მოსცეს.

ამას წინათ მე კახეთს გიახელ და ჩემის მამულისათვის აბდულაბეგს მო[ე]კიდა კელი. ისევე კახეთილამ გიახელი, მო-

გახსენე და ჩემის მამულის წყალობა მევე მიყავით თქვენად გასამარ-
ჯვებლათ და მიჭირავს, მამული ჩემი არის. ზოგი სამკვიდრო და ზო-
გი ნასყიდი მაქვს, რომ არას კაც კელი არა აქვს, არავისთვი [ს] მი-
მეყიღია და სიტყვა არავის აქვსთ. ახლა იმათი კაცი ჩამოსულა და
კაცებსაც მართმევენ და მალსაც სთხოვენ.

ბედნიერი კელმწიფე თავის გასამარჯვებლად ამ ქვეყნიდამ ნუ
დამკარგავს, სამართალი მაღირსეთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერმე ამ თურქისტანიშვილის თამაზის
მამული ე რ ა ტ ი ს ი არცა კელმწიფეს წაურთმევია და [ა]რც
ჩვენ წავართვით, ამასთან ხელი არავის აქვს. თებერვლის ივ გასულს,

ქორონიკონს ულუ.

19. არზა ბაჟან თუჰანიშვილისა ხვის თაოგაჰა ერეაღე II-ის ოქმით

1750 წ. 12 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9037. საბუთი № რპვ. კრებული. პირი.
ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან მოწყალემან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ს ბ ე ე ა ნ ს ა .

ამას მოვახსენებ: ჩემი გლეხნი აყრილან და საკახეთოში და ზოგი
სხვაგან დაფანტულან. ერთი ოქმის წყალობა მიყოთ, ჩემი გლეხი
არავინ დამიჭიროს, მომცენ, რომა მეც ჩემი მამული არ გამიოხრ-
დეს; რომ უიასაულოთ მამცენ, რომ გლეხს საიასაულო არ გაუვი-
დეს. თქვენს გამარჯვებას, ამ რიგის ოქმის წყალობა მიყავით.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის! მერმე ვისაც კახეთში ამისი ყმა ყვანდეს,
შოეცით; ვისაც სიტყვა ქონდეს, კარზედ ჩამოდით; თუ არადა, თავი-
ში კაცი შოეცით ურუმობას აქეთ გამოსული. თიბათვის იბ, ქორონი-

კონს ულმ, ჩღნ წელს.

20. არზა ივანე ხახანაშვილისა სწვისქვილოს თაოვაჲთ
იოვანე მღივანეაგის ოქმით

1751 წ. აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. № 2274. დედანი. 24X16,5 სმ. ქალაქლი-
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის მოწყალის მღივანბეგის ჭირი მათს ფერხთა
მიწა-მტვერს ერთაწმინდელს წმიდის ესტატის ყმას ხ ა ხ ა ნ ა -
შ ვ ი ლ ს ი ვ ა ნ ე ს მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ: მამაჩემ[მ]ა ფარეშიშვილის თ ე ვ დ ო რ ა -
ს ა გ ა ნ ნახევარი საწისქვილო იყიდა. მამაჩემი ლეკებმა მოკლეს,
ს[ა]ხლით და კარით აიკლეს, წიგნებიც იქ დაიკარ[გ]ა. ის ნასყიდო-
ბის წიგნი უ რ ბ ნ ე ლ ი ფ ი ლ ი პ ე ს ა გ ა ნ არის დაწერილი. მე-
პატარა დავრჩი, არას შემეპოვა, ის ჩემი ნასყიდი წისქვილი კ ბ ი -
ლ ა გ ი ო რ გ ი ქვიან, მეორეთ იმას მიყიდა; იმასაც უთხარი: ჩემი
ნასყიდა, ნუ იყიდი-მეთქი და [ნურც] გამიყიდი-მეთქი. მი[ბ]რეყ-
ვეს, არ შემეპოვენენ, წამართვეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი სა-
მართალი მაღირსეთ.

თავში

მღივანბეგი ი ო ვ ა ნ ე ს დიდათ იმ[ედათ] მისაჩენლო ზ უ -
რ ა ბ! მერმე რას[ა]ც ამ არზის პატრონი არზით ჩივის, თუ სიტყვა
არა ჰქონდეს, გამოურთვი; თუ სიტყვა ჰქონდეს, აქ სამართალში ჩა-
მოიყვანე. აპრილის ... ქორონიკონს უღთ.

ბეჭედი: სჯის მსჯელი, ტვიფრავს ორბელთაყა გულის ნმპკომა(?) ღმერთ-
განცაა(?), ი ო ა ნ ე, 1748.

ქ. ამ ოქმის იასაულობა მღივანბეგმა მე, ზ უ რ ა ბ ნ ა ხ უ ც ვ -
რ ი ს შ ვ ი ლ ს, გვიბრძანა მიველ ერთაწმინდასა და იმ!
ქვეყნის უფროსი კაცნი დასხდენ. ერასტი ცალქალამნიძე.

ქ. მოვიდა ამისი მოწამე ბერიკაცი ხ უ ც ი ა შ ვ ი ლ ი ი ე ს ე,
ქ. მ ე ს ხ ა შ ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი + ქ. ა მ ი ლ ბ ა რ ა შ ვ ი ლ ი ბ ე -
რ უ კ ა + ქ. გ ო ჩ ი ტ ა შ ვ ი ლ ი ს ე ხ ნ ი ა + ჩვენ, ერასტი ცალ-
ქალამნიძე, ჯანდიერიშვილი მამ უ კ ა, დეკანოზი პ ე ტ -
რ ე, ბ ა გ რ ა ტ ჯ ო რ ა შ ვ ი ლ ი, ა ნ ა ნ ი ა შ ვ ი ლ ი ა დ ა მ +
ესენი ლ[ვ]თის ქვეშე შევაგდევით, დავაფიცეთ. ასე თქვეს: ხა-

ხანაშვილმა იყიდაო, წიგნიც დაეკარგაო. სამართალმა ეს მეორე მონასყიდე გაამტყუნა, ხახანაშვილს დარჩა. ††

კიდევ: ქ. ნახევარი ადგილი დარჩა ხახანაშვილს საწისქვილო.

21. არზა მარღახასი ვალის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით

1751 წ. 8 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 213. დედანი. ქალაქი. 26,4×14 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალემან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათ ფერკთა მიწა-მტვერს მუხაურელს მამასახლისის შვილს მ ა რ დ ა ხ ა ს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ ბედნიერს კელმწიფეს: ჯ ა ნ ა ს შ ე ი ლ ი ი ო ს ე ბ და ბ ი ნ ი ა ს ოცი მარჩილი იმერული თეთრი მართებს; და ოცდაოთხი მარჩილი ო ტ ი ა ქ ე ე ლ ა ძ ე ს მართებს; და რვა მარჩილი გ ი ო რ გ ი კ ი ლ ა ძ ე ს და თავისი ძმა ა დ დ გ ო მ ე ლ ა ს მართებს და რვა კოდი პურიც მართებს. ამაებს ვითხოვ და ჩემს ახას არ მაძლევენ და არას მებუებიან.

ღმერთი გაგიმარჯვებს და მ ე ფ ე ე რ ე კ ლ ე ს საღლეგრძელოდ გამიკითხე და ამისი სამართალი მაღირსეთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო თავილდარო ბ ე ე ა ნ! წადი და ვისაც ამ არზის პატრონი არზით უჩივის, თუ სიტყვა არა ქონდეს, რასაც უჩივის, გამოურთვი და მოაბარე. თუ სიტყვა ქონდეს, სამართალში მოიყვანე, ერთათ ალაპარაკე. მკათათვის ვ, ქორონიკონს უღთ.

ბეჭედი: უფლისაჲ მიერ მეფედ ცხებული, თეიმურაზის დამტყიცებული.

22. არზა ალალი ბეჰანასი პურის თაოზაზე თეიმურაზ II-ის

ოქმით

1751 წ. 20 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14368. დედანი. ქალაღი. 20X14,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჭირი მოსცეს ალელს თქვენს ყმას ბეჰანს.

ახლა ეს მოვანსენოთ ბედნიერს ხემწიფეს: ჩხ [ე] იძის ყმა ბას [ი] ღის შვილის ნიკოლოზისას ოთხმოცი კოდი პური ჩავყარ[ე] და ქირაცა მივეცი. მე ასპანა გასაყილათ მდევდა. მე ველარა მოუდექ. ახლა არაფერს პასუხს მაძლევს.

თქვენს გასამარჯვებლათ, მეფის ერეკლეს¹ სადღეგრძელოთ სამართალი მაღირსეთ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის იასაულო! ამ არზის პატრონი რომ პურს უჩივის, თუ სიტყვა არა ქონდეს, გამოურთვი და თავისი მოეცი. თუ სიტყვა ქონდეს, სამართალში მოიყვანე. გიორგობის კ, ქორონიკონს უღო.

ბეჰელი: უფლისაჲ მიერ მეფედ ცხებული, თეიმურაზის დამტკიცებული.

23. არზა ზურაბ გონტაშაბაშვილისა ხმის თაოზაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1752 წ. 11 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2911. დედანი. 22,5X14,5 სმ. ქალაღი. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჭირი მათ ფერხთა მიწა-მტეერს გოსტაშაბიშვილს ზურაბს მოსცეს.

მერე ამას მოვანსენებთ: ერთი ჩემი ყმა წლევეანდელი ჩასული ბიჭი ჰყავს ქისიყის მოურავს და უთქვენაწიგნით არ მაძლევს. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, იმის წყალობას ვითხოვ.

¹ ერკლთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება [ა]რის სულხან ეშიგალასო! მოურავს. მოახსენე, ამ კაცზედ თუ სიტყვა არა ქონდეს რა, ეს კაცი ახლავ მოსცეს. თუ სიტყვა აქვს, ის კაცი კარზედ მოიყუანოს. ქრისტიშობისთვის ია, ქორონიკონს უმ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

24. არზა მოქალაქე ბაქანასი სხსნის თაოგაზე თაიოურაჲ II-ის ოჰმით

1753 წ. 8 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 218. ღედანი. 20,8×16 სმ. ქალაღი. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალემან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მათ ფერკთა მიწა-მტვერს, თქვენს ყმას, მოქალაქეს ბეჟანას მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კელმწიფეს: ერთაწმინდას ვიყავ შარშან, ათი კოღი პური ვასესხე ნიკოლოზას გურამიშვილს, რომ ავკალას უნდა მოეცა. ჩამოვეღი და ჩემი პური არ მამცა. ახლაც ვთხოვ ჩემს პურს და კიდევ არ მამღლევს. ცოლ-შვილი შიმშილით მეხოცება, ასე უსამართლო მჭირს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი სამართალი მალირსე, რომ ჩემის პატრონი გამხადოს.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის გურამიშვილო ნიკოლოზ! მერმე ამა ბეჟან[ა]სი პური გმართებია. თუ სიტყვა არა გქონდეს, თავისი პური მიეც, ნულ[ა]რა აჩივლებ. და თუ სიტყვა [გ]ქონდეს, ს[ა]მ[ა]რ-თ[ა]ლში ჩამოყევე. გიორგობისთვის ც, ქორონიკონს უმა.

ბეჰელი: უფლისაჲ მიერ მეფედ ცხებულა, თეიმურაზის დამტკაუბული.

25. არზა ზიარელი სვიმონისა ცხანის თაოგაზე თაიოურაჲ II-ის ოჰმით

ოჰმით

1758 წ. 24 ნოემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3512. ღედანი. ქალაღი. 33,5×10,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალემან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მათ ფერკთა მიწა-მტვერს ზიარელს ზურაბას შვილის ყმას სემონს მოსცეს.

მერმე ამას მოვასხენებთ ბედნიერს კელმწიფეს: მე ავად ვიყავ. ერთი ზემოური ბიჭი მყვანდა, ლაშქარად ის გაახლე და ჩემს ცხენს ფეხები დასიოდა და დავარდნოდა. ჩემს მეზობელს ჩემი ცხენი შვიდ მინალთუნად ეყიდა, ოთხი მინალთუნი მიეცა და სამი მინალთუნი ზედ დარჩომოდა. რომ შავიტყვე, კვირამდინ მისულვარ, ოთხი მინალთუნისათვის ხუთი მინალთუნი მივეც და გივი ფარეშთხუცესმა იჩემა, ცხენი არ მამცა.

ასე უსამართლო მჭირს. თქვენად გასამარჯვებლად და მეფე ერეკლეს სადღეგრძელოდ ამისი სამართალი მალირსე[თ], რომ ჩემი ცხენის პატრონი გამხადოს, რომ ლაშქარს მეძახიან თქვენი სამსახური შევიძლო.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ტარიელა სოლოდაშვილო! მერმე გოგილაშვილი ზიარელი მიჩბის [ს] სადმე დგას, აყარე და აქ ჩამაიყვანე, თავის ადგილს უნდა წავედეს ყმა. ზიარელის სვიმონ[ი]ც ცხენს უჩივის. თუ სიტყვა არ ქონდეს, თავისი მიაცემინე. და თუ სიტყვა ქონდეს, სამართალში მოატანე. გიორგობისთვის კდ, ქორდნიკონს უმა.

ბეჭედი: უფლისაჲ მიერ მეფედ ცხებული, თეიმურაზის დამტკიცებული.

26. არჯა ვოვილა თავკალაშვილისა შვის თაოგაჯე თაეიშარაჲ II-ის ოპიით

1754 წ. 5 მარტი

ცსა. ფ. 1449. საბ. № 2354. პრი. ქალღღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან მოწყალემან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათ ფერკთა მიწა-მტვერს თავქალასშვილს გოგილას მოსცეს.

მერმე ამას მოვასხენებ ბედნიერ კელმწიფეს. ამას წინათაც ჩემ- [მ]აკაცმა თქვენთან მიჩივლა. და მე სიგელი არა მქონდა. და თქვენ განაჩენი გვიბოძეთ. ჩემს ყმას — ს [ვ]იანაძეს ფიცი უბძანეთ, მაგრამ ვერც დაიფიცა და ვერც მოფიცარი იშოვნა. მერმე კიდევ თქვენთან იჩივლა. და თქუენი იასაული მოვიდა, განაჩენი წამართვეს.

ღმერთმან და თქვენმან დოვლათმა მიშველა, სიგელი ვიპოვნე. ღმერთი ვაგიმარჯვებს, ამისი სამართალი მალირსე. მესამე წელიწადია, რომ თქუენი ყმა ვარ და ორი კომლი კაცი მყვანდა, ორივე წა-

მერთო. ოცი წელიწადს ამილახორის ყმა ვიყავ, რატომ მაშინ არა წამერთო, თუ ხატის ყმა იყო. თქვენად სადღეგრძელოდ შებრალება მაღირსე.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერათ მოლარეთხუცეს პა [ა] ტ ა ს ასე უამბეთ: ეს თავქალასშვილი რომ სვიანაძეს უჩივის, რადგან შენი შეწირულობის საქმეზე ლაპარაკობენ, ბატონს პატრიაქთან ალაპარაკე. სამართალი პატრიაქმა უყოს. უწინ რომ ლაპარაკობდენ, მაშინ თავქალასშვილს სიგელი დაქარგოდა. ახლა უპოვნია, ამან სამართალი გაშინჯოს. მარტის ე, ქორონიკონს უმბ.

ბეჭედი: უფლისაჲ მიერ მეფედ ცხებული, თ ე ი მ უ რ ა ზ ი ს დამტკიცებული.

27. არაჲ ტარ-მელიქისათასი მოახლის თამაჯაჲ თეიმურაზ II-ის ოკით

1758 წ. 5 ივნისა

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14366. დედანი. ქალაქი. 21,5×17 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭ [ირი] და სატკივარი მოსცეს თქვენს ყმას, მლოცავსა ტერ-მ ე ლ ი ქ ი ს ე თ ა ს ა.

მერმე ამას მოვახსენებ ჩემს მოწყალესა, რომ კავთისხეველო ჭ ა ნ ა ს შ ვ ი ლ ი ბ ე რ ო ა ს ა გ ა ნ უ რ უ მ ო ბ ა ს ე რ თ ი გ ო გ ო ვ ი ყ ი დ ე ო თ ხ ი ს წ ლ ი ს ა. ა [ქ ა მ] დ ი ნ გ ა ვ ზ ა რ დ ე შ ე ი ლ ს ა ვ ი თ ა; ა ს ე რ [ო მ] ო ც დ ა ა თ [ი] [წ ე ლ] ი წ ა დ ი ა, რ ო მ ვ ი ნ ა ხ ა ვ. ა ხ ლ ა გ ა მ ა პ ა რ ე ს დ ა [წ ა] ი ლ ე ს კ ა ვ თ ი ს ხ ე ვ ს. არ მანებებენ, ჭ ა ნ ი ა შ ვ ი ლ ი ი ვ ა ნ ა მ ა *, ჩემი ნასყიდი გოგოა. თქვენგან იმდენი წყალო [ბა] იყოს, რომ ჩემი გოგო მე მამაცე [მინოთ], ღმერთი გაგიმარჩევებს.

ქ. ჩვენი ბძანება [ა]რის იასაულო იასე ყორჩის შვილო! ეს ტერტერა რომ გოგოს მოპარვას უჩივ [ი]ს, ის გოგოს პატრონი სამართალში მოიყვანე. მთიბათვის ე, ქორონიკონს უმბ.

ბეჭედი: უფლისაჲ მიერ მეფედ ცხებული, თ ე ი მ უ რ ა ზ ი ს დამტკიცებული.

* „ქანიაშვილი“ სტრიქონს ზემოთ, ხოლო „ივანა“ ქვემოთ სწერია.

**28. არსა მუხაბაჟა ჯაჰანისუვილისა ვალის თაოგაჟა
თეიფურაჟ II-ის ოჰრით**

1756 წ. 7 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8123. დედანი. 22×15,5 სმ. ქალღალი-
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კემწიფის ქირი მოსცეს ჯ ა ვ ა ხ ი ს-
შ ვ ი ლ ს მ ზ ე ქ ა ბ უ კ ს.

ციხედიდელს ი ა ს შ ვ ი ლ ს თ ა მ ა ზ ა ს ორთუმანნახევარი
თეთრი მართებს თამასუქით. ჩემს ვთხოვ, არას პასუნს მაძღვებს.
თქვენად¹ გასამარჯვებლად ერის ოქმის წყალობა გვიყავით, რომ
ჩემის პატრონი გამხადონ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის იასაულ ო დ ი შ ე რ ს ა [ა] მ ი ს შ ვ ი-
ლ ო! წადი, რასაც ამ არზით ჯავახიშვილი ჰაბუა ციხედიდელს კაცს
უჩივის, თუ სიტყვა ქონდეს, სამართალში მოიყვანე; თუ არა, თა-
ვისი მოაცემინე. ღვინობისთვის ზ, ქორონიკონს უმდ.

ბეჟედი: უფლისაჲ მიერ მეფედ ცხებული, თ ე ი მ უ რ ა ზ ი ს დამტკიცე-
ბული.

**29. არსა მგალია სოფიოვილისა ახოვის თაოგაჟა
მრეკლე II-ის ოჰრით**

1756 წ. 10 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2704. დედანი. ქალღალი. 33,5×16 სმ.
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ სამი წერტილი. ა-შეტნაკლული.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კემწიფის ქირი და სატკივარი მათ
ფუკთ მიწა-მტვერს მ [ა] რ ტ ყ ო ფ ე ლ ს ს ო მ ხ ი შ ვ ი ლ ს მ გ ე ლ ი-
ა ს მოსცეს.

მერმე დაკარგული ვიყავ და კელთუბნელმა თ უ მ ა ნ ი ს-
შ ვ ი ლ მ ა პ ა ჰ უ ა მ დამიხსნა, თორმეტი წელიწადი შინ მიმსა-
ხურნია, მერმე უბრალო საქმეზე გამიწყრა და დიად გამლაჯა, ბორ-
კილში ჩამაგდო, ავთ გავკდი, ვკუდებოდი.

მოვიდა იმისი განდობის მამა პატრი, მნახა და უთხრა: თუ ამ

¹ თვენად.

ბიქს არ აუშვებო და აზატს არ უზამო, ჩემთან ნულარ გაივლიო. იმისის ქართულითა ამიშო და აზატი მიყო. წადი, ღმერთმან გიშველოსო.

წამოველ, მას აქეთ ხუთი წელიწადი ვიკოდეილე და თქვენის დოვლათითა უღელი კანბეჩ[ი] მოვიყოლიე, იმისი ხუთი მინალ-თუნი ჭერაცა მ[მ]ართებს. და ჩემი ქვეყანა და ჩემი მეზობლები და ჩემი სახლისკაცი გავიციან და იმათ[თ]ან მივდიოდი; და შამიტყო — ეს კაცი თავის ქვეყანას მიდისო, მოდანა ზედა უღელი კანბეჩი, წამართო და წაასხა.

ჩემთან საქმე არ აქვს რა; თქვენი ყმა ვარ, ნუ დამკარგავთ. თქვენის მლთის გულისთვის, თქვენის შვილის სა[დ]ღეგრძელოდ და თქვენდა გასამარჯვებლად სამართალი მაღირსეთ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად თუმანისშვილს პაპუას ასე უანბეთ. მერმე ამ მარტყოფელის სომხისშვილისათვის რომ აზატი გიქნია და გაგიშვია, ახლა ისე დაგიჭერია და ორი კანბეჩი წაგირთმევია. რას ემართლებოდი? აზატნაქნარი კაცი დაგირბევია. თუ სიტყვა არა ქონდეს რა და ეს არზი სწორე იყოს, თავისი კანბეჩები ისევ უკანვე მოეცდა თუ სიტყვა რამ ქონდეს ამასთან, ჩვენ მოგვახსენე. ქრისტიშობისთვის ივ, ქორონიკონს უმღ.

ზეკელი: ქნარს მიცემს, რაეიო მიქმობს ძელ კახეთის ცხებულს, ერეკლე.

30. არზა ავთანდილ ჯავახიშვილისა მამულის თარგავა

თეიფურაზ II-ის ოპიით

1757 წ. 31 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8572. დედანი. ქალაღი. 29,6×14,4 სმ. მხედრული. ვანკვეთილობის ნიშნად ყოველი სატყვის შემდეგ ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენთვის მრავალი მოწყალის ბედნიერის ხემწიფის ჭირი და სატკივარი მათს ფეხთა მიწა-მტვერს ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ს ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩემს მოწყალესა, რომ ვისცავის ჩვენი და ან ჩვენი ყმის მამული ეჭიროს ვისმე უსამართლოთ, ერთის ოქმის წყალობას ვითხოვ, რომ დამანებონ. და ვისაც ჩვენი ნასყიდობის წიგნი და ბეჭედი არ ქონდეს, ხელი აიღონ, დამანებონ. და ვისაც

¹ დამკარავათ.

სიტყვა რამ ქონდეს რამე, თქვენს სამართალში მოგვიყვანე და თქვენ ჩვენი სამართალი გვიყავით ბატონო.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ვისაც ავთანდილ ჯავახისშვილის ყმისაგან ამისი საბეგრო მამული გიყიდნიათ ავთანდილის შეუკითხავათ და შეუტყობრათ და ახლა იმ ნასყიდს მამულში მოსავალი გიდგათ, რაც მოსავალი მოგივიდესთ, ავთანდილს დააწერინეთ და ისევ თქვენთან იყოს ღალა. მასუკან ჩვენს სამართალში ავთანდილმა და თქვენ ერთათ ილაპარაკეთ და თუ სამართლით შემოგივიდესთ, ღალა მოეცით, თუ არადა, ვერას შემოგივიდესთ, თქვენი ღალა ისევ თქვენთანა იქნება. მაისის ღალა, ქორონიკონს უმე.

ბეჭედი: უფლისაჲ მიერ მეფედ ცხებული, თ ე ი მ უ რ ა ზ ი ს დამტყიე-ბული.

31. არზა გათანიის ღვაკანოზის ღვაკითისა ღალის თაოჯაჯი თეიოურაჲ II-ის ოჰმით

1757 წ. 14 ივნისი

ცსა. ფ. 1449. საბ. № 2400. პირი. ქალალი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათ ფერკთ მიწა-მტვერს ბეთანი[ი]ს დეკანოზს და ვ ი თ ს.

ამას მოვახსენებ ქრისტიანს კელმწიფეს. დ ი ღ ო მ ს ერთი ნაზ[ვ]რევი და ერთი მ ა რ ი ნ დ ა შ ვ ი ლ ი ს შეწირული მიწა არის, ბეთანი[ი]ს შეწირულია. იმის ღალა¹ იქამდინ სულ უძღლეგია თათრობასაც და ქართველობასაც. შარშან და წე[ლ]ს არ მოუციათ.

ბედნიერმამ კელმწიფემ² ერთის ოქმის წყალობა მიყოს, რომ ღალა მომცენ, რომ წმინდას ღმრთისმშობელს ზეთი და სანთელი აუნ-თოთ. ბატონო, ბეთანი[ი]ს შეწირული ზეარი იყო, ახლა ნაზ[ვ]რე-გია.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის დიღმის მეღალევე და მამასახლისო! ამ ნაზვრევზედ და ერთს მიწაზე არზით რომ მოუხსენებია, ჩვენს ბა-ტონობაში ღალა თუ³ ეღოსთ, ახლაც ამათ[თ]ვის მიაცემინეთ. და

1 ღალას. 2 კელმწიფეს. 3 თუარ.

თუ კულავ არც ელოსთ, ნურც ახლა მისცემთ. მთიბათვის იღ, ქორნიკონს უმე.

ბეჭედი: უფლისაჲ მიერ შეფედ ცხებული, თ ე ი მ უ რ ა ზ ი ს დამტყიცებული.

32. არზა ღათაბასი სამართლის მიცაბაზე თაიფურაჲ II-ის ოქმით

1757 წ. 10 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 206. დედანი. ქალაღი. 19.8×15,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაო რიი ან სამი წერტილი. ა ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი და სატკივარი მოსცეს მათ ფეხთა მიწა-მტვერს ალელ თქვენს სახასოს ყმას და თ ე ბ ა ს.

აწ ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს ხელმწიფეს: ასე რომე ძ ა ღ ლ ი ბ ა ნ ა შ ე ი ღ მ ა ერთი უღელი ხარები მი[ი]ზარა ჩემი, წიგნი მამცა, ასე რომე წელიწადში ოცი კოღი წმინდა პური, ოთხი კოღი ქერი ამენის კოღით მოგცემო. ახლა წელიწადი გამოვიღა პურს და ქერს არ მაძლევს. ამისი სამართალი მაღირსეთ თქვენ გასამარჯვებლათ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერმე ამ არზის პატრონი ამ არზით ძაღლიბანაშვილს პურს და ქერს უჩივის. თუ სიტყვა არ ქონდეს, თავისი მიაცემინე. და თუ სიტყვა ქონდეს, სამართალში მოატანე. მარიამოზისთვის ი, ქორნიკონს უმე.

ბეჭედი: უფლისაჲ მიერ შეფედ ცხებული, თ ე ი მ უ რ ა ზ ი ს დამტყიცებული.

33. არზა ივანე ღათქვიაშვილისა წაღის თაოგაზე თაიფურაჲ II-ის ოქმით

1757 წ. 5 სექტემბერი

ცსსა. ფონღი 1450. დაეთარი № 30. საბუთი № 230. პიოი. ქალაღი. მხედრული.

[189 V] ღმერთმან ბედნიერის ცხებუღის კელმწიფის ჭირი მათ ფეხთა მიწა-მტვერს და ფქვი ა შ ვ ი ღ ს ი ვ ა ნ ე ს მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ კელმწიფესა: რ უ ი ს [ს] ცოტა რამ ნასყიღობა მაქვს, წყლითა და გზით მიყიღია, კელმწიფესაც მოეხსენე-

ბა რუისის წყლის გაქირვება. ამთონი კელმწიფის წყალობა იყოს, რომ ვისგანაც მიყილია, იმათი რიგის წყალი ჩემს ნასყიდს მოეცეს, როგორადაც სიგლებში მიწერია, თორემ ის ნასყიდობა ჩემთვის გამოუყენებელი იქნება. [190] ამაზედ კელმწიფემ სამართალი მალირსოს თავის გასამარჯვებლად და სადღეგრძელოდ.

თავში

ჩვენი ბძა[ნება] არის რუისის მოურაო მოხელენო და ქერუენო! ამ არზის პატრონს დატქვიაშვილს რომ ნასყიდი მიწა ქონია, მიწა უწყლოთ სარწყავში არ იქნება, თავისის რიგის წყალს მოსცემდეთ, ვისგანაც ეყიდნოს, იმის [რიგით]. თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ

[მოგვ] აღსენოს. ენკენისთვის ე, ქორონიკონს უმე.

34. არზა თეიშურაჲ ფალაჲანდოშვილისა გაჲულის თაოგაჲაჲ თეიშურაჲ II-ის ოჲით

1757 წ. 27 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 636. დედანი. 33,4×16,5 სმ. ქალაღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაა ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალემან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათს ფერტა მიწა-მტვერს თ ე ი მ უ რ ა ჲ ს ფ ა ლ ა ვ ა ნ დ ი ს შ ვ ი ლ ს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კელმწიფეს, ას[ე] რომ მე და ჩემი ძმა ვ ა ხ ტ ა ნ გ გ ო რ ს რომ სასახლეზე გვალაპარაკეთ, ე ლ ი ზ ბ ა რ თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ს რომ უბძანეთ: მიდი-თქო, მროველს როგორც გაერიგებინოს, ის გასინჯე-თქო; მაგრამ ელიზბარ თქვენს უოქმოთ¹ არ მოვიდა.

ამდენი თქვენი წყალობა იყოს, ერთი ოქმი უბოძოთ, რომ მოვიდეს, იმისი სამართალი გასინჯოს და თქვენ მოგახსენოს და რაც მიწები მაქვს წართმეული, ისიც მოგახსენოს. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ამისი სამართალი მაღირსოთ.

¹ უოქმოთ.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჩვენგან პატივცემულო თაქთაქიშვილო ელიზბარ! მერმე ფალ[ა]ვანდიშვილი თეიმურაზ ამ არზით თავის ძმას ვახტანგს უჩივის, მიდი და როგორც მროველს გ[ა]ერიგებინოს, ის გაშინჯე; და მიწებსაც რომ უჩივის, იმისიც მართლად შეიტყვევ და სულ სწორედ მოგვახსენე ღმრთის წინაშე. გიორგობისთვის კჲ, ქორონიკონს უშე.

ბეჭედი: უფლისაჲ მიერ მეფედ ცხებული, თეიმურაზის დამტკიცებული.

35. არზა კუსაინეაგისა ზალის გამოსავლის თაოგაჲთ
თეიმურაზ II-ის ოპიით

1758 წ. მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5719. დედანი. ქალაღი. 33,4×16,1 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმაჲია ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან თქვენი ჳირის სანაცლო ჳნას თქვენი ბანდა ჳუს-ე [ი] ნ-ბ ე გ. მრავალი, რაცოდენ ჩვენგან იკადრებოდეს სამსახურის ღირსება, ხელის კოცნა მოგვიხსენებია.

წიგნი გებოძათ, ჩვენი ხიზანი გამოგესტუმრებინათ, გიახლნენ, ღმერთმან ჩვენი თავიც სასიამოვნოთ გამსახუროსთ.

ერთს ამას მოგახსენებთ, რალაც ბალი გაქვს თქვენი წყალობა, ჩემი და ჩემის ძმის გიორგის შვილის წილი ერთის ბართით თქვენ გვიბოძეთ, ისევე გაუყრელი გვაქვს. მე ჩემი წილიც მაგისტვის მიმიბარებია. ამას მოველით თქვენის მოწყალებისაგან, თქვენც უბძანოთ მაგას ებაროს.

თუ რომ თქვენი წყალობა იქნება, მე ჩემის წილის ბალის გამოსავალს ერთს კაცს უჩენ. იმას აძლიონ. იმან ბატონის მამის ჩემის საფლავს მსახუროს და იმაზე დახარჯოს. თქვენი დაუსაკლისი საქმე იქნება. აპრილის კთ. ქორონიკონს უშე.

ქ. ჩვენი ბძანება არის, გარეთუბანს ყაიბულას ნაქონი ბალი, რაც უსეინბეგს წილში რგებოდეს, გიორგის შვილის ტეტიასთვის¹ უსეინბეგს მიუბარებია და ჩვენც აგრევე გვიბძანებია, ამ ტეტიას ებაროს. მაისის, ქორონიკონს უშე.

ბეჭედი: უფლისაჲ მიერ მეფედ ცხებული, თეიმურაზის დამტკიცებული.

¹ ტეტიასთვის.

36. არჯა ალა მიშქარბაშისა მამულის თაოგაჯე

თეიმურაჯე II-ის ოქმით

1750 წ. 30 ნოემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 22. საბუთი № 48. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[67] ღმერთმან ცხებულის ხელმწიფის ჭირი მი რ ი შ ქ ა რ ა ა ღ ა ს მოსცეს. ო თ ა რ მ დ ი ვ ა ნ ს რ ე ხ ა ს ნასყიდი წისქვილები ჭონია. იმ წისქვილის უკან თუ მ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ი პ ა პ ო ა ს ცოტა რამ ადგილი გაუყიდნია. [V] რეხელს თ ა ნ დ ი ღ ა ზ ე. ის! მდიენის ნასყიდი წისქვილის უკან სხვა წისქვილის გაკეთებას აპირებს საღმე. ის ალაგიც მდიენის ნასყიდია, პაპოას ტყვილათ გაუყიდნია. ვედრება მაქვს, რომ ცხებულმა ხელმწიფემ სამართალა გვაღირსოს.

თავში

ჩვენ მაგირად ჩვენგან ღიღათ პატივცემულს ყ ა ფ ღ ა ნ ი ს - შ ვ ი ლ ს ზ ა [ა] ლ ს ასე უანბეთ. მერმე ამ არზის პატრონი მიშქარბაში ამ არზით თუმანიშვილს პაპუას წისქვილის ალაგის გაყიდვას უჩივის. თუ სიტყვა არა ჭონდეს, ეგ წისქვილის ალაგა ისევე დაიხსნას და მიშქარბაშს მიაბაროს. თუ სიტყვა რამ ჭონდეს, აქ კარზედ სამართალში გამოგზავნე. და მაგ რეხელს კაცს თანდილ[ა]ს რომ მიუყიდნია, მაგასაც თანბა უყავ, სამართლამღინ ნუ გააკეთებს. გიორგობისთვის ლ, ქორონიკონს უმჟ.

37. არჯა წინამძღვარ იოანეკიოხისა გუჯრის განახლების თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1750 წ. 17 დეკემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3122. ღედანი. ორადგაეცილი ქალაღი. 33,5 X X 22 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენთვის მოწყალის ბედნიერის და ქრისტეს მოყუარის ველმწიფის ჭირი მოსცეს მათს მარადღე ველაპყრობით მლოცველთ ხარების ღმრთისმშობლის ფიღოეთოს მონასტრის ბე-

¹ ის] იმან.

რებს წინამძღვარს იო ფ ა ნ ი კ ი ო ს და მღელ-მონაზონს კ ო ზ -
მ ა ნ ს მთაწმიდელებს.

მერმე ამას ვებეწვებით ჩვენს მოწყალეს, რომე ჟამთა ვითარე-
ბისაგან თქვენის პაპა-მამათაგან შეწირული მამულები გუჯრები
იყო, დაგვეკარგა. ახლა გიახელით და თავი გაწყინეთ. რადგან ზ ე -
მ ო ხ ო დ ა შ ე ნ ი ჩვენი მონასტრის შეწირული ყოფილიყო, ან-
ლაც გვიბოძეთ. ხარების საყდარი და რაც იმისი ყმა და მამულა
იყო, ყუელა დაგვენბდა თქვენის მოწყალებითა.

ახლა ამისთვის ამას გვედრებით: ამ ჩვენს მორთმეულს არზაზედ
თქვენის ოქმითა და ბეჭდით დამტკიცება მისცეთ, რომე დამტკი-
ცებულ გუჯრად გამოჩნდეს, რომე დასამტკიცებელი და დაჭერებუ-
ლი გუჯარი შეიქნას, რომე ეს ამბავი წმიდათ კრებულთ მიუთხრათ
და მათი მარადლე ლოცვა და ვედრება ღმრთისა მიერ თქვენთვის
ჟმეტესად შეიწიროს და ჩვენც მარადის თქვენს ჩვენთვის მოწყა-
ლებას და მონასტრის მოწყალებას მიუთხრობდეთ. ა ხ მ ე ტ ა ს ა ც
გვაქვს ყმა და მამული.

ხელრთვები ბერძნულად და სამი ბეჭედი ბერძნული ლეგენდია.

თავში

ქ. ჩვენ, მეფემან კახეთისამ ი რ ა კ ლ ი მ, დაგიმტკიცეთ გუჯ-
რათ თქვენ, ხარების ღმრთისმშობლის ფილოთეოს წინამძღვარს იოა-
ნიკიოს და მონასტრის ბერებს, ასე რომ კ[ა]ხეთში ზემო ხოდამენს
და ახმეტას რაც მამულები გქონდათ, გუჯრები დაგკარგოდათ. ეს
თქვენი მორთმეული არზაზედ ეს გუჯრათ მოგვიწერია, რომ რაც
მამული გქონდესთ კახეთში, მოუშლელად გქონდესთ. აღიწერა ღე-
კემბერს ი ზ, ქორონიკონს უ მ ზ.

ბეჭედი: მე ფეხთგანბანილთა მიერ ეკლესია ვადიდე. ე რ ე კ ლ ე.

მეორე ფურცელზე ხუთსტრიქონიანი ბერძნული ტექსტია.

38. არზა იოსებ გლუარჯიისა უნის თაოგაზე

თეიმურაზ II-ის ოქმით

1760 წ. 20 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2400. დედანი. ქაღალდი. 15×16,7 სმ.
ფრაგმენტი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველ სიტყვის შემ-
დეგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალის ბედნიერის ქ[ირი და] სატიკვარი მ[ო]-
სცეს მათს ფეხთა მიწას-მტვერს გ ლ უ რ ჯ ი ძ ე ს ი ო ს ე ბ ს. მე-
რე ამას მოვახსენე[ბ] ბედნიერს ქე[ლმ]წითეს. იმ დღეს გ ო რ ს...*

* დანარჩენი აკლია.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ო და თ უ ა ვ. მერ-
მე გლურჯიძე იოსებ ჩივის ამ არზით, თ ა რ ხ ა ნ ი გ ი ო რ გ ი
თ ა დ ი ნ ა შ ვ ი ლ ს ბ ი ძ ი ნ ა ს ე ღ ა ვ ე ბ ა.

ახლა ასე გვიბრძანებია: თარხანმან გიორგი გლურჯიძე იოსებს
ერთი თავისი ყმა შეუგდოს; რომელიც თარხანმა შეუგდოს, ის გლე-
ხი კაცი გლურჯიძე იოსებ ასე უნდა შეაფიცოს, რომ: ეს თანდილა-
შვილი ბიძინა ამ იოსების ყმაც იყოს...* და არც თარხანს ამასთან
ხელი ქონდეს. თუ იოსებ ერთი თავისი ყმა, რომელიც თარხანმან
შეუგდოს, [ასე შეაფიცო]ს, ეს [ბიძინა] იოსებს დარჩეს. და თუ
ასე ფიცოს, თარხანს დარჩეს. საყდრის კარი თარხანმან [გაალ]ოს(?)
იანვარს ბ, ქორონიკონს უმჭ.

ბეჭედი: უფლისაჲ მიერ შეფუძლ ცხებულო, თ ე ი მ უ რ ა ზ ი ს დამტკიცე-
ბულო.

39. არაზ ივანე ბარათაშვილისა შიის თამაზაჲ თაიშუაჲ II-ის ოჲპით

1760 წ. 21 ივლისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 43. პირი. ქალაღი.
მხედრული. იქვე საბუთი № 43.

[40] ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მათს მიწას ოსეს
შვილს იესეს მომცეს.

ჩემი ნასყიდი კაცნი არიან [V] კახეთს, არას მემსახურებიან, ზო-
გი მსახურია, ზოგი მსახლობელი გლეხი. ხ ო რ ხ ე ლ შ ი — მ ა -
ხ ა რ ო ბ ე ლ ი, ვ ე ლ ი ს ც ი ხ ე ს — თ ა მ ა ზ ა შ ვ ი ლ ი და-
თ უ ნ ა, ს ა გ ა რ ე ჯ ო ს — გ ი ო რ გ ი, ტ უ რ ი ს ც ი ხ ე ს —
ა ღ ვ ს ი ა შ ვ ი ლ ე ბ ი, გ ა ვ ა ზ ს — შ ა ლ ა ბ ა რ ა ს შ ვ ი ლ ი
თ ა მ ა ზ ა, გ ა ვ ა ზ ს — ქ ი ტ ე ს ა. ჩემი მსახური ესენი არიან.
ზოგისა თავდები მყავს, ზოგისა მოწამე. ჩემის ნებით წამოსულან,
ალარას მებობიან.

ამდენი წყალობა მიყავ[ი]თ, თეთრი დამიხარჯავს, მეც გაჭირე-
ბის დროისათვის მინდოდნენ; ერთი იასაულის წყალობა მიყავით,
ამიყარონ, მომცენ, მე ვიმსახურო.

თავში

ჩვენ მაგიერად ქ ა ი ხ ო ს რ ო ნ ა ზ ი რ ის შვილს ასე უამბეთ. ამ
არზის მამრთმევისა კაცები საცა იყოს, შენ აუყარე და მოაბარე, სა-

* აკლია ერთი სიტყვა.

ცა უნდოდეს, თვითონ დაასახლოს. ამისი აუყრელობა და მიუზარებლობა არ იქნება. რადგან ნასყიდები არიან, აუყარე და თითონ მიაბარე. საცა თითონ უნდოდეს, იქ დააყენოს და იმსახუროს. მკათათვის კა, ქორონიკონს უმც.

40. არზა ზაალ ღაკითაჲვილისა ჟეჲვის თაოგაჲე ერეკლე II-ის
ოჲმით

1761 წ. 10 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8644. დედანი. ქალაღი. 21.3X16,8. მბედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნაწკარია ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი და სატკივარი მოსცეს მათს მიწა ფეხთა მტვერს და ვითა შვილს ზა [ა] ლს.

მერმე ამას მოგახსენებ ბედნიერს ხემწიფეს: ღმერთმან ასე თქვენს მტერს გაუჭიროს, როგორც მე საქმე მიჭირდეს. ზომ მოგეხსენება, ჩვენს მამულში ცეცხლი აღარ ანთია, აღარც ყმა დაგ[ვ]-რჩომია, რაც ლეკს მაურჩა, დაიფანტნენ. ერთი კაცი მყვანდა სურამს, ისიც ზომ დამეკარგა, აღარავინ მყავს. თქვენც კარგათ მოგეხსენებათ, რომ ჩემთვის სარჩო გაწყდა.

ახლა ამას მოგახსენებ: მაინც თქვენის ხელის შემხედველი ვარ და თქვენგან საფარველს მოველი, ამდენი წყალობა მიყავით, რომ საცა ჩემი კაცი იყოს ამ კახეთში, იმისი წყალობა მიყავით, რომ აყუარო და აქვე ერთს კაც[ს] მივაბარო და თქვენც გემსახურონ და მეც თქვენის წყალობით დავრჩე. დიად, ნაილაჯი ვარ, რომ მეტი აღარ იქნება.

ორი კომლი ველი სციხეს არის — ერთი კურტანიძეა ზაქრო, ერთი კოჭატაძე, მაგრამ იმათზე თავს ველარ გაწყენ და ვერცარას მოგახსენებ და სხვის წყალობა მიყავით, თუ არ გამიწყ[რ]ებოდეთ.

ქ. ანამზეშვილი სიხარულო აქ თელავს არის.

ქ. ხოტარიშვილი ღთისია გრემს არის.

ქ. ვარძიელი შვილი გავაზს არის ხიზანა და იმის სახლისკაცია.

ქ. კბილაშვილი ურიათუბანს არის.

ქ. ჯოხაძე თევდორე და იმის ძმა ჩუმლაყს არის.

ქ. ჭავჭავაძე გიორგი ვეჯინს არის.

- ქ. ბეჭიტაშვილი სერგოა ქემხასთან არის.
- ქ. ხუციშვილი საგარეჯოს არის.
- ქ. ელისაშვილი პატარძელულებთან არის.
- ქ. ნანიტაშვილი კიდევ ჩუმლაყს არის.
- ქ. რაზმაშვილი რუისელი ველისციხეს.
- ქ. ლომიძე ადამა ველისციხეს.
- ქ. კობალაძე ველისციხეს.
- ქ. ხუციშვილი ბიძა გიორგი აწყურს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ეშიკალასო რევაზ! ეს კაც[ებ] აუყარე და მიაბარე. თუ სიტყვა ქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს. თუ არადა, რაც ამ არზით მოხსენებულია, თავისი კაცები ამ არზის პატრონს და[ა]ნებონ ყველამ. თებერვლის ით, ქორონიკონს უმთ.

ბეკელი: ქნარს მიემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

41. არზა შიოშ სახვარალიძისა მამულის თათგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1761 წ. 21 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10990. დედანი. ქალაღი. 26x13,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს შიოშ სახვარელიძეს.

მათს ახალს სახასოს ფალვენისშვილი შიოშ რომ ტბეთს ერთს საკომლო მამულს მედაებოდა, გივი ამილახვარისათვის გირაოდ მიეცა. რა გივი ამილახვარი სურამის ციხიღამ გამოიყუანეს, მას აქეთ წიგნით ის მამული მე მიჰირავს სამამულეთ. შარშან შიოშ ფალვენისშვილი წამომედავა, თქვენი ბძანება და ოქმი მაქვს, რომ თუ გირაო ყოფილა, თეთრი უნდა მოეცა.

ახლა იმ გირაოს წიგნსა მთხოვენ და ასე მეუბნებიან: ან გირაოს წიგნი მოგვიტანეო და ან მამულზედ კელი აიღეო. ის გირაოს წიგნი თქვეუენის ბძანებით გლახანათიშვილს აბარია, იმ წიგნის წყალობას გევედრებით, ოთხნი ძმანი გახლავართ, უმამულოდ ვერ გავძლებთ, ან მამული ვიყიდოთ და ან კიდევ დავიგირაოდ. ღმერთი გაგიმარჩევს.

ამას გარდა, რაც თქვენი მამული წყალობა მიჭირავს, იმის წიგნები თქვენ გახლავსთ. მამულები მეკარგება, წიგნების წყალობას გვედრებით. აპრილის იმ, ქორონიკოს უნთ.

თავში

ქ. ნათლის ძეგ გლახავ! ამას ფანეელიშვილის შიოშის მოცემული თამასუქიც მოეც. და რაც ამას მამულები უჭირავს და იმის წიგნები ჩვენ გვაქვს, ისიც უნდა შენ მოუძებნო, უპოვნო და მოსცე. აპრილის კა, ქორონიკონ უნთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეზედ ცხებულს, ერეკლე.

მინაწერი

ქ. შიოშ საყვარელიძეს ოქმი რომ აელო კელმწიფისა მამულის წიგნები მიეცო, ეს ოქმი იგი არის.

42. არზა ააბბასი ურის თაოგაჯა მრეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 19 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10389. დედანი. ქალაღი. 27,7X10,7. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შექდეგ ნახმარია ორი ან სამი წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიარის ხემწიფის ჰირი მოსცეს მათს ბანდას პაატას. ახლა ამას მოვახსენებთ, თავს ვაწყენთ: ჩემი ყმა არის პაპა ქვიან, მეაქლემის შვილია: ამას წინათ ბატონს მამათქვენთან ვიჩივლე, ორი სამართალი მიბძანა: პირველათი სამართალი ასე მიბძანა: თუ ვახტა [ნ] გ მეფის დავთარში წერიაო სახასო-შიაო, არ მოგცემო: თუ არ სწერიაო. შენი არისო. არ ეწერა. მასუკან კიდევ მეორე სამართალი მიბძანა დაიფიცეო, რომ ვახტა [ნ] გ ნეფეს არ წაერთმევენოსო, შენ გიბოძებო. პაპამ ათი თუმანი დახარჯა, მამიშალეს სამართალი.

ჩემისთანა უსამართლობა არას კაცს არ დაემართება. შენმა გამარჯვებამ, მამათქვენი უსამართლობას არ მიზამდა, არც წამართმევდა, შეცდომით აქნევიანეს. მე ბიჭი გამეპარა, იმას გამოუდგე: ყაზახში ვინემდინ მივიდოდი, წაერთმევიათ.

ჩვენს ხემწიფეს ამას ვეხვეწებით ქრისტეს გულისათვის ამისა სამართალი მალირსოს. თქვენს ხემწიფობაში მე უსამართლობა დამემართოს, მასუკან ჩემს შვილს ვინლა უზამს სამართალს. თუ ამას

ტყუილათ მოგახსენებდე, რაც სხვას ტყუანს კაცს გარდახლოდეს, მეც გადამახდევინე.

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ამ არზის მამრთმევემა. ჩვენთან უნდა იჩივლოს, მდივანბეგებსაც დავისწრავთ და სამართალს უზამთ. მაისის თ, ქორონიკონს უმთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკომბს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

43. არზა ბეჰან თუშანიშვილისა დედის ულუფის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1761 წ. 30 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. № 3063. დედანი. ქალაღი. 27,3×13 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი თუშანის შვილს ბეჰანს მოსცეს.

მერე ამას მოგახსენებ: დედას ჩემს, თუ ბძანებთ, წელიწადში თორმეტს კოდს სულადს, ოთხს ლიტრას ცხვრის ხორცს, ოთხს ღორისას, ოთხს ძროხისას, ხუთს ლიტრას ლობიოს, ხახვს, ნიგოზს, სამს ლიტრა ყველს, სამს ლიტრა მარილს, ამას მივცემ.

ქ. ნახევარს ლიტრას ბანბას მივცემ, დავსთეს (?) და ის ჩაიღვას; რომ მოკვდება დავმარხავ, რაც შემოძლია, რომ ყოველთვინ თავი არ გაწყინოს. მოხსენებისთვინ ნუ გამიწყურებით, ღმერთი გამმარჯვებს.

ამას გარდა კიდევ ერთი ლიტრა ყველი, ოთხი ლიტრა თხის ხორცი — ესენ[ი] ოთხ-ოთხის თავისას მიეცეს ხოლმე და ყაბზი მამცეს, რომ თქვენ ყოველთვინ თავი არ გაწყინოს.

თავში

ქ. მდივანო გორჯასპი! რაც ამ არზის სიაში სწერია, შენ გამოურთმევედე და ამ ბეჰანის დედას მისცემდე. ასე გაურდივე, რომ აღარც ერთმა ჩვენთან აღარ იჩივლოს. თიბათვის. ლ, ქორონიკონს უმთ.

1+ ყვა თავი არ გაწყინოს.

თუ რომ კიდევ მეტი შეეძლოს, მეტით უნდა არჩინოს და მსახუროს თავის დედას.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

44. არზა ამსარაქისანსუვილის აპრივისა შიის თაოვაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1761 წ. 23 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 418. დედანი. ქალაღი. 33,6×18 სმ. მარჯვენა ზემო კიდე მოხეულია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. აქვე, პ. კ ა რ ბ ე ლ ა შ ვ ი ლ ი ს პირად ფონდში, № 1461, რეული 10, საბ. № 6 დაეულია საბუთის პირი, რომლის მიხედვითაც აღვადგენთ დედნის ხარვეზებს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის [ქირი მოსცეს] მათ მიწამტუერს გორელს [ა მ ს ა რ ქ ი ს ა შ ვ ი ლ ი ს] ქვრივსა და ობოლს, ბრმასა. [ამას მოვასხენებ]თ:

პაპის თქვენის მეფის ერეკლეს დ[როს ჩემს მამა]-მთილს ერთი სნეული პატარა ბიჭი [მოსულ]ია, შემოხვეწნა: აქიმი დამაყენე, სნეულობ[ისაგან] დამიხსენო, ჩემს თავს ნასყიდათ მოგცემო. ა[ქიმი] დაუყენებია, მოურჩენია, გაუზღია, გაუკაცებია, [ჩემ]-მის დედამთილის ნამზითევი მხლებელი მიუცია და ყმობის წიგნი გამოურთმევია.

ამ პაპის თქვენის დროსაც მეფის ვახტანგის დროსაც, ოსმალობასაც და ყიზილბაშობასაც და თქვენს ხელმწიფებაშიაც დღევანდლამდინ ჩვენი მოდავე არავინ ყოფილა. ასე რომ ჩემს მამამთილს თქვენი ჭირი წაულია, ჩვენმა ქმარმაც თქვენი ჭირი წაილო. და ის კაციც თეთრწუერა დაპბერდა, ისე თქვენი ჭირი წაილო. ორი ვაჟი დარჩა, ერთმაც თქვენი ჭირი წაილო, მოკულდა; ერთი შვილი კი დარჩა, ჩიქილის ყურით გამიზიღია; დღევანდლამდინ არცავინ მოდავე ყოფილა და არც არავისთან ამ კაცს გაუწევია.

დღეს ჩვენ ქვრივ-ოხერნი და ნაილაჯი გავმხდარვართ და ამ ჩემს კაცს ერთი ლუკმა პური აქუს, მე რომე მოვლა აღარ შემიძლია, წასულა და ანანიას [შვი]ლის ადამისათვის უთქვამს: თქვენი ყმა ვარო. დღეს ჩემს ჩუმა[ა]თ ადამ ანანიასშვილი ჩემს ბატონს სა[ლთ]ხუცეს დიმიტრისთან მისულა, უჩემოთ გაუსინჯინებია და წიგნი დაუტყუენია. როცა ჩვენ შევიტყვევით, მივედით,

გავსინჯეთ ყველა კარგა. ჩემის სიღარიბითა და უმსახურობით ყური არა მიგდო რა.

დღეს თქვენს ამაღლებულის ჯელმწიფობისათვის მოგვიმართავს, თქვენ ბრძანდებით ღმრთის ნაიბი ჯელმწიფე, ქურიე-ობლის ყურის მიმგდები თქვენის მეტი არავინ არის. თუ ქურიე-ობლს თქვენი ბედნიერობა ყურს არ გვიგდებდეს, აქამდისინ დავიყიდებოდით.

თქვენად გასამარჯვებლად ჩვენს არზს ყური მოუგდე. პირველად ღმერთი გვიმედებია, მერმე თქვენი სამართალი. ამისი სამართალი გვალირსე თქვენად გასამარჯვებლად. ბედნიერს ჯელმწიფესაც მოეხსენება, რადგან გორი სამთავრო არის, მუდამ გორის ანანია-შვილები ყოფილან მამადმთავართა; სიცოცხლის ღროს ან სიკედლის ღროს ხო[ლ]მე ამ ჩემის კაცის დედ-მამას საწესოს არას დააკლებდენ. თავიანთი ყმა თუ იყო, დღევანდლამდინ სად იყენენ, ღმერთი გაგიმარჯვებს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იესაულო ივანე ავალის შვილო! ანანიას შვილი და ამ არზის პატრონი ორნიე ჩვენს სამართალში ამოიყვანე, ერთათ ალაპა[რაკე]. მარია[მობის თვის კვ, ქორონიკონს უმთ].

ბექედი. ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

45. არზა ელიზბარ ხერხეულიძისა მამულის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1761 წ. 7 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 486. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 33X16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მათ ფეხთ მიწა-მტვერს ხერხეულიძე ბეჟანის ძმას ელიზბარს მოსცეს.

მერე ჩემი ძმა ხომ ბატონ მამათქვენს გაჰყვა. და მე უთქვენ შ[ე]უტყობრათ [წ]ამახდინეს და მახდენენ. მირზაშვილს ერთი [მამული] ხარაბა საკომლო მივეყიდე და ახლა თეთრს უკან მთხოვეს. უწინ ნამოსახლ კაცებს ვეხევეწ და არ იყიდეს. ამ ჩემ[მ]ა სახლის კაცებმა თავის მამული ზოგი ამილახვარის ყმას, ზოგი ერისთვის ყმას [მიჰყიდეს]; და მე თქვენს სახასოს მივეყიდე. ახლა რომ

შამული გამამერთო, იმისთვის ბეჯან ვალი აილო და იმ ვალში მივე-
თქვენც მოგეხსენებათ მე არ მაბადია რა.

ახლა თქვენი გასამარჯვებლათ ერთის ოქმის წყალობა მიყა-
ვით, რომ თეთრი [ა]ღარ მთხოვონ, თუ ჩემს სიტყვას მოიხსენებთ,
მეც საჩივარი მაქვს, განაჩენებიც აქ მაქვს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ბ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ე ე ლ ი ს ბ ა რ! შე-
ნი შამული მირზაშვილს მიჰყიდე ამისთვის, რომ ვალი გმართებს და
ილაჯი ვერსად გიქნია. [ახლა] რადგან ასეა, დასტ[ური] მოგვიცია;
მირზაშვილს ან თეთრი მივეც, ან შამული მიჰყიდე. ენკენისთვის ზ,
ქორონიკონს უმთ.

სხვა რაც საქმე [გაქვს], ჩვენ რომ ჩამოვალთ მაშინ მ[ოგვახ]-
სენეთ.

ბეჰედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობა ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე .

46. არზა როსტომ სავინაშვილისა შინს თაოგაზე არაქლუ II-ის ოქმით

1781 წ. 21 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 30. საბუთი № 52. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[41 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი და სატკივარი
მათს ფე[ხთა] მიწა-მტკერს სა გ ი ნ ა შ ე ი ლ ს რ ო ს ტ ო მ ს მ ი ს -
ცეს.

ჩე[მი] ყმანი არიან ვ ა ჰ ი რ [ს] ვ ა რ დ ი ა შ ე ი [ლი] ერ-
თი; ს ა ყ დ რ ი ო ნ შ ი არის ო[რი?]; ს ა გ ა რ ე ჯ ო ს არის ერ-
თი; თ ე ლ ა ვ ს არის ხ ე ლ ა შ ე ი ლ ი. ერთის წყალობა მიყა-
ვით, თუ სიტყვა მოგახსენონ, თუ არა, ჩემი კაცნი ღამ[ა]ნებონ, ერ-
თიც წ ი ნ ა ნ დ ა ლ ს.

თავში

ჩვენი ბძანება [არ]ის. მერმე ამ არზის პატრონს, რაც თავისი
ყმა ყვანდეს საღმე, ნურავინ დაუქერს, და[ა]ნებონ. და თუ სიტყვა
ქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს. დეკემბრის კა, ქორონიკონს უმთ.

1747—1749 წწ.

ცსა. ფონდი 1448. საბუთი № 5048 ა: ა. დედანი (?). ქალაღი. 196X X15,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნაბმარია ერთი ან ორი წერტილი. იქვე დაცულია საბუთის მეორე ნუსხაც (5048 ა: ბ), გადაწერილი უშნო ხელით, ა-მეტნაკლული. არზის ტექსტი ამ ორ ნუსხაში საგრძნობლად განსხვავებულია. საბუთი უთარილოა. არზიდან ჩანს, რომ მისი ავტორი ქალანთარია. ქართლის ქალანთრობა 1744—1750 წლებში მერალიზეგ ციციშვილს ეკირა, რომელიც შემდეგ გაქრისტიანდება და იწოდება დიმიტრიდ (ნ. ბერძენიშვილი, დოკუმენტები, I, 1940, გვ. 373). საბუთი დაწერილია თეიმურაზისა და ერეკლეს გამეფების, ე. ი. 1744 წლის შემდეგ. არზა დაწერილია ერეკლეს სახელზე, რომელსაც მომჩივანი მეფის ძედ იხსენიებს, ხოლო თეიმურაზს ყველგან მეფეს უწოდებს. საბუთი დაწერილი უნდა იყოს იმ დროს, როცა თეიმურაზი ქართლში არ არის, სპარსეთში იმყოფება, ე. ი. 1747—1749 წლებში. არზა უოქმოა, მაგრამ მეტად მნიშვნელოვანია. დაწვრილებით ამ საბუთის შესახებ იხ. ჩვენი წერილი „ერთი ეპიზოდი საციციანოს ისტორიიდან“ („მაცნე“, „ფილოსოფიის, ფსიქოლოგიის, ეკონომიკისა და სამართლის სერია, 1973 წ. № 4, გვ. 143—152).

ქ. ყ [ი] ლიჯ [ლ] ი ალიხანს რომ ბატონობა მისცეს, იმ თარიღში პაპუნა [ს] შვილი დავით და პა [ა] ტა იმერეთს კიკნაძეებში იყვნენ. იმ ხანათ მე კელმწიფის კარზე დამიბარეს ანგარიშისათვის. ჩვენი წილი ყმა რაც მყვანდა — ან ქართველი ან სომეხი ან ურია ან აზნაურშვილი და ან იმისი გლეხი — სულ ძამის ციხეში მოვაგროვე. ალექსანდრემ თავისი საყმო მძოვრეთის ციხეში მოაგროვა.

მე რომ კელმწიფის კარზე წავეღ, ალექსანდრე და იმისი ძმა დავით აბდუღ-ბეგს დაეჭირა ჩვენი აზნაურშვილებიც. ოთარა ვახტანგის შვილმა ლეკი მიიყვანა და მძოვრეთის ციხეს სულ ყათლანი უყო.

მე ამ თარიღში ქვეილამ მოველ. ალექსანდრემ მითხრა: წავიდეთო, ჩვენს ქვეყანას ერთი გზა მივცეთო. ჩვენ რომ მძოვრეთს მივედით, პაპუნა [ს] შვილი დავით და პაატა იმერეთილამ გადმოვიდნენ, ერთმანეთი. ვნახეთ და შევერიგდით. პირობა დავდევით: მე კელმწიფის კარიდან უნდა მამეველო და იმათ მამულისათვის მოველოთ.

დავითმა გვერდწითელს სალთხუცეს[ს] შვილი მოუნათლა, პატამ ამირან გვერდწითელს მოუნათლა შვილი. ამ ნათლობითა და ამ შერიგებითა მამატყუილეს, სალთხუცესი ნიკოლოზ ხოსია გულბადი შვილი გაგზავნეს იმერეთს და კიკნაძეები მოიყვანეს. ძამის ციხეს უღალატეს. გვერდწითელი გიორგი სალთხუცესი, თავიანთი ნათლიმამა, მოკლეს; ნათლიდედა, სალთხუცის ქალაბი, ჭაჭით მოკლეს — საქონელი განაოჩინეო; თავისი ნათლული ციხიდან გადააგდეს და ნადირ-ფრინველმა შექამა.

იმ ციხეში ახალდაბული სახასო ხუცის შესამოსელი სტეფანა შვილს ებარა. პატამ სტიხარი ახალუხათ შეაკერვინა და ოლარი სარტყლათ შემოირტყა, საბუხრის ჭაჭვები ახალუხზე ჭაჭვათ დაისხა; თავისი ნათლულის რძალი ხასათ დაისვა.

იმითაც არ იქნა: თავისი ნათლიმამა ამირან გვერდწითელი, თავისი ნათლიდედა, თავისი ნათლული, ის ხასა — სულ ყველას მოუსვა ეელი და თათრებს მიჰყიდა. ამირან დღეს აქ გახლავსთ და ცოლი ახლაც თათრებსა ჰყავთ.

ამითაც კიდევ არ იქნა: წინამძღვრის შვილი მოკლეს შიო, დასახოცი დახოცეს, გასაყიდი გაყიდეს; ნახევარი ოსმალოს მიჰყიდეს და ნახევარი იმერლებსა. რაც ჩვილი ყმაწვილი იყო, რომ არაყინ იყიდა, ციხიდან გადაყარეს და ნადირ-ფრინველმა შექამა: რაც მონაზონი და ბებერი იყო, რომ არ გაიყიდებოდა, სულ ერთს სახლში შეყარეს, ბოძები გამოუყარეს, სახლი ზედ დააქცივეს და ისე უზიარებელი დაოცეს. ძირს რაც დაჩა, შუა გაიყვეს, დავითმა იმერეთს წაასხა და იქ დაყიდა; და პატამ ოსმალოში წაასხა და იქ დაყიდა.

ქვეყანა ასე გაახარაბეს. იმათს მალუჯათს და ჩემს წილს მალუჯათს კელმწიფე მე მართმევდა. ოთხი წელიწადი ქვეყანა ხარაბა იყო*.

ღმერთმან შეგვიწყალა, რომ ქართლის კელმწიფობა თქვენ და მამათქვენს მოგეცათ. მეფე თეიმურაზ მიბძანა: წადი თქვენს ქვეყანაში, შენობა ჩამოაგდეო, მეც წყალობას გიზამო. მწყალობელი ბრძანდებოდით მეფეც და თქვენც. წაველ. ხარაბას ქვეყანაში

* 5048 ა : ბ ნუსხაში ეს ადგილი ასეთი რედაქციითაა აღმოცემული: „საციტიანო ასრე გ[ა]ხ[ა]რ[ა]ბებული იყო, ოთხი წელიწადი არც ხ[ე]ნა იყო, არც თესვა, არცა ცეცხლი ანთებულა, არც კალო გალწილა და არც მამალს უყვილია“.

შენობა ჩამოვაგდე, მოგეხსენებათ რა ხარჯი ვქენ და ან რა დავხარჯე. ქარელის ციხე ავაშენე თქვენის დოვლათითა.

ამ თარიღში დავით პაპუნა[ს] შვილი იმერეთიდან გადმოვიდა და პაატა ოსმალოდამ გადმოვიდა. ამ თარიღში მ ი რ ზ ა ჰ უ ს ე ი ნ ვ ე ზ ი რ ი და კ ო ნ ს ტ ა ნ ტ ი ნ ე მუხრანის ბატონი და მე მეფემ თეიმურაზ ზემო ქართლში მალუჯათზე გაგვგზავნა. საევალიშვილოდამ რომ დავბრუნდით, ვეზირსაც დავპატიე და მუხრანბატონსაც, მაგრამ არ მეწვიენენ.

მე ერთის დღის დასტური მამცეს და გაველ ქ ა რ ე ლ შ ი, ჩემი ყმაც და ალექსანდრეს აზნაურიშვილებიც დავპატიე, ვსვემდით. და დავით ზემო ქართლში დავიდოდა. სად იყო, სად არა, იმ სმაში თავს წამოგვადგა. ამ სმაში დავით და ჩემი აზნაურშვილები, იმისი მესისხლე[ე]ბი, შელაპარაკდნენ და იმ თავისმა მესისხლეებმა დავითს ულაღატეს.

[მერმე] ალექსანდრეს სალთხუცესმა — მ ე ღ ვ ი ნ ე თ ხ უ ც ი ს შ ვ ი ლ მ ა მამკრა კელი და კოშქში ამიყვანა.

მე ავდექ და თქვენს და მამითქვენის სამართალში კარზე ჩამოველ თავის სამართლებლათა. მეფე არ დამჭერდა, გამიწყრა და დამიპირეს და ქალაქის ციხეში დამაბეს.

ყ ა ფ ლ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი ზ ა ა ლ გაუსივეს და იმისი მკვლელები ქარელში იყვნენ და ჩამოაყვანინეს. მეფემ თეიმურაზ მოძღვრით ხალხში სამჭერ-ოთხჭერ გაიკითხა და ფიცი მოახსენეს — ქალანთარი იმის სიკვდილში არ ურევიაო. ახლაც კიდევ განაჩენი მამცეს მეფე თეიმურაზ და ბატონიშვილმა პ ა ტ რ ი ა რ ქ მ ა ა ნ ტ ო ნ ი მ და სულ დარბაისელთა სულ დამიბეჭდეს, რომ მართალი გამოველ.

აქამდინ კი იყაბულეს ის განაჩენი და ახლა აღარ ყაბულობენ. ახლა თქვენ ჰქენით სამართალი, თუ დანაშაული მაქვს, გადამახდევინეთ. ერთი კიდევ არის — იმისი მკვლელი გაიკითხეთ, თუ ურევია ვარ რაშიმე, თამბა მიყავით.

ეს კაცი მევე მემუქრება, ხან თოფით იწვევს ჩემზე, ხან ხლმით მკლავს, რას მემართლება? კელმწიფემ სამართალი მალაროს.

მამის ციხეში დავითმა და პაატამ რომ აზნაურიშვილი და გლეხი ამოსწყვიტეს და გაყიდეს ეს იმისი დავთარია

ა ქ. გ ვ ე რ დ წ ი თ ე ლ ი სალთხუცესი გ ი ო რ გ ი კვამლი ერთი ცოლით, შვილით, ძმით, ძმისწულებით, შვილებით, მოახლით და მოსამსახურეებით.

1 პატრიქმა.

- ა ქ. ამისი განაყოფი რამაზა ხიზნითა კვამლი.
- ა ქ. ამათი ყმა ტურაშვილი კვამლი.
- ა ქ. სვიმონ კვამლი.
- ა ქ. ოთარა კვამლი.
- ა ქ. ქვრივიშვილი ხიზნითა კვამლი.
- ა ქ. ჯანთუაშვილი კვამლი.
- ა ქ. ხაბაზი კვამლი.
- ა ქ. საღებაშვილი კვამლი.
- ა ქ. კიდევ აზნაურშვილი ბუნიათიშვილი ცოლ-შვილით კვამლი.
- ა ქ. ამისი ყმა კუპრაძე კვამლი.
- ა ქ. კაკნიაშვილი კვამლი.
- ა ქ. კიდევ აზნაურშვილი წინამძღვრისშვილი ზაალ, ცოლითა, შვილითა, ძმითა, რძლითა, მსახურითა კვამლი.
- ბ ქ. ამისი ყმა დარჩაშვილი კვამლი [ორი].
- ბ ქ. ბანკანაშვილი კვამლი [ორი].
- ა ქ. კიდევ აზნაურშვილი წინამძღვრისშვილი შეროშ ცოლით, შვილით, მოახლით, მსახურით კვამლი.
- ა ქ. ამისი ყმა სულეიმანიშვილი კვამლი.
- ა ქ. აზნაურშვილი ჩინჩალაძე კვამლი.
- ა ქ. აზნაურშვილი ქურდევანიძე კვამლი.
- ა ქ. აზნაურშვილი მანველიშვილი ზურაბ კვამლი.
- ა ქ. აზნაურშვილი მუჩაიძე კვამლი.
- ა ქ. აზნაურშვილი მანველიშვილი პეტრე კვამლი.
- ა ქ. აზნაურშვილი რაზმანაშვილი ცოლით, შვილით კვამლი.
- ა ქ. აზნაურშვილი უზნაძე კვამლი.
- ა ქ. აზნაურშვილი ტენტერაშვილი კვამლი.

ქ. ამ აზნაურშვილების თავეთი და თავეთის ცოლ-შვილის და ყმისა ოქრო, ვერცხლი, თვალი და მარგალიტი რაც ქონდათ — ბევრი თუ ცოტა — თეთრი, სპილენძი, ტანთა, ფეხთა, ქვეშაგები. გუთნეული, ცხვარი, ძროხა, კანბეჩი, ღორი — ამათი სარჩო — პური, ღვინო, ყველი, ერბო, ხმელი თუ ნედლი; ამ აზნაურშვილებისა და ამათის ყმების თოფი, ხმალი, იარაღი, ტყვია და წამალი კიკნაძეები ითა და ორჯონიკიძეები ითა აიკლო და ყათლანი უყო.

- ა ქ. წმინდის ნიკოლოზის ყმა ზურაბაშვილი დოღენჯი კვამლი.

ა ქ. უთნიაშვილი კვამლი.

ა ქ. ცუციშვილი კვამლი.

ქ. სახასო გლეხი და მსახური

ა ქ. ფხაკაძე იასე, ცოლითა, შვილითა, ძმითა, ძმისწულებითა კვამლი.

ა ქ. სტეფანაშვილი კვამლი.

ა ქ. გლახას ძიია ჩრმითა, შვილებით კვამლი.

ა ქ. სარიძე კვამლი.

ა ქ. ტურასშვილი კვამლი.

ა ქ. თეკლიაშვილი ბეჟუა კვამლი.

ა ქ. ამის განაყოფი პაპუა კვამლი.

ა ქ. ხუცისშვილი კვამლი.

ა ქ. ლაგურაშვილი კვამლი.

ა ქ. ლომინაშვილი კვამლი.

ა ქ. შაყულაშვილი კვამლი.

ა ქ. კბილაძე კვამლი.

ა ქ. ნოზაძე კვამლი.

ა ქ. ღოლაძე კვამლი.

ა ქ. ღოლაძე კვამლი.

ა ქ. მთიული კვამლი.

ა ქ. ჭულუპაშვილი თათუნა კვამლი.

ა ქ. ამისი განაყოფი კვამლი.

ა ქ. მასიტაშვილი კვამლი.

ა ქ. ნონაშვილი კვამლი.

ა ქ. პოლოზაშვილი კვამლი.

ა ქ. ბარჩაკოზასშვილი კვამლი.

ა ქ. ჭულუხაძე კვამლი.

ა ქ. აბრამიშვილი კვამლი.

ა ქ. შალომ კვამლი.

ა ქ. გოგიაშვილი კვამლი.

ა ქ. ჯინჯიხაშვილი კვამლი.

ა ქ. ბეჟუა სომეხი კვამლი.

ა ქ. არუთინა ჭონი კვამლი.

ქ. ამ სახასო გლეხების საქონელი — ცოტათუ ან ბევრი — თეთრი, ვერცხლი ან სპილენძი ან თოფი ან ხმალი ქვეშაგები ან ცხვარი ან გუთნეული ან ძროხა ან კანბეჩი ან ამათი სარჩო, პური, ღვინო

ან ერბო ან ყველი ან სახლის ავეჯულობა — ესენი სულ აკლებული არის.

ქ. ამ ჩემის ყმის გარდა ჩემი საქონელი, მოფენილობა, სპილენძი, ხარი, ძროხა, გუთნეული, პური, ღვინო, კანბეჩი, ტყვია, წამალი, გოგირდი, გვარჯილა, კაჟი, ჭაზაირები — რაც ციხის რიგი იყო, ესეც სულ აკლებული მაქვს.

ქ. აზნაურშვილი და გლეხი არის თავეთის საქონლით ნთ კვამლი, საქონელსა და სახლის ავეჯულობის გარდა.

მინაწერი verso-ზე:

„ქ. ძამის ციხის ამოწყვეტის დაეთარია, დაეთისა და პაატასა-გან“.

II

ცსსა. ფონდი 1448. საბუთი № 5048 ხ : ა. პირი. ქალაქი. 35,6×14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირი ერთი ან ორი წერტილი. აქვე დაცულია ამ საბუთის მეორე პირიც — 5048 ხ : ბ.

ქ. ჩემი ძმა ქაიხოსრო რომ ცოცხალი იყო, ხანჯან-ხანის ბატონობაში ციციშვილმა პაატამ ყაზახობა დაიწყო.

ქ. კიკნაძეებს მოუძღვა გვერდწითლის ოჯახ-ზედ, თითონ ტყეში დაიშალა. უზნაძე გიორგი, მალრადე ყოყია ბელადათ გამოატანა. მეც იქ ვეგულეებოდი. მე გვერდწითლის სახლში აღარ დაუხვდი, გამოვასწარ. იმ ღამეს მოუნ-დნენ, გვერდწითელი დათუნა მოკლეს, ოჯახი სულ აუკ-ლეს, სოფელი სულ დაატყვევა, საქონელს გარდა ტყვე წაიყვანა კზ ოცდაშვიდი.

ივ ქ. კიდეც პაატა მოუხდა გუჯარეთსა სამი კვამლი კაცი აჰყარა, ტყვე წაიყვანა სული თექვსმეტი, საქონელსა და ოთხ-ფეხს გარდა.

ე ქ. ორი მსახური ტბაზე ტბის ყურულისთვინ გავგზავნე — ერთი ი [ე]სე და ერთი მურაძე, სამი გლეხი კაცი თან გავატანე; ეს ხუთნი იქ დაიჭირა და დაყიდა.

დ ქ. კიდეც პაატამ გაყიდა აზნაურშვილი ჩინჩალაძე სული ოთხი.

- ე ქ. კიდევ გაყიდა ქიტაშვილი კვამლი ერთი — სული ხუთი, საქონელს გარდა.
- ღე ქ. კიდევ პაატამ გაყიდა თავის საქორწილოთა ა ლ ი ს ხ ე ბ ა -ზე ესახლა ჩვენი ყმა — ქართველი, სომეხი და ურია — ტყვე სული ოცდათხუთმეტი.
- ვბ იქნა ამ ტყვის ჩამი, საქონელსა და ოთხფეხს გარდა, სული ოთხმოცდათორმეტი.

მინაწერი verso-ზე:

„ქ. პაატას საკუთარი გასყიდული ტყვის დავთარი“.

III

ცსსა. ფონდი 1448, საბუთი № 5048. ც : ა. პირი. ქალაღი. 68×15,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი. აქვე დატულია ამ საბუთის მეორე პირი — 5048 ც : ბ.

ქ. ჩემი ძმა ქ ა ი ხ ო ს რ ო რომ ცოცხალი იყო, მაშინ ზ ა ზ ა ჯ ა ვ ა ხ ე თ ს წავიდა და იქილამ ყაზახობა დაიწყო, რაც კაცნი დაატყვევა:

ქ. მ ძ ო ვ რ ე თ ი დ ა მ წაასხა ხ ა ტ უ ნ ა შ ვ ი ლ ი ო ვ ა -ნ ე ზ ა კვამლი ერთი — სული იყო რვა, თავისი საქონლითა.

ქ. გ ო გ ლ ი ძ ე ნ ი ნ ი ა კვამლი ერთი — სული იყო ხუთი, თავის საქონლით. ეს გ უ ჯ ა რ ე თ ი ს ს ა რ ბ ი ე ლ ს ესახლა.

ქ. ლ უ კ ა ს შ ვ ი ლ ი კვამლი ერთი — სული იყო შვიდი, თავის საქონლითა; ესეც სარბიელს ესახლა.

ქ. ბ ე რ უ ა შ ვ ი ლ ი თავის საქონლით კვამლი ერთი თავ[ი], გუჯარეთს ესახლა, სული იყო რვა.

ქ. ვ ა რ დ ი ა შ ვ ი ლ ი თავის საქონლით კვამლი ერთი, გ უ -ჯ ა რ ე თ ი ს რ უ ი ს ს ესახლა, სული იყო შვიდი.

ქ. აზნაურიშვილი ქ უ რ დ ე ვ ა ნ ი ძ ე თავის საქონლით, სული ხუთი.

ქ. აზნაურშვილი ჩ ი ნ ჩ ა ლ ა ძ ე სული ორი.

ქ. ფ ი ტ ა რ ი ძ ე კვამლი ერთი თავის საქონლით, სული ოთხი.

ქ. კ ბ ი ლ ა ძ ე კვამლი ერთი თავის საქონლით, სული რვა. იქნა ამ ტყვის ჩამი, საქონელს გარდა, ტყვე ნდ.

ქ. ზაზა რომ ყაზახობდა, თავისი ბიძაშვილი და ვით გა-
მოუდგა და კენალამ ერთმანერთი დახოცეს.

ქ. ავალიშვილის ყმა ფიტიტარიძე რომ გაეყიდა
ცოლ-შვილით, ჩამოსულიყო და იმან-ყული-ხანთან ეჩივლა.
იმ თარიღში მე ყე[ე]ნის კარზე ვიყავ. იასაული გამოესია იმან-ყუ-
ლი-ხანს და ჩემი ძმა თამაზ ჩაეყვანიებინა, გასწყრომოდა და
თავს აგდებინებდა: შენი ბიძაშვილი ყაზახობსო, კელმწიფის რაიათს
ჰყიდისო.

გივი ამილახვარი დასწრებოდა იქ, მოეხსენებინა: მა-
გისი სიკვდილით რა გარიგდებო, არც ზაზა ყაზახობას მოიშლის,
არცარას ინალვლისო; ერთი წიგნი ფაშას მისწერეო — ან დაიჭიროს
და აქ გამოგზავნოს, ან ყადაღა უყოს, რომ ყაზახობა აღარა ქნასო.
მაშინვე ფაშისთვის ის წიგნი მიეწერა იმან-ყული-ხანსა.

ფაშას პასუხი მოეწერა: თუ ჩავიგდებო, დაქერილს გამოგიგზავ-
ნიო; თუ ვერ ჩავიგდებო და კიდევ მანდ ყაზახობა დაიწყოს, მანდიდამ
კაცი გამოჰყვეს და რომელსაც სოფელში მოვიდეს, მე მაცოდინოს
და მე ხელშეკრულს მოგართმევ, ჩემი ქვეყანა იმას არავინ უქომა-
გებსო.

ფაშის წიგნი რომ მოსვლოდა, იმან-ყული-ხანს ერთი ოქმი ავ-
ალიშვილისთვის ევობაში მიეწერა, ერთი ოქმიც გუჯარელები-
სათვის მიეწერა: ის ზაზა საცა გაჩნდესო ყაზახათაო, თქვენ უკან
მიჰყევითო, ან მოკვლითა და ან დაქერით დამიჭირეთ და მომგვა-
რეთო.

მობდომოდა წითელ პარასკევს გუჯარეთს კბილაძე
აეყარა ცოლითა, შვილითა, საქონლითა. ევობელნი და გუჯარელნი
გამოსდგომოდენ, მოსწეოდენ ჯავახეთის ალათუბანს. იქ
გამაგრებულყო. იმას მდევარი დაეხოცა, ამათაც სროლა დაეწყათ.
ავალიშვილის ყმა ფიტიტარიძე, ცოლ-შვილი რომ იმისგან დაყი-
დული ჰყვანდა, იმას თოფი ეკრა და მოეკლა.

ამ თარიღში მე ყე[ე]ნის კარზე ვიყავ ჩაფრათ. რომლისაც კბი-
ლაძის მობდომაზე მამკვდარა, ის კაციც მზათ აზირში არის. აბა-
შიძის მამულში სურამიკ ბოლოს ქალას საჭლობს.
მოკითხული ჰქნას ბედნიერმა კელმწიფემ და სამართალი მალირსოს.

მინაწერი verso-ზე.

„ქ. ზაზას საკუთარი გასყიდულის დავთარი“.

1 გუჯარელებისათვის.

IV

ცსა. ფონდი 1448. საბუთი № 5048 d : ა. პირი. ქალაღი. 73X15,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაა ერთი ან ორი წერტილი. აქვე დაუღლია ამ საბუთის მეორე პირი — 5048 d : ბ.

ქ. ჩემი ძმა ქაიხოსრო რომ მოკლეს, მე ბალხეთის-კენ ოგრანს ჩაფრათ ვიყავ. იმან-ყულ-იხან გამამგზავნა, იქიღამ რომ მოვეღ, ჩემი ძმა მკვღარი დამხვღა. დავით პაპუნა[ს] შვილი მოვიღა ქალაქს, მამატყუა — ერთობა ვქნათო და თავისი მამუღის ბატონობა მამცა, თავისი საყმოს მალუჯათი თავს დამადო. პა[ა]ტა და ზაზა ყაზახათ იყენენ. თითონც ადგა დავით; თავისი ყმითა, აზნაურშვილითა მოუსვა სულ კელი და კიკნაძეებში გაღავიღა. იქიღამ მოუძღვა კიკნაძეებს და მიწოზს მოუხღა, ტყვე წაიყვანა ლგ ოღდაცამეტი.

ბ ქ. სარიძის ცოლი ორსული შუა გააჭრეღინა.

რმუ ქ. საქონელი წაასხა ოთხფეხი სულ, სახღის ავეჯუღობას გარღა.

კშ ქ. კიღევ მეორეთ მოუხღა წვიმეთს და ხცისა კიკნაძეებითა და ამამუჟკლებით დავით ტყვე წაიყვანა ოღდარღა.

ქ. ორი სოფღის საქონელი სულ წაიღო — ღვინო, პური, სახღის ავეჯუღობა, სახღები კი დამწვა.

ქ. ერთი აზნაურშვილი უზნაძე ეღიზბარა ოღდაშვიღი თუმნითა გავგზავნე გვერღწითღის ტყვეების დასახსნეღათა. ის აზნაურშვილიც დამიჭირა და გაყიღა და თეთრიც შეჭამა დავითმა.

ქ. ბუნიათიშვიღმა იასემ, დავითის ყმამ, ორს ჩემს აზნაურშვიღებს ყელეღი დამიჭრა¹ გვეძინეთს კოშკში და თოფი და იარაღი და ჯაზაირეღი სულ წაიღეს, ჯაზაირი ორი ვერცხღის, ყაწიღები იმათი.

თ ქ. კიღევ დავითმა და პაატამ გამიყიღა კბიღაძის ტყვე თხუთმეტი.

თ ქ. ქურღევანიძის ყმეღი გაყიღეს დავითმა და პაატამ — სული ცხრა.

ოზ ქ. კიღევ სკრელი კაკაშვიღის ტყვე[ე]ღი დაყიღეს დავითმა და პაატამ — სული ჩვიღმეტი.

¹ დამიჭირა.

- 6 ქ. წმინდის ნიკოლოზის ყმა აგარელი და ბ რ უ ნ და შ ვ ი ლ ი
 საბაზი გაყიდეს — ტყვე სული რვა, თავისი საქონლითა და სახ-
 ლის ავეჯულობითა.
 7 ქ. კ ო ჩ უ ა შ ვ ი ლ ი გაყიდეს სული შვიდი თავისი საქონლი-
 თა და სახლის ავეჯულობითა.
 8 ქ. კიდევ მ უ რ ა ძ ე გაყიდეს კვამლი ერთი — სული თოთ-
 ხმეტი თავისი საქონლით და სახლის ავეჯულობით.
 9 ქ. კიდევ წვიმეთს აიკლეს და გაყიდეს ქ ვ რ ი ვ ი ს შ ვ ი ლ ი
 სული სამი, თავის საქონლით და სახლის ავეჯულობით.
 10 ქ. ფ რ ა ნ გ ი შ ვ ი ლ ი ს ყმა გაყიდეს სული ერთი.
 11 ქ. რუისელი ბ ა ტ ი ყ ვ ლ ი ფ ა შ ვ ი ლ ი გაყიდეს სული
 [ორი].
 12 ქ. ხედურელი ა ლ ე ქ ს ი ძ ი ს რ ა მ ა ზ ი ს ყმა გაყიდეს
 კვამლი ერთი — სული სამი, თავის საქონლითა და სახლის ავე-
 ჯულობით.
 13 ქ. იქნა ამ ტყვის ჯამი სული ასორმოდათხუთმეტი, საქონელსა და
 სახლის ავეჯულობის გარდა.

მინაწერი verso-ზე.

„ქ. საერთოთ გასყიდული ტყვის დავთარია“.

48. არზა გლახა ბერიპაშვილისა სამღივანეაგოზ თაოააჯი ვრეკლე II-ის ოქმით

1762 წ. 10 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10659. დედანი. ქალაღი. 33,3X21,7 სმ.
 მხედრულა. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
 ორი წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი და სატყევიარი მოსცეს
 შათ მიწა ფეხთა მტვერს თ უ მ ა ნ ი ა ნ თ პ ა ჰ უ ა ს ყმას ახალდა-
 ბელს ბ ე რ ი კ ა შ ვ ი ლ ს გ ლ ა ხ ა ს.

მერე ამას მოვახსენეფთ ჩვენს ბედნიერს მოწყალეს კელმწიფეს,
 რომ: მაშინ ქართლი კახეთს გაღმოცვი[ვ]და, თქვენს კალთას შე[ე]-
 ხიზნა, ერთი მღდელი მამა მყვანდა, კ ო ნ დ ო ლ ს გ ი ა ხ ლ ა თ, ო თ ა რ
 მ დ ი ვ ა ნ მ ა ხ ე ლ ი და[ა]დვა და მამული არ გვეჭირა იმისა და თა-
 ვისთვინ ი[მ]ღრღლობდა, რასაც შოულობდა, სულ ხელიდამ ართ-

მეგდა სიცოცხლის დროს. ორი საპა[ლ]ნე ღვინო — ერთი წაგვართვა, საპა[ლ]ნე თორმეტ მინალთუნათ გადიოდა; ერთი საპა[ლ]ნე და რვა ჩაფი მაგისმა მამ სოლომანმა წაგვართვა; მერმე მამა მამიკ[ე]-და, სახარება და სამოციქულო წამართვა, თოფი და იარაღი, ორმოცდაათი შაური თეთრი; აღარა დამრჩა რა, რომ მამა დამემარხა ერთი ცხენის მეტი. ის ცხენი გავყიდე ორთუმან ექ[ვ]ს მინალთუნათ და მამა დავმარხე. და ერთი თუმანი დამრჩა იმისი და გაბაშვილის ყმას თხინვალელს წიქარაშვილს სარგებლით მივეცი; და თქვენის ჰოქმით თუმანიშვილმა პაპოამ წამამიყვანა ხელთუბანს და თეთრი იქ დამრჩა, შვიდი წელიწადია. ამას წინათ რომ წაბძანდით, თქვენ გიახელით და ჩვენი პახი ჩვენვე მოვრიგდით და გამოვართვი ცოტა თუ ბევრი, არავისთან მიჩვილია.

ახლა მდივანი ორ მინალთუნს სამდივანბეგოს მთხოვს. მერმე ჩვენს ბედნიერს კემწიფისაგან წყალობა იყოს, რომ ამის სამართალი მაღირსოს, რაც ჩემგან წაუღრთმევია. იანვრის 13, ქორონიკონს უნ.

თავში

ქ. მდივანო ოთარ! ამ კაცმა მოწამე იშოვა, რომ ერთმანეთს თვითანვე შესჯერებიან და შენ სამდივანბეგოს რადმე სთხოვ; დაეხსენ, თორემ თუ სამართალში ილაპარაკეთ და გამტყუენდი, რასაც რომ შენ სთხოვდი, იმდონი შენ გამოგერთმევა. იანვრის 8, ქორონიკონს უნ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიქობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

49. არჯა ზაალ დავითიშვილისა შახაის თაოგაჯე პრეპლე II-ის.

ოქმით

1762 წ. 11 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8644. დედანი. ქალაღი. 21,5X16,8 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ნახმარია ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი და სატკივ[ა]რი მოსცეს მათს მიწა ფეხთა მტკერს დავითიშვილს ზაალს.

მერე ამას მოვახსენებ ბედნიერს ხელმწიფეს: ღმერთმან ასე თქვენს მტერს გაუჰიროს, როგორც მე საქმე მიჰიარდეს. ხომ მოგეხ-

სენება, ჩვენს მამულში ცეცხლი აღარ ანთია, აღარც ყმა დაგ[ვ]რ-
ჩომია; რაც ლეკს მოურჩა, დაიფანტნენ. ერთი კაცი მყვანდა სუ-
რამს, ისიც ზომ დამეკარგა, აღარავინ მყამს, თქვენც კარგათ მო-
გეხსენებათ, რომ ჩემთვის სარჩო გაწყდა.

ახლა ამას მოგახსენებ: მაინც თქვენის ხელის შემხედველი ვარ
და თქვენგ[ა]ნ საფარველს მოველი; ამდენი წყალობა მიყავით, რომ
ავყარო და აქ[ა]ვ ერთს კაც[ს] მივაბარო და თქვენც გემსახურონ
და მეც თქვენის წყალობით დავრჩე. დიად. ნაილაჯი ვარ, რომა მე-
ტი აღარ იქნება.

ორი კომლი ველისციხეს არის — ერთი კურტანიძე
ზაქარია, ერთი კოჭატ[ა]ძე: მაგრამ იმათზე [თა]ვს ვე-
ლარ გაწყენ და ვერც რას მოგახსენებ. და სხვის წყალობა მიყავით,
თუ არ გამიწყრებოდეთ.

ქ. ანამზეშვილი სიხარული აქ თელავს არის.

ქ. ხოტორ[ა]შვილი ხთისია გრემს არის.

ქ. ვიშელიშვილი გავაზს არის ხიზნად, იმის სახ-
ლისკაცი.

ქ. კბილ[ა]შვილი ურიათუბანს არის.

ქ. ჯოხაძე თევდორე და იმის ძმა ჩუმლაყს არის.

ქ. ჭავჭავაძე გიორგი ვეჯინს არის.

ქ. ბეუიტაშვილი სერგა ქემბ[ა]სთ[ა]ნ არის.

ქ. ხუცისშვილი საგარეჯოს არის.

ქ. ელისაშვილი პატარძელულებთან არის.

ქ. ნანიტაშვილი კიდე[ვ] ჩუმლაყს არის.

ქ. რაზმაშვილი რუსელი ველისციხეს [არის].

ქ. ლომიძე ადამა ველისციხეს [არის].

ქ. კობალაძე ველისციხეს [არის].

ქ. ხუცისშვილი ბიძა გიორგი აწყურს [არის].

თავი

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ეშოკალასო რევაზ! ეს კაცი აუყარე
და მიაბარე. თუ სიტყვა ქონდეს ვისმე. მოგვახსენოს. თუ არადა, რაც
ამ არზით მოხსენებულა, თავისი კაცები ამ არზის პატრონს დაანე-
ბონ ყველამ. თებერვლის ია, ქორონიკონს უში.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის შეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

1702 წ. 20 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 779. დედანი. 25X16,5 სმ. დაზიანებული. ქალაღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია სამწერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი და სატკივარი მათ მიწა ფერხთა მტვერს და ვ ი თ ი შ ვ ი ლ ს ზ ა ა ლ ს მისცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ ბედნიერს ხემწიფეს: თ ა ქ თ ა ქ ი - შ ვ ი ლ ი ს თაობაზე თორმეტის თუმნისათეინ ხ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ე მ და თ ე ი მ უ რ ა ზ ც ი ც ი შ ვ ი ლ მ ა ორი კომლი კაცი, ერთი გოგო და ერთი ცხენი, ერთი თოფი, ერთი კ[ა]ნბეჩი — ესენი გამამართვეს. ასეთი ძალი და უსამართლო დამემართა. რომ არას კაცს არ დაემართება ამისთანა საქმე. ლმერთი გაგიმარჯვებს, მიშველე რამე, ნუ დამკარგამ, სულს იქით ილაჯი არა მაქ[ვ]ს, თუ ის კაცები დამეკარგნენ, ჩემი შველა აღარ არის, მიშველე რამე; თქვენს მეტი მოწყალე და შე[მ]ბრალე ხომ არავინ მყავს; თუ თქვენ არას მიპატრონებთ, უნდა თავი ავილო და დავიკარგო, თორამ მე[ტრი] ღონე და ილაჯი არ მაქს; თქვენი ნუგეში რომ დამიძვირდეს, [თა]ვი უნდა დავიღრხო.

ლმერთი თქვენს ხმალში გაგიმარჯვებს, [ამი]სი სამართალი მაღირსეთ.

თავში

[ჩვენი ბრძანება] არის იასაულო ციციშვილო თეიმურაზ და ხერხეულიძე! ზაალ დავითისშვილი რომ ჩივის, [უსამა]რალო საქმე გიქნიათ, ეს არას გზით [არ იქნება]. ახლავ ასე ქენით: კ ვ ა ნ კ ა - ხ ა ძ ე ს რომ კაცი ჰყავს, ის კაცი, გოგო რომ ყოფილა ისი, ერთი კამბეჩი და თოფი — ესენი უნდა თორმეტს თუმანში ე ლ ი ს ბ ა რ მ ა დაუქიროს და ელისბარს ი ვ ა ნ ე მ თორმეტს თუმანში ესენი გამომართვას; [ნუ ალაპარა]კებთ და ამ ზაალს ბ ე რ უ ა შ ვ ი ლ ი...¹ და ცხენიც [მიე]ცით და ასე გაარიგეთ. ამ ჩვენის ბძანების გარდასვლა აღარ იქნება, როგორც მოგვეწეროს, ასე ქენით, ზაალს ნუღარ აჩივლებთ. თებერვალს კვ, ქორონიკონს უნ.

ბეჰედი: ქნარს შიეჰს, დავით მიჰმობს ძედ კახეთის მეჰედ ცხებულს, ე რ ე კ დ ე.

¹ ფეხრთა.

* აკლია ერთი-ორი სიტყვა.

51. არჯა გიუა მავალიშვილისა სამსახურის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1762 წ. 80 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1264. დედანი. დაზიანებული. 32X13,3 სმ; ქალაღი. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ სამწერტილი. ა-მეტო.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი მოსცეს მათ ფეხთ მიწა-მტვერს ამირეჯიბის ყმას აძველს მ ქ ე ღ ლ ი ს შ ვ ი ლ ს გ ი უ ა ს.

მერე ამას მოვახსენებთ [ბედ]ნიერს კელმწიფეს, რომა კახეთს გახლდით და რაც შემძლო იქიდამ ბატონს ჩემს ვემსახურობდით და მყრიდა. იანვარჩი უღელი კანბეჩი წამართვა. და მასუყან თქვენ მოგახსენეთ და ცალი კა[ნ]ბეჩი თქვენ წაართვით¹ და მიბოძეთ.

ახლა ამას გეხვეწებით ბედნიერს კემწიფეს, რომა ძალა და უსამართლო არა დამატანონ და რაც შეძლება მქონდეს, ისე ბატონმან ჩემმან მიმსახუროს თქვენათ გასამარჯვებლათ, ბედნიერო კემწიფევ. დაიწერა მაისის 8თ, ქორონიკონს უნ.

თავში

ქ. ეს ამირეჯიბის ყმა აძველი მქედლისშვილი გიუა კახეთს ყოფილიყო და ზოგი რამ ფაშების უჯათი ქონებოდა. მაგრამ ახლა ისევ თავისის ბატონის სამსახური რადგანაც მოუნდომებია, ისევ თავის ბატონს ემსახუროს. სხვას ხელი ნურავის აქვს ამასთან. მაისის 10, ქორონიკონს უნ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიცმობს ძედ კახეთის მეჯუჯ ცხებულს. ერეკლე.

52. არჯა ზეილაღლასი შვიის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1762 წ. 5 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 18. საბუთი № 49. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[56 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათ ფერხთა მიწა-მტვერს ყ ა ფ ლ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს მ შ ე ჭ ა ბ უ კ ი ს ყ მ ა ს ზ ე ი ღ ლ ა ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კელმწიფეს, რომ ამას წი-

¹ წამართვით.

ნათ რომ ზაალ ყაფლანი შვილი ბიჭს წამომედავა, ხომ მოგეხსენებათ ქაზაზი დამ აქამდინ რა გზა არის; და იმისთანა არეულობაში კაცის გამოყვანა და აქ შიმშილობაში ოთხ წელ გამოზდა და ხელობის სწავლა, რომ ოთხი წელიწადი მე მყევანდა, რომ მოვიყვანე და შვიდ შაურად პური მიჭმევია და ოსტატისათვის მიმიბარებია და კელობა მისწავლებია, რომ ასე აუცილებელი საქმე როგორ სალაპარაკოდ გამიხნდა; და ასე ეგონა, რომ ერთის [57] თქმითა და მოხსენებით წაიყვანდა.

ხომ მოგხსენდათ, ჩემო კელმწიფევე, ჩვენი საჩივარი და ან თუ როგორ სწორედ მედავებოდა. და თქვენმა ბედნიერობამ ასე ბძანა: რვა თვეს უკან ვისთანაც უნდა მაგ ბიჭსა, იმასთან მივიდესო; ორი თვეც არ გასულა, რომ ბიჭი ისევ ჩემთან მოვიდა და შვილიც მამინათლა და მეც ძმობის წიგნი მივეც და ჩემთან არის.

ახლა ზაალ კიდევე დამუქრებოდა და იმისთვის მოგახსენებ, რომ მე ვიცი, მე ის არ მომასვენებს და არც დამეხსნება, რომ მზეკაბუქს ერთის ოქმის წყალობა უყოთ, რომ ამას უბოძოთ. ამას კი ველარას შეეცილება თქვენის ოქმის იმედით; და მეც თქვენის კელმწიფობის მადიდებელი ვიქნები, რომ კიდევე მეორედ სადაო აღარ მქონდეს და არც ჭირნახული გამიფუჭდეს, რომ ეს მირზა ანა შვილი ალავერდა დიდის ჭაბით და ჭირით მომიყვანია. აღიწერა ივნისის დამდევს, ქორონიკონს უნ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. ეს ბიჭი ყაფლანის შვილის მზეკაბუქს უნდა ყვანდეს, ამისთვის დაგვიწებებია; ზაალს ამასთან საქმე არა ქონდა რა. და თუ სხვას ვისმე სიტყვა ქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს. მთიბათვის ე, ქორონიკონს უნ.

53. არზა ბაჟან თუშანიშვილისა მამულის თარგაზი
კრეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 14 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 489. დედანი. ქალაღი. 32,3×10,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნაზმარია ორი ან სამი წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს თუ მანის შვილს ბეჟანს. მერე ამას მოვახსენებ: შარშან მდივანბეგებ-

თან ვიჩივლე, გარეჯვარს თუ შისშვილს ჩემი ყმის ორგან მიწა ეპირა, არ დამანება, ტყვილათ დაიფიცა. ახლა მდივანბეგებთან იმ სოფლის ორი აზნაურიშვილი — [გი]ორგა და ოთარა მოწმათ მოუსხა, მდივანბეგებს მოახსენეს: მამული ბეჟანის ყმისა[ა] და იმას ტყვილათ დაუფიცნია, მურადაშვილმა თედია მ და ფარსა და ნმა ც იცის — ედიშერ მდივნის ყმა-ნ[ი] არიან.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, მოასხმევიწე, თქვენი მზე აფიცე და სამართალი მაღირსეთ, ერთი ოქმი მიბოძეთ, რომ ესენი გიახლენ.

თავში

ქ. დიმიტრი ეშიკალასო! ეს არზის პატრონი ვისაც უჩივის, ახლავ კარზე მოაყვანიწე. აგვისტოს იღ, ქორონიკონს უწ.

ბეკელი: ქნარს მიცმს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

54. არზა ვორჯასანი მდივნისა სამართლის მიხედავა

ერეკლე II-ის ოქმით

1762 წ. 11 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. სპ. 3067. დედანი. ჭალალი. 22,5×15,7 სმ. მარჯვენა ზემო კუთხე მოხეულია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მაგათს ფერხთა მიწა-მტვერს მდივანს გორჯასპის მოსცეს.

ამას მოვახსენებ: ერთი ჩემი ყმა გარეჯვრელი სოლთანაშვილი ნასყიდა სამიოდ წელიწადია ამეყარა, ჳირითს იყო, ჳირითიღამ ველისციხეს ჩამოვიდა. იქაურმა კაცმა ცხვარი მიაბარა. როგორც კახეთში წესი არის, ისე დაუზიარა. ჩემი კაცი ლეკებმა ცხვარში მოკლეს. იმის მწყემსობაში ცოლი ქვრივი დარჩომილა, ცოლიც გათხოვებულა, არც საქვრივო მომცემია და თუ რამ იქიღამ გამოყვა ჩემს კაცს, ისიც მეკარგება. და აქ რაც ცხვარი ერგებოდა, არც ისი ჩანს.

წყალობას ვითხოვ, სამართალი გვაღირსოს ბედნიერმა კელმწიფემ, როგორც ამ ქვეყნის რიგი არი[ს], ბეითალმალიცა და საქვრიოც არ დამეკარგოს, იესაულის წყალობა მიყოს*.

* შემდეგ უწნო ხელით მიწერილია მუჩალგის წივნი, რომელსაც არზასთან კავშირი არა აქვს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჯ ა ნ დ ი ა რ ! თუ სიტყვა არა ქონდეს
რა, რაც ამისი ყმისა იყოს, გამოურთვი და მოეცი. სიტყვა ქონდეს,
მდივანბეგებთან სამართალში მოიყვანეთ, მათ უყონ სამართალი. ენ-
კენისთვის და, ქორონიკონს [უ]ნ.

ამისი მოასილი ზ ა ა ლ ჯ ი მ ი თ ი ს მ ო უ რ ა [ვ ი ა] *.

55. არზა თამურ თაშაშვილისა შიის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1762 წ. 1 ნომბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 260. პირი. ქალაღი-
მხედრული.

[194 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს მათს
ფეხთა მიწა-მტვერს თ ა ყ ა შ ვ ი ლ ს თ ე მ უ რ ს.

მერმე ამას მოვასხენებთ ბედნიერს ხელმწიფეს, რომ მამა ჩემ-
[მ] ა ვ ა ხ ტ ა ნ გ ი ს ა გ ა ნ ერთი კომლი კაცი თავის მამულით
იყიდა. მე ყმაწვილი ვიყავ, არა ვიცოდი რა. მამულის წიგნები ჩ ხ ი-
ქ ე თ ი ს. კოშკი რომ დაწვეს, იქ დამეწო. ახლა ის კაცი აიყარა
და გ რ ე მ ს იყო. ვახტანგმა. ქ ა ი ხ ო ს რ ო ელისელთ მოურავის
შვილს მიჰყიდა, ბიძა ჩემ[მ] აც კარგად იცის.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალი მაღირსეთ, არაფერი საქმე
არა მაქვს რა.

თავში

[194] ბატონო მდივანბეგო! ამ არზის პატრონს სამართალი
თქვენ უყავით; და როგორც გა[ა]სამართლოთ, განაჩენი მიეცით.

გიორგობისთვის ა, ქორონიკონს უნ.

56. არზა სბაშანე ფირაღაშვილისა შიის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1763 წ. 1 იანვარი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 8844. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 26,8 X
X 20 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნაშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ
ნახმარია ორი წერტილი. ა-მეტი. იქვე, ფ. 1449. საბ. № 751. დატულია
ამ საბუთის პირიყ.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჳემწიფის ჳირი მოგვეცეს მათ ფეხთა
მიწა-მტვერს ქ ვ ე მ ო თ ბ ო ლ ნ ე ლ ს ფ ი რ ა დ ა ს შ ვ ი ლ ს
ს ტ ე ფ ა ნ ა ს.

* ჩანს ბეჳდის ნაშთი.

მერგე ამას მოვახსენებ ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს, რომ თქვენი ნაწყალობევი სამიოთ კომბლი კაცი მყვანდა, და თქვენი ნაბოძარი წიგნიც მაქვს. და ა[ხ]ლა ქვემო ბოლნელმან ლ უ ა რ ს ა ბ ი ს შვილმან მენაბდემა ბ ე ე ა ნ ა მ წამართვა და აგერ ორი წელიწადი არის, რაც იმას წაუერთმევია და ის იმსახურებს.

და ამას ვეხვეწებით ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს, რომ ერთი ობოლი გახლავართ; იმისი წყალობა გვადირსოთ, თქვენათ გასამარჯვებლათ, ბედნიერო კემწიფევ. დაიწერა ქრისტისშობის კა, ქორონიკონს უნ.

თავში

ქ. მდივანბეგებო, სომხითელთ აზნაურთ და გლეხთაგან მოკითხულობით შეიტყვევით, და თუ სახასო ყოფილიყოს ასე რომ საბატონო; თუ არადა, ვისიც ყმა ყოფილიყოს, იმას დაანებეთ. იანერის ა, ქორონიკონს უნა.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ჭედ კახეთის მეფელ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

მინაწერი verso-ზე.

ბ ე რ ძ ე ნ ა ს ბ ა ს ი ლ ა ს შვილი ზ უ რ ა ბ ა, თ ა რ ყ უ ლ ა ს შვილი ა რ უ თ ი ნ ა ამათი თუ წიგნი ქონდესთ, მოიტანონ ან საბუთი ქნან, თა[ვე]თი ყმა [იქნება].

57. არზა აღიჯავა ყორღანაშვილისა შმის თაოჯავა

ვრეკლე II-ის ოქმით

1763 წ. 9 აგვისტო

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 16. საბუთი № 168. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[184] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მათ ფეხთ მიწამტევრს ყორღანაშვილს აღიბეგს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ ბედნიერს კელმწიფესა, რომა თრი აღეთზე მელი ტამელიელნი კაცნი არიან ჩემი ყმანი; საცა რომ იყვნენ, იმის წყალობას ვითხოვ, რომა დამნებდენ, მემსახურნენ. ამის წყალობას ვთხოვ ბედნიერს ხელმწიფეს.

თავში

ჩვენი ბძანება არის: მერე ვისაც ქართლში, ან დიდს კაცს ან მცირეს, თრიალელი მელა ტბალიელი კაცი გყვანდესთ გლეხი, ძვე-

[v] ლადგანაც ამ ყორღანაშვილის აღიბეგის ყმანი ყოფილან; და ვისაც გყავთ, ახლავ მოეცით, ჩვენც იმისთვის წყალობა გვიქნია. თუ რამე სიტყვა ქონდესთ, კარზე მოდიოთ, თუ არა, თავის კაცი მოაბარეთ. აგვისტოს თ, ქორონიკონს უნა.

58. არზა ნიკოლოზ აბაშიძისა ამის თაოგაჯე

არქაქლე II-ის ოქმით

1708 წ. 10 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 17. საბუთი № 107. პირი. ქალაღი. მხედრული. ა და ი მებტაქლული.

[112] ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მათ ფეხთა მიწ[ა]-მტვერს მილახვარბაშ ა ბ ა შ ი ძ ე ნ ი კ ო ლ ო ზ ს მოსცეს.

მერე მაშინ კარალეთსაცა თავი გაწყინე და თქვენც წყალობა მიყავით და პირობა მიბძანე, თუ: როცა შენს სომეხს მთხოვ, გიბოძებო. ახლა ლმერთი გაგიმარჯვებს, ღრო არის, ჩემი სამკვიდრო ყმა ალხაზის შვილია, წყალობა მიყავი. მარიამობის იბ, ქორონიკონს უნა.

თაეში

ნიკოლოზ აბაშიძე! მერე შენი კაცი ალხაზის შვილები შენთვის გვიბოძებია. თუ ამ კაცს სიტყვა რამ აქვს, ჩვენ მოგვახსენოს. აგვისტოს იგ, ქორონიკონს უნა.

59. არზა ელისაბარ თაქთაქისიშვილისა სამართლის მიცაგაჯე

არქაქლე II-ის ოქმით

1703 წ. 10 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 28. საბუთი № 65. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[58 V] ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მათ მიწას ელისბარ თაქთაქისიშვილს მოსცეს.

ამას წინათაც ორჯელ-სამჯერ არზა მივართვი სამართალს. წყალობა არ გამოვიდა. ერთი ქსნის ერისთვის ყმა ბასილიძე ბე-

რი და გიორგი გადმოვიდნენ, ერთხელა მომიხდნენ ერისთვის
ჯარით, ჩემს შვილს თოფი და [ა]ცდინეს და ჩემ [ი]ს საქონლით და
სოფლის საქო [59]ნლით სულ ამიკლო. მ [ე]ორეთ მომიხდა. ბაღა
ამიკაფა, ას სამოცი ხე მომიჭრა. ამას გარდა მამულები მაქვს წართ-
მეული.

ერისთავს შეეჩვილე, სამართალი არა მიყო რა. ამ წყალობას
ვითხოვ, ამისი მოკითხული ქნას და სამართალი ასე მაღირსოს.

თავში

ჩვენ მაგიერ დარბაზ ბატონს ერისთავს და ვითს ასე
მოახსენეთ. ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ამის საქმეს კარგა
ყური მოუგდოთ, მოიკითხოთ და ისე სამართალი უყოთ. თავადის შვი-
ლი არის, ამგვარი საქმე არ უნდა დაემართოს. თუ მართალი არის,
ეს რომ არ მოიკითხოთ და ეს რომ ამას უყონ, ამგვარი საქმე ხვალ
სხვას დაემართება. ეს რომ მოიკითხოთ და სამართალი უყოთ, ღვთი-
საგანაც მოსაწონი და კარგა ჩამოსართმევი იქნება. მარიაპოპისთვის

ივ, ქორონიკონს უნა.

60. არჯა ხარი ღავითისუხვილის ჰვრივისა პრეპლე II-ის ოქმით

1708 წ. 16 აგვისტო

საქართველოს სიძველენი ტ. II, ე. თაყაიშვილის რედაქტორობით,
1909 წ. საბ. № 456, გვ. 488.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათ მიწა-ფეხთა
მტვერს, საბრალო და ვითის შვილის ბერის ქვრივსა და
ობოლს მისცეს.

მერე ამას მოგახსენებ ბედნიერს კელმწიფესა. ჩემი ბარათის
კვეციანი აშვილი გან [ა]ყოფისას იღვა, ის ჩემი კაცი ამოსწყ-
დ [ა]. ერთი ჯარი, ერთი ხბოიანი ფური, ცამეტი კოდი ფეტვი, ოთ-
ხი დოქის აწყული, რაც სახლის ავეჯი იყო, სულ ამასა დარჩა. შარ-
შან მოგახსენეთ, ოქმი მიბოძეთ, არა მამცა რა.

ქვრივიც იმან გამითხოვა, თავისი პირითა თქვა. ექ [ვ]სი მარ-
ჩილი საქვრივო იმას ვთხოვდი. ჩამოსულა, თქვენთვის მოუხსენებია.
თათრები მამისხა. ჩემისთვის დავითს უჩივლია, ამ კვეციან შვილსა
ხარი დაადვა. ჩემი კაცი თავდებათ დააყენა, ისიც ჩემს კაცს წაართვა.

ამის თაობაზე ამტენი უსამართლო მჭირს და ეგეცა მიჩივის. ამისი სამართალი მალირსოს ბედნიერმა ჯემწიფემ, თავის გასამარჯვებლათა.

თავში

ქ. ბატონო ამილახორო! ამას სამართალი მიეც სწორი, რაც ღმერთმან გაგონოს. აგვისტოს ივ, ქორონიკონსს უნა.

61. არჯა ნიკოლოზ დეანოზისა უმის თაობაზე არეკლე II-ის ოქმით

1703 წ. 18 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 637. დედანი. 18,3×12,2 სმ. ქალაღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაა წერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალემან ბედნიერის ჯემწიფის ქირი მათ ფერსთა მტვერს და დღეგრძელობის მლოცველს დეკანოზს ნიკოლოზს მოსცეს. ხერჯახულიძემ და ფალავანდის-შვილმა დეანს ჩემი კაცი დაიჭირეს და დაეით ფალავანდის შვილს მიყიდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, მოკითხული ქენით და ამისი სამართალი გვალისეთ. ერთი პატარა ბიჭი გავზარდე და ახლა იმ ბიჭს მართმევენ. გასინჯე ჩემო ჯემწიფეც და ამაზედ მიშველე რამე, რაში გამიყიდეს, მოკითხული ქენი, ღმერთი გაგიმარჯვებს.

თავში

ბატონო ამილახორო რევაზ. ამის სამართალი თქვენ ჟყავით, სწორეს სამართლით გა[ა]რიგე. მარიამობისთვის იც, ქორონიკონსს უნა.

ბეჭელი: ქნარს მიეცეს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, არეკლე.

62. არჯა როსტომ ფარეშუნიშვილისა საქვრივოს თაობაზე

არეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. 4 დეკემბერი

.. ესა. ფონდი 1450. დავთარი № 30. საბუთი № 55. პირი. ქალაღი. მხედრული. შდრ. 1784 წ. 12 იენისის არზა-ოქმს.

[43 V] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი მოსცეს [44] ფარეშუნიშვილს როსტომს.

მერე ამას მოგახსენებთ. ზ ი ა რ შ ი ა ლ ხ ა ზ ი ს [შ ვ] ი ლ ს
ი ვ [ა] ნ ე ს ჩემი ყმის ქვრივი შეურთავს და ჩემი ყმის შ[ვილი]ც
იმასა ყავს, არც საქვრივოს მაძლევს და არც ბიჭს მანებებს. და ერთი
ჩემი ნასყიდი კაცი ვ ა ქ ი რ ს არის ვ ა რ დ ი ა შ ვ ი ლ თ ა ნ; ს ო -
ლ ო მ ო ნ მორდალმა კარგათ იცის; და ერთი ბიჭი გ ო გ ნ ი ა -
შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს ა ყავს. შარშან დედა მოკლომია. აღარც იმ'
ბიჭს მანებებს.

ახლა ამას გვედრებით ჩვენს მოწყალეს ხემწითეს: ერთი ოქმის
წყალობა გვიყავით ო ტ ი ა ზ ე, რომ ჩემი ყმა სადაც არის², საქ-
ვრივო გამომირთოს და მამცეს, უწინაც იასაული ის იყო. დ[ა] თქვენად
სადღეგრძელოდ და გასამარჯვებლად, მოხსენებისათვის ნუ
გაგვიწყრებით. ქრისტიშობის დ, ქორონიკონს უნა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ო ტ ი ა ვ ე რ ა ს ტ ი ს შვილო! ამ როს-
ტომს თავის საქვრიო და თავის ყმის შვილი გამოურთვი, მოაბარე.
და თუ სიტყვა ქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს. დეკემბერს დ, ქორონი-
კონს უნა.

63. არზა იმსა ბარათაშვილისა ყმის თაოგაზე არეაღე II-ის ოქმით

1764 წ. I მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 6801. დედანი. ქალაღი. 29,3X16,3 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ჳირი ი ე ს ე ს მომცეს.

ჩემი ყმა შ ა ლ ა მ ბ ა რ ა შ ვ ი ლ ი თ ა მ ა ზ ა გ ა ვ ა ზ ს
არის. იმისი მოცემული წიგნიცა მაქვს, გავაზის მოურავისათვის რომ
მიმიბარებია, იმის წიგნიც მაქვს, თქვენი ოქმიც მაქვს ქაიხოსრო
ნაზირზე: აუყარე და მოეცო.

ქ ა ი ხ ო ს რ ო მ ასე მითხრა: უნდა ილაპარაკოთო; სალაპარა-
კო არა არის რა. ნასყიდობის სიგელი მაქვს, იმისი სოფელი მიყიღია,
იმის განაყოფები ბიძაშვილები ღლესაც ჩემი ყმანი არიან: ერთი ბი-
ჭად მემსახურება; ი ბ რ ე ი მ ხ ა ნ სპარსალარი რომ ჳ ა რ შ ი
შევიღა, მაშინ მიყიღია, მოღავე არავინ არის.

¹ იმ] იმან. 2+ ან.

თუ დიდის ხნის ჩასულობით მართმევს თავსა, სანატრელი ქართველი ბატონი და სანატრელი დედოფალი ბატონი დედათქვენი კახეთს ბძანდებოდენ, მამაჩემი გიახლათ, მაშინ უბოძეს, თქვენ რომ ინდოეთიდან მობძანდით. მას აქეთ ჩემი იყო და მემსახურებოდა. ახლა რომ დავთარში ჩავარდეს, დამეკარგება და მოგეხსენებათ, რაღაც ყმა და მამული დამრჩება.

ამდენი წყალობა მიყავით: ან ამიყარონ, კ ა რ დ ა ნ ე კ ს დავასახლებ, ან თუ სიტყვა აქვს, აქ ჩამოიყვანონ, სიგელიც აქ არის, იმის ბიძაშვილებსაც სამართალში გაახლებ და სამართალი მომეციოთ. გავახს ამისთვის ვერ მოგახსენე, ვერ ვამჯობინე.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად მდივანს ოთარს ასე უამბეთ. მერმე იასეს ოსეს ძესა გავახს რომ კაცი ყავს, იმ კაცს დავთარში ნუ დაუწერ, ის კაცი ან სამართალში მოიყვანე, თუ სიტყვა აქვს; თუ სიტყვა არა აქვს რა, ყადაღა უყავ[ვ], რომ აიყაროს, საცა იასეს ნება იყოს და იქ დასახლდეს. მარტის ა, ქორონიკონს უნბ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

64. არზა ელისაბარ თაქთაიუზვილისა შიის თაოგაზა
არეკლე II-ის ოქმით

1704 წ. 7 მარტი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 55. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[51 v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის კირი მათ მიწას ელისბარ თაქთაქიშვილს მოსცეს.

ჩემი მემკვიდრე რვეველი ბითაქე გიორგი თავისის ძმებით პეტრეს ავალიშვილს ყვანდა, ბატონთან ვილაპარაკეთ, სამართლით მე დამრჩა. ალექსანდრე სარდალი იასაულათ მიბოძა, ამიყარ[ა] ის კაცი და მე მომც[ა]. ახლა ისევე პეტრესთან მივიდნენ. ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ისევე ალექსანდრეს ოქმი უბოძონ, რომ ჩემი ყმა გამომირთოს.

თავში

ჩვენ მაგიერად სარდალს ალექსანდრეს ასე მოახსე[ნეთ]. როგორც ბატონის მამის ჩვენის სანატრელის მეფის ბძა-

ნება გქონდეს და ოქმი აცხადებდეს, ისრე გაურიგე, ნულარ აჩივ-
ლებ. მარტს ზ, ქორონიკონს უნბ.

თუ ბატონის მამის ჩვენის ოქმში ასე ებძანოს, რომ თუ სიტყვა
ჰქონდეს, მოგვახსენოსო, სამართალში მოჰყვეს და ილაპარაკოს ჩვენ-
თან. თუ გარდაჰრით ებძანოს, რომ ნუ ალაპარაკებ, ისრე მიეცო და
ახლავ გაურიგე, ნულარ აჩივლებ.

65. არჯა იოანე მღვდლისა ვაჟულისა საქმეჲა

ერეკლე II-ის ოქმით

1764 წ. 11 მარტი

ხელნაერთა ინსტიტუტი. Hd 2597. დედანი. ქალაღი. 33X21 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია თითო წერტილა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი და სატკივარი მათ მარა-
ღის მლოცველს თქვენს ყმას იოვანე მღვდელს მოსცეს.

ახლა ამას მოგახსენებ: მარტყოფს თქვენი წყალობა მა-
მული მაქვს; თქვენც მოგეხსენება, იმ მამულზე ვალი დამედო. თქვე-
ნი წყალობა ერთი ხელი წირვის იარაღი მქონდა და წიგნები გირაოთ
მიძეს. იმ მამულიდამ შფოთის მეტი ვერა ენახე რა. ვერც ვალი გარ-
დაწყვიტე, ვერც ცოლ-შვილი შევინახე, მამა შიგ მამიკვდა და ვერც
ის დავმარხე სიღარიბითა.

ამ მოწყალობას ვითხოვ თქვენგან, იმ შფოთს მამარჩინოთ. ჩე-
მი წილი მამული, თუ თქვენი ნება იყოს, ჩემს ბიძასშვილს გვრი-
ტუას მივცემ, ვალსაც ის გადამიწყვეტს. თუ გვრიტუას არ უბო-
ძებთ, ჩემ ბიძაშვილს პეტრეს დავაყენებ და ჩემ წილ მამულზედ.
ღმერთი გადღეგრძელებს, ამისი პასუხი მიბრძანეთ, ვალსაც პეტრე
გარდასწყვეტს. მარტს ზ, ქორონიკონს უნბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერმე ამ არზის პატრონს რომ მოუხსენე-
ბია თავისის მამულისა, ნება მიგვიცია, როგორც უნდა ისე ქნას. მარ-
ტის ია, ქორონიკონს უნბ.

მარტყოფის მოუბრაო, როგორც ჩვენ გვიბძანებია, შენც ასე ნე-
ბა მოეც.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკომბს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

66. არზა გიორგი კალატოზისშვილისა შვის თაოაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1764 წ. 12 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3255. დედანი. ქალაღი. 17,7x11 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალის კემწიფის ქირი მოსცეს კალატო-
ზის შვილს გიორგის.

მერმე ამას მოვახსენებთ ყოვლად მოწყალეს კემწიფეს. წელან
რომ მოვახსენე და კაცების წყალობა მიყავით კუჭიას შვილებ-
ბისა ხოსიასი და ღთისიასი, ამ წყალობას ვითხოვ, რომ
ალექსანდრეზე ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ მამაბაროს. ღმერ-
თი გაგიმარჯვებს, ყოვლად მოწყალევე კემწიფევე.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად სარდალს ალექსანდრეს ასე მოახსენ-
ეთ: ამ კალატოზის შვილს როგორც ბატონის მამის ჩვენის
ნაბოძები ოქმი აქვს, რომ მიბარებით ჰბარებია, ახლაც ისევე მიაბარე
ეს კაცები. მერმე როგორც ჩვენი ბძანება იყოს, ისე უნდა იქნას.
მარტს იბ, ქორონიკონს უნბ.

მართალია, ჩვენ ერთი ოქმი მივეციოთ, მაგრამ როგორც ბატონის
მამის ჩვენის ბძანება არის, ისრე უნდა აღსრულდეს; იმაოი ბძანება
უფრო უწინ ყოფილა ჩვენის ოქმის მიცემისაგან; და ის უნდა დამ-
ტკიცდეს. და თუ მამის ჩვენის ოქმი ქონდეს, ისე გაარიგე.

ბეპელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

67. არზა იოანე წინამძღვრისა გავოსაღვანის თაოაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1764 წ. 12 მარტი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 1957. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათს სამა-
ჩადისოდ მლოცველს ქვაბთახევის წინამძღვარს იოანეს.

ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კელმწიფეს. სველნეთის მა-
მულები ნასყიდი აქვსოთ მაგათ მღვივნებს და მათ სახლისკაცებს. სახ-

ლისკაცნი სულ ღალას აძლევენ საყდარსა, არ დაუჭერიათ. და ეგ მდივნები შეხვეწნიან წინამძღვარს: ღალას ნუ გეთხოვთო და ოთხს ლიტრას სანთელს საყდარს მივართმევთო წელიწადშიო; რაც გაგიჭირდესთ ან თქვენ და ან თქვენს ყმასაო, მოხმარებასაც ვეცდებითო, რაც ჩვენის ჯელიდამ გამოვაო; და წინამძღვარიც დაყოლია.

ახლა ეს ოცი წელიწადი არის წინამძღვარი გახლავართ. ბევრჯელ ვთხოვე, მეტყოდენ: ამის უარი ჩვენგან არ იქნება, უნდა მოგართვათო; ვისაც გვაძევს, ერთათ შევიყრებით, ვიანგარიშებთ და ზოგცემთო. ამას ქვიან, დრო მარხვა არის და ეკლესია ღარიბი არის. თავისი ნებით რაც დაუდვიათ ეკლესიისათვის, ოთხი ლიტრა სანთელი მოსცენ წელიწადში. ოცი წელიწადი წინამძღვარი გახლავ[ართ], ოთხმოცს ლიტრას იქს. თუ ეძნელებოდესთ, მე ღალას ვჭერეარ.

თქვენად სადღეგრძელოდ და გასამარჯვებლად ამისი სამართალი ეკლესიას უყავით. ჩვენგან მოხსენება და ბძანება ბედნიერის ჯელმწიფისა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ე ბ ო! როგორც რომ პირველს ჟამში მეფეების დროს ყოფილა გარიგებული და რაც გდებითათ ქოთაჯევის წინამძღვრისა, უნდა წლითი-წლად მისცეთ. ან ასეთი ამის წინააღმდეგი წიგნი მოიტანეთ, რომ ამ თქვენის მამა-ბიძიათ წიგნის გამამტყუვნებელი იყოს და ან მისცემდეთ ხოლმე. ნულარ ალაპარაკებთ. მარტის იბ, ქორონიკონს უნბ.

68. არზა თაგაზა თურქისტანიზვილისა ყაჰაის თაოგაზა
ერეკლე II-ის ოქმით

1764 წ. 17 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 10. საბუთი № 116. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[128] ღმერთმან ბედნიერის მეფის ქირი მათს ფეხთა მიწა-
მტვერს თ უ რ ქ ი ს ტ ა ნ ი შ ვ ი ლ ს თ ა მ ა ზ ა ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს მეფეს, რომ აქ კახეთში
ღრიოდ სამი კომლი კაცი მყავს და ერთის ოქმის წყალობა მიყავით,

1 ენძლებოდესთ.

რომ ავყარო და ერთს ალაგს დავაყენო, სადაც რომ თქვენი წყალობა იქნება, მეც გამეძლებოდეს, თქვენი ყმა ვარ, გაჭირვებული საქმე მაქვს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ყური მიგდევით. დაიწერა აპრილის 10. ქორონიკონს უნბ.

ქ. კალაურში ხუცის შვილი იოსება; ქ. იქავი მელა: ქ. საქვაბოს გოგოცას შვილთან დგას ნაცვლის შვილი ბეცეცა; ქ. ქოდალას ვაიწა შვილი პაპა; ქ. თვალზედ ხალუას შვილი ივანე; ქ. ნაზირს ქაიხოსროსთან არის ბადურას შვილი ზურაბა; ქ. ველისციხეს ოთარა სალქუას შვილი.

ქ. რევაზ ეშიკალას ბაშო! თუ სიტყვა ქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენონ, თუ არა, თავისი კაცები მიაცემინე, უამისოთ ნურავინ ნურას ალაპარაკებს. აპრილის 10, ქორონიკონს უნბ.

**69. არზა ზაალ ნაცვლიშვილისა სითარხნის თაოზაჲმ
ერაჲლე II-ის ოქმით**

1764 წ. 8 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 426. დედანი. 20,8X17 სმ. ქალღღი. მხედრულ-განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათს ფერხთა მიწა-მტკერს ნაცული შვილს ზა[ა]ლს მოსცეს.

როდესაც სანატრელმა ცხებულმა მეფემ თავისის ქალისათვის ჩემი მზითევში გატანება ბძანა, მაშინ მე მოვახსენე: თქვენი შვილის ხლება ჩემთვის დიდი ღმრთის წყალობა არის, მაგრამ მე კახი-კაცი გახლავარ და ყაფლანიანთში გაძლება არ შემიძლიან-მეთქი. ჩემ[მ]ა ხელმწიფემ ასე მიბძანა: შენ ყაფლანის შვილს კი არ გაძლევ, ჩემს ქალს გატან, ცოტას ხანს უნდა ემსახურო.

ახლა მოგეხსენებათ, რ[ა]ერთიც ხანია, რომ თქვენს დას ვემსახურები. მოწყალებას ვითხოვ, თქვენს სადღეგრძელოთ ახლა კი გამანათავისუფლოთ, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. მაისის 10, ქორონიკონს უნბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ნაცვლის შვილო ზა[ა]ლ! სანატრელის მამის ჩემისაგან გვაქვს ნაბძანები: ჩვენის ქალისათვის მზითევში არც ზა[ა]ლ მიგვიცია და არც გაურახიო. რადგან ჩვენმა დამ ვეთხოვა,

მანამ ცოცხალი ვიყო, გაურახს ნუ ჩამომართმევთო, ამისთვის ჩვენს დას ვერ მოგაშორებთ. მანამ ჩვენი და ცოცხალი ბძანდება, უნდა ემსახურო. გაურახისა და ვაშლოვანის მოურ[ა]ობაც შენთვის გვიბოძებია საშვილისშვილოთ, არ მოგეშალოს. და ჩვენს დას უკან გაურახიც სახასო არის და შენცა, ეს ასე იცოდე. მაისის გ, ქორონიკონს უნბ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

70. არზა ივანე ღვინთიუხვილისა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1704 წ. 25 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1263. დედანი. 32,8×10,9 სმ. ქალღლი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნამარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ემწიფის ჳირი მოსცეს მათს მიწას დავითის შვილს ივანეს.

ამას მოგახსენებთ: შინდის [ს] ერთი გლეხი მანასა-შვილი ჩვენი ყმა ყოფილა. ისევე კაის დროში არაგვიანთ გამორთმევია და სახასოთ დაუდვიათ. ახლას კაცი ამოწყვეტილი არის, მისი მამული თქვენთვის ძევს, რომ არავის უჭირავს.

წინაზედ მოგახსენეთ და იმედი მიბძანეთ, ამ ნიშნით რომ ლექსიკონი მოგართვით და ბოდბელს უბოძეთ.

ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ იმ მამულის წყალობა მიყოთ, რომ მეც თქვენმა წყალობამ უნდა დამარჩინოს. თუ არა და, ნუ გამიწყრებით ჩემო ხემწიფევე. ღმერთს ამასა ვსთხოვ, როგორც ჩემი ძმა თქვენს სამსახურზედ მოკუდა, ისე მეც თქვენს სამსახურზედ მოკუდე და ჩემი შვილი თქვენის შვილის სამსახურზედ. აღიწერა ივლისსა კგ, ქორონიკონს უნბ.

თავში

ქ. მირზაშვილო, შინდისის მოურაო, დავით. ეს ივანე დავითისშვილი ჩვენს სამსახურზე, დიალ, ბეჯითია, და გვაამებს. კიდევ უმსახურნია. ეს მამული თუ ბეითალმალია, ამისთვის წყალობა გვიქმნია და გვიბოძებია. დაანებე, ჩვენს ერთგულობაში ჳქონდეს და მოიკმაროს. ივლისის კე, ქორონიკონს უნბ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

71. არჯა ჰრიგოლ მღვდლისა გამოსალაგის თაოგაჯ

ერეკლე II-ის ოქმით

1764 წ. 16 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10998. დედანი. ქალაღი. 31X11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენთვის ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მათის სიმადლის მლოცველს მღვდელს გრიგოლს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩემს კელმწიფეს: თქვენ რომ ბოდორნის ღვთისმშობლის ყმის წყალობა მიყავით, ორი კოძლი კაცი თქვენის ქირის სანაცვლო შეიქნა, სულ ამოსწყდენ, რაღაც საბრალოები დარჩომილან. თქვენი ბძანება მოვიდა და სურსათს აღებინებენ.

ამ წყალობას ვითხოვ თქვენგანა, რომ ამათის გამოსალაგისაგან განათავისუფლოთ და თქვენი მლოცველი მამყოფოთ. ვითაც მართებს, ნაბძანებიც ასე მაქვს თქვენგან, რომ გაგაძლებინებო. თითო-ოროლა კოდი პური მერგება; თქვენი წყალობა, თორემ სჯვა არაფერი არ გამოვა რა იქიღამ. თუ არაღა, ნება კემწიფისა[ა].

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერმე თუ არაგვზე სხვას სურსათი არ გამოვართვით, ხომ არც ამის ყმებს გამოერთმევა. და თუ არაგვზე სურსათი გამოვართვით, რაც ბოდორნის წმიდის ღმრთისმშობლის ყმას შეხვდეს, ნუ გამოართმევთ, იმას ჩვენ გიანგარიშებთ; რაც იმათი წილი იქნება, გრიგოლ მღვდელმა აიღოს. აღიწერა აგვისტოს-ივ, ქორონიკონს უნბ.

ქ. ეს წრეულობით ასე იქნას.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, ღავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

72. არჯა სანდო ლამაზისახარისა ყმობის თაოგაჯ

ერეკლე II-ის ოქმით

1764 წ. 4 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3071. დედანი. ქალაღი. 32X10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი სანდო ლამაზისახარს მოსცეს. იმ დღეს კარდანესსაც არჯა მოგარ-

თვი. ეს ჩემი ქმარი თ ა ი რ ი შ ვ ი ლ ი არის, მოინათლა, თქვენი ყმა [ა]რის, ნუ დაკარგავთ, ბ ე ბ უ რ ი უბრალოთ ედა[ვ]ება.

ამ წყალობასა ვითხოვ, რომ ამ კაცს ნუ დამიკარგავთ, წვრილ შვილებს ოხრათ, უბატრონოთ ნუ დამინარჩუნებთ. იმ დღეს გვიბძანეთ: ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ა ნ ნ ა მობძანდესო. თქვენად სადღეგრძელოთ სამართალი გვაღირსეთ. ს ი ღ ნ ა ლ შ ი დაიწერა შაბათს. დღეს, ენკენისთვის ღ, ქორონიკონს უნზ.

თავში

ქ. ბატონო მდივანბეგებო! ამათ ერთმანეთში რაც სადაო ქონდესთ, ის გაუსწორეთ. და ამას რომ უნდა რომ ბებურის ყმობილამ გამოვიდეს, ამით თავისი ფარდი კაცი იყიდოს, მოსცეს და ამის ყმა ნულარ იქნება. და თუ თავისი [ფ]არდი კაცი ვერ იშოვოს, თავი დაიხსნას. ენკენისთვის ვ, ქორონიკონს უნზ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

73. არზა ომან ბაგურისვილისა სამართლის მიცაჲაჲ.

ერეკლე II-ის ოქმით

1704 წ. 15 სექტემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3069. დედანი. ქალაღი. 16,6X8,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწითის ჭირი მათ ფეხთა მიწა-მტვერს ო მ ა ნ ბ ე ბ უ რ ი შ ვ ი ლ ს მოსცეს.

მერე ამას მოვანსენებ: მე და ჩემი ყმა მ უ ს ა რომ ეჩიოდით, თქვენ ხომ სამართალი გვიბძანეთ — მდივანბეგებთან ილაპარაკეთო.

ამ წყალობას ვითხოვ: ერთ კაცს უბძანოთ ვისმე, ორნივ ან რ ა მ ა ზ მდივანბეგთან გვალაპარაკოს და ან თ ე ლ ა ვ ი ს მდივანბეგებთან მოგვიყვანოს და ჩვენს სამართალი გარდასწყდეს. ის კაცი ახლაც იყრებოდა, არ გაუშვი. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამის სამართალი მაღირსეთ. დაიწერა ენკენისთვის იე, ქორონიკონს უნზ.

თავში

ბატონო მდივანბეგებო! ერთი იასაული მიეცით, როგორც ჩვენს განაჩენში ეწეროს, ისე გაურიგოს ამ ომანს. სეკდემბერს იე, ქორონიკონს უნზ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

74. არჯა ნათლისმცემლის წინამძღვარ სვიმონისა უმის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით

1764 წ. 5 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2443. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ჩვენის კემწიფის ჭირი მოსცეს მათს მლოცავს ნათ-
ლისმცემლის წინამძღვარს ს ვ ი მ ო ნ ს.

მერე ამას მოვახსენებ: ჯ ა ვ ა ხ ი ს შ ვ ი ლ ი ს თამასუქი იყო,
მონასტრისა ემართა, ორი კომლი კაცი გირაოთ ეწერა. დიამბეგების
სამართლით ის გირაო კაცი თავისის მამულით დაგვანებეს. ახლა ის
კაცი გაუყრიათ, ბიძაშვილები ყოფილან. კაცი გავგზავნე, არც ღალა
დაუნებებიათ, იმ კაცსაც არ გვანებებენ. ან თეთრი მოსცენ მონას-
ტერსა, ან ის კაცი და მამული სამართალმა რომ მოგვცა, დაგვა-
ნებონ. ამის სამართალი გვაღირსეთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჯავახიშვილებო! მერე რაც სამართლით
ამათთვის კაცები დაენებებინოსთ, ის კაცები დაანებე. ნურცა რას
იმ კაცთ ცოდვილობას დააწყებინებთ, თვარემ თუ სამართალში ვა-
გამტყუნათ, მერე სამართალი მეტს დაგადებსთ. თუ სიტყვა გაქვსთ
რამე, მოგვახსენეთ.

აღიწერა ნოემბერს ე, ქორონიკონს უნბ.

75. არჯა ხარი თარხნიშვილისა უმის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1764 წ. 18 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3633. დედანი. ქალაღი. 26,2X14 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად აღიღლ-ადიღლ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის ხელმწიფის მეფის ჭირი მოსცეს მათს ფეხ-
თა მტვერს თ ა რ ხ ნ ი შ ვ ი ლ ს ბ ე რ ს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩვენს მოწყალეს ხემწიფეს. ა რ თ ა-
ნ ა ს ერთი ჩემი კაცი არის, ყველანი იმას ეჭიდებიან, ხან ვინ აცოდ-
ვილებს, ხან ვინა.

ამას [ვე]ვედრები ჩემს მოწყალეს ხელმწიფეს, რომ ერთი ოქმი უბოძოთ საგინაშვილს შეითარს, მაინც იმის მამულზე დგას, იმის მეტს კაც[ს] იმასთან საქმე არა ქონდეს. იქილამ არ მინდა აეყარო, იმას ებარებოდეს. ჩემო ხელმწიფევე, ამის ოქმი მიბოძეთ. გიორგობისთვის იე, ქორონიკონს უნბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის საგინაშვილო გოგიავე! ეს კაცი შენ გებარებოდეს, როგორც თარხნისშვილს ბერს მოუხსენებია, სხვას ნურვის გააგლეჯინებ, მაგრამ სადაც სახლობს, იქვე კი უნდა იყოს. იქილამ მოშლა არ იქნება. გიორგობისთვის იმ, ქორონიკონს უნბ.

თუ ვისმე სიტყვა ჰქონდეს იმ კაცზედ, ჩვენ მოგვახსენოს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიკმობს ძედ კახეოს მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

76. არაზ ნიკოლოზ დეკანოზისა გაგოსაღების თაოპაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 24 ნოემბერა

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3603. დედანი. ქალაღი. 41,2X15,2 სმ. დაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სატყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის კირი მათს კელაპყრობით მლოცველს, ცოდვილს დეკანოზს ნიკოლოზს მოსცეს. მრავალჯერ ვაწყინე კემწიფეს თავი. და კიდევაც ვებეწებით ჩვენს საჩივარს ყური უგდოს კემწიფემ. თუ მართლმადიდებელი მღღელი ვარ და წმინდის საიდუმლოს მიმღები, ტყუილს არ მოგახსენებ.

ქრისტეს საფლავისათვის რომ დირბი შეუწირავსთ თქვენს მამ-პაპათა, მეც მიუბარებია ვარის მამისთვის. რადგან აზნაურ-შვილი ვიყავ და ყმის პატრონი, ვვარის მამის სახლხუცობა კემწიფეთ უბოძებია და ზედმხედველადაც დაუყენებია. სიგელიც კემწიფეთაგან მქონებია. პაპის თქვენის მეფის ერეკლესაგან და პაპის თქვენის მეფის ვახტანგისაგან სიგელიც გაანლებული მქონდა ოსმალობამდი. ოსმალეობი დამესხნენ, ამომწყვტეს, ძმა მომიკლეს და ყმითა და სახლით სულ ამიკლეს. სიგლებიც მაშინ დავკარგე.

დღეს აქამდი, როგორათაც კემწიფეთაგან გარიგებული იყო და წყალობათ მქონდა, ისე მეჭირა. დღეს დაუნაშავებლათ და თქვენ დაუკითხავად ნიჭოზელმა წამართვა. თუ დავაშავე რამე, თქვენთვის უნდა მოეხსენებინა და ისე წაეხდინე, აზნაურშვილი კემწიფისა არის.

მას ვევედრები ბედნიერს კემწიფესა, როგორც მეფის ერეკლეს დროსა და მეფის ვახტანგის დროსა ვყოფილიყო, იმ გზით განმაწესოს. ჩემის სამკვიდრებელიდამ ნუ გამომაჯეებს. შვილის პატრონი ვარ, თქვენი ყმა ვარ, მუდამ კემწიფეს ვხლებივართ, შენი სამსახური მ[აძ]ეს — ლაშქარი, სურსათი თუ სამასპინძლო. [მე ჯვარის მამ]ისა არა მაძე[ს] რა, ჭეშმარიტს მოგახსენებ.

მამის ჩემის პაპა დიდს მეფეს თეიმურაზს ხლებია. მამაჩემი ერეკლე მეფეს ხლებია. [მანა]მდი მეფე ვახტანგ რუსეთს წაბძანდებოდა, მე იმას ვახლდი. ჯვარის მამას არცერთი ჩემი სახლისკაცი არა ხლებია, არც არა მღებია.

მოკითხული ქნას ბედნიერმა კემწიფემ თუ რამე მღებოდეს ან მე და ან ჩემს ყმას, მიმაცემინოს. და რადგან ჩემი სახლთხუტობა აღარ ინება, მეც დამიდვია, როგორც კემწიფეს ვხლებივართ, ისე გვიახლოს კემწიფემ.

თქვენი წყალობა ორი თუ სამი გლეხი მყავს, თქვენს დავთარში ცალკე სწერია, რაც ძალ მეღვას, სამსახური ცალკე მიბძანოს — სურსათი თუ სამასპინძლო, იმათს დავთარში ნუ გმარევეს. ერთი ჩენი შვილი კემწიფე[ემ] იახლოს. თუ მოწყალება კემწიფისაგან არ დამემართა, ჩემი დგომა იქ არ იქნება. ნოემბერს ია, ქორონიკონს უნბ.

თავში

ქ. ამ მოხსენების პასუხი ეს არის: რავეარადაც ბატონის პაპის ჩვენის მეფის ერეკლეს მეფობაში, აგრევე პაპის ჩვენის მეფის ვახტანგის მეფობის ჟამში და მეფის იესეს ჟამში თქვენი საქმე ყოფილა და რიგებულა, კიდევ აგრე უნდა იყოს. ჩვენ მათს გარიგებულს და ბძანებულს არაეის მოუშლით და კიდევ დაუმტკიცებთ. თქვენიც როგორც მათს ჟამში ყოფილა, ისე უნდა იყოს. ნოემბერს კდ, ქორონიკონს უნბ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

77. არზა ღიმიწარი ნაზირისა მორიგისა და გამოსალაგის თაოგაჯე
ერაქლე II-ის ოქმით

1764 წ. 24 ნოემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3621. დედანი. ქალაღი. 21,3X16,3 სმ. მხედრულ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან
ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათ ფეხთა მიწას ნა-
ზირს დ ი მ ი ტ რ ი ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ ბედნიერს კელმწიფეს: სატივეის
ჰალი თქვენც მოგეხსენებათ, მე ვაძლეე და კიდეე არა სძლებენ.
თუ ვისმე საქონელი ეკარგება, ხარსა თუ ფურს სულ მე ვაძლეე. ახ-
ლაც აჯიაშვილი და რვა სხვა გლეხი კაცი ლეკისაგან დაკარ-
გულან. აჯიაშვილსაც ცხენი, კამბეჩი და ფური მე მივეცე: ტანთ ვაც-
მევედი, უხნევედი, უთესდი, ეგება ამ კაცმა გასძლოს და იმ სოფელს
მოუაროს-მეთქი. ახლა რის დაკარგულა. სამი ჩემი მსახური გავგ-
ზანე: მიდით, სატივეს დადექით, მანამღი კელმწიფეს მოვახსენო,
ვინც დარჩომილან, ისინიც და ქვრივ-ობლები არ დამეფანტნენ
მეთქი. ახლა სურსათსა და მორიგეს მთხოვენ. როგორ უნდა შეიძ-
ლონ.

ღმერთი გაგიმარჯვეღს, სატიველებს ერთი ოქმის წყალობა უყა-
ვით, რომ ეს სათხოვარი ეპატიოს და წყალობა დაემართოსთ, ეგება
დადგნენ და არ დაიკარგნონ. აქამღინ თქვენის შიშით ვაძლებინებ-
დი, რომ იმ გზაზე მგზავრმა აიაროს და ჩაიაროს-მეთქი. ახლაც, რაც
შემიძლია, ხელ[ს] მოუმართაე.

მოკითხული ქენით, თუ ტყუილი მომეხსენებინოს რამე, თამბა
მიყავით. მოგეხსენებათ იქიღამ ზარარის მეტი ჩემი შესამატი არა
არის რა. თუ თქვენი წყალობა არ დაემართათ რა და ერთი იმედი-
ნი ოქმი არ უბოძეთ, იმათი ვაძლება არ იქნება. თუ არადა, მოხსე-
ნებისთვის ნუ გაგვიწყრებით.

მოგეხსენებათ, იქ მემკვიდრე ბინიანი კაცი არავინ არის. სულ
მოგროვილ-მიგროვილი კაცნი შემიპყრია და ისინი დგანან. გიორ-
გობის კბ, ქორონიკონს უნბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ვინც სატივეს დგახართ! მერმე
თქვენი მორიგე და სურსათი გვიპატივებია. თქვენ მანდაურობაზე

გულს ნუ გამოიცივლით. მანდავ მართებულათ უნდა იდგეთ. ნაზირისათვისაც გვითქვამს, თქვენ ყოვლისფრით ხელს მოგიმართავსთ. ჩვენც ყურს მოგიგდებთ. თქვენ ძალასა და უსამართლოს ვერავენ გიზამთ. ღმერთმან ნუ ქნას, თუ დაგჭირდებათ, ჯარს მოგახმარებთ. აღიწერა ნოემბერს კდ, ქორონიკონს უნბ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

78. არზა ჯიმითელაზისა მამულის თამაზაჲ მრავალე II-ის ოქმით

1704 წ. 23 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1714. დედანი. ქალაღი. 32,5X16,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან წმიდისა და ყოვლად სანატრელის პატრიარქის ჳირი მათს ყმათა და მიწა-მტვერს კელიერთპირათ ჳიმითელთ მოსცეს.

ჩვენ კემწიფეს ამას მოვახსენებთ, რომ ჩვენი საჩივარი მოივსენოთ. ღმერთი თქვენს კემწიფეს ძმას ნუ მოგიკლავსთ და მრავალყამიერ გყოფსთ. ერთის გზით გვიპატრონეთ. თქვენს კემწიფობას მოველოდით და მობზანებას, თორემ აქამდინაც დავიკარგებოდით; დარგვის მეტი გზა არა გვაქვს.

იოსებ კათალიკოზის დროსა არცარა იოსებ კათალიკოზს ჳკითხეს და არცარა იმან მოგიგდო ყური. ზაალ მოვიდა, მოასილები მოიყუანა, ჩვენ არაფრისთანა არ გუკითხა რა, ცხენით მი[ი]რბინა-მოირბინა, დაიფიცა და ჩვენი მამული კელთ უჭირავსთ. და ჩვენ ამდენი სული გულკელდაკრეფილი გახლავართ.

ამასაც არ დაგვაჭერა. ახლა მთასაც გვეცილება და გვართომს. და თქვენის ძმისათვის მოუქსენებიათ, რომ მთის მიჯნები ამოუყრიათო. სადამდინაც ჳიმეთელეებისათვის გული უჭერებ[ი]ათ, თუ იმისთვის ჳიმითელს კაცს კელი უხლიათ, ან ამოუყრია ვისმე, ჩვენი თავი და კელი დაგვიდვია. მთაში არც მიჯნებს ჩავასმევიანებთ და არც ჩვენთან კელი აქვს. თუ არა გვიპატრონეთ, თორემ ჩუენი დგომა არ იქნება. ჩვენს მთაში ქისიყურის კაცისა ოთხი ღორი ავიღვეით საბალახე და იმისთვისაც თავის დაურქმევეიათ.

თაჲში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჳიმითელნო! ჩვენის ძმის კათალიკოზ-პატრიარქისათვის რომ არზა მოგიციათ, ამის პასუხი ეს არის: რო-

ბელიც მიწები მაშინ გაუფიცავს და სამნები და მიჯნები ჩაგის-
ხამსთ, იმ მიჯნების მოშლა არ იქნება, იმათი იმათ დარჩება, თქვე-
ნი — თქვენ. და თუ მართლა სამძღვრები შეგიცვლიათ, ეს დიდად
მოგეკითხებათ.

მთისა ასე იქმნას: სანამდის ჩვენ კახეთს არ გამოვალთ, მანამ-
დის არ გარიგდება; მაშინ სამართალი მოგეცემათ იმისიცა. ქრისტე-
შობის კგ, ქორონიკონს უნებ.

ბეჭედი: ქნარს მიეცემს, ღვით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

79. არზა ლუარსაბ შარაბუღანიშვილისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1765 წ. 10 იანვარი

ცსსა. თ. 1448. საბ. № 677. დედანი. თავი დაზიანებული. 30,3×15,8 სმ.
ქალაღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემ-
დეგ ნახმარია ორი წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხეწიფის ჭირი და სატიკვარი მოსცეს
მათ ფეხთა მიწა-მტვერს ყარაბუდახიშვილს ლოარსაბს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენ მოწყალე ხემწიფესა: მე რომ
დავტყვევდი, მ... ს* თქვენ შერიგებოდით თერთმეტ თუმნათ, ნახე-
ვარი ფარჩა გებძანათ, ნახევარი თეთრი. აქ გამამიყვანა შაქრ[ო]ამ,
და რვა თუმანი ნახევარი ნალდი თეთრი მიმიცია და ერთი ცხენი.

ახლა ქისიყელი ქევზა სერგია მოსულა, სამთუმანნახევარს
მთხოვს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი სამართალი გვაღირსეთ, ბედ-
ნიერო ხემწიფევ. დაიწერა იანვრის 10, ქორონიკონს უნებ.

თავში

ქ. ბატო[ნო მდი]ვანბეგებო! ამ არზის [სამართალ]ი თქვენ უყა-
ვით [იანვრის ...] ქორონიკონს უნებ.

ბეჭედი: ქნარს მიეცემს, ღვით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. ავიღე, მე, ყარაბუდახიშვილმა ლოარსაბმა შენ სერგია ქევ-
ზისაგან ორი თუმანი და რვა მინალთუნი ახალი თეთრი რომ იქს ამი-

* ოთხი ასო არ იკითხება.

სი ნახევარი ჯ წ (ერთი თუმანი და ოთხი მინალთუნი). ამ თარიღი-
დამ აღდგომამდინ ვადა-ვადაზე შენი თეთრი გაურჯელათ მოგაბარო.
თუ ვადას გასცილდეს და შენი თეთრი ვერ მოგცე მე ლ ა ა ნ შ ი
რომ ჩემი ყმა არის რ ო ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ჰ ა პ უ ნ ა თავის ცოლ-
შვილით მამიცია.

არის ამისი მოწამე: თ ა ყ ა შ ვ ი ლ ი ვ ა ხ ტ ა ნ გ ბეჰელი: მონა
ლთისა ვ ა ხ ტ ა ნ გ ... და ყ ო რ ლ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ბეჰელი:
მონა ლთისა, ძე ზალისა ა ვ თ ა ნ დ ი ლ, გარეჯელი ი ო ვ ა ნ ე მღდელი,
მოქალაქე მამასახლისა შეილი ა ლ ა. ბეჰელი.

მე, თავილდარს ფ ა რ ს ა დ ა ნ ს, დამიწერა და მოწამეც ვარ
ამისი, ლოარსაბის ყაბულობით დამიწერია. იანერის იბ, ქორონიკონს
უნგ. ბეჰელი: მონა ლთისა ფ ა რ ს ა დ ა ნ.

ქ. მე ამისი დამსწრე და მოწამე ვარ ი ო ა ნ ე მღდელი.

80. არზა უზეაანთ ოსეფას ცოლშვილისა ვალის თაოგაჯე

პრეკლე 11-ის ოქმით

1765 წ. 22 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 181. დედანი. ქალაღი. 23X19 სმ. მხედ-
რული. ყოელი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი თქვენს ფეხთა მიწა-
მტვერს, მოქალაქე უ მ ე კ ა [ა] ნ თ ს ტ ე ფ ა ნ ა ს შვილის ო ს ე -
ფ ა ს ცოლს და შვილებს მოსცეს.

მერმე ამას ვეხვეწებით ბედნიერს კელმწიფეს: მამის ვალი დარ-
ჩა. მოვალე[ე]ბის შიშით აქ ველარ დადგა, ათი წელიწადი არის კარ-
დაკარ იარება, სითაც წავიდა, ხელი არ მოემართა, ცოლ-შვილი აქ
მშობარი ეხოცება, მოვალე[ე]ბი ცალკე გვალონებენ.

თქვენგან ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ მამის სახლკარი დარჩო-
მია, ერთის ოქმის წყალობა უყოთ: მოვიდეს, გაყიდოს, მოვალე-
[ე]ბს მისცეს, თითონ აქ. ქალაქში დადგეს, ამ ქვეყანიდამ არ დ[ა]ი-
კარგოს, მოვიდეს, მალიგორათ მოვალე[ე]ბს მიეცეს, ვის როგორ
გახედეს, თქვენის შვილის სადღეგრძელოდ და თქვენდა გასამარ-
ჯებლად. შვილები მშობარი ეხოცება. ქრისტიშობის იზ, ქორონიკონს
უნზ.

თაუმი

ქ. ჩვენი ბძანება არის! მერმე მარამდინ ამ არზის პატრონს ქმა-
რი მოუვიდოლ[ეს], მარამდინ უნდა დააცალოთ. როცა მოვიდეს,

სახლი ჰქონდეს თუ სხვა რამ, გაპყილოს და პასუხი გაგცეთ. და თუ ამ დედაკაცს საბუთს უზამთ, რომ ვალის გარდასახადი ჰქონდეს რა-მე, ჩვენ მოგვახსენეთ და სამართლით მოვაცემინებთ. აღიწერა იან-ვარს კვ, ქორონიკონს უნგ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეთ მივმოვს ძელ კახეთის მეფელ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. მისკარბაშო, ამისი აღილათი სწორე მოგვახსენე. ქრისტიშო-ღის კვ, ქორონიკონს უნგ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეთ მივმოვს ძელ კახეთის მეფელ ცხებულს, ერეკლე.

სხვა ხელით

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჭირი მამცეს! ამ არზის პატრონსა¹ რომ მოუხსენებია, სწორეთ არის; მოვალე არის ამისი კაცი, მოვალე [ე]ბმაყ იციან, რომ არა აქვს რა.

81. არზა სარილან მღიპანაგაგისა მამულის თაოგააჯ

ერეკლე II-ის ოქმით

1765 წ. 8 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8574. ქალაღი. 35X21 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან კეთილმორწმუნისა და ქრისტეს მოყვარისა მეფის ჭირის სანაცვლო ამყოფოს მათი ფერკთა მიწა სარილან.

ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს ხემწიფეს. ჩვენი სახლი თავის მამას თარხნის შვილისათვის რომ მიეცა, რაც საჯავახიანოში, ხოვლეს და ზენადირს და ქვენადირს და ყარაღაჯს რაც ნასყიდობა ქონდა, ჭემს სიმამრს ზითევში გაეტანებინა სანამდინ მე წამოვიყვანდი, ხელთა ქონდა და იმსახურებდა. თითვან იორამ აქ გახლია, ამათ ხელთ ქონდათ, თქვენც კითხეთ. ჩვენ რომე წამოვიყვანეთ, ჩვენი საქმე ასე მოხდა, აღარ დაგვცალდა, რომ ხელი მოგვეკიდა. მას აქეთ ავთანდილს და იმის შვილებს უტყერიათ, არც ლაპარაკი დამიკლია იმათთვის, არცარა

¹ პატრონმა.

უარი იმათ უთქვამთ. სამი სიგელი¹ მაქვს და თქვენც ნახეთ და ერთი სიგელი აეთანდილის დას, მონოზანია, დღესაც ცოცხალი გახლავს, თაბა ქვია, რომე იმას აბარია.

ახლა ამას ვევედრები თქვენს მოწყალებას: ამდენი ხანია, რომ იმათ უპერი, თუ სიტყვა აქვთ რამე, მოგახსენონ, თუ არადა, ზითვის პატრონი გვევედრება თავისი ზითვის წყალობა უყოთ. დაიწერა თებერვლის 8, ქორონიკონს უნგ.

თავში

ჩვენ მაგიერად ციციშვილს ფარეშოხუცესს გივს ასე უამბეთ. მერმე ჯავახიშვილს მზექაბუკს სარიდან მდივანბეგიც ამ არზით უჩივის და კათალიკოზის სალთხუცესიც უჩივის. მზექაბუკიც და თეიმურაზიც უნდა წამოვიდნენ, შენც წამოდი, თაბას რომ ნასყიდობის წიგნი აქვს ეგეც თან წამოიღონ და თევდორობის შაბათამდინ აქ უნდა ჩამოხვიდეთ. ამ ვადაზე ჩამოუსვლელობა არ იქნება. აღიწერა თებერვლის 8, ქორონიკონს უნგ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. თუხარელონიკოლოზ! როგორც ამ ოქმში გვებრძანებინოს [მ]ზექაბუკ და თეიმურაზ ორნივე შენ გამოგზავნე. თებერვალს 8, ქორონიკონს უნგ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

82. არზა ასლანგაგანთ გიორგის ძვირისა სახლების თაობაზე მრეკლე 11-ის ოპმით

1705 წ. 15 თებერვალი.

ცსა. ფონდი 1458. დავთარი № 32. საბუთი № 343. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[180] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მათ ფეხთა მიწა-მტვერს მოქალაქე ასლან ბეგა [ნ] თ გიორგის კერივს და ობოლს.

¹+ გუქას.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს კელმწიფეს რომა, წინაზედაც არზა მოგართვით, რომა დავით ერისთავისაგან სახლის ალაგი წართმეული გვექონდა და გარეთ უბანსაც ჩვენის სახლების შესწვრივ ლომა გავიყავით. და ახლა ამას ვეხვეწებით ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს, რომ ერთის ოქმის¹ წყალობაც გვაღირსეთ, რომ ლაპარაკი არავინ დაგვიწყოს, თქვენათ გასამარჯვებლათ, ბედნიერო კემწიფევ. დაიწერა თებერვლის ია, ქორონიკონს უნგ.

თავში

სანატრელს მეფეს პატრონს მამაჩვენს არ მოხსენებოდა, თუ ამ სახლებს პატრონი კიდევ ჰყოლებოდა ვინმე და ერისთავისათვის ებოძათ. ახლა რადგან პატრონი ჰყოლებია, ეს სახლები ისევ ამ ასლან ბეგანთ ქვრივისა და ობლისათვის წყალობა გვიქნია და გვიბოძებია. და ერისთავს ამის სამუქლოდ² ჩვენგან პასუხი მიეცემა, კელი არავისა აქვს, თავიანთი თვითანვე ექიროსთ, ერისთავი ჩვენ გველაპარაკოს და თუ შემოგვივა, პასუხს მივსცემთ. თებერვალს იე, ქორონიკონს უნგ.

83. არზა გოგია თუხარელისა მამულის თაობაზე

თაიძურაჲ 11-ის ოქმით

1785 წ. 8 მარტი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 35. საბუთი № 199. პირი. ქალაქი-მხედრული.

[137] ღმერთმან ყოველთა მოწყალის ხელმწიფის³ ქირი მოსცეს თუხარელს გოგოიას.

ამას მოვახსენებ ბედნიერს კელმწიფეს. ეს განჩინება ნახეთ და ჩემი მამული ისე მიბოძონ ბატონმა ჩემმან, როგორც მქონია⁴. თუ ჩემი მამული არ მომეცემა, ჩემთან საქმე არავის აქ[ვ]ს. აზნაურშვილი თავისუფალია, მე მამულით მივეცემივარ, ნება თქვენია. თუ თქვენს ბეჭედს არ მოშლით, ხომ კარგია, შუა ბძანდ[ე]პოდეს, მიბოძეთ. მარტის ვ, ქორონიკონს უნგ.

თავში

ჩვენ მაგიერად ამილახორს რევაზს ასე ეუწყოს. მერმე ეს შენ უნდა მოიკითხო, გასინჯო და სწორეთ შეიტყვე, სამართლია-

¹ უქმ-ს. ² სამუქლოდ. ³ მოწყალეს ხელმწიფეს. ⁴ მქონია] მაქნია ჩემსა ამათა.

ნის გზით სამართალი უსაჯე. თუ უსამართლო მოხდა რამე და მასუ-
კან ჩვენ მოგვხსენდა, ის მერმე შენ არ გეკადრება. ეს კარგათ უნდა
გა[ა]რიგო. მარტის 3. ქორონიკონს უნგ.

84. არა ბერი იმნაძისა შოშვის საჰმეზა ვრეკლე II-ის ოპიტი

1765 წ. 13 აპრილი

ხუნაწურთა ინსტიტუტი. Hd. 149. დღანი. ქალაღი. 32×14 სმ. მხელ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორი ან სამი წერტილი. ა.-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჳირი მოსცეს მათ ფეხთა
მიწა-მტვერს ი მ ნ ა ძ ე ბ ე რ ს.

მერმე ამას მოვახსენებთ, ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს, რომ თქვე-
ნი აყრილი ხიზანი რომ ჩამოვიდა, ჩემი ხარი და კაცი და გუთანი
და გუთნის იარაღი იმათ თან ჩამოყვა. და თქვენი ბძანება კი არა
ჩქონდა, რომ ხიზანი ჩამამეყვანა; და როიცა თქვენი წყალობა დამე-
მართება, ხიზანს მაშინ ჩამოვიყვან.

და ახლა ამას ვევედრებით ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს, რომ
ფარეშთ-ხუცეს გ ი ვ ს მიგვაბაროთ, რომ საცა იმ ხიზანმან მოხნას,
ჩვენაც იქა ვხნათ. ჩვენ საერისთაოში ველარ დავდგებით, თქვენათ
ჯასამარჯვებლათ, ბედნიერო კემწიფევე. დაიწერა აპრილის იგ, ქრ-
რონიკონს უნგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: მერმე ამ იმნაძეს რადგან რ ო ს ტ ო მ
შ ე ფ ი ს წინათ მეფეების და ჩვენის მამა-პაპათი და ჩვენის ჩამომ-
ვალთ წიგნები ჳქონდა, რომ ჩვენი სახასო ყოფილიყო, და ეს არც
გაცემულა, ის იმნაძე ჩვენს სახასოთვე დაგვიჳერია. და თუ თ ა რ-
ხ ა ნ ს ან წიგნი აქეს რამე და ან სიტყვა, ჩვენ მოგვახსენოს და სა-
მართალი მიეცემა. აღიწერა აპრილის ით, ქორონიკონს უნგ.

თუ არადა, დაეხსნას, ხელი აიღოს.

ბეჳელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჳმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ვ რ ე კ ლ ე.

**85. არზა ქაიხოსრო ფაშველიშვილისა მამულის თაოგაზე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1705 წ. 22 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3628. დედანი. ქალაღი. 33X10 სმ. მხედრული-განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი. ა-შეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს მათს ფეხთა მიწა მტვერს ქაიხოსრო ფაშველიშვილს.

ამას მოვახსენებ: ერისთავისგან ერთი საკვამლო მამული მაქვს წართმეული და არ მანებებს. ასე მეუბნება: იმ გლეხმა კაცმა თავისი თავი და მამული თითონ მამყიდაო. მოკითხული ჭენით, თუ რამაც თავადისშვილმა თავის ყმის თავი და მამული გააყიდვინოს; ისიც მოკითხეთ, თუ ან მამაჩემს ან მე და ან ჩემს ძმას გაგვეყიდვინოს. ტყუილად გვართმევს. და ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი სამართალი მაღირსეთ. დაიწერა აპრილის კბ, ქორონიკონს უნგ.

თაეში

ქ. ბატონო ერისთაო! ამ არზის მომრთმევს რომ მოუხსენებია, თუ მართალია, ის მამული ან როდის გაქვსთ მოსყიდული, ანდა ან ვის ღროს, ეს გარჩევით გვაცნობე და ამისი მათლაბი დასწერე და გვაჩვენეთ სწორე. აპრილის კბ, ქორონიკონს უნგ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

86. არზა ოტია ამირაჯიანიას რუს თაოგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1705 წ. 3 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1092. დედანი. 32,7X10,3 სმ. ქალაღი. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი თქვენს მიწა-მტვერს ამირაჯიბს ოტიას და ქაიხოსროს მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ: სოღალაშენის რუ ბატონის პაპის თქვენის ნეფე ერეკლესაგან მამაჩემს მოეცა. ახლა სულ

ავალისშვილები თავისი ყმით ბრეთს ჩამოვიდნენ. ახლა ჩვენ სულს გვიხუთავენ¹, ჩვენს წყალს აღარ გვაძლევენ.

ამთენი თქვენი წყალობა იყოს, რომ ერთი ოქმი, იას[ა]ული გვიბოძოთ, რომ ჩვენი ჩვენ დაგვნებდეს², იმათაც მერუე დააყენებინოს [და] ჩვენც. რომელმაც ან არ დავანებოთ, ან წყალი მოვპაროთ, თქვენი ჭარიმაც გარდახდეს; და თქვენის წყალობით, ჩვენც სული ჩავიდგათ. ჩვენმა წილმან წყალ[მა] მუდამ იდინოს. სათავეც წორეთ გვეკეთებინოს.

აგრევე არადეთის რუს ეჭიდებიან, არც იმას ანებებენ, თვარემ ალექსანდრეს კითხეთ, ის მოგახსენებთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იას[ა]ულო დიასამიძე ივანევი. მერმე ამირეჯიბს ამ არზით რომ მოუხსენებია, მიდი და როგორც ძველადგან ყოფილიყოს, ისე გაურჩიე. რუც როგორც ეკეთებინოსთ, ისე გააკეთონ და მერუეც ისე დააყენონ. თავის წყალს ამ ამირეჯიბს ნუ დააკლებენ. და თუ სიტყვა აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს. აღიწერა მაისის გ, ქორონიკონს უნგ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქნობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

87. არზა ონია ამირაჯიბისა უმეზის თაოგაზე შრეაღე 11-ის ოქმით.

1765 წ. 3 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1093. დედანი. 29,3X13 სმ. ქაღალდი. მხედ-რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი თქვენს მიწა-მტკვრს ამირეჯიბს ოტიას და ქაიხოსროს მოსცეს.

ამას გეხვეწებით, რომ თქვენს ნაწყალობევს სოფელში თქვენი სახასო გლეხი ხომ არ სახლებია. ამთენი თქვენი წყალობა იყოს, რომ ერთი თქვენი ოქმი და იას[ა]ული გვიბოძოთ, თუ იყოს სადმე, იქ[ა]ური კაც[ი] აყაროს და იქ დავაყენოთ; საცა ვისმე ჩვენი კაც[ი] იყოს, ისიც აგვიყაროს, მოგვცეს³. ატოცს ერთ[ი] აზნაურიშვილი, ერთ[ი] გლეხი არის; თქვენს უბძანებლათ არც იმას დაგვანებებენ.

¹ ვაგხუთვენ. ² დაგვნებდეს. ³ მოვაგაცეს.

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ვინცავენ არადეთელი ჩვენი სახასო გლე-
ხი იყოთ სადმე, თქვენ ამირეჯიბისათვის მიგვიციხართ, ისევე თქვენს
ალაგზე მიდით, დადექით. იას[ა]ული ნულარ გინდათ. ამ ორს-საჰს
წელიწადს თქვენ სათხოვრისაგან თარხანი იქნებით. და თუ თქვენის
ნებით არ მოხვალთ, მერე იას[ა]ულით მიგიყვანენ.

ვინცავენ ამირეჯიბის ყმანი იყოთ სადმე, თქვენც აიყარებით
და თქვენის ნებით არადეთს დადექით, თვარემ თუ ახლავ არ
მიხვედით, მერე იას[ა]ულით მიგიყვანენ. აღიწერა მაისის გ, ქორო-
ნიკონს უნგ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

88. არზა გოგია შურაღაშვილისა ვალის თაოაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 5 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 199. დედანი. ქალაღი. 18,8×15,4 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ქირი მოსცეს მათს ფეკთა
მტვერს გოგიას მურადაშვილს.

მერმე თუ მანისშვილს გოგიას ოთხი მინალთუნი და
თოთხმეტი შ[ა]ური მართებს. თამასუქი მაქვს; კიდევ თუ მანის-
შვილს¹ ფარემუზს — თორმეტი აბაზი, შვილი ყავს და სახლი
და კარი, თამასუქი მაქვს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, არ მაძლევს. ერთის ოქმის და იასაუ-
ლის წყალობა მიყავით, რომ ჩემი მამცეს, თქვენის შვილების სად-
ლეგრძელოთ. მაისის ე, ქორონიკონს უნგ.

თავში

ქ. ეშიკაღაბაშო დიმიტრი! ამ არზის პატრონს ერთი ია-
საული მიეცი ამირეჯიბისვიმონ², ვისაც ამისი ემართოს

¹ თუმანისშვილის.

² „ამირეჯიბი სვიმონ“ ჩაწერილია სტრიქონს შუა.

რამე. გამოურთვას და მოაბაროს. და თუ სიტყვა აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს. მაისის ე, ქორონიკონს უნე.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით ნიკომოს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

89. არზა ლუარსაბ უარაბულაღისი შიშის თაობაზე
პრეკლე 11-ის ოპიტი

1765 წ. 15 ივლისი

ცხსა. ფ. 1448. საბ. № 3064. დედანი. ქალაღი. 20,5X15,2 სმ. მხედრულ-
ლი. განკეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირით წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ყარაბულაღისი შვილს ლუარსაბსა.

მერმე ამას მოვანსენებ ბედნიერს კელმწიფეს, რომ მე დავტყვევდი. მოგეხსენებთ ლეკმა დამიხსნა. ის ლეკი და სომეხი ამხანაგნი იყვნენ. რვათუჟან ნახევარი და ერთი ცხენი მიმიცია, ცხენი აღარ ჩამიგდეს.

ახლა სერგიაჲ მიჩვილა, სამი თუმანი დამდევს, იასაული დამაყენეს, ორი მინალთუნი საიასაულოც წამართვეს. ერთი კაცი დაუწერე მოურავს, არც ის დაუნებებია. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, აქედამ ერთი გზით მამარჩინეთ, ხელმეორეთ ნუ დამატყვევებთ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ქისიყის მოურავს პაპუას ასე მოახსენეთ. ლუარსაბ ყარაბულაღისი შვილი ამ არზით ჩიოდა, რე ვაზ მინბაში ელაპარაკა, რომ ლუარსაბისა არის, მე საქმე არა მაქვსო, და თუ გაჰყიდეს მევე მომყიდოსო. ახლა მაგ კაცს თუ თქვენ დაიხსნიოთ, დაანებეთ, სერგიასათვის მოუტია. მკათათვის იე, ქორონიკონს უნე.

ქ. ჩვენი ბძანება არის, თუ ამ გლეხმა კაცმა თავისი თავი თვითან დაიხსნას, ის უფრო მართებულია და ველი არავის ექნება, ვისაც უნდა იმას ეყმობა. მაგრამ შობამდის ვადა არის, შობამდის უნდა დაიხსნას თავისი თავი, და აპრილიდამ შობამდის სამის თუმნის სარგებელიც უნდა სერგიას მისცეს. თუ არ შეუძლიათ და ან მოურავმა დაიხსნას და ან სერგიას დაანებოს, როგორც პირობა ჰქონებია ყარაბულაღისი შვილისაგან.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკომოს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

90. არჯა ზაქარიასი შმის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოპრით

1765 წ. 21 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3065. დედანი. ქალაღი. 20,2×16 სმ. ზხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათ ფეხთა მიწა-მტვერს ზ ა ქ ა რ ი ა ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს კელმწიფეს, რომ მეთეფშის შვილი გამომერთვა. იმის ფარღი კაცი ერთი მოურავსა ყავს და ერთი ქაიხოსროს. და ახლა ის კაცი თქვენის ბძანებით გამომერთვა. და ნება კელმწიფისა არის. ენკენისთვის კა, ქორონიკონს უნგ.

თავში

ქ. ჩვენი მაგიერად იასე ნაიბ ეშიკალათბაშს ასე უანბეთ: მერე ამ ზაქარიას მეთეფშის შვილი რომ გამოერთვა, ამისი ფარღი მოურავს და ქაიხოსროს ყავთ. ახლა ამას ეს მეთეფშის შვილი რომ გამოერთვა, ამისი პასუხი მოურა[ვ]მა და ქაიხოსრომ უნდა გასცეს. ენკენისთვის კა, ქორონიკონს უნგ.

უნდა გაარიგებინო.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

91. არჯა არღუთაშვილავისა შმის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოპრით

1765 წ. 22 სექტემბერი

ცსსა. ფონღი 1450. დავთარი № 32. საბუთი № 378. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[207 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს არღუთაშვილებს იარაღს და თამაზს.

მერმე ორიოდ კომლი ყმა მყავს, აქ თქვენის დოვღათით რჩებიან, ქალაქს ჩემის განაყოფების შიშით ვერ წავღენ, რომ რომელიც ჩემი განაყოფი შეხვდება, აქადამ რაც ჩატანიღი ექნებათ წ[ა]რთმევენ. ერთი ჩემი ყმის შვიღიცი ჩემს განაყოფს მოსეს ასაც რომ ჩემი ნება არ არის, ძალითა ჰყავს.

ამდენი თქვენი წყაღობა დავგემართოს, რომ ეს ჩემი კაცები იმათგან ცოღვიღობას დახსნათ თქვენად საღღ[ე]გრძეღოდ და გასამარჯვებღად. სეკღემბერს იც, ქორონიკონს უნგ.

ჩვენი ბძანება არის. მერმე თუ გლეხები ამის ყმანი არიან და სხვას არ ღუთაშვილს ხელი არა აქვს. რომელიც არღუთაშვილი ამათ კაცებს შესცოდებს, რომე ჩვენად შეცოდებათ მოვიკითხამთ. თუ სიტყვა აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს. აღიწერა სეკლემბერს კბ, ქორონიკონს უნგ.

**92. არზა ალიხანა არღუთაშვილისა მამულის თაოგაზი
ერაკლე II-ის ოქმით**

1765 წ. 2 ოქტომბერი

ცსა. ფ. 1449. საბუთი № 331. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს თქვენს ფეხთა მიწა-მტვერს არ ღუთაშვილს ალაღმდარს ალიხანასა.

მერმე ჩვენს კელმწიფეს ამას მოვახსენებთ. ჩემი ბიძაშვილი თქვენის ჰირის სანაცლო შეიქნა. და ერთათ ვიყავით, ვალი დარჩა და იმისი ზიზანი ჩემთან არის, შანახვა უნდა, და ვალსა მიცემა უნდა. შოვალე[ე]ბი, დიახ, მაწუხებენ.

ახლა ბედნიერს კელმწიფეს ებძანა, რომა: რამთენიცა კომლი კაცი ყავსო, სახელობითა დააწერინოსო, სულ ცხრაოდ კომლი კაცი არის — ზოგი ობოლი, ზოგი ქვრივი და გლაზა და ზოგი ქართლსა არის. ზოგი კახეთსა არის; კელმწიფესა ტყუილი რომ მოვახსენო, ისი გლეხიცა თქვენია და ჩემი თავიცა. თქვენი წყალობა ჩვენ თავზედა მოელოს, რომა თქვენი სამსახური შავიძლოთ, შასანახავი შავინახოთ თქვენისა გასამარჯვებლად. მარიამობისთვის კთ, ქორონიკონს უნგ.

ეს კაცნი სომხ[ის]ა არიან, ამათი სოფლის სახელი ორანაკელი და ბუღაქარელი არიან; და ცხრაოდ კომლი კაცია.

ჩვენი ბრძანება არის. მერმე ამ არღუთაშვილს ალიხანს ამ არზით რომ მოუხსენებია, ჩვენც წყალობა გვიქნია ამათთვის ბიძის დურმიშხანას გლეხებისა და იმის მამულისა. იმის ქვრივიც ამან უნდა შეინახოს და იმის მოვალესაც პასუხი ამან უნდა გასცეს.

აღიწერა ოქტონბერს ბ, ქორონიკონს უნგ.

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 38. საბუთი № 119. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[87 V] ლმერთმან ბედნიერის მალღის ხელმწიფის ჭირი მათს ფეხთა მიწა-მტვერთ ხელიერთპირ ვეძისხვეელთ მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს ხემწიფეს, ჩვენს მოხსენებას ყური მოუგღოს. ძველთაგან რა ჩვენ ვეძისხვეს გახლავართ, მოურავი ყოფიღა შიღღისა და ჩვენც ამისთვის გვიმსახურღა. მოურავისა ხუთი ჩაფი ღვინო გვაძეს, ერთი კოღი ქერი ან ერთი საკლავი უნღა მიგვერთმევიღა და ან ექვსი შაური სოფელსა; ესე გასამყრელო გვაძეს: ვინც გავიყრებოღით, ხარს გამოგვარმეღა.

ახღა რაც ჩვენი განწესებუღი იყო, იმას არა სჯერდებღ. კოწღლად თორმეტ ჩაფს ღვინოს გვართმევეს. ორს კოღს ჰურსა და ქერსა, საკლავს გვართმევეს, ღიახ, ძალი გვეკირს და შევეწუხღით. ლაშქარ-ნაღირობღ თქვენი და ჩვენის ბატონის სამსახური გვაძეს, ღიღათ გაჭირვებულნი შევიქენით. ორის მოურავის სამსახური არ შეგვიძღღა, ერთს მოურავს მიგვაბარეთ, იმას ვემსახურებით შეძღღებისამებრ. ასეთს ძაღას გვატანენ, რომ არ მოგვივადღეს და დაგვეტყვეოს, თეთრით გვასყიდღინებენ და ისე გამოგვართმევენ.

ან ჩვენს ბატონს ა[ა]ღღბინეთ ხელი, მოურავს მოუნღღებით, იმას ვემსახურებით, [88] ან არაღა, ამღენი მოწყალეღა გვაღღრსეთ, იმისგან ცოტღ რამ შაღავათი დაგვემართოს. სამი რივი სამსახური ვეღარ შევიძღღით, ღიახ, შეგვაწუხღ სიღარბეღა.

ერთი რამ მოწყალეღა და სამართალი გვაღღრსეთ თქვენად გასამარჯვებღად, მაღაღო კელმწიფევე. ოკღომბრის თ, [ქორონიკონს] უნგ.

თავში

[87] ჩვენი ბძანეღა არის. ამათი მოურაობღ გრიგოღღისათვის გვიბოძებღა. ამ სამოურაოზე რომ ჩივიღან, მოსამართლე[ე]-ბი და ნეკრესელი დაუსხნღენ, შიღღღღღი უფროსნი კაცნი მოასხან. ძველთაგან გამოიკითხოღ, რაც ღღბუღეღა ყოფიღღიყოს, ისევე განუ-

წესდეს. სამართლიანის გზით ესენიც არ შეწუხდნენ, გრიგოლ აიღებ-
დეს, ის არი მოურავი; სხვას ამისი სახლისკაცს საქმე ნუ აქვს გამო-
თმევაშიაც და მიცემაშიაც. ოკდომბერს ი, ქორონიკონს უნგ.

94. არზა პაპუნა ზაზიაშვილისა ყოფიის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1705 წ. 8 ნოემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 403. დედანი. 28,5×20,7 სმ. ქალღღი. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაა წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათ ფერკთა-
მიწა-მტკერს დიღმელს მათ ყმას ზ ა ზ ი ა ს შ ვ ი ლ ს კ ა ლ ა ტ ო ზ ა ს .
პ ა პ უ ნ ა ს ა .

მერე ამას მოვახსენებ: მ უ ს ხ ა ლ ი ს შ ვ ი ლ ი დ ა თ უ ნ ა .
მედავება ჩემი ყმა ჯარო. მე მაგის ყმობისა არა ვიცი რა. მამისაგან
არ შემიტყვია, რომ ჩვენ მაგისი ყმა ვყოფილყყოთ. რა თვალი გა-
მილია, მამას კელმწიფისათვის უმსახურნია და დღეს აქამდისინ მეც
კელმწიფის სამსახურში ვყოფილვარ და ბიძაჩემიც ძ ე ფ ე ვ ა ხ-
ტ ა ნ გ ი ს ხ ა ბ ა ზ ი ყ ო ფ ი ლ ა .

ახლა თქვენის კლმის გასამარჯვებლად და ბატონისშვილების
სადღეგრძელოდ ამდენი თქუენი წყალობა იყოს დიღმის მამასახლის-
[ს]ა და სულ დიღმელები აქ გახლიან და მოკითხული ქნათ და უსა-
მართლო არ დამემართა, ჩემო მოწყალევ. გიორგობის შვიდსა, ქო-
რონიკონს უნგ.

თავში

ქ. ბატონო მდივანბეგებო! დიღმის მოურავი, დიღმის მამასახ-
ლისი, დიღმელები თქვენთან მიაყვანინეთ, ეს საქმე განიკითხეთ,
მართლად შეიტყვევით და სწორე სამართალი მიეცით. ნოენბერს ჭ,
ქორონიკონს უნგ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ერეკლე.

კეთილმსახურს მეფეს ამ არზის პატრონის სამართალი და მო-
კითხვა ებძანათ. დიღმის მოურავი და დიღმელი თეთრადქ[ე]ბი და

სხვანი მოვიყვანეთ და თავეთს ღმერთს ქვეშ ვკითხეთ: ამათი საქმე როგორ არისო.

თ ე თ რ ა ძ ე მ ზ ა ზ ა მ ა და თ ე თ რ ა ძ ე მ გ ი ო რ გ ი მ, დიღმელმა გიუტასშვილმა ზურაბამ და ჭილაედარმა იოსებ გულთასშვილმა ასე იმოწმეს: მეფის ვახტანგის დროს ეს გიუტასშვილი, დიახ, ახლო მეზობელიც ყოფილა; მუსხელასშვილები მოვიდოდენ, შინ ჩაუდგებოდენ, იმსახურებდენო, ასე გაგვიგონია და ვიცით, მუსხელასშვილის ყმა არისო და ნება კელმწიფის არის. ნიკოლოზ მოურავიც აქ დაგვესწრა, ასე იმოწმეს. გიორგობისთვის ივ, ქორონიკონს უნგ.

და სხვანიც ყმანი არიანო, რომელიც დათუნას მოუხსენებიაო.

ხუთი ბეჭედი:

1. სჯის მსჯელი, ტვიფრაეს ორბელთაყა გულის მმპკომი(?) ღმერთგანცაა(?), იოანე, 1748.
2. თარსადან.
3. ნიკოლოზ (?).
4. მონა ღთისა გორჯასპი.
5. სოლომონ.

95. არზა ზაზა მაჩაბლისა მამულის თაოგაჯა

მრეკლე II-ის ოქმით

1705 წ. 6 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8703. დედანი. ქალაღი. 22,5X13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ერთი, ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს მათს მიწა-მტვერს მაჩაბელს ზაზას.

მერმე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს ხემწიფეს, რომ რადგან თქვენის ბძანებით ეგ ოსი ქართლში ესახლება, ამთენი თქვენი წყალობა იყოს, რომ ჩემს მამულზე ხელი აიღოს, რომ ვინც მინდა, ის დავასახლო. მაგისი თავდები გამოიძირთეთ, რომ არც მაგისი მოსახლის კაცმა არ დაუშალოს იმ მამულზედ სახლობა. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ბედნიერო ხემწიფე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: რადგანც ეს მამული მაჩაბლისა ყოფილა დი ოსი სხვაგან სახლდება, მამული მაჩაბელს დაანებოს. რო-

გორც ოსების წესი იყოს, თავის მამულზე ვინც უნდა დაასახლოს.
ქრისტიანობის ვ, ქორონიკონს უნგ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

96. არზა რევაზ ამილახორისა ბაშის თაოგაზაჲ ერეკლე II-ის ოქმით

1705 წ. 81 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13794. დედანი. ქალაღი. 19X10,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი, ორი ან სამი
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის კემწიფის ჳირი მოსცეს მათ მიწა-მტვერს
ამილახორს რევაზს.

მერმე თქვენი წყალობა გვჭირს გორული ათისთავის ბაჲისა და
არ გვაძლევენ და ბძანება თქვენი გათავდეს ბატონო.

თაუმი

ქ. ჩვენი ბძანება არის, მერმე როგორც ძველადგან გორულის
ბაჲის სარგო ამილახორს ჳონოდეს, ახლაც უნდა მიეცეს. თუ სიტყვა
აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს. აღიწერა დეკემბერს ლა, ქორონი-
კონს უნგ.

ამ არზაში ასე გამოცხადებულია, რომ ჳქონოდეს. და თუ სიტყვა
აქვს ვისმე მოგვახსენოს.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

**97. არზა სანა მკარვალისვილისა შაოგის თაოგაზაჲ
ერეკლე II-ის ოქმით**

1708 წ. 10 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 718. დედანი. 32,5X16 სმ. ქალაღი. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი.
ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჳირი მოსცეს მათ ფეხთა მი-
წა-მტვერს გარეჯელს მკვერალის შვილს სამნას.

მერმე ამას მოგვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს, რომ ჩემი და მ ა-

ყ ა ს შ ვ ი ლ ი ს ლ უ ა რ ს ა ბ ი ს დაეაზრ გარდასწყდა. და ამას წინათაც სამართალი მიყავით, რომ თავად თავი უნდა შემეფიცა და კიდევაც ვფიცევდი, მაგრამ ყაბული არ ქნა.

ახლა გარდამკიდებია და მოწმე[ე]ბს მთხოვს. და თქვენც მოგესხენებათ, რომ ქვეყანა დაღვრილი არის და მაშინდელ მოწმე[ე]ბს ახლა ვინ მამცემს. ერთი ბიძა ქართლში მყავს მამის ჩემის განაყარი და სხვა კი არავენ მეგულება. და რამტონჯერთაც აქ ჩამოვალ, იასაულებს სულ თან მადვენებს.

და თქვენთ გასამარჯვებლათ, ამისი ხელიდამ ერთხელ დამიხსენით, ბედნიერო კემწიფევ. დაიწერა ქრისტესშობის 8, ქორონიკონს უნგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! რადგანც ლუარსაბის ყმობა შენვე სთქვი და ახლა ისევ უკუიფიცე, ამიტომ შენ აღარათ დაგეჭვრება რა. და ასეთი მოწამე უნდა იშოვო, რომ უმტერუმოყვარო იყოს და ისინი გაატარო და იმ მოწმით შეპფიცო. ქრისტეშობის 8, ქორონიკონს უნგ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. ეს სამნას შვილი სამნა ძველთაგან მარიამჯვარელი მაყაშვილის ყმა ყოფილიყო და მერე ჟამთა ვითარებისაგან საბარათაშვილოში გამოსულიყო.

მასუკან იქილამ ისევ აყრილიყო და კახეთს გასულიყო, მაყაშვილის ლუარსაბისათვის ეთქვა: მე შენი მემკვიდრე ყმა მარიამჯვარელი ვარო.

მას უკან ისევ აშაზე შედგა: მე ბარათაშვილის ყმა ვარო, ამ მაყაშვილის ყმა არ ვყოფილვარო.

რადგან თავის პირით ჯერ ამ მაყაშვილის ლუარსაბის ყმობა ეთქვა და მერე უარს ამბობდა, ამისთვის იმ სამნას ერთის მოფიცვრით ფიცი დავადევით, მაყაშვილისათვის უნდა შეეფიცნა, რომ ამის ყმა არ ვყოფილიყო.

ახლა იმ სამნამ ველარ დაიფიცა და სამართლით მაყაშვილს ლუარსაბს დარჩა. არც ბარათაშვილს და არც სხვათ ამ სამნასთან წელი აღარ აქვთ. აღიწერა იანვარს 8, ქორონიკონს უნდ.

ბეჰელი: მე ფეხტანბანილითა მიერ ეკლესია ვადიდე, ერეკლე.

98. არზა რამაზ შალვაბათასშვილისა ჟიჟის თაოზაზე
ერეკლე II-ის ოპიით

1706 წ. 6 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 84. დედანი. 29,5X20,3 სმ. ქალაღი. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი, ორი და სანი წერტილი.
ამეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი მოსცეს მათ ფეხთა
მიწა-მტვერს სამღერელს თქვენს ყმას შალვაბათასშვილს
ა. მ. ა. შ. ს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს, რომ: მე
დავტყვევდი და მადლისათვის ერთმან მოქალაქემ სომეხმან დამიხ-
სნა და დამასახლა და აზატი მიყო. და წავედი და კახეთს თქვენს
საფარველს ქვეშ თელავს დაედექი. და აბდულასშვილი
მოსულიყო მალვით თელავს და მაცასშვილ ლუარსაბზე
გავეყიდე. და ერთხელა დავტყვევდი და მადლისათვის სომეხმან და-
მიხსნა და თავს შემომივილო და აზატი მიყო. და ახლა კიდევ უბრა-
ლოთ ქურდულათ გაუყიდივართ.

და ამას ვეხვეწებით ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს, რომ ამაზე
შებრალეზა და სამართალი გვაღირსოთ, თქვენათ გასამარჯვებლათ,
ბედნიერო კემწიფევ. დაიწერა თებერვლის დ, ქორონიკონს უნდ.

ჩემში ორი თუმანი დაპირებია და ერთი თუმანი ხელში მივე-
ცი და ერთი თუმანი ისევ მისაცემს იყო. ახლა თუ თქვენი ბძანება
იქნებოდეს, ის ერთი თუმანი მე მიმაცემინეთ და ისევ თქვენი ყმა
გამხადეთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ეს კაცი ლუარსაბ მაცაშვილს უყი-
დია. ჩვენი ნებაც არის, ამის მოშლა არ იქნება. თებერვლის ვ, ქო-
რონიკონს უნდ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. რადგან ერთმანერთში მისყიდვა და მოსყიდვა არის, ჩვენც
ამისთვის ამხანათ ნება დავერთვეით.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

1700 წ. 80 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1088. დედანი. დაზიანებული. ქალაქი. 20,5x15,5 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი. ა-მეტრი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი ს ვ ი მ ო ნ ა მ ი რ ე-
ჯ ი ბ ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩემს ხელმწიფეს: მამის ჩემის წილი ჳა-
მული ჩემს ძმას უბოძეთ. ასპანის წილი მ ა ხ ვ ი ლ ა ძ ე ს უჭირავს;
ხუთი წელიწადი არის წართმეული მაქვს და ჳერ ხელმწიფისათვის
არ მამიხსენებია, რომ არ ეწყინოს.

აგრე როგორ გავგიყდი, რომ შენს სახასოს ყმას გომარელს
კაცს შემოგეცილე. წ ა ღ ვ ლ ი და გ ო მ ა რ ე თ ი დიად შორიშორ
არის.

ჩემი ყმა ჩ ა ჩ ა ნ ი ძ ე აყრილიყო, ჳავახეთს გარდასულიყო.
ჳავახეთი აიყარა წამოვიდა. ო რ ჳ ო ნ ი კ ი ძ ე ს ჳ ა ჳ უ ა ს მოს-
ლოდა. თათრები ყოფილიყო, ჳაპუა დაენათლა. ხუთი წელიწადი
იმასთან ყოფილიყო, ამისა არაფერი არ ვიცოდი რა.

ამ ბიჳის ბიძა თ ა მ ა ჳ ა მოვიდა, იმან შეგვატყობინა: შენი
შემკვიდრე ყმა ვარ და ორჯონიკიძე არ მიშეებსო. მივედით და არა
დაგვანება.

თქვენ რო[მ] ა ჳ ა ტ ხ ა ნ ჳ ე დ წაბძანდი ე რ ე ვ ა ნ ს, ვი-
ჩივლეთ მეფესთან. ასე უბძანა: ეს კაცი ამის ყმობას ამობს, შემკვიდ-
რე ყმა ვარო და ამას როგორ წავართოვო. ხ ი დ ი რ ბ ე გ იასაულათ
მომცა, აყყარე და წამოვიყყანე.

სანამ ა ღ ი წახდებოდა, წ ა ღ ვ ლ ს მესახლა. ალი რომ წახდა.
ის ბიჳი მსახურად მახლდა. ალის ციხეში რომ დავიღუპე, მე ველარ
შევიწახე, დავითხოვე; კახეთს წავალ, მოჯამაგირეთ დავდგებო.

ჩ ა ღ ა უ ბ ა ნ ს იღგა სხვიშვილათ. ცოლი შეურთავს. ახლა
თქვენთვის მოუხსენებია, გომარელი ვარო. თქვენიმც თავი გამიწყრუ-
ბა, თუ ამის მეტათ გამეგონოს. გუშინს წინ ღ ა ე ა რ ს ა ბ ოთხი
თუმანი მაძლივა, ეგეც აქ ახლდა და არ მივეცი; თუ ჩემი შემკვიდრე
არ იყო, რათ მაძლივა. მარტის 8, ქორონიკონს უნდ.

ერთი მაგისი ბიძაშვილი...*

* ტექსტი გადასულია და არ იკითხება.

ქ. ბატონო ქართლისა და კახეთის მდივანბეგებო! ეს საქმე თქვენ გასინჯეთ და რომელიც სამართლიანი საქმე იყოს, ღმრთის წინაშე რიგიანი და მართებული სამართალი მიეცით, განაჩენი დაუწერეთ და მიეცით. მარტს ლ, ქორონიკონს უნდ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

100. არზა ბაჰადა და ლომი გვარაძეაქიანისა მამულის თაობაზე
ერეკლე II-ის თაობით

1700 წ. 3 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2837. დედანი, ქალაქი. 25,7×21 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმა! მოწყალემა ბედნიერი კელმწიფის ჭირი და სატყვივარი მოსტეს მათ ფეხთა მიწა-მტვერს გვარამაძე ლომს და ბეჟანსა.

ახლა ამასა ვევედრებით ჩვენსა მოწყალესა: ბა [ა] დ უ რ ი ს შვილისა აზნაურშვილი გახლდით, თბლები წვრილნი დავრჩით და გამყიდეს, ყიზილბაშნი წამიყვანეს; თქვენისა დოვლათითა მოველ და ჩემი სა[ა]ზნაურშვილო ბა[ა]დურის შვილსა გლახასა ქალანთრისთვინა მიეცა; ასე ეთქო თუ: გვარამაძისა მამული მამეცოდ[ა] ყულსა გადაგიხდით; და სხვა რაც ფასი დამედებო, ფას[სა]ც მოგცემო. აღარც ყული გადაუხდია, არცა ფასი მაუცია. ასე შევიტყე, რომე ხუთი მინალთუნი მიუცია.

იმ ნასყიდობისა წიგნი გიორგი კალათოზიშვილსა დაუწერია, გაიკითხეთ და ის მოგახსენებს სწორეს. არცრა მამული მაქ[ვ]ს, არცრა ალაგი, გორს გახლივარ, იქ ცოდვილობითა ვრჩები.

მ[ო]იკითხეთ, თუ ჩემი მამული უსამართლოთ ეჭიროს, სამართალი მალირსეთ, თქვენს გასამარჯვებლათ. დაიწერა თებერვლის კდ, ქორონიკონს უნდ.

ეს ანბავი ფარსადან დივანბეგმაც იცის, [მ]თავარეფისკოპოსმაც იცის, ზაზ [ა] ქვემო ციციშვილმაც. მამულით, ყმით გაყიდული ვარ, თქვე[ნ]ს მეტი პატრონი არა მყავს.

¹ ლ^თი.

თუ უსამარლოთ ეკიროს, სამართალი მაღირსოთ, თქვენ ი ყმა გახლართ, ნუ დამკარგავთ, თქვენს გასამარჯვებლათ.

მარცხენა კოდეზე

ქ. რომელიც ამ საქმეს დამხდურნი ხართ და ამათი საქმე რაც იცით, ღმრთის წინაშე ამ საქმის როგორყოფილობა სწორედ და ქვემარტებით დასწერეთ და გვაცოდინეთ მართალი. თებერვალს ქმ, ქორონიკონს უნდ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

თავში

ქ. ბატონო მოსამართლეობ! ამ არზის პატრონს, რასაც მიხვდეთ, ღმრთის წინაშე სწორე სამართალი უსაჯეთ. აღიწერა აპრილის გ, ქორონიკონს უნდ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. მე, გიორგი, ამ საქმის დამსწრე და წიგნიც ჩემის ხელით დაწერილია ნასყიდობისა. და რაც უნდა მისცემოდა, ჩემის ხელით უნდა მიბარებოდა. იმასთან ვიყავ და თავდებიც მე ვიყავ, ჩემის ხელით მიბარებია მართალმა ღმერთმა: ხუთი მილანთული თეთრი და შვიდი კოდი ფეტვი თავისი მამულის ბარა შესთხოვდა.

მეც ვეუბნებოდი — თავდებად დამაყენე-მეთქ[ი], რასაც დაჰპირდი, მიეც-მეთქი; რომ არ მისცა რა, და რასაც დაჰპირდა არ უთავა, იოსებ მროველი მივაგზავნიე, ისიც მოწამე იქნებამეთქ[ი]. რასაც დაჰპირდა იმისმა აზნაურშვილებმა იციან, თვარემ ხემწიფეს ყველა მოხსენდება.

გომს დაჰპირდა ციხეს გაგიკეთებთ, ნოქრებს ჩე[მს] კაცებს დავაყენებო; ყული ეწერა, მასაც მე გარდაგიხდიო, შენი მამულის ბარასაც მე ავალდებინებ ხოლმეო. არცერთი არ უთავა, თვარემ ალექსანდრემაც კარგად იცის, ბატონმა რომ უბძანოს, ვეჭო სწორე მოახსენოს!

ხელთვა: გიორგი

ქ. ღმრთის წინაშე მე, ზაზა ციციის შვილი, ამისი ასე მოწამე ვარ, რომ ასე დაჰპირდა: ამ გვარამაძის მამულში გომს ციხეს გაგიკეთებო და ნოქარს დაგიყენებო, ყულსაც მე გადაგიწყვეტო.

1 მოახსენოს.

ვერცეთი უყო. ამაში ხუთი მილანთუნი და შვიდი კოდი ფეტვი მისც[ა], რომ რვას მილანთუნად დაუთავა. ღმერთს წინაშე მე ამისი ასე დამხდური ვარ.

მე, ზალს დავითისშვილს, დამაწერინა ზაზამ, ამისის სიტყვით დავსწერე¹. ამის დაწერაში ბეჟან რატიშვილიც აქ დაგვესწრა და ბეჟან ხერხეულიძეცა.†

101. არჯა ხოვლელაშისა სამსახურის თარგაზა მრავალე II-ის ოპოით

1700 წ. 11 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10390. დედანი. ქალაღი. 25,3X13.6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შექლეგ ნახმარია ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი მოსკეს მათ ფეხთა მიწა-მტვერს ჯავახის შვილის მზექაბუკის ყმათ ხოვლელეზსა.

მერე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კემწიფეს, რომ ნეტარკსენეზბულის კემწიფის ოქმი და განაჩენი გვაქეს ჩვენ და ჩვენის ბატონის ყმის გაყრილობისა, რომ თქვენი სამსახური, ლაშკარი და სათხოვარი რაც შემოგვეწოროდა, ორი ჩვენ უნდა მიგვეცა და ერთი იმათა. და ახლა ჩვენს ქვეყანაში, დიად, წყლის ძვირობა არის და ჩვენ თქვენი სამსახური იმაზე კიდევ მეტი დაგვედვა და წყალს ისინი ისევ მესამედს აღენენ.

და ამას ვეხვეწებით ბედნიერს კემწიფეს, რომ როგორც ან დიდის ბატონის და ან თქვენი განაჩენი გვეწეროს და გექონდეს, ისე ხარჯსა და ლაშკარს მოგვიდგნენ და ან როგორც მეტი ჰირი დაგვედვა, წყალიც ისე დაგვენებდეს. ამაზე სამართალი და შებრალება გვაღირსეთ თქვენს გასამარჯვებლათ, ბედნიერო კემწიფევ. დაიწერა მაისის 8, ქორონიკონს უნდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. ამ არზის პატრონებს ნეტარკსენეზბულის ბატონის მამის ჩვენის განაჩენი და ოქმი რომ აქვსთ, იმ ამათ მოდავეს თუ იმის წინააღმდეგი სიტყვა არა ჰქონდესთ რა, როგორც იმაში სწერია, ისე უნდა მიუდგნენ. და თუ იმის წინააღმდეგი სიტყვა

¹ დამსწერე.

ქონდესთ, ჩვენ მოგვახსენონ. აღიწერა მაის[ს] ია, ქორონიკონს უნდ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

102. არზა მანნაქიანთა მამულის თაოგაზე ერეალე II-ის ოქვით

1768 წ. 17 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 217. დედანი. ქალაღი. 32.5×21. ქარქენა კიდე დაზიანებულია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს [მათ] მიწამტვერთ ერთობლივ ვ ა ჩ ნ ა ძ ი ა ნ თ.

ამას მო[ვა]ხსენებთ ჩვენს კელმწიფეს: თავიდგან კურთხე[უ]ლს ნეტარად ხსენებულს მამათქვენთან კოლაგელთ და ვეჯინელთ ილაპარაკეს მამულზედა და მიჩნაზედ. თითონ ბატონი წაბრძანდა და მიჯნები გასინჯა, ჩვენც იქ ვახლდით და ენდრონიკიანიცი. სხვა რიგათ ვერ გაგვაშველა და დავითს ზურაბის შვილს ფიცი დასდევს. განაჩენი გვიბოძა და პაატა ოლიანის შვილს ჰქონდა, დარჩა. მას დღეს აქეთ არც მამული მოგვეცეს და არც შემოგვეფიცეს.

ახლა კიდეც ალაზანზედ მოგვიკდნენ, ავით მოგვებყრნენ და გამოგვეყარეს. ჩვენ თქვენი შიშით ვმა ვერ გავეციით და თქვენს სამართალს მოუცადეთ. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ამისი სამართალი გვაღირსეთ, რომ გაგვირჩიოთ და მოგვარჩინოთ, ჩვენო კელმწიფეც. მაის[ის] იე, ქორონიკონს უნდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, როდისაც ღმრთის მოწყალებით ჩვენ მანდ ჩამოვალთ, მაშინ ჩვენ გავარ[იგ]ებთ. მაისის იზ, ქორონიკონს უნდ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

103. არზა ააბაბა მეითრის შვილისა შვის თაოგაზუ

ერეკლე II-ის ოქმით

1760 წ. 5 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11428. დედანი. ქალაღი. 17,6×15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შექდეგ ნახმარია ორი ან სამი წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიარის ხემწიფის ქირი მოსცეს მათ ფეხთა მიწა-მტვერს მეითრის შვილს პ ა [ა] ტ ა ს.

ახლა ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს ხემწიფეს: ერთი კომლი კაცი არის ჩემი ყმა ბარათის წილი ტ ე რ ტ ე რ ა ს შ ვ ი ლ ი დ ა ვ ი თ ი ქ ა ლ ა ქ შ ი. ამის წყალობას ვითხოვთ, თუ სიტყვა ქონდეს ვისმე ან თითონ, ღივა[ნ]ბეგებზე ერთი ოქმის წყალობა გვიბოძეთ, ღმერთის წინაშენ ღივა[ნ]ბეგებმა სამართალი გვიყონ; ღმერთი გაგიმარჯვებს. დაიწერა მაისის ოცდასამს, ქორონიკონს უნდ.

თავში

ქ. ბატონო მღვიანებეგებო! ამ არზის პატრონს ამ არზით რომ მოუხსენებია, ამის სამართა[ალი] თქვენ უყავით. აღიწერა ივნისის 5, ქორონიკონს უნდ.

ა ვ ე ტ ი ქ ა ც და ქეთხუღებიც დაისწარით და იმათის მოკითხვით სამართალი განაჩინეთ.

ბეჰელი: ქნარს მიეცმს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეჟუღ ცხებულს, ერეკლე.

104. არზა ზირკინაშვილის ჯალაბისა მალის თაოგაზუ

ერეკლე II-ის ოქმით

1760 წ. 8 ივლისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 854. დედანი. ქალაღი. 34,9×14,4 სმ. მხედრული-განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ქირი მოსცეს მათ ფეხთა მიწა-მტვერს, მოქალაქეს თქვენის ყმისა ზ ი რ კ ი ნ ა [ან] თ ზ უ რ ა ბ ა ს ჯ ა ლ ა ბ ს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს, რომ: ამას წინათ არზა მოგართვით ბ ე რ ი ს ნაზირის თაობაზე და, რომ ჩვენი თამასუქით თეთრი ემართა და ღმერთმან გაგიმარჯვოთ, თქვენ

ოქმი მიბოძეთ, რომ თავისი პასუხი მიეც. და ბერმან ნაზირმან ქალანთარის შვილს ე დ ი ა ს შემაპირა და თამასუქი მამცა სამის თვის ვადით; და აგერ ხუთი თვე გასულა და ეთხოვ და არას პასუხს მაქლევს.

და ამას ვეხვეწებით ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს, რომ მოეცა. მოვალე ცალკე მალონებს და მოყვარე ამისთანა არა მყავს, რომ მა-მიკითხოს. და მალისათვის ცალკე მალონებენ. და ერთი სახლი მაქვს, ისიც წართმეული მაქვს. და სახლიც თუ ჩემს ხელში იყოს, კიდევ დავაგირაებდი, იმით მაინც სულს მოვიბრუნებდი. ცალკე კახეთს თქვენი ყმა არის მოვალე, იმას იქ აწუხებენ მოვალეები და აქ მე მაწუხებენ.

და ამას ვეხვეწებით ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს, რომ ერთის იასაულის მოწყალობა გვაღირსოთ, რომ ე დ ი ა ს თეთრი გამოგვირთვას. თქვენათ გასამარჯვებლათ, ამისი სამართალი გვაღირსეთ, ბედნიერო კემწიფევ. დაიწერა მაისის კვ, ქორონიკონს უნდ.

მრავალი მოწყალობა სხვისათვის გიღირსებიათ. ამ მალს მოწყალობაც ჩვენ გვაღირსეთ. დიად, ილაჯი და ღონე არა გვაქვს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ბ ე რ ო ნ ა ზ ი რ ო. მერმე რაც შენ ამ ზ ი რ კ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ს ა გ მ ა რ თ ე ბ ო ლ დ ეს, შენ ამას თავია მიეც და. რაც ე დ ი ა ნ ა ზ ი რ ს შენი ემართოს, შენ იმას გამოართვი.

თუ სიტყვა არა გაქვს რა. ნულარ ალაპარაკებ. თავისი მოეც. და თუ სიტყვა გაქვს რამე, ჩვენ მოგვახსენე. აღიწერა მკათათვის ვ, ქორონიკონს უნდ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეთ მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ე რ ე კ ლ ე.

მარცხენა კიდეზე

ქ. ეს ერთი თუმანი მე, ნაზირმა ე დ ი შ ე რ მ ა, ზირკინაშვილს მივქც.

105. არზა შიოზ საყვარალიძიისა მამულის თაოვაჯი

აბაქლე II-ის ოქმით

1760 წ. 19 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11043. დედანი. ქალაქი. 32,5×15,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი. ა-მეტო.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი და სატკივარი მათ მიწა-მტვერს ს ა ყ ვ ა რ ე ლ ი ძ ე შ ი ო შ ს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ: თამარაშნელს ურიას და ვ ი თ ა ს-
შვილს მანუხას მოუხსენებია დემეტრე ამილახვარის
შვილის მამის ნასყიდი ყოფილიყო, რომ ეყიდნა, მაშინ ვენახი ყო-
ფილა. ის სიგელი ახლა თქვენ გახლამთ. ის სიგელი მიიტანა და
იმითი იპოვნა და მე მამცა. ახლა ექ[უ]სი წელიწადია რომ მე მამ-
ცა და მიჭირამს. თუ რამ სიტყვა ქონდა, რატომ აქანამდინ არ მო-
გახსენათ. ის სიგელი კოლოფში ძეს და დემეტრეს ცოცხალია, ის
სიგელი გაარჩევს.

ამ წყალობას ვითხოვ, რომ სანამ იმ სიგელს ნახემდეთ, მანამ
ის მიწა არ წამერთვას ბატონ[ო]. იმის სიმართლეს და იმისის მოწ-
მე[ე]ბისას ის სიგელი მოგახსენებს ბატონო. ივნისის კო, ქორონი-
კონს უნდ.

თავში

ქ. [ამ] არზის პატრონს რადგანაც ამ მიწის საქმე ასე მოუხსენე-
ბია, ეს მიწა ისევ ამასვე ეჭიროს და როდისაც სიგელი გაისინჯება,
ქეშმარიტს ის გა[ა]რჩევს. მკათათვის ით, ქორონიკონს უნდ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დაჯით მიკმობს ძედ კახეთის მე-ვედ ცხებულს,
ერაკლე.

106. არზა ვაჟან ამილახორისშვილისა მიწის თაოგაჯა
ერაკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 31 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 83. დედანი. ქალაღი. 35X14,4 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი.
ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ქირი მოსცეს მათ ფეხთა მი-
წა-მტვერს ამილახორისშვილს ბეჟანს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს, რომ: მა-
მაჩემი რომ თქვენის ქირის სანაცვლო შეიქნა, ჩვენი ერთი ყმა-
იყო ბერი ბასილასშვილი და ის ყმაც თქვენი ქირის სა-
ნაცვლო შეიქნა; და ნიკოლოზ მიუხტა და რვა თუმანი თეთრი
და თოფი და იარაღი და ხმალ — ესენი სულ ნიკოლოზს წაუღია.

1 მამან ჩემან.

და კიდევ მამას ჩემს მოუვიდა ბერი, ყარაულა და აღ-
დგომელა და რამაზა; ორმოცი წელიწადი ჩვენ გვემსახუ-
რებოდნენ, რომ სულ მთელმან სა[ა]მილახრომ იცის. და იმათ წა-
[ა]რთვა ნიკოლოზმან სამოცდაათი სული ცხვარი და სამი უღელა
ხარი და ორი ძროხა და თოფი და იარაღი და ერთი თვე დაქვრილი
ყავდა. და მასუკან აიყარნენ და პატრიარქს მიუვიდნენ.

და ერთის დღის მიწაჲ მე წამართვა; და ბალის შარა წამართვა
და თითონ ბალათ შეიგდო. და ასე ძალა და უსამართლო მჭირს
მაგისგან; და კიდევ ეგ მიჩივის. და თქვენათ გასამარჯვებლათ ამი-
სი სამართალი გვადირსეთ, ბედნიერო ქემწიფევ. დაიწერა [მ]კა-
თათვის ლ, ქორონიკონს უნდ.

თავში

ქ. ბატონო ამირინდო! როგორც [რომ] გახსოვდეს, ღმრთის
წინაშე გზისა და მიწის ისე გაურიგე და დაანებე და მოეც, ნულარ
აჩივლებ. ივლისის ლა, ქორონიკონს უნდ.

ერთმანეთს კარგად შეარიგე.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფულ ცხებულს.
ერეკლე.

107. არზა რომაიანუხილის კვირვ-თგლისა შმის თამოგაჲ მღვიანავამთა განჩინვამით

1706 წ. 28 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 204. პირი. ქალაღი. მხელ-
რული.

[109] ღმერთმან ყოვლად მოწყალეს კელმწიფის კირი მოსცეს
როკიკაშვილს ქვრისა და ობოლს.

ახლა ამას გვედრებით ჩვენო კელმწიფევ, რომ თქვენის მამის
ნაწყალობევი! დედრალა სოფელი რომ თქვენც გვიბოძეთ, ერთი
ჩემი კაცი ტერტერასთან მისულა, [V] მე ყაზახელი ვარო,
ყაზახელებთან დამწერეო. ამ მიზეზით ის კაცი თავისთავს მართმევს.

ჩემო კელმწიფევ! მე ფისვახტანგის დროს იმ სოფლის
მამასათ თითონ ეს კაცი შეიღი წელიწადი ყოფილა, თორემ მოკით-
ხული ქენ, ჩემო კელმწიფევ. ტერტერა მოვიდა ჩვენთან, პირობა

¹ ნაწყალობელი.

მოგვცა, რომ არც დამიწერია და არც დაეწერო. ჩვენ გვიმასპინძლა, სამი მინალთუნი დაგვახარჯინა. ახლა ამასთან მისულა. იმი[ს]თვინ უთქვამს: შენ ბატონს კელი არა აქვს შენთანაო, მე ვიცი და შენმა ბატონმაო. სამნი არიან. სამნივ იმისის მიზეზით იკარგება და ჩვენი რალამ დაგვარჩინოს. ეს[ე]მც ჩვენი ორგული დარჩება, როგორც ჩვენ დავრჩებით. სულ ამაზედ გაწყინე თავი. ხან იმან წამართო და ხან სხვამ, თქვენის წყალობით ყველგნიდამ გამოვიტანე.

ჩემო კელმწიფევ, თუ მეფის ვახტანგის დროს მისული კაცი¹ სხვას არ წაერთვის, ნუ[რ]ც ჩვენ გაგვიწყრებით და წაგვართმევ, ჩემო კელმწ[110]იფევ. აღიწერა თვესა მარიამობის ზ, ქორონიკონს უნდ.

[განჩინება]

[108 V] როჭიკას შვილი გლახა და ყაზახელები რომ ლაპარაკობდნენ ტერნაკანას შვილის ყაზარაზე, ამათა ლაპარაკი ყველა შევიტ[ყ]ევით. მაგრამ თვითონ ყაზახელმა ყ [უ]-ლი ხან მან თავისის პირითა აღიარა სამართალში, რომ მეფის ვახტანგის ბატონობაში მოსულან და დედარას სახლებულა. მასუკან ორი წელიწადი და ურ[უ]მობას სახლებულა იქივ და პირველ ყიზილბაშობასაც იქივ სახლებულა. მასუკან არეულობის [109] მიზეზით აყრილა, ცოტას ხანს ყაზახში ყოფილა, იქიდამ ისევ აყრილა და აქვ მოსულა და დ[დ]ესაც აქვ არის როჭიკას შვილის ყმათ.

რადგანც მეფის ვახტანგის ბატონობას მოსულა და ახლაც აქვ არის, სამართლით გლახას დარჩა, ყაზახელი[ბ]ით სამართალმა არ წაართვა. რადგანც ამდონის ხნის მოსული იყო, ვერას შეუვიდნენ. დელარარელ თავის მეზობლებთან უნდა იყოს. მარიამობისთვის კჷ, ქორონიკონს უნდ.

ყაზახელები ამასაც ამბობდნენ: ხ ა ნ ჯ ა ნ ხ ა ნ ი ს დროს. ხანჯანის თალილა გვექონდაო აყრისაო, მაგრამ ვერც ის თალიხა მოიტანეს და კიდევ რომ ქონოდათ, იმგვარის ოქმის სამართალში ასე შეიწყნარება. ამგვარი საქმე მკვიდრი ბატონის სამართლით უნდა იყოს.

თავში

ამ მდივანბეგებისაგან გარიგებულს სამართალს ჩვენც ვამტკიცებთ. მარიამობისთვის კთ, ქორონიკონს უნდ.

¹ მისულს კაცს.

1780 წ. 8 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5118. დედანი. ქალაღი. 27X17,5. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ქირი მათს მიწას ეღიას მოსცეს. მერმე თვით ჩისრაშვილს მოუხსენებია, შვილის თუმნის თამასუქი მაქვს. საჩივარი მე მაქვს, კიღევ ეგ მიჩივის.

მამის ჩემის სულს აქეთი ერთს მაგას და ორს სხვასა ქონდა. ეგ რომ მამაჩემ[მ]ა იახლა, თუ ქალამანი სცმოდეს, თქვენდა შემცოდეთ მომკითხეთ. ახლა რამდენი წყვილი თუმანი მაგას ქონდეს, ღმერთმა იმდენი თქვენი წყალობა მომცეს. გლახა რომ კეხვს იღგა, მეც გლახასთან გახლდი. ნაზირიც გლახას სანახავათ ამოვიდა. თქვენი წყალობა თუთხმეტი თუმანი ჯამაგირი ქონდა, სხვას წყალობას გარდა; ორის წლისა ოცდაათი თუმანი ერთათ აელო. ათი თუმანიც სხვა დაეყარა, ორმოც თუმნათ გაეხადა. მაშინ მითხრა: ამ ორმოცის თუმნისას ან ოქროს ყაწიმს გაგიკეთებო, თუ ყაწიმი ვერ გაგიკეთეო, თვითა სთხოვეო, მაგისთვის მიმიციო, შენთვის ამუშავებო.

ამაზე რასაც სამართალს მიბძანებთ, გავსწემ. მიბძანებთ, საფლავზე ცოდვას ავიღებ, რომ მამაჩემს ეს სიტყვა ასე დაეგდოს.

ამას გარდა, რა სატივე აშენდა მეღალე მუღამ ეგ გახლდათ. იქაური მოსავეალი მაგის ხელით აიღებოდა და მაგის ხელით დაიხარჯებოდა. გუთნეული¹ მაგის ხელთ იყო; მიწა ნასყიდი იყო, გუთნეულით ხნემდა და ჩემს პურს სთესემდა და ჩემი კაცი უმკიდა და ჩემი კაც[ი] უმ[უ]შავებდა. იმიტომ აკეთებდა, რომ თვისათ შელოდა, რაც დასჭირდებოდა დაეხარჯა. მართალი[ა], ორი ურემი პური სატივისა მამაჩემ[მ]ა ერისთავს მიართვა, მაგას შვიდ თუმნათ დაუწერია. ბეჭედი მაგას ქონდა და მწერელი ეგ იყო. რასაკვირველია, ცოცხალი იყო, მაგის ხელში იყო. თქვენი ქირი წაიღო, მაგის ხელში დალია სული, როგორც უნდა იქმოდა.

ახლაც ერთი ცხენი ჩემი ყამს, თოფი ჩემი უჭირამს. თქვენი ოქმი რომ ავიღე, ვისაც ამის რამ ემართოსო, ამიტომ ავიღე, რომ მაგას ვეგულეზოდი. ბედნიერმა კემწიფემ ამის სამართალი მალირსოს. ენკენისთვის ვ, ქორონიკონს უნდა.

¹ ქუთნეული.

თავში

ქ. ბატონო მდივანბეგებო და მდივნებო! ესენი თქვენთან სამართალში ალაპარაკეთ და სამართალი თქვენ უყავით. ენკენისთვის ზ, ქორონიკონს უნდ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

109. მოხსენება რევაზ ამილახორისა შშის თაოჯაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1767 წ. 15. იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3627. დედანი. ქალღი. 23X12,5 სმ. მხედრული-განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მათ ფერხთა მიწამტვერს, მათ ყმა რევაზ ამილახვარს მოსცეს.

მემრე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კელმწიფეს: ამას წინათ, რომ ოქმი გებოძებინათ აბელიშვილისა ამ წითლიაშვილს რომ ედავებოდა, გორს გიახელ, მოკითხული ვქენ და არაფერი საქმე ჳქონოდა ამასთან. თქვენი სახასო აზნაურშვილია, არაფერი საქმე აქვს აბელიშვილს. სამი ვაჟყაცნი არიან და ნუ დაჳკარგავთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერმე ამილახორს ამათი საქმე ასე რომ შეუტყვიდა და მოუხსენებია, ჩვენც სხვათაგანაც ასე შეგვეტყვიდა, რომ ეს წითლიაშვილი ჩვენი სახასო არის. როგორც ამილახორს მოუწერია, ჩვენც ასე დაგვიმტკიცებია. ეს ჩვენი სახასო აზნაურშვილია. ამასთან სხვას ხელი არავისა აქვს.

ამის საქმეზე აბელიშვილს ჩვენი ოქმი რომ აქვს, ის ბათილი არის. დღეის იქით ის აბელიშვილი ამას ველარას ედავება. აღიწერა იანვრის იე, ქორონიკონს უნე.

ბეჭედი: მე ფეხთგანბანილთა მიერ ეკლესია ვაღიდე, ერეკლე.

110. არჯა იოვანე თაქთაჲისუვილისა სისხლის მიცემის თაობაჲე
არქაჲე II-ის ოქმით

1707 წ. 18 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3012. დედანი. ქალაღი. 18,8×17 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ს
ი ო ვ ა ნ ე ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ ბედნიერს ხემწიფეს: თქვენის დო[ვ]ლა-
თით სამართალი დამემართა, ი ო თ ა მ ი ს შ ვ ი ლ ე ბ ზ ე, სისხლი
რამე გამიჩნდა. დ ა თ უ ა მ კ ი მამცა თავის წილი, გ ო გ ი ა მ არ
მამც[ა]. ორჯელა-სამჯერ თავი გაწყინეთ, იას[ა]ულიც მიბოძეთ და
თითონ იმასაც ოქმი უბოძეთ. არცარა ოქმს დასდია და არცარა მამ-
ც[ა] თქვენს შეცოდებაზე. ეს თამასუქი მამც[ა] და ერთი თვე ვადა
დამიდვა. აგერ სამი წელიწადია, არას მაძლევს. რამდე[ნ]ჯერაც
ღთხოვ, იმდენჯერ თქვენს თავს იფიცავს, არას მაძლევს. ღმერთი ვა-
გიმარჯვებს, ერთის ოქმის და იას[ა]ულის წყალობა მიყავით, რომე
ჩემი მამცეს. ამდენი ხანია თავს გაწყენ, ბევრის ს[ა]ჩივრისგან კა-
დეც მეშინიან. აღიწერა თებერვალს ი, ქორონიკონს უნე.

თემში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იას[ა]ულო ე რ ე კ ლ ე და შ ი ო შ ი ა-
საულო! მერმე ამ არზის პატრონი ვისაც ამ არზით უჩივის, თუ სიტ-
ყვა არა აქვს რა, გამოურთვი, მოეც. და თუ სიტყვა აქვს რამე, სამარ-
თალში გამოიტანე. აღიწერა თებერვალს იც, ქორონიკონს უნე.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე.

111. არჯა ელიზბარ ნაზირისა გამოსაღების თაობაჲე
არქაჲე II-ის ოქმით

1707 წ. 22 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3058. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 19,2×
×12,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ
ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი მათს [მ]იწას
ნაზირს ე დ ი შ ე რ ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ: ხუთი კომლი კაცი მყვანდა, რომ ლაშქარიც და სურსათიც იმისთვის უნდა გამამრთშევიოდა. ახლა ხუთივე პ ა პ უ ნ ა [ს] შვილს ყამს.

ამ წყალობას ვითხოვ. დავთრები ხომ მდივანსა აქვს, თუ ხუთ კომლზე მეტი მყოლოდეს დავთარზე დაწერილი, თქვენთვის ზავთი აქნევიანეთ. ერთი კაცი კი არის ბ ა ი ნ დ ლ უ რ ა ს შ ვ ი ლ ი, ის კი არა სწერი[ა] დავთარში ამის მიზეზით — ჩვენი მოსამსახურე ის იყო, პური, თუ რაც რანფერი, იმას ებარა; ამ აწერის ხარჯში კი არ ურევია. და თუ ახლა ბიანებთ და ხარჯს და[ა]დებთ, ნება თქვენი იყოს. დავთრის კაცი ხუთი კაცი მყვანდა, ხუთივე პაპუნას შვილს ყამს, იმის ხარჯიც იმან უნდა მისცეს. იკითხეთ, დავთრის კაცს გარდა თუ სხვა მყვანდეს, ამ დავთრის მიზეზით ხომ არა მეთხოვება რა. რადგან სხვა შეყოლება და შეიტყოფთ, ის ნება თქვენი[ა]. თუ სამართლით დამედება რამე, რომ არ გამსახურო, ღმრთისაც მოვალე ვიქნები და თქვენიცა. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი სამართალი მადირსეთ. ფებერვლის ით, ქორონიკონს უნე.

თავში

ქ. ბატონო სახლთხუცესო დ ა ვ ი თ! მდივნებიც თქვენთან და-ისწარით, დავთარი გაშინჯეთ, რამდენიც კომლი კაცი ე დ ი ა ნაზირს დ ი მ ი ტ რ ი ც ი ც ი შ ვ ი ლ ი ს ა თ ვ ი ს მიეცეს, იმის ხარჯი, ლაშქარი თუ რაცფერი საჩვენო სათხოვარი დიმიტ[რის] მოუმატეთ. თუ ბაინდურაშვილი დავთარში ეწეროს, ი[მ]ის ხარჯს ედიას ნუ სთხოვთ. და თუ სხვა დავთრის კაცი ჰყვანდეს, იმაზე შეაწერეთ. თუ არა ჰყვანდეს, დაეხსენით, ნურას შეაწერთ. აღიწერა თებერვლის კბ, ქორონიკონს უნე.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფულ ცხებულა, ერეკლე.

112. არჯა საბა ნინოწმიდელისა ბაჟის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1707 წ. 20 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 404. დედანი. ქალაღი. 32,5×14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიმე და წერტილი.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის მეფის ჭირი მოსცეს მათს მარად მლოცველს ნ ი ნ ო წ მ ი დ ე ლ ს ს ა ბ ა ს.

ამას მოვახსენებთ ჩვენს ჯემწიფეს: ს ა გ ა რ ე ჯ ო ს რ ის ა ც

ფ[ე]რის ბაჟისა მესამედი წმიდის ნინოს ტაძრის შეწირული არის, მეფეთაგან გუჯრებიცა მაქვს მათის წყალობისა და ერთი გუჯარი თქვენგანაც კელმოწერილი არის ბაჟის საქმეზედ და დამტკიცებულ ბატონისშვილის კ ა თ ო ლ ი კ ო ზ ი ს ა ნ ტ ო ნ ი ს ა გ ა ნ ა ც. მ ა ნ ა მ დ ი ნ ყ ა ლ უ ა შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს და მიღდისას კახეთს ბაჟი ეჭირათ, თქვენის ბძანებით და ოქმით საგარეჯოს ბაჟი-დამ ჩემს მესამედს ბაჟს მთლათ მაძლევედენ. მასუკან რომ სხვათ დაი-ჭირეს, დიად, ნაკლებათ მეძლეოდა იმათგან; და თქვენ თავი ველარ შეგაწყინეთ; რადგან ეკლესიის შეწირული არის, ამას ვევედრები თქვენს სიმაღლეს, რომ უბძანოთ ვისაც კახეთის ბაჟი აქვს აღებული, ჩემი მესამედი ბაჟი მომცეს და არც სამულამოდ დამაქლოს. ეს წყალობა ახლავ უნდა მიყოთ და აღმისრულოთ, ჩემო კემწიფევ. ფე-ბერვალს კ, ქორონიკონს უნე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის კახეთის მეზაეებო! მერმე ნინოწმინდელს საბას საგარეჯოს ბაჟის მესამედი როგორც გუჯარში ეწეროს, ისე მოსცემდეთ; როგორც გუჯარში უწერია, თავის წილს ბაჟს ნუ დააკლებთ. აღიწერა თებერვალს კ, ქორონიკონს უნე.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

113. არზა ჰანიხოსრო მამათაშვილისა ხვის თაოზაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 28 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 1730. დედანი. ქალაღი. 32,8×15,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმა მოწყალემ ყო[ვ]ლად მოწყალის ბედნიერის ხემწიფის ქირი მოსცეს მათს მიწა-მტვერს მ ა მ ა ც ა შ ვ ი ლ ს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს.

მერმე ამას მოვახსენებთ: ჩემს განაყოფებს არზი მოურთმევეია და ჩვენი თავი შემოუბეზლებია. მეფეს ვ ა ხ ტ ა ნ გ ი ს დროს ხუთი-ექვსის წლის წინანდელი გაყრილნი გახლავართ. იმათ მოუხსენებია, ერთი საკომბლო გასაყოფი დაგვრჩაო. თქვენ ამილახორზედ ოქმი გე-ბოძათ.

ამ წყალობას ვითხოვთ: რადგან იმაზედ არის ბძანება, რაც ერთ-მანერთში სალაპარაკო და საქმე გეჭონდეს, ყველაყას სამართალი გვეყოს და განაჩენი დასწეროს და თქვენ მოგვერთვას. რომელმაც იმისი სამართალი არ დავიჯეროთ და თქვენს სამართალშიაც რომელიც გავმტყუნდეთ, იმას ჭარიმა წაგვეერთვას. ნიადაგ თავს გაწყყნთ და ოქმებს იღებს, იმ ოქმებს ინახამს. თუ რომ გამტყუნდეს, თუ რამ თქვენი ნაბოძები ოქმები ქონდეს, ისიც გამოვერთვას და თქვენ მოგვერთვას.

ნიადაგ შფოთში ვყავარ. ამ წყალობას ვითხოვთ: ამილახორმა ასე პირობა დაგვადებინოს, რადგან ჩვენი სამართალი იმაზედ მივარდნილა, რომელმაც ბესაბათ ერთმანერთს ჩხუბი უყოთ, თქვენს სარქარში ჭარიმა მივცეთ. დაიწერა თებერვლის კვ, ქორონიკონს უნე.

თავში

ქ. ბატონო ამილახორო რევაზ. მერმე ამ მამაცა-შვილს ქაიხოსროს და ამის განაყოფს ერთმანერთში სადაო ჰქონდესთ, სამართალი თქვენ უსაჯეთ. და როგორც გარდასწყვიტოთ, განაჩენი მიეცით.

თუ არ დასჯერდებიან და ჩვენ სამართალში მოვლენ, რომელიც თქვენ გაგიმტყუნებიათ, თუ ჩვენს სამართალშიაც ის გამტყუნდა, იმას ჭარიმა გარდახდება. რომელზედაც ამის განაყოფი გამტყუნდეს, იმაზე თუ ჩვენი ოქმი ჰქონდეს, გამოართვი და აქ გამოგვიგზავნე.

ორთავ მუჩალგა დაადებინე: რომელიც ერთმანერთზე დაამავებს რასმე და ჩხუბს უზამს, ჩვენის სარქრისათვის ჭარიმა წაერთმევა. აღიწერა მარტის კმ, ქორონიკონს უნე.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

114. არზა ბაჟან მურაღაშვილისა მამულის თაობაზე

არეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 18 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 780. დედანი. ქალაღი. 29×13,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჰირი ცხინვანელს მურა-დაშვილს ბეჟანს მოსცეს.

არ უთინა მამასახლისი რომ გახლავს, ის მურადაშვილობას შოგახსენებს, მაგრამ როგორც არის, თქვენც მოგეხსენება და რაც მამულის მქონებელი ვყოფილვართ, იმ მამულის ნახევარი არუთინა მამასახლის[ის] მამისა და ბიძისა ყოფილა და მონახევრე პაპა ჩემი ყოფილა. ახლა თავის მამისა და ბიძისაც იმას უჭირავს მამული და ჩვენიც იმას უჭირავს. იმის ბიძის წილისა ნება კელმწიფისა არის: და ჩემის წილისას თავს გაწყენთ, რომ მომცენ.

წინაზე ახალდაბას რომ ბძანდებოდით, ჩემ[მ]ა ძმამ არ-ზა მოგართოთ და მაშინ ერთი ოქმი გვიბოძეთ არუთინა მამასახლის-ზე, რომ ოცი კოდი პური უნდა მოსცეო; და ასე გვიბძანეთ, ეს ოცი კოდი პური გამოართვიო, ჰამეთო და შემოდგომაზე სამართალს მოგ-ცემთო.

ამდენი ხანი არის, ჩემს წილს მამულს ის ჰამს, არც ის ოცი კო-დი პური მოგვცა თქვენის ოქმითა. ასე ძალასა და უსამართლოს გვი-შვრება, გვიღონეთ, სამართალი გვაღირსეთ, ჩვენც თქვენი გახლავ-ართ, არ და[გ]კვარგნეთ, გემსახუროთ და დავ[რ]ჩეთ თქვენად სად-ღეგრძელოთ იორზე. დაიწერა ოთხშაბათს დღეს, მარტს იჟ, ქორო-ნიკონს უნე.

სამნი ძმანი გახლავართ და რჩენა და თქვენი სამსახური შეგვაქ-ლებინეთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ზაალ დავითის შვილო! ეს მუ-რადასშვილი ამ არზით არუთინა მამასახ[ლი]სს! უჩივის, როცა ღმრთით ჩვენ ქართლში მოვიდეთ, ეს და ამისი მამა და მამასახ-ლისი მოიყვანე, ჩვენს სამართალში ალაპარაკე. და ამის ძმას თუ რომ შარშანდელი ჩვენი ოქმი ქონდეს და იმაში გადაწყვეტით პურა ეწეროს ან სახლი ან სხვა რამ ფერი ეწეროს, რომ სამართლამდის უნდა მასცეს. თუ ამისთანა ოქმი ქონდეს, ის ახლავ გამოურთვი და მოეც. მარტს იჟ, ქორონიკონს უნე.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

1+ ამ არზით.

115. არზა პავლე ნინიაშვილისა შამ-გაგულის თაოგაზა
ერეკლე II-ის ოჯახით

1707 წ. 8 მაისი

ცსა. ფონდი 1450. დანთარი № 35. საბუთი № 6. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[4 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მათს
ფერხთა მტვერს ნ ი ნ ი ა შ ვ ი ლ ს პ ა ვ ლ ე ს.

მერე ბიძის ჩემის იასე მღვდლისაგან ნასყიდი მამული
ნქონდა, ორჯერ ნასყიდი, ხანდაკეს; დათიაშვილმა წა-
მართო. იმისი ბატონის ჯავახისშვილის ქაიხოსროსა-
გან ბარათის კაცი ედიშერაშვილი მამულითა დათ[ია]-
შვილმა აღარ დამანება. არას კაცს ნასყიდობა არ მოშლია. ღმერთი
გაგიმარჯვებსთ, სამართალი მადირსეთ. ან თქვენს სამართალ[შ]ი
გიახლოს, ჩემის პატრონი გავხდე. მაისის გ, ქორონიკონს უნე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. ამ კაცს თავისი ნასყიდობა დაანებეთ და
ნურავინ ეცილებით. თუ სწორე და მართალი სიტყვა ვისმე გაქვსთ,
მოგვახსენეთ. მაგრამ იცოდეთ, თუ სამართალში გამტყუნდით¹ ღი-
ლის ჯარბით გარდაგახდევინებთ. მაისის გ, ქორონიკონს უნე.

ჩვენი ბრძანება არის თეიმურაზ ჯავახისშვილო,
ამათ თავიანთ შეძლებასზედ მეტს ნურასა სთხოვ, თორემ ღიდათ
გიწყენთ და ყმობილამაც წაგართმევთ, თუ სამართლიანის საქმით
არ მოექვეც. აპრილის კზ, ქორონიკონს უნთ.

116. არზა პაპაბ მენთრის შვილისა შმის თაოგაზა
ერეკლე II-ის ოჯახით

1707 წ. 11 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4921. დედანი. ქალაღი. 36,2X18,8 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
ორი წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიარის ხემწიფის კირი მოსცეს მათ ფეხთ
მიწა-მტვერს მენთრის შვილს პ ა [ა] ტ ა ს.

¹+ იცოდეთ.

ახლა ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს ხემწიფეს: ღმერთმან იცის, ამთვის თქვენს თავის წყენას მოვერიდები, მაგრამ რა ვქნა თავი არ შავაწყინო, ჩემისთანის დაცემულის პატრონი თქვენ ბძანდებით. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ჩემს საჩივარს ერთი გზა მიეცით, ერისთავიც აქ გახლავთ, რაც ჩემი იყოს, დამანებოს, რაც სამართალი არ მამცემდეს, ის იმას დარჩეს; თუ სამართალი არ დამემართებოდეს, დიდი კაცი ბძანდება, თქვენის შვილების სადღეგრძელოდ ერთის განაჩენის წყალობა მაინც მიყავით, ჩემ[ს] შვილებს¹ მაინც თქვენთან ან თქვენს შვილებთან სამართალი დაემართოს. მიზეზი არა უთხრან. მოხსენებისათვის ნუ გავვიწყრებით. აღიწერა თიბათვის ია, ქორონიკონს უნე.

ქ. პ ა პ ზ ა ს შ ვ ი ლ ი ქ ი ტ ე ს ა, იმისა ძმა ბერუა დამისწული.

ქ. ქ ი ტ ა ს შ ვ ი ლ ი მ ა ნ უ ჩ ა რ ა და თავისი ძმა ბეჟანა.

ქ. ა ნ ე ზ ა ს შ ვ ი ლ ის შ ვ ი ლ ე ბ ი გ ე ლ ი ა, ხ ი ზ ა ნ ა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერმე დავით ერისთავს ის წიგნი ჩვენ ბევრჯერ ვთხოვეთ სამართალში მოსატანათ და არ მოიტანა. ახლა ეს კაცები ამ პაატა მეთირიშვილს დარჩა. თუ ერისთავმა ის წიგნი ამ ერთს კვირაზე მოატა[ნ]ინა, იმ წიგნზე სამართალი გაჩნდება. და თუ ამ ერთს კვირას გარდასცილდა, ის წიგნი სამართალში ნულარ შეიწყნარება, ეს გლეხნი თავის მამულით სამკვიდროთ პაატას დარჩეს. აღიწერა თიბათვის ია, ქორონიკონს უნე.

ბეჭედი: ქნარს მიეცეს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

117. არჯა შაიხულაღაზისა შრის თაოგაჯე არეკლე II-ის ოჯახით

1707 წ. 12 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2716. დედანი. ქალაღი. 32×21,5 სმ.
მხედრული. ყოველის სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმა ბედნიერის კელმწაფის ქირი მოსცეს მათ ფეხთა მიწა-მტვერს ერთობლივ ყაიყურლელებს სარუხანას, აზარის და აბაზას და სარქისას და აზატას.

¹ შავილებამა.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მუდამ მწყალობელს კელმწიფეს. აქნობამდინ ყ ა ფ ლ ა ნ ი ა [ნ] თ ჩვენი მოგრავე იყვნენ და ყმურებ გვ[ი]მსახურებდნენ. ახლა რათგან სახასოს კაცის მოკითხული იქნა, ჩვენც ჩვენი თავი გამოვაჩინეთ, რომ მკვიდრი სახასო ყმა ვართ. ახლა ჩვენი ერთმანერთის მოშორება არ უნდა იქნას და ორი კომბლიც დღეს გამოჩნდა და ახლა ამ აზატას მიცემა რომ გაიგონეს, ყველანი ფოშიმანი გამხდარან.

ახლა ყაიყულელი ასეთი ხასი ყოფილა, რომ მესისხლე კაცი რომ შესულიყო, იმისი გამოყვანა არა კაცს არ შე[ე]ძლო. ახლა ეს ა ზ ა ტ ა, ჩვენ და ჩვენმა ღმერთმა, რომ ყაიყულში დაბადებულა და იქილამ ერთად ტყვეთ წაგვასხეს ხ ო რ ა ს ა ნ ს ა, იქილამ ცოლ-შვილით მოსულა ქალაქს და ჩვენც თითო ყაფლანიანთ ვემსახურებოდით. მაგრამ ახლა რომ მოკითხული იქნა, ჩვენ ჩვენს თავს ვერ დავმალვდით.

ახლა იმთონი თქვენგან წყალობა იყოს, რომ ეს კაცნი უსამართლობით იმათ ხელში ტყვეთ ნუ მიგვცემ, სამართალში გალაპარაკეთ და რაც სამართალმა გასჭრას, ისე გვისამართლეთ.

შარშან სამართალში გვალაპარაკეს და დივანბეგებმა სამართალი ნახეს და განაჩენიც მისცეს ამ აზატასა, რომ სახასო არისო.

ახლაც კიდევ მოკითხული ქენით და ისე გვისამართლეთ. იმისი მოწამე ისევ თავისი ყმა არის და თავისი მოყვარე; და აზატას მოწმე[ე]ბი ასი წლის კაცი არის და ყველანი მოწამენი არიან სულ უცხო კაცნი, რომ ეს კაცი ყაიყულელია.

თქვენად გასამარჯვებლათ და თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ ამისი! სამართალი გვაღირსეთ. აღიწერა თიბათვის თ, ქორონიკონს უნე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! მერმე აზატზე ლაპარაკი აღარ იქნება სამართალში, ზ ა ა ლ ყ ა ფ ლ ა ნ ი შ ვ ი ლ ს მივეცა. იმაზე ნულარას ილაპარაკებთ. აღიწერა თიბათვის იბ, ქორონიკონს უნე.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ ამისი.

118. არზა ზურაბ მაშაფიშვილისა შმის თაოგაზა
ერეკლე II-ის ოქმით

1707 წ. 12 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 53. საბუთი № 30. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[25 V] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს ზ უ რ ა ბ
შ ა მ უ ჩ ი ს შ ვ ი ლ ს.

მემრე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს ხემწიფეს. შიმშილო-
ბის წელიწადს ერთი დ[ა]ღელი კაცი მამივიდა ცოლ-შვილით და
შევიანაზე. ის კაციც მოკვდა და ცოლიც მოუკდა და ორივე დაემარბე.
ღარჩა სამი შვილი იმას. ერთი ბრმა იყო; და უფროსმა მითხრა, რომ
ეს ბიჭი ერთს შენს ყმას შვილათ მიეცო. შ ი ლ დ ა ს ერთი უშვი-
ლო კაცი იყო და იმას მივეც ც ე ე ხ ლ ა შ ვ ი ლ ს.

ა ბ დ უ ლ - ბ ე გ ი ს შვილი მოვიდა და ვით და ლაპარაკი
დამიწყო, ჩემის ყმის შვილი მამეცო, და ბოლოს კი მამყიდა. და წიგ-
ნი ეს არის ნასყიდობისა. სხვა ფასი მივეც და ერთი თუმნისა თა-
მასუჭი მივეც.

ახლა ამას გვედრები ჩემო ხემწიფევე, რომ ან ამ წიგნზე ბეჭე-
დი დამისვათ და ან სხვა ოქმი მიბოძოთ. ის ცეცხლავილიც ამოს-
წყდა და იმ ბიჭის მეტი აღარა ღარჩა, რომ ის საკომლო არ მიშა-
ლოს, ბოლოს ლაპარაკი არავინ დამიწყოს. აღიწერა მკათათვის იბ,
ქორონიკონს უნე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერე ამ ზურაბს დაღელ[ი] ბიჭი აბდულ-
ბეგის შვილისაგან რომ უყიდნია, ჩვენც ამისთვის დაგვიმტკიცებია
და გვიბოძებია. აღიწერა მკათათვის იბ, ქორონიკონს უნე.

119. არზა ელიზაბარ ღავითიშვილისა ერეკლე II-ის ოქმით

1707 წ. ივლისი

საქართველოს სიძველენი, ტომი II, ე. თაყაიშვილის რედაქტო-
რობით, 1909, გვ. 486. საბუთი № 452.

ღმერთმან თქვენი ჭირი მოსცეს საბრალოს ე ლ ი ს ბ ა რ დ ა -
ვ ი თ ა შ ვ ი ლ ს.

ამას გავახსენებ ბედნიერს კელმწიფეს, რომ ერთი ბეითალმანო მამული მაქვს რ უ ი ს ს და ს ა ხ ნ ი ა შ ვ ი ლ ი აღარ მანებებს; და მის წყალობას ვითხოვ. სამჯერ თქვენი ოქმი ავიღე და მიუტანე, მაგრამ მაინც არა დამანება; ერთი ვენახი დამანება და ისიც ესე მიძაბუნა, ხუთი კოკა ღვინო წამართვა, საწისქვილოც გამიყიდა; კარზე გავლისათვის დამიკრა გოქს, ღორს და როცა გოქი გამიგდებინა, ასე მიბრიყვა¹. და რა ვქნა, რას მიწყალობებთ სამართალს, ღმერთო გაგიმარჯვებთ.

ბატონო, ერთი ესეც მოგახსენო, ჩემო კელმწიფე, ს უ რ ა მ ს ლილი გავაგზავნე გასასყიდლათ, და ყ ბ ი ა-ყ რ ი ა ს დაეტყუენა, ის ლილი გამომიგზავნეთ; ჩემს მოახლე[ე]ებს რაცლა მართებოდა, იმაში მეხუთის ღედის ჩემის ნაძითვი იყო, აღარ მანებებს, ბატონო.

კიღეზე

ქ. ბატონო მდივანბეგო ი ა ს ე! ამ არზის მომრთმევს სამართალი თქვენ უსაჯეთ ჭეშმარიტი, რასაც მიხვდეთ ივლისის, ქორონიკონს უნე.

120. არაზ ანახანაშისა შმის თაოგაზე არეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 10 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9515. ღედანი. ქალაღი. 20,3X15,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან თქვენი ჭირი მოსცეს თქვენს ბანდას და მუღამ თქვენს მაწუხებელს საცოდავს ჭკრივს ა ნ ა ხ ა ნ უ მ ს.

მერე ამას მოვახსენებ თქვენს სიმაღლეს. ამთონს ჩემზედ უღირს მოწყალებასთან და სიბრალულთან ეს წყალობაც მოიღვეით თქვენს საღდეგრძელოთ. ორი ბიჭი მყავს — ერთი მოკვერაშვილი მ ა ხ ა რ ო ბ ე ლ ი და ერთი ა ხ ა ლ კ ა ც ი ს შ ვ ი ლ ი ბ ე ყ ი ა, თქვენს მოწყალებას გარდა რალაც სიცოცხლე და რჩომ[ა] ჭქვიან, ესენი არიან ჩემის სახლისაც და იმ გალავანშიდა ესენი დგანან. ამას ვევედრები თქვენს სიმაღლეს, რომ ამათი წყალობა მიყოთ, რომ არავინ აწუხებდეს; სანამდის ცოცხალი ვიყო ცეცხლი ამინთონ.. და რო-

¹ მაბრიყვა.

ცა თქვენის ჳირის სანაცვლო შევიქნა და მოვეკედე, მიწაში ჩამაგდონ. თუ რომ არადა, მოხსენებისათვის ნუ გამიწყურებო. ენკენისთვის ით, ქორონიკონს უნე.

თავში .

ქ. ჩვენი ბძანება არის მდივანო ოთარ ამ არზის მომრთმევს რომ ამ არზით მოუხსენებია, დავთრიდამ ერთი კაცი ამოუშვი ამისი ყმა, რომელიც ამას უნდოდეს, რომ ამას მსახუროს და საჩვენო გამოსალბები არა გამოერთოს რა. და ნურც ლაშქარს გამოიყვანთ, სეკედემბრის ით, ქორონიკონს უნე, თუ არ დიდ ლაშქრობაში.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფეუ ცხებულს, ერეკლე.

121. არზა მარგველაშვილის შოგის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 20 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 38. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[37] ღმერთმან მრავლად მოწყალის ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მათს ფებთა მიწა-მტვერს რველელებს მარგველაშვილს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ ბედნიერ კელმწიფეს. ამ წინაზე [V] რომ აქ გახლდი, ივანე თაქთაქის უჩიოღი. თქვენ სამართალი მალირსეთ და ოქმი მიბოძეთ. მივიტანე თქვენი ბედნიერი ოქმი, დავით ყოინიძეს კელით გაუგზავნე, თქვენი და ბეჭედაც წამართვა და ჩემთვისაც კაცი გამოესია დასაჭერათ. მე ხელში ვეღარ ჩამიგდეს, ტყეში ჩაუარღი. შემესივნენ ცოლსა და შვილში — რატომ მიჩიღეო; ერთი ღორის მეტი არა გამაჩნდა რა, დამიკლეს და შემიკამეს.

ბედნიერო კელმწიფეე, ამას გევედრები: თქვენის შვილების საღღეგრძელოდ და თქვენდ გასამარჯვებლად, რომ სამართალი მალირსოთ თქვენი. დავთარი ნახოთ, ვიზედაც ვეწერო, ან იმას დამანებოთ და ან თქვენთვინ დამიჭიროთ. ამათგან თავს ვარ ამოწყვეტიღი და დაყიდული. და ახლაც თქვენს კემწიფობაშიაც¹ მაიურჯულებს. ოთ-

¹ საკემწიფობაშიაც.

ხი თვე არის ჩემს ცოლსა და შვილში არ გამოვილია; დასაქვრათ, დასაკუდავ[ა]თ დამდევენ. თუ დანაშაული მაქვს რამე, კელმწიფე ბრძანდები, თქვენის სამართლით გარდამკდეს. თუ არადა, რას მენართლება. ღვინობისთვის ივ, ქორონიკონს უ[ნ]ე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! შენ მუხალგა მოაწერე, რომ თუ იმის ყმად აღმოჩნდე, ნასალი დაგემართოს. და თუ შენ გამართლდები და ივანეს ყმობით არ აღმოჩნდები, ჩვენ იმას დიდათ ავად მოვეპყრობით და კიდევ გავლახავთ. ღვინობისთვის კ, ქორონიკონს უნე.

122. არჯა ზაალ შაფლანისშვილისა შვის თათგაჲ ვრეკლუ II-ის
ოკმით

1767 წ. 20 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2648. დედანი. ქალაღი. 28×12 სმ. მხედრული. ალაგ-ალაგ ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს მათს მიწამტკერს ყ ა ფ ლ ა ნ ი შ ვ ი ლ ს ზ ა ა ლ ს.

ახლა ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს ხელმწიფესა: შარშან თ ე ლ ა ვ ს ა ც მოგახსენეთ, დ ა ვ ი თ თ უ რ ქ ი ს ტ [ა] ნ ი შ ვ ი ლ ს ჩემი ორი კომლი კაცი გაუყიდია — ერთი ნ ა თ ლ ი შ ვ ი ლ ს ა თ ვ ი ს მიუყიდნია, ერთი მ ი ღ დ ი ს ა ს თ ვ ი ს მიუყიდნია. ახლა ის დავითა[ს] შვილიც აქ გახლავსთ, კითხეთ რის საბუთით გამიყრდა. სამართალს ვითხოვთ, ღმერთი განგაძრეილებს¹, ბედნიერო ხელმწიფეე. აღიწერა გიორგობის იე, ქორონიკონს უნე.

თავში

ქ. ბატონო მოსამართლენო, ესენი ალაპარაკეთ და ღვლის წინაშე სამართალი მიეცით. ნოემბრის კ, ქორონიკონს უნე. რასაც მიზვდეთ*.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

¹ განგძრეილებს.

* ეს ორი სიტყვა მიწერილია სხვა ხელითა და მელნით.

123. არზა ზადგინე აბაზაძისა შვიხ თაოგაჯე ერეკლე II-ის ოქმით

1767 წ. 27 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1399. დედანი. ქალაღი. 21,7×16,2 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს სურამელს
სამეფო ა ბ ა ზ ა ძ ე ზ ე დ გ ი ნ ს.

მერეთ იმერეთს ხიზნათ განლდით. თქვენის ბძანებით და ოქმით.
ასერ სამი წელიწადია ს უ რ ა მ ს განლავარ. ერთი ვაჟი მყუანდა,
თქვენმა ჳირმა წაიღო. დავრჩი ესე უბეო. ორი ქალი მყავს. თქვენგ
მეტი მოწყალე და შემბრალეებელი არავინა მყავს. თქვენის ოქმით
მეც სურამს გიახელ; და ჩემი კაცნიც წყალობაც მე მიყავით. ერთი
ჩემი ნაყიდი ქ ე ი ფ ნ ი ს ხ ე ვ ს განლავსთ და ორიც სხუაგან გან-
ლავს.

ახლა ამას გვედრები: ერთა ოქმისა და კაცის წყალობა მიყოთ.
რომ ჩემს სიცოცხლეში ისინიც იქ მივასხა, სანამ ცოცხალი ვიყო,
იმათ არავინ დამიწყოს ჳიდება. და როიცა მე თქვენის ჳირის სანაც-
ვლო გავხდე, მაშინ ღმერთმან მშვიდობაში მოგახმაროს. მეც ერთს
კაცს მიმბარეთ, რომ ჩემზე თვალი დაიჳიროს, უმამულონი განლა-
ვართ, რაც უმამულო კაცს გაეწყობა, ისე მიმსახურეთ. გიორგობის
კვ, ჳორონიკონს უნე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ი ა ს ე მ უ რ ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ღ ო! საცა ამისი
კაცია, ახლავ აუყარე და საცა ამის ნება იყოს, იქ მოჳგვარე. თუ
წემშარიტი სიტყვა ჳქონდეს ვისმე, მოგვახსენონ; მარა თუ ჩვენთან
გამტყუნდენ, ჳარიმა წაერთმევათ. თუ არა. თავისი დაანებონ, მოს-
ცენ. ამის ყმასთან კელი არავისა აქვს. ნურცა ვინ ჳიდებას დაუწ-
ყებს. სანამღის აბაზაძე ზედგინ ცოცხალია, ამას მსახურონ, კელი
არავისა აქვს. გიორგობის კვ, ჳორონიკონს უნე.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჳმობს ძედ კახეთის მეფულ ცხებულს.
ერეკლე.

124. არზა საბა ნინოფიღლისა სამართლის მიცემაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. 17 იანვარი

ქსა. ფ. 1449. საბ. № 2390. ჳირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მათს სამარადისოდ.
მლოცველს ნ ი ნ ო წ მ ი დ ე ღ ს ს ა ბ ა ს მოსცეს.

ამას მოვასხენებთ ჩვენ კელმწიფეს. დიად, მრავალჯერ თავი
ჯერწყენია და მოგვიხსენებია და თვით წმიდის მოწამის ქეთევან
დედოფლის წიგნებიც მოგართვით. წყალობაც მიბძანეთ და
მუხლსაც მაკონინეთ თქვენცა და თქვენმა ძმამ პატრიარქმაც.

ახლა კიდევ ამასვე გვედრები და გეაჭები ჩემო კელმწიფევე,
რომ ეს გამირიგოთ და აღარ დამიყოვნოთ. პატარძელს არის
საკვამლო ოთხი, თვალზედ არის ორი. ეკლესიაც თქვენია და
რმისი მამულიც და მეც თქვენი მლოცველი გახლავარ. ამ სათხოვრის
აღსრულების მოქენე ვარ, ჩემო კელმწიფევე. აღიწერა იანვრის იჴ,
ქორონიკონს უნვ.

თავში

ქ. ბატონო მდივანბეგნო და მდივნებო! ამ არზით რომ ნინოწმი-
დელს სამართალი უთხოვნია, ეს კარგათ გაშინჯეთ და რაც ღმერთმან
გავგონოსთ, თქვენ უსაჯეთ. იანვრის იჴ, ქორონიკონს უნვ.

125. არზა ჴურაბ საგინაჴვილისა ჟმის თაოგაჴა

არეპლე 11-ის ოჴმით

1708 წ. 1 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 94. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[85 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მათ ფეხთა მიწა-
მტყერს საგინა [86] შეიღს ბოქოულთხუცესს ჴურაბს
მოსცეს.

ამას მოვასხენებ ჩემს მოწყალეს ხელმწიფეს. ამას წინათ ყიზილ-
ბაშობას მალუჯათობაში ხარჯისთვის, დიად, ძალას და უსამართლო-
ბას გე[ი]შვრებოდნენ, ერთის სოფლის ხარჯს ერთი კაცი რომ ჩ[ა]-
ეკლაოთ ხელში. იმას გამოართმევდნენ.

ერთი ჩემი წრისელი კაცი ებალა შემ[ო]მეხვეწა, რომ: სხვის
ხარჯის გულისათვის მე მალონებენ და ჩემის ხარჯისთვისაც, ერთი
თავდახსნილობის წიგნი მამეცო. ქვეყანამ შეიტყოსო — თავდახსნი-
ლი არისო. ჩემს წილს ხარჯს კი მოგცემო და სხვის გულისათვის მე
აღარავინ გამორჯისო. ცოტა რომ მეც მ[ემ]სახურა! თავდახსნილობის
სიღღი მივეც.

14 და

მერე ნეტარხსენებულმა [მ]ეფემა ბატონმა მამა თქვენმა მოკითხული ქნა და რადგან თავდახსნილობის სიგელი ქონდა, თავისთვის სახასოთ გახადა.

ახლა ამას ვევედრები თქვენს სიმაღლეს რომ ეს კაცი ჩემი მე[მ]-კვიდრე არის და ისევ მე წყალობა მიყავით თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ. თებერვლის კდ, ქორონიკონს უნვ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერე ეს წრისელი ე ბ ა ლ ა შ ვ ი ლ ი ამ ბოქოულთხუცის ზურაბ საგინაშვილისათვის გვიბოძებია. თუ სიტყვა აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს. აღწერა მარტის დ, ქორონიკონს

უნვ.

126. არჯა უმიანთ ოსეფას ჯალაბინა მღვთაშობის გამოცხადების თაობაზე პრეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. 10 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3681. დედანი. ქალაქი 27,5x13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს მოქალაქე სადედოფლო უ მ ი კ ა ნ თ ო ს ე ფ ა ს ჯ ა ლ ა ბ ს.

მემრე ჩემი ქმარ-მაზლი მოვალის კელისაგან ასე ათი წელიწადია გაქცეულნი არიან. ორი ვაჟი გაუშვეს ჩემს კისერზედ, ჩემის ჩიქილის წვერით ეს ყმარწვილები დაეზარდე.

ასერ შვიდი წელიწადია შ ი ხ მ ა კ მ ა დ ა ჩემს სახლში და[ა]-ყენეს. შიხმაკმადმაც თავის სიმამრი თავისთან მოიყვანა. მე ჩემის შვილებით ეზოში გამოგვეყარეს. მე უთხარ შიხმაკმადას: შენ დაგაყენეს, სიმამრი რალათ მოგყავს-მეთქი. თორმეტი აბაზი იმის სიმამრმა მომცა, ეს სახლის ქირათ აიღეო. თუ დაედგები, კიდევ მოგცემო.

ახლა თქვენის ბრძანებით გადიან; მე სხუასაც ვედავები ქირასა და ის თავის თორმეტს აბაზსა მთხოვს, არ გადის. ამის სამართალი მაღირსეთ. მარტის ზ, ქორონიკონს უნვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ამ არზის პატრონო: თუ იქნებოდეს, ახლა ზამთარი არის, ამ დროს სად გა[ა]გდებ; ცოტა ხანს კიდევ ქირით და[ა]ყენე, მანამდის სახლის ფიქრს იქმოდეს. ამას ბრძანებით

კი არ ვიბძანებთ, შუამავლობასავით გეუბნებით, რომ ჩვენის გულისათვის ასე ჰქნა. მარტის ი, ქორონიკონს უნვ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

127. არზა სოლომონ აბაზაძისა ნაპარპისა და საჰპრივოს გადახლავინების თაოგაზე არაქლე II-ის ოპრით

1708 წ. 12 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1167. დედანი. 18,3×11 სმ. ქალაღი-მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნანმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს ფეკთა მიწას მტვერს ა ბ ა ზ ა ძ ე ს ს ო ლ ო მ ო ნ ს.

ამას მოვახსენებთ ჩვენ კემწიფეს: ერთმა ჩემის განაყოფის კაცმა ორმოცდაათი კოღი პური გამპარა. ჩემის ქვეყანიღამ სულ ამ პურის დაკარგვამ დამკარგა. ახლა რომ გიახელ, მთხრობელი მამივიდა: ქ ო რ ი ძ ე მ მოგპარაო; ის ასე მეუბნება: მარტო მე არა ვყოფილვარო. მე სხვა ქურღი არ ვიცი, ვის ვთხო[ო].

ერთი ოქმის წყალობა მიყავით მ უ რ ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ზ უ რ ა ბ ზ ე დ, რომ პასუხი გა[ა]ცემინოს.

მეორე ა ბ ა შ ი ძ ი ს აზნაურიშვიღმა — ნ ე მ ს ა ძ ე მ გ ი ო რ გ ი მ ქ [ვ] რ ი ვი წამართვა, არც საქ [ვ] რ ი ო მამცა, არც ქვრივი. თქვენს გასამარჯვებლათ, ოქმის წყალობა მიყავით, რომ ჩემის პასუხი გამცენ. მარტის ი, ქორონიკონს უნვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იას[ა]ულო მ უ რ ვ ა ნ ი შ ვ ი ლ ო ზ უ რ ა ბ ! მერე ვისაც ამ არზის პატრონი პურის მოპარვას უჩივის, თუ სიტყვა არა ჰქონდეს, უზღვევინე. და თუ სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს. საქვრიოზე რომ ჩივის, ისიც გამოურთვი. თუ სიტყვა ჰქონდეს, მოგვახსენოს. მარტის იბ, ქორონიკონს უნვ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

128. არზა ჩალაუხანელთა მამულის თაოგაზე არაქლე II-ის ოპრით

1708 წ. 26 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13870. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს კელერთობ ჩ ა ლ ა უ ხ ნ ე ლ თ.

მემრე შარშან თვით თქვენ ბძანდებოლით და ნახეთ, რომ ჩვენ და მალაროელნი მამულზედ ვლაპარაკობდით. ახლაც გავიტანეთ გუთნები ჩვენს მამულეშში, მალაროელთ არ გაგვიშვეს მოსახნავათ. გუთნები იქ გაუშვით და თქვენს სამართალს მოვმართეთ.

ჩვენი მემიჯნე თავს ან აგა არის, ბოლოს — ნ უ კ რ ი ა ნ ი. ესეც კარგად მოგეხსენებათ, თუ მამული ჩვენი არ იყოს, მალაროელთან ჩვენ დაობა არ შეგვიძლია. შარშან ცემით დაგვხოცეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი სამართალი გვაღირსეთ. აპრილის კვ, ქორონიკონს უნვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: მარამდის ჩვენ კახეთ[ს] გამოვიდოდეთ, იმ მიწას ნურც თქვენ მოხნავთ და ნურც მალაროელნი. და როცა ღმერთით ჩვენ კახეთს გამოვალთ, ამის სამართალს მაშინ გავაჩენთ.

აღიწერა აპრილის კვ-ს, ქორონიკონს უნვ.

129. არაა იოანე მამაცაშვილისა მამულის თაოჯახი
მრეკლე II-ის ოქმით

1748 წ. 12 მაისი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 1106. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათს ფერკთა მიწა-მტვერს მამაცაშვილს ადამ ნაზირის შვილს იოანეს.

მერე ამას მოვანხსენებთ ბედნიერს კელმწიფეს, რომ თქვენი წყალობა კელმწიფების წყალობის წიგნები მაქვს მამულებისა და კაცებისა წყალობათ მოცემული. და მოგეხსენებათ, მამაჩემი კურთხეულს მამიდა თქვენს ელენე დედოფალს ხლებია და ყმისა და მამულისათვინ არა ყური უგდია. და ის რომ თქვენის ქირის სანაცლო შექნილა, ჩვენ პატარა ობლები დავრჩომილვართ, და იმერეთს ხიზნობაში დავსდილვართ.

და ახლა თქვენის დოვლათით რუისს გახლავართ უმამულოლა. და თქვენი ნაწყალობევი მამულეები არის და თვალით უყურებ, სხვანი ეპატრონებიან, მე არ მანებებენ.

და ამას ვეხვეწებით ბედნიერს კელმწიფეს, რომ ვისაც ჩემი მამული ეჭიროს, იმათაც ან კელმწიფების წიგნი მიჩვენონ ან პაპის ჩემისა და მამის ჩემის გასყიდულობისა. და თუ არადა, ჩემი მამული

დამანებონ. ამაზედ ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით. ასე ძალა და უსამართლო მჭირს, თქვენს გასამარჯვებლად, ბედნიერო კელმწიფევ. დაიწერა მაისის თ, ქორონიკონს უნვ.

თაეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. შერე ვისაც ამის ნაქონი კაცები და ან მამულეები გიჭირავსთ, იმ მამულეებისა ან ძველათგან საბუთიანი წყალობის წიგნები ვისმე გაქვსთ და თუ ან ჩვენი წიგნი გაქვსთ და თუ ნასყიდობის წიგნი რამ გაქვსთ, ჩვენ გვიჩვენეთ. და თუ სამართლიანის საქმით გიჭირავსთ თქვენი იქნება. თუ არადა, თავის მამულეები და კაცები უნდა დაანებოთ. მაისის იბ, ქორონიკონს უნვ.

ბატონო ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ - მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ო ი ე ს ე ! როგორათაც ჩვენი ოქმი აცხადებდეს, ვისაც ამის მამული მიმძლავრებით ეკიროსთ და ერთი რამ ჭეშმარიტი სიტყუა და საბუთი არა ჰქონდესთ, მოიკითხეთ, კარგათ გამოიძიეთ და თუ საბუთით არავის ეკიროს, კელი აუმართეთ და თავისი მამული მოაბარეთ.

და ჭეშმარიტი სიტყუა და საბუთი ჰქონდეს ვისმე, სამართალი გასინჯეთ და ისრე გაურჩიეთ. ამის საქმეს გაურჩეველსა და გაურიგებელს ნუ გაუშვებთ. [მ]კათათვის იბ, ქორონიკონს უოვ.

ნასყიდობის წიგნი ვისაცა ჰქონდეს, ის მოიკითხეთ და გასინჯეთ ვისგან არის გასყიდული. თუ ამათის სახლიდამ არის გასყიდული ამათ სიტყუა არ ექნებათ. და თუ სხვისგან არის გასყიდული იმაზედ კელი უნდა აუმართოთ და ამას მოაბაროთ.

ამასა და ი ო ს ე ბ ს ულაპარაკნიათ. თუ ჩვენგან განაჩენი აქვს რამე მიცემული, ხომ ორნივ იმაზედ უნდა დადგნენ. და თუ კიდევ ამათის საქმის გამოძიება და შეტყობა გეებრძანებინოს ვისთვისმე, კიდევ ისრე უნდა იქმნას.

ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ - მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ო ი ე ს ე , ეს ასრე უნდა გარიგოთ, ჰალბათ.

130. არზა შიოზ სახვარალიმისა ვალის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქვით

1708 წ. 14 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14650. დედანი. ქალაღი. 18×13,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბატონის მღვიანებეგების ჭირი მოსცეს შ ი ო შ ს ა ყ ვ ა რ ე ლ ი ძ ე ს .

მემრე დემეტრე ამილახვარის შვილმა ლევანის შვილისა ლევანისაგან ცხენი იყიდა. ერთი თუმანი დარჩა და ერთის თუმნის თამასუქი გამოგვართო ზაზა ბარათაშვილსა, კვანჭახაძეს და მე. ამ თეთრს ლევან ჩვენა გვთხოვს. და დემეტრეს პური ცხრა კოდი ჩემის ველით მე მიმიბარებია ზაზა ბარათაშვილისათვის. ახლა ამ პურსა ვთხოვ, არ მაძლევს. თუ ისევ დემეტრეს ვალში მივცე, დემეტრეს ვკითხე: ეს პური რომ მიმაცემინე, რათ მიმაცემინე-მეთქი. ჩემ[მ]ა სულმა იმ ცხენის ვალში მივეციო. მაშინ კოდი პური სამ აბაზათ იყო. ამის სამართალი მაღირსეთ. მაისის იღ, ქორონიკონს უნვ.

თავში

ქ. მდივანბეგების იმელო იას[ა]ულო კატახაშვილო(?) ბეჟან. მერე ამ [ა]რზის პატრონი ვისაც ამ არზით უჩივის. თუ სიტყვა არა აქვს რა, გამოურთი, მოეც. და თუ სიტყვა აქვს რამე, სამართალში მოიყვანე. აღიწერა მაისის იღ, ქორონიკონს უნვ.

ოთხი ბუკედი:

1. სჯის მსჯელი, ტვიფრავს ორბელთაჲ გულის მშპკომი(?) ღპერთანცაა(?), იოანე, 1748.
2. ქაიხოსრო.
3. ფარსადან.
4. მონა ღთისა ამილახვარისშვილი მოურავი იესე.

კიდევ

ქ. თუ უნდოდეს, სამ წელიწადს მოგემსახუროს. თუ არა, რაც სოფლის კაცმა გაუჩინოს, ის მისცეს. ჩვენთან ჩამოიყვანე, ჩვენ გავარიგებთ.

ბეჟედი: მონა ღთისა ამილახვარისშვილი მოურავი იესე.

131. არზა გარბარეანი ყაა-მამულის თათგაზა ერეკლე II-ის ოჯახით

1706 წ. 10 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 442. დედანი. თავი მოხეულია. 31×12,5 სმ. ქალღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღ[მერთმან ბედნიერის ხემწი]ფის ჰირი მათს მი[წა]ს ბარბარეს მოსცეს. მერე ავალის შვილის ყმები სამი კომლი და ბრეტს რაც იმისი წილი მამული არის, რომ გირაოთ ჩვენ

თამასუქში თქვენის ბძანებით გვიწერია, ბ ე უ ა ნ ა მ ი ლ ა ხ ო რ ი -
შ ვ ი ლ ზ ე რომ ოქმი გვიბოძეთ, არა მოგვეცა¹ რა, ნახევარი რასაც
იღებს.

ახლა ამ წყალობას ველით თქვენის მოწყალებისაგან, რომ ოქმი
რ ე ვ ა ზ ა მ ი ლ ა ხ ო რ ზ ე გვიბოძეთ, რაც იქილამ გვერგებოდეს,
რევაზ ამილახორი გაგვირიგებდეს და მოგვეცემდეს. იმას გარდა ყმა
და მამული ბევრი აქვთ, ჩვენ ეს წყალობა გვაღირსეთ. ღმერთი უმე-
ტესათ განგაძლიერებთ ჩემო ხემწიფევ.

თავში

ემ[იკალასბაშო] ბატონო...^{*} და გერ...^{*} და მამუ...^{*} აქვს იმ
მამულსა და გლეხებთან სანამდის იოანეს ნება იყოს და ან სანამ-
დის ა ვ ა ლ ი ს შ ვ ი ლ ი დაიხსნიდეს, როსცა დაიხსნის, მისი იქნება
და დახსნამდის იოანეს ნებით შენ გებარებოდეს. ივნისს ი, ქორონი-
კონს უნგ.

ქ. როგორადაც ბეჟან ამილახორის შვილს ჰქონდა ოქმ[ი] მიცე-
მული, იმ გზით ახლა თქვენთვის გვიბძანებია.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კანეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

132. არზა პაპალა სათელიკუდაშვილისა მამულის თაოგაზა.

ერეკლე II-ის ოქმითა და აღივანავათა განჩინებით

1706 წ. 10 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1448. საბუთი № 446. დედანი. ქალაღი. 27X 22 სმ. და-
ზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. შე-
მოკლებით და ზოგიერთი შეცდომით დაიბეჭდა: ქართ. სამართ.
ძეგლები IV, № 442. შღრ. აქვე, საბუთი № 168.

[არზა]

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი ბრეთელს ს ა ნ თ ლ ი -
კ უ და შ ვ ი ლ ს პ ა პ ა ლ ა ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს ხემწიფეს. შარშანს წინ გ ი ო რ -
გ ი ლ ე კ მ ა ა ნ დ რ ი დ ა მ დამიხსნა, თვრამეტი თუმანი მიდის,
ზოგი მიმიცია და ზოგის ილაჯი არა მაქვს. რომ მოველ, შინაც არ
მივსულვარ, მაშინვე არძი მოგართვი, რომ რაც ნასყიდობა მქონდა,
ის დამნებდეს, რომ თავი დავიხსნა მეთქი. თქვენ დიამბეგებზე ოქმი

¹ მოგვეცე.

^{*} აკლია რამდენიმე სიტყვა.

მიბოძეთ: ამისი ნასყიდობა მოიკითხეთ და იმითი თავი დაიხსნასო, ასე გებძანათ.

ღიამბეგებმა აბელკატოზიშვილი იასაულად გამატანეს, სწორეთ მოიკითხე და მუჯალამაც მოაწერინე ბრეთელებს, რომ ნასყიდობა რაერთი აქვსო. იასაულმა მუჯალამა ჩამოუტანა. თქვენს ოქმზე განაჩენი განაწესეს, იასაული თან გამატანეს, ყმასა და მამულზე ხელი ამართა და მამაბარა. ცოტა ხანს მეჭირა.

მერმე გიორგი ლექს ეჩივლა. იასაულათ პაპუნა ფალგენიშვილი მიგეცათ. მამული ისევ წამართვა. ედიამ ავალისვილმა მომკიდა ხელი და ხელში პაპუნას მიმცა; ეს ისევე ლექს მიეც, ამას თავის ნასყიდობას არ გაეასყიდინებო.

ახლა მუდამ იასაული ავად მეპყრობა, თეთრს მალონებს. აქამდი მე ვიყავ ტყვე და ახლა ცოლითა და შვილით ტყვე შევიქენ. დალისტნიდამ იხსნი, ამთონი შენი წყალობა იყოს, რომ ჩემი ნასყიდობით მე თავი დაეიხსნა. სხვა ილაჯი არა მაქვს, მეორეთ ნუ დამატყვევებთ, თქვენს შვილებს თავს შემამავლევით. ქრცხინგალსაც მიბოძეთ ოქმი, ახლა მივიტანე და არცარა იმითი გამოირიგდა. მეორეთ ნულარ გამაურჯულოვებ, ქრისტიანი ხემწიფე ბიანდებით. თიბათვის ე, ქორონიკონს უნვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო აბელკატოზიშვილო¹. მერე ამ არზის პატრონმა თავის ნასყიდი მამული უნდა გაპყიდოს და თავის სახსარში მისცეს, შენ გაპყვე და ასე გაარიგე. თიბათვის ვ, ქორონიკონს უნვ.

თუ ქეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს. თუ არადა, თავის მამული დაანებონ.

ბეკედი: ქნარს მიცემს, დაით მაქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

[განჩინება]

ქ. ჩვენ, მდივანბეგებმა, ავალისვილი ედია და ეს პაპალა ვალაპარაკეთ. ასე გავარიგეთ: თუ ედიას უნდოდეს, ათი თუმანი ამ პაპალას სახსარში მისცეს და თავის მამული, ნასყიდი თუ უსყიდი, ყველა დაანებოს. ეს პაპალა როგორც ბატონყმობის რიგია, ისე ემსახუროს. ათ თუმანზე მეტი თავის სახრის რაც იყოს, პაპალამ მისცეს, მამულს კი ნუ გაპყიდის². და თუ ედიამ ათი თუმანი ამის

¹ გალატოზიშვილო. ² გაპყიდეს.

სახსარში არ გაიღოს, თავის ნასყიდი მამული უნდა დაანებოს, როგორც ბატონის ბძანება არის, ისე გაყიდოს და თავი დაიხსნას. იენისის ივ, ქორონიკონს უნვ.

ოთხი ბეჭედი:

1. ქ. სჯის მსჯელი, ტეფრავს ორბელთაყა გულის მმბჰომი ღმერთგანცაა(წ), იოანე, 1748.
2. ქაიხოსრო.
3. ფარსადან.
4. მონა ღთისა ამილახერისშეილი მოურავი იესე.

133. არზა ალექსანდრე სარდლისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1768 წ. 17 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 856. დედანი. ქაღალდი. 34,5×16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს სარდალს ალექსანდრეს.

ეს მოვახსენოთ, ჩემი ვედრება ეს არის. ჩემს სახლის კაცებს არზი მოურთმევიათ, რომელზედაც რომ ამდენი ხანია მუქლდადგომით ვჩივი და სამართალს გვევდრებით, ჩემის სახლისკაცისა და ყმისაგან სულ ამოხუთვილი ვარ. თუ რამ ამ სოფლის ნივთი მქონია, ყოვლიფერი წამიგია.

პირველად ეს, რომ ყიზილბაშებისათვის მალუჯათი მიძღვევია; მეორეთ ესე, რომე წამქდარი მამული მომბარებია და აქათ-იქით ცდით კაცნი შემეგროვებია და ჰირი მინახავს და ისრე ამიშენებია; მესამეთ ესე, რომე მაგათგან გასყიდული სოფლები მიყილია და მედავებთან; მეოთხეთ ესე, რომე ციხეზედ დიდი შრომა დამიდვია და ამიშენებია და ახლაც თქვენის დოვლაითთ ჰირით ვინახავ.

ესეები თუ ყმისა და მამულის გამოსავლიდამ მიქნია და საბუთს მიზმენ, სიტყვა არა მაქვს. და თუ ჩემი ალალი ჩემის სახლის საქონელი დამხარჯვია, ეგენი კი გზაზე სადაც ჩვენის მამულიდამ შეიძლება სჭამენ. მე ამ მიზეზებზე საქონლისაგან დავცილივარ და ველარც მოვალე[ე]ბს გაუველ თავსა, ბევრი ვალი მმართებს და კიდევ ეგენი მიჩივიან.

ღმერთი შენს კმაღლში გა[გი]მარჯვებს და შენს მეფობას უმეტესად აღამაღლებს. ამისი სამართალი მაღირსეთ. იენისის იჳ, დაიწერა ქორონიკონს უნვ.

ხელრთვა: ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე

ქ. რომელიც განჩინება დაგვიწერია და მიგვიცია, ის განაჩენი მტკიცეა. ესე შენი სახლის კაცები არიან. მამულის წილს სამართლიანი უნდა მისცე და მიაბარო.

და თქვენ რაც სადაო გაქვს — ან გალანის შენებისა ან ნასყიდობისა ან რაც ჭირდებულება გიქმნია შენს მამულზედ და ხარკი მოგვლია ან სხვა სადაო გაქვს შენს სახლის კაცებთან, სია დასწერე, სამართალს მოჰყევ, ელუპარაკე, რომელიც რიგია და საქართველოში მომკდარა, არცავინ შენ დაგმართებს უსამართლოსა და არცავინ ამათ. იენის[ს] იჳ, ქორონიკონს უნვ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

134. არზა სვიმონ დეკანოზის გამოსაღების თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. 24 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2566. დედანი. ქალაღი. 23,3×17 სმ. დაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორა წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს მათ სამარადილად მლოცველს წმინდას ევსტათის დეკანოზს ს ვ ი მ ო ნ ს.

მერმე ამას მოვახსენებთ: წმინდას ევსტათის ერთი კომლი კაცო ყავს ქვემო ნიქოზსა და რაც მოსაქმე გაჩნდება რისაც ფერისა, მოვლენ ხოლმე და უწინ მას ჩაუდგებიან, უსმენ, უჭამენ, სათხოვარსაც ართმევენ.

ახლა ბედნიერს ხემწიფეს ამას ვევედრებთ: სიგელიც გვიახლებია, გაშინჯეთ და ერთი ოქმის წყალობა გვიყავით, რომ ეს კაცო წმიდას ევსტატეს არ დაეკარგოს, თქვენს სადღეგრძელოთ და თქვენის შეილების განსაძლიერებლათა. ოსმალოს ეჭირა ქვემო ნიქოზი, შუაში უჯდა იმ სოფელსა. შენი რისხვა მქონდეს, თუ სასოფლ[ოს] საქმეში ან იმათ გაერიოსთ, თვარემ [ე]ს სიგელები მოვახსენებთ. აღიწერა იენის[ს] კგ, ქორონიკონს უნვ.

ქ. ჩვენნი ზძანება არის. მერე ხეთის წმიდის ესტატის ყმა რომ არის. ვაი იმ კაცს, ვინც იმას სასოფლოს ხარჯსა და გამოსაღებში გარევენ ლაშქრობასა და მღვევრობას გარდა. თუ სახელდობლივ ჩვენ იმ კაცს სამსახური არ უბძანოთ, არავინ რა გამოართვას, თვარემ დიდათ უწყენთ. ივნისის კდ, ქორონიკონს უნჯ.

ძველთაგანვე ქრისტიანის მეფეებისა და თათრების მებატონეების წიგნი აქვთ ს[ითარ]ხნისა და ჩვენ რო[გორ] არ უნდა ვათარხ[ნოთ].

ზეჯვდი: ქნას მიცემს, დავით შიჯმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვარჯელა.

135. არზა დავით ჯაჰანაზნილისა სარგოს თათგაზა

პრეპლე 11-ის ოქმით

1708 წ. 24 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი, Qm 799. დელანი. ქალაღი. 20,5×15,5 სმ. მხატვრული, გუნჯეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ვართი ან ორი წერტილი.

ქ. ომერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათ მიწას ჯ ა ვ ა ხ ა - შ გ რ ლ ს დ ა ვ ი თ ს მომცეს. ძველი სიგელი მქონდა ც ხ [ი] ლ ვ ა - ნ ი ს ნაცელობისა. ომერთმან გაგიმარჯოს, თქვენგანაც წყალობა დაგვემართა და ნახევარნაცელობა გვიბოძეთ და იმ ნაკლებისა სხვა რიგით წყალობით შესრულება გვიბძანეთ.

ცილიციანის ნაცელობის გასწესება ეს იყო: თუ რამ თემს ეთხოვზოდა, უხნაცლოთ არ უნდა დაწერილიყო და ვითა სახე, ნაცელის ზეჰქვიდიც უნდა მქდარიყო. ვისაც მეტი თუნვი ექნებოდა ან ლიტრა, ან ხაკლები ადლი — ჯარომას წაართმევდენ; აყვაცობისა და ჩხუბის ჯარომას აიღებდენ; რაც მორაჟისა ეღვათ, აიღებდენ — გასამყრელო ანუ ულაყი; თემი ნაცეალის რიგით პურს აქმევდენ. ნაცეალი მშოერი არავის უნახავს.

უნდა თქვენი ბძანება და ოქმი ასე დაიწეროს მამასახლის[ს]ა და თემზე, როგორც დასტური ყოფილიყოს, თვითონაც ისი ქნან. ჩვენც ის გვაქნევისონ.

ოცი წელიწადია იქაური ნაცეალი ვარ, ყველა საქმე მკითხვია და პურიც რიგით უქმევიათ და ბძანება თქვენი გათავდეს. დაიწერა თობათვის იე, ქრისტეს აქეთ ჩღაჟ.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ქცხილვანის მამასახლისო და ქცხილვა-
ნელნო! ნაცვლის გარიგება როგორც თქვენში დასტური იყოს და რა-
გვართაც განწესებული გქონდეს, ამ ჭავანაშვილს მდივანს დავითს
ნაცვლობა ისე ამოქმედეთ; დამხვედრნი კაცნი იქნებიან და ზოგს
თქვენ მოსწრებიხართ, როგორც რიგი იყოს, მეტს ნურც ეგ მოინ-
დომებს და ნურცარას თქვენ და[ა]კლებთ. რაც მაგის საკითხავია:
ან ლიტრა, ან ადლი, ან დავთრის ნახვა და დაბეჭდვა, ან ჭარიმისა
რაც დებულობა ყოფილიყოს, ისე მოაქციეთ ეგეც და თქვენც ისე
მოექმეცით. ივლისს კდ, ქორონიკონს უნვ.

ქ. და თუ მართებული არ ყოფილიყოს და არა გდებოდესთ რა,
არცარა საქმე მაგასა აქვს. ჩვენ ასეთს ოქმს გაძლევთ: თუ ყოფილი-
ყოს, ნუ მოუშლით; და თუ არ ყოფალიყოს, ნუ განაწესებთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეთ მიკომბს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

136. არზა გლახა გედევანიშვილისა უმჯობის თაოგაჴა
ერეკლე II-ის ოქმით

1768 წ. 10 აგვისტო

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 9234. დედანი. ქალაღი. 31,5X16. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაა წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მათს მიწას
გედევანის შვილს გლახას მოსცეს.

ამას მოვახსენებ ჩვენს მოწყალეს: როსტომ ჩემს განაყოფს
ჩემი სამი კვამლი კაცი ექირა თავისის მამულითა. თქვენს ძმას კა-
თალიკოსთან ვიჩივლეთ. გვალაპარაკა და განაჩენი გვიბოძა და ფი-
ცი დაადვა; არც შემომფიცა და არც ჩემი მომცა.

ახლა თქვენ რომ გორს ბძანდებოდით, მეორე ოქმი და ია-
საული მომცა. არცარას იმ ოქმსა და იასაულს მეპუა. მასუკან მიბ-
ძანა: ახლა ჩემს ძმასთან იჩივლე და ოქმი და იასაული აიყვანეო.

წყალობას ვითხოვ თქვენის სიმაღლისაგან, რომ ერთის იასაუ-
ლის და ოქმის წყალობა მიყოთ, რომ როგორც თქვენის ძმის განაჩე-
ნი მქონდეს, ისე გამირივოს, კემწიფეე. აღიწერა აგვისტოს ბ, ქორო-
ნიკონს უნვ.

ქ. ჩვენი ბძანება არის თუხარელო გოგიავ. მერე ამ
გედევანიანთ სამართალი როგორც მის უწმინდესობას ჩვენს ძმას

ებძანოს და განაჩენი მიეცეს, როგორც იმ განაჩენში ეწეროს, ახლავ ისე გაუჩივე. ან შეჰფიქოს, როგორც ფიცი აძეს და ან თავის ყმა და მამული დაანებოს. ამის იასაულობა ჩვენს ძმასაც შენთვის ებძანებინა, ჩვენც შენთვის გვიბძანებია. ასე გაუჩივე. აღიწერა აგვისტოს ი, ქორონიკონს უნვ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

137. არზა პაპუნა ფანჯელიშვილისა ბაჟის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. 18 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 177. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[117 v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს პაპუნა ფანჯელიშვილსა. ძალონას რომ მიბძანდებოდით, ტბეთს მოგახსენე: მირშქარბაშს რომ ჭვის საჭრელათ კაცნი გამოეგზავნა, იმისი ბაჟს დაგეაჩენით, მუხლზედაც მაკოცინინეთ და მიზოძეთ. მიველ და ვთხოვე, მითხრეს — უხელმწიფოთ ვერას მოგცემთო; რაც [118] ბედნიერმა ხელმწიფემ ბძანოს, ის უნდა იქნას, რაც იმან გვიბძანოს იმას მოგცემთო.

მოგეხსენებათ, რომ ჩვენც ჩვენის მამულით თქვენც უნდა გემსახუროთ და ჩვენც დავრჩეთ. იმათ მიცემული წიგნიც მიახლები[ა]. ღმერთი გაგიმარჯვებს, რაც მერგებოდეს, უბძანეთ რომ მამცენ. მარიამობისთვის ივ, ქორონიკონს უნვ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერე პაპუნა ფანჯელიშვილს¹ ამ არზით რომ მოუხსენებია, თუ იმ მოჭრილს ქვაზე კვლავ აღებულა რამე და დასტური არის, ახლაც პაპუნამ აიღოს. ვინც ამის მეზობელი თავადიშვილები იმ მამულზე ლაპარაკობენ, სამართალში მოვიდნენ, პაპუნას ელაპარაკონ. თუ სამართლით შეუვა ვინმე, ჰასუხს მივაცემინებთ. აგვისტოს ივ, ქორონიკონს უნვ.

თუ ან არ აღებულა იყო და ან იმათ სიტყვა არა ჰქონდესთ, ნუ ილაპარაკე[ბენ].

¹ ფანჯელიშვილი.

138. არჯა ღათუნა ნასრანიშვილისა შოგოს თაოგაჯე

მღივანბეგის ოქმით

1708 წ. 20 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. № 2396. დედანი. ქალაღი. 16,8×14 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი მისცეს ავლაბრელ ნასრანიშვილის მახარეს შვილს ღათუნას.

მერმე ამას მოვასხენებ ბატონს მღივანბეგებს: ქალაქს რომ ყიზილბაში შემოადგა, ურუმებმა კარები დაკლიტეს. მამაჩემიე მაშინ აქ, კახეთში, წამოვიდა. ხელაანთ დაბლა დავდექით. ხელაშვილი დემეტრე რომ კაი კაცი იყო, ჩვენც შეშით ისრე სამსახურით ვაამებდით; ყურსაც გვიგდებდა, შვილი იოსებაც თვალს გვიგდებდა; არც იასებს მოვშორდით. ახლა შევიტყუევით, ყმათ მეჭიდებ. არვისგან უყიდვიარ, არსიღამ არ მოუყვანივარ; თუ მოუცია რამ, მეც მიმსახურია. თუ არადა, მე კემწიფის ყმა ვარ. ამაში უსამართლოს ნუ გამხდით, თქვენად გასამარჯვებლად. გიორგობის კდ, ქორონიკონს უნვ.

ჩენი რომ აქ გაახელით, რვა წელიწადი გამოვიდა, მასუკან დიმიტრი გავიცანით. კაის კაცობით ვემსახურეთ.

თავში

ქ. ამ არზის პასუხი ასე მიეცა: ეს არზის პატრონი ურუმობას არის მოსული. საქართველოს რიგით იოსებ ხელაშვილს ვერსად წაუა; სამართლის ძალით არცაინ ამ კახეთში მოვალე ყავს. და თუ ავლაბრელობით სახასოა და ბატონი გამოართმევს, მისი ნება კემწიფისა არის. გიორგობის კვ, ქორონიკონს უნვ.

რამაზ

139. არჯა გიორგი გონგლიაშვილისა გამოსაღების თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. 8 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3038. დედანი. ქალაღი. 21×14 სმ. დაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ქარელს ზაქარია ციციისშვილის ყმას გონგლიაშვილს გიორგის. ორმოცი დღის მიწა გვაქვს ნასყიდი. ცხრა მამა-ძმანი მტრი-

საგან გამიფუქდნენ, დავრჩი მარტოა მე. ახლა ჩვენმა სოფლის კაც-
მა მიბრძოლა და ეს ჩვენი ნასყიდი მიწები თავიანთთვის მოხნეს და
ზარას აღარ მაძლევენ. გ უ ლ ბ ა დ ი ს შ ვ ი ლ ი ზ ა ქ ა რ ი ა მომე-
პარა წისქვილში, დამკრეს კეტები: მოვეკლათ, მამული ჩვენ დაგვრჩე-
ბაო; სიკუდილის პირობაზედ გამიშვეს. აქამდისინ ის ზაქარია დამა-
ლული იყო და ახლა გამოჩნდა. ორი წელიწადია თვალთ ველარას
ვხედავ. ამისი სამართალი გვაღირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებ. ღე-
კემბრის გ, ქორონიკონს უნვ.

თავში

ქ. ჩვენო დისწულო მამუკავ! ამ არზის პატრონს ერთი კაცი
გაუგზ[ავ]ნ[ე]. თუ სიტყვა ჰქონდესთ რა, როგორც იმის მამულს
ხნემდეს, ღალა გამოურთვას და მოსცეს. და თუ სიტყვა ვისმე ჰქონ-
დეს, სამართალში მოაყოლოს. ერთიც ეს რომ, გულბადისშვილს
ზაქარიას გალახვას უჩივის, ის სამართალში მოიყვანოს. იანერის ზ,
ქორონიკონს უნვ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

140. არჯა იოანე მუსრანაბათონის შვილისა მამულის თაობაზე
არეკლე II-ის ოქმით

1768 წ. 21 დეკემბერი

ცხსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი. № 1151. რვეულა
№ 3. საბუთი № 43. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[29] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათ
ფერხთა მიწა-მტვერსა მუხრანის ბატონისშვილს იოანეს.

ამას მოვახსენებთ, რომ თქვენ იასაულად ამირინდო გვი-
ბოძეთ, დამპალაში მიწები გაგვიცვალა. ცამეტი წელიწადია,
რომ მე მიჰირავს. ახლა მუხრანის ბატონს წაურთმეგია¹ და თქვე-
ნი ბძანებაც იყო, მიწები გაყვეს, მაშინაც მე მამცეს. ამირინდო
ამილახორს ერთი ცხენი და ერთი თუმანი საიასაულოდ მივე-
ციტ. ჩემი ესენი მიბოძოს, თავისი მიწები მიირთოს. არც წლევანდე-
ლი ღალა, რაც რომ თქვენი ბძანება და ოქმი იყო, არა მამეცა რა.

¹ წაურთმეგია.

ამის ოქმს ვითხოვ რომ მიბოძოთ, რომ ჩემის წვრილის შვილების ცოდვა ნუ უნდა. ოცდაოთხი წელიწადია რომ თქვენი კელმწიფობა საქართველოში ბრწყინავს. მე ასე უსამართლოში ვყოფილვარ. თუკი ესენი ასე მერევიან, რა საკვირველია, ამას წინათ უფრო მამერეოდნენ.

ღმერთსა და თქვენსა კელმწიფობას სამართალსა ვთხოვ: ერთი ოქმი ათა მამულაშვილზე, კვარხელზე არუთინაზე, სულ მუხრანაზე, ყულ პაპაზე, სარკინელსა აღექსაზე მიბოძოთ; რაც რომ თქვენგან წყალობა წილი მამცემოდეს ის ამათ მაძლიონ; ან თქვენ თავს აღარ გაწყენდეთ, ან იმ ბატონს.

თუ არადა, ეს დამემართება: თქვენგან ნაბოძებს ჩემს წილს თქვენს ვალამს ქვეშ იყოს და მე თქვენს ამაღლებულს კარზე დამარჩინოთ. ქვეშარიტად ასეთი მადლი იქნება, რომ დაღესტნიდამ ტყვე დაიხსნათ. გაყრას მიბძანებთ, მე გაყრას არ მოგახსენებთ. თქვენ ყველა იცით და უწყით.

ღმერთმა ასე თქვენს მტერს გაუქიროს, როგორც მე ასე საქმე გაჭირებული მაქვს. ღმერთი ბედნიერს შვილებს გიღლეგრქვლებს, რომ ერთის მხრით მიშველოთ რამე, ჩემო ხელმწიფევე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მამულაშვილო ათავ, კვარხელო არუთინავ. ერთობით მუხრანელნო და ყულო პაპავ, სარკინელო აღექსავ! რაც წილი იოანე მუხრანის ბატონისშვილს — ლეონის შვილს რგებოდეს, დაუკლებლად თავისას ყოვლის ფერისაგან მოსცემდეთ; იმ თავის მმისაგანც გამოუყოფდეთ და თავის წილს მოსცემდეთ. ნუ დააკლებთ, თორემ თუ ამას თავისი წილი დააკლდა, თქვენ გარდაგახდევინებთ. ქრისტეშობის კა, ქორონიკონს უნვ.

141. არზა ნიკოლოზ ციციშვილისა გაგულის თაოგაზა

არქაელე II-ის ოქმით

1700 წ. 8 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 203. დედანი. ქალაქი. 20,5×16,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ნიკოლოზ ციციშვილს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ ჩემს მოწყალეს: ბიძის ჩემის ციცი სერთი თუმანი მართებოდა მამაჩემსა. იმ ერთის თუმნის თამასუქი იმასვე დარჩომოდა, ის თეთრი გადაწყვეტილი ყოფილიყო, რომ ბარათი ხელში მიჭირავს მიბარება. ახლა იმისმა შვილმა ერთი ხოდაბუნი გამიყიდა ამ თეთრის [უ]ჭათზე. თუ სიტყვა აქვს, სამართალში მამყვეს; თუ არა, ერთის ოქმის წყალობა მიყავით ჩემოული დამნებდეს. იანვრის ბ, ქორონიკონს უნჯ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ზ ა ზ ა ა მ ი რ ე ჯ ი ბ ო ! ვი-საც ამ არზის პატრონი ამ არზით უჩივის, თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, სამართალში მოიყვანე. და თუ სიტყვა არა ჰქონდეს რა, თავისი მამული მიაცემინე. იანვრის ც, ქორონიკონს უნჯ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე .

142. არჯა გორჯასანი მღივნისა მამულის თაობაზე

ბრეკლე IX-ის ოქმით

1769 წ. 28 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 152. დედანი. ქალაღი. 23,5×15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მის ფერჯთა მიწას მღივანს გ ო რ ჯ ა ს ა ს ი ს .

ამას მოვახსენებთ ღმრთივ განძლიერებულს კელმწიფეს: გიბძანებიათ ღვთის ავარა თუმანის შვილს მღივანბეგებთან ელაპარაკენო. იმას ჩვენთან რა სალაპარაკო აქვს და ან ჩვენ იმასთან? იმისმა განაყარმა სახლისკაცმა თავის ნებით ოსმალობას მამული მომცა, ამიტომ რომ მალუჯათის მიცემა მეტათ გაჭირდა და მიცემა ვეღარ შეიძლო და იმ მამულის სათხოვარს¹ და მალუჯათს მე მართმევდნენ.

ღმერთმან ინდენი შენი წყალობა მამცეს, რამდენჯერ სიკვდილს და ამ ქვეყნიდამ დაკარგვას ვინატრებდი ხოლმე, რომ ორის შაურის გულისათვის ფეხს არ გვაცვლევინებდნენ და ჯოხის მაგიერად ნაჯახს იცემებოდნენ. მაგრამ რა ღონე მქონდა, თავს დამედო და უნდა გარდამეხალა.

¹ სათხოავს.

იმ [მ]ამულის მომცემნი და პატრონები ამოწყდნენ; და ორმოც-და ხუთი წელიწადი მე მიჰირავს. ამის მეტათ არც ეგ და არცაინ სხვა წამომდავებია ვინმე. ახლა არ ვიცი რის გზით მედავება, ამდენ-ხანი მიჰირავს ის მამული და ჯათა და ჭირნახული მაქვს.

იმას წინათ იმ მამულის პატრონის დამ თქვენთან გვიჩივლა და ვალიც ვერ გარდავიხადეთ. ღთისავარაც იმ ჟამად ლაპარაკობდა და ჩიოდა, მაგრამ გასინჯეთ და მამული ჩვენ გვ[ი]ბოძეთ; და რ ე ვ ა ზ ბ ა რ ა მ ა ს შ ვ ი ლ ი ს კელით, რაც შეგვეტლო, გმსახურეთ.

ღმერთმა შენი რისხვა მომცეს, თუ ღვთისავარს ან თავისი მამულის მოვლა შეეძლოს, მაგრამ სხვა ჩვენი მტერი აცოდვილებს. თორემ არაფერი სიტყვა აქვს. თქვენს დროში ორმოცდა ხუთის წლის მრავლის ჭირით ნაშოვნი მამული რომ გამოგვერთვას, ვილას დროს უნდა ვიშოვნოთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს: თებერვლის 15, ქორონიკონს უნა.

თავში

ქ. ბატონო მოსამართლენო! ეს კარგათ შეიტყვევით იმ მამულის პატრონი ან გორჯასპი მდივანს როგორ ეყვის, ან ღვთისავარას, იმათი ჩამომავლობა დასწერეთ. და მეორე ეს შეიტყვევით, ღთისავარს მამა და იმ მამულის პატრონი რომ გაყრილან, ისევ შეყრილან, თუ არა? თებერვლის 15, ქორონიკონს უნა.

ბეჟედი: ქნარს მიემს, დავით მივბობს ძედ კახეთის მეფეჲ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე:

143. არზა ალექსანდრე სარდლისა ტყვის მოპირის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1700 წ. 8 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 52. საბუთი № 17. პირი. ქაღალდი. მხედრული.

[10] ღმერთმან ჩვენთვის უხეად მოწყალის ხემწიფის ჭირი მოსცეს სარდალს ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე ს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩვენს მოწყალეს ხემწიფეს. თქვენი ოქმი და ბძანება მოგვივიდა, რომ თუ ერთმანერთთან ან საჩივარი გქონდეთ ან სადაო, ჩვენ მოგვახსენეთო და სამართალს ჩვენ გიზამთო. ამის გულისათვის ვერავის ვაწყენინე.

ახლა ამას მოვახსენებ. თქვენის თავის მზემა ერთი ტივი მინდოდა, კაცნი გავგზავნე და ველარა ვიშოვნე ხე რომ მამექრევილებიან,

ასე გ[ა]უყენებიათ ჩვენი ტყე. ა ტ ე ნ ს ქვეითი კაცი სულ ჩვენს ტყეში ჰრიან, არ გ[ვ]კითხვენ მოჭრასა, არც რაც ტივის სალბაშია¹, რმას გვაძლევენ. ეს არასდროს უქნიათ.

ამას გვევდრებით, ერთის ოქმის წყალობა გვიყოთ — თავადა ჩვენს უკითხავად ჩვენს ტყეში ნუ მოჭრიან; თუ რომ მოჭრიან, რაც მართებული იყოს და ვიღებდეთ ან ჩვენა და ან სხვაგან, იმას მოგვცემდნენ. [V] ჩვენც ჩვენის მთითა და ბარით უნდა დავრჩეთ. თებერვლის კც, ქორონიკონს უნუ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. ამათს მამულს და ადგილში ამათს შეუკითხავად ნურავინ მოუჭრით ხესა. და თუ გეკირებათ და მოსჭრით, რაც მართებულია და წესი და კულავ მიიციიათ, მისცემდეთ და ნულარ აჩივლებთ. მარტის გ, ქორონიკონს უნუ.

144. არაა მელაქაჲისა მამულის თაობაჲე ვრეკლე II-ის ოქმით

1709 წ. 19 მარტი

ცსა. ფ. 1449. საბუთი № 895. პირი. ქალღლი. მხედრული.

ქ. დმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ლევან მახაზლის ყმას აბოწმინდელს მელაძე მადინას და დემეტრეს.

ამას მოვახსენებთ. ბატონი ჩემი ლევან სამას თუმანს მთხოვდა. ქსნის ერისთვის ყმა გია მოვიდა და სამ თუმნათ რხვითსა ხუთის დღის მიწა დაუგირავე კათალიკოზის ყმის ხახანაშვილის ოსეფას პირითა. მე ხიზნათ საერისთოს გახლდი. ის კაცი მოგირავე თურმე რუსეთს მიიპარებოდა, და ის ჩემგან მიცემული გირაო მიწაყა და ოთხის დღისა კიდევ სხვა ჩემი მიწა უჩემოთ მაჩაბლის ყმის კვადნიძისათვის დაუგირავებია. ის კაცი რუსეთს გაპარულიყო.

ახლა კვადნიძეს თავის თეთრს ვაძლევ, არ მიჭერს, ჩემს მამულს არ მაძლევს, დაბალის კაცის ყმობით მბრეიობს. ამდენი თქვენი წყალობა იყოს, ერთის ოქმისა და მაგარის იასაულის წყალობა მაღირ-

¹ სალმშია.

სოთ, რომ თავისი თეთრი დააჭერინოს, მე ჩემი მამული დაწნებდეს და ან თქვენ კარზედ მავატანო¹ და სამართალში მელაპარაკოს. აღიწერა იანვრის 13, ქორონიკონს უნ².

თავში

ჩვენ მაგიერად მაჩაბელს იესეს ასე უამბეთ! მერე ამ არზის პატრონი რომ ამ არზით ჩივის, თუ ეს მართალი არის. ამას თავისი მამული დაანებეთ. რა ერთისაც გირაოდ დაუძს, ის გამოართვით და თავის მამული დაანებეთ. და თუ ეს მოხსენებული მართალი არ არის, ის მოგვახსენე[ნე]. მარტის 10, ქორონიკონს უნ²

145. არზა ელია ავალიშვილისა უმის თაობაჲა

მღივანებაჲთა ოქმით

1769 წ. 20 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 50. საბუთი № 97. პირი. ქალაქი. მხედრული. იქვე საბუთები №№ 103 და 105.

[66 V] ღმერთმან ბატონის მღივანებებების ქირი მოსცეს ავალის შვილს ედიას.

მეფის ვახტანგის და მეფის თეიმურაზის განაჩენზედ რომ ვჩიოდი, იმათ წიგნი მე მიჭირავს, რომ ამ მეფეთ განაჩენები ჩვენ მოგვეცა და ამისა ნაცვლათ ჩვენი აღებული საუფროსო და ნასყიდობა გასაყოფათ შუა დაგიდევით. შე ხომ ფიცით გამიტანია ქაიხოსროს და გოგიასა გან.

იმათ ბრეთის განაჩენში სამოცის თუმნის თამასუქი მამცეს და ის გლეხები გირაოთ ჩაიწერეს. თუ სამოცს თუმანს მამცემენ, თავ[ი]ანთ გლეხებს დავანებებ. და თუ სამოცს თუმანს არ მამცემენ, რაგვართაც კელმწიფის ბძანებით და განაჩენით მომცემია და ფიცით გამიტანია, მევე მეჭიროს.

თქვენ ოქმი გებოძებინათ: სამართლამდინ მაგ გლეხებს ნურც შენ იმსახურებ და ნურც ესენი² შენსას გაძლევენ, რასაც ედავებო. და თავისი საუფროსო მაგათვე უნდა მიეცესო.

ერთი ოქმი მიბოძეთ ან ჩემი სამოცი თუმანი მამცენ და გლეხებს

¹ მმატანონო. ² ესელ.

დავანებებ ან თუ არა, გლახებთან მაგათ კელი ნულარა აქესთ და მა-
მულთან. მარტის ივ, ქორონიკონს უნჯ.

ხომ ასე მოგახსენათ თითონაც, ამ ბრეთის გირა[67]ოს სამოც
თუმანს რომ მივცემ, მერე მეფის თეიმურაზის განაჩენით რომ ჩვენ-
გან წარამეულს საქონელს გვედავებოდა, ესეც გარდავწყვიტეთ და
ამისასაც თეთრს მივცემო. ამეებს რომ მივცემ, ჩემი საუფროსო მევე
მიბოძეთ. ეს პირობა რომ მიბძანეთ, შენს საქონელსაც მოვაცემინე-
ბო, საუფროსოზედ იმიტომ ავიღე კელი.

თეში

მდივანბგ[ებ]ის სიკეთით სახსენებლო . ა ვ ა ლ ი შ ვ ი ლ ო
გ ო გ ი ა ე ! მერმე ბიძაშენი ქაიხოსრო და შენი ბიძაშვილი ელია რომ
ჩიოდნენ, ესენი აქ ჩვენთან გარიგდნენ. ბიძაშენმა თამასუქი მისცა.
თუ შენ ყაბული გაქვს, ამ თამასუქზედ შენც ბეჭედი დაუსვი. თუ ყა-
ბული არა გქონდეს, ამას რომ განაჩენითა და ბედნიერის მეფის
ოქმით გლახები მისცემია, ის გლახები ისევე ამას და[ა]ნებე. მარ-
ტის კ, ქორონიკონს უნჯ.

**146. არჯა ოთარ აფხაზიშვილისა შმის თაოგაზე არეკლე II-ის
ოქმით**

1700 წ. 4 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 15. პირი. ქალაღი.
შხედრული.

[8 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს ა ფ ხ ა -
ზ ის შ ვ ი ლ ს ო თ ა რ ს .

ამღონი კაცი აყრილია ჩემის სოფლიდამ და თავი არავისზედ
შემიწყენია. ერთი თქვენის დის კაცი დიდ ხნის ჩამოსული გახლდათ,
რომ ორჯერ დავთარშიაც ჩაწერილა, მდივანიც მოგახსენებსთ, რომ
დიდის ხნის ჩამოსული გახლავს.

ამღონი წყალობა მაინც გვადირსეთ, თუ იმ კაცს არ გვიბოძებთ,
დავთრიდამ მაინც აღმოფხარით, რომ იმის ხარჯი არ გამომერთვას.
ერთი ძმა ოცდაათის წლისა არის, იქ დაბადებულა, მოიკითხეთ, თუ
ტყუილი მოგვეხსენებინოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალი გვა-
დირსეთ. მაისის დ, ქორონიკონს უნჯ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის. თუ რომ ოცდაათს წელ[ს] შუა¹ გაუვლია და შენ მამულზე გსახლებია, ნურავის აყრევიანებ. თუ ვისმე სიტყვა ქონდეს, სამართალში გელაპარაკნენ. არბაობას აქათ აღარ უნდა ვისმე და[ა]ნებოთ. თუ დაეთარშიც დაწერი[ლია] ორჯელ. მაისის და ქორონიკონს უნ^ზ.

147. არზა ბარჰაზარას შვილის გიორგისა შიშის თაობაზე ერაქლე II-ის ოქმით

1780 წ. 21 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 151. დედანი. ქალაღი. 18,5×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი ქელმწიფის ქირი მოსცეს ავქალელს მათ ყმას ტერ-ყაზარას შვილს გიორგის.

თიანეთს ხიზნათ გახლდით, თქვენის ბძანებით გიახელით ავქალას. გივი სუფრაჯის ქვრივი მეუბნება: თუ ჩემ კედლათ არ დასდგები, აქ არა დაგაყენებო. მე იმის კედლათ დგომა არ შემძლია. და თუ იმ ქვეყანას არ დამაყენებს, ყმა თქვენი გახლავარ და ნება თქვენია. მაისის იმ, ქორონიკონს უნ^ზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება [ა]რი არზის პატრონო! თუ დიდი ხნის მისული ხარ და ოცდაათს წელსაც შუაში გაუვლია, ვერ გამოგართმევთ, იმასთანვე უნდა იყო; როგორც ყოფილხარ და მდგარხარ, ისე იყავ ამ გურამის შვილს ზაალთან. მაისი კა, ქორონიკონს უნ^ზ. თუ არადა; სიტყვა მოგვახსენონ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერაქლე.

148. არზა ღავითაშვილუგისა შიშის თაობაზე ერაქლე II-ის ოქმით

1788 წ. 3 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 149C9. დედანი. ქალაღი. 22,7×14,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. საბუთის თავსა და ბოლოში ტექსტი გადასულია.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი დაეითის შვილს დაეითს და ზა[ა]ლს მოსცეს.

¹ შუამ.

მე[რ]ნე ამას მოვახსენებთ ჩვენს ხემწიფეს. დიალ, მრავალჯერ გვინდა გვეწყინა თავი, მაგრამ მრავალს საქმეში ბძანდებით, ვაითუ ყური ვერ მოგვივდოსო, ამის მიზეზით ვერ მოვახსენებთ. ახლა ქვეყანა ღვითით და თქვენის დოვლათით შენდება. ჩვენი ყმა და მამული უსამართლოს მძლავრებით წართმეული გვაქვს. ამას ვევედრებით თქვენს სიმაღლეს და მართლსაჭულობას რომ ყური მოუვდოთ ჩვენს საჩივარსა.

ქსნის ერისთავთან ზ ა რ დ ი ა შ ვ ი ლ ი ა ჩვენი აზნაურიშვილი და ამ მოწყალეობას ვითხოვთ, იმაზე სამართალი გვალირსოთ. თუ რომ ჯერ არ გეცალოსთ, ისინი იყრებიან, იმას წილში ნუ ჩააგდებენ, ნურც ი[მი]ს ანგარიშ[ში] საუფროსოს და საჭირნახულოს აიღებენ. თქვენთან გვალაპარაკეთ და თუ სამართლით [მათ] დარჩება, მ[ათი] ნებაობით როგორც უნდა მოიხმარონ. თიბათვის ... , ქორონიკონს უნუ.

თავში

ჩვენი ბძანება [არის და]ვითისშვილებო! როცა რომ იმათ ლაპარაკი დაიწყონ, თქვენც მაშინ მოდით [და] ილაპარაკეთ [და სამართალი] მოგეცემათ. თ[იბათვის] გ, ქორონიკონს უნუ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ე რ ე კ ლ ა.

149. არზა გიორგი საყვარელიძის მოაზლის თაოაჯაზ მღიპანაგაგაგის ოქმით

1768 წ. 23 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5285. დედანი. ქალაღი. 22,8X11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონის მღივანბეგების ჭირი მოსცეს ს ა ყ ვ ა რ ე ლ ი ძ ე გ ი ო რ გ ი ს.

მერე ამას მოვახსენებთ. როდესაც დაგვსეტყვა და საქმე გაჭირვებული იყო, მაშინ ერთმა კეხველმა კაცმა გოგოები ჩამოასა და დასასყიდლად დაყვანდა, სომეხსა და ურიას აძლევდა, ერთი მე გამოვართვი მადლისათვის გასაზრდელათ. მანაც ეს პირობა და ღვთის ფიცი მოგვცა, რომ გამეზარდა; სანამ ჩემი ნება არ იქნებოდა, ვერ გათხოვდებოდა. ახლა რო[დ]ესაც გავზარდე და სამსახური ახ-

ლა შეიძლო, დედამ მოიპარა და წაიყვანა: ამ პირობითა ბატონმა იესე მახაბლის დედამ შემარგვა: იმას კარგა მოეხსენება როგორც იყო. თქვენად გასამარჯვებლად. სამართალი მაღირსეთ. თიბათვის კბ, ქორონიკონს უნა.

თავნი

მღივანბეგების სიკეთით სახსოვარო ხერხეულიძე ავთანდილ. მერმე ამ არზის პატრონი რომ ამ არზით კვხველს კაცს უჩივის. თუ სიტყვა არა ქონდეს რა. თავისი ნასყიდო გოგო გამოუჩრთვი და მოაბარე. თუ სიტყვა რამ ქონდეს, სამართალნი მოიყვანე. თიბათვის კგ, ქორონიკონს უნა.

ხუთი ბეჰედი:

1. სჯის მსჯელი, ტვიფრავს ორბელთაყა გულის მშპოლი(?) ღპროვან-ცაა(?), იოანე, 1748
2. რამაზ
3. ქაიხოსრო
4. ფარსადან
5. მონა ღთისა ამილახერისშვილი მოურავი იესე.

150. არზა თარხანა შორლანაშვილისა მამულის თაოაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1759 წ. 11 აგლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 47. საბუთი № 141. პირი. ქალღირ. მხედრული.

[102 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათს ყმას ენაგელს თქვენს ხაბაზს ყორღანაშვილს თარხანას მოსცეს.

ამას მოეახსენებ. მე პატარ[ა] თქვენს სამსახურში გავიზარდე, რუსეთს ნეტარხსენებულს მეფეს ვახლდი; რაც ჩემგან შეიძლებოდა, ერთგულათ ვმსახურე. ახლა თქვენს კარზედ ხაბაზათ გახლავარ და თქვენს სამსახურში ვარ.

ამ მოწყალეობას ვითხოვ, მამულზედ ნაკლებათ გახლავარ. ეგებ-[ი]ს ღმერთმან ქვეყანას მოხედოს, იმ ჩვენს ხარაბას სოფელში ენაგეთში ერთის ჩემის მეზობლის თქვენის სახასოს ამოვარდნილის კაცის დავრეშასშვილის ბეითალმანის მამულის წყალობა მიყავით, რომ ღვთითა და თქვენის დოვლათით...*

* ბოლო აკლია.

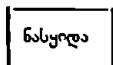
რაც ამ არზით მოუხსენებია, მართალი არის, ნება ხელმწიფისა არის. მე, ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ყ ო რ ლ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი, მოგახსენებ.

რაც ამ არზაში მოუხსენებია მართალი არის. ნება ხელმწიფისა არის. მე, ყ ო რ ლ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი² რ ო ს ტ ო მ ა, [103] მოგახსენებ, მაგას [ს]წორეთ მოუხსენებია.

რაც ამ არზაში მოუხსენებია, მართალი არის, ნება ხელმწიფისა არის. მე, ყ ო რ ლ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი² ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ა, მოგახსენებ. †

რაც ამ არზით მოუხსენებია, მართალია და ნება ხელმწიფისა ათავდეს. მე, ყ ო რ ლ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი ნ ა ს ყ ი ლ ა, მოგახსენებ.

რაც ამ არზით მოუხსენებია, ესენი მართალია, ნება ხელმწიფისა [ა]. მე, ყ ო რ ლ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი თ ა ვ ი ლ დ ა რ ი ფ ა რ ს ა დ ა ნ ა, მოგახსენებ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერე ენაგეთის დავრეშაშვილის ბეითალმანი ამ ჩვენის ხაბაზის თარხანასათვის და ამის ბიძაშვილის ზ ა ზ ა ს - თ ვ ი ს გვიბოძებია, ღმერთმან ჩვენს ერთგულად სამსახურში მოაზმაროსთ. ამ წყალობას ნურავინ მოუშლით. აღიწერა ივლისის ია, ქორონიკონს უნჯ.

151. მოხსენება ველიჲ ავბთიჲასი ვორჲასანი და ვოჲჲარ. ვლიჲნეჲის სახლის თათგაჲე არაჲლე II-ის ოჲმით

1760 წ. 15 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 137. დედანი. ქალაღი. 37,5x21,5 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მათს ფეკთა მტკვერს ა ვ ე ტ ი ქ ა ს მომცეს.

¹ არზაიი. ² გორღანაშვილი. ³ მოხსენება.

ქ. გორჯასპი მდივანი და გოვპარ მდივანი სახლზედ რომ ცილობენ, იმისი ჰალილათის მოხსენება გებძანათ.

ქ. ეს სახლები კელმწიფის ყმა ასლანასი არის. თითონ

უძეოდ ამოვარდნილა და ნიშ, კუ (სამოცდარვა თუმანი, შვიდი მინალთუნი და ათი შაური) ვალი დარჩომია. ეს სახლი უნდა გასყიდულიყო და ამ ვალებში, როგორც ქალაქის რიგი არის, ისე მისცემოდა.

ქ. რათგან გოვპარ მდივანი იმისი მოყვარე არის, ცხებულის კელმწიფისათვის მოუხსენებია და კელმწიფეს მეღიქმამასახლისზე ოქმი უბოძებია: როგორც ქალაქის განწესება იყოს, ის გა[ა]რიგონ. იმ ხანად ეს საქმე შეუსრულებელი დარჩომილიყო.

ქ. რათგან დარბაზი მეღიქ აშხარბეგის თამასუქში გირაოდ სწერია, მირიშქარბაშს გორჯასპი მდივნისათვის ეთხოვებინა; თექვსმეტი წელიწადი უქირაოთ მდივანს ეჭირა.

ქ. მრავალჯერ ეს დარბაზი ეთხოვნათ, რომ დაგვიცალეო, რომ გავყიდოთო; და არ დაეცალა, რომ შავერდი მუშრიბი მოწამე გახლავსთ. სხვა ხელით: მე, შავერდი მუშრიბი, ამისი მოწამე ვარ.

ქ. რათგან თავისის ნებით არ დასცალა, ბატონს მდივანბეგებს მოვახსენე, იმათ უბძანეს: ან სახლი შენ იყიდეო და ან დასცალეო. ქევხუდები მივასხით, დაათასეს კუ, ც (ოცდაშვიდი თუმანი, ორი მინალთუნი).

ქ. მრავალჯერ მოვახსენე გორჯასპი მდივანს: ან შენ იყიდე, ან ჩვენი თეთრი მოგვეცი და შენთან გირაოთ იყოს. იმ ხანად არც იყიდა და არც დაიგირავა, ამისი მოწამე თავისი სიძე შაქარა გახლავსთ. სხვა ხელით: ამის მოწამე ვარ მე შაქარმა.

ქ. რათგან ნაზარბეგის შვილთანაც გირაოთ იყო, ის ოცდაათ თუმანს აძლევდა.

ქ. მასუკან გოვპარ მდივანმა მოინდომა: ჩემი მოყვარის სახლებს მე ვიყიდო. ბატონის შვილის გიორგისაგან მირიშქარბაშზედ წიგნი მოიტანა, როგორც ქეთხუდებს დაუფასებიათ, ისევე; ამას ასყიდვინეო.

ქ. რათგან მდივანმა იმ ხანად იმ ფასად არ ინდომა, თავისი მოყვარისაც იყო ეს სახლი, გოვპარ მდივანს დანებდა; და გოვპარ მდივანმა ამისის მიზეზით თავისი სახლი სხვაგან დააგირავა და ამ სახლის ვალებში მისცა და თამასუქები დაიხსნა, ზოგი კილევ უნდა დაიხსნას.

ქ. ამ ხანად ამ სახლის ვალის თამასუქი რვა თუმნისა რომ პეტრე დეკანოზისა იყო, გორჯასპი მდივანს ან სყიდვით და ან სხვა მიზეზით ის თამასუქი კელში ჩაეგდო; რათგან იმ თამასუქში გირაოთ ეწერა და ჯერ არ დახსნილიყო, ამისი მიზეზით სიგელი არ დაიწერა.

სხვა ხელით: რაც ამას ზემოთ მოგახსენე, ბანდა ავეტიქაჲ მოგახსენე. ბეჰედო: ა ვ ე ტ ი ქ.

ქ. ამ ხანად გორჯასპი მდივანი ერთს ამ მიზეზით ეჭიდება, ჩემს სახლზე ახლოს არისო.

ქ. მეორეს მიზეზიც, რათგან ის გირაოს თამასუქი უშოვნია დეკანოზისაგან, რათგან ჩემთან გირაოდ არისო, მე ვიყიდიო.

ქ. გოვჰარ მდივანი ამ მიზეზით ეჭიდება, ჩემი მოყვრისა არისო.

ქ. მეორე, ცხებულის კელმწიფის ოქმი მე მაქვსო, რომ იმისი ვარისი მე ვარო.

ქ. მესამე, მოქალაქე ვარო და მოქალაქის სახლი მე მერგებო.

ქ. მეოთხე, იმავ თავით მე ვიყიდეო და ჩემი სახლები დავაგირავეო, თუ გორჯასპი მდივანს უნდოდაო, სახლი რათ დასცალა და არ იყიდაო.

ქ. როგორც ამ სახლის საქმეს გაუვლია ან რაც ამათი სიტყვა არის, ეს არის, რომ კელმწიფეს მოვახსენეთ.

ქ. ქალაქის განწესება ეს არის: ვინც მამულში მეტს ფასს გაიღებს, იმას ერგება; მეტად ამისთანა სახლისა, რომ ვალი ბევრი არის, რომ გირაოს გარდა თუმანზე ექვსი აბაზი ერგება.

ქ. მეორეც, რომ მოქალაქის სახლი მოქალაქემ უნდა იყიდოს და კელმწიფის სამსახური იმით გასწიოს.

ქ. ქალაქის რიგი ეს არის, რომ მოგახსენეთ. და სახლის ბოძებისა, ვისაც უბოძეთ, ბძანება კელმწიფისა ათავდეს. იანვრის კდ, ქო-

რონიკონს უნჯ.

მელიქი ავეტაქ	სომხ	სომხ.	სომხ.	მეითარი ოთარი?
------------------	------	-------	-------	-------------------

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: რადგან ეს ასე ყოფილა, ეს სახლები გოჰარ მდივანმა იყიდოს. აგვისტოს იე, ქორონიკონს უნჯ. სხვას ამ სახლებთან კელი ნურავის აქვს.

ბეჰედო: მე ფეხთგანბანილთა მიერ ეკლესია ვადიდე, ერეკლე.

კიდეზე

ქ. ჩვენ, ბატონის შვილი გიორგი, ამ ბატონის მამის ჩვენის ბძანების თანამოწამე ვართ. აგვისტოს ით, ქორონიკონს უნწ.

ბექელი: მეფის ძე გიორგი.

152. არზა აბაშიძის ძირიძისა გასოვის თაოგაზე ერეკლე II-ის
ოჯიით

1789 წ. 27 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4355. დედანი. ქალაქი. 35×21,6 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ჩემს კელმწიფეს მოქსენდეს ბატონიშვილმა მიირთვა:

ქ. ერთი ვეცხლის ლანგარი კათალიკოზს დომენტი ს მიართვა; ქ. ოცდახუთი ფინდიხის ოქრო; ქ. ორი დარაიბაბთი; ქ. ერთი დორის პირი; ქ. ერთი რახტი, ეს რახტი აქაური იყო, დააგირავეს და მისი თეთრი ბანგუას აჩუქეს.

ქ. ბატონმა ჩემ[მ]ა მამამთილმა მიირთვა:

ქ. ცხრა ვერცხლის ფიალა ჩემი სძალი ანა რომ მოიყვანეს, ერისთავს გრიგოლს აჩუქეს; ქ. ორი დარაიბაბთი; ქ. ერთი პატარა ოქროს ზარბი ფინჯნის დასადგმელი; ქ. ორი ორთუქი — ერთი გივის ამილახვარს გაუგზავნა, ერთი ფაშას; ქ. ერთი პატარა ორხუა; ქ. ორი ცხენი.

ქალაქიდან გივის ამილახვარს რომ გავყევით, რაც რამ მქონდა, სრულ აქ დამჩა: საწოლი თავისის მოფენილობით, ქვეშსაგებლით და გაწყობით ჩემი და ჩემის კერძობისა ალა მელიქისაგან და ყარა მდივნისაგან.

ასე სრულ მიებარა ბატონის შვილს და ჩემს მამამთილს, რომ არა დაჰკლებია რა. თვითან ასე დახარჯეს, რომ თავით დასადები ბალი-შიც აღარ მომცეს.

იმდენი თქვენი წყალობა ჩემს შვილებს მოეცეს, რამდენი ჯაფა მე ჩემის ოჯახისათვის გავსწივე. ჩემი მამამთილი რომ დაჰქერილი იყო, შვილიან-თავიანათ აქ გახლდათ. რაც ჩემის ოჯახის გამოსაღები იყო, აქ მე მართმევდენ. სხვას გარდა ასრე გამიჭირეს ერთხელ საქმე, რომ რვა კაბა და ტოლომა გამასყიდვინეს ჩემის ოჯახის ავალაში.

ბევრს თავის წყენას მოგერიდები ჩემო კელმწიფევე, მაგრამ ქვრივი დედაკაცი ვარ. მოკლე დღე მიეცეს თქვენს ორგულს, როგორც ცოტა სარჩო ან მქონოდეს აბაშიძის სახლობაში, ან დამრჩომოდეს. ერთი ქვრივი დედაკაცი გახლავარ, თუ სამართალი მომეცემოდეს, წყალობას ვითხოვ.

სხვას კიდევ ამაზედ გაწყენ თავს ჩემო კელმწიფევე! მზითვის დეკანოზი მომყვა თანა. იმას დასტური უბოძა ჩემ[მ]ა მამამთილმა და იმის სანაცვლოდ ერთი დიაკვანი მომცა; მისი ცალიც მომცა და გამაზღვევინა, ჩემის დეკანოზის ნაცვლად მყავდა; ახლა ბარათში სად-მე აგდებენ. თუ სამართალი მომეცემოდეს, წყალობას ვითხოვ; თუ არა, თქვენის ქირის სანაცვლოდ იყოს.

მეორედ, ბატონიშვილმა თათარს ტყვეები წაართვა, ერთი პატარა ბიჭი მიბოძა, ხუცად გავზარდე, ოცდახუთი ოქრო რომ სწერია, იმაში გამიბარა. თუ სამართალი მომეცემოდეს, წყალობას ვითხოვ.

ერთი სომხის ბიჭი ჩემ[მ]ა მამამთილმა დაიხსნა და მე მიბოძა ბიჭიცა და მისის ნასყიდობის წიგნიც. ჩემ[მ]ა მაზლმა რომ აგვიკლო, წიგნი იმან წაიღო; ჩემი წიგნები, რაც ნასყიდობის წიგნი მქონდა, ჩემი თუ მამის ჩემისა, სულ მაშინ წაიღო. ბევრს თავის წყენას ვერდები, მაგრამ გაპირებული საქმე მაქვს და ისევ კელმწიფეს უნდა ვაწყინო თავი. ასრე წაიღო რაც წიგნი მქონდა, რომ მოკითხვის წიგნიც აღარ დამირჩინა, ერთს პარკში ჩაყარა და ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი ს ა მ ი რ ი ნ დ ო ს ბეკელი მისის კაცებისა და ჩვენის აზნაურშვილების ბეკლები ზედ და[ა]სხა. თქვენს შეცოდებად მუჩაღა დასდვა, რომ ამას ჩემს ძმასა და სძალთან მივიტან და იმათთან გავხსნიო.

წყალობას ვითხოვ, თქვენს წინ მოატანინეთ ის წიგნები და გა-[ა]ქსნევინეთ. წიგნების წართმევას სამი ძალი აქვს: ან მეწამებოდა თავისის ოჯახის ორგულობასა, ან ქურდობასა და ან სიავკაცესა. წიგნები თქვენს წინ გავსნას. რაც ჩემი დანაშაული რამ იქნება, მე დამადვას და თვითან გამართლდეს. ათი-თორმეტი წელიწადია ვსთხოვ და არ მომცა. თქვენი ბძანებაცა ჰქონდა, მაგრამ არ მომცა რაც ნასყიდობა¹ მქონდა. ეგების თქვენის წყალობით გამეკეთებინა რამე, თეთრიც გამიფუქლა და ვერცარა გავაკეთე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: როსცა რომ გაიყრებით და რაც გლეხი გყავსთ გაიყოფთ და მორჩებით, მასუკან ესენი ალაპარაკეთ. ღმერთი რასაც დაგვანახვებს, სამართალი მოგეცემათ უწყოდეთ. აგვისტოს კ^წ, ქორონიკონს უნ^წ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ე რ ე კ ლ ე.

¹ ნასყიდობას.

153. არჯა პააბა ციციშვილისა სამღვდროს იჯარის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. 10 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14574. დედანი. ქალაღი. 22X14 სმ.
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათ
შიწა-მტვერს ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ს პ ა [ა] ტ ა ს.

მერე ამას მოვახსენებთ: ბატონის პაპის თქვენისა და ბიძის
თქვენის წყალობის წიგნი მამირთმევი; მ ძ ო [ვ] რ ე თ ი ს სამ-
ღებრო უბოძებიათ მამის ჩემისათვის.

ამას ვევედრებით მათს სიმაღლეს: ქ ა რ ე ლ შ ი რომ სამღებ-
რო არის, იმის იჯარას წყალობა მიყოთ. როგორც ბატონის პაპის
თქვენის წყალობის წიგნი მქონდეს, ნურც თქვენ მამიშლით. ღმერთ-
მან ასე მაგათს მტერს გაუქიროს საქმე, როგორც ჩვენ გვიქირდეს.
სიღარიბემ გაგვაბედვინა თავის წყენა. აღიწერა გიორგობის თვეს
ათს გასულს, ქორონიკონს უნწ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ბატონს პაპას ჩვენს და ბიძას
ჩვენს მძოვრეთის სამღებრო თქვენთვის უბოძებია. ჩვენ იმათს წყა-
ლობას არ მოგიშლით, ჩვენც თქვენთვის გვობოძებია და დაგვიმტკი-
ცებია. აღიწერა ნოემბერს კწ, ქორონიკონს უნწ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაით მივობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

154. არჯა ვანაძიანთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 10 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14379. დედანი. ქალაღი. 32X14 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს სულ ვ ა ჩ-
ნ ა ძ ი ა ნ თ თავადსა და გლეხთა.

მერმე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კემწიფეს: ჩვენს მთაში
ორიოდ-სამი ღორი მოვკალით. მოგეხსენებათ საბალახე მუდამათ
აგვიღია: მოვიდნენ ნუკრიანელნი და კოტორელნი, მოვიდნენ ჩ ა ლ-
უ ბ ა ნ ს სოფლის პირში, მელორეც დაიქირეს ტყვის მგზავსათ, მე-
ლორეც წაიყვანეს და ღორიც წაასხეს. მიასხეს სოფელში და ათი

ლორი გამ[ო]არჩიეს, დახოცეს და სხვა ღორი და მეღორე გამ[ო]-
ეშოთ ჩვენს მამულში. ეს დაგვემართა, მთა აღარ შაგვრჩა და ბარი-
წაურთმეველი ჩვენის მემინებისაგან.

თქვენ[ა]დ სადღეგრძელოთ ამის სამართალს ველით, რომ სა-
ნართალში ერთხელ გადაგვიწყვიტოთ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგვიარად ხიზიყის მოურავს პ ა პ უ ა ს ასე მოეხსენოს.
ზერამე ეს გეუწყოს: ეს სავაჩანძო ამ არზით ჩივიან ასე, ესენიც შენა-
სასარდლონი არიან, თუ შენ უზამ მად ამათ სამართალს, ხომ კარგია
და გა[ა]რიგებ, თუ არადა ორნივე კარზე ჩვენს სამართალში გამოგ-
ზავნე. იანვრის ი, ქორონიკონს უნც.

ბეჯილი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

155. არსა იასა ანტირიაშვილისა მამულის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 17 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1153. დედანი. ქალაღი. 32×19.3 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს პ ე ტ რ ი ა შ-
ვილი აიდემურის შვილს ი ა ს ე ს.

ჩვენ ორი ობოლი დავრჩით. მამაჩემი რომ თქვენის ჰირის სა-
ნაცვლო შეიქნა, იმ უამად მე თუ შეთს გახლდით, ველარ ვნაბე.
აჲლა რაც თქვენი წყალობა გვეკირებია, არც ერთის მჭერელი არა
ვარ. ალოვნის მოხელეობა და მალრანში სამი საკომლო
თავის კაციოთა გვექონია, ჯანჯანანი ხალაწნის გორის
ძირამდინ ჩემი ყოფილა. აღარც ერთს არავინ მანებებს. ოთხთვე-
ლი რომ სულ პეტრიანთ ერთად წყალობა დაგვემართებია, არც იქ
მაძლევენ წილს, დარჩომილი ვარ ასე ყელგადაგდებული. შეწუხე-
ბული. ღარიბი; ერთის დღის მიწა არა მაქვს, სხვის მამულში გახლა-
ვართ, ღალის ყურს ვქირაობ და ისე ვრჩები.

აწ ამას გევედრებით, რომ თქვენი ნაწყალობევი წიგნები ბა-
ნოთ და შებრალება და სამართალი გვაღირსოდ. მუდამ თქვენი თავის
შეწყენა არ შემძლია. თქვენად გასამარჯვებლად, ერთხელ შეგვიწ-

¹ დავრჩომილი.

ყნარეთ, თუ ოთხთვალში წილი არ მდებია, თქვენი წყალობის წიგნი გამოიტანოს და ის გამოაჩენს. მრავალს კაცს სწყალობთ და მამულს აძლევთ, მეც თქვენი წყალობა შემისრულეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. იანვრის ივ, ქორონიკონს უნც.

თავში

ქ. მღვიანბეგო რამაზ! თუ მეფის ერეკლეს წიგნში ან ბებუის ჩვენის წიგნში ან იმან-ყულ-იხანის წიგნში ან მამად-ყულ-იხანის წიგნში ან მამის ჩვენისა და ან დედის ჩვენის წიგნში და ან ჩვენს წიგნში, რომელშიაც ამის მამა ან პაპა ეწეროს, იმაში წილი აქვს. იასაულობაც შენა ჰქენ და თავის წილი გამოურთვი. და რომელსაც წიგნში არა სწერია, ხომ წილი არ ექნება. იანვრის ივ, ქორონიკონს უნც.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლემ.

156. არზა საამ ხვალაძისა წინაპილის თაოგაჟა ერეკლე II-ის ოკმიტ

1770 წ. 27 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 776. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 20x10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად მხოლოდ ორ ადგილს ნახმარია წერტილი და სამწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს სამეფო კამალაძე საამს.

მეჯვრისხევს ერთი ნასყიდი წისქვილი მაქვს, რომ სიგელიცა მაქვს. ახლა ამ წისქვილს ერისთავი მართმევს. თქვენს სამართალში მელაპარაკოს. თუ არადა, ჩემს ნასყიდს წისქვილს რათ მართმევს. სამართალი გვაღირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. იანვრის კვ, ქორონიკონს უნც.

მეჯვრისკეცს საკომლოებიცა მაქვს, [თუ] ეს წისქვილი წამერთვა, [იმაებს რა ვუყო].

თავში

ქ. ბატონო დივანბეგებო! წინაშე ღმრთისა ამ საქმეზედ მართალა და კეუმარტი მსჯავრი მიეცით ამ არზის პატრონს. იანვრის კვ, ქორონიკონს უნ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლემ.

157. არჯა მარაბლას მოსახლეთა რუს გამოტანის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 12 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14561. დედანი. ქალაღი. 21X15 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შექდეგ ნახმა-
რია წერტილო.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი მოსცეს ერთობლივ
მარაბლას მოსახლეთა.

შარშან თქვენგან წყალობა დაგვემართა და რუ გამოგვიტანეთ.
ზოგი თქვენი წყალობა იყო და თქვენს წყალობას გარდა ზოგი ჩვენც
დავხარჯეთ, მაგრამ ხელი ვერა დაუმთავრეთ, ისიც თარქამის საქო-
ნელმა წაგვიხდინა.

ამას გვედრებით, რომ ჩვენ შექდემა არა გვაქვს, ორმოციოთ
მუშა თარქამიღამ გვიბოძოთ, რალაც¹ ნახნავი გვაქვს, მოურწყობით
არ წაგვიხდეს, იმათი შესამატიცა ვართ — ყარ[ა]ულნიცა, იმათი
საქონელი მუღამ ჩვენშია. თებერვლის 3, ქორონიკონს უნც.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ეს რომელიც მოგინხნენებიათ, ეს
კარი გარიგდება, მაგრამ თქვენ იმ რუს გამოტანას ეცადენით, გააკე-
თეთ და რასაც დახარჯათ, ნავროზ[ს] უკან ჩვენ გიბოძებთ. თებერ-
ვლის იბ, ქორონიკონს უნც.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

158. არჯა გიორგი გარმანოვიშვილისა ვაჟულის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 12 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2826. დედანი. ქალაღი. 21,6X16,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილო.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი გერმანოვის-
შვილს გიორგი[ის] მოსცეს.

ამას მოგახსენებთ: მე რომ დაობლებული ვარ ჩემს გამდელს

¹ რალაც.

ორი საკომლო მამული მარაბდიდამ თუშმალ იბრეიმისათვის მიუყი-
დია. სამი თუმანი გამოურთმევია, ჩემთვის არა მოუხმარებია რა,
კახეთს წასულა. მე ორის-სამის წლისა ვყოფილვარ, უპატრონოთ
გაუშვივარ და ის სიგელი იმ ქაშში არავის დაუბეჭდავს. მოახლი-
საგან მამულის გასყიდვა როგორ იქნება.

თუშმალ იბრეიმა რომ მომკვდარა, მერმე იმის ნაცოლა-
რი ჩემს განაყოფს პაპუას შეურთავს. ის დაუბეჭდავი სიგელი
[ჩემს] განაყოფს პაპუას დაუბეჭდვინებია მოწმე[ე]ბისათვის ჩემს
შეუტყობლათ. ამ მიზეზით ქვრივი თითონ ჰყვანდა, იმ მამულსაც
სათავისოთ გამოელოდა.

ქართლში არ მომხდარა, რომ მოახლეს მამული გაეყიდოს. ასე
უსამართლოთ მექარგება. ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართლის მოწ-
ყალება მაღირსე. პაპუასთვისაც უკითხამთ; ისიც მოგხსენდება, რაც
მოუხსენებია. თებერვლის 6, ქორონიკონს უნმ.

თაეში

ეშიკალათბაშო ზაალ! ესენი მღვიანბეგებთან მიაყვა[ნ]ინე
და სამართალი უსაჯონ. თებერვლის 6, ქორონიკონს უნმ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დაით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

159. არზა ზაალ ზურაბიშვილისა შიის თარგაზი ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 20 აპრილი

ცსსა. 3. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რეუელი № 13.
საბუთი № 42. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[29] ქ. ღმერთმან ბელნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ზაალ
ზურაბის შვილს.

ჩემს განაყოფებს და სახლის კაცებს თქვენი წყალობა მიელოთ
და თავიანთ თათრები უბოძეთ და ჩემი თათრები აქა-იქ ელებში
გაფანტული არის. ორჯელ-სამჯელ თქვენთვის თავი შემეწყენია.

ახლაც ამას გევედრებით, რომ ერთი ოქმი და იასაული გვიბო-
ძოთ, საცა ელებში ჩემი კაცი იყოს, მოვაგროვო. ღმერთი გაგიმარ-
ჯვებს. და თუ ვისმე სიტყვა აქვს, სამართალში მომყუნენ. თუ არა-
და, ჩემსას რას მემართლებიან. აპრილის 6, ქორონიკონს უნმ.

ზ ა [ა] ლ! შემოდგომაზედ მოგვახსენე და ღმრთით რიგიანად გავარიგებთ და წყალობას გიზამთ. აპრილის კო, ქორონიკონს უნც.

160. არზა გრიგოლ სალთხუცისა მამულის თაოჯაჲ
მრეაჲ II-ის ოქმით

1770 წ. 10 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2054. ღედანი. ქალაღი. 24x16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმა-რია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის კემწიფის ჭირი მოსცეს მათს ბანდა გ ი ვ-ს ა და ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს.

ამას მოვახსენებ ჩვენს კემწიფეს: ღღეს აქამღის თქვენის წყალობით გკვირდა მოურაობაცა და მამულიცა. ახლა სამართლით გამოგვეერთო. სხვაგან ხომ მამული აღარსად გვაქვს.

ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ: აქ ჩემს მამულში სამი წისქვილო ბრუნავს და მიწას სოფელი ვნავს, ერთის ოქმის წყალობას ვითხოვ, რომ ჩვენი მამული აქ მაინც უშფოთრად დაგვენბდეს, მანამ აქაეების დოვლათით ქვეყანაზე მშვიდობა ჩამოვარდეს და ცოტაც არის გავიწალნეთ, რომ აქ ერთი ლუკმა პური ეჭამოთ.

თუ არცარა აქ მოგვეცემა და თქენის ჭირის სანაცლო ვიყვნეთ. აქამღი მოკელე ვიყავ, არას უკითხევდი; ახლა ჩემ[მ]ა მამულმა უნდა დაგვარჩინოს. თუ აქაც საშფოთრად გამიჯდება მამული და ნება თქვენია. მარიამობის ით, ქორონიკონს უნც.

თავში

ქ. გარსევან ეშიკაღბაშო! ვისაც თიანეთში სალთხუცის გრიგოლის საწისქვილო ეჭიროს და სხვა სახნაეი მამული¹, ხვალვე ხელი უნდა აუმართო და სალთხუცეს[ს] გრიგოლს უნდა მოაბარო. თუ რამ სიტყვა ვისმე ქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს, მაგრამ თუ სამართალში გამტყუნდა, გარდაეახდევინებთ. აგვისტოს კ, ქორონიკონს უნც.

¹+ თიანეთში.

სახნავს მიწას გარდა, ჯერ საწისქვილოზედ აუმართე ხელი ვისაც ეჭიროს; და სახნავის მიწისას სწორედ შევიტყოფთ და პასუხს მაშინ მივცემთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

161. არზა გაღათარ ბაბიჯვილისა შმის თაოვაზა
ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 81 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 519. დედანი. 19,8×13,5 სმ. ქალღღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის და ყოვლად მოწყალის კემწიფის კირი მოსცეს მათს მონას ბაღათარს ტატიშვილს.

მერე ამას მოგვახსენებ ყოვლად მოწყალეს კემწიფეს. ერთი ჩემი ყმა იანტბელიძე შემამწყრა და იმერეთს გადავიდა. ორი ობლები იქ გაზარდა. არეულობა რომ შეიქნა, იქ გადაველი და გადმოვიყვანე. მეც ერისთვის მამულში გახლავარ დ[ა] ის კაციც ჩემთან გახლავს.

ახლა დავითის შვილი ელისბარ დასდევს დასაჰერათ. ერთხელ კიდევდა დაეკირა და გამოპაროდა; ამბობს, ჩემი არისო. წყალობას ვითხოვ, რომ თქვენს სამართალს წინ გამოცხადნეს, თუ რამ სიტყვა ქონდეს; თუ არადა, რას მემართლება. ღმერთი გადღეგრძელებს. მარიამობის ღ, ქორონიკონს ჩღი.

თავში

ქ. ელიზბარ დავითისშვილო! თუ ამ გლეხთან სიტყვა გაქვს რამე, ჩვენ მოგვახსენე, ჩვენის ოქმით დაიმორჩილე კაცი, თუ არადა სიტყვა არა გაქვს რა, დაეხსენ ამ კაცს, რად აწუხებ. აგვისტოს ღა, ქორონიკონს უნც.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

162. არაზ იოსებ ბაბათაშვილის შიშის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 2 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 46. საბუთი № 41. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[26] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მერმე მათ მიწა-მტვერს მამაცაშვილს იოსებს.

მერმე ამას მოვასხენებთ. ერთი ჭავახი ჭავახეთს დაიკარგა და ყირიმში გაეყვანათ, იქ ტყვეთ იყო. იქიღამ მოვიღა საქართველოში, თქვენ საფარველ ქვეშ გახლღათ, ნეტარხსენებულის მამის თქვენის ოქმი ჭონღა, ვისაც უნღა ეყმოსო. ჩემღან მოვიღა, თოთხმეტი წელიწადი ჩემღან იყო ის კაცი, ბატონყმობის პირობაზედ ნემსახურებოღა არავინ მომღღავებიღა.

ახღა ის კაცი თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნა, ერთი პატარა ბიჭი დარჩა, შვიდი წელიწადი არის მე ვზრღდი. ახღა დოღმამაშვილი მომიხღდა შინა და თავისთავათ ბიჭს! მართმევეღა, ჩემ[ი] ნამუღახღარი ყვანღღაო. ღმერთი გაგიმარჭვებსთ, ამისი სამართალი მღღირსეთ. ენკენისთვის ა, ჭორონიკონს უნც.

ბიჭი ნახეღარწლის გამიზრღღიღა, ღღღ-მამას ობღღად დარჩა.

თაღში

ჩენი ბბანება არის. მერე ამ არზის პატრონს რომ მოუხსენებიღა, თუ ეს ასე არის, ის ბიჭი ამისი ყმა იქნება, სხვას ხელი არავისა აქვს. თუ სიტყვა აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვასხენოს. აღიწერა სეკღღემბრის ბ, ჭორონიკონს უნც.

163. არაზ გოღღაღლისა ეღღისკაცთა თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 27 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2571. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან უკეთიღმსახურესისა და უმალღესისა მეფის ჭირი მოსცეს მათს მარადის მლოცველ ბოღბელს.

1 ბიჭი.

მერე რადგან თქვენს მცველს და მფარველს წმიდას ნინოს ის ელი შესწირეთ და მიართვით, ამ წყალობას ვითხოვთ, იმათს საქმეს ნულარ დაადებთ. იმათ ერთის ბინის წყალობა განუწესეთ; და ერთის ოქმისა და მოასილის წყალობა გვიყავით, რომ იმათგან გამოურჩიოს და იმათის ჭამისაგან გამოვიდეს. თუ იმათის ადგილისაგან და ჭამისაგან არ გამოვიდნენ, სულ დაიკარგებიან. მოგაკსენებენ სავარდანნი ვართო, ვერცარა გ[ვ]იქნა[ვ]ისო და ვერცარა გვიქსავსო. ვემწიფისაგან ჩვენის ბინის დადების წყალობას მოველით. ახლა ნება თქვენის სიმალისა[ა].

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასეულო თ ა რ ი მ ა ნ! მერმე ბოდბლის ელი რომ არის ქ ე ს ა მ ა ნ შ ი, იქილამ უნდა აყარო და სა ლ ა ლ ე ლ შ ი უნდა მოასხა და იქ დაიყენო. ოქდომბერს კჴ, ქორონიკონს უნცჴ.

და სადაც დაფანტული იყოს ამ ელის კაცი, ისინიც მოაგრო-
[ვ]ე და ისინიც ამათთან დაასახლე.

**164. არზა ჩალაუგნელთა მამულის თამაზაჲ
ერეკლე II-ის ოქმით**

1770 წ. I ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13868. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ვემწიფის ჰირი მოსცეს ხელიერთპირი ჩ ა ლ ა უ ბ ნ ე ლ თ.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს ვემწიფეს. თქვენც იქ ბძანდებოდით, რომ ვილაპარაკეთ ჩვენ და მალაროელთ მამულზედ. და თქვენგან ბძანება ასე გვექონდა, რომე სადაო მამული არც ჩვენ უნდა მოგვეხნა და არც იმათ*.

სადაოს მამულის აქედამ ცოტა რამ დავხანით. შარშან ამოვიდნენ, ფეტვიანები დაგვიხნეს, რომ დასამკალ იყო ისეც და ნაფეტვრე-

* გამოვიდეს.

* იხ. 1768 წლის 26 აპრილის არზა-ოქმი ამავე საქმეზე (აქვე, № 128).

ბიც წაგვართვეს. შარშან ხომ ეს გვიყვეს და წელს გავიდნენ და რაც მინდორი გვქონდა, სულ წაგვართვეს, რომ ჩვენ მიწა აღარ დაგვრჩომია რა.

ჩვენთან მ აღაროს კელი არა აქვს; თავს ან აგა არის ჩვენი მემიჯნე და ბოლოს ნუკრიანი. უწინაც ასე მოგვიხსენებია თქვენთვის.

ღმერთი გაგიმარჯვებთ, ერთის გზით გაგვაშველეთ. მამულის წართმევა ხომ ეს არის და ცემით ცალკე გვცემენ. სამი წელიწადია შემოგჩივით, შენად! გასამარჯვებლად სამართალი გვაღირსეთ; დავიმშინეთ, მინდორში აღარ გაგვიშვეს, სასახლეების მეტი აღარა დაგვრჩომია რა, ოკლომბრის კთ, ქორონიკონს უნც.

თავში

ქ. შვილო ბატონო გიორგი! ამ არზის პატრონი და ამისი მოდავენი შენთან შეარიგე ასე, რომ ორნივე რაზი გახადო. და თუ თქვენთან ვერ შეარიგოთ, ჩვენთან გამოისტუმრეთ. გიორგობის ა, ქორონიკონს უნც.

მანდავ შეარიგე, აქ ნუ გამოგზავნი, განაჩენი დაუწერე და მი-

ვცი.

165. არზა ხარაგოშიშვილვაისა მამულის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 10 დეკემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 12. საბუთი № 47. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[62] ღმერთმან ყოელად მოწყალის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათს მიწას ყარაგოზიშვილს მლუღელს გრიგოლს [V] დამის შვილს აღამს.

ამას² მოვახსენებთ: ჩვენმა მოწყალემ კელმწიფემ³ მოკითხული ქნას, თუ ტარშეთს სოფელი ჩემს მეტს საერისთოში აზნაურ-

¹ შენად] შენ ან. ² ქამას. ³ კელმწიფე.

შვილს სკეროდეს ვისმე და თქვენგანც მე მბოძებია. ახლა დემეტრე ყობია შვილის ქურივს მოეხსენებინა, ტყუილად ოქმი გებოძებინათ. თუ თქვენზედ დანაშაული მაქვს რამე, თქვენის ჭირის სანაცულო იყოს ჩემი თავი და შვილი. თუ არადა, ღმერთი გაგიმარჯვებს, ჩემი მამული მევე მიბოძეთ. აღიწერა დეკემბრის 8, ქორონიკონს უნც.

თავში

ჩვენ მაგიერად არაგვის მოურავს ქაიხოსროს ასე უამბეთ, მერმე თუ მაგ ყობიაშვილის ქერი[ვ]ს სხვა მამული ჰქონია და უთხოვინა, ჩვენ იმას უბოძებდით, თვარემ ჩვენ გრიგოლს [63] და [ა]დამის შვილებს მამულს არც წავართმევდით და არც წავვირთმევია; ამას თავის მამული დაანებე, ამის მამულთან სხვას ხელი არავისა აქვს. დეკემბერს 8, ქორონიკონს უნც.

რომელიც სოფელი ამას მოუხსენებია ხევს ტყაშეთი, ამათი ყოფილა და არც ჩვენ გამოგვირთმევია.

**166. არზა პაპალა სათლიკუდაშვილისა მამულის თაოზაჯი
ერეკლე II-ის ოქმით**

1770 წ. 20 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 430. დედანი. 20,2X17 სმ. ქალაღი. მხედრული. განკეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. შღრ. საბუთი № 132.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ვემწიფის ჭირი სათლიკუდაშვილს პაპალას მოსცეს. ამას მოვახსენებ ჩვენს ზემწიფეს: ერთი ნატყვევები კაცი გახლავარ, ვალით სავსე ვარ, სახსარში ამილია. ამთონი თქვენი წყალობა იყოს, რომ ნასყიდობა მამული მაქვს, იმისი დასტური დამცეთ, გავყიდო და მოვალეების თრევას მოვრჩე. თქვენ სადღეგძელოთ, მეორეთ ნულარ დამატყვევებთ, თქვენი შვილების [ს]ადღეგძელოთ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერმე ამ პაპალას თ[ავის] სახსრის ვალი რომ დაზღებია, ამას უწინაც მივეცი ოქმი, თავის ნასყიდი მამული

გაყიდოს და მოვალეს მისცეს. მაგრამ რომელიც ნასყიდი არა ჰქონდეს, სამკვიდროს მამულსა და ...* ის. აღიწერა დეკემბერს კ, ქორონიკონს უნ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

167. არზა ეფემიასი გირაოს თაოგაზე არეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 2 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 476. დედანი. 29×15,6 სმ. ქალაღა. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ლმერთმან უკეთილმსახურესის და უმაღლესის ყოვლად მოწყალის ყოვლის საქართველოს კელმწიფის ჰირი მათს მიწას ეფემიას მოსცეს.

მერმეთ ამას მოვახსენებთ ჩვენს კელმწიფეს: თქვენს სიმაღლეს მოეხსენება, როდეს დაჭირვებას მიეცემა, თუ რამ აქვს ნივთი კიდევ გაჰყიდოს, არამც თუ და[ა]გირაოს. ჩვენც დაგვეჭირა და გრეკელი დაუგირავეთ გედევანიანთა.

ახლა თქვენის დოვლათით დახსნას ვაპირებთ, რადგან ჩვენ დაგვჩა რომ გავიყარენით; და გედევანისშვილი არ გვახსნევენებს. ჩემს მაზლს აქ მივეციოთ და ის სოფელი ჩვენ გვერგო. ჩემო კემწიფევ, ისიც რომ გავყიდოთ, ჩვენ რაღა დაგვარჩენს. და თუ ჩვენის ცოდვით ასრე გაგვიჭირდება, რომ იმას გავყიდოთ, თქვენ მოგართვათ, ის არა სჯობს?

ამას ვევედრებით თქვენს სიმაღლეს: რაც მიუცია, გამოგვართვას და ის სოფელი ჩვენი ჩვენ მოგცეს. ამის ოქმის წყალობას ვითხოვთ, ჩემო ხელმწიფევ. დეკემბერს ლა, ქორონიკონს უნც.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ეს სოფელი უნდა დაახსნევინოთ, რად-

* ოთხი-ხუთი ასო არ ირჩევა.

განც თქვენს თეთრს გაძლევსთ, გამოართვით, დაახსნევინეთ, ნუ-
ლარ აჩივლებთ. იანვარს ბ, ქორონიკონს უნთ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

**168. არზა ზურაბა თაჰინაშვილისა გამოსალაგის თაოააჴი
ერეკლე II-ის ოქმით**

1771 წ. 10 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 445. დედანი. ქალაღი. 19,8×13 სმ. თავი მოხეუ-
ლია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახ-
მარია ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალის ხემწიფის ქირი მოსცეს გორელს მათ
მიწა ფეხთა მტვერთა თ ა ყ ი ნ ა შ ვ ი ლ ს გიორგის შვილსა ზ უ რ ა -
ბ ა ს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს ხემწიფეს: ამას წი-
ნათ თავი გაწყინეთ და არზი მოგართვი გორელების საქმეზედა. გო-
რელებმა სახლი ამიკლეს, კიდევ გამამართვეს ფარჩა.

თქვენი წყალობის წიგნები გვაქვს, იმიტომ არ ვაძლევდი, მაგ-
რამ თავიანთი არა დაიშალეს. რადგან თქვენი წყალობის წიგნე-
ბი გვაქ[ვ]ს, იმდელი თქვენი წყალობა იყოს, ოქმის წყალობა გვი-
ყავ, რომ მამასახლისი და გორელები დამეხსნან, ღმერთი გაგიმარ-
ჯებებს.

თავში

ქ. ...* მოს...* ჩვენიც...* აც ეს რომ თარხანი იყოს...** ეს ფარ-
ჩა რომ გამოგირთმევიათ, თითონ არა ჰქონია და სხვაგან აგიღებინე-
ბიათ, ავათ მომხდარა, მაგრამ აღარა გაეწყობა რა. ამას ჯაბრსა და
უსამართლოს ნურას უზამთ. იანვრის ი, ქორონიკონს უნთ.

ამ ფარჩის ფასი ჩვენ უნდა მივსცეთ, რომ ბარათიც მიგვიცია
ამისი.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

* აკლია რამდენიმე სიტყვა.

** აკლია ერთი-ორი სიტყვა.

1771 წ. 18 იანვარი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 681. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმა ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს თედისეზვილს ლაზარესა. მერე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს ხემწიფეს. მე ხომ ბატონისშვილის მოალაპე ვარ და იმისი ალაპი უნდა გადავწყვიტო. ამისი გადაუწყვეტლობა ხომ არ იქნება. ამ ალაპის მეტი არც თქვენი ხარჯი გვღებია და არც იმ ციციშვილებისა. რაც რომ ხემწიფისაგან წყალობა დაგვემართება, ის უნდა გაგვიწესო.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი წყალობა უნდა გვიყოთ. რვა აბაზი ეხლაც დაუწერიათ და სუ[ლ] ტყუვილის კაცისთვინ. დაიწერა იანვარს ივ, ქორონიკონს უნთ.

თაეში

ჩვენი ბძანება არის. ამ არზის პატრონი ჩვენი რადგან მეალაპე არის და ხატის შეწირული, საქვეყნო სათხოვარი რომ იყოს — ან ლაშქარი¹ ან ჯარისათვის სურსათი, და ან მაგისტანა უცხოს ქვეყნის ჯარის ხარჯ[ი] რომ იყოს, ამაში უნდა გაერიოს; რაც ერთის კომლის სათხოვარი იყოს, უნდა ეთხოვოს, მეტს ნუ სთხოვენ.

სხვა რაც ან ჩვენი სამასპინძლო რომ ვითხოვოთ, იმაში ნუ გაერევა. ამ გზობით სამასპინძლო რომ აწერია, გვიპატიებია, ნუ გამოართმევენ.

ღე თეთი რადგან ნოდარის შვილის კიკოლასი და იმის ძმის ამილდაბარის საუფლისწულო არის, რაც იქ ამათი მოსახლობის აზნაურშვილს გარდა საუფლისწულოთ მისცემიათ, რადგან ეს ლაზარე ამ ლეთეთში სახლობს ამ ნიკოლოზის ხელთ უნდა იყოს; სხვას ამის სახლისკაცებს ხელი არა აქვთ და ნურცარას იმსახურებენ.

მაგრამ რაც ამას არა სდებოდეს, ამაზე მეტს ნიკოლოზ და ამის ძმა ნურას იმსახურებენ და ნურცარას უღებს დაადებენ, თვარემ უწყენთ. ალაპი როგორც ზღებია ამათს საერთოს ბებიასა და პაპასა, უნდა გარდაიხდიდეს. იანვარს ივ, ქორონიკონს უნთ.

¹ ლაშქარი.

ქსა. ფონდი 1450. დავთარი № 30. საბუთი № 226. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[187] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს და ფ-
ც ვ ი ა ს შ ვ ი ლ ს ი ო ა ნ ე ს.

მერე ამას მოვახსენებ. ერთხელ დავტყვევდი თხოთმეტის სუ-
ლის ხიზნით რომ ჩემის სახლისა აღარავინ დარჩომილა. ერთი ძმა
მყვანდა, ისიც იქ მამიკლეს. მერე თ ე ლ ა ვ ს ნეტარად ხსენებულმა
ბატონისშვილმა ბატონმა დედოფალმა დედა თქვენმა დაიხსნა ჩე-
მის მეუღლით ორივე თავის ძის სადღეგძელოთ და გასამარჯვებლად.
მას აქეთ თქვენის წყალობით კიდევ ხიზნის პატრონი შევიქენ, მტრი-
საგან მეშინოდა და რ უ ი ს [ს] გალავანზე შორს ვესახლე.

[v] ახლა ოთხი წელიწადი არის თქვენის დოვლათით ერთი სა-
კირე დავსწვი, კოშკის საძირკველი ჩავდგი და ერთი კაცის სიმაღ-
ლეთ მიწას ზევით ავაშენე. სადაც ვინც ქართლში სიმაგრე გააკეთა,
სულ თქვენის წყალობითა და თქვენის ნაწყალობევის მუშით გააკე-
თეს.

მე ერთი კომლი კაცი მყავს, ხან არ აშენდას წამართმევენ,
ხან ამირეჯიბისათვის საღოლაშენს წამართმევენ, ხან ხ ი-
დ ი ს თ ა ვ ს — თქვენის ბძანებითა და ჩემს საქმეს კი ველარას მიე-
სწდომივარ; და ოთხის წლის დამწვარია და მიფუჭდება.

ბედნიერს ხემწიფეს ამას ვევედრები, თუ რომ სხვა წყალობა
არ დამემართება, ერთი კომლი კაცი ჩემი მყავს და ერთი კომლი კა-
ცი დ ე მ ე ტ რ ე ც ი ც ი შ ვ ი ლ ი ს ა არის, ის მეხმარება, ახლო
მეზობელი არის. ამ ორის კაცის წყალობა მაინც დამემართოს, რომ
აღარსად გამომართონ მუშათ, კიდევ ხელმეორეთ არ დავტყვევდე და
საურჯულოეთ არ გაეხდე და ის კოშკი ავაშენო თქვენის წყალობით;
დიად, ავს ადგილს ვსახლობვარ. თებერვლის კდ, ქორონიკონს უნთ.

თავში

მღივნებ[ო], დაფქვიაშვილს უნდა ეს მუშა მოუქრათ, რადგან
თვითონაც კოშკს მუშაობს. მაგრამ რაც მუშა ან ქარელისათვის

გვიპატივებია და ან ამასთვის სახილვისთვის მუშა, სხვას ადგილიდამ უნდა შეასრულოთ. თებერვლის კმ, ქრონიკონს უნთ.

ვინც ამისი მოასილი ხართ, დაეხსენით!

171. არჯა სოლომონ აბაზაძისა სამართლის მიცემაზე
მღვიანავებთა ოქმით

1771 წ. 6 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1405. დედანი. 17,3×10,4 სმ. ქალაღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბატონის დივანბეგების ჰირი მოსცეს მათს მონას-
ა ბ ა ზ ა ძ ე ს ს ო ლ ო მ ო ნ ს.

მაჰავარიანს რომ უჩივლე და მაჰავარიანმა ქოჩორა-
ძე დაიტანა, რომ ი[მ]ან მოპარა, მე ორში ურევივარო, ამ ქოჩო-
რადეზე ოქმი მიბოძეთ, რომ აქ თქვე[ნ]ს სამართალში გა[ა]ხლონ.
ალიწერა მარტის ე, [ქორონიკონს უნთ].

თავში

ქ. მღვიანბეგის სიკეთით სახსენებელი მ უ რ ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ო-
ი ე ს ე! მერე ამ არზის პატრონი რომ ამ არზით ჩივის, ეგ ქოჩორა-
ძე აქ სამართალში გამოგზავნე და მაგას ვინცავინ ან მართებული მოწ-
მე[ე]ბი ყვ[ა]ნდეს ან იცოდეს ვინმე, იმათ სისწორის² მუჯალა გა-
[ა]კეთებინოს, ისიც თან წამოილოს, აქ სამართალში ჩამოვიდეს.
მარტის ვ, ქორონიკონს უნთ.

ორი ბეველი: 1. ფ ა რ ს ა დ ა ნ

2. მონა ლთისა ამილახერისშვილი მოურავი იესე.

172. არჯა ზაღვინე აბაზაძისა სამართლის მიცემაზე
მრავალე II-ის ოქმით

1771 წ. 11 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 189. დედანი. ქალაღი. 26×10,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის კემწიფის ჰირი მოსცეს მათს ფეკთა
მიწა-მტვერს ა ბ ა ზ ა ძ ე ს ზ ე ღ გ ი ნ ს.

¹ + ამისი. ² სისწორის.

ამას მოვახსენებ თქვენს უმაღლესობას: აგერ ოთხი წელიწადია მე და ხიდიბეგისშვილის მოყრობის საქმე სამჯერ თქვენ-თვის თავი მიწყენია და არზა მამირთმეგია; არც გამშვები, არც შემრ-თველი, შვილი ტყვეთ მიზის. ერთი ბერი კაცი ვარ, ჩემი თავის შენახვაც არ შემეძლია, თუ არადა ქალის შენახვა შემეძლოს.

ამდენი თქვენი წყალობა იყოს თქვენს გასამარჯვებლათ და თქვენის ძისა და ასულის სადღეგრძელოთ, ერთი სამართალი და სა-ნათი თქვენს ძმას პატრიარხზე გვიბოძოთ, რომ სამართალი გვიყოს სჯულიანის საქმით.

თავში

ქ. ბატონო დივანბეგებო! სწორე ეს არის: თუ უნდოდეს ხიდირ-ბეგისშვილს, შეირთოს ის ქალი; თუ არადა, აბა[ზა]ძეს მამულს მზი-თვეში არ მივსცემთ. თუ ხიდირბეგისშვილმა არ შეირთოს, ვისაც უნ-და მისცეს. მარტის. ია, ქორონიკონს უნთ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეჟედ ცხებულს, ვ რ ე ა კ ლ ე.

173. არზა ააბაბა ციციშვილისა მამულის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 12 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 2491. დედანი. ქალაღი. 23,8×13,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალეს კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათ მიწა-მტვერს ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ს პ ა ა ტ ა ს.

მერე ამას მოვახსენებთ: დოე სი რომ გაყიდეს ჩემმა სახლის-კაცებმა, არ უკითხავთ და არც შეუტყობინებიათ ჩემთვისა. თქვე-ნი წყალობა მოვიდა ჩვენზედა და ჩვენი მამული დოესი ისევე წყა-ლობა გვიყავით და დაგვახსნევინეთ.

ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე ს ა რ დ ა ლ მ ა რომ დაიხსნა დოესი, მე რაც შემამხედებოდა ჩემი წილი — მეოთხედის ნახევარი დავიხსენ, შა-შინვე თეთრი მივეც და ნახევარი ჯერ არ დამიხსნია. ჩემზე მეტი ერ-თი შაური არ გაუღია, რაც შემამხედებოდა ჩემი წილი, მეტიც გა-მამართო თეთრი. რაც რამ მოსაუალი მოვა დოესში, მერვედს მაძ-ლევს ყოველთვის, როგორც თეთრი გავვიღია.

ამას ვევედრები მათს სიმალღეს: ერთი ოქმისა და იასაულის

წყალობა გვიყონ, რაც წილი მქონდეს და დღეს მაძლევდეს, მერვედი ციხე და მამული გამიყოს, ჩემი წილი მამცეს.

უსყიდს მამულშიაც მეყოფა რაც უსამართლო და ძალა მჭირს. ნასყიდი მამული მაინც სამფოთარი არა მქონდეს რა. აღიწერა თებერვალს კა, ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. ბატონო ციციშვილო სარდალო ალექსანდრე! ამის პალიათი წერილით გვაცნობე და შეგვატყობინე. მარტის ივ, ქორონიკონს უნთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დაეით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს. ერეკლე.

174. არზა ჯანოსრო სააპაქისა შვიზის თაოზაზე

ბრეკლე II-ის ოპიით

1771 წ. 13 მარტი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 5555. დედანი. ქალაღი. მხედრული. 24,8×15 სმ. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს ნიწას სააკაძეს ქაიხოსროს.

ამას მოვასხენებთ: დღეს თქვენი წყალობა დაგვემართა — კიდისთავი შენდება. თქვენის წყალობის მოიმედენი ვართ, რომ დავსდგეთ. აქამდის არას ვნად[ე]ლობდით, სადაც ჩემი ყმა იყო, სად უნდა დამეყენებინა.

ახლა ვევედრებით თქვენს მოწყალეებასა, სადაც ჩემი ყმა იყოს. ერთი ოქმი და იასაული მიბოძოთ, ამიყაროს და მამეცეს, რომ ჯიღისთავს დავსდგე და დავასახლო. ფებერვლის კდ, ქორონიკონს უნთ.

ქ. ბოდორმას არის ორი კომლი ზეიკიძე იორდანე და მისი სახლისკაცი შაბურიშვილის გლახას კელთ არიან. ქ. ერთი ლამისყანას არის ერისთვის მამულშია ბერუა. ქ. ახალუბანს არის მიღრიჯანაშვილის საკომლი ერთი გულია და ივანე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ლაზარე! ეს კაცნი აუყარე და მოაბარე. კიღისთავს დაასახლოს. თუ სიტყვა ჰქონდესთ რამე,

მოგვეცნენ, თუ არა თავისი ყმა ყველამ მოსცენ. მაგრამ ეს კი არ იქნება, მივიდეს, გაძარცოს, გამოართოს რამე და ის გლეხები ისევ გაუშოს.

იციოდე, იასაულო, შენცა და ქაიხოსრო სააკაძესაც დიდად ავად მოგებურობით, თუ ამ ოქმს იმაზედ იღებ, რომ გამოართო რამე და გაუშო. თუ აყრა გინდა, აპყარე; თუ არა, გამოს[ა]რთმეველად კი არ მოგვიცია ეს ოქმი. მარტის იგ, ქორონიკონს უნთ.

ასაყრელად მარჩილი გამოართვი მაგათ პატრონს, ვისიც ყმა არის. გლეხს ნუ გამოართმევ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფეჲ ცხებულს, ბ რ ე კ ლ ე.

175. არზა ელია ავალიშვილისა მამულის თაობაჲჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 14 მარტი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 50. საბუთი № 111. პირი. ქალაღი. მხედრული. შდრ. საბუთები №№ 132 და 166.

[77 V] ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის კირი მოსცეს ე ღ ი ა ა ვ ა ლ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ქ ვ რ ი ე ს ა და ო ბ ო ლ ს.

ამას მოვახსენებთ. თქვენის შეილების სადღეგრძელოთ დიდა წყალობა დაგვემართა თქვენგან. პ ა პ ა ლ ა ს ა მ თ ლ ი ს კ უ დ ა ს - შ ვ ი ლ ი ს სახსარში თითონ ელიამ მისც[ა ოც]დაოთხი თუმანი, პაპალას უნდა მიეცა.

ახლა თქვენი ბძანება და ოქმი იყო: ქვრივისა და ობლის მამული არავის გაეყიდნა. აილო, რაც კარგი მიწები იყო, პ ე ტ რ ე ს ნისცა. ამატელი კაცი ვერ ვიშოვნე, რომა თქვენთვინ მამეხსენებინა.

ზ ა [ა] ლ ზ ე დ ოქმი მქონდა¹ შეითარზედა²: რაც ამ ქვრივს და ობოლს დაჰკირება და[ა]დგეს, შეგვატყობინეო. ახლა იმანაც იმათი ხათრი დაიკირა, აღარა მოგახსენათ რა. თქვენთ გასამარჯვებლათ ერთი ასეთი კაცი [78] გვებოძე რომა ჩვენი დაჰკირება მოგახსენოს. თუ მამული არ გვექნება, ქვრივი, ობოლი რილათი უნდა დარჩეს. მარტის ია, ქორონიკონს უნთ.

¹ მქონდეს. ²+ იყო.

ზა[ა]ლ მეითარო! ამ ედია ავალიშვილის ქურივი და ობოლი რომ შენ მოგაბარეთ, მაგის კაცებს ნურცაეის მამულს გააყიდვინებ ჩვენს უბძანებლად მაგის ყმას ვისმე; და თავისი ყმებიც ამსახურეთ, თვარემ გიწყენთ. მარტისთვის იდ, ქორონიკონს უნთ.

მაგრამ ყმებსაც უსამართლო არავინ უყოს, ღმერთი ავით ჩამოგვართმევს თქვენც და ჩვენც.

176. არზა შულავრელაზისა სახნავი მიწის თაობაზე
ბრეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 18 მარტი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 8670. დედანი. ქალაღი. 32,8×14,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის, ბედნიერის კემწიფის ქირი მათს ცხენთა ტერფს სულ ხელერთპირ შულავრელთ მოსცეს.

თქვენც მოგეხსენებათ ჩვენი შეწუხება, ზეით წყალი დაგვიწყდა, აღარა მოდის; და ქვეითს რუზე გვეედრებით, რომ მდივანბეგს უბძანოთ სახნავი მოგვცეს, ან ჩალთუკი ან ბანბა ან ფეტვი დავთესოთ და მოვიყვანოთ, თქვენი სამსახურიც შევიძლოთ და ჩვენც დავრჩეთ. თუ ქვეითს რუზე ჩვენ სახნავის წყალობა არ დაგვემართა, ჩვენი დარჩენა ძნელი არის. და ნება ყოვლად მოწყალის კემწიფისა არის. მარტის ა, ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. ჩვენი მაგიერად დარბაზ ბატონს იოვანე მდივანბეგს ასე უამბეთ. მერე შულავრელებს სახნავი მიწა მოეცით, რომ ჩალთუკი, ბანბა და ფეტვი დათესონ და იოლას წაეიდნენ. აღიწერა მარტის იმ, ქორონიკონს უნთ.

თქვენს რუზედ ასეთის ალაგიდამ მიეცი სახნავი, რომ წყალი მიხედებოდეს და ერთი ინთიფაც ჰქონდეს.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე-

177. არზა სოლომონ აბაზაძისა შიის თაოგაჯა
ერეკლე II-ის ოპიით

1771 წ. 28 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14364. დედანი. ქალაქი. 21×10 სმ. მხედრული. დაზიანებული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი მოსცეს მათ მიწას
სოლომან აბაზაძესა.

მერე ამას მოვახსენებ ბედნიერ კემწიფესა: ერთი ჩემი მემკვიდრე კაცი ბოლაკაძე და სვიმონა წმინდის გიორგის უთხვის მნათე არის, იასე დიასამიძეს ყავს. ასევე თქვენი ორგულია, როგორც ჩვენი მამული აოხრებული არის; ხატის სამთლის ამთებიც აღარავენ მყავს.

ამას გევედრები, ჩემის კაცის წყალობა მიყოთ, აყვაროთ და სურამ [ს] მივიყვანოთ. თქვენათ გასამარჯვებლათ¹ და თქვენის ძისა და ასულის სადღეგრძელოთა წყალობა დამართეთ. მარტის იკ, ქორონიკონს უნთ.

კიდებუ

ქ. სურამის აზნაურშილებო და სურამელებო! ამის ჰალილათი სწორე მოაწერეთ, ეს კაცი ვისი ყმა არის; ამ სოლომონის მოხსენებული მართალი არის თუ არა, სწორე მოგვახსენეთ. მარტის კწ, ქორონიკონს უნთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულლო იოსებ ელიოზის შვილო! მერე ამ არზის პატრონს რომ ამ არზით მოუხსენებია, ეს კაცნი აუყარე და ამ სოლომან აბაზაძეს მოაბარე. თუ ქეშმარიტი სიტყვაა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს, მაგრამ თუ გამტყუნდება, გარდავაზღვევინებთ. იანერის კვ, ქორონიკონს უმ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ გასამასაჯებელათ.

ქ. ბედნიერის ხემწიფეს ამ არზისა აღი[ლ]ათი და სწორე ებძა-
 ნა, ჩვენ მ უ რ ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ა ი ე ს ე [ს] ა და სურამის მამა-
 სახლის და ერთობილთა სურამელთა ვკითხეთ, ყოველი მახსოვარი
 შენსა მზესა ფიცენ, რომ სწორეთ უთხოვია, მოსახლეც არიო და ხა-
 ტისა [მ]ნათეცა იყო, ნება ხემწიფისა ასრულდეს. დაიწერა მაისსა

კმ, [ქორონიკონს] უნთ.

--

--

178. არზა ღაპით ერისთავისა შიის თაოგაჯე
 ვარაქლე II-ის ოპიით

1771 წ. 29 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14051. დედანი. ქალღი. 35X12,5 სმ.
 მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიერის კელმწიფის ჭირი
 მოსცეს ერისთავს და ვითს.

მერე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კელმწიფეს. ამას წინათაც
 მოვახსენეთ, ქაიხოსრო ტატიშვილი რომ მერგო, ორა
 კომლი კაცი ჰყვანდა. იმის შეფარდებული აზნაურშვილი ყულარა-
 ღას ერგო. ამ ჩემს კაცს ერთი კომლი კაცი ჩხეიძემ გამოართვა
 და ერთსა ახლა თქვენ ართმევთ. მართალია, ყულარაღასს უყიდ-
 ნია, მაგრამ ამისთვის მიუცია და რომ შევაფარდეთ აზნაურშვილები,
 ის კაცებიც ჩაუგდევით და ისე შევაფარდეთ.

ახლა ყულარაღასი თეთრს აძლევს ქაიხოსრო ტატიშვილს და
 კაცს ართმევს, რადგან ის კაცი თქვენი ყმა არის, ნება თქვენია აპყა-
 რეთ, მაგრამ მე ყულარაღასს თეთრს არ გამოვართმევ, კაცისათვის
 კაცი უნდა მომცეს.

ამის სამართალს ვითხოვთ: მე ჩემი კაცი როგორც ბარათში
 მრგებია, ისე უნდა შემისრულდეს და ისე უნდა მომეცეს. წყალო-
 ბას ვითხოვთ, სამართალი მომეცეს. აღიწერა მარტის კთ, ქორონი-
 კონს უნთ.

ქ. ბატონო მდივანბეგებო! ეს თქვენ გასინჯეთ და სამართლით თუ კაცი ერგებოდეს, კაცი მიეცით. და თუ მიწა ერგებოდეს — მიწა. აღიწერა მარტის კთ, ქორონიკონს უნთ.

ქ. ამაში ყულარალას სიტყვა ჰქონდეს რამე, ილაპარაკოს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

179. არჯა სოლომონ აბაზაიისა შიის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 4 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 190. დედანი. ქალღი. 26,7×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახშირი არ არის.

ქ. ლმერთმან უმაღლესის ჯემწიფის ჰირი მოსცეს მათს ფეკთა მიწას მტვერს ა ბ ა ზ ა ძ ე ს ს ო ლ ო მ ა ნ ს.

ამას მოვახსენებთ მათს უმაღლესობას: სამი კვამლი კაცი აქ ჭეემო ქართლში გახლამთ თქვენი წყალობა: ერთი ჯავახისშვილი ტირძნისს არის, ერთი ბლიაძე კარბს არის, მესამე მერეთს არის — ისიც ჯავახისშვილი, არცარას თქვენ გემსახურებთან¹, არცარას მე მეპუებთან. თქვენგან წყალობა მჰირს, ჩემთვის უსარგებლო არიან.

ამდენი თქვენი წყალობა იყოს, ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, რომ ავეყარო და სურამს მოვიყვანო. ერთი ბერიკაცი იქ სურამს არის, რაც თქვენი ბძანება მოვა, ყველას იმას ვაწვევინებ², იქ ერთმანეთთან დავაყენო და თქვენი სამსახური გავაწვევინო. აღიწერა აპრილის დ, ქორონიკონს უნთ.

ქ. ჩვენი ბძანება არის იას[ა]ულო გედეონისშვილო ბეცი ა ვ! მერმე ამ არზის პატრონის კაცნი სადაც ესახლ[ნ]ენ, აჰყარე და სურამს მიასხი ახლავ. და თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენონ. აპრილის დ, ქორონიკონს უნთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ გემსახურებენ. ² ვაწვევინებ.

180. არზა მარიამ ჯავახიშვილისა მოწაღლუბის თაოგაჲე
ერეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 7 აპრილი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 2418. დედანი. ქალაღი. 28,2×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერ[ი]ს კემწიფის ჭირი სამარადისოდ ეამ ყოველ ხელაპყრობით მათს და მათის შვილების მლოცველს საცოდავს ჯ ა ვ ა ხ ი შ ე ი ლ [ი] ს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს ქ ე რ ი ე ს მ ა რ ი ა ვ ს მოსცეს.

ამას ვევედრები თქვენს სიმაღლეს. თქვენთა გასამარჯვებლათ, თქვენის მარგალიტ[ი]ს შვილებ[ი]ს სამლოცველოთ, თბილელ[ი]ს თეთრიდამ ერთის ჩოხისა და მაზარის ფასი მიბოძეთ, თქვენი კემწიფობა ვილოცო. იმას სასუფეველი მიეცეს.

ამასაც გევედრებით, მამასახლისს უბძანოთ: საყდრ[ი]ს ახლო ერთი სახლი მამცეს, თავი მოვაფარო, თქვენი ძე და ასული ვლოცო. ბ ა რ ა მ ა შ ე ი ლ ს მამასახლის[ს] უბძანეთ, მთავარეფისკოპოზ[ი]ს საყდრ[ი]ს კარზე მამცეს. ჩემო კემწიფევე, უმოწყალოს ნუ გამიშვებ, თქვენათ გასამარჯვებლათ. ერთი ღმერთთა და მეორე თქვენა ქერივ[ი]სა და ობლ[ი]ს მოწყალე. თქვენს სიმაღლეს თქვენს ნათლულს ობოლს გ ო გ ი ა ს ა ც ვ ა ვ ე დ რ ე ბ, შეიწყნაროთ.

თავში

ქ. თუმანიშვილო პაპუავ! თბილელის სასულიეროთ, თბილელის საქონლიდამ ოთხი მინალთუნისა მოეც რამე. აპრილის 8, ქორონიკონს უნთ. ერეკლე

181. არზა ღვინთიოვნილუბისა შმის თაოგაჲე ერეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 8 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 518. დედანი. ქალაღი. 41,8×16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი ხემწიფის ჭირი დ ა ვ ი თ ი შ ე ი ლ ს ზ ა ა ლ ს, დ ა ვ ი თ ს და ე ლ ი ზ ბ ა რ ს მოსცეს.
მერმე ამას მოვასხენებთ ჩვენს მოწყალეს ხემწიფეს. მოგეხსენე-

ბათ ამ ზემო ქართლში ჩვენი ჯაბიც ყოფილა თქვენის წყალობით, წმითა და მამულით. ახლა ასე დასაწყლებული ვართ, რომ სულს იქით ილაჯი აღარ გვაძს, ცარიელი თავები აგვიშვერია და დავდივართ. ღმერთმან ასე თქვენი ორგული შეაწუხოს, შეწუხებულნი უმამულთ ჩვენ ვიყვნეთ, ერთის სახლი არსადა გვაქვს, რომ თავი შევაფაროთ, ღმერთი გაგიმარჩევებს, თქვენს ხემწიფობას უჯესტაესად ა[ა]მალლებს, თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ გვიშველე რამე, ნოწყალების კარი განგვიღე, სამართალი გვაღირსე. ყოველმა საქართველოს კაცმა, დიდმა თუ მცირემ, თქუენი მოწყალება მი[ი]ლო, ჩვენც ვევედრებით თქვენს მოწყალებას რომ სამართლის კარი არ დაგვეხშოს თქვენს ხემწიფობაში, რომ ჩვენ სამართალი არ დაგვემართოს ჩვენს მამულზე, მაშ, ჩვენ უბედურებას როდილა რა გვეშველება.

ჩვენი არზი და მოხსენება ეს არის თქვენის სიმაღლის კარზე, რომ ფავლენიშვილს პაპუნას ბ რ ო წ ლ ე თ ი უქირამს ნასყიდობით. სიგელიც აქვს, მაგრამ მამაჩემი გ ი ო რ გ ი ხუთის ძმის უნფროსი გახლდათ, მერე ეს დავით გახლდა, ოთხი უნცროსნი სხვანი იყვნენ, იმათ მისცეს, არც მამაჩემი გახლდათ აქა, არც ბექედი დებულა იმისი, ეს ბიძაჩემი დაკარგული იყო, დიდი ხნის ანბავი არ არის, ცხრა თუმნის მეტი არ მოუციათ, ბედავლათობით არის მიცემული, იმისი ნაეაქრი ბატონის სათხოვარში არ გაღებულა, სახლს არ მოხმარებია, ვალი არ გარდუწყვეტია, ასე უბრალთ გვაქვს დაკარგული.

ამას მოვახსენებთ თქვენს მოწყალებას, რომ ჩვენის ცოდვის პასუხი არა გვკითხოთ და სამართალი გვაღირსოთ, დაგვახსნევინოთ, ჩვენც თქვენის დოვლათით დაერჩეთ, იმას თქვენი წყალობა თავისი საყოფი აქვს; ჩვენც ეგება ღმერთმა და თქვენმა დოვლათმა თქვენი სამსახური შეგვაძლებინოს და საქართველოში არ ამოვარდეთ.

ღმერთმან ხომ უწყის, დალისტნიდამ დატყვე[ვე]ბული მოგვიყვანოთ და დაგვასახლოთ, ისე მაღლი შეგვეწვავთ თქვენცა და ამ საქართველოსაცა, დავიციდებით, დავვირავდებით, რითაც გზით არის დავიხსნით, ამდენს ხანს უჭამია, ღმერთმან თქვენს სამსახურში მოაზმაროს, ახლა ჩვენი შვილი ჩვენ დაგვახსნევინოს.

მრავალს კაცს დაუხსნია თავისი ტყვე თქვენის დოვლათითა და ჩვენც წყალობა გვიყავით, მომადლეთ ღმერთსა. ღმერთი გაგიმარჩევებს, ნუ [უ]გულეებელს ყოფთ ჩვენს მოხსენებასა, შეისმინეთ ჩვენი არზი, ღმერთი განგაძლიერებს ჩვენო მოწყალევე. აპრილის 6, ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. თქვენ რომ ამ არზით მოგიხსენებიათ, სამსჯავროში წამოდგით და ჭეშმარიტებით სამართალს გისჯით. აპრილის 6, ქორონიკონს უნთ.

ამავ აპრილში თუ არ მოხვედით და არ იჩივლეთ, სრულიად სიკრუე იქნება თქვენი საჩივარი და აღარცარას გარგებთ, ამ ვადას უკან რომ იჩივლოთ.

ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ო გ ლ ა ხ ა ვ! ამათი მოასილი შენ ხარ, შენ უნდა მოიყვანო ესენი სამართალში და ალაპარაკო, სადაც უნდა გიყუნეთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს; ერეკლე.

182. არზა ჭაიხოსრო სააპაქისა მამულის თაოვაჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 8 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 5554. დედანი. ქალაღი. 25,7×13,8 სმ. მხედრული. განყვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს მიწას სააკაძეს ქაიხოსროს.

ამას მოვახსენებთ: ბაბალაშვილისათვის ჩემს ყმას სამნი აშვილს მამული მიუყიდნია ჩემის მალეით, არც ჩემი ბეჭედი უზის. ვიდისთავს რათ იყიდა ჩემს შეუტყობრათ, მე ატენს გახლდი, არც წიგნი მაჩვენა, არც იმას მეუბნება, რაც მიუცია.

ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, თუ მართლა ეყიდოს, თავისი გამამართოს. ჩემი მამული დამნებდეს. ჩემს ყმას მე მამულს არ გავასყიდვინებდნი, რათ იყიდა უჩემოთ. აღიწერა მაისს 6, ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. ბატონო მილახვარო! ამ არზის პატრონი თუ მანდ შეარიგოთ, ის არის. და თუ ვერ შეარიგოთ, ჩვენს სამართალში გამოისტუმრეთ ორნივ. ივნისის 6, ქორონიკონს უნთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს; ერეკლე.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2618. დედანი. ქალაღი. 40x15 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ჳემწიფის ჳირი მოსცეს მათს
ბანდას ჩოლოყაშვილს გრიგოლს.

მერმე ამას მოვახსენებ. ღუ შეთს ჩემ [მა]გიერთ ეჩივლა
ერთს დედაკაცს — შვილს მართმევს და ყმათ იჳერსო. იმისი საქმე
ასეა, ჩემო ჳემწიფე: გივი ხანი რომ ქალაქში იჯდა და ღურ-
ხან-ბეგ რომ მიმბაშად იჯდა, მე რომ დედაკაცმა მიჩივლა, იმისი
ქმარი შიო ქალაქს ღურხან-ბეგის მეპურე ყოფილიყო და იმისი
ვალი დასდებოდა.

მე რომ აბულა მყავს, მაშინ აქ ჳასასად ყოფილა. იმ ხანში
ჩემი კაცები ჩამოსულან თულაშვილი და მამაგულა-
შვილი ქალაქს ქარავენში. თულაშვილის უწინდელი ნაცნობი ყო-
ფილიყო ის მეპურე, თულაშვილს შეხვეწნოდა: მიშველე რამე, წა-
მიყვანე.

ჩემს კაცებს ღურხან-ბეგის იასაულეზისათვის მ[ო]ეპართ და
აბულა რომ ჳასასი იყო, აბულასაც ქომაგი ექნა, ჩემი კაცებისათვიმ
მიეცა და წამოყვანათ ცოლ-ქმარნი და ერთი პატარა ბიჳი მოყვათ,
ერთი პატარა გოგო. ოთხი სული ახმეტას ჩემ[მ]ა კაცმა მოი-
ყვანა. რომელმაც ჩემმა კაცმა ესენი მოიყვანა, ჳელმართო იყო. სახ-
ლის კაცად შეიყარა და შესამყრელო მე ამიღია.

იყვნენ ძმათ ღიღი ხანი. ამ ერთობაში ეყოლა ორი ბიჳი, ორი
უფროსი ბიჳები კი დაეხოცა. ეს სულ უმცროსია, რომ ცოცხალია.

ჩემს კაცს რომ შევეყარე, ჩემი კაციც მოკვდა და ის მეპურე
შიოც მოკვდა. დარჩა ორი ჳერივი დედაკაცი, ერთი ჩემი ყმისა
და ერთი რომ შევეყარე იმისი. ველარ მოჯდნენ ჳერივეები ერთგან,
ღეთის წინაშე რაც რომ დარჩომოდა მამულს გარდა, ყველა შუა გაუ-
ჯავი, გასამყრელოც ავიღე.

მასუკან მეპურის ცოლმა ქმარი შეირთო თჳვენი ყმის მოსახლის
კაცი. საქერიო მე ავიღე, ახლა ამ დედაკაცმა რომ მიჩივლა, თჳვენი
ყმის ცოლი შეიქნა და ბიჳი ჩემია.

ახლა რაც ამ არზაში დამიწერია¹, თუ ერთი ღალატათ მომეხ-
სენებინოს და განემტყუნდე, რაც ჳარიმა გეპრიანებოდეს, ის გადა-

¹+ ან ერთი.

მავლევინე. რა ეს თქვენი ოქმი მომიტანა იმ დედაკაცმა და ბიჭმა, გვერთ აღარ გამივილია. მე ხომ ეს მომიხსენებია, როგორც ჩემს კაცს მოუყვანია. თუ გამომერთმევა, შენი ჰირის სანაც[ვ]ლო ვიყო.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ეს ბიჭი როგორც აქამდის გ რ ი- გ ო ლ ს ა ლ თ ხ უ ც ე ს ს ჰყოლია, ახლაც ისევ ამას უნდა ჰყვანდეს. თუ სიტყვა აქვს ვისმე, მდივანბეგებთან ელაპარაკოს და სამართალს ისინი გააჩენენ. აღიწერა მაისის 13, ქორონიკონს უნთ.

ქალაქის მოურაო და მელიქო, ეს თქვენც გასინჯეთ და ისე მიეცით. თუ თქვენც სიტყვა გქონდესთ რამ, მოგვახსენეთ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

184. არზა კოწმან ბერისა გამოსაღების თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 28 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4597. დედანი. ქაღალდი. 21,5×11,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს სამარადისოდ მლოცველს ბერს კ ო ზ მ ა ნ ს.

ხო და შენის სათხოვარს ნახევარს თქვენი სახასო აძლევს და ნახევარს ყორჩიბაშის ყმები, ალავერდლის ყმები, ბოჭ[ო]რმელე-ზი და მე ვაძლევთ. მაგრამ მე ეს ჩემი მოყენებული კაცნი არ მიღებ-ბიან და გასაღები და ლაშქარი მართო მე მეღება.

ამდონი თქვენი წყალობა იყოს, რომ რაც მერგება, მე ცალკე შემომეწერებოდეს, რომ იმათთან შფოთი არ მომიხდეს, ღმერთი გაგმარჩევებს. მაისის კდ, ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, როცა სხვის ყმასაც ცალკე შესწერდება, ამათაც ცალკე შეეწერებათ და რ[აც] სოფელს ერთათ შესწერდება, რამდენიც კომლი კაცი გყავს, რაც კომლზე სხვას შეხვდეს, ის შენს ყმას უნდა შეახვედრონ, მეტს. ჯაბრს ნურავინ უზამს. აღიწერა მაისის 13, ქორონიკონს უნთ.

ჩვენო მოხელენო და სოფლის კაცნო ასე იცოდეთ, ამას ჯაბრი არა უყოთ რა.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

1771 წ. 28 მაისი

ცსა. ფონდი 1448. № 1837. დედანი. ქალაღი. 21,3X12,5სმ. მხედრული. განკუთვლილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მოქალაქე სამეფო ჩითახაშვილის ნაზარას..

ტფილელისა ოცი თუმანი გვემართა, რომ ბალი იმასთან გირაოდ იყო. მამა ჩემი საქონლით ზღვაში დაინთქა. ეს ვალი ველარ მივეცი. სხუა ვალიც მრავალი გვემართებს. ტფილელმა ათი წელიწადი ჩვენი ბალი თავის ფულის სარგებელში ჭამა. ეს ორი წელიწადია რომ ბალი ჩვენს ხელშია. ამით სხუის ვალის სარგებელსა ვწევთ. ოცი თუმანი ვივალეთ, ი[ა]საულს მივეცი და ორის წლის სარგებელსაც გვაწუხებს; რომ ამ ორს წელიწადშიაც საპალნებით ყურძენი, ხილი წაუღია, რომ სარგებელზედ მეტიც წაუღია; ამის მოწამეც არის.

ახლა ამას გვეედრებით: ვალში ჩაფლული ბიჭი გახლავარ, ეს სარგებელი გვაპატიე, ვითომც ერთი ტყვე დაგიხსნიათ. მაისის... ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. ამას ოცის თუმნის მეტს ვერ გამოვართმევთ. სარგებელი ტფილელის სასულიეროთ გვიპატივებია. მაისის კმ, ქორონიკონს უნთ. იასაულო, ამაზე მეტს ნუ გამოართმევ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლე.

verso

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მათს მონას მოურავს დავითს და მიწა-მტვერს ავეტიქას მოსცეს. ბედნიერს კელმწიფეს ამ არზის პატრონის პალილათის მოკსენება ებძანათ. ოცი თუმანი მართებია კურთხეულის ტფილელის. ამაში ოცდაოთხი თუმანი სარგებელი მიუცია. მაია დარჩომილა ოცი თუმანი. დარჩომილა კიდევ ოცის თავის სარგებელი, იქს ოთხს თუმანს. ახლა ოც თუმანს მაიას და ოთხს თუმანს სარგებელს სთხოენ. ჩითახასშვილის.

სიღარიბე კემწიფესაც კარგად მოეცხენება, სიღარიბე ცალკე აწუ-
ნებს და მოვალეები ცალკე. ბძანება კელმწიფისა ათავდეს.

ორი ბეკელი: 1. მელიქი ა ე ე ტ ი ქ
2. ღ ა ე ი თ

186. არზა იონანა ბარამისუვილისა შიის თაოგაზა
პრეპლე II-ის ოპიით

1771 წ. 12 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd №. დედანი. ქალაღი. 35,5×20,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ბ ა რ ა მ ი ს-
შ ვ ი ლ ს ი ო ა ნ ე ს.

ამას მოვანხენებთ ჩვენს კელმწიფეს: თქვენც კარგად მოგე-
სენებათ, რომ ი[მ] კაცსში ოცდათორმეტი თუმანი გაღებული მაქუს.
ან დ რ ი ი ღ ა მ გარღმომიყვანია, იმის მეტი კაცი არა მყვანდა, ის
იყო თითქმის ჩემი სიცოცხლე. ეს მეხუთე წელიწადი არის, რომ ჩე-
მი კაცი მაკლია.

პირობა ასე იყო: როდესაც ბატონი ქართლში მობძანდეს, ამო-
ღი¹ და შენი კაცი მოგაბაროო. ახლა რომ ქართლში ბძანდებოდით,
ვიჩივლეთ და იასაული მიბოძეთ; იასაულმა მოგანხენათ: ყულარა-
ღასმა გააქცევა და ო ს ე თ შ ი დამალაო. ოთხი წელიწადი არის,
რომ ესჩივი და თავს გაწყყენ, სამართალმა მომცა და იმან არ დამა-
ნება.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ერთის გზიანის საქმით ერთმანერთს
შოგვაშორეთ რომ აღარც ნიად[ა]გ თქვენ გაწყყინოთ თავი და არც
ჩვენ ვშფოთავდეთ, ბედნიერო კელმწიფევე! ივლისის ია, ქორონი-
კონს უნთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ის კაცი ბ ა რ ა მ ი შ ვ ი ლ ს ე დ ი-
შ ე რ ს რადგან ორჯერ დახსნილი ჰყვანდა², ამისათვის თავის კაცი
არ უნდა დაეჭირათ. ჩვენ ერისთავსაც და ყულარაღასსაც ამის მი-
ცემა შეუთვალეთ; იმათ ერთმანერთზე მიეგდოთ და არ მოეცათ.
[რადგან] ამ ივანე ბარამისუვილს თავის კაცი არ მოსცეს, ქსნის

¹ ამიღი. ² ჰყვანდა.

ერისთვი[ს] ყმა საცა კახეთში ამ ივანემ იპოვოს, ორი კომლი კაცი უნდა მოეცეს.

იასაულო ავალის შვილო გიო! საცა ამ ივანემ ერის-
თვისა და ყულარადასის ყმა იპოვნოს, ორი კომლი კაცი აუყარე და
მოაბარე. აღიწერა ივლისის იბ, ქორონიკონს უნთ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კაათის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

187. არზა იოსებ ბლუჩიჩისა გამოსადგინის თაოგაზი
არეკლე II-ის ოპიით

1771 წ. 11 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3406. დედანი. ქალაღი. 27,8X10,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს ფეხთა
მიწა-მტვერს გ ლ უ რ ჯ ი ძ ე ს ი ო ს ე ბ ს.

მერმე ამას მოვახსენებ ჩვენს ბედნიერს ხელმწიფეს: ჩემი სახ-
ლის კაცებს ზოგსა თქვენი წყალობა სჭირს და კიდევ ზოგი თქვენის
წყალობით გათარხნდა. დავრჩომილ ვარ მე. რაც თქვენი იასაული მო-
ვა ან ლაშქრისა და ან სურსათისა, ჩამამიდგებიან მე, ან სხვისა
რისამე ჩემს წილს გარდა სხვასაც მე მაწუხებენ.

ამთენი თქვენი წყალობა იყოს: რაც ან მამული მქონდეს, ან
რაცა მყავან და დავთარში მეწეროს, იმის დამაჯერონ. ღმერთი გაგი-
მარჯვებს, ერთის ოქმის წყალობა მიყავით ამაზე, უსამართლო მჭირს.
აღიწერა მარიამობის დამდეგს, ქორონიკონს უნთ!

კიდებუ

ქ. ე ლ ი ს ბ ა რ მოლარეთხუცესო ამ არზის პატრონს რომ ასე
მოუხსენებია, ვის რა სიტყვა აქვს, მოგვახსენონ. აგვისტოს ია, ქო-
რონიკონს უნთ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

¹ უნთ] თნუ.

188. არჯა ნიკოლოზ თუშანიშვილისა მამულის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 5 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 48. დედანი. ქალაღი. 18,7×14,2 სმ.
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათს ფერკთა მტვერს-
თუ მანის შვილს ნიკოლოზს მოსცეს.

მერმე თქვენი უხვი წყალო[ბა] ჩვენს თავზედ მოვიდა, მამული-
გვე[ბო]ძა, ზოგიერთი მძლავრობით და ურდობით სხვათ უქირავსთ.
არცა აქეთ ნასყიდობის წიგნები და მოწმე[ე]ბიც მოგახსენებენ და
მამულის პატრონებიც, რომ თქვენი¹ ნაწყალობევი არის.

ერთის იასაულის წყალობა გვიყოთ, ვისაც წიგნი ქონდეს, გვიჩ-
ვენოს; ვისაც არა, ჩვენი მამული დაგვანებონ. ღმერთ[ი] გაგიმარ-
ჯებეს!

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, იასაულო დავით ხერხეულიძე-
მერე ამ არზით რომ მოუხსენებია, ვისაც ამათი მამული ექიროს,
[თ]უ ვისმე ნასყიდობის წიგნი ქონდეს, ჩვენ სამართალში მოატა-
ნინე. და ვი[საც] წიგნი არა ქონდეს და მოპარეითა და მძლავრო-
ბით ექიროსთ, ყველას გამოურთვი თავისი მამული და მოაბარე-
სეკდემბრის ე, ქორონიკონს უნთ.

ბეჭედი: ქნარს მიეცეს, დაეთ მივმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

189. არჯა იუსტინე ურბნელისა წაღის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 8 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 360. დედანი. ქალაღი. 14×14 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათს
სამარადისოდ მლოცველს ურბნელს იუსტინეს.

მერე ამ მოწყალებას ვითხოვთ, რომ ურბნელის ო. თ. ე-

¹ თქვენის.

ბისათვინაც ოქმი გიბოძებიათ და ერთი ნაკადელი წყალი გიბოძებიათ რუისის რუდამა და ძველადაც მუდამ ჰქონიათ ერთი ნაკადელი წყალი.

ეს წყალობა გვიყავით: ეს ერთი ნაკადელი წყალიც იმათ ადინონ და თვეში ოთხს ღლეს დაგვანებონ რუ, როცა რწყვის დრო იყოს სახასომა, სამროვლომა და საციციციშვილომა, რომ მეც გავძლო და ვინც იქ გახლავან, ისინიც დარჩნენ თქვენ საღლეგრბელოთა. აღიწერა ენკენისთვის ზ, ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო, სანატრელს ურბნელს როგორც ჩვენი ოქმი ჰქონოდეს, ისე გაურიგე. ენკენისთვის ზ, ქორონიკონს უნთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

190. არზა ალექსანდრე სარდლისა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 16 ხექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 859. დედანი. ქალაღი. 29x14,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ჩვენის ხემწიფის ჰირი მოსცეს სარდალს ალექსანდრეს.

მერმე ჩვენს მოწყალეს ხემწიფეს ამას მოვახსენებ: წინაზედ რომ ჩემი სახლის კაცები¹ დოესზედ მიჩიოდენ — დოესი ჩვენი წილი დაგვახსნევინოსო, თქვენი განაჩენი აქეთ — დაახსენევინეო.

ახლა ამ წყალობას ვითხოვ: ერთის ოქმის წყალობა მიყავით ერთ-ერთს ჯავახისშვილზედა², დოესს² რომ თქვენი ნასყიდი სახასო კაცი არიან თათანასშვილი და ტურაშვილები¹, ის მამული გავვირჩიონ; ან მამის ჩვენისა და პაპის ჩვენის წილი მამული რა არის და ან პაპუნასშვილის წილი მამული რამიჰირავს და რა გამომყოლია, იმასთან ხომ ხელი არა აქ[ვ]თ: რომელიც ჩვენი სამკვიდრო მამულია. ის უნდა დაიხსნან და ძირს დაიდვას და როგორადაც მამა-პაპათ უჭამია და უმსახურია, ისე უნდა[ა]

¹+ რომ. ² დოესს.

ვიმსახუროთ. თქვენი ბძანებაც ასე არის და მღივანბეგებისაც. ენკენისთვის ზ, ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის **ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ო ვ ა ხ უ შ ტ ი!** მერე დოეს[ს] ჩვენი სახასო კაცნიც და სხვა იქაურნიც შეჰყარე, რომელიც სარდალს ალექსანდრეს თავეთს მამა-პაპათ წილზე მეტი მამული გამოეტანოს, ის გაურჩიონ და სარდალს ალექსანდრეს დაანებე; და რომელიც ამათის მამა-პაპათ სამკვიდრო მამული იყოს, ის განჩინებისაებრ სახლისკაცებს უნდა დაახსნევინოს. ენკენისთვის ივ, ქორონიკონს უნთ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კაბეთის მეფედ ცხებულს, ..
ერ ე კ ლ ე.

191. არზა პალავარელი ხალილასი სამართლის მიტანაზე

არეპლა II-ის ოქმით

1771 წ. 23 სექტემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 9503. დედანი. ქალაღი. 20,5X18 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთ ადგილას ორი, ხოლო ერთ ადგილას სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს პალავარელს **ხ ა ლ ი ლ ა ს ჰ ა ჯ ი ჩ ა ლ ა ბ ი ს შ ვ ი ლ ს.**

ორ-სამ წელიწადს აქეთ პალავარი რომ თაგრლათ ჩავარდა, ჩვენ სამნი ძმანი ჩავცვივდით ჳუსეინბეგლოში. რადგან ჳერ ხანათ პალავრელებს! ერთი პატრონი არა ჳყუანდა და ჳაბრიც ბევრი ჳქონდათ, ვიყავ ჩემთუის ჳუსეინბეგლოში. როდესაც თქვენი მოწყალეობა პალავაბარზედ მოვიდა, ჩვენც დავაპირეთ ჩვენს მკუიდრს მამულში მოსვლა. დაგვიჳირა თამაზ-ყული-ბეგმა, ერთი ხარი წაგვართო, თქვენ არ გაგიშვებ იქაო.

აწ ამას გევედრებით, ერთი ოქმი და იასაული გვიბოძოთ, ჩვენ ჩვენს ალაგს გიახლოთ, ღმერთი გაგიმარჳვებს. ჩვენი ხარიც მოგვცეს. სეკდემბერს კზ, ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაული **ა ბ ა შ ი შ ვ ი ლ ო დ ა ვ ი თ!** მერე ეს ალავრელები უსეინბეგლუში რომ არიან და ერთი კომლი

1 პალავაბარებელებს.

კიდევ ახლა თავის მეზობლებს შემოსწრომია და აჰმად ალას-თან ჩასულა, ესენი აჰყარე და ჰალავარში თავის მეზობლებთან მოიყვანე.

თუ სიტყვა აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს. აღიწერა ენკენის-თვის კგ, ქორონიკონს უნთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

192. არზა ღაპით ერისთავისა ყაბათა გამოსალავის თაოგაზა არეპლე II-ის ოპით

1771 წ. 7 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2567. დედანი. ქალაღი. 34,5X21. დაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიმე, წერტალა და სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიერის ველმწიფის კირი-მოსცეს ერისთავს დავითს.

მერე ამას მოგახსენებთ მათს უმაღლესობას: ქეშმარიტად ირწმუნეთ, რომ ჩემი ქვეყანა თქვენის სამსახურისათვის არც დამიზოგავს და არც დავზოგავ შეძლებისამებრ; მაგრამ ჩემი სავედრებელი ეს არის, რომ შეძლებისამებრ მათისა იმსახუროთ. მე ქეშმარიტათ ასე მინდა ჩემის თავითა და ჩემის ძმითა, რომ ყოველს ჩემს ამხანაგზე მეტათ გამსახურო სიკვდილითა, სისხლის დათხევით, თუ კიდევ სხუარიგის სამსახურებითა.

მაგრამ ამას კი გვედრები, რომ რომელიც თქვენგან წყალობა გლახი კაცი მომცემიან, იმათი რომ მოგახსენოთ რამე სამართლიანის გზითა, იმაზე კი არ გამიწყრეთ და მოხსენება მოისმინოთ.

ჩემი მოხსენება ეს არის, რომ: მე რაც მეჯვრისკევეს ზეით კაცი მისახლობს, ვერას თავის მეზობელს ვერც მამულითა სჯობიან და ვერც სარჩოთი. მთელს ქართლში რაც კაცი სახლობს, განწყებული არის რომ კომლზე სამ-სამი კოდი პური და ქერი უნდა მოგართვან.

მაგრამ ჩემს კაცს დაბალი რომელიც არის, ხუთი კოდი შეხვდება ხოლმე და იქიღამ წავა; და რომელიც პირველი კაცია, თვრამეტი კოდი შეხვდება ხოლმე თითოს კომლსა. და არ ვიცი, მიზეზი რა არის.

თუ ამას ბძანებთ ბევრი კაცი ჰყავსო, ახლა ხომ დამალული აღარ არის. მე და ჩემი სახლიკაცი რომ ვიყრებოდით, ჩვენი კაცი ხომ სულ აიწერა და დავთრები თქვენს მდივნებსა აქეთ. მაგრამ იმასაც კიდევ გარჩევა უნდა: ზოგნი აყრილნი კახეთს არიან, ზოგნი არიან რომ არ

შეუძლიანთ და ზოგნი კიდევ სოფლებურათ აყრილნი არიან, როგორც ბარათიანთ კაცნი და ზოგნი ერთნი ქართველნი არიან. და ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ესეც გაარჩიოთ.

და თუ მთის კაცსა ბძანებთ, თქვენის მამა-პაპათაგან არა სთხოვებით რა; და [თქუ]ენც მოგხსენებათ, რაც მოსავალი მოუათ; რა-ჭიღამ მოკიდებული დალისტნამდინ სულ თქვენი ყმანი არიან, რაც მთის კაცი არის; და თუ დაადებთ რასმე იმათ, რაღა სიტყვა ექნებათ, რომ არ მოგართვან.

და ერთიც ეს მოგხსენდესთ: ღმერთმა ისე თქვენს ორგულს გაუჭიროს საქმე, როგორც იმ გვერდისძირის კაცს საქმე უჭირდეს მეჯვრისკევიღამ მოკიდებული იმას ზეით სულა და ნამეტნავად წლუელობითა; რამაზ კმაღაძე მოკლეს და საქონელიც ასე დაეკარგა იმასაცა და იმის განაყოფსაცა, რომ აღარა მორჩომიათ რა.

სრესელებმაც ასე დაკარგეს, რომ არაფერი არა შერჩომიათ რა არცეთს განაყოფსა; არცევი აიყარა და საქონელი დაკარგეს; ვინც იკორთას იღგა, საქონელი იმათაც დაკარგეს; ფურცელაძესაც დაეკარგა საქონელი; და კულბითელთაც დაეკარგათ საქონელი. და ამას გარდა ფურცელაძე, ზარდიაშვილი, ქსუისი, კულბითი და ნახევარი დიციც ასე დასეტყვა, რომ აღარაფერი არა მოსვლიათ რა. და მთის სოფლებში რაც დაიკარგა ან ქალოთებში და ან ოსებში, იმაზე რაღა თავი გაწყინო.

ჩემი მოხსენება და სავედრებელი ეს არის, რომ: ჩემი [მო]ხელები წამოაყენონ თქვენმა მოხელებმა, დააფიცონ და ვისაც ხარჯის მიცემა შეეძლო[ს], მოგახსენონ და სამ-სამი კოდი გამოართვათ; როგორც სხვას ზემო ქართლელს კაცს ერთმევა, ისე იმათ გამოერთვათ. ამას გვედრებით, რომ ამისი ბინა ახლავ დასდვათ.

და ერთსაც ამას მოვახსენებ თქვენს უმაღლესობას, რომ მე სხუას თავდებთან არ უნდა გამომართვათ, ამისთვის რომ მე და ჩემს ბიძაშვილს დღეში შვიდი კოდი პური გვინდება, [ყოველ]წლივ [პურ]სა ვყიდულობთ; და წელს რა თქვენ გორიღამ წამობძანდიოთ არმითა, მასუკან მე ჩემს ბიძაშვილს გარდა ოცდაათის თუმნის პურა მიყიდნია. ღმერთმა შენი რისხვა [მო]მცეს, თუ ეს ტყუილი იყოს; მე სხვა სამსახური უფრო შემიძლიან პურისა და ღვინის მორთმევისაგან. აღიწერა სეკდემბერს 6, ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. ბატონო სახლთუხუცესო დავით და მდივნებო! მერე ქსნის ერისთვის მთის კაცთ, რომელთაც კოდის პური წინაპართ ჩვენის პა-

პეზის დროს არ ზღებიათ, უღებს არც ახლა ჩვენა ვთხოვთ. და რომელთაც ვაკის კაცთ კოდისპური ზღებიათ, იმათ უნდა მოგვეცენ.

მთის კაცს გარდა რაც დღეს ყმა ჰყავთ, რომელსაც ალაგს კოდისპური ზღებია, ეს გლეხი კაცი აღრიცხეთ და კომლზე კოდისპური როგორც ქართლში სხვას შეაწეროთ, ისე ამათ ყმას შეაწერეთ. აღიწერა ოკლომბერს ზ, ქორონიკონს უნთ.

ახლა რომ გაყრის ლაპარაკი ჰქონდათ, ამათი დავთარი ხომ დაიწერა და მდივნებს აქვსთ. მთას გარდა, იმაზე უნდა შესწერდესთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

verso-ზე მინაწერი სხვა ხელით

მეფის ოქმი: რომელთაც მთის კაცთ სურსათი არ სღებია, ნუ გამოართმეეთო.

193. არზა ამირალაანთ თამაზასი შიის თამაზაჲ

პრეპლე II-ის ოქმით

1771 წ. 12 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13673. დედანი. ქაღალდი. 25,5x14,5 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერ[ის] კელმწიფის ძირი მოსცეს გორელს თქვენს ყმას ამირალანთ დავითას შეილს თამაზასა.

ამას მოვახსენებთ: წინა ხანში რუისელი ფანიასვილის ყმა დედაბრის სვილი გოგია ლეკში დაკარგულიყო, ბორჩალები დასხმიყვნენ და გაეგდებინებინათ. ოქმი გებძანათ, თუ ჩემ[მ] სახასო კაცმა დაიხსნასო თავისთვის ყმათაო. თქვენის ბძანებითა და ოქმითა ბორჩალებისაგან დავიხსენი და თავის ბატონი ფანიასვილისაგანაც დავიხსენ და წიგნი გამოვართვი, საპილახოროში დგას და გორს ვერ ჩამომიყვანია.

ერთის იასაულ[ის] წყალობა გვიყავით, რომ ამიყაროს და გორს ჩამომგვაროს. ორჯელ დამიხსენია. გიორგობის იბ, ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ბეჟანსააკაძე! თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, მოგვახსენოს. თუ არა აუყარე თავისი ნასყიდი კაცი და სადაც უნდა იქ დაისახლოს. გიორგობის იბ, ქორონიკონს უნთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

194. არჯა გრიგოლ სახლთხუცავისა შმის თაოვაჯა
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1771 წ. 13 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2694. დედანი. ქალაღი. 20,5×18,5. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის კემწიფის შვილის, უფლისწულის, ბატონის-
შვილის კირი მოსცეს მათს ბანდა ს ა ლ თ ხ უ ც ე ს ს გ რ ი გ ო ლ ს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩვენი ხემწიფის შვილს: ა რ ა გ ვ ი რომ
დავიპირეთ, იქიღამ ერთი ბორჩალოელი თათარი ავყარე მ ა მ ა დ ა
ორის ვაჟითა და ერთის ქალით. იმისი უფროსი შვილი და თვითან
ა ხ მ ე ტ ა ს მესახლა და ლეკმა წაასხა. მერმეს წელიწადს ისევ მო-
ვიდა ის შამადა.

მეფის ბეანება და თქვენიც ასე არის, რომ ტყვეობიღამ მოსული
თავისუფალია.

ის ერთი უმცროსი რომ აქ დარჩა, ისიც თქვენის ძალით მე გა-
მიუარშივდა, რომ ბატონისშვილის ყმა ვარ ბორჩალოელიო. აიყარ-
ნენ და ა ლ ა ვ ე რ დ ს ქ ა ფ ა ნ ა ქ ჩ ი ს ჩავიდნენ.

ახლა ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ყოვლის ფერით მოწყალე რო-
მა ბძანდები ჩემი, თქვენი დაუსაკლისიც არის და ამ ბიჭის წყალობა
მიყოთ, ჩემი უმსახურო თავი იმსახუროთ და მეც თქვენის წყალო-
ბით გული დამედოს; თუ არა, მოხსენებისათვის ნუ გამიწყრებით-
ნოენბერს იგ, ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. ბატონო სალთხუცესო! რომელიც ბიჭი თქვენ ამ არზით გით-
ხოვნიათ ჩვენთვის, ის ბიჭი მოგვირთმევეია. ნოენბერს იგ, ქორონი-
კონს უნთ.

ბეჰელი: მეფის ძე გ ი ო რ გ ი.

ქ. რადგანაც ჩვენს შვილს გიორგის უბოძებია, ჩვენც წყალობა
გვიქნია და გვიბოძებია. აპრილის თ, ქორონიკონს უმ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძელ კახეთის მეფელ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე.

1771 წ. 6 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 218. დედანი. ქალღღი. 32,7X 18,5 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ეოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენთვის მრავლად მ[ოწყა]ლის ბედნიერის კემ-
წიფის ჭირი მათ მიწას მოურავს პაპუას და ქაიხოსროს
მოსცეს. მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს კემწიფეს: რაც¹ თქვე-
ნი წყალობა თათარი გ[ვეყავდა], სამასამდინ კომლი კაცი გვ[ე]სახლა
იო[რ]ზე, ისინი მაშინდელმა უსამართლობამ ისე დაკარგა და
ჩვენს მტრებთამ მი[ი]ყვანა, ახლაც² იმათგან ვიყიდებით ყმითა და
მამულით.

ახლა რა გავიყარენით, თქვენის წყალობით ცოტა რამ თათარი
კიდევ მოვაგროვეთ — ზოგი ლეკიღამ, ზოგი ყარაბაღიღამ.
ზოგნი თქვენის საბძანებლის ალაგიღამ; ახლა იმისი გაყოფა გვიღდა.
ამას ზაქარია გვედავება. ჩვენ ამას ვეპასუხებით: შენი წილი
თათარი აგერ ლეკში არის, შენ დაკარგე, მაგრამ რასაც სამართალი
ბძანებს, სამართლის წინააღმდეგი არა ვართ.

ერთს კიდემ ამას გვიღებს, თათარშიაც საუფროსო უნდა მომცე-
თო. ჩვენ თათარში საუფროსო არ გავვიგონია და ნება სამართლი-
სა[ა].

ქოჩარის კაცისა ჩვენ კიდემ ამას ვევედრებით ჩვენ კემწიფეს:
აღთბასმალ, იმისი ძმა და ისმელია რომ აიკლო, გა[ა]ხე-
იბრა და იმისი საქონელი თითვან მოიხმარა, იმის ბადალს ვითხოვთ,
რომ დღესაც იმათი შვილები ყასუმასა ყვანან.

თქვენთან ვედავენით, თქვენ, დიად, შორს დაიჭირეთ, მამაშენს
თვალეზი დაუთხარეთო, საქონელი აიკალითო და ახლა შვილებსაც
მისდევთო. იმისი წილი ის არის, თუნდა უბოძეთ და თუნდა ნუ, ჩვენ
იმათ ბადალს ვითხოვთ სამართლით. აღიწერა ქრ[ისტეშ]ობისთვის ე-
ქორონიკონს უნთ.

თავში

ქ. შვილო ბატონო გიორგი! მდივანბეგები [და მდივ]ნები
შენთან დაისწარ და ისე სამართალი [უყავით]. აღიწერა დეკემბრის
ვ, ქორონიკონს უნთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

¹ რაც. ² ღმერთის.

1772 წ. 30 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 682. დედანი. ქალაღი. 30,5 X 14,8 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ორი ან სამი
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მომცეს. თქვენის ბძანებით და ოქმით რამაზ მღვივანბეგის სამართალში მივეღათ და ვილაპარაკეთ.

ბიჭმა ასე თქო: ტყვეობიღამ ჩემის ბატონის ყმათ არ მოვსულვარო.

დავით კანდელაკი ღმერთს ქვეშ შევაგდე, სწორეთა თქვი-მეთქი. ეს ამბავი მღვივანბეგსაც კარგათ სცოდნოდა, უთხრა დავითს ამ ნიშნითა: მე და შენ რომ ქალაქს ვიყავითო და მახარეო, რომ ჩემი მოსამსახურის ხაზუას შვილი მოვიდაო; ქუდი და წაღა რომ გაგეგზავნა და შინადამ ამბავი მოგსლოდა: ნულარას გამოუგზავნი. თავისავ ბატონთან წავიდაო. თუ ჩემი მემკვიდრე ყმა ჩემთანვე ჩემს ყმად არ მოსულიყო, ან დედას რათ მივეცემდი, ან თეთრს რაღათ მივეცემდი, ან რაღათ დავასაჩუქრევედი, ან რა იმის ცოლის მთხოვნელი ვიყავ და ან რა იმის მონიშნე ვიყავ, რომ დავნიშნევედი.

ფიცით მოგახსენებთ და კეშმარტის გულით ფიციც შემიძლიან, რომ ჩემს ყმად მოსულა; თუ ახლა ის ბიჭი თავის თავს ყმობიღამ გამომართმევს, დედა და აქ რომ ფული დახვდა, ისიც მაშინც ტყვეობიღამ არ მოუტანია, დედა და ის ფული მომცეს და თითონ ღმერთმან უშველოს, ნება თქვენია. გურამის შვილი ზაალ მოგახსენებთ. იანვრის იმ, ქორონიკონს უამ.

თავში

ქ. ბატონო მსაჯულო! ამ არზის პატრონს რომ მოუხსენებია, ეს გასინჯეთ. ის ამისი კაცი ტყვეობიღამ რომ მოსულა, თუ ამ თავის ბატონთან მოსულა და ამასთან ხანი დაუყვია, თუ ამისი ყმობა აღარ უნდოდა, არ უნდა ამასთან მოსულიყო; რადგანც მივიდა და ამასთან ხანი დაყო, ველარ წაუთა. ამან მოწმით საბუთი უნდა უყოს, რომ ამასთან მოსულიყოს. და თუ ასე საბუთი უყოს, ვერსად წაუთა. ამისვე ყმა იქნება.

და თუ ასე საბუთი ვერ უყო და ამასთან არ მოსულა, ვისთანაც უნდა მივა, ამას საქმე არ აქვს. იანვარს ლ, ქორონიკონს უმ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ღელ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ერეკლე.

197. არზა ჰიბანსა ჯაბიაშვილისა შრომის თაობაზე
პრეპლე II-ის ოპიით

1772 წ. 30 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4. დედანი. ქალაღი. 19×17 სმ. მხედრუ-
ლი. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ჰავექალელს
ჯ ა ბ ი ა ს შ ვ ი ლ ს ქ ი ტ ე ს ა ს.

ცამეტი წელიწადი დაღისტანში ტყვეთ გახლდი. თქვენი
ბძანება რომ ქვეყანაზედ განეფინა, ტყვისათვის აზადობა გებძანათ,
გამოვწიე. და თუშთ მოვრავი თუშეთ გახლდათ, კონთიოს ჯარი
რომ მოვიდა, იმ ჯარს მოვყევ; ჯარიდამ გამოვეპარე. მთელ თუშთ
იციან, მამუკასაგინასშვილმა, გივი ფარეშხუცესმა
იცის.

თუშთ მოვრავი იმ ზამთარს ქალაქს ჩამოვიდა; აქ თქვენი ჰირის
სანაცლოდ შეიქნა. მე იმ ზაფხულს ვარ მოსული.

ჩემი მოსვლის ორი-სამი წელიწადს უწინ ტყვეობაში გვესმოდა:
ბატონმა ტყვეთ მურახასობა უბძანა, იმ თარიღს აქეთ მოსული ტყვე-
ნი თავისუფალნი იქნებინათ.

ახლა თქვენის ბძანებით ტყვეთათვის დადებულნი წიგნი ყირი-
მელს გიორგი ფეიქარსა აქვს, ის წიგნი აკითხვინეთ, თუ რმ
წიგნის უკან არ ვიყო მოსული და ტყვილათ მოგახსენებდე. რა რი-
გათაც ღირსი ვიყო, გადამახდევინეთ. ცოლი და შვილი იქ გამიშვია,
მე ამ ამბავზე მოუსულვარ, ნუ დაგვკარგამ, ღმერთი გაგიმარჯვებს.
იანვრის ი, ქორონიკონს უმ.

თავში

ქ. ბატონო მსაჯულნო! ამ არზის პატრონს რომ მოუხსენებია, ეს
გაშინჯეთ. ეს რომ ტყვეობიდამ მოსულა, თუ თავისავ ბატონთან მი-
სულა და იმასთან ხანი დაუყვია, თუ იმავ თავისავ ბატონის ყმობა
არ უნდოდა, არ უნდა მისულიყო; რადგანც მივიდა და იმასთან ხანი

დაყო, ველარ წაუა. რომელიც ამისი ბატონი არის, მოწმით საბუთი უნდა უყოს, რომ იმასთან მისულიყოს და იმისი ყმა იქნება, და თუ საბუთი ვერ იყოს და თავის ბატონთან არ მისულა, ვისთანაც უნდა მივა. იანერის ლ, ქორონიკონს უმ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

198. არზა ბარათაჟვილუგისა რუს თაოგაჟა ერეკლე II-ის ოჟმით

1772 წ. 18 თებერვალი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 12. საბუთი № 123. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[162] ქ. ლმერთმან ბედნიერის [V] კელმწიფის ჰირი მოსცეს ს ა [ა] მ ი [ს] შვილებს, ქ ა ვ თ ა რ ი [ს] შვილებს, ნ ა მ ა ნ გ ლ ე - ლ ა ვ ი ს შვილებს და თ ა ყ ა ს შვილებს.

მერე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კელმწიფეს, რომ ღღეს შვიღი წელიწადღია თქვენ წინ გვიჩოქნღია და ვჩივღით. ეშღიკალბაშღი ამას გვიპასუხებღდა, რომ ეს რუ სულ არაგვის ერღისთვისა[ა]ო. ჩვენ ამ სიტყვის გასამტყუნებელი სა[ა]მღის ჰაპღის თქვენღის განაჩენღი ხელშღი გვიჰღირავს, მაგრამ კღდევ თქვენს სამართალშღი ფღცი დაედო და თქვენგან ღამტკიცებული განაჩენღი ხელშღი გვიჰღირავს. ორღი წელიწადღია უკან დავღდევთ და ვერ შემოგვფღიცა. გუშღინ თქვენღის შვიღღის გ ო რ გ ი ს პღრღით მოვახსენებთ, რომ ვერ დავღფღიცაო, ის ხომ სამართღღით გამტყუნღდა.

ახღლა თქვენ გღბღძანებღათ: მე მიჩღვიღღეთო. თქვენ ამას გჩღვიღღით, რომ თქვენ ბევრჯერ გღბღძანებღათ, რომ თქვენღი არცარა ვღსთვის მღბღძებღია, არც წამ [163] ირთმეღვიაო.

ახღლა ამას გევეღღრებღით ჩვენს მოწყალეს კელმწიფეს, ის ბატონღი ხომ გამტყუნებული შღეიქნა სამართღღით და ამღდენს სულს ის მამული თქვენს კელმწიფობაშღი არ წაგვეერთო[ს]. მუღდამ ჩვენღი სარჩოღღს ყოფღღია და ახღლაც თქვენღის დავღღათღით იმღით უნღდა გამოღვიზარღღდნღეთ. [ნება] კელმწიფღისა ასრულღდეს¹. ქრღსტღისშობღის შ, ქორონიკონს უნთ.

იმას კღ აღარ უჩღვიღღით, ახღლა თქვენ გჩღვიღღით, ჩვენო კელმწიფეღ.

¹ არასრულღღეს.

ქ. ჩვენი ბიძანება არის ამ არზის პატრონებო, ცოტა ხანს დავ-
ვაცალეთ და სამართალს გიზამთ. ამაზედ სწორეთ ჩვენ უნდა გვედა-
წეთ. ფებერვალს იგ, ქორონიკონს უმ.

199. არაა უმეაანთ ოსაფასი ლონ გაბონიშვილის ოქვით

1772 წ. 29 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13019. დედანი. ქალაღი. 27x21,5 სმ.
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო ან ორწერტალი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი და სატკივარი მათ
ფეხთ მიწა თქვენს ყმას ოსეფას მოსცეს.

მოვახსენოთ ჩვენს მოწყალესა, რომ: მამეული ურიგო ვალისგან
და გაუკითხოვისაგან ამ თარელამდინ დაკარგული ვარ. ღმრთისაგან
მოცემული ჩემგნით ნაყოფნი ორი შვილი, თქვენი ყმანი, მეშინიან,
რომ ამათაც არ დაიკარგონ. ახლა მინდა, რომ ქალაქს წავიდე, მაგრამ
მეფიქრება კიდევ გაუკითხოვისგან.

ვევედრები თქვენს დიდობას წინაშე, რომ ოქმის¹ წყალობა მი-
ბოძოთ, რომ ქალაქს ჩვენზედა უსამართლოთ არვინ მ[ო]ილოს. რაც
რომ ჩვენზედ წყალობას მ[ო]ილებთ, თქვენის კელმწიფის სადღეგ-
რძელლოთ იყოს.

ქ. მ ე ფ ი ს ძ ე ლ უ ო ნ გიბძანებო, ვინცავინ ჩვენის სიტყვის
მორჩილნი იყვნეთ! მერე ამ ოსეფას თავისავ სამკვიდროს მამულ-
ზე მოსვლა უნდა, ამას არავინ რა შესცოდოს, უსამართლო და ჭაბ-
რი არავინ უყოთ, ყველანი სამართლიანათ მოექეცით. აღიწერა ფე-
ბერვალს კგ, ქორონიკონს უმ.

ბევედი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

¹ ჰუქმს.

200. არჯა გიორგი სარუხანაშვილისა შრომის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 26 თებერვალი

ცსსა. ფონდი. 1450. დათარი № 54. საბუთი № 180. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[43 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს სომხითის ბესთიველს ზურაბ სუფრაჯის ყმას სარუხანა [144]-შვილს გიორგის.

ტყვეთ გახლღი. ამ გიორგობის თვეში რუსეთიღამ გიახელ, ქოღალაში ხიზნათ გახლავარ, ბატონს ჩემს არ მივსულვარ. ამღონი თქვენი წყაღობა იყოს, რომ ერთი ოქმი გვიბოღოთ — ზურაბს ჩემთან კელი აღარა ჭქონღეს, თქვენს ყმად გახლღე. თებერვღის კვ, ქორონიკოს უღ.

თავში

ჩვენი ბღანება არის ამ არზის პატრონო! შენთვის ახღავ გვითქომს: თუ პირვეღად მოსვღაში ბატონ შენთან მოსულხარ და ერთი ორი კვირა დაგიყვია, ჩვენ შენს თავს ვეღარ გამოვართმევთ. და თუ ბატონ შენთან არ მოსულხარ და შენს ძმასა და ნათესავთან მოსულღარ და სტუმარსავით ჰყოფიღხარ, მაშინ მარტო შენა და შენი მეუღღლე უნღა წამოხვიღეთ. შენთან საქმე არავის ექნება, თავის უფაღა ოქნები, ვისთანაც ვინღა მიხვღალ. თებერვღის კვ, ქორონიკონს უღ.

201. არჯა ღმერთი აბღრისა სამართღის მიცაღაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 2 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1403. ღეღანი. ქალაღი. 17,2x16,2 სმ. მხედრული. განკვეთიღობის ნიშნად აღავღავ ნახმარია წერტიღი ან მიმიე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს დემეტრე აბღარსა.

თაღღია უზბაში რომ ცუღის დაკვრას გვეღავება, ცუღი კი არ მოხვეღრია, ტარი მოხვეღა. მაგათ ის ოთხი ჩაღიკი გამოატანინღეთ და ნახღეთ. ჩემი ძმა ჩასულღიყო წყაღზღედ, მისცივიწონღენ ორნი ძმანი — ერთი ხღღმითა და ერთი ხანჯღითა; ღეღაკაღები მიშვეღლებოღღენ, თორემ ძმას მომიკღეღღენ.

ორი ობოლი ძმისწული დამრჩა, მაგათგან თავპირი დამტვრეული აქვსთ. ორჯელ დოვთალაბი გააკეთა — ერთხელ ორი ცხვარი დაგვიკლა და ერთხელ ერთი ძროხა. გოჭებთანმა ლორმა ჩაიარა თოფი დაგვიცა, ლორი მოკლა და გოჭები დაიხოცნენ. ბ ა ე ნ ა შ ვ ი ლ ს დ ა თ უ ნ ა ს ჰკითხეთ, რომ ხეები იმის დათლილი არის და ფასიც იმან იცის. თადიამ დაგვიჭრა და გაგვიფუჭა. სამართალი გვაღირსედ. მარტის ბ, ქორონიკონს უმ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ლ უ ა რ ს ა მ ო ნ ა ნ ა შ ვ ი ლ ო! მერე ამ არზის პატრონი და ამისი მოღავე ორნივ ჩვენს სამართალში მოაყვანინე. მარტის ბ, ქორონიკონს უმ.

ბეჭედი: ქნარს მიემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეუფედ ცხებულს-ერეკლე.

202. არზა ოგან ბაბურიშვილისა სასისხლო საქმეზე

ერეკლე II-ის ოკმიტ

1772 წ. 8 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 236. დედანი. 30X15,7 სმ. ქალაქი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჰირი მოსცეს მათს ფეხთა მიწა-მტვერს ბ ე ბ უ რ ი შ ვ ი ლ ს ო მ ა ნ ს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს: ნეტავ თქვენი ჰირის სანაცლო შეექნელიყავ და ქვეყანაში ეს უნამუსობა არ დამ[მ]ართებოდა. ჩემი ძმისწული ღობეს ღობევდა, იქ შიველ და ლაპარაკი გამოგვივიდა. ერთმანეთს ავი სიტყვა უთხარიო: მოვიდა, ხელი მკრა და ღობეზედ გარდავაწყდი, დამაჯდა თავზედ, ხელითა, ჯოხითა და ქვითა თავსა და პირში მცა; მანამდის ა ი დ ე მ უ რ თავისის სახლიდამ მამეშველებოდა, მანამდის მცა.

და აიღემურ რომ მოვიდა და ამას სტუმრები ყვანდა, თან მოყვნენ და ამათ გამაშვებინეს — ა ი დ ე მ უ რ, ა ს ა თ ე დ ი შ ა შ ვ ი ლ ი, ზ ა [ა] ლ ა გ ა თ ო შ ვ ი ლ ი, ქიზიყის ასისთავი პ ა ტ ა რ კ ა ც ი და ზ ა ზ ა კ ო ზ ა კ ი შ ვ ი ლ ი — ესენი გახლდნენ. ამათ რომ იქილამ წამომიყვანეს, გულს მეყრებოდა, ორისავ საფეთქლებილამ,

ცალის ყურიდამ, ცხვირიდამ და პირიდამ — ამაებიდამ სულ სისხლი მდიოდა.

ამ სიკვდილსაც აღარ დამაჯერა, შინ წავიდა, ტიტველა¹ კმალი მოიტანა, ეცადა ჩემს სიკვდილსა, რომ კმალიც ამათ წა[ა]რთვეს: საღამოზედ ჩემ სანახავათ გავაზის მოურავი და ვით და პ ა პ ა მო ვ ი დ ნ ე ნ. თქვენი მზე და[ა]ფიცეთ, რამთენი¹ იმათ მღულარე ცრემლით ჩემზედ იტირეს. გვედრებით კემწიფევ, ამის [ს]ამართალი მიყოთ. ფებერელის კ², ქორონიკონს უა.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის: ვისაც ეს ომან გმოწმობსთ, წმინდის ნინოს მადლისა თქვენს ღმერთ ქვეშ როგორც იცოდეთ ამისი მოწმობა, სწორეთ მოაწერეთ ამ არზაზე. მარტ[ი]ს გ, ქორონიკონს უა.

ბექედ: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. ჩენი ა ი დ ე მ უ რ და ასისთავმა პ ა კ ა ც ო მ ღმრთის წინაშე ასე ვნახეთ: შორიდამ ერთგან ლაპარაკობდენ, მარგილთან უწინ ომანმა მი[ი]წივა, მერამე შეიჭიდნენ, ომან გადა[ა]ქცია ნ ი ნ ი ა მ ლობეზედა, მივედით, ქვეშჩადებული² გავაშვებინეთ, ცხვირიდამაც სისხლი გასდიოდა ომანსა და ნინიას კისერზედა ქონდა დაფხაჭული; და კმალი მოღებული აგათოშვილმა წა[ა]რთო ნინიასა. კარზე ჩხუბს უკანა რომ დავაშველეთ, მერამე გაიქცა შინა და კმალი გამოიტანა. და ბატონს ვფიცავთ, ამის მეტი არა გვინახავს რა. მარტის ია, ქორონიკონს უა.

მე, ა ს ა თ, ამ სიტყვის მოწამე ვარ.

ქ. მე, ა გ ა თ ო შ ვ ი ლ მ ა ზ ა [ა] ლ მ ა, ასე ვნახე ღმრთის წინაშე: აიდემურთან სადილათ ვ[ი]ყავი. ომან და ნინია ორნივ იქ იყვნენ, ადგნენ და ორნივ წამოვიდნენ. ნინია თავის ღობეს მუშაობდა, ომან იქ მივიდა, ამაში ლაპარაკი შეექნათ, ნინიამ ომან ღობეზე გადა[ა]ქცია, ქვევიდამ ომანს ქოჩორი ეჭირა, ზევიდამ ნინია; მიველ და გავაშვებინე. ომანს ცხვირში სისხლი გადიოდა, ლოყაში და ყურშიაც. ერთი ესე ნინიამ ხმალი გამოიტანა, ხმალი მე წავართვი, შინ წამოვიდე. ამისი მნახავი³ ვარ.

¹ რამთენი. ² ღდა. ³ ვმნახავი.

1772 წ. 22 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14215. დედანი. ქალაღი. 21,5X11 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ჰირი მოსცეს მათს
ყმას და ფერხთ მიწა-მტვერს გოსტაშაბისშვილს ზურაბს.

მერმე ამას მოვახსენებ ჩვენს მოწყალეს: ერთი დიდათ ხელმოკ-
ლე და უილაჯო გახლავარ. რამთვენის ხნის მამულიდამე გარმოვარდ-
ნილი აქამდინ ქიზიყს გახლდი, ხმელსა და უწყლოს ალაგს; და
ჩემი მოყვარე ასისტავი მეც ძლივ მაძლებინებდა, თუ არამც მე ჩე-
მი ყმა იქ მიმეყვანა.

ახლა ისევე თქვენის ტახტის საფარლის სიახლოვეს მოვატანე
და კისისხევის გახელ ხიზნით; და [ა]მთვენი თქვენი საფარვე-
ლი და მოწყალება დამემართოს: რალაცა თვითო-ოროლი კაცი საღმე
ზყვანდეს, იმის წყალობა მიყავით და ოქმი მიბოძოთ, რომ საცა მე
ვიდგე, ისინიც ჩემთან დავაყენო და ერთი მეორეს უღონობას შევე-
წივნეთ; და ისე, თქვენის წყალობით, ვიცოცხლოთ ჟამამდი.

ღმერთს ვფიცავთ და თქვენს თავსა, რომ თქვენს ახ[ა]ლს აშე-
ნებულ სოფლებშიაც არა მყავს რა, თორემ იმათზე თავს არ შეგაწ-
ყენდით. წყალობას ვითხოვ, ეს ჩემი უღონობა ამ თქვენის წყალო-
ბით და ჩემის კაცის შემოკრებით განაძლიეროთ. მარტის კბ, ქო-
რონიკონს უა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ვისაც ამისი კაცი გყვანდესთ, მოეციოთ.
და თუ სიტყვა გქონდესთ ვისმე, ჩვენ მოგვახსენეთ, მარამ თუ სა-
მართალში გამტყუნდით რომელიმე, გარდაგზდებათ სამართლით.

გარსევან ეშიკალაბაშო, ეს შენ უნდა გაუპრიგო. მარტის კბ,
ქორონიკონს უა.

ბეჰედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

1772 წ. 20 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 53. საბუთი № 25. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[22] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ჳემწიფის ჳირი მათს მონას
ზურაბს მამუჩის შვილს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ მათს უმაღლესობას. მე და რევაზ
რომ გავიყარენით ხოდა შენს ბატიაშვილების მამული, გიორ-
გი ღვდელს უთხრა რევაზმა: ჩემი ვეჳილი შენ იყავ და შენ გაყავ,
რომ შენ გეჳირა და შენ იცი. ბევრჯერ მოვახსენე გარსევეანსა:
ჩემი მამული მომეც და არ მომცა; გიორგი ღვდელსა ჳკითხეთ.

მეორე ეს მოგხსენდესთ. დათუა ჳინიყ[ი]ს მოურავის
შვილმა ახთალაში თორმეტი თუმანი მაძლივა ჩემს წილში;
მე უთხარ: არ მოგცემ. რევაზს უთხარ: სამი [V] თუმანი მომეც,
ზვრის გვერდზედ რომ ორის ღღის მიწა არის, იმისი ნახევარი მო-
მეც. რევაზმა მომცა და მითხრა: წადი და იოანე მოძღუარს სი-
გელი და[ა]წვრინეო. ნასყიდობის სიგელი დაუწერე და მივეც. წი-
ნამძღვარი მოვიდა და რამაზ მღივანბეგი მიეყვანა. სასახ-
ლე რომ გავიყავით, ავდეჳ, დავიჩოჳე წინა: წინამძღვარო, შენმა ძმამ.
ეს მიწა მომცა და შენც მომეც. წინამძღვარმა უთხრა მღივანბეგს
რამაზს: მე და შენ ვიყვნეთ მღივანბეგი და გარსევეანსა და
ზურაბს სამართალი უყოთ. წინამძღვარმა მითხრა: მიწას ჳი ვერ
მოგცემ და შენი ახტალა შენი იყოს და სამი თუმანი ისევ გარსე-
ვანს მოვეც.

მესამე ეს მოგხსენდესთ. შარშან რომ ავად გახლდი, ჩემს
ნარგებს სასახლეზედ სახლი ავიგე. ერთი კოზმანის ხიზანი ჩემ-
თან იღგა, იმ კაცის აყრის თაობაზედ მიჯნა მომპარეს და ჳევეით
სხვას ალაგში ჩასხეს. ეს კაცი აიყარა და გარსევეანის მამულში დაღგა.
ოთხიოდ იმისი გაზღილი ატამი იღგა ჩემს კარზედა; მოვიდა ის კაცი
და მალეით მპარავდა, დათხარა. იოანემ ნახა, მოვიდა, მითხრა: მამავ,
ატმები დათხარესო. ავდეჳ ავადმყოფმა, ორი ჳოხი დავიჳირე და
კარზედ გამოველ, წყნარ-წყნარა უთხარ. რად დამითხარე ეს ატმები.
ღიაღ, მაღალი სიტყვა მითხრა. ავდეჳ, კაცი ჳი არა მყვანდა და რაც
ატამი დარჩა სხვა, იოანეს დავაჳრევინე. მომიხდენ, ყურბან
იღია გამამისივა გლახამ. მოვიდა ყურბან აღია და მითხრა:
შე ბერო ძალღო, რათ და[ა]ჳრევინე ეს ატმებიო. ღიაღ, უშვერის

სიტყვებით გამლანძღა. ჩემმა სახლმა უთხრა: არ ვიციდი თუ თქვენ-
გან აყრილი იყო, თორემ არას ვეტყვოდიო. მოჰყო პირი, დიად, მრავალი
მოწამე მყავს, [23] რის უშუერის სიტყვით გალანძღვა ჩემთან-
ვე, რომ კაცის ენისაგან არ ითქმის. მე კმის ამოღების ილაჯი არა
მქონდა და რა უნდა მექნა მკვდარს კაცს.

მეოთხეეს მოგხსენდესთ. ენკენისთვეში გლახას კარი შე-
[ე]გლო ზვარში, ჩემს ვენახში გარდასულიყო. პატარას ჩემს იოანეს
კუღზედ დანით პატარა დაექრა. მეზვრეს უთხარ: თუ ძალიან დაქ-
რილია, სხვის კარს მოგცემ. მევეგონა გლახასა, ჩავიდა და ორი ბიჭი
დამიხოცა ცემით. და ჩემის ცხენისათვის ჩემსავე ვენახში, დიად, მრავალი
ეცემა. ჩაველ და უთხარ, რატომ მიზამ, რას შემართლები-
მეთქი. დიად, ძალა მოინდომა. ავდექ, ზურგი შემოვაქცივე და წა-
მოველ. ამოიარა სოფელში და ზედ ჩემს კარზედ დედა და მამა,
დიად, ავად მილანძღა.

მეხუთეეს მოგხსენდესთ. მკათათვეში ჩემს ყანაში ბიჰს
ლორი მოეკლა, ლორი შინ ჩემსა მოეტანათ, მოხხლომოდა იმ ლორის
პატრონი, შეჰხლომოდა ჩემსა, მოახლე გეელახა და ლორიც წ[ა]ელო,
გლახა თავს სდგომოდა.

ოთარ მდივანთან ეჩივლათ. მე ხომ აქ არ გახლდი. ამ ჩემს
ავადმყოფობაში რაც გლახამ ჩემზედ საქმე მოილო, ან თქვენ უნდა
გადაახდევინოთ და ან ღმერთმა.

ბალსადგომს ორი საკომლოა, ერთი მე მერგო და ერთი
რევახსა. ჩემს მამულში ერთი ქვეერი იდგა, გარსეევანმა ამოილო გუ-
შინ, ორი ურემი ჩავა. მიველ და უთხარ: თუ ჩემია, რად იღებ, თუ
მთხოვ მოგართმევ, თუ წილი გიბეჭ. მაგიერი მამეც, თუ არადა, რას
შემართლები, თხუთმეტი წელიწადია გაგყრივარ. ასე მითხრა: ძალი
მაქვს და გართმევ, შენი პასუხი არ ვიცი, [V] ბატონს მოახსენეო.

ჩემი ძალი და სამართალი თქვენ ბძანდებით. ამ მოწყალებას
ვითხოვ, სიბერის დროს ნუ წამწყმენდთ. ამ ჩემს შვილს ჩემს სიცოც-
ხლეში ასე უზმენ, მე რომ თქვენის ჰირის სანაცვლო შევიქნა, რალას
უზმენ. ჩემო კემწიფევ, თუ დამიხსნით ხომ ის არის; თუ არა ერთი
პატარა შვილი მყავს, მოვჰკიდებ კელსა და წყალში ჩავარდები, მა-
მულიც მაგისი იყოს და ყმაცა. მარტის კბ, ქორონიკონს უა.

მეექვსეეს მო[გ]ხსენდესთ. გლახამ რომ ზვარის ღობე ჩა-
ავლო, ოცი ძირი თავი საკაფი ფურცელი დამიწვა, ორი ძირი კომში,
ექვსი ვაზი.

თავში

ბატონო მდივანბეგო რამაზ, მდივანო ოთარ! ამ არზით რომ ჩივის, ღვთის წინაშე რასაც მიხვდეთ, სამართალი თქვენ უსაჯეთ და განაჩენი მიეცით და ერთმანერთს შეარიგეთ, რომ ერთმანერთთან სადაო და სალაპარაკო აღარა ქონდესთ რა. მარტის კვ, ქორონიკონს უა.

უა.

205. არზა ბერი გოლქარაშვილისა ხმოვის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 27 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9523. დედანი. ქალაღი. 14 < 9,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ახმეტელს გოდერძაშვილს ბერს.

ჩოლაყაშვილი გარსევან მოურავის წყალობის ყმანი გახლდით. გარსევანმა თავს შემომივლო და აზატი მიყო, რომ სულ თიანელნი ამის მოწამენი არიან. და ახლა ახმეტაში თქვენს ყმად გახლავარ. და ახლა გრიგოლ სალთხუცესი არას თავის ქირსა და ბეგარაში არ მიკლებს და ყმათ მიჭერს. მოწმეებისაგან მოიკითხეთ და თქვენი მზე შეაფიცეთ და თუ ვტყუოდე, გარდამახდევინეთ. თუ ჩემი მოხსენებული ქეშმარიტი იყოს, გრიგოლისაგან დაგვიხსენით. მარტის კვ, ქორონიკონს უა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ამ არზით რომ მოუხსენებია, ვინც ამას მოწამენი ყვანდეს, ჩვენ სამართალში მოასხას და პასუხს მაშინ მივეცემთ. მარტის კვ, ქორონიკონს უა.

თუ ამ [მ]ოწმე[ე]ებს ვერ მოიყვანს, ამ არზით სახელდობრივ გამოგვიცხადოს და ჩვენ ვკითხავთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით ნიკმოზს ძედ კახეთის მეფედ კხებულს. ერეკლე II.

ქ. ამის მოწამე: ქ. ახმეტელი მღვდელი ხ ა რ ი ტ ო ნ; ქ. ტ უ შ უ-
რ ი ჩ ე ლ ხ ი ა;

ქ. ნოღარ ჩოკაშვილი; ქ. გლახაშვილი გიორ-
გი; ქ. გუგუტაშვილი ბეჟანა...*

206. არჯა ღიმიძისა წიხვილის თაოზაზე არეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 27 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9577. დედანი. ქალაღი. 20,5×14,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შეიღვე ნახშირია.
წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ჩვენთვის მოწყალის ძლიერის ხემწიფის ჰირი მოს-
ცეს თქვენს ფეხთა მიწა-მტვერს დ ი მ ი ტ რ ი ს.

ჩვენს ხემწიფეს¹ კიდევ თავს ვაწყენ. ჩემო ხემწიფევ, ამას მო-
გახსენებ²: თ ი ა ნ ე თ ს ხომ განაჩენის წყალობა მიყავით და წის-
ქვილი მიბოძეთ. თქვენი ბძანება ეს იყო, რომ ჯვარის ამალღებას
უკან უნდა დამექცია. სამშაფათს ჯვარის ამალღება იყო; მეორეს კვი-
რას საბრალო დედაჩემი მოვიდა და მეც იქ გახლდით. დიახ, დიდი
ჯანღი გვიყვეს, არც მსახური მიმატანეს; მე და დედაჩემმა თქვენი
ბძანება ვათავეთ, ქვები გაღმოვყარეთ. საღთხუცესი ქისიყს გახლ-
ღათ, როდესაც გიახღათ, დიახ, ავათ მოგვებყრა სიტყვიღთ, ისევ
ღააბრუნა.

იმთვენი გამარჯვება გაქ[ვ]ს ჩემო ხემწიფევ, რამთვენი უარესი
საქმე მე დამემართა: ერთის წ ი ა ბ ე თ ი ს პატრონიც მე გახ[ლ]ღი.
ისიღ წამართვა; შარშან ვაბაღახე, იმან...** შუაღ(?) აღარ გამიყო,
თორემ სხვა რა მოგახსენოთ, მე ხომ ძაღა არ შემიძღიღან ჩემო ხემ-
წიფევ. ერთხელ ან დავგარიღეთ ან მომარჩინეთ; თქვენს გასამარ-
ჯვებღათ ამის სამართაღი მაღირსეთ.

თავში

ქ. ბატონო ენისეღთ მოურა[ვ]ო ი ე ს ე! ამისი მოასიღი თქვენ
ყოფიღხართ წისქვიღზეღ და ხელისასამართავიღ შენ აგიღია. ისევ
შენ უნდა წახვიღედ და ამას ეს წისქვიღი უნდა მიაბარო. ისევ შენვე
აბრუნებინე და ისე წამოღი. მარტის კზ, ჰორონიკონს უღ.

ბეკღი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

¹+ ხემწიფეს. ² მოგახსენებ.

* დანარჩენი არ ირჩევა. ** ერთი სიტყვა არ ირჩევა.

207. არჯა რუსიზმილავისა მამულის თაოჯაჯა
პრეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 1 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 831. დედანი. ქალაღი 24×9,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. არწის თარიღი მცდარი უნდა იყოს, რადგან იგი ოქმზე გვიან ვერ დაიწერებოდა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ქირი სულ ერთობრივ რუსიანთ მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კემწიფეს: ახაშენს აქათ რომ ჩვენი მამულები ხოდაშნელთ უბძანეთ უფროს კაცთა, თქვენს საზასოთ რაც ჩვენი მამული მოგვაბარონ, და მდივანმა გაგვიარჩიოს და სამართალი გვიყოს. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. აპრილის ა, ქორონიკონს უმ.

თავში

ქ. მდივანო ოთარ და ხოდაშნელებო! მერმე ყორჩიბაშნიანთ რუსიან რომე ამბობენ, რომე არაშენდას რომ ვენახები არის, ჩვენი არისო, თუ საბუთიანი სიტყვა არავის ქონდეს, თავისი მამული და[ა]ნებონ. და თუ სიტყვა ქონდეს ვისმე, მოგვახსენონ.

მდივანო ოთარ და ხოდაშნელებო! ღმრთის გულისათვის მოიკითხეთ და გა[ა]რჩიეთ ეს მამული. მარტის და, ქორონიკონს უმ.

ახ[ა]შნელებიც თქვენთან უნდა იყვენენ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

208. არჯა მახისოსრო მახავარიანისა შმის თაოჯაჯა
პრეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 8 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 8888. დედანი. ქალაღი. 22,3×14,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ქირი მოსცეს მათ ფეკთა მიწა-მტვერს მაქავარიანს ქაიხოსროს.

მერე იმ კაცს იქიღამ არც აყრა შე[ე]ძლო, არც წასვლა, თუ შემწე არ ყოლებოდა. იმ კვირას აყრილი ამ შაბათს თიანეთს უნახავთ, რომ გამოუვლიათ.

მერე ამას გევედრებით, რომ ერთი ოქმი არაგვის მოურავს უბოძოთ, რომ არაგვზედ არ დაგვემალოს და ერთი ამილახვარს, რომ ქართლში არ დაგვემალოს. თუ ქართლში ყადაღა არ უყო, საცა ნახონ, დაიჭირონ და არ დამეკარგოს, თქვენ სადღეგრძელოთ. მაისს 8, ქორონიკონს უმ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად არაგვის მოურავს ქაიხოსროს ასე უანბეთ. მერმე ამ არზის პატრონს რომ ასე მოუხსენებინა, ქართლში იყოს, თუ არაგვზედ ამისი კაცი, მოუნახე და მოაბარე. იცოდე თუ არ მოაბარე, დიდად დაგემღურებით და გიწყენთ. ღმერთმან გაშოროს, ერთი რამ მუხანათობა რომ გვიყო, ისე ჩაგიგდებთ ამასაც, თუ ეს კაცი არ მობარდა. მაისის 6, ქორონიკონს უმ.

ვისაც უნდა ყვანდეს, სადაც უნდა იყოს, უნდა აყარო და მოაბარო. არას გზით არ იქნება, უნდა მოაბარო.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

შვილო, ეს კაცი სადაც იყოს, შენ აუყარე და მოაბარე.

დავით დეკანოზის შვილო, შენც უნდა ქომაგი იყო ამ საქმეზედ. მაისს 6, ქორონიკონს უმ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

209. არზა ნოღარიშვილჳისა შშის თაოგაჳა ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 21 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 479. დედანი. ქალღლი. 21×15,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. არზის თარიღი მცდარი უნდა იყოს, რადგან იგი ოქმზე გვიან ვერ დაიწერებოდა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ვემწითის ჳირი მოსცეს მათს ბანდას ნოდარის შვილებს გიორგის და გრიგოლს.

მერმე ამას მოვახსენებთ მათს უმაღლესობას: არზა მოგართვით და პასუხი არა მოგვეცა რა. ახლა კიდემ თავს გაწყენთ, რომ თუ მამაგული შვილი ბატონს თეიმურაზს აქეთ ჩვენ არა გვჳეროდეს, მუჩაღგ[ა]ს მოგართმევთ, ისიცა და რაც სხვა კაცი გვყავს, თქვენის ჳირის სანაცვლო იყოს. და თუ ჩვენა გვჳერია და

არც მოხელეს უდავნია და არც ამ კაცს უჩივლია ამის მეტ[ა]თ, წყალობა გვიყავით, სამართალში გვალაპარაკეთ. ამ კაცის წიგნიც ხომ გინახამთ და ჩვენი წიგნებიც და ღმრთის წინაშე სამართალი გვადირსეთ, მტრის გულისთ[sic] ნუ გაგვხდით. ერთის ოჯახის შვილები ჩვენც გახლავართ. მაისის კე, ქორონიკონს უამ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ნოდარის შვილებო!. მერმე ეს მამაგულის-შვილი თაობითაც ჩვენი ყმაყოფილი და [ა]ხლაც ამაზედ დაჯერებული ვართ, რომ თქვენი ყმა არის, მაგრამე თ ა თ ა რ ა ს უ ვ ი ლ მ ა რომ ამას წინათ წიგნი გამოაჩინა ჩვენის ყმობისა და ო მ ა ნ კ ი არა, ახლა ამის ჯარიმათ ეს მამაგულის-შვილი თქვენთვის გვიბოძებია. მაისის კა, ქორონიკონს უამ.

აქამდი რომ თა[ვი]სი თავ[ი] დაძალა და თქვენი [ყ]მობა უნდოდა, აქამდის თქვენი ყმა იყო და თქვენი ყმობა უნდოდა დღეს აქამდი, აღარც ახლა გამოგართვით. წყალობა გვიქნია. თუკი ჩვენი ყმობა უნდოდა, როდესაც თათარას-შვილმა თავისი თავი ჩვენს ყმათ გამოაჩინა, ამასაც მაშინ უნდა ელაპარაკნა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს. ერეკლე.

210. არჯან ომან ბაგურის შვილისა სასინსლო სამხეჯე ერეკლე II-ის ომართ

1772 წ. 3 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. ს.ბ. № 242. დედანი. ქალაღი. 19,3×17,8. მხედრული-განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ე[ელმწიფის] ჰირი მოსცეს ბ ე ბ უ რ ი შ ვ ი ლ ს ო [მ ა] ნ ს.

ქრისტიანობის თვეში მე აქ გახლდი. ჩემს სახლში ჩემი ძმა ბ ე ბ უ რ სამჯერ მტრულეფ შახდომია. დიდათ გევედრებით, რომ ეს ჩემი ყათლანი მოიკითხოთ; დანაშაული თუ მე მაქვს რამე, მევე გარდამახდევინეთ, თუ არადა, მეც გაკ[ი]თხვა მაღირსედ. იმას ორი თავისი გაზდილი ბიჭი ჰყავს — ერთი კ ო რ კ ო ტ ა შ ვ ი ლ ი და ერთი გ უ ლ ა შ ვ ი ლ ი. იმათ თქვენ მუჩალგა მოგართვან — არ შემამხდომოდეს. და თუ მასუკან ვერ გავამტყუნო, მე ვიქნები მტყუანი. მამამ ეს [მ]იყო. შვილისაც ხომ მოგეხსენებათ, ის სხუა არის.

თქვენის შვილების სადღეგრძელოდ ჩემზედაც სამართალი მოიღეთ. თიბათვის ა, ქორონიკონს უამ.

ქ. ბატონო მდივანბეგებო! ამათი სამართალი ღმრთის წინაშე სწორე გ[ას]ინჯეთ და სამართალი უსაჯეთ. რაც სალაპარაკო ქონდესთ, ყველა გაუსწორეთ. თიბ[ათ]ვის გ, ქორონიკონს უა.

რასაც მიხვდეთ; რას[ა]ც ვე[რ] მიხვლ[ებ]ით, თქვენი ბრალი არ იქნება.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

211. არაზ შარვაშან ოქრომძეველიშვილისა შაჰ-შაჰულის თაოგაზი ღარაჯან დედოფლის ოქმით

1772 წ. 17 ივნისი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 197. პირი. ქალაღღ-მხედრული.

[140] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის და ყოვლად მოწყალის ჰირი მოსცეს მათ მიწა ფეხთა მტვერს დვანელს ოქრომძეველის შვილს შერმაზანს.

მერე ამას მოვახსენებთ, რომ: გამწყრომოდით და ჩვენი თავი ჩვენის მამულით პაპუნა ფავლენის შვილისათვის გებოძებინათ. გორს გაახელით შარშან, გვალაპარაკეთ, ღმერთმა და თქვენმა სამართალმა გაგვამართლა და ჩვენი თავი ისევ წა[ა]რთვით, მაგრამ ჩვენი მამულები ისევ იმათ უჭირამთ ხუთი საკომლო — ბელაშვილები, გაბრიელიშვილები, ნინიაშვილები.

ჩვენი ზვარი და ხოდაბუნი შობას დღეს დაგვიჭრეს და ამ მამულის წიგნებიც წაგვართვეს. სულ მთელს ცხინვალელთ იციან ნეტარხსენებულის ხემწიფების ნაბოძები იყო, იესეს ფალავანდის შვილის ხელით მიმ[ი]ბარებია. შარშან რაც პური მოვიღა, ისიც იმან წამართვა.

თქვენათ გასამარჯვებლათ და თქვენის შვილების სადლ[ე]გრძელოთ მოწყალეება მოიღვეით და სამართალი მაღირსეთ, რომ ჩვენი მამული დამნებდეს და იმას ჩვენთან ხელი აღარა ქონდეს. აღიწერა ნაისის კთ, ქორონიკონს უა.

ამ ოქრომძეველის შვილისა რაც ყოფილა ა. ქ. დღეს მსახლობელი ბელაშვილი შაქარა გ; ქ. ამოწყ[ვე]ტილის კაცისა საკომლო ა; ქ. ზვარი; ქ. ხოდაბუნი პური კოდი ლ.

[139 V] ბატონო ამილახვარო! მერმე ეს ოქრომჭედლისშვილები ფავლენიშვილებისათვის ძალათ ხომ არ წაგვირთმევია; სამართლის ძალით, წიგნების გასინჯვით ძველათაც სადედოფლო სახასო იყო და ისევ სახასოთ დავდევით. რაც ამისი ყმა და მამული იქნება, ამათ ხომ ვერ წავართმევთ; რაც ამათი ყმა და მამული იყოს, რო[მ] ფავლენიშვილებს ეჭიროთ, ახლავ ხელი აუმართე და ამ ოქრომჭედლისშვილებს მოაბარე. თუ ფავლენიშვილებს ერთი ჭეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენონ. თიბათვის იჴ, ქორონიკონს უა.

ეს ამისთვის სამთავის[ს] თავიათ რათ წა[ა]რთვეს, თუ წასართმევი იყო, რატომ ჩვენ არ მოგვახსენეს.

212. არაზ გლახა შალუაქისა მამულის თაოგაჯე

მღიპანავის ოქმით

1772 წ. 20 ივნისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 9238. დედანი. ქალაღი. 19,7×11,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორი წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის, ჩვენის ხემწიფის ძის ქირა მოსცეს მათს მიწა-მტვერს პატრიაქის ყმას შ ა ლ უ ლ ა ძ ე გ ლ ა ხ ა ს ა.

მერე ამას მოვახსენებთ: მამა-პაპის ნასყიდი მამული ვენახი, სახლკარი, ყანა, მოსამკალი გედევანისშვილმან როსტომ[მ] ა წამართვა და პეტრე გედევანისშვილს მისცა. ოთხი წელიწადი არის ეს მამული წართმეული მაქვს. რამდენჯერაც პატრიაქთან ვიჩივლე და ოქმი მოუტანე, არც იოქმა და არც მამული მამცა. არაგვიანთ ყმისაგან მიყიდია. ჩემი მამული სხვას მისცეს და სხვისა თითონ დაიჭირეს.

ამას გვედრებით, ოქმი და იასაული გვიბოძეთ, ჩემი მამული მევე დამანებოს, რა დანაშაული მქონდა, რომ ასე უწყალოთ ჩემი მამა-პაპის ნასყიდი მამული წამართვეს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამაზედ სამართალი გვაღირსეთ. ასევე თქვენი ორგული შეწუხდება, რაგვართაც ჩვენ უმამულობით შეწუხებული ვიყოთ. ასე უსამართლობა მქირს, რომ თქვენს სამართალ-

შიაც ამათის შიშით ვერ მოვსულვარ. ასე მეუბნებიან: თუ იჩივლე, ავით მოგეპყრობითო. თიბათვის კ, ქორონიკონს უფ.

თავში

ქ. მდივანბეგის იმედო მაჭავარიანო როსება! მერე რაც ამ შალულაძეს წართმეული მამული ქონდეს, პეტრეს ეჭიროს, ხელი აუშართე და პატრონს დაანებე.

verso

ქ. ბეციამ რომ შალულაძის ვენახი და ნაფუზეარი პეტრეს მის-ცა, ახლა ბატონის შვილთან იჩივლეს. თავისი მამული სამართლით შა-
[ლუ]ლაძეს დარჩა. ახლა მე, როსეფ მაჭავარიანი, იასაულიც ვარ და მოწამეც ვარ ამაში.

213. არზა ფარსადანა მილილაშვილის კვირძ-ოგლისა
მამულის თაოგაზე ვარჯლე II-ის ოქმით

1772 წ. 30 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14947. დედანი. დაზიანებული. ქაღალდი.
21,5×17 სმ. მხედრული. აქა-იქ ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს მოქალაქე სამეფო მილილაშვილი (?) მემაშიე ფარსადანას ქვრივ-სა და ობლებს.

ჩემს მამამთილს პოლოზას სურამს წისქვილი, ვენახი და სახნავი მიწები უყიდნია და იქ ყოფილა და იმ მამულებით რჩომი-ლა; სურამს მომკუდარა და იქვე დამარხულა. ჩემი პატრონი პატარა დარჩომილა, ქალაქში გაზდილა, ხელობა უსწავლია და სოფლათ აღარ წასულა; მე შემირთო, აქ თავის კელობას დასჯერდა და სოფლად თავის მამულებზედ აღარ წავიდა.

ეს ოცდა[ა]თი წელიწადია ჩვენი წისქვილი, ვენახი თუ მიწე-ბი ჩვენს მეზობელს კაკონაშვილს ფარსადანას უქი-რავს და ისი სკამს, არაფერის მიზეზითა სკამს. მიზეზი ეს არის, რომ თქვენი ყმა კელოსანი იყო, აქ თქვენს სამსახურშიაც იყო და თავის ხიზანსაც ინახევდა; სოფლად წასვლა, დიახ, ეზარებოდა და ამიტომ თავის მამულების გამოსავალს არ კითხულობდა.

ახლა თქვენი ყმა თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქმნა; ორი ვაჟი და ერთი ქალი ობოლი დამრჩა, მეტად ღარიბნი და გლახის უმეტესნი გლახანი ვართ.

წყალობას ვითხოვთ ერთი ოქმი გვიბოძოთ მოხელე[ე]ბზედ: რაერთიც სი[ი]თ ჩვენი მამულები ეჭამოს, იანგარიშონ და ჩვენ ქვრივ-ობოლს მოგვეცენ, რომ ჩვენს სიგლახაკებს მოვანხაროთ, რომ თქვენი ყმის ობლები სიგლახაკობით არ დამეკარგნენ და ჩემი მამული მე დამნებდეს. რომ იმ მამულებით ჩვენ ქვრივ-ობოლნი დაერჩინეთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. იენისის კთ, ქორონიკონს უა.

თაენი

ქ. ჩვენ მ[აგიერათ სურა]მის მოურავს [მ უ რ ვ ა ნ ი შ ვ ი ლ ს] ასე უამბეთ: მერე ამ არზის პატ[რონი] რომ ამ არზით ასე ჩივის, ან მანდ ერთმანერთს გაარიგეთ, ან არადა კარზედ სამართალში გამოგზავნე. თუ არას ემართლებოდეს, ამ ქვრივ-ობლებს ნუ გარჯის, თორემ სამართალში რომ გამტყუნდეს, თამბა დაემართება. მთიბათვის ლ, ქორონიკონს უა.

ქ. [მ უ რ ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ო, ესენი სამართალში ალაპარაკე.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

214. არაა არაშენდელთა შაფულის თაოგაჲა ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 15 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8736. დედანი. ქალაღი. 16,5×10,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად მხოლოდ ერთ ადგილას ნახმარია ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონის მდივანბეგების ჭირი მოსცეს ერთობ არაშენდელთ.

ჩვენ და ხვედიანელნი მამულის შესამზღვრენი ვართ. სამნებს აქეთ ისინი გარდმოსულან და ჩვენს მამულსა ხვნენ. წყალობას ვითხოვთ, რომ მოიკითხოთ და რაც ჩვენი მკვი[დ]რი მამული იყო, ჩვენ დაგვენბდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. აგვისტოს იღ, ქორონიკონს უა.

ქ. მღვიანბეგების სახსოვარო გ ა რ ს ე ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ო გ ა რ -
ს ე ვ ა ნ ! მიდი სამძღვრები ნახე. თუ შენ შეარიგო და გაარიგო, ის
არის; თუ არადა, აქ მოიყვანე, სამართალში ილაპარაკონ. აგვისტოს
იე, ქორონიკონს უფ.

სამი ბეჰელი:

1. სჯის მსჯელი, ტეიფრავს ორბელთაყა გულის მმბკომი(?) ლმერთგან-
ცაა(?), ი ო ა ნ ე 1748
2. მონა ლთისა ამილახორისშვილი მოურავი ი ე ს ე
3. მონა ლთისა მღვიანბეგი თ ე ი მ უ რ ა ზ

**215. არზა ელიზაბარ ღავითიზვილინა მამულის თაოვაჯე
მღვიანბეგთა ოქმითა და განიინებით**

1772 წ. 17 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 33. საბუთი № 272. პირი. ქალაქი.
შხედრული.

[არზა]

[122 V] ლმერთმან ბატონის მღვიანბეგების ქირი მოსცეს
ე ლ ი ზ ბ ა რ ს დ ა ვ ი თ ი შ ვ ი ლ ს.

მერე ამას მოგახსენებთ ბატონს მღვიანბეგებს: რ უ ი ს : [ს]
ჯ ი გ რ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს დ ა თ უ ნ ა ს ჩ ე მ ი ყ მ ი ს კ უ პ რ ი ა შ ვ ი ლ ი ს
- ნ ა ვ ე ნ ა ხ ა რ ი უ ჭ ი რ ა მ ს, ვ თ ხ ო ვ, არ მანებებს. ლმერთი გაგიმარჯვებს.
ერთის იასაულის წყალობა მიყავით, რომ ჩემი მამული დამანებოს.
თუ სიტყვა აქვს რამე, მოგახსენოს. აგვისტოს იე, ქორონიკონს უფ.

[ოქმი]

მღვიანბეგები მოგახსენებთ ყორიასაუღლაშო ზ ა ზ ა ე ! არზის
პატრონს ერთი იასაული მ ა მ ა დ ა გა [ა] ტ ა ნ ე თ, თუ სიტყვა არა
ჰქონდეს, თავისი მაბაროს!. თუ სიტყვა ჰქონდეს, სამართალში მოი-
ყვანოს. მარიამობის იღ, [ქორონიკონს უფ].

¹ მაბაროს.

[განჩინება]

დავითისშვილი და ბეჟუასშვილი სამართალში ვალაპარაკეთ. ნა-
ვენახობი დავითისშვილის ყმის ნასყიდი ყოფილიყო და სამართლით
დავითისშვილს ელიზბარს დარჩა. ბეჟუაშვილს ხელი არ აქვს. თუმ-
ცა ძველად [123] იმისი ყოფილა, მაგრამ მამას იმისას გაუყიდნია.

იასაულო ზ ა ზ ა ვ! ხელი აუშართე, დავითისშვილს ელიზბარს
მოაბარე. აგვისტოს იჴ, ქორონიკონს უა.

--	--	--

**216. არჴა გიორგი მეუნაგრიშვილისა შოშოვის თაოგაჴე
არეკლე II-ის ოქმით**

1772 წ. 23 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3626. დედანი. ქალაღი. 20,2X11 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია, ერთი, ორდ ან სამი
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს გომარელს სა-
დედოფლოს მ ე უ ნ ა გ რ ი ს შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს.

ცამეტი წელიწადი ყ ი რ ი მ შ ი ტყვეთ გახლდი, ღეთის მოწყა-
ლებით, ამალღებულის კელმწიფის წყალობით და თქვენის დოვლა-
თით მოვრჩი და გიახელ. ერთ ალაგს ბინა არა მაქვს და ადგილი.
ჩემი ძმა არადეთს გახლავსთ ხიზნათ. მეტად ღარიბი ხიზანი დამ-
ხედა. მოწყალება რამ გვადირსედ, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. აგვის-
ტოს ვ, ქორონიკონს უა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. რადგანაც ეს გომარელი არის მეუნაგრი-
შვილი გიორგი და ტყვეობიღამაც მოსული არის, ჩვენი სახასონი
არიან. ამასთანა და [ა]მის ძმასთან საქმე არავის აქვს. თუ ვინმე
ამათ შესცოდა რამე, ჩვენად შეცოდებად მოგვი[თხ]ავთ. აგვისტოს
კბ, ქორონიკონს უა.

ქ. თუ ჰეშმარიტი სიტყვა ამასთან გქონდესთ ვისმე სასამართლო,
მოგვახსენეთ; თუ [არა]და, თავს ნუ გვაწყენთ.

ბეჴედი: ქნარს მიცემს, დავით მიჴმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე

217. არზა ბალათარ ტაბიშვილისა უნის თაოჲაჲჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 29 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8513. დედანი. ქალაღი. 21,5×17,7 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი. არზის თარიღი მცდარი უნდა იყოს, რადგან იგი ოქმზე გვიან-
ვერ დაიწერებოდა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ტ ა ტ ი ს-
შ ე ი ლ ს ა ლამდარს ბ ა ღ ა თ ა რ ს.

ა ბ ა შ ი ძ ე მ რომ არზი მოგართვა და კაცს მედაეება დავითის
შვილს და იმის ყმასა ფ ა ლ ა ვ ა ნ დ ი ს შ ე ი ლ ს ა და იმათ ყმასა
თიღველებსა და ატოცელებსა, ვევედრები თქვენს ბედნიერობასა,
რომ ამათთან მოკითხული ბძანოთ, თუ ათადამ-მამადამ ჩემი [მ]კვიდ-
რი ყმა არა ყოფილიყოს ს უ ნ ე ლ ც ი ა ნ ტ ბ ე ლ ი ძ ე, რომ არას
კაცის საცილობელი თავის დღეში არა ყოფილიყოს, ის ბერიკაცად
თქვენ სამართალში ალაპარაკეთ და სამართალი მაღირსეთ, რაც ძა-
ლითა და უსამართლობით არ მამეჭიდა, სხვა საქმე არა აქვს. თუ ამა-
ში გა[ვ]მტყუნდე, ერთი იმისთანა კიდევე მიმატემინეთ. აგვისტოს 23.
ქორონიკონს უა.

თავში

ქ. ფალავანდიშვილებო და დავითიშვილებო თქვენის ყმით, ატო-
ცელნო და თიღველნო, გაფიცებთ ამისი აღიღათი სწორე გვაცნობეთ
წერილით. აგვისტოს 23, ქორონიკონს უა.

ბეჰედი: ქნარს მიეცმა, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფად ცხებულს.
ერეკლე.

218. არზა ღათუნა ხეციაშვილისა მამულის თაოჲაჲჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 27 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1520, ე. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჳირი მოსცეს რუისელს მროვ-
ლის ყმას ბ ე ც ი ა შ ე ი ლ ს დ ა თ უ ნ ა ს.

ოსმალობის დროს დავას ახლა მედაეება დ ა ვ ი თ ი ს შ ე ი ლ ი
ე ლ ი ზ ბ ა რ მამულს, ცოტა რამ მამული ათი მ[ა]ნა ძლივს გამოვა.

წყალობას ვითხოვ: სანამ ორნივ თქვენს სამართალში ვილაპარაკებდეთ, დამეხსნას. თქვენის სამართლით ვისაც დანებდება, [ნება] სამართლისა არის. აგვისტოს 3, ქორონიკონს უა.

თავში

რადგანაც მღივანბეგების სამართალს არ დასჯერებიხარ, თუ მეორედ ილაპარაკებ, თუ გამართლდი, სამართალს მოგცემთ. და თუ გამტყუნდი, იცოდე ეგ მიწაც გამოგერთმევა და ჯარიმაც წაგერთმევა, კარგათ იფიქრე. მარიამობის თვეს 13, ქორონიკონს. უა.

219. არა რევაზ ამილახვარისა მამულის თაობაზე
პრაქლე II-ის ოქმით

1772 წ. 28 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8994. დედანი. ქალაღი. 22,3x17,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან მალღის კელმწიფღის ჭირი მათს მიწას ამილახვარს რევაზს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ მათს უმაღლესობას: თქვენის ბრძანებით ცხრამუხა გეებოდა სამართლით. შარშან კაცი გავგზავნე, ღალა ავიღე, ასოცი კოღი პური მერგო და იქავე ჩავყარე. აბაშიძე ქაიხოსროს მივიღა, ამომიყარა და წაიღო. სამიოღ კაცი ჩემი კერძი ღვას; ასე აწუხებებს, რომ იმათი საცოღაობით მწუხარე ვარ მეცა და ამას გარდა ის კაცნი კიღეც დაუფიცებია: ამილახვარი აღარ გაატაროთო და აღარც იმის კაციო. წრეულ ჩემი კაცი აღარ გაატარა. შარშან იმ პურისათვის არზი მოგართვი, ოქმი მიბოძეთ სურამის მოურავზეღ და არცარა იმას შეპუვა. მე თქვენს ბრძანებასა და სამართალს ვერსაღ წაუღალ და კიღეც თქვენის რისხვისაგანაც მეშინიან, თორე ეგ ძალით ვერას წამართმევს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალი მალირსეთ, კიღეც ერთი შფოთი აღარ ჩამომივარღეს რა. აგვისტოს 28, ჩღოზ წელსა.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ამილახვარს ბატონს რევაზს ესრეთ ეუწყოს. მერმე, ქაიხოსროს ცხრამუხიღამ თქვენი ასოცი კოღი პური რომ დაუხარჯავს, ისიც უნდა მოგეცესთ და ცხრამუხაც, როგორც გა-

ნაჩენი დაიდვა და არის, ისე თქვენ უნდა გქონდესთ. ამაში ჩვენი ბრალი არა არის რა. სამართალმა ასრე განაჩინა. და თქვენ, ქ ა ი - ხ ო ს რ ო ა ბ ა შ ი ძ ე ვ, ამაში ჩხუბსაც დაეხსენ და შფოთსაც. აგ-ვისტოს კმ, ქორონიკონს უმა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკომბს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

220. არზა განუზახნი ხმის თამბაჯე ირეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 7 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13990. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 19X11,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შუგ-დეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჭირი საცოდავს ბ ა ნ გ უ ა ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ. ერთი ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი ა ნ თ ნაყმე[ვი] კაცი ჩამოსულა ოსმალობას უწინ, ჩვენის ძ ა მ უ კ ა შ ვ ი ლ ი ს ქ ა - ლ ი შეურთავს, იმას თქვენი ჭირი წაუღია, ერთი შვილი დარჩომია. რსიც ლეკებში დაკარგულა, თხუთმეტი წელიწადი ტყვეთ ყოფილა. მოსულა ისევ ჩვენთან. ი ე ს ე ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი ს შ ვ ი ლ ს რომ მოურაობა ქონდა, მოსულიყო, ეთქო: ჩემის ყმის შვილი ხარო. იმას უარი ეთქო, ოსმალობას უწინდელი მოსული ვარო; დაეჭირა, ამღო-ნი ეცა, რომ უზიარებელი მოკვდა, იმას...* ცოლი ორსულად...* დარ-ჩა და მე გაეზარდე. ახლა რომ ამილახვარიანთ კაცებს ყრიდნენ, ზ ა [ა] ლ ჭიმითის მოურავი იყო, თქვენი ბძანება ქონდა ფიცისა და თ უ ლ ა ს შ ვ ი ლ მ ა შეფიცა: ამ ბიჭის პაპა ოსმალობას უწინ ჩამოსულაო; კელი აიღეს. ახლა ის ბიჭი ო თ ა რ ს სხვისთვის მიუ-ცია.

ამის სამართალი მალირსეთ, ლ ა ზ ნ ე ლ ი იასაულად მადგას. მოიკითხეთ და თუ ტყუელი მომეხსენებინოს, უბოძეთ.

თავში,

ქ. ჩვენი ბძანება არის: მერმე ამ კაცის აყრა არას გზით არ იქნე-ზა. ვერავინ აყრის. როდესაც თავიანთ კაცები მივეცით ამილახვ-რიანთ, მაშინ სხვა დრო იყო, ახლა სხვა დრო გადასწყდა მყრელობა, ამასთან საქმე არავის აქვს. ენკენისთვის ზ, ქორონიკონს უმა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკომბს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

* აკლია ერთი სიტყვა.

221. არზა პატარა უოჯიას ქალისა წილის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 8 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1135. დედანი. ქალაღი. 16X13,2 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ყოვლათ მოწყალის კემწიფის ჭირი მათს ფეხთ მიწა-მტვერს პატარა ყობიას ქალს ქვრივსა, ოხერს მოსცეს.

მერმე მამაჩემ[მ]ა პირობა დამიღო და შამიყვანა: მოჰკვდე-დაგ-მარხო, დარჩე-შაგინახო. სამი თუმანი ნაღდი შამიტანია, ერთი ძროხა, ორი თავი ფუთკარი. ქმრ[ი]ს შერთვას ვაპირებდი, კიდევ მირთევდნენ, მამაჩემ[მ]ა და ჩემ[მ]ა ძმამ არ გამათხოვეს. ისინი რომ დაიხოცნენ, სულ ასე გაიტანეს, რომ ერთის შაურის დანაფასევი არა მომცეს რა ჩემის ძმისა და მამიჩემისა.

ოცდაათი წელიწადია რომ ჯანი გამიგდებინებია. ის არზა რომ მოგართვი ყმარწვილის თავობაზე, ღმერთი გაგიმარჯვებს, ყმარწვილის წყალობა გვიყავით. ის არის ჩემი შამნახავი და დამ[მ]არხავი. ღვინობისთვის დ, ქორონიკონს უმ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის სურამის მოურაო მ უ რ ვ ა ნ ი შ ვ ი ლ ო ი ე ს ე მამსახლისო და სურამში ვინცა ვინ უფროსნი კაცნი ხართ. მერმე ამ არზით რომ [მო]უხსენებია, თუ უ რ ი ე ბ ი ს რ ი გ ი თ და ს ა მ ა რ თ ლ ი თ ამას წილი მიეცემოდეს რამე, თავისი ძმის წილიდამ მოეციო. და თუ არა მიეცემოდეს რა იმათის რიგით, ნუ მოსცემთ. მარამ ეს ყმარწვილი ისევ თავის დედასთან უნდა იყოს. ოკ-ლომბრის თ, ქორონიკონს უმ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მაკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

222. არზა ღარიხას ჰმრივისა მამულის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 8 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 467. დედანი. ქალაღი. 16,2X10,2 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს შილდურს საკათალიკოზოს ჩეკურის დარჩიას ქვრივსა. შარშან პატრონი მომიკვდა და მაზლიც აწყვერს დამეკარგა. ორს მაზლის ცოლს

ზუთი ობოლი ქალი გვყავს გაუთხოვარი შინა. და რაც მამული გვქონდა, რ უ ს ი ს შ ვ ი ლ ი ს ა გ ა ნ ნასყიდი გვაქვს. და ახლა მორდალი გვალეზინებს მამულებზედ კელს, სახნავზედაც და სასხლევეზედაც. ნასყიდობა არავის წართმევია, სამართალი გვალირსედ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ოკდომბერს **მ**, ქორონიკონს **უა**.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: თუ ამ არზის პატრონისათვის რუსის-შვილს სოლომან მორდლის მამული მიუყიდნია, ისევ რუსისშვილმა გამოიხსნას ამ არზის პატრონისაგან და ს ო ლ ო მ ა ნ მ ო რ დ ა ლ ს მისცეს. და თუ რუსისშვილს თავისი მამული მიუყიდნია, იმას ველარ დაიხსნის, ამ არზის პატრონსავე უნდა ექიროს. ოკდომბერს **თ**, ქორონიკონს **უა**.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

223. არზა ლუარსაზ ონანაშვილისა მამულის თამაზაზ ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 20 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 224. დედანი. 28,3×17,5 სმ. ქალაღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწითის ჭირი მოსცეს ლ უ ა რ ს ა ბ ო ნ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს. მერმე ო ლ ი ა ნ ი შ ვ ი ლ ს რომ მამული ეჭურა, [ი]მ მამულის მოწყალება ხომ ჩვენ დაგვემართა. მერმე ამას მოვახსენებ ბედნიერს კ[ე]მწითეს: ოლიანისშვილისაგან მამული გასყიდულიც არის და გაცემულიც არის. [ა]მ წყალობას ვითხოვთ: რაც ოლიანასშვილისათვინ მიეცესთ, ერთიორად მიმაცემინეთ, ჩემი მამული მე დამახსნევინეთ, იმ მამულის პატრონები დღეს ცოცხლები გახლავან, ჩ ი კ რ ი კ ა შ ვ ი ლ ს მ ო ს ე ს და პ ა [ა] ტ ა ს წ ა [ა] რ თ ვ ა და რ ა ზ ი ა ს მიყიდა.

ქ. კიდეც ჩირიკაშვილი წა[ა]რთო ტ უ რ ს ა და მ ა ხ ა რ ე ს სასახლე შუა გაუჭრა, რაზიას გზათ მისცა.

ამ წყალობას ვითხოვ: რაც ოლიენ[ი]სშვილისათვინ მიეცესთ, ერთიორად მიმაცემინეთ, ჩემი მამული მევე დამახსნევინეთ. თუ არად[ა], ნება თქვენია. ეს კაცნი მამულზედ მცირეთ არიან. ოკდომბერის ით, ქორონიკონს **უა**.

ქ. ჩვენი ბძანება არის, მერმე ამ არზით რომ მოუხსენებია ა[მ] მამულის პატრონებისათვის რომ მამული წაურთმევეია ოლიანიშვილს და სხვისათვის მიუყიდნია, ა[მ] მამულის პატრონები თუ იყვნენ, თავისი მამული უნდა დაახსნევიონ სამართლით ლუარსაბს.

ჯ ა ნ დ ი ე რ ველისციხის მოურაო, ეს შენ უნდა გაურვიო. თუ ვისმე ამაში სიტყვა ქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს. ოკდომბრის კ, ქორონიკონს უამ.

ბეჰელი: ქნარს მიემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

224. არზა ასლან გაგურისშვილისა მამულის თა:ზაგაე

ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 20 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13841. დედანი. ქალაღი. 34,7×10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ქირი მოსცეს ასლან ბე-ბურის შვილს.

მერე ამას მოგახსენებ: აფხაზის შვილს განაყოფის მამულის წყალობა ჩვენა გვეჭირს — მე და ლუარსაბს. დავით აფხაზს თავისთვის ეჭირა სასახლე, ჩვენ ჩვენთვის გვეჭირა სასახლე. ლუარსაბისათვის ელაპარაკნა დავითს, მე იქ არ გახლდი, დავითსა და ჩემს ძმას პაპას პირობა შე[ე]კრათო, ლუარსაბ გავამტყუნოთო, მე შენს წილს მოგცემო, დავითს ეთქვა; ხრაპია წემე-[ე]ყენებინათ ტურია შვილი, დავითსა და პაპას ლუარსაბ გ[ა]ემტყუნებინათ. სასახლე დავითს უჭირავს, მე აღარაფერი არა მიჭირავს რა, დავითს თავისთვის აქვს სასახლე, ჩვენ ცალკე [გვ]ქონდა სასახლე. მე ამ ყალათად მოხსენებულისა ყაბული არა მაქვს, გარჩეული ვიყავით ჩვენ ამაში; სასახლე მე და ლუარსაბისა არის, რასაც სამართალს გვიბძანებ, გავწევთ. ამის სამართლის წყალობას ვითხოვთ. თუ არადა, ნება თქვენია. ოკდომბერს კ, ქორონიკონს უამ.

¹ მოგვახსენებ.

ქ. ჩვენი ბძანება არის და ვით აფხაზის შვილო! მერ-
მე ამ არზით ასლაჰან და ლუარსაბ გიჩივისთ სასახლეს.
სიტყვა გქონდეს ან ასეთი უჯათი, სამართალში მოდი ახლავ; თუ არა-
და, თავისი სასახლის ადგილი მოეცა მათ. ოკლომბერს კ, ქორონი-
კონს უმ.

ბეჭედი: ქნარს მიემს, დავით მიქობს ძედ კახეთის მეჟედ ცხებულს,
ერეკლე.

verso

ქ. ამ ჩემის ძმის მოხსენებული მართალია, მოვტყუვდი და ახლა
ვერც ძმასთან გავმტყუნდები, ვერც ლუარსაბთანა. მე ხომ მინდო-
და, რომ შერჩომოდა. ახლა რადგან ამ რიგათ გამოაშკარავდა, ახლა
ძმისა მიჩვენია. მე პაპა ბებური ს შვილს, ეს მამიხსენებია.
დაიწერა ქრისტიშობის ია, ქორონიკონს უმ.

225. არჯა კალაურის მოურავის დედისა მსახურისა და

სარგოს თაოგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 20 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 2136. დედანი. ქალაღი. 22,5x12 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია
წერტილი.

ღმერთმან მრავლად მოწყალეს ბედნიერის ჩვენის ხემწიფის
ჭირი მოსცეს საცოდავს კალაურის მოურავს ქვრივსა და ოხერს
ომანისა და ტეტისა დედას.

მერე ჩემო ხემწიფევ მარადის თავს გაწყენ, მაგრამ რა ვქნა.
ყოვლის ქვრივისა და ოხრის მოწყალეობისათვის იღვწით დ[ა] შე
თქვენს იქით ილაჯი არსაით მაქვს. ამაზე კიდევე გვედრებით: მსახურსა
მართმევენ, ისე გვიბოძოთ, ზასო შეილია, შენი ჭირიმე, რომ ის
სოფელს უდრის და არ მადლევს ულუფას, არც ის და ა[რც] იმისი
განაყარი ძმა. თქვენი ოქმი მაქვ[ს] და არ მადლევენ; ამას გვედრე-
ბით, იმისი ულუფაც გვიბოძოთ და ოქმი გაგვიახლოთ, დიად, ცოტა
მეუღლუფე გვყავს.

ჯარიმისას გვედრებოლით და გებძანათ: როგორც საგარე-
ჯოს არი[ს], ისე მივსცემთო. მოგხსენებთ, საგარეჯოს თავისი
მემკვიდრე და გამბეგრავი მოურავი არა ყოლია და ჩვენი ამ სახელოს
მოცემის მახსოვარი არავინ კია, დიდი ხნის ნაწყალობევი. მაშინ
არც წიგნი ნდომიათ და არც სხვა. ახლა ამას გვედრებით საცოდავი
ქვრივები მრავლის ობლების პატრონი, თუ ის ჯარიმაც მოგვეშალა,

აღარა სარგო და სარხო გვექნება. ღმერთი ბრწყინვალეს შვილებს გიცოცხლებს, რაც დღეს აქამდი წყალობა გვკვირვებია, ნუ მოგვიშლით თქვენს საღვებრძელოთ, მოწყალევე ხემწიფე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის კალაურელნო. მერე კალაურის მოურავს როგორც სამი მსახური ყოლია აგრევე სამი მსახური უნდა მოსცეთ.

და ჯარიმისა ასე დაგვიწერია: თუ წიგნი აქვთ თავისი წილი ჯარიმისა, უნდა რაც ჯარიმა უწერიათ, თავისი წილი მიეცეს. და თუ წიგნი არა [ა]ქვთ, აგრევე წინსაგარეჯოს მოურავს რაც განწესება ქონდეს ჯარიმიდამ, აგრევე უკანა საგარეჯო ეს არის, აქედამ უნდა მიეცეს ამ [მ]ოურავს ჯარიმის წილი როგორც იმ წინა საგარეჯოს მოურავის განწესება აქვს.

და ბასოშვილებმა, რაც სამოურაო ედოსთ, ესეც უკლებლად მოსცენ. ამაზედ ჩვენთან ნულარ ალაპარაკებენ, თორემ დიდათ უწყენთ. ოკლომბრის კ, ქორონიკონს უფ.

ბეჭედი: ჭნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

226. არჯა ამილახვარიანთა ყმეჯის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 15 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1055. დედანი. ქალაღი. 32,2×23,7. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი ამილახვარს რევაზს, მდივანბეგს იასეს და კელიერთბირ ამილახვარიანთ¹ მოგვეცეს.

მერე ამას მოვახსენებ თქვენს სიმაღლეს: ყოველი თქვენით, თქვენის წყალობით რჩება და ჩვენც კიდევ² თქვენის წყალობით უნდა დავრჩეთ.

მერმე ამას მოვახსენებთ, თქვენც მოგეხსენებათ ყმაზედ, დიად, მცირეთ შევიქენით. ამ წყალობას ვითხოვთ: რაც ჩვენი ყმა არის აქა, იმისი წყალობა დაგვემართოს. და ერთი ხარაბა ადგილი გვიბოძოთ,

¹ ამილახვიანთ. ² დაკიდევ.

რომ ჩვენი ყმა იქ დავაყენოთ. როგორც თქვენი სახასო გემსახურებ-
ბათ ლაშქრით, სურსათით ან კოდის პურითა, ისინიც ისე იმსახურეთ.
მანამ [მ] შევიდობა შეიქნებოდეს, ჩვენი ყმა აქ იყოს. როდესაც ღვთი-
თა და თქვენის დოვლათით, მშვიდობა შეიქნეს, რომელიც თქვენი
ნება იყოს, ის აღსრულდეს. ნოემბერს იგ, ქორონიკონს უმ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ზ ა [ა] ლ ჯიმითის მოურაო და
ბ ე ე ა ნ ყო რ ჩი ბ ა შ ი ს შ ე ი ლ ო ! მერმე რაც კ ა ხ ე თ შ ი თუ ხ ი-
ზ ი ყ შ ი ამ ამილახვრიანთ ყმა იყოს, ოსმალობას ჩამოსულს გარ-
და, სულ უნდა აუყარო და ელის კაცი რომ იდგა, იქ უნდა და[ა]ყე-
ნო; რომელიც კახეთის განწესება არის საქონლისა, რადგან თავეთს
ქვეყანაში არ მიჰყავთ და აქავ კახეთში აყენებენ; ნურა კაცი ამა-
ზედ ხმას ნუ ამოიღებს. თავეთის საქონლით უნდა აჰყაროთ.

და თუ ხიზნობით სიტყვა ჰქონდეს ვისმე ამათთან, აქავ იქნე-
ბიან, მასუკან ილაპარაკონ და სამართალი მიეცემათ.

ამაზედ ბეჯითად უნდა გაისარჯნეთ; ხათრის შენახვა და თალა-
ფული არ იქნება, თორემ იცოდვე გარდავახდევინებთ. გიორგობისთვის
იგ, ქორონიკონს უმ.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჰმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერ ე კ ლ ე .

227. არზა ბერი პაპუნაშვილისა გამოსაღების თაოჰაჰი არეკლე II-ის ოჰმით

1772 წ. 10 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 252. დედანი. ქალაღი. 16,5X11,7 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ჯემწიფის ჰირი მოსცეს ურბნი-
სელ პ ა პ უ ნ ა შ ვ ი ლ ს ბ ე რ ს .

მერე ამას მოვახსენებთ: ჩვენს მამულს კულუხი და ღალა არ
სდებია. ჩემს დროში ოთხი ურბნელი გამოცვლილა, არც გამიგონია,
არც მიგვიცია. ახლა ურბნელი კულუხსა მთხოვდა. კ რ ც ხ ი ნ-
ე ა ლ ს რომ ბძანდებოდით, არზა მოგართვი და ოქმი მიბოძეთ ნ ი-
კ ო ლ ო ზ მ ა მ ა ც ა შ ვ ი ლ ზ ე , ოქმი მამაცაშვილმა ურბნელს უჩ-
ვენა. არა არ ვიცი, კულუხი და ღალა შარშანაც გამომართო და წლე-

ულადა. ნასყიდი მამულები მაქვს, არასდროს არ გამომრთმევია. და ამისი სამართალი მალირსეთ თქვენად გასამარჯვებლად. გიორგობის ია, ქორონიკონს უა.

თავში

ქ. ყოვლად სამღუდელო ურბნელო! ამ არზის პატრონი ასე ჩივის და ამილახორთან გარიგდით და თავის ყმას რაც არა ზდებოდეს, კაცმა არ უნდა დაადოს და არც გამოართოს. ნოემბერს ივ, ქორონიკონს უა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

228. არაა ზურაბ ციმაკურიძისა ბამოსაღვანის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1772 წ. 17 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4505. დედანი. ქაღალდი. 20x13,3 სმ. დაზიანებული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ზ უ რ ა ბ ც ი მ ა კ უ რ ი ძ ე ს.

ჩენი არზი და მოხსენება სხუა იყო და თქვენი ბძანება სხუა იყო. მოგეხსენებათ დ ი რ ბ ს არას გლებს კაცს პურის ღალა არა სძევს. ჩემი მოხსენება ეს არის: ჩემის ვენახიღამ ათისთავს მივართმევ. თქვენი წყალობა ორი კომლი კაცი მყავს და რაც იმ ჩემის კაცებისაგან ღვინო მერგება, ნახევარს მივართმევ. ნოემბერს თ, ქორონიკონს უა.

ჩემი ამხანაგი ორი აზნაურშვილი სხუა გახლავსთ. რაც სამსახური აძევს, იმასაც ისე ვემსახურები.

თავში

ჩენი ბძანება არის ზურაბ ციმაკურიძე! მერმე რაც შენის ყმიღამ რთველზედ ტკბილი გერგებოდეს სამართლით შენა, იქიღამ იმის ნახევარსა და შენს ვენახს რაც ტკბილი გამრგვიდოდეს, იმის ათისთავს წმინდას ქრისტეს [ს] აფლავს მიაართმევდე ყოველს წელიწადს. ნოემბერის ივ, ქორონიკონს უა.

ქ. ამას წინათ ერთი სხვა ოქმი დავწერეთ ამას გარდა და ახლა ეს უმჯობესად ვრაცხეთ და ასე უნდა გარიგდეს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ღელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

verso

ქ. ჩვენ, ბატონის შვილი გიორგი [გი მისის სიმალის] ბატონის მამიჩვენის ბძანების თ[ანა მოწამე] ვართ. დეკნებერს ზ, ქორონიკონს უამ.

ბეჭედი: მეფის ღე გიორგი.

229. არზა გიორგი თუშანიშვილის ჯვირვ-ოგლისა მამაშლის თაოგაჟი არაქლე II-ის ოქმითა და რაჟაჟ ამილახვრის განჩინებით

1772 წ. 30 ნოემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 89. პირი. ქალაქი-მხედრული. საბუთს ვათარილებთ განჩინების მიხედვით.

[55] ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჭირი მოსცეს თუ მან ი შვილი გიორგის ჭკრივსა და ობოლს.

ჩვენი ორის ღლის მიწა ე დი შერ მ დი ვ ნის ყმამ ი რ ე მ ა-შვილმა გიორგიმ წამართო. მოიკითხეთ, თუ თავის ბატონის წყალობა სჭირს, წყალობის წიგნი გამოიღოს; თუ ნასყიდი აქვს, სიგელი გამოიღოს. თუ არადა, თავის ძალით სამართალს ვითხოვ. რვა წელიწადია სჭამს და ჭკრივ-ობოლს ღალას არ გვანებებს. ამასაც არ დაგვაჭერა. ახლა სხვა მამულიც მოგვიჭრა და თავის მიწებს შეუმატა.

ჭკრივისა და ობოლის მოწყალე ბრძანდებით, სამართალი გვადირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. აგვისტოს კვ, ქორონიკონს უამ.

თაეში

ამილახვარო რევაზ! ამ არზის პატრონი ვისაც უჩიოდეს, თქვენთან ალაპარაკეთ და ჭეშმარიტი სამართალი მიეცით. მარიაშობის კვ, ქორონიკონს უამ.

[განჩინება]

გიორგის ჭალაბი ირემასშვილს ორის ღლის მიწას ედა[ვ]ებოდა. მერე ორი მოხთაბარი მოწამე მი[ი]ყვანოს იმ სოფლისა ირემას-

¹ ავმართვე.

შვილმა, რომ სიტყვა დ[ა]ეჭვებოდეს, ირემაშვილს დარჩეს. თუ ვერ მიიყვანოს, გიორგის ჭალაბს დარჩეს. ჩვენ, ამილახვარს რევ[ა] [ზ] ს, ასე გაგვირიგებია. გიორგობის კი, ქორონიკონს უა.

მე, საგინაშვილი ბეჟან, ამისი იესაული ვიყავ. აველ გარეჯვარს, ირემაშვილმა მოწმე[ე]ბი ვერ იშოვნა, როგორც ბატონს ამილახვარს ზემო განაჩენში ებძანა; და მიწას ხელი ავმართე¹ და თუმანიანთ გიორგი[ს] შვილს ზუჭაბს და ქვრივს დედას დარჩა. თებერვლის კ. ქორონიკონს უა. † ბეჟან.

230. არზა პრივოლ სახლთნუსისა ვაჟულის თათააჲმ

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 21 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 419. დედანი. ქალაღი. 34,5X20,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის კემწიფის ჭირი მოსცეს მათს ბანდა სალთხუცეს[ს] გრიგოლს.

ჩემო კემწიფევ, თქვენც მოგეხსენება თქვენს კემწიფობაში ბერი დაჭერილი ციხე მაქვს დაქცეული, რომ ასი თუმანი თუ ასოცი თუმანი აგებაზედ დამხარჯვია. იმ უამად როგორ[ი]ც სილარიბე იყო მოგეხსენება. ნეტარად ხსენებულმა ბატონმა რომ ლაშვარს მამული შესწირა, მეც იმისი და თქვენი წყალობა მაქვს. ორი თვე ფშავს ვიყავ დაჭერილი. სამოცი კომ[ლ]ი კაცი ისე აიკლეს, რომ პერანგი და პერანგის ამხანაგიც არ შერჩენიათ; სამასი პირუტყვი წაუყვანიათ — ჯარი და ძროხა, ათას ორასამდი ცხვარი; ცხვრიდამ უკანვე მომცემია სამასამდი.

მეორეთ მკედარი ვარ, ჩემო კემწიფევ. თქვენს კემწიფობას ქვეშ არის გასამართლებული ფშაველთან, თუშთანა და განაჩენი კელთა მაქვს. წელს გაუთიბავთ ყანა, რომ რვაას-ცხრაასი კოდი მომივიდოდა ანეული.

თქვენ რომ ვიზიყს ბძანდებოდი მუცალის სანახავად, მე რომ საერისთოს წაველ, ციხეში მიმვდომოდენ ექვს[ს] თავი გასტეხოდა და ერთი ისევ ავათ არის, რომ კვდება. ეგენი ორმოცდათორმეტი ყოფილიყო. მე და გივი საერისთოს გახლდით და ქაიხოსრო თქვენ გახლდათ ვიზიყსა, შინ არც ერთი დავესწართ, რომ ეს ჩხუბი მოსლოდათ.

ღმერთი თქვენს მეფობას განაძლიერებს პატიოსანს და გამოჩენილს შვილებს ნუ დაგიხოცს, რისაც ღირსი თქვენს სამართალში

¹ ავმართვე.

ვიყო, ის სამართალი მაღირსე, სამივე მამა-შვილნი აქ გახლავართ. თუ თქვენს დოვლათს უჯობს, ჩემი თავი და ოჯახი თქვენის ქირის სანაც-ლონი ეყვნეთ, ნება თქვენია. მოგეხსენება იმის მეტი რაღაც მამული დამრჩომია. იანვრის კ, ქორონიკონს უჯა.

ქ. გაშველებას გევედრებით. ამ მამულის მიჯნა: ზემოთი შვინ-დიანის გზა რომ გავა მატნის ქვევამდი, მახატლის მიწის ბოლოს ძვე-ლი ნაშარობი მატნის ციხე[მ]დი. ამის გაყოფას გევედრები ფშავე-ლებთან.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ამ არზით რომ მოუხსენებია, ამისი ასე ვეიბძანებია: გასულ ფებერვლამდის ვადა დაგვიღვია ფშაველთათვის, რომ რაც ნეტარხსენებულთ ჩვენს მამა-ბიძათაგან მიცემული წიგნი ქონდესთ მ ა რ ი ლ ი ს ზ ე დ¹, ჩვენ ქალაქს ვიყვნეთ, ქართლში ვიყ-ვნეთ თუ კახეთში, ის წიგნები იქ უნდა მოგვიტანონ და გვაჩვენონ. ზანამდის ნახევარი მარილისი სალთხუცეს გრიგოლსა და იმის შვი-ლებს უნდა ექიროსთ. და ღმრთით რომ ამ ვადაზედ იმ წიგნებს მოგ-ვიტანენ, როგორც იმ წიგნებში აცხადებს, იმრივად განურჩევთ. იან-ვრის კა, ქორონიკონს უჯა.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის შეფედ ცხებულს, ერეკლე.

231. არზა იოსებ გლურჯიძისა სამართლის მიცემაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1773 წ. 5 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2891. დედანი. ქალღდი. :9,8×11,6 სმ.
მხედრული. ალაგ-ალაგ ნახმარია ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწფის ქირი მოსცეს გ ლ უ რ ჯ ი ძ ე ი ო ს ე ბ ს.

შარშან თქვენ რომ გორს ბძანდებოდით, იმ უამად ელიზ-ბარ მოლარეთუხუცესს ხიზანი თავის მოყვრისას ერედვსა პყუნდა. მიბძანა: თან მიახელ, ერედვიდამ ხიზანი გორს მინდა მო-ვასხაო. ვიახელ თანა, მე იქ ვახლდი. მოლარეთუხუცის ყმისას ერთი ჯავახი კაცი იყო, ვალსა სთხოვდა. ერთი წელიწადი იქ იყო ეს ჯა-ვახი კაცი თურმე. ამ ჯავახმა ჩემი ბიჭები შეაგულიანა და ორი

¹+ მიცემული.

მოლარეთხუცის ცხენი და ერთი ჩემი ცხენი მოიტაცეს და წა[ა]ს-
ხეს. მეორე დღეს ჩემს ბიძაშვილს შეეტყო, გამოსდგომიყო, ის ბიჭე-
ბიც მოესხა და ცხენებიცა. სხუა რომ არ მქონდა რა, ჩვენს ბიძა-
შვილს თავის გასამრჯელოში ორი დღის დათესილი ყანა მივეცი.

მოლარეთ-ხუცესს ჩემგან რალაც შესწყინდა, მოსულიყო, დი-
ვანბეგთან მიჩივლა: იმის კაცმა ცხენები დამტაცაო. იას[ა]ული მომ-
გვარა, ორი თუმანი სამდივანბეგო, საიას[ა]ულო გამომართვეს და
მოლარეთხუცესი თავის ორ ცხენს შვიდრეულად თოთხმეტს ცხენსა
მთხოვს.

მოგეხსენებათ ჩემი გლახაკობა, ერთი ცხენის მოცემაც არ შე-
მიძლია. ის ჭავახიც, რომელმაც ჩემი ბიჭი შეაგულიანა და ცხენებიც
დაიტაცა, მაგას ახლავს და აქ არის, და ის ჩემი ბიჭიც რომ გაიქცა,
აქ არის. სამართალი გვალირსედ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტის დ,
ქორონიკონს უფა.

ი ვ ა ნ ე ა ბ ა შ ი ძ ი ს ველით არზა მოგართვით, ჰასუხი არ
მეღირსა.

კიდებუ

ქ. ზაზა ყორიასაულბაშო! ესენი მდივანბეგებთან სამართალში
ალაპარაკე. მარტის ე, ქორონიკონს უფა.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

verso-ზე დატოვებულია ცარიელი ადგილი 7—8 სტრიქონისათვის.

ორი ბეკელი:

1. სჯის მსჯელი, ტვიფრავს ორბელთაცა გულის მმბკომი(?) ღმერთგან-
ცაა(?), იოანე, 1748
2. მონა ღთისა მდივანბეგი თ ე მ უ რ ა ზ.

232. არზა ბარა თოთაშვილისა ხმოვის თაოგაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 2 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9511. დედანი. ქალაღი. 16,8×10,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ჳირი მოსცეს თია-
ნელს თოთაშვილს ბერას.

მერე ამას მოვასხენებთ: მამაჩემი თქვენს სახასოში იღგა; მამა-

ჩემი რომ თქვენი ვირის სანაცლო შეიქნა, პატარა გახლდი; გ რ ი-
გო ლ სალთხუცესმა მამკილა კელი. შარშან თქვენ არზა მოგართვი და
სალთხუცეს[ს] კელი აალებინეთ, განაჩენიც მიბოძეთ, ეს განაჩენი
დ ი მ ი ტ რ ი ს დედამ გამომართო, აღარ მამცა და ყმათაც დამიჭირა.

მამის ჩემის წიგნები გამოჩნდა, სახასო ვყოფილვართ; ლაშ-
ქარს მივიდოდი და მოლარეთხუცესმა წიგნები ნახა, რომ თქვენი სა-
ხასო ვყოფილვართ; დამაბრუნა, წადი ზვარი იმუშავეო, მაჟულს მოგ-
ცემ, დიმიტრის დედას შენთან რა საქმე აქ[ვ]სო.

ეს დიმიტრის დედამ შეიტყო, უღელი კარი მყვანდა, წამართო.
მე თქვენი ყმა გახლავარ, თავადიშვილის ყმობა არ შემიძლია, ნუ მიძ-
ცემთ, თქვენად *გასამარჯვებლად. მარტის კგ, ქორონიკონს უმა.

წიგნები აქაც გაქვსთ, რომ თქვენი ყმა გახლავართ.

თავში

ქ. ამ არზის პატრონი დ ი მ ი ტ რ ი ჩო ლ ა ყ ა შ ვ ი ლ ი ს ყმა
არის, როგორც ბატონყმობის რიგი არის, ისე უნდა ემსახუროს. აპ-
რილის ბ, ქორონიკონს უმა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

233. არზა ჩრდილელისა მამულის თაოზაზე მრეკლე II-ის ოქმით

1773 წ. 25 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5616. დედანი. ქალაღი. 20,5X13,3 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიარის კელმწიფის ქირი
მოსცეს მათს ფერკთ მიწა-მტვერთა ჩ რ დ ი ლ ე ლ ს ა.

ახლა ამას გვედრები თქვენს ყოვლად მოწყალეებასა, რომ უსარ-
ჩოვო გახლავარ და თქვენის მოწყალეებისაგან ვითხოვ, რომ არ ა გ ვ-
ზ ე ლ წ ი კ ლ ა უ რ ი ს მამული არის ბეითალმნათა! და გვედრები,
ჩვენო კელმწიფევ, რომ თქვენის წყალობით ჩვენც ბინა მოვიკიდოთ
და თქვენის წყალობით ვიცხოვროთ.

და თქვენს უმაღლესობასაც მოეხსენება, რომ ჩვენის მამულისა-
გან მოშორებული გახლავართ და არაგვზედ საზრდო არა გვაქვს რა.
აგების თქვენის წყალობითა ჩვენც ერთ[ი] ლუკმა პური შავკამოთ²
და ყოველთვის თქვენის შეილების საღლეგრძელოდ³ ვცხო[ვ]რებ-
დეთ. ღმერთი განაძლიერებს⁴ თქვენ კელმწიფობასა, ამ მამულის
წყალობა მიყავით. აპრილს კდ, ქორონიკონს უმა.

¹ ბეითანმლათა. ² შავკამოთ. ³ სარღლეგზელოთ. ⁴ განაძლიერებს.

თავში

ქ. ბატონო არაგვის მოურაო! ამ არზის პატრონს, რომ ასე მოუხსენებია, თუ ერთი წინა[ა]მლდეგი და მოდავე არავინა ყვანდეს, ეს ბეითალმანი ამას მოაბარეთ, ამისთვის გვიბოძებ[ი]ა. აპრილის კე, ქორონიკონს უჟა.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

234. არზა შიოზ სახვარალიძისა მამულის თაოგაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით

1773 წ. 1 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11058. დედანი. ქალაღი. 20,5×6,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბატონის დედოფლის ჰირი მოსცეს მათს მიწას საყვარელი ძეს შიოშს.

ამას მოვახსენებთ: მოგეხსენებათ ამ ავის დროს საქმე ქრცხინვალის გაღავენს გარეთ ვყრივარ და ხიზნის დაკარგვისა გვეშინიან მუდამ. ამ წყალობას ვითხოვთ მათის უმალლესობისაგან: ბეითალმანი სახლები უჭირამ[ს] ჩიტიაშვილსა და ცერაძესა სამ-სამისა და მამასახლის[ს] უბრძანეთ, ერთი სახლის ადგილი მე მომეცეს თქვენი წყალობა, რომ თქვენის მოწყალეობით ხიზანი არ დაგვეკარგოს. და თქვენს სამსახურს არ დავაკლდეთ და თქვენი კელმწიფობა ვადიდოთ. მაისს ა, ქორონიკონს უჟა.

თავში

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბძანებ ქცხილვანის მამასახლისო ბეჰან! ამას ერთი სახლის ალაგი მიეცით, რომელიც ბეითალმანი იყოს ამ ორში ერთისაგან. მაისს ა, ქორონიკონს უჟა.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

235. არზა ზაალ გურამიშვილისა შიის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1773 წ. 6 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5025. დედანი. ქალაღი. 17,2×16,9 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. ოქმი ერეკლეს ხელით უნდა იყოს დაწერილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ზაალ გურამის შვილსა.

ეს კაცი რომ გორელობას და თქვენს ყმობას მოგახსენებთ, გე-
ვედრებით ი ე ს ე დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ს და აქ მყოფ გორელებს თქვენი-
მზე აფიცეთ. თუ ეს კაცი გორელი იყოს და ან თქვენი ყმა იყოს,
ვტყუი; თუ არადა, უბრალოთ მაცოდვილებს. სამართალი მაღირსეთ-
ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის ვ, ქორონიკონს უაა.

გორელს ბ ა ბ ა ლ ა შ ვ ი ლ ს აფიცეთ და ეს მოგახსენებთ.

თავში

ქ. ბაბალაშვილო გიორგი და გორელებო! ღმერთს გაფიცებთ
და მუჩალგასაცა გთხოვთ, რომ სწორეთ ეს კაცი გორელია, რომელ-
საც ეს ზაალ გურამისშვილი დაობს, თუ არა. მაისის ვ, ქორონიკონს
უაა.

ბექედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

verso

ქ. გიორგი ბ ა ბ ა ლ ა შ ვ ი ლ ი მოგახსენებ: რაც მე გორს
მამასახლისათ გხლებივარ, ს ი დ ა მ ო ნ ი ძ ე გორელობით არ გა-
მიგონია. ტყვილ[ს] ვერ მოვახსენებ კელმწიფესა. †

ქ. თქვენ მოგეხსენებათ, ჩემი დღენი გორთ გავზდილვარ, ამ სი-
დამონიძის გორელობა მე არ ვიცი.

ქ. მე, ა მ ს ა რ ქ ი ს ა ს შ ვ ი ლ ს, არ გამიგონია სიდამონიძე
გორში, არც ვიცი. †

ქ. მე, გორელს ... შვილს ... ო პ ა ნ ე ზ ს.

ქ. ამ სიდამონიძის გორელობა არც გამიგონია და არც მე ვიცი.
†

236. არჯა რუსთველისა მამულის თაოგაჯე არეკლე II-ის ოპიით

1773 წ. 17 მაისი

ცსსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რეუელი № 13.
საბუთი №14. პირი. ქალაღი. მხედრული.

მერმე ამას მოვახსენებთ თქვენს უმაღლესობას. ჩ უ მ ლ ა ყ-
შ ი, დიახ, ბევრი ბეითალმანი არის მოპარული და ქვევრებიც ბევრი
არის მოპარული და დაყიდული. ქვევრი და მარანი გაწყობილი მის-
ცემია რომ დასახლებულან ეკლესიის მამულზე. ეს კაცნი ზოგი
ო ს ე თ ი დ ა მ არიან ჩამოსული და ზოგი ჯ ა ვ ა ხ ე თ ი დ ა მ. ასე

გაწყობილი მამულები მისცემია. ახლა უთქვენ-ბძანებოთ და ურუსთ-
[ვ]ლოდ ქვევრები ველისციხელთათვის მიუყიდნიათ და ბეითალმნე-
ზი უთქვენ-წიგნოთ და ურუსთელის-წიგნოთ თითონ უჭირავს. თქვენ
ლაშქარი და ბეგარი გაკლიათ და ეკლესიას თავისი მამული და ქვევ-
რები აკლია, დაყიდულია.

ახლა ამას გარდა მდივანბეგებმა სამართლით ბეითალმნეები ეკ-
ლესისათვის დაადებინეს ახლა ისევ თითონვე მიმძღავრეს, არც
მდივანბეგის სამართალს დასდიეს და არც ეკლესიას ნაქურდალსა და
ბეითალმანს აძლევენ. ახლა ჩვენ მოგახსენეთ და ნება თქვენია. აპ-
რილის კბ, ქორონიკონს უაა.

თავში

ქ. ზ ა ა ლ ზ უ რ ა ბ ი ს შ ვ ი ლ ო! ამათის ყმის მოურავი შენა
წარ. რასაც დროს ეს ოქმი მოგივიდეს, მაშინვე მიდი და ჩუმლაცს
ვისაც უჩვენ-წიგნოთ ბეითალმანი მიემძღავრებინოს თავისის ძალით,
ავათ მოუბყარ იმ კაცს და მამულიც გამოართვი.

უამთა ვითარებისაგან შემოულიათ ბერებსა და მოურავებს უჩ-
ვენოთ მამულის გაცემა, თორემ არასგზით არ იქნება. უჩვენოთ ვერც
ფეთისკოპოზი გასცემს მამულს, ვერც მოურავი. ეს ასე იცოდეთ.

და თუ ვისმე სიტყვა ქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს. მაისის იზ,

ქორონიკონს უაა.

237. არზა ოთარ აფხაზიშვილისა მამულის თათგაზა

არეპალე II-ის ოქმით

1778 წ. 20 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 45. საბუთი № 33. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[19] ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი აფხაზის-
შვილს ოთარს მოსცეს.

ზაქარია მოურავის შვილი ბაგას მეცილებოდა. თქვენის
მდივანბეგების განაჩენი იყო: თუ აფხაზისშვილმა შეჰფიცოს, ზაქა-
რიას ხელი აღარა აქვსო. მოვიდა ზაქარია, მამის ჩემის ფიცს არ დას-
ჯერდა, მე თავისის ხელით ხატი ხელთ მომცა, დამაფიცა. იქ იყო გა-
ვაზის მოურავი და იმისი მოწერილი მაქვს — დაიფიცაო. პეტრე
მღვდელი იყო, გულაშვილი დემეტრე, ბებურის ყმა
ბეროზაშვილი დღეს რომ ონანაშვილს უჭირავს, ამათ-

თან შემოფიცავს, ესენი თვითან ზაქარიამ მოიყვანა, სხვანიც მრავალნი იყვნენ. ჩემი საქმე სულ განაჩენის აუღებლობით წამიხდა.

წყალობას ვითხოვ, ერთი განაჩენი მიბოძეთ, ზაქარიას იმ ბაგასთან, რომელიც გამოვიფიცე, ხელი არა ქონდეს. დაიწერა მაისის 8, ქორონიკონს უმა.

თავში

გავაზის მოურავი დ ა ვ ი თ! ამისი ა[ლ]ილათი მოგვახსენე, დაიფიცა თუ არა. მაისის 8, ქორონიკონს უმა.

ბატონს ამ არზის მოხსენებულის მოწმობა ებძანა ჩემთვის. მე ამას მოგახსენებთ, რომ ჯერ შვილმა შეფიცა და მასუკან მამა[მ], ორთავ ხატი ხელშიც ეჭირათ და ისე შეფიცეს. მე, გავაზის მოურავი, ამისი მნახავი ვარ, ტყვილს ვერას მოგახსენებთ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის! მერმე რადგან დაეფიცნათ, ამ არზის პატრონებს დარჩათ ეს ბაგა, ამათი არის სამართლით. მაისის 8, ქორონიკონს უმა.

238. არზა ალაგ ხარაგოზისუმილისა შიის თაოკაზი
ერეკლე II-ის ოქმით

1773 წ. 22 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2552. დედანი. 17X10 სმ. ქალღი. მხედრული. ალაგ-ალაგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ა დ ა მ ყ ა რ ა გ ო ზ ი ს შ ვ ი ლ ს ა .

იმ დღეს არზა მოგართვით დ ი დ ე ბ ა შ ვ ი ლ ი ს ა და ოქმი გვიბოძეთ და იმ კაცის წყალობა გვიყავით. თქვენგ მეტს საქმე არავისა ჰქონდა. ამ წყალობას გვედრებით, რომ ერთი ოქმი გვიბოძეთ ქ ა ი ხ ო ს რ ო მოურავზედ, რომ ის კაცი მომბაბაროს, ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის 8, ქორონიკონს უმა.

თავში

ქ. არაგვის მოურავო, თუ სიტყვა არა გაქვსთ რა, ეს კაცი დაანე-

ბეთ, დაანებეთ, დაანებეთ. მაისის კბ, ქორონიკონს უმა, ქ. დიდება-
შვილი.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

239. არზა კალაურის მოუარავის ღიმიტრისა სამართლის მისაგაზა ერეკლე II-ის ოქმით

1773 წ. 23 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1043. დედანი. ქალაღი. 26,3×13,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს კალაურის
მოურავს დ ი მ ი ტ რ ი ს.

ს კ რ ი ს ბეგარი რომ გებძანათ, თქვენი წყალობა სამი მსახუ-
რი მყუანდა, ორი გავგზავნე და ერთი ჩემს საქმეზედ დავიჭირე. მოა-
სილმაც მაპატიო. ის ერთი მსახური ვ ე ლ ი ს ც ი ხ ე ს ჩემს საქმე-
ზედ გავგზავნე, დაეჭირათ კალაურელთ და ცემით მოეკლათ. ახლა მე
აქ გიახელ და თან წამოვიყუანე ის მსახური; მისულან და დაურბე-
ვიათ. ჩემო კელმწიფევე! რის მოურავი ვარ, თუ ერთს კაცს ვერ და-
ვითხოვ. აქამდინ ვინც მოურავი ყოფილა, სოფლის საქმეც იმას ჰკით-
ხვია და დარბევაცა. ახლა სოფლის საქმე მე აღარა მეკითხება რა,
მოურავიც ქევხა¹ არის და დამრბევაცა.

ამის სამართალს ვითხოვთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ველისციხეს
რომ მობძანდით, ბატონს დედოფალსაც ეპატიებინა, მაგრამ არც დე-
დოფლის² სიტყუა გავიდა. მაისის იგ, ქორონიკონს უმა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის კალაურის ქევხავ! მერე ეს რა ნაკლები
ს[აქ]მე და ლაყაფი მოგსვლია; ამაზე დაჭერებული იყავ, როგორც
შენს ნაქევხობას ფეროდეს, ჩვენს სამსახურსაც ისე ეცადე. მოურა-
ვის რიგსასა და განწესების მოუშლელობასაც ისე ეცადე და სოფლის
მოვლასაც, თორემ იცოდე, თუ ამ ბძანების წინა[ა]ღმდეგი შეიქნები
და ერთი კიდეც ამისთანა ნაკლები საქმე მოგვხსენდება, გარდაგან-
დევინებთ და სახელოდამაც გარდაგაყენებთ. მაისის კგ, ქორონიკონს
უმა.

¹ ქევხა. ² დიდუფალსაც. ³ დიდუფლის.

თუ ეს კაცი უნ დაგიბრებინებია და ან ეს მოხსენებული მმა(?) ალია (?) ყალბი მოგვლია, თუ ეს არზის პატრონი ტყუის და ის მოგვახსენე*.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

240. არზა შიოშ საჰვარაღიძის ხარის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით

1773 წ. 29 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2562. დედანი. ქალაღი. 20,3x10,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს შიოშ საჰვარაღიძეს.

ჩემი ძმა მიქელიძეს დაქრასა და გალახვას უჩიოდა დივანბეგებთან. დივანბეგებმა ზაზა ციციშვილს უბძანეს: იესე დივანბეგთან ალაპარაკე ეს კაცნიო. ზაზამ იმას ხარი გამოართო და არცერთი სამართალში არ მიასხა.

მასუკან მიქელიძეს თქვენთვის არზა მოერთმევიანა: იესე დივანბეგმა უსამართლო მიყო და ხარი წამართო. თქვენ ამილახორზედ ოქმი გებოძებინათ — ამას თავის ხარი გამოურთვიო. ამილახვარმა ღვინობის თვეში ხარი გამომართო და მისცა. და მე მითხრა: გოჯს ჩამოღი ზაზას ხარს გამოგიერთმე და მოგცემო. ოთხჯერ ჩაველ გორს და აღარ მომცა რა. ხარი ხართ მაკლია და ალო ალოთ მაკლია.

ამდონი თქვენი წყალობა იყოს, რომ ერთი ოქმი და იასაული გვიბოძოთ, ზაზას ხარი გამომიართოს. მაისს კმ, ქორონიკონს უდა.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო რევაზ! ამ არზის პატრონს რომ მოუხსენებია, ეს მეტად დაგრეხილი საქმე არის. ეს თქვენ უნდა გა[ა]რიგოთ. მაისს კთ, ქორონიკონს უდა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

* ეს წინადადება ერეკლე II-ის ხელით უნდა იყოს მიწერილი.

241. არზა ვერვანე წინამძღვრისა სამართლის მიცემაზე.

პრაქლე II-ის ოქმით

1773 წ. 2 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 2054. პირი. ქალაღი. მხედრული. იხ. გან-
ჩინება ამ საქმეზე (ქართ. სამართ. ძეგლები, IV, №№ 506 და 507).

ქ. ღმერთმან უკეთილმსახურესის და უმაღლესის მეფის ჳირთ
მოსცეს მათს მლოცუელს წინამძღუარს გერმანეს.

მერე ჩობახურის საქმე რომ დარჩა, თუ თქვენი სიმაღლე:
ინებებს, ამ წყალობას ვითხოვთ: სამს თავადისშვილს უბძანოთ, რო-
მელსაც თქუენ ინებებთ, რომ მათ გამოიძიონ და ღმრთის წინაშე სა-
მართალი გვიყონ, თუ ამ ხელად ინებებდეთ. და თუ არადა, ნებისა-
ებრ თქუენისა იყავნ. ივლისის ბ, ქორონიკონს უმა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ბეჟან ყოჩიბაშიშვილო და
როსებაშვილო¹. მერე დავით-გარეჯის წინამძღუარი ვისაც
ამ არზით უჩიოდეს, ზედმიწევნით გამოიკულებთ, მდივანბეგს რა-
მანთან მიიყუანეთ და ღმრთის წინაშე სამართალი მისცეს.

242. არზა ზაალ ღავითიშვილისა შხის თაოჯაზე

პრაქლე II-ის ოქმით

1773 წ. 7 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 521. დედანი. ქალაღი. 20X16,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად აოველი სიტყვის შემდეგ ნახარია.
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჳირი დავითიშვილს
ზაალს მოსცეს. მერე ამას მოვახსენებ ბედნიერს ხემწიფეს. ჟამი-
არ იყო მოხსენებისა და საჩივრისა, მაგრამ ერთი ძირი აზნაურშვი-
ლი მეკარგება. ერისთვიენი იყრებიან, ზარდიაშვილი ჩემი
არის; უწინ მოვახსენე თქვენს სიმაღლესა და ასე მებძანა: როდესაც

¹ როსებაშვილო.

სწორეს გაყრაზე დადგნენო, მაშინ მოგვახსენე და სამართალს გიბო-
ძებთო; ამ ბძანების ოქმიცა მაქვს უჯათითა.

ახლა იყრებიან. ამას ვევედრები თქვენს მოწყალეებას, რომ იმას
ნუ ჩა[ა]გდებენ თქვენს სამართლამდინ, არას კაცს საქმე არა აქვს
რა. ან თქვენ უნდა მედლოთ და გამამართვათ ან ამ ი ლ ა ხ ვ ა -
რ ი ე ნ თ, თორამ სხვას კაცს საქმე არავის აქვს.

ერთი ოქმი მიბოძეთ მდივანბეგებზე, ნუ ჩააგდებენ; თუ ჩაეგ-
დოსთ, მოშალონ თავისის კაციანად, რაც კაც[ი] ჩემის მამულიდამ
მოყოლოდა; ეს თქვენ წინ გვალაპარაკეთ და რაც სამართალმა მამ-
ცეს, ისე მისაჯეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. აგვისტოს ზ, ქორონიკონს
უდა.

თავში

ქ. უფალო მსაჯულნო! ზაალ ასე ჩივის და ნუ გაუყოფთ ზარდია-
შვილსა; ილაპარაკონ და რომელიც სამართლით დარჩებათ, მერმეც
მოესწრებიან; თუ არ ჩაეგდოსთ, ჯერ ნუ ჩააგდებენ; თუ ჩაეგდოსთ
და კიდევ სამართალს მოუცადონ. ჩივის, თუ სამართალს არ მივცემთ,
ხომ არ იქნება. აგვისტოს ზ, ქორონიკონს უდა.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

243. არზა ლუარსაბ ონანიშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 19 აგვისტო

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1145. დედანი. ქალაღი. 30,8×14,1 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს ბან-
დას ლ უ ა რ ს ა ბ ო ნ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს.

მერმე ამას მოგახსენებთ: ჩემი ყმები ამ ის უ ლ ა შ ვ ი ლ ე ბ ი
მანდ საჩივრად წამოვიდნენ. ეს კაცი სამოყალნეოს საქმეში ალარას
დამდევენ და [ა]ღარც არას მაძლევენ—არც მიხვნენ, არც მიღეწენ,
არც კოდისპურს მაძლევენ, არც კულუხს. თუ ვსთხოვ რასმე, ასე
მეტყვიან: არა მაძევს რაო, ო ღ ი ა ნ ი შ ვ ი ლ მ ა გამააზატაო. ამის
სახლის კაცებ[ი] ისევ სამოყალნეოს საქმეში შემსახურებიან მამით,
პაპით მოყალნე არის.

თუ რომ თქვენი ნებაც არის, მე ოლიანიშვილისაგან გა[ა]ზატებულს კაცს ველარ გავა[ა]ზატებ; რომელიც თქვენი ნება იყოს, მიბძანეთ და ისე ვიმსახურებ. მე ვმუშაობდე, ეგ თავს მადგეს.

ახლა ნება თქვენი[ა]. ამ ხუთს წელიწადში რა მამცემია მაგისგან, მოკითხული ქენით. მარიამობისთვის ივ, ქორონიკონს უმა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! მერმე ოლიანისშვილები შენი სახლის კაცები არ იყვნენ და ნათესაეები. იმათგან შენა ყმა არ გა[ა]ზატდება; და ჩვენზედ არა ქონიათ რა ერთი რამ ნამსახური და ქვეყანაზედ, რომ ჩვენ გავგვეაზატებინა. და როგორც ამათი სხვა სახლის კაცები გემსახურებოდნენ, ესენიც ისე იმსახურე. მაგრამ ჯაბრი და უსამართლო კი არა იყო რა. კარგათ, სამართლიანათ იმსახურე. აგვისტოს ით, ქორონიკონს უმა.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეჟედ ცხებულს, ერეკლე.

244. არზა ზურაბა ხუდალავილისა მამულის თაოკაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1773 წ. 2 ოქტომბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 46. საბუთი № 51. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[31 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს გორელს, პატრიარქის ყმას, ხუ და და შვილს ზურაბას.

მერე ამას მოვახსენებთ. ბებნის [ს] ნასყიდი მამულები მაქვს. აგერ ათი წელიწადი არის თქვენთან ვჩივი და ორი ოქმი: ამილია; თქვენს ოქმში¹ სვიმონ ამირეჯიბი იყო იასაული და პატრიარქისაში — გიორგი ქარსიძე. ოქმში² ასრე იყო: ან როგორც ოთხმა სულიანმა კაცმა დააფასოს, ისე მროველმა დაიხსნასო და ან თავისი მამულები დაანებოსო. ვისგანაც მამულები მიყილია, იმათაც იასაულთან წიგნი მამცეს: ჩვენ დახსნა არ შეგვიძლიაო, თავისი ნასყიდი მამული დაგვიჩინებებიაო. მროველი და მამაცაშვილი არ მანებებენ. აგერ ათი წელიწადია ჩემს ნასყიდს მამულს ისინი სჭამენ. იმდენი თქვენი წყალობა იყოს ერთი ოქმის წყა-

¹ 3უქმი. ² 3უქმში.

ლობა მიყოთ, რომ ჩემი მამული მე დამნებდეს. ღმერთი გაგიმარჯ-
ვებსთ. სეკდემბერს კჳ, ქორონიკონს უმა.

თავში

ყოვლად სამღუდელოვ უფალო მროველო და ქაიხო ს-
როსალთხუცესო! ამ არზით რომ ჩივის, ან თავისი მამული
და[ა]ნებეთ, რაც ნასყიდი ქონდესთ; ან არადა, თავისი ფასი მოე-
ციოთ. ამაზედ ჩვენთან ნულარ ალაპარაკებთ. ეს ახლავ უნდა გაური-
ვოთ. ოკლომბრის ბ, ქორონიკონს უმა.

თუ ამაში სიტყვა ვისმე ქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს.

245. არზა იასა ფალჳენისშვილისა მამულის თაოვაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1773 წ. 4 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 205. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[135 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს მათი
წყალობით აღ[ზრ]დილს ფალვენისშვილს იასეს და
თეიმურაზს.

მერე ამას მოვახსენებ თქვენს სიმაღლეს. ჩვენ და ჳულაბაშა-
შვილი შეერთულზე რომ ვდავობდით¹, მაშინვე თქვენთან
ორთავ პირობა ასე დავდევით: რომელიც გამტყუნებულებო, შერ-
თული წიგნები უნდა გამოერთმეოდა.

ახლა თქვენის დოვლათით ჳულაბაშვილი გამტყუნდა და ამ მოწყ-
ყალებას ვითხომ, იმ წიგნების წართმევის წყალობა დამემართოს
შენათ გასამარჯვებლათ. გიორგობისთვის ბ, ქორონიკონს უმა.

თავში

ყორიასაულბაშო ჳაზავ! ერთი იასაული დააყენე, ეს წიგნი
გამოურთვას და მოსცეს. გიორგობისთვის დ, ქორონიკონს უმა.

¹ დევობდით.

246. არზა შიო ბუაჩიძისა და ლუჩიძისა ხმოვის თაოზაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1773 წ. 22 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 406. დედანი. ქალაღი. 26,3×15,5 სმ. მხედრულ-ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ბ უ ა ჩ ი ძ ე ს შ ი ო ს ა და დ უ ჩ ი ძ ე ს.

ამას მოგახსენებთ. ამას წინათ ჩემს ძმას პეტრეს არზა მორთმია და ოქმი გებოძათ. თქვენის ოქმით მოვსულვართ რუსეთიდა-მა თქვენს საფარველს ქვეშ. თქვენგან მოწყალებას ვითხოვთ, რომ თაქთაქის შვილს ჩვენთან კელი არა ჳქონდეს, არც სხვასა თქვენს მეტსა.

უფლისციხეს ჩემი ძმა დაკარგულა; თქვენის დოვლათით ცდილობთ, რომ ისიც დაეიხსნა, თქვენს საფარველს ქვეშ ვიმყოფოთ. სხვას ტყვესაც თქვენგან წყალობა აქვს, რომ თავის მებატონეს საქმე აღარა აქვს. ჩვენიც მოწყალებას ვითხოვთ, რომ თქვენს სახასო ყმად ვიყ[ვ]ნეთ, თქვენი ძის ლევანის გასამარჯვებლად. აღიწერა ნოენბერს იბ, ქორონიკონს უძა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ამ არზის პატრონი ტყვეობიდამ მოსული არის. ამასთან სხვას კაცს საქმე არავისა აქვს. ჩვენი ყმა არის. თავის მებატონეს ამასთან საქმე არა აქვს.

ხურო-ფეიქარო გიორგი! ამ არზის პატრონი შენტვის მოგვიბარებია, შენ გებარებოდეს. თუ თავის მამულზე კელი აიღო, ჩვენს მეტს კაცს კელი არავისა აქვს. და თუ თავის მამულზე კელი არ აიღო, თავის ბატონს ვერ წაუა. გიორგობისთვის კბ, ქორონიკონს უძა.

თავის ბატონს თუ სიტყვა ჳქონდეს, მოვიდეს და მოგვახსენოს.

ბექელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეჟედ ცხებულს-ერეკლე.

247. არზა გოგია თუბანიშვილისა გამოსაღვების თაოზაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 7 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 182. დედანი. ქალაღი. 20,5×11,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ორი ან სამო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს თ უ მ ა ნ ი ს-შ ვ ი ლ ი ს ბ ე ჟ ა ნ ი ს ობოლს გ ო გ ი ა ს.

ერთი წლისა გახლდი, რომ მამა მომიკუდა. ახლა ათის წლისა ვარ. აქამდისინ ჩემი ყმები მინახევდნენ, ჩემის მამულის ღალა და კულუხი მოჰქონდათ, იმითი ვრჩებოდი: ახლა ეს მესამე მოსავალია, რომ ჩემი ყმები ყურს აღარ მიგდებენ და ჩემთვის აღარა მაქვს რა, სხვის სამადლო ლუკმაზედ ვგდივარ.

ამ მოწყალეობას გვედრებით: ერთი ასეთი ოქმი გვიბოძეთ, როგორც აქამდისინ უმსახურნიათ ჩემს ყმებს, კიდევ ისე მემსახურნენ, რომ ყოველი ობოლი თქვენის წყალობით იზრდება, მეც თქვენის წყალობით გავიზარდო. ღმერთი გაგიმარჯვებს. იენისს კ, ქორონიკონს უმა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ვინცავეინ ამ არზის შატრონის ყმანი ხართ, როგორც აქამდისინ ღალა და კულუხი გეძლიოსთ და გემსახურნოსთ, ახლაც ისე მსახურეთ და ღალა და კულუხი აძლიეთ, მართებულს სამსახურს ნურას დააკლებთ, თორემ ეს იცოდეთ, თუ ობლობით ამას თავისი მართებული დააკელით, ჩვენად შეცოდებათ გითხავთ. დეკემბერს ზ, ქორონიკონს უმა.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

248. არზა ბარალეთელი გლეხებისა გამოხალაგის თათააზი

ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 28 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 414. დედანი. ქალაღი. 22,7 X 14,5 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი თქვენს ყმას ბარალეთი დამ მოსხმულს დვინიას, გოგიასა, გლახასა, ბეროას, ნასყიდას, ივანეს და მამასახლისი[ს]-შვილს გიორგის მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ: თქვენ რომ ასპინძას გაიმარჯვეთ, ჩვენ ბარალეთი დამ ექვსი კომლი ავიყარენით და აქ გაიხელით. თქვენი ბძანება იყო, რომ ხიდისთავს უნდა [ვ]ყოფილიყავით. ხიდისთავი ხომ მტრისაგან წახდა, ახლა სამი კომლი სასირეთს გახლავართ, ორი კომლი მეტეხს, ერთი კომლი ხანდავს გახლავართ. ჩვენის უბედურობითა ასე დავიფანტენით. და საცა ვდგავართ, ყველგან ძალას და უსამართლოს გვიშვრებიან, თა-

ვიანთ მემკვიდრესთანა ჰირს გვაწევინებენ. თქვენი ყმანი გახლავართ. ურჯულოს ქვეყნიდამ გამოგვიხსენით, ამ ქვეყანაში მოგვასხით, ლა-
მის მიორეთ საურჯულოთ გაგვხადონ.

თქვენად გასამარჯვებლად და თქვენის შვილების სადღეგძელოდ ერთს ადგილში, ქართლში იყოს თუ კახეთში, დაგვაყენეთ, რომ ან თქვენი სამსახური შევიძლოთ ან ჩვენი თავი შევიწახოთ. ჩვენ ჩვენის ნებით ზ ე მ ო ხ ო დ ა შ ე ნ ს გვინდა დგომა და რომელიც თქვენი ნება არის, ის უნდა აღსრულდეს.

ახლაც სურსათსა გვთხოვენ თეთრსაცა და ლაშქარსაც, იასაულა გვადგა და გვთხოვენ და ნება თქვენია, ჩვენო მოწყალევე. იანვრის კვ. ქორონიკონს უამბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. ამათ ნურავინ სოფლის მეპატრონე და მოკვლე ნურავინ აწუხებთ და ნურც იასაული ამ სამს წლამდინ მო-
რიგობის ერთის თვის მეტის ლაშქრობ[ი]ს გარდა სხვას საქმეში ნუ-
რაში გარევეთ, თვარე გიწყენთ იცოდეთ. იანვრის კვ. ქორონიკონს უამბ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

249. არზა ლუარსაზ ონანაშვილისა მამულის თაოგაზაზ ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 28 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 213. დედანი. ქალაღი. 16×11,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ო ნ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს ლ უ ა რ ს ა მ ს.

მერმე ამას მოვახსენებ მათს უმაღლესობას. ერთი გლეხიკაცის სასახლე შუა გაჰკრილია ჩემის ყმისა და ფ რ ი დ ო ნ ა შ ვ ი ლ ს რ ა -
ზ ი ა ს უ ჰ ი რ ა ვ ს და არ მანებებს, ო ლ ი ა ნ ი შ ვ ი ლ მ ა მომცაო. ჩე-
მი მოხსენება ეს არის, რომ საცა ოლიანიშვილს ლოთობით ჩემი მა-
მული გაუცია, მე იმას არავის დავანებებ. თუ თქვენი ნება არის, გვედრებით, ჩემი მამული მომეცეს. და თუ რამ სიტყვა აქვს, მოგახ-
სენოს. იანვრის კვ, ქორონიკონს უამბ.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ონანაშვილო ლუარსამ! მერმე ჩვენ ოლია-ნიშვილს მამულს არ გავაცემინებთ. შენი მამული შენვე გამოართვი და ფრიდონაშვილს თუ ერთი სხვა რამ სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს და პასუხს მივსცემთ. იანვრის კჲ, ქორონიკონს უმბ.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცაბუღლს, ვ რ ე კ ლ ე.

250. არჯა სვიმონ ლეკანოზისა გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1774 წ. 1 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10737. დედანი. ქალაღი. 24x11,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩ[ვე]ნთვის ყოვლად მოწყალის ჯემწიფის ბ ა ტ ო - ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს გ ი ო რ გ ი ს ქირი მოსცეს მათს ჟამ ყოველ კელამპყრობით მლოცველს წმიდის ევსტატის დეკანოზს ს ვ ი მ ო ნ ს .

მერე ამას მოგახსენებთ: ქ ვ ე მ ო ნ ი ქ ო ზ ს წმიდას ევსტატის ერთი კომლი კაცი ყვანდა და ამოუწყდა. ეს ერთო ობოლი ბიჭი დარჩა, თქვენის წყალობით თარხანი ყოფილა. ახლაც გვედრებით. ერთი ოქმი უბოძოთ ამილახვარზედ, თვალი და ყური ექიროს, რომ არავინ რა თხოვნა დაუწყოს, ეს ბიჭი არ დაეკარგოს წმიდას ევსტატისა; ღმერთი თქვენს შვილებს გან[ა]ძლიერებს, თვარემ ის მამულა სულ დამეკარგება.

ბატონი აქ მ ე ტ ე ხ ს ბძანდებოდა, ამ ბიჭმა ველარ ჩამოუსწრა და ახლა თქვენ საფარველს მოატანა. გვედრებით, ამილახვარზედ ერთი ოქმი უბოძოთ, რომ თვალი ექიროს. აღიწერა იანვარს გასულს, ქორონიკონს უმბ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო! მერე ამ წმინდის ევსტატის დეკანოზს რომ მოუხსენებ[ია], ქვემო ნიქოზს წმიდის ევსტატის ყმა არის, იმაზედ თვალყური უნდა დაიჭირო და სათხოვრით არ შეაწუხო, რომ ეს კაცი არ დაეკარგოს. ფებერვლის ა, ქორონიკონს უმბ.

251. არზა ჯავახიშვილის ხელისა სამსახური თაოგაზე
ერაკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 22 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14789. დედანი. ქალაქი. 28x12,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ერთობ საჯავახიანოს კაცთ ჯავახისშვილების ყმებს.

რაც საჯავახიანოს კაცნი ვართ, სულ აქა გზლებივართ, თუ კელმწიფე არას გვიშველის, ეს არის დაქარგვის გზაზედა ვდგევართ. ღმერთმან განგაძლიეროსთ, კელმწიფე ბბანდებით, რაც თქვენ ყმას თქვენი სამსახური აძევსთ, მეტობით არ იმსახურებთ; ისრე კიდევ რაც თავადისშვილს და აზნაურშვილს ყმა ჰყავს, რაც ძველთაგან არ აძევს სამსახური, მეტობით ვერ იმსახურებენ.

მაგრამ ჩვენ ჩვენის ბატონებისაგან შეწუხება რომელი ერთი მოგახსენოთ. წლის წლამდინ მუდამდღე ისინი გვიმსახურებენ ჯარით და კაცით, რომ თვე გაივლის, რომ ერთს დღეს ჩვენთვის ვერ ვიმუშავებთ.

ახლა თითო ძმანი აქ მორიგეთ გახლავართ და ჩვენს ძმას იქ ისინი იმსახურებენ. ამ გზით ან თქვენი სამსახური რითი შევიძლოთ და ან ჩვენი საბრალო ხიზანი რამ დაარჩინოს.

სულ აქ გზლებივართ. ერთი თქვენს წინ გვალაპარაკეთ და ჩვენი შეწუხება მოიხსენეთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტის კბ, ქორონიკონს უამბ.

თეში

ქ. ჩვენ მაგიერად ჯავახიშვილებს ასე უამბეთ. ამ არზით ეს კაცნი რომ ასე ჩივიან, თქვენი ყმანი არიან, ღმერთმა მოგახმაროსთ, მაგრამ! რომელიც ამათი დებულობა არ არის და არა სდებიათ, იმას ვარდა თუ მეტი რამ მოინდომეთ, ჩვენგან მოსაკითხავი იქნება. ამათ სამართლიანის საქმით მოექეცით, თორემ თუ კიდევ ამათ ჩვენთან ვიჩივლესთ, იცოდეთ რომ გიწყენთ. მარტის კთ, ქორონიკონს უამბ.

თუ ესენი თქვენს ბატონყმობაზე იმტყუნებენ, მოგვახსენეთ და ვარდავახდევინებთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹+ მაგრამ.

252. არზა ღიმიტრი ყაფლანისშვილისა შიის თაოგაჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 30 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11501. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ევლმწიფის ქირი მათს მიწას
ღ ი მ ი ტ რ ი ყ ა ფ ლ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ: ერთი ჩემი ყმა გ ე რ ი ძ ე ს ე თ ა ს
ერისთვის და ი ა ს ე ს ერისთვის შვილის მამულის გახლავსთ. იმ
ჩემს ყმას ჩემ[მ]ა ბიძაშვილმა¹ ზ ა [ა] ლ მ ა არათფერი არა მოუხს-
ვენა რა— ხან დაიჭირა, ხან აიკლო. ამას წინადაც ავად მოპყრობოდა,
ქედა შუა შემოსულიყვენ და აღარ გამოერევა.

ახლა ამას ვევედრები თქვენს მოწყალეობას, რომ ერთი ოქმის
წყალობა მიყოთ, რომ ერისთავმა² და იასე ერისთვის შვილმა ამ ჩე-
მის კაცის სახლკარი და საბძელი დამანებონ³, რომ დავაქციო და იქავ
მთავარეფისკოპოზის მამულზედ...^{*} იქ დავაყენო. ეგება თქვენის
მოწყალეობით არ [დამეკარგოს]. ხომ მოგეხსენებათ ავი დრო არის,
ხე-ტყეს ვერსად იშოვნის, ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამის მოწყალეობა
გვაღირსეთ. მარტს 17, ქორონიკონს უამბ.

თავში

ჩვენ მაგიერად ე რ ი ს თ ა ვ ს გ ი ო რ გ ი ს და ერისთვის ძმას
ი ე ს ე ს ასე უამბეთ. მერმე ამ არზით ყაფლანისშვილს ღიმიტრის
რომ ასე მოუხსენებია, ამ კაცს თავისი სახლკარი და საბძელი დაანე-
ბეთ, სადაც უნდოდეს, იქ წაიღოს, არა იქნება რა. მარტის 17, ქო-
რონიკონს უამბ.

253. არზა აივაზალუს მსახლობელთა რუს თაოგაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 2 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14298. დედანი. ქალაღი. 19x15 სმ.
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი მოსცეს ა ი ვ ა ზ ა ლ უ-
ში მსახლობელებსა.

¹ ბიძაშვილმა. ² ერისთავმა. ³ დაგანებონ.

* ერთი სიტყვა არ ირჩევა.

მერმე ამას მოვახსენებთ: მოგეხსენებათ, იქიურს რუზე რა კირ-
ნახული გავწივით. შულავრელთ წყალ[ი] მოიტანეს და [ჩ]ვენს რუ-
ში ჩაუშვეს, ღვარისა ქვიშითა და მიწით ა[ა]ვსეს. ორი ხიდი იდვა,
რომ იმით საქონელი ზედა გადიოდა, ისიც და[ა]ქციეს. ასე აოხრე-
ბული გვაქვს ჩვენი რუ. მოსავალი მოურწყავი დაგვრჩა.

ამ წყალობას ვითხოვთ: რაც თავიანთ სისწორს წამხდარი რუ
არის და ხიდები წამხდარი, ის იმათვე გა[ა]კეთონ. ღმერთი გაგი-
მარჯვებთ, ამაზე წყალობა გვაღირსეთ. აღიწერა მარტის ლ. ქორონი-
კონს უმბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულთ გოგიავე. ამას წინ[ა]თ აივა-
ზალუს არხზედ თავეთის სანგრის წინ შულავრელთ როგორც ბოგი-
რი გადებული ჰქონებოდესთ, ახლაც ორი ბოგირი გაა[დ]ებინე,
რომ საქონელი იმაზედ ატარონ. და რაც თავეთის სანგრის გატანე-
ბამდის რუს გაკეთება და გაწმენდა უნდეს, ისიც შულავრელთ გა-
აკეთებინე და გა[ა]წმენდინე და ყადაღაც უყავი. ამას იქით აღარ
წაახდინონ, თორემ ჩვენად შეცოდებათ ვიკითხავთ. აპრილის 2,
ქორონიკონს უმბ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ეხებულს,
გრეკლე.

verso

ქ. აღაჯანასი ქერი თელასი ბ.

254. არაზ პაატა მებითრის ფვილისა ხმის თაოჯაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 4 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14957. დედანი. ქალაღი. 16x8 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნაჩმარია ორ-
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიარის ხემწიფის კირი მოსცეს პა[ა]ტა
მეითრის შვილს.

ახლა ამას მოვახსენებთ: ერისთიანი იყრებიან, ჩემი ნასყიდი კა-
ცი ყავთ გელია ხიზანა.

თქვენს სიმაღლეს ვევედრები: ჩემს კაცს ნუ გაიყოფენ, ერთი
თქმის წყალობა მიყავით დივანბეგებზე, სამართალს მალირსონ, ღმერ-
თი გაგიმარჯვებს. აღიწერა აპრილის სამს ქორონიკონს უამბ.

თავში

უფალო მსაჯულნო! ამ არზის პატრონს და ამის მოდავეს სა-
მართალი თქვენ უსაჯეთ. აპრილის დ, ქორონიკონს უამბ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

255. არზა აბრამასი შვილის დახსნის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 7 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9758. დედანი. ქალაღი. 16,5x10 სმ.
მხედრული. ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს იარალი ეში-
ქათბაშის ყმას ი რ ა კ ლ ი ს ციხის ი ო ბ მ ღ ვ დ ლ ი ს ძ მ ა ს
ა ბ რ ა მ ა ს.

ამ ჯორციელში წ ა ვ კ ი ს ს შვილი დამეკარგა. ფ[ა]რე[შ]თხუ-
ცის პირით მოგახსენეთ და იმედი მიბძანეთ, გამიჩინე და ღმერთი
მოწყალე არისო. ახლა ფეხის ქირა მივეცი, გავგზავნე; და ბ ე ლ ა-
ქ ა ნ შ ი განჯელს სომეხს დაუხსნია ათ თუმნათ, და არ ვიცი, თუ
ახლა როგორ მამცემს.

მრავლის მოწყალე ბძანდებით. გევედრებით და მუხლთ გეხვე-
ვით, კაცი დაებერებულვარ და იმის მაყურებელი ვარ. ბატონის ჩე-
მისაგანაც ბძანება მაქვს, ვინც დაიხსნას, იმისი იყოს, მე კელი ალა-
რა მაქვსო. მოწყალეა მალირსეთ, რომ თქვენის წყალობით შვილი
დავიხსნა და თქვენი ყმა შეიქნება, თქვენის შვილების სადღეგრძე-
ლოთ. მარტის იღ, ქორონიკონს უამბ.

თავში

ქ. გ ლ ა ხ ა ვ ნ ა თ ლ ი ს შ ვ ი ლ ო, ამ არზის პატრონს რადგან
ტყვე სახსრად გამოსჩენია, თბილელის თეთრიდამ იმის სასულიეროთ-
ახუთმეტი მინალთუნი მიეც. აპრილის 8, ქორონიკონს უამბ.

მართალი კი შეიტყვე, მართლა ტყვე ყავს დასახსნელი, თუ არა.
ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

verso

ამ ყაბზის სრულათ! მამებარა ოქროთ მე, იობ მლდეღს.² †
ქ. იობ მლდეღლის ყაბზი ჯამი აჳ (ერთი თუმანი და ხუთი მინალ-
თუნი).

256. არზა ზაზა მაჩაბლისა მამულის თაოგაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 13 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8699. დედანი. ქალაღი. 16,4×10 სმ.
შხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია შიშივე, ერთი ან
სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ბაადურის
შვილს ზ ა ზ ა მ ა ჩ ა ბ ე ლ ს.

ვ ა რ ი ა ნ ს უ რ ჯ ო მ ე ლ ა ს შ ვ ი ლ ო ს მამული რომ ჩემს
ბარათში ნარგებია, ა ღ ა ბ ა ბ ა ს უ ჳ ი რ ა ვ ს უ ს ა მ ა რ თ ლ ო ბ ი თ, მ კ ვ ი დ-
რი ჩემია და ბარათიც შინა მაქვს. ვ ა რ ი ა ნ შ ი თ ქ ე ვ ე ნ ი ყ მ ა ც ბ ე ვ-
რ ი ა და ს ხ ვ ის ა ც ა; მ ო ი კ ი თ ხ ე თ, ღ მ ე რ თ ი და თ ქ ე ვ ე ნ ი მ ზ ე ა ფ ი ც ე თ და
ს ა მ ა რ თ ა ლ ი მ ა ღ ი რ ს ე თ, რომ ჩემი მამული სამართლით მე მომეცეს.
ღმერთი გაგიმარჯვებს. აპრილის იბ, ქორონიკონს უჯბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: თუ სიტყვა გაქვს რამ, სამართალში ალა-
ბარაქე; თუ არა, თავისი მამული და და[ა]ნებე. აპრილის იგ, ქო-
რონიკონს უჯბ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს. დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

¹ სურულათ. ² მლდეღს.

257. არზა იოანე ხერხეულიძისა წაღის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 13 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 187. დედანი. ქალაღი. 17X12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსტეს ხერხეულიძე იოანეს.

მერმე ამას მოვახსენებ მათს უმღლღესობას: ერგნეთს წყალი ქორღულის რუღამ ჰქონია. ახლა იმ წყალს დიღეღები აღარ მანებებენ.

ამას გევეღრებით: იესე ერისთვის ძმაზე ერთი ოქმის წყაღობა მიყოთ, თუ სიღყუა არა ჰქონღესთ რა, რაც წყალი მქონღეს, ჩემი წიღი მომღენ. და თუ სიღყუა რამ ჰქონღესთ, თქვენს სამართაღში მომყუნენ. ღმერთი გაღმარღეებს. აპრიღის იბ, ქორონიღონს უღბ.

თაღში

ქ. ჩვენ მაღეღრად გიორგი ერისთავს და ერისთვის ძმას იასეს ასე უღამბეთ: მერე იოანე ხერხეულიძე ამ არზით რომ ასე გიჩივისთ, როგორღ ძვეღღადგან წყალი ჰქონებოღღესთ, ახლაღ ისე თაღვეთი წიღი წყალი დაანებეთ, ჩვენთან ნუღარ აჩივღებთ, თორემ მწვე გვეწყინება. აპრიღის იბ, ქორონიღონს უღბ.

ბეკღდი: ქნარს მიღემს, დაღით მიკმობს ძედ კახეთის მეღედ ცხებულს, ერეკლე.

მინაწერი: ქელმწიფის გას[აშ]ინჯაღი.

258. არზა ავთანდიღ ლომინაშვიღისა ვაღის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 14 აპრილი

ღსსა. ჟ. 1448. საბ. № 1333. დედანი. ქალაღი. 22,3X15,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოვეღი სიღყუის შემღღეგ ნახმარია ორი წერტიღი. ა მეტ-ნაკღული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ქემწიფის ქირი მოსტეს გორღელს თქვენს ყმას ლომინასშვიღს ავთანდიღს.

ამას მოვახსენებთ: სამთღუმან ნახეღერის ბანბა ავიღღევი ამიღრადღასშვიღის თამაზისაგან სარგებღით. დამაწერა

თუმანი სამ შაურათ. გა[ი]არ[ა] სამიოდ წელიწადმა, ორი თუმანი სარგებელი გამამართვა. თამასუქი გამამაცვლევინა. კიდეე გაიარა ხანმა, თხუთმეტი ძველი მანეთი სარგებლათ გამამართვა. კიდეე თამასუქი გამამაცვლევინ[ა]. ამ ხანში ცოტა ხანმა გაიარ[ა], ხუთა მინალთუნი კიდეე გამამართვა. მერე ის ჩემი თამასუქი თავის მამას მისცა. მოვიდა მამ[ა], მელაპარაკა: სამთუმან ნახევარი თავნი და ხუთი მინალთუნიც სარგებელიც მამეციო. მე ნაილაჯი გავხდი, აღარ შემეძლო მიცემა. წავედით მელიქის სამართალში. რაც მელიქმა სამართალი გვიყო, არ დაიჯერა. წავიდა, ამილახვართან მიჩვილა, დამაქერინა, თეთრ[ი]ს ღონება დამაწყებინა.

მოკითხული ბძანოს ბედნიერმა ხემწიფემან თუ რვილის (?) პატრონი ვარ, ნაილაჯი ვარ, ერთი სახლი მაქვს. იასაულს ეუბნებოდა: სახლი გააყიდვინე, ჩემი თეთრი მამეცი.

ბედნიერს ხემწიფეს ამას ვევედრები, რომ ამდონი თეთრი ხელთ უჭირავთ, ერთი ოქმის წყალობა მიყოთ მელიქზედ, რაც ჩემი შეძლება იყოს, ის სამართალი მიყოს.

ეს არზი რომ დაწერე, მე იასაულს გავეპარე, ოსებში წაველ. თქვენი ყმა გახლავარ. ერთი სახლი მაქვს, ესეც რომ გავყიდო, თქვენ რილათი გემსახურო; მეც უნდა დავიკარგო. თქვენი შვილების სადღეგრძელოთ ამისი სამართალი მალირსეთ. აპრილის ვ, ქორონიკონს უჯბ.

თეში.

ქ. ბატონო ამილახორო რევაზ! ამ არზის პატრონი და ამის მოადი—ორნიც სამართლიანის საქმით თქვენ გაარიგეთ. სამართალი უყავით და რაც გაუჩინოთ განაჩენი დაუწერეთ. და თუ თქვენს სამართალს არ დასჯერდნენ, ორნიც ჩვენთან გამოგზავნე; მაგ[რა]მ ჩვენი სამართალი თუ თქვენ [ს]ამართალს მიემოწმა, რომელ[საც] დაუჯერებია, იმას დიდათ გა[და]ვახდევინებთ. აპრილის იდ, ქორონიკონს უჯბ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

259. არზა ათანა ხიშინაშვილისა გამოსალმის თაოგაჲა ოჲმით

1774 წ. 28 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3006. დედანი. ქალაღი. 17×10 სმ. მხედრული. ვანკეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მელა[ა]-ნელს პაატა მოურავის შვილის ყმას ბიძინაშვილს ათანას.

ერთი შვილი მყუანდა. შარშან უ ფ ლ ი ს ც ი ხ ი ს ომში და-
მეკარგა. დავრჩით ბერი ცოლ-ქმარნი დაუმარხავნი. ოთხს ჩათს
ღვინოს სურსათსა მთხოვენ. ღმერთმან უწყის, ასე დავისეტყვენით,
რომ ხეზედ მობმული ნაყოფი არ მინახავს. ერთი ორად ვალად ამი-
ლია, სურსათი მომირთმევია და ამველათ ეს ღვინო მაპატიეთ, ღმერ-
თი გაგიმარჯვებს. აპრილის კე, ქორონიკონს უჯბ.

verso

ქ. ქ ა ი ხ ო ს რ ო გ ი ე ი [მ] ყ რ ე ლ ო! ამ არზის პატრონს
ბატონმა აპატია. აპრილის კთ, ქორონიკონს უჯბ¹.

ლვ

მინაწერი: ტელმწიფის გასაშინჯავი.

260. არზა შარსაღან ნაზიპრისშვილის კვირვისა უმის თაოგაჳა
ერეპლე 11-ის ოქმით

1774 წ. 7 მაისი

ცსსა. პ. კ ა რ ბ ე ლ ა შ ე ი ლ ი ს პირადი ფონდი 1461. რეუელი № 13. სა-
ბუთი № 51. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[33] ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ჳირი მოსცეს
მათ ფეხთა მტვერსა ნ ა ბ ი ჳ ე რ ი ს შ ე ი ლ ი ს ფ ა რ ს ა დ ა ნ ი ს
ქვრივსა და ობოლსა.

მერმე ამას მოვახსენებთ: ორი ობოლი დამრჩა. აქამდინ ჩემს
შმას ბ ე რ უ კ ა ქემხასთან ვიყავით; ეს წელიწადი არის აღარც
იმასთან ვარ. მწარეს სიღარიბით მ ი რ ზ ა ა ნ შ ი ს ხვათა კარე[ბ]ს
გახლავართ. ერთი ჩემის ღეღამთილის ნასყიდი ყმა გვეყვანდა. ის
კაცი კემწიფის ჳირის სანაცვლო შეიქნა. იმ კაცს ოთხი ვაჟი დარჩა.
რაც ჩემი პატრონი თქვენის ჳირის სანაცლო შაქნილა, ის ბიჭები
აღარა გვეპუებიან, აღარც თავს გვიღებენ. ქ ო ღ ა ლ ი ს ც ი ხ ე შ ი
გახლავან, ზ ა [ა] ლ ზ უ რ ა ბ ი შ ე ი ლ ი ს კედლად არიან.

ამ წყალობას ვითხოვთ რომე, ის ჩვენის კაცის შვილები სამარ-
თლით ჩემს ობლებს წყალობა დაემართოს. ეგების უპატრონობით
ობლები არ დამეკარგნენ. ერთი მამამთილი მყავს, დაუძღურდა,
იმასაც სხვა ინახავს სამადლოთა. აღარც თავისის თავისთვის არის,

¹ უმბ] უმზ.

ალარც ჩვენთვის, ბედნიერო კემწიფევ. აღიწერა მაისის ვ, ქორნიკონს უაბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ა ლ დ ე მ უ რ! ამ არზის პატრონი რომელსაც უჩივის, ის ბიჭები ახლავ ამას მოაბარე. და თუ ეს ტყუის და იმ ბიჭებთან საქმე არა აქვს რა, გადავახლევინებთ.

და თუ ბიჭებს სიტყვა ქონდეს, მოგვახსენოს. და თუ გამტყუნდნენ, დიდათ ავათ მოვეპყრობით და გადავახლევინებთ. მაისს ზ.

ქორნიკონს უაბ.

261. აიზა ზანსტანია ჰარაანბაშვილისა შრომის თამაჯი
პრეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 26 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10663. დედანი. ქალაღი. 33,7x13,5 სმ. მხედრული. აქა-იქ მძიმე და წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ხიზიყის სიღნაღელს ჳე რ ა პ ი ტ ა შ ვ ი ლ ს ქ რ ი ს ტ ე ს ი ა ს.

მე მკუიდრათ კუმელი გახლავარ და სო ლ ა ღ ა შ ვ ი ლ ი ს ყმანი ვყოფილვართ. პაპაჩემი კ უ მ ი ს ი ღ ა მ აყრილა და შ ი ბ ლ ი ა ნ შ ი გასულა. თექვსმეტი წელიწადი შიბლიანში ყოფილა, თქვენს მამულში გაკეთებულა. მერე პაპაჩემს მ ა ნ უ ჩ ა რ მეთრისათვის უთქომს: მე ხომ ბატონს ჩემს სოღაღაშვილს წამოუველო, ეც[ა]და, რომ ჩემის ფულით დამიხსნაო; და მანუჩარს პაპის ჩემის ფულით პაპაჩემი დაუხსნია და მანუჩარს სოღაღაშვილისათვის ნასყიდობის წიგნი გამოურთმევეია და მანუჩარის კელღებულათ ვყოფილვართ.

მერე ჟამ-ვითარებთა ჩემი მამა-ბიძანი გაყრილან და მანუჩარს მართლა ყმათ მოუნდომებევართ. ეს ჩემს მამა-ბიძათ არ უყაბულიათ. კელახლა მანუჩარისაგან თავი დაუხსნიათ და ცალ-ცალკე ნასყიდობის წიგნი გამოურთმევეიათ. ეს ჩემი ბიძა მოვიდა, ერისთვის ჳელღებული შეიქნა. და მე ხ ი ზ ი ყ ს გაველ, ორმოცი წელიწადია ხიზიყს გახლავარ, თქვენი ყმა ვარ, თქვენ გემსახურები.

რადგან ჩემი ბიძა ერისთვის ჳელღებული იყო, იმის გამო ერისთავი მეც წამომეკიღა ამას წინათ. ეს ექვსი წელიწადია, მოგეხსენე-

ზათ, ერისთავი რა კაცი იყო, ძალითაც შეეძლო ჩემი მორევნა და ნებითაც. ჩემათ ღონეა ეს მოვიძებნე: ის ჩემი თავდახსნილობის წიგნი პაატა მეითრას შვილს მივეცი და უთხარ: მე ერისთავი მეჭიდება და შენ ეს წიგნი გამოაჩინე და თქვი მეთქი, თუ: ჩემი ნასყიდა ყმა არის. პაატამ ეს წიგნი ერისთავს უჩვენა, და აბა თუ ერისთავმა ჩემზედ კელი აიღო.

ახლა პაატა ჩემის მიბარებულის ვრმლით მევე თავს მჭრის და ჩემის მიბარებულის წიგნით მეჭიდება — ჩემი ყმა ხარო. ფეიცავ დაუსაბამოს ღმერთს, რაც ამ არზით მომიხსენებია, ჩემი საქმე ასეა. გვედრებით ღმერთის სიყუარულისათვის, ჩვენი სამართალი თქვენს წინა ბძანეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისს კვ, ქორონიკონს უჯბ.

თავში

ქ. ბატონო ქართლისა და კახეთის მსაჯულნო! ამ არზის პატრონი და ამისი მოდავე სამართალში მიაყვანინეთ, ალაპარაკეთ და საქმე გაურჩიეთ. მასუკან ის გარჩეული საქმე ჩუენ მოგვიტანეთ და სამართალს ჩუენ უზამთ. მაისის კვ, ქორონიკონს უჯბ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

262. არზა შალაურაღაისა ვაშლის თათბაჯა ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 11 ივლისი

ცსა. ფ. 1449. საბ. № 353. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ერთობლივ ხალხთ შალაურლებს — ქართველსა და იმერელს.

ამას წინათ თქვენი ბრძანებით მდივანი ოთარ და მოლარეთ-ხუცესი შიოშ მოვიდნენ და როგორც თქვენი ბრძანება და მართებული იყო, ისე გაგვიყვეს მამულები. ოდიშას ბაღს ზევით ტყეცა, ჭალაც და მინდორიც ცოტა რამ ჩვენ მოგვცეს.

და ქაიხოსრო მაჭავარიანი ესე გვეუბნება, რომ: ოცს წელიწადს უკან რომ შევიტყოფოთ თაყსიანო, მოსაკრებს წაგართმევო. იმაზედაც ხელი აგვადებინა.

გატეხილს ტყეზედ რომ ველარ ვიმუშავეთ, ახლა მარვაან-ში. წავიდნენ, სვიმონის შვილის მამულზედ მივიდნენ; და

სასახლე, ზვარიცა და გარეშემო სახნავი სულ გველესიანს მისცეს, რომ ისიც დასჯერდა!; და იმას ზემოთ ჩვენ მოგვეცეს: ამას ზევით შენ საქმე ნუ გაქვსო გველესიანო და ამას ქვევით გლუხლო შენ, ამას ქვევიდ საქმე ნუ გაქვსო — ასრე გვითხრეს.

ახლა გველესიანი მოვიდა, გვეცილება, რომ მესამედი აღარ გვრჩება. მოხელეებისაგან მოგვე[ე]ცა, თუ რომ მოხელეებისაგან მოცემული წაგვეერთვა, ჩვენი რჩობა იქ აღარ იქნება — ზოგი მოჯამაგირეთ დავედგებით და ზოგი ისე დავედგებით.

კახეთი თქვენია და თქვენი მლოცავი ვიქნებით. და ნიადაგ ჩვენ ჩხუბი არ შეგვიძლიან. თქვენს სადღეგრძელოდ და თქვენის შეილებნის სადღეგრძელოდ ეს ესე გა[ა]რჩივე, რომ იმაზედ მიჯნები ჩა[ა]სხან, როგორც მოგვეცეს. მკათათვის ე, ქორონიკონს უმბ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის ამ არზის პატრონებო! მერმე მ ა რ ვ ა ნ ი სვიმონლის მამული საკათალიკოსო არის. ამ სვიმონელის წილი მამული — ზვარი, ხოდაბუნი, და რისაც სხვა სახნავი მიწა სვიმონელს ჰქონია, სრულად ამისი მამული გველესიანისთვის მიგვიცია და დაგვისახლებია. ამის მამული რამდენიმე წელიწადს უკან გამოჩნდეს, სამართალმან თავისა მამული უნდა მისცეს².

და აგრეთვე თ ა ყ ა ს წილი მამული — ზვარი ზედაბუნი და რაც სახნავი მიწა ჰქონია, სრულად ამისი მამული მ ა ჰ ა ვ ა რ ი ა ნ ე ბ ის ა თ ვ ის მიგვიცია და დაგვისახლებია.

ამას გარდა, სხვა მამულები, როგორც მდივანს ოთარს და მოლარეთხუცეს[ს] შიოშს გაუყვია თქვენთვის და თავ-თავისი წილი მიუციათ, ისე უნდა დაიჭიროთ, ამისი მოშლა არ იქნება.

რაც იქ სვიმონლიშვილს ყმა ყოლია და მამულზედ სახლებია, ეს მამულიც საკათალიკოსო იქნება და ვერცავინ ამ მამულს ვინმე დაუჭერს.

გველესიანს ჩვენ უზამთ კაცის წყალობას, თუ თვითონ გველესიანი მოუყვანს კაცსა, ამ მამულზედ უნდა დაასახლოს, სხვა ვერავინ შეეცილება.

და აგრეთვე თ ა ყ ა ს წილს მამულს გვიბძანებია, რომ მაქავარიანებს მისცემია. მკათათვის ია, ქორონიკონს უმბ.

¹ დასჯერდა. ² მიეცეს.

რაც თავის წილი მამული არის — ზვარი და ხოდაბუნი მაჭავარიანებისათვის მიგვიცია. და სხვა რაც საგლეხო მამული არის, ამისმან ყმამან და ვინც იქ კაცი სახლობს, იმათ უნდა გაიყონ.

სულ ყველაყანი ხომ იმ სანგალთან ვერ გაიკეთებენ მამულს, მთა დიდი აქვსთ და ბოლო გარეშემოები; და გატეხონ და ზოგმან შორს გაიკეთოს მამული.

ქაიხოსრო მაჭავარიანს რამდენიც ვაყიშვილი ჰყვანდეს, თითო საკომლო მათაც უნდა მიეცესთ. და რაც თავისი ყმა ამას იქით მიიყვანა, იმათაც უნდა მიეცეს მამული. და რაც აქ ყმა ჰყავს, იმათაც ზომ მიეცემა მამული. ახლა როგორც გვიბრძანებია.

263. არზა ღუდაურის კვირვისა ყმა-მამულის თაოზაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 10 აგვისტო

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 861. ღედანი. ქალაღი. 22,8×13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს თქვენს მლოცველს დ უ დ ა უ რ ი ს ოხერს ქვრივს და ობლებს.

ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს ხემწიფეს. რა თქვენი ყმა მოგვიკვდა, ჩვენს მამულს სხვა ხნევდა და ღალას მე ვიღებდი და ოთხს წვრილს ვაყიშვილებს ი[მი]თი ვარჩენდი. ახლა მათს მოაზნევიენეს და ღალა აღარ დამანებეს. დაერჩი. ასე...*

ახლა ამას გევედრები: სამი კომლი ყმანი გ[ვ]ყვან[ან], ერთის წყალობა მიყოთ და ობლებს მოუაროს და თავისი მამულიც აჭამოს. ამის ოქმის წყალობა გვიყოთ და თქვენი მლოცველი გამზადოთ, ღღე ყოველ თქვენად გასამარჯვებლათ და შვილების საღღეგრბელოთ. დაიწერა მარიამობას ი, ქორონიკონს უ[აბ]

თავში

ქ. არაგვის მოურაო ქაიხოსრო! ერთი კაცი მიუჩინე, ამის მამულიდამ ღალა ერგებოდეს თუ რაც მოსაეალი, წლითი-წლად აღლებდეს და ამ ქვრივსა და ობოლს მისცემდეს. [თუ] ყმა ჰყვანდეს, იმასაც ამსახურებდეს. აგვისტოს ი, ქორონიკონს უაბ.

* ერთი სიტყვა არ ირჩევა.

ქ. თავის ყმიდამ მიუჩინე ერთი კაცი. ქორქაზის შვილო, შენთვის გვიბძანებია, შენს თავსაც ამსახურებდე და ტევრის-შვილო ზაალ შენ აართმევდე ღალას ვინც მოქნევდეს, და ამ ქვრივსა და ობოლს მისცემდე. რაც ყმა ჰყვანდეს, იმათაც რიგიანათ ამსახურებდე.

ბექელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

მარცხენა კიდეზე

ქ. ჩვენ, საქართველოს უფლისწული ბატონის შვილი გიორგი, მის სიმაღლის ბძანების თანამოწამე ვართ. მარტის კვ,

ქორონიკონს უფგ.

მეფის ძე გიორგი

ბოლოში

ქ. ბატონის შვილი ლეონ გიბძანებ თულაშვილო გოგიავ! მერე ამ შენს სიდედრს და შენის სიმამრი[ს] შვილს სამართლიანის ოქმით თავის ყმისას და მამულის საარგოს და სამსახურ[ს] ნურას დაუქარგავ. თიბათვის კბ, ქორონიკონს უფგ.

ბექელი: მჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

264. არზა თოვან ჯოზაჰისა ხმის თაოზაჰე ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 14 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1188. დედანი. ქალაღი. 17,2×10,8 სმ. მხედრული. აქა-იქ ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს სურამელს სახასოს ჳობაძე თომას.

ამ მისში ლეკებს დავხვდით. ერთი ლეკი მე დავიჳირე და ორი ლეკი სოფელმა დაიჳირეს. ერთი მაჩაბელმა აიყვანა და მეორე კიდევე მაჩაბელმა და სურამის მოურავმა აიყუანეს და მესამე ლეკი ჩვენ გვერგო.

თქვენ ჩხეიძისათვის ოქმი გებოძებინათ, მოიტანა ოქმი, ჩვენ ლეკი გამოგვართო, გაყიდა ათ თუმნათ და არღაზიანი დაიხსნა.

ჩემო კელმწიფე, იმ ლეკის დამპყერიც მე ვიყავი და ბელადიცა. ნუ გვიზამთ, წყალობა გვიყავით, რომ ღმერთი გაგიმარჯვებს. აგვისტოს 6, ქორონიკონს უფბ.

ლეკმა ათ თუმნათ თავი დაიხსნა და ეს ათი თუმანი არდაზიან-ში მისცა.

თავში

ქ. რადგანც ეს ლეკი ათ თუმნად გასყიდულა და არდაზიანი დახსნილა, თუ უნდა არდაზიანი სახასოდ ჩვენთვის ყმად დასახლდეს და ამათ ჩვენ მივცემთ თეთრსა; თუ უნდა და შვილი თუმანი თეთრი ამ ლეკის დამპყერებს მისცეს და სამს თუმანს ჩვენ მივცემთ პასუხსა.

ი ა ს ე მ უ რ ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ო სურამის მოურაო, ეს საქმე შენ გაარიგე. თუ სახასოდ დაიდვას, ჩვენთვის დაასახლე; და თუ არა, შვილი თუმანი შენი გაარიგე, სამის თუმნისა ჩვენ მივცემთ პასუხს. აგვისტოს იდ, ქორონიკონს უფბ.

ბეჰედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

265. არჯა კვილაძის, შუაქალაქვილის და ხუციშვილისა ვალის თამბაჯე ერეკლე II-ის ოქმით

1771 წ. 18 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 50. საბუთი № 170. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[95 V] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ჭირი მოსცეს ავალიშილის ედიას ობლის ყმასა სამს კაცს კბილაძეს, მზექალიშვილს და ხუციშვილსა.

მერე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კელმწიფეს, რომ ქვრივმა და ობოლმა არძა მოგართვეს გორსა თავისის მოვალეობის ბარობაზედა და თქვენ მოწყალება უყავით, ოქმი უბოძეთ: ამას თავისმა მოვალე[ე]ბმაო შვიდს წლამდი და[ა]ცალეთო და მასუკან კიდევ ჩვენ მოგვახსენეთო, თქვენი ვალი ისე სთხოვეთო. ის თქვენი ოქმა კახეთს ქვრივს გაყვა.

ახლა ყანდინაშვილმა იესე დივანბეგის იასაული დაგვაყენა და ორს თუმანს გვახოვს, იასაული შინ გაუშვიო, და გამოვიპარენით; თქვენს მოწყალებას მოვმართეთ.

ამას გევედრებით, რომ უმამულო კაცნი გახლავართ, ჩვენ იმის ვალის გადახდა არ შეგვიძლია, სანამ ობოლი არას შეიძლებს. ამ მოწყ-

ყალბებს ვითხოვთ: რაც თქვენი ბძანება არის, ობლის გაზრდა მოიცადონ, ან ნასყიდობით იმის მოვალეს [96] მიგვეცით. თუ ორში ერთი არ დაგვემართება, ჩვენ მიცემა არ შეგვიძლია, სხვა ღონე არა გვაქვს, უნდა დავიკარგნეთ. თქვენათ გასამარჯვებლად ამაზე შებრალება გვალბრსეთ, ბედნიერო ხემწიფევე. დაიწერა მარიამობის იზ, ქორონიკონს უჯბ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. ამ არზის პატრონები რომ ასე ჩივიან, თავიანთ ბატონის ვალი ამათ არ გამოერთმევათ. ეს კი იქნება, რომ ბატონის ვალში ყმა თავისის მამულით მიეცეს. მაგრამ ეს კი არ იქნება, რომ ამგვარად გამოერთვას. ვინც ამის მოვალე ხართ, უნდა და[ა]ცალოთ, როდესაც მოცემა შეიძლოს იმ ობოლმა, მაშინ გამოართვით. იასაულო კელი აიღევე. აგვისტოს იმ, ქორონიკონს უჯბ.

266. არზა ალექსანდრა სარდლისა მამულის თათოაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 22 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 857. დედანი. 29×14,5 სმ. ქაღალდი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირ[ი] მოსცეს სარდალს ალექსანდრეს. ამას მოვახსენებთ თქვენს სიმაღლეს: ამდენი ხანია ჩემ[მ]ა სახლის კაცებმა იჩივლეს: დოეს[ს] არ გვახსენებდნო. მუდამ ველაპ[ა]რ[ა]კებ[ი] დახსნას. ახლა თქვენ[ს]ც გვედრები: რაც გამსლოდეს, მამცენ; მამულში რაც წილი სდებოდესთ, დაიჭირონ. ერთი ოქმის წყალობა გვიყავით, ახლ[ა] გარდასწყვიტონ: ან თეთრი მამცენ ან ხელი აიღონ, ამისთვინ რომ მუდამ თავს გაწყენთ ხოლმე ამ საქმეზედ. დაიხსნან და როგორც ჩვენს მამა-პაპას სჭეროდეს, ისე გვეჭიროს ის ჩვენი წილი მამული, ისე საქმით ვიზ-ზარებდეთ. აგვისტოს კ, ქორონიკონს უჯბ.

თავში

ქ. ნოდარის შვილებო. რომელნიც დოესის მამულებზე ლაპარაკობთ და სარდალს ალექსანდრეს უჩივით, ეს არზა მოუერთმე-
ვია, მიეცით თეთრი და დაიხსენით თქვენი მამა-პაპის მამული. და

¹ გასდა.

თუ ვერ მორიგდეთ და კიდევ სიტყვა გქონდესთ, ჩვენთან ილაპარაკეთ და გასწორდით. აგვისტოს კბ, ქორნიკონს უმაბ.

ქ. ერთმანეთთან უბრალოს ლაპარაკს დაეხსენით, ერთმანერთს არ შემდურდეთ, თუ სალაპარაკო გქონდესთ, ჩვენთან ილაპარაკეთ.

ბეჭედი: ქნარს მიემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

verso

„ლოესის ოქმი მისის უმაღლესობის მეფის ნაბოძები“.

267. არაზ თაგაზა თურქისტანიშვილის ყაჯის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 8 ოქტომბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 10. საბუთი № 117. პირი. ქაღალდი. მხედრული.

[120 V] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ჯელმწიფის ჳირი მათს ნიწასა და მონას ყაფიჩაშს თურქისტანიშვილს თამაზს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ [121] ჩვენს მოწყალეს ჯელმწიფეს, რომე ორნივ ძმანი ზაზიაშვილები ჩემი მემკვიდრე ყმანი იყვნენ; ის ორნივ ძმანი თავეთ საქმეზე დაიკარგნენ. ახლა ღვთითა თქვენის დოვლათით ორნივ მოვიდნენ, ასრე მეტყოდნენ მე ისინი, რომ ღმერთსა და თქვენს მზეს ვფიცავ, რომ იმათს უნებურად ერთის ფულისა არა გამომირთმევია რა ჩემს ღლეში. ახლა მოგეხსენება გლეხის კაცისა, სხვის ყმობას აპირობენ.

გვედრებით, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, რადგან იმათზე დაუნაშავებელი ვარ, ისინი არ წამერთვას, მევე წყალობა დამემართოს. ღვინობისთვის ბ, [წელსა] ჩლოდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ზაზიაშვილებო! მერე თქვენ ორნი ძმანი ტყვეობიდამ რომ მოსულხართ, ეს ასე შეიტყვევით: თქვენ ჩვენზე შეცოდება გაქვსთ და რაც დაგიშავებიათ, ის აღარ გამოვაცხადეთ; და რადგან დანაშაული გქონდათ, თქვენ ამ თამაზა თურქისტანიშვილის ყმანი ყოფილიყავით და მისთვისვე გვიბოძებინართ, ამისი ყმა უნდა იყვნეთ. რადგან თქვენ დანაშაული გქონდათ, იმის-

თვის მიგეცით. თვარემ სხვა მოსულის ტყვის როგორც განწესებულა, ისე უნდა აღსრულდეს. ღვინობისთვის გ, ქორონიკონს უამბ.

268. არაა ღვიმბრი თანიაზვილისა საპართლის მიცაჲაჲ
გრაქლა II-ის ოქმით

1774 წ. 2 ნომბერი

ცსა. ფ. 1443. საბ. № 5588. დედანი. ქალაღი. 18×10,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჰირი მოსცეს საყდრიონელს თ ა ნ ი ა შ ვ ი ლ ს დ ი მ ი ტ რ ი ს.

ჩემის სახლისკაცის ვ ა რ ჯ ა ნ ი ს ა გ ა ნ შეწუხება რომელი ერთი მოგახსენოთ. მამული წართმეული მაქვს, სახელო წართმეული მაქვს; ესლა დაჰკლებიყო, რძალი მითრია.

თუ თქვენს წინაშე იქნებოდეს ჩვენი სამართალი, დიდი წყალობა იქნება. თუ არადა საქმეში ბძანდებოდეთ, ჩვენი სამართალი ალავერდელს, დივანბეგს და მდივანს უბძანეთ, რომ ჩვენი სამართალ ღმრთის წინაშენ გვისაჯონ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. გიორგობის ა, ქორონიკონს უამბ.

თავში

ქ. უფალო, ყოვლად სამღვდლო არქიფთისკობონო, ამა ალავერდლო ზ ე ნ ო ნ, მდივანბეგო რ ა მ ა ზ და მდივანო ო თ ა რ: ამ არზის პატრონს სამართალი თქვენ უსაჯეთ. გიორგობის ბ, ქორონიკონს უამბ

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, გ რ ა ქ ლ ა.

269. არაა ზოზია საპვარელიძისა ხვის თაოგაჲ რევაჲ
ამილახვარის ოქმით

1774 წ. 8 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5322. დედანი. ქალაღი. 26×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორი წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბატონის ამილახვრის ჰირი მოსცეს მათს მიწას საყვარელი ძე შ ო შ ი ა ს ა.

მერე ამას მოვახსენებთ: დედანაშვილმა შოშიამ ჩემს ძმას იასეს თავის მუახლე შემოსწამა, შენგან არის ორსულიო და ეს ბიჭი შენგან ყავსო, არ გამიკითხა და არც მამეშვა, სისხლის თხოვნა დამიწყო, იმ თარიღში დედანაშვილი და ხიმშიაშვილი ეხლა ის კაცები იყვნენ, ორთავ თორმეტი თუმნის სისხლის თხოვნა დამიწყეს. ამაში შუაკაცი ჩამოვიყენე და სამთუმან ნახევრათ გადაწყვიტეს და ერთი თუმანი სხვა ხარჯი დამემართა, ამდონი გამოვიდა.

დედანაშვილი შოშია რომ ავით გახდა თავის მეზობლები და ჭყუესი მი[ი]ყვანა და ანდერძ[ი]თ დააგდო და ასე თქვა: ჩემო ბიძაშვილებო, ოთხი წელიწადია მე ცოლი არ მყვანდა, ამ მუახლეს ეგ ბიჭი ჩემგან ყავს, ამას მამულში წილი აქვს.

მერე იმათ წილი არ მიეცათ, ბატონთან ეჩივლა შოშიას ქალბლსა, ოქმი თქვენზე ებოძებინათ: ამათ სამართალი უყავითო; თქვენი სამართალითა იმ კაცის ანდერძით იმ ბიჭს მამული დანებდა, რადგან იმის შვილი იყო; მე თეთრი რაში წამერთვა.

ლმერთი გაგიმარჯვებს. ან ჩემი თეთრი მამეცეს ან ბიჭი დამნებდეს. თქვენც იმათ სარწმუნო გაგხადეს დედანაშვილებმან. ის ბიჭი იმის შექმნილი შვილი იყო. ხიმშიაშვილს ხელი ააღებინეთ და ქვრივს უბოძეთ. მე ამის სამართალი უნდა მალირსოთ.

თავში

ქ. ბატონო არქიმანდრიტო ბარნაბე! ამილახვარი რეჯავაზ მარჯვენა ხელს ამბორის ყოფას მოვახსენებ. მერმე ამ არზის პატრონი ვისაც ამ არზით უჩივის, რადგან ანდერძი უქნია, რომ ის ბიჭი იმის ანდერძით შვილი ყოფილა, ამ საყვარელიძეს რაც გამოართმევი, ისევ უნდა მიეცეს. ლმერთ წინაშენ თქვენ მოიკითხეთ და სწორე სამართალი უყავით. გიორგობისთვის ც, ქორონიკონს უაბ.

ბეჭედი: მეფისა მტერთა ლახვარი ვამტიყებ ამილახვარი რეჯავაზ.

270. არზა ელიზბარისა სამართლის მიტანაზა

ერეკლე II-ის ოპმიტ

1774 წ. 10 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 7108. დედანი. ქალაღი. 35×21,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახშირია ერთი, ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს მათს ბანდას ელიზბარს.

ჩემო კელმწიფევ, ამას მოგახსენებთ ვედრებით: ტყუილად
სა რომ მოუხსენებიათ გირაოდ უნდა გვეჭიროსო, სანამ თეთრს
მოგვეცემენო, მაგიერს ამას მოგახსენებთ: მიზეზიც ეს იყო მსაჯულ-
თათვის, როგორც უნდოდათ, ისე გაეშინჯებინათ უჩვენოთ და ასეც
დაერწმუნებინათ, რომ განაჩენი მიეცათ და სანამ ჩვენ ამ მიზეზებს
ზოგახსენებდით, რომელსაც ახლა თქვენ მოგახსენებთ, მანამდინ გა-
ნაჩენი აეღოთ და ამისთვის ითხოვენ თეთრსა.

მაგრამ საბუთი ჩვენ ეს გვაქვს ამაში, რომ რაც იმაში და ვით
ერი სთავს თეთრი გაუღია, სრულ საერისთოდამ მისცა და თქვე-
ნი წყალობა განაჩენიც ასე გებოძებია და გვაქვს, რომ საერისთოდამ
რაც გამოსავალი იქნებოდა, მესამედი უნდა მოგვეცემოდა. და რად-
გან ბრძანებული ასრე არის, მაშ ხომ განაჩენის ძალით ამისი მე-
სამედი ჩვენი იქნება, რომ თეთრი სულ საერისთოდამ არის მიცე-
მული.

და თუ თითვეულად და ვრცელად რიგზედ მომეხსენებინა, თა-
ვი შეგწყინდებათ, თორემ რა გავიყარენით, რაც დავით ერისთავმა
ჩვენს ბარათში ნარგებს ან ქართველს ანუ სომეხს თეთრი გამოარ-
თვა, რაც ამ მამულებში გაუღია, მეტი არის იმაზედ. და თუ მოწყა-
ლებას მოიღებთ და სამართალი დაგვემართება, იმდონი თქვენი წყა-
ლობა მომეცეს, რამდონი თეთრი ჩვენი მაგათ დაედვასთ თქვენის
ბანების ძალით, რომელი ჩვენა გვაქვს.

მეორე ესე, კელმწიფევ, რომ შოშიას მამულისას მოგახსე-
ნებენ თურმე ჩვენიას. ჩვენ ეს მიზეზი გვაქვს, რომ ჩვენი არის:
ერთი ესე, რომ მსაჯულთ ბარათი გვაქვს მოცემული; და მეორე, რომ
ამისი საჩივარი თქვენ მოგახსენესთ ა და ბ ა ბ ა მ და შ ა ლ ვ ა მ
და თქვენი განაჩენი ასე ებოძათ, რომ ჩერქეზის შვილი
რმათთვის გებოძებინათ და იმისი ფარდი ჩვენთვის; აგრევე ქარე-
ლი მათთვის და მაგიერი ფარდი ჩვენთვის.

ჩვენ ამისთვის მოგახსენებთ, რომ იმ შოშიას მამულიც ჩვენი
ნარგები არის და ქარელის ფარდათ გვრგებია, რომელიც რომ ასე
ბარათში ნარგებნი არიან, იმაშაც ეგენი ეჭიდებიან და გვართმევენ
და თქვენთანაც ტყუილად თავს მართლობენ.

და კიდევ რომ რომელიც გაუყოფელი ბეითალმნებია, გაუყო-
ფელშიაც წილს არ გვიღებენ და სულ მაგათ ბარათში ნარგებს კა-
ციებს უჭირავსთ ის მამულები. როდესაც წილი გვითხოვნია, საჩივ-
რად გაუკეთებიათ და თქვენთვის გაუშინჯებიათ, რომ ასე და ანუ
გვარბევენ და ჩვენს კაცებს ართმევენო. ჩვენ თუ ვთხოვთ რასმე, აშ
მიზეზებითა ვთხოვთ, რომელიც მოგახსენეთ.

მაგრამ ისინი ასე რიგათ მოგახსენებენ თურმე, რომ იმაებში ჩვენ აღარც სიტყუა გვექონდეს და არცარა ჩვენი იყოს; და რა ვქნათ, თქვენის თავის მზემ, ამდენის თავის წყენისა დიდათაც გვეშინიან და გვრცხვენიან, რომ ყოველთვის ამგვარად გაწუხებთ, მაგრამ ეგენი ამდენს თავს გაწყენენ და ასე რიგათ მოგახსენებენ, რომ თქვენც ბძანებთ, ამდენში სულ მართალი როგორ იქნებიათ.

ჩვენს ბართში ნარგებს მამულეებზედ კიდევ თავი გვიწყენიათ და ჩვენს ყმებს ორი და სამი ოქმი აქვსთ თქვენი ნაბოძები; და არაფერი არა მისცეს რა. წელს იმისი გამოსავალი მაგათ მიიმძღავრეს, მაგრამ მისთვისაც ეგენი ჩივიან, სწორე ეს არის.

თქვენმა გამარჯვებამ, თუნდა ყველაზე კელი აგვალეზინონ, ჩვენ მაგათ ვერ მოვრჩებით, მაინც თავს იმართლებენ. ნება თქვენია. ნოენბერს C, ქორონიკონს უაბ.

თავში

ქ. თქვენი მოდავე[ე]ბი აქ არიან. გიორგი ერისთავიც უნდა დავიბაროთ და რაც ერთმანერთში სალაპარაკო გაქვსთ, ჩვენ გაგისწორეთ. და თუ გინდათ, ორმავ მქარემ კაცნი გამოირჩიეთ და რომელსაც თქვენ მოგვახსენებთ, იმათ გამოვგზავნით სასამართლოთ. ამაზედ ხათრიჯამი იყავით, სამართალში არც მოყვრობით შენ მოგიდგებით და არც ნათესაობით იმათ მიუდგებით. გიორგობის ძ, ქორონიკონს უაბ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

271. არზა ჯაალ ღავითიშვილისა შიის თაროზაჲ

ერეკლე II-ის ოპიით

1774 წ. 17 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 522. დედანი. ქალალი. 21,7×15,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის კირი ზა [ა] ლ დავითი-შვილს მოსცეს.

მერმე ამას მოგახსენებ ბედნიერს ხემწიფეს. მოგახსენებათ შანფურაშვილის მამა და ბიძა გორელს შიხინაშვილს ყვანდა ნასყიდათ, ოსმალთაში უსამართლოთ და მძღავრობით ეკირა, თქვენის ბედნიერის სამართლით მე დამრჩა ჩემი მკვიდრი ყმა.

რაც გასლოდა თათრებზედ, სამართალმა მიმაცემინა. თქვენის თავის მუხმა. ცხრა თუმანი გამოვიდა, ისე დავიხსენ, ახლაც სამთუმანნახევარი [მ]ართებს, ერთი კაცი გირა[ო]თ არის, თვეში აბაზს ვაძლემ. ავერ შვიდი-რვა წელიწადია დამიხსნია, მაგას ჩემთვის ცხრა შაურისა არა უმსახურებია რა. გორი წახდა, ძმა დაეკარგა, იმის დასახსნელათ წავიდა ახალციხეს, იმ არეულობასა და იმ ანბებში იქ იყო. მერე ხიღირბეგი შვილის გოგო გამოიტანა, ახლა იქა-აქა დავა, მე თავს აღარ მიდებს, არ დაკარგულა, რომ ტყვე იყოს და თავისუფალი, მე თქვენის მორიდებით ხმა ვერ გამოცია. ახლა ჩამოსული ცოტას ხანს თქვენთან იყო. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთის ოქმის წყალობა მიყავით ამილახვარზე, ჩემი ყმა მევე დამნებდეს და რაც შეძლება ქონდეს, მემსახუროს. გიორგობის ც, ქორონიკონს უაბ.

თავში

ბატონო ამილახორო რევაზ, შამფურაშვილი ზაალ დავითისშვილის ყმა არის, ამას დაანებე. და თუ შამფურაშვილს სიტყვა ქონდეს რამე, ჩვენ მოგვახსენოს. ნოენბერს იზ, ქორონიკონს უაბ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

272. არზა ივანე ოდიშელისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 18 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 1259. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მომცეს არაგვის აშელს ოდიშელს ივანეს.

დედ-მამა რომ დამხოცია, სამი კვირისა დავრჩომილვარ. ოდიშელი ძე დათუნა უშვილო კაცი ყოფილა და იმას შვილათ აუყვანივარ და გაუზდივარ, რომ მთელი საერისთო მოწამეა. ის მამა იყო და მე შვილი. მამა მომიკუდა, მართებულად დავმარბე. სამოც მარჩილათ მამულები გირაოთა კქონდათ. მე დავიხსენ ჩემის გარჯილობით. ბებერ[ი] დედა ისევ ცოცხალი მყავს, და რაც იმ მამულს ყალანი აძევს, მე გემსახურები.

ქ ა ი ხ ო ს რ ო მოურავმა დათვიაშვილს მღუდელს ხუ-
თი თუმანი ქრთამი გამოართო და ჩემი მამული იმას მისცა. ბ ა ტ ო -
ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ლ ე ო ნ ს რომ მიეგებენით, იქ დედაჩემმა ბებერმა
არზა მოგართვათ; ოქმი უბოძეთ ქაიხოსროზედ: ამას თავის მამულა
უკლებლად მოეციო. მოუტანეთ ოქმი და მამული არ გამოგვართო.
სამართალი გვაღირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებთ. ნოებრის 3,
ქორონიკონს უამბ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის არაგვის მოურაო და ვინც ამ არზის პატ-
რონის მოხელე ხართ. ამ არზის პატრონს თავისი მამული ახლავე
მოეციოთ. ჩვენთან ნულარ აჩივლებთ, თორემ მასუკან არა სჯობს რომ

გაგამტყუნონ. ნოებრის იმ, ქორონიკონს უამბ.

273. აზა ნიკოლოზ ამილახორიშვილისა შვის თაოგაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 29 ნომბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1416. დედანი. ქალაღი. 18×16,3 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ქირი მოსცეს ნიკო-
ლოზ ამილახორის შვილსა.

ჩვენი ერთი საუფლისწულო კაცი ავეტიქა ამილახორს
უჭირავს. ამას წინათაც არზა მოგართვით და მოსამართლე[ე]ბზედ
ოქმი გვიბოძეთ. ის ოქმი დამეყარგა.

წყალობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი კიდევ გვებოძოს. ჩემი კაცი
დამანებოს და თუ სიტყვა ჰქონდეს, სამართალში მელაპარაკოს. ნოენ-
ბერს კჲ, ქორონიკონს უამბ.

თავში

ბატონო ამილახორო რევაზ! თუ სიტყვა არა გაქვსთ
რა, ამას თავის კაცი დაანებეთ. და თუ სიტყვა გაქვსთ რამე, მოსა-
მართლებთან ილაპარაკეთ და სამართლით გარდასწყვიტეთ. გიორ-
გობისთვის კჲ, ქორონიკონს უამბ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 5593. დედანი. ქალაღი. 27×16,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი ან მძივე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ქირი მოსცეს სო მ ხ ი-
თის ჩარგამაშნელს სიმან გულაშვილს იოსებს.

ჩვენ დავით სარღლის ყმანი ვართ და შინდიშს ხიზნათ გახლდით. გვედრებით, რომ ჩვენს საჩივარს ყური მოუგდოთ. ეს სამი ოთხი წელიწადია გავოხრდი; ოთხი-ხუთი არზა მოგართვი, ოქმი მიბოძეთ: ვინემ ამისი სამართალი გარდასწყედებოდეს, ვინემღისინ ამასთან ბერძნიანთ საქმე ნუ აქვსთო. არ გამიკითხა, რამდენ-ჯერ მიველ; შინ არ მომასვენა; ექვსი თვე შარშანსწინ ვლიეთ უკან; გვიბოძეთ ოქმი, მივედით, არა გვეშველა რა; შარშან შვიდი თვე, წელს ეს არის, შინ არ გამივლია. ახლა კიდევ დედაჩემს ავათ მოპ-პყრობიან. ესეც ჩამოიჭრა, სახლკარი ოხრათ მიგდია. გუშინ აბანო-შაყ მოგახსენეთ.

თქვენად გასამარჯვებლად და თქვენის შვილების სადღეგრძე-ლოთ სამართალი მალისრეთ, რომლითაც გეპრიანებათ, ფიცით თუ მოწმით გარწმუნოთ, რომ მამაჩემი და პაპაჩემი ჩარგამაშნელი ყაფლანიანთ ყმანი ყოფილან, ჩემთან ბერძნიანთ საქმე არა აქვსთ. ნება ველმწიფისა არის. ნოენბრის კვ, ქორონიკონს უფბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ბერძნიშვილებო! მერე თუ ეს კაცი თქვენი ყმა არ არის, დაეხსენით, ხელი აიღევით. თქვენ ჩვენი სახასო აზნაურშვილები ხართ. თუ ეს კაცი მართლა თქვენი ყმა არის და სამართალში არ ილაპარაკებთ, იცოდეთ ავათ მოგეპყრო-ბით. და თუ თქვენი ყმა არ არის და ტყუილათ სამართალში ეღეპა-რაკებით, ესეც იცოდეთ ტყუილათ საჩივრისათვისაც ავათ მოგეპყრო-ბით. გიორგობის კთ, ქორონიკონს უფბ.

ქ. თუ თქვენი ყმა არ იყოს, ტყუილად ნუ მოეჭიდებთ. და თუ თქვენი ყმა იყოს და ხათრით ხელს ნუ აიღებთ.

ბექელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

275. არზა ბერძენა ზოჯიანის საპატრიარქოს მიმართ
მრავალ II-ისა და გვიანდრობის ოქმით

1774 წ 30 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2539. დედანი. ქალაღი. 34×13,5 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს ბერთუბნელს
თქვენს ყმ[ა]ს ჭოჭყიაშვილს ბერძენასა.

მერმე ამ[ა]ს მოვახსენებთ ჩვენს ხემწიფესა: მამ[ა]ჩემი სა-
სირეთს გახლდათ და თქვენი ჭირის სანაცვლო შეიქნა. მე ობო-
ლი დავრჩი, იოსებ გლურჯიძის ყმასთან დავრჩი. შენი
ყმა ვიყავ, თავისი მემკვიდრეთ¹ დამწერა თქვენს დავთ[ა]რშია. ჩე-
მი დანაშაული ეს არის: ჩემის ბიძაშვილებისაგან წიგნი მაძივიდა,
მეცა ვთქვი, რომ სახემწიფო ვარ-მეთქი. ბევრი უს[ა]მართლობა
მოიღო და ცოლიც გამიღახა.

მიველ იმის სახლშია და შევჩიღლე: რას დან[ა]შ[ა]ულზე გა-
მიღახე ცოლიო; და ამის მიზეზით, რომ სახლშიო შემამიხელო, სულ
ამიკლო, თოფი და იარაღი, ხარი და კანბეჩი, პური და ღვინო და ბზე
კარში გამამ[ი]გდო, სულ წამ[ა]რთვა. ჩემის აშენებულის სახლი-
დამც კარში გ[ა]მამიყარა ცოლი და შვილი; სანამ მივეპატრონებო-
დე, ან სიცივე დამიხოცს, ან ლეკები წამისხმევენ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი სამართალი მაღირსეთ. ღმერთმა
შენი რისხვა მამცეს, თუ ერთი კოლი პური მე იმან დამანება, ან
ცოლშვილისათვინ დამეგდო და ან საგძალი წამამელო, მშიერი გახ-
ლავარ. გიორგობის კდ, ქორონიკონს უჯბ.

ქ. უფალნო მსაჯულნო, ამ არზის პატრონს ღმერთ წინაშე სა-
მართალი თქვენ უსაჯეთ, რასაც მიხვდეთ. გიორგობის ღ, ქორონი-
კონს უჯბ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძელ კახეთის მეფელ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. მდივანბეგების კეთილად სახსენებელო თარხნიშვილო
ბეციავე. მერმე ამ არზის პატრონს რომ საქონელი წართმევია იო-
სებ გლურჯიძისაგან, ეგენი სულ ახლავ გამოართვი, ამ ბერძენას
შობარე და ორნივე სამართალში გამოგზავნე. ქრისტიანობის გ, ქო-
რონიკონს უჯბ.

¹ მემკვიდრეთ.

რაც წართმეოდეს უკლებლივ გამოუერთვი ახლავ.

ოთხი ბეჭედი:

1. სჯის მსჯელი, ტვიფრავს ორბელთაცა გულის მმბქომი(?) ღმერთგანცაა(?)
იოანე, 1748
2. მონა ღთისა ამილახერისშეილი მოურავი იესე
3. მონა ღთისა მღივანბევი თემურაზ
4. ფარსადან.

276. არზა ქაიხოსრო ხერხეულიძისა შიის თაოაზა
ერეკლე II-ის ოქმით

1774 წ. 2 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13811. დედანი. ქალაღი. 18,3×10,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ქირი მოსცეს ქაიხოსრო ხერხეულიძეს.

ვახტანგ ჯავახისშვილი დედის ჩემის ძმა იყო. თავის გასამყრელთ აღებული ერთი ქვრივი და ობოლი მე მამცა წიგნით, რომ წიგნი ველში მიქირავს. ამ ობლის საძიძაო შვიდი მინალთუნი გამილია და ქალაქში გამიზღვიებია. როცა გაიზარდა და დავაყვაცდა, გამომექცა, თემურაზ ჯავახისშვილთან მოვიდა. ახლა ამასთან არის და აღარ მაძლევს. ამის სამართალი მაღირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ნოენბრის კე, ქორონიკონს უამბ.

თავში

ქ. თემურაზ ჯავახისშვილო! თუ სიტყვა გაქვს რამე, სამართალში ელაპარაკე; თუ არა, თავისი ბიჭი მიეც, უბრალოდ ნუ აჩივლებ. ქრისტესშობის ბ, ქორონიკონს უამბ.

ბეჭედი: ქნარს მიეგმს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს. ერეკლე.

277. არზა ინა მღივანისა სამღივნო უამოსავლის თაოაზა
ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 7 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5271. დედანი. ქალაღი. 24,5×13,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ქირი იესე მღივანს მოსცეს.

ბეგთაბეგის შვილმა ასულხან ქართლი აწერა...
და ელიშერ მდივანს, მე და გორჯასპის გაგვიყო.
ახლა კიდევ იმანვე ყაზახი აწერა და ჩვენც გაგვიყო.

ამას გვევდრები, რაც რომ მდივნებს აწეროსთ, მეც წილი მომ-
ცენ. ოქმი მიბოძეთ; და თუ ან სხვა რამ ანგარიში გვქონდეს, წილი
მომცენ.

ქ. იოსებ კიდს ზეით აწერა.

ქ. ქალაქი აწერა.

კ (ოცი თუმანი) ქ. მუფასისა ნაზარბეგის შვილისა.
ერთ კალმად.

ქ. სხვა კიდევ მუფასებისა არის გაუყოფარი.

ქ. სულხან ქსანი აწერა,

ქ. არაგვი აწერა.

ქ. ერისთვიან გასამყრელო უჭირავს.

ქ. მუფასისა უჭირავს (შვიდი თუმანი)

ქ. ნაზარბეგის შვილს შართლამისა ჩემი წილი 50 (ერთი თუ-
მანი და ორი მინალთუნი) იათალისა რაც მერგებოდეს.

ქ. კიდევ გორიღამ ხუთი ხალვარი პური ჩამოიტანა. მე არა
მიჭირავს რა.

მარცხენა კიდეზე

ქ. რომ ისტუმრებდით, თქვენის პირით ბძანეთ, იოსებც იქ იყო.
ახლანდელი ასაწერი ყველამ უნდა გაიყოთ. ახლა ნება თქვენია.

თაეში

ქ. მდივანო სულხან და მდივანო იოსებ! მერე სამდივნო შემო-
სავლის გაყოფა როგორც განწესებული არის, ამ არზით იესე მდი-
ვანს თავის წილის მიუცემლობა რომ მოუხსენებია, თავისი წილი რა-
ტომ დაგიკლიათ და არ მოგიციათ. რაც ამისა წილი იყოს, ნურას და-
აკლებთ; რაც მეტი გეჭიროსთ, თავისი წილი უკლებლად მოეცით,
თვარემ ჩვენი საწყენი იქნება. აღიწერა იანვრის 3, ქორონიკონს უფგ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

278. არზა ნინია ჯაალიშვილისა უნის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 8 იანვარი

ცსსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რეკული № 13. სა-
ბუთი № 50. პირი. ქალაღი. მხედრული. შდრ. 1775 წლის 17 მაისის არზა-
ოქმს (აქვე, საბუთი № 296).

[32] ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის კირი მათს
მიწასა და მონას ზაალის შვილს ნინიას მოსცეს.

ამას ვევედრები მათს სიმაღლეს. ამას წინათ ანაგას რა-
მაზას შეიღმა ივანემ რომ იჩივლა, მაშინ იმისი თქვენ-
გან წყალობა დაგვემართა და არ აიყარა, იასაულათ ბებური-
შვილი აღდემურ ადგა. ქოდალოდამ ასე გაიპარა
ცხვრით, ღორით და ძროხით, რომ ერთის ურმის პურისა და ერთის
ურმის თივის მეტი არა დარჩა რაჲ.

იმის თაობაზე იმის დედას არზა მოერთმევენა. თქვენ იმ არზა-
ზე ასე გებძანებინათ: თუ იმ კაცმა ზაალს კიდევ უჩივლა, უნასალოს
არ გაუშვებთო. მაშინაც კაცი გავგზავნეთ და არც მაშინ აყრილ-
იყო. სიტყვით მოგახსენეთ და თქვენ ასე მიბრძანეთ: არზა მოგვარ-
თვიო.

თუ თქვენი საწყინო არა იქნებოდეს რა, ერთი ოქმის წყალობა
მიყავით, რომ ის კაცი ავეყაროთ. თუ თქვენის ბრძანებით წამერთმე-
ვა, მეც დავთმობ. და თუ არა, თავისით რათ უნდა წამივიდეს. იან-
ვრის ზ, [წელსა] ჩლოე.

თავში

გარსევან ეშიკელათბაშო! ამ არზის პატრონს რომ მოუხსე-
ნებია, ერთი იასაული მოეც, ის კაცი აპყაროს და ზა[ა]ლს მოაბა-
როს. თუ იმ კაცს ერთი ჭეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამ, მოვიდეს
სამართალში ელაპარაკოს. თუ სიტყვა არა ჰქონდეს რა, ნულარ ილა-
პარაკებს. თორემ თუ კიდევ ილაპარაკა და გამტყუნდა, იცოდეს მძი-
მედ გარდავახდევინებთ. იანვარს 3, ქორონიკონს უფგ.

ქ. თუ ამაზედ უწინვე სამართალი გარდაგვეწყვიტოს და ჩვენი
განაჩენი იყოს, როგორც განგვეჩინოს, ისე აღასრულებთ.

279. არზა ავთანდილ ამილახვრისშვილისა სასისხლო საქმეზე

პრეპლე II-ის ოქმით

1775 წ. 11 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 245. დედანი. ქალაღი. 23,8×15 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი ამილახვარისშვილი
ერასტის შვილს ავთანდილს მოსცეს.

ორი კვირა[ა] ბიძაჩემი თქვენის ჭირის ნაცვალი შეიქნა.

¹+ ისე გაიპარა.

კასპს გადაველ, წირვისათვის ცხვარი მინდა გადამეყვანა, ქაიხოსრო ამილახვრისშვილი და ბეჟანის შვილი იქ გახლდათ, სადილათ დავსხედით, ბეჟანის შვილი ამეშალა; მერმე ქაიხოსრომ მე ამაყენა, კარზე გამამიყვანა და წამიყვანა. ბეჟანის შვილს ორი აზნაურიშვილი და ერთი თავის მსახური დ[ა]ეჭრა, მერე უკან მამეწია, თავში ხანჯალი დამკრა და დამკრა, გამიშვია, მინდა მოეკლათ.

ამას წინათ კიდეც შინ მოგვიხდა, სახლი თავს დაგვაქცია, ხატეზი ჭერაც მიწაში არის; შარშან კიდეც შინ მოგვიხდა, ჩემს ძმას ორი ზმალი სცა; თუ შინდის ჯოხი არ ეფარებინა, თავსაც გააგდებინებდა, რომ ის დაკარგული ჯოხი რომ თქვენს სიმაღლესაც უნახავთ.

თუ ვტყუი, გადამახდევინე; თუ არა, სამართალი გვაღივრე. ერთი ოქმი და იასაული გვიბოძეთ, აქ ჩამოიყვანოს და სამართალში გველაპარაკოს. მუდამ რათ უნდა ასე ვვიყოს. იანვრის ია, ქორონიკონს უპაგ.

თავში

ეშიკალასბაშო ორბელიანო თამაზ! მერმე ამ არზით ამილახორისშვილი ერასტის შვილი რომ ასე ჩივის, ახლაც ერთი კაცი გაგზავნე და ამილახვარისშვილი ბეჟანის შვილი აქ ჩვენს სამართალში ჩამოაყვანინე. იანვრის ია, ქორონიკონს უპაგ.

ბექელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

280. არზა ზაალ ღაპითიშვილისა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოპიში

1775 წ. 12 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 523. დედანი. ქალაღი. 34 X 16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ზაალ დავითის შვილს. ჩემი სიღარიბე და სიმწუხარე მრავალჯერ ნომინსხენებია და თავი მიწყენია; თქვენის თავის მზემმა რასაც დროს თქვენგან ველდაველ მოწყალეობა არ დამემართება და სამსახური არ მებძანება, არც ერთის შაურის შოვნა და არც ერთი ლიტრა პურის მოგვრა შემიძლია. ჩემო კემწიფევე, ეს ჩემის გაურჯელობით არა მჭირს და არც უღონობით, უმამულობითა მჭირს. თქვენი წყალობა ოთხნობით კაცი მყავს, ერთი ილაჯი ვერსით მიქნია, რომ დავაყენო

და მეც იმათთან ვიყო და ერთმანერთს შევეწვივნეთ. უმამულობით ასე დაფანტული ვართ. და ჩემი მამული ფალკენისშვილს იესეს და თეიმურაზს უჭირავს, ნასყიდი მაქვსო. მამაჩემი ექვსი ძმის უფროსი იყო, არ გაუსყიდნია, ნასყიდობის სიგელი არ მინახავს და ნასყიდს ეძახის.

ეს ჩემი საჩივარი გორს თქვენს სიმაღლეს მოვახსენე; თქვენი ბრძანება გლახაცოცოშვილზედ გამოვიდა: დავითიშვილი და პაპუნა ჩვენთან ალაპარაკეო; მოგვიყვანა, გვალაპარაკა. პაპუნას თქვენმა ბედნიერმა პირმა უბრძანა სიგლის მოტანა, მორთმევას დაგპირდათ. მცხეთას ჩამობძანდით. იმ ღამეს სამთავროში ბძანდებოდით. ჩვენი ლაპარაკი ბძანეთ, ამაში რუსეთი[და]მამბავი მოგხსენდათ, იმაზე მოიშალა და ასე ბძანეთ: ჩვენ ისევ ზევით გამობრუნება მოგვიწოდებო და მაშინ გარდავსწყვიტოთო.

მერმე ირანალი რომ გახლდათ და მჭადისჯვარს მიბძანდით, მაშინ მოვახსენე თქვენს სიმაღლეს და ასე მიბძანეთ: ქართლში ავბძანდებო და ქართველნიც სულ იქ იქნებიან და ეგ მაშინ უნდა გარდავსწყვიტოთო. აბძანდით, თქვენ რუსების საქმეში ბძანდებოდით, რომ თქვენთვისაც ველარ მოიცალეთ თორემ ჩემთვის. მერმე პაპუნა მიიცივალა და ველარ მოვახსენე, ნიშნის მომგები ხომ არ ვიქნებოდი, მაშინვე მეჩივლა.

ახლა ამას ვევედრები, თქვენს სიმაღლესთან მალაპარაკოთ, ნასყიდობის სიგელიც გაშინჯოთ. ერთისა და ორის დღის მიწა ხომ არ არის, სოფელია და თავი როგორ არ გაწყინო. ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალი მადირსეთ, თქვენად სადღეგრძელოდ. დეკემბერს იბ, ქორონიკონს უმა.

თავში

ქ. ბატონო ეშვიკაბაბაშო დიმიტრი! ამ არზით დავითიშვილი ზაალ ფავლენიშვილებს რომ! ასე უჩივის, ვინც უწინ ამათი მოასილი იყო, ისევ დააყენე, რომ ესენი ჩვენს სამართალში მოიყვანოს და ალაპარაკოს. ამ საქმეზე ბეჯითად და სამართლით მოექცეს. იანერის იბ, ქორონიკონს უმა.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

1+ ამ არზით.

281. არზა გიორგი ბრძელაშვილისა წინაქვილის თაოზაზე
ლემე ბაბონიშვილის ოქმით

1775 წ. 10 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. № 1233. დედანი. ქალაქი. 27×13,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. ოქმის თარიღი მცდარი
უნდა იყოს, რადგან იგი არზაზე აღრეა დაწერილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ველმწიფის ძის ლეონის
პირი მათს ფერხთა მტვერს თქვენს ყმას სურამელს გზირს გრძე-
ლაშვილს გიორგის მოსცეს.

მერმე ამას ვევედრები თქვენს მოწყალებას. მე სამკვიდრო მა-
მა-პაპათგან სამი ქსანი წისქვილი მქონდა. მერმე ამ ავის დროს გა-
დამკიდე საწისქვილო გახარაბდა სულ ყველასათვის.— ჩემთვინაცა
და ჩემის მეზობლებისათვინაცა.

წავიდნენ ჩემი მეზობლები, გათხარეს, წისქვილები გააკეთეს
და მე ჩემის საწისქვილოსი წილი აღარ დამიდევს. ასე მითხრეს: შენ
არ გიმუშავნია რაო.

მიველ გაბრიელ მოურავთანა და უჩივლე ჩემს მეზობ-
ლებსა. იმან სამართალში ნახევარჩარექ[ი] წისქვილი წამირთვა
ჩემს მეზობლებსა და მომცა.

ახლა მოზიარებმა სამუშაოში ქსანი გამაყიდვინეს მოტყუებით,
რომ შენ წისქვილში არა გიმუშავნია რაო. ახლა ის გაყიდულიც წა-
შართვეს და ის ქსანიც ისევა. ის წისქვილი რომ გამაყიდვინეს, იმი-
სი თეთრი საერთოთ წისქვილს მოახმარეს.

ახლა ვისაც ის წისქვილი მივპყიდე, ისევ თეთრსა მთხოვეს. ახლა
იმ ჩემ[მ]ა მეზობლებმა აღარც თეთრი მომცეს და აღარც წისქვი-
ლი. ჩემი უწინდელი სამკვიდრო წისქვილი ვიპოვნე, იმას ისევ მარ-
თმევენ და იმ ჩემს მოვალეს აძლევენ იმ წისქვილის ბაღლათა.

ახლა ამას გვედრებით, რომ სურამის მოურავზედ ერთი ოქმი
მიბოძოთ, რომ სამართლიანის საქმითა ჩემი წისქვილი მევე დამნებ-
დეს და უსამართლოდ არ წამერთვას. ღმერთი გადღეგრძელებს. იან-
ვარს ივ, ქორონიკონს უფა.

თავში

ქ. ბატონისშვილის ლეონის კეთილად სახსენებლო
სურამის მოურაო მურვანისშვილო იასევი! მერმე ამ არ-
ზის მომართმევს ჩვენს ყმას და შენს სახელო კაცს ამ არზით ასე რომ
უჩივლია, ამისი მოხსენებულის საჩივრის სამართალი შენთვის

მოგვიწერია. ღმრთის წინაშე როგორც რიგი იყოს, ამას ისე ჭეშმარიტი სამართალი უყავ, რომ უსამართლო არა დაემართოს რა. იანვრის იე, ქორონიკონს უფგ.

ბეკელი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

282. არზა მამუჟა ხაჩიურისა სამართლის მიცაჟაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 8 თებერვალი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1417. დედანი. ქალაღი. 20,2×16,5 სმ. მწედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირა მოსცეს დგვრიელს თაქთაქიშვილის ივანეს ყმას ხაჩიურს მამუკას.

მე და ურიაყოფილის კაცს იმერელს ნასყიდას ჩხუბი გამოგვერია. სატევარი დამცა დ[ა] მარჯვენას ხელში დამქრა. შარშანს წინ იესე მღივანბეგთან ვიჩიელეთ. ერთი თუმანი სისხლი გამოართო, მომცა. ახლა მოსულა ის ჩემი დამქრელი ნასყიდა და ერთს თუმანს სარგებლითა მთხოვს.

ღივანბეგის გარიგებული სამართალი მაღირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ფებერვლის ბ, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო რეეაზ! თუ მაგ კაცს ან სანათი არა [ქქონია] თეთრისა და ან სესხათ არ უსესხებია, და ეს თეთრი იესე მღივანბეგის სამართლით რომ გამოართმევია, იმაზე დაობდეს და ჩვენი ოქმიც იმაზედ აეღოს, ერთი თუმანი კიდევ სხვა წაართვი — ნახევარი სარქარში მოაბარე და ნახევარი შენთვის გვიბოღებია.

და თუ სხვა საქმე და სადაო ქქონდეს რამე, და ეგ კაციც სამართლით ლაპარაკობდეს, ორნივე ჩვენს სამართალში წარმოგზავნე. ფებერვალს ვ, ქორონიკონს უფგ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

283. არზა სვიმონე ამირაჯიძისა შვის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 10 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1400. დედანი. ქალაღი. 22x14,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს სვიმონე
ამირაჯიძის, ბიძინა ფალკენის შვილს წაღვლელი ჩე-
მი კაცი ნავადე გიორგი მივჰყიდე. ერთი ცხენი მომცა, ერ-
თი თუმანი თეთრი მომცა, ორი მინალთუნი და ოცდახუთი კოღი პუ-
რიც უნდა შეეცა.

ამ კაცის გასყიდვის მიზეზი ეს იყო; საერისთოში იყო, დიდათ
ვეცადე და იქიღამ ვერ ავჰყარე. არ ვიცოღი თუ ამ კაცს ყოვლად
წმიღის ბეგარა ეღო.

ეს კაცი ჩამოვიღა, თქვენ არზა მოგართოთ, ოქმი გებოძებინათ
ნიქოზელზეღ, ეს კაცი სვიმონმა ისევე უნდა დაიხსნასო. იმის მო-
ცემული ცხენიც გამიგზავნია და ერთი თუმანიცა, მაგრამ ბიძინა
ნიქოზელს არ შეჰპოებია და კაცი არ დაუნებებია.

ერთის იასაულის წყალობა გვიყავით, მეც იქ წავალ, ის კაცი
ღამანებოს და თუ კიღევ სიტყუა ჰქონღეს ბიძინას, სამართალში შე-
ღაპარაკოს. [იანვრის] კზ, ქორონიკონს უღგ.

თავში

ღემეტრე ემოკაღასბაშო! ამას ერთი იასაული მოეც: თუ სიტყუა
არა ჰქონღეს რა, ბიძინას გამოართოს და მოაბაროს ამ არზის პატ-
რონს. და თუ სიტყუა ჰქონღეს რამე, ჩვენ მოგვახსენოს. თებერვლის
ი, ქორონიკონს უღგ.

ბეჰეღი: ქნარს მიეცმს, ღავით მიკმობს ძეღ კახეთის მეფეღ ცხებულს,
ერეკლე.

284. არზა სულხან თუგანიშვილისა მავალის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 10 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9037 რშღ. კრებული. ჰირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს ფერხთა
მიწას თუმანი შვილს მღღივანს სულხანს.

მათს სიმაღლეს ამას მოვასხენებ: რუი [ს] ში ოსმალობისა და ყიზილბაშობის დროს რომელთაც თქვენი სახასო მამულნი ეყიდნათ, იმისი ჩამორთმევა და ისევ სახასოთ დადება ბძანეთ. და ვისაც სახასო მამული ეჭირა, ჩამოერთვა.

რუისს მეც საკომლო მამული მქონდა ნასყიდი და ისიც გამომერთვა. რომელთაც ოსმალობას და ყიზილბაშობას ნასყიდი მამული ქონდათ, იმათ თავეთი ნასყიდობა აღარ მოუშალეთ და ისევ იმათვე უბოძეთ. და ჩემი ერთი საკომლო მამული, რომელიც ვახტანგ მეფის დროს ბაბათაშვილისაგან ნასყიდი გვაქვს, მე აღარ მებოძა და მალრაძეს უჭირავს.

ახლა ჩემს ნასყიდს მამულზედ ბაბათაშვილი და მალრაძე დაობენ და თქვენთან ჩივიან. თუ თქვენი სიმაღლე არ გამიწყურება, იმათ ჩემს ნასყიდ მამულთან რა ხელი აქვთ. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ამაზედ სამართალი მაღირსეთ, უსამართლოდ მამული არ დამეკარგოს.

თუ ვახტანგ მეფის დროს ნასყიდობა სამართლით სხვათ გამოერთმევა, მე რაღა სიტყვა მექნება. თებერვლის ია დღეს, ქორონიკონს უაგ, ჩლოე წელს.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის. მერე მალრაძე იმ მამულზედ რომ იდგა, ის იქილამ აგვიყენებია, იმას იმ მამულთან საქმე არა აქვს რა. ეს მამული თუმანიშვილის ნასყიდი ყოფილა, ამასვე დარჩა. თუ სხვას სიტყვა აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვასხენოს. თებერვლის კვ დღეს, ქორონიკონს უაგ, ჩლოე წელს.

ბაბათაშვილს თუ სიტყვა აქვს რამე, ჩვენთან ილაპარაკოს. ✚

285. არზა გოგია გარეანოვისშვილისა მამულის თაოჯაჯი
პრეპლე II-ის ოქმით

1775 წ. 4 მარტი

ტელნაერთა ინსტიტუტი. Qd 788. დედანი. ქალაღი. 21X11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ქირი მოსცეს გერმანოზის შვილს გოგიას.

მე პატარა ობოლი გხლებივარ და ჩემს გამდელს თუშმლის იპ-

რეიმასათვის ორი საკომლო მამული მიუყიდნია. მამის ჩემი-საგან არ არის გასყიდული და ჩემის ძმისა და სახლისკაცისაგან არ არის გაყიდული.

ამდონი თქვენი წყალობა იყოს, რომ ის ნასყიდობის წიგნი გამოატანინოთ, და რომ იმ წიგნის გასამტყუნებელი წიგნი და ჰუჯათი მეცა მაქვს და სამართალი გვაღირსეთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტს ბ, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ეშოკალათბაშო დიმიტრი, ეს რომ ასე ჩივის, იმ მამულის ნასყიდობის წიგნიც ჩვენთან მოატანინე და ესენიც ჩვენს წინ მოიყვანე. მარტის დ, ქორონიკონს უფგ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ღედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

286. არზა გიორგი მინაშისა საელეხროს თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. ი მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 235. დედანი. ქალაღი. 22×16 სმ. თავი დაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მიმბაშს გიორგის.

მოგახსენებთ: სამთავისის სამღებროს იჯარა ჩემი და დიმიტრი ამილახორის შვილისა იყო. სანამ დიმიტრის თქვენი რისხვა მიეღებოდა, ის მძღაურობდა, ისი და რევაზ ამილახორი იმსახურებდნენ. ახლა დემეტრეს უკან კაციც ამილახორისა დგას და იჯარასაც ის იღებს. მოიკითხეთ, თუ ის იჯარა ჩემი და დიმიტრისა იყოს, რაც ამილახორს აეღოს, იმის პასუხი გამცეს და სამღებროც დამანებოს. თუ არადა, ჯარიმა გამაწვევინეთ.

ჩემო კელმწიფევე, მუდამ ჩემის სახლისკაცისაგან ამდონს გაწყენთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალი მაღირსეთ. ფებერვლის ზ, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახორო რევაზ! მერე ეგ სამღებრო ამ მინბაშს გიორგის დაანებეთ. მაგრამე ვინც ქართლში ამგვართ სამღებროებს იჭერენ, თუ ისინი ან წიგნით და ან სამართლით საბუთს არ იქმო-

ნენ, რომ ძველ[ლ]თა ბატონებისაგ[ა]ნ წყალობა სჭირებოდეთ, თუ ასე საბუთი არა ჰქნეს, ჩვენ სამღებროს [ვერ] მივცემთ. აღიწერა მარტის 3, ქორონიკონს უფგ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

287. არზა სოლომონ და დავით აბაზაძეებისა მამულის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 6 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3782. დეღანი. 27×14 სმ. ქაღალდი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს ფერკ-თა მიწას ა ბ ა ზ ა ძ ე ს ს ო ლ ო მ ო ნ ს ა და დ ა ვ ი თ ს.

ამას მოგახსენებთ ჩვენს კემწიფეს: აქ ჩვენი ბიძასშვილი ზედგინ გახლდათ და თქვენის ჰირის სანაცვლო შეიქნა. იმისი და მოსულიყო, თქვენთვის თავი ეწყინ[ა], ერთის დღის მიწას გაეყიდ[ი]ო და ჩემს ძმას და[ე]მარხ[ა]ო. თქვენც გებძანებინათ, გაყიდოსო ერთის დღის მიწაო.

წამამიარა და ერთი საკომლო მამული სულ გაუყიდნია თორმეტ მინალთუნათ, ჩემი სამკვიდრო მამული რომ იმას კელი არა აქვს. ის დედაკაც[ი] ადგა და იმერეთს შვილი ჰყვანდა და იქ წავიდა. თხუთმეტი მინ[ა]ლთუნი თქვენგან დაემართ[ა] წყალო[ბა], თხუთმეტ მინალთუნათ ცხენი და იარაღი გაყიდა. ესენიც თითონ წაიღო და ჩემი მამულიც იკარგება.

ორჯელ არზა მოგართვით და პასუხი არ მალირსე[თ] რა. ჩემს მამულს უსამა[რ]თლოთ ნუ წამართმევთ, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, სამარ[თა]ლი მალირსეთ. მარტის 3, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ქ. ამ არზის პატრონებო, თქვენი მამული ვისაც ეყიდნო[ს], რაც მიეცეს, ისიც მიეციეთ და ცოტა რამ სარგებელიც. და თქვენი მამული დაიხსენით. მარტის 3, ქორონიკონს უფგ.

ქ. რაც რომ მდივანბეგებმა გაგიჩინოსთ, ის მიეციეთ. და თქვენი მამული თქვენ დაიხსენით.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

288. არზა იოთამ შაგურისშვილისა სახელის. თაოზაჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 12 მარტი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 74. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[60 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს იო-
თამ შაგურისშვილს.

მამაჩემმა ჩემი თავი ათის წლისა მოგართვათ და თქვენ ჯი-
შერ ნაზირს მიმაბარეთ. თქვენის მოწყალებით იმასთან გავიზარდე.
ღმერთსა და თქვენს მზესა ვფიცავ, რა თავს მოვსწრებივარ, ერთგუ-
ლათ თქვენს სამსახურში ვყოფილვარ.

ახლა ეს არის ჩემი ვედრება, რომ ბატონისშვილებს უბძანოთ
და შემაბრალოთ, რომ ჩემი სახელო ბოქოულთხუცობა მტკიცეთ
მეჭიროს, რომ ჩემის თავით და შვილებით თქვენსა და თქვენის შვი-
ლების სამსახურში აღვსრულდეთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტის
ე, ქორონიკონს უაგ.

თავში

ჩვენო ღვთის წყალობავ შვილო ბატონო გიორგი და ღე-
ვანი! ეს ბოქოულთხუცესი იოთამ ჩვენი ერთგული არის. და ამისი
მამა და პაპა ჩვენი ერთგულათ მოსამსახურენი ყოფილან. ეს თქვენ-
თვის მოგვიბარებია, ამაზედ თვალყური დაიჭირეთ. მარტის იბ,

ქორონიკონს უა[გ].

ჩვენ, მეფის [61] ძე ლეონ, ბატონის ბძანების თანამო-
წამე და აღმასრულებელი ვიმყოფებით.

289. არზა ღარჩიაშვილის ძვირვისა გამოსაღავის თაოზაჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 21 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 573. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს დედოფლისა-
გან დახსნილს თაქთაქისშვილისაგან დარჩიაშვი-
ლის გიორგის ქვრივსა.

ეს ორი წელიწადია რაც დაგვიხსნა და ე ე ლ ი ს ც ი ხ ე ს და-
გვასახლა, მამულიც გვიბოძა. პატრონი თქვენის ჭირის სანაცვლო
გამიხადა. ერთი მაზლი და სამი ობოლი დამრჩა, ჯერ მამული არ გა-
გვიკეთებია, არ დასცალდა თუ გაეკეთებინა.

ერთი ოქმის წყალობა გვიყავით, რომ სანამ მამული გავაკეთოთ
და ცოტათ გავემართნეთ, გასაღებსა და ბეგარაში არ გავერიოთ.
ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტის კ, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ქ. ველისციხის მოურაო ს ი მ ო ნ! ამ არზის პატრონისათვის
ორს წელიწადს ჩვენი გასაღებიც გვიპატიებია და ნურც ბეგარაში
გაურევთ. მარტის კა, ქორონიკონს უფგ.

290. არზა გლახა თარხნიშვილისა შვის თაოზაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 21 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 33. საბუთი № 215. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე, საბუთი № 216.

[85] ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჭირი მოსცეს მათს შიწას
გ ლ ა ხ ა თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ა.

ამას ვევედრები მის სიმაღლესა, რომ მე ჩემი კაცი მიჩიოდა
თქვენს სიმაღლესთანა ნაბახტეველი აკოფასშვილი აკოფა.
სამართალში გამტყუნდა, ღვითთა და თქვენის წყალობითა მე დამრ-
ჩა და განაჩენიც მებოძა.

და ამ წყალობას ვითხოვ: ერთის ოქმის წყალობა მიყავით ს ო-
ღ ო მ ა ნ მოვრავის შვილზედა, ს ი ძ ი მ ა ს მინდა მივაბარო და რაც
ვითხოვო, იმანვე მამაბაროს, იქილამ ავყარო და წავიყვანო. ღმერთი
გაგიმარჯვებს, ოქმის წყალობას ვითხოვ. მარტის კა, ქორონიკონს
უფგ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის მოურავიშვილო სოლომან! ეს გლახა თარ-
ხნიშვილის კაცი — აკოფაშვილი აკოფა შენ გებარებოდეს. რადგანც
ამისი ნება არის აპყარე და შენთან მიიყვანე. და როდესაც გთხო-
ვოს, თავისი კაცი მოაბარე. მარტის კა, ქორონიკონს უფგ.

თუ ვინმე[ს] სიტყვა ქონდეს, მოგვახსენოს.

1775 წ. 8 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 142. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[112] მათს ბრწყინვალეებას ბატონს მდივანბეგებს ამილახ-
ვარი რევაზ მოვახსენებ.

ჩემი საქმის გაჭირება გასინჯეთ. ჩემ[მ]ა ცოდვამ რა განსაცდე-
ლი მომივლინა. ახლა არზსა გწერ თქვენა, მაგრამ ჩემ[მ]ა ბიძაშვილ-
მა მინბაშმა ასე საქმე გამიჭირა. როდესაც ეს განსაცდელი მამი-
ვიდა, იმავ დღეს კაცი შემისია. ცხინვალს ჩემს ყმას ავეტი-
ქას რომ ჩემგან ნასყიდი მამული უჭირავს, იმ მამულიდამ გამოაგ-
დო, თავისი მუშა შეუშვა და თითონ მუშაობს. თქვენგან გასამარ-
თლებულია, თქვენი განაჩენიც უჭირავს და რაც სამართალი გიქ-
ნიათ, არ დაიჭერა. ასე სწერია ამ განაჩენში: როგორც დაფასებუ-
ლიყო, თეთრი უნდა მოეცა, გიორგობის თვეში უნდა დაეხსნა; და
თუ ვერ დაეხსნა გიორგობის თვეში, მამული მე უნდა დამნებებოდა.

ახლა ამდენი [V] ხანი გავიდა და ჯერ ერთი ფული არ მოუცია
და მამულიც წამართვა. ღმრთის გულისათვის და ბედნიერის მეფის
მზესა ამ შფოთილდამ გამომიყვანეთ და ქეშმარიტი სამართალი მიყა-
ვით. ახლა თავისთავად მამული რათ წამართვა. ბატონს ხომ არზს
ვერ მოვართმევდი. ახლა თქვენ გევედრებით, ამის პასუხი მალე მიბ-
ძანოთ. გიორგობის თვიდამ მოკიდებული ამ თარიღამდინ სულ
ვთხოვ თეთრსა და არ მომცა და უთეთროდ წამართვა. ახლა კიდევ
რომ მომცეს თეთრი, რადგან თქვენი გასამართლებულია, აღარ
დაუქერ. თორემ იასაული ხერხეულიძე დავით არის და
იმისაგანაც მოგხსენდებათ, რომ თეთრი მითხოვნია და არ მოუცია.
მარტს კვ, ქორონიკონს უმგ.

თავში

მდივანბეგების კეთილად მოსახსენებლო ხერხეულიძე
დავით! მერე ამილახვარი რევაზ და გოგია მინბაში ცხინვალს
ვენახზედ რომ ჩიოდნენ და განაჩენი მოგეციოთ: გიორგობის თვემ-
დის თუ გიორგი მინბაში დაიხსნიდა, ხომ უნდა დაეხსნა; და თუ
გიორგობის თვეში ვერ დაიხსნიდა, ამილახვარს საბეჭდავი უნდა
შიეცა და ვენახი დაენებებინა. ახლა რადგან გიორგობის თვეში არ
დაუხსნია და თავისთავად წაურთმევია და არც როგორც დაფასე-

ბულა ის მიუცია, ეგ ვენახი ისევ ამილახვარს რევაზს მიაბარე, [113] რაც ავეტიქას სიგელში უწერია თამაშათ; და გოგია მინბაშმა საბეჭ-
დავი უნდა გამოართვას. სხვა საქმე არა ექნება რა. აპრილის 6, ქო-

რონიკონს უაგ.

--	--	--	--	--	--	--

ჩვენ, პატრონი მეფე ირაკლი ვამტყციებთ. აპრილის 13,

ქორონიკონს უაგ.

--

292. არჯა გაააზვილაგისა მამულის თაოგაზა

ერეკლე 11-ის ოქმით

1775 წ. 20 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 779. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს გაბაშვილის ქაიხოსროვის შვილს გოგოიას და რევაზის შვილს ანდრეას.

ზემოთ კარზედ მამად შარიფისაგან ნაყიდი მამული გვაქვს; ნახევარი ჩვენია, ნახევარი იედიგარას შვილის სადუხასი, იედიგარას შვილს მთლად ზავთი უქნია, წილს აღარ გვიღებს.

ამას წინათაც ელაპარაკნათ რევაზთან. ნეტარხსენებულს. კელმწიფე მამათქვენს ოქმი უბოძებია და ჩვენ გვეჭირა. ჭირიანობას რევაზ თქვენის ჭირის სანაცვლოდ შეიქმნა; ჩვენ ობლები დავრჩით. და იედიგარაშვილმა გვიბრიყვა, თითონ ზავთი ქნა. ხუთის წლის. ჭირას ვედაქვებით და ის მამულსაც არ გვანებებს. ამის მეტი აღარსად ყმა გვყავს და აღარსად მამული.

გვედრებით ცხებულის კელმწიფის ნაბოძები ოქმი და ნასყიდობის სიგელიც და სამართალი გვიბოძოთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. აპრილის 13, ქორონიკონს უაგ.

ჩვენს სამართალს სხვას ნუ უბძანებთ, ჩვენო კელმწიფე.

თავში

ქ. ეშკიკლასბაშო დიმიტრი! ესენი მოსამართლე[ე]ბთან მიყვანიან და ამათ სამართალი უსაჯონ. აპრილის 6, ქორონიკონს უაგ.

ესენი ასეთი მწარეთ ობლები არიან ამათზედ სისწორით ძალიან
გაისარჯეთ.

**293. არზა ერასტი ამილახორისშვილისა მამულის თაოგაზე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1775 წ. 29 აპრილი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 232. დედანი. ქალაღი. 16×13,3 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ამილახორის-
შვილს ერასტის, ქაიხოსროს. ჩვენ და რევაზ ამი-
ლახორმა საუფლისწულო რომ გავიყვეით, ერთი ძმა მე მერგო
და ერთი იმასა. იმ ჩემის ნარგების კაცის ნაფუზარი ამილახორის
ყმამი ყამაზაშვილმა ტეტია მწამართო. წავედავენით;
და დავით ხერხეულიძესთან პირობა დაგვიდო: ღვი-
ნობის თვეში ნასყიდობის წიგნს მოგიტან, რომ ნასყიდი მაქვსო:
მაგრამ აპრილმა გაიარა, რომ წიგნი არ მოიტანა.

ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით დავით ხერხეულიძე[ე], ან
წიგნი მოიტანოს და ან მამულზედ კელი აუმართოს, ღმერთი გაგი-
მარჯვებს; იმდონი გამარჯვება გაქვსო, რამდონი უსამართლობა ჩვენ
ამილახორისაგანა გვკვირდეს, მაგრამ მუდამ თავს ვერ გაწყენთ. აპ-
რილის კე, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის დავით ხარხეულიძე! ეს წიგნი ამილა-
ხორთან უნდა მიიტანო. თუ ამილახორის კაცს ნასყიდობის წიგნი
ქონდეს, გამოაცხადოს და თუ ნასყიდობის წიგნი არა ქონდეს ამი-
ლახორის კაცს, ეს მიწა ამ თავის ბძასშვილებს დაანებოს. აღიწერა
აპრილის კთ, ქორონიკონს უფგ.

თუ სხვა რიგი სიტყვა კქონდეს რამ ამილახვარს, სამართალში
მოგვახსენოს.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ცხსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რვეული № 13. საბუთი № 53. პირი. ქალაღი. მხედრული. შდრ. 1775 წლის 25 მაისის არხას (აქვე, № 298).

[34] ქ. ჩვენ, ფხოველთ, რამაზასშვილის მოწმობა გვკითხეს. სულ სოფელი ასე [ვ]მოწმობთ: თამასხანმა რომ ჩამოიარა კახეთზე, ავთანდილ ნაბიჭვარმა დარჩიაშვილის და მაშინ მაიყვანა, ის რამაზა პატარა ბიჭი თან მოიყვანეს; ავთანდილ ნაბიჭვარიცა და ეს ბიჭიცა — ორნიე ამ ზაალის ყმები იყენენ. როცა რომ ავთანდილზედ ზაალმა ხელი აიღო, ეს რამაზა იქვე ზა[ა]ლთან დარჩა. მამულსაც ამისაში იღგა უკანა მხარში. არას თავადიშვილსა და არც გლეხსა ხელი არავის ქონდა ამის მეტსა. ღმერთსა ვფიცავთ და მეფეს ერეკლესა, რომ ეს ასე იყო. ნება ბატონისა[ა].

ქ. ჩვენ, ჭიმითელნი სამღვდელო და საერო კაცი, ასე მოწმობით ჯერ ღმერთსა ვფიცავ და მერმე მეფეს ერეკლეს: როგორც ფხოველთ მოუხსენებიათ, ჩვენც ასე ვიცით და ასე იყო. მამულსაც ამისაში იყო და არცავის ხელი ქონდა ამის მეტსა. ნება ბატონისა[ა].

ქ. ჩვენ, ზიარელთ, რამაზიშვილის მოწმობა გვკითხეს: ჯერ ღმერთსა ვფიცავთ და მერმე მეფეს ერეკლეს, რაც ამ სოფლებს მოუხსენებია, ჩვენც ასე ვიცით, რომ ზა[ა]ლის მეტს ხელი არავისა ქონდა. ახლა ნება ბატონისა[ა].

ქ. მე, მუსალიბიშვილი, კემწიფეს ასე მოვახსენებთ. ამ რამაზაშვილს რომ მოუხსენებია, რომ ნოდარიშვილის ყმის მამულით ვრჩებოდით და ზა[ა]ლს ჩემთან რა ხელი აქვსო, კელმწიფეს მზემ, რომ გუთანზე მოდგმობის მეტი ხელი არა გვქონია. ბატონი ჩემი ვერც კი იცნობდა. რაც ამ ქვეყანაში გაჩნდა, მამულსაც ზა[ა]ლისაში იღგა და ყმაც ამისი იყო. ის დარჩიეთს მსახლობელა იყო და მე ზიარს, ჩემთან ხელი არა ქონდა. ახლა ნება ბატონისა[ა].

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის რამაზაშვილო! მერე ამდენს კაცს უმოწმებია და ჩვენ ამ მოწმე[ე]ბის მოწმობას ვჯერჯვართ. შენ ამისი ყმა

ხარ. რომელიც მართებული არის, შენც ისე დაემორჩილე. და ეს ბატონი შენი ზაალც მწყალობელი იქნება შენი.

რომელსაც სოფელში ეს რამაზიშვილი ივანე იდგეს იმ სოფლის მოურაო და მოხელევე! თავისი კაცი ამ ზაალც ენდრონიკაშვილს მოაბარე. აღიწერა აპრილის ლ, ქორონიკონს უფგ.

ბატონიცა და ყმაც ერთმანერთთან რიგიანათ გზას წადით და კარგათ მოიქეცით.

295. არჯა ალაშ ხარანგოზიშვილისა ვაჟულის თაოგაჟა

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 8 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10997. დედანი. ქალაღი. 21,5×10,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ადამ ყარაგოზიშვილსა.

მთიულეთში ერთი კომლი კაცი თქვენი მტერი ამოგვიწყდა და იმისი მამული ივანე ბურღულს მივაბარე ამ პირობით: იმ მამულის გამოსავალი წელიწადში ნახევარი ჩემთვის უნდა მოეცა; არც ნახევარი მოსავალი მომცა და არც მამულს მანებებს. ამას მეუბნება: ბატონმა მე მიბოძაო. აზნაურშვილები გახლანან აქა, ღმერთი და თქვენი მზე აფიცეთ; თუ ჩემი იყოს, წყალობა მიყავით. თითონ თიანეთის მოურავიც აქ გახლავს; და თუ ან სახასო იყოს და ან ბეთალმალი იყოს, ნება თქვენია, ვისაც გინდა იმას უბოძეთ. ბატონისშვილის გიორგის ოქმი მიეიტანე, მაგრამ ავით მომეპყრა და ცემაც მიქადა და შიგ არ გამატარა. სამართალი მალირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის 8, ქორონიკონს უფგ.

კიდებე

ქ. ვინცავინ ამის მეცნიერნი იყვნეთ არაგ[ვ]ელნი გლახნი თუ აზნაურნი აქ მყოფნი, ღმერთს გაფიცებთ, რომ ქეშმარიტი მოგვანსენოთ. მაისის 8, ქორონიკონს უფგ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის. მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. ბედნიერს ვემწიფის ამის ჰალილათი ეკითხა. მე, მთიულეთის მოურავის ძმა ნიკოლაოზ, ქეშმარიტს მოვაცხენებ: ის მამული აღამისაა მამა-პაპით და ამისმა მამამ მიაბარა იმ კაცს.

ქ. გუდამაყრის მოურავი სალთხუცის ბიძაშვილი ნიკოლაოზ მოვახსენებთ: რაც აღამს მოუცხენებია, ქეშმარიტია, რომ ღმერთსაცა ვფიცავ და შენს მზესაცა.

296. არზა ზაალისა შშის თაოგაზე ვრეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 17 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1412. დედანი. ქალაღი. 18×11,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჭირი მოსცეს მათს მონასზა [ა] ლს. მერმე ამას მოვახსენებთ: ეს რამაზას შვილი რომ მელაპარაკება — შენი ყმა არა ვარო, ეს ოცდაცხრა წელიწადი არის, რომ თავისის ბატონისაგან განთავისუფლებულა. ამ ოცდაცხრას წელიწადში ჩემს ყმათ არის. ახლა ნება ხემწიფისა არის. მაისის იზ, ქორონიკონს უჯგ.

თავში

ქ. ბატონო სახლთხუცესო გრიგოლ და მდიენებო! ამ არზის პატრონს სამართალი მოეციო. მაისის იზ, ქორონიკონს უჯგ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

297. არზა ვანანაძინათა ვაშულის თაოგაზე ვრეკლე II-ის ოქმით

- 1776 წ. 22 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 215. დედანი. ქალაღი. 33×20 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ორწერტილი ხაზით: —

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჭირი მოსცეს ვაჩნაძინათ. მერმე ამას მოვახსენებთ: ნეტარცხენებულს ველმწიფე მამა თქვენთან ილაპარაკეს კოლაგელთ; დავით ზურაბის შვილს ფიცი და [ე]ღვა, რომ კოლაგელთათვის შეეფიცნა, არც შემოგვფიცეს; ის სალაპარაკო მამული იქით დააგდეს; ბაკურციხის ბოლოს სამი გუთანი გექონდა, იმ გუთნებთან მებურ, აიდემურ, დავით აფხაზი და ოთარ აფხაზი იქ გახლდით. ოტიას და დავითს სამი სოფელი შე [ე]ყარა, ჩვენ არაფერი გეცოდ-

ნია, ლეკის მსგავსად დაგვეხსნენ, დაგვლახეს და მას დღეს აქეთ მამულეხსაც ისინი სჭამენ.

არზა მოგართვით და ჩვენი საჩივარი მოგახსენეთ, გვიბძანეთ: კახეთს გამოვალთ და ამის სამართალს იქ გიზამთო. ჯანანის საყდართან რომ მშრალი ოლე ჩავარდება, ის არის ჩვენი მიჯნა.

ამას გარდა ეს არის ჩვენი საჩივარი: ჩვენს მთაში ლორები ჰყუანდათ ვეჯინელთ, საბალახე ვთხოვთ და არ მოგვეცეს. ბაკურციხელთ უთხარით: თულა შემოუშვესო, ლორი მოუკალითო. ორი ლორი მოუკლეს; ამ ლორების ბადალი ლორები იმთაც დახოცეს, ამასაც არ დასჯერდნენ, ბაკურციხული ცხვარი ლ უ ა რ ს ა ბ ი ს ცხვარში ერივა, დიდს ხუთშაბათს დღეს შაყრილიყო სოფელი, ამ ცხვარს დაესხა. ერთი ლუარსაბის კაცი ჯელში დასჭრეს და თორმეტი ცხვარი წაიყუანეს; ოთხი ლუარსაბის ცხვარი ისევ მიეცათ იმ დაჭრილის კაცისათვის, რვა ბაკურციხული კი წაიყუანეს, ერთი ოტიას მიართვეს ის ცხვარი, ერთი დავითს, ერთი რ ე ვ ა ზ მოურავს გაუგზავნეს, მოურავს კი არ დაექირა, ისევ გამოეგდო, კაცებსაც ავით მოჰპყრობოდა.

მე, ლ უ ა რ ს ა ბ, ამას მოგახსენებთ, ჩემო ჯელმწიფე: ჩემის კაცის ვენახში გახლდი. იმათ მამულს ვაშეელებდი. იმ ვენახს ახლო ვეჯინური ცხვარი მოვიდა ერთი პატარა ბიჭი ახლდა, ისიც გავალანვინე და ერთი ცხვარი მოვაყვანიე. ამ ბიჭმა რომ ძახილი შექნა, ის ცხვარი ისევე მიგეც. ვ ე ჯ ი ნ ი შეყრილი ყოფილიყო. ჩვენს ცხვარს სადმე იყოფდნენ, დაიძახეს და მომიხდნენ სოფელში აღდგომის ღამეს, დიად, ძალიან ჩხუბი გაიმართა. შეიდს-რვას დღეს უჯან ზ ა ქ ა რ ი ა ს კაცი მოკუდა, თოფი არა ჰქონდა ნაკრავი და ხმალი იმ კაცს, დავითმა და ოტიამ სულ გზირი აძახეს სოფელში და ისე შამამიხდუნეს. თავისის ჯელის ძალით კი ნუ გვლახავენ. თქვენის სომალლით რაც გარდაგვხდეს, მივვაცემინეთ და მამულზედაც სამართალი გვადირსეთ. აპრილის 10, ქორონიკონს უფა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ღმრთით ჩვენ რომ კახეთს გამოვიდეთ, მაშინ მოგვახსენეთ და ამის სამართალს განვაცხესებთ. მაისის 10, ქორონიკონს უფა.

ბეჰელი: ქნარს მიეგმს, დავით მიქმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერ ე კ ლ ე.

298. არზა ივანე რამაზაშვილისა შრომის თაოჯაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 20 მაისი

ცსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რვეული № 13. საბუთი № 52. პირი. ქალაღი. მხედრული. შღრ. 1775 წლის 30 აპრილის მოწმობას ამ საქმეზე (აქვე, № 294).

[33] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ანაგურს შიოშვილი თამაზას ნასყიდს ივანეს.

ზაალ ენდრონიკაშვილი ცალკე მეღაღება — ჩემი ყმა ხარო, ბილან ცალკე მეღაღება — ჩემი ყმა ხარო და ავთანდილ ნაბიკვარი ცალკე მეჭიღება — ჩემი ყმა ხარო.

ამღონი თქვენი წყაღობა იყოს, რომ ერთი ოქმი გვიბოძოთ, თქვენს ქიზიყს მობღანებამღინ სამნივ დამეხსნან. ნურც ერთი ნუ ამყრიან ანაგიღამ.

მერე ყვიღანი თქვენს სამართალში გვაღაპარაკეთ. თუ თქვენი ყმა ვიყო, თქვენს ყმათ დამღევით; და თუ არა, ვისაც დავრჩე, ემას უბოძეთ ჩემი თავი. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისს კე, ქორონიკონს უღგ.

თავში

ჩენი ბღანება არის ამ არზის პატრონო! შენ ჳერ ზაალ ზურაბი[ს]შვილის ყმა ხარ. და ღვთით ჩვენ რომ კახეთს გამოვღალთ, გაღაპარაკებთ. თუ იმათ დარჩით, იმათ მიგცემ. და თუ გამტყუნდენ, გარღაღახდევინებთ. მაისის კვ, ქორონიკონს უღგ.

ქ. თუ არაღა, რაც ჩვენ გვინახავს, შენ სწორეთ ზაალ ზურაბი[ს]შვილის ყმა ხარ, ტყუიღად ღაპარაკს დღეხსენ.

299. არზა ღწარსაზ ონანაშვილისა მამუღის თაოჯაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 20 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14020. დეღანი. ქალღღი. 31×17,5 სმ. მხედრული. განკვეთიღობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის კირი მოსცეს ღუარსაზონანაშვილს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს კემწიფეს. მე და დავით

აღხაზი რომ სასახლეზე ვლაპარაკობთ, ის სასახლე ჩემი არის. თუ რომ თქვენგან წყალობა დამართები[ა], თქვენის წყალობის წაგნი ექნება; თუ მე მიმიყიდნია. ჩემი ნასყიდობის წიგნი ექნება; თუ გამიცვლია, მოწამე ეყოლება. მისი მოხსენება ეს არის, რომ ორის დღის მიწა ჩემთვის მოეცეს; ის ორი დღის მიწა გულია შვილის მიწაში მოუცია თქვენის ბძანებით, რომ თქვენ ბეზური-სათვის გებძანებინათ. თუ არ გამიწყობით, ვერც იმას გაუცვლი, თავის მიწას ისევ მივეცემ და ჩემს გამოვართმევ. ესეები სულ ძალის მოინაბრობით წამართმევია. თავს გაწყენ და ნება თქვენი. ღმერთი გაგიმარჩევს, ერთხელ გადამიწყვიტე. მაისის კვ, ქორონიკონს უფა.

თავში

ქ. ეშოკალათბაშო გარსევანი! ესენი მოსამართლეებთან ვლაპარაკე და ამის სამართალი იმათ უსაჯონ. აღიწერა მაისის კთ, ქორონიკონს უფა. ესენი ორნივე ჩვენს სამართალში მოიყვანე, ჩვენთან ვლაპარაკებთ და სამართალს ჩვენ მივსცემთ.

ბეჭდლი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვრეკლ-

30. არზა იოსებ თუგანიშვილისა მამულის თამაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 31 მაისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 46. საბუთი № 166. პირი. ქალაღი. მხედრული. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს, რადგან იგი არზაზე აღრე ვერ დაიწერებოღა.

[118 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს მათ ფეხთა მიწას თუ მანი შვილს მღივანს იოსებს.

მათს სიმალღეს ამას მოვანხსენებ. რუისში¹ ოსმალობისა და ყიზიღბაშობის დროს რომელთაც თქვენი სახასო მამული ეყიდნათ, იმისი ჩამორთმევა და ისევ სახასოთ დაღება ბძანეთ. და ვისაც სახასო მამული ექირათ — ჩამორთმევა.

რუისსა ჩვენც ზვარი და მამულები გვქონღა ნასყიღი. ჩვენც გამოგვერთვა. რომელთაც ოსმალობის და ყიზიღბაშობის ნასყიღი

¹ რუისში.

მამულები ჰქონდათ, იმათ თავიანთ ნასყიდობა აღარ მოუშალეთ, ისევ იმათვე უბოძეთ. და ჩვენი მამული, რომელიც ვახტანგ მეფის დროს ბაბათას შვილისგან ნასყიდი გვაქვს, მე აღარ მებოძა და მალრადეს უჭირავს.

ახლა ჩემს ნასყიდს მამულზედ ბაბათას შვილი და მალრადე დაობენ და თქვენთან ჩივიან. თუ თქვენი სიმაღლე არ გამიწყრება, იმათ ჩემს ნასყიდს მამულთან რა საქმე აქვსთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამაზედ სამართალი მალირსეთ, უსამართლოთ მამული არ დამეკარგოს. [119] თუ ბატონების დროს ნასყიდი მამული სხვათ გამოერთმევა, მე რაღა სიტყვა მექნება. მაისის ღა, ქორონიკონს უაგ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერე მალრადე იმ მამულზე რომ იდგა, ის იქილამ აგვიყენებია; იმას იმ მამულთან საქმე არა აქვს რა. ეს მამული თუმანიშვილის ნასყიდი ყოფილა, ამასვე დარჩა. თუ სხვას სიტყვა აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს. თებერვლის კვ, ქორონიკონს უაგ.

ბაბათაშვილს თუ სიტყვა აქვს რამე, ჩვენთან ილაპარაკოს .

301. არჯა ბეტია გაბაშვილისა შიის თაოგაჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 31 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 810. დედანი. ქალაღი. 13,8×15 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ტეტიას გაბაშვილს.

მერე ამას მოვახსენებ: ერთი ჩემი კაცი ვისიყის მოურავის მამულში გახლდათ ხიზნათა. ახლა რომ გაიყარნენ, სოლომონის წილს მამულში გახლავს.

ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ერთის ოქმის წყალობა მიყოთ სოლომონზედ, რომ რადგან სახლი იქა აქვს, თვალ[ი] და ყური დაიჭიროს და ყური მიუგდოს მანამ. მაისის ღა, ქორონიკონს უაგ.

თავში

ქ. ჰიზიყის მოურავიშვილო სოლომან! ტეტია გაბაშვილის კაცი რადგან შენს მამულში დგას, ეგ კაცი შენ გებარებოდეს, თვალ-

ცური გეჭიროს, უბრალოდ ნურავის გააგლეჯინებ. თუ მაგ კაცთან სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენონ. მაისის ლა, ქორონიკონს უაგ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფელ ცხებულს, ერეკლე.

302. არჯა ოსიაურელი მახარასი დახსნის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 31 მაისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 36. საბუთი № 255. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[166 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ოსიაურელს ეულს მ ა ხ ა რ ა ს.

მერე ამას მოვახსენებ, რომ სამჯერ¹ დაკარგული ვარ. პირველათ რომ დავიკარგე თავი დავიხსენ თხუთმეტ თუმნათ². ათი თუმანი კი მოვეც, ხუთი თუმანი ისეუ მმართებს. ერთხელ ა ხ ა ლ ც ი ხ ი დ ა მ გამოვიპარე. ო ს ი ა უ რ ი რომ აიღეს, შვილით და თავის დავტყვევდი. ახლაც დავიხსენ თავი თორმეტ თუმნ[ათ]. ერთი ვაჟი მყავს ცხრა წლისა. ასე შეწუხებული ვარ მოვალე[ე]ბისაგან, რომ გაქცევის მეტი გზა არა მაქვს.

ყოვლად მოწყალეს კელმწიფეს ამას მოვახსენებ: ან თქვენ დამიხსნათ და ან ერთის ოქმის წყალობა მიყოთ, რომ დამიხსნას ვინმე. უთქვენსოქმით [167] არავინ მიხსნის. თუ ამ ორში ერთის წყალობა არ დამემართება, აქ დგომის ილაჯი არა მაქვს. აღიწერა მაისის კთ, ქორონიკონს უაგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონებო! მერე ოსიაურებს ახლაც ათი თუმანი უბოძეთ და სხვანიც ბევრნი არიან ტყვის პატრონები. თქვენ თუ თქვენი ბატონი დავიხსნის და შეუძლიან, ხომ ის არის. თუ არადა, ვინც დავიხსნისთ, იმისი ყმა შეიქნები. მაისის ლა.

ქორონიკონს უაგ.

¹ სამჯერ] ამით სამჯერა. ² თუმანა.

303. არზა რევაზ შავლანიშვილისა შვის თარაზაზე
ბრაკლე 11-ისა და ღარაჯან დედოფლის ოქმებით

1775 წ. 12 ივნისი

ცსსა. ფ. 1446. საბ. № 409. დედანი. ქალაღი. 32,5×11 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ქირი მათს
მიწას ფ ა ვ ლ ე ნ ი ს შ ვ ი ლ ს რ ე ვ ა ზ ს მომცეს.

ჩემი სიტე ცოცხალი გახლდათ რევაზ ნაზირი, რომ თავის
სახლობას ერთი კომლი კაცი მისცა. ის რომ თქვენის ქირის სანაც-
ვლო შეიქნა, ჩემს დას ჰყვანდა. ჩემი დაც თქვენის ქირის სანაცვლო
შეიქნა. სამარხი რომ არ ჰქონდა, თქვენის ოქმით მაიორს დაუგირა-
ვეთ, იმითი დავმარხეთ.

ახლა ორბელიშვილები მაიორს იმ კაცს აღარ ანებებენ, არც
თეთრს აძლევენ და მე მაწუხებს მაიორი. მოგეხსენებათ, ორი ძმა
ჩემი თქვენის ქირის სანაცვლო შეიქნენ. ყმა და მამული გავყიდე.
იმითი დავმარხე, ვალიც დამედო.

ამ მოწყალებას ვითხოვ: როგორც ერთის თავადისშვილის ცოლს
სამარხი მისცემოდეს, იმასაც ებოძოს, რომ მკვდარი არის და სა-
ცოდავი; ან ისიც კაცი უბოძოთ ან თეთრათ მიეცე[ს] იმ მკვდარს.
ახლაც კიდევ მისმა უმალღესობამ ბძანა, რომ სამართალი თქვენ
გვიბოძეთ. თიბათვის ზ, ქორონიკონს უზა.

თავში

ქ. ფ ა ვ ლ ე ნ ი ს შ ვ ი ლ ო რ ე ვ ა ზ ! შენის დის სამარხის
გამო ამ არზით სამართალს რომ ითხოვ, იმეამად ჩვენ ეს შევეძელით,
რომ ის ერთი კვამლი ათ თუმნათ ჩვენის შეტყობითა და სიტყვით
დაგირავდა, რომ სამარხისა სხვა ილაჯი არა ჰქონდათ. და რადგან
ეს საქმე მისის უმალღესობისაგან გამოსაძიებელი არის, მისს უმალ-
ღესობასაც მოახსენე და რომელიც სამართლით პასუხის ბოძება
იქნება მისის უმალღესობისაგან გარდაწყვეტით გებძანება შენის დის

სამარხის მოცემისა. ივნისის 6, ქორონიკონს უზა.

დედოფალი
ღარაჯან

ქ. ჩვენი ბძანება არის ორბელიშვილებო! მერმე ამ კაცის გას-
ყიდვა თუ არ გინდათ, თავისი თეთრი მოეცით და კაცი თქვენი იქ-
ნება. და თუ თეთრს არ მოსცემთ, ეს თავისი გირაო კაცი მაიორს

დარჩება. თუნდა გაჰყიდოს და თუნდა თითონ იყოლივებს. იენისის იბ, ქორონიკონს უფგ. ალბათ, ალბათ.

ბეჰელი: ქნარს მიემს, დაეთ მიქმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

**304. არზა იოანე მუხრანაბონისუვილისა წისქვილის ძვის თაოზაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1775 წ. 13 ივნისი

ცსსა. პ. კ ა რ ბ ე ლ ა შ ვ ი ლ ი ს პირადი ფონდი № 1461. რეველი № 3. საბუთი № 44. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[29] ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მუხრანის ბატონის შვილს იოვანეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ: წისქვილის ქვეები მქონდა კელთუბანს. ირემას შვილმა წაიღო ერთი ქვა და ერთი ისევე კელთუბანს არის. არა მემართა რა იმისი და არც ფასი მამცა. ოთხი წელიწადია ისი ამუშავებს. ვისაც ებარა, ბევრი უშალა — ნუ მიგაქო, მაგრამ არ დაიშალა, წაიღო.

ამილახვარზედ ოქმი მიბოძეთ — ჩემი წისქვილის ქვა გამოძირთოს. თუ მემართოს რამე, ერთიორად მიმაცემინეთ. თიბათვის ე, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ქ. ჩვენი მაგიერად ბატონს ამილახვარს რევაზს ასე უამბეთ. მერმე ამ არზის მომრთმევს ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, თუ იმ ირემას შვილს სიტყვა არა ჰქონდეს რა, ამას თავისი წისქვილის ქვა გამოურთმევინეთ და მოეციოთ. და თუ სალაპარაკო სიტყვა ჰქონდეს, ან თქვენ გა[ა]რიგეთ და ან ჩვენ სამართალში გამოგზავ-

ნეთ. თიბათვის იგ. ქორონიკონს უფგ.

**305. არზა ფარსადან თავილდარისა ღუქანის თაოზაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1775 წ. 20 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 1. საბუთი № 38. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[62] ლმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მათ ფეხთა მიწამტვერს თავილდარს ფარსადანას მოსცეს.

ჩემო ხემწიფე, თქვენის ბძანებით ქვემო შეიდანის პირზე ერთი დუქანი ავაშენე და ხარჯი ბევრი მამივიდა [V] ხეზედა და კედლების მასალაზედა, ადგილის ქირაც მიძლევია სარქარში, მაგრამ ამთენი არ დამცალდა, რომ ჩემთენი გამ[ო]მეყენებინა რამე. ახლა მესმის ბძანება არის სადმე შეიღნის ქოხებსა და იმ ჩემს დუქანს დაქცევას უპირობენ.

ამ წყალობას ვითხოვ, თუ დააქციონ, ამაზე ერთი ოქმის წყალობა მიყოს, ვინც იმისი ზედამდეგი იყოს, ჩემი დუქნის მასალა დამანებონ და საცა დუქნებს აშენებენ, ერთი დუქნის ალაგი მამცენ. რომ მეც ავაშენო, ამთენი ჭირნახული და ხარჯი არ გამიფუჟდეს.

ღმერთი თქვენს ხემწიფობას განაძლიერებს და შვილებს გიღღეგრძელებსთ, ამისი წყალობა მაღირსეთ. თიბათვის იგ, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ბატონო სარდალ სახლთუხუცესო დ ა ვ ი თ! მერმე თავის დუქნის მასალა რაც იყოს, მოაცემინე. და ახლა რომ დუქნებს აშენებენ, იქ ერთის დუქნის ალაგი მოეცით, დუქანი ააშენოს. და რაც იმ დუქნის ალაგის ქირა იყოს, ის ჩვენს სარქარში უნდა აძლიოს ხოლმე. თიბათვის კ, ქორონიკონს უფგ.

ამაზე თუ სიტყვა ვისმე აქვს, ჩვენ მოგვახსენოს, ჰალბათ.

306. არზა ალისანასი ვალის თაოგაზე არეაღი II-ის ოქმით

1776 წ. 9 ივლისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3020. დედანი. ქალალი. 20,8×13,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან ორ წერტილი. ა-ნაკლული. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მოსტეს მათს მიწას, მდივნის ს უ ლ ხ ა ნ ი ს ყ მ ა ს ა ლ ი ხ ა ნ ს ა .

მერე ამას მოგვახსენებთ: ქ რ ც ხ ი ნ ვ ა ლ ს გახლდი მედუქნეთა. თქვენის ბძანებით ყველა მედუქნეზე ფარჩა მოიკრიფა. მეც გამომართვეს ტანი ორმოცდაათი. ზოგი ხამი მივე, ზოგი ჩითო მ[ი]ვე. ამისთვის არ მომცემია.

ლმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმი მიბოძეთ ხ ო ს ი ნ ა შ ვ ი ლ ს გ ი ვ ზ ე დ ა, ფარჩის თეთრი იმან მოიტანა, მეც ჩემის პასუხი მამ-
ცეს, იმანაც თავის გასამ[რ]ჯელო აიღოს. მეც რაც მერგებოდეს,
მამცეს. ამაზე მოწყალება გვაღირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. თიბა-
თვის იბ, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ხოსინაშვილო გივო! მერე ამ არზის პატ-
რონი რომ არ არზით ასე გიჩივის, ჩვენ რაც ქრციხილვანელთ ფარჩის
ფასი გვემართა უკლებლათ მივეციით. ამისთვის თავისი პაზი რატომ
დაგიკლია; ახლავ რაც ამას ფარჩა გამორთმეოდეს, იმისი ფასი მოეც.
ჩვენთან ნულარ აჩივლებ, თორემ ეს იცოდე, თუ სამართალში საბუ-
თი გიყო, ერთისათვის ორს მიგაცემინებთ. მკათათვის თ, ქორონი-
კონს უფგ.

რაც აიღევით, რატომ ყველას სწორეთ არ გაავედრეთ; და თუ
დაკლებოდესთ თავანთ პაყი, ისიყ სწორედ შეგვატყობინეთ*.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

307. არზა ჯაჰანხიზვილვაგისა მამულის გასაიღვის თაოზაზე

არეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 13 ივლისი

ხელნაწერია ისტორიკული. იქ 808. ღვდანი. ქაღალდი. 29,5×10,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათს ფერხთა მტვერს
ჯ ა ვ ა ხ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ზ ა ა ლ ი ს შ ვ ი ლ ე ბ ს დ ი მ ი ტ რ ი ს ა და
როინს მოსცეს.

მერმე ამას ვევედრებთ: თქვენს მოწყალებას, რომ მამაჩვენი
გაღარიბდა და კელმოკლეთ შეიქნა და მეტის სიღარიბისაგან მამულ-
სა, ყმებსა ჰყიდის და აგირავენს და საბოლოოდ ჩვენთვის აღარას ნაღ-
ვლობს და ჩვენ საცოდავათა და საწყულადა ვრჩებით. ეხლაც ერთი
ვენახი და ბიჭი დაუგირავებია.

ამ მოწყალებას ვითხოვთ: ერთი ბეჯითი ოქმი გვიბოძოთ, რომ
ჩვენი მამული იმის სიტყვით არავინ იყიდოს და არცავინ დაიგირა-
ოს, რომ ბოლოს თქვენის მოწყალებით, ჩვენც გამოვიზარდნეთ და.

* უკანასკნელი აბზაცი ერეკლეს ხელით უნდა იყოს მიწერილი.

არ დაგვეკარგოს მამულ-დედული სამკვიდრო; და მიწყალეო კელ-
მწიფევე, ერთი ბეჯითი ოქმი გვიბოძეთ. მკათათვის ი, ქორონიკონს
უფგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ვინც ამ ზაალისაგან მამულს იყიდის,
რცოდეს წავართმევთ. ამ ზაალისაგან მამულს ნურავინ იყიდით, გა-
გვიფრთხილებიხართ. [მ]კათათვის იგ, ქორონიკონს უფგ. ჰალბათ.

ბეჯელი: ქნარს მიემს, დავით მიქმობს ძელ კახეთს მეფელ ცხებულს,
ერეკლდე.

808. არზა რევაზ რაბინვილისა მამულის თაოჯაზი
ერეკლდე II-ის ოქმით

1775 წ. 18 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 34. საბუთი № 77. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე, საბუთი № 63.

[62 V] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიერის კელმწიფის
პირი მოსტეს რ ა ტ ი შ ვ ი ლ ს რ ე ვ ა ზ ს.

მერე ამას მოვახსენებთ მათს უმაღლესობას. ამას წინათაც არ-
ზი მოგართვით, ერისთვიანთ ჩემი ბართში ნარგები მამული უქი-
რავთ, ა მ ი რ ი ნ დ ო ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ მ ა და ა ლ ე ქ ს ი შ ვ ი ლ -
მ ა ო მ ა [63] ნ მ ა ც კ არგათ იციან, რომ ჩემი მამული არის.

ერთი ოქმის წყალობა გვიყავით, თქვენი მზე აფიცეთ და თა-
გნის სული, ისინი მოვახსენებენ. მუდამ თქვენი თავის წყენა და
ამისთანა დროს სიარული არ შეგვიძლიან. ღმერთი გაგიმარჯვებს,
თქვენი შვილების სადღეგრძელოთ ჩვენ სამართალს ყური მოუგდე-
ვით, ის მოწმე[ე]ბიც მოხუცებულნი გახლავნან, იმათ ახლავ ჰკით-
ხეთ, მუდამ სიკვდილს მოელიან. ამილახვარიანიც წამოგვდავებიან
და ფიცით გამოგვიტანია. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, სამართალი გვა-
ღირსეთ. თიბათვის ზ, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ჩვენ მაგიერად ა მ ი ლ ა ხ ო რ ს ა მ ი რ ი ნ დ ო ს ასე უან-
ბეთ, ამ არზის პატრონს რომ ამ არზით ასე მოუხსენებია და ამ მა-
მულზე თქვენ გმოწმობთ, ღმერთს გაფიცებთ და თქვენს სულსა,
არაც იცოდე ან შენა და ან ალექსიშვილმა ომანმა ამ მამულისა, ორ-

თავ ლეთის წინაშე ჭეშმარიტებით მოაწერეთ. იენისის ით, ქორონი-
კონს უფგ.

[მოწმეთა მოწმობა]

ბატონს ჩვენთვის რატიშვილის მამულის საქმე და ეკლასიისა
უბძანა. მე, ამილახორის შვილი ამირინდო, ამას მოვახსენებ. ამისი
გამგონე ვარ, რომ ის მამული რატიშვილის ბარათის ნარგები იყოს
და ერისთავს ძალადობით ეჭიროს. თქვენი თავის მზემ მე ასე ვიცი,
თორემ ჩემგან ამგვარი მოხსენება აღარ იქნებოდა. ახლა თქვენი
ბძანება ძირსა ვერ დავეც. სხვა არა ვიცი რა.

[63 V] აღექსიშვილს ომანს ასე მომიხსენებია. რაც ბატონ ჩემს
მოუხსენებია, მეც ის გამიგონია. ჭეშმარიტათ მართალიც არის, რომ
რატიშვილისა ყოფილა. †

ჩვენი ბძანება არის ეშიკალაბაშო. დ ი მ ი ტ რ ი! ამ არზის პატ-
რონს ერთი იასაული მიეც და ამ მამულზედ ხელი აამართვინე და
მოაბარე. ეს მოწმე[ე]ბი, დიახ, სარწმუნო მოწმე[ე]ბი არიან და
ამათვე ვერწმუნენით. და თუ ამის მოდავეს ამისგან უძლიერესი მო-
წამე ჰყავს, რომ სამართალში შეიწყნარებოდეს, მასუკან სამართალ-
ში ილაპარაკოს. ივლისის იგ, ქორონიკონს უფგ.

309. არზა შოშია საეპარქიისა მამულის თაოგაზა
გიორგი და ლევან ბაბონიშვილზის ოქმით

1775 წ. 22 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3118. დედანი. ქალაღი. 24,2×10,6 სმ. და-
ზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორწერტილი.
ა-ნაკლული. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან ბატონის შვილის გიორგის და ლე-
ვანის ჭირი მოსცეს მათს მიწას თქვენს ყმას საყვარელი-
ძე შოშიას.

ამას მოვახსენებთ: ზემო ნიქოზს რომ მამული მიჭი-
რავს იმ მამულის პატრონის ორის დღის მიწა ამირინდო ამი-

ლ ა ხ ვ ა რ ს ე კ ი რ ა . მე მოვასხენე: ჩემი მიწა გიჭირავს. ამირინდო წამოვიდა და ის მიწა ნახა და მოიკითხა. ჩემის მამულის მჭირვის სამკვიდრო გამოდგა და ხელი აიღო, დამილოცა და მამცა. მას აქეთ ცხრა წელიწადია მე მიჭირავს. ახლა მ უ ჩ ი ძ ე ფ ი რ ა ნ წამამედავა და წამართვა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს ამაზე სამართალი მალ[ი]რსეთ, მე და ჩენი მოდავე თქვენს სამართალში გვალაპარაკეთ. თუ რამ წიგნები ქონდეს მუჩიძესა, თქვენ მოგართვას. თქვენს უბძანებლივ მიწის მეოთხედი გამამართვა, ასე ძალა დამატანა. [მ]კათათვის კბ, ქორონიკონს უაგ.

ათისთავიკ ნიქოზელმა გამამართვა.

თავში

ქ. ბატონისშვილი გიორგი და ლეონ გიბძანებ მუჩიძე ფირან: მერე რაც ამ არზის პატრონისათვის ყანა და მიწა წაგირთმევია უსამართლოთ, ის ისევე უნდა დაანებო. და თ[უ] რამ სიტყვა გაქვს სამართალში [ელაპარაკე] და შენის ნასყიდობი[ს წი]გნიც მოიტანე.

მკათათვის ვ, ქორონიკონს უაგ.

მეფის ძე გიორგი

310. არზა ზაზა ამირაჯიბისა შმის თაოგაზა მრავალე 11-ის ოპიით

1775 წ. 28 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1460. დედანი. დაზიანებული. ქაღალდი. 25,3x14,5სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმაზია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალის კემწიფის კირი მოსცეს ზ ა ხ ა ა მ ი რ ე ჯ ი ბ ს .

ჩემ ყმას ბ ა ქ რ ა ძ ე ს არზა მოურთმევია და მიჩივის. რაზედაც: დავარბიე, სოფელი აქ გახლავთ მლუდელი და ერი. მოკითხული ბძანეთ, ღმერთი აფიცეთ და თქვენი თავი, რასაც მე იმას ვეწამები, თუ ან ტყუილად დამ[ერბიოს] და წამეხდინოს ან თქვენთვის ტყუილი მომეკსენებინოს. რასაც ჩემს ძმას ჩემზე შფოთი აქვს, მიზეზი ეს ბაქრაძე გახლავთ. ყმას მირბევიანებს და მუდამ [შფოთის ა]ღმძურელია, ჩემო კემწი[ფევ]... ამისთანა კაცი ყმათ არ მინდა. ბძანება კემწიფისა აღსრულდეს. ივლისის 28, [ქორონიკონს უაგ].

ჩვენი ბძანება არის არადეთელებო, თიღველებო, უღუმბელე-
ბო და სხვანო ვინცა ვინ ამათი ყმანი იყვენთ სამღდელო თუ საე-
რონი! ჩვენ იმ კაცისთვის განაჩენი მიგვიცია; ის განაჩენი გაში[ნ]-
ჯეთ, ამაზედ ღმერთს გაფიცებთ და ცხოველსმყოფელს ჯვარს და
წმინდას სამებას, რომ რაც ამათი მოწმობა იცოდეთ იმ განაჩენის
ძალით სისწორით მოგვახსენოთ. მკათათვის კც ქორონიკონს უმჯ.
რაც ამ ზაზაზედ დანაშაული ჰქონდეს, სწორეთ მოგვახსენეთ.

ბეჰელი: ქნარს მიემს, დავით მიემობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლა.

[მოწმობა]

... მე და ბაქრაძე ვიდექით და ასე თქვა: ერთი კარგი მუ-
წუკი მოვიგლიჯეთო.

ქ. კურტანიძე გოგია და ჩაჩანიძე გოგა და
მარკოზ ღმერთ წინაშე ეს ვიცით; მე, დეკანოზი სიმონამც,
ეს ვიცით, რომა ასე ქაიხოსროს უთხრა ბაქრაძემ: მემეფერეო, თო-
რემ შენი ძმაც მე გაგაგზავნეო იმერეთსო და კაცებიც მე ავყარეო
და რაცა აქა სახლობო, ამასაც გაგაცალოო. ღმერთსა ვფიცავ, რომ
ეს სიტყვები იმისგან გაგვიგონია და სოფელიც მოწამე ვართ.

ქ. მე, სვიმონა დეკანოზი, ამისი მოწმე ვარ: რაც წრევან-
დელი ჩვენი ბატონის მოსავალი იყო, მოხელე სხვა იყო, ორმო
ბაქრაძემ მოხადა და ვისაც უნდოდა, იმას მისცა. ჩვენ ამისი მოწა-
მენი ვართ ღმერთის წინაშე.

ქ. ღმერთს ვიფიცავთ და თქვენს თავს მთელი სოფელი სამხთო
და საერო — უღუნბელებიცა და თიღველებიცა, რომა რაც გვემარ-
თება, უსამართლობა რაცა გვჭირს ან უწინდელი და ან ახლანდელი.
სულ ყველა მაგის ენისგან მამხდარა. ამაში რაცა გიბძანებიათ, სულ
ყველა ფიცი შეგვიძლიათ, რომა ამაში ერთი ტყუილი არ იყოს.

311. არჯა კაბატა მენიტრიუვილისა ჟმის თაოგაჯე

ერეკლა II-ის ოქმით

1775 წ. 28 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 53. საბუთი № 85. პირი. ქალალი. მხედ-
რული.

[88] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს პაატა
მენიტრის შვილსა.

ავლაბრელი ჩემი ბარათში ნარგები ყმა ხარაზი გიორგი ქრცხინვალში არის. ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით, რომ იმასთან კელი არავისა ჰქონდეს. და თუ ვისმე სიტყვა ჰქონდეს, სამართალში მელაპარაკოს. ივლისს კმ, ქორონიკონს უმგ.

თავში

ჩენი ბძანება არის. პაატა მეითრი შვილს რომ ამ არზით ხარაზი გიორგის ყმობა მოუხსენებია, ამ კაცთან პაატა მეითრი შვილის მეტს კაცს კელი ნურავისა გაქვსთ. და თუ ამაზედ ერთი საბუთიანო და ჰეშმარიტი სიტყვა გქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენეთ. მკათათვის კმ, ქორონიკონს უმგ.

რაც მოუხსენებია, იმისი პასუხი მიგვიცია, სხვა ამის მეტი არა ვიცი რა.

312. არზა გიორგი ბუზიაშვილისა სამართლის მიცეპაჯა

არაქლე 11-ის ოპიით

1775 წ. 28 ივლისი

საქართველოს სიძველენი ტ. II, ე. თაყაიშვილის რედაქტორობით, 1909, საბუთი № 459.

ქ. ღმერთმან ბერნიერის კელმწიფის ჭირი მისცეს რუისელს ღთების ყმას ბუზიაშვილს გიორგის.

მამული არა მაქვს და დედული, ცხრა სული ხიზანი მყავს და მენახირობით ვინახამ. ერთი ოთხფეხი საქონელი არა მყავს. რუისისათვის რომ მადანის შაგირდი გებძანათ, ათის წლის შვილი მყუანდა. სოფელმა მითხრა, შენი შვილი მიეც მადანის შაგირდათაო, მამულსაც მოგცემთ და კიდევ გათარხნებთო. შვილი შაგირდათ მოგართვით, მაგრამ აღარც მამული მოშეც და არც მათარხნეს. გასაღებს ყველას მართმევენ. რვა სულს ხიზანს მენახირობით ვინახამ. სამართალი მალირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ივლისს კმ, ქორონიკონს უმგ.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის, ამ არზის პატრონო! მერმე რაც ღთების სამსახურში გაძევს, მანამდის მადნილამ იმას არა მიერთმევა რა.

რაც გაძევს, უნდა მსახურო; და ამას გარდა სხვას ვერაში გაგრე-
ვენ. მკათათვის კ, ქორონიკონს უმგ.

თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენონ.

313. არზა ღავით მირზაშვილისა წაღის თათაზა გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1775 წ. 30 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1444. დედანი. ქალაქი. 21,1×16 სმ. მხედ-
რული. განკეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის მოწყალის ჯელმწიფის ძის გიორგისა და
ღეონის ჭირი მათს მიწასა და მონათ მირზაშვილებს და-
ვითს და ნიკოლოზს მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ: მოგეხსენებათ ჩვენს მამულს ყელქცე-
ულზედ რა ჯაფა გარდაგვხედია და ვალს ქვეშაჲ ჩაცვიენული
გახლავართ. იმ სოფლის წყალს არ გვანებებენ ზემო მსახლობელნი.

ამ მოწყალეობას ვითხოვთ: ერთი ოქმი გვებოძოს ბეჟან ამი-
ლახვარიშვილზედ, ხერხეულიძეები მიიყუანოს
და იმ სოფლის კაცნი და ღმერთ წინაშე იკითხოს; და როგორც იმ
სოფელს ძველადგან წყალი ჰქონდეს, ჩვენც იმ რიგად მოგვეცეს.

ამ წყალობასაც ვითხოვთ: ვინც თქვენის ბრძანების წინააღ-
მდეგნი შეიქნენ, კიდევ გარდახდეს, თვარა არ გვანებებენ, დიად,
ძალა გვექირს. მკათათვის კმ, ქორონიკონს უმგ.

თავში

ქ. ბატონიშვილის გიორგის და ღეონის კეთი-
ლად სახსოვარო ამილახვრისშვილო ბეჟან! მერე ხერხეულიძეება
მი[ი]ყვანე, დაკითხე ღმრთის წინაშე; თუ ყელქცეულას წყა-
ლი ქონოდეს, ისე იმ რიგით ის წყალი უნდა გაურიგოთ და მისცეთ.
ამისი მოჰკრა არ იქნება. მკათათვის ლ, ქორონიკონს უმგ.

ბეჟელი: მეფის ძე გიორგი

1775 წ. 30 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3048. დედანი. ქალაღი. 17×13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს თ ა ყ ი ნ ა -
შ ვ ი ლ ს მ ა ნ უ ჩ ა რ ს.

ჩემო კელმწიფევე! მართალია, მამა კი მყავს, მაგრამ არყოლას-
თან არის, დედ-მამით ობოლი გახლავარ და თქვენის წყალობით ვიზ-
რდები. ერთი პატარა ძმა მიგღია გორს და ერთი ბიჭი გვყავს. ასე
გარდაჰკიდებია გორის მეღიქი ზ უ რ ა ბ ა ი მ ო ბო ლს და ბიჭს, რომ
რალა მოგახსენოთ, გუშინ შემომტირა ობოლმა! დედა-მამა ზომ აღა-
რა მყავს, შენა ხარ ჩემი დედ-მამა, მიშველე რამე და შენთან წამი-
ყუანეო.

ჩემო კელმწიფევე! ამ ობლის გარდაკიდება რა არის და ან.რას
უშავებს, არკი ჩვენი ამოფხრა უნდა გორიღამ. ერთი ბიჭი გვყავს,
მულამ სცემს და ავით ეპყრობა, იმისგან დაგვიხსენით, ღმერთი გა-
გიმარჯვებს. თუ არა სხუა ილაჯი აღარ არის, ობოლსაც გამოეცლი,
ჩემთან შევინახავ. ივლის[ის] ლ, ქორონიკონს უფავ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის გორის მეღიქო ზურაბ! მერე ამათ ნურა-
ზე შეაწუხებ, დაეხსენ, თვარემ თუ ამათ შესცოდე რამე, იცოდე ღი-
ღათ გიწყენთ. აღიწერა მკათათვის ლ, ქორონიკონს უფავ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერაკლე.

315. არზა კაცია სხიტლაძისა ვაჟულის თაოგაზა

ერაკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 2 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 1251. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმა ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ს ხ ი ტ ლ ა ძ ე
კ ა ც ი ა ს. ღმერთმა ასე თქვენს ორგულს გაუჭიროს საქმე, რაგვა-
რათაც მე მიჰირს, თოფი აღარ შემერჩა, იარაღი აღარ შემერჩა და ცხენი

ადარ შემრჩა გაუსყიდველი. ერთს დაქცეულს ქოხში მიყრია ცოლ-
შვილი მშვიარ-მწყურვალი. ძეგამში¹ ყ ვ ა ვ ი ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ა და
ორი გამორჩეული საკომლო მამული რომ გვიბოძეთ, რვა მინალათუ-
ნი ვალათ ამიღია და იმის შოვნაზედ დამახარჯვია. ის ვალი თავს მა-
ძევს და მამული კი ისევ გამომერთვა.

ჩემო ხემწიფევე, თუ იქმნებოდეს, ორი საუკეთესო მამული რომ
გიბრძანებიათ, იმაზედ ხელი ამიღია. ყვავიანის მამული და ვ ე ლ ი-
ცი ხ ე ს წისქვილის წყალობა გვიყავით; თუ არ იქმნებოდეს ამ
მამულების ბოძება, ერთს სხვაგანაც არის გვიბოძეთ მამული და ამ-
დონის ბიზნის ცოდვისაგან დამიხსენით და მაკმარეთ ანდონი თქვენი
თავის წყენა, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ენკენისთვის ა, ქორონიკონს
უმაგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ზ ა ა ლ ზ უ რ ა ბ ი ს შ ე ი ლ ო! მერმე
ამ ს ხ ი ტ ლ ა ძ ე ს ორი საკომლო მამული ძეგამში უნდა
უშოვნო და მოსცე, აზნაურშვილი არის; არც სულ ნაბოლევარი
უნდა იყოს და არც პირველი უნდა იყოს. ასე რომ შუათანა მამუ-
ლები უნდა მოსცე ორი საკომლო. ამაზედ ჩვენთან ნულარ აჩივლებ.

ენკენისთვის ბ, ქორონიკონს უმაგ.

316. არზა მადითე თამაზასი ჯარიმის თამაზაჲ

არაქლე II-ის ოპიით

1775 წ. 3 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 237. დედანი. ქალაღი. 20,8×12 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია მძიმე და სამწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს გორელს
ამილახვრის მიკედლებულს მეჩითე თ ა მ ა ზ ა ს.

მე მკუიდრად იმერელი ვარ. მამაჩემს ათი წლისა გაუსყიდნი-
ვარ ა ხ ა ლ ც ი ხ ე ს თათარზედ, თათრისაგანც ერთმა ფრანგმა და-
მიხსნა და თავის სარწმუნოებაზედ ფრანგათ გამზარდა.

მერე აზატი მიყო, ქართლში ჩამოველ და ქრცხინვალს ფრანგი
ქალი შევიერთე. მაგრამ იმ ეჟამად პატრები ექსორიანნი იყუნენ და

¹ ზეგანში.

სომხის ტერტერამ დამწერა ჯვარი. მას აქეთ გორსა ვღვევარ და ფრანგის სარწმუნოებაზედ ვიმყოფები.

ახლა თეიმურაზ დივანბეგმა და სულხან მდივანმა ორჯელ ძალიან გამლახეს და ჯარიმასა მთხოვნ — შენთვის სომეხს ჯვარი დაუწერიაო.

წვრილშვილი, ღარიბი კაცი გახლავარ, არ შემძლია, შებრალება მაღირსეთ. ენკენისთვის ა, ქორონიკონს უფგ.

ქრციხეულის ტერ-მოხესამ დამწერა ჯვარი. ორი ზომა ჯვარ[ი] და საწერი გამომართო და მითხრა: ვინ არის შენი მკითხველიო.

თავში

მდივანბეგო თეიმურაზ! მერე ეს კაცი რადგან ამილახორის ყმა არის, ამას ჯარიმას მუ სთხოვ. ერთი საბრალო კაცი თურმე არის. თუ სხვას მასთან სიტყვა და სალაპარაკო ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვაცხენოს. ენკენისთვის გ გასულს, ქორონიკონს უფგ.

ამათი საქმე ასე რიგათ იყო, რომ გარდაწყვეტილი იყო, მას ჯარიმა არ გამორთმეოდა.

ბეჰელი: ქნარს მიეცმს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

317. არზა სნაჴანე ალაპაპაშვილისა სამართლის მიცემაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 22 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1315. დედანი. ქალაღი. 29,6×11,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი, მძიმე ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს გორელს სამეფოს ალაპაპაშვილს ფრანგს სტეფანას.

ჩემი ძმა გაიქცა, იმის გულისათვის მე დამიჭირა თეიმურაზ დივანბეგმა ბაზარში, დამკიდა, ფეხები დამამტვრია, ორი კვირა, ავით ვიყავი, სისხლი გამოუშვი და ბაყლი გამომივიდა, მკლავიც დამიშავდა.

ერთს თვეს უკან სოფელში გახლდი, კაცი გამოეგზავნა, დამიჭირა, თუმანახევარი წამართო, იარაღიც ამყარა, იმასა აქვს.

თუ მე თქვენის ბძანების წინააღმდეგი ვიყო, გარდამახდევინეთ, თუ არა, მე ჩემის ძმის ვალი არა მძევს..

ჩემის ძმისათვის ოქმი გებოძებინათ დივანბეგზედ: ამას უსამართლობას ნუ უზამთო. ოქმი ვაჩვენე და არც სამართალი გვიყო; ოქმიც ხომ თქვენ მოგართვით სიღნაღს. ჩემის ძმის მოხსენებულა სიტყუაჲ მოიხსენეთ და მეც სამართალი მაღირსედ. სეკდემბერს იჲ, ქორონიკონს უფგ.

თუ საჯარომო ვიყო, თავს გავიყიდი, მოგართმევ; თუ არადა, საიასაულო რაში წამართო. ღმერთი გაგიმარჯვებს, რაც უსამართლო გამამართმევია მომცეს, ვალ[ი] ამიღია, შენ[ი] ყმ[ა] ვარ, ნ[უ] დამკარგავ.

თავი

ქ. ბატონო მდივანბეგო თეიმურაზ! მერე ამ არზის პატრონს რომ მოუხსენებია, თუ ეს ასე არის, თქვენც გაშინჯეთ. და თუ უსამართლოთ გამორთმეოდეს, ისევ მოეციო.

თქვენ მოსამართლე ხართ, თქვენგან უსამართლოთ გამორთმეული უფრო მძიმე არის, ვირამ სხვა უბრალოს კაცისაგან. თუ ასე იყოს, ამას ნულარ აჩივლებთ, რაც გამორთმეოდეს, მოეციო. ენკენისთვის კბ, ქორონიკონს უფგ.

ამას გაურიგებელს ნუ დაადგებთ და უსამართლოთ ჩვენთან ნულარ აჩივლებთ.

ბეკელი: ქნარს მიღემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

318. არჯა ალამ ხარანგოჯიხილისა ხმა-გამაჟლის თაოგაჯი გიორგი ბატონიხილის ოქმი

1775 წ. 22 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10994. დედანი. ქალაღი. 19,2X11 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის მეფის ძის ჭირი მოსცეს აღამს.

ამას მოვახსენებთ ჩვენს კელმწიფეს: თქვენის მოწყალებით სული მიდგას, ოთხი კომლი კაცი მიჭირავს, ეკლესიის ყმანი არიან და იმას ემსახურებიან. და იმას გარდა რაც შევარდება, თქვენგან წყალობა მჭირს და ჩემია, სხვას კაცს ხელი არა აქვს, იასაული დაუყენებია სალთხუცესსა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ჩემის ამომწყუეტის პირით ნუ შე-

მიბეზღებთ, მკუდარიც იმათით უნდა დაემარხო და ცოცხალიც იმა-
თით უნდა შევინახო. იმათ მეტი სარჩო არა მაქუს, ჩემო კელმწიფეც.
სეკდენბერს კა, ქორონიკონს უაგ.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი გიბძანებ ამ არზის პატ-
რონო! როგორც ბატონის მამის ჩვენისაგან წყალობა გქონდეს,
ჩვენც ისრე გვიბოძებია. ნურას კაცს შენთან საქმე ნუ ექნება. ენ-
კენისთვის კბ, ქორონიკონს უაგ.

ბეჟელი: მეფის ძე გ ი ო რ გ ი.

319. არზა იასა თაქთაქიშვილისა ვაჟულის თაოაჯა
ამილახვრისა და მდივანბეგების ოჯხით

1775 წ. 25 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 28. საბუთი № 65. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[64] ღმერთმან ბატონის ამილახვარისა და მდივანბეგების ჭი-
რი მოსცეს ი ა ს ე თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ს ა.

ბ ა ს ი ლ ი ძ ე [ე] ბ ს ღღენახვერის მიწა უქირამსთ, ამ მიწაში
ორი თუმანი უნდა მივსცე და ის მიწა უნდა დამანებონ, მაგრამ არ
მაძღვევენ. ამ წყალობას ვითხოვ, ერთის იასაულის წყალობა მიყოთ.
ბატონის განაჩენები მაქვს. როგორც იმ განაჩენებში ეწეროს, ისე
აღმისრულოს. ენკენისთვის კე, ქორონიკონს უაგ.

თავში

ამილახვრის და მდივანბეგების კეთილათ სახსოვარო დ ე მ უ-
ჩ ა შ ვ ი ლ ო გ ო გ ი ა! მერე ამ არზით რომ მოუხსენებია, ვისაც
ამისი მიწა ექიროს, ახლავ გაურიგე. როგორც ბატონის განაჩენში
სწერია; ამისი გაურიგებლობა არ იქნება. თუ სიტყვა აქვს. სამარ-
თალში აღაპარაკე. სეკდემბრის კე, ქორონიკონს უაგ.

**320. არზა შიოზ სახვარალიძისა მამულის თაობაზე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით**

1775 წ. 27 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10407. დედანა. ქალაღი. 20,4×13,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის ხემწიფის შვილის ქირი მოსცეს მათ მიწას საყვარელი ძე შიოშსა.

მერმე ამას მოვახსენებ: ღმერთმან იმთვენი თქვენი წყალობა მამცეს, რამთვენი წელიწადი იყოს, რომ მე იმ მამულზედ ვესახლო. მამაჩემი იქ დაბერდა, მე ეს არის რომ იქ გახლავარ. დღეს აქამდინ ჩემთვის მამული არავის წაურთმევია. ახლა იესე მდივანბევე: მაქვემო ნიქოზს სამი დღის მიწა გამომართვა და ლალაც განმართვა; და თქვენ მოგახსენე და ოქმი მიბოძეთ, მაგრამე არაფერი პასუხს გამეცა. რატომ უნდა დამემართოს, რომ უთქვენოთ მამული გამომართვას ვინმე.

წყალობას ვითხოვ, რომ ჩემი მამული ისევ დამნებდეს. და თუ სიტყვა აქვს რამე, თქვენ მოგახსენოს. ენკენისთვის კე, ქორონიკონს უმგ.

თავში

ქ. ბატონო მდივანბეგო იასე! მერმე მე მგონია, რომე ჩვენს წიგნს პასუხს მისცემდი. და არც ეს მგონია, რომე უსამართლოო ზოეჭიდო ამის მამულსა და არც უსამართლო მოინდომო. ამგვარი საქმე თქვენვე უნდა ვა[ა]სწოროთ. ეს კაცი მუდამ ასე ჩივის. ამისი საქმე რიგიანის საქმით ვა[ა]სწორე უსამართლო არა დაემართოს რა. სეკტენბერს კწ, ქორონიკონს უმგ.

ბეკელი: მეფის ძე გიორგი.

**321. არზა შილიაე მღვდლისა მამულის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1775 წ. 8 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 636. დედანი. ქალაღი. 27×16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოველად მოწყალის ქელმწიფის ქირი მოსცეს სამარადისოდ თქვენს მლოცველს ქაშოეთის მღვდელს ფილიპეს.

ახლა ამას მოვახსენებთ ყოვლად მოწყალეს ჯელმწიფეს: ციხეში თქვენი ნაბობიევი ზუთის ღუქნის და ერთი ოთახის ადგილი მორთმეული იყო ეკლესი[ი]სათვის, ჩვენ ავაშენეთ ჩვენის ხარჯითა; ახლა მოქალაქეთ დაქციეს ორი, რომელიც ღიდი იყო, სასახლეს შეუმატეს; სამი ვზათ მოხდა; ორის ოთახის ადგილი, რომელიც კარგი ადგილი იყო, ის ნალბანდს ააშენებინეს, რაც მასალა — ხე, თუ აგური, ქვა — სრულ იმათ დახარჯეს. ახლა იქითკენ აძლევენ ეკლესიას. რომელიც მცირე არის. ამის მეტი ამ ეკლესიას სხვა არაფერი მამული არა აქუს რა, ამით ვინახედი ეკლესიას. ოთხი თვე არის, რომ დაქციეს დ[ა] თქვენმა მზემა ცისკრად სამთელი არ მქონდა, რომ ამენთო თქვენთან სადღეგრძელოთ.

წყალობას ვითხოვთ, ეკლესიას თავისი მამული დანებდეს. ნალბანდმა რომ ააშენა², წიგნშიაც ის ადგილი სწერია.

თქვენის ბრძანებით თქვენს ღროში ეკლესიას რომ წაერთვას, ღის ღროში უნდა მიეცეს. ეკლესიაც თქვენია, მამულიც. ნება ჯელმწიფისა[ა]. ამას ახლა ეს რომ წაერთოს, მერმე სულ წაერთმევა. ღმერთი გადღეგრძელებსთ, ნუ დაუკარგავთ ეკლესიას; თავის დანახარჯს მიეცემ ნალბანდს, ეკლესიას არ დაეკარგოს. კიდევ დაუშალე აშენება, ავათაც მამეკიდა.

თავში

ქ. მელიქო ა ვ ე ტ ი ქ და ქევხუდებო, რომელიც ამ ეკლესი[ი]ს მამული, აშენებული თუ აუშენებელი, გამოგერთმევინოსთ, ამ მამულის ზომაზედ აშენებული ღუქნები, რაც ქაშოეთის მამული იყოს. იმაზედ მეტი მიეცით, თვარემ ნაკლებს ნუ მისცემთ. აღიწერა ღვინობისთვის ვ, ქორონიკონს უაგ.

ამის მამულში რაც შენობა იყოს ღუქნისა, ის არ გამოეწირება. უნდა მიეცეს. თუ არ იყოს შენობა აშენებული, ღუქნები მიეცით: და მეტი იმაზედ ჩვენ ბრალი აგვიყრია, მეტი მიეცით, კარგა მეტი მიეცით, ერთი სადღუქნე ალაგი კიდემ მეტი მიეცით.

ბეჭედი: ქნარს მიეცემს, დავით მიკმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, გ რ ე კ ლ ე.

1+ამის მეტი. 2 ააშენე.

322. არზა ციხისთავის შვილის იოსებისა მამულის თაოგაზე
პრაკლე II-ის ოპიით

1775 წ. 18 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3952. დედანი. ქალაღი. 20x10,6 სმ. მხედ-
რული. განვეეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. შღრ. საბუთი № 325.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი ციხისთვის შვილის
ომანის ობოლს იოსებს მოსცეს.

ამას მოგახსენებ მათს სიმალღეს: თქვენგან რომ მამულის წყა-
ლობა დამემართა, თორმეტ-ცამეტი წელიწადი იქნება ციხისთვის
შვილები შუამენ, მე ერთის ფულისა არა მემადღება რა.

ამ წყალობას ვითხოვ: თუ რომ მომეცემოდეს, ხომ წყალობა
მიყავით და თუ არა, იმ მამულს თქვენთვის მაშინც ნუ გააფუჭებთ,
ამოვარდა, აღაფერი არა გამოღის რა; წელსაც გაუთიბავი ეგდო. რა-
საც მოასწრობენ გაგლეჯენ და სხვას კი არას აკეთებენ სამამულეთ
რომ არას გამოვლიან. დღესა აქამდინ მიზღია ეს ობოლი, ახლა გაი-
ზარდა და თავისის მამულისა არა ემადღება რა. თქვენთვის მაინც
ნუ წახლენინებთ. გიორგობისთვის ვ, ქორონიკონს უღგ.

თავში

ქ. ბატონო სახლთხუცესო გრიგოლ და მოურავო ჯარ-
დან! ამისი აღიღათი თქვენთვის გვიკითხავს, როგორც იცოდეთ,
სწორე მოგახსენეთ. გიორგობის ზ, ქორონიკონს უღგ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, ღავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფეჯ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. ამის აღიღათი ეკითხა საქართველოს მეფეს ჩვენთვის. ჩვენ
ეს ვიცით: ძველთაგან ვენახები გაყოფილი აქვსთ და მამულები გა-
საყოფი აქვსთ. მე ეს მამიხსენებია და ნება გაქვსთ. ჯარდან კი აქ
არ გახლდათ. ეს ასე არის; და ნება გაქვსთ. ნოემბერს იმ, ქორონი-
კონს უღგ.

ქ. ამის აღიღათი გებძანათ. ეს არზის პატრონი მოხელის შვი-
ლი იყო და არის და თქვენ გებოძებინათ ამოწყვეტილის ციხისთვის
შვილის ომანის მამული. ეს ასე ვიცი. ვინ მიგაცემინათ, არ ვიცი.

1775 წ. 24 ნოემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 468. დედანი. ქალაღი. 21 X 10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოელი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლ[ის] მოწყალის კემწიფის ჰირი მოსცეს ქვეყნის საცოდავთ დარჩომილს ცოდვილს მონაზონს მიქელის დედას.

მერე მოგეხსენებათ ჩემი ამ გვარს საქმეზე თქვენი თავის წყენა მართებული არ არის. მაგრამ რადგან საცოდავის ჩემის შვილის ქვრივისა და ოთხს ობოლს ღმრთისა და თქვენს მეტი მოწყალე არავინ ყავს, და ამათ მოხსენების შეძლება არა აქვს, ამისთვის მოგახსენებთ: ჩემს შვილს თქვენი წყალობა კარისა ღმრთისმშობლის ჰამული ებოძა; ამ ობლებს არავინ რას უჩენს, ეკლესიასაც ეკარგება. ეკლესიაში თხუთმეტის დღის ხოდაბუნი ოთარ მდივანს უქირავს, მოსავალი მოსდის და არას მაძლევს.

ამას გვედრებით, რომ ჩემის ოჯრობით ეკლესიას მამული არ დაეკარგოს; ეკლესიაც თქვენია და ობლებიც თქვენი საცოდავნი არიან. ჩვენი მოხსენება ეს არის და ნება თქვენია. ყველა მე მამტყუვნებს, საყდარს მამულს რატომ უკარგავო. ამას გვედრებით, წინამძღვარს უბძანოთ, იმან კარის საყდრის ყმაში მოიკითხოს, ღმერთი და თქვენი მზე აფიცოს, ისე კითხოს და რაც მოგხსენდეს, იმაზე სამართალი გვაღირსეთ. თქვენ სადღეგრძელოთ, ბედნიერო კემწიფევ. დაიწერა ნოენბრის კვ, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ქ. უფალო წინამძღვარო ამბაკომ! ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასე ჩივის, ეს თქვენი მოსაკითხავი არის, კარგად გამოიძიეთ. რაც იმოწმონ, ის მოწმობაც წერილით გვაცოდინე და ის მოწმებიც ჩვენთან გამოგზავნე. ნოენბერს კვ, ქორონიკონს უფგ.

ქ. შენ უნდა მოუნახო წინამძღვარო ეს მამული და კიდევ გაურიგო. და თუ შენ ვერ გაურიგო, ჩვენთან, ალბათ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიწმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
გ რ ე კ ლ ე.

1775 წ. 1 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14176. დედანი. ქალაღი. 31,8x10,7 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახზარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჭირი მოსცეს
ქვეყნის საცოდავთ სულდგმულს თქვენს მონა მიწას საბრალოს თ ა-
მ არს.

ქვეყნის მოწყალეს და მრავალს ქვრივის და ობლის შემწყნარე-
ბელს მეც ვევედრები არალირსი წყალობისა შემიწყალოს და ჩემს.
შესაწყალეებელს საჩივარს ყური მოუგდოს და შემიწყალოს; ჩემის
მამა-ბიძათ მოცემულს საცი[ცი]ანოში გატანებულის კაცების შვი-
ლიშვილებს ახლა ჩემი ბიძაშვილები მთხოვენ. ამათი პაპა საციციან-
ოს მამყოლიან, ღთნი მოწამე არა მყავს, შვილები აქ მომყოლიან
აქ დახოცილან, შვილიშვილები აქ მყვანან. ახლა მედავებიან და
მთხოვენ. ისინი ხომ აქ არ გიახლენ, რომ პირისპირ სამართალში ვა-
[ა]ხლებდით. ერთს გლახას ამ ზამთარში იქ ჩამოწევა არ შემიძ-
ლიან.

ამ წყალობას ვითხოვ: ერთის ოქმის წყალობა მიყოთ, ეს ბიჭები
ავყარო, ჩ უ მ ლ ა ყ ს წავასხა და თუ ვიცოცხლე, მარტში იქ გიან-
ლები და იმედი მაქვს თქვენი სამართალმადიდებლობისა და ქვრივ-
თა და ობოლთ მოწყალეებისა. თქვენის სამართლით სხვაც მებოძოს,
თორემ ესენი არ წამერთოს. თუ ჩემი შვილები თქვენი გამოსაყენე-
ბელი არ არიან, ჩემი ბეთალმანი ყმა და სამყოფი ღმერთმან.
თქვენს შვილებს გარდა ნურავის მოახმაროს. ალიხანას შვილები
და დონდარასი (?) და ამირანასი.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასე
ჩივის, ამას ამ კაცს ნურავინ აუყრით, თორემ მწვეთ გიწყენთ იცო-
დეთ, დეკემბერს ა, ქორონიკონს უფაგ.

ქ. ჩვენ ვიცით, რომ ეს კაცები ოცდათექვსმეტი წელიწადია
რომ ამასა ჰყავს და ზოგიერთი ზითევიც არიან ეს კაცნი ამისნი; და.
ამასთან საქმე არავისა აქვს; და ამას ამ კაცებს ვერავინ აუყრით. თუ.
სიტყვა გქონდესთ ვისმე, ილაპარაკეთ.

ბეჰადი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6641. დედანი. ქაღალდი. 22,5x11,8 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. შდრ. საბუთი
№ 322.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჰირი ციხისთვის შეიღს ო მ ა ნ ის ო ბო ლ ს ი ო ს ე ბ ს მოსცეს.

ამას მოვახსენებ მათს სიმაღლეს: ამას წინათ არზა მოგართვით და თქვენ სალთხუცისათვის გებძანათ ამისი აღილათი მოგვახსენეო, ხომ მოგახსენებდათ. ახლა ჩვენი მოხსენება კიდევ ეს არის. ჩემი განაყოფნი მოგახსენებენ, არ არის იმისი შვილიო. ჩვენი სიტყვა დედის ჩემის მოძღვარმა იასე მღვდელმაც მოგახსენათ. ეს ობოლი რომ მოგართვით, თქვენგან მამულის წყალობა დაემართა და ბეითალმნისა, სამსაოდეს წელიწადს ვსჭამე ის მამული. ის მამული ნათლიკრისათვის გებოძათ, მოველ და მოგახსენე, ისევე მევე მიბოძეთ. მაგრამ ამ ჩვენმა სახლისკაცებმა აღარაფერი არა გვარგინეს რა. მოგახსენებენ: ჩვენ გვიბოძა, წიგნი გვაქვს, თუ იმათთვის გებოძათ. ეს თქვენის ყმის შვილი გამიზღვია და ქმარიც შეერთე. ერთის გზით დაარჩინეთ, ორნივე თქვენი ყმანი გახლავან. არცარა მამული მიჭირავს და არც ბეითალმანი.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად სახლთხუცეს გ რ ი გ ო ლ ს, მდივანს ოთარს, ფშავლის მოურავს ჯ ა ზ დ ა ნ ს და ფშაველთ ასე უამბეთ. ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასე ჩივის, თუ უნდა იმათი შვილი იყო და თუ უნდა არა, ეს მამული თუ ამ არზის პატრონისათვის გვიბოძებია, ამასვე უნდა ჰქონდეს.

და თუ ვინც ამას ამ მამულზე ედავება და იმისთვრან მიგვიცოა, იმას უნდა ეჭიროს. ჩვენ უფლება გვაქვს გაყრილის სახლისკაცის ზამულს ვისაც გვენებება, იმას მივცემთ. ეს თქვენ მოიკითხეთ და როგორც გვიბძანებია, ასე გაარიგეთ. დეკემბერს ა, ქორონიკონს უმგ.

ქ. რადგანც გაყრილის სახლისკაცის მამული არის, ჩვენი ბეითალმანია და ჩვენ ამისთვის გვიბოძებია, ვის რა საქმე აქვს.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

326. არზა ზაალ ეშიკალასბაშისა მამულის თაოჯაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 2 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 405. დედანი. ქალაღი. 21×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსტეს მათს ზანდას ეშიკალასბაშს ზაალს.

რა ბატონი შვილი ხვარეშან მიიცვალა, უტოს ორი ძმის გილდაშვილების მამული თქვენგან წყალობა დამემართა მზითვეში გატანებული. იმ მამულს სხუანი სკამენ და სხუანი ხმარობდნენ. თქვენს ბედნიერს თვალს უნახავს, რომ ძველს დავთარში ექვსი საკომლოა თავის სასახლით, ხოდაბუნით, მთით და ბართ.

გილდაშვილები ოთხი ძმანი ყოფილან, ორი ბატონისშვილს გაკყოლია მზითვეში და ორი ქაიხოსროს მისცემია. ორი კაცი ნესახლა ზედა, არცერთი დამიყენეს და სხუანი სკამენ.

ახლა რომ ბახტარიონს ბძანდებოდით, დავიარე და ყველას ყადაღა უყავი, ნურაჯინ მომიხნაეთ-მეთქი, მაგრამ არავის დაუშლია, სულ გარდუხნაეთ. ამისი სამართალი მალირსედ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. დეკემბერს ბ, ქორონიკონს უმაგ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ეშიკალაბაშო გარსეჯან! მერე ამ არხით ზაალ ეშიკალაბაშს რომ ასე მოუხსენებია, ვისაც ამისი მიწები მოეჯნას, შენ მიდი! და ყველა ჩვენთვის ზავთი ჰქენ და დასაყუ. დეკემბერს ბ, ქორონიკონს უმაგ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

327. არზა ჩოლახაშვილებისა მიწა-წყლის თაოჯაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 8 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6202. დედანი. ქალაღი. 38,5×17,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარია არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის კირი ჩოლახაშვილს ომანს და ქაიხოსროს მოსტეს.

მერე თუ თქვენი მოწყალება მოგველება და თქვენს წყალობას ჩვენის მამულისას მოიხსენებთ, ჩვენი მამულებისა თავ ქართალა და ქართალას¹ აქეთ ილტაკანი და კვეტერასა ბუის სასახლე, — ესენი რაც მოგვიხსენებია, თავიანთ სამძღვრით, მთით და ბარით, თვინიერ ჩვენს გარდა, ამ ზემოხსენებულში სხვა ჩოლაყაშვილებს საქმე არა აქვსთ.

ამას გარდა, ილტოს გაღმა, ქორდს აქეთ ახმეჯო-რავისის საყდრითა, სახლითა, ზვრითა, ხოდაბუნით, რომ თქვენის წყალობით ესეც ჩვენია, რომ ამაშიაც ხელი არა აქვსთ.

თქვენს ბედნერობას წყლის საქმეზე რომ მულამ თავს ვაწყენთ. ქართალიდამ მოკედებული ახმეჯომდინ წყალი ჩვენს მამულში მოდის, რომ სხვას სამართლით საქმე არა აქვსთ. თუ იმ ჩვენს მამულებში გამოვლილი წყალი დამლევენებოდეს და ან მამეხმარებოდეს, ის მიბძანეთ. და თუ არც დამლევენებოდეს და არც მამეხმარებოდეს, იმის ნება თქვენის სიმაღლისა არის.

ახმეჯოს იქით ქორდია და ქორდში თქვენი წყალობა ყმა და მამული მაგათაცა აქვსთ და ჩვენცა გვაქვს. ილტოში თუ მაგათი კაცი იმოქმედებენ, იმათში ჩვენი კაცინიც იმოქმედებენ.

იმას იქით მატანია. მაგათთან სასაფლაო გვაქვს, ნახევარი ზვარი გვაქვს თქვენი წყალობა, რომ მაგათ არც ერთს არა აქვსთ; ხოდაბუნი გვაქვს^[ს] მატანში სამი, რომ მაგათ არც ერთს არა აქვსთ: ორი ხოდაბუნი, რომ მაგათ იციან, წისქვილი რომ ბრუნევედა, იქი გვაქვს და ერთი ხოდაბუნი შენდიანს რომ ეძახიან იქ. ორი საყდარიც არის სომხისა, რომ იქ ღმრთითა და თქვენის დოვლათით სომხებიცა მდგარან და საყდრებიც. და შენდიანიცა თქვენგან წყალობა გ^[ვ]ჭირებია და ჩვენი ყოფილა.

ახმეტიდამ ზემოთა გზაზე რომ კაცი გამოივლის და დაქტეულის გრიგოლის გალაფანზე რომ გაივლის და ილტოში გავა, ის ალაგიც, ათი-თუთხმეტი დღისა, ჩვენის კაცისა არის, რომ ის მიწაც შენდიანისა არის.

ეს რომელიც მოგვიხსენებია, ესენი ჩვენია, რომ მაგათ საქმე არა აქვსთ.

და მატანში ოთხსავ კუთხეს თავსა და ბოლოს მაგათ ყმათაცა აქვსთ და ჩვენს ყმათაც. და მაგათ კი არა აქვსთ რა.

ჩვენო ხელმწიფეც, ჩვენ წყალზე ვაწყენთ თავს. თუ დაგველევენებოდეს, ის გვიბძანეთ. ჩვენი მოხსენება ეს არის. ამაზე მეტო

¹ ქალთალას.

არცა ვიცით და ვე[რ]ც ამაზე მეტად თქვენის თავის წყენას შევიძლებთ. ქრისტიანობის ზ, ქორონიკონს უფა.

მატნის ბოლოს რომ კითხულობთ, შინდიანია და სულ მატნისა არის.

თავში

ჩვენ მაგიერათ ჭიაურთ მოურავს ო მ ა ნ ს და თიანეთის მოურავს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს ასე უამბეთ. მერე, რომელიც თქვენი მამულები არის, იმისი ხომ გარჩევით წიგნები გაქვსთ. და წყალზე რომ სჩივით, იმისი ოქმი სხვა დაგვიწერია და რომელიც ამაში სწერია, ისე უნდა გარიგდეს. აღიწერა დეკემბერს ზ, ქორონიკონს უფა.

წყლის გარიგების გამოცხადება ამაშივე ვამჯობინეთ. ყოველს ქვეყანას ჩვეულება ასე არის, ვისაც მამულში მდინარე წყალი მიდის, იმ მამულის პატრონი როგორც უნდა იმ წყალს მოიხმარებს, რუს გატანით, წისქვილის დაბრუნებით თუ ნადირობით თავის მამულში — ესეები არ დაეშლება. და თუ რომლისამე მებატონისაგან ფაცრისა და კონის ჩადგმა საკუთრივ მისცემია, იმისი საბუთი უნდა ქნას და სამართლით გაიტანოს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

328. არჯა მამაჯანა სულხანაშვილისა ყმოჯის თათგავა ლემონ ბატონიშვილის ოქმით

1775 წ. 3 დეკემბერი

ცხსა. ფ. 1449. საბ. № 2122. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მელიქის შვილის ა ე თ ა ნ დ ი ლ ა ს ყმას ს უ ლ ხ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს მ ა მ ა ჯ ა ნ ა ს.

ჯერ ოსმალობა არ ყოფილა რომ მამაჩემი კახეთს ჩამოსულა, აქ-იქ სოფლებში ყოფილა. მეც აქა ვარ დაბადებული. და ეს ოცი წელიწადია რაც გ უ ლ გ უ ლ ა შ ი ვღგევარ. და ახლა მელიქის შვილები აყრას მიპირობენ.

ჩემო კელმწიფევე, ოსმალობის უწინ ჩამოსული კაცი თუ აიყრება, ნება თქვენი. დეკემბერს ზ, ქორონიკონს უფა.

დავით კანდელაკისაგან მოიხსენეთ, თუ რა ხნის მოსულნი-
ვართ, პირველად იმის სახლში მოსულვართ.

სხვა ხელთ

ქ. მე, ღმრთის წინაშე, დავით კანდელაკმა ეს ასე ვიცი: მე რომ
თქვენს საფარველს ქვეშ გიახელ, ოცდამეთერთმეტე წელიწადი
არის; ამ არზის პატრონი ჩემს მამულში დაგიგდია. იმას წინათ კი არ
ვიცი რამდენი წელიწადი იყო მოსული; ბერთუბანი რომ წაბ-
და, აიყარა და კახეთს წამოვიდა. და ნება ახლა თქვენი არის.

თავში

ქ. ბატონისშვილი ლეონ გიბრძანებ, რომელიც ამ
არზის მომრთმევის ამყრელი იყო, ამას ნუ აპყრი, მანდ მოძღვართ-
მოძღვარი არ მოვა, ამისი აყრა არა საქმით არ იქნება. ქრისტეშო-
ბის გ, ქორონიკონს უფგ.

ბეკელი: მჩიობლა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

329. არზა მანუჩარ მღვივანისშვილისა შიის თათგაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 3 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1418. დედანი. ქალაღი. 16,8 × 10,8 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჭირი მათის სიმაღლის უმ-
დაბლეს მონას მანუჩარ მღვივანისშვილს მოსცეს.

ამას მოვახსენებ: ჩვენ ორნი ძმანი თქვენს სამსახურში ვიმყოფ-
ებით; და რაც თქვენი წყალობა გვეყავს, იმათში ძმიანი და სახლის-
კაციანი კომლი გლეხი არაეინ გახლავთ, რომ მსახურათ გამოვარ-
თვათ და ჩვენ, დიად, მსახურზედ ნაკლებათ გახლავართ. აქ, თე-
ლავს, ერთის ჩვენის ყმის სამი ობოლნი გახლავან.

წყალობას ვითხოვ, თუ თქვენი ნება იქნება, ერთი ოქმი მებო-
ძოს, რომ ერთ-ერთი ძმა მსახურათ გამოვიყვანო. და თუ ვისმე ამ
ჩემს კაცზე ან ბატონყმობით და ან სხვა რიგათ საქმე ქონდეს ვის-
მე, სამართ[ალ]ში გიახლოს. გიორგობის კ, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! ამ არზით მანუჩარს რომ ასე მოუხსენე-
ბია, თავის ყმა იახლოს და თუ ვისმე სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვაბ-
სენოს. დეკემბერს გ, ქორონიკონს უფგ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

ქ. მორდალო სოლომონ! ეს ბიჭი შენ აახელ ერთ-ერთ-
თი ძმა, თუ სიტყვა არავისა ქონდეს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

verso

ქ. ჩემს კელმწიფეს რომ ამ კაცის სამსახურთ ხლება ებძა-
ნა, თუ სიტყვა არავის ქონოდა, ეს მენალარის ამალის შვილები არი-
ან და ა[მა]თი ერთი ძმა მადანჩის შაგირდათ გახლავთ და ამას ეპა-
სუნებოდენ: ოსმალობას ვართ მოსული ამ ქვეყანაშიაო; და თქვენი
ოქმიც ქონდა. თუ ამას სამართლით დარჩებოდა, თქვენ ფასი უნდა
გებოძებინათ, ამისთვის ვერ მივეციტ მსახურათ. და ახლა ნება თქვე-
ნი სიმალლისა არის. მაისის კე, ქორონიკონს უფ.

თქვენი ბანდა გოგია მორდალი მოგახსენებთ.

330. არჯა ხოლასხეალთა სამართლის მიცემაჲა ერეკლე II-ის ოქმით.

1775 წ. 8 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 204. დედანი. ქაღალდი. 15,2×10 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ერთობ ქვემო
ხოლასხეალთ.

ამას წინათაც მოგვიხსენებია და ახლაც მოგახსენებთ: ჩვენის
მთისა და ბარის განაჩენიცა გვაქვს და გუჯრის პირიცა გვაქვს.

წყალობას ვითხოვთ ეს წიგნები მიირთოთ, ნახოთ და სამართა-
ლი გვადირსოდ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. დეკემბრის ე, ქორონიკონს
უფ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ჩვენ ახლა თქვენის სამართლისა-
თვის ვერ მოვიცლით. როცა ჩვენ ღმრთით კახეთს მოვიდეთ, მა-
შინ მოგვახსენეთ და სამართალს მაშინ გიზამთ. აღიწერა დეკემბრის
ც, ქორონიკონს უფ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

331. არზა ტურა ფორაპაშვილისა ჟჷმოგის თაოგაჷა
ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 26 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5293. დედანი. ქალაღი. 15,8×10,8 სმ. მხედრუღი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორი ან სამი წერტული.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს შილდეღს რუსიანთ ყმას ფორაქაშვიღს ტურას.

მკვიღრად ჩვენ რუსისშვიღეღების ყმანი ვართ და ნეკრესელს ვექირენით. რომ ნეკრესელს ჯიბრში ვყუანღით, ვთქვიღთ ჩვენ: რუსიანთ ყმანი ვართო. რადგან რუსიანთ ყმოზა სთქვიღთო, ნეკრესელს მადან[ჩ]ის შაგირღი ეწერა და მე გამომგზავნა. ორნი ძმანი ვართ. ცოღ-შვიღით სავსენი ვართ და ნეზა თქვენია. დეკემბერს კა, ქორონიკონს უფ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანეზა არის ამ არზის პატრონო! თუ შენ მართალი კაცი ხარ, რაც პირვეღვე გითქომს, ისივ უნდა სთქვა და იმაზე დასდგე. და თუ მართალი არა ხარ, შენთვის იყავ, ნულარ იტყვი, თორემ იცოღდე ჩვენგან გარდაგზღდება. მარამ შენ ისევე ამავე მადანჩის სახეღოში უნდა იყო. დეკემბრის კწ, ქორონიკონს უფ.

თუ ნეკრესღის ყმა არა ხარ, სწორე თქვი და მადანჩად აღარ დაგწერთ. და თუ ნეკრესღის ყმა ხარ, დ[ა] ისი თქვი სწორედ. და თუ ნეკრესღის ყმა ხარ და მადანჩად დაწერიღი იქნეზი.

ბეკღი: ქნარს მიცემს, დაეით მიქმობს ძედ კაბეთის მეფედ ცხეზულს, ერეკლე.

332. არზა ზარ ნინიაშვიღისა ჟჷმის თაოგაჷა
ერეკლე II-ის ოქმით

1775 წ. 29 დეკემბერი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4241 ა. პირი. ქალაღი მხედრული. საბუღთის verso-ზე მიწერიღია განწიღვის ბართი, რომელიც აღრე შეუღღგნათ.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ხოვეღელს ჯავახისშვიღს ვახუშტის ყმას ნინიასშვიღს ბერს.

ოთხი კომღი კაცი ციცისშვიღისაგან მიყიდნია და ეს ჩემი ნას-

ყიდნი კაცები ბატონმა ჩემმა ვახუშტიმ და თ ე ი მ უ რ ა ზ მ ა წამარ-
თვეს.

ამდონი თქვენი წყალობა იყოს, რომ მე და ის ბატონი ჩემები
თქვენს სამართალში მალაპარაკოთ და სამართალი მაღირსოთ, თუ ჩე-
ში ნასყიდი ყმები რაში წამართვეს, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ღეკემ-
ბერს ით, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ქ. ეშიკალათბაშო დ ი მ ი ტ რ ი! ამ არზის პატრონი და ამის
მოადი მოსამართლეებთან ალაპარაკეთ და რასაც მიხვდნენ, ღეთის
წინაშე ქეშმარიტი სამართალი უსაჯონ. ღეკენბერს კთ, ქორონიკონს

უფგ.

[განწილვის ბარათი]

ქ. ერთ წილათ ნინიაშვილი ოტია ღვდელი და იმის
ძმა ბერი თავისი მამულითა და ყმითა ნასყიდითა და უსყიდითა.
ბითთა და ბარითა, და ზ ა ქ ა რ ა შ ვ ი ლ ი ს დ ე მ ე ტ რ ე ს ი თ!
და ხ ი ზ ა ნ ა თ ი ესენიკ თავისით მამულითა ერთ წილათ, ამაზე
აქვეს. ვ არ დ ი ა ს ბ ი ჯ ე ჯ ო ნ გ ა — ერგო ვახუშტის. აღიწერა
იანვრის დამდევს, ქორონიკონს უნ%.

მზეკაბუჯ

თემურაზ

333. არზა ღავით ღიაკვისის სარგოს თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 7 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5685. ღვდანი. ქალღლი. 13,2×8 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს და ვ ი ა თ ს
ღიაკვანს. თქვენი წყალობა სამი ღორი მქონდა პირველს ოქმში. ერ-
თხელ კი მამეცა და წელს კი დაიხივა.

ვევეღრები თქვენს ბედნიერობასა, რომ იმისი წყალობა მიყოთ.

¹ ღემემეტრისით.

ბედნიერს დღეებში ხიზანს იმედად ექმნას და თქვენი შვილები ლო-
კონ. იანვრის 2, ქორონიკონს უად.

თავში

ქ. სალთხუცესო გ რ ი გ ო ლ და მდივანო ო თ ა რ! ამ არზის
პატრონს რასაც ღორებს იყავით მისაცემს საბალახიდამ, უკლებრათ
მოეციო. მიუცემლობა არასგზით არ იქნება.. იანვრის 2, ქორონიკონს

უად.

ერეკლე

334. არა ღავით აზნაზინს მამულის თამაჯაჯ

ერეკლე II-ის. წამით:

1778 წ. 8 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14024. დედანი. ქალაღი. 29,2X14,7 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათს მიწას. ა ფ ზ ა -
ზ ი ს შ ვ ი ლ ს და ვ ი თ ს მომცეს.

ჩემი და ო ნ ა ნ ა ს შ ვ ი ლ ი ს საქმე ბევრჯელ მოჯსენებია
ჩემს კელმწიფესა. მე მოგაჯსენებ: თქვენის ბძანებით სამუქფო მა-
მული მომიცია; ის აშას არის — არ მოგიციაო.

ამას ვევედრები თქვენს სიმღლესა: იმან შემამფიცოს, რომ ამ
ადგილის სამუქფო თქვენის ბძანებით ჩემგან მიცემული არ ეჭიროს.
და ის კაცი რასაც მეცილება, იმასაც აშენებულს მიჯსცემ ციხით და
ყოჯლის ფერით; და რასაც არ მეცილება, იმასაც აშენებულს მიჯ-
სცემ ციხით და ყოჯლის ფერით. და რასაც არ მეცილება და ჩემი
მამულია, იმასაც აშენებულს დავანებებ ბალით და სახლით გაწყო-
ბილსა და ხუთი ქვეერი დგას იმით. და რაც სამუქფო მიმიცია,
აღარც იმას ვედავები, იმისი იყოს. მე ავდგები და წამოვალ. ჰა-
შინ ჩემი გულიც დაამდება, ფიცით გაიტანს და სიტყვა აღარ მექ-
ნება.

დაიწერა ქრისტეშობის თვის იღ, ქორონიკონს უად. ეს მოჯსე-
ნება იმან გამაბედვინა, რომ იმას ფიცით უბძანეთ, თორემ მე ვერ
გავბედვდი.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! მერმე ამ საქმეზედ
თუ ჩვენ სამართლით განაჩენი დავვიწერია და მოგვიცია, როგორც

იმ განაჩენში სწერია, ისე უნდა გარიგდეს. და თუ განაჩენი არ მოგვიცია, შენ და ლუარსაბ — ორნივე ჩვენ სამართალში უნდა ჩამოვხვიდეთ ახლა და ილაპარაკოთ. იანვრის თ, ქორონიკონს უად.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

335. არზა აიღებურ და იოვანე ბაგურვილინა შვის თაოგაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 11 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13685. დედანი. ქალღი. 41×14,5. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მოსცეს ბ ე ბ უ რ ი ს-
შ ვ ი ლ ს ა ი დ ე მ უ რ ს და ი ო ვ ა ნ ე ს.

მერმე ამას მოგახსენებთ მათს სიმალღეს: ორი სომეხი კაცი გეყვანდა ყაზახელი არაბობას უწინ ჩამოსული. ჩვენ რომ სახლის კაცები გაგვეყარნენ, ის კაცი ჩვენ დაგვრჩნენ. ლომის ცინე რომ ა[ა]შენეთ, ერთი ძმა აპყარეთ და იქ და[ა]სახლეთ და მეორეს ძმისა ჩვენ წყალობა დაგვემართება. ახლა კუჭატანს რომ აშენებდით, იქ აპირობდენ დასახლებას. ყვარელს ბძანდებოდით. ჩვენ იქ გახლდით, მოგახსენეთ. ლუარსაბ ონანაშვილი რასაულად გვიბოძეთ. დაჭერილი მოგვაბარა ის კაცი.

ახლა ეს მორიგობა და სიღნაღის მუშაობა და ხარჯი რომ გაჩნდა, საქონელი სულ დაეყიდნათ და ღამით გამოპარულიყვნენ. ეს ერთი ძმა ყაზახში ჩასულიყო, ერთი აქ ქალაქს დამღგარიყო, იქაც რომ ხარჯი ენახათ, გამოპარულიყვნენ და აქ ქალაქს გახლავან დამალულები. ჩემი ძმა მოხსენებას აპირობდა, არ დასცალდა და ჩვენ მოგვიხსენებია და ნება თქვენია. იანვრის ვ, ქორონიკონს უად.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის დიმიტრი ეშიკალასბაშო. მერე ამ არზით რომ ორი კომლი კაცის აყრა მოუხსენებიათ, ეს ორი კომლი კაცი მელიქის ნაიბს თაყუაშვილს მიკირტუმას აპოვინინეთ, აუყარეთ და ამათ მოაბარეთ. იანვრის ია, ქორონიკონს უად.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს; დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

1770 წ. 12 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2855. დედანი. ქალაღი. 21X13 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის მეფის ძის გიორგის ჭირი მოსცეს მათს
ფერკთა მიწას ა ბ ა ზ ა ძ ე ს ს ო ლ ო მ ა ნ ს ა და ზ უ რ ა ბ ს.

მერმე ამას მოვახსენებთ მათს სიმაღლეს. რადგან წყალობა
დაგვემართა, ძველი მამა-პაპათ სიგელი დაგვემტკიც[ა] და გვიბო-
ძეთ ჩვენის სამკვიდრო მამულისა, იმ მამულის გლეხნი სამი კომ-
ლი ქართლს გახლავან: ერთი ბ ლ ი ა ძ ე, ერთი ი ვ ა ნ ე კ ა ვ ა ხ ი-
ა შ ვ ი ლ ი, ერთი ა ღ ა ბ ე გ ა შ ვ ი ლ ი, — ესენი დაფანტულნი
არიან. და ერთი ოქმის წყალობა გვიყავით, რომ სადაც ჩვენ ვიძყო-
ფებით, იქ მივიყვანოთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. იანვრის 6, ქორო-
ნიკონს უმად.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი გიბრძანებ ჰ ე ც ი ა ვ გ ე-
ღ ე ვ ა ნ ი შ ვ ი ლ ო! მერმე ამ არზით ამ აბაზაძე[ე]ბისა ამათი
ყმა სადაც იყოს, სადაც ამათ უნდოდეს, თავისი კაცები მოაბარე ამ
აბაზაძეებს. და თუ ვისმე სიტყვა ქონდეს, ჩვენ სამართალში მოვიდეს
და სამართალს მივცემთ. იანვრის 6, ქორონიკონს უმად.

რომელსაც კაცთან სადაც ვისმე ქონდეს, მანამდის სამართალ-
ში არ გაივლიან და სამართლით ამათ არ დარჩება, ამისთანასა კაცს
სამართალში მოყენენ და ისე სამართლით გაიტანონ. და რომელ-
საც ამათს ყმას, მოდავე არავინ გამოუჩნდეს ჭეშმარიტი, ამათ და-
ნებზე თავისი ყმა.

რომელსაც კაცთან სიტყვა ვისმე ქონდეს და დავა, ჩვენ მო-
ვახსენონ, ან ჩვენს სამართალში იჩივლოს, ან მღივანბეგებთან ვა-
ლაპარაკებთ და სამართლით მოვაშორებთ ერთმანეთსა და ჭეშმა-
რიტს სამართალს მივსცემთ. რომელიც სადაც იყოს, ნუ აუყრით მა-
ნამდის სამართლით არ გადასწყდეს და მაგათ არ დარჩეს.

ბეჭედო: მეფის ძე გიორგი.

337. არზა ლუარსაზი ონანაშვილის მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 10 იანვარი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 246. დედანი. ქალაღი. 29,8×13 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი მოსცეს მათს ფეხთა მიწა-მტკერს ლუარსაზს ონანაშვილს.

მერე ამას მოვახსენებთ ბედნიერს ხემწიფეს: ამდენი ხანია თავს გაწყენთ, დავითს აფხაზს რომ სასახლე უჰირავს ჩემი, რამდონჯერაც თქვენს წინაშე გვილაპარაკნია, ყოველთვინ თქვენგან წყალობა დავგმართებია. ეხლა რომ ქიზიყს ბძანდებოდით, მაშინ ვილაპარაკეთ და კიდენ წყალობა დავგმართ[ა]; არ დამანება, ისევე სახლებს აკეთებს. თუ ბედნიერის კემწიფის ნება რყოს, წყალობას ვითხოვთ, რომ დამანებოს; ობლობაში ძალის მოინაბრობით წამართო, ვერც ახლა გამამირთმევია თქვენის ბძანებით ხემწიფისა.

თაეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ბებური შვილო ბებურ! მერე დავით აფხაზი იმ ალაგში ნულარას აკეთებს. ამ ცოტას ხანში ღმრთით ჩვენ კახეთს გამოვალთ და ამათს საქმეს გარდავსწყვეტთ. თუ ააშენა რამე, ტყუილათ ჩაუვლის. იანვარს ივ, ქორონიკონს უად.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმონს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

338. არზა მელიქ ავეთიქასი ურის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 8 თებერვალი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 22. საბუთი № 84. პირი. ქალაღი. მხედრული. საბუთის პირი დაცულია აგრეთვე ამავე ფონდში — დავთარი № 25. საბუთი № 120.

[112] ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მათს მიწა-მტკერს მელიქს ავეტიქას მოსცეს.

ნადირ ყეენი რომ ყარსის ციხეს ადგა, იმ ხანად აღენის ჯარი გა[ა]სივა და ჩილდირი დაურბე[ვ]ენებინა, აღენებს იქაური ტყვე[ე]ბი მე[ე]სხათ, იმათგან ერთი ტყვე მამაჩემს დაე-

1. ნა. ე ი ვ ა ზ ა ქვიან, ამ ხანათ ზემო ქართლს სახლობს და ზოგი ვინმე აცოდვილებენ, ჯავახეთიდან მოსული ხარო, ჩვენი ყმა ხარო.

წყალობას ვითხოვ ოქმი მიბოძოთ, თუ ვისმე სიტყვა აქვს, კარ-ზედ გიახლოსთ, სამართალში მელაპარაკოს. თუ სამართალში გაიყვანოს, რა სიტყვა მექნება; თუ არადა, თავთავის თავად ამ გლეხს ნუ

აცოდვილებენ. თებერვლის ე, ქორნიკონს უად.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერე მელიქს ავეტიქას ამ არზით რომ თავისი კაცის მო[უ]ხსენებია, იმ კაცთან ხელი ნურავის გაქვსთ. თქვენს თავათ ნურავინ რას შესცოდავთ. თუ ვისმე ერთი ქვეშაობი სიტყვა ქონდესთ, ჩვენ მოგვახსენეთ და სამართალში გაიტანეთ.

თებერვლის ვ, ქორნიკონს უად.

მე, გ ი ვ ი მ ო ლ ა რ ე, ამისი ასლი ვნახე, ეს დავბეჭდე.

მე, ტ უ ლ ო ა ნ თ გ უ რ გ ე ნ ა მ, ამისი ასლი ვნახე, ჩემი ხელია და ეს სავეათის ხელი ჩავრთავ, გ უ რ გ ე ნ.

ამისი ასლი ვნახე, ეს სავეადი დავბეჭდე ბანდა ა ღ ა ლ ო.

339. არჯა შულავერელეაიისა წყლის თაობაზე ვრეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 23 თებერვალი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 24. საბუთი № 81. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[84] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მოსცეს ერთობლივ შულავერელებს.

მოგვხსენებათ რაც წყალი გვაქვს, რომ ჩვენ ძლივ იოლას მივალთ. ეს შამშადილელები ჩვენში დგანან, რომ ეს ჩვენი წყალი იმათ დასაღვეათაც არ ეყოფათ. არას მამულის პატრონს უსამართლო არ დამართებია. ჩვენც წყალობა გვიყავით, რომ იმ ქვეყანაში გაგვეძლებოდეს.

[V] ღმერთი გაგიმარჯვებს, თუ ეს წყალობა არ დაგვემართება. რომ წყალი არ დაგვენებდება, რაც გარეშე კაცნი არიან, ისინიც დაიკარგებიან და ველარც ჩვენ დავდგებით იქა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის, თქვენ ეს ხატრიჯამათ იცოდეთ: თქვენს მამულს ვენახს, საწისქვილოს, თქვენს წილს წყალს ერთის იოტის ოდენას ვერავინ წაგართმევს. და რომელიც ამოწყვეტილის კაცის მამული არის, იმაზედ რომ ჩვენ ქრისტიანე კაცნი დავაყენოთ, რა სიტყვა გექნებათ. თებერვლის კვ, ქორონიკონს უად.

340. არზა გოვპარ მღივნისა სახლის თაოგაჲ

ქრისტე II-ის ოქმით

1778 წ. 27 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1418. საბ. № 1344. დედანი. ქალაღი. 34,4×15,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათს მიწას გოვპარ მღივანს მოსცეს.

მერმე ერთი დადა მყავდა. თქვენი მტერი უძეოდ ამოსწყდნენ. ერთი სახლი დარჩათ, სამოცდაათი თუმანი ვალი. ამ ვალების მიზეზით მე ახლოს არ უდგებოდი. ნეტარხსენებულმა კელმწიფე მამათქვენმა ოქმი მიბოძა, ვარისად გამხადა, რომ სახლები უნდა გამეყიდა და ვალებში მიმეცა.

თექვსმეტი წელიწადი გორჯასპი მღივანს უგირაოდ და უქიროდ ეჭირა. მერმე მოვალეებმა არზა მოგართვესთ, თქვენი სიმალლის ბძანებაც ისრე გამოვიდა, რომ სახლები უნდა გასყიდულიყო და ვალებში მიცემულიყო. გორჯასპი მღივანს უთხრეს: ან იყიდე და ან დაცალე, რომ გავყიდოთ; არ იყიდა და დაცალა.

ჯერ სხვანი ყიდულობდენ. ბოლოს მე შემაგულიანეს, რომ შენი უფრო მართებულია, შენ იყიდეო. მეც ჩემს სახლები ზოგი გავყიდე, ზოგი დავაგირავე¹ და მოვალე[ე]ბს დაურგივე მელიქის კელით. და თამასუქები დავიხსენ.

მერმე გორჯასპი მღივანმა ჩემი მონასყიდობა იწყინა, წავიდა

¹ დავაგიროე.

და მიქელ მღვდელს რვის თუმნის თამასუქი გამოსტყუა და იმით დამიწყო ლაპარაკი.

თქვენს წინაშე დავიჩოქეთ და ჩვენი საჩივარი ყველა მოგახსენეთ. თქვენ მდივანბეგებს უბრძანეთ, მელიქს და ქეთხუდებს. მდივანბეგებმაც გაამტყუნეს, მელიქმა და ქეთხუდებმაც მუჯალამა დაწერეს და მოგართვესთ. თქვენც დამიმტყიცეთ და მიწყალობეთ.

რვა წელიწადია მიჭირავს თქვენი წყალობა. მამამ კელი აიღო და შვილები ახლა მედაეებიან, რომლის თამასუქითაც მელაპარაკებიან, იმის პატრონისათვისაც თეთრი მე მიმიცია და გადასაწყვეტის წიგნი გამომირთმევია ბატონის მოძღვრის ბეჭდით; ჩემთან სალაპარაკო სულ არა აქვსთ რა.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ერთი ოქმი მიწყალობეთ, რომ დამეხსნან, თითონ თავიანთ პატიოსანს სასახლეს დასჯერდენ და მე ჩემს ქოხს დამაჯერონ.

მელიქის პირით მითვლიან, რომ: ან შენ ჩვენი იყიდეო და ან შენი მოგყიდეო. მე იმათი აინახანის სყიდვა არ შემიძლია. და ჩემი ქოხი ასე მინდა, რომ მე თქვენის ქირის სანაცვლო შევიქმნა. ჩემს შვილებს ერთი ქოხი ქონდესთ, რომ თავი შეაფარონ; თქვენს სამსახურში გახლდენ და უსახლკაროთ არსად დაიკარგნენ.

თქვენად გასამარჯვებლად ერთი ოქმი მიწყალობეთ, რომ დამეხსნან. უბრალოდ ნულარ მაწუხებენ. ფებერვალს იგ, ქორონიკონს უად.

თავში

ქ. თუ სამართალში თეთრი დაგედება რამე, ისკი უნდა მისცე და სახლები შენი არის. ფებერვალს კუ, ქორონიკონს უად.

ქ. ეშვიკადაბაშო დ ი მ ი ტ რ ი, ესენი მსაჯულთ სამართალში ასე უნდა მოარჩინო. ამ კვირაში ნულარ დააგდებ ამათს საქმეს; ამ იოხს დღეზე უნდა მოარჩინო, თორემ არა საქმით არ იქნება.

ბექელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

341. არზა გოგია ელიოზოვილისა მამულის თამაზაჲ

მდივანბეგთა ოქმით

1770 წ. 2 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13798. დედანი. ქალაღი. 21×16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონო დივანბეგის ქირი მოსტეცს ელიოზოვილი ს გოგიასა.

ქვემო ნიქოზელებმა ხატის მიწა მამცეს, სოფლებმა ერთათ პირობა დამიდევს: ეს ვენახი გა[ა]შენეთ, ხუთი წელიწადი შენ ჰამეო და მასუკან ორი წილი შენაო და მესამედი ხატს მიაართვიო. ბაგა ჩავყარე, ოთხი თუმანი დავხარჯე, ცოტას ჩანს შე შინ არ გახლდი, ამდგარა პაპუნა ფანველის შვილი და ის ჩემი ნაჭირნახულევი თავისის ყმისათვის მიუცია.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ამისი სამართალი მალირსეთ, ამთენი თეთრი დამიხარჯამს. ამ წყალობას ვითხოვ: აუთანილ ხერხეულიძეზე ერთი ოქმი მიბოძოთ, ან ვენახი დამანებონ ან სოფლის კაცმა ჩემი დანახარჯი ოთხი თუმანი მამცენ. მარტის ა. ქორონიკონს უად.

თავში

ქ. მღვიანებე[ების კეთილად] სახსენებლო ავთანდილ ხერხეულიძევ! მერე ამ [არზის] პატრონი ამ არზით ასე რომ ჩივის, ან ვენახის წილი მოსცენ, როგორც პირობა მიუციათ და ან თავის დანახარჯი მოაღებინე. თუ სიტყვა აქვსთ რამე, სამართალში გამოგზავნე. მარტის ბ, ქორონიკონს უად.

სამი ბეკედი:

1. სკის მსჯელი, ტვიფრავს ორბელთაყა გულის მმბქომი ღმერთგანცა(?), იოანე, 1748.
2. ქაიხოსრო.
3. მონა ღთისა მღვიანებეი თეიმურაზ.

342. არზა შიოშ საუპარელიძისა გავულის თაოგაჯი

გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1776 წ. 11 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10989. დედანი. ქალაღი. 21×16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის ჭირი მათს მიწას შიოშ საყუარელიძეს მოსცეს.

ამას გვედრებით და მოგახსენებთ, რომ ქცხილვანს გახლავარ, ორიოთ ღლის მიწა დემეტრემ მომცა და ბატონის დედოფლის სიგელი მაქვს და მეფისაგან დამტკიცებული დაბეჭდილი და მოცემული მაქვს, ვენახათ გამიკეთებია და სახლკარი ამიშენებია და შიგ გახლავარ. და [დ]ემეტრეს ბართში გატანილია და დავთრისა ცოტა რამ დამრჩა, ისიც მინდა ვენახათ გავაკეთო. გოგია

მინბაში მედავება, ჩემი კაცი მდგარაო, საქმე არა აქვს რა; იმის კაცი სხვაგან იღვა და სახლის ქირას აძლევდა. თუ იმისი იყო, რატომ აქამდი არ წამომედავა. დიანბეგთან ვიჩიელეთ. დიანბეგებმა ასე უთხრეს: სიგელი აქვს, ჩვენ ამ სიგლის მოშლა არ შეგვიძლიაო. დემეტრეს ჰკითხეთ და სწორეს მოგახსენებთ, რომ საქმე არა აქვს რა. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამის სამართალი მიყავ, რომ უსამართლოთ მამული არ წამერთოს. თუ სიტყვა აქვს, მოგახსენოსთ. მარტის 9, ქორონიკონს უად.

თავი

ქ. ბატონო მინბაში გოგიაე! მერე [ამ] არზის პატრონი შოშია ასე რომ ჩივი[ს], აქ დემეტრემ ბიაშენმა ასე უმოწმა. თუ ასე იყოს და ამისთვის მიეცეს, ამას ნულარ აწუხებ, დაეხსენ. მარტის 9, ქორონიკონს უად.

ბეჭედი: მეფის ძე გიორგი.

verso

ქ. ბატონისშვილს ებძანა მამულის ა[მ]ბავი ცხინვალისა მიწისა. ის მიწა ამილბარ მაჩაბლისაგან მოყიდული[ა], იმასთან საქმე არავის აქვს, ჩემი არის, მამის ჩემის ნასყიდი, მე, ამ საყვარელიძეს მო[მ]ეცა გოგიას, მიბოძეს; ამ მამულსთანა საქმე არა აქვს, ჩემია, ჩემი მოცემული არის.

მიწაწერი: ქ. ბატონისშვილის გორგის ოქმი

**343. არზა ზაალ დავითიშვილისა შიის თარგაზა
ლეონ ბატონიშვილის ოქმით**

1770 წ. 15 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 528. დედანი. ქალაღი. 20,6×11,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ძის ლევანის ჰირი ზა[ა]ლ დავითის შვილს მოსცეს.

მერმე ამას მოგახსენებთ. თქვენს საბძანებელში შინდის[ს] ჩემი კაცი გახლამსთ — ქურცაძე თამაზა და იმისი სახლისკაცის ქვრივი და ობოლი. ამან ვევედრებით თქვენს სიმაღლეს:

ერთის ოქმის და იასაულის წყალობა მიყავით, რომ ავეყარო და სა-
დაც მე გახლავარ, ჩემთან დაეაყენო, ჩემი ყმა ჩემთან იყოს, უბრა-
ლო კაცი არ მიგლეჯდეს, თუ რამ შეიძლება აქვს, მემსახუროს. ღმერ-
თი გაგიმარჯვებს, ამისი წყალობა მიყავით. მარტის 3, ქორონიკონს
უად.

~ ~ ~ ~ ~

თავში

ქ. ბატონის შვილი ლეონ გიბძანებ ავთანდილ
ხერხეულიძეც! მერმე ამ არზით ზაალ დავითის შვილს რომ
შოუხსენებია, თუ! იმ კაცთან სიტყვა არავის ჰქონდეს, აუყარე და
ზაალს მოაბარე თავისი ყმა; თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, სამართალში
მოაყოლიე. მარტის იე, ქორონიკონს უად.

ბეჭედი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

344. არზა ლაზარე ფოსხვერაშვილისა გამოსალაგის თაოგაგა ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 18 მარტი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 241. დედანი. ჯალაღი. 29,8×14 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან უკეთილმსახურესის და უმაღლესის მეფის ქირი
მოსცეს მათს. მლოცველს ფოცხვერაშვილს ლაზარე
მღდელს.

მერე ეს მოხსენდეს მათს სიმაღლეს: მე თქვენის წყალობით
წმინდას ნინას გავიზარდე და დიდათ მადლობელი ვარ თქვენის სა-
მალლისა. მასუკან² მებძანა თქვენგან იქ განწესება და თქვენის დიაკ-
ვნების სწავლა და იქ გახლავარ. და რაც ჩემი კელით გამოვა, ვას-
წავლი.

და რა³ ეს შეიტყვეს გივმა და ნინიამ, მეტათ ამიმტერდ-
ნენ; შემოდგომაზე შემომიყდა ცოლშვილში ნინია, მე მათრავის ცე-
მით მომკლა და ცოლსა და შვილს შიშით გული დაუხეთქა. ერთი
პატარა ბიჭი მყვანდა, იმისმა ელდამ მომიკლა. მამაჩემი ამ ზამთარ
აიყარა თავისის შვილებით მანავს წავიდა და მე კი ვერ გავყე,
რომ თქვენი ბძანება მქონდა.

და ახლა გუშინას წინ შემომიყდა შინ, ნინია ბატონის ბძანება
შაქვსო, ხუთი მინალთუნი უნდა მამცეო. მე თეთრი არა მქონდა რომ
შიმეცა, რაც რომ მქონდა, აიკლო და წავიდა.

1+ ვისმეს. 2 მასკვან. 3 რაა.

ჩემო კელმწიფევე, ეს რომ გიბძანებია ხუთი მინალთუნი საიღამ უნდა მივცე, მე თქვენს სამსახურში დღე და ღამე იქ გახლავარ, თქვენგან მოველი წყალობას და დარჩომასა; და ის მე მთხოვს, საიღამ მივცე.

ღმერთი გაგიმარჯვებს და თქვენის შვილების სადღეგძელოთ ამისი სამართალი მალირსე ან წყალობა მიყავით, რომ მეც მამაჩემთან წავიდე და [ა]ნ ის კაცი დამხსენით, რომ აღარას მაწუხებდეს თქვენს სადღეგძელოთ, ჩემო კემწიფევე. მარტის იჟ, ქორონიკონს უად.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის ავალი შვილო გიო და ნინიავე! ამ არზის პატრონს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ამას თქვენცუმობით ხომ არავინ გელაგებათ და სხვა რიგად ამას ვერც¹ მსახურად გამოიყვანთ და ვერც მეჭინიბედ. ერთი დიაკონი წმინდანინოში გაზრდილა, იმის შესამკობლად გყავს; რა იქნება რომ ამას არ აწუხებდე. თუ რამ წაგერთმინოს, ახლავ მოეცით, თორემ დიდად გიწყენთ. თუ რამ წელიწადში ამათი დებულობა განგვეწესებინოს, ამის მამას უნდა გამოართმევდე. მარტის იჟ, ქორონიკონს უად.

ქ. მანამდის ეს დიაკონი წმინდასნინოს იმყოფება, ეს ხუთი მინალთუნი მადამდის უნდა მოგცეს. და როდესაც იქიღამ წამოვა, მაშინ რაც არა სდებია, ჩვენ ამის მეტს ვერას დავადებთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

345. არზა ჩიკორიძეებისა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 18 მარტი

ცსსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რეუული № 13. საბუთი № 54. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[84] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ჩხერელს ჩიკორიძეებს. ექვსნი მზანი გახლავართ, ჩვენის ხიზნით ავიყარენით იმერეთიღამ და თქვენს საფარველს მოვატანეთ. ხიზანი ზოგი ნინოწმიდაში გყავს და ზოგი ველისცი-

¹ვერც.

ხეში მოვასხით. თუ თქვენი ნება იქნებოდეს, პატარა ქულის დაგვაყენეთ. მარტის იმ, ქორონიკონს უად.

თაში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ზაალ ზეგნის მოურაო. მერმე ამ იმერლებმა მანდ ზეგნელებთან დგომა მოინდომეს და ამათ მანდ მამული უნდა მოსცე. და თუ მამული არ იყოს, ტყე ხომ ბევრი არას და ტყე მოეც. მარტის იმ, ქორონიკონს უად.

346. არზა ზაალ ქარუმიქისა სითარხნის თაოვაჯე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1770 წ. 22 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10351. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის ჭირი მათს მიწას ქარუმიძებს ზა[ა]ლსა და მის ძმებს მოგ[ვ]ცეს.

მერმე ჩვენ ღიდის კელმწიფის პაპის თქვენის წყალობა გვაქვს სითარხნისა, რომე ჩვენს პაპ[ა]ს და იმის ძმებს უმსახურია და იმასაც სითარხნე ჩვენსა უბოძებია. ახლა ჩვენს მოწყალე კელმწიფეს მივართვით ის წიგნი, გარჩ[ე]ვით სხვა წიგნი გვიბოძა მაგან; ახლა სოფელში ვინც ოქმს მოიტანს, გლებებს გვიწუხებს.

ამთენი თქვენი წყალობა იყოს, რაც სახელღობ ბატონის ნაბოძები წიგნიშვიან გვეწეროს, ოქმი გვიბოძოთ, ნურც იასაული დაურჩედება იმ ბრძანებასა და გაგვიკითხონ. მარტის კბ, ქორონიკონს უად.

თაში

ქ. ბატონიშვილი გიორგი გიბძანებთ ვინც ვინ მუასილნი იყვნეთ! მერმე ამ ქარუმიძეებს, რადგანაც ბატონს პაპის ჩვენისაგან და იმის სიმაღლის მამის ჩვენისაგან წყალობის წიგნი აქვსთ თავათის ყმის სითარხნისა, თქვენც ისე უნდა აღასრულოთ და ნურაფერზედ შეაწუხოთ და ნურცა რა სთხო[ო]თ. მარტის კბ, ქო-

რონიკონს უად.

347. არჯა ეფთვიანი წინამძღვრისა მამულის თაოჯაჯა
პიორპი ბატონიშვილის ოქმით

1776 წ. 4 აპრილი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2444. პირი. ქალაღი. მხედრულა.

ქ. ღმერთმან მრავალმოწყალისა და ქრისტეს მოყვარის მათის სიმაღლის მეფის ძის ჰირი მოსცეს მათის სიმაღლის სამარადისოდ მლოცველს მონასა მათსა ცოდვილს ბერს წინამძღვარს ევთიმის.

მერე ესე მოიხსენეთ მრავალმოწყალეო. რადგან ამ საქმეში იძულებით დამაყენეთ, შენი ჰირ[ი]მე, ვალი მაქუს, რომ ამ მონასტრისათვის თქუენის წყალობით უნდა ვიზრუნო. მანავს თქვენო წყალობა ზვარი რომ აქვს ამ მონასტერსა, იქა ზვარს გარდა რამთვენიმე კომლი კაციც ჰბოძებია ამ მონასტერსა.

ხაჩირის მიწა არის, რომ მონასტრის ყმა ყოფილა. და იმისი მიწა არის, ჩვენ გვიჰირავს; და იმაზე ერთის დღის მიწას გვიჰირიან მოურავი და თანგუაშვილი; ერთხელაც წაეღოთ და მდივანს ოთარს და სალთხუცი[ს]შვილს გივის ისიე მონასტრისათვის დაენებებინათ. და იმ უკეთურს თანგულაშვილს გასჯავრებოყვენ — მონასტრის მამულს რათ ეცილებიო და მიჯნაც ჩაესხათ, აღარ შეეცილოვო. იმ მიჯნის ჩასხმაში თვით ის თანგუაშვილი, ჩვენი გაბრიელ ბერი, მოსე ბერი და ჩიხაშვილი მღვდელი დამსწრე არიან. ბატონის იასაულს ჩაეყრევენებია.

ახლა იმ უკეთურმა ნათლისმცემლის მტერმა თანგუაშვილმან. ბარათაშვილის ნაყმევი არის, შენი ჰირიმე, ამოყარა ის მიჯნა და თვითონ მოჯნა და თვითონ დათესა და ჩვენ სხვა[ს] ვთხოვებთ მიწასა.

რადგან თქვენის სიმაღლისა არის ეს მონასტერი, შენი ჰირიმე, წყალობას ვითხოვთ, რომ მონასტერს უბოძოთ, როგორც ჰქონებია: თუ გინდ არც კი ყოფილიყოს, მისთვისაც იოანე ნათლისმცემელს უნდა უძღვნათ, ქრისტეს მოყვარეო და ჩვენო მოწყალეო. ზვარა რომ გამოგვერთვას, კინალამ ის გვირჩევნია, შენი ჰირიმე, იმ მიწის გამორთმევასა და არ ბოძებასა.

თანგუაშვილს უჰირავს და იმან მოჯნა და დასთესა. გვედრებით უბანოთ, რომ ახლავ მოგვეცეს ის მიწა. იმისი ნახევარი კი გვიჰირავს; და ის კი წაართვეს მონასტერსა. ამ მონასტერსა სხვასაც მრავალს საქმეს ეცილება ის თანგუაშვილი. ბძანება იყოს თქვენი, რომ

ამ მონასტრისას ნურას ეცილება, დაეხსნას. თუ წინად, შენი ჰირი-
მე...* თქვენას მოწყალებით ვეღარ დაუთმობთ იმასა. მარტს ლა,
ქორონიკონს უად.

თავში

ქ. ბატონის შვილი გიორგი გიბძანებ იოანე ცი-
ციის შვილო! მერე ნათლისმცემლის მამული მიწა თანგუაშვილს
რომ აქუს, როგორც რომ ოთარ მდივანს და გივს სალთხუ-
ცის შვილს გაერიგებინოს და მიჯნა ჩაესხას, ახლა რომ ამოუყრია,
მიდი და მიჯნებიც ისევ ჩაასხმევიჩე; და დათესილიც ასე გამოართვი
და მონასტრისათვის და ნათლისმცემლის წინამძღვრისათვის მოაბა-
რეთ. თუ გინდა ჩვენიც იყოს ეგ მიწა, მისთვისაც ნათლისმცემელს
მეართვით, იმისთვის მიჯვირთმევი და იოანე ნათლისმცემლისათვის
შეგვიწირავს.

ამაზედ წინააღმდეგომი სიტყუა აღარ იქნება. რამ წამს მიჩვიდე.
მაშინვე ჯელი აუმართე და მოაბარე დათესილი ნათლისმცემლის
წინამძღვარს. აპრილს დ, ქორონიკონს უად.

ოთარ მდივანმა და გივმა სალთხუცისის შვილმან რომ გაარი-
გა, რა იყო, რომ მაგან თავის ძალით წაართო; გამოურთვი და ეხლავ:

მოაბარე.

მეთის ძე
გორგი

348. არზა ვაჟირელთა ხმის თაოგაზა ერეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 11 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 561. დედანი. ქალაღი. 19,5×16,3 სმ:
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსტეს ვაჟირელთ
ქევხას და მამაია შვილს და ადოს ნანობა შვილს,
ქარელს მეკოდეს და დავითა შვილს პაპუას და სულ ვა-
ჟირელთ.

მერე ეს მოხსენდეს მათს სიმაღლეს: ერთი კაცი გახლავთ
გრემს ხელა შვილი. თქვენი ყმა — ენისელთ მოურავი ეჭი-
დება. მერე თქვენს მზეს ვფიცავთ, რომ სწორეთ აქ ვაჟირული იყოს
და აქ ქონდეს მამული და აქაური იყოს. უბრალოთ ეჭიდება. ენი-

* აკლია ერთი სიტყვა.

სელთ მოურავს კელი არა აქვს. და ნება თქვენი სიმალლისა აღსრულდეს. მარტის ლ, ქორონაკონს უად.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ენისელთ მოურავის შვილს გრიგოლს ასე უამბეთ. მერე ამაზედ ხათრიჯამი იყავ. არ ვიცით, ვის უსწავლენიათ და ან ეს არზა ვის დაუწერიანებიათ, მაგრამ რადგანც ჩივიან, ჩვენ მოსამართლენი ვართ, სამართალი უნდა მივსცეთ. თუ სიტყვა არა გქონდესთ რა, კაცი დაანებეთ; თუ არადა, სამართალში მოჰყევით და ელაპარაკენით. აღიწერა აპრილის ია, ქორონიკონს უად.

ბეჭედი: ქნარს მიეცემს, დავით მიქმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

349. არზა ოთარ ამირანოვიშვილისა შიის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 16 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 141. პირო. ქალაღი. მხედრული.

[111 V] ღმერთმან უმაღლესის ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მათს მიწას ამირახორის შვილს ოთარს მოსცეს.

ჩემი მოხსენება ეს არის: ზაქარია ციცი შვილს უჩივლია ავეტიქაზე. ის ავეტიქა მკვიდრი ჯავახი არის. სურამს გახლდათ, მომივიდა. ცოტა ხანს მურვანიშვილს¹ მივაბარებინე², იქილამ წამოსულიყო, ცხილვანს მოსულ[ი]ყო, იქ კურთხეული დავით ერისთავი დახლომოდა, თავისთვის დაესახლებინა. ოთხი-ხუთი წელიწადი ერისთავს ესახლა ყმათა. მერმე მამაჩემი ედაგა. თქვენ სამ[ა]რთ[ა]ლი ბძანეთ. სამართლით ჩვენ დაგვრჩა. იმ დ[რ]ოს ქალანთარმაც ბევრი ილაპარაკა, მაგრამ არც ყმა იყო იმისი, არც მოწამე გაუტეხია³. ამდენი ხანია სახლით, ვენახით. მამულით მე ვარჩენ. ახლა დამარცხებული კაცი ვარ, არც მამას მუნასიბია მაწუხებდეს, ნება კელმწიფისა აღსრულდეს. აპრილის იე, ქორონიკონს უად.

¹ მურვანი შვილის. ² მივაბარებინა. ³ გაუტეხია.

ჩვენი ბძანება არის. თუ კურთხეულს ამილახვარს რევაზს მოსვლია და ან ჭავახეთიდან იმას მოუყვანია და ჭირნახული აქვს, ვისიც უნდა ყმა იყოს, მაშინც ამილახვარისა იქნება. და თუ რაც ამას მოსვლია და არც ამას მოუყვანია და არცარა ჭირნახული აქვს, ვისაც მისვლია, იმისი ყმა იქნება. აპრილის იე, ქორონიკონს უჟღ. 11

**350. არზა ვიორგი პანაქალასვილისა სამართლის მიცემაჲა
არაქლე II-ის ოქმით**

1776 წ. 23 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2645. დედანი. ქალაღი. 35x14,5 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი. ა-შეტი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხემწიფის ჭირი მოსცეს რეხელს პ ა ნ ქ ა ლ ა ს ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს ა და ღ თ ი ს ი ა ს — გ ი ო რ გ ი ე რ ი ს თ ვ ი ს ყ მ ა ს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენ მოწყალეს ხემწიფეს, რომე ამისთ[ა]ნა უსამართლობა არას კაცს დამართებია, რომე ჩვენ დაგვემართა. ამით სამჯერ აკლებული¹ ვართ: ერთხელ დავით ერისთავმა ამიკლო და ახლა როსტომ[მა] ამიკლო.

თუ ეული ვართ, თქვენი ყმა უნდა ვიყოთ და თუ ბატონი გვეყავს. რომელს კაცს დამართებია ეს უსამართლობა! ცხრამეტი სული ზიზანი გახლავართ და უღელი ხარი და ერთი ძროხა გვეყვანდა; უღელი ხარიც, ის ძროხაც — ქორწილი მქონდა და იასაულები შემომიცივიდნენ, ნეფე დედოფალი ძირს ჩამოყარეს — ერთი თოფი, ორი სასაწრფო, ორი ხანჯალი, ერთი სახნისი, რაც სახლის ავეჯეულობა იყო, სულ წმიდათ წამოიღეს.

სამნი ძმანი გახლავართ, ერთი თოფი [გვ]ქონდა, ხან ერთი წამოვიღებდით, ხან მეორე, ხან მესამე — თიბათვეს, კათათვეს და მარიამობის თვეს სამნივე ერთმანერთზე ვაწერივართ.

შარშან რომე ფ ა ჩ უ ა ს ვ ი ლ ი ს თაობაზე ექვსი თუმანი წამართვეს, იმის სარგებელს ვერა ავსცილივართ; თუმნის თავს ექვს

¹ აკაკალებულა.

შაურს სარგებელს გვართმევენ. მარტის დ, ქორონიკონს უად. ჩემო ხემწიფევ, სამართალი გვადირსეთ.

თავში

ქ. ზ ა ზ ა ყ ო რ ი ა ს ა უ ლ ბ ა შ ო ! ესენი მსაჯულთ წინაშე სამართალში ალაპარაკე. უფალმან მდივანბეგმა ი ო ა ნ ე მ, მდივანბეგმა თ ე ი მ უ რ ა ზ და მდივანებმა სამართალი მისცენ ღმერთ წინაშე. აპრილის კგ, ქორონიკონს უად. რასაც მიხედენ*.

ბეჭედი: ქნარს მიემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ა ე კ ლ ე.

351. არზა ერეკლე ფალავანდიშვილისა შიის თათბაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 23 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 25. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[9 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის კირი მოსცეს მათ მიწას ფ ა ლ ა ე ა ნ დ ი შ ვ ი ლ ს ე რ ე კ ლ ე ს.

ამას მოგახსენებთ მათს სიმაღლეს. ერთი ჩემი მეგვეიდრე კაცი მყვანდა ვ ა რ ი ა ნ ს. წელს თებერვალში აყრილა და ფ ხ ვ ე ნ ი ს [ს] დამდგარა სხვის მამულზედ. მე სხვის მამულზედ კაცი რას მარგებს.

ამდენი თქვენი მოწყალეობა იყოს, რომ ერთის იასაულის წყალობა მიყოთ, რომ იქიღამ აყაროს და ქ ც ხ ი ნ ვ ა ლ ს [10] თქვენს სახასოში მამას[ა]ხლის[ს] მიაბაროს. ღმერთი გაგიმარჯვებთ. აპრილის იმ, ქორონიკონს უად.

თავში

ღ ი მ ი ტ რ ი ე შ ი კ ა ლ ა ს ბ ა შ ო ! ერთი იასაული მიეც, სადაც ამ არზის პატრონის კაცი იღგეს, აუყაროს და ქცხინვალს დაუსახლოს. და თუ ქეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს. აპრილის კგ, ქორონიკონს უად.

ეშოკალასბაში ღიმიტრი მოგახსენებ ძმაო ბატონო ს ი ა მ ა რ ა

* „რასაც მიხედენ“, მიწერილია სხვა ხელით.

ლის შვილო ავთანდილ. მერმე ამ ბატონის ოქმშია როგორათაც ბატონის ბძანება ეწეროს, შენ უნდა მიხვიდე, ის კაცი იქი-
დამ აპყარონ და ქრცხინვანს მი[ი]ყვანოს. და თუ იმ კაცს სიტყვა
რამ ჰქონდეს ჰეშმარიტი, აქ ბატონის სამართალში უნდა ჩამოიყვა-
ნოთ. აღიწერა მაისის დამდეგს ა, ქორონიკონს უად.

352. არზა ზიორგი ავაქაშვილისა ხომჯის თათაზაზ

ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 20 აპრილი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 10. საბუთი № 181. პირი. ქალაღი.
შხედრული.

[204 V] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ჯელმწიფის ჰირი მოს-
ცეს დაბლუტელს ყ ა ფ ლ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს მ ზ ე ჰ ა ბ უ ჯ ი ს ყ მ ა ს
ა ვ ა ქ ა ს შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს.

მერე ამას მოვახსენებთ მათს სიმაღლეს. მე კახეთში ხიზნათ
გახლავარ, ბატონი ჩემი კი არა მყრის, რომ მანდიდამ მემსახურეო.
ახლა მელიქის შვილი ავთანდილ მყრის, რომ ჩემი ყმა ხარო.
გასინჯეთ, ჩემო ჯელმწიფევე, მოხსენებული პასუხი. მართალია, რომ
პირველად ჩვენი გვარი მელიქიანთ ყმა ყოფილა, მაგრამ ბიბა მაგისი
ერთი გათათრებული ყოფილა ახალციხეს მყოფი, მოსულა და
მამაჩემი, დედაჩემი, ჩემი ძმა და დაი და მე კი ძუძუთა ვყოფილვარ,
მოუპარავთ და ახალციხეს წაუყვანივართ.

მერე დედაჩემი შესულა ფაშასთან, შეხვ[205]ეწნია: ჩვენ ყაფ-
ლანიანთ ყმანი ვართო და მან მოპარვით წამოსხმული დაგვეილაო:
ის კი გარდახვეწილა ჩვენი გამსყიდავი, ფაშა გასწყრომია და ჩვენ
დაუხსნივართ და გამოუშვივართ, მე იმათს ყმას აქ არავის გავასყიდ-
ვინებო. არ ვიცი მოყვარე რომ ყოფილა ის ფაშა ამათი თუ მეგობა-
რი¹, ამიტომ გამ[ო]უშვივართ.

გარდმოსულა მამაჩემი ავაქა და პაპუნა ყაფლანის-
შვილთან მოსულა ყმათა. მას ღღეს აქეთ იმისნი ვყოფილვართ
და იმათ ნასყიდს სოფელში ვმდგარვართ დამბლუტსა. ღღეს
აქამდინ არც მამაჩემს და არც მე არავინ წამომდავებია და ბატონის

¹+ არ ვიცი.

ჩემის მზეჭაბუკის მეტი და სულ ამისთვის მიმსახურნია კახეთილდამა. და ახლა ავთანდილ მედავება და მყრის.

სამართალი მაღირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. ბატონი ჩემი კი იმედს მეუბნება, რომ მე კახეთილდამ არ აგყრიო, როგორც აქამდის არ აგყარეო. და ეს კი არ მაღონებს, სამართალი მაღირსეთ. აპრილის კგ, ქორონიკონს უად.

თავში

ზაზა ყორიასაულბაშო! მერე ამ არზის მომრთმევეზე ავთანდილ მეღიქის შვილი და მზეჭაბუკ ყაფლანისშვილი ერთმანერთს რომ ელაპარაკებიან, ორნივე ისინი მოსამართლების სამართალში დააყენე და ამ კაცზე სამართალი იმათ მოსცენ. აპრილის [V] კთ, ქორონიკონს უად.

ნიკონს უად.

**353. არზა ეზარხოს არსენიოსი მაშულის განაპარკვის თაოგაჯე
არეკლე II-ის ოქმით**

1770 წ. 3 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 51. საბუთი № 219. პირი. ქაღალდი. მხედრული.

[193 V] ღმერთმან ჩვენის ყოვლად მოწყალის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს ე კ ს ა რ ხ ო ს ს ა რ ს ე ნ ი ო ს.

მერე ამას ვევედრები მათს სიმაღლეს. ვინათგან ისმენთ ჩემსა მარადის, ესეც ისმინოთ და ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ ნიქოზელს რაც რამ ეკლესი[ი]ს მამული ან მიწა ან ვენახი ან სხვა რამ ბეითალმანი მიეცეს ვისთვისმე, ის როგორც მე მინდოდეს, ისე განვაწესო — ნახევარი ეკლესიისათვის დავსდვა და ნახევარი იმაზედ მსახლობელს მივსცე. და თუ იმ კაცმა არ ინებოს როგორც მე მივსცე, სხვა დავასახლო.

ამას გევედრები სიმდაბლით, რომ ესეც აღმისრულოთ. მაისის 3, ქორონიკონს უად.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერე როგორც ამ ეკზარხოს არსენიოს უთხოვნია, ჩვენც ამისთვის ნება მიგვიცია. რომელიც ნიქოზელს გაე-

ცეს, როგორც ამას უნდოდეს, ის გა[ა]რიგოს, მაისის გ, ქორონიკონს უძღ.

თუ ვისმე სიტყვა ჰქონდეს, მოგვახსენოს.

**354. არზა ცხატალთა მამულის თაოგაჯე ლაონ
ბატონიშვილის ოქმით**

1776 წ. 5 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9172. დედანი. ქალაღი. 19X10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ლეონის ჰირი მოსცეს მთიულს ცხატელთ.

ფასანაური ჩვენი სამკვიდრო მამული არის და ქავთარაშვილისათვის გიბოძებიათ. ამ ფასანაურზედ ასი კომლი კაცი ულაპარაკობთ, ჩვენი არის. ქავთარაშვილებს ჩვენზე მეტი არა აქვსთ, ნახევარი იმათი, ნახევარი ჩვენი[ა].

ამ წყალობას გვედრებით, რომ ჩვენი სამკვიდრო მამული არ წაგვერთვას. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის დ, ქორონიკონს უძღ.

თქვენის ძმის გიორგის წიგნიცა გვაქვს ერთობლივ მოცემული.

თავში

ქ. ბატონის შვილი ლეონ გიბძანებ ამ არზის მომრთმევო! მერე ღმერთით ამ ცოტას ხანში ჩვენ არაგვზედ ამოვალთ და ამ შენს საჩივრის სამართალს მაშინ მოგცემთ. მაისის ე, ქორონიკონს უძღ.

ბეჭედი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

**355. არზა იონაე აბაშიძისა მამულის თაოგაჯე
არეკლე II-ის ოქმით**

1776 წ. 18 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 489. დედანი. ქალაღი. 17,5X14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ჩემის ხემწიფის ჰირი მოსცეს მათს ბანდას იონანეს აბაშიძეს.

ჩემო ხემწიფვე! თქვენს დიდს მოწყალება[ს] ჩემზე კიდევ ესეც
ზოუმეტეთ: ერთის სამზერის და საბახჩის წყალობით მიყოთ ქვაყ-
რილ ში, საცა გლახს კაცებს ებოძა იმ [მ]ხარეზე, რეთიცი თქვენი
ნება იყოს, აღლობი[თ] მებოძოს. ეგება თქვენის დოვლათით ამ
გზობით შამოვლობო. შენი ჭირიმე, თუ ეს ვედრება ამისრულდა,
ამის მადლობა არ შამიძლიან. გვეედრები, აღმისრულოთ ჩემო ხემ-
წიფვე.

თაეში

ქ. ყოვლად სამღვდელოვ უფალო ნეკრესელო დო ს ი თ ე რ ზ ე!
ქვაყრილელთ სავენახეები რომ მივეცი, იმის თავს ცხრა [ა]დლის
მიწა სავენახეთ და საბახჩეთ ივანე აბაშიძეს ქეშიჩიბაშს მოუზომი-
ნეთ და მოეცი. მაისის იმ, ქორონიკონს უმად.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

356. არჯა სამეხის ეკლესიის ყმათისა მამულის თაოაჯა

არეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 23 მაისი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2759. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჭირი ერთობით
წმიდის სამების ეკლესიის ყმათ მოსცეს.

ამას მოვახსენებ ჩვენს მოწყალეს კელმწიფეს: რაც წმიდის
სამების ეკლესიის შეწირული კელმწიფეთაგან მამული არის, უფრო-
სიერთა პატარძელელნი კვენენ, სჰამაულეთაც გვეცილებიან, და
არც ღალას იძლევიან, როგორც განსაზღვრული არის. გუჯრები აქ
გახლავსთ და იმით სცანით.

თუ ნასყიდი ვისგანმე არის, წიგნი ექნებათ და იმასაც შევიტ-
ყობთ, ვისაც მიუყიდნია. თუ არა იმათ ჩვენთან საქმე არა აქვსთ რა.
კელმწიფეთაგან არის განსაზღვრული წმიდის სამების ეკლესიის მა-
ნულები. მაგათგანა და სამებლისაგან გასამართლებული და გარდაწ-
ყვეტილი წიგნიცა გვაქვს, თვითან მაგათის მოურავისაგან გასამარ-
თლებული არის, რომ ჩვენც დავჯერებთ ივართ და ეგენიცა.

ამას ვევედრებით ჩვენს კელმწიფეს, მეორეთ შფოთს დაგვეს-
ნან; თქვენად გასამარჯვებლად, წმიდას ეკლესიას თავის მკვიდრი
მამული დანებდეს. მაისს კბ, ქორონიკონს უმად.

ქ. ჩვენი ბძანება არის პატარტულელნო! მერე ამ არზის პატრონებს თავეთ მამული დაანებეთ. და თუ ჭეშმარიტი სიტყვა გქონდესთ რამე, ჩვენ მოგვახსენეთ. მაისის კგ, ქორონიკონს უად. 3[ა]ლბათ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეჯედ ცხებულს, ერეკლე.

**357. არზა ფალავანდიშვილისა შავულის თაოზაზა
მღივანება იხსე ამილახვარის ოქმით**

1776 წ. 28 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 638. დედანი. ქალღი. 23,3X9,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორწერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ამილახვარ-მდივანბეგ[ი]ს ჭირი მოსც[ე]ს მათ ზანდას ფალავანდ[ი]ს შვილს უზბაშს გოგ[ი]ას და ზურაბას.

მემრ[ე] ამას მოვახსენებთ: ჩემ[მა] განაყოფ[მა] იასეჰ უზბაშმა¹ ხვითს სამის დღის მიწა გამიყიდა, მამპარა, ფალავენის შვილს იასეს, თემურაზს მიყიდა. ჩვენ[ი] ობლობა ხომ მოგეხსენებათ, მამულისა არა ვიცოდით რა, ის ფალავანდის შვილი ჩემ[ი] შორს არა[ა] განაყოფ[ი], ხომ თქვენს სიმალესაც მოეხსენება, ჩემთან არაფერი წილ[ი] არა აქვს რა, რათ გამიყიდა; ჩემო მოწყალევე, ჩემი მიწა მე დამანებეთ, ამან იც[ი]ს, იმან. ღმერთი გაგიმარჯვებთ, ამის სამართალი მადირსეთ. მაისის კგ, ქორონიკონს უად.

ქ. ძმაო ფალავენის შვილო იასე! ამ არზის პატრონი რომ ასე გიჩივის, თუ სიტყვა არა გქონდეს რა, თავისი მიწა დაანებე. და თუ სიტყვა გქონდეს რამე, აქ ჩვენს სამართალში მოყევ, ჩვენ გაგასწორებთ. თუ უბრალო სიტყვა გაქუს და სამართალში გამტყუნდი, მერე ჯარიმაც გამოგერთმევათ. დაიწერა მაისის კგ, ქორონიკონს უად.

ბეკელი: მონა ღთისა ამილახვის შვილი მოურავი იესე.

¹ უზბაშა.

ქ. რევაზ, ამ არზის პატრონს თავის ძმისწულის როსტომის მოსვლამდინ და ფალავანდისშვილის გოგიას მოსვლამდი და-
[ა]ცალე. რომ ამოვიდნენ და ილაპარაკონ, თვანს დაანებონ, რომელსაც მიწაზე დაობენ. მაისის კვ, ქორონიკონს უმდ.

ბეკელი: მონა ღთისა ამილახერისშვილი მოურავი იესე.

358. არზა ზურაბა მამუჩიშვილისა გვის თაოგაჲჲ
მრეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 28 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დათარი № 53. საბუთი № 3. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[1 V] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მამუჩიშვილს ზურაბას.

ივანე მღვდელს თქვენთვის მოეხსენებინა— ზურაბმა გზა წამართო. ჩემთვის ოქმი გებოძებინათ: თუ მთელი სიტყვა გქონდეს. მოგვახსენე; თუ არადა, თავის გზა და[ა]ნებეო ჩემი მთელი სიტყვა ეს არის: პაატა იასონის შვილს ერთი კაცი დაესახლებინა, იმ კაცს გაბრიელ ერქვა; ის გაბრიელი, თქვენი მტერი ამოწყდა, დიდი მყრელობა რომ იყო, თქვენმა გამდელმა ერთი კაცი იყიდა; სახელად იესე ერქო და ის დასახლა იმ მამულზედ და გზა ჰქონდა.

ჩვენ რომ გავ[შ]იყარენით, ის მამული მე მერგო და გზა მქონდა. როდეს იოანე მღვდელს მამული მიეცა, მე იმ უამად ქალაქში სამსახურში გახლდი. იმას თავის მამული შემოედოდა და რაც გზა ჰქონდა, დაეგდო. და ახლა მოუხსენებია გზა წამართო. თუ მე იმისთვის გზა წამირთმევია, დიდათა ვტყუი, იმის შფოთისაგან დამიხსენით, მე ხმა ვერ გამიცია, მღვდელია. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის კვ, ქორონიკონს უმდ.

თუში

ჩვენი ბძანება არის ეშიგალასბაშო გარსევან. მერმე ეს შენი სახლისკაცი ზურაბ, რომ იოანე ღუდელს უჩივის, შენ ეცადე რომ სამართლიანის საქმით მანდ შენ შეარიგე. და თუ შენ ვერ შეარიგო, ორნივ ჩვენს სამართალში მოიყვანე. მაისის კვ, ქორონიკონს

უმდ.

**359. არჯა ზიორგი ხვიალაშვილისა სითარხნის თაობაზე
ლეონ ბატონიშვილის ოქმით**

1776 წ. 3 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2621. დედანი. ქალაღი. 29x11,4 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის მოწყალის ჯელმწიფის ძის ლეონის
ქირი მათს მიწასა და მონას ხ მ ი ა და შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს
მოსცეს.

ამას მოვახსენებ: თუ მოიხსენებთ ჩვენს ამბავს, ძველთაგან
მოხელენი და თარხანი ვყოფილვართ და ბატონის მამის თქვენისა-
განაც სითარხნის წიგნი გვაქვს.

ახლა თქვენგანაც ამ მოწყალეხას მოველით, რომ თქვენც ამ
წიგნით ის სითარხნე დაგვიმტკიცოთ და განგვიახლოთ, რომ რომე-
ლიც ჩვენი ბატონი არის, ჯაბრითა და უსამართლოთი არ მოგვეკი-
დოს; თქვენის მოწყალეხით ამ ქვეყანაში ერთი ლუქმა პური ვქამოთ
და ჩვენც გმსახუროთ. ივნისის ა, ქორონიკონს უად.

თავში

ქ. ბატონო ი ბ რ ე ი მ ბ ე გ! მერე ამ არზის პატრონი ხ მ ი ა -
და შ ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი ძველადგანაც თარხანი ყოფილა; და იმ
ძველის სითარხნის მიზეზით ხელახლა ბატონს მამაჩვენსაც სითარ-
ხნის ოქმი უბოძებია, რომ ახლა ხელში უჭირავს. ამისი საჩივარი ეს
არის რომ, როგორც თარხანია, შენგან იმ გზით არ იმყოფება. ჩვენ
ამ საქმეს მოსაწონათ არა ვხედავთ, ამისთვის რომ ბძანების წინა-
აღმდეგობა[ა]; ამას ნულარაზედ შეაწუხებთ; როგორც სითარხნის
ოქმი აქვს, ისე ამყოფეთ. თიბათვის გ, ქორონიკონს უად.

ბეკელი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

**360. არჯა ოთარ ამირახორისშვილისა ხვის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1776 წ. 18 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დეთარი № 13. საბუთი № 138. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[109 V] ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ქირი მოსცეს მათს
მონას მ ი მ ბ ა შ ს ო თ ა რ ს.

ზ ა ქ ა რ ი ა ს ა ლ თ ხ უ ც ე ს ი [110] რომ ამ ჩემს კაცს ა ვ ე -
ტ ი ქ ა ს მ ე დ ა ვ ე ბ ა და თქვენთანაც გვილაპარაკნია, მე რომ იმ რიგს
სამსახურში ვარ განწესებული, რომ აქ დაყოვნება არ შემძლია, ზე-
ვით მივალ. დიდათ გევედრებით, რომ მანამ აქ გახლავარ, ჩვენი საქ-
მე გარდასწყვიტოთ, რომ ჩემს აქ არყოფნაში თავი აღარ გაწყი-
ნოსთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს ივნისის ივ, ქორონიკონს უად. ეს კა-
ციც ამ თვის მორიგეა.

თავში

ჩვენი ბიანება არის. ეს კაცი თუ კურთხეულს რ ე ვ ა ზ ა მ ი -
ლ ა ხ ვ ა რ ს მოუყვანია და ამდენს ხანს იმასთან ყოფილა და ჭირ-
ნახული დაუეს, ზ ა ქ ა რ ი ა ს საქმე არ ექნება ამასთან. და თუ
ამას არ მოუყვანია, თავისთავად მოსულა და ამილახვარს ნაპარე-
ვად ჰყოლია, ამისი საბუთი ზაქარიამ მოიტანოს და ამისი სამართა-
ლი მიეცემა. მთიბათვის ივ, ქორონიკონს უად.

რიგი და მართებულებაც ასე არის და ბუნებითი რჯულიც ასე
გ[ვ]ამცნებს, რომ აყრილი კაცი და დაკარგული და დ ი ს ტ ნ ი -
დ ა მ, შ უ შ ი დ ა მ, ე რ ე ვ ნ ი დ ა მ, ა ხ ა ლ ც ი ხ ი ხ ი დ ა მ, ჯ ა -
ვ ა ხ ე თ ი დ ა მ თუ ი მ ე რ ე თ ი დ ა მ ვინც მოიყვანს, იმისი იქ-
ნება და ჩვენი სამართალი ასეც მოქმედობს და ამაშიც ვართ.

361. არზა იოანე თაქთაჲისუვილიისა ხვის თაოგაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 10 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14373. დედანი. ქალაღი. 21×16 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია შიშივე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ი ო ა ნ ე
თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ს ა .

იმდონი ღმერთმან გამარჯვება მოგცესთ, რამდონიც უცხო
ქვეყნის კაცი საქართველოს თავად-აზნაურშვილს მოსვლოდეს, მაგ-
რამ არავის წაერთმევინოს.

ერთი კაცი მომივიდა იმერეთიდან, ჰეშმარიტად ვითარცა შვი-
ლი შევიტყებ და მყუანდა. და რაც იმან მე ყოფები მიყო, ღმრთისა
და კაცის შემაწუხებელის ცოდვით ოჯახი ამივსო და ქვეყანაში მო-
მაყივნა. რომელი ერთი მოგახსენო, დაუთმე, წამომივიდა და ზ ა ქ ა -
რ ი ა ს ა ლ თ ხ უ ც ე ს ს ყ მ ა თ მოუვიდა.

დიდად გვედრებით კელმწიფის შვილების სადღეგრძელოდ, რაც ამ ბიჭის თაობაზედ წიგნები მაქვს, მდივანს უბძანოთ, წაგიკითხოთ და სამართალი მაღირსოდ.

ამაზედ ვწუხვარ დიდათ, რომ ეს ამდონი ჰირნახული მაქვს და შერთმევა. კულად ამას გვედრები, რომ ეს წიგნები წააკითხვინოთ. ღმერთი გაგიმარჩევს. იენის[ს] იმ, ქორონიკონს უად.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ამილახორ-[მ]დივანბეგის განაჩენი, მილახვარბაშის აბაშიძის ნიკოლოზის მოწმობის წიგნი, აბაშიძის მამუკა შვილის ლევანის მოწმობის წიგნი, ვვერდწითლის გივის მოწმობის წიგნი და კიდევ სხვა მოწმობაების წიგნი გაგვასინჯ[ა] იოანე თაქთაქისშვილმა. ამ განაჩენისა და მოწმობაების ძალით ბაბლიძე მამუკელა ამისი ბიძაშვილი ივანე და მამუკა თაქთაქისშვილის იოანეს ყმა-ნი არიან. ამის მეტს [სს]ვას კელი არავისა აქვს.

და თუ ვინმე ამ განაჩენისა და მოწმე[ე]ბის გამტყუნებას შეიძლებს, ჩვენთან ილაპარაკოს და გაამტყუნოს. ბარაქალა იმ კაცს, რომელიც ამ განაჩენსა და მოწმობაებს დაარღვევს. და თუ ილაპარაკებს ვინმე და ვერ გა[ა]მტყუნებს, დიდი ნაკლებობა იქნება.

ამილახორ-მდივანბეგო იესე! ეს ბაბლიძეები იოანე თაქთაქისშვილს მოაბარე, იოანესია. მთიბათვის ით, ქორონიკონს უად.

ქ. ზაქარია სალთხუცესო! შენ ხომ ყმაწვილი ბძანდები*, არა იცი რა. თუ შენი აზნაურშვილები წამოდგებიან და თავეთს მოადლობ[ა]ს გაამართლებენ, მოსამართლე გაუგონებს და სამართალს მისცემს. ამ ბაბლიძეების საქმეზედ მსაჯულ[თ] განაჩენი დაეწერათ და აღარ დაებეჭდათ, კი.

ბეველი: ქნარს მიეშს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

362. არზა ზურაბ ჰვარციანისა გამოსაღვების თაობაზე

გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1776 წ. 20 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3015. დედანი. ქალღი. 21×9,7 სმ: მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია ორი წერტილი. ა-ნაყულა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ძის ჰირი მოსცეს მათს მიწას ქვარინს ზურაბსა.

* „ყმაწვილი ბძანდები“, ჩამატებულია სტრიქონს ზემოთ.

ამას მოვახსენებთ: წ ვ ი მ ე ტ ი ძ ე ფ ა რ ს ა დ ა ნ უ რ უ მ ო -
ბას მამული მამცა; და ტ ი ნ ი ხ ი დ ს რომ ბძანდებოდით შარშან,
მოვახსენეთ და ოქმი მიზოძეთ ს ა ყ ვ ა რ ე ლ ი ძ ე შ. ო. შ. ი ა ზ ე;
ორმოცი კოდი პური უნდა მოეცა, ერთის თუმნის ძროხა უნდა მოე-
ცა; ხუთი მინალთუნი კი მამცა, სხვა ისევ ზედავე დარჩა. თქვენგან
გასამართლებულს ჩემს ახსა ვთხოვდი; თხოვნა რომ დაუწყე, მამდგა,
თავიბირი დამამტვრია და გამიშვა. გუშინ, წუხელის [თ]ხოვნა დაუწყე
და ასე უწყალოთ გამლახა.

ღმერთი გაგიმარჯვეზს, სამართალი მაღირსეთ. იენისის კე, ქო-
რონიკონს უად.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი გიბძანებთ შოშია საყვა-
რელიძე! მერმე ამ არზის პატრონისათვის ოქმი მიგვიცია და ია-
სულად შენა ხარ. ამ კაცს [ეს] გაუბრძე ამ ჩვენს აქ ყოფნაში, თო-
რემ ეს იცოდე, შენ წაგართმევთ. მთიბათვის კვ; ქორონიკონს

უად.

მეფის ძე
გიორგი

363. არჯა ღიღვაანთა შოშიის თაოგაჲე ლეონ გატონიშვილის ოქმით

1778 წ. 17 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2720. დედანი. 26X15 სმ. ქალაღი. მხედ-
რული. ალაგ-ალაგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ქ ე ლ მ წ ი ფ ი ს ძ ი ს ლ ე ო -
ნ ი ს კირი მათს ფერხთა მტვერთ სულ ხელიერთპირ დ ი დ ე ბ ა -
ანთ მოსცეს.

მერმე ამას გევედრებით ჩვენო მოწყალევე; მთა და ბარი, მო-
ხელენი და აზნაურნი სულ აქ გახლავან. მოკითხული ჰქენით, თუ
ჩვენნი მამა-პაპანი მაგათი ყმანი ყოფილიყვნენ. მკვიდრნი თქვენო
სახასონი გახლავართ, თორემ ყველამ იციან, შენნი ყმანი
ვართ, ვისაც გებრიანებოდეს, იმათ მიგვეც. თოთხმეტნი გახლავართ.
ლუნდა სხვას სჯულს მიგვეც, მაგრამ ჩვენ დასაკარგავი კაცნი არ
გახლავართ.

თუ ჩვენი თავი ბატონმა უბოძა, ბატონის წიგნი ექნება; თუ ნას-
ყიდნი ვართ, ნასყიდობის წიგნი ექნება და ორნივე მოგართოსთ. თუ

არა ჩვენ მაგისი ყმანი არა ვყოფილვართ, თქვენი ყმანი ვართ ძველადვე, თორემ ყოველნი აქაურნი ძველნი კაცნი მოგახსენებენ. თუ არ დაგვეკარგავ[თ] ხომ კარგი; თუ არადა, მაგისი ყმობა არ შეგვიძლიანთ და არც ვეყმობით. და ნება თქვენის მოწყალებიისა აღსრულდეს. თიბათვის კვ, ქორონიკონს უად.

თეში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ლ ე ო ნ გიბძანებთ ამ არზის მომრთმევენო! მერე ამ თქვენი საჩივრის საქმეზე ადამ ყარანგოზის შვილისათვის ენკენისთვის გასვლამდის ვადა მიგვიცია. თუ მანამდის ბატონის მამის ჩვენის წიგნი მოიტანა, რომ თქვენ ადამისათვის უბოძებინათ, ჩვენ იმ წიგნის წინააღმდეგობა არ შეგვიძლია და იმისნი უნდა იყვნეთ.

და თუ წიგნი/ვერ მოიტანა, თქვენთან იმას საქმე არ ექნება რა და ჩვენი სახასონი იქმნებით წიგნის მოტანით. მანამ თქვენს საქმეს ადამ გაარჩევდეს, მანამ ისევე ადამის ხელა უნდა იყვნეთ. თიბათვის კვ, ქორონიკონს უად.

ბეჰელი: მრჩობლთა შეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

verso

ქ. ჩვენო ღვთის წყალობავ შეილო ბატონო ლეონ! მერე თუ სამართალი ამათ ყარაგოზიშვილს მისცემდეს და შენი ნება იყოს, ხომ მიეც. და თუ არც სამართალი მისცემდეს და არც შენი ნება იყოს, ნუ მისცემ. შენი სამართლის ჩვენც ყაბული გვაქვს. დაიწერა იელისის ა, ქორონიკონს უად.

თ[უ] ჩვენი წიგნი ქონდეს თუ [რი]გინად და სა[მა]რთლიანად მიგვეცეს, იმაზე [დ]აყენე, და თუ ჩვენთვის ლალატად გაეშინჯ[ე]-ბინოს და მოტყუებით აელოს ჩვენგან წიგნი, იმის [და]ხსნის ნება მოგვიცია. ის წ[ი]გნი მოშალე [და] სამართლიანათ შენ გაარიგე.

ბეჰელი: შე ფეხთგანბანილთა მიერ ეკლესია ვადიდე, ერეკლე.

364. არზა ბინია ურიასი მაჰულის თოგაჯე იულონ

ბატონიშვილის ოქმით

1770 წ. 21 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1993. დედანი. ქალაღი. 20x23 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგალავ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის იულონის და ვახტანგის ქირი მოსცეს სურამელს მათს ყმას ჰურია ბინიას.

სურამელს შუღარაშვილს გოდერძის თქვენთვის მოუხსენებია, რომ ბინიას ჩემი მამული უჭირავსო. ტყუილად მოუხსენებია. აწ მეც გხლებივარ. მოიკითხეთ თუ მაგის სასახლე მიჭირავს და ან მაგას ჩემთან კელი ჰქონდეს, დიდათა ვტყუი. ნასყიდობის სიგელი მქონდა, დამეკარგა, მაგრამ მოწამე ბევრი მყავს, რომ ნასყიდი მაქვს მამული.

ტყუილად მაცოდვილებს, სამართალი მაღირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. ივნისის ლ, ქორონიკონს უად.

კიდებე

ქ. სურამის მოურაო იესე მურვანიშვილო, სურამის მამასახლისო და სურამელნო! ამ არზის პატრონი ამ არზათ რომ ასე ჩივა, ამის ალილათი ღმრთის წინაშე რაც, იცოდეთ წერილით მოგვახსენეთ. ივლისის ბ, ქორონიკონს უად.

ბეჭედი: ქ. ღთისშობლის სასოიანი იულონ დავითიანი.

365. არჯა ააბაბა ქარუმიძისა ღალის თაოგაზე არეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 25 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 2183. პირი. ქალაღი. მხედარული. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს, რადგან იგი არზაზე აღრეა დაწერილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს მონას ქარუმიძე პა [ა] ტას.

ამას მოვახსენებ ჩვენს კელმწიფეს, რომ თქვენის დოვლათით და ბრძანებით შევეჭიდე და მთავარანგელოზს ცეცხლი ავანთე. ზოგი ჩემი ყმა, ზოგი სა[ა]მილახეარო, ზოგი კათალიკოზის აზნაურ-შვილების ყმა მივასხი მოტყუებით და დავასახლე, შენობა გამეჩინა და კიდეცა გავაჩინე. თქვენც ოქმი მიბოძეთ, რომ ხუთსა და ექვს წელნიადს ამათ არა ეთხოვბოდესთ რა. თქვენს მზეს ვფიცამ, რომ არც ერთს ჩვენს სახლისკაცს შიგ არ გაუ[ვ]ლია. რაც ჩვენ გვებადა, რუს გამოღებაში და ყარაულში გაგვივიდა და ახლაც კიდევ ჩვენს ყოფაცხოვრებას ყარაულში ვაძლევთ. ჩემი განაყოფები ჩემის ინადით და მტერობით მოსულან და რაც წილში აქვთ, ამის ღალას სთხოვენ და [ა]შფოთებენ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, მოწყალეა იყოს, რომ როგორათაც სხვას ახალს მოშენეს სოფელს დამართოდეს, ჩვენც ის დაგვემარ-

მ.ოს, რომ ეს სოფელი აღარ დაიცალოს და აღარც ეს კაცები არ დაიფანტნენ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმის წყალობა მიყავით, რომ იმათ არა შეგვაწუხონ რა და ღალის თხოვნიდამ ხელი აიღონ. მკათათვის კე, ქორონიკონს უმად.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ქარუმიძებო! მერე ეს კაცნი ახალდასახლებულნი არიან. წელს მათ ღალას ნუ სთხოვთ და სამემპრისოთ ღვთით მშვიდობა იყოს, მაშინ რაც გერგოთ, სამართლიანათ გაპა-

[ა]რთვით. აღიწერა ივლისის კდ, ქორონიკონს უმად.

366. არჩა ერეკლე ფალავანდიშვილისა ვაგა-ვაგულის თაოგაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 10 სექტემბერი.

ცსა. თ. 1448. საბ. № 10148. დედანი. ქაღალდი. 20×10,9 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია შიშვე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ფალავანდის შვილს ერეკლეს.

ამას წინათ ჩემი აზნაურშვილი შაბელიქის შვილი შემოგხვეწნიყოთ — ბატონის შვილს ელისაბედს მზითევში გამატანეო. თქვენ ჩემთვის დავით მორღალი და გლახანათის შვილი გებოძებინათ: თუ შენი ნებაც არის, შაბელიქის შვილს მზითევში გავატანთო. მე მოგახსენეთ: ჩემი თავიც თქვენი ჰირის სანაცვლო იყოს და ჩემი აზნაურშვილისაცა მეთქი.

შაბელიქის შვილი ხომ მზითევში გაატანეთ. ასე გარღმოვიდა და აწყვეერს ჰირის სანაცვლოთ გაგიხდათ და იმის შვილი კარბს საბატონის შვილოს მამულზედ დადგა.

ჩემო კელმწიფეე! რადგან ის ჩემი აზნაურშვილი საბატონის შვილოთ დაიდვა, რაც იმას კაცები ჰყავს, ისიც არის მეზობოს, ღმერთი გაგიმარჯვებს. აგვისტოს კბ, ქორონიკონს უმად.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ირაკლი! მერმე თუ რომ შენ აზნაურის შვილს და შენ ერთმანერთის თავი გინდათ, ისიც შენი იქნება და

იმის ყმა და მამულიც; სხვა მოცილე არაეინა გყავს. და თუ იმ შ[ა]-
ბელიქისშვილთან ვერ მორიგდით, იმის ყმა და მამული შენია, რო-
გორც ყადიმათ ყოფილა. სეკდემბერს ი, ქორონიკონს უად.

თითუან ის შენი აზნაურისშვილი შაბელიქისშვილი, რათ უნდა
გავიდეს შენის ყმობილამ, შენი არის და შენთვის გვიბოძებია. თუ
ვისმე სიტყვა ქონდეს, მოგვახსენოს. შაბელიქისშვილებო, თუ სიტ-
ყვა გქონ[დე]ს, მოგვახსენეთ.

ბეკელი: ქნარს მისცემს, დაეთ მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

367. არზა აღამ ხარაგოჯიშვილისა მამულის თაოგაჲა ერეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 17 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10796. დედანი. ქაღალდი. 21,6×12 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ელმწიფის ჳირი მოსცეს ყ ა რ ა გ ო -
ჯ ი ს შ ვ ი ლ ს ა დ ა მ ს.

სანატრელის ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ვ ა ხ ტ ა ნ გ ი ს ა გ ა ნ
სამი საკომლო მამული გვაქვს ნაბოძები. მანამ მამაჩემი ცოცხალი
გახლდათ, იმ მამულის მცილე და მოდავე არაეინა გყუანდა.

მამა ჩემი რომ ჳირის სანაცვლო გაგიხდათ, არაგვის აზნაურ-
შვილებმა ჩემზედ შური იძიეს. ჳერ ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ -
გ ი ს თ ა ნ დამაბეზლეს, ამას ამდონი მამული უქირავსო, ბატონის-
შვილმა ნახა, რომ თავის ძმის ნაბოძები იყო, ამანაც მევე მიბოძა.

ახლა ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ლ ე ო ნ თ ა ნ მ ა ბ ე ზ ლ ე ბ ე ნ , უ ნ -
დათ, რომ ბატონისშვილის ვახტანგის წყალობა მომიშალონ. საბ-
რალო მამაჩემი იყო თქვენი მლოცველი და მე ვარ; და ერთი რამ
დანაშაული არა მაქვს რა; რაც ჩემგან შეიძლება სამსახურსა ვცდი-
ლობ.

დიდათ გვედრებით: ან თქვენ და ან ბატონისშვილმა მტრის
ენით არ შემიბეზლოთ და კურთხეულის ბატონისშვილის ვახტანგის
მოწყალება არ მომიშალოთ. თქვენი რძალია მოწამე და ე ლ ი ზ -
ბ ა რ მოლარეთუხუცესი რომ ბატონისშვილის ნაბოძებია და ნება
თქვენი. სეკდემბერს თ, ქორონიკონს უად.

თქვენს რძალს და მოლარეთუხუცესს ღმერთი და თქვენი მზე
აფიცეთ, თუ ტყუილი მომეხსენებინოს, დიდათა ვტყუი და გარდა-
მახდევინეთ.

ქ. მოლარეთხუცესო ელისბარ! ღმერთს გაფიცებთ, თუ ჩვენი შვილი ვახტანგ გიყვარდეს, ღმრთის წინაშე ჭეშმარიტებით მოგვახსენე, ეს მამული ჩვენმა შვილმა ვახტანგ უბოძა თუ არა. სეკ-დემბერს იზ, ქორონიკონს უად.

ბეჭედი: ქნარს მიემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვრეკლე.

368. არჯა ალასია მამასახლისისა მამულის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 12 ოქტომბერი

ცსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 20. საბუთი № 86. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[107 V] ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჭირი მოსცეს შუ-ლაერის მამასახლის[ს] ალასიას.

ამას წინათ შულავერი რომ ხარაბათ იყო, მაგრამ მე ჩემს მამულს მუღამ გზლებივარ და იქაურობა არ დამიგდია, ახლა რომ შამშადილეღნი იქ დგანან, თქვეღნი ბძანება არის: რომელსაც მამულს პატროღნი ჭყავს, იმასთან ჯელი არა აქვსთ; [108] და რომელიც მამული უპატროღო ბეითალმალღ არის, შამშადილეღთ ის უღდა გაი-ყოღ.

მე იქ არ გახღდი. ჩემს ჭვითკირის წისქვიღზე! შამშადილეღს მქედელს პაპას ჭვებღ დაუწყვია, დაუბრუნებღა, რომ ის წისქვი-ღიც ჩემღა, ბორბალღ და ღარიცა, იმისღ ჭვებღს მეტი არა არღ[ს] რა.

კიდევ ხუთღ-ექვსღ სხვა წისქვიღები დაუბრუნებღათ. მე იმა-თან რა ხელი მაქვს. ჩემ[ღ]ის წის[ქვიღის] წყაღობა გვიყავით. თუ რამ აუშენებღათ, თავის ნაშენობა და ჭვის ფასღ გამომართოს და ჩე-მი წისქვიღღ დამანებოს. ჩემღ სარჩოღ ის არის. ღვინობღსთვის დ, [ქორონიკონს] უად.

თავში

ჩვეღნი ბძანება არის მეღიქო მხითარ! მერე ამ არზღს პატ-როღს ასე რომ მოუხსენებღა, ამას თავის საწისქვიღღ დანებეთ. თუ სიტყვა ვისმე ჭქონღდეს, მოგვახსენოს. ღვინობღსთვის იზ, ქორონი-

კონს უად.

¹ წისქვიღი.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5284. ლედანი. ქალაღი. 21,3X12,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს უიოზ ს ა ე ვ ა რ ე ლ ი ძ ე ს . პაპა ჩემი მკუიდრი იმერელი ყოფილა; იმერეთიღამ გარდმოსულა, დიდ ციციის მისვლია, ყმა და მამული იმას უბოძებია. პაპაჩემი რომ თქუენის კირის სანაცვლო შექმნილა, მამაჩემს ციციის ყმა და მამული გაუშვია, ე ლ ი ზ ბ ა რ დ ა ვ ი თ ი ს - შ ვ ი ლ ს მისვლია, ყმა და მამული მიუცია. მერე ელიზბარს რომ თავის ძმა გაპყრია მამაჩემიც წილში უგღიათ. მამაჩემს არ უყაბულნია, თავიანთ მოცემული ყმა და მამული იმათთვისვე დაუგღია, მართო ცარიელი თავი გამოუტანია იმათგან.

ისევ იმერეთს გარდავედით, თხუთმეტი წელიწადი იმერეთში დაგვეყოვნა, იქიღამ გარდმოვედით და დ ი მ ი ტ რ ი ა მ ი ლ ა ხ ო რ ი ს შ ვ ი ლ ს მიუვედით; ვალები გექონდა, დიმიტრიმ გარდაგვიღადა და ყმა და მამული მოგვცა და ვიყავით იმასთან.

როდეს დიმიტრი სამაროლად დაისაჯა და წახდა, მეც თქუენს ნეკის სისხლად დამდევს. და ახლა ზ ა ა ლ დ ა ვ ი თ ი ს შ ვ ი ლ ი და ელიზბარ მედა[ვ]ებიან: პაპის ჩვენის ნახლები ხარ, ჩვენი ყმა ხარო.

ეს როგორც მომიხსენებია ჩვენი საქმე ასეა. დავითისშვილის მემკუიდრე ყმაც რომ ვიყო, აზნაურწვილი ვარ, იმის ყმა და მამული გამიშვია, ჩემთან რალა კელი აქუს. ტყუილად მაცოდვილებს; ოცდაცხუთმეტი წელიწადი დიმიტრი ამილახორისშვილს ვახლდი, სად იყო აქამდინ, ტყუის, თქუენი ყმა გახლავარ. სამართალი მადირსედ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ოკლომბერს იგ, ქორონიკონს უმდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე შენ ჩვენი ყმა ხარ და ჩვენს ყმათ უნდა იყო. შენთან თავადიშვილს კელი არავისა აქვს, არც დავითიშვილს და არც სხვას და არცავის მიგცემთ. ვისაც სიტყვა ჰქონდეს ჩვენ გველაპარაკოს. დაიწერა ოკლომბერს ... ქორონიკონს უმდ.

ბეჭედო: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

1776 წ. 14 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 789. დედანი. ქალაღი. 30,9×15 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია მიძიმე.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი ყ ა ნ დ უ ა ს შ ე ი ლ ს
ქცხინვალელს გ ი ვ ს მოსცეს.

მერმე ამას გევედრებით და მოგახსენებთ, რომ ჩემი ნასყიდა
წისკვილი ქცხილვანს თქვენის განაჩენის ბძანებით და ბატონის დე-
ლოფლის ბძანებით და უწმიდესის პატრიარხის დამტკიცებით და
ზატონისშვილების დამტკიცებით და დიანბეგების სამართლით და
განსჯით ჩემი ნასყიდი წისკვილი მე დამნებდა ჩემის ნასყიდის წიგ-
ნით და მოწმე[ე]ბით*.

ახლა მ ა ჩ ა ბ ე ლ ს ნუსხაში დაწერა ქცხილვანს ნა-
ხევარ წისკვილიო, ჩემი სახელი არ გამოეცხადებინა. მოვიდა, იასა-
ული მოიყვანა და კელი ამიმართა. ნახევარი ისევ ამილახვარის კაცუ
უქირავს და მეც ამილახვარის კაცისაგან მიყილია. იმას ჩემთან სა-
დაო არა აქვს რა.

ლმერთმან განაძლიეროს თქვენი ბე ლეონ, ახლაც იმას ჩამოვეყე.
ნიადაგ სად ეიშოვო ამისთანა მგზავრი, რომ არ დავიკარგო. ლმერთა
განგაძლიერებს ამ თქვენს წყალობა წიგნებს ნუ მომიშლით და ნუ
წამართმევთ და ჩემი წიგნები მიმ[ო]რთმევი და ნახეთ. წყალობა
მიყავ ჩემის მამულისა. ნება და ბძანება თქვენი აღსრულდეს. ოკ-
ლონბრის ა, ქორონიკონს უმად.

კიდეზე

ქ. უფალნო მსაჯულნო! ამ არზის პატრონს ამ არზით რომ ასე
წოუხსენებია, როგორც იცოდეთ, ლმრთის წინაშე ამისი აღილათი
თქვენ გვაუწყეთ წერილით. ლვინობისთვის იბ, ქორონიკონს უმად.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიცემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეაღე.

[მღივანბეგთა წერილი]

ქ. მათ სიმალლეს ბედნიერს ხემწიფეს ამ არზის პატრონის აღი-
ლათა ჩვენ მღივანბეგებისათვინ ებძანა.

* იხ. 1775 წ. 5 იენისის განჩინება („ქართული სამართ. ძეგ. ტ. IV, № 524).

ამისი საქმე ასე იყო: მონოზანი და ეს ყანდუაშვილი გივი ნახევარ წისქვილზე ლაპარაკობდნენ. ყანდუაშვილმა სიგელი, მოწმე-
[ე]ბი სამართალში გა[ა]ტარა. იმ სიგელისა და მოწმე[ე]ბის ძალით
ის წისქვილი გივს დარჩა, არავის საქმე არა ჰქონდა. ორი განაჩენიც
უჭირავს — თქვენგან და ბატონი პატრიაქისაგან¹; და ბატონი დე-
ლოფლისაგან და ბატონი შვილებისაგან დამტკიცებულნი.

თუ თქვენი ნება იქნება, განაჩენები მი[ი]რთვიით და გასინჯეთ,
ეს გადაწყვეტილი არის და ნება მათი სიმაღლისა [ა]რის. ღვინობის-
თვის იდ, ქორონიკონს უად.

ამაზე ი ა ს ე მ ა ჩ ა ბ ე ლ მ ა ც ილაპარაკა, მაგრამ ვერას შეუ-
ვიდა ამ გივს.

ოთხი ბეჭედი:

1. სქის მსჯელი, ტვიფრავს ორბელთაყა გულის მმბჰომი(?) ღმერთგანცაა(?),
იოანე, 1748
2. მონა ღთისა ამილახერისშვილი მოურავი იესე
3. ქაიხოსრო
4. მონა ღთისა მღივანბეგი თემურაზ.

თემი

ქ. ჩვენი ბძანება არის, იას[ა]ულო დავითი შვილო ზა-
ალ! მერე ეს ასე არის, როგორც მღივანბეგებს მოუწერიათ, ამაზე
დავა აღარ უნდა, ეს გარდაწყვეტილი არის. ეს ნახევარ საწისქვი-
ლო ამ ყანდუასშვილისა ყოფილა, ამას მოაბარე. ღვინობისთვის იდ,
ქორონიკონს უად.

ბეჭედი: მე თვხთგანზანილთა მიერ ეკლესია ვადიდე, ვრეკლე.

371. არაზ აბაზაძეებისა შვის თაოგაზე იულონ და ვახტანგ გატონიშვილების ოჯახით

1776 წ. 2 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2867. დედანი. ქაღალდი. 20,5×10 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ქელმწიფის ძეთ იულონის
და ვახტანგის ქირი მოსცეს მათ მონას აზაზაძე სო-
ლომონს და დავითს.

¹ პატრიაქისაგან.

ორი კომლი ჩვენი სამკვიდრო კაცები ბოლო კაცები. მორდალს დიასამიძეს იესესა ჰყავს. ჯელმწიფე მამის თქვენის ოქმიცა გვაქუს და იასაულიცა. მაგრამ იასაულმა თავს არ შეიღო. გვედრებით, ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობა გუიყოთ, როგორც ჯელმწიფის ოქმში იყოს ბრძანებული, ისე აგვიყაროს და მოგვაბაროს. გიორგობის ბ, ქორონიკონს უად.

თაეში

ბატონიშვილის იულონისა და ვახტანგის კეთილად სახსენებლო მაჩაბელო გოგიავე, მერმე არზით აბაზაძეებს რომ ასე მოუხსენებიათ, ამათ როგორც ბატონის მამის ჩვენი ოქმი ჰქონდესთ, ამათის კაცების საქმე იმ გვარად უნდა გაურიგო. ამაზე ბეჯითად უნდა მოიქცე, თუ ჩვენი ხათრი გაქვს. ნოენბერს ბ, ქორონიკონს უად.

ორი ბეჯელი:

1. ღმრთისმშობლის სასოიანი იულონ დავითიანი.
2. ლომად იუდას ბაქეთად ვახტანგ ირაკლის ნაკვეთად.

372. არზა ვაშთვივი ზარისა ვაშაულის თაოზაზა ერეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 80 ნოემბერი

ცსა. ფ. 1449. საბ. № 2425. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ჯემწიფის ჰირი მოსცეს მათი უმაღლესობის მონას ცოდვილს ბერს ევთიმიის.

მერე ამას მოვახსენებთ მრავალ მოწყალეს ჯემწიფეს. თქვენი მოწყალეობა მამული ებოძა მონასტერსა, პაპა მუშრიბისა გან ნონასყიდი მამული. მაგრამ მოწყალეო, რომელიც ვინმე დავაყენეთ, ქვლივიძემ არ მოასვენა და არცაეინ დააყენა, არც იმის მანლობელს ტყეში ვისმე უშეებს, რომ ან წნელი მოსჰრან ან ჰიგო მოსჰრან; და არცა საურმეს გზას ანებებს.

და მერმე, შენი ჰირიმე, თქვენი წყალობა მარანი რომ ებოძა მონასტერსა, არც იმის გზას ანებებს, რომ ვინც დავაყენეთ შევიდეს და გამოვიდეს. აქამდინ ვითმევთ, რომ მშვიდობით მომკლარიყენენ ქვლივიძე და ჩვენი კაცი, რადგან შფოთი აქვთ ნიადაგა, და ჩვენს კაცს არ აყენებს, ამისთვის მოვახსენეთ, მრავალ მოწყალეო.

ამას ვევედრებით თქვენს მრავალ მოწყალეს ჯემწიფობასა, როგორც მამული ებოძა თქვენი მოწყალეობა მონასტერსა, ეგრევე მა-

მულის გზაცა და სხვა იმისი გარემოებიც ებოძოს სამართლიანის გზითა. გიორგობისთვის კო, ქორონიკონს უად.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის საგარეჯოს მოურაო ჯამასჰ! მერე ჩვენგან შეწირულს ეკლესიის მამულზე, რომელიც კაცი მამა წინამძღვარს დაუყენებია, ქვლივიძე არ ასვენებს თურმე. თუ მაგ ქვლივიძეს სიტყვა აქვს რამე, რატომ ჩვენთან არ მოვა და არ მოგვანსენებს, თუ არა, თავისთავად რათ აწუხებს. ახლა მაგ ქვლივიძეს [თამბა] უყავ, მაგ კაცს და[ე]ხსნას, ნურაზე გარჯის, თვარეჲ კაცის სიკვდილის მსგავსათ მოვიკითხავ იკოდეს. აღიწერა ნოემბერს ლ, ქორონიკონს უად. პალბათ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

თუ სულ ქვლივიძისა არის, ის შეგვატყობინოს; თუ არადა, ტყეში წინამძღვრის კაციც უნდა შეუშოს და გზა მისცეს ამასაც. თუ ჭეშმარიტი სიტყვა არა ქონდეს რა ქვლივიძეს, ეს კიდემ აჩივლა, იკოდეს დიდად ავად მოვეპყრობით და ჭარიმასაც წავართმევთ. ეცადე გზა გაურიგო სამართლიანის საქმით.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

373. არზა აღამ ხარაგოჯიშვილისა მამულის თაოააზე ლეთონ ბაბონიშვილის ოჯახით

1778 წ. 1 დეკემბერი

ბელნაერთა ინსტიტუტი. Hd 5264. დედანი. ქალაღი. 26,3×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის მეფის ძის ღეონის პირი მოსცეს მათს მონას აღამ ყარაგოჯიშვილს.

ჩენს მოწყალეს კელმწიფეს ამას მოგახსენებთ: რაც თქვენი მოწყალეა არა მკირს, იმას გარდა ჩემი სარჩო არა არის რა. მამასა და პაპასაც თქვენი სახასო სჭერიათ და მეც თქვენი წყალობა ისი მაქუს. თქვენი სახასო ბეითალმანი ორი საკომლო ყუავილში მიჰირავს — ერთ[ი] სარემაულსა და მეორე გოჭი-

შვილს, ერთი დღე შეთსასულიკაშვილსა და ერთი ბაზალეთსა და ამითა ვრჩები.

მამის თქვენის წყალობაც მჭირდა და კურთხეულის თქვენის ძმისაცა. ახლა ბეთალმად დაწერეს და მოგახსენეს. თუ ესენი გამომერთვა, მოგვხსენებათ, რომ ჩემი რჩომა სხვით არათი იქნება.

ამას გევედრებით ჩემო მოწყალევე კელმწიფევე, რომ ეს არ მოგეშალოს, რომ მეც დავრჩე და თქვენც გმსახურო. ნოენბერს ბ, ქორონიკონს უად.

თავში

ქ. ბატონის შვილი ლუონ გიბრძანებ ამ არზის პატრონო! შერმე თუ ბატონისა და ან კურთხეულის ჩვენის ძმის წიგნი გაქვს, ის წიგნი ჩვენ უნდა გვაჩვენო, არც ჩვენგან მოგეშლება, ჩვენ, ვისაც ან ბატონის და ან ჩვენის ძმის წყალობა სჭირებია, იმისი ბეთალმნად დაწერა არ გვიბძანებია და არც შენ მოგეშლება. მაგრამ ვისიცი წიგნი გაქვს, ჩვენ უნდა ვნახოთ. ქრისტიშობისთვის ა. ქორონიკონს უად.

და ან უწინდელის ერისთავების ვისგანმე წიგნი გქონდეს, გვაჩვენე, არც ის მოგეშლება.

ბეკელი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

374. არზა თაიფურაჲ ჩხთიძისა სამართლის მიტაჲჲაჲ
იულონ და ვახტანგ ბატონიშვილუაის ოპით

1776 წ. 20 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1210. დედანი. ქალაღა. 16,6×10 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახარაა წერტილი. ა-ნაკული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ძის იულონის და ვახტანგის [5] გის ქირი მოსცეს თეიმურას ჩხეიძეს.

მერ[ე] ორჯონიკიძემ ძაღლუამ კაცი გამილახა, იარაღიც აუყრია, თოფიც წაურთმეგია.

ამის სამართა[ლ]ს ვითხო[ვ]. ღმერთი! გაგიმარჯვებსთ, ჩემი გალახვა თქვენ მოიკითხეთ, იმისთანა² კაცისაგან არ გავილახები. ნება თქვენია.

აღიწერა ქრისტიშობის იმ, ქორონიკონს უად.

¹ ღთ. ² იმისთანამ.

ქ. ბატონიშვილი იულონ და ვახტანგ გიბძანებთ მურ-
ვანიშვილო ლუარსამ. ამ არზით ჩხეიძე რომ ასე ჩივის,
ხალღუა ორჯონიკიძეს თუ სიტყვა არა ჰქონდეს რა, ახლავ გამოურ-
თვი და მოეც. და თუ სიტყვა რამ ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენონ. დე-
კემბერს კ, ქორონიკონს უფდ.

ორი ბეჭედი:

1. ქ. ლთისშობლის სასოიანი იულონ დაეითიანი.
2. ლომად იუდას ბაქეთად ვახტანგ ირაკლის ნაკვეთად.

375. არზა შოშია სახვარელიძისა მამულის თაოგაჲ

ერაკლე II-ის ოპიით

1776 წ. 20 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11057. დედანი. ქალაღი. 20,5x10,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს შოშია
საყვარელიძეს.

ღიმიტრი ამილახორის შვილის აგან ტბეთს
ორი საკომლო მამული მაქვს მოკემული. დღეს აქამდინ იმ მამულე-
ბის მკილე არავინა მყოლია. ასე არა მაქვს ის! მამულეები ნაშოვნი
რომ დანახარჯი არა მქონდეს.

ახლა ზაალ ქარუმიძემ წამართო ჩემი ნასყიდი არისო.
ან წყალობას ვითხოვთ ღიმიტრი ამილახორის შვილს ღმერთი და
თავის სული აფიცოთ, იმ მამულის ამბავს ჰეშმარიტებით ის მოგახ-
სენებლთ და მერე ნება თქვენია.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ზაალ ქარუმიძე! მერე ამ არზით
შოშია საყვარელიძე ასე რომ გიჩივის, თუ სიტყვა არა გაქვს რა,
ეგ მამული დაანებე. და თუ სიტყვა ვაქვს რამე, ჩვენს სამართალში
შოჰყ[ე]ვ. აღიწერა დეკემბერს კ, ქორონიკონს უფდ.

საყვარელიძე შოშიავ, თუ ეს ტყუილი მოგიხსენებია, სხვასაც
წაგართმევთ, ჰალბათ, ჰალბათ. დეკემბერს კ, ქორონიკონს უფდ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით შიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე¹.

¹ ის] იმ.

* ბეჭედი დასმულია ორჯერ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1257. დედანი. ქალაღი. 42,5x16,3 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია შიძიე.

ქ. ღმერთმან საქართველოს მეფის ჰირი მათს ზანდას სალთხუ-
ცესს გ რ ი გ ო ლ ს.

ამას მოვახსენებ ბედნიერს კელმწიფეს: კ ო რ კ ო ტ ი რომ
ბიქს მედა[ვ]ებოდა ჩემის ბიძაშვილის წიგნი წამოეყენებონა და
იმით მიეცათ დივანბეგებს, მე აქ არ გახლდი. მოგეხსენებათ, ის
წიგნი ორმოცდაათხის წლის დაწერილი იყო.

ბ ო ჳ ო ლ მ ი დ ა მ რომ მემკვიდრეობით გამოვიყუანე, სხუას
რომელს ქართველს კაცს მიეცემა რომ კორკოტს მისცემოდა. საგა-
რეჯოელის ცხრას მუხტაბარის კაცის მოწმობაც ხომ მოგართუით,
რომ იმათ წერილით მოგახსენესთ, ურუმობას ჩემი ყმა ყოფილა
და ჩემთვის უმსახურნია.

ამას წინათ ვილაპარაკეთ მე და კორკოტმა თქვენთან. მე თქვენ-
ნის ბძანებით და ოქმით მაშინვე ეშიკალასბაშს მივაბარე და წელი-
წადნახევარი ჰყუნდა. და გუშინღამ რომ კიდევე ვილაპარაკეთ მე და
კორკოტმა თქვენ იმას უბძანეთ: ამან რომ მუხტაბარი მოწმე[ე]ბი
წამოაყენა, შენც იმისთანა მუხტაბარი მოწმე[ე]ბი უნდა წამოაყენო.

ჩემო კემწიფევ. მე თქვენი ბძანების მორჩილი კაცი გახლავარ.
მე იმისთვის არც კაცი მიმიგზავნია და არც მითხოვნია; ღმერთსა:
და თქვენს ჰუმარიტს სამართალს ველოდი. კორკოტმა ის ბიქი ძა-
ლიან გალახა, მკუდარი ბიქი კაცს აჰკიდა და შინ მომიგლო.

თუ თავის სვინდისი ამხილებდა, რომ ჩემი იყო და უსამართლო-
ბით ეჰირა, რატომ ისე არ მიბოძა, მოკლა და მკუდარი კაცი აკი-
დებული შინ შემომიგლო. და თუ ჩემი არ იყო, იმისი იყო, მკუ-
დარი კაცი მე რათ შემომიგლო, ყმა არ ვიყავ იმისი და სახელო.

ამას წინათ რომ მაგას უბოძეთ, მე ხომ ვიცოდი ჩემი იყო, მაგ-
რამ რადგან ბძანეთ მიეყო, მაშინვე მივეცი და ამდონი ხანი იმსახუ-
რა: ჯერ ეს ბიქი ჩემთვის ხომ არ გებოძებინათ, მოწმე[ე]ბი სთხო-
ეთ, მოწმე[ე]ბის თხოვნა ითაკილა, კაცი მომიკლა და მკუდარი შინ
მომიგლო, აქ გაშინჯეთ სა[მა]რთლის წინააღმდეგობა.

ქვეშარიტად ეს საწყალობელი ბიჭი მეტად მეწყალების, რომ ამ რიგად გაღაბული და მოკლულია. თუ მტოდნიყო ასე მომიკლევდა. აღარა ვთხოვდი; და ნება თქვენია. დეკენბერს იზ, ქორონიკონს უჟად.

თავში

ბატონო სახლთხუცესო გრიგოლ! ამ არზით რომ ასე გიჩივლია, დიად, სამართალში ილაპარაკე და საწართალიც მოგეცემა. დეკემბერს ლ, ქორონიკონს უჟად.

მაგრამ თუ არ გაუღაბავს და ან ერთი-ორი კელი შემოუკრავს, ის კი არა იქნება.

ბეველი: ქნარს მისცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

377. არზა გრიგოლ სახლთხუცესისა ხვის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1777 წ. 24 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3283. დედანი. ქალაღი. 20,5×11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან საქართველოს მეფის ჳირი მოსცეს სალთხუცესს გრიგოლს.

ერთი წელიწადი და სამი თვე არის რომ ქვეიღამ გიახელ თქვენს კარზედ. ჳერ კორკოტმა მსახური დამიჳირა, ვჩივი და თავს გაწყენ. თქვენს შვილებზედ ოქმი მეზოძა, რომ იმათ სამართალი ებძანათ; გიორგიმ კი არ ინება; ლევანს ვაწყინე თავი და ასე მიბძანა: კორკოტს შეუთვალე; თუ სიტყვა გაქვს, ელაპარაკეო, და არ მოვიდა ჩემს სამართალში; და თუ კიდევ მიბძანებს, ძალათ მოვიყვან და გალაპარაკებთო. განჯას მივა და ამისთვის გაწყენ თავსა.

არას კახ კაცს ასე უსამართლო არ დამართვია და ნება თქვენია. თუ მე ვტყუი, ჩემს მოწმე[ე]ბს გადა[ა]ხდევინეთ. და თუ ეს მოწმობა შეიწყნარებოდეს, წყალობას ვითხოვ, ჩემი ბიჭი მეზოძოს. ჳრისტეშობის ზ, ქორონიკონს უჟად.

თავში

ქ. ბატონო სახლთხუცესო გრიგოლ! ეს ბიჭი ხომ თქვენა გყავსთ,

თუ ამაზე აღარ ილაპარაკებთ, ხომ ის არის. და თუ ილაპარაკებთ, თქვენ იცით. აღიწერა იანვრის კლ, ქორონიკონს უად.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დაეთ მიკობს ძელ კახეთის მეჟედ ცხებულს, ვრეკლე.

378. არზა ხუციშვილებისა ხმოვის თაოგაზე არეალე II-ის ოპიით

1777 წ. 30 იანვარი

ცსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 52. საბუთი № 18. პირი. ქალღღი. მხედრული.

[11] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მოსცეს წრომელს ქალაქის მოურავის ყმას ხუციის შვილს გაბრიელს და ლეკვიას.

მამაჩემს თამაზა ერქვა, პეტრე ჩილინდარის მამას ბერი ერქვა, მესამე ძმა მღვდელი იყო და პავლე ერქო, რომ ეს სამნივე ძმანი ღვიძლი ძმანი იყვნენ. ის ჩემი მამა-ბიძანი წრო-შიდამ აიყარნენ და ჯავახეთს გარდავიდნენ, რამდენიმე ხანი დაჰყუეს.

და მერე ეს ჩემი მამა-ბიძანი სამათ გაიყარნენ. ჩემი ბიძაშვილი პეტრე ჩილინდარი აიყარა, წამოვიდა და ჩვენ იქვე დავრჩით. მერე ჩვენც ავიყარენით და ხეობაში ჩამოვედით, ამის იმედით, რომ ღვთის მადლით ჩვენს ქვეყანას მივალთო. ოთხი წელიწადი ხეობაში ვიყავით, რომ ჩვენის ქვეყნის მიდგომა აღარ გვეღირსა, ისევე ავიყარენით და ჯავახეთს გარდავედით.

მერე ღვთის ძალით რუსისაგან რომ ოსმალთ ძლევა შევიტყუეთ და ბატონის ჩვენის სიკეთის ამბავი რომ გვესმოდა, მარადის ამის საგონებელში ვიყავით. ღმერთია მოწამე, რომ ღრო დაგვეცა და ბატონს ჩვენს ეხლებოდით. ღმერთმან ჩამოგვხედა. აქილამ ჯარი მოვიდა, ავიყარენით და ჯარს¹ გამოვყუევით.

ჩემო ხელმწიფევე, ფიცით მოგახსენებთ, ღვთისაგანაც დასასჯელ ვიქმნებით და თქვენის რისხვითამც წამხდარვართ, თუ ჩვენ პეტრე ავალის შვილისათვის პირობა მიგვეცეს, მოდი, აგვეარეო.

ჩვენო მოწყალევე, გვედრებით ეს თქვენის წრფელის გულით [V] გაშინჯეთ პეტრე ავალიშვილს რომ ხეობა და სოფლები შენთა

¹ ჯარი.

ჰქონდა და ოთხი წელიწადი ვერ გავებლათ იმის მამულში, ახლა ხომ აღარც სოფელი აქვს და აღარც ში[გ] ადგილი, რას დავხარბდე. ზოდით რომ მაგას მოუვიდოდით.

ღმერთს ვფიცავთ და თქვენს თავსა, რომ ჩვე[ნ] მკვიდრი წრომელი და წრომის დეკანოზის მაცხოვრის ეკლესიის დეკანოზის შვილები ვართ. ჩვენი მამა-პაპანი დეკანოზები, მღვდლები და ბერები ყოფილან და შიგ ეკლესიაში მარხიან. იანვრის კჳ, ქორონიკონს უფე.

თავში

[10 V] ჩვენი ბძანება არის დ ი მ ი ტ რ ი ე შ ი კ ა ლ ა ბ ა შ ო მ! მერეს ეს წრომის დეკანოზის შვილები ასე ჩივიან, ახლა ჩვენ ამის სამართალი ასე გაგვიჩენია: ესენი დღეს პეტრე ავალიშვილს რომ ჰყვანან, ოთხი კომბლნი არიან; ამათ ორი თავის განაყოფები — ჩილინგდრის შვილები თან მი[ი]ყოლიონ, ამ ექვსთ პეტრე ავალის-შვილს შეჰფიცონ, რომ ესენი წრომის ეკლესიის ყმანიც ი[ყ]ვენ და ახლაც ამათ პეტრე ავალიშვილთან აყრის პირობა ჰქონდესთ, თვითონ აყრილიყვნენ და ჯარს გამოჰყოლოდნენ.

თუ ასე დაიფიცონ, ამათთან პეტრე ავალიშვილს ხელი აღარ ექნება. და თუ ასე ვერ დაიფიცეს, პეტრე ავალიშვილს დარჩება.

ამაზე [11] იასაული განაწესე. ამ თებერვლის გასვლამდინ ეს უნდა გარდასწყდეს. აღიწერა იანვრის ლ, ქორონიკონს უფე. ჯ.

პეტრემ აღარ დააფიცა. და ეს წრომის დეკანოზის შვილები სარდალ ქალაქის მოურავს და ვ ი თ ს დარჩნენ. თებერვლის ზ, ქორონიკონს უფე.

379. არჯა პაატა პარუმიძისა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1777 წ. 30 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 2206. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ქ ა რ უ შ ი უ ძ ე პ ა [ა] ტ ა ს და ნ ი ნ ი ა ს.

ჩვენ და ჩვენი სახლისკაცი რომ! მამულზედ ვლაპარაკობდით; ჩვენი ლაპარაკი და უმეტესად თქვენი თავის წყენა ეს იყო, რომ

¹ მომ.

ჩვენი სიმართლე და სიმტყუნე უმაღლესობის წინ გამოცხადებული-
ყო. მამულიც თქვენის ჭირის სანაცლო იყოს და ჩვენი თავიცა.

ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ ჩვენი სიმართლე და სიმტყუნე
გამოვაცხადოთ. მოგეხსენებათ ამ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი ა მ ი რ ი ნ დ ო
როგორი მიღწევენებული კაცია, რომ მართლის თქმისათვისაც იშიშ-
ვის, არამც თუ იმან ტყუილი თქვას.

იმას ერთი ოქმი უბოძეთ, ღმერთი და თქვენი მზე აფიცეთ. რო-
გორც ჩვენი და ჩვენის სახლის კაცის! ანბავი იცოდეს, ქეშმარიტე-
ბით უკლებლად მოგახსენოს. იანერის ლ, ქორონიკონს უფე.

კიდევუ

ბატონო ამ ი ლ ა ხ ვ ა რ ო ა მ ი რ ი ნ დ ო! ამ არზით ქა-
რუმიძეები რომ ასე ჩივიან, ამათის მამულებისა რაც იცოდე, ამ
მთავარანგელოზის მამულზედ რომ დაობდნენ, რაც იცოდე, ღვთის
წინაშე წერილით მოგვახსენე. იანერის ლ, ქორონიკონს უფე.

თქვენ რომ ამ საქმეზედ გარიგებული იყავით, ახლა რაზე
აიშალენით; თქვენის აშლის მიზეზი რა იყო მოგვახსენეთ და პასუხს

შაშინ მოგცემთ ქარუმიძებო.

ქ. ჩვენს ხემწიფეს ჩვენ, ამილახვრისშვილის ამირინდოსათვის,
ქარუმიძე[ე]ბის ამბავი ებძანა. შენი ჭირიმე, ეგენი ღიდის ხნის
გაყრილი არიან. რა მე გამ[ო]ვ[ხ]რდილვარ, მე ამ ყ ა ხ ა მ ა-
შ ვ ი ლ ი ს დავა არავისგან გამიგონია — ქარუმიანთია; არა საუფ-
როსოთ აელოს, ის გამიგონია რომ აეღოთ. იმათ უკან მოგეხსენებათ
რამდენი ამილახვარი გამოცვლილა, მათ სახლშიაც ბევრი უკეთესი
ყოფილან, ერთმანეთში დაობა არ გამიგონია.

ამისი მახსოვარი მე ამირინდოს სი[ტ]ყვას ვამტყიცებ ბე-
ციას ძმა ჩიკოიძე.

380. არზა ლუარსაზ მანანაშვილისა და ჯაიხოსრო ბაგარიშვილისა
მამულის გაყოფის თაობაზე არქავე II-ის ოქმი

1777 წ. 31 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4039. დედანი. ქალაღი. 32×12 სმ. მხელ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ლ უ ა რ ს ა ბ
ო ნ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს და ბ ე ბ უ რ ი ს შ ვ ი ლ ს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს.

ამდონი ხანია დავით აფხაზის შვილი აქ განლავსთ და თავს გაწყენსთ. ეგების ასე მოგხსენებოდესთ, ჩვენგან ძალა სპირდეს რა. მამულები მაგას უჭირავს და ეგევე გვიჩივის. რაც მაგას მამულების სია მოურთმევეია, მაგისი ყაბული გვაქვს, ორი მიწა დაუწერია, რომ იმ მიწებში სიტყვა მაქვს.

და რაც მაგას სიაში დავიწყებია და არ დაუწერია, ჩვენ მოგვიხსენებია: ქვემოთ რომ ვენახი აქვს და გვერდ მიწა უძევს; ქ. კიდევ ერთი ბაგა; ქ. ზ ა ქ ა რ ი ა ს რომ ვენახი აქვს მაგისგან მისყიდული; ქ. გ ო შ თ ა რ მოურავის ნასახლარი; ქ. ქვეერი არც მარნიდამ გვიჭირავს და არც ბეთალმნიდამ.

რომელიც დაგვრჩა და არ ვიცოდით, თქვენგან ბრძანებულნი დარბაისელნი რომ მობძანდებიან, იქ მოვახსენებთ. ესენი სულ გასაყოფი გვაქვს ჩემო კელმწიფევე. იანვრის კვ, ქორონიკონს უამე.

თაუში

ქ. ბატონო იოვანე აბაშიძე ქეშიკიბაშო, ოტიაჯ მდივანბეგო და დავით გავაზის მოურაო! მერე ამათის მამულების გაყოფის ერთი სხვა სიაც არის, რომელიც გასაყოფი დარჩენოდესთ, გაუყავით; და რომელზედაც სალაპარაკო კქონდესთ, იმაზე სამართალი უყავით და გაასწორეთ. იანვრის ლა, ქორონიკონს უამე.

რომელიც რომ მანდ თქვენ ვერ გა[ა]რიგოთ, იმაზე აქ ჩვენს სამართალში ილაპარაკონ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს. ერეკლე.

381. არჯა ოთარ ელაჰაქიძისა კუდიანთა ღანჯის თაოგაჯ

ერეკლე II-ის ოქმით

1777 წ. 13 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5283. დედანი. ქალაღი. 20,2×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ბ ე ლ ე ლ ა შ ვ ი ლ ი ს ყ მ ა ს ე ლ ბ ა ქ ი ძ ე ო თ ა რ ს.

ამას მოვახსენებთ: ჩემ[მ]ა მეზობლის ცოლმა კუდიანობით ხუთი ვაჟი დამიხოცა და მეც კელი შემახო ჩემ[მ]ა რძალმა და მეზობლის ცოლმა; და რომ გატყდა, რაც ილაპარაკა, თითოდ დავაწერინეთ. და ესეც გაშინჯეთ ხუთი წელიწადია იმადგან მკუდარი გახ-

ლივარ. და სამართალი მაღირსეთ ამაზედ კელმწიფევ. ფებერელის-
ია, ქორონიკონს უფე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის შო ში ა ე ს ა ყ ვ ა რ ე ლ ი ძ ე ვ! მერე
ამის რძალიც, იმის გამტეხი გოგოც და მეზობლის ცოლს, რომელსაც
კუდიანობას სწამობენ, ესენი ყველა აქ კარზე სამართალში ჩამოი-
ყვანე. თებერვლის იგ, ქორონიკონს უფე.

ამათი ჩამოუყვანლობა არას გზით არ იქნება, უნდა რომ ახლავ
ჩამოიყვანო.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეჯელ ცხებულს,
ერეკლე.

382. არჯა ციციოვილიანისა მამულის თამაზაჲ ერაქლე II-ის ოქმით

1777 წ. 14 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 191. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი.
24,5×15,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემ-
დეგ ნახმარია ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ჰირი მოსცეს ცი-
ცი შვილებს ნიკოლოზს და ამილდაბარს.

მერე ამას მოვახსენებთ: მოგვხსენებათ, რომ საბრალო მამა-
ჩვენი ავის დროს მიზეზითა და სახლის კაცების შფოთით თავის
ქვეყანაში ვერ შემოიციდა, კახეთს გიახლათ, თქვენს საფარველს შე-
მოვედრა და თქვენის მოწყალებით ჩვენც იქ დაგვზარდა. და მამის
ჩემის წილი ყმა და მამული ჩვენს სახლის კაცებს ეჭირა მძლავრო-
ბით. და ახლა თქვენის მოწყალებით ჩვენის წილის მამულის პატ-
რონი გახლავართ და სწორ[ე] წილს არ გვიდებენ. ახლა პ ა ა ტ ა ს.
სამღებრო უჭირავს, ყველას საერთო არის, ჩვენ წილს არ გვიდებს.

ამას გვედრებით, რომ ერთი ოქმი გვიბოძოთ: ან იქ გამირიგ-
დეს და ან თქვენს სამართალში გვალაპარაკოთ, რომ ჩემის სამკვიდ-
რებელისაგან არ გამოვიკვნეთ. თქვენს მზესა ვფიცავთ, რომ ჩვენს
ოჯახს ეს არ წართმეოდეს, თუ არ მძლავრებითა და ერთმანეთის
შფოთითა რა მიეღოსთ. და ამაზე სამართალი გვაღირსეთ თქვენათ
გასამა[რჩევბლათ], ბედნიერო კემწიფევ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ციციის შვილს პა [ა] ტას ასე უამბეთ. მერე ამ არზით შენი სახლისკაცი ნიკოლოზ და ამილლაბარ სამლებროს საქმეზე რომ გიჩივის, თუ ამაზე ერთი სამართალში შესაწყნარებელი სიტყვა არა გქონდეს რა, მანდავ ძმურებ სიყვარულით გაურიგდი, ნულარ აჩივლებ. და თუ სიტყვა გქონდეს, ჩვენს სამართალში მოჰყევ. თებერვლის იდ, ქორონიკონს უამ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

383. არზა ზაზა დეანოზიშვილისა გამოჯლის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1777 წ. 10 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2060. დედანი. ქალაღი. 17,5×10,2 სმ მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ქირი მოსცეს ანაგურს დეკანოზის შვილს ზ ა ზ ა ს. ა ნ ა გ ი ს მთაში წისქვილის ალაგები დაიქირეს, ვ ა რ ა მ ა შ ვ ი ლ მ ა ბ ე უ ა ნ მ ა ორი საწისქვილო დაიქირა და ჩვენ ოთხმა კომლმა ერთი საწისქვილო დავიქირეთ და ვარამაშვილი ჩვენც გვართმევს.

ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ ვარამაშვილი ორ წისქვილს დასჯერდეს და ეს ერთი საწისქვილო ჩვენ დაგვანებოს ოთხს კომლს კაცსა. ღმერთი გაგიმარჯვებს. თებერვლის ივ, ქორონიკონს უამ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ვარამაშვილო ბეჟან. ეს ერთი საწისქვილო ამათ დაანებე. და თუ ერთი ჭეშმარიტი სიტყვა რამ გქონდეს, ჩვენ მოგვანსენე. თებერვლის ივ, ქორონიკონს უამ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

384. არზა იონანე კენბელაშვილისა გამოსალღების თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1777 წ. 10 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 23. საბუთი № 112. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[112 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს ი ო ა ნ ე პ ე ნ ტ ე ლ ა შ ვ ი ლ ს ა. ვ ე რ ა ზ ე დ ყველაზედ თავში ერთი

გაპარტახებული ბალი იყო. ჭირიანობის წელიწადს ეს გაპარტახებული ბალი თორმეტ თუმნად ვიყიდე და ნათლისმცემლის უდაბნოს შევესწირე და შეწირულობის სიგელიც მივართვი. ამ ბალს მევე ვაკეთებ. რასაც თქვენს წყალობას თითო-ორორს შაურსა ვშობ, იმ ბალზედ ვაგებ, ეგების მანამ ცოცხალი ვარ გაეკეთო; ამის მოსაგალი უდაბნოში მიდის.

ახლა მოსულან, სამოც-ოთხმოც ვაზსა მთხოვენ იასაულები, დათხარე [118] და მოგვეცო. ღმერთია მოწამე, ქვემო ბალებში ვაზს ზოგს ფასით ვყიდულობ, ზოგსა ვშობ და იქ ვპყრი. ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით, რომ ამ ბალს ვაზი არ ეთხოვბოდეს ან სხვა რამ ბალების ხარჯი. ღმერთი გაგიმარჯვებს მარტის 8, ქორონიკონს უმე.

მონა თქვენი და ჩემი მ ა ქ ს ი მ ე ც, ბ ე რ ო ა ს ბალიც იმის მზითევია.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. ვინცავენ ბალების მოასილნი იყუნეთ, რადგან პენტელაშვილს თავისი ბალი წმინდის უდაბნოსათვის შეუწირავს, ნურც მუშას და ვაზსა სთხოვთ და ნურც ღვინოსა და ვარდს.

მარტის 8, ქორონიკონს უმე.

385. არზა შერაზაან ბანილიშვილისა ხმების თარაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1777 წ. 19 აპრილი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3034. დედანი. ქალღი. 20,7×10,6. მხედრულა. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახშირია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ამ ილახორის ნაზირს ბასილისშვილს შერმაზანს.

ორი კვამლი კაცი მყავს ნადირაძე [და] ხატიას-შვილი, კარბს იდგენ. ახლა თებერვალში მე აქ მორიგეთ გახლდი, ბეჟან ამილახორის შვილი მისულა და იმ ჩემის კაცებისათვის სახლები თავს დაექცია და ავათაც მოპყრობოდა; და ჩემი ცოლშვილიც გამოეყარა.

ჩემი ერთი კაცი ნადირაძე აყრილა, კახეთს ჩასულა; და ერთი საერისთოს გასულა.

ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობა გვიყავით, რომ ის ჩემი კაცნი საცა იყოს, ამიყაროს და მევე მომეცეს. რადგან იმ ქვეყანაში არ მაყენებენ ჩემის კაცით, თქვენს საზრძანებელში, საცა მერჩომილება, იქ დავდგები. აპრილის ია, ქორონიკონს უმე.

თაეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! მერე თუ ბეყან ამილახორიშვილს უჩივი, სამართალში მოდი და ელაპარაკე; და რასაც შეუხვალ, სამართალი მოგეცემა. და კაცების აყრისა რომ მოგიხსენებია, ამისი სხვა ოქმი მოგეცემა, რომ შენი კაცები მოგცენ. აღიწერა აპრილის ით, ქორონიკონს უმე.

ბეჟდი: ქნარს მისცემს, დავით მიქობზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

386. არზა პაბაბა ციციშვილისა საზღვაროს თაოააჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1777 წ. 8 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13660. დედანი. ქალღდი. 35×14,5 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათ მიწა-მტვერს ციციის შვილს პაატას.

ბატონის პაპის თქვენისა და ბიძის თქვენის წყალობის წიგნი მქონდა, მამის ჩემისათვის მძორეთის სამღებრო ეზოძებინათ. მოგართვით წყალობის წიგნი, თქვენც წყალობა გვიყავით. ორი თქვენი წყალობის წიგნი მაქვს და ერთი წყალობის წიგნი ბატონმა დედოფალმან გვიბოძა.

ახლა რომ კახეთს ბძანდებოდით, კიკოლანოდარი ს-შვილი იქ ჩამოსულიყო, არზა მოერთმია: საერთო არისო სამღებრო და წილს არ მიდებსო; ოქმი გებოძათ.

ქარელში რომ გა[ა]კეთეს, ორი წელიწადი ბატონს დედოფალს ეჭირა სამღებრო, თუ სიტყვა ქონდა ვისმე, რატომ არ მოგახსენესთ?

რაც ციციშვილი არის ყველაზე უკანასკნელი და უმცროსი კაცის შვილი არის, შფოთისაგან არ მოგვასვენა არც შინ და არც კარწი. როცა სხვანი მელაპარაკნენ და სიტყვა ქონდეს ვისმე, ჩვენი უფროსი სახლისკაცი სალთხუცესი ზაქარია, დემეტრე, პა-

პუნას შვილი გოგია და კიდეც სხვანი. ისიც მაშინ შელაპარაკოს ღეთის წინ და თქვენს წინ სამართალში.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთის ოქმის წყალობას ვითხოვთ: ამდენის შფოთისაგან მოგვასვენოს და დაგვეხსნას. ღმერთმან თქვენი რისხვა მამცეს და ღეთისა, თუ ის თქვენი წყალობა არა მქონოდა, ჩვენი გაძლება და ცხოვრება ან ერთი წელიწადი იქნებოდა იმ ქვეყანაში.

აღიწერა აპრილის თხუთმეტს, ქორონიკონს უფე.

თავი

ქ. ჩვენი ბძანება არის! მერე ეს სამღებრო ამ პაატას მამას ბატონის პაპის ჩვენისა და ბიძის ჩვენისაგან ნაბოძები ჰქონდა და ჩვენც ამ პაატასათვის გვიბოძებია. ჩვენი ოქმებიცა აქვს. ამაში არც ნიკოლოზ ნოდარიშვილს და არცა ვის სხვას კელი არა აქვს. ამ პაატასი არის. აღიწერა მაისის 8, ქორონიკონს უფე.

ბეჭელი: ქნარს მიეშ, დაეით მიკმობს ძელ კახეთის მეხუდ ცხებულს, ერეკლე.

387. არჯა ალაშ ხარანგოზისშვილისა შმის თაოაჲჲ

ერეკლე II-ის ოჲმით

1777 წ. 12 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2559. დედანი. ქალაღი. 20,2X15,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ადამს ყარანგოზისშვილსა. ბეჲან ერისთვის მკლელი დიდებას შვილის თქვენგან წყალობა დაგვემართა. ჯიმ შერც თვლებს თხრიდა; იმისგანც მამაჩემმა იპატივა და იმანც დაუთმო; და ჩვენ გვახლდა და ჩვენი ერქვა; მამას ჩემსაც თქვენ გებოძა ყმათა და წყალობა დაგვემართა.

ქაიხოსრომ ლაპარაკი დაგვიწყო: თუ ბატონის წიგნი არ იღე, არ დაგანებებთო, ბატონი მე მიწყენსო. და თქვენ ოქმი გვობოძეთ და წყალობა დაგვემართა. იმ ოქმს არ დასჯერდა. მეორეთ კიდე გვიბოძე და [ა]სე ბეჯითი იყო: და[ა]ნებთო, სამჯერ ეწერა და დამნებდა.

რადგან თქვენი წყალობა გვებოძა, ბეჯითი წიგნის მოწყალებას გვეედრები, სალაპარაკოთ არ გამიხდეს და დამიბტკიცოთ თქვენი

წყალობა. თუ თქვენი საწყენი არ იქნებოდეს, ერთი ობოლი ვახლავარ და თქვენი წყალობით დავრჩე, ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის დ, ქორონიკონს უაფ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ადამ ყარანგოზის შვილო! შენ რომ ამ არზით მოგიხსენებია — თქვენგან მოცემული ოქმი გვაქვს, ჩვენც ასე გვახსომს. მაგრამ ის ჩვენი მოცემული ოქმი [მო] გვიტანე, გვიჩვენე და იმ ოქმს¹ გავშინჯავ, თუ იმ ოქმით ეს კაცი თქვენთვის გვიბოძებია, წყალობის წიგნსაც დაგიწერათ და გიბოძებთ. მაისის იბ, ქორონიკონს უაფ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

388. არზა გიორგი ჯილავლარისა სარგოს თაოგაჯე ლეთონ ბატონიშვილის ოპიით

1777 წ. 14 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 2543. დედანი. ქალღლი. 21,3×11 სმ. მარჯვენა ქვემო კიდე მოხეულია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახშარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ძის ლეონის კირი მოსცეს ჯილავლარს გიორგის.

რა თქუნ რუსეთი დამ მობძანებულხართ, ჩემთვის ორის თუმნის მეტი არა გიბოძებიათ რა. მოგეხსენებათ, რაც თქვენგან არ მებოძება, სხუა რიგათ ერ[თის რისამე] საშოვარი არა მაქვს რა.

ორი თუმანი ვალი ამილი[ა]... * მეტად მაწუხებენ და... * ამას წინათაც ხომ თა... * ბოძება მიბძანეთ.

დიდათ გევედრებით, კარები... * [სხ]უა რიგის მოწყალებით კელი აღმი[პყროთ]. ღმერთი გაგიმარჯვებს. აპრილის 13, ქორონიკონს უაფ.

თავში

ქ. ამ არზის მომრთმევო! ამ რამთენსამე დღეს კიდევ მოიცადე და გიბოძებთ. მაისის ე, ქორონიკონს უაფ.

ბეჭედი: მჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

¹ ოქმის.

* აკლია ორი-სამი სიტყვა.

ქ. ანანურის იჯარადარო! ამ არზის მომრთმევეს შვიდი მინალ-
თუნი მოეც წლევანდელის ჩვენის იჯარის ანგარიშიდამ და რომ მოს-
ცე, ყაბზი მოაწვრინე. მაისის იდ, ქორონიკონს უაე. ლეონ

**389. არზა დიმიტრი ბაზიერთხუცასისა მავალის თაოგაუჲ
ლეონ ბატონიშვილის ოპიით**

1777 წ. 2 ივნისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 4059. დედანი. ქალაღი. 21,9×10,5 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნაწმარია წერტი-
ლი. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს, რადგან იგი არზაზე ადრე ვერ
დაიწერებოდა. შდრ. საბუთი № 394.

ქ. ლმერთმან ყოვლად მოწყალის მეფის ძის ქირი ბაზიართხუ-
ცესს დ ი მ ი ტ რ ი ს მოსცეს.

მერმე ამას მოგახსენებ ჩემის კემწიფის შვილს: ა ხ მ ე ტ ა ს
ეკესი საკომ[ლ]ოს მამულის წყალობა და ვ ი თ ი ს ა და ს ა ჩ ი -
ნ ო ს ი * გვქონია თქვენგან გ ი ლ და შ ვ ი ლ ი ს ნაქონი ბეითალ-
მანი. ახლა, ის საკომ[ლ]ოები მეკარგება. სულ ამ გილდაშვილს
უქირავს.

ამ წყალობას ვითხოვ: თუ ამას უქირავს დამანებოს; თუ არადა,
გამირჩიოს ჩემი მამული. ჩემო კემწიფე! ორის თქვენის მოთაბარის
კაცის წყალობა მიყავით, რომ ამ გილდაშვილს ჰკითხოს ამ მამულის
საქმე, რას მოგახსენებს. ივნისს ბ, ქორონიკონს უაე.

თავში

ქ. ბატონისშვილის ლეონის კეთილად სახსენებლო მდი-
ვანო და ვ ი თ და მ ა ნ უ ჩ ა რ ! მერე თქვენ ორნივ გ ი ლ და -
შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს თ ა ნ უ ნდა მიხვიდეთ და ჰკითხეთ: ამ არ-
ზით დიმიტრი ბაზიერთუხ[უ]ცესი ასე რომ ჩივის მამულზე. ამისი
პასუხი რაც ჰქონდეს, წერილით გვაცნობოს. მაისის ლა, ქორონი-
კონს უაე.

ბეჭედი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მქესა.

* „დავითისა და საჩინოსი“ ჩაწერილია სტრიქონთ შუა.

ცსა. ფ. 1449. საბ. № 2406. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს სამარადისოდ მლოცველს ნიქოზელ ეპისკოპოზს დავითს.

ამას მოვახსენებთ. ნიქოზს ეკლესიის მამულები აქა და სხვაგან ვახტანგ გორგასალს შეუწირავეს, როგორათაც დიდის მფეთისთემურაზის ბოძებული გუჯარი აცხადებს და სხვათ მეფეთა და დედოფალთაგან ბძანებული და დამტკიცებული არის, და წმიდათ პატრიარხთაგან უცილებლობისათვის წყვეა-შეჩვენების წიგნი ძვეს; მაგრამ ეამთა ვითარებით სხვათა დაუპყრია ეკლესიის მამულები და გარდაიცვალა.

მერე ნეტარად ქსენებულს მეფე ვახტანგს ამ მამულეზის მოკითხვა უბძანებია: და ვისაც ეულად ეჭიროს, გამოერთავსო; და თუ ვისმე ეყიდოს და სარწმუნო იყოს, მამული ეკლესიასვე დარჩეს და ფასი ვისაც აულია, იმანვე მისცესო — ამ წესით ოქმი უბოძებია. მაგრამ მოურნე რომ არავენ ყოფილა, დარჩომილა; ეკლესიაც, დიად, უპატრონოდ იყო და მამულებიც დაქარგული.

რა თქვენის უმაღლესობის მოწყალემა საქართველოში განეფინა და ჩემდაცა მოიწია და ამ ეკლესიაში გიახელ, რაც ჩემგან შეიძლებოდა, მოვლას ვეცადე და მამულების საქმე ნეტარად ქსენებულს კელმწიფე მამა თქვენს მოვახსენე და ძველი წიგნებიც მივართვი. ოქმი გვიბოძა მეფის ვახტანგის ოქმის მზგავსი; თქვენ მოვახსენეთ და ოქმი გვიბოძეთ იმავე წესით. იასაული ზა [ზა] ხერხეულიძე გახლდათ, ზოგი რომელიმე გამოვიტანეთ და ზოგი დარჩა. პაპუნა ფალეენის შეილისათვისაც გებძანათ დახსნა მამულებისა. ის იასაულიც და პაპუნაც თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქმნენ და ისევ დარჩა. მე მოხუცებული გახლავარ და ვამ თუ არავენ ინალვლოს იმ ეკლესიისათვის.

ამ მოწყალეზას ვითხოვ ჩემის კელმწიფისაგან: ვისაც ამ ეკლესიის მამულები უჭირავეს, თუ ნასყიდი არ იყოს, ეკლესიასვე დანებდეს. და თუ ნასყიდი იყოს, ზოგი ეკლესიას თქვენ შეეწიენით და ზოგი მე შემაძლებინეთ. და ზოგი მამული ვისაც უჭირავეს ეკლესიისა, იმან დაიკლოს, რადგან ამდენს ხანს მამული უჭამია.

ეს ეკლესია თქვენგან აღეგება და მეორედ თქვენგან შეწირული ექნება, თქვენი სადღეგრძელო და ძეთა თქვენთა მოსახსენებელი

საუკუნოდ. თუ თქვენი მოწყალება იქნას ამ ეკლესიისათვის ზრუნვისა, ამილახორს იესეს უბძანეთ იასაულობა და დიასამიძე იოანეც იახლოს. და რომელიც თქვენი ბძანება იყოს, აღსრულდეს. ჩემგან მოხსენების ვალი იყო და ნება კელმწიფისა არს. ტყვილად ბევრს უჭირავს. თქვენს უბძანებლივ ვერ გამოვიტანე. მაისს გ, ქორონიკონს უფე.

თაუზი

ქ. ბატონო ამილახვარ-მდივანბეგო იესე და დიასამიძევე მინბაუო ივანე! მერე ყოვლად სამღვდლო ნიქოზელი ამ არზით ასე რომ ჩივის, ეს თქვენ კარგათ გამოიძიეთ. მაგ ეკლესიის მამული ვისაც უბრალთ ეჭიროს, გამოურთვით და ნიქოზელ ეფისკოპოზს მიაბარეთ. და ვისაც ნასყიდი აქვს, უნდა დაახსნევინოს, ესენი სამართლიანის საქმით თქვენც ურჩიეთ. თუ ერთი კეუმარიტი სიტყვა აქვს ვისმე, მოგვახსენოს. აღიწერა ივინის გ, ქორონიკონს უფე.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

391. არზა ზაზა ამირაჯიბისა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1777 წ. 3 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 10537. დედანი. ქალაღი. 23X14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნანმარია ორი ან სამი წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის¹ კირი მოსცეს მათს მონას ამირეჯიბს ზაზას.

პაპის ჩემის განაყარს თავისი მამული თაქთაქის შვილისათვის მიეყიდნა. ახლა ეს ოთხი-ხუთი წელიწადია თქვენმა ნათლისდემამ საყბუერი ჩამოხსნა და ხელახლა მამული მიყიდნია.

ამ წყალობას² ვითხოვ, რომ ჩემი ნასყიდი მამული დამნებდეს თქვენი რისხვა მქონდეს, თუ ან სახლისა ან ყმისა იმაში მამელოს რამე. ერთი ოქმი მებოძოს იქ[ა]ურს მომ[ს]წრებს კაცებზედ ჩემი ნასყიდი მამული ხომ არ არის, თქვენის ნათლისდელის ნასყიღია.

¹ ხელმწიფის. ² წყალებას.

ერთი წ[ვ]რილშვილია, იმ[ი]ტომ იყიდა. ამ წყალობას ვითხოვ: ასეთი ოქმი მეზობოს, უშფოთრათ თ[ა]ვისი ნასყიდობა და[მ]ნებდეს, თუ რამ გამოსავალი იქნებოდეს, არავინ ეცილებოდეს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალი მოიღვეით. თიბათვის გ, ქორონიკონს უფე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ი ვ ა ნ ე დ ი ა ს ა მ ი ძ ე ვ! მერე ამ ზაზა ამირეჯიბის სახლობას რაც მამული უყიდნია, იმასთან ვის რა საქმე ექნება. რომელიც ნასყიდობის წიგნში უწერია, ის მამულები გაურჩიე[თ] და ზაზა ამირეჯიბს მოაბარე. იმ მამულიდამ რაც სამართლიანათ ერგება, ამისი არის.

თუ ერთი ჭეშმარიტი სიტყვა არავისა აძეს, უბრალოთ დავას ნურავინ დაუწყებს. და თუ ჭეშმარიტი სიტყვა აქვს ვისმე, მოგვახსენოს. თიბათვის გ, ქორონიკონს უფე.

ბექელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ა ო ნ ა კ ლ ე.

392. არჯა ღავით კურღლელაშვილისა გაჰის თაოგაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1777 წ. 13 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 522. დედანი. ქალღლი. 16×10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახარია მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს კახეთის იჯარადარს კ უ რ დ ღ ე ლ ა შ ვ ი ლ ს დ ა ვ ი თ ა ს.

ბ ო ღ ბ ე შ ი სამღებრო ხომ შეწირულია და იმასთან კელი არა მაქვს. და რომელიც სომეხი საბოღბლოში ვაჭრობენ, ბოღბელი იმათ ბაეს არ მაძღვეს.

ჩემო კელმწიფევე, შფოთის მორიღალი კაცი გახლავარ, ბოღბელიც აქ გახლავსთ და მთელი ქიზიყიცა მოიკითხეთ და ეს ჩუენი საქმე გაარიგეთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს, რომ ეპისკოპოზის¹ წყევლის, დიად, მეშინიან. ივნისს იბ, ქორონიკონს უფე.

თავში

ქ. ყოვლად სამღვდელოვ უფალო ბ ო ღ ბ ე ლ ო დ ა ვ ი თ! მისი უწმიდესობა ჩვენი ძმა პატრიარხიც აქა ბძანდება, გაღმობძანდით და

¹ ეპისკოპოზის.

ეს საქმე სასამართლოებიდან უნდა გარიგდეს ჩვენთან. ივნისის ივ-
ქორონიკონს უფე.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით შიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლა.

393. არზა კალაუარის მოურავის დიმიტრისა და ომანისა უმის თაოგაზაე არეკლე II-ის ომით

1777 წ. 30 ივნისი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1310. დედანი. ქალაღი. 21X11,6 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი ან ორი
მკიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს კალაურის
მოურავს დიმიტრის და ომანს.

მოგეხსენებათ ბიძის ჩემის ზაზას მოურაობაში ჩუენს შე-
უტყობრათ ზაზას ბასოშვილი გაეაზადებინა სამოურაო ულუ-
ფაზედ და წიგნი მიეცა.

ამას წინათ ოთხი წელიწადი თქუენ თელავს ბძანდებოდით,
თქუენ მოგახსენეთ და ოქმი გუიბოდეთ: რაც თქვენი ულუფა ძველად
სდებოდესთ, ისეე უნდა გაძლიოსთო.

შარშანს წინ ბატონი დედოფალი რომ თელავს ბძანდებოდა. ამ
ბასოშვილს დედოფლისათუის ტყუილად მოეხსენებინა: ბატონმაც
დამიმტკიცა და კათოლიკოსმაც გამა[ა]ზადესო, თქუენც დამიმტკი-
ცეთო, დედოფალსაც დაემტკიცებინა.

ჩუენო კელმწიფეე, ის თქუენგან ნაბოძები ოქმი დამეკარგა და
ეს ბასოშვილი ჩუენს განწესებას ულუფას არ მძძლევს. წყალობას
ვითხოვთ, რომ ქრთი ოქმი გუიბოდთ, რომ ჩუენი ულუფა გვაძ-
ლიოს. ღმერთი გაგიმარჯუებს. ივნისის იე, ქორონიკონს უფე.

თავში

ქ. ჩუენი ბძანება არის კალაურის მოურაო დიმიტრი და ომან.
ამ არზით რომ ასე მოგეხსენებიათ თუ ან ჩუენი წიგნი აქვს რომ
ულუფა ამოგვეკვეთოს და ან ჩუენის ჩამომავლობისა, ხომ ვერ გა-
მოვართმევთ. და თუ არა აქვს და როგორც სხუვას გამოართვათ, ისე
ამას გამოართვით. ივნისის ლ, ქორონიკონს უფე.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით შიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლა.

394. არზა ქაიხოსროსი ღა ღიმიტრისა მამულის თაოგაჲჲ
ლეონ ბატონიშვილის ოჲჲჲ

1777 წ. 1 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3508. ღედანი. ქალღდი. 18,5×15,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. შღრ. საბუთი № 389.

ქ. ღმერთმან ყოვღად მოწყალის მეფის ძის ქირი ქაიხოსრო
მოურავს და ბაზიერთხუტეკს ღიმიტრის მოსცეს.

მერმე ბატონის მამითქვენის წყალობა და თქვენი წყალობა მა-
მული გვექონია ახმეტას: გიღდაშვიღის ღავით სა-
ჩინო შვიღის ნაქონი ბეითაღმანი მამული ღიმიტრის ბოძებია
და მოურავს ღაკარგუღის გიღდაშვიღის ნაქონი ბეითაღმანი ბოძე-
ბია. ახღა ეს თქვენი წყალობა მამული გვექარგება, ამ გიღდაშვიღს
უქირავს. სულ ამას გვეღდრებით, რომ ორის მუთაბრის კაცის წყა-
ლობა გვიყოთ, რომ გიღდაშვიღს გიორგის ეკითხოს,
რას პასუხს გვაღღეღს; ან იმან უნღა მოგვეღს და ან გაგვიღრჩიოს.
ღმერთი გაგიმარჯვებს. იენისის ბ, ქორონიკონს უღე.

თაეში

ბატონის შვიღის ღეონის კეთიღად სახსენებეღო
ღღიღანო ღავით და მანუჩარ! მერე თქვენი ორნივე გიღ-
დაშვიღს გიორგისთან უნღა მიხვიღეთ და ამ არზით ქაიხოსრო მოუ-
რავი და ბაზიერთხუტეკისი ღიმიტრი მამულზე რომ ჩივის, ამისი პა-
სუხის წერიღით უნღა გვაღცნობოთ, მთიბათვის ა.

verso

ქ. გიორგი გიღდაშვიღმა თავისი სახღისკაცების ბეითაღმანის
მამუღის საქმე ასე გა[ა]რჩია: როღესაც ისინი გაუყრეღნი ყოფი-
ღან, რომეღიე ამაში სახეღღობრივე სწერია, იმ ჩემის სახღის კა-
ცების წიღათ ესენი გამიღგონია და მინახავს: გოგოღაშვიღი
გიტა, ყაფანღარის შვიღი შიო, მამუქას შვიღი
პატარა, მამუქას შვიღი თეღვღოღე, პაპნი, გაბი-
ტას შვიღი ბერი, გაბიტას შვიღი მამუქა, ყა-
ფანღარი ივანე.

ეს რვა საკომღო მინახავს და გამიღგონია გიღდას შვიღის
საჩინოსი და პაპუნასი. და როღესაც გაყრიღან, მასუ-
კან რომეღი რომელს რგებია სახეღღსახეღღობრივე მე არკ ვიციო და
არკ მახსოღსო. ის ღავთრიღამ უნღა გაიღრჩეს. და ამ რვა კომღს ნა-

ქონი მიწა თუ ნასახლები და ნავენახეები, რომელიც მე ვიცი, ვცელა ზაალ ეშიკალაბაშისათვის მიჩვენებია და დამიწერინებია. და საღალღოში იმათს ნაქონს ხოდაბუნსაც გაჩვენებ და საღალღოც გასაყოფია.

ბეჭედი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

395. არზა ზაალ საუვაარელიძისა ვაჟულის თაოზაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1777 წ. 18 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3016. დედანი. ქალაღი. 16,3×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს საბატონის-შვილოს საყვარელი ძე ზაალს.

უნაძე მამუკა სასახლეს მედა[ვ]ე[ბ]ა, ჩემი არისო. ჩემ[ო] კელმწიფევე! თუ ნასყიდი აქვს, ნასყიდობის სიგელი გამოიღოს; თუ თქუენგან ჰბოძებია, წყალობის წიგნ[ი] ექნება, რაღა სიტყუა მექნება. და თუ წიგნი არა აქვს, გული მაჯეროს და რაერთსაც ფიცი გაიტანს, გაიტანოს. მე უჯეროთ იმას მამულს არ დავანებებ. და ნება თქუენია. ივლისის ია, ქორონიკონს უაე.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო მამუკა უნაძევე! ასე რომ გიჩივის, ამას გაუსწორდი, ერთმანეთს გარიგდით, თორემ თუ სამართალში რომელიმე გამტყუნდით, გარდაგხდებათ. ივლისის იმ, ქორონიკონს უაე.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

396. არზა იანე თაჰთაჰისუვილისა ღალის თაოზაჯე იანე

მღივანეების ოქმით

1777 წ. 4 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3014. დედანი. ქალაღა. 16×12,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონის ამილახვარ-მღივანეების ჰირი მოსცეს მათს მიწას თაქთაქის შვილს იანეს.

მერე ამას მოვახსენებთ: დაგვრიელებს კ უ ს ი რ ე თ ი დ ა მ ა ჩემი მამულის ბრა წამოუღიათ. ამ წყალობას ვითხოვთ: ერთის იასაულის წყალობა დამემართოს, ჩემის მამულის ბრები მევე მამბარდეს. და თუ სიტყვა ქონდეს ვისმე, თქვენს სამართალში მელაპარაკენ. აგვისტოს დ, ქორონიკონს უფე.

თავში

ამ ი ლ ა ხ ო რ-მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ი ს ი ე ს ე ს დიდო იმედო საყვარელიძე შიოშ! მერე ეს იასე თაქთაქისშვილის შვილი ამ რიგათრომ ჩივის, ეს ღალა სულ აუკრიფე და მოეც. თუ სიტყვა ქონდეთ, მერემე მოვიდეს, სამართალში ელაპარაკენ. აგვისტოს დ, ქორონიკონს უფე.

ბეკელი: მე ამილახორ მსაჯულად სპათსპეტ ვარ მეფის მარჯულად, ი ე ს ე.

397. არზა მზავაბუკ ხაშლანიშვილის ხმავისა ბეგრის თაოგაზი
ერეკლე II-ის ოქმით

1777 წ. 14 აგვისტო

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 18. საბუთი № 1. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[1] ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის ჭირი მ ზ ე ქ ა ბ უ კ ყ ა ფ-ღ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ყმას კურჩიკამელს ი მ ე დ ა ს, ს ა ბ ა ს და და თ ე ნ ა [ს] შვილს პ ა პ ა ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს კელმწიფეს. ჩვენ ხიზანი კაცნი გახლავართ და ჩვენი შეწუხება ბევრი ყოფილა, მაგრამ აქამდის არავისთვის შეგვიტყობინებია, ამისთვის რომ გულშემატივარი მეპატრონე არავინ ყოფილა ამ ქვეყანაში.

ახლა რადგან მართლმადიდებელი მემკვიდრე კელმწიფის შვილი მობბანდით თქვენს ქვეყანაში, ამ ვედრებას მოგახსენებთ, რომ აქაურის ბეგრის და ჯაფისაგან დღეს აქამდის ბატონის ჩვენისათვის არა გვიმსახურია და ახლა ესეც სამსახურს გვალონებს.

ღმრთის გულისათვის ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით, ორგან სამსახური არ შეგვიძლიან, რომ მარტო ბატონს ჩვენს ვმსახუროთ. გვესმის, რომ ჩვენს ბატონს წყალობთ. და ეს წყალობა გვიყავით, ორგან არ შეგვიძლიან სამსახური. მარიამობის •, ქორონიკონს უფე.

ბ ა ბ ა ნ ა ვ ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ო ! მერმე ეს მზექაბუკ ყაფლანის-
შვილის ყმები კურწიკამელი შ ა ბ ა ა ნ ი რომ ასე ჩივიან, ამათ-
ზე თვალ-ყური შენ დაიჭირე და ნურავის შეაწუხებინებ, უბრალოს
ბეგარაში ნუ გარევე. ესენი მარტო თავის ბატონს მზექაბუკს უნდა
ემსახურნენ. აგვისტოს იღ, ქორონიკონს უფე.

**398. არჯა ციხისთვის შვილის იოსაბისა მამულის თაოგაჯე
დარეჯან დედოფლის ოპიით**

1777 წ. 29 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6640. დედანი. ქალაღი. 18,2×11,2 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალე დედოფლის ქირი მოსცეს ცი-
ხისთვის შვილს ი ო ს ე ბ ს.

მერე ამას მოვახსენებთ, რომე მის სიმაღლე მეფემ მამულის
წყალობა მიყო, სიგელიც მიბოძა და ოქმიც გ რ ი გ ო ლ სალთხუ-
ცეზედა. მღივანზედა ჯ ა რ დ ა ნ ზ ე დ ა. ამათაც როგორც ბძანება
ქონდათ, ისე მამული გამიყვეს და მამაბარეს. იმანვე აღარ[ც] მა-
მულში შემეშო და აღარ[ც] წისქვილში, ჩემს გამიჯნულს მიწაში
სახლი გა[ა]კეთა. მღივანი ხუმე თქვენი ქირის სანაცლო შეიქნა.

ამთენს მოწყალეობას ვითხოვთ, რომე სალთხუცესზედ ერთი ოქ-
მი მიბოძოთ, რომე ერთი ძირი ნიგოზი მაი[ნ]ც დავებერტყო თქვენათ
საღლეგრძელოთ. მარიამობისთვის კო, ქორონიკონს უფე.

ქ. ბატონო სახლთუხუცესო! ამ არზის პატრონს ბატონის ბძანე-
ბა, ოქმი და სიგელი აქვეს და როგორც სიგელში ეწეროს ამას, ეს
თქვენ გაურიგეთ აგვისტოს კო, ქორონიკონს უფე.

ბეჰედი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ.

**399. არჯა ციხისთვის შვილის ოგლის იოსაბისა მამულის
თაოგაჯე ვარეკლე II-ის ოპიით**

1777 წ. 10 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6639. დედანი. ქალაღი. თავი აკლია.
16×11,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი ციხისთვის
შვილის ობოლს ი ო ს ე ბ ს მოსცეს.

ჩემო ხელმწიფევე, ფშაველში თქვენგან მამულის წყალობა და-
შემართა და როგორც თქვენი ბძანება იყო, ისე მამბარდა. მაგრამ
ციხისთვის შვილმა შ ა რ მ ა ზ ა ნ მ ა ჩემს გამიჯნულს მამულში
ისევ სახლი აავო და მიჯნები კი მოშალა. თუ ვეტყვი რასმე, სადაც
ვერანა რამ არის, იმისას მეტყვის — ის არის შენი მამული, იქ ჭა-
მეო. თუ იმას ვერ უჭამია შორი მამული, მე როგორ შევიძლო იმ
მამულის ჭამა.

ჩემო ჯელმწიფევე, თქვენი ბძანება არავინ გაიგონა, გვიმწარე-
ბენ თქვენს წყალობას და გვიჯდენენ, ისევ თქ[ვენვე მა]ინც მიირ-
თვით თქვენი მამული. ენკენისთვის თ, ქორონიკონს უფე.

თავში

...* ჯ ა რ დ ა ნ ს... [ციხისთ]ვის შვილს [ასე ეუწყოს:] ამის-
თვის რა[ც] მამული გვი[ბოძებია, დაანებ]ოს, ნუ ეცილება და ნუ
აწუხებს, თვ[არ]ემ თუ კიდევ ცილობა დაუწყო და შეაწუხა, [უ]ნა-
სალოთ (?) ველარ მოგვ... [მამულ]ში სახლი [რომ] აუშენებია, ახ-
ლავ მოუშალე. და შენც ამას ყური მიუგდე, ძალა არა უყოს რა,
თვარემ ჩვენი საწყენი იქნება. ენკენისთვის თ, ქორონიკონს უფე.

თუ სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ვ რ ე კ ლ ე.

400. არჯა ამსანაშვილუაზისა მამულის თაოგაზე გიორგი ბაგონიშვილის ოკმით

1777 წ. 20 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11056. დედანი. ქალაღი. 19,8×10,4 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ძის გიორგის ჭირი მოსცეს
დგურიელს ბერს ფალვენისშვილის ყმას ქ ე ს ა ნ ა შ ვ ი ლ ს შ ი ო ს
და მის ძმას გ ლ ა ხ ა ს.

ი ე ს ე თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ მ ა ოცის დღის მიწა წამარ-
თო უსამართლოთა და უბატონის ოქმით. ერთის ოქმის წყალობა
გვიყავი, რომ სამართალში მომყუეს. თუ იმისი იყოს, ღმერთმან
მშვიდობაში მოახმაროს. თუ ჩემი იყოს, მომცეს ჩემი მამულები.
ღმერთი გაგიმარჯვებს. ოკლომბრის იბ, ქორონიკონს უფე.

* თავი მოხეულია.

თავში

ქ. ბატონო მილახვარო მდივანბეგო იესე! მერმე ამ არზის პატრონი¹ რომ თაქთაქისშვილს უჩივის, მანამდისინ სამართალში არ ილაპარაკონ, ამას ბარა არ უნდა წაართოს. როდისაც სამართალში ილაპარაკონ და გაიმტყუნონ, მაშინ გამეერთმევა. ღვინობისთვის კ, ქორონიკონს უფე.

ესენი თქვენთან ალაპარაკეთ, რომელსაც სამართალმა მისცეს, განაჩენი უბოძეთ.

ბეჰელი: მეფის ძე გ ი ო რ გ ი.

401. არზა ნინია გაგუარიშვილისა უფის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქვით

1777 წ. 14 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3011. დედანი. ქალღდი. 22,3×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ქირი მათს მიწას ბე ბ უ რ ი შ ვ ი ლ ს ნ ი ნ ი ა ს მოსცეს. მამიდა თქვენს დედის ჩემისათვის ერთი დედაკაცი ორის პატარას შვილით ებოძებინა, თავისის ფარემის ა ლ ი ა ს ცოლი და შვილი ჩემს სახლში გაიზარდნენ. ამ წყალობას ვითხოვ, რომ თქვენგან დამტკიცებით მებოძოს.

თავში

ქ. ჩვენი ბბანება არის: ამ არზის პატრონს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, მამიდაჩვენს ეს დედაკაცი და ამისი შვილები თუ ამისთვის მიუცია, ჩვენც ამისთვის გვიბოძებია. და თუ სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს. ნოენბერს იდ, ქორონიკონს უფე.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ პატრონს.

1777 წ. 21 ნომბერი

ცსსა. 3. კარბელაშვილის პირადი ფონდი. 1461. რეული № 3.
საბუთი № 45. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[29 V] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მუხრანბატონის შვილს იოანეს მოსცეს.

მერე ოცდაორი წელიწადი არის რომ სომხითი და ბოლნისი დაიცალა. მაშინ ერთის დედით და ორის დით ეს ოსეფა მოვიდა მუხრანს და ჩემთან დადგნენ. დღეს აქამდინ შემინახავს და ყოფილან. მას უკან დაიკარგა. შვიდი წელიწადი ტყვედ იყო. მოვიდა და ჩემთანვე დადგა. ხუთი წელიწადია რომ ტყვეობიღამ მოვიდა და ჩემს სახლკარში მიდგს.

და თქვენი ბძანება ასე არის, რომ: ტყვეობიღამ ვისთანაც მოვა, იმისი უნდა იყოსო. და მრავალნი არიან თავის ბატონებთან აღარ დგანან. ზოგნი თქვენს საბრძანებელში მოვიდნენ და ზოგნი ბატონიშვილებთან დადგნენ, ზოგნი პატრიაქს და სხვას თავადებს ეყმნენ.

მეც ამათზე ჭირნახული ვარ; შიმშილობა ორჯელ იყო და ოთხი სული შემინახავს. რადგან ჭირნახული მაქვს და ტვეობიღამც ჩემთან მოვიდა, უნდა თქვენის ბძანებით მე დამარჩეს. თუ რომ თავისი სამკვიდრო ბოლნისი გაკეთდება, იქ მისვლას კი არ უშლი, მაგრამ სხვას კი არავის მივსცემ, ამიტომ რომ ზემო მოხსენებული სიტყვა მოიხსენეთ.

და ერთი ოქმი მიბოძეთ, რომ იმასთან მუხრანის მოხელეებს საქმე არა ქონდეს. თქვენი სახასო არის და მეც თქვენი ყმა ვარ, არათუ საბოლო[ო]თ მე ვეჭიდები; ამიტომ მოგახსენე საბოლო[ო]თ მცილე არავინ იყოს იმ ბიჭისა. თქვენ მზეს ვფიცამ, რომ არათუ საბოლო[ო]თ მე მინდოდეს. მაგრამ ეს, დიად, ძნელი არის, ჩემი გაზდილი, ჭირნახული, ტვეობიღამ ჩემთან მოსული, რომ ახლა სხვას ჰყვანდეს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, თქვენის ამაღლებულის შვილების მზეს, ამისი სამართალი განმიწესეთ. და ამისი მოწმე[ე]ბი მთლათ მუხრანელნი არიან. მაინც უნდა მიბოძოთ, ამიტომ მუხრანელი რომ არავინა მყავს. და ეს ხომ თქვენი ყმა არის და არ მიბოძოთ, მაშ რა ვქნა? ყველა ჩემი ამბავი იცით და უწყით, გრძლად რალა თავი გაწყინო. ნოენბრის ზ, ქორონიკონს უამე.

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე რადგანაც ეს ბოვნელი ოსეთა ოცდობრივი წელიწადია ამ იოანე მუხრანის ბატონისშვილთან ყოფილა და ტვეობიდანაც ამას მოსვლია, ეს კაცი ამ იოანესთან უნდა იყოს; მუხრანის მოხელე [ე]ბს ამასთან საქმე არა აქვსთ. და ღმრთის მოწყალებით ბოლნისი რომ აშენდეს, თავის სამკვიდროზე მისვლას ვერ დაუშლის, როგორც თითონ უთხოვია. ნოენბრის კა, ქორონიკონს

უამე.

**403. არზა არაქლე ფალავანდიშვილისა ამის თაოგაზა
არაქლე II-ის ოქმით**

1778 წ. 4 იანვარი

ცსა. ფონდი 1450. დაეთარი №31. საბუთი № 34. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[14 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ერეკლე ფალავანდიშვილსა.

ჩვენი განაყოფები ჩემს სახლისკაცს რომ ედავებოდნენ, ოთხი კომლი კაცი ლაპარაკებამდისინ ხომ ჩემს განაყოფებს უბოძეთ და იმათ მამული მე მიბოძეთ.

ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ ის კაცნიც მე მიბოძოთ. და რასაც ჩემს სახლისკაცს ედავებოდნენ, იმის პასუხი მე გამაცემინოთ. ერთი ეს არის [15] ჩემი ვედრება, რომ უსისხლო ოჯახში უბრალოდ სისხლი არ დაიდვას და ნება თქვენია. ივლისის იბ, ქორონიკონუს უამე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ფალავანდიშვილო ბერო და იაკობ! მერე ერეკლე ფალავანდიშვილი ამ არზით ანე რომ ჩივის, ამ საქმეზე თქვენთვის ჩვენ რაც განაჩენი და ოქმი გეებოძებინოს, ჩვენს წინ უნდა მოიტანოთ და სამართალში გავსინჯოთ. აგვისტოს ივ, ქორონიკონს უამე.

ალარ გვახსოვდა როგორ სწერია, ამისთვის გვინდა იმ ოქმის გავსინჯვა.

ჩვენი ბძანება არის ზ ა ზ ა ვ ყორიასაულბაშო! მერე ეს ოთხი კომლი კაცი ამ ერეკლე ფალავანდიშვილს მოაბარე. და თუ ამის განაყოფებს — ბერსა და იაკოფს — მის ბიძაშვილთან სალაპარაკო რამ. ჰქონდესთ, სამართალში ამ ერეკლეს ელაპარაკენ. და რაც სამართალმა გაუჩინოს, ამ ერეკლემ პასუხი უნდა გასცეს. ეს ასე გაარიგე. აღიწერა იანვრის დ, ქორონიკონს უფ.

404. არზა იოსებ გლუარჯიძისა სამართლის მიცემაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1776 წ. 8 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6329. დედანი. ქალაღი. 20,3×14,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს გ ლ უ რ ჯ ი -
ძ ე ი ო ს ე ბ ს .

წელს ენკენისთვის ოცდარეას მეტეხს წაველ, ცოტი რამ საქმე მქონდა. ე ლ ი ზ ბ ა რ მოლარეთხუცის შვილი ნ ი ნ ი ა შინ მიმხდომიყო, ჩემი ცოლ-შვილი და მოახლე ცემით დაეხრცა; შინ რომ გიახელ, ამრიგად ნაცემნი და ავადმოპყრობილნი დამხვდნენ ცოლ-შვილნი.

მიველ, მოლარეთხუცის შვილს კ ი კ ო ლ ა ს შევჩიველ, რას მემართლებოდა, რომ შენმა ძმამ ცოლ-შვილი დამიხრცა-მეთქი; მომდგა კიკოლა, თავის მამაზედ შავი მეცო, ისიც ზედ დამახია და ღიად მრავალიცა მცემა.

მოიკითხეთ, თუ რამ დანაშაული მაქვს, გარდამახდევინეთ; თუ არა და, სამართალი მაღირსედ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. იანვრის ე, ქორონიკონს უფ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ზ ა ზ ა ვ ყორიასაულბაშო! მერე ამაზე იას[ა]ული გაგზავნე. ამის ჰალილათი იმ სოფელში სამღვდელღოსა და საეროსაგან ფიცით მოიკითხოს. სწორე მუჯალმა გააკეთებინოს. ეს მოჩივარი, ამის მოდავე და ის მუჩალმა ჩვენს სამართალში უნდა ჩამოაყვანინო და ჩვენს სამართალში გამოაცხადო. იანვრის თ, ქორონიკონს უფ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ერეკლე-

1778 წ. 29 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1409. დედანი. ქალაღი. 21X15,8 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათს მიწასა და
მონას ამილახვარიშვილს ნიკოლოზს და სამს ჩემს
შვილებს მოსცეს.

ამას მოვახსენებ ბედნიერს მეფეს: ვხედავ, რომ სიმაღლეს მოც-
ლა არა აქვს, რომ ჩემს სამართალს და საჩივარს ყური მოუბუყას.
რადგანც სიმაღლე ვერ მოიცლის, წყალობას ვითხოვ: ნიკოლოზ
აბაშიძეს ებძანოს, რადგანც ზევით წასასვლელათ გეთხოვებათ,
ჩვენი საქმე იმას ებძანოს. ერთი დღე ჭალას შეიცადოს. მღდე-
ლი, ბერი და ეპისკოპოზი და ერნიც იქ გახლავან. იმან მოიკითხოს
და თქვენის ბძანებით ღმრთის წინაშე სწორეს სამართლით [გამოი-
ძიოს და] ღმრთის ფიცით [და თქვენი] მზით იქ მყოფნი აფიცოს,
გამოიკითხოს, სწორედ შეიტყოს და თქვენ ისე მოგხსენდეს წე-
რილით.

ამთონი ხანია უსახლკარონი ქალაქს ვყრივართ და სამართალს
ვითხოვთ. ღმერთი მეფობის სიმაღლეს უმეტესად აღაძალღებს და
შვილებს განუძლიერებს ამაზედ მოგვხედოს და უბრალთ და უსა-
მართლოთ სახლისკაცს ნუ დაგვაჩაგვრინებს. იანვრის კგ. ქორონი-
კონს უფ.

თავში

ქ. მილახვარბაშო აბაშიძე ნიკოლოზ! ამ არზით ამი-
ლახვარიშვილს ნიკოლოზს რომ ასე მოუხსენებია, შენ რომ ჭალას
მიხვიდე, ღმერთს გაფიცებთ, რომ ეს ამბავი ბეჯითად მოიკითხო და
სისწორით გამოძიებას ეცადო. და ვინ როგორ იმოწმოს, ის მოწმო-
ბაები წერილით მოგვიტანო. იანვრის...

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

406. არჯა ცხინვალელი ავბიძასი გამოსალავის თაოგაჟე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1778 წ. 7 თებერვალი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 123. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[113 V] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ძის
გიორგის კირი მათს ახალს ყმას ქცხინვალელს ავეტიქას
მოსცეს.

მერმე ამას ვევედრები თქვენს მოწყალეებასა, რომ მანამღინ ამი-
ლახვარიანთ ყმა განღდი, ქცხინვალის მამასახლისი გვერთ ვერ გა-
მივიღიდა ხოლმე და ახლა რა თქვენი ყმა შევიქენ, ილაჯი აღარა მაქვს
მამასახლისისაგან.

ღმერთი გაღღეგრძელებსთ, ამ მოწყალეებას გევედრები, რომ ერ-
თის ბეკითის ოქმის მოწყალეება მაღირსოთ, რომ მამასახლისი დამეხ-
სნას და თქვენი სამსახური შევიძლო, მრავლად მოწყალეო კელმწი-
ფის ძეო. თებერვლის ზ, ქორონიკონს უმგ.

თავში

[113] ბატონის შვილი გიორგი გიბძანებ ქცხინვა-
ლის მამასახლისო არუთინ! მერე ამ არზის პატრონი უცხო
კაცი არის და ჩვენი ყმობა მოუნდომია და ჩვენა გვეყმობია. ამას საღ-
მე აწუხებ, ამას დაეხსენ, ნურასფერზედ ნუ შეაწუხებ. შენ ამას-
თან საქმე [V] არა გაქვს, რადგან ჩვენი ყმა არის. თებერვალს ზ,
ქორონიკონს უმგ.

და თუ მასუკან სიტყვა ექნება ვისმე, ის ჩვენთან მოვიღეს¹.

407. არჯა ფალავანდიშვილისა ყმა-მამულის თაოგაჟე გიორგი
ბატონიშვილის ოქმით

1778 წ. 8 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 641. დღღანი. ქალაღი. 19,7×11 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის კირი
მოსცეს უზბაშს ფალავანდის შვილს გოგიას და მის
ძმას ზურაბს.

¹ მოვიღენ.

ჩვენი ყმა ბეჟანაშვილი გოგია დანიცია ლეკში დაიკარგა; დანიცია კი მოკუდა. იმათ ქვრივი და ობ[ო]ლნი დარჩნენ. მოგეხსენებათ, ყმასა და მამულზედ შეიწროებულნი გახლავართ. დიდის ვედრებით გვეედრებით, რომ ჩვენის ყმის ქვრივ-ობლები გვებოდოს. ღმერთი გაგიმარჩევს.

ამ წყალობასაც გვეედრებით, რომ თიანეთის მოწილე-
[ე]ბმა ქვრივ-ობოლთ არა წაართონ რა. ღმერთი გაგიმარჩევს. ფე-
ბერვლის 17, ქორონიკონს უფ.

თავში

ქ. ბატონო თიანეთის მოურაო ქაიხოსროვ! მერმე ამ ფა-
ლავანდისშვილებს ასე რომ მოუხსენებიათ, თუ ერთი საბუთიანი და
ჭეშმარიტი სიტყვა გაქვს რამე, უნდა ილაპარაკოთ. თუ სიტყვა არა
გაქვს რა, თავისი ყმის ქვრივი და ობლები და[ა]ნებე, წამოიყვანოს.
ამისი მოასილი ეგნატ[ე] არის, ამან უნდა აპყაროს. ფებერვალს თ,
ქორონიკონს უფ.

ბეჟელი: მეფის ძე გიორგი.

408. არჯა ზურაბა ბარბარაშვილისა სახლის თაობაზე

ანტონ I-ის ოჯახით

1776 წ. 16 ფებერვალი

ესსა. ფონდი 1450. დავთარი № 47. საბუთი № 83. პირი. ქაჯალი. მხედ-
რული.

[60 V] ღმერთმან ბატონის ჩვენის საქართველოს პატრიაქის
მეფის ძის ჭირი მოსცეს გორელს ტერმოსესას შვილს ზურა-
ბას.

მერმე ამას მოვახსენებ. პირველთაგანც რომ გავიყარენით, მაგ-
დენი მამული არა გექონდა რა და არცარა წილი და კერძი მქონდა
და მუდამ ამას ვჩიოდი, უწილო გამამატარეს. ახლა ჩემი ძმები ხოჷ
წავიდნენ და იქ დასახლდნენ. იმათ ცოტა რამ სახლები დარჩათ აქა
და გახარაბდა უპატრონობით.

მე სხვის სახლში ვიდექი ჭირითა. მოვიდნენ ჩვენი მეზობლები,
მითხრეს: ამ სახლს ნუ აოხრებო, შედი და დადევგო; შეველ და ოთხ-
თუმანნახევარი დამხარჯვია, ცამეტი მინალთუნი ჩემი დისთვინა მი-
ნაცემინეს თქვენის ბძანებით ნაზირმა და ხითარას შვილმა ზურა-
ბამ. ეს ცამეტი მინალთუნიც იმ ოთხთუმანნახევარში არის. დაქ-
ცეული იყო და ავაშენე.

ამ წყალობას ვითხოვ, როდესაც ამ სახლის პატრონი მოვიდეს, ესა და ჩემი დანახარჯი მამცეს და თავისი სახლები დაიჭიროს, ან ამას იქით დამეხარჯოს, დანახარჯი მამცენ.

ერთი შვილი [61] დამრჩენია აქ და ამასაც გული დ[ა]ედ-
ვ[ას] და აქა ედგომინებოდეს. ბეგარისა და ხარჯისა გამწევი გახ-
ლავართ, რომ ესეც არ დამეკარგოს.

თაეში

ზ უ რ ა ბ ა . ტ ე რ ტ ე რ ა შ ვ ი ლ ო ! ამ არზით რომ შენი ძმის სახლი¹ მოგიხსენებია, ჩვენ შენის ძმის სახლი შენთვის წყალო-
ბა გვიქნია, თუ შემი ძმა ისა ია აღარ მოვიდა. და თუ ისაია მო-
ვიდა, რა[ც] რომ იმა სახლზედ ნუსხით დაგიხარჯამს და ან ამას
იქით დახარჯამ², უნდა ისაიამ მოგცეს და თავის სახლი და[ა]ნებო.
თუ აღარ მოვიდა, ხომ შენთვის წყალობა მიქნია. და არც ტერყა-
ზ არას აქ[ვ]ს ამ სახლთან ხელი. თებერვალს ივ, ქორონიკონს
უფ. ხელრთვა.

ჩვენ, ყოვლისა საქართველოს კათალიკოზ-პატრიარ-
ხი, მეფის ირაკლის ძე, ანტონი, ამ ოქმს ჩვენც ვამტკიცებთ.
იულისის ზ, ქორონიკონს უპა. ხელრთვა.

409. არზა აბაზაძეებისა მამულის თაობაზე ერეალე II-ის ოქმით

1778 წ. 10 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1194. დედანი. ქალაღი. 20,5×12,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი და მძიმე.

ქ. ღმერთმან ჩემის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათს მონას აბა-
ზაძეს სოლომონს და დავითს.

მერე ჩვენის კელმწიფის მამის თქვენისაგან ჩვენის მამულის
წყალობა დამეშართა და თქვენის ძმებისა და თქვენგანაც დამტკიცდა
აღაბეგაშვილებისა და კვახიაშვილებისა ახლა
ემ კაცთ სხვა სქამს და ჩვენ კი არას გვმსახურებენ.

წყალობას ვითხოვთ, ოქმი გვიბოძოთ იმ მამულისა, რომ კელი
ამართონ და ჩვენ მოგვბარდეს³ და რაც ან ვენახიდან გამოსულიყოს
და ან მიწიდან, იმისიც მოგვცეს რამე. სამართალი გვაღირსე. ღმერ-
თი გაგიმარჯვებს. თებერვლის ივ, ქორონიკონს უფ.

¹ სხალს. ² დახარამა. ³ მოგვბარდენ.

ქ. ბატონი შვილი იულონ და ვახტანგ გიბბანებ სურამის მოურაო მურვანი შვილო იესე! მერე აბაზადებებს ელენე დედოფლის წყალობის წიგნი აქვს და ბატონის დედოფლის დედის ჩვენისაგანაც დამტკიცებული არის აღაბეგაშვილი და კვახიაშვილი იმ სიგელში შიგ უწყე-რიათ. და ახლა ვისაც ამ აღაბეგაშვილისა და კვახიაშვილის მამული ეკიროს, ყველას გამოურთვი და მოაბარე. და რაც იმ მამულის გა-მოსავალი ყოფილიყოს, ისიც გამოურთვი და ამ აბაზაძეს მოაბარე. ამისთვის, რომ ეს მამულები მოპარვითა სჭერიათ. ფებერვლის იწ, ქორონიკონს უფ.

ორი ბეკელი:

1. ღმრთის მშობლის სასოიანი იულონ დავითიანი.
2. ლომად იუდას ბაკეთად ვახტანგ ირაკლის ნაკეთად.

410. არჯა ზაალ დავითიშვილისა შიის თაოზაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 18 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 532. დედანი. ქალაღი. 19,3X15,3 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის კირი ზა [ა] ლ დავითი-შვილს მოსცეს. მერმე ამას მოვახსენებ: ერთი ჩემი კაცი ჭავ-ჭავაძე გლახა მეჯვრიხევს ახალუბანს გახლდა, ის დაიკარგა, ქვრივი და ობლები გახლავან. რამდე[ნ]ჯერ მიველ, ხან დამემალნენ, ხან ს[ა]ერისთოულის მძლავრობით ვერ ჩავიგდე.

ერთი ოქმის წყალობა მიყავით, ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამიყა-რონ და მამცენ. და თუ სიტყვა აქვს ვისმე, თქვენს სიმაღლეს წინ სამართალში მელაპარაკოს. ფებერვლის 17, ქორონიკონს უფ.

ქ. ჩვენო ღვთის წყალობავ შვილო ბატონო გიორგი და იულონ! მერმე ამ არზით ზაალ დავითიშვილს ასე [რომ] მოუხ-სენებია, თუ ერთი საბუთიანი სიტყვა არავის ჰქონდეს, თქვენ ერთს უბძანეთ ვისმე, ამ ზაალს თავისი გლეხი აუყაროს და მოსცეს. თუ

კემზარტი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, თქვენს სამართალში ალაპარაკეთ. ფებერვალს იმ, ქორონიკონს უმც.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

411. არზა გიორგი ციციშვილისა სამართლის მიცაჲაჲა
ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 27 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2843. დედანი. ქალაღი. 23,5X13 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ქირი მოსცეს გიორგი ციციშვილსა.

ეს კემხუტაშვილი ჩუენი მემკვიდრე ყმა არის. ეს კაცი ფარსადან ციციშვილს ახლდა, მსახური იყო, ფარსადან რომ მოკუდა, მერე მამაჩემს იახლა. ეს კემხუტაშვილი მამაჩემს უკან მოსდევდა, ციხის კართან რომ მოვიდა, უკანიდამ თოფი ჰკრა და მოკლა მამაჩემი. მასუკან გავარდა, ხან ოსებში იყო, ხან გაღმა ქართლში, ჩუენს მამულში ვერ გაივლიდა.

ჩემო კელმწიფევე, არც დატყვევებულა და არც ტყვე ყოფილა. ახლა რომ თქუენის ბძანებით შვილი გარდმოიყუანა, არც ესა ჰყოლია ტყვეთა. მე ეს სარწმუნო კაცების მოწმობით საბუთიცა მაქვს, რომ ბანიდამ მომეპარა, მეცა მკლავდა, შეუტყვე და გამექცა.

დიდად გევედრებით, თქუენს სამართლამდინ თქუენს იასაულს ებაროს, არ გაიპაროს. ახლა აქ მოვიდა, თქუენს ტახტზე დაქერა არ შემეძლო, ხმა არ გავეცი. ამისგან ამოწყვეტილი ვარ. არსად წავიდეს, სამართალი გვისაჯეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებ[სთ]. ფებერვლის კვ, ქორონიკონს უმც.

თავში

ქ. ბატონო სარდალ-ქალაქის მოურაო დავით! ამ არზით გიორგი ციციშვილი რომ ასე ჩივის, ის კემხუტაშვილი სამართლამდინ არსად გაუშვათ, თორემ თქვენ დაგედებათ თავსა. ფებერვლის კვ, ქორონიკონს უმც.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

1778 წ. 28 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2975. დედანი. ქალაღი. 21 X 14,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ერთაწმი-
დელს წმიდის ესტატის ყმას ხ ა ხ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი ს ი ვ ა ნ ე ს
ქ ვ რ ი ვ ს ა და ო ბ ო ლ ს.

ჩუენ წმიდის ესტატის შეწირულნი ვართ, მაგრამ აქამდინ შე-
წირულობის წიგნი დაქარგული გექონდა და წმიდის ესტატეს დეკა-
ნოზი გვიმსახურებდა.

ჩუენი შეწირულობის წიგნი ვიპოვნეთ წელს შემოდგომას. ეს
წიგნი და არზი მოგართვით, მ ა მ უ კ ა თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი ლ ზ ე დ
ოქმი გვიბოძეთ: ეს ხახანაშვილი წმინდის ესტატის შეწირული ყო-
ფილა, ამას დაეხსენო. ეს ოქმი მივიტანე, მამუკამ გამომართო და
მითხრა, მე ხომ შენ არას გიმსახურებო, დეკანოზი გიმსახურებსო.

ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით, თარხნიანთ და დეკანოზს
ჩვენთან კელი არა ჳქონდეს; რაც ძველად გვდებია, ხატს ვემსახურ-
ნეთ.

ფებერვლის ივ, ქორონიკონს უფვ.

თავში

ქ. პატროსანო მღვდელო წმინდის ესტატის დეკანოზო ს ვ ი-
მ ო ნ! ამ არზის პატრონი! ამ არზით ასე ჩივის და თავისი შეწირუ-
ლობის წიგნიც გვაჩვენა, ციციშვილს როგორც შეუწირავს; შენ
ამასთან საბატონყმით კელი არა გაქვს; რაც იმ შეწირულობის წიგ-
ნში ეკლესიის სამსახური უწერია, იმას ეკლესიას უნდა მსახურებ-
დეს და სხვა რიგათ შენ ამასთან საბატონყმით კელი არა გაქვს. და-
თუ ერთი ჳეშმარიტი სიტყვა რამ გქონდეს, ჩვენ მოგვახსენე. ფე-
ბერვლის 13, ქორონიკონს უფვ.

ბეჳელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჳმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

¹ პატრონო.

413. არზა ჯავახიშვილისა ვაგულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 10 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14562 დედანი. ქალაღი. 21×9,8 სმ. მხედრული. განვეეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ჯ ა ვ ა ხ ი ს-
შ ვ ი ლ ს მ ზ ე ქ ა ბ უ კ ს, თ ე ი მ უ რ ა ზ ს და ვ ა ხ უ შ ტ ი ს.

ზ ა [ა] ლ ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ს თქუენთვის არზა მოურთმევი:
ჩუენის საერთო მთიღამ ჩემმა ყმამ ხე ჩამოიტანაო და ჩემმა სახ-
ლის კაცებმა სალბაში გამომართვესო.

რომლისაც მთიღამ ახლა ტივის ხეები ჩამოგვაქვს, ეს მთა სა-
კუთარი ჩუენია, მამა-პაპისაც არ არის, ჩუენი ნასყიღია და თქუენ-
ვან ოქმიცა გვაქვს ნაბოძები — თქუენის მთის სალბაში უნდა აილო-
თო.

ჩემო კელმწიფევე, ამ ნასყიდს მთას გარღა რაც მამა-პაპის მთა
გვაქვს, ისიც გაყოფილი გვაქვს. მაგას თავისი წილი მთა გაუყიდ-
ნია და ახლა ჩუენს ნასყიდს მთასაც გვეღავება. და ნება თქუენია.
მარტის იზ, ქორონიკონს უღვ.

თავში

ქ. ჩუენი ბძანება არის ზაალ ჯავახიშვილო, მერე ამ შენს ნა-
თესავებს ასე რომ მოუხსენებიათ, ამაში სისწორით უნდა მოიქცე-
თუ მთა გაყოფილი გაქვსთ, თავ-თავის წილს უნდა დასჯერღეთ. და
თუ სიტყვა გაქვს, მოგვახსენე. მარტის ივ, ქორონიკონს უღვ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, ღავით მიკმობს ძედ კახეთის მეჟედ ცხებულს,
ერეკლე.

414. არზა ნიკოლოზ ავილახორისშვილისა საგარეთლის ვიცეაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 17 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3023. დედანი. ქალაღი. 18,6×16,3 სმ. მხედრუ-
ლი. განვეეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ა მ ი ლ ა ხ ო-
რ ი ს შ ვ ი ლ ს ნ ი კ ო ლ ო ო ზ ს.

მე და ჩემი სახლიკაცი ბეჟან რომ ვლაპარაკობდით, იასაულად ნიკოლოზ აბაშიძე რომ გვიბოძეთ, მოვიდა სოფელში, მუჯალამა დააწერინა სამლოსა და ერისკაცისაგან. ის მუჯალამა აბაშიძეს ქართლს თან გაჰყუა და ჩუენი საქმე ისევ დარჩა გაურჩეველი.

ჩემო ველმწიფევე, სამართალი გვაღირსეთ. და თუ თქვენ საქმეში ბძანდებით, ჩუენი სამართალი ან ბატონისშვილს უბძანეთ და ან მსაჯულთ, რომ სამართალი გვისაჯონ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტის იე, ქორონიკონს უფე.

სამართალი გვაღირსე, შვილები არ დამეკარგნენ.

თეში

ქ. ჩუენი ბძანება არის, მერმე აღდგომას უჟან მოდით და სმართალი მრგეცემათ. მარტის იჲ, ქორონიკონს უფე.

ბეჟელი: ქნარს მიეგმს, დავით მიჰმობს ძედ კახეთის მეუედ ცხებულს, ერეკლე.

415. არზა ალათანგ ხარხაულიძისა ვალის თაოაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 20 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 8866. დედანი. ქალადი. 24,3×15,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჰირი მოსცეს თქვენის შვილის ვახტანგის ყულუხჩს ჯერჯეულიძეს აღათანგის.

მერმე ამას ვე[ვე]დრები მათს სიმალლ[ე]ს. ორიოდ-სამი კომლი თქვენი წყალობა კაცი მყავს. მისულა ხერხ[ე]ულიძე გიოგა, ჩადგომ[ი]ა და ქაიხოსრო[ო] ხერხეულიძის ვალს ჩემ კაცებს თხომს. ქაიხოსროსათვის ბერძენს უჩივლია და თქვენ ოქმი გიბოძებით — ქაიხოსროს გამოართიო. ქაიხოსრომ მამულები და კაცები სულ დაყიდა, თითონ აიყარა და საჯავახიანოში გამოვიდა. რომელიც იასაული ქაიხოსროსა და იმისს შვილის ვალის ოქმს ჩაიდებს ხელში, ჩემს კაცებს ჩაუდგებიან მაშინევე.

მე ერთი ობოლი თქვენს საფარველს ქვეშ გამოვიზარდე. მე თქვენს მეტი მოწყალე არ[ა]ვინა მყავს და ობლობით განაყოფი მბრიყოფს, თორემ ბძანება ხომ ჩემზედ არა ქონ[ი]ა და არცავის

ჩემთვის უჩივლია; და თქვენის დოვლათით, არც ეს ვალი მ[მ]ართებს. ამას წინათაც კიდევ სხვანი ჩადგომოდნენ და იმის ვალს თხოვდნენ. არზი მოგართვით და წყ[ა]ლობა დამართეთ, რომ იმის ვალი ამას არ გამოერთმევაო და ოქმებიცა აქ[ვ]თ ჩემს კაცებს. ის ოქმი უჩვენეთ, მაგრამ არ შეუწყნარებიათ.

ღმერთი გაგიმარჯვებთ, ჯაბრით სხვის ვალს მე რათ მალეზინებს¹, ვიზედაც თქვენი ბძანება აქ[ვ]ს, ამის უფრო მართებული არ არის, რომ გამოართვას.

ახლა ჩემი კაცები აქა გხლებიათ² და ამათ ცოლსა და შვილს შიგ უდგას და აწუხებს. ღმერთი გაგიმარჯვებთ, სამართალი მაღირსეთ. მარტის კ, ქორონიკონს უფავ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, რომელიც ბ ა რ ნ ა ბ ე არქიმანდრიტის თეთრის ალების მოასილი ხარ! მერე ქაიხოსრო ხერხეულიძეს და იმის შვილს არქიმანდრიტისაგან ვალი აუღიათ და იმის მაგიერათ შენ ამ ალათანგის კაცებს თურმე სთხოვ. ამათ რას ემართლები? ვისაც ვალათ აუღია, იმას გამოართვი. ქაიხოსროსა და იმის შვილის ალებულს ვალზე ამ ალათანგის კაცებს ნურავინ შეაწუხებთ და ნურც არაზე შეაწუხებთ. თუ სიტყვა ვისმე აქვს, ჩვენ მოგვავსენოს. მარტის კ, ქორონიკონს უფავ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფეად ცხებულს, ერეკლე.

416. არზა აააუნა როინაშვილისა უმოჯის თაოაააა

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 23 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1421. დედანი. ქალაღი. 15×9,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს რ ო ი ნ ა - შ ვ ი ლ ს პ ა პ უ ნ ა ს.

ყ ა რ ა ბ უ დ ა ხ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ლ უ ა რ ს ა ბ ი ს ა და ბ ე - ც ი ა ს ყ მა ვ ი ყ ა ვ ი. ორთავე ძმათაგან თავი დავინსენი და თავდახსნილობის წიგნი გამოვართვი, კელში მიჳირავს. ოთხი ვაჟისშვილუ

¹ მალეზინაბს. ² ქხლებიათ.

შყავს და მელაანში მოურავის შვილის პაატას ადგილში ვდგევარ. იმისი მამული არ მიჰირავს. ჩემთან სიტყვა არავისა აქვს.

წყალობას ვითხოვთ, თქვენს ყმად საცა თქუენი ნება იყოს, იქ დამაყენოთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტის ით, ქორონიკონს უფვ.

თაეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ამ არზის პატრონო! ჩვენ შენ ასე გირჩევთ, რომ იქავ იღევ პაატას ყმათა. პაატა ისეთი კაცი არის, რომ ყველასთან ვინც უნდა იყოს, ამისი ყმობა გირჩევნია და ამას ეყმევ. მარტის კვ, ქორონიკონს უფვ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჰმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, გრეკლე.

417. არზა თეველორა ვარძიელაშვილისა ყმობის თაოგაჲა გრეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 27 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 34. საბუთი № 222. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[163 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მოსცეს პარტელს დავითის შვილის [ჩელტია ისეს ხიზანს] ვარძელაშვილის¹ თევდორეს.

კარბს ჩელტიას კედლად ხიზნათ გახლავარ. ჩელტიას ძმისწულს გოგიას ხომ ოსების ტყვის დასყიდვა შა[ა]ჩნდა. იმ ოსების პატრონები მომიხდნენ. ამიკლეს, ორი კოკა ღვინო მქონდა, ისიც ჩელტიას ძმისწულმა წამართო. ამ ჩელტიას ძმისწულს ცოლ-შვილი იმერეთში ჰყავს, თითონაც იმერეთს იპარება და მეც მეუბნება — თან მომყევო. არა ვარ იმისი ყმა. იმისგან დამიხსენით, ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტის კვ, ქორონიკონს უფვ.

თაეში

ბატონო ამილახორო მღვიანბეგო იესე! მერე ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის, ჩელტიას ძმისწული ამათ დაეხსნას, ნუ აწუხებს. თუ სიტყვა რამ ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს. მაგ ჩელტიას

¹ ვარძელაშვილს.

მძისწულს თავდები გამოართვი, რომ იმერეთს არ წავიდეს. თუ მანდ:
დგომისა ეფიქრება, ჩვენ მოგვახსენოს, ბინას ჩვენ გაუჩენთ. უ თ ე -
ნ ე ლ ი შ ვ ი ლ მ ა სალთხუცესმა გ ი ო რ გ ი მ ისე შეიტყოს, ამ:
კაცებს ოსებმა არ შესცოდონ რა, თორემ ჩვენი საწყენი იქნება.

მარტის კზ, ქორონიკონს უფ.

**418. არზა აღამ პარაკოზიოვილისა შის და სახელოს თაოაზაჲ
ლეჰან განონიოვილის ოპიით**

1778 წ. 4 აპრილი

ხუნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5265. დედანი. ქალალი. 17,7x10,3 სმ.
მედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხ ე მ წ ი ფ ი ს ძ ი ს ლ ე ვ ა -
ნ ი ს ჭირი მიცეს თქვენის სამსახურის მოწადინეს ა დ ა მ ს ა.

ამას მოგახსენებ ჩემს მოწყალე ბატონსა, ღმერთი გაგიმარჯვებს
ყოვლად მოწყალე ხემწიფის შვილო; ღმერთმან ასე თქვენი მტერი
კიდევ უფრო შეაწუხოს, როგორც მე გახლდე შეწუხებული. ღმერ-
თი გაგიმარჯვებს, თუ რამ დანაშაული მაქვს ჩემი უცოდინარობითა,
გარდამახდევინეთ.

ჩემო ხემწიფევ! ვერ შევიტყე კია ან მამითქვენის წყალობა
დ ი დ ე ბ ა შ ვ ი ლ ი რათ ჩამომერთვა, ან თქვენი უხვი სახელოს-
ბოძება. ჩემო ხემწიფევ, ყოველთვის თქვენის წყალობის მოიმედვე
გახლავარ. ვისაც თავადებისაგან აქვს მოცემული, იმათ კი არ ერთმე-
ვა. მე თქვენი წყალობა ყმა და სახელო რათ წამერთო. დანაშაული
კი არავიცი რა ჩემს გუენებაში. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ობოლს კაცს
მტრის გულისათ ნუ გამხდის, ჩემო ხემწიფევ.

თავში

ქ. ამ არზის პატრონო! ჩვენ მუდამ ვფიქრობთ, რომ შენს სნეუ-
ლებას ასეთი წამალი უპოვოთ, რომ შენი სნეულობა იმით გავამ-
თელოთ. ან ღმრთის მოწყალებით, ან აქ რომ მოვიდეთ და ან ქა-
ლაქს მოგვახსენე, რომ ასე გავარიგებთ, რომ შენც დასჯერდე. აპ-
რილის დ, ქორონიკონს უფ.

ბეჰელი: მრჩობლთა შეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

419. არზა ტაბია ტატიშვილისა უმოჯის თათგაჲე ერეკლე II-ის
ოქმით

1778 წ. 4 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9988. დედანი. ქალაღი. 20×13,6 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ყულარაღა-
სის საკერძოს ტ ა ტ ი ს შ ე ვ ი ლ ს ტ ე ტ ი ა ს.

აქ ყულარაღასის შვილს რევაზს ვახლავარ. ახლა რომ
ერისთავი როსტომ ქართლს წავიღა, გაესია ჩემს სახლში
იასაული, თხუთმეტი კოკა ღვინო წაერთმევეინა; თორმეტი ცხვარი
და ერთი ძროხა გვყუანღა ერთს აღაგს მიბარებული, ისიც წაერთმე-
ვინა. კიღეე მამის ჩემისათვის იასაული დაეყენებინა, ერთი თუმანა
ვალად აეღებინებინა და წაერთმევეინა და მამის ჩემისათვის თავღები
გამოერთმევეინა: თუ შენს შვილს არ მოიყუან და მე არ მაახლებ,
ქართლში არ დაგაყენებო. ამ რიგს შეწუხებაში ვართ. სამართალი
გვადირსედ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. იანვრის იე, ქორონიკონს უღე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! შენ როსტომ ერის-
თვის ყმა ხარ, კიღეე უნღა გაპყეე და კიღეე უნღა გამოპყეე და კი-
ღეე უნღა მსახურო, როგორც ბატონყმობის რიგი არის. აპრილის
ღ, ქორონიკონს უღე.

ქ. რაც როსტომს წაურთმევეია, ისიები კი ისეე წყალობა უნღა
გიყოს; და იმისი ყმა ხარ და იმას უნღა იახლო.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დაეით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულა.
ერეკლე.

420. არზა გლასა ფალავანდიშვილისა მამულის თათგაჲე
ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 4 აპრილი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 2628. დედანი. ქალაღა. 32,4×16 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად აბზაცების ბოლოს ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ფ ა ლ ა-
ვ ა ნ დ ი შ ვ ი ლ ს გ ლ ა ხ ა ს.

წინაზედ გიორგი ფალავანდიშვილის მამულისა რომ მოგახსენეთ ბატონის შვილის ლეონის პირით, და თქუენ წყალობა მიყავით, ისინიც ხომ გიახლენ და ჩემი თავი თქუენტვის შემოებეზღებინათ, რომ ტყვილად მოუხსენებიაო.

რაც მაშინ იმ არზით მოგახსენე, თუ ან ერთი ტყვილი მომეხსენებინოს და ან ბატონის შვილი ტყვილად შემომეყენებინოს, ღმერთმან თქუენი რისხვა მომცეს. რისხვასაც ნუ დამაჯერებთ, ნასალი მიყავით და ნურც თქუენს კარზედ დამაყენებთ.

მთელს ქართლის თავადის შვილებს ვიმოწმებ, რომ ამ ორმოცს წელიწადში ეგენი შეყრილი ერთად არავის ენახოს. ახლა მე რომ კაცი შეუყენე იმ ჩემგან შეყენებულის კაცისათვის ეთქვა მაგ გიორგის, რომ: დიად, კარგი იქნება მე და გლახა გავრიგდეთო. მერე იმ კაცს ჩემთვის წიგნი მოეწერა, გიორგიმ ასე თქვაო.

ბეთალმნათა რჩებოდა მაგის მამული. თქუენ მოგახსენე და წყალობა მიყავით. სანამდინ მე კაცს შეუყენებდი, გოგია ფალავანდის შვილი რომ გახლავსთ უზბაში, იმისთვისაც პირობა მიეცა, რომ დღეს მე მეჩხუბებიან, შენ დაგვკარგეო. თუ კი მაგისი შეყრილი იყო, გოგიას რალათ აძლევდა პირობასა.

აქამდინ ხომ არ იყუნენ შეყრილნი. და თუ ახლა შეიყრებიან ჩემის ჯაბრით, იმისი არ ვიცი. მართლა იმათ მოგახსენესთ ტყვილად, რომ არც ამისწული არის მაგ გიორგის! და არც ბიძაშვილი.

ბეთალმალი იყო, თავი იმიტომ გაწყინე, თორემ არ მოგახსენებდი. და მე კი თქუენის წყრომიდამ თავისუფალი მქენით, დანაშაული არა მაქვს რა. სულ მართალი მოგახსენე, რაც მოგახსენე ან მაშინ და ან ახლა. ნება თქუენი აღსრულდეს. მარტის 13, ქორონიკონს უფვ.

თავში

ქ. ე შ ი კ ა ლ ა თ ბ ა შ ო დ ი მ ი ტ რ ი და ა მ ი ლ ა ხ ო რ მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ო ი ე ს ე. მერე ის მამული ჩვენ რომ ამ ფალავანდიშვილს გლახას უბოძეთ, თუ იმას უწინ გიორგი ფალავანდიშვილი და როსტომ შეყრილი ყოფილან, ის შეყრილობა აღარ მოიშლება; ის მამული იმათი იქნება და ჩვენ ამას სხვა წყალობა რამ უნდა უყოთ. და თუ მაშინ გაყრილნი ყოფილან, რადგან ტყუილათ მოგვახსენეს, ახლა იმათი შეყრა აღარ იქნება.

მარამდინ გიორგი ცოცხალი იყოს, ის მამული იმას ეჭიროს;

და იმის შემდგომათ იმის მამული ამ გლახასა და ამის ძმებს დარჩეს. ამათ[თ]ვის გვიბოძებია. ეს სწორე შეიტყვეით და წერილით გვაცოდინეთ. აღიწერა აპრილის დ, ქორონიკონს უფ.

სწორე ეს არის, თუ გაყრილნი ყოფილან, როგორც დაგვიწერია, ისე უნდა მოხდეს. და თუ შეყრილნი ყოფილან. კიდევ ისე უნდა მოხდეს, როგორც ამ ოქმში დაგვიწერია.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

verso

ქ. ბედნიერის კელმწიფის ჩვენ, ამ ი ლ ა ხ ო რ-მ დ ი ვ ა ნ ბ ე-გ ი ს ი ე ს ე ს თ ვ ი ს ამ ფალავანდისშვილებისა ჩვენთვის აღიღათი ებძანა. იესე უზბაში ფალავანდისშვილი და გიორგი გაყრილნი იყვნენ. შეყრა არ გამიგონია, მაგრამ ეს იესე უზბაში და გიორგი უფრო ახლო არიან, ვინემ მზექაბუკის შვილები; მზექაბუკის შვილები შორს არიან. მე ასე ვიცი და ასე გამიგონია შენი ქირიმე, და სხვისა არ ვიცი. და ნება თქვენის უმაღლესობისა არის. აპრილის კა, ქორონიკონს უფ.

ბეჭედი: მე ამილახორ მსაჯულად სპასხეტ ვარ მეფის მარჯულად, ი ე ს ე.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ზ ა ზ ა ვ ყორისა აუღბაშო! მერე ფალავანდისშვილის გიორგის შვილმა რადგან გვიორგულა და გაგვექცა, ამგვარის კაცის მამული მებატონისა არის. ჩვენ გიორგი ფალავანდიშვილს ეს წყალობა უყავით, მარამდინ თითონ ცოცხალი იყოს, მამულიცა და ყმაც იმას ექიროს, მაგრამ ვერც გაჰყიდის და ვერც გასცემს. და ამ გიორგის შემდგომად ეს მამული და ყმა ამ ფალავანდიშვილის გლახასათვის, ამის ძმების გ ო გ ი ს ა და თ ე ი-მ უ რ ა ზ ი ს ა თ ვ ი ს და ამის ბიძის ბ ე რ ი ს ა თ ვ ი ს გვიბოძებია ყოვლის კაცის უტილებლად. მაისის ივ, ქორონიკონს უფ.

ამ მამულის ოქმი თუ სხვას ჰქონდეს ვისმე, ბათილი არის. როგორც ამათ უწინდელს ჩვენგან ნაბოძებს სიგელში უწერიათ, ისე უნდა აღუსრულდეს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

421. არზა ღავით ენდრონიკაშვილისა გავრის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 12 აპრილი

ცსსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რეუელი № 13-
საბუთი № 56. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[35] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს და
ვით ენდრონიკაშვილს. ოტია რომ გამეყარა, ჩემს ბა-
რათში გამოყოლილი ორი კომლი კაცი — ერთი დავით სალთ-
ხუცესმა ამიყარა და ერთი მუხრანბატონმა. თქვენგან სამი განაჩენი
მაქვს ნაბოძები, რომ ოტიას ამის მაგიერი უნდა მაეცა, მაგრამ არ
მაძლევს.

მეორე ეს, სასახლის მაგიერი არც სასახლე მომცემია და სასაფ-
ლაოც იმას უქირავს. წყალობას ვითხოვ, როგორც კახეთის რიგი
იყოს, სასახლის მაგიერი და სასაფლაო მომცეს.

და თათარიც უფროს-უმცროსობით არ გამყოფია. ამას გეველ-
რებით, როგორც მოურავის შვილებმა გაიყვეს, მეც ისრე გამიყოს.
ორი-სამის ბეითალმლის ბარათები დარჩება; როცა ღმრთის მად-
ლით კახეთში გამობძანდებით, იმ ბარათებს იქ მოგართმევ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, რაც მომიხსენებია¹, ქეშმარიტების სი-
მართლით გაგვაშველეთ. აპრილის ია, ქორონიკონს უფვ.

თავში

ქ. გარსევან ეშიკალაბაშო! მდივანბეგები და მდივნები შეკ-
ყარე. ამ არზით დავით ენდრონიკაშვილი თავის სახლისკაცს რომ
უჩივის, მდივანბეგებთან ილაპარაკონ და ამის სამართალი უსაჯონ.
როგორც კახეთში სხვა ამათი ამხანაგი თავადიშვილები გაყრილან
და განწესება არის, ესენიც სამართლიანის საქმით ისე გაასწორეთ.

აპრილის იბ, ქორონიკონს უფვ.

422. არზა იოანე მღივნისა ღუქანავის თაობაზე ერეკლე II-ის
ოქმით

1778 წ. 17 აპრილი

ცსსა. ღ. 1448. საბ. № 216. დღანი. ქალაღი. 41,6×16,5 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი და ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათ მიწას იოანე
მდივანს მოსცეს.

¹ მომიხსენებიათ.

მერმე ეს ათი წელიწადია ჩემის დის ნაქონი სახლი ვიყიდე ქალაქის მუჯალამის ძალით და თქვენის დამტკიცებით, მაგრამ შფოთი-საგან ვერ მოვისვენე, დღეში ერთს ოინს მომიგონებენ გორჯასპი მდივნის შვილები. შარშანაც ერთი ოქმი მიწყალობეთ, იმაზე დაჩუმდნენ, რომ სიტყვა აღარ ქონდათ. ახლაც ასეთი რამ მოუგონიათ, რომ მე იმ სახლში ველარ დავდგები. ჩემის ნებით უნდა დავაგდო და გამოვეცალო.

ჩემს ეზოში ორი ღუქანი არის, პირი ბაზრისკენ აქვს, ექიმი ოსეთას ჯალაბისა არის, სალთხუცესი შუა შემოუყვანიათ, რომ გინდა თუ არა, ეგ ღუქნები ამათ მოჰყიდეთ და დღეს იმ დედაკაცს ჩემთან ჩემი დისწული გამოეგზავნა, რომ ასე ამბავი არის, არა ვყიდი, მაგრამ ძალით მართმევენო, ვიცი, რომ შენის სახლის ნაჭერი არისო, შენი მართებული არის, ახლავ შემიტყობინებიაო.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ქალაქში მელიქი გახლავსთ, ქეთხუდები გახლავან, ვიცი, რომ ყველას იმისი ხათრი და რიდი აქვსთ, მაგრამ თქვენი მზე აფიცეთ და ისრე გასინჯონ და მოგახსენონ. თუ ის იმათი მუნასიბი იყოს, ეს ჩემი არზა მუჩალგა იყოს, ჩემს სახლებზედ კელი ამალეზინეთ. და მტერობით მიზემდენ, რომ მე აღარ მედგომლებოდეს, იმისი თქვენ იცით. თუ ჩემს ეზოში არ იყოს, მე მტყუანი ვიყო და გადამხდეს.

თუ ამ წყალობას დამმართებთ, რომ ერთი ოქმი ბძანოთ, ჯერხანათ დააყენოთ, ნურც გაყიდიან და ნურც იყიდიან. ღმერთმან მშვიდობა ქნას, ეგების ხარება დღეს თქვენ ნახოთ. თუ ტყვილი რამ მამეხსენებინოს, თავი დამიდვია. ფებერვლის კვ, ქორონიკონს უმავ.

თავში

ქ. ქალაქის მელიქო ა ვ ე ტ ი ქ და ქეთხუდებო. მერე ღმერთს გაფიცებთ და ჩვენს ბატონყმობას, ამის ჰალილათი სწორე მოგვახსენეთ, ქალაქის განწესება როგორც იყოს. მარამდინ სამართლით ამის საქმე არ გარდასწყდეს, ამის სყიდვა უნდა დადგეს. აპრილის იზ, ქორონიკონს უმავ.

ბექელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეველ ცხებულს, ერეკლე.

verso

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათს მიწა-მტკერს ავეტიქას და ქევხუდებს მისცეს.

ქ. ბედნიერს კელმწიფეს ამ არზის პალილათ[ი]ს მოკსენება გეძანათ. მათ მონათ გაეშინჯეთ. ეს ღუქნები სწორეთ იოანე მდივნის სახლებში არის მიტანილი, სასყიდლათაც ამისი არის მუნასიბა და უფროც ამას ექირება. და ბძანება კელმწიფის აღსრულდეს.

მელიქი ავეტუქ	ქართ.	სომხ.	სომხ.	სომხ.	სომხ.	ქართ. სომხ.
------------------	-------	-------	-------	-------	-------	----------------

423. არზა იოთამაჰვილაჰისა და ჰავთაროჰვილაჰისა
გაჰულის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოპიით

1778 წ. 17 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 38. საბუთი № 35. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[15 V] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი იოთამის-
შვილებს და ქავთარის შვილებს მოსცესთ.

ჩვენო კელმწიფე! ბოქოულის შვილს ნიკოლოსს თქვენ-
თვის არზა მოერთმივა და თავი ეწყინა, რომ რატევანში წი-
ლ[ი] მაქვსო და ოქმი მოგვიტანა: წილი მიეცითო. ჩვენ ფიციოთ მო-
გახსენებთ, რომ არც მამებისა და არც პაპებისაგან არა გავგეგო-
ნოს, რომ გურჯირევაზის შვილს იქ წილ[ი] ჰქონდეს.

ჩვენს ქვეყანაში მოხუცებულნი კაცნი იოანე დიანბეგი და
დემეტრე ეშიკაღასბაში და ზურაბ სუფრაჯი, ესენი გახლავ-
ან და სომხით-საბარათაშვილო გახლავან. ჰკითხეთ, თუ ამათ ან ამ-
ბვათ! გავგონოსთ, რომ გურჯი რევაზის შვილს რატევანში საქმე
ჰქონოდეს რამე.

ახლა თქუენი ოქმი იმას აქვს და ჩვენ დიდათ ეწუხვართ, რომ
საქმე არა აქვს რა, ოქმი რათ უნდა ჰქონდეს. თუ სიტყვა აქვს რამე,
ან თქვენთან გვალაპარაკე და ან დიანბეგებთან. და ღმერთი გაგიმარ-
ჯებს, სამართალი გვიყავ. აპრილის იგ, ქორონიკონს უმგ.

თავში

ბატონო მდივანბეგო იოანე, დიმიტრი ეშიგაღასბაშ[ო] და ზუ-
რაბ სუფრაჯო! მერმე გურჯი რევაზის შვილებს რატევანში წილი
ქონიათ თუ არა. ამის აღილათი² გვაცოდინეთ ქეშმარიტობით. აპ-
რილის იგ, ქორონიკონს უმგ.

¹ ანბათ. ² აღითი.

ბედნიერ ხელმწიფეს ჩვენ — მღივანბეგების [16] იოვანესათ-
ვინ, დემეტრე ეშიკალაბაშისათვის და ზურაბ სუფრაჯისათვის ამ არ-
ზის ვითარება ეკითხათ. ჩვენ არც ნახვით გვინახამს არც გაგონებით
გაგვიგონია, რომ გურჯი რევაზი[ს] შვილს რატევანში წილი ჰქონ-
დეს. აღიწერა აპრილის კა, ქორონიკონს უფვ.

--	--	--

424 . არზა ბაშან რაბიშვილისა შვის თათბაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 18 აპრილი

ესსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 149. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე საბუთი № 178.

[92] დმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიერის ხელმწიფის კირი
მოსცეს რ ა ტ ი შ ვ ი ლ ი ბ ე ე ა ნ ს.

მერმე ამას მოვახსენებთ მათს უმაღლესობას. თქვენი შვილი
ი უ ლ ო ნ რომ ზემოდამ ჩამობძანდა და იმას ვიახელ, მაშინ გა-
ვიგონე, რომ ფ ა ნ ი ა შ ვ ი ლ ს თქვენთვის არზა მოერთმევ; სხვის
ხელით მოგახსენეთ და თქვენ შორს დამიპირეთ: ის რაღას იჩივლებ-
დარო, იმისი საქმე ხომ გადაწყვეტილი არისო.

ახლა ორნივ მამა-შვილნი აქ გხლებიან, თქვენი ოქმი ჰქონა-
თ — მოწმობა მოუწერეთო; ოთხსაოდ კაცს მოუწერიათ. ის მოწმო-
ბაც თქვენთან მიატანიხეთ და მღივანბეგებიც თქვენთან მიაყვანი-
ხეთ და სამართალიც გვისაჯეთ. და როგორც ახლა თქვენ განაწესეთ,
ვინც გამტყუნდეს, [V] ისე გარდა[ა]ხდევინეთ, თქვენს გასამარ-
ჯვებლად.

ოროღს წელიწადს გაუშვებს და თითოს არზას მოგართმევს
ხოღმე, თქვენ ის გარდაწყვეტა აღარ გეხსომებათ და ოქმს აიღებს და
ინახავს.

შარშან წინაც კიღევ არზი მოერთმევა, თქვენ მღივანბეგებზე
ოქმი ბძანეთ: თუ ფანიაშვილი გამტყუნდეს, ასი ჯოხი დაჰკარითო.
მღივანბეგებს თქვენი მზე აფიცეთ, თუ როგორ გამტყუნდა; და
ჯოხი მე თითონ აღარ დავაკრევიხე, შუა მევე შემოვეღ. და ახლაც
კიღევ უჩივლია და ნება თქვენია. თებერღლის კვ, ქორონიკონს უფვ.

უფალნო მსაჯულნო! ეს რატისშვილი ბეჟან და ფანიასშვილი თქვენს სამართალში მიაყვანინეთ და ალაპარაკეთ. თუ ფანიასშვილი გამტყუნდეს, ავთ მოეპყარით; თუ არადა, ჩვენ გვაყოლინეთ. აპრილის იმ, ქორონიკონს უფგ.

425. არზა მელნიჰი შაჰროასი შმის გამოსალაგის თაოზაზა
არაპლაე II-ის ოქმით

1778 წ. 20 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 1. საბუთი № 23. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[47] ღმერთმან ბედნიარ ხემწიფის ძის ჰირი მოსცეს თქვენს ჟმას მელიქას შაჰროას.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს, რომე ერთი კომლა [V] კაცი მახლავს ჩემი სოღალუხს ორნი ძმანი — გასპარა და თუნია. ამას გევედრებთ ჩემს მოწყალეს, რომე ასერ ექვსი წელიწადია იჰი — სოღალუხს გახლავან. მე ესენი იქაურს! ბეგარას ველარ მოვარჩინე, რომე ერთი ფულიც მეც ხერი მენახა [ა]მ კაცი-საგან. ამას გევედრებთ ჩემს მოწყალეს, რომე ერთი ოქმის წყალობა მიყოთ და იადი გარას სახლზედა, რომე უბრალოთ არავინ არ გასარჯოს ან ბეგარაზედა ან სხვაფრივ ჩემო მოწყალევე. აღიწერა აპრილის კ, ქორონიკონს უფგ.

თავში

ბატონისშვილი გიორგი გიბრძანებთ იედიგარ! მერმე ამ ჩვენის მელიქის შაჰროას კაცი გასპარა და თუნია მანდა სოღანლუხში² რომ სახლობს³, ეს კაცი შენთვის მოგვიბარებია, უბრალოთ არავინ რა გასარჯოს და არცავინ რა შეაწუხოს და ნურცავინ ხარჯსა და ბეგარაში გარევეთ. თუ ხიზანი კაცს გამოერთმევეა რა-შე, [ე]სეც თავისის შეძლებით მი[ი]ყენონ. თუ არადა, უბრალოთ

არავინ რა გასარჯოს, იცოდეთ. აპრილის კ, ქორონიკონს უფგ.

¹ იქერას. ² სოღალუხში. ³ უსახლობს.

1778 წ. 5 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3766. დედანი. ქალაღი. 15,8×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აღვილ-ადვილ ნახმარია წერტილი. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს, რადგან იგი არზაზე აღრე ვერ დაიწერებოდა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათს რიქას მოკმადას.

პირველად მორიგობა რომ გაჩნდა, მაშინვე მე მურახასი მიბძანეთ, მორიგობიღამ ამომიშვით და ბატონის შვილმა აღეთმაც ამომიშო.

მე მორიგეთ სულ არ გზღებვიარ. და ახლა საამის შვილმა ზაალმა დამარბია, რატომ მორიგეთ არ წასულხარო, ხუთი მინალთუნი სარბევი უნდა მისცეო. ხმალი გირაოდ წამართო. დროული თქუენი მოსამსახურე კაცი გახლავარ და ნება თქუენია. მაისის ბ, ქორონიკონს უფ.

თაღი

ქ. ჩვენი ბძანება არის ლაშქარნივისებო! მერე ამ არზის პატრონი მორიგობის შეუძლებელი კაცი არის. ეს მორიგეთ ვერ გამოვა.

ვინც ამისი იასაულნი იყვნეთ, ამისთვის რომ ხუთი მინალთუნის გირაო გამოგირთმევი, ისევ მოეც, ნულარ ალაპარაკებ. მაისის დ, ქორონიკონს უფ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

მინაწერი

რიქა მოკმადას მოუხსენებია, თქუენ მორიგობიღან ამომიშვით, მაგრამ საამის შვილმა ზაალმა დამარბია, მორიგეთ რატომ არ მიხვალო.

1778 წ. 22 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9286. დედანი. ქალაღი. 21,3×10,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათ ფერკთა მიწა-მტვერს თარხნიშვილის იორამას ქალს მაიას.

ამას მოვასხენებთ, რომ თქვენგანაც ნაბძანები მაქვს, რომ კი-
კოლა ჩამოვლო, ჩამოვიდნენ და თქვენი ყმაც აქ გახლავსთ. ამას
ვევედრები თქვენს ხემწიფობას, რომ გვალაპარაკოთ და სამართალი
გვადირსოთ. ჩვენი არზაც მანდ გახლავსთ, თქვენის შვილების სად-
ღეგებლოთ. აღიწერა მაის[ის] ოცსა, ქორონიკონს უფ.

თქვენს ხემწიფობას ამას ვევედრები¹, უსამართლობაზე ხელი
ააღებინოთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ნიკოლოზ მოლარეთხუცესო! მერე ამ
არზის პატრონს ჩამოეხსენ, ნუ აწუხებ, თორემ თუ კიდევ გიჩივლა,
ცოდე დიდად გიწყენთ. მაისის კბ, ქორონიკონს უფ.

ბეჰელი: ქნარს მიემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეჟედ ცხებულს,
ერეკლე.

428. არზა იოსებ გლუჩიჩისა სამართლის მიცემის თაობაზე ერეკლე II-ის ოჯით

1778 წ. 28 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2680. დედანი. ქალაღი. 19,7×13 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. ა-მეტე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს გლუჩი-
ძეს² იოსებს. მერე ამას მოვასხენებთ, რომ ამას წინათ ოქ-
ში მიბოძეთ ზაზა ყორიასაულბაშუედა. ვისაც რამ ათქმევიენს³,
მუჯალმაც აქ გახლიათ, ცოლ-შვილი ამამიწყვიტა, მეც გამლახა, მო-
ახლეც გამილახა, კიდევაც მემუქრებიან კიკოლამ მოლ[არ]თ-
სუცესმა და იმისმა ძმამა.

მერე ამას ვევედრები, სამართალში მალაპარაკოთ. აქ მემუქ-
რება, საკვდილს მიქადებს და იმ სოფელში უფრო არ მიმესვლება⁴.
ღმერთი გაგმარჩევებს, ამისი სამართალი მადირსეთ⁵. მაისის კე, ქო-
რონიკონს უფ.

¹ + თქვენს. ² გლუჩიძეს. ³ + რამე. ⁴ მიმეშვლება. ⁵ + ღმერთი გაგა-
მარჩევებს.

ქ. ზ ა ა ლ ე შიკალაბაშო! ესენი მსაჯულთ სამართალში ალაპარაკე და ღმრთის წინაშე რასაც მიხვდნენ, ჭეშმარიტი სამართალი საჯონ. აღიწერა მაისის კვ, ქორონიკონს უფე.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

429. არზა ნინოწმიდელისა გამოსაღვანის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 1 ივნისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1195. დედანი. ქალაღი. 33,6×15,9 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის მეფისა და უწმიდესის პატრიარქის ჰირი მოსცეს მათს მონას ნინოწმიდელს.

ამას მოვაგვინებ და თავს ვაწყენ, რომ კარგათ მოგვესწებათ და ძველი გუჯრები და ახალიც ბევრჯელ გინახავსთ, რომ წმიდის ნინოს ეკლესიას საგარეჯოს მესამედი ბაჟი შეწირული აქუს, და თქვენგან გუჯრებიც დამტკიცებული არის, და ოქმიც ბევრჯელ მეზობათქვენგან მეზაყეებზედა, რომე უნდოდათ ჩემი მესამედი ბაჟი მოეცათ, და არ იქნა მათგან ვერა გამოვიტანე რა.

მიღღისა შვილი სტეფანე და ოპანე ზა თქვენის უმაღლესობის მეზაყენი იყუნენ და ტულას შვილი ბაღდასარა და მიღღისას შვილი შაქარა თქვენის უწმიდესობის მეზაყენი გახლდენ. თქვენის ბძანებით და ოქმით ბევრჯელ ვთხოვე ჩემი წილი ბაჟი და მოტყუების მეტი ვერა გამოვიტანე რა.

და მასუკან მე და მაღალას შვილმა დათუამ თქვენის იასაულით ოთხნივე მეზაყეები ჩვენთან მოვაყვანიეთ და ჩვენს წილს ბაჟს თხოვნა დაუწყევით. მეზაყეებმა ერთმანერთს ლაპარაკი დაუწყეს: ანგარი ვნახოთო, და რომელსაც მეტი გვეჭიროსო, მაშინ ერთმანერთთან გავსწორდეთო, მის სიმაღლეს მეფეს და პატრიარქს და ნინოწმიდელს ისე პასუხი გავცეთო.

პირველი ანგარიში მეფეს და მეზაყეებს გამოართვეს პატრიარქის მეზაყეთა და თხუთმეტი თუმანი დაღვა. ამ თხუთმეტის თუმნიდამ ხუთი თუმანი მათის სიმაღლის მეფისათვის აიღეს, ხუთი თუმანი მისის უწმიდესობის პატრიარქისათვის და ხუთი თუმანი მე მომცეს.

აქამდისინ მილდისასშვილმა შაქარამ გვატყუა, მეც ანგარიშს მოგ-
ცემთო და ძლივ ახლა გამოვართვით; და შაქარაზედ დაედო ოცდაოთ-
ხი მინალთუნი¹, ვთხოვთ და აღარას გვაძლევს.

ამ ვედრებას ვყოფ წინაშედ თქვენსა, ოთხივე მებაყეები თქვენს
სამართალში მოაყუანიოთ და სამართალი მალირსოთ. მაისის კა,
ქორონიკონს უფ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მილდისასშვილო შაქარავ! მერე შენ რომ
ბაყი გპერია, იქილამ რაც ჩვენი წილი იყოს, ჩვენ უნდა მოგვართვა.
რაც მათის უწმინდესობის ჩვენის ძმის კათალიკოზის წილი იყოს,
რმათ მიართვი. და რომელიც ყოვლად სამღვდელოს ნინოწმიდლის
წილი იყოს, ამას მოეც.

თუ სიტყვა არა გქონდესთ რა, ამაზე ნულარ ილაპარაკებ; თავ-
თავისი წილი ასე მიეც, როგორც გვიბძანებია, თვარემ თუ ამაზე
ტყუილათ ილაპარაკე, დიდათ გიწყენთ იცოდე. და თუ ერთი ქეშ-
ნარიტი სიტყვა გაქვს რამე, მოგვახსენე. იენისის ა, ქორონიკონს
უფ.

ბეპელი: ქნარს მიეცეს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

430. არჯა ფირან შაბურიშვილისა მამულის თაობაზე ლეთონ ბატონიშვილის ოქმით

1778 წ. 10 ივნისი

ცსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 30. საბუთი № 173. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[139] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის ლეონის ქირა
მოსცეს შ ა ბ უ რ ი ს შ ვ ი ლ ს ფ ი რ ა ნ ს.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს ხელმწიფეს: ერთი საკომლო მა-
შული თქვენი სახასო ბუჩუკურას არის. მე საქმე არა მაქვს,
რომ წყალობას² გვეედრებით, რომ წყალობა დამ[მ]ართოთ. ღმერთი
გაგიმარჯვებსთ. თიბათვის თ, ქორონიკონს უფ.

თავში

ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ლ ე ო ნ გიბრძანებ ბოქოულთხუცესო

¹ მილანთუნი. ² წყალობას.

ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ! მერე ამას წინათ რომ ამ მამულის ხელის ამართვა გიბრძ[ა]ნეთ, ის მამულე ისევ ფირანსვე მიაბარე. ივნისის 8, ქორონიკონს უფე.

**431. არზა მთიულთ მოხელეებისა ოქმის გამოკაჯაჯე
ლეონ გაბონიშვილის ოქმით**

1778 წ. 14 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9178. დედანი. ქალაქი. 16,5×8,3 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაა წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ლეონის ქირა მოსცეს ერთობ მთიულთ მოხელე[ე]ბს.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს: ვალი გვაძევეს ღმრთის ბრძანებით, რომ ყოველის საქმით თქვენს სამსახურს უნდა გარღვიზდოდეთ. მაგრამ უბრალოთ წამსვლელ-მომსვლელი ყველა ჩვენ გვაწუხებს თქვენი ოქმისა და ბრძანების მქონელიცა და სხვა თავის საქმეზე წამსვლელი კაციცა. ჩვენ კი წიგნი არ ვიცით, რომ წავიკითხოთ რაც სწერია, იმ რიგათ მოვექცნეთ. თუ არადა, ვინც ერთს უბრალოს წიგნს გამოაჩენს, ყველა თქვენი ოქმი და ბრძანება გვგონია. ქვეყანა მეტად შესწუხდა ამგვარის საქმე[ე]ბით.

ამ მოწყალეობას გვედრებით, რომ ამისთანას ძალისა და ზაბუთისაგან ცოტა შალავათი¹ დაგვემართოს, რომ არცარავინ თქვენ გაწუხებდესთ და არც ხალხი შესწუხდებოდეს. ერთი ასეთი გზა და ბინა მოგვეცით, რომ თქვენი სამსახურიც აღსრულდებოდეს და ჩვენც გაგვეძლებოდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. ივნისის 8, ქორონიკონს უფე.

თავში

ქ. ბატონის შვილი ლეონ გიბრძანებ ამ არზის პატრონო! დღეის იქით როგორც ჩვენი ოქმი და ბრძანება მოგივიდესთ, ისე მოიქეცი. ნურცარას მოუმატებთ ჩვენს ბრძანებასა და ნურც დააკლებთ. ივნისის 8, ქორონიკონს უფე.

ბეჭედი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

¹ შავალათი.

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 9. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[6] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჰირი მოსცეს ა ფ ხ ა ზ ი ს-
შ ვ ი ლ ს დ ა ვ ი თ ს. ჩემი საცოდობა და დამდაბლება ან სიკე-
დილისაგან და მეზობლებისაგან რომ მოხსენებული გქონდესთ, შე-
მიბრალეზთ თქვენის მოწყალებისაგან ასე შორს დარჩომილსა.

ახლა ამაზედაც მაწუხებენ — სამოცდაათი წელიწადი ხელთ მი-
ჰირავს, წიგნი მაგათა აქვსთ, თუ მაგათი იყო, რატომ ვერ იპოვნეს,
ღღეში ერთხელ ხომ ნახვენ ხოლმე. მაგრამ თქვენს თავსა ვფიცავ,
მამის ჩემის წილია და ეგენი რომ დაობენ, ის არ არის.

იქ იყვენენ, [V] ზ ა ქ ა რ ი ა მ დამაფიცა, ეს რატომ არ მითხრეს
ჩვენს მამულს რად იფიცაო. თქვენი ნება[ა], თუ შემომფიცვენ,
ხელს ავიღებ; თუ არადა, წყალობა მიყავით ერთის ოქმისა, რომ ან
შემომფიცონ და ან შეგფიცავ, ხელი აიღონ ჩემზედ. ივნისის ბ, ქო-
რონიკონს უაგ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ბებურიანო! მერე დავით აფხაზს რომ ამ
არზით მოუხსენებია, ეს, ღია, რიგიანი მოხსენება არის. თუ გინ-
დოდესთ, როგორც სამართალმა განგირჩიოსთ, იმ წესითა თქვენ
შეჰფიცეთ და ფიცით გაიტანეთ; და თუ არადა, დავით აფხაზი და-
აფიცეთ და ხელი აიღევით დავაზედ. ღიდის ხნის საქმე არის და თუ
არ ფიცით სხვით არათი გარდაწყდება. თიბათვის იმ, ქორონიკონს
უაგ.

რომელიმე მხარე თუ ასეთს საბუთს და მოწმობას იმოვნით,
რომ საქმე იმით გარდასწყდეს და გაირჩეს, ხომ ის სჯობს; თუ არა-
და, ფიცით უნდა გაირჩიოს და გარდაწყდეს.

მოწამე ვინ ჰყავსთ ასეთი რომ იმათგან გაირჩიოს. სამოც-
დაათი წელიწადია მე მიჰირავს. მოწამე ოთხმოცდაათი წლის უნდა
იყოს და ვინ არის ასეთი კაცი. დავით აფხაზიშვილს მოუხსენებია:
სამოცდაათი წელიწადია მამული მე მიჰირავს და ტყვილათ მეღა-
ვებიანო.

433. არჯა პაატა იმერალისა შმოგის თაოგაჲე გიორგი

ბატონიშვილის ოქმით

1778 წ. 2 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1266. დედანი. ქალაღი. 17,2×10,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯემწიფის ძის გიორგის ჳირი მათს მიწა მტვერს პა [ა] ტა იმერელს მოსცეს.

მერმე თავად იმერეთს აზნაურისშვილის ყმა ვიყავ. ახალ-ციხეს გამყიდა, თავი დავიხსენ. ისევ ჩემს მამულს მივ[ე]ტანე. მასუკან შვილის თხოვნა დამიწყო. ავდექ, აქათ თქვენს მიწა მტვერს მოვ[ე]ტანე სურამს. მურეანიშვილმა მითხრა: ჩემთან იყავ, არავეს მიქცემო.

არჩილ გამოიარა დამბებულეს, დამიქირა. მეორეთ არჩილ-დამ დავიხსენ თავი. იქიღამ არბოს ჩამოველ. მირზაშვილ-მა მითხრა: ბატონის ოქმი მაქესო, ამყარა, გამატიტვლა და ისევ ჩემს უწინდელს ბატონს მიმცა.

სამჯერ გაყიდულ ვარ, მეოთხეთ ეს არის თქვენს საფარველს მამიტანებია. ღმერთი გაგიმარჯვებს საქრისტიანოს ხემწიფევ, ერთის ოქმის წყალობას ვითხოვთ. რომე თქვენი ყმა ვიყო, ერთი ალაგბ მი-ბოძოთ საღმე ვიდგე და გემსახურო თქვენის შვილების საღლეგრძე-ლოთ. მარიამობის ბ, ქორონიკონს უფ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი გიორგი გიბძანებ ამ არზის პატ-რონო. მერე რადგან შენის მემკვიდრე ბატონისაგან გაყიდული ყო-ფილხარ და თავდახსნილი და აქ ჩვენს ქვეყანაში დგომა მოგინდომე-ბია, ჩვენ კაის ბინას მოგცემთ. შენთან საქმე აღარავისა აქვს და ვერ-ცავინ შეგაწუხებს. მარიამობისთვის ბ, ქორონიკონს უფ.

ბეჰედო მეფის ძე გიორგი.

434. არჯა ღავით ამირაჯიგისა შმის თაოგაჲე

არეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 12 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1456. დედანი. ქალაღი. 17,3×10 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჳელმწიფის ჳირი მოსცეს დავით ამირეჯიბს. ულუმბელი ჩუენი ყმა კაპანაძე ბერიალი

რომ წახდა, მაშინ იმერეთს გარდ[ა]ვარ[დ]ა. და თქუენგან ოქმი მაქვს ნაბოძები; იმერეთილამ რასაც კაცს მოიყუან შენს ყმას თუ სხვის ყმას, შენ ველარავინ გამოგართმევსო. თქვენის ოქმის ძალით ჩემის ხარჯით კაპანაძე ბერი იმერეთილამ გარდმოვიყუანე.

ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით: ან ჩემს ძმას და ან სხუა კაცს ამ კაცთან კელი არა ჰქონდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. აგვისტოს თ, ქორონიკონს უფვ.

ახლა გარდმოვიყუანე ფერისცვალებას.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. ეს კაცი რადგანც ამას მოუყუანია, ამისი არის. ამაში სხვას საქმე არავისა აქვს. აგვისტოს იბ, ქორონიკონს უფვ.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

დავით ამირეჯიბს მოუხსენებია: ჩემი ყმა კაპანაძე ბერი იმერეთილამ გარდმოვიყუანე; ერთი ოქმი მიბოძეთ, ამასთან ჩემს ძმას კელი არა ჰქონდესო.

435. არზა თარხანა უორღანაშვილისა სამართლის მიცემაზე აბაქალე II-ის ოქმით

1778 წ. 22 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 47. საბუთი № 135. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[100] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათის უმაღლესობის მეგორდე ყორღანაშვილს თარხანს მოსცეს.

ჩემო კელმწიფევე, ახლა ამას მოგახსენებ. ქართლში ორი ურემი მარილი გავგზავნე, ათი ქვამარილი და ერთის ჩემი მეურმის თოფა ფარსადან მაჩაბელს წაურთმევია და იმას აქვს დღესაც. თოფი იმერლისათვის მიუყიდნია და მარილები კი ისევ შინ უწყვია. და ერთი ცხენიც ჩემის კაცისა ფალავანდის შვილს გლახას წაერთმევია.

ამის წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ ეს ჩემი წანართმევი საქონელი უკანვე მე დამიბრუნონ. ღმერთი გაგიმარჯვებს, მეც თქვენი [V] ნამსახური და ოჯახიშვილი გახლავარ. თქვენის წყა-

ლობით ასე უბრალოთ არ უნდა დავეჩაგვრინო სხვასა. აგვისტოს კ. ქორონიკონს უფვ.

თაემი

ჩვენო ღვთის წყალობავ შვილო ბატონო ალ მ ა ს ხ ა ნ! ხომ კარგათ იცი ეს თარხანა ყორღანაშვილი მამა-პაპით ჩვენი მკვიდრი აზნაურშვილი არის და ნეტარად ხსენებულის პაპის შენის გაზრდილი და ჩვენი ეთგულად ნამსახური კაცია და ჩვენს კარზედ მოხელედ დგას. შენი გასარიგებელი საქმე არის. ამაზედ ახლავ ბეჯითად კაცი დააყენე და ეს საქმე გაუბრძობინე. და ეს მარილი, თოფი და ცხენი თუ ახლავ არ გამოურთმევიანე და არ მოაცემინე, თითქმის ჩვენს მამაშვილობაზედ ხელი უნდა აილო. ამ საქმეში შენ ურევინარ. თუ ახლავ არ გაუბრძობ, არას გზით არ იქნება. აღიწერა აგვისტოს კბ, ქორონიკონს უფვ. ✱

436. არზა ოპროპედიკონილის ჯალაღისა სამართლის მიცემაზე
პრეპლე II-ის ოქმით

1778 წ. 23 აგვისტო

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 229. პირი. ქალაღი. მხედრული. იქვე, საბუთი № 246.

[160 V] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხელმწიფის ქირი მოსცეს მათ მიწა ფეხთა მტვერს საწყალ ქვრივსა და ოხერს ოქრომკედლიშვილის ჯალაღს.

ჩემს ხელმწიფეს ამას მოვახსენებ: ერთი ცოდვი[ს] შვილი ყვანდა თქვენს ყმას დავითიშვილს ყმის ცოლთან. თქვენის ბძანებით სამართლით გამოვიტანე, იმისგან ველი ცეცხლის ანთებას, ობლების მოვლ[ა]ს. კიდევ არ ეხსენება ფავლენიშვილი. ამდენი თქვენი მოწყალება იყოს, არც იმას ქონდეს ხელი, არც დავითიშვილს. ოცი კოდი [161] პური ქონდა თავისის ღამით მეზრეობით, ისიც წაართვა. ამას გარდა ბიჭი გამიყიდეს¹ მ ა ჩ ა ბ ლ ე ბ მ ა, ერთმანეთზე აგდებენ, არ მამცეს რა, თქვენი ოქმი და განჩენი მაქვს, არას მაძლევენ. ფავლენისშვილმა წიგნები წამართვა, სამართალში რით ველაპარაკო.

¹ გამამიყიდეს.

ღმერთი გადღეგძელებს, ამის სამართალი მაღირსეთ. ღმერთმ[ა] ისე თქვენს ორგულს გაუჭიროს საქმე როგორც შე მიჭირდეს. თქვენი რისხვა მქონდეს¹, თუ ერთი დღის სარჩო მქონდეს. ჩემო ხემწიფევ, ღმერთი შვილებს გიდღეგძელებს, ერთი გზა მიბოძეთ, თქვენს სახელმწიფოში ობლები დავზარდო თქვენის წყალობით. აგვისტოს კვ, ქორონიკონს უფვ.

თაეში

ჩვენი ბძანება არის. მერე ბუში თავისუფალი ვისთანაც უნდა მივა და ეყმობა.

ზ ა ზ ა ვ ყორიასაუღბაშო, ამას ერთი ბეჯითი იასაული მიეც, რაც მაჩაბელზე იყოს, ახლავ გამოურთვას და მოსცეს. ფ ა ნ ვ ე ლ ი შ ვ ი ლ ს ი ე ს ე ს ა და თ ე ი მ . უ რ ა ზ ს წიგნების წართმევას რომ უჩივის, ჭიმაზე კაცი შეაფიცონ, რომ ამათს ძმას პ ა პ უ ნ ა ს რაც წიგნები წაერთმოს, ისევ მიეცეს და ამის წიგნი იმასთან აღარ დარჩომილიყოს რა.

და თუ ვერ დაიფიცოს, თავის წიგნები გამოურთვას, მოსცეს. ამაზე ბეჯითი იასაული და[ა]ყენე, რომ ამაებს გაურიგებელს ნუ გაუშვებ. აგვისტოს კვ, ქორონიკონს უფვ.

437. არზა იოსებ მამატაშვილისა მამულის თაოგაზე

არეპლე II-ის ოქმით

1776 წ. 24 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 1741. დედანი. ქაღალდი. 29,8×20 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი იოსებ მამატაშვილს მოსცეს. ოთხი წელიწადი არის სარდიან მამატაშვილის მამული თქვენგანაც მებოძა და ბატონის დედოფლისაგან და ბატონიშვილებისაგანაც დამიმტკიცდა; თქვენის ძმის პატრიარქის ნებადართვით და მროველის გერმანესაგანაც ცალკე სიგელი მამეცა. მაგრამ მაშინვე ჩემ[მ]ა განაყოფებმა თავი გაწყინეს: ჩვენი უფრო ახლო ნათესავი იყოო.

¹ გქონდეს.

თქვენგან კიდევ ეს ოქმი მებოძა: თუ რაც ამ მამულისათვის დაგზარჯვია, მოგიდგნენ. და ის მამული რომ თორმეტ თუმნათ დაგირავებული არის, ორთვემდინ დახსნა შეიძლონ, სამათ გაიყავითო; თუ არადა, ორთავეს უკან შენთან საქმე არა ექნებათ რაო.

მე ჩემი წილი მესამელი მაშინვე დავიხსენ და სხვას აღარ ვეცილე; ამისთვის, რომ თქვენთვის თავი აღარ ეწყინათ და წიგნიც მამცეს: შენს წილს მესამედთან ჩვენ ხელი აღარა გვქონდესო; მაგრამ თავეთი წილი კი მეორეთ დაავირავეს.

ახლა თქვენის ოქმის ძალით დანახარჯ[ი]ს თხოვნა რომ დაუწყე, ამ მიზეზით არზი მოურთმევიათ: ის მესამელიც წაართვით და ჩვენ მოგვეციოთ. ამ ჩვენმა ბატონმა მროველმაც დაუშალა; რადგანც ბატონებისაგან და მროველისაგან გარიგებული არისო, ეს წიგნები აღარ მოიშლება, ტყვილათ ბატონს თავს ნულარ აწყენო; მაგრამ არ დაიშალა. მდივანბეგებზე ოქმი გებოძებიათ.

ჩემი ვედრება ეს არის: თუ დანაშაული მაქვს რამე, რაც თქვენი წყალობა მკირს, სხვაც სულ თქვენის ჭირის სანაცვლო იყოს. აუ არადა, თქვენი წყალობა აღარ მამეშალოს, ასე გარდაწყვეტილი და დამტკიცებული არის.

მე მდივანბეგებთან სალაპარაკო აღარა მაქვს რა, თქვენგან მბოძებია და მროველისაგან. ეს თქვენი წყალობის წიგნებიც აქ გაზღავსთ და მროველისაცა; და ნება თქვენია, ჩემო კელმწიფევ. მარია-მობისთვის კა, ქორონიკონს უფ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე როგორც ეს გავციყვია და გვიბძანებია, ისე უნდა აღსრულდეს. ამისი მოშლა არ იქნება. როგორც ამ ოსებს ჩვენი ნაბოძები წიგნი აქვს, ისევ დაგვიმტკიცებია. აღიწერა აგვისტოს კდ, ქორონიკონს უფ.

ბეკელი: ქნარს მიეშს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ა კ ლ ე.

438. არზა ზიორგი ჯილავდრისა ჯამაგირის თაოგაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით

1778 წ. 17 სექტემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1854. დედანი. ქალაღი. 16,2X11,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ლეონის ჭირი მოსცეს ჯილავდარს, გიორგის.

სამი წელიწადია არაფერი მბოძებია. მეტს სიღარიბეში გახლავარ. ქეშმარიტად თუ არა მრცხვენოდეს, გლახათ დავალ. ყმარწვილიც შეწუხებით ავათა მყავს. მცირეს მოწყალებით ჯელი აღმიპყარით, ღმერთი გაგიმარჯვებს. სეკდემბერს ვ, ქორონიკონს უმჯ.

თავში

ქ. ხუთი მინალთუნი ხომ მოგვიცია შენს ჭამაგირში და სხვა რაც გაკლია, ღვითთ ჩამოვალთ და გიბოძებთ. ენკენისთვის იჴ, ქორონიკონს უმჯ.

ხუთი მინალთუნი ბ ე ც ი ა მ უნდა მოგაბაროს.

ბეჯედი: მარჩობლთა მეფეთა ძესა ლ ე ო ნ სახელად მძესა.

მარცხენა კიდებზე

ქ. ანანურის სამღებროს იჯარადარო! ამ ჩემს ნათლულს გიორგის ერთი თუმანი მოეც, რომ იქნება ამისი ნახევარი ჴ (ხუთი მინალთუნი) — ამდენი. აპრილის კდ, ქორონიკონს უმჯ. ლეონ

439. არზა ბაგაზი სულთნისუხვილისა შვიგის თაოგაზაჲ

არაქალე II-ის ოქმით

1778 წ. 3 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 9650. დედანი. ქალაღი. 20,3×15 სმ. მხედრულ-ღაზიანებული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს ბაიდრის ს უ ლ თ ნ ი ს უ ვ ი ლ ს ბ ა ბ ა შ ი ს.

მერმე ამას მოგახსენებთ: ჩემი ძმები მოგეხსენებათ, რომ ოს-მალღშიგ იყვენენ¹. იმ ჟამზეღა მოველ და თავი გაწყინე. თქვენ მეტო მოწყალე არსაითა მყვანღა. თქვენგან ოთხი კომღი კაცი დამემართა წყალობათ. თქვენიც ორგული იყვენენ ის ჩემი ძმები და ჩემიც თავი გაწყინეთ. თქვე[ნი] ბძანებით წაველ და მოვასხი ის ჩემი ძმები. თქვენს უბძანებღად ის ჩემი ძმები მოვიღღომე, ავიღე და ერთი კომღი კაცი მივეც, ემსახურებღა. ამ შემოღღგომაზეღ ის კაცნი თქვენის ჳირის სანაცვლო შეიქნა. ახღა ის ჩემი ძმები სასიკვღი-

¹ იონენ.

ლოთ მდევენ. სამი კომლი კაცი დაგრჩომია, ისიც მოგვეცო. ეს მე იმათ მივსცე, ჩემი რჩომა, მოგეხსენებათ, რალა იქნება.

ჩემო ხემწიფევ, გვედრებით, რომ ერთის ოქმის წყალობა მა-
ყოთ, რომ ჩემს ძმებს ჩემთან ხელი არა ქონდესთ. თქვენის წყალო-
ზის წიგნში¹ არცა სწერია და არც ხელი აქვსთ. გიორგობის ზ, ქო-
რონიკონს უფვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ბაიდრის სულთანო და ბაიდრის სულ-
თნისშვილებო! ეს ოთხი კომლი კაცი ამ სულთნისშვილის ბაბაშისა-
თვის გვიბოძებია. ამასთან საქმე ნურავისრა გაქვსთ, თორემ ჩვენად
შეცოდებად მოგკითხავთ. გიორგობის გ, ქორონიკონს უფვ.

თუ ვისმე სიტყვა გქონდესთ, მოგვახსენეთ.

ბეპალი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. ჩვენ, სრულიად ქართლისა, კახეთისა და სხვათა მეფე
გიორგი, კურთხეულის მეფის, ბატონის მამის ჩვენის ბძანებასა
ამას ვამტკიცებთ. ნოენბრის ა, ქორონიკონს უფვ. გიორგი

440. არზა ზიოჯია ლალაშვილისა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით

1778 წ. 9 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 10287. დედანი. ქალაღი. 25,7×10,8 სმ. მხედრუ-
ლი. განკეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახარია წერტილი. ა-ნაკლები.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მრწყალის დედოფლის ქირი მოსცეს მათს
ფერხთა მტვერს ლალაშვილს გოგოას.

მერე ამას მოგახსენებთ თქვენს სიმალლეს, რომ ამას წინათ
სურსათი მოგერთოთ, რაც შემამხვდა, მეც ჩემის ხარით მოვიტანე,
ამბარდანს მივაბარე — ყორღანაშვილს; არცვის სხვას მის-
ცა ბარათი, არც მე; ბარათში დაგწერო. ის აქ არ გახლავთ. ახლა
კიდევ მოხოვენ. თქვენი მუხანათი ვიყო, თუ არ მამეტანოს.

ამდენი წყალობა გვიბოძეთ, რომ ის კაცი მამაცდევინონ. თუ არ
მიმიბარებია, ჩემი თავი თქვენის ქირის სანაც[ვ]ლო იყოს.

¹ წიგნში.

ქ. მონაგარიშე[ე]ბო! ამ არზის პატრონს რომ ეს პური მოუტანია, ავთანდილ მეგოდრესთვის მიუბარებია, ასე უმოწმეს; ჩვენ ეს ყაბზათ ანგარ[იშ]ში გავატარეთ; როდესაც ეს ყაბზი მოგივიდესთ, ავთანდილს თავილათ უნდა და[ა]წეროთ. გიორგობის თ, ქორონიკონს უფ.

ბეჭედი: დედოფალი დარეჯან.

ქ. მე ამბარდანი ქიტესა უნდილაშვილი ასე ვწამებ: გამიწერეს ანანურთ ღმრთისმშობელი, თუ არა მიეცეს ოცდაოთხი ლიტრა პური ავთანდილისთვის.

**441. არზა შოშია საყვარელიძისა ღალის თაოვაჯა
იასა შლივანავის ოქმით**

1778 წ. 28 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3013. დედანი. ქალაღი. 19,8×17 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. ა-ნაქული.

ქ. ღმერთმან ბატონის ამილახვარ-მღივანბეგის ქირი მოსცეს მათს მიწას საყვარელიძე შოშიას.

ამას მოვახსენებთ: მე თქვენის ბძანებით თორმეტი დღე აბის [ს] გახლდი. მისულა გოგია ნამოროაძე ტბეთსა და ჩემის მიწების ღალა აუღია. ღმერთი გავიმარჯვებს, ამაზედა სამართალი მაღირსეთ. თავისთავათ მივიღა და ჩემის მიწების ღალა აიღო. არც თქვენ მოვახსენათ და არც ვინც ბატონისაგან მოხელე გვყავს განწესებული არც იმას შიატყობინა; თავისთავათ ღალა აიღო. წყალობას ვითხოვთ, სამართალში გვალაპარაკოთ. გიორგობისთვის კღ, ქორონიკონს უფ.

ქ. ამილახორ-მღივანბეგის იესეს დიდ[ო] იმედო პეტრე კვანჭახაძე! ვისაც ეს საყვარელიძე ღალას უჩიოდეს, გამოურთვი. და თუ სიტყვა ვისმე აქვს, სამართალში მოიყვანე. გიორგობისთვის კმ, ქორონიკონს უფ.

ბეჭედი: მე ამილახორ მსაჯულად სპათსპეტ ვარ მეფის მარჯულად, იესე.

442. არზა ამილბარ სახლთხუთისისა შმის თაოგაზა

არეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 5 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1635. დედანი. ქალაღი. 21,2×14 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის მეფის ჭირი მოსცეს ამილბარ
სალთხუცეს [ს].

მერე ამას მოვახსენებ მათს სიმაღლეს: გორს ერთი უბატონო
გლაზა კაცი იყო კუტი და ბრმა; ერთი შვილი ყოლოდა, იმას ქურდო-
ზა ექნა, საძღაური დასდებოდა, თავი დაეგირაოებინა. იმის მამა მო-
ვიდა და შამომეხვეწა, თეთრი მიმაცემინა და ნასყიდობის სიგელით
იმისმა მამამ ქეთხულების მოწმობით მაყიდა.

ახლა პაპა მწერალს თავისთვინ მოუმდომებია და მარ-
თმევს. ერთი ოქმის წყალობა მიყავ, რომ ჩემი ნასყიდი კაცი მეზო-
ძოს. დეკემბერს დ, ქორონიკონს ჩლოც.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის იასაულო თუხარელო გოგიაე! მერე რო-
მელიც კაცი ამას უყიდნია, ის კაცი ახლავ მღივანბეგების სამარ-
თალში მოიყვანე. თუ იმ კაცს სიტყვა აქვს რამე, მოსამართლეებმა
გაშინჯონ და სამართალი უსაჯონ. და თუ სიტყვა არა აქვს რა, თა-
ვისი ნასყიდი კაცი დაანებონ. დეკემბერს ე, ქორონიკონს უფ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

443. არზა ბაცია გელევიანიშვილისა შმის თაოგაზა

არეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 9 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 17. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[10 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მოსცეს ბე-
ციო გედევანის შვილსა.

მამა ჩემსა და გაბრიელს სარდალსა გასაყოფი გვეყვან-
და ორი კომლი კაცი, გავიყავით — ერთი სარდალს შიოშს ერგო,

¹ გასაყოფი.

მეორე მე მერგო. რომელიც მე მერგო, ის კაცი ახალქალაქს ბერს თარხნის შვილთან არის. მამით, პაპით მემკვიდრე ჩვენი ყმა არის გორგენელი. მოგახსენეთ, ბეცია თარხნის-შვილზედ ოქმი მიბოძეთ, არ ამიყა[რა].

ამ მოწყალებას ვითხოვთ, ერთის ასეთის იასაულის წყალობა მი-ყოთ, ჩემი ყმა ამიყაროს და მომზაროს. ღმერთი გაგიმარჩევს. ქრისტეშობის დ, ქორონიკონს უფ.

თავი

ჩვენი ბძანება არის იასაულო ბეციავე საამიშვილო! მერე ამ არზით ბეცია გედევანიშვილი ასე რომ ჩივის, ეს კაცი აუ-ყარე, მოეც. და თუ სიტყვა აქვს რამე, სამართალში ალაპარაკე. დე-კემბერს თ, ქორონიკონს უფ.

თუ ტყუილათ ილაპარაკებენ, რომელიც გამტყუნდება, გარდახ-დება.

444. არზა გორელი სარქისასი სახლის ადგილის თაოვაჯი

ბრეაღე II-ის ოპიით

1770 წ. 7 იანვარი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 961. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს გორელს თქვენს სახასოს სარქისას.

ამას მოვახსენებ: ხუთი ვაჟიშვილი მყავს, ერთი სახლი არა მაქვს, რომ თავი მოვაფარო. ამტელი თქვენი წყალობა იყოს, მოხელეს უბ-ძანოთ: ერთი თქვენი ბეითალმანი² სახლის ალაგი მომცეს, რამე ავა-შენო, დავდგე, რომე ეს შვილები გორიდგან არ დამეფანტ-ნონ. იანვრის გ, ქორონიკონს უფ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის გორის მამასახლისო ზურაბ. მერე ამ არზის პატრონს ერთი ბეითალმანი სახლის ადგილი უშოვნე და მოეც. იანვრის ზ, ქორონიკონს უფ.

¹ ვასაყობი. ² ბეითალვანი.

445. არზა უიო ხახანაშვილისა საპართლის მიცაჲჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1779 წ. 6 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2968. დედანი. ქალაღი. 22×10,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ერთაწმინ-
დელს წმიდის ესტატეს ყმას ხ ა ხ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს შ ი ო ს .

წელს ენკენისთვეში თარხნიშვილმა ზ უ რ ა ბ მ ა ლ [ო] რ ი
მომიკლა და შექამა. მიველ, ჩუენს დეკანოზს ს ვ ი მ ო ნ ს მოვახ-
სენე: როგორ ბატონი ხარ, რომ არაფერს მიშველი-მეთქი; თარხნი-
შვილმა ზურაბმა ღორი მომიკლა და შექამა-მეთქი; დეკანოზმა მიწ-
ყინა, გამომიდგა უკან და დიდი ალაგი მდივა; და ახლა დეკანოზი
ცილს მიგონებს, ჩემზედ სატევარი ამოიღეო; ან სისხლი მომეციო
და ან თავი ნასყიდობით მომეციო.

ჩემო კელმწიფევ, მოწმები მყავს, რომ დეკანოზი სატევრის
ამოღებას ტყვილად მიგონებს. სამართალი მალირსედ, ღმერთი ვა-
გიმარჯვებს. იანერის ზ, ქორონიკონს უმაზ.

თავში

ქ. დეკანოზო ს ვ ი მ ო [ნ], ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ
ას[ე] ჩივის, სამღვდელოს კაცისაგან ამგვარი შიხთლები, დიაღ,
უმონასიბო არის. ამას დაეხსენ, ნუ აწუხებ[ბ. იან]ერის ზ, ქორო-
ნიკონს უმაზ.

ქ. თუ სიტყვა გქონდეს, ჩვენ მოგ[ვახსენე].

ბეჲელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეჲედ ცხებულს,
ერეკლე.

446. არზა თამაზ ბაბურიშვილისა უმის თაოგაჲჲ ერეკლე II-ის

ოქმით

1779 წ. 8 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2587. დედანი. ქალაღი. 21,6×16 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩემის მოწყალის კელმწიფის ქირი მოსცეს თ ა მ ა -
ზ ა ს ბ ე ბ უ რ ი შ ვ ი ლ ს .

ახლა ამას მოვახსენებ ჩემს ხელმწიფესა: ნ ი კ ო ლ ო ზ ფ უ რ -

ცელაძეს ერევანი დამ ერთი სომეხი მოეყვანა და ჩემს მამულში იყო. იმის ქალი ჩემს კაცს შეერთო. უარაღაჯს რომ ჩვენი ჯარი დაამარცხეს და ჩემი ძმა თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნა, იმ დროს ფურცელაძეს ეჩივლა. იასაული გებოძათ, აყვარა ის სომეხი. და ის ჩემი კაცი, რომ იმ სომხის ქალი შეერთო, ისიც თან გაყოლოდა და იქილამ გაევაზს წასულიყო ის ჩემი კაცი.

ახლა ვევედრები თქვენს კელმწიფებას, ერთი უყმო კაცი გახლავარ, იმისი მოწყალეობა მაღირსოთ. უწინაც თქვენი ოქმი მქონდა, მაგრამ დღეხევალიობით დამრჩა. ამ წყალობას ვითხოვ, რევაზზედ ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ ჩემი კაცი მომცეს. იანვრის თ, ქორონიკონს უმჯ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის რევაზ! მერე ამ თამაზას თავის კაცი ახლავ აუყა[რ]ე [და] მოაბარე. თუ სიტყვა ვისმე აქვს, ჩვენ მოგვახსენოს. იანვრის თ, ქორონიკონს უმჯ.

ბეჭედი: ქნარს მიემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

447. არზა გლახა ფავლენისუვილისა მამულის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 14 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3281. დედანი. ქალაღი. 11,8×9 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი გლახა ფავლენისუვილს მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ მათს უმაღლესობას: ბიძაჩემმა ჩვენი ერთობის ზერის ნახევარი გაყიდა და სხვას კაცს მიჰყიდა. თქვენგან განწესებაც ასე არის, რომ თავის სახლისკაცმა უნდა იყილოს.

ახლა ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ ისევ მე დავიხსნა ჩემი მამული. ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, რომ დამახსენევიონ; ეგების თქვენის წყალობით ვენახი ავაშენო. იანვარს ია, ქორონიკონს უმჯ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ამ არზით გლახა ფავლენიშვილს რომ ასე მოუხსენებია, ამისი მოხსენებული ქეშმარიტი არის. ბიძა ამის რომ მამული გაუყიდნია, ამისთვის უნდა მოეყიდნა. ვისაც უყიდნია, ამას უნდა დაახსენეინოს და რაც მიუცია, ამას გამოართვას. იანვრის იდ, ქორონიკონს უმაჴ.

ბეჴელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

448. არზა თამაზა ჟურცაძისა სამართლის მიცემაჴა

ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 15 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2155. დედანი. ქალაღი. 19X10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჴელმწიფის ქირი მოსცეს ფრცველს დავითის შვილის ჴაალის ყმას ქურცაძე თამაზას.

შიწღის თავყელის შვილის კვლად ხიზნად გახლავარ, რაც შეძლება მაქვს ბატონ ჩემსაც ვემსახურები და თავჯელის შვილსაცა. ახლა თავჯელი შვილი სახლში შემომესია, გამლახა. ერთი ჴარი და ერთი ჴბოიანი ფური წამართო, არ ვიცი რა დანაშაული მაქვს. ვგონებ ეს განიზრახა: ეს ხომ თავის ალაგს ფრცას წავაო და მე აღარას მემსახურებოო და იმისთვის ამიკლო. სხვა დანაშაული არ გამაჩნია¹ რა.

სამართალი მალირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. იანვრის იბ, ქორონიკონს უმაჴ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იას[ა]ულო ხერხეულიძე ავთანდილ. მერე რაც თავჯელი შვილს ამ კაცისათვის წაურთმევია, ახლავ გამოურთვი, მოეც. თუ სიტყვა აქვს რამე, სამართალში ალაპარაკე. იანვრის იფ, ქორონიკონს უმაჴ.

ბეჴელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ ჩამაჩნია.

1770 წ. 24 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3055. დედანი. ქალაღი. 18,3×10,8 სმ. მხედრულ-ლი. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს დორათაშვილს სალთხუცესს ბეჟანს.

ამას წინად თქუენს სიმაღლეს არზა მოვართვი და მსაჯულზედ ოქმი გუიბოძეთ, წინაშე ღმრთისა სამართალი მოეციოთ. ზაალყაფლანისშვილი და მე სამართალში მალაპარაკეს, ჩემი მოწამეც მოახსენეს და ზაალისაც. მე მიბძანეს მსაჯულთ: დაიფიცეო და კაცი შენ დაგრჩებო, რომ სწორეთ ეს იქაური იყოს, რომელსაც ბერი თულაშვილი მოწმობსო. ზურაბ ყაფლანისშვილმა მითხრა, შენ მოლა უნდა იყო, შენ რა იცი ფიცისაო, შენს დღეში წმიდას ზიარებას არ შემთხვევიხარო.

ჩემო კელმწიფე! ოთხმოცის წლის მართლმადიდებელს კაცს მოლობა რომ მითხრა, დიდად შეეწუხდი! და მეც უთხარ: მაშ შენ ჩინჩავატი იქნები მეთქი. ღმრთის მაღლით და სამართლის ძალით კაცი მე მრჩებოდა, მაგრამ ზაალ წამოხლტა სამართლიდამ აი რა მითხრაო და რა მომიგონაო.

ჩემო კელმწიფე! თუკი ოთხმოცის წლის კაცს ასე მითხრა, მეც ჯავრით ეს უთხარი. სამართალი მაღირსედ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. იანვრის კგ, ქორონიკონს უაჴ.

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო! ამ გლეხზედ რომ ჩივის, ღმრთის წინაშე ამისი სამართალი მიეციოთ. და ერთმანეთისათვის რომ წაუძახნიათ ეს, თუ ნებავსო, ამაზე სამართალში ილაპარაკონ. იანვრის კდ, ქორონიკონს უაჴ.

ახლავ ამ გლეხის სამართალი გადაუჭერიოთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, გრეკლეთ.

450. არზა ერეკლე ფალავანდიშვილისა ხარაგის თაოგაზე
იასე ამილახვარ-მდივანბეგის ოქმით

1779 წ. 4 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 73. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[40] ღმერთმან ბატონის ამილახვარ-მდივანბეგის ჭირი მოსცეს
ერეკლე ფალავანდიშვილს.

მერე ორს ჩემს კაცს — ტაბუცაძეს და კობერიძეს
ფეშანგი ფალავანდიშვილმა ერთს უღელი ხარა
წა[ა]რთვა და ერთსა [V] ცალი ხარი წა[ა]რთვა. ახლა წამოვიდნენ
ის კაცები საჩივლელად ბატონთან; და დახედნენ ლეკები, ერთი კი
დაიკარგა და ერთი მორჩა; და ის ერთი კვამლი კაცი გამიფუჭდა.
ახლა ეს ხარებიც დაკარგული მყავს და ეს კაციც. და ერთი იმ კაცის
ძმა იმის თაობაზედ შემამწყრა და იმერეთს გადავიდა და ლევან
ლაშხმაკრა თოფი და მოკლა ის, იმისი ძმა ამ თომაზედ მოკ-
და. ფეშანგი აქ იყო, ველაპარაკე და ფიცი მომცა და წიგნი, რომ: მივი-
დეთ შინაო და გაგირიგდე და შენი მოგცეო. და რევაზ და ბე-
რი დაიბარეთ; და თუ რამ სიტყვა აქვსთ, მოგახსენონ; თუ არადა,
ჩემი მამცენ და პასუხი გამცენ. მარტის დ, ქორონიკონს უღუ.

ის ხარები თავის კაცს ნებიერიძეს მისცა.

თავში

ამილახვარ-მდივანბეგის იასეს სახსოვარო ბეჟან ზედ-
გინიძე და წრიალასშვილო! მერე ამ არზით ვისაც
უჩიოდეს, სამართალში მი[ი]ყვანეთ. ესე

451. არზა იოანე მუხრანბატონიშვილისა წიხვილის თაოგაზე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1779 წ. 6 მარტი

ცსსა. 3. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რვეული № 3.
საბუთი № 46. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[29 V]. ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ძის ბატონის-
შვილის გიორგის ჭირი მოსცეს მათს ფებთა მიწა-მტვერს
მუხრანის ბატონისშვილს იოვანეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ, რომ ახალგორელს კიკოლას-
შვილს წისქვილი მივეცით. და ის წისქვილი ანანურს უბ-
რუნავს და ის წისქვილი ჩემი მიცემული არის. მანამ თქვენ სამარ-
თალს ბძანებდეთ, მანამ ის წისქვილი ჩემი იყოს. და როცა თქვენ-
თან სამართალში ვილაპარაკოთ, მაშინ ვისაც თქვენი ბძანებით დარ-
ჩეს, მაშინ გამოჩნდება. ახლა ხომ მოგეხსენებათ, რომ ამთონი არის.
აქ გახლავარ, არ ვიცი, თუ რას მიბძანებთ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, რომ ამ წისქვილების ოქმი მიბძოძო
ანანურის დეკანოზ[ზ]ედ, რომ ჩემი იყოს თქვენად ბძანებამდის.
მარტის დ, ქორონიკონს უამჯ.

თავში

ქ. ბატონის შვილის გიორგის კეთილად სახსოვარ-
ეშიკალათბაშო სვიმონ. მერე მუხრანბატონის შვილი იოვანე
კიკოლაშვილს რომ წისქვილს უჩივის, ან წისქვილის ფასი მიაცემი-
ნე და ან ისევ თავის წისქვილი. და თუ ჭეშმარიტი სიტყვა ქონდეს
რამე, სამართალში ელაპარაკოს. თუ არადა, თავის ან ფასი ან წისქვი-
ლი მიაცემინე. მარტის ვ, ქორონიკონს უამჯ.

ამათი საქმე მანდავ გადასწყვიტე.

მეფის ძე
გიორგი

452. არჯა არასტი გოშტაშაიშვილისა მამულის თაოგაჲ
არაკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 12 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9334. დედანი. ქალაღი. 19×15 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს გოშტა-
შაბის შვილს ერასტი უზბაშს.

ზაალ ყაფლანის შვილი ჩემს წილს დოლოვ-
ნას მედა[ვ]ება; არა აქვს ნასყიდი და ძალით მართმევს. წყალო-
ბას ვითხოვთ, თუ სიტყვა აქვს, თქვენს სამართალში მელაპარაკოს.
თუ არადა, ჩემი მამული დამანებოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარ-
ტის ზ, ქორონიკონს უამჯ.

ქ. უფალნო მსაჯულნო! ამისი სამართალი თქვენ უნდა უსაჯოთ და გა[ა]რიგოთ. მარტის იბ, ქორონიკონს უაჴ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ა რ ე კ ლ ე.

453. არზა ბაბაუშვილუბისა წყლის თაოგაჯე ერეკლე II-ის
ოქმით

1779 წ. 11 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 30. საბუთი № 221. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[183 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს გა-
ბ ა შ ვ ი ლ ე ბ ს. წინწყაროელმა ტერ-არაქელამ ზირ-
კინანთ ქალი შეირთო. ზირკინანთ გარეთუბანში ერთი სომხის
საყდარი აქვსთ აშენებული; და იმ საყდრის წინ პატარა ბაღჩა ჰქონ-
და ზირკინანთ. აშენებულს საყდარს ეს ტერტერა ჩემულობს — ჩე-
მი არისო. მონასტრის გვერდზედ ჩვენს მამულში წყალი გამოდის
და იმ წყალს¹ ეს ზემოხსენებული ტერტერა გვედავება: ეგ წყალი
ამ საყდრის ბაღჩაში მოვალეებულიათ — ამ საყდარსა და წყალს შუა,
სიგელი ექნება, თუ კელმწიფეთაგან ნაბოძები აქეს, [184] წყალო-
ბის წიგნი ექნება. და თუ სიღარიბეში გენახა და გვართმევს, ნება
სამართლისა აღსრულდეს. მარტის კთ, ქორონიკონს უაჴ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ეშკიალაბაშო დ ი მ ი ტ რ ი! მერე ზირ-
კინაშვილის საყდარში რომ წყალი დის, იმ წყალზე კელი
ამართე, ჩვენის სარქრისათვის ზავთი ქმენ. თუ ვისმე სიტყვა ქონ-
დეს, ჩვენ მოგვახსენოს, პასუხს ჩვენ გავსცემთ. აპრილის ია, ქორო-
ნიკონს უაჴ.

თუ დავით სარდარს ამაზე დაეხარჯოს რამე, ვიზედაც დაეხარ-
ჯოს, იმანვე უნდა მოსცეს თავის აღებული, ჰ[ა]ლბათ.

¹ წყალს.

1779 წ. 17 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hld 174. დედანი. ქალაღი. 21x13 სმ. მხედ-
რული. ალაგ-ალაგ წერტილი და ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჰირი მოსტეს გურამიშვილს ზაალს.

ყოზილბაშობას თრიალეთი დამ ტერ-ყაზარა ჰავე-
ქალას მამაჩემს მოსვლია, ყოფილა ჰავექალას; არბაბობას ჰავე-
ლელები რომ აყრილან, ის ტერტერაც ჰავექალელთ თან მაჰ-
ყოლია; მასუკან არბაბობა რომ გარდ[ა]ვარდა და ჰავექალელები
თავიანთ ალაგს მოსულან, ის ტერტერაც თან მოჰყოლია.

ბოკიწინის გალავანს რომ აკეთებდნენ, იმ ხანათ ჰავე-
ლელნი საგურამოს მივიდნენ. ის ტერტერაც ჰავექალელებთან
საგურამოს მისულა, იქიდან რომ ჩამოსულან ჰავექალას, ისეე თან
ჩამოჰყოლია. რომ კიდევ წახდა ავქალა, ის ტერტერაც ავქალელებ-
თან თიანეთს მივიდა, რომ იმ ტერტერას შვილი მამაჩემს
შსახურათ ხლებია. ტერტერა თიანეთს მოკვდა.

ამას წინათ ავქალა რომ კიდევ აშენდა, იმ ტერტერა[ს] შვილ-
მა თქუენ არზა მოგართოთ: გურამისშვილი ყმად მეჰკიდებაო, ოქმი
გებოძებინათ, რადგან ყოზილბაშობას ჩასული ხარ, გურამისშვილს
ველარ გამოვართმევთო. ახლა ეს ტერტერაშვილი კიდევ მიჩივის: არ-
გეყმობიო. თქუენგან ნაბოძები წყალობის ოქმი ველში მიჰირავს.
ამ კაცს მიბოძებთ, თუ გამომართმევთ, ნება თქუენია. მარტის 3,
ქორონიკონს უმაჰ.

კიდეზე

ქ. მისის სიმალლისაგან განწესებულნი მსაჯულთშეკრებულება
მოგახსენებთ ბატონო გარსევან ეშიკალასბაშო! ამაზედ ერთი
იას[ა]ული აჩინეთ, ამ არზის პატრონი და ამისი მოადი სამართალ-
ში მოიყვანოს და ალაპარაკოს. აპრილის იჰ, ქორონიკონს უმაჰ.

ექესი ბეჰედი:

1. სჟის მსქელი, ტვიფრავს ორბელთაცა გულის მმბჰომი(?) ღმერთგანცაა(?),
იოანე 1748
2. ქაიხოსრო
3. მზექაბუკ
4. შონა ლთისა მდივანბეგი თეიმურაზ
5. ჯამი ესეცა წარვლის
6. სულხან.

ქ. ჩვენი ბძანება არის: როგორც მსაჯულთ განუჩენიათ, ეს ასე უნდა აღსრულდეს, აპრილის იზ, ქორონიკონს უაზ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

455. არაზ მელიქ შაჰროასი უმის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოპიით

1770 წ. 10 აპრილი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 427. დედანი. ქალაღი. 22,7×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ლმერთმან ბედნია რ კემწიფის ჰირი მოსცეს თქვენს ყმან მელიქას შაჰროას.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს, რომე ჩემის ყმის ჰერივი ერთმა შამშადილეღი ქალათრის კაცმან შეირთვა და ერთი ჩემს ყმას გერი გაჰყუა. ის! ახლა თავის მამას გაჰყურია და ქალათარს ვთხოვ, უოქმით არ მანებებს.

ამ წყალობას ვთხოვთ² ჩვენს მოწყალეს, რომე ერთი ჰოქმის ან იასაუღის წყალობა მიყოთ, რომე ჩემი კაცი მე მამეცეს, რომე ერთი მარტოკა ბიჰი გახლავართ, ჩემთან შევინახე, ჩემო მოწყალევ³.

თქვენმა გამარჯვებამ ოთხით კაცი მყავს: ზოგი კახეთს დგას, ზოგი ქართლს, არც ერთი ყმა აღარ მყავს, ჩემო მოწყალევ. აღიწერა აპრილის იზ, ქორონიკონს უაზ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის დ ი მ ი ტ რ ი ე შ ი კ ა ლ ა ს ბ ა შ ო ! მერმე ამაზედ ერთი იასაუღი აჩინეთ. მელიქ-ქალანთართან რომ ამის კაცი არის, ახლავ აუყაროს და ამ მელიქ შაჰარას მოაბაროს. მასუჟან თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს. აპრილის ით, ქორონიკონს უაზ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ იმას. ² ვითხოვთ. ³ მოწყალევ.

456. არზა ჯავახიშვილიანისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის
ოქმით

1770 წ. 25 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10385. დედანი. ქალაღი. 15,7×11,4 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია მძიმე და ორ-
წერტილი ხაზით :—

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ჯ ა ვ ა ხ ი-
შ ვ ი ლ ე ბ ს.

ამ ზამთარს ჩუენი და მეტეხელების ლაპარაკი ხომ მოგხსენ-
დათ, რომ ჩვენს მთაზედ ლაპარაკი კქონდათ, იმათ მოგახსენებთ—
კარკაცობით ჯავახიანთ მთაში გვივლიათ და მამულად არ ვედაები-
თო. და თქუენ ასე კბძანეთ სამართალი: ჯავახისშვილებმა შეკფი-
ცეთ, თუ კარკაცობით არ შეგეშოსთ, სხუა რიგად თქუენს მთასთან
კელი არა კქონდესთო. კიდევ გუიბძანეთ, ქალაქს ჩამოღით და იქ
განაჩენს გიბოძებთო.

ჩუენ ეს ჯერი შეგვიძლია, რომ მთაც ჩუენი იყოს და გზაცა
და ის მამული თქუენია და ჩუენი თავიცა. ღმერთი გაგიმარჯვებს,
სამკვიდროს მამულს ნურავის მიგვიცემთ. ფებერვლის კბ, ქორო-
ნიკონს უმა.

თავში

ქ. ჩუენი ბძანება არის: მერმე რაც ჯავახისშვილები ხართ, ყვე-
ლამ შეკფიცეთ, რომ მეტეხელებს თქვენს მთაში კელი არა ქონო-
დესთ, თუ არ კარკაცობით არც შეშა მოეკრასთ და არც წნელი მო-
ეკრასთ. თუ ასე შეკფიცავთ მთა თქუენი იქნება და განაჩენსაც გი-
ბოძებთ. აპრილის კე, ქორონიკონს უმა.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დაუით მიკმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

457. არზა იესე მსაჯულისა სახლის თაობაზე ერეკლე II-ის
ოქმით

1770 წ. 13 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4562. დედანი. ქალაღი. 35,6×15 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი ი ე ს ე ს მოსცეს.
ჩემი საჩივარი მოჯსენებული გაქვსთ. მსაჯულნი გახლდენ და მდიე-
ნები. იმათაც მოგაცსენეს და თქვენც წყალობა მიქმენით.

აბაშიძეების მოსყიდული ნასახლარი ნიკოლოზის წილზე მუკლს მაკოცნივით, და ქაიხოსროს ან თეთრი უნდა მოეცა ან რაც მომყიდა. საამის შვილი გაიქცა. ნიკოლოზის წიგნი მოუტანა, არ ვიცი, რა მოუქსენებია. ისინი მოგაქსენებენ ქრთამში გამოგვართვაო. მე მოგაქსენებ, ჩემი თორმეტი თუმანი იმათზედ არის, რომ ამას ვერც ისინი მოგაქსენებენ, იმაში ებოძებინოთ რამე, იმაში მომყიდეს-მეთქი.

მოიკითხეთ, იმის გვერდით იმტოლი სახლები ყაფლანის-შვილის აგან ბაგრატიის შ[ვილმ]ა იყიდა ხუთ თუმნად, ნიკოლოზ ღეკანოზმა — შვიდათ თუ რვად, მე — თორმეტ თუმნად. მოწყალებით გასინჯეთ თეთრში ამილია თუ ქრთამში. და თუ ბქანებენ კელმწიფეების განწესებას არა ვჯერვართ, შენს სამუშაოს არ მოგცემთო, არც მე უმუშაებდნი; როსცა ვმუშაობდნი ცხრა თვე მათთვის, მაშინ მომცეს და მეორეს წელიწადს მომცემდნენ თეთრს და ნასახლარს გამომართმევდნენ, თუ არ ემეტებოდათ მესამეს, მეოთხეს; ათი-თორმეტი წელიწადია კელში მიქირავს, როგორც ნიკოლოზისა მაქვს ნასყიდი, ისე ქაიხოსროსი.

დამწეროთ ჰკითხეთ, მე დავაწერივთ თუ მავათ. საამის შვილი რომ სყიდ[უ]ლობდა, ჯერ თეიმურაზ მდივანბეგი მიუგზავნე, მერმე რევაზ ნაზირი, ნუ სყიდ[უ]ლობ-მეთქი. კიდევ ველანძღე და არ დაიშალა.

მე ჩემს ნასყიდს ვითხოვ, იმან თავისი თეთრი ვისაც მისცა, იმას გამოართოს. ამასაც გვევდრებით, გასინჯოთ, მძლავრების მეტი რა არის. ვისაც სახლები აეშენებინა, შვილი თუმანი მიმიცია, იმათგანც მიყიდა. მეორე ესე: თუ ქრთამია, თუ ერთს ნაკლები სამართალი მიეცა, მეორეს ხომ შეემატებოდა. ან ის რატომ მართმევს ან ისი. მაგრამ თქვენი რისხეა არა მაქვს, მერევიან და თუ თქვენი შეწევნა და წყალობა...* კაცს არ ექნება, რა შეეძლება. ნება სამართლისა. მარტის ივ, ქორონიკონს უფა.

ქ. თუ ინებებთ, თქვენს საბრძანებელში მრავალი რიგი სარწმუნოების კაცია, ვისაც გენებებათ, ჩვენი სამართალი უბძანეთ. თუ თქვენ მიზამთ წყალობას. ჩემი მოხსენება ეს არის.

ჩემი იმათზე რაც არის და ან რაც თეთრი ამშენებლისათვის მიმიცია $\overline{\text{ით}}$ (ცხრამეტი თუმანი), იმათ გაუყიდიათ $\overline{\text{ც}}$ (ოცი თუმანი) მოიხსენეთ. თუ მოცემა უნდოდესთ თეთრისა, ერთს თუმანზე ამას როლის იქმონენ. მაგრამ თავს გაწყენ და არ წავირთმევ თქვენის წყა-

* ამოხეულია ერთი სიტყვის ადგილი.

ლობით. საამისშვილმა ჩემი ნასყიდი მამული მომცეს. აბაშიძეებმა ნერე, თუ სამართალი მისცემდესთ, ჩემი თეთრი მიბოძონ და გამო-
მართონ სანამდის მე მეჭიროს ჩემი ნასყიდი. თუ სამართალი მის-
ცემდესთ, ჩემგან დაიხსნან, თუ არ მისცემდესთ, თქვენი ნება არის.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის დ ი მ ი ტ რ ი ე შ ი კ ა ლ ა ს ბ ა შ ო , მერე აბა-
შიძეებისაგან რომ ბეცია საამისშვილს სახლი უყიდია, ის სახლი
უწინ იესე მსაჯულისათვის მიუციათ ნასყიდობით და ნასყიდობის
წიგნებიც კელთ უჭირავს. ახლავ ის სახლი იესე მსაჯულს შიბარეთ
და ბეცია საამისშვილი აბაშიძეებს ელაპარაკოს. მაისის იგ, ქორონი-
კონს უმჟ.

ქ. იესე მსაჯულისათვის რომ წიგნები მიეცათ ჩვენს დედიდა-
შვილებს, ის ასეთი წიგნები იყო, რადგანც გატეხეს ერთი ორად და
სამად უნდა წართმეოდათ, მარა ნათესაობამ დააყენა, თორემ არ
დაეთმობოდათ ამგვარი საქმე.

ბუქელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

458. არზა ღავით კალატოზიუვილისა წილის თაოაზა ღონე ბატონიუვილის ოპით

1770 წ. 20 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3258. დედანი. ქალაღი. 17,6×9,5 სმ.
მხედრული. განვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახარაა
წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის მეფის ძის ლევონის
ჭირი კალატოზიუვილს დავითს მოსცეს.

მამაჩემი თქვენი ჭირის სანაცლო შეიქმ[ნ]ა. სამნი ძმანი დავრ-
ჩით და ბატონისუვილს გიორგის ბძანებით ერთი ცხე-
ნი მიეცა მამაჩემს სამარხად. ის ცხენიც ამ ჩემმა ძმებმა მოიგმარეს.
და მამა მე დავმარხე ვალით.

ახლა ერთი ბიჭი დავგვრჩა სამთავ სამშო. მე აქ გახლდი აპრი-
ლის მორიგედ; და ის ბიჭი ამ ჩემს ძმებს ერთმანეთში გაუყვიათ ჩემს
უკითხვად და არც საუფროსო მოუციათ. ჩემო კვამწიფევ, რადგან
უფროსი ვიყავ, უნდა მეც შემეტყო, წილი გვეგდო, ვისაც ერგებო-
და, იმას დაეხსნა.

ახლა ამას გვევდრები ერთი ოქმის წყალობა მიბოძოთ ნინია ბერძნისშვილი, რომ წილი გვიგდოს. და ვისაც დახსნა ერგოს, იმას დაგვანსნევიან და არც საუფროსო დამეკარგოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ავალიშვილები ჩვენი მეზობლები გა[ხ]ლავან, ისინი დაგვესწრენ და იმათ გავვარიგონ სამართლით.

თავში

ქ. ბატონისშვილი ლეონ გიბძანებ ნინია ბერძნისშვილო! მერე ესე და ამისი ძმები პეტრე ავალისშვილთან და ივანე დიასამიძესთან მიახსი და იმათ გავარიგონ ესენი ერთმანერთს. მაისის კ, ქორონიკონს უმაჴ.

ბეჴედი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

459. არჴა ღავით მაღალაშვილისა შიის თამაჴაჴ ლეონ გაბონიშვილის ოჴმით

1770 წ. 21 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1887. დედანი. ქალაღი. 15,3X12,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ჩვენის მოწყალის ჴელმწიფის ბატონისშვილის ჴირი მოსცეს მაღალაშვილს დავითს.

ამას მოვახსენებთ: ჩემი ყმა თრიაღეთს ახალშნელი კაცი ჴანდუკელს გიორგის ჴყავს. ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობა მიყოთ, თუ სიტყვა რამ აქუს, თქვენ მოგახსენოსთ. თუ არა, ჩემი კაცი მომცეს. მაისის იჴ, ქორონიკონს უმაჴ.

თავში

ქ. ბატონისშვილი ლეონ გიბძანებ ავთანდილ ზოქოულთხუცესო! ამ არზით დავით მაღალაშვილი რომელსაც კაცს უჩივის, ჩვენს სამართალში მოიყვანე. მაისის კა, ქორონიკონს უმაჴ.

ბეჴედი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

460. არჴა სააჴასი ბავრის თამაჴაჴ ვრეჴლე II-ის ოჴმით

1779 წ. 27 მაისი

ცსსა. ფონღი 1450. დავთარი № 18. საბუთი № 46. ჴირი. ქალაღი. მხედრული.

[54 V] ღმერთმან ყოვღად მოწყალის ჴელმწიფის ჴირი მათ ფერჴთ მიწა-მტვერს მღივანბეგის მხეჴაბუჴის ყმას სააჴას მოსცეს.

სოღალუხში ვდგავარ, ბაიდარში ბანბის სახნავად ჩავედით, ბანბის ალო რომ გავათავეთ, ხათრისათვის თითოს დღის ალო ოსმანჯანას და ბაბაშის მოუხანით და ჩვენ მოვიდოდით. ოსმანჯანამ არ გამოგვიშვა, [55] ახლა ფეტვი ხანით სახსევროთაო.

ჩვენ უთხარით: თითო დღისა ხომ გიხანით, ჩვენ აღარა ვხნამთ, წავალთ, სხვა საქმე გვაქვს-მეთქი. ბაბაშიმაც უშალა, რას ემართლები, თავეთი ვალი გარდაუხდიათ, დაეხსენ, წავიდნენო. იმ ბრამამ — ჰაი თქვენი რჯული და თქვენი ხაჩიო და თქვენი ქლისაო — ასე გვაგინა; არ გავიშვებო, ძალათ შეგვაბმევიანა¹, იმ დღეს იმისთვის ვხანით. და საღმოს კი უღელა წარი ჩემი მოიპარეს, მე აქეთ გამოვიქე, თქვენს სამართალს მოვატანე; და ჩემი ამხანაგები იქავ ჰყავს და [ა]ხსენეინებს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, მიშველეთ რამე, რითაც წამალი დამედებოდეს, მიწამლეთ. თუ ახლავ არა ბრძანეთ ჩემი სამართალი, რახან მთაზე წავლენ, სულ ჩამივლის დამეკარგება. ბედნიერო კელმწიფე, მიშველეთ, მაისის კჳ, ქორონიკონს უაჳ.

თაეში

ჩენი ბძანება არის დიმიტრი ეშიკალას ბაშო! მე-რე ახლავ ერთი იასაული გაგზავნე და ოსმანჯან კარზედ მოაყვანი-ნე სამართალში. მაისი კჳ, [ქორონიკონს] უაჳ.

461. არზა ზაალ გურამიშვილისა შიის თათგაზე არაქალა II-ის ოქმით

1770 წ. 4 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 177. დედანი. ქალაღი. 20×9,7 სმ. მხელ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიბე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს გურამის-შვილს ზაალს.

ჩემს ყმას მიქელის შვილს თქვენთვის არზა მოურთმე-ვია: ბატონმა ჩემმა ერთი წარი წამართოო.

წარის წართმევის მიზეზი ეს არის: შემძლებელი კაცი არის, დავიკარგე დ[ა] არაფრით დამადგა. დედა მომიკუდა, რიგი იყო რომ

¹ შეგაბმევიანა.

უნდა შემოეწია რამ და არაფერი შემომაწია. თუ აზნაურშვილობს, მსახური უნდა მახლდეს ამისი; და თუ მოყალნეა, რაც სხუა მოყალნე კაცი მემსახურება, რატომ ესეც არ მემსახურება? ბატონათ არ მაგდებს და არაფერს მემსახურება; ქარის წართმევის მიზეზზე ეს არის.

მე და ეს მიქელისშვილი ან თქვენს სამართალში ან მსაჯულთ სამართალში გვალაპარაკეთ. თუ [ა]ზნაურშვილ[ია] და ან აზადო კაცია, იმ რიგი სამსახური დაიდოს ჩემი. და თუ მოყალნეა, მოყალნის სამსახური დაიდოს. და თუ ჩემი ყმა არ არის, კელი ამალებინეთ. მაისს კდ, ქორონიკონს უაჴ.

თავი

ქ. ჩვენი ბძანება არის მიქელიშვილო! ამ არზის ბატონი შენი რომ ასე გიჩივის, ამისი მოხსენებული თუ მართალი არის, ამას კაის გზით შეურიგდი, თორემ თუ სამართალში ლაპარაკი მოგიხდათ და სამართალში გაგიმტყუნა, ავათ მოგივა. თიბათვის დ, ქორონიკონს უა[ჴ].

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფეჲ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. უფალო მსაჯულნო! [ე]სენი თქვენთან ალაპარაკეთ და სამართლიანის გზით ბატონყმობის სამსახურზე თქვენ გაარიგეთ. თებერვლის ია, ქორონიკონს უაჴ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

462. არზა ბარო გვილიკაშვილისა სამართლის მიცაჴაჴა

ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 6 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 26. პირი. ქალაღი. მხედრული. ოქმს უზის ქორონიკონი უაღ, მაგრამ შეეღომაა, რადგან ოქმი არზაზე სამი წლით აღრე ვერ დაიწერებოდა.

[10] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს ოქონელს ფაღაღანდისშვილს ერეკლეს ყმას გვილიკაშვილს ბეროს.

შარშან მთიბათევიში ძალინას მივდიოდით გიორგი ფალავანდიშვილი, ერთი იმისი კაცი, ერთი როსტომის კაცი და ერთი მე. ეს ოთხნი მაჩაბლის ოსებმა დაგვიჭირეს, გიორგი და თავის კაცი გამოუშვეს და არცაა წაართვეს რა. და მე და როსტომის კაცი კი შეგვინახეს. მერე ფარსადან მაჩაბელს თავის კაცის გიუნაშვილის ტატიას ხელით წიგნი გამოეგზავნა თავის ოსებთან და მაშინ გაგვყიდეს. მე ყარაჯა ოსმა დამიხსნა ცხრა თუმნათ [V] რუსის თეთრზედ და ჩამომიყვანა. და ის ოსი შინ მიდგას, თავის თეთრსა მთხოვს. მოიკითხეთ, მაჩაბლისაგან გასყიდული გახლავარ, სამართალი გვაღირსედ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ივნისის დ, ქორონიკონს უაჴ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის დიმიტრი ეშოკალასბაშო! ამ არზის პატრონი! და ამისი მოადი ორნიე ჩვენს სამართალში ალაპარაკე. მთიბათვის ვ, ქორონიკონს უაჴ².

დიმიტრი ეშოკალასბაშის ღეთის წყალობა და საგულეებლო ზურაბ ყაფლანაშვილი. მერე როგორც ამ ოქმში ბატონის ბძანება არის, ისრე ა[ა]სრულე, ამისი იეს[ა]ული შენა ხარ, ბეჯითათ მოიქეც და სამართალში მოიყვანე ორნიე. თიბათვის ჴ, ქორონიკონს უაჴ.

ფარსადან მაჩაბელი ახლავ ჩამოიყვანე.

463. არჴა რაჴაჴ გელეჴანიშვილის ჰკრიჴის თინათინისა სამართლის მიცაჴაჴე ვრაჴლე II-ის ოჴმით

1770 წ. 7 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 212. დედანი. ქალაღი. 36,2×15,3 სმ. მხედრული. განკეუთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიერის კელმწიფის ჴირა მოსცეს რევაჴ გედევანიშვილი [ი] ს ქ[ე]რივსა და ოხერს თინათინს.

მერე ამას მოვახსენებთ ქ[ე]რივისა და ობლის კელმწიფეს. ჩემი მეუღლე და ჴა[ა]ლ მახვილაძე ძმაფიცნი იყ[უ]ნენ.

1 პატრონს. 2. უაჴ უად.

ს უ რ ა მ ს რომ გ ი ვ ი ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი ი ყო, გივის ამილახ-
ვარის სიტყვით ძმათ შეიყარნენ. მას აქეთ, დიად, კი ძმები იყ[უ]-
ნენ. გივი ამილახვარი რომ ყიზილბაშში წაიყვანეს¹, ამილახვარს იქ
დაებარებინა ჩემი მეუღლეცა და ზა[ა]ლ მახვილაძეცა და იქ წა-
ვიდნენ ორნივე, იქაც ძმანი იყ[უ]ნენ, როგორათაც სხვა ძმანა
უოფილან.

მასუკან გივი ამილახვარი რომ მოვიდა, ორნივე თან მოყ[უ]ნენ.
მასუკან ორთავ ძმებს ერჩივათ. ქართლში ერთი მამული საცა მოგ-
ვეწონოს, იქ ვიყიდოთო და ავაშენოთო. ადგნენ მასუკან ამილახვარ-
საც მოახსენეს, ამილახვარმაც, დიად, მოუწონათ, მივიდნენ, ა ბ ი-
ს ი, დიად, მოეწონათ, რ ა მ ი ნ ა მ ი რ ე ჯ ი ბ ი ს ა გ ა ნ იყიდეს.
ნასყიდობის წიგნიც ერთათ დაწერეს და დადვეს. ის ნასყიდობის
წიგნი ზა[ა]ლ მახვილაძის შეილსა აქ[ვ]ს. ის წიგნი მოატანინეთ და
თქვენ იმ[ა]ზე აფიცეთ და სწორე და ქეშმარიტი მამინ მოგხსენდე-
ბათ.

მასუკან გივი ამილახვარი რომ მიიცივალა, ათი წელიწადი კიდევ
ერთათ გახლდით და ერთად ვქამდით მამულსა. ამ ათს წელიწადს
უკან ქობაში სიტყვა მოუხდათ. მასუკან დ ე მ ე ტ რ ე ა მ ი ლ ა ხ-
ვ ა რ ი ს შეილმა აგ[ვ]ყარა და ც ხ ი ნ ვ ა ლ ს მოგვიყვანა, ასე
უთხრა ჩემს მეუღლეს და ზა[ა]ლსა: მე კარგათ გაგარიგებო.

მასუკან დემეტრეს ხომ ეს საქმე მოუვიდა და დარჩა ჩვენი
საქმე ასე ნყიშითა. სანამ ზა[ა]ლ მახვილაძე ცოცხალი იყო, ჩვენი
სარჩო და საზრდო აბისილამ მოგ[ვ]ქონდა და ისე ვცხოვრობდით.
ღმერთს ვფიცავ და თქვენს მზესა ზა[ა]ლისაგან არც გავეგონოს ამ
მამულში საქმე არა გაქ[ვ]სთ და არც იქილამ საზრდო დაგვეგონოს.

როდესაც ჩემი მეუღლე თქვენი ქირის სანაცლო შეიქნა, ვე
და ჩემს ობოლს ეს უსამართლო დაგვემართა. ჩემის მეუღლის სიყ-
რმით მონაგარი და ჩვენი სამკდრო-ს[ა]სიცოცხლო იმ ქვეყანაში
განიბანა, ორნივე ცოლ-ქმ[ა]რნი დაუმარხავი ვრჩებით.

ღმერთი გაგიმარჯვებს და ბედნიერს შეილებს გიცოცხლებს.
სამართლის მოწყალება გვადირსეთ. აღიწერა იენისის ვ, ქორონი-
კონს უძა.

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო! ამ არზის პატრონის სამართალი თუ გა-
დაგიწყვეტიათ, ჩვენც გვაცოდინეთ. და თუ ჭერ არ გადაგვეწყვი-
ტოსთ, ახლა გადაწყვიტეთ, მორჩით. თიბათვის ზ, ქორონიკონს უძა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეთ მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. მისს სიმაღლეს ჩვენს კელმწიფეს საქართველოს მსაჯულთ-შეკრებილებისათვის ამათი როგორყოფილობა ებძანათ. ჩვენ ამას მოვასხენებთ, ამათი სამართალი გარდასწყდა, განაჩენი დაიწერა, დაიბეჭდა და მიეცა. და თუ მათი სიმაღლე ინებებს და კელახლად ბძანებს სამართალსა, მათი ნება არის. იენისის ი, ქორონიკონს უაჴ.

ოთხი ბეჭედი:

1. ქ ა ი ხ ო ს რ ო
2. მ ზ ე ქ ა ბ უ ქ
3. მ ო ნ ა ლ ი ს ა მ დ ი ა ნ ბ ე გ ი თ ე მ უ რ ა ა ზ
4. ე ა მ ი ე ს ე ც ა წ ა რ ე ლ ი ს .

464 . არჩა ბარძიმ მაჩაბლისა სამართლის მიცემაჴა

ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 8 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8697. დედანი. ქალაღი. 34,5×13,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია ერთი ან ორი წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჳირი მოსცეს მათ მიწა[ს] ბ ა რ ძ ი მ მ ა ჩ ა ბ ე ლ ს .

ამას მოვასხენებთ: გორსა რომ ბძანდებოდით, მაშინაც მოგასხენეთ კოშაქელებისა, რადგან ჩემი კაცნი არიან, გარდამხდეს; მაგრამ ჩიფრანელის ოსებისა მე საიღამ უნდა გარდავიხადო. შვიდნი იყოლიონ, ბატონისშვილის კაცნი არიან და სამნი ჩემნი არიან.

ა ბ ა შ ი ძ ე დაგიყენებიათ იასაულათ. იმათს დანაშაულსაც შე მახდევინებს. წყალობას ვითხოვთ, რომა ჩემის კაცის დანაშაულის გარდახდაც არ შემიძლიან, თორემ არათუ ბატონისშვილის კაცის დანაშაულიც მე გარდამახდევინოთ.

ღმერთმან თქვენი რისხვა მამცეს, თუ ასერა სამი წელიწადია მე იმათი ბეგარა მენახოს, უკუმდგარნი გახლანან. არავის არ ჴოგავენ, ს ვ ე რ ი იმათ და[ა]ცლვევინეს.

ამ მოწყალებას ვითხოვ, აბაშიძე შინ მიდგია, მამეხმარენით რასმე. აპრილის იგ, ქორონიკონს უაჴ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად მილახვარბაშს ჩვენს დეიდაშვილს აბაშოძეს ნიკოლოზს ასე უამბეთ: მერე ბარძიმ მაჩაბელს რომ ამ არზით ასე მოუხსენებია, ეს რიგიანი მოხსენება არის. რომელიც ამის ყმა ოსებისა მოუხსენებიათ დანაშაული, ის ამან უნდა გაწმინდოს და გარდაიხადოს. და რომელიც ჩვენის ოსებისა და ჩვენის შვილის იულონის ოსების დანაშაულია, ის ჩვენგან და ჩვენის შვილისაგან უნდა გაიწმინდოს და გარიგდეს. მთიბათვის **მ**, ქორონიკონს უღწ.

ასე გაარიგე სიმართლით.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლემ.

465. არზა იორამ თარხნიშვილისა ხმის თაოგაჲა ერეკლემ II-ის

ოქმით

1770 წ. 12 ივნისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 2638. დედანი. ქალაღი. 20x11,8 სმ. მბედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახპარია წერტილა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი თარხნიშვილი იორამს მოსცეს.

მერმე ამას მოგახსენებ მათ სიმალლეს: ამას წინათ რომ ჩემი კაცისა მოგახსენეთ, თქვენ მიბძანეთ: სოლომან მდივანი გედავებაო. ჩემო კელმწიფევე, რომელსაც სოლომან მდივანი დაობს, იმასთან კელი არა მაქვს. იმისი ძმები და ძმისწულები რომ არიან, ისინი ჩემს ბარათში ნარგები არიან და იმათს მოწყალებას გვეედრებით. რომ სამართლის ძალით მომეცეს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამათი წყალობა მიყავით. ერთი ბერი კაცი განლაგარ და ნიადაგ იმათზე თავს გაწყენ. მთიბათვის ია, ქორონიკონს უღწ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო, რადგან ამ კაცების წილში ნარგები ბარათი გაქვს, რომელსაც სოლომონ გედავებოდა; რმაზედ ხომ სამართლის მიხედვით ხელი აგიღია და სოლომონს დარჩა; და ესენი, რომელიც შენ გითხოვია, იმის ძმები და ძმისწულები: შენთ[ვი]ს გვიბოძებია. ივნისის იბ, ქორონიკონს უღწ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლემ.

1770 წ. 20 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1404. დედანი. ქალაღი. 37×15,8 სმ. მხედრულ-
ლი. დაზიანებული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახვარაა წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბატონის დედოფლის ჳირი მოსცეს მათს მონას თოფჩიბაშს პატას.

ამას მოვახსენებ მათს მოწყალეებას: ამ პაპუნას თქვენთვის არზი მოუერთმეგია და მოუხსენებია თქვენთვისა, რომ პატას ყმა არა ვარო და თავდახსნილი ვარო. ჩემო კელმწიფევე! ჩემის მოგებულის მამულით დაუხსნია თავი, იმას ხომ არა ჩამოჰყოლია რა თავის ქვეყნიდამ, პატარა ბიჭი მოსულა ჩემს კაცთან და ამ ჩემს კაცს გაუზღია. ჩემი მოყანლის ქალი შეურთავს და ჩემს კაცთან ჩემს მამულში მდგარა. დღეს აქნობამდის ჩემი ყმა ყოფილა და არავინ მცილებია, არც თავისი დახსნილობის წიგნი ჩემთვის უჩვენებია. ჳერ ყარაბუღალის შეიღს სამართლით უნდა გაეტანა და მერე მაგას თავი უნდა დაეხსნა იმისგან. მაშინვე უნდა აყრილიყო ჩემის მამულიდამა და სახასო შექნილიყო, მე სიტყვა აღარა მექნებოდა რა.

ახლა ჩემო კელმწიფევე, თავდაუხსნელიც ჩემი ყმა გახლდათ და თავდახსნილიც ჩემთან იღგა და მოცილე არავინ მყოლია მაგისი. და ნება თქვენის სიმაღლისა იყოს. ერთი ესეც მოუხსენებია, სამჯერ თავი დამიხსნიაო. თუ მართალი კაცი იყო რად ეჭირებოდა სამჯერ თავის დახსნა. არა სიმართლით სდებს თავის თავსა.

ჩემო კელმწიფევე, თუ თქვენი ნება იქნება, მათ დიდებულებასთან სამართალში მალაპარაკეთ და თუ სიმაღლის სამართალი არ მომცემს, მაშინ ნება თქვენი აღსრულდეს. ესეც მოიხსენეთ, პატონს ორჯელ არზი მიართო მაგან და ბატონმა ოქმით უბძანა ორჯელვე, რომ მაგ პატასი ხარ, მაგას უნდა ეყმოვო; და ახლა თქვენთვის უწყენია თავი. ჩემი მოხსენება ეს გახლავსთ და როგორც ინებებთ, ისრე აღსრულდეს. თიბათვის კ, ქორონიკონს უმაჲ.

თავში

უფალნო მსაჯულნო, [მერე] ამ არზის პატრონი ვისაც [ამ არზ]ით უჩიოდეს, ამათ თქვენ უნდა, რასაც მიხუდეთ, სამართალი უსაჯოთ. თიბათვის კ, ქორონიკონს უმაჲ.

ბეკელი: დედოფალი დარეჯან.

1770 წ. 26 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3364. დედანი. ქალაღი ორ ნაქრად. დაზიანებულ-
ლი. 29,5×17,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნაჰარია ერთი
ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლისა საქართველოს პატრიაქის ჰირი მათ მიწა-
მტვერს დიღმელს ა ბ რ ა მ [მ]ღვდელს მომცეს.

მერე ჩემო მოწყალევ, მე ჩემს თავს რომ ვატყობდი ერისკაცო-
ბით გარჯილობის გზა და სიცოცხლე არ შემეძლო, გამოვარდი, ჩემს
თავათ აქა-იქ ვემსახურე და წიგნი ისე ვისწავლე. მერე ხუცათ ვე-
კურთხე და ღმრთისა და თქვენის მადლით თ ე ლ ა ვ ს ღმრთაების
საყდარში გახლდი და ჩემთვის კარგათ ეცხოვრებდი.

თქვენ სოფელმან თავი გაწყინათ ჩემის მოყვანისთვის: და მე
თქვენს ბრძანებას ურჩ ვერ ვექმენ, ავდეგ და გიახელ, ეწირავ და
ვლოცავ. მარამ ართუ დიდათ არავის გაუჭირდა, ზედ არენ შემომ-
ხედავს და არც[ინ] მომიგონებს; და ამ გზით როგორ გავძლო? მე
[ე]ს შეძლება არა მაქვს, რომ ერისკაცულათ კიდევ ვხნა და ვთე-
სო და კიდევ ვიხუცო და სოფელს მოუარო, მე ორი არ შემეძ-
ლიან.

თქვენგან ამ მოწყალებას ვითხოვ: როგორც სხვას თემს არის
რომ [ხუ]ცეს ერთს დღეს უხვნენ, უმკიან და სთველსა და [კ]ა-
ლოზედ პურსა მოუკრეფენ და მისცემენ და გა[ა]ძლებინებენ, მეც
თუ ასე განმიწესებთ, ეგვეის გავძლო, თორემ ჩემი იქ ყოფნა და გაქ-
ლება ძნელია. წყალობას ვითხოვ, რომ განმძაღლებინოთ, [ს]ოფლის
მოვლა ძნელია. ივნის[ს] კვ, ქორონიკონს უაზ.

თაეში

ქ. დიღმის მამასახლისო გა ბ რ ი ე ლ და ერთობით დიღმე-
ლებო! მერე ეს აბრამ მღვდელი, დია, სამართლიანის საქმით ჩივის;
და თქვენ ამ ორისაგან ერთი უნდა აღასრულოთ: რადგანც პ ა ვ ე ლ ე
მღვდელი არ ინდომეთ და ეს აბრამ გამოითხოეთ, ჩვენც მოგვეციო,
რომ სულიერად მოგვიაროსთ და გიხუცოსთ. თუ მაგ სოფელში ეს
ერისკაცულად რჩომას და გარჯას მოინდომებს, თქვენ სულიერა
მოვლა დაგაკლდებათ.

თქვენ ერთი დღე უნდა უხნათ და ერთი დღე უმკოთ. თუ ამას
არა იქთ, რომელნიც მკვიდრნი იყუნეთ, ერთი კოდი პური ახალში

ზეიციტ და ეულთ ნახევიარი კოდი; და აგრევე პატივი შეძლები-
ებრ. ამიტომ, რომ ეს საქმე სხვა სოფელშიაც იციან; და თითონ
თქვენმა მახლობელმა სოფელმა ა ვ კ ა ლ ა მ ა ც. და თქვენც ამ საქ-
მით უნდა გააძლებინოთ მლუდელი აბრამ.

თუ ამას არა იქთ, და ორისაგან არც ერთი ნუგეში არ მიეცემა
თქვენგან, ამ მლუდელს მანდ ვერ დავაყენებთ და უხუცოდ ბძანდე-
ბოდეთ. იუნისს კვ, წელსა ჩლოთ.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი.

468. არზა იანე მსაჯულისა სამართლის მიცემაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1778 წ. 1 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4559. დედანი. ქალაღი. 20,8×14,3 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარა წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი ი ე ს ე ს მოსცეს.
თქვენი სამართლიანი წყალობა დამემართა, სახლები მებოძა, არ და-
შანება. ორს ქოხს ჩემი სახელი დაარქვეს და ათიოდ დღე დააცა-
ლეო, იმასაც მოქირავენს დავაცლევინებთო. ერთი თვე გავიდა, არ
მომაბარეს. საბრალოს მეითრის შვილებისა ოცი თუმანი მმართვებს
სარგებლით. შემოეთვალათ: სახლი არა გვაქვსო, ან სახლი მოგვეც
ან თეთრიო. პატარა ყმაწვილი იმის მუახლეს გაპყოლიყო, ეჩვენები-
ნა. ამის მეტი არა დავვიშავებია რა. თქვენთვის მოუხსენებია: ცოლ-
შვილი მიდგსო, ბარგს მიყრიანო. თუ ეს მართალი იყოს, გარდამაქ-
დევინეთ; თუ არა, ამდენი იმისი სიცრუე გასინჯეთ. მოქირავენე-
ბი უდგანან. არ მანებებს თქვენს სამართალს და წყალობას.

წყალობა მიყავით, ღმერთი გაგიმარჩევებსთ. ის სახლი მეითრის
შვილებს უბოძეთ, დადგნენ. მერმე თუ თქვენი ნება იქნება და სა-
მართალი ბძანებს, თეთრი მეითრის შვილებს მისცენ და დავაცლე-
ვინონ; თუ არადა, სამართლით მბოძებია, დამანებოს.

კარიდამ ერთი იასაული უბძანეთ, იმათ მიაბარონ. იმათ სახლი
ექირებათ, მე თეთრი არა მაქვს ჰეშმარიტად. იმ ქოხებზე რომ თეთ-
რი დავხარჯე, ისარგებლა იმ თეთრმა ზოფი რამ სხვას სახლზედაც
და ამდენი შეიყარა, იმავე სახლმა გარდიჯადოს, მე იმ თეთრის სარ-
გებელსა ვწევ და ეგ ქირას იღებს. ზეით ნ ი კ ო ლ ო ზ ი ს იმედო
აქვს.

თქვენი სამართალი და წყალობა გამისრულეთ, მერმე მელაპარაკოს. იენისს ლ, [ქორონიკონს] უაზ.

თავში

ქ. ეშიკალათბაშო დ ი მ ი ტ რ ი, მერე როგორც ამ არზით იესე მსაჯულს მოუხსენებია, ეს ასე შეუსრულე. მკათათვის ა. ქორონიკონს უაზ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დაეით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

469. არაზ სართივალელთა მამულის თაოგაჲ ერეკლე II-ის ოკმიით

1770 წ. 1 ივლისი

ცსა. ფ. 1449. საბ. № 1264. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს სა[რ]თისკალელთ. ჩვენ სხვარიგად გვაშინებენ და გვეუბნებიან: ეგ ადგილც თავადისშვილისაა და თქვენც თავადისშვილს მიგცემენო.

ეს რომ გაიგონეს, რომელთაც ჩვენთან მოსვლა უნდოდათ და მამულიც შემოფარგლეს, ისინიც აღარ მოდიან, რომ თავადისშვილის ჯმობა არ შეგვიძლიაო. თუ ეს მამული სათავადიშვილო იქნება, არც ჩვენ შეგვიძლია მანდ მოსვლა, დადგომა.

თერთმეტი კომლი კაცი გზლებივართ მანდ, კალო-საბძელს ვაკეთებთ, თქვენის ბრძანებით ხის კოშკები დაიდგა. და რადგან ისინი აღარ მოგვიდგნენ, მესერის მოვლება კი ვეღარ შევიძელით.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, საიდუმლოდ ჩვენი ანბავი მოიხსენეთ, რომ ის ადგილი მოსაშლელი არ არის, ნუ მოგვაშლევინებთ, ნება თქვენია. იენისის კთ, ქორონიკონს უაზ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერათ საგარეჯოს მოურავს ჯამასპის ასე უამბეთ. მერმე ამათი მოხელე შენა ხარ, მართებულათ ყური მოუგდე. სანგარიც გაუკეთებინე, რაც მისასვლელი კაცი იყოს, იმაზედაც ბეჯითი იყავ. ამ კაცთ ამაზე ასე გული დააჯერონ. მამაჩვენსა და დედაჩვენსა ვფიცავთ, რომ მათ ჩვენ არ გავცემთ; რაც მამული არაა, იმაზე მართებულს ღალას განვაწესებთ, იმ ღალისას ნახევარს მიწის მებატონეს მივცემთ და ნახევარს ჩვენ დავიჭერთ. რასაც ჩვენს სახალოში მოხენენ, ის ხომ ჩვენი იქნება. თუ რომ იქ დგომას არ მოინ-

დომებენ, უკეთეს ალავს ჩვენს სახასოში დავაყენებთ. აღიწერა [მ]კათათვის ა, ქორონიკონს უფშ.

ამ მამულის პატრონები თუ ამ გზით ამის ყაბულს არ გახდებიან, ამათ იქილამ ავეყრით და სხვას ალავს დავაყენებთ.

470. არზა თალალასი ამის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 0 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 276ა. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 16,5x11 სმ. მხედრული. ალაგ-ალაგ თითო წერტილი.

ქ. ლმერთმან ჩემის ხემწიფის ქირი მოსცეს საცოდავათ ცოცხალს თაღაღას.

ჩემს ხემწიფეს ამას მოვახსენებ: ჩემმა ძმამა და ბიძაშვილმა ერთი ბიჭი მომცეს ხუთი წლისა, გავზარდე, ახლა ცოლშვილიანია. უწინაც მოგახსენე, ქაიხოსრომ სხვა ბატონი გამოუჩინა. იმ ბიჭს ჩემს მეტი ბატონი არავინა ჰყავს. არ დამანება.

ამდენი მოწყალება მოიღვეით, ჩემი კაცი ამიყრევინოთ. და თუ იქილამ არ აყრით, ის თქვენ მი[ი]რთვით და ერთი ბიჭი მიბოძეთ, სანამ ცოცხალი ვიყო, წყალი დამალევინოს. თქვენმა მზემ, ჩ[ე]მი ძმა და ბიძაშვილი ორნივე ჩემთან გახლდნენ ის ბიჭი რომ მომცეს, სხვის ბიჭს რათ მომცემდნენ? ჩემო ხემწიფევე, ამის წყალობა მოიღვეით. მთიბათვის კვ, ქორონიკონს უფშ.

თავში

[ქ. ჩვენი] ბრძანება არის ქაიხოსრო ენისელთ მოურავიშვილო! ამ არზით შენი რძალი რომ ასე გიჩივის, ამაზე ორი საში ოქმი მოგვიწერია და პასუხი არ მოგიცია. ამას თავისი კაცი ახლავ დაანებე. და თუ ერთი ჰეშმარტი სიტყვა გქონდეს რამე, ჩვენ მოგვახსენე; მაგრამ თუ სამართალში გამტყუნდი, ერთიორად გამოგართმევთ.

გა[რსე]ვან ეშიკალაბაშო, ამაზე ერთი იასაული. აჩინე და [გაარ]იგებინე. ივლისის თ, ქორონიკონს უფშ.

ქ. თუ ის კაცი შენი არ არის და შენ გინდა, იყიდე და კახეთილამ კინუ დაჰკარგავ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

471. არზა ფალავანდიშვილისა შიის თაოგაზე პრეკლე II-ის
ოქებით

1770 წ. 12 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 14. საბუთი № 137. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[170 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ფ ა-
ღ ა ვ ა ნ დ ის შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს, ბ ე რ ს და მ ზ ე კ ა ბ უ-
კ ი ს შ ვ ი ლ ს გ ლ ა ხ ა ს.

ამას წინათ ჩვენს აზნაურშვილს ლ უ ა ნ ა გ ლ ა ძ ე ს თქვენ-
თვის არზა მოერთმევეინა — განთავისუფლებული ვარ და უპატრო-
ნოო. და თქვენც ოქმი გებოძებინათ: თუ შენი მოხსენებული მართა-
ლი¹ არის, ჩვენც გაგვითავისუფლებიხარ, ვისაც გინდა იახელიო.

მთელმა ქართლმა იცის, რომ ჩვენი აზნაურშვილია და ყმა
და მამული ჩვენ მიგვიცია. ახლა რადგან ამას ჩვენი ყმობა არ უნ-
დომნია, თითონ ვისაც უნდა მიუვიდეს და ჩვენი მამული დაგვიგ-
დოს. ღმერთი გაგიმარ[171]ჯვებს. ივლისის იბ, ქორონიკონს უამჟ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონებო. ნაგლაძე თქვენი
აზნაურშვილი არის, ჩვენ ის ყმათ არ გვინდა, თქვენი ყმა არის და
იმისი მამულიც თქვენი არის. საქმე არავისა აქვს. ნაგლაძე თავისი
მამულიდამ ადგება და თქვენც ინებებთ, ვისაც უნდა ეყმოს. და თუ
მამულიდამ არ ადგება, მამულითვე თქვენი ყმა და თქვენი აზნაურ-
შვილი არის. და თუ მამულიდამ ადგება, მამული თქვენი არის.
თქვენთან საქმე არავისა აქვს. ივლისის იბ, ქორონიკონს უამჟ.

472. არზა ზაალ საჰვარელიძისა მამულის თაოგაზე
ლავონ ბატონიშვილის ოქებით

1770 წ. 18 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5321. დედანი. ქალაღი. 22,5×14,3 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შეკდეგ ნახპარაა
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ძის კირი მოსცეს მათ მო-
ნას ს ა ყ ვ ა რ ე ლ ი ძ ე ზ ა ა ლ ს.

¹ სამართალი.

მერმე ამას მოგახსენებ: მერვედის ამილახვირის შვილის ყმა გახლდი და ჩემთვის მამული არავის წაუერთმევია; მერმე ხემწიფე მამათქვენმა თავისის ნეკის სისხლათ დაგვიჭირა და რითაც მამულით ჩვენი თავი ყმათ მიირთვა, ჩვენთვის მამული არავის წაუერთმევია.

ახლა თქვენს ყმო[ბა]შიდ მამულებს მედავებთან. თქვენგან] ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ რითაც მამულით ხემწიფის მამის თქვენისაგან ჩემ[ი თა]ვი გბოძებიათ, ეს მამულები უთქვენოთ ვერავინ წამართვას. ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, რომ ვისაც ჩემთან სიტყვა ქონდეს, თქვენ მოგახსენონ და თქვენს სამართალშიდ მელაპარაკონ და მერმე ნება თქვენი აღსრულდეს. ივლისის 3, ქორონიკონს უაჴ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი ლეონ გიბძანებთ: ვინც ამ არხის პატრონს მამულს ელა[ვ]ები, ამასთან საქმე ნუ გაქვთ. თუ სადაო და სალაპარაკო გქონდესთ ვისმე, ჩვენ მოგვიტანეთ. მკათათვის იგ, ქორონიკონს უაჴ.

ბეველი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

473. არაჴ ჰაიხოსრო გივიფარალინსა სამართლის ვიციანაჴ
ერეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 19 ივლისი

ცსსა. 3. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რეეული № 13.
საბუთი № 103. პირი. ქალღდი. მხედრული.

[63 V] ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ქაიხოსრო გივიმყრელს.

ჩემი ძმა რევაჴ რომ თქვენთან მიჩივის — გამეყაროსო, მოგენსენებათ უშვილო ბერიკაცია. ჩემთან გაყრას ამისთვის დომულობს. რომ როგორც მოხდეს, ყმები დაყიდოს. ჩემო კელმწიფევე! ეს პირობა მომირთმევია: ან როგორც თქვენი ნებაჴ, ისე შემარიგეთ, მე ყაბული მაქვს. თუ არა, მანამ ცოცხალია, რაც ჩემი და მაგის ყმა არის, მთლად მაგას უბოძეთ, იმსახუროს. და როცა მოკვდეს, ჩემს შვილებს ყმა და მამული არ დაეკარგოსთ. ლმერთი გაგიმარჯვებსთ, ჩემგან მაგის გაყრა არ იქნება, თუნდა კიდეც მომკლათ და ნება თქვენია. ივლისის 3, ქორონიკონს უაჴ.

ქ. მისის უწმიდესობის ბოქოულთხუცესს ასე უამბეთ. მე[რე] ამ არზის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია, თუ მისის უწმიდესობის ნება იყოს, ამას თითვან უბოდოს სამართალი. თუ არადა, ჩვენის ძმის ნებით ჩვენთან მოიყვანე და ჩვენ უსჯით. ით, ივლისს, ქორონიკონს უამზ.

474. არზა პრასტი გოსტაზაგიშვილისა ვაჟულის თამაზაჲ

არეაქლე II-ის ოქმით

1770 წ. 18 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9335. დედანი. ქალაქი. 19×17,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჳირი მათ ბანდას გოსტა-შაბიშვილს ერასტი უზბაშს მოსცეს.

ახლა ამას მოგახსენებ, ჩემო ხემწიფე: ამთენა ხანია, რომ თავს გაწყენ ჩემს წილს ლოლოვნაზედ და, არ იქნა, სამართალი არ დამემართა; გვედრები, ჩემო ხემწიფე, რომ სამართალი მებოდოს. ჩემს სამართალს თქვენგან ვითხოვ, თორემ მე სამართალი არ დამემართება, და ნება თქვენია. ერთი ყაფლანისშვილი მოღავეთ მყავს და მეორე მდივანბეგათ გიზის, და აბა, რა გავაწყო. ერთი მოწამე მთხოვა მზექაბუკმა და მე ორი გ[ა]ახელ და ვერ შავიჭერივე.

გვედრები, რომ ერთის გზით მამარჩინოთ და სამართალი მამცეთ; ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, მამარჩინეთ; ბატონო ჩემო, მერწმუნე, რომ ტყვილათ მაცოდვილებს, საქმე არ აქ რა, ჩემია. ივლისის იშ, ქორონიკონს უამზ.

ქ. ზაზავ ყორიასაულბაშო! მერე ზაალ ყაფლანიშვილი და ეს ერასტი უზბაში ჩვენს სამართალში ალაპარაკე, მდივანბეგებსაც ჩვენთან დავისწრებთ და მის სამართალს ჩვენ განვსჯით. ივლისის ით, ქორონიკონს უამზ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

1779 წ. 3 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1449. საბუთი № 2294. პირი. ქალაღი. შხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს გ ი ე ი მ-
ყ ჳ ე ლ რ ე ვ ა ზ ს ა.

მერე მე და ქაიხოსროს გვარს გარდა, დიად, შორს ნათე-
სავნი ვართ. მე და ეგ ორნივა ჩერქეზთან ვიყავით. როდესაც ჩერ-
ქეზებიდან გამოვიდა, მე თან გამომიყვანა და სახლისკაცათ შემი-
ყარა. მას აქეთ მაგ კაცისათვის მუღამ მიმსახურია. ჩემი სისხლი მა-
გის მამულში და სამსახურში დამიშვრია და მაგიერი ძმობა არა
მჭირვებია რა. ბოლოს რომ დავსნეულდი, უფრო წუხილში ჩავარდი,
ხორცით ვიტანჯე და სულითაც ვიყარგებოდი, რომ დამარხვას არ
მიპირებდა.

ავდეგ და თქვენს ღთისმოყვარებას მოვატანე, არზი მოგართვი
და შემოგჩვილეთ, მიბრძანეთ: თუ გაყრა გინდა, გ[ა]ეყარე, სიტყვა-
არავისა აქვსო. ეს რომ თქვენი ბრძანება გაგონილი მქონდა, თქვენ
რომ ზევით ბრძანდებოდით, კვცდებოდი და ჩემი ანდერძი დავაწე-
რინე და ჩემს უჟან ჩემი კაცები სვეტისცხოველს შევსწირე და ქულ-
მოსდიღმა მეტანიით მივართვი.

ახლა ჩემო ხელმწიფევე, ამთენის ხნის ჩემი ნამსახური და ან ჩე-
მის კაცებისა, რაც მაგისის სახლისკაცობის ვალი მაძეს და რასაც ეგ
ჩემზე გარჯილა, თუ იმტოლი გამოვიდეს და მეტიცა ხომ ის არის.
თუ არა, მიანგარიშოს და რაც დამედვას, მიმატემინეთ და ჩემი
და მაგისი სახლისკაცობა აღარ იქნება. თუ ჩემს კაცებს მიბოძებთ,
კარგია. თუ წამერთმევა, ნება თქვენია. მე ხომ ხორციელად გაცოდ-
ვილებული ვარ. სულსაც ხომ მთლად ვერ წავიწყემედ და იმ წიგნს.
ჩემის ხელით ველარ დავხეე. აგვისტოს ა, ქორონიკონს უაზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! თქვენ ჩემგან ამის
მეტს პასუხს ვერ გაიტანთ. ძველთ მეფეთაგან დადებული არის,
რომ სვეტისცხოვლის ყმას მოჩივარში ჩვენი იასაული ვერ შევა. ჰე
თქვენს სამართალში არ გავერევი. მისის უწმიდესობის ჩემის ძმის
ნება იყოს. იმასთან იჩვილეთ. აგვისტოს გ, ქორონიკონს უაზ.

როგორც ენებებოდეს მის უწმიდესობას ჩვენს ძმას, ისე გაარიგოს; ჩვენ საქმე არა გვაქვს. რაც შენ დაგიწერია ამ არზის პატრონო, ამ ხმისაგან მე დიდად მეშინიან. ამ საქმეს მე გუერთ ველარ გაუვლი.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიჯობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

**476. არზა ზაალ ჯაჰახიშვილისა ღალის თაოგაჯე
ლეონ ბატონიშვილის ოჯახით**

1770 წ. 14 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14085. დედანი. ქალაღი. 17×9,2 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ღეონის ჭირი მოსცეს
ჯ ა ვ ა ხ ი ს შ ვ ი ლ ს ზ ა [ა] ლ ს.

მერე სიონის რუზედ კოშკი ა[ა]შენეს, ჩემი კაცებიც იქ იყვნენ
და თავიანთ ურმებით ეხმარებოდნენ, იქ ვხანით. მეც იქ ბარათში
ნარგები მამული მაქვს. ჩემი მამულის ღალა მე უნდა ამეღო, მაგ-
რამ ჭავახიანთ აიღეს, ჩემი წილი ღალა მე აღარ დამანებეს.

ამ მოწყალეობას გევედრები, რომ ერთი ოქმისა და იასაულის
წყალობა მოიღოთ, რომ ჩემი ღალა მე მამეცეს. ღმერთი გაგიმარ-
ჯებსთ. აგვისტოს იღ, ქორონიკონს უჯჯ.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ღ ე ო ნ გიბძანებ თუ ხ ა რ ე ლ ო.
გ ო გ ი ა ვ! მერე ამ არზის პატრონი ზაალ თავის განაყოფებს ამ
არზით ასრე რომ უჩივის, რაც ამის კაცებისათვის მაგათ გამოერთ-
მევეინოსთ, ეს შენ უნდა გაურიგო, სამართლით გამოართო და ამათ
მოსცე. და თუ შენ ვერ გაურიგო, ამილახვართან მიიყვანე ორნივა
და ამილახვარმა გაურიგოს სამართლიანის გზითა. მარიამობისთვის
იღ, ქორონიკონს უჯჯ.

ბეჭედი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ღეონ სახელად მძესა.

477. არზა პავლე მარკოზაშვილისა ჯამაგირის განცხადებაჲ
არეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 25 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 1136. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მათს მარადის
მლოცველს მ ა რ კ ო ზ ა ს შ ვ ი ლ ს პ ა ვ ლ ე მ ლ ე დ ე ლ ს.

თქვენს ძმას პატრიახს დიკასტირიაში არზა მივართვი და სო-
ფელში წასვლის შენდობა ვთხოვე და ასე მიბრძანა: რადგანც კარის
საყდარში მღვდლათ¹ ხარ განწესებული და იქაურიცა ხარო, ჩვენ არ
შეგვიძლიან კარის მღვდლის შენდობის მიცემაო, მის სიმაღლეს
მეფეს დასტური სთხოვეო და იმის ბრძანება მოგვიტანე და ჩვენც
შენდობას მოგცემთო.

კარის საყდარში² რომელნიც მღვდელნი ყოფილან, თქვენი
წყალობა ჯამაგირი ჰქონიათ და იმით რჩომილან. ვევედრები თქვენს
სიმაღლეს: ან მეც მცირე რამ ჯამაგირი განმიწესოთ, რომ გავძლო
და მარადის თქვენი მომხსენებელი გახლდები. აგვისტოს იჲ, ქო-
რონიკონს უმჲ.

თაუში

ქ. ი ო ს ე ბ [[მ]დივანო! ამ მ ა რ კ ო ზ ა ს შ ვ ი ლ ი ს
მღვდლის პ ა ვ ლ ე ს ა თ ვ ი ს წ ე ლ ი წ ა დ შ ი ჳ თუ მ ა ნ ი გ ა გ ვ ი ჩ ე ნ ი ა.
ყოველ წელიწადს უკლებლად გაურიგებდე და მისცემდე ხოლმე.
აგვისტოს კე, ქორონიკონს უმჲ.

რაც ა ბ რ ა მ მ ლ ე დ ე ლ ს ჯ ა მ ა გ ი რ ი ჰ ქ ო ნ დ ე ს გ ა ჩ ე ნ ი ლ ი, ა მ ა ს ა ც
იმდენს ჯამაგირს მისცემდე. აბრამ მღვდელს ჯამაგირი და ულუფა
რაც ჰქონდეს, ამასაც ამდონი ჯამაგირი და ულუფა მიეც ხოლმე.

478. არზა შიოზ საჰვარელიძისა ღალის თაოგაჲ

იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1770 წ. 4 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10991. დედანი. ქალაღი. 21,5×16 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია
ორი ან სამი წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის ი უ ლ ო ნ ი ს³ კირი
მოსცეს მათ მონას ს ა ყ ვ ა რ ე ლ ი ძ ე შ ი ო შ ს.

¹ ჭხარა. ² საღდარში. ³ იულუნის.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩემს ხელმწიფის შვილს: მე შინ არ გახლდი, ვახანის ციხეში გახლდი, ჩემი ძმისათვის ჩემი მამულის მიწის ღალა წაერთმიათ ტბეთი დამ — ურემნახევიარი ძნა დათუა ფავლენი შვილს წაელო, ექვსი დღის ღალა ავთანდილ ბელელა შვილს წაელო, ხუთი-ექვსი დღის ღალა ნამორაძე ბეუიას და გოგოიას წაელო. ამას გარდა ვისაც ცოტა-ცოტა სდგამია, იმის წყალობასაც ვითხოვ.

ამას გევედრებით ჩემო მოწყალევე, ერთი ოქმისა და იპაულის წყალობა მიყავით, მე ჩემი მამბარდეს. და თუ საბუთი ქონდესთ, სამართალში მელაპარაკონ, ჩემო მოწყალევე, გევედრებით.

თავში

ქ. ბატონის შვილი იულონ გიბჰანებთ ფალავანდის შვილო ბერო! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, როგორც ჩვენის ძმის ლევანის ოქმი ქონდეს, ისე გაურიგე. ჩვენის ძმის ლევანის სამართლამდინ ამას მისცენ ღალა; ვისაც მაგ მამულის ღალა არ მიეცეს, ახლავ გამოურთვი და ამ არზის პატრონს მოაბარე სამარ[თ]ლამდინ. და თუ სიტყვა ქონდეს ვისმე რამ, სამართალში ელაპარაკენ. სეკდემზრის დ, ქორონიკონს უფ.

ბეკელი: ღმრთის მშობლის სასოიანი იულონ დავითიანი.

479. არჯა თევდორე შაჰულაშვილისა ხომჯის თარგაჲა
დარეჯან დედოფლის ოქმით

1770 წ. 26 სექტემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3043. დედანი. ქალაღი. დაზიანებული. 19,6 X 16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ჩახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე დედუფლის ქირი მოსცეს კავთისხეველს შაყულაშვილს თევედორეს.

ჩვენ ცალქალამნიძეებისაგან ნასყიდნი ვყოფილვართ და ჩვენს ნასყიდს მამულზედ ვმდგარვართ და ცალქალამნიძეებს ჩვენის მამულით ჩვენთვის ისევ თავი დაუხსნევიანებია, რომ იმათ მოცემული თავდახსნილობის წიგნი კელში მიქირავს, რომ ცალქალამნიძეებს აღარც ჩემთან და აღარც ჩემს მამულებთან კელი აღარა აქვსთ.

ახლა ცალქალამნიძე კიკოლა და საბა კილევ მექიღებიან და თავიანთ გასაღებში მრევენ. თავდახსნილობის წიგნი

ველთ მივირავს, ნახეთ და ერთი ოქმი მიბოძეთ, ჩემთან კელი არა ჰქონდესთ. თქვენს ყმად გახლდეთ ახალდაბას. ღმერთი გადღეგრძელებს. სეკდემბერს კვ, ქორონიკონს უფ.

თავში

ქ. დედო [ფა]ლი დარეჯან გიბძანებთ ცალქალამნიჲ კიკოლავ და საბავ! მერმე ამ არ[ზის პატ]რონისათვის თქვენს მამას და პაპას თავი დაუ[ხს]ნევინებია, რომ წიგნი კელთ უჭირამს, რომ ჩვენთან გამოაცხადა და ვნახეთ.

ახლა ეს ასე ჩივის, რომ კიდევ ბატონყმობით ეჭიდებით საღმე. ეს, ღიად, ავად გიქნია. რადგან თავდახსნილია, ეს კაცი თავისუფალია, ნულარას აცოდვილებთ, ვისიც ამის ნება[ა], მას ეყმობა. ამ წიგნის წინა[ა]ლმდეგი ერთი რამ წიგნი გქონდეს, ჩვენთან გამოაცხადე და პასუხს მოგცემთ. თუ არა გქონდეს რა — არც წიგნი და არც სიტყვა, ამაზე ხელი აიღვეით. თუ ამ კაცმა კიდევ თქვენ მაგიერ შემოგვჩივლა სამართალში, ღიდათ საწყენი იქნება. ენკენისთვის კვ, ქორონიკონს უფ.

ბეკელი: დედო ფალი დარეჯან.

480. არზა იხეა ზარათაშვილისა ხვის თაოზაზე ვრეკლე II-ის ოქმით

1770 წ. 8 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 44. პირი. ქალღი. მხედრული. იქვე, საბუთი № 45.

[41] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი იესეს მოსცეს. მამის ჩემის ბიჭი გამექცა, გავაზელი დედაკაცი შეირთო. თქვენს სამართალში ვიჩივლე, ბანძუას მოწმობით და წერილით მე და[მ]რჩა, ოქმი და განეჩენი მაქვს. კარდანეხს მესახლა, ის ბიჭი მოკვდა. იმისი ობლები მომყვანდა; დედაკაცს მოეხსენებინა — გავაზელი ვარ, იქ ვსახლობვარო, ოქმი გებოძათ. მოიკითხეთ, თუ ათი და თორმეტი წელიწადია ან გავაზს ესახლოს, ან იმ ჩემს ბიჭებს მამული ეჭიროს. კოლაგს არიან. ლუარსაბ მოგახსენებს — მე მოდავე არა ვარო. თქვენი ოქმი თქვენ მიირთვით და სხვა კაცი მოდავე არა მყავს. ქრისტეშობის 8, ქორონიკონს უფ.

ჩვენი ბრძანება არის ს ა ა მ ი ს შ ვ ი ლ ო ე შ ი კ ა ლ ა ს ბ ა შ ო ზ ა ა ლ !
მერე იესე მდივანბეგს ამ არზით რომე ასე მოეხსენებია, ახლავ ეს
ბიჭები აქ ქალაქს იესეს მოჰგვარე. თუ ვინმე ჩვენის ოქმით ედავე-
ბა, თუ სხვა სამართლიანი სიტყვა არა აქვს რა, ჩვენგან ბოძებულა
ოქმი ჩვენვე აგვილია. და თუ სამართლიანი სიტყვა ვისმე აქვს.

ჩვენ მოგვახსენონ. დეკემბრის 8, ქორონიკონს უმჯ.

481. არჯა ზაინვალელთა ქოროგის თაოგაჳა ვრეაჳა II-ის ოქმით
1779 წ. 12 დეკემბერი

ცსსა. დონდი 1450. დავთარი № 24. საბუთი № 153. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[162 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს სე-
ფინის ხევის ბე[ი]ნვალელთ.

ჩვენ მამა-პაპით თქვენი ყმანი ვართ და ბე[ი]ნვალ[ი]ც
თქვენ[ი] სამკუიღრო მამულია. ორჟონიკიძემ ძალ[ა] დაგ-
ვატანა: ან მეყმევეითო და ან ამ ქვეყანას არ დაგაყენებთო, ცოლ-
წვილით ავიყარენით და სურამს გარმოვედით. ამ ზაფხულსა გაა-
ხელით ქალაქს, თქვენ ერევეანს ბძანდებოდით. ბატონი-
შვილს იულონს მოვახსენეთ, სურამის მოურავზედ ოქმი
გვიბოძა: ამ ზამთრობით ეს ბუინველები მანდ სურამს იყუნენო და
როიცა ბატონი მამაჩვენი მობძანდება, ამათ საქმეს ის გაარიგებსო.

ახლა, ქრისტიშობის რვას, პაპუნა ორჟონიკიძე
მოგვიხდა სურამს ოცდაათის კაცით. მოგეხსე[163]ნებათ, ისევ
მოურავის ბიძა პაპუნა გვეყრის და ისევ პაპუნას გვაძლევს.

ჩვენო ხელმწიფევი! თქუენს სამკუიღროს მამულსა და ყმათ
ორჟონიკიძეს ნუ მიგვეცემთ, თვრამეტი ხლმის მომქნევი ვაყკაცნი
ვართ, ნურავის მიგვეცემთ, უთქვენოს კაცს ჩვენ არავის ვეყმობით.
თუ ჩვენ ორჟონიკიძეს მიგვეცემთ, თავებს დავიხოცთ და ჩვენ
ბუინვალს მიმსვლელი კი აღარ ვართ. თუ თქვენიც ნება იქნებოდეს,
მანამ ჩვენს საქმეს გასინჯვედეთ, თქვენი ყმანი ვართ თუ იმისი,
სამართლამდინ ჩვენ ისევ სურამს გახლდეთ და ჩვენი მამული ორ-

უნიკიძეს ეპიროს; მერე, სამართლით თუ თქვენი ყმანი ვიყუნეთ, თქვენთვის დაგვდევი; და თუ ორუნიკიძისა ვიყუნეთ იმას მიგვეცი. დეკემბერს იბ, ქორონიკონს უფ.

თავში

[162] ჩვენი ბრძანება არის ამ არზის პატრონო ბეინეველებო! თქ[უ]ენ მოგვახსენებთ, თქვენი სახასონი ვართო. ჩვენ თქუენთან საქმე არა გვაქუს და ვერც იმერეთის მეფეს თქვენს თავს წაფართმევთ. თუმც [V] უსამართლოთ გაწუხებსთ ვინმე, მათს უმაღლესობას მოახსენეთ და ისიე გან[ა]გებს, ისიე თქუენს ადგილზედ მიდით, დაესახლეთ. ჩუენ თქუენზედ დავა არა გვაქვს. იმერეთის მეფეს ჩვენ ტყუვილს ვერას წავეჭიდებით; მათი უმაღლესობა ვისაც მისცემს, ჩუენ რა საქმე გვაქვს. ქორონიკონს უფ.

482. არზა იესე მფუარიშვილის აპრივისა ვაშლის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით:

1770 წ. 16 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 185. დედანი. ქალაღი. 34,2x21 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის დედოფლის ჳირი მოსცეს მათის მსახურის მეფურის შვილის იესეს ჳკრივისა და ოჯერს.

ღმერთი ჩემს ცოდვას გაუწყრა, ჳმარი და შვილი ამომიწყდა. მათს სიმაღლეს ჩემი ამოწყვეტა მოხსენებოდა და სადედოფლოც გგონებოდი, ბეითალმანი მოგეკითხათ; ბატონი მ დ ი ვ ა ნ ი ს ო ლ ო მ ო ნ და ზ ა [ა] ლ სალთხუცის მაგიერ გებოძებინათ; თუ რამ ფანც-ფუცი იყო, ანუსხეს—მწყნეთის ბოლოს ნაოჯარი ნაწის-ჳვილარის ერთი ჩარეჳი და კიდევ ავლაბრის ბაღების ბოლოს ნაბაღვარის წყლისაგან წამქდარი ერთი ჩარეჳი რიყე და ექვს კაცთან საფიჩხელის ნამუშავრის წილი.

ამაების ნუსხა მოგართვით ფიცითა და რადგან სათქმელი არა იყო რა და სამეფოც გახლდით, ნუსხა ისიე გადმოგეგდოთ. ამ ხარაბას ორის ჩარეჳის მიწის სამარს სამი სული ჳკრივ-ოჯერი ვყრივართ მწარედ შეწუხებულნი. ოცდახუთი თუმანი ვალი დარჩა. ვალი ცალკე გვაწუხებს, რძლის ჳითევს ცალკე მთხოვენ. მკუდრებ დაუმარხავი მყავს.

თქვენის ჯელმწიფის შვილისა და იმის ბრწყინვალეს შვილების გასამარჯვებლათ და სადღეგრძელოთ ერთის სიტყვით ჯელმწიფეს შეგვაბრძალეთ, რომ ამ ნაოჯრების წყალობა მიყოს, გავყიდო, ვი-საც რა გახვდეს, მოვალე[ე]ბი მოვიშორო, ჩვენ თქვენის ჭირის სა-ნაცვლო შევიქნათ. თქვენის მეტი მოწყალე, მისამართი და პატრონი არავეინა მყავს, ვერც არავის ვიცნობთ. ქრისტიანობის ია, [ქორონიკონს] უამზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! მერე რომელიც ამ არზით მამულების გასყიდვა მოგიხსენებია, ჩვენც დასტური მოგვიცია გასყიდვისა, მარა სხვის ყმას ვერავის მიჰყიდი, ჩვენის სახასოს კაცს უნდა მიჰყიდიო. დეკენბერს იმ, ქორონიკონს უამზ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-ერაკელა.

483. არაა მოძღვართმოძღვარ ნიკოლოზისა მაგულის თათბაზა.

ერაკელა II-ის ოქანი

1770 წ. 20 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2053. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის საქართველოს ჯელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს სამარადისოდ მლოცველს მოძღვართ-მოძღვარს ნიკოლოზს და ერთობით გულგულელთა.

მერე ბატონი ჩვენი მოძღვართ-მოძღვარი იმერეთს რომ გახლდათ, იმ წელიწადს მგალობლის შვილებს ჩვენს მამულში ფაცერა ჩაედგათ თქუენი, გვითხრეს: მეფის ბძანება გვაქესო. იმ წელიწადს ისე გაიარა.

მეორე წელიწადს უფრო ჩვენს მამულში დაინაცველეს, ჩაუტყერით და აიღეს ჯელი. შარშან დაუძახეს საყდრიონსა და კიდევ უფრო ჭვევით დასწივეს და ჩადგეს და საჩხუბრათ გამოგვითხოვეს. მოგეხსენებათ ჩვენი და იმათი სიმრავლე. იქ რომ არ ჩავედით, სოფელში მოგვიხდნენ, მაგრამ შინ არავინ დაესწრა.

წავედით, მდივანბეგებთან ვიჩივლეთ. ალავერდელს გუჯარი და აზნაურშვილები სთხოვეს — ამათი გუჯარი და თქვენი შეეყაროთო

და ისრე გავარჩიოთო. ალავერდელს მოკელე [ე] ბისათვის ებძანა და არ მოვიდნენ. სამი კვირა სამართლის კარზედ ვეყარენით. სამჯერ კიდევ მღივანბეგებმა დაიბარეს და სამართალში არ მოგვეყენენ. რადგან უჩიოდით, ველარ ჩაუჭერით.

წელს მოვიდნენ და თითქმის გულგულის ბოლო გასაშუალებს და ჩადგეს. ჩვენ თქვენის რისხვისაგან გვეშინიან და უღთოთა და უბატონოთ ვხდებით. ფაცერი თქვენის ქირის სანაცლო იყოს, ფაცრის შემოსწერივ მამულსაც გვართმევენ.

ჩვენ მუჩალგა მოგვირთმევია ამ არზაზედა: თუ რომ გუჯრის მიჯნას გარეთ ან ადლი და ან მეტნაკლები ვიდა [ე]ოთ და გავმტყუნდეთ, რაც ერთს ავს ბერს გარდახდომოდეს, ის გარდამხდეს; და რომელიც კელმწიფის ნება იყოს, სულ სოფელს გარდაგვხდეს; ამიტომ რომ ჩვენს მაკურთხეველს ეკლესიას ტყვილად ვდავებივართ.

მღივანბეგები გახლავს და გუჯრები. სამართალი გვაღირსეთ. ჩვენც თქვენი ყმანი გახლავართ. დეკენბრის ბ, ქორონიკონს უამ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად კახეთის მღივანბეგებს ასე ეუწყოსთ! მერე ნიკოლოზ მოძღვართ-მოძღვარს და ერთობით გულგულელთ ამ არზით რომ ასე მოუხსენებიათ, ამათი სამართალი თქვენთვის მოგვიწერია.

საყდრიონის აზნაურშვილები უნდა მანდ სამართალში შემოპკრიბოთ და წმინდის გიორგის გუჯარი მიატანიოთ. ნიკოლოზ მოძღვართ-მოძღვარმაც ხახულისა ღმრთისმშობლის გუჯარი მოიტანოს და სადამდისინაც სამძღვარს ან ხახულის ღმრთისმშობლის გუჯარმა და [ა]ნ წმინდის გიორგის გუჯარმა გარჩევით და სამძღვრის დანიშნით აღმოაჩინონ თავ-თავიანთ მამულები, სამართალი მაგ სახით მიეცემათ და მაგათი დავა მაგ გუჯრების¹ ძალით გარდასწყდება. დეკენბერს კ, ქორონიკონს უამ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

484. არზა ბაბაშვილავისა ყვის თაოგაზე არეალე II-ის ოპიით

1780 წ. 4 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. N. 847. დედანი. ქალაღი. 20,4×10,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აბზაცების ბოლოს ნახმარია ორი წერტილი ხაზით :—

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს გაბაშვილს ვახუტის და გაბას.

¹ გუჯრებით.

გაბაშვილებში ჩვენისთანა უყმო და უმამულო არავინ არის. თიანეთს ერთი კომლი კაცი გვყავს ხუციასშვილი, ახლა გვესმის, რომ ის ჩვენი კაცი ტეტია გაბაშვილისათვის გიბოძებიათ.

თუ რამ დანაშაული გვაქვს და გაგვეწურომიხართ ნება თქვენია, ჩვენი თავიც თქვენის ჰირის სანაცვლო იყოს; თუ არადა, ჩვენის კაცის წყალობა გვიყავით, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ნოენბერს იბ, ქორონიკონს უაშ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის გაბაშვილებო. ჩვენ თქვენი ყმა არ მიგვიცია. თქვენ თუ სადაო გაქვსთ რამ, მოსამართლეებთან მილით და სამართალი ითხოეთ და სამართალს მოგცემენ. იანვარს დ, ქორონიკონს უაშ.

თუ მაშინ გაუ[ყ]რელნი ყოფილხართ. მოსამართლეებთან ილაპარაკეთ და სამართალი მოგეცემათ. თუ გაყრილი ყოფილხართ, საქმე არა გექნებათ რა. ასე იცოდეთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

485. არზა გრიგოლ ხუციანთაშვილისა მამულის თაობაზე

ბრეჟლე II-ის მოქმით

1780 წ. 4 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 29. საბუთი № 66. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[85 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის ლეონის ჰირი ხუციასშვილს [მ]ლ[ვ]დელს გრაგოლს მოსცეს.

ჰილაშვილ [ი]ს [86] გივის ჰვრივს უჩივლია და ნასყიდობას შემომცილებია და გიბოძებიათ. მონასყიდე განლავარ და წიგნიც მაქვს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. თუ ერთს სხვას მონასყიდეს მოშლია, მე რალა სიტყვა მაქვს. სამართალს ვითხოვ. იანვრის დ, ქორონიკონს უაშ.

თავში

ავთანდილ ბოქოულთხუცესო! ამ არზით ასე რომ ჩივის, თუ რომ ჩვენ მოვედით მალე დროზედ მანდ, ჩვენთან სამართალში მოიყვანე. და თუ ჩვენ დავგიგვიანდეს მანდ მოსელა, ჩვენს სამართალში გამოგზავნე. იანვრის დ, ქორონიკონს უაშ.

486. არზა იესე მსაჯულისა შმის თაოგაზე ღარაჯან დედოფლის
ოქმით

1780 წ. 8 იანვარი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი 39. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[38] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფე დედოფლის¹ ქირი იე-
სე მსაჯულს მოსცეს.

თამაზა ჩემის ყმის ოქმი მოგართვი, რომ მისი სიმაღლე ბძანებს
ასეთი წიგნები ჰქონდაო სანატრელის დედოფლის თამარის
სა, რომ თამაზა ახლავ მიეცითო. კონსტანტინეს თავ-
ღებობის წიგნი მოგართვი გავაზის მოურავისა და თვითან თამაზას
მოცემული ეს წიგნები თქვენც იხილეთ და თვით ჩემმა ხელმწი-
ფე[მ]ც; და ბძანა — ეს კაცი იესესიაო, უნდა მასცეთო.

წყალობას ვითხოვ, ერთი იასაული მებოძოს, ჩემი ყმა მომცენ
და წამოვიყვანო. ქირვების წელიწადს აქ გახლდათ. ხნათესა-
შვილიც აქ ჰყვანდა, სამართლით მე ის აღარ გამომერთმევა; და
ნება თქვენია. იანვრის ვ, [ქორონიკონს] უმც.

თავში

დედოფალი დარეჯან გიბძანებ იასაულო საამის-
შვილო ედიშერ! მერე ეს კაცი გავაზს რომ არის თამა-
ზა, მრავლის წიგნებით გავსინჯეთ, რომ იესე მღივანს მისცემია და
ამის ყმაც არის. ახლავ აჰყარე და იასე მღივანს მოაბარე. ამზე ნუ-
რავ კაცი მიზეზს ნუ იტყვიო. იანვრის თ, ქორონიკონს უმც.

487. არზა ალექსანდრა ეპიშისა შმის თაოგაზე ერეკლე II-ის
ოქმით

1780 წ. 10 იანვარი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 4. საბუთი № 216. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[112 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მათს მონას-
ტქიმ ალექსანდრეს მოსცეს.

¹ დედობლის.

ჩემო მოწყალე, მოგეხსენება, მე ამ ქვეყანაში ყარიბი გახლავარ და შემწე არავინა მყავს, რომ ამ ჩემს ხელობაში მამეხმაროს. ერთი ბიჭი არის, სოფლებიდან მოსულა აქა, სამი წელიწადია და ვალი დაზღებია აქა, თავს სხვაზე გასყიდვას აპირობს. ჩემო მოწყალე, თქვენის წყალობით სხვანი უთეთროთაც ყმას შოულობენ, მე ჩემის ოფლის ფასით მინდა ის ბიჭი ვიყიდო, რომ მარტოხელობა[მ], დიად, შემაწუნა.

წყალობას ვითხოვ, რომ ქალაქის მოხელე[ე]ბს უბძანოთ — სიგელი დამიწერონ; მეც თქვენი ყმა გახლავარ და ეს ჩემი ნასყიდი ბიჭიც თქვენი ყმა იქნება. ვიცით, ჩვენზე მოწყალე ბძანდებით, წყალობა მოიღვეით. ღმერთი! გაგიმარჩევს. იანერის მ. ქორონიკონს უამ.

თავში

მელიქის ნაიბო მიკირტუმ, მამასახლისო ზაქარავ, ნაცვალო აღალო! ამ აქიმს აღექსანდრეს რომ უთხოვნია, ამას ასყიდვინეთ ის კაცი. და რომელიც რიგი არის, სიგელიც დაუწერეთ და მიეცით. იანერის თ, ქორონიკონს უამ.

488. არზა ზაალ გურამიშვილისა შიის თაოზაზე არაქლე II-ის

ოპიით

1780 წ. 27 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1295. დედანი. ქალაღი. 21,8×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს გურამის-შვილს ზაალს. ერთი ჩემი კაცი პეტრე გულგულას გახლდათ, იქიდან ავკყარე, აქ ავკვალას მოვიყუანე ცოლ-შვილით ამ ზატხულს. იმ ჩემ კაცს მოსავალი გულგულასვე ჰქონდა. თქვენის მზის შემოფიცებით მუხალგა მომცა: მოსავალს ჩავიკლებო და ათ მარიამობის თვეში ისევე ჩამოვალო.

თურმე იმ ჩემმა კაცმა თავის მოყუარე გააძრახა, გამოგზავნა ავკვალას, იმ ჩემი კაცის ცოლ-შვილი ავკვალიდან დაიპარა და კახეთს წაასხა. შევიტყე, გამოუდექ, მანამ გულგულას მივიდოდი.

აყრილიყო და ნათლად უნდა გასულიყო. თუშ მოურავი ხატთან გაეძრახებინა, გურამისშვილი რომ მოვიდეს, ნურც კაცს დაანებებთ და ავათაც მოეპყართო. იმათ მუქარა შემოეთვალათ და ველარ გაველ, რომ ჩემის დაკარგვის მიზეზი უწინაც ეს კაცი იყო!

უწინაც ნათლისშვილი გივ[ი] იყო იასაული და ვივსვე ებძანოს, რომ ის კაცი ამიყაროს თავის ძმისწულებით. ღმერთი გაგიმარჯვებს. იანვრის კდ, ქორონიკონს უმც.

თავში

ქ. გარსევან ეშიკადაბაშო, ამას იასაული მიეც, ნათარეულიდამ თავის კაცი აუყაროს და მოაშოროს. ამას თავის კაცს ვერავინ დაუტერს. აღიწერა იანვრის კზ, ქორონიკონს უმც.

თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენს სამართალში ალაპარაკე.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ტაქსტის ხელით

ზაალ გურამისშვილს ნათარაულში ერთი კაცი ჰყავს, იმის აყრას გევედრებათ.

489. არზა შავარდლის ძვრივისა შმის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1760 წ. 13 თებერვალი

ცსსა. ფონდი 1450. დაცთარი № 45. საბუთი № 210. პირი ქალაღი. მხედრული.

[139] ღმერთმან მოწყალის ხელმწიფის ჰირი მოსცეს ყავარდლის ჰერვის.

მერე ამას მოვახსენებ მათს სიმაღლეს. ამას წინათ შარშან გორს რომ ბრძანდებოდით, ჩემის სიგლახაკისა და უსარჩობის გზის მიცემას გევედრე ჩემის საქმროს მამულიდამ და ყმიდამ. თქვენ რომელიც შეწყალების გზა იყო, ისე მოიღვეით მოწყალება და ოქმით კაცი მიბოძეთ, რომ იმას უნდა შევენახე, რადგან თქვენი განწესებული სარჩო[ს] მოცემა კი ვერ შეიძლო ფავლენისშვილმა.

1+ ეს კაცი.

ახლა ჩემო ხელმწიფევე, არც იმ კაცისაგან იქმნა ჩემი შენახვა, ამიტომ რო იქავ გახლავსთ და იმის სამსახურს ვერ გადარჩომია და არ შეიძლება იმისგან, რომ ორთავ გემსახუროს.

ვევედრები თქვენს ღეთისგან ამაღლებულს მეფობას, რომ ჩემი სისაწყლუ და ქვრიობა შეიბრალოთ — ან თქვენ მიირთოთ ის ყმა და მამული და მე რჩომისა და გაძლების გზა მიბოძოთ და ან იმასვე უბოძოთ და ჩემი სარჩო წლითი-წლა[მ]დი გამომართმევინოთ ჩემ შეუწუხებლად.

ამ შეიწროებულს დროსა და ჟამს ამისთვის მოვმართე თქვენს ზედნიერს კალთას, რომ ამ ორის ვედრებისაგან ცალიერი არ დავრჩე და მალოცვინეთ თქვენის მეფობის[ს] ამაღლება მოწყალევე ხელმწიფევე. აღიწერა თებერვალს იბ, ქორონიკონს უამჟ.

თავში

[178 V] ბატონო ამილახორ-მღივანბეგო ი ა ს ე! მერმე ამ ყავარდლის ცოლისათვის მარამდინ ცოცხალია, ეს კაცი როგორც ბატონს დედოფალს უბოძებია, ფავლენისშვილებს საქმე ნურა აქუსთ, ამას უნდა ემსახურნენ.

როცა რომ ღეთის ნებით ყავარდლის ცოლი აღსრულდება, ეს კაცი ისევ ფ ა ვ ე ლ ე ნ ი ს შ ვ ი ლ ე ბ ი ს ი ა ს ე ს და თ ე ი მ უ რ ა ზ ი ს ყმა იქნება. ეს კაცი ახლავ აუყრევიენ და ამ ყავარდლის ცოლს მოაბარე, დ ი რ ბ ს დააყენოს და იქილამ ამას ემსახუროს: თვინიერ ერთის მორიგობის მეტი ამ კაცს ნურა ეთხოვება რა, ამ ყავარდლის ქვრივს უნდა შეძლებით მსახუროს. თებერვლის იგ, ქორონიკონს უამჟ.

თუ რამ ამისი ან საქვეყნო და ან სალეკო იქნება, ჩვენ მივსცემთ და ჩავაგდებთ ანგარიშ[შ]ი, ჰალბათ.

490. არზა გლახა თარხნიშვილის ხარის თაოვაჯა

მღივანბეგთა ოქმით

1780 წ. 4 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2376. დედანი. ქალაღი. 15,3×16,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონის მღივანბეგების ჰირი მოსცეს გ ლ ა ხ ა თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ა. ხარზე რომ ვიჩივლე, ჩემი ხარი ვიპოვ-

ჩე; სამი მინალთუნი სამთხრობლო მივე. ვის[ა]ც გამოვატანე, იმას ვ[ა]უყვიდა.

ოქმი მიბოძეთ: ვისაც ჩემი ხარი¹ ყავს, გამოვართო. ის, ვინც იმას მიყვიდა, იმას ედაოს. ამის სამართალსაც ვითხომ, რატომ მა[მ]-პარა; რომელიც სამართლის რიგი იყოს, იმ სამართალს ვითხომ. მარტის დ, ქორონიკონს უმც.

თავში

ქ. საქართველოს მსაჯულთშეკრებილება გწერთ გ ლ უ რ ჯ ი-ძ ე ი ო ს ე ბ! გლახას მთხრობელი ჰყავს, რომ ვისაც გამოვატანე ჩემი ეარი, გამოყვიდაო. ეს ეარი გამოურთვი, გლახას მოაბარე. ორნივ მოიყვანეთ; ვისგანც უყვიდა, პირს დაუყენე, თუ მართლა მაგას მიუყვიდა, სამართალში წამოიყვანე გლახაცა და ეგ გამსყიდველიცა. და თუ გლახა გამტყუნდა, ამას გარდაჰდება. თუ ეგ კაცი გამტყუნდა და პასუხი უნდა გასცეს სამართალსა. მარტის დ, ქორონიკონს უმც.

სამი ბეჭედი:

1. მ ზ ე ქ ა ბ უ კ
2. მონა ლთისა მღივანბევი თ ე მ უ რ ა ზ
3. ეამი ესეცა წარელის.

49]. არზა შოშოია სახვარაელიძისა მამულის თაოგაჯე

ლეთონ ბატონიშვილის ოქმით

1780 წ. 5 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14390. დედანი. ქალაღი. 20,6X9,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კ ე ლ მ წ ი ფ ი ს ძ ი ს ლ ე ვ ა ნ ი ს ქირი მოსცეს თქვენს ყმას საყვარელიძე შოშოიასა.

ამას მოვახსენებთ: აგერ ოცდაცხრამეტი წელიწადია დემეტრეს კელთ გახლდი და რომელიც მამულეზი იმისგან მომცემია, არა კაცი არა მდავეზია. და ახლა ღმერთმან რა თქვენი ყმობა გვაღირსა, უფრო არავისგან. დაჩაგურასა და წართმევას ვისგანმე მოველოდით. ახლა მამდგენ, მამული მქონდა საღმე ყმა, სულ წამართვეს და გამგლიჯეს და ცარიელზე დამაგდეს.

¹ ხარარი.

ამ მოწყალეობას ვითხოვ: ამილახუარს ებრძანოს, ვისაც მამული წაერთმევეინოს და ან ბარა, ყველას გამამირთვას და მამცეს. და თუ სამართლიანის სიტყვა ვისმე ქონდეს, თქვენს სამართალში გამამატანოს, კელმწიფევ. მარტის ე, ქორონიკონს უაჴ.

და ამილახუარს მიმბაროთ, რომ თქვენის ძლიერების მოწყალეობით ამთენს უბრალოს კაცს არავის გააგლეჯინოს ჩვენი თავი და ამიზგან დავითარო, თქვენს სადღეგრძელოთ, რომ თქვენს სამსახურზე ბეჯითი გახლდე.

თავში

ქ. ბატონო ამილახუარ-მდივანბეგო! ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასრე ჩივის, ვისაც ამისთვის მამული წაერთმევეინოს და ან მამულის ბარა, ეს სამართლიანის საქმით თქვენ მოიკითხვთ. და თუ ამასთან საბუთიანი სიტყვა არავის რა ჰქონდეს, თქვენ გაურიგეთ მამულიცა და ბარაცა. და თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე რამე, ჩვენს წინ ილაპარაკონ. და ამას იქით ეს შოშიაც თქვენთვის მოვციბარებია, რომ თქვენ თვალ-ყური გეჭიროსთ ამაზედა, რომ უბრალოთ არავინ რა შესცოდოს და არ გასარჯონ. მარტის ე, ქორონიკონს უაჴ.

ბეჴელი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

492. არზა მახარებელ ელისაბედაშვილისა ყოფიის თაოგაჴა ერეკლე II-ის ოქმით

1760 წ. 23 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2994. დედანი. ქალაღი. 20,3×12,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შეჴდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჳირი მოსცეს წმინდის ესტატის კანდელაკს ელისაბედაშვილს მახარებელსა. ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს ხემწიფესა, რომ ჩემის შეწირულობის სიგელი თქვენც გინახავსთ და თქვენი ნაბოძები ოქმიცა მაქვს. და თარხნისშვილი მამუკა კიღევ თავისად შეჴიდება.

ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ ერთის ოქმის წყალობა გვიყოთ,

რომ იმას ჩემთან ხელი არა ჰქონდეს რა. ეკლესიის ყმა ვარ და ეკლესიას უნდა ვემსახურო. მარტის იღ, ქორონიკონს უამჟ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე თუ ამასთან სიტყვა აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს; თუ არა ამას უბრალოთ ნურავინ გარჯის და ნურცა რაზე შეაწუხებენ.

ზაზავ ყორიასაულბაშო! ეს შენ გებარებოდეს, მართებულათ ყური მიუგდე. მარტის კგ, ქორონიკონს უამჟ.

ბეპელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

493. არზა სახვარაღიქიქიქისა მამულის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 28 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. H. 5288. დედანი. ქალაღი. 20,5×14,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილო.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ოთხ ძმათ თქვენის ნეის ნასისხლათ საყვარელი ძეთ.

ამას მოვახსენებთ: მერვედი ამილახვარი შვილისაგან თავიანთ მამა-პაპის ნასყიდობა მცირე რამ მამული გუბოდებია თამარა შენს. თქვენის სახასოს კაცისაგან უყიღიათ ერთი ნავენახარი ურიისაგან, რომ ამის სიგელიც კელთ გვიჭირავს, ოთხმოცი წლის ნასყიდობა გახლავთ და მას აქეთ არც მონასყიდეს სცილებია ვინმე და არც ჩვენ.

ახლა თქვენთვის მახაბელს ფარსადანს თავი უწყენია: ერთი ბეითალმანი გახლამსთო თამარაშენსაო და წყალობა გვიყავითო. თქვენგან ბოდებია თუ არა, ვერც ეს შევიტყუვით, წამოგვიარა და წაგვართვა. ასე ნაცილად მოხსენება როგორ იქნება; იმ მამულზედ გახლავართ და იმითი ვცხოვრობთ და თქვენს მეფობასაც იმითი ვემსახურებით.

ამას გარდა ორი ნავენახობი კიდევ სხვა და ერთი სასახლის აღილი სხვა გახლიათ, ესეც წაგვართვა და არც ამასლა გუანებებს და ამას მეუბნება: ამის სანაცულოს სხვაგან მოქცემო. თუ არ გამიწყრებით და არ მიმიღებთ, ერთისათვის ათი მომცეს, ვერ მივსცემ და ჩემი სარჩოც ეს გახლამსთ. ამ მოწყალებასაც გვედრებთ: ერთი

ოქმი მეზობოს, რომ თქვენი ნასისხლი მამული ჩემი ისევ მევე მეზო-
დოს. მარტის კ, ქორონიკონს უამ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ფარსადან მაჩაბელს ასე უამბეთ: მერე ამ
არზით რომ საყვარელიძეები ასე ვიჩივიან, ჩვენგან რომ ოქმი გზო-
ბებია, ისიც უნდა გაისინჯოს და საქმე სამართლით მოხდეს. უსამარ-
თლოს ვერ უზამთ. მარტის კმ, ქორონიკონს უამ.

ან ჩვენთან ელაპარაკე და ან მოსამართლეებთან და ისე გასწორ-
დით ერთმანერთთან სამართლით.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძელ კახეთის მეფელ ცხებულს,
ერეკლე.

494. არზა ზაალ დავითიშვილისა უამ. მამულის თაოგაჯე იულონ ბაბონიშვილის ოქმით

1780 წ. 20 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 538. დედანი. ქალაღი. 20×14,2 სმ.
მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩემის მოწყალის ხემწიფის ძის ივლონის კი-
რი მოსცეს დავითიშვილს ზაალს.

მერე ამას მოვახსენებ, რომ ახლა მისის უმაღლესობის ბატონის
მამის თქვენისაგან და თქვენგან წყალობა დამემართა ჩემის გასამ-
ჯრელოს აღებული აზნაურშვილის ტატიშვილის ბაღათ-
არის შვილებისა და იმისის ძმისწულების ყმისა და მამულისა.
იმათი კაცნი თქვენს საბძანებელს მამულში მერეთს და ერ-
ტელში გახლავან და ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, რომ
თქვენს მამულში, საცა ამათი კაცი იყოს, ამიყაროს და მომცეს.
რომ საცა სხვა ჩემი კაცნი გახლავან, ისინიც იქ მივიყვანო. ღმერთა
გავიმარჯვებთ. მარტის კმ, ქორონიკონს უამ.

თავში

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებ ჩერქეზი-
შვილოფირან! მერმე ამ არზით ზაალ დავითიშვილი რომ
ასე ჩივის, ვინც ამისი კაცები ჩვენს საბატონიშვილოს სოფლებში
იდგეს, აუყარე და მოაბარე. და თუ სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, ჩვენ
მოგვახსენოს. მარტის კთ, ქორონიკონს უამ.

ბეჭედი: ქ. ღთის მშობლის სასოიანი იულონ დავითიანი.

495. არსა ღაკით გოგიბედაშვილისა გამოსალაგის თაობაზე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1780 წ. 2 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 827. დედანი. ქალაღი. 22×12,5 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაა წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის
ჭირი გოგიბედაშვილს დავეითს მოსცეს.

მერმე ამას მოგახსენებთ: ხანდაკს ბზე სწერებოღა და ოთ-
ხი მინალთუნიც თეთრი ერთობით ხანდაკელთ. ჩემის შვილისათვის
გლახა თარხნიშვილს თოფი წაურთმეგია და ბზის იასა-
ულს საღტები წაუყრია. მე ხანდაკს ჯავახიშვილის ყმებ-
თან არასდროს ხარჯი არ გამიწეგია. იმათთან მამას არ გაულია და
პაპას გამოსაღები. მე თქვენი მსახურობა არას მეტყობა. თუ აზ-
ნაურშვილი ვარ, რაში მეტყობა; ან მსახურობით რატომ არ მეპა-
ტიება და ან აზნაურშვილობით.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, თქვენის ბძანებით მიმსახურეთ, იმათ-
ში ნუ გამრევთ. მარტის ღა, ქორონიკონს უღმ.

თავში

ქ. ბატონისშვილის გიორგის სიკეთით სახსოვარო
თარხნიშვილო გლახავ და ვინცავინ ბზის მოასიღები იმყოფებით,
მერე ეს როგორ არ იციოთ, გოგიბედაშვილი აზნაურშვილი არის;
სხვას რომელს აზნაურშვილს გამორთმევე[ი]ა ამგვარი გამოსაღები,
რომე ამასა სთხოვთ და ან გამოგირთმეგიათ.

თოფი რომ წაგირთმეგია და ან საღტები წაგიყრიათ, ახღავ მიე-
ციოთ, თორემ ღიღათ გვეწყინება. ამას ვერათერს ვერ გამოართმევთ.
აპრილის ბ, ქორონიკონს უღმ.

ბეჭელი: მეფის ძე გიორგი.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჯავახისშვილებო და ჯავახიანთ ყმანო!
მერე ეს აზნაურშვილი არის და ამისი ხარჯში გარეგა არ იქნება. თუ
ყმა ჰყავს, ჩვენთან საბუთი უყავით და მაშინ რა სიტყვა ექნება.
ამისი ყმა უნდა რომ ხარჯში გარიოთ. თუ არაღა, ამას ნურაზედ
შეაწუხებთ და ღღეის იქით ხარჯში ნურაში გარევთ, თორემ იყო-
ღეთ ღიღათ გიწყენთ. იანვრის ა, ქორონიკონს უღ.

ქ. თუ ამას ყმა ჰყავს და სოფლეულათ შემოგეწერებათ რამე, მაშინ უნდა გარიოთ ხარჯში. თუ არადა, ხარჯ[შ]ი ნუ გარევთ, თორემ იცოდეთ, პასუხს ველარ მოგვემთ.

ბეჰელი: ქნარს მიემს, დაეთ მიქმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

496. არჯა ფარსადან მსიხაშვილისა სისხლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 2 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9874. დედანი. ქალაღი. 20,5×12 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან მათის სიმალლის ჰირი მოსცეს ფარსადან
ესიტაშვილს.

ჩემო ხემწიფე, მაჩაბლისაგან რომ ასე უსამართლოთ მკუღარი ვარ, როდესაც სამართალში გავიარეთ, დაინახა, რომ სამართლით უდაბნოს საუპატიოც ედებოდა, ბატონიშვილისაცა და ჩემიც მთელი სისხლი.

სხვანიც ბევრი შემომიყენეს და გივი ხომ რა საკურველია. უთქვენოდ ჩემი ნება როგორ იქნებოდა; მაგრამ გივს რომ ბევრი უარი უთხარ და აღარ მომეშვა, შემარიგეს და ღვთის ფიცით და თქვენის მესისხლობის საფიცარი დამიწერეს ვადით და მომცეს. რადგან აღარ გვიჩივლეთ. ორი კომლი კაცი უნდა მოეცათ და ზოგიც თეთრი. ამდენი ხანია ვეხვეწები და იმათი პასუხი ეს არის: კიდევაცა გცემთ ხმალსაო.

ამ წყალობას ვითხოვ: ერთი ოქმი და იასაული გვიბოძო, ან სამართალში გვალაპარაკონ და ან რაც ფიცით წიგნი მოუციათ და დამპირებიან, ეს აღმისრულონ, მეორედ შფოთი რომ არა მოგვიხდეს რა; თქვენი სადღეგრძელო იქნება, თუარა ჩემი თავი თქვენის ჰირის სანაცვლო იყოს. მარტის კთ, ქორონიკონს უმც.

თავში

ქ. ეშიკალაბაშო დემეტრე, ამ არზით ესიტაშვილი მაჩაბლებს რომ ასე უჩივის, ან რასაც დაჰპირებოდნენ და თავიანთ კელწერილით ფიცი მიეცესთ, ის გამოუტოვით, და [ა]ნ მოსამართლებ-

თან ალაპარაკეთ. რომელიც უნდოდესთ ამ ორში, ისე გარიგდნენ.
აპრილის 2, ქორონიკონს უამც.

ბეჭედი: ნქარს მიცემს, დაეთ მივმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

**497. არსა ზაალ დავითიშვილისა ხმის თაოგაჴე მრეკლე II-ის
ოჯიით**

1760 წ. 0 აპრილი

ზენაწერთა ინსტიტუტი. Hd 536. დედანი. ქალაღი. 16,3X9,3 სმ. მხედ-
რული. განკეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ზაალ დავითი-
შვილს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ: ამას წინათ არზა მოგართვით, რომ ეკ-
ლესიის ყმა ჰყავს მაჩაბელს და დამახსნევენოს-მეთქი. ოქმი
მიბოძეთ მაჩაბელებზედ, რომ ეკლესიის ყმა როგორც ეყიდნათ, ისე
დაეხსნევენებინათ. ოქმიც უჩვენეთ და თეთრიც ვაძლიე და პასუხს
არას მეუბნებთან. გოგია მაჩაბელი ხომ შინ გახლავს, ამი-
ლახორს ებძანოს, როგორც თქვენს ნაბოძარს ოქმში იყოს, ისე აგვის-
რულოს, ღმერთი გაგიმარჯვებს. აპრილის 2, ქორონიკონს უამც.

თავში

ქ. ბატონო ამილახორ-მდივანბეგო [ი]ესე! მე-
რე ამ დავითიშვილს ჩვენი ოქმი აქვს იმ კაცის დახსნისა; რაც მაჩა-
ბელს მიეცეს, ის უნდა გამოართვას და თავის კაცი დაანებოს, რად-
გან ეკლესიის ყმა არის. ამას გაურიგებელს ნუ დააგდებ, როგორც
ჩვენს ოქმში ეწეროს, ისე აღასრულე. აპრილის 3, ქორონიკონს უამც.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეთ მივმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

**498. არსა პაისიოს სამთავნელისა გავროსაღების თაოგაჴე
ლათონ ბატონიშვილის ოჯიით**

1760 წ. 0 აპრილი

ცსსა. 3. კარბელაშვილის პირადი ფონდი. № 1461. რვეული.
№ 14. საბ. № 69. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[31] ქ. ღმერთმან უმაღლესის მეფის ძის ლეონის ქირი მოსცეს
მათს მლოცველს სამთავნელს პაისიოსს:

სამთავისის ეკლესიისა და წმიდის შიოს ყმანი სამი კაცი გახლავს — ორი სამთავისის და ერთი ბიჭი ჭალას. თქვენის ბძანებით ზაალ სურსათსა სთხოვს. ამ ეკლესიის ყმანი სულ რომ თქვენს ხარჯს იღებდნენ, ჩემთვის სასიხარულო არის, მაგრამ დღეს რომ ამ ორს კაცს თქვენს წილს მოხელეც თქვენი ჰყვანდეს და ხარჯშიაც თქვენი გახლდეს, ამილახორის შეილები რომ გაიყრებიან შიზეზად ამას დასდებენ, თავის მოხელეს დაუყენებენ და თავის საუფლისწულოსთან ხარჯს გამოართმევენ და ეკლესიას ყმა სულ წაერთმევა, რაღას არგებს. მე ვალი მქონდა მომიხსენებია და ნება თქვენი იყოს.

და ესეც მოიხსენეთ: წინაზედ ამილახორმა შეაწერა სურსათი ვერ გამოერთოთ. ახლა კიდევ ზაალ სთხოვს. ამის გალება როგორ შეუძლიათ, გლახაკნი გახლავან, ჩემო ხელმწიფეც. აპრილის ე-ს ქორონიკონს უამ=1780-ს წელსა.

პ ა ი ს ი ო ს.

კიდეზე

ქ. ბატონი შვილი ლეონ გიბრძანებ ქარუმიძე ზაალ! მერე ამ არზით სამთავნელი რომ ასე ჩივის, ჩვენ რა საქმე გვაქვს, რომ ეკლესიის ყმას ვსთხოვოთ რამე, რაზე აწუხებ მაგ კაცთა, ხელი აიღევ, დაეხსენ, თორემ ჩვენი საწყენი იქნება. აპრილის ვ-ს, ქორონიკონს უამ-სა.

ბეკელი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

499. არზა სანიახსი უმის თაოგაზე ლეონ გაბონიშვილის ოქანით

1780 წ. 6 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2905. დედანი. ქალაღი. 27x10 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ლეონის ჳირი მოსცეს საცოდავს გლახა დათიკას ძმას სესიკ [ა] ს.

მერე ამას მოვახსენებ კელმწიფეს: ღმერთმან თქვენი რისხვა მომცეს, თუ რაც უსამართლობით არ მეჭიდება, იმ ფალავანდი შვილს იმ ჩემს კაცთან საქმე ქონდეს, რომე კიდევ ამ უსამართლობით უწინაც წამომეჭიდა, ვიჩივლეთ ბატონს მამა თქვენთან, ორი-სამი ოქმი მიბოძა, არაფერი საქმე არ აქვსო რაო ფალავანდი შვილსაო. კელმწიფე უსამართლოდ როგორ მიბოძებდა, თუ

ჩემი მემკვიდრე და ორჯელ-სამჯერ ნასყიდი არ მყოლოდა. ღმერთი უმეტესად აღგამალლებს, თქვენგან ებძანოს ოქმით, რომ დამეხსნას. აღიწერა აპრილის 3, ქორონიკონს უამ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი ლევან გიბძანებ ამ არზის პატრონო, შენ ბატონის მამის ჩვენის ოქმები გქონდა ამ კაცისა, ჩვენც ვნახეთ ის ოქმები, ჩვენც ის ოქმები დაგვიმტკიცებია და ის ბრძანება. იმ კაცთან საქმე არავისა აქვს. თუ ვისმე სიტყვა ქონდეს, ისევ ხელმწიფე მამაჩვენს მოახსენოს. აღიწერა აპრილის 3, ქორონიკონს უამ.

ბეჭედი: მრჩობლთა მეფეთა ძესა ლეონ სახელად მძესა.

500. არზა ზაზა მაღალაშვილისა შამ-მამულის თამოგაჯი ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 7 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 23. საბუთი № 62. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[63] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მოსცეს მალაშვილს იორამის ობოლს ზაზას.

მამაჩემი თქვენს წინ ჰირის სანაცვლოდ გაგიხდათ, მე მაშინ პატარა ობოლი დავრჩი, ჩემი სახლები და ყმა გედეონის შვილებმა წამართვეს. თქვენ არზა მოგართუით და ოქმი გვიბოძეთ: მანამ ეს ობოლი გაიზდებოდეს და მოვლას შეიძლებდეს, ან გედეონიანთ შეურიგდესო და ან თავის განაყოფებს მიაბაროსო; და როცა მოვლა შეიძლოს, თითონ მოუვლი[ა]ნო.

ჩემო ხელმწიფევე, გედეონის შვილებმა არც ამ ბრძანებულს მიხედეს და არც ობლები შეგვიბრალეს, სახელოებიც წაგვართვეს და ყმაც. თქვენი ოქმიც ხელთ მიჭირავს, სამართალი მალირსედ. ახლა ჩემის სახლების და ყმის მოვლა შეგვიძლია, წყალობა გვიყავით. ღმერთი გაგიმარჯვებს, მარტის 6, ქორონიკონს უამ.

თავში

საქართველოს მსაჯულთ ასე ეუწყოს: მერე ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის, ჩვენს ძმას მათს უწმინდესობას იახელით, ამის წიგნები მიიტანეთ და ამის სამართალი განსაჯეთ. აპრილის 3, ქორონიკონს უამ.

თუ მისი ნება იყოს, მისმა უწმინდესობამ გაშინჯოს, თუ არა ისევე ჩვენთან მოვიდნენ.

501. არჩა მანგლელისა მამულის თაოგაჯე ვრეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 13 აპრილი

ცსსა. ფ. 1449. საბუთი № 1939. პირი. ქალაღი. მხედრულა.

ქ. ღმერთმან მათის უმაღლესობის კირი მოსცეს მათს მლოცველს მდაბალს მანგლელს.

მერე ღმრთის მოწყალებითა და თქვენის შრომითა საქართველოში მრავალს ადგილსა ცეცხლი აენთო. ბოლნისებშიაც შენობა შეიქნა. ბოლნის [ს] რაც ბოლნისისა ღმრთისმშობლის მამულები არის, ვენახებს საღმე ხუნენ, ეკლესიის მამულებსაც საღმე იტაცებენ და თავისთვის იქერენ.

ჩემო ბატონო, ჩემი თანმდები იყო, რომ თქვენის სიმაღლისათვის მომეცანებინა. ამას მოგაქსენებ, იმ ეკლესიას ყმა გახლავს ერთი ბერი კაცი, თუ რა ზა ჰრქვიან, იმას ერთი ოქმი უბოძოთ, რომ რაც ეკლესიის მამულები იყოს, იმან არავის დაანებოს.

ჩემო კემწიფევე, რადგან მამულების ძებნა არის და სხუანი ექიდებიან, ახლა ვინც მოიმძლავრებს, იმას დარჩება და ეკლესიას დაეკარგება. და ნება თქვენის სიმაღლისა არის. აპრილის იმ, ქორონიკონს უღმ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ეშვიკადასბაშს დიმიტრის ასე უამბეთ: მერე ყოვლად სამღუდელოს მანგლელს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ამაზედ ერთი ბეჯითი კაცი შენი უნდა გაგზავნო, და ის კაცი ჩვენც გვაჩვენე; და იმ შენს კაცს ორი ყოვლად სამღუდელოს მანგლელის კაცი — ერთი თუ რა ზა და ერთი სხვა გაატანე ბოლნისს, ეკლესიის მამულები დასწერონ და ჩვენ მოგვართვან. აპრილის იმ, ქორონიკონს უღმ.

თუ იქაური აზნაურშვილი იყოს ვინმე, ორიოდ ისინიც დაესწრან, ის წერილი იმათაც დაბეჭდონ და ისე მოგვიტანონ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხვბულს, ვრეკლე.

502. არზა შუაგობის მომღვათ-მომღვრის ნიკოლოზისა
შაერილობის თაოგაზე ებეკლე II-ის ოპიით

1780 წ. 28 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 2054. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხემწიფის ჭირი მოსცეს მათს
სამარადისოდ მლოცველს, სახელისაც უღირს ნიკოლოზს მოძ-
ღვართ-მოდღვარს.

ჩემო უხვად მოწყალევე, ეს არზა მოისმინეთ. მ[ს]წრაფლადცა
გაუშინჯავთ ნუ გამიწყრებით; ღმერთს ვფიცავ, ჩემს ცოდვილს სულს
და თქვენს ჭირნახულს, თუ არ თქვენის ერთგულობისა და თქვენის
სამსახურის მეტი, ამ საქმეს არსით ჩემი სარგო და გამოსარჩომი
არც არის, არცარას მოველი.

ეგ თქვენი მონა დავით დიაკონი გახლავთ და გიახლათ, ხომ
სრულად თქვენის წყალობით ცოცხალია. მარამ ამისი კერძობის სა-
ცოდლობა და აქა-იქ ვისიმე მამულის ნაყოფიერების შესრსინვით და
შეფოფინებით მეტათ იწერტება ამათი გონება, რომ არ იმართება
სხვას ხიზანსავით ამათი ხიზნობა, არა აქვსთ იმტოლი ალაგი ან ქინ-
ძი და ან ხახვი მითესონ.

შვილები სიყმილსავით ხეხილისა და უბოსტნობის მიზეზით და-
წიოკებული ყავს. თუ არ გამიწყრებით, აქ არტოზანს ერთა
უშვილო ხმელი კაცია ამონაშვილი — დიდი ძველი ოჯახი ძველად
აზატი და ეკლესიის ბეგარა და ხარჯუძღვეელი.

ახლა ის კაცი შვილობილს და სახლისკაცს დაეძებს, ხან სომეხი,
ხან ქართველი მოინდომა შესაყრელად. მე არ უყაბულე, ამ დავით
დიაკვნისა ურჩივე და ნება დამართო.

თუ თქვენი ნება იქნება და ინებებთ, ჟამამდინ ეს დავით დია-
კონი იმ კაცს თქვენის ბრძანებით შეეყრი, ამის კერძობა სოფლუ-
რის და გლეხურის რაჩომით განისვენებენ, ვინემდინ გნებავეთ. და
თქვენც ამისგან მულამ თავის წყენა შეგიმსუბუქდებათ და მას თა-
ვისი კერძობით გაძღებითს იმედით უმწუხაროდ თქვენს კარზე მტკი-
ცედ გმსახურებთ.

მე ეს საქმე ჭეშმარიტად მარტო ჩემის გონებით არ მომიღია,
თქვენის კარის კაცისა და მოხელე[ე]ბისაგან ბევრჯელ¹ მთქმია: თუ
შენ გინდაო, ამას ერთს სანუგეშოს ალაგს უპოვნო, ამით ბატონს

¹ ბერჯველ.

[ა]ამებო; ის კაცი და ის მამული კი, დიახ, უმსახურო ეკლესი[ი]-
სა[ა]. ნება თქვენის უმალღესობისა იყოს. ასე კადნიერის რჩევა-
მონხსენებისათვის კი ნუ გამიწყრებით. მარტის ლ, ქორონიკონს უამც.

თავში

ქ. ჩვენ, ყოვლისა საქართველოს მეფე ირაკლი, თანა-
მოწამე ვართ ამ დავით დიაკუნისა და ივანე ამონაშვილის
შეყრილობისა და რომელიც სხვა წიგნი არის სოფლისაგან გარიგე-
ბული, ღმრთის მოწყალებით, როდესაც კახეთს გამოვალთ და უფრო
ზედმიწვევნით შევიტყობთ ამათს შეყრილობას, იმას მაშინ დავებუ-
დავთ. აპრილის კვ, ქორონიკონს უამც.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობის ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერაკლე.

503. არზა პაატა ციციშვილისა გამოსაღების თარგაჲ

ბრეჲლუ II-ის ოქმით

1780 წ. 14 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14209. დედანა. ქალაღი. 34,5×10 სმ.
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ეელმწიფის ჳირი მოსცეს მათ
მიწა-მტვერს ციციის შვილს პაატას.

ორი ობოლი პატარა ბიჭები ნასყიდი კაცის შვილები დავზარდე;
ერთი ხაბაზია, ერთი მეჭინბე არის. ჩემ[მ]ა სახლის კაცებმა ინა-
დობით შურით დამიწერინეს მორიგეში; უმამულო, უსახლკარო გა-
მეჭყა ჳავახეთს. ღვთის ფიცი მივეც, გარდმოვიყვანე. რაც მორიგე
გაჩნდა, არც ერთხელ არ დაგკლებიათ თავის მ[ო]რიგობაში და არც
დაგაკლებთ. თქვენს თავს ვფიცავ, მორიგობაში ჩემსა ვასმევე და
ვაკმევე; იმათ ხარჯისა და სათხოვრის შეძლება არ აქვთ.

ღიღი ხანია არზა მოგართვით. ოქმიც გებოძათ. გოგია მორ-
დალმა მაჩვენა ოქმი, დასაბეჭდავი იყო; მორდალს დაკარგვია. ღმერ-
თი გაგიმარჯვებს, ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, თავის მორიგო-
ბას გარდა იმათ სხვა სათხოვარი არა ეთხოვბოდეს რა. აღიწერა
მაისის ია, ქორონიკონს უამც.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, თუ
ამისი მოხსენებული მართალი იყოს, მორიგეს გარდა ნურასფერს
სათხოვარში ნუ გარევეთ. მაისის იღ, ქორონიკონს უამც.

ბეჭედი: ქნარს მიემს, ღავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ერეკლე.

ქ. ჩვენ, ქალაქის მოურავი დ ა ვ ი თ, ამ პა[ა]ტას მოხსენე-
ბას ვმოწმობთ, რაც მოუხსენებ[ა], კეშმარიტი და სწორ[ი] მოუხ-
სენებია. [მ]კათათვის იგ, ქორონიკონს უაჲ. ღავით

ქ. ჩვენ, ფანააკის მოურავი ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ი ე ვ ს ტ ა თ ი,
ამ წიგნის მოწამე ვართ. როგორც ბატონს მამაჩვენს უბძანებია,
კეშ[მ]არიტი არის. აპრილის ი, ქორონიკონს უუბ.

ხელრთვა: ე ვ ს ტ ა თ ი.

504. არჯა ნოდარიშვილებისა მამულის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1760 წ. 20 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 205. დედანი. ქალაღი. 47,7×21 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი და ორწერტილი ხაზით: —

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ელისედ
მოურავიანთ და ნოდარიშვილებს.

ამას მოვახსენებთ კელმწიფეს: თქვენი და სამცხეთო კაცნი კა-
ნისუბნელები ჩვენს სამკვიდროს მამულს შემოგუცილებოდენ
გუ რ ჯ ა ა ნ შ ი; არზით მოეხსენებინათ თქვენთვის ამათ, რომ:
რაც კაცნი იქა ღგანან, ჩვენი არიანო. თქვენც ამაზე ოქმი გებოძე-
ბინათ: ამათ ასე რომ მოუხსენებიათო ან პასუხი და ჳულაბი უნდა
მისცეთო და ან თავიანთი უნდა რომ დაანებოთო.

ახლა ჩვენ თქვენს კელმწიფობას ვეახელით და ჩვენი სიგლები
გაახელით, და ლ ე ვ ა ნ მ ე ფ ე ს აქეთისა მეფეთაგან ბოძებული
სიგლები გაახელით, და იმათგან მოწყალება მითთა და ბარითა ამ
მამულისა ამათით მოგხსენდათ; ღღეს აქნობამდინ ამ ჩვენს მამუ-
ლებს არა კაცი არც გუცილებია და არც არავინ შემოგუცილებიაო;
ამასაც არ მოგახსენებთ: თქვენ იქ მამული არა გქონებოდესთ და არ?
გქონდეს, მაგრამ თქვენი მამული და ჩვენი ძველადვე გარჩეული
გახლიათ; თქვენ თავს ვიფიცამთ, რასაც უბრალოთ არ გვეჭიდებთან,
ამ ჩვენს წილს მამულში იმათ საქმე არა ქონდესთ რა.

1 მიქა. 2 + არ.

და თუ თქვენი მამა-პაპათ ბრძანებული სიგლები მაგათის უბრა-
ლოს დავისაგან ვერ მოგვარჩენს ამ ჩვენს მამულზე, თუ თქვენი სა-
მართალი გვიბრძანებს, ფიცით შემოუვლით ჩვენს მამულს და ისე
ვაჭერებთ თქვენს [ელმწიფობას] ჩვენს სიმართლეს. და ქ ა ნ დ რ ი -
ხ ე ვ ი ც ჩვენი განლიათ თავიანთის მთი[თა] და ბარითა და გურ-
ჯაანში სასაფლავოცა, რომ არა კაცს საქმე არა აქუს. ჩვენი მოხსე-
ნება ეს არის და ნება თქვენი აღსრულდეს. მაისის კე, ქორონიკონს
უამც.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ამ არზით რომ ასე მოგიხსენებიათ, რო-
მელიც იმათი სადაო წიგნი იყო, გავსინჯეთ და არაფერი მტკიცე სა-
ბუთი არა იყო რა; და იმ წიგნით კაცებზედ სამართლით ველარ გელა-
პარაკებთან. და თუ მიჯნებზე ილაპარაკებენ, მიჯნებს კარგად გაგირ-
ჩევთ. და თუ იმ წიგნს გარდა სხვას გუჯარს მოიტანენ, რომ მტკიცე
საბუთი იყოს, სამართალს მივსცემთ. და თუ ამისთანას წიგნს და სა-
ბუთს¹ ვერას იშოვნიან, იმათ თქვენთან კელი არა აქვსთ. მაისის
კვ, ქორონიკონს უამც.

ბეჭედი: ქნარს მიცემა, დავით მიჯნობა ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

505. არზა თეველოკე ხახანაშვილისა ამოჯის თაოჯაჯი

მღიპანაგვთა ოქმით

1780 წ. 28 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1746. დედანი. ქალაღი. 21×17,4 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონის მდი[ვ]ანბეგების ჭირი წმინდის ევსტა-
ტის ყმას ხ ა ხ ა ნ ა ს შ ე ი ლ ს თ ე ვ დ ო რ ე ს მოსცეს.

მერე ამას მოგახსენებთ: თქვენ სამართალში გიანელით მე და
მ ა მ უ კ ა თ ა რ ხ ნ ი ს შ ე ი ლ ი; ერთის კაცით ფიცი მიბძა-
ნეთ, რომ უნდა დამეფიცა. ორი წვერთეთრი კაცი გა[ა]ხელით
აქა — ერთი ერთაწმინდელი, ერთი ცუცუბნელი. მამუკა თარხნის-
შვილი მიზეზათ ამას მიდებს, რომ მოძღვარი არა ჰყავთო. მოძღვა-
რიც აქ გახლავსთ; გაიკითხეთ, თუ მოძღვარი არა ჰყავს.

¹ „და საბუთს“ ჩაწერილია სტრიქონთ შუა სხვა ხელათ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალი მალირსეთ. მამუკა აქ გახლ-
დათ და წავიდა. ასე მაცოდვილებს, ორი კვირა არის ეს ბერიკა-
ცები აქა ჰყრია და სამართალი არ გველირსა. მაისს კვ, ქორონიკონს
უღმც.

თავში

საქართველოს მსაჯულთშეკრებულება მოგიწერთ იოანე
ბუკუიაშვილო!

მერე ხახანაშვილი თე[ო]ლორე უჩიოდა მამუკა თარხნიშვილს.
და ფიცი დაედვა. თვითონ თავის ძმით უნდა შეეფიცა¹ და ერთის
ერთაწმინდულის კაცით. ამას ორი მოფიცარი ეშოვა და მამუკას არ
დაეფიცებინა, უმოძღრონი არიანო. ჩვენ ის კაცნიც დავიბარეთ და
იმათი მოძღვარიც. იმათმა მოძღვარმა ასე თქვა ფიცით: ამ კაცთ
ჩემთანა აქვსთ აღსარებაო. ახლავ ასე უნდა აღუსარულო: იმ ორ კაც-
ში რომელიც მამუკას ნება იყოს, ის და[ა]ფიცოს; და თუ ისიც არ
და[ა]ფიცა, ეს თელორე თავას ძმით წმინდას ევსტატეს დარჩება,
როგორც ჩვენი განაჩენი აცხადებს, ამასთან საქმე არა ექნება რა-
და თუ ვერც იმათ შეჰფიცეს, მამუკას დარჩება.

სამი ბეჭედი: 1. მ ბ ე კ ა ბ უ კ

2. მონ ლთისა მღივანბეგი თ ე მ უ რ ა ზ

3. ეამი ესეცა წარვლია.

სხვა ხელით

ქ. ლ[ივან]ბეგებს ხახანაშვილისათვის ერთი მოფი-
ცარი შე[ე]გდოთ. ის მოფიცარი მე, მამუკამ, აღარ დავაფი-
ცე. ხახანაშვილი წმინდა ევსტატეს დარჩა. მე, მამუკას, ხელი არ
მაქ[ე]ს.

ქ. მე, ზურაბმა მამუკას ძმამაც, ხელი ავიღე.

ქ. მე, ქართველისშვილი მარიამ ბატონის შვი-
ლის ბოქოულთხუცესი, ამისი მოწამე რომ ეს ხახანასშვილი წმინ-
დას ევსტატეს დარჩა.

ქ. მე, კლიმიიშვილი ოტია, ამისი მოწამე რომ წმინ-
დას ევსტატეს დარჩა².

ქ. წმინდის ევსტატის დეკანოზის შვილი დავით ამისი მო-
წამე რომ ეს ხახანასშვილი წმინდას ევსტატეს დარჩა.

¹ შეჰფიცა. ² რარჩა.

ქ. მე, კაცურა ატიკას შვილი, ამისი მოწამე.

ქ. მე, ივანე ქეშელაშვილი, ამისი მოწამე რომ წმინდას ესტატეს დარჩა.

ქ. მე, ივანე ბუჭყიაშვილი, ამ მოწმე[ე]ბის ხელნაწერის მოწამე ვარ, რომ ეს ხანაშვილი წმინდას ესტატეს დარჩომია და დარჩა.

506. არზა სახვარელონიკებისა მამულის თაოგაჲ ერეკლე II-ის
ოქმით

1780 წ. 30 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2563. დედანი. ქალღი. 20,5×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს საყვარელი ძეის ოთხ ძმათ თქვენის ნეკის ნასისხლო.

ამას მოვახსენებთ: მოგეხსენებათ, რალაც მამული მეჭირა, დიდის გივისა და გიორგი ამილახურისაგან ნასყიდი გახლამსთ. და მას აქეთ იმ ნასყიდობას არა კაცი არა სცილებიათ ამილახვარიანთ. რა ღმერთმან მამხედა და თქვენი მიწა შევიქენით, ნიქოზსა, ტბეთსა, თამარაშენს როცა გუქონდა, სულ წაგვართვეს, ვინც წამოგვიარა.

თქვენ შვილს ლევანს არზი ვაახელ და ამილახუარს მიგებარა, ვისაც ამათი მამული მიემძლავრებინოს, რადგანაც ამ სამს ოთხს თავს გარდუვლია რომ არავინ ზდავებიათ, ახლა ვილას აქუს ამასთან სადავოთ.

თქვენც ამას გევედრებით, რომ ამილახუარს სარდალს ებრძანოს; რაც მძლავრებით მიღებული მამული ვინმე წამართვა, ისევე დანებდეს, კელმწიფევე. მაისის იე, ქორონიკონს უმც.

ფალვენიშვილი დავით თავს გაწყენთ. დიდის გივის ამილახუარისათვის მაგის პაპის პაპას მიუყილია. მას აქეთ არას ფალვენიშვილს ამის ჩამომავალს ამილახუარიანთის აღარ უდავნია და სიგელი ზაალ ქარუმიძესა აქუს; და ეს ასე უბრალოთ იდავება.

თუ სიტყვა ქონდა, ამთენს ჟამში რატომ არ იდავა, მაგრამ დაბალი კაცობით მბრძიობს. მამული თქვენი ნასისხლია და ნება თქვენი სიმაღლისაა, ხელმწიფევე. მაისის იე, ქორონიკონს უმც.

მოწყალეობას ვითხოვთ: ამილახვარს ებრძანოს, რომ ჩვენი სამართლით გაგვისინჯოს და ესე დაგუანებოს, ხელმწიფევე.

თავში

ქ. ბატონო ამილახორ-მდივანბეგო იე სე! მერე ეს საყვარელიძეები ასე რომ ჩივიან, რაც ამათ აქამდინ მამული სკერიათ, უბრალოთა და უსამართლოთ ნურავინ ედავება და უბრალოთ ნურავინ აცოდვლებს, ამას ყური მიუგდევით. თუ სიტყვა ვისმე აქვს, ჩვენ მოგვახსენოს. მაისის ლ გასულს, ქორონიკონს უამ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიკმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

507. არჯა გოგია მკარვალის მუშლისა მორიგის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით

1730 წ. 31 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14395. დედანი. ქალაღი. 17×9,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მოქალაქის ავეტიქანთ ყმას მკერვალს გოგიას სახლობას. ჩემი ქმარი მთიბათვეში სწერია მორიგეთ; და ეს ხუთი თვეა სავაჭროდ ნახჩ[ი]ვანს წავიდა. და ახლა იმის მორიგესა მთხო[ე]ენ. ამისას რასა ბძანებთ, ნება თქვენია. მაისის ლა, ქორონიკონს უამ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ლაშქარნივისებო, ამ არზის პატრონს დაეხსენით, ქმარი ნახჩივანს ჰყოლია. მაისის ლა, ქორონიკონს უამ.

ქ. ექვსი თვე არი[ს] გზას წასულა, დ[ა]ეხსენით, ნურას გამოართმევთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიკმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

508. არჯა ჯაჯა თარხნიშვილისა ყმის თაოგაჯე მღივანებამთა
განჩინებით

1780 წ. 4 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1448. საბუთი № 3243. დედანი. ქალაღი. 18×13,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.

[არჯა]

ქ. ღმერთმან ბატონის შვილის გიორგის კირი მო[ს]ცეს ჯაჯას თარხნის შვილს.

მერე ამას მოვახსენებ: მერმე ერთი კაცი ჯ ა ე ა ხ ე თ ი დ ა მ
მამივიდა გ უ დ ა ლ ე თ ს. ეს გ ო გ ი ა ბ ი ჭ ი ი ქ დაიბადა, შაიქ-
ნა. ახლა ამ წყალობას ვითხოვ: მოსამართლე[ე]ბს უბძანეთ¹, სა-
მართალი უყონ; ამ წყალობას ვითხოვ, რომ მოსამართლე[ე]ბიც
აქ გახლავან. სამართალი მაღირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებთ. თიბა-
თვის გ, ქორონიკონს უამც.

თავში ;

ქ. ჩვენ, ბატონიშვილი გიორგი, ამ მსაჯულთ განჩინებას ეამ-
ტკიცებთ. მთიბათვის დ, ქორონიკონს უამც.

ბეჰელი: მ ე ფ ის ძ ე გ ი ო რ გ ი.

[განჩინება]

ქ. მისის სიმაღლის მეფის ძის გიორგის ბძანებით გვერდს ვახლ-
დით.

ამ ბ ი ჭ მ ა ი ჩ ი ვ ლ ა: მამაჩემი ჯაეახეთილამ გუდალეთს
გარდმოვიდა, ათი წელიწადი იქ დაყო, მაგრამ მასუჟან აქა-იქ ღვეი-
არებოდიო, ზაზას ყმა არა ვარო.

ზ ა ზ ა ასე ჩ ი ო დ ა: ეს ბიჭი ჩემს სოფელში დაიბადა, იქ
იღგა; ჯაეახეთილამ გარდმოსულს კაცს ვინ შედავებო, ჯაეახეთი-
დალმეც ჩვენ გარდმოყევანეთო მამა ამისიო.

რადგანც მოღვე არავეინ ჰყევანდა ზაზას ამ ბიჭისა და ჯაეახეთი-
ლამც მამა ამისი გარდმოყევანათ და თვითან ამ ბიჭმა თქვა — ათი
წელიწადი გუდალეთს ვიდექითო, ეს ბიჭი თავს ვერ წაართმევს.
ეს გოგია ბიჭი დარჩა სამართლით ზაზა ყორიასაულბაშს. თიბათვის
დ, ქორონიკონს უამც.

ორი ბეჰელი: 1. მ ზ ე კ ა ბ უ კ

2. ეამი ესეცა წარვლის

509. არზა შიოზ სახვარელიძისა ძმის მკურნალობის თაოგაზე

მრეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 0. ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3151. დედანი. ქალაღი. 17×10,5 სმ.
მხედრული. განყეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს ფეხთა
მიწა-მტვერს შ ი ო შ ს ა ყ ე ა რ ე ლ ი ძ ე ს.

¹ უბძანეთ.

მერე ამას მოვახსენებთ: რადგან თქვენი მოწყალება მოვიდა ჩემს თავსა და ჩემის ძმის მორჩენა ბძანეთ, გუშინ მოგხსენდათ, რომ ამ კაკალას დედისაგან და მეტრეელის ცოლისაგან გახლავსთ ჩემი ძმა სნეული და მიბძანეთ, რომ შენს ძმას დააყენე ესენი და მა[ა]რჩინეო; და ამათაც თავს დაიდევს — მოვარჩინეთ.

და ამ [მ]ოწყალებას ვითხოვთ, რომ ერთის ოქმის წყალობა მიყოთ, რომ ამათ ამ ჩემს ძმას უბეჯითონ და ეგების თქვენის წყალობით ეშველოს რამე. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, მოხსენებისათვის ნუ გამიწყრებით.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ვინც ამაზე მოასილი ხართ! მაგ კუდია-ნებს ეს მტკიცეთ უთხარით და შეატყობინეთ, რომ თუ ეს საყვარელიძე არ მოარჩინეს, არასფერს მაგათ არ დავარიდებთ, თითქმის სასიკვდილოთაც არ დავზოგავთ. თიბათვის ვ, ქორონიკონს უმც.

ბეპელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვრეკლე.

510. არზა ლუარსაზ მარუშიძისა სახელოს თაოგაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 13 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 984. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჰირი ქარუმიძე ლუარსაზს და მის ძმებს მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ. ჩვენ ერთის დიდის ოჯახის მოხელენი გახლდით. თქვენის ერთგულობის გულისათვის თქვენს საფარველს მოვატრანეთ, ამისთვის რომ ბედნიერის ბატონის წყალობის წიგნი გექონდა, ჩვენს მამისა და პაპის სამსახურს აცხადებდა. ამისთვის გამოვიწიეთ თქვენს საფარველს ქვეშა. ჩვენი სახელო და პატივი გ[ა]-უშვით, მერვედი დემეტრეს წილის მოხელობა გვიბოძეთ; ამას გვიბრძანებდით: რაც დაგაკლდათ, ჩვენგან შეგისრულდებათო.

ახლა ჩვენი ძმა ზა[ა]ლ თქვენის ჰირის სანაცლო შეიქნა. ასე გვესმის, ამასაც სხვანი გვეცილებიან.

ამ წყალობას ვითხოვთ: ბატონის შვილ ლევანთან შუამავლობა ბძანოთ, ჩვენი სახელო არ გამოგვერთვას. თუ დანაშაული გექონდეს ან ერთს ძმასა, ჩვენი თავი თქვენი ჰირის საცლო იყოს. სხვისგან ბევრჯელ წამხდარა ჩვენი სახლი, და თქვე-

ნის გულისათვის და თქვენგან ისევ წყალობით შევსრულებულვართ¹.
თქვენგან და თქვენის შეილებიდან ჩვენ წავხდეთ, როგორც ს[ა]უ-
კუნოს წაწყმედილთ არ აქვს ნუგეში, ჩვენც ისე უნუგეშო შევიქ-
ნებით. ქორონიკონს უამც.

თავში

ქ. ჩვენო ღთის წყალობავე შეილო ბატონო ლეონ. მერე ამ არ-
ზის მომრთმევენი ჩვენი ნამსახურის და ერთგულის კაცის შეილები
არიან და თითონამთცა ერთგულობით უმსახურნიათ. ამათგან თავიანთი
სამკვიდრო სახელოს ჩამორთმევეა არა იქნება. ამათ თავიანთი
სახელო ამათვე უნდა მოსცე და როგორც მდგარან და ყოფი-
ლან თავიანთი სახელოთი, ისე უნდა ამყოფო და სახელოს წიგნიცა
უნდა მისცე, რომ იმ შენგან მიცემულს წიგნსა ჩვენცა დ[ა]უმტკი-
ცებთ.

თიბათვის იგ, ქორონიკონს უამც. ერაკლე

511. არზა ერაკლე ვალაჰანდიშვილისა მამულის თაობაზე ერაკლე II-ის ოკმიით

1760 წ. 25 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1452. დაეთარი № 31. საბუთი № 35. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[15] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი ერაკლე ფა-
ლავანდიშვილს მოსცეს.

ჩვენს სახლისკაცს ბეჟანს შეილი არა ჰყვანდა, ბუში ჰყვან-
და ერთი, ივანე ერქვა. რომ გაყრილიყვნენ, ბეჟანს უკან იმ ივანე
ბუშისათვის ცოტა რამ მამულის წილი დაედვათ. იმ ივანემ ჩემი
ძმა იშვილა, ის ჩემი ძმა თქვენი ქირის სანაცვლო შეიქნა. მასუკან
მე მიშვილა. ის ივანეც თქვენის ქირის სანაცვლო გახდა. მე პატარა
ვიყავ. ჩემი მამულიც და იმ ივანეს მამულიც — ორნივე შოშიას
მამას ზა[ა]ლს ექირა. ხომ მოგხსენებათ, ამ მამულზედაცა და
სხვაზედაც თქვენთან გვილაპარაკნია. ის ზა[ა]ლ იმერეთიღამ არ
გადმოვიდა და ჩემის მამულების საქმე გადაუწყვეტელი დარჩა.

წყალობას ვითხოვ, რომ ეს მამული არ დამეკარგოს, იმერ-

¹ შევსრულებურვართ.

ლებს არ მიეცეს. თუ ეს მამული ზა[ა]ლის სახელზე იბერლებს მიეცა, საუკუნოდ დაიკ[ა]რგება ჩემთვის. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ნუ დამიკარგავთ ამ ბუშის მამულს თიბათვეს ით, ქორონიკონს უამ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ფ ა ლ ა ვ ა ნ დ ი შ ვ ი ლ ო ე რ ე კ ლ ე!
მერე როგორც მოვიხსენებია, თუ ეს ასე არის, ეს მამული შენ არ გამოგერთმევა. აღიწერა ივნისის კე, ქორონიკონს უამ.

ამაზე ილაპარაკეთ და მაშინ მოგეცემათ პასუხი.

512. არზა იოანესი და ნიკოლაოზისა მამულის თაოაჯა

ერეპლე II-ის ოქმით

1790 წ. 30 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 465: დედანი. ქალაღი, 29X15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის კირი მოგვეცეს მათს მლოცველთ სიონის დეკანოზს ნიკოლაოსს და იოანესს.

სიონის ეკლესიას ნასყიდი მამულები აქვს ერთისს თურქისტანის შვილებისაგან: მოსყიდული — გიორგისაგან, დავითისაგან და ზაზასაგან. ბეცია თურქისტანის შვილი ამ ნასყიდობას ეკლესიას ეცილება და იმ მიწების ღალას არ გვანებებს. ნასყიდობის სიგლები მიუტანეთ და არ იწიგნა.

ეს ნასყიდობის წიგნები განიხილეთ, თუ სარწმუნო იყოს, ერთი ოქმი გვიბოძეთ, რომ ჩვენს დაობაზედ კელი აიღოს. თუ სარწმუნო არ იყოს ეს სიგლები და თავეთის პატრონებისაგან მამულის გასყიდვა უმართებულო ყოფილიყოს, იმისი ნება გაქვსთ. ამ ეკლესიის პატრონი და კელმწიფეც თქვენ ბძანდებით და ამის მოღავისაც. თქვენი ნება აღსრულდეს. იუნისს ლ, წელსა ჩღა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ბეცია თურქისტანის შვილო! მერე თუ ერთი სამართლის შესაწყყნარებელი სიტყვა არა გქონდეს რა, ნუღარ აჩივლებ. ეკლესიის ნასყიდს მამულზედ ღალა და[ა]ნებე, რომ ან-

ლონ. და თუ ერთი ქვეშარიტი სიტყვა გაქვს რამე, ჩვენ მოგვახსენე-
თიბათვის ლ, ქორონიკონს უმც.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხეულს,
ერეკლე.

513. არზა აქიზ მუჟანის მამულის თაოგაჯე არეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 21 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 23. საბუთი № 147. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[144 V] ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მოსცეს აქიმს
მუჟას. მერე ამას მოვახსენებ: ამ ანდერძის წიგნში რომ მამული
სწერია, ის მამული დემეტრეს ნაქონი არის. ის ბიძაჩემიც
იმისი ყმა იყო და ის მამული ექირა. და ახლა რაც დემეტრეს მა-
ზული იყო, თქვენი სახასო შეიქნა. რადგან ბიძაჩემ[მა]ც ანდერძი
მიყო, მამულის წყალობას ვითხოვ, რომ არ შემეშალოს. მე ისევ აქ
ქალაქში გახლდებით და ჩემი შვილები იმ მამულზედ გახლები[ან.
მკათა]თვის კა, ქორონიკონს უმც.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერმე ამ არზის პატრონს რომ ასე მოუხსე-
ნებია, რადგანც თავის ბიძას ამისთვის მიუცია ეს მამული და ან-
დერძის წიგნიც აქვს, ჩვენც ამისთვის გვიბოძებია, როგორადაც ან-
დერძის წიგნი აცხადებს. თუ სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსე-
ნოს. მკათათვის კა, ქორონიკონს უმც.

ის მამული ხომ ჩვენს შვილს ლეონს აქვს მიცემული. და
თუ ერთი ნაკლებობა იყოს რამე, იმან გა[ა]სწოროს.

514. არზა კაბახის და ზაჰარიანის უნის თაოგაჯე არეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 31 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3075. დედანი. ქალაღი. 30,5x19,3 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მოსცეს ქიზიყის
მოურავის შვილებს პა[ა]ტასა და ზაჰარიანს.

ბერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს კელმწიფეს, ჩვენი მოხსენება ეს არის ჯოხაძე[ე]ბის თაობაზედ. როდესაც ჯოხაძე[ე]ბი ჩამოსულან კახეთს, უწინ თელავს გზლებიან, ცოტას ხანს მასუკან იქილამ რუისპირს გადასაულან, კარგა ხანს იქ რუისპირს გზლებიან, იქილამ აყრილან. მასუკან ერასტის შეილის მამულში გზლებიან, იქილამ აბელ მოურავსა და თამაზ მოურავს ხლებიან. აბელ მოურავი რომ თქვენის ჰირის სანაცვლო შექმნილა, იმათ მამული არა ჰქონია რა. მამაჩემმა და ბიძაჩემმა იმათს სახელზედ ამთვენი მამული შემისყიდეს, რომ დღეს გურჯაანში იმას ერთი მამული არა სკობს. როდესაც რომ ჩემი და გამოესტუმრებინათ და მსახურცა, რომ დღესაც თვალთა ჩანს, ის მსახური ქაიხოსრო მდივანბეგს მიყიდა, სახელად აკი მორჩი ჰქვიან, ცხრა კაცნი გახლავან იმ სახლში. ჩვენი მამულები რომ სხვას ებოძა თქვენგან, იმ უამად ის ჯოხაძე[ე]ბი იმისთვის გებოძებინათ. [თქვენი მოწყალ]ება რომ [ჩვენ]ედ მოვიდა და ჩვენი მამულები ისევე გვებოძა ჯოხაძე[ე]ბისა, იმიტომა აღარ გაწყინეთ თავი, რომ სალთხუცესიც გვპირდებოდა და გივიც, რომ გივმა ცხენიც გამომართო, ჯოხაძე[ე]ბს მოგცემთო.

ახლა ამაზედ გაწყენთ თავსა, რომ გასყიდვა რომ დაუპირეს, ჩვენს სამართალს ვითხოვთ, რომ ჩვენი სამკვიდრო გვებოძოს. თუ რომ ჯოხაძე[ე]ბი ზითვათ გაგონილიყოს ან ქართლიდამ და ან კახეთიდამ, ჩვენც კელს ავიღებთ. ჩვენ ოთხნი ძმანი გახლავართ. რასაც სამართალს გვიბძანებთ, გავსწევთ და გულსაც ვაჭერებთ, რომ ეს ჯოხაძე[ე]ბი არც მაჩაბლიდამ მოჰყოლოდეს ზითვათ ჩემს რძალსა და არც აბელ მოურავსა და ჩემს რძალს ზითვათ გეხსენებინოს. თუ რომ მზითვეი ყოფილიყო, გრიგოლ სალთხუცესი განაჩენს რათ და[ა]მტკიცებდა. ჩვენ ამის სამართალს ამისთვის გავსწევთ. ივლისის კმ, ქორონიკონს უამც.

თავში

ქ. უფალნო ქართლისა და კახეთის მსაჯულნო! ამ არზით ქისიყის მოურავიშვილი პაატა და ზაქარია რომ ასე ჩივიან, ღმრთის წინაშე ამისი სამართალი თქვენ უსაჭეთ.

ეს ჯოხაძეები მაჩაბლებს თავისის დისათვის თუ თან გამოუტანებია, დარჩებათ სალთხუცეს[ს]. და თუ თან არ გამოუტანებია, დიდი ხნის ჩამოსულნი არიან და კახეთში აქა-იქ უვლიათ და სანამდინ ეს ჯოხაძეები ერთს ვისთანმე მივიდოდნ[ენ] და დადგებოდნენ, მაშინვე იმავე პირველს ჩამოსვლაში მაჩაბლებს თავისის დისათვის მიუციათ, ზითვეში დარჩება კიდევ სალთხუცეს[ს].

და თუ არც თან გამოუტანებიათ და არც იმავე პირველს ჩამოსვლაში მიუციათ ზითევეშა და ხიზნობით მისულან და ქისიყის მოურავიანთან დამდგარან და მასუკან ნადირშაის რაყაში რომ გამოვიდა, რომ ოსმალობას ჩასული კაცი კახთ აღარ გამოერთმეოდა, მასუკან თუ უნდა კიდევ მიეცესთ მაჩაბლებს თავისის დისათვის ზითვათა, კელი აღარ შეუვიდოდათ ამ ჯოხაძეების გაცემაზე, ამიტომ რომ ორბატონობაში ყოფილა ჩასული და დარჩება ჯოხაძეებზე პაატას და ზაქარიას. ამისი სამართალი ახლავ გადასწყვიტეთ. [მ]კათათვის და, ქორონიკონს უმც.

ქ. და თუ კიდევ ის ჯოხაძეები ელენესათვის თავის ქმარსა და მაზლს დაუნებებიათ და საკუთრათ იმისი ყოფილა და ელენეს ქმარსა და მაზლს საქმე აღარა ჰქონიათ რა კიდევ, ელენეს შვილს დარჩება.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიჯობა ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

515. არზა პაატა თოფჩიბაშისა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 22 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3008. დედანი. ქალაღი. 14,6×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მოსცე! თოფჩიბაში პაატას.

მერმე ამას მოგახსენებ. მე და ჩემი სახლისკაცი სოლომან ცოტას რასმე წისქვილებზე ვლაპარაკობთ. და ამას გვედრები: იქავ მდივანბეგებზედ ერთი ოქმის წყალობა გვიყავით, რომ სამართლიანის საქმით გვისაჯონ, თავ-თავისი გაგვირჩიონ და მოგცენ; და ჩვენც შფოთს მოგვარჩინონ. მარიამობისთვის იღ, ქორონიკონს უმც.

თავში

ქ. ბატონო კახეთის მოსამართლენო და მდივნებო! თოფჩიბაში რომ ამ არზით სოლომონ თავის [ს]ახლისკაცს წისქვილს უჩივის, სამართლით თქვენ უნდა გა[ა]შველოთ. აგვისტოს კბ, ქორონიკონს უმც.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიჯობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ხელნაწერთა ინსტრუქტი. Hd 4622. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ნახუცარი-
შვილს ზურაბს მოსცეს.

კავთისხევს ამოწყვეტილი მიქელაძის მამული ძველათგანაც ჩვენი იყო. მასუკან ნეტარხსენებულმა მეფე ბაქარ ბიძა თქვენმა მე მიბოძა. ურუმობასაც მე მეჭირა და ყიზილბა-შობაშიაცა, სანამ ხარაბა გახდებოდა, და თქვენს დროშიაც მე მე-ჭირა. მასუკან ბიძის თქვენის წყალობის წიგნი მოგართვი დასამტკი-ცებლად. თქვენც წყალობა მიყავით და თქვენმა შვილმაც ხელმეო-რედ მიბოძეთ. სამი საკომლო არის — ორზედ კაცი დგას და ერთი ხარაბა არის.

ერთი წელიწადი არის ხელმეორეთ წყალობა დამემართა და ბეციათარხნის შვილმა არ დამანება. სამი ოქმი მიმიტა-ნია თქვენი; იასაულიც დიმიტრი ეშიკალაბაშმა დააყენა. არც მამულს მანებებს და არც სამართალში მომდევს. შარშანდელი ღალა იმან აიღო, წლეულს კაცი გავგზავნე და არც შიგ გაატარა; წრეუ-ლაც იმან აიღო.

წინაზედაც არზი მოგართვი და პასუხი არ მებრძანა. ორი კაცი მივიყვანე და ერთი დღის მიწა არ დაანება. სითარხნის წიგნი მი-ბოძეთ, მინდოდა კაცნი მიმესხა, მაგრამ შიგ არ გამარონინა და საქ-მისაგანაც მომშალა.

ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობას ვითხოვ: რაც შარშან და ან წლეულ ღალა აედოს, ისიც გამომიერთოს, როგორც თქვენგან წყა-ლობა დამმართებია. ერთი წელიწადი არის მაცოდ[ვ]ილებს და მაცდენს. წყალობის წიგნს გარდა სამ-სამი ოქმიც ეს არის თქვენი, რომ მომირთმევია. თუ სიტყვა აქვს რამე, რატომ არ მოგახსენათ. წყალობას ვითხოვ სამართალი მალირსოთ. აგვისტოს ლა, ქორონი-კონს უამ.

თქვენს ხემწიფობაში მამული არავის წართმევია და მე რათ უნდა წამერთვას. სხვა მამულიც უჭირამს ჩემი და კიდევ მომიხსე-ნებია.

თავში

ქ. ეშიკალაბაშო დიმიტრი! ამ არზის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია, ამის მოდავეს ამ მოხსენებულს მამულზედ ხელი აუ-მართე და ამას მოაბარე. აგვისტოს ლა, ქორონიკონს უამ.

სამჯერ მივსწერეთ ოქმი და არ დამორჩილებოდა და არც პასუხი მოგვცა, რატომ უნდა მოხდეს?

**517. არზა ანისალთ მოურავისშვილავისა და ნოდარისშვილავისა
გაბაშის თაოგაზე პრეპლე II-ის ოქმით**

1780 წ. 3 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13846. დედანი. მარცხენა კიდე მოხეულია. ქაღალდი, 28,3×12,2 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშანი ნახპარი არ არის. ა-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კებწიფის ქირი მოსცეს მათს მონას ენისელთ მოურავისშვილებს ერთობლივ და ნოდარის-შვილებს და მათს ყმებს გურჯანელებს.

მერმე ეს მოხსენდეს თქვენს სიმაღლეს: თქვენი ყმა გხლებოდენ და არზა მოერთმევინათ, რომ ჩვენს ყმათ იმათ[თ]ვის მამულები წაერთმევინოს და გზებით შე[ე]კრასთ.

რაც დღეს ჩვენ თქვენი წყალობა მამული გვიჭირავს, თუ მამასაც ეს არა სჭეროდეს და პაპასაც და პაპის მამასაც, იმას გარდა თუ ერთის დღის მიწა მოგვემატებინოს სხვა, თქვენად შეეცოდებათ მოგვეკითხეთ. ერთი კიდეც ეს მოუხსენებიათ, რომ ჩვენ იმათვინ გზა შეგვეკრას.

ღმერთი გაგიმარჩევს, ერთის მოსთაბარის [კაცის წყალობა გ]ვიყავით, თუ გზა შეგვიკ[რავს ... ან მამულები წაგვიერთ]მეცია, გადაგვახდევინეთ. ძველათგ[ან] ხუთი კომლი კაცი გხლებიან და დღეს ოცი კომლი გახლავან; და თუ ამ მიზეზით მამული წაგვეერთმეც[ა] და იმათ კი მიეცემა, ნება თქვენი აღსრულდეს.

რა აქადამ გაიხლენ, აღარც მიწაში შეგვიშვეს და აღარც გუთანი გაგვატარებინეს. მოგვხსენებათ კენის დრო ეს არის, დაგვიკრუფია გულხელი და აქა გხლებივართ. ამისი სამართალი გვაღირსეთ, ღმერთი გაგიმარჩევს. აგვისტოს კე, ქორონიკონს უამც.

თაუში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, როგორც აქამდინ გქერიათ და გიხნავსთ. ახლაც ისე გეჭიროსთ და ხანით. და ღმრთით როცა ჩვენ გამოვალთ, გავშინჯავთ, მოვიკითხავთ და ამის სამართალს განვსჯით. ენკენისთვის გ, ქორონიკონს უამც. რაც იმათ სჭერიათ, იმათ ეჭიროსთ.

ჩვენ ახლა ენდრონიკაანთ და თქვენს მეზობლებს გლახ-
კაც[თ] ოქმი [მი]ვსწერეთ, იმათ გაშინჯონ...¹ [ასე ქ]ნან, ერთმა-
ნერთს ნუ შეეცილებიან. ასე გვ[იბძანებია და ასე აღს]რულდეს.

ბუკელი: ქნარს მიცემს, დაუთ მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

**518. არჯა ელიზბარ დავითიშვილისა მამულის თაოაჯა
ლეჰან ზაბონიშვილის ოქმით**

1780 წ. 26 სექტემბერი

საქართველოს სიძველენი. ტომი 11, ე. თაყაიშვილის რედაქტო-
რობით, 1909 წ. საბ. № 462.

ქ. ლმერთმან ბატონის შვილის ლეჰანის ქირი
მოსცეს დავითიშვილს ელიზბარს.

მერე ამას მოგახსენებთ: ფცას¹ გახლავართ და მე და ჩემი
ბიძაშვილი მამულზე ვლაპარაკობთ: და არას მანებებს. ერთი ოქ-
მის წყალობა გვიყავით ამილახორზე, რომ მამული გაგვირჩიოს,
იმას თავისი დანებდეს და მე ჩემი. ენკენისთვის კე, ქორონიკონს
უამც.

თავი

ქ. ბატონო ამილახვარ-მდივანბეგო! ამ ელისბარ დავითის შვილს
და ამის ბიძაშვილს, რაც გასარჩევი მამული ჰქონდეს, ეს თქვენ
გაურჩივეთ რიგიანად, და თავ-თავის მამულს დააჯერეთ სამართა-
ლით. ენკენისთვის კე, ქორონიკონს უამც.

**519. არჯა გიორგი ხუჯაურისა მამულის თაოაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით**

1780 წ. 12 ოქტომბერი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2858. დედანი. ქალაღი. 16,9×10,4 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ვეფხისციხელს ხუ-
ჯაურს გიორგის მოსცეს. ამას წინათ ბატონიშვილი

¹ ფაცს.

• აკლია 20-25 სიტყვა.

ლ ე ო ნ რომ იქ კახეთს ბძანდებოდა, ჩვენი უმამულობა მოვახსენეთ. სამნი ძმანი გახლავართ, მეტათ ნაკლებათ ვართ მამულზე. ერთი ცოტა რამ ბეითალმანი იყო ჯავახი შ ი ო ს ი ათის დღის მიწა და ერთის სასახლის ალაგა. ბატონისშვილს ლეონს მოვახსენეთ. იმის წყალობა გვიყო. იმ მამულზე ერთი ბერი დედაკაცი არის, იმისი შენახვაც ჩვენ გვიბძანა. იმ დედაკაცსაც ჩვენთან ყოფნა უნდა. ახლა დათუნი მადანჩის არზი მოურთმევეია და იმისი წყალობა უთხოვნია და გიბოძებიათ. ჩვენი უმამულობა ბატონისშვილს ლეონს კარგათ მოეხსენება და წყალობაც გვიყო. ახლა თუ ის გამოგვერთვა, ჩვენ ველარანი ვიცხოვრებთ, მეტათ ნაკლებათ ვართ მამულზე. ღმერთი გაგიმარჯვებთ, იმისი მოწყალება დაგვმართეთ, ნულარც მაგ [მამულს] ჩვენ გამოგვართმევთ. ოკდომბერს იბ, [ქორონიკონს] უამც.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: მერე ეს მამული რადგანც ჩვენს შვილს ლეონს უწინვე ამისთვის უბოძებია, ჩვენც ისევ ამისთვის წყალობა გვიქნია და გვიბოძებია. დათუნა მადანჩს სხვა მამულს უბოძებთ. ჩვენ არ ვიცოდით ჩვენის შვილის ლეონისაგან ამ მამულის გაცემა, თორემ¹ დათუნა მადანჩს არ უბოძებდით. თუ უსამართლო საქმე არა ურევია რა, ეს მამული ამისთვის წყალობა გვიქნია. სხვა ვერავინ ეცილება. ღვინობისთვის იბ, ქორონიკონს უამც.

ქ. დათუნა მადანჩმა სხვა მამული მონახოს და იმას უბოძებთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძელ კახეთის მეფეჯ ცხებულს, ერეკლე.

529. არზა ვივაზალაქაშისა მამულის თაოგაჯე გიორგი

ბატონიშვილის ოქმით

1780 წ. 15 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 903. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან² ბედნიერი ხელმწიფის ძის ქირი მოსცეს მათ ფებთა მტვერსა ყ ა ი თ მ ა ზ ს ა და ერთობლივ ი ო ვ ა ნ ე მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ი ს ყმათ ეივაზალუელებთ.

¹+ თორემ. ² ღათის.

ახლა ამას მოვახსენებთ. ბედნიერმა მეფემ ბორჩალოსა და ეივაზლოსა სნორი გაქრა, ჩახმას ორ სნურათ დადვა. ეივაზალო და ბორჩალოც თქვენია. ასე ბძანა: აქეთ ეივაზლომ მოხნას, იქით — ბორჩალომ.

ახლა ბორჩალოლები გადმოსულან და აქეთ ხენენ. მოგეხსენებ[ათ] მდივანბეგი მოხუცებული გახლავს, და მამითქვენისა და თქვენი შლოცავი თქვენის წყალობით უნდა დარჩეს. თქვენი ერთგული კაცის შვილია და ნამსახურია.

ამ წყალობას ვითხოვთ: ერთი ოქმი¹ გვიბოძოთ: ვინც აქეთ მოხნას, რაც რიგი იყოს, მოსცენ, იმით იცხოვროს. თუ ის ჩვენი ადგილი იმითვინ ვიბოძებიათ, ჩვენცა გვიბძანეთ, რომე იქ აღარ დაგვედგომებ[ა], ვერცა გავძლებთ. დღეს ჩვენც თქვენი გახლავართ და ისინიც ახლა.

თავში

ქ. ბატონის შვილი გიორგი ვიბძანებთ ბორჩალოელნო! მერე რომელიც ბორჩალოს მიწისა და მდივანბეგის მიწის სამძღვარს აქეთ მოხნავთ მდივანბეგის მიწაშია, რაც მართებული ღალა არის თქვენში განწესებულ[ი], უნდა უკლებრივ მისცემდეთ ყაითმაზასა, იცოდეთ. ღვინობისთვის იე, ქორონიკონს უმც. †

521. არჯა ჟაიხოსრო გიჟიურაღისა საპართლის მიცევაჲჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 17 ოქტომბერი

ცსსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რვეული № 13. საბუთი № 109. პირი. ქალღღრ. მხედრული.

[63 V] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ჳაიხოსრო გიჟიურელს.

მერმე ამას მოვახსენებ. ორი კომლი ხუნჯუკაშვილები მომცეს და ერთი ბეითალმანი. მერმე ჳაპის თქვენის სიგელი ყათალიკოზმაც დაამტკიცა და თქვენც დაამიტკიცეთ. ის სიგელიც გამოძართვეს და მამულაშვილები მომცეს. ამაში, ჩემო კელმწიფევე, ორშივ ოცი თუმანი გამომართვეს. არც [64] ხუნჯუკაშვილედ ბილა და არც მამულაშვილები ჩემს ხელში, ორივ გამომართვეს.

¹ ოქმის.

ურთის მოწყალეების თვლით გადმოიხედე, ჩემო კელმწიფევ, ამ სამში ერთი წყალობა დამემართოს. თუ არა დამემართება, ერთი ბერიკაცი გახლავარ, დასტური მიბოძე. შინ მაინც წავალ. თუ თქვენი ნება არა არის, ორი შვილი მყავს, ღმერთმა ისიც ნუ მომცეს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ქაიხოსრო გეიყრელო! მერე შენი და ძენი სახლისკაცის სამართალი თავილამ რომ სწორეჲთ არ მოხდა და არ გაირჩა, ჩვენ ამ მიზეზით შენს საქმეში არ გავერიენით და ახლაც ასე იცოდე: თუ სულიერისა და ხორციელის სასამართლოდამ შენი და შენის სახლისკაცის სამართალი არ გაირჩევა, ჩვენ შენს საქმეში არ გავერევიით იცოდე. ღვინობისთვის იჲ, ქორონიკონს უმჲ.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ქაიხოსრო გეიყრელო! მერე შენი და ლი გარდაწყვეტილიყოს. და თუ სამართლიანის საქმით თქვენი საქ-

მე გარდაწყვეტილა, მაშინ კი გავერევიით შენს საქმეში.

522. არზა თევედორე ხახანაშვილისა ვაჟულის თაოგაჲ

ერეკლე II-ის ოქვით

1760 წ. 8 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. № 2938. დედანი. ქალაღი. 20x10 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიარის ხემწიფის ქირი მოსცეს ხ ა ხ ა ნ ა -
შ ვ ი ლ ს თ ე ვ დ ო რ ე ს.

ახლა ამას მოვახსენებ თქვენს სიმაღლეს: ვენახის საქმე ზომ ასე დარჩა. ახლა ამას გვედრები ჩემო ხემწიფევ: მანდ რომ მოწმე-
[ე]ბისაგან ნასყიდობის სია მოგერთოთ, წყალობას ვითხოვ, რომ გ ო გ ი ა თ უ ხ ა რ ე ლ ზ ე ერთი ოქმი მიბოძოთ, ის ნასყიდობა მამბარდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. აღიწერა დეკენბერს ბ, ქორონიკონს უმჲ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის გოგია თუხარელო! ამ არზის პატრონს რომელიც ნასყიდობა მამული აქვს, რომ საცილებელი არ არის, იმას მოაბარე. დეკემბრის ვ, ქორონიკონს უმჲ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

523. არზა ქალაქის მოურავის ღვაწლის შესახებ თარგამი

არქივი 11-ის ოქმით

1780 წ. 16 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14163. დედანი. ქალაქი. 30×14,7 სმ.
მხედრული. აქა-იქ ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათ შონას
ქალაქის მოურავს და ვით ს.

მერე ამას მოგახსენებთ ჩვენს კემწიფეს: ჩვენი ადგილები რომ
ლეკისაგან დაიკალა, მოგახსენებათ, აქა-იქ სოფლებში მივიდნენ
გლეხი-კაცი და ორი კომლი კაცი, ორი ხუცესი და ვით ნიქო-
ზელთან მივიდნენ და მამაჩემმაც ნიქოზელს მიაბარა: ამ ავს
დროში თქვენთან იყვნენ, არსად დაგეკარგნენ. დღეს აქამდინ
გახლდნენ ნიქოზელთან. ღმერთის მოწყალებით და თქვენის დოვლ-
თით ლეკისაგან მშვიდობა არის. ჩემი ყმები ვსთხოვე, ერთი კი
მომცა და ერთი კი აღარ მომცა.

წყალობას ვითხოვ, ოქმი მებოძოს: ან ჩემი ყმა მომცეს და ან
ამ არზაზე მოაწეროს და მომახსენოს რაც მიზეზი ქონდეს ღმერთ
წინაშენ. დეკემბერს იე, ქორონიკონს უამ.

თავში

ქ. ყოვლად სამღუდელს ნიქოზელს და ვით ს ასე უამ-
ბეთ: მერე ქალაქის მოურავს და ვით ს, როგორც ამ არზით მოუხ-
სენებია, ან თავისი კაცი დაანებე და ან თუ მიზეზი რამ გაქვს და
საბუთიანი სიტყვა, ამ არზაზე მოაწერე. დეკემბრის ივ, ქორონიკონს
უამ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

524. არზა ვოგია ვიგოლაშვილისა მამულის თარგამი

ღონე ბატონიშვილის ოქმით

1780 წ. 20 დეკემბერი

ტსა. ფ. 1449. სპ. № 1277. პირი. ქალაქი. მხედრული.

ღმერთმან ბატონის შვილის ლეონის ქირა გი-
გოლაშვილს გოგიას მოსცეს.

მერე ჩემი საჩივრის საქმე ბატონს რომ მოხსენდა, ოქმი მიბო-
და და საერისთოს მოწმობა ჰკითხა. ახლა ჩემი შეძლება თუ სიტ-
ყვით, თუ საქმით მოგეხსენებათ; ორი საწყალობლები ობლები დავრ-
ჩომილვართ, არც ენა გვერჩის მართლა ლაპარაკისა და არცარა.
გვახსოვს; და ნასყიდობით გვიჭირავს. უსამართლო შემართება და
შერთმევა.

ერთის იასაულის წყალობა მიყავით, რომ საერისთოს სამღრთო
და საერო აზნაური და გლები და მოხელე ერთათ შემოპყაროს და
მოწმობა ღვთის წინაშე მოაწერინოს. და ნება თქვენი და სამართლი-
სა იყოს. მეც რომ ყმათ მიმცეთ, რა სიტყუა მაქუს. ქრისტეშობის
ივ, [ქორონიკონს] უამც.

თავში

ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ლ ე ო ნ გიბძანებთ იოთამ ბოქოულთ
ხუცესო მერე არაგვის აზნაურშვილნი სამღვდელონი და საერო.
კაცნი ამ საქმეზედ შეპყარე, ღმერთი აფიცე და მეორეთ მოსვლა
ბატონის ძმას ჩვენისა და ჩვენი მზე. ვინც რომ მოწმობა იცოდენ და
თქვან, ყველას მოწმობა ერთს ქალაღზედ დააწერინეთ და ჩვენთან
გამოგზავნე. დეკემბრის კ, ქორონიკონს უამც.

[მოწმობა]

ქ. ღვთის წინაშე მე, მიშელაშვილი ბერი, ასე ვმოწ-
მობ გიგოლაშვილის საქმეზედ. ესე ახლა მე იმის სახლში ვიყავ.
იქიდამ ხომ იმ მამულზედ! ჩავიდა, დასახლდა, მაშინაც იმისას კი-
ყავ — ბეჟან ერისთვის დროსა. მას აქეთ აქნობამდისინ
ამის მოდავე არავინ მინახავს და არც გამიგონია. მე, შიო ღია-
კვანი, ამ ბერუას სიტყვით ვწერ ამას, რომ თითონ წერა არ იცოდა.

ქ. ღვთის წინაშე მე, ომარაშვილი ხიზანა, გრიგო-
ლაშვილის მხრით მისი მოსამზღერე ვარ. სამოცდაათის წლის კა-
ცი ვარ, გრიგოლაშვილის მამულზედ ნასამზღერეები მინახავს, ამის
მეტათ ყარანგოზისშვილი მოდავეთ არ მინახავს. ბე-
სარიონ მღვდელი ამ ომარაშვილის სიტყუასა ვსწერ ამას, რომ
თვითონ წერა არ იცოდა.

ღვთის წინაშე, მე, კიჭიკაშვილი გიორგი. ამას
ვმოწმობ, რომ მე მამულით გრიგოლაშვილის მესამზღერე ვარ და
ორმოცდაათის წლისა მეტი ვიქმნები, ჩემს მოსწრებაში გრიგოლა-

შვილი იმ მამულზედ ნასახლები მინახავს და იმის მოდავე კაცი არ გამიგონია. გრიგოლაშვილი რომ ჯიმშერმა აჰყარა, ის მამული ტაალად იღვა. იზაღუხის მამული ჩვენ მოგვცა და ვერძაფლის პატარკაცი საცა; ამის ღალას გვართმევდა ყარანგოზასშვილი; და ახალღუხისაკი არც უთხოვნია და არც გამოსდავებია.

525. არზა ალაშ ხარაგოზისუხილისა განაჩენის აღსრულების თაოგაზე მღივანავათა ოქმით

1781 წ. 13 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5248. დედანი. ქალაღი. 29,7x20,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან საქართველოს მსაჯულთშეკრებულების კირი აღამს მოსცეს.

მერმე რომელიც განჩინება სამართლიდამ მოგვეცა მე და გრიგოლის შვილს და გრიგოლისშვილს ფიცი დაედვა შეგდებულის მოწმე[ე]ბით; და რომელიც მე შეუგდე მოფიცრები, ვერ იშოვა; და რომელიც თქვენს განჩინებაში სახელდობით მოწამენი იყვენს, ვერც ისინი იშოვა. და მერე ეს, რომ ორმოცი დღე იყო ვადა, რომ უნდა დაეფიცა; ახლა სამოცდაათი დღე არის გამოსული.

ამას ვევედრები თქვენს კეთილ მსაჯულობას, რომ რომელიც სამართლის განჩინება იყოს, ისე აღმისრულოთ. იანვარს იგ, ქორონიკონს უფთ.

კიდებე

ქ. საქართველოს მსაჯულთშეკრებილება გწერთ ბოქაულთხუცესო ავთანდილ! შენ რომ ამ საქმის იასაული იყავ, ღმერთს გაფიცებთ და მე ფის ერეკლეს თავსა, ბატონის შვილის! ლეონის მზესა, სწორედ მოიქეც. თუ გრიგოლაშვილი ფიცავს და ან მოფიცარი იშოვა, ის განაჩენი უნდა აღსრულდეს; როგორც სწერია, ისე დააფიცე და გარდასწყვიტე. თუ ვერ ფიცავს, ის მოაწერე კარგის მოწმით. მრავალნი მოწამენი დაისწარ, როდისაც ჰკითხო იფიცავს, ის აღასრულე. თუ ვერ ფიცავს, ის მოაწერე

¹+ღა.

მოწმით, ბეჭდით და ის გამოგვიგზავნე. იანვარს იგ, ქორონიკონს უფთ.

სამი ბეჭედი:

1. მ ზ ე ქ ა ბ უ კ
2. მონა ლთისა მღივანბეგი თ ე ი მ უ რ ა ზ.
3. ჟამი სეცა წარელს

ქ. საქართველოს მსაჯულთ მოეახსენებ ბოქოულთხუცესი ავ-
თანდილა: არც დაუფიცავთ და ვერცა ფიცვენ, ახლა მანდ გახლავან
და ნება თქვენია. ავთანდილ.

ჩვენ, წილენელს, ეს ასე დამაწერინა ავთანდილ ბოქოულთხუ-
ცესმა.

526. არზა ოპანა ბაგიჯანაშვილისა ყოფილს თაოპაზა

დარეჯან დედოფლის თჳმით

1781 წ. 30 იანვარი

ცსსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი. 1461. კვეული № 14.
გვ. 85. პირი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე დედოფლის ჳირი მოსცეს
ყაზახის კოლპელს მათს ყმას ბეგიჯანაშვილს ოპანას.

ჩვენ კახეთში აქა-იქ სოფლებში გახლდით. მამაჩემი ხორ-
ხელში ჳირის სანაცვლოთ გაგიხდათ. და მე ქისტაურში
მიველ და ბოქორმელებთან გავიზარდე და შარშან ხოდაშენს
თქვენს მამულში მიველ.

ბეჯან-ბეგმა ამყარა, ქისტაურში მიმიყვანა, ბოქორმელი
ხარ, აქ უნდა იდგეო. კელმწიფემაც მიბოძა ოქმი, თქვენც მიბოძეთ
ოქმი ბეჯან ბეგზედ, მაგრამ არ მომეშვა.

დიდათ გვედრებით: ან იქილამ ამყარეთ, აქ — ჩემს ალაგს და
მეზობლებთან მომიყვანეთ და ან ხოდაშენს თქვენს ყმად დამაყენეთ.
ღმერთი გადღეგრძელებს. იანერის ლ, ქორონიკონს უფთ.

თაეში

ქ. დედოფლის დარეჯანის კეთილათ სახსოვარო
ყორჩიბაშის შვილო ბეჯან! მერმე ამ არზის პატრონი კოხპელი
კაცია, სადედოფლოა, სხეას კელი არა აქ[ე]ს. შარშანაც ოქმი მი-
ვეციით, რომ ხოდაშენს ჩვენს სახასოთ უნდა მდგარიყო. ახლა
ჩვენს შეუტყობრათ აუყრიათ. შენ უნდა წახვიდე, აყარო და ისევ

ხოდაშენს ჩვენს სახასოში უნდა დააყენო; ნაცვალს ჩ უ რ ხ ა უ ლ ს უნდა მიაბარო და ყაბზი გამოართო. იანერის ლ, ქორონიკონს უფთ.

დედოფალი
დარეჯან

527. არზა იოანე ბერძენისა ოთახის თაოგაჯე

პრეპლე II-ის ოქმით

1781 წ. 26 თებერვალი

ცხსა. ფ. 1449. საბ. № 510. პირი, ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათს მონას ბერძენს იოანეს.

მერე ამას მოვაქსენებ. რაც გაბრიელ ბერძენი კახეთს წასულა, მას აქეთ იმის¹ ოთახში გახლავართ მეცა და მამაჩემიცა²; და ორი-სამი დღეა, არ მოგვასვენებს — გადითო, მე უნდა დავდგე ოთახშია.

ჩემო კელმწიფევე, ან ხარების ეკლესი[ი]ს დეკანოზს უბძანეთ თავეთს გალავანში³ ერთი ოთახი დამანებოს და ან ძველ⁴ ზარაფხანაში რომ ოთახი არის შიგნით, ის დაგვანებონ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ფებერვლის კვ, ქორონიკონს უფთ.

თავში

ქ. ღირსო და პატროსანო ხარების დეკანოზო გიორგი! ამ იოანე ბერძენს და ამის მამას მანდ ერთი ოთახი ათხოვე, რომ დადგნენ. თქვენმა მადლმა, რაც მართებული არის, ქირას ჩვენ მოგცემთ.

ფებერვლის კვ, ქორონიკონს უფთ.

ერეკლე

528. არზა თეიმურაჯე ფავლენიშვილისა მამულის თაოგაჯე

დარეჯან დედოფლის ოქმით

1781 წ. 3 მარტი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 196. პირი, ქალაღი. მხედრული.

[129 V] ღმერთმან ჩემის ხელმწიფე დედოფალთ-დედოფლის ქირი მოსცეს ფალვენიშვილს თეიმურაჯესა და იორამსა.

¹ იმისი. ² მამა ჩემმაც. ³ კალავანში. ⁴ ძველი:

მერე ამას მოვახსენებთ მათ უმალესობასა. ურიათყოფილის შვილს ა ბ ი ა თ ა რ ს თქვენთვის თავი უწყენია — დ ვ ა ნ ს დ უ ლ უ რ ი ს საკვამლო უთხოვნია ბეთალმობითა.

თქვენს სიმაღლეს ამას ვევედრებით: დულური ჩვენი მკვიდრი ყმა არის. ვ ა ხ ტ ა ნ გ მ ე ფ ე კ უ ლ ა რ ო ს რომ აკეთებდა, თავადებზე კვამლობით კაცი მოეკრიფათ, ჩვენი მამა-პაპათ ის დულური მისცეს, მამული ისავე ჩვენვე გვეჭირა, როდესაც კულაროს შენობა მოიშალა, ის დულური [130] ისავე ჩვენს ყმათ დადგა.

აბიათარს რომ მოუხსენებია ბეთალმანი არისო, დვანში ვისაც მამული და ყმა ყოლია, მეპატრონები დღესაც ისავე ცოცხალნი არიან. თუ ბეთალმანია, ვისი ნაჭერია, ისიც ეცოდინება. თუ აბიათარის მამა და პაპა თავეთს სამკვიდროს ჯერდებოდა, ეგ რატომ აღარ დასჯერდება. მაგრამ ჩემზედ ვითამ დრო დაიცა და ჩემს მამულს იმიტომ თხოულობს.

თქვენი მოწყალება ასე არ აგვიხდეს¹, რომ ჩვენი მამული იმას მიეცეს. ამ წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმის მოწყალება დამ[მ]ართეთ, ის ჩემი მამული მევე დამანებოს. თუ სიტყვა აქვს, თქვენს სამართალში მელაპარაკოს მუჩაღვითა, რომ მტყუანს კაცს ჯარიმა გადახდეს. ნება თქვენის უმალესობისა აღსრულდეს. მარტის გ, ქორონიკონს უფთ.

თავში

დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ გ ი ბ ძ ა ნ ე ბ უ რ ი ა თ ყ ო ფ ი ლ ო ა ბ ი ა თ ა რ ! მერმე ფავლენის შვილები ამ არზით ასე რომ ლაპარაკობენ, თუ ასე არის, არათფერი საქმე არა გაქვს რა, ნულარ აჩივლებ, თავისი მამული ისევე ამასე და[ა]ნებ[ე]. თუ ქეშმარიტი სიტყვა გქონდეს რამე, ჩამოდი და სამართალ[შ]ი ელაპარაკე. მაგრამ თუ იცოდე, რომ გულში სიმტყუნე შეგაჩნდებოდეს, ხმას ნუ ამოიღებ, შენ ის გიჯობს.

მარტის გ, ქორონიკონს უფთ.

529. არაა იოანე ილიწინისა ვალის თაოგაჯა მოფაძეთა მოფაოგით

1781 წ. 4 მარტი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 4030. დედანი. ქაღალდი. 32,5×20,1 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ლმერთმან საქართველოს მსაჯულთ ჭირი იო ა ნ ე მ დ ი ვ ა ნ ს მოსცეს.

¹ აგვიხდის.

მერმე მე რომ მის უმაღლესობის ბძანებით და ქალაქის მუჯა-
ლანამით ჩემის დის სახლები ვიყიდე, ჩემის დისწულისა ვალები
ბევრი დარჩა — ზოგი სახლების გირავოსი და ზოგი უგირავოდ,
რომ ის სახლის ფასი იმ ვალებში უნდა მიმეცა. გირავოების ვალები
მივეც და ექვსი თუმანი და ნახევარი უგირავო ვალებში უნდა მი-
მეცა, რომ ქალაქის მუჯალნამაში მიწერია: უგირავო ვალებში თუ-
მანზე ექვსი აბაზი უნდა მიეცესო.

ეს თეთრი მივიტანე მელიქ ავეტიქასთან და შევეხვეწე,
რომ ამ სახლის საქმეს დროზე მამარჩინე მეთქი. თეთრი არ დამი-
წირა და იმედი მამცა, რომ გავარიგებო. კიდევ მრავალჯერ მიველ
და შევეხვეწე, რომ შენის ღვთის გულისათვის მოვალე[ე]ბი შეჰყა-
რე და ვისიც რა იყოს, მიმაცემინე-მეთქი. მრავალჯერ იმედი მამცა,
რომ გავარიგებო.

მრავალჯერ მირ[ი]შქარბაშს იოანეს შევეხვეწე და მივგზავ-
ნე, მრავალჯერ გრიქორა ყორღანას შვილი მივგზავნე.
მრავალჯერ თავლიდარი ოჰანეზა მივგზავნე შესახვეწრათ და
მუდამ იმედი შემოეთვალა, რომ გავარიგებო.

ახლა ჯანაღანთანტონას შვილს თამასუქი გამოუტანია
ცამეტის თუმნის თავილის გირავოსი. მაშინ მაგის ბებიას ხუთი
თუმანი უთქომს და მე ხუთი თუმანი და ნახევარი მიმიცია. ყაბზები
კელში მიჭირავს. მაგას მაშინ თამასუქი არც ჩემთვის უჩვენებია,
არც მელიქისათვის და არც ქეთხუღებისათვის.

ახლა გიბძანებით, რომ ის დანარჩომი თეთრი ამას მოეცო ერ-
თიორად, და უგირავო ვალებში ნურას მისცემო.

ამას გეხვეწები, რომ ქეთხუღებიც დაისწრათ და კაცნი უბო-
ძოთ. მოწმე[ე]ბისათვის აკითხვინოთ, თუ ხვეწნით არ მეძლიოს ის
დანარჩომი. ახლა როგორც თქვენი ნება იყოს, ისე მიმაცემინეთ და
თუ მრავალჯერ მე შევეხვეწნოდე, მრავალჯერ მოხვეწრები მიმეგზავ-
ნოს, ღვთის წინაშე სამართალი მიბოძეთ. მარტის დ, ქორონიკონს
უფათ.

ქ. საქართველოს მსაჯულთშეკრებულებამ გავც[გ]ზავნეს ამათ
საკითხავათ და მე, თავლიდარი ფარსადან და თურქისტა-
ნი შვილი იოანე მივედით და ვკითხეთ მიშკაბარს იოანეს:
მდივანმა იოანემ რომ სახლი იყიდა, იმავ უამად თეთრს სრულობით
აძლევდა მოვალე[ე]ბს, თუ არა. მიშკარბაშმა¹ იოანემ ასე თქვა,
რომ ეს ვიცი, რომ მე მითხრა: მელიქს უთხარ, თეთრი გამომიტოს,
ვისიც არის, მივცეთო.

¹ მირშკარბაშმა.

ქ. ეგრე[თ]ვე თავლიდარმა¹ ოჰანე ზამ ასე თქვა: მე ბევრ-
ჯერ დავესწარ, რომ იოანე მდივანი ეუბნებოდა მელიქს —
ეს თეთრი გამომართვი, ვისიც არის, მივცეთო.

ქ. კაცი რომ კაცს თეთრი ემართოს, აძლევდეს და არ გამოარ-
თოს, იმას სარგებელი არ ერგება. ტ ა ტ ო ა თ ქინას შვილი ო ს ე -
ფ ა.

ქ. გ რ ი ქ უ ლ ა ყ ო რ დ ა ნ ა შ ვ ი ლ მ ა ასე თქვა: მე დავეს-
წარ მელიქთან, რომ იოანე მდივანმა თეთრი მოიტანა და ასე უთ-
ხრა — ეს თეთრი გამომართვი, ვისიც არის მივცეთო და მეც ბევ[რ]-
ჯერ მიმგზავნა მოციქულად მელიქთან, ის თეთრი გამომართვი, მოვა-
ლე[ე]ბს მივცეთო.

ქ. ნ ა რ ი მ ა შ ვ ი ლ მ ა ს ტ ე ფ ა ნ ე მ ასე თქვა: მეც ამისი
მოწამე ვარ, რომ ბევჯერ მოუტანა თეთრი მელიქს მდივანმა, რომ
ეს თეთრი გამომართვი, ამ მოვალეებს მომარჩინე.

ჩვენ ამას ჰეშმარიტებით ვწერთ, რომ ამათ ასე თქვეს და ჩვენც
ასე მოვახსენებთ სამართალს. მარტის ივ, ქორონიკონს უფთ.

ქ. ამ მოწამების მოწმობით, ამას სარგებელი არ ერგება. მე,

ზ ა ქ ა რ ა ს შვილი ბანდა სატიო (?)

ქ. მე, მონანთ ხ ა ტ ი ა მ, ბევრჯერ დავსწრებივარ, რომ
მდივანმა² თეთრი მოიტანა მელიქთან, რომ ეს გამომართვი და მო-
ვალეებს მიეციო.

მარცხენა კიდეზე

ქ. ამ მოწმე[ე]ბის მოწმობით სარგებელი არ ერგება. მე, ა ბ ე -

ს ა ლ ა მ ა ნ თ ჰ ა ს რ ა თ ა, მოვახსენებ სამართალს.

ქ. ამ მოწმეების მოწმობით სარგებელი არ ერგება. მე მილ-
დისი ა ვ ე ტ ი ქ ა ს შვილი ხ ა ტ ი ა სამართალს [მოვახსენებ].

ქ. ამ მოწმე[ე]ბის მოწმობით სარგებელი არ ერგება ჩემის სეინ-
დისჩი. მ ი კ ი რ ტ უ მ ა ს შვილი ო ს ე ფ.

¹ თავლიდარმა. ² დივანამ.

530. არზა არჯევან ფიცხელაურისა სამართლის მიცემაზე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1761 წ. 10 მარტი

საქართველოს სიძველენი ტ. II. ე თ ა ყ ა ი შ ვ ი ლ ი ს რ ე დ ა ქ ტ ო რ ო ბ ი თ,
1909 წ. საბუთი № 414.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის გიორგის [ჭირი]
მათს ფეხთა მიწას არჯევანს მოსცეს.

მერე მათს უგანათლებულესობას ამას მოვახსენებ. მისმა სი-
მალემ ბატონმა მამა თქვენმა ჩემი ძმები რომ დაიჭირა და ერისთავს
[უბ]ოძა. მაშინ ერთი ცხენი და ერთი ხმალი ნინო[წმ]ინდელს მია-
ბარა: შენი დისწულები როცა [მოვიდ]ნენ, იმათ მიეცო. მასუკან ნი-
ნოწმინდელი და დავით ერისთავი ერთათ რომ შეიყარნენ,
ის ჩემი ცხენი [და] ხმალიცა დავით ერისთავს მიაართო. ნინოწმინ-
დელმა მოახსენა: როდესაც რომ შეირ... და გიახლნენ, მასუკან უბო-
ძეთ. მერე რომ შეერიგდით, ცხენი პავლე შეილ...ელოს ებარა, გა-
მოართო და მიბოძა. [ხმალ]ი გვრიტის შვილს ებარა. იასა-
ული მომცა, ბალაშვილი ივანე, გამოურთვი და მოეცო.
ჩემი მეზობელი იყო, პირობა დამიდო, იმასთან მოგცემო. მერე რეუ-
ლობა (sic) შეიქნა. დარჩა. ვთხოვ მასუკან. ახლა თქვენ ოქმი გიბო-
ძებიათ. დააცალეთ. მე მომიხსენებია, ნება თქვენია. მარტის 8, ქო-
რონიკონს უფთ.

თავში

ქ. ბატონის შვილის გიორგის სიკეთით სახსოვარო
ნაზირო დავით! მერე ეს შენ უნდა გაურცილო არჯევანს. ამისი
გაურიგებლობა არა იქნება. მარტის ... ქორონიკონს უფთ.

სამართლიანის [საქმით] გაურციგე.

მეფის ძე
გიორგი

531. არზა რევაზ თაყაიშვილისა შამ-მამულის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 20 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 2. საბუთი № 137. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[135] ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძირი მოსცეს თ ა ყ ა -
შ ვ ი ლ ს რ ე ვ ა ზ ს.

ბაპის თქვენის ნაზარალიხანისაგან სამი საკომლო გვაქვს ნაბოძები; და ამის წყალობის წიგნი დაკარგული იყო, მრავალს ალაგს ვეძებეთ, ვერ ვიპოვნეთ.

ჩემო ხელმწიფევე, ახლა ეს წყალობის წიგნი ერთს კაცსა პქონდა, გამომიჩინა, მიირთვიით, ნახეთ და წყალობა მიცავეით, თქვენგან ნაბოძები ყმა და მამული მიბოძეთ. და ვისაც სიტყვა პქონდეს. სამართალში მელაპარაკოს. მარტის ივ, ქორონიკონს უფთ.

მათს სიმალლეს ამას მოვახსენებ: ერთი კი ვიცი, რომ დავით ნუშრიბს უპირავს, სხვანი კი არ ვიცი, იმისიც ყორღანანთ იციან. [V] აკოფა შაროა შეილი მაზია, შვეა (sic) დავითა შეილი, ბაინდურა შეილები — ესენი გახლავან.

თავში

ჩვენი ბძანება არის: რომელსაც ამისი ყმა და მამული გეპიროსთ, მოეციოთ. და თუ სიტყუა გქონდესთ, სამართალში ელაპარაკეთ. მარტის კ, ქორონიკონს უფთ.

532. არზა ზაალ ღავითიშვილისა შვის თაოგაჯი

მღივანავათა განჩინებით

1781 წ. 19 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 453. დედანი. ქალაღი. 21,2×15,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონის მსაჯულთ! ქირი ზაალ დავითიშვილს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ. ფავლენიშვილს რომ კაცს ვედავე და თქვენის სამართლით გამოვიტანე, თქვენ მოგხსენდათ, ან რა ხნის ანბავი იყო და ან რას ჯაფაში ვიყავ. ის კაცი მართალია, ჩემის ბიძაშვილის ბარათისა იყო, მაგრამ დიღი ხნის წასული იყო. იმ კაცთაც ჩემი თავი მოინდომეს, იმიტომ გამოვიდნენ იქიღამ და მეც საქმე გავიჭირვე და თქვენც შეგაწუხე.

ახლა იმ კაცს ჩემი ბიძაშვილი ექიღება. თუ სამართალი შეიწყნარებდეს და ის კაცი მე დამ[ნ]ებდებოდეს, სამართალი მებოძოს.

1 მასარჯულთ.

თუ არა, რაც იმ კაცის ამოყვანაზე დამხარჯოდეს წინაშე ღმრთისა, ის მამეცეს და კაცი იმისი იყო. ამის გამოყვანაზე დამხარჯვია (ღოთხი თუმანი) ამდენი შაურ ნაკლებ. ამასდა გარდა ორი თვე იმის საქმეზე ვიყავი ორის ცხენით, ორის კაცით. ამ ორში ერთი თითონ ის კაცი იყო. რაც ხარჯი მოუწოდება აქ კაცსა, თქვენ მოგეხსენებათ, სხვა საქმე არა მქონია რა. სამართლით ამ ხარჯსაც ვითხოვ. მას აქეთ ამ თეთრის სარგებელს ვწემ თვეში. სამ შაურს, ღმერთია მოწამე. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი სამართალი მალირსეთ. აპრილის იღ, ქორონიკონს უფთ.

ეს მუჩაღვა მოგართვი მე, ზა[ა]ლ, თქვენ ბატონს მსაჯულთ¹ ამ ზემო ნაწერის და ნახარჯში რამდენიც მილანთუნი საბუთი მიყოს, რომ არ დამხარჯოდეს, იმდენი ერთი-ორათ თქვენს სამართალს ჯარიმათ მოვართვა.

თავში

ქ. ჩვენ, საქართველოს მსაჯულთმეკრებილებამ, ესენი ვალაპარაკეთ. სამი თუმანი მისცეს ელიზბარმა და ეს გლეხი დარჩეს ელიზბარს. და სანამდის ამ თეთრს მისცემდეს, გლეხი ზაალს ჰყვანდეს გირაოდ და ნურას იმსახურებს. და თვეში ექვსი შაური სარგებელი აძლიოს. როსცა ეს თეთრი მისცეს, კაციც დაანებოს და განაჩენიც მისცეს. აპრილის ით, ქორონიკონს უფთ.

ზაალ ფიცით თქვა: ამ თეთრში ორი თუმანი სარგებლით ამიღია, დღესაც ვაძლე[ვ]ო და სხვა ჩემი იყო, ჩემის თეთრისა არ მინდაო. ოთხის წლისა ორის თუმნის სარგებელი იქს შვიდ მინალთუნს და ერთს აბაზს. თუ გლეხს უმსახურებია რამე, ის უანგარიშონ და სხვა მისცეს. აპრილის ით, ქორონიკონს უფთ.

სამი ბეკელი: 1. მზეკაბუჯ

2. მეფემან ბრძენმან ესრეთ განაგო, მე ერის თვისა მსაჯულად მაგო ბეკან.

3. ეამი ესეცა წარვლის.

verso-ს მარცხენა კიდეზე:

ცუ (ორი მინალთუნი, ორი აბაზი) ქ. სვიმონ მღივანს განაჩენისათვის.

ჭ (ხუთი მინალთუნი) ქ. ოტია მღივანბეგს.

ხს (ექვსი მინალთუნი, ერთი აბაზი) ქ. ხუთს მღივანბეგს საბეკდავი:

¹ მსარჯულთ.

ც (ორი მინალთუნი) ქ. ზ ა ქ ა რ ა მდივანბეგის კაცს.

ცუ (ორი მინალთუნი, ორი აბაზი) ქ. იასაულს გოგია ჩერქე-
ზის შვილს.

ხ (ექვსი მინალთუნი) ქ. ბატონების მორღლებს.

აჭს (ერთი თუმანი, ხუთი მინალთუნი, ერთი აბაზი) ქ. ოთხს ალაგს
სანთელი მოვართვი ოთხი ლიტრა, ფასი.

ღნ (თოთხმეტი შაური, ერთი შაური) ქ. ფარსადან თა[ვილდ]-
არს მივეცი.

ჯამი გ ჰ [ჩ] (სამი თუმანი, ცხრა მინალთუნი, ერთი მინალთუნი)
ქ. სანთელი ამდენი ყოფილაო, მოვქერი ა (ერთი თუმანი), ღარ-
ჩა გ (სამი თუმანი).

533. არზა მარბაოფალი მღვდლის ცოფიასხვილისა მამულის თაოგაზა გიორგი აბაონიშვილის ოქმით

1781 წ. 28 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9109. დედანი. ქალაქი. 21,2x18 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის მეფის ძის გიორგის ჰირი მოს-
ცეს მათს მლოცველს ცოფიკასხვილს მღვდელს*.

ამას მოვახსენებ მათს უმაღლესობას: თორმეტი წელიწადი არის
მე და ჩემი რძალი გავიყარენით. რაც თქვენი წყალობა მამული
გვექონდა, გავიყავით. მასუკან შილთახი გვიყო, სამჯერ კიდევ მას-
უკან გაგვიყო. ღმერთსა ვფიცავ და თქვენს თავსა, ამთონი არ მოგ-
ვდის, რომ საუფლო დღეს ან თქვენი თავი დავიფიცოთ და ან ღმერ-
თი ვახსენოთ. თუ გასაყოფი რამ დაგვრჩომოდეს, გაგვიყოს; თუ არა-
დაგვეხსნას. ნიადგ ამას იქადის, აქედამ დაგვარგავეყო; ღამის ას-
რე საქმე დაგვმართოს, სამღთობაც დაგვაკარგვინოს და ეს ქვე-
ყანაც; აღარც მკვდარს გვარჩენს და აღარც ცოცხალსა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ან სულ ხელი აგვალეზინეთ, ან არა ას-
რე მოგვაშორეთ, აღარას გველაპარაკებოდეს; თუ არა ჩემის მაკურ-
თხეველისათვისაც მომიხსენებია, სოფლისათვისაც გვითქომს და
თქვენც გაგტეხივართ, დაკარგვის მეტი ილაჯი არა გვაქვს. აპრილის
კდ, ქორონიკონს უფათ.

* ბოლო ორი სიტყვა წაშლილია მელნით.

ქ. ბატონო მარტყოფის მოურავო! მერე ამ არზით ასე რომ მო-
უხსენებია, ნაცვალის და უფროსი კაცები თქვენთან მიაყვანინეთ, ამ
შლედლისა და თავის რძლის საქმე კარგათ გაშინჯეთ და ისე შეა-
რიგეთ, რომ ერთმანეთში სადაოსა და სალაპარაკოს ნულარ გაუშ-
ცებთ; ერთმანეთს მოარჩინეთ, რომ აღარას ლაპარაკობდენ და აღარც
დაობდენ. სამართლიანის გზითა ისე გა[ა]რიგეთ. აპრილის 13, ქო-

რონიკონს უფთ.

მეფის ძე
ჯორჯი

534. არზა იოანე ჯავახიშვილისა ხვის თაობაზე მსაჯულის ოქმით და
პრეალე II-ის დამტკიცებით

1781 წ. 30 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8574. დედანი. დაზიანებული. ქალაქი:
21x8,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია მძი-
მე ან წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ჯ ა ვ ა ხ ი ს-
შ ვ ი ლ ს ი ო ა ნ ე ს.

ჩემი მამა და ბიძები რომ გაიყარნენ, საუფროსოდ ქ ვ რ ი შ ვ ი-
ლი მამცეს. ის ქვრივის შვილები სამად გაიყარნენ: ორნი ძმანი მე მემ-
სახურებიან და მესამე უფროსი ძმა ზ უ რ ა ბ ა კ ი არ მემსახურე-
ბა. აქ გაშინჯეთ იმის უმორჩილობა, რომ აღდგომას დღესაც არა
მნახა. ამას მეუბნება: ბატონმა ოქმი მიბოძა, შენ ჩემთან კელი აღა-
რა გაქვსო. და ეს ვერ შემიტყვია, რის დანაშაულის მიზეზით წამერ-
თვა ის კაცი.

ჩემო კელმწიფე, რადგან ჩემთან ყოფნა არ უნდა და თქვენც
ოქმი გიბოძებიათ, თქვენის ოქმის წინამდევობა არ შემიძლია, ჩე-
მი მამული დამიგდოს, თითონ საცა უნდა წავიდეს და ვისაც უნდა
ეყმოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. აპრილის 13, ქორონიკონს უფთ.

თაუში

საქართველოს მსაჯულთშეკრებულემა მოგახსენებთ ყორიასა-
ულბაშო ზ ა ზ ა ვ, ამ არზით ჯავახიშვილი რომ თავის კაცს ასე უჩი-
ვის, ამაზე ერთი იასაული აჩინე; როგორც მართებული არის, ის
თავისი ყმა ისე ამსახუროს და კიდევ დაუტუქსოს*. თუ სიტყვა

* აქ სხვა ხელით ჩამატებულია: „უმსახურობისათვის გადახდევინ“.

რამ ჰკონდეს, ჩვენს სამართალში მოიყვანოს. მაისის ღ, ქორონიკონს უფთ.

ბეჭედი: ეამი ესეცა წარვლის.

[ქ. ჩვენ, მე ფ ე] ი რ ა კ ლ ი, [ამ ოქმს ვამტკი]ცებთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ქედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ე რ ე კ ლ ე.

535. არჯა ზაალ დავითიშვილისა მამულის თაოგაჯე დარეჯან დედოფლის ოქმით

1781 წ. 15 მაისი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 434. დედანი. ქალაღი. 21×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ოქმის თარიღი მდღარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან ჩემის ხემწიფის დედოფლის ქირი ზ ა [ა] ლ დ ა ე თ ი შ ვ ი ლ ს მოსცეს. მერე ამას მოვახსენებ მათს სიმალღეს: თქვენი წყალობა ერთი პატარა სოფელი მაქქეს გ ო გ [ა] ს ა სომხითში, ო ფ რ ე თ ზ ე ახლო არის. და ამ წყალობას ვითხომთ, ერთა ოქმი მიბოძოთ ს ო ლ ო მ ო ნ მდივანბეგზედ, რომ ოფრეთელები-საგან იმ სოფლის სამზღვარი გამირჩიოს რომელთაც იცოდენ, იმ სოფელს გარეშემო სხვა სოფლებიც გახლამსთ და ყველა თავ-თავის სოფლებს არჩევენ და მეც თქვენის წყალობით ჩემი მამული გავარჩიო და იმ გზით მოუარო. მაისის იე, ქორონიკონს უფთ.

თაეში

ქ. დედოფლის დარეჯანის კეთილად სახსენებლო მდივანო ს ო ლ ო მ ო ნ, ამ ზ ა [ა] ლს რომ მოუხსენებია, ოფრეთელთ გაურჩევი-ნე, რომელიც ამისი სოფელი იყოს, უჩვენონ. მაისის იღ, ქორონიკონს უფთ.

ბეჭედი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ.

536. არჯა ივანესი ყმოგის თაოგაჯე ანტონ კათალიკოსის ოქმით

1781 წ. 6 მაისი

ესსა. ფ. 1448. საბ. № 5126. დედანი. ქალაღი. 33×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლისა საქართველოს პატრიარქის მეფის ძის ქირი ტყვეობიღამ მოსულს კაცს ი ვ ა ნ ე ს მომცეს.

მერე ჩემო ხემწიფევე, პატარა დავიკარგე. შვიდს ალაგს გამყო-
დეს. მრავალს ალაგს თათრობა დამპატიეეს. მრავალი ტანჯვა გამო-
ვიარე და არც რჯული ვგმე და არც სარწმუნობა.

მოველ და თავისუფალი ვიყავ. თქვენს სიწმინდეს აზრი მოვარ-
თვი. და ამ პირობით ეკლესიას ვეცმე, რომ ქალაქს იქით არსად წავ-
სულიყავ და ჩემის შეძლებით მემსახურა.

ახლა კოლიაშვილი მოსულა და მეუბნება, რომ უნდა აი-
ყარო და მოხისს უნდა წახვიდეო. მე ჩემის ძმებისაგან გამოსუ-
ლი ვარ. მართალია, ძმები მყავს, მაგრამ გაყრილნი არიან ჩემგან.

ჩემი აქედან გასვლა არსად იქნება. თუ ინებებთ და თქვენს
კარზედ მიახლებთ და გამაძლებინებთ, გიახლებ; და თუ არა, ჩემის
შეძლების გვართ გმსახურებ და აქ ვიქნები და თუ მოწყალებას
მოიღებ, ხომ ასე კარგი; და თუ არა, მრავალი ბოროტიც მომაგოთ და
თქვენის რისხვით დამსაჯოთ, მე იქ ვერ წავალ.

თაეში

ქ. ყოვლისა საქართველოს პატრიარხი, მეფის ძე ანტონ-
ნი გიბძანებ, რომელნიც ჩვენნი მოსაქმენი ხართ! მერმე ეს მოხი-
სელი ივანე, რადგან ტყვეობიდან მოსული არის, ამასთან უბრალოდ
საქმე არავი[ს] აქვს და არც ამისი მოხისს მისულა არ იქნება, რად-
გან ამისი ნება არ არის. და ამისი ძმები კი უნდა მივიდნენ და მო-
ხისს დასახლდენ. და ეს ივანე აქ, ქალაქში, უნდა იყოს. და რომე-
[ლი]ც ამისგან შეიძლება, ჩვენ გემსახუროს, სხვას კაცს არავისა
აქვს საქმე. რომელიც ამას უბრალოდ შეაწუხებს ვინმე, დიდად უწ-
ყენთ. აღიწერა მაისის ვ, წელსა ჩღაა.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი.

537. არზა ჯაალ გურამიშვილისა მამულის თაოგაჯა
დარაჯან დედოფლის ოქმი

1781 წ. 7 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. № 176. დედანი. ქალაღი. 20,5X15 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი. ოქმის თარიღი მცდარო
უნღო იყოს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე-დედოფლის ჰირი მათ მონას-
ჯურამიშვილს ზაალს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ: ასემც თქვენს ორგულს გაუქირდება,
როგორათაც ობლობით მე საქმე მიქირდეს, ჩემო ხელმწიფევე. მრავ-

ჯალჯერ მათს სიმაღლეს მეფეს თავი ვაწყინე და არა მეშველა რა; ლამის ჩემ[მ]ა სახლის კაცებმა სულიან-ხორციანათ დამკარგონ. მე მომიხსენებია, რომ ეგენი მე არ მაცოცხლებენ.

მე თქვენის მოწყალებით, თქვენს საფარველს ქვეშე გაზრდილი¹ ვარ; აქავ თქვენს კარზედ გდებით სულს ამოვირომემ და მე ჩემი მამული, როცა იქნება, მოუკლავს არ გამიშვებს. ის მამული თქვენთვის სახასოთ დადევით, ჩემი წილი მამული ღმერთმან თქვენ მოგახმაროთ. და იმათ უსამართლოს ნურას აქნევინებთ ჩემთვისა.

და ან ერთი კაცი უჩინეთ თქვენი, რომ ჩემის ყმიდამ და მამულიდამ სწორეთ წილს აიღებდეს; და როგორც სამოურაოს რიგია, ისე აიღებდეს; მოურავი დაუყენეთ და ისე იმსახურეთ; ან ერთი გზა მომეცით რამე. ღმერთი შვილებს გიცოცხლებს, მიშველეთ რამე.

მაისის ზ, ქორონიკონს უმთ.

თავში

ქ. ჩვენო ღეთის წყალობავ. შვილო გიორგი, ამ ზა[ვ]ლს და მის სახლის კაცებს სამართალი უსაჯეთ; ბატონი წამლის დაღევეას აპირებს და საჩივარი არ იქნება. თქვენგან, დიად, იმედი მაქვს, რომ კარგად გასინჯავთ და სამართალს უსჯით. დიად, მადლობელი ვიქნები, რომ ესენი გა[ა]შველოთ. მაისის ვ, ქორონიკონს უმთ.

მეტად წუხს და შფოთიცი რად გაქვსთ, და მადლიცი არი ამათი გაშველება.

ბეჰელი: დ ე ლ თ ა ლ ი დ ა რ ე ჟ ა ნ .

538. არზა დიმიტრი ნუშიაქანსაჰისა ყმაზის თარგაჰ

პრაქლე II-ის ოქმით

1781 წ. 8 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 20. საბუთი № 13. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[15 V] ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ქირი მოსცეს ე შ ი კ ა ლ ა თ ბ ა შ ს დ ი მ ი ტ რ ი ს ა . ბედნიერს კალთას კოცნას მოვახსენებთ.

მერმე თქვენის ბძანებითა ქ ა პ ა ლ ა ს რომ წაველ, კოშკები. სახლები სულ დაქცეული იყო, თქვენის ღოვლათითა კოშკებიც გა-

¹ გასდილი.

ვაკეთე და ციხეში საბლებიცა. ახლა აქ გაყრაზედ გიახელით და აქედამ კაცნი ავყარე და ჭაპალას დაეყენე.

ჭაპალიდამ რომ გიახელით აქა მაისის ექვს[ს]ა და შამშადილოში რომ ჩვენი კაცნი გახლავან ამირლუ, იმათგან ხუთი კომლი კაცი აყრილიყვნენ და აქ თავეთს მკვიდრს მამულზედ მოვიდნენ. სულთნის კაცნიც გიახლნენ აქ და სულთნის წიგნიც მომიტანეს. მე ამათ ას კომლს კაცს ვედავებოდი და ვთხოვდი და იქიდან ხუთი კომლი კაცი ჩემი მკვიდრი ყმა მომივიდა თავისის ნებითა და იმათაც ისევ უკანვე მთხოვს.

თქვენგან ამ წყალობას მოველით, რომ მანამდისინ მანდ გიახლებოდეთ, მანამდის ან ოქში არ უბოძოთ და ან იესაული, ჩვენც მანდ გიახლებით, თქვენს წინ გვალაპარაკეთ. თუ ჩემი მკვიდრი ყმა იყოს, ხომ თავეთს მკვიდრს მამულზედ მოსულან; თუ არადა, იმისი ყმა იყოს, ისევ იმათვე უბოძეთ. მაისის ზ, ქორონიკონს უფთ.

ჩემო ხელმწიფე! ეს კაცნი რომ მოსულან, ხომ მოგეხსენებათ, რომ ჩემნი იყვნენ და თქვენც ისე ბძანებდით, რომ ჯერ ყველა ერთათ [16] მოსრულიყვნენ. ახლა ამათაც ერთი გაკითხვა გვადირსეთ.

თაჟში

ჩვენი ბძანება არის ქაიხოსრო ნახუცრის შვილო! მერე შამშადილიდამ რომ ელის კაცნი აყრილიყვნენ და ეშოკალას-ბაშს დიმიტრის მოსვლოდნენ, იმათი აყრა და შამშადილში მისხმა რომ გიბძანეთ, ჩვენ ასე არ ვიცოდით, ეგენი თურმე ჩვენის დის მზითვენი ყოფილან.

როდესაც ნადირ შამ ქართლი სანატრელს ბატონს მამა ჩვენს უბოძა, ეგ ახლა მოსული თათრები თუ მაშინ აქ სახლებულან და ბატონს მამა ჩვენს მზითვად უბოძებია, მზითვევი არას რჯულში არ წაერთმევა. მაგათ ჯერ ნუ აპყრი, მანდაე იყვნენ. თავეთის ნებით აყრილან და მოსულან, ძალათ ხომ არავის მოუყვანია. მასუკან გაესინჯავთ სამართლიანის გზით და ერთს მხარეზედ დაეყენებთ. მაისის მ, ქორონიკონს უფთ.

სულთნის კაცნიც აქ წამოასხი და ეგ მოსული თათრებიც და აქ სამართალში ვალაპარაკებთ და მაგათს საქმეს გარდავსწყვეტთ, ჰ[ა]ლბათ, ჰ[ა]ლბათ. მაგათი აქ მოუსვლელობა არ იქნება, უნდა მოვიდნენ და ჩვენს სამართალში დადგნენ. ალი სულთანის კაცი მირზა იბრეიმ და იმისი ამხანაგი ორნივ აქ უნდა

მოვიდნენ.

539. არჯა იაკოზ და ბერი ფალავანდიშვილისა მამულის თაობაზე

პრეპლე II-ის ოქმით

1781 წ. 25 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3634. დედანი. ქალაღი. 22,5x12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი ფალავანდიშვილს იაკოზსა და ბერს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ მათ სიმაღლეს და ამას გევედრებით, რომ ჩვენს მამებს ჩვენის მამულის გარჩევა აღარ დასცალდათ და თქვენი ჳირის სანაცვლო შეიქნენ. და ახლა ჩემი სახლის კაცები მძლავრობითა და უსამართლოთ სასახლესა და საყდარს მედავებთან.

ამას გევედრებით, რომ ჳაალ დავითიშვილზედ ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ: საცა ჩვენი მამული იყოს, სამართლიანის რიგით გამოგვირჩიოს, ან ერთმანერთში მოგვარიგოს სახლისკაცები; და თუ არადა, ამილახვართან სამართალში გვალაპარაკოს ჩვენ და ჩვენი სახლის კაცები. ის სასახლეცა და ის საყდარაც ნასყიდია. იმაში ჩვენ სახლის კაცს ხელი არა აქვს. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. მაისის კე, ჳორონიკონს უფთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის დავითიშვილო ჳაალ! ამ არზით ფალავანდიშვილს იაკოზს და ბერს რომ ასე მოუხსენებია, სამართლიანის საქმით შენ გაურიგე. ამაზე ბეჯითი იყავ. მაისის კე, ჳორონიკონს უფთ.

ქ. თუ გაპირდეს, ამილახვართან მიიყვანე და იმან უსაჯოს.

ბეჳელი: ქნარს მიეგმს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს. ერეკლე.

540. არჯა ოპრომვაღლიშვილის კვირვისა ღლის თაობაზე

ამილახვარ-მდივანბეგის იხსას ოქმით

1781 წ. 10 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 182. პირი. ქალაღი. მხედრული. აგრეთვე საბუთი № 247.

[131] ღმერთმან ბატონის ამილახვარ-მდივანბეგის ჳირი დვანელის ოქრომქედლიშვილის ჳვრივსა და ობლებს მოსცეს.

ჩემო ხელმწიფევე, ჩვენი თავი და ყმა და მამული ხომ თქვენ მოგაბარათ და მაინც ვალი გაქვსთ. ქართლის სარდალი ბძანდებით, ჩვენის ყმისა და მამულის ამბავი სიყრმიდგან თქვენ უკეთ მოგესენებათ, რისაც მქონებელი ვყოფილვართ. შარშან მერგებოდა ორმოცი კოდი ბარა და თათუზამ წამართვა, არა დამანება რა ჩემის მამულიდამ და წრეულაც სულ იმას წაუღია ჩემის მიწებიდამ. მოგეხსენებათ, იმას იმ ქვეყანას ერთი კვამლი ორათ გაყრილი ნოზაძე ყვანდა, ერთ წეკია ყვანდა. ახლა შალიკას შვილის მამული უშო[ვ]ია, როდის ვედავები, ნახევარი დვანი ჩემია; და თავისი მძლავრობით შიგ აღარ მაროვინებს.

ღმერთი მეფეს გიცოცხლებს და გიდღეგრძელებს და გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმის წყალობა ცხილვანის მამასახლის[ს]ა და ერთს თქვენს აზნაურშვილზე გვიბოძეთ, რო[მ] შარშანდელი და წრევანდელი ბარაც გამომირთვან და ჩემი მამულიც მოსწრებულს კაცს გაარჩევინონ. იმისის ხათრით ნებით არაეინ რას ამბობს, თქვენათ სადღეგრძელოთ. ივნისის ი, ქორონიკონს უამთ.

თავში

ამილახვარ-მდივანბეგის სიკეთით სახსოვარო გლახაზე დგინიძევე, მერე ქცხინვალის მამასახლისო! ხვითებიდამ ვინცაეინ დვანელი კაცი არიან, წაასხი დვანს, რაც ამ ოქრომკედლისშვილის მამულები იყოს, ღეთის წინაშე სწორეთ ათქმევინე. და რაც ამისი ღალა იყოს და ან ამისის ყმის მამულისა, სულ მთლათ გამოურთვი და მოაბარე. გაურიგებლობა არ იქნება. თუ რომ თეიმურაზ ფავლენის შვილს შარშანდელი ღალა წაუღია ან წლევანდელი, ისიც გამოურთვი და მოაბარე.

ვისაც სიტყვა ქონდეს, აქ ჩვენთან სამართალში მოვიდეს.

541. არზა ავთანდილ ბაგალაშვილისა ვალის თაოგაზე

არეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 29 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd. 440. დვანი. ქალაღი. 21x17,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახვარია წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

ქ. ღმერთმა ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათ მიწას ბაბალას შვილს ავთანდილას.

ღმრთიან და თქვენის სამართლით ჩემი ახისა პატრონი შევიქე-
ნი ამირალას შვილისაგან და თამასუქის ზურგზედა ხელი
მამაწერინეს, თავნი და სარგებელი მამებარა, თამასუქი ბათილი გა-
ნახდევიინეს. ახლა ამირალას შვილი სამართალს არ დასჯერებია, არ-
ზი მოურთმევეია და ოქმი გიბოძებიათ, თეთრი უკანვე გამოართვიო.
მაძაჩემს იას[ა]ული ჩასდგომია ბიაბარუბასა უშერება.

წყალობას ვითხოვთ: ეს თეთრი სამართლამდისინ ჩემთან იყოს;
თუ მე გავმტყუნდე, ეს თეთრიც და ერთი ამდენი თეთრიცა სხვა
მეტი ამირალას შვილსა მივცე და თქვენ ორკეცი ჭარიმა მოგართვა.

და თუ ის გამტყუნდეს, ეს თეთრი ხომე ჩემი იქნება და ამტო-
ლიც კიდევა სხვა მამცეს, რომე რე[ა] თვე არის! ასე მტანჯავს და
მაცოდ[ვ]ილებს. და თქვენ ორკეცი ჭარიმა მოგართვას, რომა უბ-
რალთ თავს გაწყენს. უსამართლოთ თეთრს ნუ გამოართმევიინებ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამირალას შვილის გულისას ნუ გამხდი.
თიბათვის კთ, ქორონიკონს უფათ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ზაალ და ვითის შვილო! მერე
შენ რომ ბაბალაშვილზედ მოასილობა გიბძანეთ, რომ ორმოცი თუ-
მანი რომელიც ამირალაშვილისაგან მიჰბარებოდა, ის უკანვე გამო-
გერთმევი, თუ ის ორმოცი თუმანი გამოგერთმევიოს ბაბალაშვილისა-
თვის, ახლავ უკანვე მიუბრუნე და ბაბალაშვილს მიაბარე. და თუ
არ გამოგერთმევიინოს, ნულარ გამოართმევე. ეს ორმოცი თუმანი სა-
მართლამდის ამ ბაბალაშვილთან უნდა იყოს. და თუ ამირალაშვილს
სამართალში ლაპარაკი უნდა, როგორც ამ არზით ბაბალაშვილს მუ-
ჩაღვა დაუდვია, მაგანაც ამისთანა მუჩაღვა დადვას და სამართალში
ისე შემოვიდეს. მთიბათვის ლ, ქორონიკონს უფათ.

ქ. ბაბალაშვილი უბრალთა, ამას საიასაულო არ ეთხოვბა; ასე
იცოდე, ვისაც ბრალი ექნება, საიასაულო იმას გამოერთმევეა. ჩვენი
ოცი თუმანი ჭარიმა კი ამირალაშვილს გამოართვი.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დაეით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

542. არზა გორალაზისა სამოვრის თაოგაზე ვრეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 4 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 492. დედანი. ქალაღი. 33.5x12 სმ. მხედ-
რული. განვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია მძიმე, წერტილი და ორ-
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მისცეს ერთობ გო-
რელებს.

¹+ რომე.

ამას წინათ ამ საქმეზედ კიდეც არზა მოგართუით, რომ ჩვენის საქონლის საძოვარი კარალეთის ბოლოდამ დაქვირილი, რომ ჩვენ და ერისთავიანთ საქვეყნო სამანიც გვიზის, იქილამ გორის წისკვილებამდინ ალა პაპაშვილს პაპას უქირავს; ზოგს თითონა ხნავს და ზოგს სხუათ ახუნევიანებს. და ლალას თითონ იღებს.

ღმერთმან განაძლიეროს თქვენი მეფობა. ემირობა შეიქნა, თქვენის დოვლათით ოთხ-კუთხი სოფელი აშენდა, და ზოგიც შენდება. და რაც ოთხფეხი საქონელი გვეყავს, აღარა კაცმა თავიანთ მამულში აღარ გვაძობებინა. და ჩვენის საქონლის საძოვარი ეს არის.

მოგახსენებთ, ყოველი კაცი ოთხ-ფეხის საქონლითა ვცხობრობთ. ამდონი თქვენი წყალობა იყოს, მთელი გორი, დიდი თუ მცირე, ერთობლივ გევედრებით, რომ ჩვენი საძოვარი ჩვენვე დაგვნებდეს. ამისი შოვნა არას გორელის კაცისაგან არ იქნება, თორემ იმდენი ღმერთმან გამარჯვება მოგცესთ, რამდონს გორელს კაცს თვალი ექიროს, თუ გაიციემოდეს. და წლევანდელის ღალის[ა]ც ნება თქვენი აღსრულდეს. მაისს იგ, ქორონიკონს უფათ.

მე, ხითარაშვილი ზურაბა; მე, ანდრიაშვილი თომაქ; მე, გობროანთ იოსება.

მე, იოანე პენტელაშვილმა, ამ არზის პირი ვნანე და გარ[დ]მოვსწრე. მაისის კმ, ქორონიკონს უფათ.

თაეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, პაპა მწერალო! მერმე ამ არზით გორელები რომ ასე ჩივიან, ეგ მამული თუ ძველთაგან საჯნავი ყოფილა და ან ბეთალმანი ყოფილა ვისიმე, ამას წინათ რომ შენ მოგეცით, შენივე იქნება.

და, თუ ძველთაგან საჯნავი არა ყოფილა და საქვეყნოთ საძოვრათა ჰქონოდესთ და შენ ყალათათ გაგიშინჯებია და ისე გამოგირთმევია, ჩვენ იმ მამულს ვერ გავცემთ და გორელებს ვერ გამოვართმევთ. ის მამული ისევ უნდა დასდვა და ლალაც ჩვენთვის უნდა აიღონ.

დიასამიძე მინბაშო იოანე, ეს ასე გაარიგე. კათათვიანდ, ქორონიკონს უფათ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაჯთ მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-ერეკლე.

543. არზა იანე გარათაშვილისა მამულის თაობაზე

არეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 4 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 22. პირი. ქალაქი მხედრული.

[17 V] ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი იესეს მომცეს. იორამ გიხლათ, წყალობას ვითხოვ — რაც ჩემი წილი პური აქვს მოაცემიონოთ და ეს სამართალი მიბოძოთ, რომელიც საქართველოში დადებულია; და მეც განაჩენი ხელთ მიქირავს. თეიმურაზ მდივანბეგს და ერთს მდივანს უბძანოთ თახნის შვილი ზაზაც გაისარჯოს, მეზობლის სოფლებიდან ერთს დღეს ოროლი კაცი გამოიყვანონ, გლეხმა კაცებმა მიწები შეაფარდონ, ოცის დღის მიწაში ერთს მე გამოვარჩევ, როგორც [18] უნდოდეს: მერმე შუა გავგიყონ, ერთის მხრით მე მომცენ, ერთის მხრით — მაგას.

აგრევე სახლები რაც სამართალმა მისცეს, ლმერთმან მოახმაროს; ერთმანერთთან არეული მიწები აღარ გვქონდეს, შფოთი არა მოუხდესთ რა ჩვენ შემდგომად. რაც ღვთისა და თქვენი სამართალი მელირსება, ყველაზე გმადლობ. თუ ეს ჩემი მოხსენებული, მოსამართლენი ვერ მოიცილიან, რომლისაც თქვენი ნება იყოს, იმათ უბძანეთ. იენისის იბ, ქორონიკონს უფთ.

თავში

ჩვენ მაგიერად მდივანბეგს თეიმურაზს, ნაიბ ეშოკალაბაშყორიასა ულბაშს ზაზას და მდივანს სულხანს ასე უამბეთ. მერმე ამ არზით იესე მდივანს რომ ასე მოუხსენებია, იესე და იორამ თქვენ გაარიგეთ. და როგორც ამათი სამართალი გადაწყვეტილიყო, ორნიც იმაზე დააყენეთ. კათათვის დ, ქორონიკონს უფთ.

544. არზა ელიზბარ ღვთისმშობლისა შვიის თაობაზე

არეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 11 ივლისი

საქართველოს სიძველენი ტ. II, ე. თაყაიშვილის რედაქტორობით, 1909 წ. საბუთი № 463.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის [ჰირი მოსცეს] დავათი შვილს ელიზბარს.

მერე ეს მოხსენდეს მის უმაღლესობას: ჩემი ბიძები და მამაჩემი უბატონოდ გაყრილან. ტ ა ტ ი ს შ ე ი ლ ი ბ ა ლ ა თ ა რ ნ უ ლ შ ი მამაჩემს რგებია. ნეტარად ხსენებულს დიდს ბატონს სწყენია, რომ უჩემოდ რად გაიყარენითო. ის ტატიშვილი გასამყრელოში აუყვანია. ერთი იმ ტატიშვილის განაყოფი ბიძა ჩემებს, და ვ ი თ ს და ე დ ი შ ე რ ს, ნახევარს წილში მამიჩემისათვის მიუციათ.

მამაჩემი თქუენს წინა რომ თქუენის ჭირის სანაცვლო შეიქნა, მე ობოლი გახლდი. ბიძაჩემმა გ ი ო რ გ ი მ მესამედში მე მამცა. ერთს ჩვენს გლებს კაცს მესაფლავობის მეტი არა ეღდა რა. ჩემი და ზიძის ჩემის გიორგის სანახევრო იყო, ის ნახევარი აზნაურშიელა მომცა, სხვაც უბრალო კაცნი და ბეითალმანი მომცა.

ჩვენ ერთმანეთში წიგნი გვაქვს დაღებული, ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი ს ა გ ა ნ გარიგებული ა მ ი რ ი დ ო ს ა გ ა ნ, რომ რაიცა თქუენგან ბალათარის წყალობა დაგვმართოდა, მასუკან იმათ ისევ თავიანთი მამულები უნდა იმათვე დანებებოდათ. ახლა და ვ ი თ ი შ ე ი ლ ს ზ ა ა ლ ს თქუენთვის მოუხსენებია და იმისთვის გიბოძებიათ ნახევარში. რაც მე გირავოსავეთ მეჭირა, არც იმას მანებებს და არც ჩემსას მანებებს.

წყალობას ვითხოვ, რომ რაც ჩვენ ერთმანეთში წიგნი და პირობა გვაქვს, თქუენის ბძანებით, ისრე აღსრულდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. ივლისის ი, ქორონიკონს უფთ.

თავში

ქ. საქართველოს მსაჯულთშეკრებულება მოგახსენებთ, ბატონო ამილახორ-მდივანბეგო ი ე ს ე, მერე ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის, ესენი თქვენთან ალაპარაკეთ და სამართალი მიეციეთ. და თუ რომელმანმე თქვენის სამართლის უარშიობა დაიწყოს, თქვენ განაჩენი მიეციეთ; და რომელსაც თქვენი სამართალში არ დაუჭერებია და აქაც ის გამტყუენდება, განწესებისაებრ გარდახდეს. აღიწერა ივ-

ნისის ია, ქორონიკონს უფთ.

ერეკლე

დივანბეგი

ქაშა ეს
ეცა წარვლის

ქ. ჩვენ, მე ფ ე ი რ ა კ ლ ი, ვამტკიცებთ.

ერეკლე

**545. არზა კოზმან ბარძინისა ეკლესიის უემოსავლის უხსანება
ერეკლე II-ის ოქმით**

1781 წ. 7 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4596. დედანი. ქალაღი. 20,5X10,3 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად აღგილ-აღგილ ნახმარია წერტალი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მათს მლოც-
ველს კოზმან ბერძენს მოსცეს.

თქვენმა უმაღლესობამ მიბრძანა, რაც ეკლესიას თავისის ყმი-
დამ და მამულიდამ შესავალი აქვს, ჩვენ უნდა მოგვხსენდებოდესო.
ეს ბძანება ჩემთვის, დიად, კარგი წყალობა არის; რომელიც თქვენს
უმაღლესობას ენებოს, ის ეკლესია თავისის ყმითა და მამულითა და
ჩემი თავიც იმას მიაბარეთ; თვალი და ყური დაიჭიროს, რომელი
ყმა როგორ ემსახურება ან ეკლესიას და ან მე, იქაური უემოსავა-
ლიც და ხარჯიც მოგხსენდესთ. აგვისტოს ზ, ქორონიკონს უფთ.

თავში

ქ. წმინდის გიორგის ეკლესი[ი]ს მოურნევ, ეს კოზმან და ამისი
მამული შენთვის მოგვიბარებია. თუ ალავერდელი იყოს, იმას მი-
ვაბარებდით; მაგრამ რადგან ალავერდელი არ არის, შენთვის მოგვი-
ბარებია, თვალი და ყური გეჭიროს. რაც ამისი მოსახსენებელი საქმე
იყოს, შენ მოგვახსენებდე; რომელიც ამისი ეკლესი[ი]ს ყმანი უარ-
შობდენ, მამულებზედ ხელი უნდა აიღონ. თუ ეკლესიას კი არას
არგებენ, ეკლესი[ი]ს მამული რათ უნდა ეჭიროსთ. მარიაძობისთვის
ზ, ქორონიკონს უფთ.

ამას დავით მღივანი ამბობდა, რომ ესენი ხოდაშნის მოუ-
რავს ბარებიანო, მაგრამ ჩვენ ასე გაგვიგონია, რომ ალავერდელს
ბარებოდეს. ეგების წიგნი იყოს მანდ ან მახსოვარი იყოს ვინმე,
შეგვატყობინეთ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

546. არზა გოლგაელისა ყმის თაოზაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 20 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1449. საბუთი № 2560. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან უკეთილმსახურესისა და უმაღლესისა მეფის ქირი
მოსცეს მათს სამარადისოდ მლოცველს ბოდბელს.

ჩვენს მოწყალეს მოხსენდეს: ოთხიოდე ფეიქარი სომეხი ეკლესიის ყმაში არის, ზოგი თქვენი სიმაღლის ყმა, ზოგი სხუათა მობარებული. დღეს ყრიან ს ი ღ ნ ა ღ ზ ე დ მისაყვანად.

თუ თქვენგან საწყენი არ არის, წყალობას ვითხოვთ, რომ არ აგვიყარონ; წელიწადში ამათგან ერთი-ორი შაური სანთლის ფასი ეკლესიას ერგოს, თქვენად სადღეგრძელოდ. თუ არადა, ნება თქვენის სიმაღლისა აღსრულდეს. ამ თავის წყენაზედ ნუ გავვიწყრებით. აგვისტოს იჴ, ქორონიკონს უფთ.

რომელიც თქვენის სიმაღლის სამსახურია აქა და მეც გამსახურებენ და უმსახურიათ.

თავში

ქ. ბატონო ქიზიყის მოურაო! ღმრთის გულისათვის ამ ფეიქრებს ნუ აყრი, რომელიც ყოვლად სამღუდელოს ბოდბელს მოუხსენებია. ყოველს სოფელში თითო-ორი ფეიქარი არის შესამატი ამის სოფლისა. ამათი აყრა არას გზით არ იქნება. აგვისტოს კ, ქორონიკონს უფთ.

ქ. თუ ფეიქრები არ არიან, იმისი კი არ ვიცით.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

547. არზა მურსაყული აღასი გამოსახულის თარგამაჯი

მარტალი II-ის ოქმით

1761 წ. 31 აგვისტო

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 52. საბუთი № 82. პირი. ქალალი. მხედრული.

[72 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათ მონა მ უ ღ ა ღ ნ ო ს მ უ რ ს ა ყ უ ლ - ა ღ ა ს¹.

ჩემო მოწყალევ კელმწიფევ, ჩემი მოხსენება ეს არის. კიდევ შოგეხსენებათ, რა ამაგი გამიწევია, თორმეტი ნოვით ხ რ ა მ ი ს სახნავი ამიყვანია ა ღ გ ე თ ი ს გამოღმამდისინ, იქ დაგვითვისავთ ჩალთუქი, პური, ქერი და ბამბა.

ახლა თქვენის ბედნიერის კელმწიფის სიძე დიმიტრი ეშიკალაბაშს² კაცი გამოუგზავნია ჩემთან, ასე რომ ის მიწა ჩვენია, იმისი ღალა ჩვენ უნდა მოგვბარდესო.

¹ მურსაყული აღასაგან. ² ეშიკალაბაში.

ახლა ჩემო ხელმწიფევე, ჩემი ვედრება ეს არის. შიში მაქვს თქვენი ბედნიერის კელმწიფის დისაგან — თუ ღალა მივსცე, ხვალ და ზეგ ჩემზედ გამიწყრებით. ამისთვის უმდაბლესად ვაცხადებ: ერთი ოქმი გებოათ, რომ საქმე არავის ქონოდეს ჩემს გარდა იმ მამულში. [73] დაეთესოთ, რაც ღმერთმან მოგვეცეს მოსავალი¹, აგკრიფო, თქვენის ბედნიერის კელმწიფის სარქარს ჩავაბარო. ამ მოხსენებისათვის ნუ გამიწყრებით. მარიამობის კდ, ქორონიკონს უფო.

თაეში

[72] ჩვენი ბძანება არის დიმიტრი ეშიკალაბაშო! რას წამს ეს ბრძანება მიიღოთ, მაშინ ასე გეუწყოსოთ. ამ მულანლოს მურსაყულა ალა² ამ არბით რომ ჩივის, შენ იმ მამულში საქმე არა გქონდეს, რომელიც ჩემგნით არის ნაბოძევი — ხრამის სახნაეილამ მოკილებულა ნოვებით გაყვანილი ალგეთის გამოღმამდისინა და ფალუტტულოილამ ქვემოთამდინ — ამ მურსაყული ალამ, საიღამაც მ[ო]უნდეს კაცების წამოყვანა, წამოასხას იმ მამულში, დაათესეინოს პური ქერი, ბრინჯი. ბამბა და იმისი გამოსავალი ღალა ჩვენს სარქარს მობარდეს. და თქვენც ამ ბრძანებას ნუ მოუშლით. აგვისტოს ლა, დღესა, ქორონიკონს უფო.

ერეკლე

548. არზა ივანე მაღალაშვილისა გამოსავლისა თაოგაზა
ანტონ კათალიკოსის ოქმით

1781 წ. 5 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 8840. დედანი. ქალაღი. 20,2x10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონის კათალიკოზის ქირი მოსცეს მაღალაშვილს ივანეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს: ახმეტაში გახლივარ მეც და ჩემი სახლის კაცებიცა. მოგხსენებ[ა]თ, რომ არც მამული გვაქვს და არც ერთი სახლის ალაგი. ასეთი ყალაყო ვარ. მემკვიდრე[ე]ბთან გამი აიღეთო, ამას მეუბნეშთან: დაკარგვის მეტაილაჯი აღარა გაქვსთო.

ღმერთი მეფეს ერეკლეს გიღმეგრძელებთ, დავით მღივანს მიმბარეთ, რომ ეგების არ დავიკარგოთ. თუ ხიზნები გაიღე-

¹ მოსავალსა. ² ალამ.

ბენ, მეც გამაღებინოს; და არადა, მემკვიდრე[ე]ბთ[ა]ნ არ შავგი-
ძლიან ვაღება. ამისი სამართალი გვაღირსეთ.

აღიწერა მარიამობის ით, ქორონიკონს უმათ.

თავში

ქ. მდივანო დავით! ამ არზის პატრონი მაღალაშვილი ივანე —
ჩვენი ყმა, რადგან უმამული არის და ახმეტას სახლობს, თქვენთვის
მოგვიბარებია. თვალყური გეჭიროს, რომ უბრალოთ არავეინ შეაწუ-
ხოს და გამოსაღებში თუ ხარჯში ძალა არავეინ დაატანოს. სეკდემ-
ბერს ე, წელსა ჩღბა.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ნ ი.

549. არზა ალაგ ხარაგოჯიშვილისა მამულის თაოგაჯუ ერეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 6 სექტემბერი

ხელნაწერა ინსტიტუტი. Hd 5250. დედანი. ქალაღი. 27,8×11 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტი-
ლი. შდრ. 1781 წლის 13 იანვრის არზას.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ყ ა რ ა გ ო-
ზ ი შ ვ ი ლ ს ა დ ა მ ს.

ქ. მოგეხსენებათ ავის დროს მიზეზით კახეთსა გხლებივართ და
რაც არაგვზედ ჩვენი მამული იყო, თქვენ გვიბოძეთ და ოთხი სა-
კომლო ჩვენი მამული მიბარებით გ რ ი გ ო ლ ა შ ვ ი ლ ს ეჭირა და
ალარ გვანებებდა. სანატრელს ბატონისშვილთან ვიჩივლეთ შარშანს
წინ, მსაჯულებიც იახლო და სამართალი გვიყო. და სამართლით
ჩვენგან მიბარებული მამული ჩვენვე დაგვჩა, რომ განაჩენი კელთ
გვიჭირავს.

ქ. კიდევ ბატონისშვილის ოქმი გვაქვს შარშანდელის ღალისა,
მაგრამ არ დამანება და წელსაც სამნი ძმები მომიხდნენ. თოფის
იარაღით მოსაკლავათ იწიეს ჩემზედ, რაც იმათ მიყვეს, სირცხვილით
რომელი ერთი მოგახსენო.

ქ. ჩემო კელმწიფევე, ერთის იასაულის წყალობა გვიყავით, ჩე-
მი მამული და ღალა გამომირთოს. თუ სიტყუა აქვს კიდევ, სამარ-
თალში მელაპარაკოს. სეკდემბერს ვ, ქორონიკონს უმათ.

ქ. ჩვენი ბძანება არის მოურავის შვილო გოგიავე! მერე რო-
ვორც ამ არზით უთხოვნია, თავისი მამულის ღალა გამოურთვი და-
მოაბარე. და თუ ქეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენ-
ნოს. ენკენისთვის ვ, ქორონიკონს უფთ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

550. არჯა დავითგარეჯის წინამძღვრისა კურის შახსახა
კაუშიკიჩაუ იოანე აბაშიძის ოპიით

1781 წ. 20 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 461. დედანი. ქალაღი. 17X11,5 სმ. მხედ-
რული. აქა-იქ წერტილი და ორწერტილი.

მათს ბრწყინვალებას აბაშიძეს ბატონს იოანეს* მა-
თი სამარადისოდ მლოცველი დავითგარეჯის წინამძღვარი უფლისა-
მიერსა მშვიდობასა, ლოცვასა და კურთხევას მოვახსენებ.

მერე რომელიც თქვენი წყალობა პური გვაქვს გაჩენილი, თქვენ
გებძანათ, წაიღევითო. ბერი გავგზავნე და უბარათოთ არ მიეცა.

ამ წყალობას ვითხოვ, ერთი ბარათი მიბოძოთ, როსცა კაცი
გამოგზავნო, მოსცენ და ტყუილად არ გამოაბრუნონ ცარიელი. სეკ-
დენბერს კა, [ქორონიკონს] უფთ.

ქ. იასე სეფაშვილო! დავით-გარეჯის პური რომ არის
ქოდალს ათი კოღი, ის მოართვი. ენკენისთვის კვ, ქორონიკონს.
უფთ.

ბეჰელი: მონა ღთისა ქეშიკიჩაში აბაშიძე იოანე.

551. არჯა შიოზ სახვარალიძისა ვაჟულის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოპიით

1781 წ. 28 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3018. დედანი. ქალაღი. 21,3X18,7 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირი
წერტილი, ხოლო აბზაცის ბოლოს — ორი წერტილი ხაზით (—).

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი თქვენს სახასოს სა-
ყვარელიძე შიოშს მოსცეს.

* „იოანეს“ საბუთის თავში სწერია.

მერე ამას მოვახსენებ ჩემს ყოვლად მოწყალეს კემწიფეს: ტ ბ ე თ ს გირაო მამული მქონდა; შ ი ო შ ს ფ ა ლ ვ ე ნ ი ს შ ე ი ლ ი ს მამისაგან გ ი ე ს ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ს კქონდა გირაოთ. მე დ ე მ ე ტ რ ე ა მ ი ლ ა ხ ვ რ ი ს შ ე ი ლ ი ს ა გ ა ნ მქონდა მამულათ მოცემული. გივი ამილახვარი რომ სურამის ციხიდან გამოიყვანეთ, მას აქეთ მე მეჭირა ის მამული. და არ ვიცოდი, გირაო იყო თუ ნასყიდი. წიგნები თქვენ გახლდათ. თქვენგან წყალობა დამემართა, გირაობის წიგნიც მებოძა და ოქმიცა, რომ თეთრი უნდა მოეცა და ან იმ თეთრით სხვა მამული დამეგირავებინა და ან მეყიდა.

ახლა ნ ი ნ ი ა ფ ა ლ ვ ე ნ ი ს შ ე ი ლ მ ა ი ო ა ნ ე ხ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ე იასაულათ დამაყენა, მამულზე ხელი ამიმართა და ლალებიც წამართვა და ხელის ასამართავეიცა. თქვენი ოქმი ვაჩვენე და არ იოქმეს.

მეორეც ესა, რომ: ქცხინვალში სასახლის ალაგი მომეცა დემეტრესაგან და თქვენი ოქმი და სიგელიცა მაქვს. ის სასახლის ადგილი გ ი ო რ გ ი ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ს თქვენის სახასოს ნ ო ნ ი ა შ ე ი ლ ი ს ა გ ა ნ უყიდნია. ნასყიდობას აქეთ კიდევ დემეტრეს დროშია უწინ მ გ ლ ო ვ ე ლ ი გ ი ო რ გ ი მდგარიყო და იმან შეპფიცა ნონიაშვილს, რომ ეს გიორგი ამილახვარის ნასყიდიყო და ნონიაშვილმა კელი აიღო. ახლა იმაზედაც კელი ამიმართა; ნონიაშვილი მეუბნება: მე საქმე არა მაქვს, ბატონი ჩემი გედავებაო. მდგმური მიდგა, მირეკენ; ჩემი სისხლი შიგ ჩამიქცევია და მართმევს, საქმე არა აქვს რა. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, სამართალი მაღირსეთ.

თუ სალაპარაკო აქვს რამე, ნ ო ნ ი ა შ ე ი ლ ი გ ა ბ რ ი ე ლ მელაპარაკოს, მამული თქვენი ნეკის ნასისხლია, არც თეთრი მომეცა და წამართვა, გირაობის წიგნიც აქ გახლა[ვთ] და სიგელიცა. სეკედემბრის 8, ქორონიკონს უამთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ზ უ რ ა ბ ფ ა ლ ა ვ ა ნ დ ი შ ე ი ლ ო! მერე ეს მამული ამილახორიშვილს გირაოთ რომ ქონია და ამ საყვარელიძისათვის მიუცია, ჩვენც ის თამასუქი ამას უბოძეთ და ჩვენი ოქმიც აქვს. ამ მამულის ლალა წელს რაც წაერთმოსთ, გამოურთვი, ისევ მოეც. თუ იმ მამულს დაიხსნიან, რაც თამასუქში უწერია, პასუხი მისცენ და თავის მამული დაინებონ. და თუ არ მისცემენ, მამულს ვერ გამოართმევენ. და თუ სიტყვა აქვს, სამართალში მოიყვანე. მაგრამ რომელიც გამტყუენდება, განწესებისაებრ გარდახდება.

სასახლის ალაგზე რომ ჩივის, ვისგანაც მისყიდულია, ისიც და
ეს საყვარელიძეც სამართალში მოიყვანე. აღიწერა ენკენისთვის კმ
გასულს, ქორონიკონს უფთ.

ბეველი: ქნარს მიეცეს, დაით მოკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

552. არზა ზაალ უაფლანიშვილისა განაჩენის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 15 ოქტომბერი

ბელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2452. დედანი. ქალაღი. 21,2X17,7 სმ.
დაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი უაფლანი-
შვილს ზა [ა] ლს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ ბედნიერს კემწიფეს. ამას წინათ ზაზა
გოშტაშაბიშვილს რომ სიკრუით განაჩენი აელო მდივანბე-
გებისაგან, იმ მოპარულის ბეჭდის [დასმი]თ, ის განაჩენი თქვენმა
ბედნიერმა პირმა უბძანა გოგია იასაულსა, რომ იმისთვის განაჩენი
უნდა გამოერთმევა და ჩემთვ[ი]ს უნდა მოეცა.

რამდენსამე დღეს უკან თქვენ კიდეცა მკითხეთ, რომ განაჩენი
ბომ მოგივიდაო. იასაულიც გვერთს მიდგა ამ ბძანებაში. რამდენჯერ
ვთხოვე, ბატონის ბძანება არის, ეგ განაჩენი მე უნდა მქონდეს-მეთ-
ქი და თუ იმას სიტყვა აქვს რამე, მოვიდეს და ბატონთან მელაპარა-
კოს-მეთქი; მატყუა და არ მამცა. ხუთი მინალთუნი საიასაულოც გა-
მამართო და განაჩენი მაინც არ მამც[ა].

ახლა მესმის, რომ ეს განაჩენი იასაულს იმ[ის]თვის მიუცია;
გავს, რომ იმისგან უფრო მეტი აუღია. ვიცი, თქვენი ბძანება არ
ექნებოდა იასაულსა, რომ განაჩენი ისევ ზაზას მიეციო და იმ იასა-
ულს მიუცია და თ[ქვენი ბძანებ]ა [არა მქონია].

რაც ამ არზაში ზეით მომიხსენებია, გუშინაც გზაზედ მოვახსენ-
ე და ოქმის წყალობა მიბძანეთ. ამ მოწყალებას ვითხოვ, რომ ერთი
ოქმის მოწყალება მიყოთ გლახა ციციშვილზედა, რომ ის
განაჩენიც მოატანინოს და თითონაც სამართალში მოიყვანოს. და
თუ სიტყვა აქვს რამე, სამართალში თქვენ მოვახსენოს. ღმერთი გა-
ვიმარჯვებსთ. თავის თავათ ავათ მოპყრობასა და ჩხუბს დამეხსნას,
ჩემო კემწიფევ. ღვინობისთვის იე, ქორონიკონს უფთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის გლახავ ციციშვილო! მერე ზაზა გოსტა-
წაბიშვილს ის განაჩენი გამოართვი, ჩვენთან მოიტანე და ესენიც
ჩვენს სამართალში ალაპარაკე. ღვინობისთვის იე, ქორონიკონს უმათ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

553. არჯა ლუარსაგ ონანაშვილისა ვამულის თათგავაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 17 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7437. დედანი. ქაღალდი. 34,5×13 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახშიარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ლუარსაბ
ონანაშვილს.

მერმე ამას მოვასხენებთ მათს სიმაღლეს. როშაქიშვილს
ქაიხოსროს უჩივლია ჩემთვის: ჩემს ყმას ჯადუგისშვილს
ნამული წა[ა]რთო[ო]. ჯადუგისშვილს ნასომხარში მამული
რათ ექნება, ჯადუგისშვილი მკვიდრი ზაკურციხელია და ნასომხარი
სხვა სოფელია. ჩემი მოხსენება ეს არის. რადგან მოუხსენებია და
თავი უწყენია და უჩივლია, გვედრებით რომ ორნივე თქვენს სა-
მართალში გვალაპარაკოთ. ან ამ მამულს რის საბუთით მედავება და
ან ეს ჯადუგისშვილები რას მიზეზით უქირავს. დიდად გვედრებით,
რომ ღმერთი უმეტესად აღამალეებს თქვენს კელმწიფობას ორნივე
თქვენს სამართალში გვალაპარაკეთ და ჩემი და იმისი სიმტყუენე
მოიხსენოთ. ჯიმშერმა ასე რიგად გაგაშინჯათ, რომ ჩემი მამული
დაიპირა დღეს. თქვენს სიმაღლეს ვთხოვ რომ სამართალი და-
ნემართოს. ღვინობისთვის თ, ქორონიკონს უმათ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ხალვათხანის ეშიკაღაბაშო აიდემურ!
ჯადუგისშვილები და ლუარსაბ ონანაშვილი ჩვენს სამართალში უნდა
მოიყვანო და ალაპარაკო. ღვინობისთვის იწ, ქორონიკონს უმათ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

554. არზა ზაალ გურამიშვილისა უხვაისა შევიწროების თაობაზე

პრეკლე 11-ის ოქმით

1781 წ. 27 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1253. დედანი. ქალაღი. 17,8×15,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ავქალელთ ზ ა [ა] ლ გ უ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი ს ყმათ.

ღმერთმან ასე თქვენი ორგული შეაწუხოხ, როგორც ჩვენ ბატონი და ყმა გურამიანთ უსამართლობით შეწუხებულნი ჩვენ ვიყენეთ. თუ არას გვიპატრონებთ, იმათის მიზეზით დავიკარგებთ. თქვენი იასაული იქ გახლდათ, რაც გოგია უზბაშმა ჩვენ ძვირი შეგვამთხვია, თავზე სახლებს გვაქცევდა, წისქვილს გვიქცევდა, ბატონს გვიკლევდა და თქვენმა იასაულმა იპატივა და დაიხსნა.

ამისთანა უსამართლო გვეკირს. რომ ჩვენს მამულში სახლებს თავს გვაქცევენ. მეტად შეუძლებელი ვართ და შადავათის წყალობას ვითხოვ, თქვენის შვილების სადღეგრძელოდ. ღვინობისთვის კღ, ქორონიკონს უამთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის გურამისშვილო გოგია უზბაშო! მერე ამ არზის პატრონი რომ ამ არზით ასე უსამართლობას გიჩივიან, ამათ ჩამოეხსენ. ნურაზედ აწუხებ, თორემ იცოდე, თუ დღეის იქით კიდევ მიზეზი მიეც რამე და აჩივლე¹, დიდათ ავ[ათ] მოგეპყრობით. ღვინობისთვის კზ, ქორონიკონს უამთ.

თუ სიტყვა გქონდეს, მოგვახსენე.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დაით მიემობს ძედ კაბეთის მეფედ ცხებულს, პ რ ე კ ლ ე .

555. არზა ზაალ ტარიშვილისა გრემისხვისი ახენაზაზე

ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1781 წ. 27 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 5. დედანი. ქალაღი. 13,7×9,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. ღმერთმან მეფის ძის ვახტანგის კირი ტერიშვილს ზ ა - ლ ს მოსცეს. მერე თქვენის დოვლათით გრემისხვეს ვაკეთებ. ერ-

¹ აჩივლე.

თი ოქმისა და იასაულის წყალობა მიყოთ, რომ რაც გრემისკეველი
კაცი არიან, იქ დავასახლო.

ბატონის დედოფლის ოქმიცა მაქვს და ამას გვედრები, რომ
ერთი ოქმი თქვენც მიბოძოთ და თქვენის დოვლათით გავაკეთო.
გიორგობის კვ, [ქორონიკონს უმათ].

თავში

ქ. ბატონი შვილი ვახტანგ გიბძანებთ არაგვის აზ-
ნაურისშვილნო და მოხელენო. მერე სადაც სოფელში გრემისხევე-
ლი კაცი იყოს, უნდა აიყაროს და თავის მამულზე დასახლდეს. ზა-
ალტერიის შვილს ბატონის დედოფლის ოქმი აქუს, რომ გრე-
მისხევი უნდა გააკეთოს და როგორც იმ ოქმში ეწეროს, ყველამ ისე
აღუსრულეთ და ნურავინ მოუშლით. გიორგობისთვის კვ, ქორო-
ნიკონს უმათ.

იმისი აშენება ხომ ქვეყნის შესამატი — მაგ სოფლების აშენე-
ბა[ა] და გამოსადეგია.

ბეჭედი: ლომად იუდას ბაკეთად, ვახტანგ ირაკლის ნაკეთად.

556. არზა თუშანიშვილიაზისა შმის თაოზააჲ ერეკლე II-ის ოქმით

1751 წ. 1 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 46. საბუთი № 177. პირი. ქალღი-
მხედრული.

[125 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს
მონათ თუ მანის შვილს მღივანს იოსებს, 'კაციას და
ოთარს.

ჩვენს კელმწიფეს ამას მოვახსენებთ. ვიყრებით, მოგხსენებათ
ჩვენის მამულისა და ყმის სიცოტავე; ერთ სოფელში სამი კომლი
კაცი გვეყავს, ერთი გასამყრელოთ სახელმწიფოთ აიყვანეს. წყალო-
ბას ვითხოვთ — სამთავ გვიბოძოთ და იმ მამულიდამ ერთ-ერთი
უნაწილოთ არ გამოვარდეთ; ჯერ ვერ შეგვიფარდებია. ამ მოწყა-
ლებას ვითხოვთ და პასუხი გვებძანოს. დეკემბრის ა, ქორონიკონს
უმათ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის: რომელიც ამ არზით მოგიხსენებიათ ჩვე-
ნი გასამყრელო — ერთი კომლი ქებაძე, ისევე თქვენთვის გვიბოძე-
ბია, ბარათში ჩააგდევით. დეკემბრის ა, ქორონიკონს უმათ.

557. არზა ელიზბარ ღავითიშვილისა უმის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 20 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1441. დედანი. ქალაღი. 30×13,5 სმ. მხედ-
რული. განკეეილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი მოსცეს დ ა ვ ი თ ი ს-
შ ვ ი ლ ს ე ლ ი ზ ბ ა რ ს.

მერმე ბიძაჩემები და მამაჩემი უბატონოთ გაყრილან. ტ ა ტ ი-
შ ვ ი ლ ი ბ ა ლ ა თ ა რ მამაჩემს რგებია. ნეტარადხსენებულს ბა-
ტონს უწყენია, ტატისვილი ბალათარ ბატონს აუყვანია გასამყრე-
ლოთ. ა მ ი რ ი დ ო ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ს გაურიგებია ბატონის ბძა-
ნებით, თავეთი კაცები ჩვენთვის მოუტია გირავოთ.

ახლა მამაჩემი თქვენ წინ მოკდა, მე პატარა ობოლი გახლდი.
ეს პირობა და წიგნი მომცეს: როცა თქვენგან წყალობა დაგვემარ-
თებოდა, ბალათარ ტატისვილი მე მომეცემოდა, იმას თავისი გირაო-
ები უნდა მისცემოდა.

ჩემი ბიძაშვილი ზ ა [ა] ლ არც ჩემსას მაძლეეს და არც ნა-
ხევარში გირავო მეჭირა, არც იმას მაძლეეს.

წყალობას ვითხო[ვ], ან ჩემი მომეცეს ან სამართალშიდ გვა-
ლაპარაკოთ. ქრისტეშობისთვის იმ, ქორონიკონს უფოთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! ჩვენ ღმრთით ზე-
მო ქართლში მივალთ, იქ ილაპარაკეთ და სამართალს გისაჯამთ. დე-
კემბერს კ, ქორონიკონს უფოთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმოზს ძედ კახეთის მეჟედ ცხებულს.
ერეკლე II.

558. არზა ღათუა ოქროგაღალისშვილისა გავულის თაოგაჯე

ღარაჯან დედოფლის ოქმით

1781 წ. 21 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 250. ჰირი. ქალაღი.
მხედრული.

[173 V] ღმერთმან ბედნიერის დედოფლის ჰირი მოსცეს ო ქ-
რო მ ქ ე დ ლ ი ს შ ვ ი ლ ს დ ა თ უ ა ს.

მერმე ამას მოვახსენებთ: მე და ფ ა ვ ლ ე ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ბ ი-
ძ ი ნ ა ლ ო ე ს ს¹ მიწებზედა ვლაობლით და მოსამართლე[ე]ბი
დავსხით და მუჩაღა დაგვადებინეს — რომელიც გამტყუნდეთო, ერ-
თი იმდენი მიწა უნდა მისცეთო. განაჩენი დაგვიწერეს, მამცეს. სამი
[17±] მოწამე რომ გმოწმობსო, ის მოწმე[ე]ბი ცხინვალს
უნდა მივიდნენო. იქ ღვთის წინაშე სწორე უნდა თქვანო.

ერთის ოქმის წყალობას ვითხოვთ ავთანდილ სამარა-
დის შვილზე, ის მოწმე[ე]ბი ცხინვალს მოასხას. და თუ ჩე-
მად გამოაცხადონ, რაც ამ განაჩენში სწერია, ხელი ამიმართოს და
მამცეს. დეკემბრის კ, ქორონიკონს უათ.

თავში

ავთანდილ სამარადის შვილო! ამ არზის პატრონისათვის სამარ-
თალი რომ უქნიათ, ფალავანდის შვილები მსხდარან, განაჩენი დაუ-
წერიათ და მიუციათ. მანდ ქრცხინვალში სამი კაცი მოწმად რომ
დაუწერიათ განაჩენში, ეგენი ალაპარაკე. როგორც მაგათ იმოწმონ
და განაჩენში ეწეროს, ისე აღასრულე.

გუთნების საქმეზე რომ ლაპარაკობს, ისიც სამართლიანის გზით
გაურჩიე. ღმერთს გაფიცებ, ამის საქმე[ე]ბი რაც მოგვიწერია, კარ-
გათ და რიგიან სისწორით გაურიგო. უსამართლო ნურც ამას დაე-
მართება, ნურც ამის მოდავეს, ჭეშმარიტებითი გა[ა]რიგე ორსავე
მხარეს. აღიწერა დეკემბერს კა, ქორონიკონს უათ.

**559. არაა იოვანე მაგუჩიშვილისა შვის თაოგაჲა
დარაჯან დედოფლის ოქით**

1782 წ. 28 იანვარი

ცსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 53. საბუთი № 26. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[24] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის დედოფლის კი-
რი მოსცეს მათ ყულუხჩის იოვანეს მამუჩიშვილს.

მერმე ამას მოვახსენებ მათ სიმალღეს. სპარსიაშვილს,
ცოცხალი რომ გახლდათ, მაშინ მამაჩემ[მ]ა უჩივლა, მამული მი-
მძლავრებული ქონდა. ჩვენ მდივანბეგმა ოტია მ განაჩენი გვი-
ბოძა. და ახლა ის კაცი დიამბეგის განაჩენით არ დაგვანება.

¹ დაოზ.

ამ მოწყალეობას ვიკხოვ, ერთი ოქმი მეზოდოს თქვენგან რომ
ის მამული დამრჩეს სამართლიანის გზით, როგორც ეს მდივანბე-
გის განაჩენი აცხადებდეს. ღმერთი გადღეგრძელებსთ. იანერის კთ,
ქორონიკონს უო.

თავში

[23 V] უფალო მსაჯულო, მერმე თუ ეს თქვენი განაჩენი ასე
ქონია და მისი წინააღმდეგი სხვა სიტყვა სპარსიაშვილს არა ქონია
რა, რატომ არ დანებებია ამ მამუჩიშვილს. თუ ამისი წინააღმდეგი
სიტყვა არა ქონდეს რა, ახლავ გამოუ[რ]თვით და ამას და[ა]ნე-
ზეთ. იანერის კთ, ქორონიკონს უო.

დედოჟალი
დარჯან

560. არზა ჰვისმარეღაზისა ხელშასის თაოგაჲ

მრეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 11 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1383. დედანი. ქალაღი. 18,9×11,2 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად აბზაცების ბოლოს ნახმარია ორი წერტილი ხა-
ზით.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჳირი მოსცეს ალავერდის
წმიდის გიორგის ეკლესიაზედ მმუშაობელს ხუთ ქვისმკრელებს.

ქ. ამას წინათაც არზა მოგართუით და ჩვენს სამუშაოს დაგეა-
ჯენით. იოსებ მდივანს უბძანეთ: გაურიგე, მოეც; მაგრამ
არ მოგვეცა.

ქ. საბრალო კაცნი გახლავართ. ექვის თუმანი და ცხრა მინალ-
თუნი უნდა გვეზოდოს, წყალობა გვიყავით, ღმერთი გაგიმარჯვებს.
ფებერელის ია, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ე შ ი კ ა ლ ა თ ბ ა შ ო გ ა რ ს ე ე ვ ა ნ ! ამ არზის პატრონთ თა-
ვიანთ სამუშაო ექვის თუმანი და ცხრა მინალთუნი შენ მოეც და
ჩვენ რომ ალავერდლის წმინდის გიორგის ეკ[კ]ლესი[ი]ს თეთრი
გემართებს, ეს თეთრი იმაში უნდა უანგარიშოთ. თებერელის იშ,
ქორონიკონს უო.

რომ იქნება ამისი ნახევარი (გწფ) (სამი თუმანი, ოთხი მინალ-
თუნი, ათი შაურკი) ამდენი. რომ მისცე ყაბზი მოაწერინე და ანგა-
რიში მუჯრა იქნება.

ქ. ამათ ბევრი კელფასი მისცემიათ, ცხრა მინალთუნი უკან დაიჭირე და ექვსი თუმანი კი მოეც. ცხრა მინალთუნზედ გველაპარაკენ. თუ რა საბუთს იქმნენ, იმასაც მივსცემთ. ყაბზების ბევრა უძლევიათ, ჩვენ ამას ვამბობთ.

ორი ბეჭელი: 1. ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის ჩეფედ ცხ-
ბულს ერეკლე
2. ერეკლე.

561. არჯა ააბაბა ციციოვილისა სამართლის მიცეპაზე

ერეკლე 11-ის ოქმით

1782 წ. 21 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7597. დედანი. ქალაღი. 19,5×13,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ციცი-
შვილს პაატას.

ქ. ჩემის ბიძაშვილის ივანესაგან შფოთი და შეწუხება რომელი ერთი მოგახსენოთ. სამი წელიწადია მწუხარებასა და განსაცდელში ვჰყავართ. ჩვენ რომ იმისგან მშვიდობიანათ¹ დაღისტნი-
დამ რომ დაგვიხსნათ, ისე მადლია.

ქ. ჩვენი სამართალი მოურავისა და მდივანბეგებისათვის გიბ-
ძანებიათ. ჩემო კელმწიფევ, თუ თქვენი ნებაც იქნებოდეს, რადგან ჩემი ბიძაშვილი ბატონის შვილს გიორგის ახლავს, ბატონის შვილს უბძანოთ მოურავი და მდივანბეგები იახლოს და ჩვენი სამართალი [ბ]ძანოს და იმის შფოთისაგან დაგვიხსნას. ღმერთი გაგიმარჩევს. ფებერვლის კა, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობაე შვილო ბატონო გიორგი, მერმე ამ არჯის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია, ქალაქის მოურავი და მდივანბეგები იახელ და სამართალი უსაჯე. ფებერვლის კა, ქორონიკონს უო.

ბეჭელი: მე ფეხგანბანილთა მიერ ეკლესია ვადიდე ერეკლე.

¹+ დაგვიხსნათ.

1782 წ. 6 მარტი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 850. ღედანი. ქალალი. 33,3X15,მ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აბზაცების ბოლოს ნახმარია ორი წერტილი ხაზით.

ქ. ღმერთმან ზედნიერის კელმწიფის ქირი მათს მონას ია გ უ-
ლ ა ა ნ თ თამაზასშვილს ის ა ი ა ს მოსცეს.

მერმე ჩვენ ორნი ძმანი გახლდით. ავის დროსაგან უცხოს ქვე-
ყანაში გადაცვივნილი ვიყავით. ჩემმა ძმამ ჰ ა შ ტ ა რ ხ ა ნ ს ცო-
ლი ითხოვა და იქ დასახლდა. და მე აქ თქვენს ღმრთის მოყვარების
და მოწყალების ჩვეულს სახელს მოვემართე და თქვენის ოქმით გია-
ხელ.

მის სიმაღლისაგან მოწყალებიანი და გასაძღებელნი ნუგეშები
მებძანა და მეც ამაების იმედით აქ დაესახლდი და გახლავარ. და თუ
ღმერთმან მაცოცხლა, ამ ქვეყანაში ერთი მცირე მონა და მოსამ-
სახურე მეც გახლდები.

ახლა ამ მოწყალებას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმ[ი] მებოძოს: სა-
დაც ერთი-ორი თქვენი წყალობა ჩემი გლეხები იყოს და ან ჩემი
ახლო სახლის კაცებისა, ისინი აყვაროთ და ჩვენს მამულში მივიყვა-
ნოთ და დავაყენოთ, რომ ეგება ღვთის მოწყალებით და თქვენის
ზედნიერობით ერთი ლუკმა პური გვქონდეს და ჩვენის სარჩოს გა-
მოსის თქვენ თავი აღარ გაწყინოთ.

მოწყალებას ვითხოვ. რომ ოთხი ხუთი წელიწადი ჩვენი გლე-
ხები ლაშქრობიდან და სხვა ყოვლისფრის სათხოვრიდან თარხანნი
გახლდნენ, რომ დგომა და ყოფა შეიძლონ. და მერმე როგორც სხვა
გლეხნი გამსახურებიან თუ თქვენ და თუ ქვეყანას, ისე ჩვენი
გლეხნიც გამსახურნენ. ნება უმაღლესობისა ათავდეს. მარტის დ,
ქორონიკონს უო.

ქ. ა კვამლი გ უ პ ა რ ა ს შ ვ ი ლ ე ბ ი ქალაქში ორნი.
ძმანი

ქ. ა კვამლი ო ჰ ა ნ ე ზ ა დ ა რ ე ჭ ა ნ ა ს შვილი.

ქ. ა კვამლი ქ ვ ე მ ო თ ე ლ ე თ ს კ ო ჯ ლ ი ს ა რ ქ ი ს ა ბე-
რიკაცი

ქ. ა კვამლი კ ო დ ა ს ვ ა რ თ ა ნ ა ს შვილები.

ქ. ბ ო ბ ო ლ ი ვ ა ყ ი კ ა ტ ა ვ ე თ ს.

ქ. ა ო ბ ო ლ ი ვ ა ყ ი კ ე ლ თ უ ბ ა ნ ს.

- ქ. ა კვამლი მამხუტს მუსინას შვილები ორნი ძმანი.
- ქ. ა ბერიკაცი მამხუტს ამირხანა.
- ქ. ა კვამლი ყაზახში სრის სოფელში ათაბეგა.
- ქ. ა კვამლი ქვეშს აზარაანთ სააკა მურადას შვილი.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ეშიკალასბაშო დიმიტრი. მერე ამ არზის პატრონს ერთი კარგი ყოჩალი იასაული მიეც, საცა ამის კაცნი იყუნენ, ბერიკაცი თუ ყმარწვილი, აუყაროს და ამას მოსცეს, რომ თავის ალაგს უნდა დააყენოს. და თუ სიტყუა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენს სამართალში ილაპარაკოს. მაგრამ თუ ამის მოდავე სამართალში გამტყუნდება, ჯარიმად სხუა კაციც წაერთმევა, იცოდეს. მარტის 3, ქორონიკონს უო.

ბეკელი: ქნარს მიემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვრეკლე.

563. არჯა ღთისია თათრიშვილისა გამოსაღავის თაოგაჲე
ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 7 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 220. დედანი. ქალაღი. 20,3X11,7 სმ. მხედრული. ვანკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს დავით ამილახვარის შვილის ყმას თათრიშვილს ღთისიას.

მერმე ამას მოვახსენებთ მ[ა]თს უმაღლესობას: თორმეტი წელიწადი ტყვეთ გახლდი, ექ[ვ]სი თვე არის რომ გიახელ. ახლავ მორიგეს და ხარჯს მთხოვენ, მამული არსად მაქ[ვ]ს და ალ[ა]გი, ვალით და ვახჩით მ[ა]ღლისთვის სხვათ მომიყვანეს; ჯერ არც არავის შეუტყვია ჩემი მოს[ვ]ლა.

ახლა, ღმერთი გაგიმარჯვებს, რით უნდა შევიძლო ან მორიგე ან სოფლის ხ[ა]რჯი. ურჯულოს ქვეყანაში გახლდი და თქვენს საფარველს და კალთას ამიტომ მოვმართე, ქრისტიანი კელმწიფე ბძანდება და ქრისტიანობა არის მეტქი, ეგებ კეთილი რამ დამემართოს-მეტქი.

ახლა ასე ძალს მიშ[ვ]რებიან, ს[ა]ურჯულოთ მიხდიან ს[ა]ქმეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, თქვენის შვილების ს[ა]დღეგრძელოთ ამის ს[ა]მართალი მ[ა]ღირსეთ. თებერ[ვ]ლის 15.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჩვენის კარის მოხელენო! ამის მოხსენებული თუ ჭეშმარიტი არის, ამ ერთს [წელს] ამას მორიგობაში ნუ გამოიყვანთ და ნურც ჩვენს გამოსაღებში გარევეთ. ლაშქარნივისებმაც ასე იცოდნენ. მარტის 8, ქორონიკონს უო.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ჰედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

564. არზა ღვთისნია თათრიოვილისა ყოფიან თაოგაზა
გიორგი ბატონიოვილის ოქმით

1782 წ. 10 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 749. დედანი. ქალაღი. 19,5X14,7 სმ. შხედრული-განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შეღვეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მისის სიმაღლის მეფის ძის გიორგის ჭირი მოსცეს თათრის შვილი სხეთისიას.

მერე ამას მოვახსენებ: დავით ამილახვრის შვილმა ქალაქს გამაგზავნა ფარჩისათვის. დართის კარში ლეკები დამხედნენ, დამიჭირეს, თორმეტი წელიწადი ტყვეთ გახლდი. ვალით, ვახშით თავი დავიხსენ, ხუთი თვე არის გაიხელ, ერთი მარტოხელი, უსახლკარო, უმამულო გახლავარ, ახლაც და უწინაც.

ახლა დავით ამილახვრის შვილი არ მეშვება, ჩემი ყმა ხარო. შენს მზესა ვფიცავ, თაობითაც წყალობის ყმა ვიყავი, თორემ ახლა ბატონის მამითქვენის ბძანებაც არის: ტყვესთან საქმე არავის აქვს, ყველგან თავისუფლად არის.

მეც [ვ]ართის ოქმის წყალობა მიყავით თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ, ვინც მამული მამცეს, იმას ვემსახურო. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტის 8, ქორონიკონს უო.

თუ სიტყვა ქონდეს რამე, თქვენს სამართალში მელაპარაკოს.

თავში

ქ. ბატონის შვილი გიორგი გიბძანებთ ამ არზის ბატონო თათრის შვილო ღთისიავ! მერე შენ რომ ტყვეო-

ზილამ მოსულხარ, თუ შენს ტყვეობილამ მოსვლას უწინ აქ შეილი გყვანდა რამე, შენი მებატონე ვინც ყოფილა, იმისი იქნება.

და შენ რადგანც ტყვეობილამ მოსულხარ, მის სიმაღლის ბატონის მამისჩვენის განწესება ასე არის, შენ თავისუფალი ხარ, შენთან არავის საქმე არა აქვს, ვისაც გინდა, შენის ნებით იმას ეყმობი. მარტის ი, ქორონიკონს უო.

თუ მაშინვე ამას არ მოსვლიხარ და იმას არ ჰყმობიხარ.

მეთის ძე
გიორგი

565. არზა პაპა უჩილაურისა მამულის თაოგაჯე გიორგი
ბატონიშვილის ოჯახით

1782 წ. 13 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბუთი № 10253. დედანი. ქალაღი. 19X10 სმ. მხედრული. დაზიანებული. ტექსტი ალაგ-ალაგ გადასულია. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი, ხოლო წინადადების ბოლოს ორწერტილი ხაზით (—).

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის ჰირი მოსცეს თიანურს მათს ყმას უძილაურს პაპას.

მამაჩემი კელმარტო კაცი იყო და კელმწიფე მამათქვენს ახლდა ჭილაღვრად თელავს და ჩვენი მამული საი[მ]ხელიოდ სხვას ექირა.

ღედ-მამა თელავს თქვენის ჰირის სანაცვლოდ გა[ხდნენ]. პატარა დაერჩი, თელავს ვიყავ და თელავიღამ არტოზანს მიველ მოძღვართ-მოძღვრის მამულზედ და იქა ვდგევარ.

ახლა მოურავი მყრის და ჩემს მამულზედ მივჰყავ.

ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით, ვისაც ახმეტაში ჩემი მამული ექიროს, მოურავმა გამომირთოს. ღმერთი გაგ[იმარჯვებს. მარტის] იგ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ბატონო თიანეთის მოურავო ქაიხოსრო და ნაცვლო დათუნავ! მერე ამ არზის პატრონის მამული ჟისაც ექიროს, უნდა ამ თავის პატრონს დაანებოს; და თქვენ უნდა გამოურთვათ და ამას მოსცეთ. და ეს კაცი ვისაც კედლათ მდგარ იყოს, ამას არა გამოართვან რა. და შენ არათფერი არ გამოართმევინო რა. მარტის იგ, ქორონიკონს უო.

თუ გასყიდული არ იყოს ამისი მამული, ვისაც მძლავრობით ეჭიროს, გამოუტოვი და მოეც. კარგა გარჩევით უნდა შეიტყო და გაარჩიო და ისე მისცე ამისი მამული.

ბეველი: მეფის ძე გიორგი.

566. არზა პაატა ციციშვილისა საშლავროს თაოგაჲჲ

მრავალე 11-ის ოძმით

1782 წ. 19 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. № 7607. დედანი. ჯალაღი. 27,5×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ციციის შეილს პაატას.

ხომ მოგეხსენებათ პაპის თქვენისა და ბიძის თქვენის წყალობის წიგნი მაქეს, მძორეთის სამღებრო ებოძათ მამის ჩემისათვის. სხვა ძმა არც ერთი არა სწერია. იმ ძმებსაც ჳონიათ ბატონების წყალობის წიგნი, რომ მამაჩემი არა სწერია. ნასყიდობის წიგნები გახლავთ, არც იმათ ნასყიდობაში მამაჩემი სწერია, არც მამის ჩემის ნასყიდობაში ძმები სწერია. თავ-თავისთვინ ჳონიათ ბატონის წყალობა და ნასყიდობაცა. თქვენი და ბატონის დედოფლის წყალობის წიგნები ოთხი-ხუთი მაქეს ძველიცა და ახალიც, წიგნები ნახეთ. ღმერთსა ვფიცავ და თქვენს თავს, თუ ეს თქვენი წყალობა არა მჳონდეს სულის მოსაბრუნებლად ჩემი, იმ ქვეყანაში ნახევარ წელიწადს ვერ ვიცხოვრებთ.

ახლა ჩემი ბიძაშვილი ივანე მედავება. რამდენჯელ წამედვენენ ჩვენი განაყოფები და სახლის კაცები, ყოველთვინ წყალობის წიგნები მიბოძეთ. ახლაც ერთის ოქმის წყალობას ვითხოვ, რომ ამ ჩემს ბიძაშვილს ივანეს და არც არავის სხვას კელი არა ჳონდეს. აღწერა მარტის იგ, ჳორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე რადგან ამ პაატას მამას თავის ძმა წყალობის წიგნში არ დაუწერ[ი]ნებ[ი]ა, სამართლით ამის ბიძაშვილი ივანე ამას ვერას შეუუა. საკუთრათ ამ[ის] არის. მარტის ით, ჳორონიკონს უო.

ბევრი წიგნები აქვს, რომ საკუთრათ ამას მისცემია და რატომ არ დაეხსნება.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკომბს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

567. არზა ეფთვიჲე მღვდლისა მამულის თაოააჲე
პრეპლე II-ის ოქმით

1782 წ. 20 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 402. დედანი. ქაღალდი. 23×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-აქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მოსცეს კაკაბურს მღდელს ეფთვიმეს.

ახლა ამას მოვახსენებ მოწყალეს კელმწიფეს. თქვენ რომ კაკაბეთს ბძანდებოდით, მაშინაც მოგახსენეთ რისაც მამულის პატრონი გახლავარ და თქვენმა დიდებულმა თვალმაც იხილა რაც სავენაჲე არის. წინა კაცთანაც ხარჯის მძლეველი გახლავარ და ჩემს ბადალს კაცებს ოთხი იმდენი ალაგები უჭირავთ სავენაჲე და მე იმათში დაჩაგრული გახლავარ. ამდენი თქვენი მოწყალება დამემართოს, ჩემის სავენაჲეს გვერდით მიწა ძეს ბეითალმანი, ის მეუბოძოს თქვენის ბძანებით და წიგნით. უმოწყალეოს ნუ გამიშვებთ, ღმერთი თქვენს მოწყალებას განაძლიერებს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის კაკაბეთის მოურაო ჯანასლან და ნაცვალო! მერე ამ არზის პატრონს რომ ამ არზით თავის ვენახის გვერდზედ მიწა უთხოვნია, ჩვენ ვჰკითხეთ და ასე თქვა: ის მიწა სამის დღისა არისო. ჩვენც ის სამის დღის მიწა ამის ვენახის გვერდზედ რომ არის, ამისთვის გვიბოძებია სასახლით, დაანებეთ. მარტის კ, ქორონიკონს უო.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკომბს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. ჩვენ, კაკაბეთ[ის] მოურავი ჩერქეზიშვილი ჯანასლან, ბატონის ბძანების თანმდები ვართ. აპრილის ე, ქორონიკონს უო.

ჯანას ლან

ქ. მათის უმაღლესობის ბრძანებას ვამტკიცებ და მეც მიმიცია, საუკუნოდ შვილითი შვილამდე არ მოგეშალოს.

ხელრთვა: ა ლ ა ვ ე რ დ ე ლ ი ნ ი კ ო ლ ო ზ

ბეჭედი: ა ლ ა ვ ე რ დ ე ლ ი ნ ი კ ო ლ ო ზ.

568. არჯა თეიმურაზ ფაშაწილისა შინს თაოგაზა

მრეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 21 მარტი

ცსსა. ფ. 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 173. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[115 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს ფ ა ვ -
ლ ე ნ ი შ ვ ი ლ ს თ ე ი მ უ რ ა ზ ს.

თქვენგან შალიკაშვილის მამულის წყალობა დამემართა. იმ მა-
მულის ერთი კომლი კაცი ლ ო მ ა უ რ ი ძ ე მძღავრობით რ ო ს -
ტ ო მ ე რ ი ს თ ვ ი ს შ ვ ი ლ ს უქირავს. ჩემო ხელმწიფევე. ის
ჩემი კაცი ლომაურიძე მეზოდოს და თუ მერე როსტომმა იმ კაცზედ
სამართალში გამიმტყუნოს, ის კაცი ხომ იმასვე დარჩება. და ერთო
კომლი კაცი სხუა ჯარიმათ მიირთუით. თებერვლის კმ, ქორონი-
კონს უო.

თაუმი

ბატონო ე რ ი ს თ ვ ი ს შ ვ ი ლ ო რ ო ს ტ ო მ, ამ არზით
ფავლენიშვილი თეიმურაზ რომ ასე ჩივის, თუ სიტყვა არა გქონდეს
რა, თავისი კაცი დაანებე. და თუ სიტყვა გქონდეს რამე, სამარ-
თალში ელაპარაკე. მაგრამ თუ ჩვენს სამართალში გამტყუნდი,
ნაკლებობა იქნება. და თუ ეს გამტყუნდა, როგორც ამ არზით მუ-
ჩაღვით მოუხსენებია, ერთს კომლს კაცს წავართმევთ კიდევ სხვასა.
და შენ მოგცემთ. მარტის კა, ქორონიკონს უო.

569. არჯა ნიკოლოზ მირჯაშვილისა სახელოს თაოგაზა

მრეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 24 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 445. დედანი. ქალაღი. 20,5×15,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ქირი მათის სიმალღის მო-
ხას და მარად მლოცვეღს მღვდელს მ ი რ ზ ა შ ვ ი ლ ს ნ ი კ ო -
ლ ო ზ ს მოსცეს.

ჩემო კელმწიფე, ჩემი მოხსენება და თავის წყენა სულ ეს იყო, იმ უსამართლოს ჩემის ბიძისა და იმის შეილების მძლავრებისაგან თავისუფალი ვყოფილიყავ, მაინც არ იქნა. სანატრელის თქვენის შეილის ოქმი და განაჩენი ასრე გვებოძა: იმის სახელოში მე ველარ გავივლიდი და ჩემსაში ისინი. წელიწადი არის რა ღმერთი გაგეწყრომია, ჩემს სახელოში აგერ სამი სალიანი უქნია, ვინც იასაული მოვა არაგვიდამ ან სალეკოსი და ან სხვისა რისამე, აყუებთან თანა, ამას მოუმატებს, იმას დააკლებს, ამას დაჰკარითო, იმას დაეხსენითო. ეს ძალა იმათგან ან ჩემგან როგორ შეიძლება ან იმ კაცებისაგან.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, თუ გიბოძებიათ, დამანებოს საწყლები და იმათგან დატყავებულნი; და თუ არა, თქვენი ნებაა, თუნდა იმას უბოძეთ, თუნდა სხვასა. მე იქილამ გამომაცალეთ, რაც იმათგან ძალა მადგას და საქმე მიჭირს, სულ რომ მომეხსენებინა, დიალ, წერილის სიმრავლე შემოვიდოდა, თორემ დიდათ მიჭირს. ღმერთი გადღეგრძელებსთ, მიპატრონეთ რამე და ერთი გზა მიბოძეთ, თორემ ამის მეტი ილაჯი აღარა მაქვს იმათგან. მარტის იბ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შეილო ბატონო ალმასხან და მირიან! ამ არზით მირზაშვილი ნიკოლოზ მღვდელი თავის ბიძას და ბიძაშვილებს რომ ასე უჩივის, რომელიც ამას ჩვენგან სახელო მისცემია, ყადაღა უყავით, დაეხსნას, შიგ ნუ გაივლის, თორემ ავათ მოუა, დაიჯერეთ, რომ თუ კიდევ უჩივლა და სამართალში გაიმტყუნა, არასგზით არ შევარჩენთ. მარტის კდ, ქორონიკონს უო.

ბუკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

570. არზა ნიკოლოზ ასაბურაშვილისა ხმოვის თარგავი

ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 15 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5305. დედანი. ქალაღი. 35,3X16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი და აბზაცების ბოლოს ორი წერტილი ხაზით (:-).

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ნახჩივანელი ასატურას შვილს ნიკოლოზას.

ღეთის მოყვარულს, ბექმან ხანი ნახჩივანზედ რომ იყო, იმ არეულობაში შეიღი ან ექესი წლისა ვიქნებოდი. მოქალაქე შაჰპარუნ სახელობით ვინმე, იქილამ აქ — ქალაქს მამიყვანა, მამტაცა და აქ, არ ვიცი მიზეზი მიცემისა, ჩემი თავი შადინანთ სტეფანას მოსცა. ცხრა და ან ათი წელიწადი იმას ვემსახურე. და დარბანდის გზაზე ლეკი შემოგვეყარა, ქარავანიც წაახდინეს და მეც და ჩემი ალაც დაგვატყვევეს.

ხანი გაიარა. ღეთით და თქვენის ბედნიერის დოვლათით, რარი-გათაც იქნებოდა, ჩემი თავი ტყვეობილამ მოვარჩინე და მიველ ჰაშტარხანს. ჩემი ალაც მოვიდა და ისევ იმასთან მივედი. ორს-სამ წელიწადს უკან მეორედ ურჯულო ლეკის კელთ ტყვეთ ჩავარდი.

კიდევ ღეთის შემწეობით თავი გამოვიხსენ. მივედი შუშის და იქ ცოლი შავირთე. თექვსმეტი წელიწადი უფრო იქ დავჰყევ და ვინატრე და მოვიინდომე, რომ აქ თქვენს საფარველ ქვეშ ქრისტიანობაში მოვიდე ცოლ-შვილით. და ასე შავიტყე, რომ თქვენს უმაღლესობის და იბრეიმხან [ს] შუა ფიცი არის, რომ ერთმანერთის ქვეყნის კაცს მისულს არ შეიწყნარებთ და უკანვე მისცემთ.

ორს წელიწადს უწინ მარტოკა ავდექ და გაიხელ და იმ შადინან[ა]ნთ სტეფანეს ჯალაბობასაც და იმათი სიძე მოლარე გოგისაც შევებეწე, რომ ეგების ჩემი ცოლ-შვილის აქ წამოსხმა შაიძლონ; და თავს არ იღვეს. ავდექ, ისევ წაველ შუშის. და ამ წელს ისევ მოველ აქა და მირზა გურგინას ჩემის ნებით ყმობისა მოჰტაბარი წიგნი მივე, რომ ჩემი ცოლშვილი ურჯულოს ქვეყნილამ აქ მოასხას. და ღმერთმან დაუმადლოს, წავიდა, დიდის ჰირნახულობით ჩემი ხიზანი აქ მოასხა.

და ახლა შადინან[ა]ნთ სტეფანეს ცოლი ყმათ მედავება. ჩემო მოწყალევე, თურამეტი წელიწადი უფროა შუშის გახლავარ და რვა ათასამდინ თქვენი ყმა სომეხი და თათარი გახლავარ ყარაბაღს, ფიცის უწინ მისულნი. ვინცავენ იქილამ იპარებიან და მოდიან, თქვენ ისევ უკან აძლევთ.

თქვენ რომ თქვენს მკუიდრს ყმას არ ედავებით, მე ამისი რარიგი ყმა ვარ, რომ მედავება.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ოქმის წყალობა გვალირსეთ, ჩემზე კელი აიღონ. ვინც ჩემი ცოლ-შვილი მოასხა, იმას ვეყმო. აპრილის ია, ჰორონიკონს უო.

ქ. ჩვენი ბჰანება არის! მერე როდესაც ჩვენ და იბრეიმ ხან გავრიგდით და ერთმანეთს ფიცი მივეციით, მაშინ ჩვენს შუა ეს პირობა დაიღო, რომ რომელიც ჩვენი ქვეყნის კაცი უწინვე იმის ქვეყანაში მისული და დამდგარი იყო, ისინი ჩვენ აღარ უნდა გვეთხოვნა და, რომელიც იმის ქვეყნის კაცი ჩვენს ქვეყანაში მოსული და დამდგარი იყო, ისინი იმათ აღარ უნდა ეთხოვნათ.

ამ არზის პატრონი ასატურაშვილი ნიკოლოსა ჩვენსა და იბრეიმ ხანის ფიცსა და პირობას უწინ რამდენსამე წელიწადს წინათ ყარაბაღში მისულიყო, იქ ცოლი ეთხოვნა და დასახლებულიყო. ეს ნიკოლოსა მირზა გურგინს იბრეიმ ხანისათვის ეთხოვნა და იმათაც წყალობა ექნათ და ებოძებინათ. იქილამ აეყარა და ცოლშვილით ქალაქს მოასხა.

რადგანც ჩვენსა და იბრეიმ ხანის ფიცსა და პირობას უწინ იყო აქედამ წასული და იბრეიმ ხანმა მირზა გურგინს უბოძა, ამ ნიკოლოზასთან მირზა გურგინის მეტს სხვას კაცს საბატონყმით ველი არავის რა აქვს და ვერცავინ მოედავება. აპრილის იე, ქორონიკონს უო.

ქ. თუ ქეშმარიტი სხვა სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს.

ბეჯელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

571. არზა თამაზა ოთანაშვილისა მამულის თათაგაზა

ერეკლე II-ის ოჯახით

1782 წ. 29 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11400. საბ. № 1. პირი. ქალაქი.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის კელმწიფის ჰირი მოსცეს თქვენის შვილის მირიანის ყულულჩს ოთანაშვილს თამაზას.

მამაჩემს მე, დიად, პატარა ობლად დავრჩი. მე ერთი უშვილო ბიძა მყვანდა. მართალი არის, გაყრილი იყო, მაგრამ სრულიად მოშორებულნი არ ვიყავით, ზოგი მამულები ისევ გასაყოფი გვქონდა და მამა რომ მომიკვდა, ის ბიძაჩემი მე შვილად მზრდიდა¹. ის ბიძა-

¹ შლიდა.

ჩემი ტქვენის ჰირის სანაცვლო შეიქნა. დავრჩი ობოლი და პატრონი არავინა მყვანდა.

იმ ხანად ერთი კაცი გზლებოდათ თქვენა და იმ ბიძის ჩემის მამულის წყალობას დაგვედრებოდათ და თქვენც გებოძებინათ. რადგან იმ ხანათ მე არა შემეძლო რა, მოდავე ვინღა ეყოლებოდა. ახლა ის ბიძის ჩემის მამულიც იმ კაცს უჭირავს და თავისი მამულიც ბევრი აქვს. დღევანდლამდინ მე არა შემეძლო რა, რომ მომეკითხა.

პირველად სანატრელმა თქვენმა შვილმა გამომზარდა და მერმე თავის ძმას მახლო; მეც თქვენს შვილებს თავი ვაწყინე და წყალობა მიყვეს — ჩემი აზნაურშვილობაც გამოაცხადეს და ჩემი ყმებიც მიბოძეს. მამულზედ კი, დიაღ, ნაკლებათ გახლავარ. რადგან ჩემის ზიძის მამული არის, ჩემზედ უფრო მართებულია.

მოწყალებას ვითხოვ, ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობა მიყოთ, რომ იმ ბი[ძი]ს ჩემის მამული მევე მებოძოს. მე თქვენის ბძანებით თქვენს შვილს მირიანს რუსეთს მივლევ და აქ ერთი დედა და ერთი კომლი კაცი მრჩება, მათთვის ვაწყვენ თავსა, რომ ესენი შიმშილით არ დამეხოცნენ, უმაღლესო კელმწიფეო. ფებერვლის კთ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის შ ა ნ შ ე მილახვარო დ ა ვ ი თ ი შ ვ ი -
ლ ო! მერე ამ ოთანაშვილს თამაზას ბიძის მამული რომლისაც ჯ ო -
ბ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ს ა თ ვ ი ს მიგვიცია, ის ჩენი ნაბოძები წიგნიც
ჩვენს წინ მოატა[ნ]ინე და ჯობინაშვილიც ჩვენთან გამოაცხადე.
აღიწერა აპრილის კგ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ე რ ე კ დ ე.

572. არჯა ინა მსაჯულისა სამართლის მიცევაჯა

ბრეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 3 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4557. დედანი. ქალაღი. 21×15,9 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჰირი ი ე ს ე ს მომცეს.
ფ ა რ ე მ უ ზ ა მ და ჩემმა ბიჭმა ოსმა სამი ცხენი მომპარეს, იარა-
ღი, თოფი, ნაბადი. ის ჩემი ბიჭი ჯ ა ჭ ი ს შ ვ ი ლ მ ა ე ლ ი ს ბ ა -

რამ დაიჭირა თქვენის ერთგულობით და ცხენიც წაართო. მოუკდა
ორომას შვილი, ჩემი სტუმარი რად დაგიპერიო, ბიჭიც წა-
ართო, ცხენიცა და გაუშვა.

თქვენის ოქმით და ბძანებით ორნივე აქ ჩამოვაყვანიე. თუ
თქვენ წყალობას გვიზამთ და იმათს სამართალს მოიხსენებთ, კარგი
წყალობა იქნება. თუ არა, ვისაც უბძანებ -- ამილახვარს, ზა-
ზა ნაიბ-ეშიკალას ბაშს თუ ვისაც, მე იმათს სამართალსაც ვჭერვარ.
რომელსაც დაედვას, ჩემი მოაქემინონ. თუ თქვენი ბძანება იქნება,
რომელსაც დაედება, ნულარ გაუშვებენ. თუ არა სჯობს და თქვენი
ნება არის. მაისს ბ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ბატონო ამილახორ-მდივანბეგო იესე, ზაზავ ნაიბ-ეშიკალაბაშ-
ყორიასაულბაშო, მზექაბუკ მდივანბეგო და თეიმურაზ
მდივანბეგო! იასე მსაჯულსა და ამის მოდავეს [ს]ამართალი თქვენ
უსაქეთ. მაისის გ, ქორონიკონს უო.

ბეჯელი: ქნარს მიემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

573. არჯა გიორგი დათუნაშვილისა ღუჯინისა და სახლის ალაგის თაოგაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით

1782 წ. 11 მაისი

ცხსა. ფ. 1448. საბ. № 438. დედანი. ქალაღი. 21X13 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია წერტილი და მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე დედუფლის ჰირი გორელს
დათუნაშვილს გიორგის მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ: თორმეტი წელიწადი ტყვე გახლდი და
ტყვევობაშივე თქვენი განძლიერება შევიტყევე. როცა გაიხელ,
თქვენს საფარველისათვის მოგვიტანებია. ორნი ძმანი გახლავართ
და ორნივე თქვენნი ყმანი გახლდებით. და ამ მოწყალებას ვითხოვ,
რომ ჩვენც ამ თქვენს საფარველში გავვეძლებოდეს, რომ უბრალოთ
არავინ შეგვაწუხოს.

ერთსაც ამას გვედრებით: რადგან თქვენნი ყმანი განლავართ,
ავლაბარში ერთი სადუქნე და ერთი სახლის ადგილი გვებოდოს,
რომ ჩვენც იქ ბინა მოვიკიდოთ. შვიდი თვე არის რა გხლებივართ
და მოვსულვარ და უბინაოთ გახლავართ. და თუ სახლის მოწყალე-

ბა დაგვემართება, ორიოდ წელიწადი შალავათი უნდა გვაღირსოთ მანამ დავბინავდებოდეთ; და ნება თქვენია. მარტს იჴ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბძანებ ამ არზის პატრონო. მერმე რადგან ტყვეობილამ მოსული ხარ, ჩვენი ყმობა მოინდომე, ჩვენც ავლაბარში¹ ჩვენს ყმათ დაგადგინეთ, ღუქნისა და სახლის ალაგიც გიბოძეთ. რადგან ახალშენი კაცი ხარ, ორს წელიწადს ყოვლისფერის სათხოვრისაგან გეითარხნებინხარ, რომ არ გეთხოვებოდეს რა. და ორს წელიწადს უკან რაც შეძლება გექნება, შენს მეზობლებს უნდა მიუდგე. აღიწერა მაისის ია, ქორონიკონს უო.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

574. არჩა ოქროვავალიშვილის კვირვისა მამულის თამაგაჲ დარეჯან დედოფლის ოქმით

1782 წ. 18 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 209. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[148 V] ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ქირა ოქრომქედლიშვილის ქვრივსა და ობლებს მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს კელმწიფეს. დავით ურიათყოფილი რომ გახლდა, ფავლენისშვილის საქმეზე გამოგვართვა ქრთამათ ოცამდის ღლის ნაფუზარი და ნასყიდობით დაგვაწერინა და ნასყიდობის წიგნიც კელთ უქირამს. და რომ ვეტყვი: აბიათარ, რაში გიქირამს-მეთქი, არ გვემართლებოდა? მამაშენი მამაჩემ[მ]ა ვეშაპის პირილამ გამოიყვანათ და ოცის ღლის მიწა რომ მიეცესო, რა იქნებოდაო.

ღმერთი თქვენს კელმწიფობას უმეტესათ აღამაღლებს. ორა კვამლი ახალკაცისშვილები მეკარგება და თქვენს სადღეგრძელოთ ნუ დამიკარგამთ. და გვეყო ამღენი იმისგან უსამართლობით დატანჯვა.

ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობას ვითხოვთ, რომ რაც ქრთამში მამული ექიროს, ნასყიდობით წიგნი ქონდეს დაწერილი.

¹ აბლაბარში.

გამომირთვას და მამცეს ნასყიდობის წიგნი. ღმერთი გაღლეგრძე-
ლებთ. მაისის იდ, ქორონიკონს უო.

თავში

[148] ჭარდან ეშიალადაზო! მერმე ამ არზის პატრონი ასე რომ
აბიათარს უჩივის, ამაზედ ახლავ ერთი ბეჯითი იასაული გაგ-
ზავნე; ქრთამათ მიწები რომ გამოურთმევეია და ნასყიდობით დაუქე-
რია, ის ნასყიდობის წიგნიც ახლავ აბიათარს უნდა წა[ა]რთვას და
მიწებიც ამ ოქრომქედლისშვილს და[ა]ნებოს. და ნასყიდობის წიგ-
ნის წაურთმეველობა კი არას გზით არ იქნება. მასუჟან თუ ქეშმარი-
ტი სიტყვა ჰქონდეს რამე, მოვიდეს და მოგვახსენოს. და ეს საქმე
კი აუსრულებელი არ და[ა]გდო. მაისის იმ, ქორონიკონს უო.

ღედოფალი
ღარეჟან

575. არზა ერასტი მოსტაშაგისშვილისა სამართლის მიცაგაჲ
ერეკლე II-ის ოჲმით

1782 წ. 25 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9273. დედანი. ქალაღი. 33,3X16,2 სმ.
მხედრული. განკვეთლობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მათ ბანდა გო ს-
ტაშაბისშვილს ერასტი უსბაშს მოსცეს.

ახლა ამას მოგახსენებ, არზი მოგართვი და ასრე მოგეწერათ:
დივანბეგობა, ზაალსა და ამას სამართალი უყავითო. არკი სამართა-
ლი მიყვეს და განაჩენი მომცეს, თქვენც დაბეჳდეთ; ვერ დაიფიცა
და მე ღამრჩა.

თქვენ გოგია თუ ხარელი შემომისიეთ, განაჩენი წამარ-
თვით და თქვენ გახლავს. ჳერაც ვერ შემიტყვია, რას მიზეზით და-
მემართა ეს უსამართლობა. თუ საბუთი რამ შემოიტანა სამართალ-
ში, მე რატომ არ შევიტყე და ან ხალხმა, და ისრე არ წამერთო გა-
ნაჩენი.

ახლა დიამბეგებზე მაძღვეთ ოქმსა, რომ სამართალი უყავით;
აკი მიყვეს სამართალი და განაჩენიც მომცეს, მაგრამ თქვენ გახ-
ლავსთ განაჩენი. იმათ ჩემი სამართალი აღარ შეუძლიანთ, თუ რომ

ჩემთვის სამართალი გენებებათ, თქვენთან უნდა გარდასწყდეს ჩემი სამართალი.

სამი წელიწადი არის, რომ ამაზედ თავს გაწყენ. ნახევარ სა-
ათი ჩემთვის მოიცალოთ და ან გამამართლოთ და ან გამამტყუენოთ.
მამულს ისი შკამს და მე კი დამიკრეფია გულ-ხელი და შევეყურებ.
თუ თქვენგან სამართალი მომეცემა, ხომ კარგია. თუ არა ჩემი თავი
თქვენის ქირის სანაცლო იყოს. აღიწერა მისი იზ, ქორონიკონს უო.

თაემი

ქ. ჩენი ბძანება არის, ზაზავ, ყორაიასაუღლბაშ-ნაიბ-ეშიკალასო.
მერე რადგან ამათ მოუნდომებიათ ჩვენს სამართალში ლაპარაკი,
ელაპარაკე, მაგრამ რომელიც გამტყუენდება, გარდავახდევინებ.
მაისის კე, ქორონიკონს უო.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლა:

მინაწერი: ლოლოვნაზე რომ ვიჩიელეთ იმის ოქმი.

576. არზა შოშია სახვარაღიძისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1782 წ. 27 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10987. დედანი. ქალღი. 19X14,2 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია
წერტილი. ა-ნაყლული.

ქ. ღმერთმან ბატონის შვილის ვახტანგის ქირი
მოსცეს თქვენს ყმას საყვარელი ძე შოშიას.

ამას მოვახსენებ: თამარაშენს ამილახვრის გი-
ვისგანა ერთი ნავენახარი მიწა არის, მოხტაბარი სიგელი ხელთ
მაქვს; მაჩაბლის ურიამ იოსებაშვილმან ხახმა წამარ-
თვეს, სამი წელიწადი იმ მიწის მოსავალი რაც მერგებოდა, მაძლია.
ახლა სულ ხელი ამალებინა და შიგ აღარა გამატარა, თავის მძლავ-
რობით მამულზედ ხელი ამალებინა. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამის
სამართალი მალირსეთ.

კიდევ იქავ თამარაშენს სასახლის ალაგი მაქვს, ისიც ურიებს
უქირამს, ზოგმა საბოსტნეთ გაიკეთა და ზოგმა სასახლეთ გაიკეთა.
ამ წყალობას ვითხოვთ: მი რზაშვილს მოურავს დავითზე-
და ოქმი მიბოძეთ, ვისაც ჩემი მამული ექიროს, სამართლიანის
საქმით მოიკითხოს და მამცეს. მაისის კდ, ქორონიკონს უო.

ქ. ბატონისშვილის ვახტანგის სიკეთით სახსოვარო მირზაშვილო მოურაო დავით! მერე ეს საყვარელიძე რომ ასე ჩივის, სადაც ამისი მამული იყოს, გამოიკითხე, ხელი აუშართე, და ამ საყვარელიძეს მოაბარე. და თუ ვისმე სიტყვა აქუს, ჩვენს სამართალში ელაპარაკოს. მაისის 13, ქორონიკონს უო.

და რაც ამისი მამულის სარგო ღალა იყოს, ისიც უნდა გამოურთო და ამ საყვარელიძეს მოაბარო.

ბეჭედი: ლომად იუღას ბაკეთად ვახტანგ ირაკლის ნაკეთად.

577. არზა შერაზანას დედისა საგართლის მიცემაზე
ერეკლე II-ის ოქმითა და მსაჯულთა მოწმობით

1782 წ. 31 მაისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 37. პირი. ქალღღი. მხედრული.

[22] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფე დედოფლის ქირი მოსცეს საბრალოს შერმაზანას დედას.

ჩვენის [V] მწუხარების რალა მოგახსენოთ, ჯერ რა ღვთის რისხვა მოგვევლინა, ჩემმა მტერმა შვილი მომიკლა, შვილის სიკუდილიც არ დამაჯერა. ეს საზარელი ჯმა დაგვიგდო, ხელმწიფის და ქვეყნის მუხანათათ დაგვდო. ჩემო ხელმწიფეც, რალას გრძლათ თავი გაწყინოთ, ჩვენი უბრალობა ჯელმწიფემაც შეიტყო, თქვენც შეიტყვევით და მსაჯულთაც შეიტყვეს. სამართალში თავისი პირათ აღიარა ასათამ: ის ბიჭები მე დავკარგე და ის საზარელი ხმა მე დავაგდებინეო და ხირსის მღუდელს მე დავაწერიხე ის წიგნიო. გამტყუნდა, შეუპოვრად ადგა და წავიდა.

შვიდი თვეა ქალაქში გახლავართ, ვალს ვიღებთ და ისე ვცხოვრებთ და ეს საბრალო კაციც მღებიარათ ძევს, ვალიც ველარ გვიშოვნია, რომ აქ მოკუდეს დავმარხო.

დიდათ გვედრებით, ხელმწიფესთან მეოხ გვექმენით, რომელიც ღმერთმან აგონოს და სულმან წმიდამ ამცნოს, იმ სამართლით გავვიკითხოს და სასჯელი სამართლად დისაჯოს და მართლის სამართლის ნიშანი მიეცეს, რომ შვილთა და შვილისშვილთა ქართლსა და კახეთისაგან ხელმწიფის მუხანათობა არ ეთქმებოდეს.

თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ ერთის გზით ხელმწიფემ სამართალი გვიყოს. თუ სამართლით არ დავისჯებოდეთ და კიდევ:

სიციოცხლის ღირსნი ვიყუნეთ, დასტური დაგვეცეთ, წავიდეთ, ორი
ობოლი დაგვრჩომია, იმასაც ყელუბი არ დაგვიჭრან. ღმერთი გად-
ღეგრძელებს. მაისის ლ, ქორონიკონს უო.

თავში

უფალნო საქართველოს მსაჯულნო! ღმერთს გაფიცებთ, რომ
ამისი უდიდესი ფიცი არა არის რა, აქაც თქვენ იყვნეთ პასუხის
გამცემნი და მეორედ მოსვლის დღესაც, თუ ჭეშმარიტებით არ მოგ-
ვახსენოთ. ამ არზის პატრონს რომ მოუხსენებია, ასათმა სა-
მართალში აღიარაო, რა აღიარა, ჭეშმარიტებით მოგვახსენეთ წე-
რილით. მაისის ლა, ქორონიკონს უო.

როგორც ამ არზის პატრონს მოუხსენებია, ასე აღიარა თუ სხვა
რიგათ აღიარა, ჭეშმარიტებით მოგვახსენეთ. ერველ

მე, ბეგთაბეგის ძეს სულხანს, ასე მახსოვს, ასა-
თამ ასე თქვა: შერმაზანის მკვლელები რომ ენახეო, დათუნას უთ-
ხარი [23] შენ ხომ იციო, ბატონიშვილი შერმაზანმა მოკლაო, რათ
გეშინიანო, ის თქვენ რომ არ მოგველაო, ჩვენგან იყო სასიკვდილო,
ჩვენ მოვკლევდითო, ეს სიტყვა მონღობისათვის უთხარო. სულხან

მის სიმალეს ამ ბრძანებით კითხულის პასუხი მე, ორბე-
ლიანი დიამბეგი მზეჭაბუკ, ამას მოვახსენებ. ასათამ ასე
აღიარა და თქვა: სამართალში მე ასე უთხარო მკვლელთაო, რომ
თქვენ ხომ იცით, რომ ლეონ ბატონის შვილი შერმაზანამ
მოკლაო და რად გეშინიათო, ბატონი თქვენ არას გერჩისთო ეს რომ
ვსთქვათო და ეს სიტყვა მინღობისათვის უთხარო მე იმათაო.

მე, მდივანბეგი ბეჟან, ამ მდივანბეგის მზეჭაბუკის
წერილის თანამოწამე ვარ და გამგონე, მეც ასე ვიცი.

მე, ოტია მდივანბეგი, ამ ზემო ნაწერისა თანახმა
ვარ.

მე, თუმანიშვილს მდივანს სულხანს, მდივანბეგის
მზეჭაბუკის წერილისაებრ მახსოვს ასათის ნათქვამად. სულხან.

მე, ივანე ნაზირი, იქ დავესწარ; ამ [მ]დ[ი]ვანბეგის
ნაწერის გამგონი მეც ვარ, ასათმა ასე თქვა.

მე, მდივანს დავითსაც, ასე მახსოვს, რომელიც მზე-
ქაბუქს მდივანბეგს დაუწერია. დავით.

578. არზა რჩეულაშვილის ძვირისა უმა-გაშულის თაოგაზა
ბრეკლე II-ის ოპიით

1782 წ. 7 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2762. დედანი. ქალაღი. 26,3X16,3 სმ.
მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი რ ჩ ე უ ლ ა შ ე ი-
ღის ქერივს და ობოლს მოსცეს.

ამას მოვანსენებთ მათს მაღალ მეფობას და მართლმსაჯულე-
ბას: როდესაც მაჩაბელს ყმათ უშოვნივართ ბოძებით ვისგანმე თუ
როგორ, ჩვენის ყმითა და მამულით მივცემივართ. თქვენის წყალო-
ბით ძველთაც აზნაურშვილი გხლებივართ და ახლაც გახლავართ.
ყმა და მამულიც გვაქვს და გვქონია.

ახლა მაჩაბლის შვილები რომ იყრებიან ჩვენს ყმებს ცალ-ცალ-
კედ იყოფენ და წილში იგდებენ, ჩვენ ქერივ-ობლობით აღარას
დაგვდევენ.

ამას ვევედრებით თქვენს ღმრთისმოყვარებას: ჩვენი ყმა რომე-
ლიც ძველთაგან გვქერია, ის ნუ გამოგვერთმევა და გაყოფაში რო-
მელსაც წილში ვხვდეთ, ჩვენის ყმითა და მამულით გვირგონ და ის-
რე გვიმსახურონ. თიბათვის ბ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო, ამ არზის პატრონს ასრე რომ მოუხსენე-
ბია, ღმრთის მაღლს ამათი საქმე კარგათ სიფრთხილით და სიმკაც-
რით გამოიკითხეთ და გამოიძიეთ, რომ ერთი საცოდაობა არა მოხ-
დეს რა. ეს რადგან აზნაურშვილი არის, ამას თავისი ყმა და მამული
არ წაერთმევა. რაც თავისი ყმა და ან მამული რამ სჭეროდეს, ისევე
ამასვე უნდა მოსცენ, რომ ამისის ყმისა და მამულისა ცალ-ცალკე
ბარათში ჩაგდება არ იქნება. და ვისაც ეს ერგება, თავისის ყმითა
და მამულით უნდა ირგონ. თიბათვის ზ, ქორონიკონს უო.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

1782 წ. 7 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5323. დედანი. ქალაღი. 19,8X16 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად კოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტი-
ლი. ა-მეტ-ნაკულღი.

ქ. ღმერთმან ბატონის შვილის ვახტანგის ქირი
მოსცეს საყვარელიძე შოშიას.

ქ. ამას მოვახსენებ: რაც ტბეთს თქვენი სახასო მამულები
მეჭირა, სულ ჩამამერთვა. ოთხნი ძმანი გახლავართ, უმამულონი
ვართ, ხომ მოგეხსენებათ, ჩვენხელი კაცი უმამულოთ ვერ დავრჩე-
ბით. იქავ ტბეთს დემეტრესაგან მამულები არის ნასყიდღი,
სიგლები ბატონს ახლამს, მამულს ფალვენის შვილი იასე
ქამს. კიდევ თორმანეულს არის ნასყიდღი მამული. ამ წყალო-
ბას ვითხოვთ, ეს მამულები მიბოძოთ. თიბათვის ა, ქორნიკონს უო.

რაც მამული ტბეთს არის, ნუხსით მამიხსენებია:

ქ. ტბეთს შალიკაშვილისაგან მოსყიდული მამული
არუქამიას შვილისა, ფალვენის შვილს იასეს
უქ[ი]რამს.

ქ. თორმანეულს დავითის შვილი დავითისაგან
მოსყიდული მამული.

ქ. აქავ თორმ[ა]ნეულს ტატის შვილის შიოშისაგან
მოსყიდული მამული. ეს მამულები დემეტრესაგან არის ნასყიდღი,
სიგლები ბატონს ახლამს. ის სიგლები მოიკითხეთ, თქვენს მამულს
თქვენთვის მაინც ნუ დაქარგამთ.

თავში

ქ. ეშკიკაღაბაშო იოანე! მერე ამ არზის პატრონს რომ ამ
არზით ასე მოუხსენებია, ამ მამულებზე ახლავ ხელი ამართე და ამ
შოშია საყვარელიძეს მოაბარე. და თუ სიტყვა ჰქონდეს, სამართალ-
ში ელაპარაკოს. ივნისის 8, ქორნიკონს უო.

ბეკელი: ლომად იუღას ბავთად ვახტანგ ირაკლის ნაკვეთად.

1782 წ. 11 ივნისი

ცსსა. ტ. 1448. საბ. № 5398. დედანი. ქალაღი. 41×22,4 სმ. მხედრულა. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სატყვის შემდეგ ნახმარაა ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსკეს ზოვლელს ჭ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი ს ზ ა [ა] ლ ი ს ყ მ ა ს ბ ი ჭ ი კ ა შ ვ ი ლ ე ბ ს.

ქ. ზა[ა]ლს რაც ყმა და მამული ჰქონდა, უფროსი ერთი გაყიდა და ჩვენ ეს ერთი კომლი დავრჩომილვართ; და აქამდის იმ გასყიდულისა და გაფუჭებულის ხარჯსა და ბეგარს ჩვენ გვაწვეინებდა.

და ამას გარდა ესეც ჭავახიშვილებისაგან მოიკითხეთ, რომ რაც შეგვტლებია, იმისთვის როგორ გვიმსახურნია ყოვლისფრიდამე, რაერთს ხანსაც ნდომია ჩვენსა ყოფნა და ისე გვიმსახურია, ისე შემოუკვეთია და უმეტესად გვიმსახურნია. აქა-იქ თუმნობით, ორთუმნობით ვალი აუღია და ისიც ჩვენთვის შემოუპირებია და ჩვენ მიგვიცია. ამისთანა გამოსაყენებელი ყმა ვყოფილვართ. ახლაც ბ ე ც ი ა თ ა რ ხ ნ ი შ ვ ი ლ ი ს ა თ ვ ი ს ბარათი მიუცია: ამისი ხუთი თუმანი მმართველს და თქვენ მიეცითო.

ამას გარდა მოგვიხდა, მარნის კარი დაგვიტყვივა, ღვინო ამოგვისხა, ორმოც მოგვიხდა და პური ამოგვიყარა და მოციქულის პირით ამასაც გვიკვეთინებს, რომ: თქვენი აქ ყოფნა და დგომა არ იქნება, გამეცალენითო, სამკვიდრო და თქვენი ნასყიდობა მამული, რაც გიჭირავთ, სულ დამიგდევითო.

ამისთანა უსამართლო ქართლსა და კახეთში გლახს კაცს არ დამართვია, რომ ჩვენ გვემართება. სად შეიძლება ერთის გლახის კაცისაგან, რომ ერთს თავადიშვილს თავისი კერძობით რაც ხარჯი უნდოდეს და ან ვალი ჰქონდეს და ან ვალს აიღებდეს, იმან გარდაუხხადოს და იმან შეინახოს და ქვეყანასაცა და მებატონესაც ემსახუროს.

მართალია, შემძლებელი გლახი ქართლსა და კახეთში ბევრი გხლებიათ, მაგრამ ისიც შეძლებით უმსახურებიათ, ჩვენც ჩვენის შეძლებით გვიმსახუროს. ეს ზემოხსენებაები კანის თავადისშვილისაგან არ შეიძლება და ჩვენ როგორ შევიძლებთ.

ოთხნივ ძმანი აქა გხლებივართ. თუ ერთი გზა არ მოგვეცა, ჩვენ იქ მისვლა არ შეგვიძლია; ასე რიგათ ატეხილა, რომ ერთს ღვთისა და თქვენს საწყენს განსაცდელს მოგვაყენებს.

ჩვენ, რომ აყრას გვიკვეთინებს და იქ უყოფნელობას, რა და-
ნაშაული გვაქვს და რა სამსახურის სამაგიერო წყალობა არის.
სისხლი დაგვიღვრია, შიგ დავბოცილვართ, რის შეწუხებით თვითო
ოროლა შაური ჩვენის ცხოვრებისათვის მოგვიკლია და მამული
გვიყიდნია, იმასაც გვიკვეციანებს, რომ ნასყიდოც მე დამიგდევით.
ეს არავის დამართია.

ამ წყალობას ვითხოვთ: თუ არ გავგიჟირებებს, როგორც ბა-
ტონემობის რიგია და შეგვიძლია, ვემსახურებით. თუ არა ჩვენი
თავი აღარ უნდა, მამულის ყმა გახლავართ, იმან თავის სამკვიდ-
როს მამულზე ხელი აგვალეზინოს და ჩვენ ნასყიდს მამულზე გა-
ხლდებით, ქვეყანასა და თქვენს სიმაღლეს ვემსახურებით და სა-
ქრისტიანოდამ არ დავიკარგებით.

ან არა, რასაც თქვენი სიმაღლე ინებებს და შეგვაძლებინებს,
წელიწადში გარდაკვეთით ჩვენს ბატონს იმას ვემსახურებით. სხვა-
რიგად უსამართლოდ გაფუქებას დაგვეხსნას. ქვეყნის მეპატრონე
ბძანდებით და მოგვიხსენებია ჩვენი საჩივარი.

წყალობას ვითხოვთ, რომ სამართლის საქმით ამ კაცისაგან
გამოგვიხსნათ, რომ არ გავგაფუქოს. ოთხი ძმანი გახლავართ, ოთხ-
ნივ აქ გახლავართ. ამისთანას დროს მამული და სახლკარი უპატრო-
ნო გავგიშვია. ივნის[ის] ვ, ქორონიკონს უო*.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ყორიასულბაშ-ნაიბ-ეშიკალასო ზ ა -
ზ ა ვ! მერე ესენი მსაჯულთ სამართალში ალაპარაკე. იმათ სამარ-
თლიანის საქმით ამათ ერთი განწესება დაუდვან, რომ იმ წესით
თავის ბატონს ემსახურებოდეს. ამანაც იცოდეს თავის სამსახუ-
რის განწესება და ამის ბატონმაც და უსამართლოთ და ჯაბრით ნუ-
ღარ მოექცევა. აღიწერა ივნისის ია, ქორონიკონს უო.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ვ რ ე კ ლ ე.

ქ. ნაიბ-ეშიკალაბაშ-ყორიასულბაშის ზ ა ზ ა ს ძმაო, ბატო-
ნო თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი ლო! მერე რასამ წამს ეს ბატონის ოქმი
მოგივიდეს, იმამ წამს ამის მოდავენი უნდა გამოგზავნო. ამის დაგ-
ვიანება არ იქნება. ზაზა

* შემდეგ მიწერილია: „რამაზ“.

581. არჯა ელიზბარ ღვინთიშვილისა გავულის თარგაზი

ერეკლე II-ის ოქმით

1762 წ. 11 ივნისი

საქართველოს სიძველენი ტ. II, ე. თაყაიშვილის რედაქტორობით, 1909 წ. საბუთი № 454.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჳირი მოსცეს დავითის შვილს ელიზბარს.

ქ. მე და ჩემი ბიძაშვილი ზაალ მამულეზედ ვლაპარაკობთ, არას მანებებს. ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობა გვ[ი]ყავით, მამულეები გაგვირჩიოს. ჩემი მე მამცეს და იმას თავისი მისცეს, უშფოთრად დაგვაშველოს, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ივნისის ი, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ზაზავ ყორიასაულბაშ-ნაიბ-ეშიკალასო! ამას, იასაული მივა, თავ-თავის მამული გაუჩიოს, ამას თავისი დაანებოს და ამის სახლიკაცს თავისი მისცეს. და რომელზედაც სიტყვა ქონდესთ, მსაჯულთან ალაპარაკონ და სამართლით იმათ გააშველონ. აღიწერა ივნისის ია, ქორონიკონს უო. ერეკლე

ქ. ძმას, ბატონს ფალავანდის შვილს ნაიბ-ეშიკალაშ-ყორიასაულბაში ზაზა მრავალ სამსახურის წადილს მოგახსენებ. მერე როგორც ამ ბატონის ოქმში ეწეროს, ისე აღუსრულე. ივნისის იზ, ქორონიკონს უო. ზაზა

582. არჯა ღათუა გვარამიშვილისა გავულის თარგაზი

ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 13 ივნისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 207. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[136 V]. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს ბეკაშელს ბადრი შვილს დათუას საბატონიშვილოს.

ქართველ ბატონს ჩვენი თავი ხიდირბეგიშვილისათვის მიუცია მამულითა. ხიდირბეგსა და მამაჩემს ტყვის გაყიდვა შემოს-

წამებია და ამ ტყვის საზღაურში ჩვენი მამული ხიდირბეგს ისაკ ბეგისათვის დაუგირავებია. ისაკბეგ ნაიბს ზაალ ავალიშვილისათვის: მიუტემა. ავალიშვილი ქაიხოსრო და ედია რომ იყრებოდა, გლახა ნათიშვილი შეუყენე, ჩემი დედიდაშვილი იყო, ჩემის თეთრით ის ჩემი მამული დავახსნევიანე და საბატონიშვილოდ დავსდევ ის ჩემი მამულიცა და ჩემი თავიცა.

მე დავიკარგე და ათი წელიწადი ყმად ვიყავ. აულია ჩემი მამული ქაიხოსრო ავალიშვილს და ქაიხოსრო აბაშიძისათვის მიუყიდნია. მე ტყვე ვარ და თქვენს მეტს ჩემთან ხელი არავისა აქვს. და ჩემი მამული ჩემგან არის დახსნილი; ჩემის მამულების წიგნები ნა[187]თიშვილს ებარა და რომ გასწყრომიხართ, ახლასულ მამუქას ჩავარდნია ხელთ. ჩემი საქმე ასეა და ნება თქვენი სიმაღლისა[ა]. თიბათვის გ, ქორონიკონს უო.

თავში

ჩვენი ბძანება არის მამაცაშვილო იოსებ! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასე ჩივის, შენ ბეკამს მიდი, ამის მამულზე ხელი ამართე და ამას მოაბარე. და ქაიხოსრო აბაშიძემ და ბეცია ავალიშვილმა ჩვენს სამართალში ილაპარაკონ. ივნი-

სის იგ, ქორონიკონს უო.

583. არჯა ნათლულ იოსეპისა მორიგედან განთავისუფლების თაოგაჲა:
პრეპლე II-ის თქმით

1782 წ. 14 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10062. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მის მიწა-მტვერს თქვენს ნათლულს იოსებს.

ღმრთის მოყვარულს მოგეხსენებად ჩემი და ჩემი ცოლ-შვილის სიცოცხლე თქვენის წყალობით არის. მორიგის უზბაშებმა¹ დამიჭირეს და დაჭერილი გახლავარ, მორიგობაში არ მოსულხარო.

თქვენის შებრალებით და მოწყალებით არ წავსულეარ. ღმერთო შვილებს გიდლეგრძელებს, ცოლ-შვილი ნალელით დ შიშით მიხოცე-

¹ უზბაშები.

ბიან ...[წყალობა მოი]ლევით; და ... [რასაც] გვიბძანებთ, ნება და
ბძანება თქვენი აღსრულდეს. იენისის იდ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ეს იოსებ [რომ] აქამდის მორიგე-
ში არ გამოსულა, ახლა დაეხსენით, ნუ გამოიყვანთ. ლაშქარნივისებ-
მაც ასე იცოდეთ და უზბაშმაც. თიბათვის იდ, ქორონიკონს უო.

ამას არც მორიგის დაქერა შეუძლია და არც თითონ მორიგეთ
გამოსვლა, მას ასეთი ტანი აქვს. ერეკლე

584. არზა არჯევან ფიცხალაურისა გიორგი ბატონიშვილის თაჳით

1782 წ. 21 ივნისი

საქართველოს სიძველენი ტ. II, ე. თაყაიშვილის რედაქტორო-
ბით, 1909 წ. საბუთი № 415, გვ. 459—460.

ქ. ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის ქირი მოსცეს
მათს მონას არჯევან ფიცხელაურსა!

თქვენი მოწყალება მკირს, ახალგორის მოურავი გახლა-
ვარ. რაც ახალგორი დაარსებულა, რაც თქვენგან ახალგორელთ შე-
ეწერება, ხალხილამ ათისთავი ჩემია და მამასახლისისა. ახლა თქვე-
ნი წყალობა დაემართათ: მახთა გ[ა]უქპერთ, გებძანებინათ, ათის-
თავი მოურავს ჩვენგან მიეცემაო. ჩემო მოწყალევ, ათისთავი არც
თქვენ გიბოძებიათ, არც იმათგან მამცემია. ჩემო მოწყალევ, თუ
ჩემი სარგო არ მებოძა, მე რილით (sic) უნდა დავრჩე, ან რალა
მოხელე ვიქნები? ნება თქვენი არის. თიბათვის იმ, ქორონიკონს უო.

თავში

ბატონიშვილის გიორგის სიკეთით სახსოვარო ეში-
კალათბაშო სვიმონ! მერე ახალგორელთ მახთა, როდესაც რომ
აიღებოდეს ხოლმე, არჯევან მოურავს თავის ათისთავს უნდა
მისცემდეთ, რომ იმ მახთილამ სამი თუმანი ერგება, და სამს თუმანს
ყოველთვის უნდა მისცემდეთ მახთა[ს], რომ აიღებოდეს, იქილამ.

იენისის კა, ქორონიკონს უო.

მეფის ძე
გიორგი

585. არჯა ლავით ვაფუარიშვილისა სახლის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 24 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დათარი № 11. საბუთი № 142. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[142 V] ლმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჰირი მოს-
ცეს მეფურის შვილს დავითს.

მათმა სიმაღლემ ციხე[ე]ბი რომ უსჯულო წარმართთაგან დაახ-
სნა, იმ უამათ ნეტარად ხსენებულმა მეფემ თე'ი მურა'ზმა ა
რაც ავლაბრელი კაცნი გახლდით, მოგვიკითხა და მეტეხის ციხეში
დგომა გვიბძანა — მაღლა თუ დაბლა. მე დაბლა ციხეში ციხის კარ-
თან დავიჭირე ადგილი, ცარიელი სანახვე იყო, რომ მიწაც არ მომ-
ხმარებია, ის ადგილი გავკერე; ქალაქს სახლები მქონდა, გავყიდე:
ის ცარიელი ადგილი ავაშენე. ახლა გოჭარ მღვივანი გამო-
ვიდა, კელი ამიმართა.

მეც თქვენი ყმა გახლივარ. ჩემი სახლი და კარიც თქვენია. თუ
თქვენს ადგილში ვერ ვიცხოვრებ, სხვაგან უფრო არავინ მიმიშვებს.
სხვაზედ რომ ვყიდდე, თქვენი [143] საწყენი ის უნდა იყოს. მეც
თქვენი ვარ და ჩემი სახლიც და ნება თქვენია. ღიად, ღიდი ამაგა
და ხარჯი დამიც, რადგან ნეტარად ხსენებულის მამითქვენსაგან
მზოდებია, თქვენგანაც წყალობას ვითხოვ, თქვენი გასამარჯვებლათ.
თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ. ამ სახლების საბაბით ქალაქის
სახლებიც დავკარგე, ნება თქვენია. მაისის კე, ქორონიკონს უო.

მასუკან რომ ციხის სახლები გვეკითხათ, ციხის აღებაში ჩემი
ძმა თქვენი ჰირის სანაცლო შეიქნა. სახლები ერთი ღიდი სახლი
არის და ორი წვრილი სახლი არის, ერთი ბოსელი.

თაეში

ჩვენი ბძანება არის. მერმე ეს მეფურისშვილი რადგან ჩვენი
ყმა არის და ეს ჰირნახულობაცა აქვს, ამას იმ სახლის ალაგის ჰირას
ნუ სთხოვთ, ამ ალაგას ამას ჩვენ აღარ გამოვართმევთ. ამისთვის

გვიბოძებია. აღიწერა ივნისის კდ, ქორონიკონს უო.

586. არჯა გოღარძი ციგრაუშვილისა ვაჟულის თაოგაჯა

ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1782 წ. 28 ივნისი

საქ. ლიტერატურული მუზეუმი. საბ. № 16560. დედანი. ქალაღი.
20x11 სმ. მხედრული. ტექსტი ალაგ-ალაგ გადასულია და ძნელად
იკითხება. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ვახტანგის ჰირი
გრემისკეველს ციგურაშვილს გოდერძის მოსცეს.

ჯიმ შერერის თავმა გრემის ქვევის აშენება მოინდომა. როდესაც იქაური კაცი ერთად შეჰყარა, ცალ-ცალკე კი ვერ დააყენა, რომ მტრისა უწინოდა, მიიყვანა და იმთენი კაცნი სულ ჩემს მამულზე დააყენა. და მე სითარხნე მომცა, რადგან შენს მამულზე ეს სოფელი დააყენე, შენ აღარა გეთხოვებოდეს რაო. იმ ხანებში ის გრემის ქვეი ისევ დაიცალა. ახლა კიდევ თქვენის დოვლათით ისევ აშენდა. მოვიდნენ და ისევ იმ ჩემს მამულზედ დადგნენ. მე აღარც სითარხნე მაქვს და მამულიც მერთმევა. ვინცა ვინ იქ მდგომნი არიან, სულ აზნაურშვილების ყმანი გახლავან, ჩემის მეტი და ჩემის მამულის მეტი იქ მიწა(?) აღარა არის რა. რადგან მე მერთმევა ის მამული, თქვენთვის მაინც ნუ დაჰკარგამთ. ივნისის კვ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ბატონისშვილი ვახტანგ გიბრძანებთ ტერიის შვილო ზაალ! მერე ამ არზის პატრონის მამულში ვინცა სდგეს და ან კაცი გიდგასთ, ამას იმ თავისის მამულის ბადალი მამული რაც: თქვენ ვიქირავსთ, იმოდენი თქვენის მამულიდამ და თქვენის ყმების მამულებიდამ მოუქერით და მოეციოთ, მანამდის თავ-თავის მამულსა და ალაგზე მიხვიდოდეთ, რომ ესეც დარჩეს. და როდესაც თქვენ ამას თავის მამულს დაუგდებთ, ესეც თქვენს მამულზედ ხელს აიღებს. ივნისის კვ, ქორონიკონს უო.

ბეჭედი: რთოდ ვარ დაეთის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამბეღებ მეფის ძეობით.

587. არზა მონოფრა მღვდლისა ჟმოვის თაოგაზე ერეალე II-ის

ოქმით

1782 წ. 20 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2850. დედანი. ქალაღი. 20,5x16 სმ. მხედრული. გაწვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათ მარადლე მლოცველს ხატის ყმას ონოფრემ ღღელს.

ღმერთმან თქვენი სიცოცხლე და დღეგრძელობა ნუ მომიშალოს, ჩვენი თავი თქვენის ჰირის სანაც[ვ]ლო ამყოფოს.

რადგან თქვენი უღირსი მოწყალეობა დამემართა, ამ მოწყალეობაც ვითხოვ: ერთი ოქმი მეხოძოს ზა[ა]ლ და ვითის შვილზე და, თვალ-ყური დაიქიროს ჩემზედა, უბრალოთ არავინ რა გამაცოდინლოს, ხატისათვის და თქვენთვის კელი ამ[ი]მართოს, რომ

თქვენს მეტს ველი აღარავის ქ[ო]ნდეს ჩვენთანა, თქვენი და თქვენი ბედნიერის დედოფლის სადღეგრძელოთ. იენის[ის] კთ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის. მერმე ეს ო[ნ]ოფრე მღვდელი გასამყრელთ ჩვენ აგვიყვანია თავისის მამულით. და ხატის ყმათ როგორც ყოფილა, ჩვენც ისევე ხატის ყმათ დაგვიდვია. ამასთან სხვას ვისმე საბატონყმით კელი არავისა აქვს.

და ვ ი თ ი ს შ ვ ი ლ ო ზ ა ა ლ, ამ ოქმით როგორც გვებძანებინოს, ასრე უნდა ამართო კელი ჩვენთვის და ხატის ყმათ უნდა იყოს, ეს უბრალოთ არავინ რაზე შეაწუხოს. თავისი არა მოაკლდეს რა. შენ უნდა გებარებოდეს და თვალი და ყური გეჭიროს, რომ არავინ რა შეაწუხოს. მთიბათვის კთ, ქორონიკონს უო.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

**588. არზა ნიკოლოზ მანგლალისა ღალის თაოგაჯა ვრეკლა II-ისა და
ღარაჯან დედოფლის ოქმებით**

1782 წ. 18 ივლისი

ცსსა. ფ. 1449. საბუთი № 1937. პირი. ქალაღი. მხედრულა.

ქ. ღმერთმან უკეთილმსახურესის და უმაღლესის მეფის ქირი შათ მლოცველს ნ ი კ ო ლ ა ო ს მ ა ნ გ ლ ე ლ ს მომცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ მათს უმაღლესობას. ბოლნისის ღმრთისმშობლის მამული ზოგი აზნაურშვილს უყიდია და ზოგი გლეხსა და ღალას არ აძლევენ.

ამ მოწყალეებას ვითხოვ: ერთის ოქმის წყალობა მიყოთ, რომ რაც გასყიდული მამულები არის ეკლესი[ი]სა, იმისი ღალა მოგვეცენ. ხომ მოგეხსენებათ, რომ ღარიბი ეკლესია არის, რომ იმას მოზმარდეს და საზოგადოთ არ დაეკარგოს.

თუ თქვენგან ოქმის წყალობა დაგვემართოს, დ ო ვ რ ა თ ა - შ ვ ი ლ ს ბ ი ძ ი ნ ა ზ ე ღ მიბოძეთ. რომ იმან გაარიგოს. ამ მოწყალეებასაც ვითხოვ, რომ მეღიქსაც ოქმი უბოძოთ, ეკლესიის მამული აღარ მოხნას. ივლისის იმ, ქორონიკონს უო.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ღორათაშვილო ბიძინავ! მერმე შენ უნდა. მიხვიდე ბოლნისს და ვისაც ბოლნისის ღმრთისმშობლის ეკლესიის მამული ვისმე უყიდნია — თავადს, აზნაურშვილს თუ გლეხს, — ამათ იმ ეკლესიის ნასყიდის მამულის ღალა სრულებით აიღო და მანგლელს ნიკოლოზს მოაბარო. რადგანც ეკლესიის მამული არის, ვინც უნდა იყიდოს, ღალა ისევ ეკლესიისა არის. მელიქ მისა ელსაც ყაღალა უნდა უყო, რომ იმ ეკლესიის მამულს ნურას მოხნავს. ვისიც ამ მანგლელის ნება არ არის, ვერავინ მოხნავს. ივლისის იმ, ქორონიკონს უო.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბძანებთ. ვინც ბოლნის[ს] მეღალე წახვიდოდეთ, როგორც ამ ოქმით მის სიმაღლეს ბატონს უბრძანებია, ბოლნისის მღვთიმშობლის მამულის ღალისა ისე უნდა; რომელიც ეკლესიის მამულის ღალა იყოს, უკლებლათ მანგლელს ნიკოლოზს უნდა მოებაროს, კელის შეხება არ იქნება.

დედოფალი დარეჯან

589. არჩა ფალავანდიშვილიგისა მამულის თათგავა

ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 20 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 646. დედანი. ქალაღი. 32,3X13,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარა წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჰირი მოსცეს ფალავანდისშვილს უზბაშს გოგოასა და ზურაბსა.

ქ. ჩვენი მოხსენება ეს არას: ჩემო ხემწიფევ, თქვენს უმაღლესობას მოეხსენება, ჩვენ ობლები გახლღით, თქვენის მოწყალეღით თქვენს საფარველქვეშ დავიზ[ა]რღენით, არც მამაჩვენს მოვსწრებივართ და არც ჩვენს მამულსა. ახლა მღთითა და თქვენის ღოვღათით ჩვენს მამულზედა დავდექით, რ[ა]ც ნეტარხსენებუღის მეფის ღროს მამაჩვენს თავის სახღისკაცისაგანა ბარათით მამული ერგოღის მამული ჩვენ აღარა გვიჰირამს.

ამ მოწყალეობას ვითხოვთ: და ვითიშვილს ზაალზე და ხერხეულიძე ავთანდილზედ ერთი ოქმი გვიბოძოთ; რაც მამაჩემს ბარათით მამული რგებოდეს, ის მამული სამართლიანის საქმით დაგვანებონ. თუ ვისმე ქეშმარიტი სიტყვა ქონდეს, სამართალში მელაპარაკნენ. მკათათვის იმ, ქორონიკონს უო.

თავში

ჩვენი ბძანება არის დავითიშვილო ზაალ და ხერხეულიძე ავთანდილ! მერმე ამ არხით ფალავანდიშვილი გოგია უზბაში და ზურაბ რომ ასე ჩივიან, თქვენ უნდა მიხვიდეთ, ფალავანდიშვილები უნდა შეჰყაროთ და რაც იმათ ბარათით ყმა და მამული რგებიათ, უნდა უპოვნოთ, გაურჩიოთ და მოსცეთ. [მ]კათათვის კ, ქორონიკონს უო.

ქ. თვითონაც უნდა მონახონ თავის პატრო[ნ]ებმა.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეუედ ცხებულს, ერეკლე.

590. არჯა დათუა მაჩაალისა ხმა-მამულის თარგაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 20 ივლისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 5133. დედანი. ქალაღი. 24,4 X 15,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი. მარჯვენა ზემო კუთხე მოსეულია.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჳირი მაჩაბელს დათუას მოსცეს. მე და ჩემი განაყოფები მამულზე რომ ვლაობდით, თქვენგან ოქმი მებოძა — სანამ სამართალში არ დარჩომოდათ ჩემი სადაო მამული და ყმა, მანამ კელი არ უნდა შე[ე]ხოთ გასაყოფად.

მსაჯულთ ორჯერ-სამჯერ კაცი მიუგზავნეს იმ ჩემს მოლავე- [ე]ბს: სამართალში მოდიოთ, თვარემ სამართლის გაუვლელოთ იმ ამის სადაოს მამულს და კაცს ვერ გაიყოფთო. ისინი არც სამართალში მოვიდნენ, რომ გადაეწყვიტათ და არც არა მიპასუხეს რა და გასაყოფათ წავეიდნენ ამილახვართან.

გვედრები: სანამ სამართლით გადაწყდებოდეს, ის მამული სადაოთ იდვას. როცა სამართლით დარჩესთ, მაშინ გაიყონ. ობოლი ვარ და სამართალს ვითხოვ. როგორც მძლავრებით უქირავსთ, ჩვე-

¹ ვითვითხოვთ.

უღებისამებრ ახლაც არ წამართონ უსამართლოთ, ჩემო კელმწიფევ. იელისი კჳ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მ ა ჩ ა ბ ე ლ ო ფ ა რ ს ა დ ა ნ და მ ა ჩ ა ბ ე ლ ო ლ უ ა ვ! მერე ამ არზით ეს თქვენი სახლისკაცი ასე რომ გელაპარაკებათ, ამას წინათაც გვ[ი]ბძანებია, რომ მანამ სამართლით ამას პასუ[ხს არ მი]სცემთ და არ მოიშორებთ, მანამ არ უნდა გ[აი]-ყოთ ამისი სადაო და სალაპარაკო ყმა და მამული. თუ უნდა რომ გაიყარნეთ და გაიყოთ, თუ სამართლით ეს თქვენი სახლიკაცი შემოგავათ რასმე [გა]წილულისა და გაბარათებულის მოკრეფას და მოცემას, ისი სჯობს, რომ ამისი სადაო და სალაპარაკო ყმა და მამული თუნდა გაიყარნეთ და თუნდა არა, გაუყოფელი გაუშვათ, რომ სამართალში ელაპარაკნეთ და ამას სამართლით პასუხი მოსცეთ; და მერე თუ გინდოდესთ გაიყოთ და თუ გინდოდესთ, ერთათ მოიხმაროთ. ეს როგორც გვიბძანებია ასე უნდა აღასრულოთ, რომ ჩვენი მოსაწონი და სამართლით შესაწყნარებელი საქმე ეს იქნება. მკათათვის კო, ქორონიკონს უო.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

591. არზა ზურაბ ფაშანგიშვილისა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 4 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 347. დედანი. ქალღდი. 21,4×17 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ჭირი მოსცეს თქვენს ყმას სახასო აზნაურშვილს ბოლნელს ფ ე რ შ ა ნ გ ა შ ვ ი ლ ს ზ უ რ ა ბ ს.

ქ. სანატრელმა ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ მ ა ლ ე ვ ა ნ ერთი ბეითალმანი მიწა გვიბოძა წიგნით.

ქ. ახლა მე ლ ი ქ მ ი ს ა ე ლ ა არ გვანებებს თქვენ უოქმოთ. ღმერთი პატიოსანს შვილებს გიცოცხლებს, იმის წყალობას ნულარ მოგვიშლით, თქვენც გვიბოძეთ და დაგვიმტკიცეთ. თქვენი ყმანი ვართ. აგვისტოს დ, ქორონიკონს უო.

ქ. დედოფლის დარეჯანის კეთილად სახსენებლო მელიქ მისელ! მერმე სანატრელს ჩვენს შვილს რომ ამ ფეშანგის შვილისათვის საბოსტნე გამოურთმევეია და თქვენთვის მოუცია და ამისავე ვენახის გვერდზე რომ მიწა ყოფილა და წიგნით უბოძებია, რადგან ჩვენს შვილს უბოძებია, აღარც ჩვენ მოუშლით. როგორც ის წიგნი აცხადებს, მაგ მიწაზე ხელი აიღეთ და ამას დაანებეთ, ჩვენც გვიბოძებია. აგვისტოს დ, ქორონიკონს უო.

ქ. ჩემის შვილის წიგნი ნახე. იმ რიგათ მიეც.

ბეკელი: დედოფალი დარეჯანი.

592. არზა გოგია ზუგუდიძისა ღალის თაოზაჲმ ვარკლე II-ის

ოჲმით

1782 წ. 20 აგვისტო

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 113. პირი. ქალაღი. მხედრული. არზის ქორონიკონი მცდარია.

[69 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს საკათალიკოზოს აზნაურშვილს ზუგუდიძეს გოგიას.

მცხეთას და კოდმანს მამულები მაქვს და აქამღინ ჩვენ მამულებს გარეშე კაცი ხნევდნენ, თქვენი ბძანება არა გვქონდა და ღალას ვერავის ვართმევდით. და ეს ორი წელიწადია თქვენგან წყალობა დაგვემართა — ჩვენის მამულების ღალას ვიღებთ. კორსნელი კაცი გახლავსთ გუტაშვილი მამუკა, ჩვენს მამულსა ხნავს და ღალას არ მაძლევს. მცხეთაში კიღევ! თუ ჩემის მამულის ღალა არ მამცენ, რით დავრჩე, ნაილაჯი კაცი გახლავარ. უბძანეთ: ვინც ჩემს მამულსა ხნევდეს, ღალა მამცენ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. აგვისტოს იღ, ქორონიკონს უო².

თავში

თუხარელო უზბაშო გოგიავე! ამ არზის პატრონს რომ მოუხსენებია, თუ სიტყვა არა ჳქონდესთ რა, სამართლიანი ღალა მიაცემინე. და თუ სიტყვა ჳქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს. აგვისტოს კ. ქორონიკონს უო. ამას გაურიგებელს ნუ დააგდებ, აღბათ.

1 + არ. 2 უო] უოვ.

593. არზა ზიორზი ციციშვილისა შაჰულის თაოგაჲ

პრეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 29 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5200. დედანი. ქალაღი. 19,7×14 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჰირი მოსცეს გიორგო
ციციის შვილს. მერე ამას მოვასხენებ თქვენს ბედნიერობასა.
რუისს ოთხი ვენაქი გვექონდა ბეითალმანი. მე შარშან თქვენს
სამსახურზედ გახლდი და ჩემს სახლისკაცებს უჩემოდ გაეყოთ; რო-
მელიც კარგი ყოფილიყო, თავეთვის დაეჭირათ და პარტახტი ჩემ-
თვის დაეგდოთ. შარშანდელი მოსავალიც თითონ დახარჯეს და წლე-
ვანდელსაც თითონ აპირებენ მოკმარებას.

ამას გვედრები თქვენს უმაღლესობასა, რომ ერთი ოქმი მიბო-
ძოთ, რომ სამართლიანის საქმით შევაფარდოთ, წილი ვიყაროთ და
რომელიც ღმერთმან და სამართალმა მოგვეცეს, ყველანი დავჭერდეთ.
აგვისტოს კვ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ეშიკალასბაშო გარსევანი! ამ არზით გოგია ციციშვილი
და პატა მოურავთან შემოჰყარე და ის თავეთი აზნაურშვილების
ბეითალმანი მამული რომ გაუყვიათ, ეს გოგია რადგან მაშინ აქ არა
ყოფილა, ახლა შეაფარდებინე, წილი იყარონ და ვის რომელი ვე-
ნახი ერგოს, იმას დასჯერდნენ. აგვისტოს კთ, ქორონიკონს უო.

თუ სიტყვა ჰქონდესთ რამე, ჩვენ მოგვახსენონ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

594. არზა ღათუა ოპროგვილიშვილისა შიის თაოგაჲ

ღარაჯან დედოფლის ოქმით

1782 წ. 5 სექტემბერი.

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 187. პირი. ქალაღი:
მხედრული. არზის ქორონიკონი მცდარია.

[134] ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ჰირი
ოქრომქედლის შვილს დათუას მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ: ა ბ ი ა თ ა რ ი ს ა გ ა ნ სამართლის [V] ძალით რომ კაცისათვის კაცი უნდა მოეცა, ერთი გ ლ ა ხ ა კ ა - ცი მამცა და-თითონვე იმსახურებს და ხარჯს აწერს და თავის კაცებ-თან აღებინებს.

ერთის ოქმის წყალობას ვითხოვთ თქვენს სადღ[ე]გრძელოდა, რომ ხელი აილოს, დაეხსნას. ენკენისთვის ე, ქორონიკონს უო¹.

თავში

ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ხ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ე! სამართლის ძალით რომე-ლიც კაცი აბიათარისაგან ამ ოქრომპედლისშვილს მისცემია, ეს ასე ჩივის, რომ ხარჯს ისევ აბიათარ აწერს და იმსახურებსო. რადგან ამას მისცემია, მაგას რალა საქმე აქუს, ამას მოაბარე. ენკენისთვის

ე, ქორონიკონს უო.

595. არჯა გოგია ალაღაშვილისა სამართლის მიცემაჲჲ

მრეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 5 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 849. დედანი. ქალაღი. 20×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის პირი მოსცეს ც ი ც ი ს - შ ვ ი ლ ი ს მ ა ნ უ ჩ ' ა რ ი ს აზნაურშვილს ა ლ ა დ ა შ ვ ი ლ ს გ ო - გ ი ა ს.

ქ. ჩემი მოხსენება ეს არის: დაუნ[ა]შ[ა]ვებლივ ც ი ც ი ს შ ვ ი - ლ ი ს ბაზიერთხუცის შვილის და ვ ი თ ი ს კაცმან თავში კეტა დამკრა და თ[ა]ვი გ[ა]მიტეხა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამის სამართალი მალირსეთ. ენკენისთვის ე, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ო გ ლ ა ხ ა ვ ე! მერმე ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის, ესე და ამისი მოდავე ორნივ მო-სამართლეებთან მიასხი და სამართალი მიააცემინე. ენკენისთვის ე, ქორონიკონს უო.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ე რ ე კ ლ ე.

¹ უო] უფთ.

596. არზა ელიზბარ დავითიშვილის დედისა ერეკლე II-ის ოჯახით

1782 წ. 9 სექტემბერი

საქართველოს სიძველენი ტ. II, ე. თ ა ყ ა ი შ ვ ი ლ ი ს რედაქტორობით,
1909 წ. საბუთი № 464.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მათ მიწა-ფეხთა მტვერს და ვ ი თ ა შ ვ ი ლ ს ე ლ ი ზ ბ ა რ ი ს დედას მისცეს!

მერე ჩემს მახლისწულის ზაალის! ვალში ოქროს ღილი მაქს დაგირავებული. აქამდი მატყუა დაგიხსნიო, ახლა აღარ დამიხსნა. ერთი ძროხა, ოცდაათი კოდი პური შემიქამა, აღარ მაძლევს. ღმერთი გაგიმარჯეებს, ამისი სამართალი მაღირსეთ.

თეში

ქ. ჩვენო ღთის წყალობავ შეილო, ბატონო ა ლ მ ა ს ხ ა ნ! ეს და ამისი მოადი სამართალში ალაპარაკე და სამართალი უსაჯეთ.

სეკდენბრის თ, ქორონიკონს უო. ერეკლე

მეორე გვერდზე:

ქ. ბატონო ამილახორო-მდივანბეგო ი ე ს ე! მერე ჩვენ ქალაქს წასვლას ვაპირებთ და ამ არზის პატრონს სამართალი თქვენ უსა-

ჯეთ. ენკენისთვის იმ, ქორონიკონს უო. ვახტანგ

597. არზა ასლაგაზ დავითიშვილისა შვის თაოგაზა

ერეკლე II-ის ოჯახით

1782 წ. 10 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 34. საბუთი № 101. პირი. ქალაქი. მხედრული. იქვე საბუთები №№ 111, 112, 113.

[81] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხემწიფის ჭირი მოსცეს და ვ ი თ ი შ ვ ი ლ ს ა ს ლ ა მ ა ზ ს.

ერთი ჯავახი ოცი წელიწადია მამაჩემს მოსვლოდა. პირობავ ასე ჰქონიათ, რომ საქართველოში შენს მეტ კაცთან საბატონყმით საქმე არაგისთანა მქონდესო. მამულიცა როგორც მემკვიდრე კაცის წესია, იმგვარად სჭერი[ა], არც არავინ აქამდინ მღევებია² საბა-

1 ზარის. 2+ ვინმე.

ტონუმით, არც არავინ ახლა მედავება. თავის მდომით თავს მართმევს.

ღმერთი თქვენს ხემწიფობას აღამაღლებს. თუ სხვა მოდავე არავინა მყვანდეს, თავისის მდომით ამ კაცს ნუ წამართმევთ, რომ თქვენი წყალობა სხვანიცა მყვანან, ისინიც თავის რთმევას დამიწყებენ. თუ ვინმე მოდავე არის, ის კი მელაპარაკოს. ენკენისთვის ი, ქორონიკონს უო.

თავში

[80 V] ჩვენი ბძანება არის. მერმე რადგან ამდენი ხნის მოსულა, თავის თავად ამის წასვლა არსად იქნება. და სხვა თუ მოდავე არის ვინმე და კეშმარიტი სიტყვა აქვს ვისმე, სამართალში ილაპარაკოს. ამდონის ხნის მოსულს კაცს ვერავენ წაართმევს და არც არავის საქმე ვისმე აქვს, შენ უნდა გესახლოს. ენკენისთვის ი, ქორონიკონს უო.

598. არზა ღათუა მაჩაბლისა სამართლის მიცემაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 10 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დეთარი № 26. საბუთი № 206. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[161] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს და თუა მაჩაბელსა. მერე ამას მოვახსენებ ჩემს კელმწიფესა; ფარსადან მაჩაბელიც აქ გახლავს და მღივანბეგია. გვედრებით, თუ ინებებთ, ჩვენ სამართალი დაგვემართოს. ერთი იასაულის წყალობა გვიყოთ, რომ სამართალში მოიყვანონ და სამართალში ვილაპარაკოთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარიამობის ღ, ქორონიკონს უო.

თავში

ჩვენო ღვთის წყალობავ შეილო ბატონო ვახტანგ! მერე ამაზღდ იასაულიც შენა ხარ, გამრიგე და მოსამართლეც შენა ხარ. მღივანბეგების თანდასწრებით ესენი თქვენთან უნდა მიასხმევინოთ,

ალაპარაკოთ, სწორე და ქეშმარიტი გამოიძიოთ და სამართალი მის-
ცეთ. ენკენისთვის ი, ქორონიკონს უო.

599. არზა შიოზ საჰვარალიჩისა მამულის თოგაზე
დარეჯან დედოფლის ოქმით

1782 წ. 11 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5320. დედანი. ქალაღი. 21,3X11,7 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია
წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის დედოფლის ჳირი მოსცეს
თქვენის ძის ვახტანგის ყმას შიოშ საყვარელ იძეს.

ახლა ამას მოვახსენებთ თქვენს სიმაღლეს: ამ ფავლენის-
შვილის ბიძინას და ზაზასაგან — ამათგან სულის დგმა
ალარა მაქ, აღარც ილაჯი. მამულს შედავებოდენ. თქვენს ძეს
გიორგისთან და მირიანთან ვილაპარაკეთ, ამილახვარ-
თანაც ვილაპარაკეთ, ფიცი დაადვა, ბატონისშვილებმაც ფიცი და-
ადვეს, მეტეხის ღმრთისშობელზედ დაიფიცეს, ზედგინიძის
ნასყიდობაზედ იფიცეს და დავანებე.

ამას გარდა იორდანისშვილის მამულთან საქმე არ
ქონდა, ისიც წამართვა; გავლილის წლის დალა და კულუხი არ უნდა
გამამრთმეოდა. თქვენის ძის გიორგის ოქმი მქონდა. რაც იფიცა,
იმას აქეთ იმას უნდა აედო, ბ[ა]რ[ა] და კულუხი გავლილის წლის
არ უნდა¹ გამამრთმეოდა, არც ხელის ასამართავი.

ამას გარდა თუმანნახევარი თეთრი წამართვა. ამასაც არ დამა-
ჯე[რე]ს; ძმა გამილახა, მამიხდა კიდევ ზაზა ცხინვალს, დუ-
ქანში ვიჯეჟი, დამიშინა, თავი და პირი სისხლით შემისეარა, თვალიც
კინალამ გამამხარა, ხლმით იწია, სომხებმა არ მოუშვეს: რომ ჩემ-
[მ]ა ძმამ² დაიფიცა, ძმაც მიკვდება, ძმისწულიცო. ამაზედ მკლემდა.
დღესაც კიდევ სიკვდილს შიპირობს. თქვენდა სადღეგრძელოდ სამარ-
თალი შალირსე[თ]. ენკენისთვის ი, ქორონიკონს უო.

თაეში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ, შვილო ბატონო ალმასხან!
ამ არზის პატრონი და ამის მოდავე: ორნივე თქვენთან ალაპარაკე,
ორისავ მხარეს რაც წიგნები იყოს, მიატანინეთ, კარგათ გასინჯეთ,

¹ უნდოდა. ² + რომ.

რასაც მიხვდეთ, კემმარტი სამართალი მიეცით და ერთმანერთს
მოარჩინეთ. ენკენისთვის ია, ქორონიკონს უო.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

600. არზა შიოზ საჰვარალიმისა მამულის თაოჯაჰ
არაჰლა II-ის ოჰრით

1782 წ. 12 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5279. დედანი. ქალღი. 21,5X14 სმ.
მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია
წერტილი. ა-მეტო.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჳირი მოსცეს მათ მონა სა-
ჯვარელი ძეს შიოშსა.

ამას მოვახსენებთ: ფალვენის შვილსა ბიძინას და
ზახასა ჩემთვის უჩივლიათ ზედგინიძის ნასყიდს მამულებ-
ზე ნიქოზსა და ტბეთსა. ამას წინათ ამილახვართან
სამართალში გავიარეთ და ფიცი და[ა]ღვეს. კიდევ გიორგის
ბატონის შვილის და მირიან ბატონის შვილის სამართალშიც გავიარ-
ეთ: იქაც ფიცი განაწესეს და მეტეხის ღმრთისმშობელზე აფიცეს.
და მეც მამულები დავანებე.

ამ მამულებს გარდა იორდანი შვილის¹ მამულს მო-
ვახსენებენ. ისიც ძალით წამართვეს და სამართალს უწინ გავლილის
წლის ღალებიცა წამართვეს.

ასე უსამართლო მჳირს ამათგანა, რომ ცხილვანს ხმლით
იწივა, სიკვდილს მიპირობდა, ძმა მიკვდებო ფიცისაგანაო, მე შენ
მოგკლავო. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, სამართალი მალირსეთ. ენკენის-
თვის ვ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო ვახტანგ! ამ
არზის პატრონი ასრე რომ ჩივის, ისე და ამის მოდავე ორნივ თჳქვენს
სამართალში და[ა]ყენებინე და სამართალი მიეცით. ენკენისთვის
იბ, ქორონიკონს უო.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
დარეჯან.

¹ იორდენეშვილის.

601. არზა ჯანდირიანთა მამულის თაობაჲჲ

არაქლე II-ის ოქმით

1782 წ. 18 სექტემბერი

ცსა. ფ. 1449. საბუთი № 2472. პირი. ქალაღი. მხედრულუ.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ჳანდირიანთ.

მერე ამას მოვასენებთ ჩვენს მოწყალეს. მოგეხსენებათ ჩვენ და აკურელნი მამულზე ვდაობღით და სამართლით იმათ დაჩაბთ და ჩვენ იმ მამულისა არ მოდავენი ვართ და აღარც ვედავებით.

ამ წყალობას ვითხოვეთ, რომ ჩვენი ნაფეტურები გახლავსთ, იმას მოვხნავთ და დალას მონასტერს მივართმევთ; და მამულათ კი არ ვედავებით. ამისი მოწყალება კი უნდა დაგვემართოს. იმ მონასტრის მადღმა, არც მამულთ ვედავებით და თავის დალასაც მოვართმევთ. სეკდემბრის იმ, ჳორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონებო! რადგან თქვენ ჩვენიც უარშიობა იხმარეთ და მონასტრისაც, ჩვენ ნებას არ მოგცემთ, რომ ის ნაფეტურები თქვენ მოხნათ. და წინამძღვარს კი მიგიწერთ; წინამძღვარმა ინებოს, მოხანით; თუ არადა, დაეხსენით.

ბეჳადი: ჳნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, არაქლე.

602. არზა მელჳინეთსუციოზვიღაგისა ხმა-მამულის თაობაჲჲ

არაქლე II-ის ოქმით

1782 წ. 23 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 418. დედანი. ქალაღი. 33,3×21 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს თომანაცვალსა და პაატას.

მერე ამას მოვასენებ: მოურავსა¹ რომ სამართალში ველაპარაკებოდით, ორი კომლი კაცი სამართლით დაგვრჩა და ორს კომლზედაც სალაპარაკო გვაქვს და მოურავი გვიჩანჯლებს.

¹ მოურავსა.

გვევლრებით: თუ თქვენი სიმაღლე ინებებს და თქვენს წინ სამართალში გვალაპარაკებთ, უღირსი წყალობა იქნება. და თუ საქმისაგან ვერ მოიცილდეთ, მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ი თ ე ი მ უ რ ა ზ გახლავსთ და მდივნები; ერთს ბეჯითს კაცს უბძანოთ ვისმე და მოსამართლე[ე]ბთან გვალაპარაკოს და გადაგვიწყვიტონ.

მოგვხსენებთ გლეხი კაცის ანბავი, თუ ღროიან ფიქრი არა ენახებათ რა, საქმე გაუჭირდებათ.

ამას გარდა კიდევ ჩვენის ცოდნით რაც ვიცით. ჩვენის მამის ნასყიდი, ამას ქვეით წერილით მოგვიხსენებია.

ქ. ს ა ნ ე ბ ე ლ შ ი მ შ ვ ი დ ო ბ ა უ რ ი ს ბ ო ლ ო ს პ ა კ უ ნ ა ს შ ვ ი ლ ო ს უ რ ი ა ყ მ ის ა გ ა ნ ნ ა ს ყ ი დ ი ვ ე ნ ა ხ ი, ჭ ა ლ ა და ნ ი გ ვ ზ ნ ა რ ი ჩ ვ ე ნ ი ს ა კ უ თ ა რ ი ა, რ ო მ ჩ ვ ე ნ ს ს ა ხ ლ ის კ ა ც ე ბ ს საქმე არა აქვსთ რა.

ქ. კ ი დ ე ვ ს ა ნ ე ბ ე ლ შ ი ჩ ვ ე ნ ის დ ე დ ის მ შ ი თ ვ ის მ ს ა ხ უ რ ის ა გ ა ნ ნ ა ს ყ ი დ ი ნ ა ფ უ ზ ა რ ი გ ო რ ე ლ ი შ ა ვ ც ტ რ ა კ ა ს შ ვ ი ლ ის ა გ ა ნ მ ო ს ყ ი დ უ ლ ი, რ ო მ ჩ ვ ე ნ ს ს ა ხ ლ ის კ ა ც ე ბ ს ხ ე ლ ი არა აქვსთ.

ქ. კ ი დ ე ვ ს ა ნ ე ბ ე ლ შ ი მ ამ ის ჩ ვ ე ნ ის ა გ ა ნ ნ ა ს ყ ი დ ი ნ ა ზ ვ რ ე ნ ი ს ა ძ მ ო ა.

ქ. ხ ვ ე დ უ რ ე თ ს მ ამ ის ჩ ვ ე ნ ის ა გ ა ნ ნ ა ს ყ ი დ ი ზ ვ ა რ ი, მ ა რ ა ნ ი, ს ა წ ი ს ქ ე ი ლ ო, ნ ი გ ვ ზ ნ ა რ ი და ბ ა ლ ი — ე ს ე [ე] ბ ი ც ს ა ძ მ ო ა რ ის.

ქ. კ ი დ ე ვ ხ ვ ე დ უ რ ე თ ს მ ამ ის ჩ ვ ე ნ ის ა გ ა ნ ნ ა ს ყ ი დ ი კ ო ე ჴ ი ა შ ვ ი ლ ის ა გ ა ნ მ ო ს ყ ი დ უ ლ ი რ ო ი ნ კ ლ ი მ ი ა შ ვ ი ლ ის ს ა ხ ლ ის მ ი დ გ მ ა მ დ ის ნ ა ფ უ ზ ა რ ი, ი ს ი ც ს ა ძ მ ო ა.

ქ. კ ი დ ე ვ ხ ვ ე დ უ რ ე თ ს მ ამ ის ჩ ვ ე ნ ის ა გ ა ნ ნ ა ს ყ ი დ ი ა კ ლ დ ა მ ა ს ქ ვ ე ი თ ხ უ თ ის დ ლ ის ა მ ი წ ა, რ ო მ ი ს ი ც ს ა ძ მ ო ა.

ქ. რ ა ც ა მ წ ე რ ი ლ ი თ მ ო გ ვ ი ხ ს ე ნ ე ბ ი ა ნ ა ს ყ ი დ ო ბ ა, ჩ ვ ე ნ ის ნ ა ბ ა ტ ო ნ ე ვ ის გ ა ნ ა ყ ო ფ ე ბ ის ა გ ა ნ და უ ც ხ ო ს კ ა ც ე ბ ის ა გ ა ნ ა რ ის მ ო ს ყ ი დ უ ლ ი. ა მ მ ო ხ ს ე ნ ე ბ უ ლ ი ნ ა ს ყ ი დ ო ბ ა ს გ ა რ დ ა ს ა ნ ე ბ ე ლ ს ა და ხ ვ ე დ უ რ ე თ ს ნ ა ს ყ ი დ ო ბ ა კ ი დ ე ვ გ ვ ე ვ უ ლ ე ბ ა, რ ო მ ა რ ვ ი ც ი თ.

ქ. და თუ საჩვენო მამულისა ან უფლისწულებსაგან და ან იმათივე ყმისაგან გვიყიდია რამე, იმაში არც ხელი გვაქვს და არც მოგვიხსენებია. ენკენისთვის კ, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. უფალო მსაჯულნო! რომელიც ამ არზით თომასა და პაატას მოუხსენებია, ეს რივიანი მოხსენება არის. ესენი სამართალში ალაპარაკეთ და სამართლიან[ა]თ გარდასწყვიტეთ..

დიმიტრი ეშვიკალათბაშო, ესენი სამართალში მიიყვანეთ და ალა-
პარაკეთ. ენკენისთვის კგ, ქორონიკონს უო.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

603. არზა თეიმურაზ ჯავახიშვილისა მამულის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 8 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5162. დედანი. ქალაღი. 20,7×12,7 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი თეიმურაზ ჯავახიშვილს მოსცეს.

ჩვენს სოფელში ხოვლეს ოთხის დღის მიწა ციხესთან ახლო არის თქვენი. ამ მიწიღამ ორის დღისა ანახანუმ დედოფალმა ზაალ ჯავახიშვილს მიჰყიდა, ამ მიწისა დარჩა თქვენი ორის დღისა. ორის დღისაზედ თუ ნაკლები არ იყოს და ტყუილად მომხესენებინოს, ოცის თუმნის ჯარიმის მომრთმევი ვიყო.

ამ მოწყალებას ვითხოვ: ამ ორის დღის მიწის წყალობა დაგვემართოთ და გვიმსახუროთ. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. აგვისტოს ა, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება ირის თეიმურაზ ჯავახისშვილო! მერე ამ არზით ორის დღის მიწა რომ ჩვენთვის გითხოვნია, თუ ჩვენ იმ მიწაზედ გასაცემად კელი შეგვივა, ის მიწა შენთვის გვიბოძებია ღვიწობისთვის ვ, ქორონიკონს უო.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

604. არზა აბაჯაძეებისა შვის თაოგაჯე იულონ

გატონიშვილის ოქმით

1782 წ. 31 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9509. დედანი. ქალაღი. 15,3×10,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ქემწიფის ძის იულონის ჭირი მოსცეს მათს მონას აბაჯაძეს სოლომანს და დავითს.

ამას მოვახსენებთ: ერთი ჩვენი ყმა ლომიძე დამეთხოვა, რომ ერთს მოყვარესთან ხეფინის ხევეს გადავიდა და დაიქარგა, ყიზლარს გავიდა და იქ თქვენის ჭირის სანაცლო შეიქნა. ამისი ცოლშვილი იქ ნადაბურას გელასშვილს ხელოსანს მამუკელას ყავს.

ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით, რომ ჩვენი ქრთვი და თბოლი მოგვეცენ.

თავში

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებ ნადაბურის მამასახლისო! ამ არზით აბაზაძეებს რომ ასე მოუხსენებია, თავისი კაცის ცოლშვილი დაანებე, წამოიყვანოს. ღვინობისთვის ლა, ქორონიკონს უო.

ქ. თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, მოგვახსენოს.

ბეჭედი: ქ. ღმრთის შობლის სასოიანი იულონ დეათიანი.

605. არზა ზაალ ხაფლანიშვილისა ღალის თათაზუ

ბრეკლე II-ის ოქმით

1792 წ. 11 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9311. დედანი. ქალაღი. 35X15 სმ. მხეღ-რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათ ფეხთა მტვერს ყაფღანისშვილს ზა [ა] ლს.

ამას მოვახსენებ ყოვღად მოწყალეს კელმწიფეს: შარშან რომ კისიყში გახღღით, იქ არზა მოგართვი და რაც საჩივარი მქონდა, სიტყვითაც მოგახსენე. ზაზა გოსტაშაბისშვილისაგან თალიღა მიბოძეთ გღახა ციცისშვილზედ, ის სიცრუით აღებული განაჩენი რომ ჰქონდა, გღახას უნდა გამოერთმევიღა და თქვენის სიმაღღისათვის მე[ე]რთმევიღა; და თუ იმას სიტყვა ჰქონდა რამე, თქვე[ე]ნის სიმაღღისათვის მე[ე]ხსენებინა. ამ თქვენს ოქმს არ დამორჩიღღა; არც განაჩენი მოსცა იასეულსა და არც სამართალში გიახღღათ. მერმე ხერხეულიძე ქაიხოსრო გაუგზავნა ზაზა ყორიასაულბაშმა და [ა]რც იმას მოსცა განაჩენი და [ა]რც სამართალში გიახღღათ.

ახღღა მე რომ ახალციხეს დასტური მიბოძეთ და გამისტუმრეთ, ზაზას თქვენთვის არზა მოურთმევიღა და თალიღა აუღღა — მე-

სამედი ღალა იმას მიეცეს. ჩემო კელმწიფევე, ჯერ ეს სიტყუით მე-
დავება; მეორე ეს რომ, ორმოცდაათ თუმნამდი დანახარჯი მაქვს
იმ სოფლის რუზე. თუ სიმართლით სიტყვა ჰქონდა რამე, როდესაც
აქ გახლდი, რატომ მაშინ არ მოგახსენათ.

ამ წყალობას ვითხოვ: ერთი ოქმი მიბოძეთ გლახაზედ; იმ ღა-
ლის აღებაზედაც კელი ა[ა]ლებინოს, როგორც თქვენს შარშანდელს
ოქმში სწერია, ის განაჩენი თქვენ მოგართოს; და თუ სიტყვა აქვს
რამე, თქვენს სიმაღლეს მოახსენოს. უსამართლოთ ნურავის წამახ-
დენინებ, ღმერთი განგაძლიერებსთ, ჩემო ყოვლად მოწყალევე ხელ-
მწიფევე. აღიწერა ნოენბერს ე, ქორონიკონს უო.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის გ ღ ა ხ ა ვ ც ი ც ი შ ვ ი ღ ო ! მერე ამი-
სი ოქმი უწინაც შენზე იყო, ის განაჩენიც გამოართვი, ჩვენთან მოი-
ტანე და ესენიც ჩვენს სამართალში ალაპარაკე. ამას გაურიგებელს
ნულარ გაუშვებ. როგორც გვიბძანებია, ასე ალასრულე. გიორგო-
ბისთვის ია, ქორონიკონს უო.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიცმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ბიწარი: „ქ. ოქმი რომ გოშტაშაბიშვილს ერასტის განაჩენი აულია-
სიტყუით, იმისი დამაყენებელი“.

606. არზა შალაჰანდოშვილისა გამოსაღების თაოგაჰა არეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 20 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 655. დედანი. ქალაღი. 20,5×11 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ფაღა-
ვანდის შვილს გოგოას და ზურაბს. მერე ხუთი კვამ-
ლი კაცი მყავს, ერთი კაცი ნათათრალი არის და ტყვეობიღამ მო-
სულ[ი] არის და გლახ არის, რომ არაფერი არა აქვს რა; და იმის
მაგიერ ოთხი წელიწადია მე ვაძღვევ ხარჯს, იმას რომ შეძღება არა
[ა]ქვს; და ოთხი კომლი კაცი სხვა არის. თუმც ისინიც ღარიბებო
არიან, მაგრამ თქვენს სამსახურზედ ხმას არ ამოვალეზინებთ! ხოლ-

! ამოვალეზინებთ.

შე. ახლა ექვის კომლის კაცის სალევოს მოხოვენ და მაწუხებენ. თუ ამ ხუთ კვამლს კაცს გარდა მე კაცი მყვანდეს, ღმერთმან თქვენის რისხვა მომცეს.

წყალობას ვ[ი]თხოვ, რაც მყავს, იმაზედ მეტი არ გამამერთვას. ნოენბრის კმ, ქორონიკონს უო.

თავში

იოსებ მღვივანო, მელიქო ავეტიქ და ყალუაშვილო ბაღდასარ! ესენი ასრე რომ ჩივიან, თუ ამათი მოხსენებული მართალია, და ამაზე მეტი კაცი არა ჰყავს, რას ემართლებით, მეტს ნულარ აწერთ, რაც ჰყვანდესთ, იმათ შეაწერეთ. დეკემბერს კ, ქორონიკონს უო.

ბეჭელი: ქნარს მიემს, დავით მიემობს ძელ კახეთის მეჟედ ცხებულს, ერეკლე.

607. არზა იოსებ გელაშანიშვილის დედისა უნის თაობაზე ერეკლე II-ის ოპიით

1782 წ. 20 დეკემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დოქარი № 28. საბუთი № 23. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[23 V] ღმერთმან ბედნიერის კემწითის ქირი მოსცეს მათ ფებთა მიწა-მტვერს მწარედ შეწუხებულს სვეტისცხოვლას დეკანოზის ქალს გედევანის შვილის იოსების დედას.

მერე ამას მოვახსენებთ: ჩემი სახლისკაცი გედევანიშვილი ბეცია ამისთანას უსამართლობას მიშვრება, რომ მამა და პაპა გაყრილნი ყოფილან და ამ კაცებზედ არ გვდაევიან, გარდაწყუეტილობის წიგნებიც მაქვს და ორს კომლს კაცს მედავება ირემაშვილებსა.

თქვენს ძმასთან ვილაპარაკეთ, იასე მსაჯულიც იქ გახლდათ, გასინჯეს, გა[24]რდაწყუეტილობის წიგნები და სამართალი გვისაჯეს, ათი დღის პირობა ბძანეს, რომ ბეციას ამ გარდაწყუეტილობის წიგნების წინააღმდეგი წიგნი უნდა მოეტანა.

ახლა ორი თვეც გავიდა, რომ აქ გახლავარ შეწუხებული და შეღონებული და არა მოიტანა რა. თუ ჰქონდა წინააღმდეგი წიგნი, აქამდინ ხომ მოიტანდა.

ახლა პირობა რომ გავიდა, მის უწმინდესობას თქვენს ძმას მოვახსენე და თქვენმა ძმამ დასტური დამცა, რომ ჩემი სამართალი და

მსაჯულის სამართალი არ და[ი]ჯერაო და მის სიმაღლეს ჩენს ძმას-
თან იჩივლეთო. ამიტომ გავბედე თქვენთან მოხსენება, რომ თქვენ-
მა ძმამ დასტური თქვენთან დამცა.

ახლა ყოვლის შეწუხებულის მოწყალე თქვენ ბძანდებით და სა-
მართალი მალირსეთ. ღმერთი გაგაძლიერებს, მშვიერ-მწყურვალე გახ-
ლავართ ამ ქალაქში და მწარედ შეღონებული; ეს ორი თვე არის,
რომ აქ გახლავართ. დეკემბერს იგ, ქორონიკონს უო.

თავში

ეშიკალასბაშო ღიმიტრი! ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის,
ამათ საქმეზედ ამაღამვე მსაჯულნი სულ ერთად უნდა შემოპყარო.
ესე და ამისი მოდავე ალაპარაკო და წინაშე ღვთისა სამართალი მია-
ცემინო. ამისი დაგვიანება არ იქნება, ახლავ უნდა გარდააწყვეტი-
ნო. დეკემბრის კ, ქორონიკონს უო.

608. არზა ბაცია გელაონისშვილისა შიის თაოგაზა

ბრეჟლე II-ის ოქმით

1782 წ. 29 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5710. დედანი. ქალაღი. 19×13 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს პეტრე
გედეონისშვილის შვილს, თქვენის მ[ა]მის მეჯინი ბე-
ხუცესს ბეციას.

მერე ამას მოვახსენებ ჩვენს კელმწიფეს: მამაჩემს და გაბრი-
ელს სარდარს ორი კვალი კაცი ჰყვანდათ გასაყოფი, გავიყავით —
ერთი იმას ერგო და ერთი ჩვენა. ახლა ახალქალაქს გახლავსთ
ჩვენი ნარგები, გოროვნელი გახლავსთ, ივანე ექვშაურას
ეძახიან, ბერი თარხნიშვილის კედლად, პაპით და მამით
ჩემი მემკვიდრე.

თქვენი წყალობა ოქმიცა მქონდა ბეცია საამისშვილ-
ზე, მაგრამ არ ამიყარა. ამ მოწყალეებს ვითხოვ, რომ ერთის ოქმის
წყალობა მიყოთ და იასაულისა, რომ ჩემი კაცი ამიყაროს და მომა-
ბაროს, ჩემო კელმწიფევე. დეკემბერს კბ, ქორონიკონს უო.

ქ. ჩვენი ბძანება თუ ხარელო გოგიავე! მერმე ვისაც ამისა ყმა ყვანდეს, ახლავ უნდა აუყარო და მოაბარო. და თუ ამაში სიტყვა ვისმე ქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს. ღეკემბრის კთ, ქორონიკონს უო.

ბეჰალი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეჰელ ცხებულს, ერეკლე.

609. არზა ბეჰან მჰაღლისა თათრის თათგაზა

ერეკლე II-ის ოჰმით

1782 წ. 81 ღეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14068. ღედანი. ქალალი. 33x15 სმ. მხედრული. განკვეთლობის ნიშნად ნახმარია წერტილი და ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხემწიფის ქირი მოსცეს თარხნისშვილის ბერის ობოლის ბესარიონის ყმას მქედელს ბეჰანას.

მერმე ამას მოვახსენებ ჩემს ხემწიფეს: ამას წინათ თქვენმა ღიდებულობამ რომ თეთრი ისესხა ქართლში და კახეთში, მოწყალეება ყველას მიეცა, ისევ მეცა, თქვენი წყალობა მეც მეზობა ზაზა ყორიასაულბაშზე.

იმ ხანში არა მომცა რა, ასე მითხრა: ზევიღამ ჩამოვალ და შენს თეთრს მოგაბარებო. ის ზევით თქვენის ქირის სანაცლო შეიქნა, მე თეთრს ვიღა მომცემდა. ახლა მისი შვილი სოლომან აღარც თეთრს მაძლევეს, არც თქვენის წყალობის ბართსა.

ღმერთმან ასე თქვენს ორგულსა და მუხანათს გაუქიროს. როგორც ამ გზობით მე საქმე მამივიღა. ერთის შვილის მეტი არა მყვანდა ამღროულს ბერკაცსა და ერთი ჩემი ბიძაშვილიცა ამ გაყრის მიზეზ[ზე] ორნივ წყალში დამ[ე]რჩევს, მკედრებიც დაუმარხავი მრჩებიან, და არც თეთრი მეძლევა. ნება ხემწიფისა აღსრულღეს.

ქ. უფალნო მსაჯულნო! ამ არზის პატრონს ასრე რომ მოუხსენებია, ეს თქვენ გასინჯეთ და ღმრთის წინაშე სწორე სამართალი საჯეთ. თუ ჩვენ ვიყვნეთ მისაცემს, მიგვაცემინეთ; თუ არაღა, ვინციყოს, იმან მისცეს. ღეკემბერს ღა, ქორონიკონს უო.

ქ. ან ჩვენ ვიქნებით მისაცემს და ან სოლომონ.

დავით სალთხუცესო, მღივნებო! თქვენ ახლავ გასინჯეთ და

შეიტყვევით, თუ ამისი ბარათი ანგარიშ[შ]ი გავლილა, სოლომან იქ-
ნება მისაცემს. და თუ ანგარიშ[შ]ი არ გაუვლია, ჩვენ ვიქნებით
მისაცემს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. დავთარი ვნახეთ რომ ანგარიშ[შ]ი არ გაუვლია, სარქრიდამ
უნდა მიეცეს. იანვრის თ, ქორონიკონს უოა.

ხუთი ბეჭედი: 1. სალთხუცესი დავით

2. მონა ლთისა იოსებ

3. მელიქი ავეტიქ

4. მონა ლთისა აშხარბეგ

5. ავეტიქ.

ხელრთვა: ბაღდასარ

მარცხენა კიდევზე

ქ. იოსებ მდივანო, მელიქო ავეტიქ და ყალუაშვი-
ლო ბაღდასარ! ეს ჩვენზედ ვალი რომ არის ხუთთუმანნახე-
ვარი, თქვენ უნდა გაურიგოთ მომავლის წლიდამ. იანვრის კ, ქორო-
ნიკონს უოა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. ამ წლის საქვეყნოს თეთრის იასაულო, ხუთთუმანნახევარი
შენ მიეც. მთიბათვის იზ, ქორონიკონს უოა.

ქ. თემურაზ ჯავეახიშვილო, შენ მიეც.

ორი ბეჭედი: 1. მონა ლთისა იოსებ

2. მელიქი ავეტიქ.

ხელრთვა: ბაღდასარ

ქ. მე, ზაზა უზბაში, ღმერთს წინაშე ამ ალათანგის
შვილს ხუთთუმანნახევარი გამ[ო]ერთო.

ქ. ღმერთ წინაშე მე, მამუკი უზბაში, ვწერ, ამ ალათან-
გიშვილს ხუთთუმანნახევარი გამ[ო]ერთო.

ქ. თარხნიშვილი იოვანე ღმერთს წინაშე ამასა
ვსწერ[არ], ამ ალათანგის შვილს ხუთთუმანნახევარი გამ[ო]ერთო.

ბეჭედი: მონა ლთისა ძე თარხნისა იოანე.

610. არზა ნიკოლოზ მოლარეთხუცასისა მამულის თაობაჲჲ

პრეპლე II-ის ოქმით

1783 წ. 16 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3791. დედანი. ქალაღი. 31,5×10 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ნიკოლოზ
მოლარეთხუცესს.

მერე ამას მოვახსენებ. თქვენგან ჳავახიშვილის მამული რომ
უბოძეთ მამაჩემს, ცოტა რამ მამული ნათლიცემლისათვის დ[ა]ეგი-
რავებინა სვიმონ ჳავახიშვილს. მერე ნათლისცემლის წი-
ნამძღვრისაგან მამაჩემს დაეხსნა. ახლა ის მამული რომ ჩამამარ-
თვეს, დახსნილიც წამართვეს. მოგეხსენებათ ჩემო კელმწიფევე, რა
განსაცდელი მომადგა, დიახ, გამიჳირდა.

ამ მოწყალებას ვითხოვ: რასაც დროს ის მამული გამომართვეს,
იმ დღიღამ ამ დღემდის ჩემი თეთრი სარგებლით მომცენ. ერთის ია-
საულის წყალობას ვითხოვ, ღმერთი გაგიმარჯვეს. იანვრის იჳ, ქო-
რონიკონს უოა.

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო, ამისი სამართალი თქვენ უსაჯეთ. იან-
ვრის იჳ, ქორონიკონს უოა.

თუ ხარ ელო გოგიავე, შენ ალაპარაკე.

ბეჳედ: ქნარს მიემს, დავით მკვობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
პრეპლე.

611. არზა მურვანიშვილებისა შვის თაობაჲჲ

პრეპლე II-ის ოქმით

1783 წ. 20 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1419. დედანი. ქალაღი. 32×16,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოეული სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჳირი მურვანიშვი-
ლებს მოსცეს.

ახლა ეს მოხსენდეს მათს სიმაღლესა: სანდაძე, პაპლი-
კაშვილი და მათიაშვილი — ეს სამი კომლი კაცი თუ ჩემს

სახლისკაცს არა სჭეროდეს, ისინიც დღევანდლამდინ ჩვენ არა გვჭეროდეს, არ ემსახუროთ, ამისთვის სამ[მ]ა კაცმა შემოგვეფიცოს: ნებ იერიძე პავლე მღვდელმა, ჯობაძე აღამამ და ფასუაშვილმა როსტომამ¹, რომ ესენი ჩვენის სახლისკაცის ყმანი არ ყოფილიყვნენ, მასუკან ჩვენ არა გვჭეროდეს, ამათი და ამ ნადირშასათვისაც ტყვე არ მიგვეცეს.

თუ ამაზედ გავგიმტყუნეს, ჩვენ მტყუანი ვიქნებით. მერე თუ ისინი გამტყუნდნენ, ნება თქვენი აღსრულდეს. იანვარს იწ, ქორონიკონს უოა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის დ ი მ ი ტ რ ი ე შ ი კ ა ლ ს ბ ა შ ო ! მერმე ჩვენ ფიცი მურვანიშვილებისათვის დაგვიდვია; ამისთვის, რომ სამართლით ფიცი იმათ ერგებოდათ. იესესა და ლუარსაბში რომელსაც უნდოდეს, იმან დაიფიცოს ამ წესით: ამ არზით რომ სამი კომლი გლეხი მოუხსენებიათ, ეს გლეხები ამათს განაყოფს ყმად სჭეროდეს და მასუკან ამათ[თ]ვის მოეცეს და ამათ ჰყოლოდესთ და ამათ[თ]ვის ემსახუროსთ.

თუ ორში ერთმა ძმამ ასე დაიფიცეს, იმ სამს კომლს კაცზედ კელი ამართე და ამათ მოაბარე. და თუ ვერ იფიცეს, იმ გლეხებთან საქმე არ ექნებათ, სახასონი იქნებიან. იანვრის კ, ქორონიკონს უოა.

ბეჭადი: ქნარს მიემს, დავით მიკობს ჭედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. როგორც ბატონის ბძანება არის, მურვანიშვილები ასე ფიცავდნენ. ჩვენ, ბატონიშვილმა იულონ აღარ დავაფიცეთ და წყალობა უყავით. იანვრის კე, ქორონიკონს უოა.

ბ.კელი: ქ. ლთისშობლის სასოანი იულონ დავითიანა.

612. არჯა თაღია ნაცვალისა ყმის თაოგაზე არეკლე II-ის ოქმით

1783 წ. 8 თებერვალი

! ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 2063. დედანი. ქალაღი. 21,5×14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ქისიყის ნაცვალს თაღიას.

¹ როსტუმამ.

მერმე ამას მოვახსენებ: ჩემის ყმის გულოშვილისა თქვენგან წყალობა დამემართა, უფროსი ძმა კი დამმორჩილდა და უმცროსი ძმები კი უარშიობენ.

ამ წყალობას ვითხოვ და გვედრები: რადგან თქვენის ბძანების წინამდევობას ჩადიან და მეც თავს არ მიდებენ, თქვენის ოქმით იმათზე წელიწადში ერთი რამ ცოტა უძიმე სამსახური განმიწესეთ, რომ იმისი შიშით იმათ უარი აღარა თქვან, და თავიანთ უფროს ძმასავით დამმორჩილდენ; თორემ თუ მე იმათ არას მივეცემ, უსამართლოთ კი არას გამოვართმევ.

თქვენის წყენის ულონო გახლავარ, თორემ მე ჩემს ყმას როგორ ვერ დავიმორჩილებ. იანვარს ლ, ქორონიკონს უოა.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის ქიზიყის ნაცვალო თა დ ი ა ვ! მერმე ამ არზით რომ შენის ყმის უმორჩილობა რომ მოგიხსენებია, როგორადაც მქედელმა რკინა მოიხმაროს, აგრევე შენ მოიხმარე შენი კაცი და იმსახურე. ფებერვლის 8, ქორონიკონს უოა.

რატომ არ გემორჩილება, შენი ყმა არის, არ ეკადრება შენა სამსახური, თუ რამ მიზეზი აქვს?

ბუკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძელ კახეთის მეჯვრე ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

613 . არაა შარამუა ბუჟის შვილისა ყმოვის თაოაააა

ერეკლე II-ის ოქმით

1783 წ. 12 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1502. კრებული. საბ. № 35. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[20 v] ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ბუშის შვილს თ ა რ ე მ უ ზ ა ს მ[ო]სცეს.

მამაჩენი გ ერ მ ა ნ ე მ რ ო ვ ლ ი ს დედის ნამზითვის მუახლის შვილი გახლდათ. იმას რომ მროვლობა უბოძეთ, ჩვენ სამნი ძმანი იმასთან გახლდით. მერე ლეკში დავიკარგე, ოცი წელიწადი თურქმანის ქვეყანაში ტყვეთ გახლდი, მარჯვენა ხელიც იქ დამიშავდა, ხანჯალი შემამკრა თათარმა. მერე რომ დავბერდი, სამსახური აღარ შემემძლო, თათარმა ეს აზატულობის წიგნი მ[ო]მცა, რომელიც თქვენს სიმაღლეს მ[ო]ერთმევათ.

მოვატანე ისევ თქვენს სახელსა და თქვენს ქრისტიანობას. ისევ რ უ ის [ს] გიახელ. ერთი შვილი დამხვდა, ისიც მომიკვდა. რადგან რომ ტყვე განთავისუფლებული იყო თქვენის ბრძანებით და დამტკიცებით, ქვეყანაზედ ხმა გაისმა; ჩემს ამისწულებთან აღარ დავდებ, რ უ ის [ს] მლთეების კარზე გახლავარ თქვენი მუდამ მლოცველი. სამადლოთ მარჩენენ. ჩემი ბერკაცობა და სიგლახაკე რომ ნახეს, თქვენმა მოწყალებამ აღარათფერი დამაწერეს; მაგრამ ც ი ც ი ა ნ ი კიდევ მართმევენ და მაწუხებენ.

გვედრებით, რომ როგორც სხვას ტყვეებს თქვენი წყალობის წიგნი აქვსთ, ჩვენც ერთი იმისთანა წიგნი გვიბოძოთ, იმ საყდრის კარზე მუდამ თქვენი და თქვენის შვილები[ს] მლოცველი ვიყ[ვ]-ნეთ, რომ აღარავინ შემაწუხოს ერთს, კაცს ვისმე მიმბარეთ იმ ქვეყანაში და ოქმი მიბოძეთ. თებერვლის თ, ქორონიკონს უოა.

თეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ი ო ს ე ბ მ ა მ ა ც ა შ ვ ი ლ ო! მერე ეს საბრალო ბერიკაცი ტყვეობიდან რომ მოსულა, ამასთან საქმე ნურავისა აქვს. როგორც ამას უთხოვნია, ისე რუისის ეკლესიის კარზე იდგეს, ნურავინ რაზე შეაწუხებს. აღიწერა თებერვლის იბ, ქორონიკონს უოა.

თუ ამასთან სიტყვა ჰქონდეთ ვისმე, ჩვენ მოგვახსენეთ. ერეკლე

ქ. როგორც ბატონს მამაჩვენს მეფეს ირაკლის უბრძანებია. ჩვენ ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ი ' უ ლ ო ნ ს ა ც ასე დაგვიმტკიცებია. ამასთან საქმე არავისა აქვს. დეკენბრის ბ, ქორონიკონს უოა.

იულონ

614. არზა იხსა მსაჯულისა მამულის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 18 თებერვალი

ცსსა. ფონდი 1450. დათარი № 17. საბუთი № 62. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[86] ლმერთმან ჩემის მოწყალის საქართველოს დედოფლის ჰირი ი ე ს ე მ ს ა ჯ უ ლ ს მომცეს.

მოგეხსენებათ, ჩემი ჟამი ამაზედ დავიღალე: ერთი ორი საკომ-

ლო ოკერი ხარაბა ვიყიდე, ზოგი გიყს მეძახდა, ზოგი სულელს, ოკერს მამულში თეთრს რად აძლევსო. ჩემი ნაღვაწი თეთრი მივეცე, ჩემის კელმწიფების დასტურით ვიყიდე, ინება ღმერთმან და მშვიდობა მოეცა ქვეყანას. ახლა ჰკვიანს ნეძახიან, ჩემის ჰკვისაგან არ არის, ჩემის კელმწიფის მრავლის შრომისა და გარჯისაგან არის.

სოლოდაშვილი იასე [V] და ელისბარ ერთის ძმისა იყო და ნახევარი ტაგნაგეთი საუფროსოთი იმაჲ ჰქონდათ; და ზაზა ერთის ძმის იყო, ნახევარი იმ მარტოს ჰქონდა. იასემ თავისი წილი აბდულბეგს მიჰყიდა, დაუგირავა, და ზაზას თავთავის ეპირა. აბდულბეგის შვილები რომ გაღარიბდნენ და თავისის გულის სიტყვისაგან ცალიერნი დარჩნენ და სანატრელს მეფეს მოახსენეს: ტაგნაგეთი და სხვა რაც ან ნასყიდი გვაქვს ან გირაო. ან თქვენ დაიხსენითო ან განაყოფებს დაახსნევინეთო, ჩვენ ყიზილბაშში მივალთო, ხარაბა არის და ოკერი, სხვა ვინ იყიდისო.

სანატრელმა მეფემ მანუჩარს და იორამს და ზაზას ყარან მდივანი მიუგზავნათ: დაიხსენით გასყიდულიცა და დაგირაობულიცაო და თქვენი არის და დაიპირეთო. უარიც მოახსენეს, რადგან ხარაბი იყო, მაგრამ სხვა მსყიდველი რომ არავინ იყო, დაახსნევინეს და მანუჩარს და იორამს ჰქონდათ; მაგრამ მგზავრთაც ვერ გაივლიდნენ ლეკის შიშით. მერმე მანუჩარს რომ საქმე გაუქირდა, ძმა კახეთს გავიდა, იქ რჩებოდა, ეს თავისი წილი მე მომყიდა თავისის ძმის კითხვით და ნებადართვით.

ამ წყალობას ვითხოვ: რადგანც მეფე [მ] იას [ა] ულით დაახსნევიანა ოკერი ხარაბა მამული გასყიდულიცა და დაგირაობულიცა, თუ იმ დამგირაობელიც შვილისა გამოჩნდეს ვინმე, თავისი წილი ორთავ მივეცეთ. და თუ არ გამოჩნდეს, ისიცა და ნასყიდიცა ძმურად გავიყოთ უფროს-უმცროსულად. როგორც გვაქვს, [67] კაცი ხომ არ არის და მიწა არის მეოთხედი იმისი წილი; და სანატრელის მეფის ბძანებაც ასე არის.

ახლა გაყრა მინდა, ამისთვის რომ თქვენს ნათლულებს საშფოთავი არა ჰქონდესთ რა. ჩემის ხემწიფის ბძანება და ოქმიც მაქვს, რომ უნდა გავყარო და გაყრაში თქვენ გასამყრელო მიწა გერგებათ. ის თქვენი გასამყრელო თქვენს ნათლულებს უბოძეთ. წესი ასეა: გასამყრელო ხემწიფისა არისო. იქნება თვითან დაიპიროსო, იქნება ორთავ აქრთამებინოსო*, იქნება ერთს ბევრი რომ გერგოსთ, ორმოცის დღისა ძლივ გერგებათ — ოცი ჩემი წილი და ოცი გა-

* შლრ. ვახტანგის სამართალი, მუხ. 101.

ნაყოფისა, ეს თქვენს ნათლულებს ალუთქვით და გვიმსახურეთ, თქვენი სადიდიბელი იქნება.

თქვენს სახელზედ რომ ორის დღის მიწა ჰქონდესთ, საკუთარი სოფელი რომ გვაქვს, იმას ახლა გავიყოფთ და დღეს შენობაც არის და ხარაბა სოფელი ნახევარი ას უ რ ე თ ი გვაქვს, ნახევარი შ ი ნ დ ი ს ი, ნახევარი ს ა ლ ო რ ი ს ი, მეოთხედი დ ა ბ ა ხ მ ე ლ ა — ესენი როდისაც გავიყოთ, იმ ხარაბა სოფლებისა რომ ჩვენი არავინ სახლობს, როსცა გავიყოთ, იმ[ა]ების გასამყრელო თქვენი წილი მე მებოძოს და სამსახურიც მიირთვიოთ, დღეს რასაც ვიყოფთ იმისიცა და ან რაც გასაყოფი გვაქვს იმისიცა.

ერთის ოქმის წყალობა მიქმენით, გირაო რომ დაუხსნიათ, ისიც მამულად გვებოძოს. თუ პატრონი არ მოუვიდეს, რადგანც ძმის მამული დაგირავებული, [V] ოხერი და ხარაბა დაგვიხსნია, არავინ გვეცილებოდეს და გასამყრელოც საკუთრად ჩემი იყოს.

ჩემო კელმწიფევე, ასეთი წყალობა მოიღვეით, რომ ბეითალმლად არავინ გვეცილოს ელიზბარისაგან დაგირაოებულს და მე დ ი ს თ ე ი მ უ რ ა ზ ი ს ბ ი ა ნ ე ბ ი თ და იასაულით დახსნილს ზაზასაგან მანუჩარისაგან და იორამისაგან.

თავი

[65 V] რადგან სანატრელს დიდს მეფეს ნასყიდიც ამათთვის დაუხსნევენებია და დაგირაოებულებიცა თუ ამათთვის არ ებოძებინა, თვითვან დაიჭერდა და ვალსაც თვითონ უბოძებდა. ამდენი ხანია რომ ამათ კელთ არის და ის დამგირაოებელი [66] დაკარგულია. ეს საქართველოს რიგით გაუყავით უფროს-უმცროსობით.

თუ იმ დამგირაოებელის შვილი გამოჩნდეს ვინმე, რაც ამათ თეთრი გაულიათ, ის მოსცეს და რაც წილი ჰქონებია, ნახევარი იესემ მისცეს და ნახევარი იორამმა. თუ არავინ იყოს, რადგანც დიდს ბატონს ოკერ ხარაბა ამათთვის დაუხსნევენებია, ვერავინ ეცილება, გაუყავით საქართველოს რიგზედ.

და სადაც იესე მსაჯულს და იორამს გასაყოფი მამულები აქვსთ, იმისი გასამყრელო რომ ჩვენია, ის ჩვენი გასამყრელო ყოველს სოფელში იესე მსაჯულისა და ჩვენის ნათლულების იმის შვილებისათვის გვიბოძებია საკუთრად და ამას ჰქონდეს ჩვენად წყალობად. ახლა გაიყოფენ თუ ამას უკან, ჩვენი გასამყრელო ყოველს ამათს მამულში იესესა და ამას შვილებისათვის გვიბოძებია. თებერვალს

იქ, ქორონიკონს უოა.

615. არჯა ფალავანდიშვილისა გაურის თაოაჯე

პრეპლე II-ის ოქმით

1783 წ. 23 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 432. დედანი. ქალაღი. 22X15 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ერთობლივ
ფალავანდისშვილებს. მერე ზოგიერთის სოფლების კაცნი აღარა
გვეყავს და ჩვენის მამულებისა ჩვენ ველარა გაგვიგია რა, რომელი
რომლისაა; და თქვენის ბედნიერობით მინდღეში ჩვენს ოჯახში
შფოთი არ ყოფილა და ახლაც ერთმანეთში შფოთს ვერიდებით. და
ვინც ამ არზაში თავადიშვილები მოგიხსენებია, ესენი გვიბოძეთ.
რომ დაგვისხდნენ და მამულები გაგვიყონ და გაგვაშველონ: დ ი ა -
ს ა მ ი ძ ე ი ო ა ნ ე, მ ა ჩ ა ბ ე ლ ი ბ ა რ ძ ი მ, დ ა ვ ი თ ი შ ვ ი -
ლ ი ზ ა [ა] ლ — ესენი გვიბოძეთ. და ამათ ჩვენ მუჩალგა გამო-
გვართვან, რომელიც ამ სამის კაცის სიტყვას გარდავიდეთ და არ
დავიჭერთ ამათ[ი] სამართალი, თქვენად წინააღმდეგად მოგვეკი-
თხონ და ჭარიმაც გამოგვართვან და თქვენს სარქარში მოაბარონ.
მარტის კგ, ქორონიკონს უოა.

თაუში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მინბაშო დიასამიძევე იოვანე, მაჩაბელო
ბარძიმ და ზა[ა]ლ დავითისშვილო! მერმე ამ არზის პატრონებს რომ
მოუხსენებიათ, როგორც მოეხსენებინოსთ, თქვენ დაუსხედით, თაე-
თავისი მამული გაურჩივეთ და გა[ა]შველეთ. მარტის კგ, ქორონი-
კონს უოა.

ბეკელი: ქნარს მიეცმს, დაეით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე.

616. არჯა ზოზია სახვარაღიძისა მამულის თაოაჯე

პანბანგ ბატონიშვილის ოქმით

1783 წ. 27 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3017. დედანი. ქალაღი. 20X11 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ვახტანგის
ქირი შოშია საყვარელიძეს მომცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ, რომ ფ ა ვ ლ ე ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ზ ა -
ზ ა ს ა და ბ ი ძ ი ნ ა ს ა გ ა ნ დიალ, შეწუხებული გახლავარ. თქვე-
ნის ძმის გიორგის ოქმი მქონდა და ყური არა მიგდეს რა.

მეორედ კილევ ჯ ა მ ა ს პ ი ხ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ე შ ე მიბოძა ოქ-
მი, რომ ან რაც ჭინში და ან ნაღდი იყო გავლილის წლისა და მა-
მული, სულ უნდა მოეცათ. ჯამასპი ხერხეულიძეს კაცი გაულახეს
და ოქმი არ იოქმეს. რაც მამული იფიცა, იმას გარდა ერთი საკოპ-
ლო¹ სხვა წამართვა.

ქართლში რომ ბძანდებოდით, ბედნიერის მეფის და დედოფლის
ოქმი მოგართვი და გვალაპარაკეთ მე და ფავლენისშვილები. ც ხ ი ნ -
ვ ა ლ ს ა რაც იმას ჩემთვის ძალით წაერთმია, უნდა ისევ მოეცა.
ბ ე რ ძ ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ი ო ა ნ ე ბძანეთ იასაულათა. მივედით და
იმის კაცის სახლში დავდეგით. ბინდისას მოგვიხდა, თქვენი ოქმი და
ბძანება არ გაიგონა, იმდენი გამარჯვება გაქვსთ, რამდენი უწყალო
კეტი მე მომახვედრა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალს ვითხოვ. არას უპატრონოს
კაცს ეს საქმე არ დამართებია, რომ ეგ მიშვრება. თქვენს ბძანებას
და ბეჭედს არ ეკადრება, თორემ ჩემი თავი თქვენის ქირის სანა-
ცვლო იყოს.

ორი თვე ავად გახლდი გალახვის მიზეზით, რომ ჩემი სიყო-
ცხლე არავის ეგონა. იოანე ბერძნისშვილი მოგახსენებსთ ჩემს ავად
მოპყრობას. მარტის ია, ქორონიკონს უოა.

თავში

ქ. ეშიკალაბაშო ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი ს შ ვ ი ლ ო ი ო ა ნ ე! ამ
არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, როგორც ან ბატონის დედოფლის
ოქმი ჰქონდეს და ან ჩვენის ძმის ბატონისშვილის ოქმით სამართა-
ლი მისცემოდეს და [ა]ნ ჩვენის ოქმით, ახლავ დადეგ, რაც ამ ოქ-
მებით სამართალი მისცემოდეს, გაურიგე და [მოა]ბარე. ჩვენთან
წულარ აჩივლებ, ბეჯითად მოიქეც. მარტის კზ, ქორონიკონს უოა.

გალახვაზედ რომ ჩივის, სამართალში ალაპარაკე.

ბეჭედი: ლომად იუდას ბაქთად ვ ა ხ ტ ა ნ გ ი რ ა კ ლ ი ს ნ ა კ ე თ ა დ .

¹ საკობლო.

617. არჯა პაატა ციციშვილისა შიის თაოგაზე პრეკლე II-ის
ოქმით

1782 წ. 27 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hld 2815. დედანი. ქალაღი. 32,5x13,5 სმ.
სხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათს მონას ცი-
ციის შვილს პაატას მოსცეს.

ამას მოვახსენებ ჩემს მოწყალეს: ერთი ჩვენი ყმა საძმო და
საერთო კაცი ლეკში დაიკარგა. ის კაცი ლეკებისაგან მე დავიხსენს.
იმას აქეთ ორმოცდაოთხი წელიწადი არის. იმ კაცმა ცოლი შეირ-
თო, ერთი შვილი ეყოლა, მამაც მოუკვდა და დედაც; დარჩა ერთი
პატარა ობოლი, მე გავზარდე, ჩემი ხაბაზი გახლავსთ; რაც სახლის
კაცები მყვანან, სუყველასაგან წიგნები მაქვს მოცემული და იმ
კაცისაგანაც ნასყიდობის წიგნი მაქვს მოცემული.

ახლა ჩემი ბიძაშვილი ივანე მედავება. შვიდი წილი სხუა
ჩემის სახლის კაცებისა არის და მერვედი წილი ამასა აქვს. ღმერთსა
და თქვენს მზესა ვფიცამ, რომ იმ ბიჭში ამას საქმე არა აქვს რა,
და ამას გარდა არც ერთის სახლისკაცის საძმოთ და საწილოთ არ
დამეხსნას, ჩემის სახსრით დამიხსნია.

სხვა ჩემი სახლის კაცები ვერაჲინ მედავებიან, არც უფროსნი
და არც უმცროსნი; და ამ ჩემის ბიძაშვილის ივანესაგან მუდამ
შეწუხებაში ვახლავარ: ამ წმიდას მარხვაში შეურაცხვენლათ მაგი-
ნებს და შეურაცხვლად მხდის. დავით მოურავს და სვიმონ
მაცაშვილს თქვენი მზე აფიცეთ და ისინი სწორს მოგახსენე-
ბენ და მე კი ვერ მოგახსენებ.

გვედრებით: თქვენ წინაშე სამართალში გვალაპარაკოთ, რომ
ჩემი სიმართლე და სიმტყუენე გამოცხადდეს და ამგვარის უფოთი-
საგან დამიხსნათ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტის კვ, ქორონიკონს
უოა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის პა[ა]ტა ციციშვილო და ივანე ციციშვი-
ლო, თქვენ ჩვენს სამართალში უნდა დადგეთ და ილაპარაკოთ. წი-
ნათვე გვიხარებია, რომელიც გამტყუნდებით, გარდაგახდევინებთ,
იცოდეთ, მარტის კვ, ქორონიკონს უოა.

ქ. თუ ჩვენს სამართლამდინ ერთმანერთს მოურიგდებით, ხომ არის; თუ არადა ილაპარაკებთ, რომელიც გამტყუნდებით გარდაუხდევინებელს არ გაგიშვებთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

618. არჯა გიორგი თუშანიშვილისა მამულის თაობაზე პასხანა ბატონიშვილის ოქმით

1788 წ. 7 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 135. დედანი. ქალაღი. 31X16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ვახტანგის ქირით მსახურს თუშანისშვილს გიორგის მოსცეს.

მერმე ამას მოგახსენებთ: ახალდაბას ერთი კომლი¹ გლეხი კაცი ჩემი ყმა ამოვარდა და აღარავინ არ დარჩა და იმის მკვიდრა ჟირბეზაული ნაქონი მიწა, ხუთის დღისა მიწა, ჩემმა განაყოფმა კაცუამ წამართვა და სჭამს.

ამა გვედრებით, რომ ერთის ოქმის წყალობა დაგვართოთ: ახალდაბელს ვინცავინ გლეხნი კაცებნი იყუნენ, რომ ღვთი[ს] წინაშენ ის ჩემი გლეხის კაცისა გაუგონიათ თუ არა, და ან იმისგან ნოხნული და ნაჭამი უნახამთ თუ არა, მოიკითხეთ და ღმერთი აფიცეთ და მამის თქვენისა და თქვენი მზე და თავანთი სარწმუნება, ის მამული ჩემი არის, თუ ჩემის განაყოფის კაცისა.

ჩემი განაყოფი ამას მეუბნება, რომ ჩემი გლეხის კაცისა არისო. ღმერთი გადღეგრძელებთ. ახალდაბელს უფროს კაცებს აფიცეთ და ვისიე ყოფილა და ან სჭერია, ისინი მოგახსენებენ. აპრილის 6, ქორნიკონს უოა.

თავში

ქ. ბატონიშვილი ვახტანგ გიბრძანებ ერთობით ახალდაბელებო, ვინცა ვინა ხართ — ბერნი თუ მოხუცებულნი! ღმერთს გაფიცებთ, რომ როგორც ღვთის წინაშე ამ არზის პატრონის ასე მოხსენებული ქეშმარიტათ იცოდეთ, ისე წერილითა [და წე]სით, მარხვა არის და სწორე² მოგვახსენეთ, როგორც თქვენ იცოდეთ. აპრილის 6, ქორნიკონს უოა.

სწორეთ როგორც იცოდეთ ამისი აღიღათი³, ჩვენ მოგვახსენეთ.

ბეჭედი: ლომად იუდას ბაკეთად, ვახტანგ ირაკლის ნაკეთად.

¹ კომბლი. ² სწორე] სწე. ³ თაღიღათ.

619. არზა ასლამაზ ღაპითაშვილისა შპის თაოგაზა

ერაკლე II-ის ოკმიით

1783 წ. 8 აპრილი

ცსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 34. საბუთი № 91. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[74] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მათს მო-
ნას დ ა ვ ი თ ი ს შ ვ ი ლ ს ა ს ლ ა მ ა ზ ს.

მერე ამას მოგახსენებ ჩემს კელმწიფეს. გორს რომ ბძანდე-
ზოდით, ერთი ჩემი ყმა მიჩიოღა და თქვენის ბძანებით სამართალი
დამემართა და ოქმი მეზოძა და კაცი დამრჩა, იმ სამართალს არც კი
ღირს ვიყავ¹, მაგრამ იასაული კი არ არის განწესებული.

ამ მოწყალეზას ვითხოვ, ერთი ოქმი მიზოძეთ, რომ ის ჩემი კა-
ცი მამეზაროს. როგორც თქვენს ნაზოძებს ოქმში სწერია, ისე მოიქ-
ცეს, რომელსაც იასაულს უბძანოთ და ის კაცი აპყაროს და მომა-
ზაროს.

თუ ოქმის წყაღობა დამემართება, ნიკოლოზ მირზა ა-
შვილს უბძანეთ, იმ გლეხს ის უფრო არ შეაწუხებს, ჩემო კელ-
მწიფევე. აპრილის 8, ქორონიკონს უოა.

თავში

პატიოსანო მღუდღლო მირზაშვილო ნიკოლოზ! ამ არზის პატ-
რონს ასრე რომ მოუხსენებია, ამისი მოასიღობა შენ უნდა ჰქნა. რო-
გორც პირველს ოქმში გვებძანებინოს, ისრე უნდა აღასრულო და
ის კაცი საცა იყოს, იქიღამ აუყარო და ამას მოაზარო. აპრილის 8,
ქორონიკონს უოა.

თუ ჰეშმარიტი სიტყვა არა ჰქონდესთ, ამაზე ნუ ილაპარაკებენ.

620. არზა პაატა ციციშვილისა სამღაგროს თაოგაზა

ღარაჯან დედოფლის ოკმიით

1782 წ. 10 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8052. დედანი. ქალაღი. 26,6×13,2 სმ.
მხედრული. განკვეთიღობის ნიშნად აქა-იქ ნახზარა წერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალის დარეჯან დედოფლის კირი
მოსცეს მათს მონას ციციშვილს პაატას.

¹ ღირს ვიყავ] ვღირს იყავ.

მერმე ამას მოვახსენებთ თქვენს უგანათლებულესობას. მუდამ ამ მწუხარებაში და უსამართლობაში ვკყევარ ჩემს სახლის კაცებსა და განაყოფებსა. ახლა კიდევ თქვენთვის არაა მოურთმევეია ჩემს ბიძაშვილს ი ვ ა ნ ე ს. თქვენი წყალობა სამღებრო რომ მაქვს ქ [ა-რ] ე ლ შ ი ა, დიად, ბევრჯელ მიჩივლა ბატონთანა, მაგრამ გამტყუენდა ისიცა და სხვანიცა.

ახლა თქვენ ოქმი გიბოძებიათ: თუ საბუთიანი სიტყვა გქონდესთ რამე, სამართალში ელაპარაკეო. ჩემო მოწყალევე კელმწიფევე, ამისგან უფრო საბუთიანი სიტყვა რალა იქნება, ბატონის წყალობა ოქმი მომირთმევეია, ეს ოქმი ნახეთ და ამას გარდა ხუთი-ექვსი ოქმი სხვა მაქვს ბატონისა და თქვენის წყალობის წიგნები. ღმერთი გადღეგრძელებსთ და ბრწყინვალეს თქვენს შვილებს გიციოცხლებსთ, ერთი ასეთი ოქმი და წყალობის წიგნი გვიბოძეთ, რომ მუდამ ამ შფოთისაგან განეთავისუფლდე, ისინი დამეხსნან, რომ მუდამ თავს აღარ განწყენდეთ. აღიწერა აპრილის 8, ქორონიკონს უოა.

თავში

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბძანებთ. მერე ამ სამღებროს საქმე მათის უმაღლესობისაგან გარდაწყვეტილი ყოფილა. ის სამღებრო [საკ]უთრათ ამ პაატას მამას ბ ა გ რ ა ტ ს უშოვნია და წიგნში მართო ბაგრ[ატ] წერია. როგორც ბატონის ბძანებ[ი]თ საკუთრათ ამ პაატას მისცემია და ბატონი[ს ოქ]მიც ასე აცხადებს, ჩვენც ამ პაატასათვის დაგვიმტკიცებია და გვიბოძებია. აპრილის ით, ქორონიკონს უოა.

ბეჰელი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

621. არაა ლუარსაა მნანაშვილისა ურის თაოააუა

არეაღე 11-ის ოქმით

1788 წ. 28 აპრილი

ცნსა. ფ. 1448. საბ. № 4903. დედანი. ქალაღი. 23,8 X 13,2 სმ. მხედრული-განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ლ უ ა რ ს ა ბ ო ნ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს .

მერე ამას მოვახსენებთ: ერთი ნასყიდი კაცი მყვანდა; ორნი ძმანი გახლავან, რომ ნასყიდობის წიგნიც ხელთ მიჭირავს და მოსთაბარი მოწმე[ე]ბიც მიწერია. ახლა ის ერთი ძმა აყრილა და ნ ი ა ხ უ რ ა ზ ე დ ჩამოსულა.

მოწყალეობას ვითხოვთ, რომ ერთი ოქმი გვებოძოს, რომ ის კაცი არ დამეკარგოს. მოგეხსენებათ, ჩაღაუბანი ასე სავსე ქვეყანა არ არის, რომ კაცი არ და[ა]კლდეს. აპრილის კვ, ქორონიკონს უოა.

თავში

ქ. ჩვენი ბიანება არის გარსევეან ემიკალაბაშო! მერმე ლუარსაბს რომ თავისი ნასყიდი კაცი აყრია და ნიახურაზედ მოსულა, ეს უნდა აუყრევინო და მიაბარო და თუ საბუთიანი სიტყვა ქონდეს რამე, მასუკან ჩვენ მოგვახსენოს. აპრილის კვ, ქორონიკონს უოა.

ქ. ნიახურას აშენება მინდა, მაგრამ უსამართლობა ვერ აშენებს, ისევ სამართალი უფრო ა[ა]შენებს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, გ რ ე კ ლ ე.

622. არჯა მურვანიშვილისა მამულის თაოგაჯი იულონ ბატონიშვილის ოქვით

1789 წ. 16 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hid 6743. დედანი. ქალაღი. 22,5X14,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მეფისძის იულონის ქირი მოსცეს მურვანიშვილებს.

ქ. მამათქვენი რომ გაგვიწყრა იმ უამათ ჩვენს ყმას ჩვენგან მიცემული სამი დღის მიწა ჰქონდა. სიმინდი იდგა, სანახევროთ ევირა. ახლა ის ნასიმინდვარი მოურაქმა მოხნა თავისთვის.

ახლა წყალობას ვითხოვთ, რომ რაც იმაში დახარჯოდეს, ჩვენ მივართმევთ და ის ყანა ჩვენ დაგვანებოს. მოუსავალი კაცი ვართ, მოსავალი არა მოგვდის რა, არაფერი მოსავალი არა გვაქვს რა. მაის[ის] ივ, ქორონიკონს უოა.

თავში

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბბანებ სურამის მოურავო ფაკლენიშვილებს

მერმე ამ არზით მურვანიშვილებს ასე რომ მოუხსენებიან, ამ სამის დღის ნახნავზე რაც დაგეხარჯოს, უნდა მურვანიშვილს გა-

მოართვა და ყანა ამათ უნდა დაანებო. მ ა მ ა ც ა შ ვ ი ლ ო დ ა -
თ უ ა ვ, ეს ასე უნდა გაარიგო. მაისის ივ, ქორონიკონს უოა.

ბეკელი: ქ. ლთისმშობლის სასოიანი ი უ ლ ო ნ დავითიანი.

623. არზა ზაალ დავითიშვილისა შიის თაოგაჯი

მდივანეპეტა ოპიით

1783 წ. 15 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. II ს. 445. დედანი. ქალაღი. 18×15,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტი-
ლი. არზის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

ქ. ლმერთმან ბატონის მსაჯულთ¹ ქირი დ ა ვ ი თ ი შ ვ ი ლ ს
ზ ა ა ლ ს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ: შარშან რომ მე და ჩემი ბიძაშვილი
ბ ა ლ ა თ ა რ ი ს საქმეზე გავისამართლეთ² და ჩემს მოსაცემს ორს.
ბიჭს არის რომ უნდა მოეყვანა და რაც თეთრი გამიჩინეთ რომ უნ-
და მამცეს, ესენი არცერთი მამცემია.

და წყალობას ვითხოვ, რომ თუ სამართლით მოსაცემს იყოს,
მოაცემინოთ. ეს წელიწადია ბიჭების სამსახურიც მაკლია და თეთრი-
ცა. თიბათვის ივ, ქორონიკონს უოა.

თაეში

ქ. საქართველოს მსაჯულთშეკრებულება მოგიწერთ ხ ე რ ხ ე უ-
ღ ი ძ ე ა ვ თ ა ნ დ ი ლ! მერმე შარშან რომ ზ ა ა ლ და ე ლ ი ს-
ზ ა რ ჩიოდნენ და ამათი განჩინებას ვარჩევდით, ელისბარმა თქვა:
საერისთოს და კახეთში ორი კაცი არისო, იმათ მე მოვეგერი ზაალსაო
და მივაბარებო.

ახლა შენ ამას გწერთ: ან ის კაცი საერისთოდამ მოუსხმევიანე
ზაალს და იმ კაცების მზგავსი კაცი მოაცემინე. და ზაალს რომ
თეთრი გასვლია მამულის გამოტანაზე, იმ თეთრის მეოთხედი ახლავ
ელისბარს გამოართვი და ზაალს მოეც. მთიბათვის ივ, ქორონიკონს.
უოა.

- სამი ბეკელი: 1. მ ზ ე ქ ა ბ უ ქ
2. მონა ლთისა მდივანეპეტი თ ე მ უ რ ა ზ
3. ჟამი ესეცა წარვლის.

¹ მსარჯულთ. ² გავისამართლეთ.

1783 წ. 17 მაისი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2404. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს მარადის მლოცველს უღირს ნიქოზელს იულიოსს.

რადგან თქუენის უმაღლესობისაგან და თქუენის ძმის მისის უწმიდესობისაგან ჩემზე უღირსი მოწყალება მოვიდა და ჩემი ნიქოზლად დადგინება ინებეთ, ყოველივე ჩვენი საქმე თქუენს უმაღლესობას უნდა მოქსენდეს და თქუენის ბოწყალებით ჩვენი საქმე უნდა წარიმართოს.

ასე გაკრებული საღმე არის ის ეკლესია, არაფერი არღარა შეურჩენიათ რა. რაღაც მამულის წიგნები ჰქონია, ისიც სულ ფავლენიანთ წაულიათ: მეც აქავ წინააღმდგომს სიტყუას მელაპარაკებიან: იმ ეკლესიის ყმა და მამულიო და ვინც იქ ეპისკოპოსი დაჯდება, ჩუენი არისო, ჩუენ უნდა ვამსახუროთ ყმა და მამულიო; ესეც, ღიად, ნაკლებობა მოგვივიდა ჩუენ, რომ კრებაში ჩუენც არ დაგვისწრესო, ჩუენ შეუტყობრივ ეპისკოპოსი დაგვისუესო.

ჩემო კელმწიფევ, როგორც ერთი უბრალო ხუცესი ჰყოლიათ მონებას ქუეშ, მე ისე მამყოფებენ. ღმერთი უმეტესად აღამალლებს თქუენს უმაღლესობას და იმათს მონებას ქუეშ ნუ მამყოფებთ. თქუენის შვილების საღღეგრძელოდ.

თუ ეს წყალობა დამემართება, რომ იმათ თავისუფლდე, ღმერთმან ჩემი თავი თქუენის ჰირის სანაცლოდ ამყოფოს. თუ იმათს მონებას ქუეშ ვიქნები, ჩემგან, ღიად, შეუძლებელი საქმე იქმნება. მე თქუენს მეტი იმ ეკლესიის პატრონი არავინ მგონია და ღმერთმან ნურც არავინ ამყოფოს.

მე თუ თქუენი წყალობა არ დამემართება და ან თქუენი საფარული ჩემზედ შემწედ არ იქნება, მე იმ ქვეყანაში მისულა და გაძლება არ შემიძლიან. ამისთვის, რომ ჯერ არ მივსრულვარ, აქავ მაწუხებენ. რომელიც თქუენმა უმაღლესობამ და ან თქუენის ძმის მისმა უწმიდესობამ ინებოს, ჩემი საქმე ისე განავეთ.

თქუენს უმაღლესობას და თქუენის ძმის მისის უწმიდესობას ვევედრები: ერთი ოქმისა და ერთი იასაულის წყალობა მიყოთ, რომ რაც რამ იმ ეკლესიისა იყოს, ნუსხით მომბარდეს, ჩემო კელმწიფევ. მაისის ვ, ქორონიკონს უოა.

ქ. ყოვლად სამღუდლო უფალო ნიქოზელო იულიოს! ამ არზით ასრე რომ მოგიხსენებია, ღმრთის მოწყალებით ჩუენ ყველამ ასრე უნდა ვიცოდეთ, რომ ქრისტეს მოსვლისა და ამალლებას უკან, ყოველნი თავისუფალნი ვართ, იმისი ნასყიდნი ვართ და ყოელის მონებისაგან თავისუფალნი ვართ ყოველნი. და უმეტესად შენ რომ ეპისკოპოსი ხარ და რათ იქნები სხვის მონებას ქვეშ? შენთან საქმე არა აქვსთ რა. და ვერცა რაზედ შეგაწუხებენ.

და თუ რამ იმათ სიტყუა აქუსთ და ან წიგნები და განწესება აქუსთ რამე, ჩვენთან მოვიდნენ, ჩვენ გვაჩვენონ და რომელიც რიგი და სამართალი იქნება, ჩვენ განუწესებთ. უბრალოთ და უსამართლოთ ნურაზედ შეგაწუხებენ, თორემ იცოდენ დიდათ მოვკითხავთ. მაისს იჴ, ქორონიკონს უოა.

ფაველენისუვილებო! თუ სიტყუა გაქვსთ რამე, ჩვენთან ელაპარაკენით. და თუ სიტყუა არა გაქვსთ რა, დაეხსენით და ნუ გააშფოთებთ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

625. არზა მოსტაშაპისუვილეპისა ვაჟულის თაოაპაზ
ერეკლე II-ის ოქმით

1783 წ. 10 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6028. დედანი. ქალაღი. 22,5X14 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ნახმარია თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსტესთ ერთობით
გო ს ტ ა შ ა ბ ი ს უ ვ ი ლ ე ბ ს.

მერამე აჴას წინათ არზი მოგართვით და ზემო წერაქვის თაობაზედ მდივანბეგს ვუჩივლეთ. იმ ხანად ერასტი ქვევით გაგზავნეთ, და ჩვენ გვიბძანეთ: ახლა ჭარიანობა არისო და თქვენც მოიცადეთო.

ახლა სულ ყველანი აქ გახლავართ და მოწყალებას ვითხოვთ, ერთი იასაული გვიბოძოთ და თქვენს სამართალში თქვენს სადღეგრძელოთ გვალაპარაკოთ. თუ რაც არზით მოგიხსენებია, ან იმაში ერთი რამ ტყუილი მოხსენება იყოს და ან გავმტყუნდეთ, იმის გარდა ერთი იმოდენი სოფელი კიდევ სხვა გამოგვეერთოს; თუ არადა, სამართალი გვადირსეთ. გევედრებით, რომ თქვენის სამართლისაგან

უსამართლოს ნუ დაგვაგდებთ, რომ ჩვენი საშკვიდრო მამული უსამართლოდ არ წაგვეერთოს. ივნისს თ, ქორონიკონს უოა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ყორაასაულბაშო ზაალ! მერე ამ არზის პატრონები და ამათი მოდავე ჩვენს სამართალში უნდა ალაპარაკო. მთიბათვის ით, ქორონიკონს უოა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეთ მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

626. არზა იასა შავლენიშვილისა მამულის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით

1783 წ. 2 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დათარი № 45. საბუთი № 203. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[134 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს იასა ეფალვენიშვილის ყმას გილასვილის თამაზასა.

მე იმერეთს გახლდი ავის დროს მიზეზით. ჩემი ბატონები წვრილები გახლდნენ. ამისთანას უპატრონობით მაჩაბლის ყმამ გიუნაშვილმა შედანამ მძლავრობით¹ ჩემი ვენახი დააქირა.

მოწყალეებას ვითხოვთ: ერთი ოქმი და იასაულის [წყალობა მოგვეცეთ], რომ ჩემი საშკვიდრო მამული მე დამანებოს. და თუ სიტყვა ქონდეს, სამართალში მამყვეს. მაისის კ, ქორონიკონს უოა.

თავში

[134] ჩვენი ბრძანება არის ხერხეულიძე ივანე! მერე ამ არზის პატრონი მაჩაბლის კაცს რომ ვენახზე უჩივის, თუ სამართლიანი სიტყვა არა ჰქონდეს რა, ამას თავის ვენახი და[ა]ნებოს; და თუ სიტყვა ჰქონდეს, ორნივე სამართალში მოიყვანე. მკათათვის

ბ, ქორონიკონს უოა.

¹ მძრალობით.

627. არჯა თამაჯა ლომაურიძისა სამართლის მიცემაზე

პრეპლე II-ის ოქმით

1793 წ. 2 ივლისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 154. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[103 V] ლმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს იასე
ფალვენისშვილის ყმას ლომაურიძეს თამაჯასა.

კვანჭახაძემ პეტრემ თორმეტი დღის მიწის ნასყი-
დობის წიგნი დამტყუა, არც ფასი მამცა და არც მიწა.

მოწყალეებს ვითხოვთ: ერთი იასაული და ოქმი მეზოდოს, ან
როგორც ღირდეს ჩემი მიწა, ის ფასი გამომირთვას და მამცეს, ან
ისავ ჩემი მიწა მოაცემინოს. ამისი სამართალი მაღირსეთ, ლმერთი
გავიმარჯვებთ. მაისი იმ, ჳორონიკონს უოა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ხერხეულიძე ივანევე! მერე ამ
არზის პატრონი კვანჭახაძე პეტრეს რომ უჩივის, თუ სამართლიანა
სიტყვა არა ჳქონდეს, ამისთვის ან თავისი მამული მოაბარებინე და
ან ღირებული ფასი მოაცემინე. და თუ სიტყვა ჳქონდეს, ორნივე სა-
მართალში მოიყვანე. მკათათვის ბ, ჳორონიკონს უოა.

628. არჯა იოანე გელაონიშვილისა ღალის თამაჯაზე

პრეპლე II-ის ოქმით

1798 წ. 20 ივლისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 20. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[21 V] ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს მათს
მონას გედეონისშვილს სარდარს იოანეს.

მათს უმადლესობას ამას მოვახსენებთ, რომ ჩვენს მამულში
გოროვნის მამულში რუსხმულს აქეთ მერაბ ჳედგინიძეს
უხნავს და იმის ღალას გვევდრებთ, რომ ან ეკლესიას არ დაეკარ-
გოს და ან ჩვენ. ჩვენო კელმწიფევე! ეს მამული ძველადგანვე გა-
მიჯნული და განრჩეული არის გუჯრით, ძველადგანვე მუხრანის!
ბატონს კონსტანტინეს იმდენი კაცი ესახლა და ერთსაც ჩვენი
მამული ერთის დღის მიწა არ მოუხნავს. მართალია, ბიძაჩემ[მ]ა.

¹ მუხნარის.

გ ა ბ რ ი ე ლ სარდალმა ზ ე დ გ ი ნ ი ძ ე : ი ო ბ ს ერთი კოდაბუნო ათხოვა, მაგრამ მამაჩემმა პეტრემ ღალის გამოურთმეველობა მაშინც არა ქნა, რომ ბოლოს არა თქვანო, რომ გვიხნავს და ღალა არ გვიძლევიაო. ეს საქმე მუხრანის¹ ბატონს ი ო ა ნ ე ს [22] მოვახსენე და ასე მიბრძანა: ეკლესიის მამული არის და ვერ გავერევიო, შენ რცი და ამ შენმა ნათესავმა — ჩემმა სალთხუცესმა როგორც მორიგ-ღებითო.

ჩვენო კელმწიფევ! თავს ამისთვის გაწყენთ, რომ ამგვარი საქმე რომ ხან გამოვლით დარჩეს ღალააუღლებელი ბოლოს ამ გვარის კაცისაგან ეკლესიის მამულზედ ღალაპარაკი და დაეა იქნება, თორემ ამაში სიხარბე არ ურევია, ჩვენია.

და სამართლიანის საქმით ერთის ოქმის და იასაულის წყალობა გვიყავით, რომ რაც ჩვენის მამულის მიწა მოუხნავს პერაბ ზედგინიძეს, იმისი ღალა უკლებლად მოგვეცეს. და თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე და ილაპარაკებდეს, თქვენ მოგახსენოსთ. მკათათვის კე, ქორონიკონს უოა.

თაეში

ეშიკალათბაშო დ ი მ ი ტ რ ი! ამაზე ერთი იასაული განაწესე, რაც სამცხეთოს მამულში მუხრანელთ და ან სხვათ ყანა ან ფეტვი ედგასთ, სამართლიანი ღალა უკლებლად გამოურთვას და მოაბაროს. ეს მისის უწმინდესობის სარდალი იოანე ამ არზით ასე რომ ჩივის, თუ ეს ასე არის, თავეთის მიწების ღალას რას ემართლებიან, რომ არ მოსცენ. აღიწერა ივლისის კთ, ქორონიკონს უოა.

თუ სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, მოგვახსენოს ალბათ.

ეშიკალასბა[ში] დ ი მ ი ტ რ ი მოგახსენებ, ძმაო ბატონო, თურე* გიორგი, მერმე ამ ბატონის ოქმში როგორათაც ბატონის ბძანება ეწეროს, შენ ისე უნდა აღუსრულო. მარიამობის გ, ქორონიკონს

უოა.

629. არჯა ლავრენტი ბარძინის ვალის თაოვაჯე პრეპლე II-ის

ოქმით

1783 წ. 5 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3019. დედანი. ქალაღი. 21,8X14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს მარად მლოცველს საცოდავს ბერს ბ ე რ ძ ე ნ ლ ა ვ რ ე ნ ტ ი ს.

¹ მუხრანის.

* ტექსტი დამახინჯებული ჩანს.

ჩემო ქელმწიფე, ბერძენი აჯი იოანე რომ იყო ექიმი და თქვენი ჭირის სანაცვლო შეიქნა, ერთხელ-ორჯელ მოვიდა შემომე-
ხვეწა, რომ ვისაც წამალს ვუშვრები, ამ თავით არას მაძლევენო და
არც ფული მაქვს, რომ წამალი გავაკეთო.

ერთხელ თერთმეტი აბაზი მივეც, ერთხელ თერთმეტი აბაზი
მივეც. ასე მითხრა: ამით წამლებს გავაკეთებო, ვუწამლებო და საე-
ქიმოს რომ მომცემენ, შენსაც ისევ მოგცემო. ამაობით დამტყუა.
ის ხომ ჭირის სანაცვლო გაგიხდათ და, რადგან ტერ გაფრიე-
ლას შეილობილი იყო, მიველ, იმასა ვთხოვე და არა მომცა რა.

ღმერთი გადღეგრძელებსთ, ჩემი მთხოვრობით ნაღვაწი ის იყო
და გვედრები, რადგან ტერ გაფრიელა არის იმისი ვარისი, იმას ებ-
ძანოს, რომ ჩემი ოცდაცხრა აბაზი მამეცეს, თქვენს სადღეგრძელოდ.
ავგისტოს ე, ქორონიკონს უოა.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ტერ გაბრიელ! ამ არზის პატრონს რომ
ასე მოუხსენებია, რადგან ბერძენი აჯი იოანეს ვარისი შენ ხარ, ეს
ოცდაცხრა აბაზი ახლავ შენ მოეც ამ არზის პატრონს. ავგისტოს ე,
ქორონიკონს უოა.

ბეჰელი: ენარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

630. არზა ივრიაშვილის კვირვიისა გზის თაოგაზა

ანტონ I-ის ოპმით

1763 წ. 18 აგვისტო

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 4956. დედანი. ქალაღი. 33,5×10,7 სმ. მხედრულ-
განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან უწმინდესის პატრიარხის, მეფის ძის ჭირი მოსცეს
ი გ რ ი ა შ ვ ი ლ ი ს ქვრივსა და ობოლს.

მერე ამას მოვახსენებ, მოურავის მამისაგან მამული აქვსთ ნას-
ჯიდი ბატონ ჩემებსა; და ის ერთი პატარა ვენახი ჩვენთვის მოუ-
ციათ. ახლა საითაც იმ მამულის პატრონს საბძელი და კალო ჰქონია,
იქით გზა შემიკრა პ ა ტ ა რ ქ ა ლ ა შ ვ ი ლ მ ა. რა ჰ ა რ ი დ ა მ
გამოაქციეს, მას აქეთ იმ მამულს ვმუშაობ და გზაც იმაზე მაქვს.
რასაც დღეს ჩემი პატრონი თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნა, მაშინ-
ვე მარგილები ჩა[ა]სხა და გზა შემიკრა. იმ მამულის პატრონი ოთხ-
მოცის წლის კაცი იყო, გამოვიდა და სოფელს შეფიცა, რომე ამაზე

მქონდა კალო-საბძელი და გზაო. მივიდა ნინია მოურავიშვილმა, შეუტევა და მაშინვე უკუათქმევინა. ღმერთი გადღეგრძელებს, მამული მიხდება და სამართალი მაღირსეთ.

თავში

ქ. იასაული ზურაბავ! მერმე პატარქალასშვილს იგრიას-შვილისათვის ვენახის გზა რომ შეულობავს, თუ პატარქალასშვილებმა დაიფიცონ, რომ ამაზედ იგრიასშვილს გზა არა ჰქონიათო და ჩვენი არისო, ხომ პატარქალასშვილებს დარჩება. და თუ ვერ შეპფიცეს, ისევ ამ იგრიასშვილს, რაც გზა ჰქონიათ, იმაზედვე უნდა იაროს, ვეღარ დაუშლიან. აგვისტოს იღ, წელსა ჩღპგ.

ხელრთვა: კათალიკოზი

verso

ქ. მე, იასაული ზურაბა, ბატონის ბძანებით ამისი გამრიგე და მოწამე ვარ, რომ პატარქალასშვილებს რომ ფიცი დაადვა ბატონმა, ვერ დაიფიცა და სამართლით გზა იგრიასშვილს დარჩა. აგვისტოს იღ, ქორონიკონს უოა. †

631. არჯა თუშანიათა ეკლესიის აუზნების თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1763 წ. 29 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 154. დედანი. ქალაღი. 33X15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქ-იქ ნახმარია თითო ან ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ერთობ თუშანიათ.

ამას წინათ გორს ჩუენის სამკუიდრო პატარა ყოვლად წმიდის ეკლესიის საქმეზედ ზაალთაყინაშვილისაგან საჩივარი მოგახსენეთ; ოქმი გვიბოძეთ და ზაალ დაიბარეთ, ზაალც აქ გიახლათ.

ჩვენ ასე გვეწადა, რომ სამართლიანის საქმით ერთმანერთთან მოვრიგებულვიყავით და თქვენთვის თავი აღარ გვეწყინა; მაგრამ აღარ მოხდა და აღარც იმ ჟამად ზაალმა მოიცადა, რომ სამართალში გაგვევლო.

გორს წავიდა და იქ პატარა ტერ-საჰკამ გორელები შემოჰყარა და ასე გამოუტხანდა: რადგანც თუშანიანი ამ თავიანთ საყდარზე გველაპარაკებიანო, ჩვენ იმათის შურიით სხვა ეკლესია ავა-

შენათო, სამლო და საერო ხალხი ჩვენს აშენებულს საყდარში შევიდეთ და ის თავიანთ ეკლესია გაუქმდესო¹.

აქ გასინჯეთ იმათ უსვინდისობა, რა განუზრახავთ! აშენებულის ეკლესიის გაუქმება და გახარაბება მიკვირს ღთისაგან ვითარ არ შეიკდიმეს, და ყველამ თავ-თავის ნებსით, ვის რა ემეტებოდა, თეთრის დადება აღთქვეს, რომ ეკლესია ააშენონ; და ეკლესიის აშენებასაც იქავ ჩვენის ეკლესიის ახლო აპირებენ.

ქ. როდესაც იქ ეკლესია აშენდება, ჩვენის შურით ჩვენს ეკლესიაში გორელები ხომ აღარეინ შემოვა და სოფლებიდან მლოცვიც აღარაეინ მოვა და ის ეკლესია გაუქმებული და გახარაბებული შეიქნება. ამათი ქცევა და ყოფა მოგეხსენებათ, თუ ღვთის სათნოთ შერებინ და შურით არ ჩადიან.

ქ. გორს ორი-სამი ეკლესია არის, რომ საძირკვლები ჩაყრილია და ისე ხარაბათ არის; იმაში რომელიც უნდოდესთ, ის გააკეთონ, რომ ღვთის სათნოც იქნება და უშფოთვარიც იქნება.

ამაზედ ბევრი რიგი საჩივარი გვაქვს და თქვენც მოხსენებული გავქვსთ. მაგრამ მშვიდობისათვის არ ვა[ა]ხლებთ, მაგრამ ესენი კიდევ არ ისვენებენ.

ქ. ამ მოწყალეობას ვითხოვთ: ერთი ოქმი გვიბოძეთ აქა მყოფს წინამძღუარზე, რომ დეკანოზები შემოპყაროს და ეს ჩვენი საჩივარი გაშინჯონ: თუ ან სჯულიერის კანონით, ან ქვეყნიერის სამართლით ეკლესია ერთი მეორეზედ შურით აშენდება, ან ისე ახლო აშენების რიგია და ან სამრევლო მოეშლება და გამოეწირება, ესენი გასინჯონ და წერილით მოგახსენონ. აგვისტოს თ, ქორონიკონს უოა.

თაეში

ქ. ჩვენ მაგიერად არ აჯნ უართს კარაპეტს ასე უამბეთ: მერე ამ არზის პატრონებს რომ ასე მოუხსენებიათ, ქალაქის დეკანოზები შენთან დაისწარ, ამათი სამართალი ქვეშარიტებით გამოიძიეთ და განაჩენით გარდუწყვიტეთ, რომ სადაო აღარ ქქონდესთ რა. აგვისტოს კთ, ქორონიკონს უოა.

ბეჰდი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ გაუქმდესო.

632. არზა გიორგისა და ოქრაშვილავისა უმოგის თათაჲჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1783 წ. 8 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბუთი № 2559. პირი. ქალაღი. შხედრულა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჳირი მოსცეს ჳავახეთიღამ გაღმოსულს გიორგისა და ოქრაშვილელეს ბოდბის-ქევეში მსახლობელთ.

იოვანე ბოდბელმა იქ დაგვასახლა და წმინდა ნინოსაც ვეყმევით, საწირავიც მივართვით ბოდბელს. ამისი მოწამენი: ბაღაშვილი მღღელი ათანასი, ლოღაშვილი მეულუფე ქევის ქემხა და ნაცვალღი მოწმე[ე]ბღი არიან, რომ წმინღის ნინოს ტაზარს ქევეშ ღამიღია და გვიმსახურნღია იოვანე ბოდბელს აქეთ. თქუნეს საღღეგრძეღოთ თქვენც შეგვეწირეთ, ყმანიც ვართ საყღრი-სა.

ენკენისთვის მ, ქორონიკონს უღა.

თაეში

ქ.ჩვენი ბძანება არის თარიღმან ქემხავე. მერე ამ არზის პატრონს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებღია, ეს რაღღვანც პირვეღღაღ ბოდბეს მოსულა და თაეისღი თაეღი წმინღის ნინოს ეკღესიისათვის შეუწირავს, ამ კაცს ჩვენ ვერ გამოვართმევთ, წმინღის ნინოს ყმა არის. კელი აიღვე, ღაეხსენ. ენკენისთვის მ, ქორონიკონს უღა.

ბეკეღი: ქნარს მიცემს, ღაეით მიკმობს ძელ კახეთის მეფეღ ცხეზულს, ერეკლე.

633. არზა ფრიღონაშვიღის ჳვრივისა გაგაღღის თათაჲჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1783 წ. 9 სექტემბერი

ზღღნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2730. ღღღანი. ქალაღი. 29,9×14 სმ. შხედრულღი. გაწკეეთღობის ნიშანი ნახმარი არ არის. ა და ი ნაყღღული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ბებური სყმას ფრიღონაშვილ[ი]ს ქვრავსა და ობოღს.

მერე ჩემს განაყოფს მამული მ[ი]ვეც და სახღის აღაგი გამ[ო]ვიცვალე, შიგ რომ შევეღი¹, ავაგე და სამჯერ თავზე ღამაქცი-

¹ შხეღღი.

ვა. ღერეფანში ორმო მქონდა და პური არ ჩამაყრევინა და ჩემი ქმარი ცემით მოკლა. ბანზე ურემს ატარებდა და ის რომ ურემს მაყენებდა ბანზედ, ჩვენ კარში გამოვცვივდებოდით; ჩვენ რომ ხვეწნას დაუწყებდით, ის გვეტყოდა, ჩემი მამული დამიგდევითო. ავდექით და გამოვედით და ჩვენი მამული კი აღარ დაგვანება.

მივედით და ო ტ ი ა მდივანბეგთ[ან] ვიჩივლეთ. და მდივანბეგმა სოფლის კაცი შეყარა; და სამი კაცი კი და[ა]ფიცა და ამათ მოწმობას ერწმუნა; და განაჩენი მოგვცა. ეს განაჩენი რომ ავიღე-ვით, ბატონი ჩვენ[ი] ბებურ შვილით მოვიდა, მე გავ[ა]რჩევო. მოუხდა თავის ძმისწულები და ვენახი სისხლით ა[ა]ვსეს.

ამის სამართალი მალირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ენკენისთვის მ, ქორონიკონს უოა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! ომანის შვილები ჩვენს სამართალში დავიბარეთ, მოვლენ და სამართალში ელაპარაკე, შენს განაჩენსაც მაშინ გავშინჯავთ და სამართალიც დაგემართება. ენკენისთვის თ, ქორონიკონს უოა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-ერეკლე.

634. არზა კალაუარის მოურავის დედის მაიასი ხმის თათოზაზა

არეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 14 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1361. დედანი. ბოლონაკლედი. ქალაქი. 21X15,1 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს კალაუარის მოურავის ომანის დედას მაიას.

მერე ჩემო კელმწიფევ, ყოველი ქვრივი და ობოლი თქვენის მოწყალებით იზრდება. ამას [წინ]ათ არზი მოგართვით, რომ ჩემის სიძის იოვანეს კაცები იყენენ თელავს გუგუნაშვილები და ის კაცები ჩემს ქალს უბოძეთ. ის კაცები ბატონის-შვილს იულონს სვიმონ მდივანისათვის მიეპარებინა და ამ მდივანმ[ა] არ დაგვანება.

ის ოქმი გ რ ი გ ო ლ ის ხელით გა[ა]ხელით და გრიგოლს დაე-
კარგა.

ამ მოწყალეობას ევედრები თქვენ ხემწიფობას, ის კაცები ამ
ქვრივის უბოძოთ თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ. მე ამ[ათ]ი
შანახვის ილაჯი არა მაქს და ეს ასეთი ქ[ვ]რივი არ არი, რომ სხვა-
ბინა გაიჩინოს და ...*შევიწახო. ის კაცები გაიყარნენ, ერთ[ი] ...*
გახლავსთ [და] ერთი ისევ...** [ამ]ის მოწყალეობა დაემართოს ამ
ქ[ვ]რივის, რომ ეგება თქვენის მოწყალეობით აღიზარდოს. ენკენის-
თვის იდ, ქორონიკონს უოა.

თაჲში

ქ. ჩვენ მაგიერად მდივანს სვიმონს ასე ეუწყოს: მერე ამ არზიო
კალაურის მოურავის ომანის დედას ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ი ნ ი ნ ი ა ს
ყმა გუგუნაშვილებისა რომ იმისივე ქვრივისათვის მიცემა მოუხსე-
ნებ[ია], ეს გუგუნაშვილები ისევ თავისი მებატონის ნინიას ქ[ვ]რი-
ვისათვის გვიბოძებია, ამას მ[ოეც], სხვას არავის საქმე არა აქვს.
ენკენისთვის ქორონიკონს უოა.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ერ ე კ ლ ე.

635. არჯა დავით აფხაზიშვილისა მასულის თაოაჯაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1783 წ. 14 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 45. საბუთი № 5. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[4] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი მოსცეს და ვ რ ო
ა ფ ხ ა ზ ი შ ვ ი ლ ს ა. მართალია, ძალა დამატანა თ ა მ ა ზ მ ო უ-
რ ა ე მ ა, ერთ თუმნათ ბ ე დ ა ნ ა ს შ ვ ი ლ ის ბაგა გამომართვა.
გზას ქვევითა; გზას ზევით არც მიმიცია და ქვეყნის შარას რათ გავ-
ყილდი. იმ ბაგაში ერთი თუმანი მამცა.

მოწყალეობას ვითხოვ, რომ უსამართლოთ არ წამერთოს და არც:
წიგნში უწერია. ენკენისთვის იე, ქორონიკონს უოა.

წყალობას ვითხოვ — ერთი ოქმი მებოძოს.

* აკლია ერთი-ორი სიტყვა.

** ბოლო აკლია.

თავში

ჩვენ მაგიერათ ზ ა ქ ა რ ი ა მ ი ნ ბ ა შ ს ა ც ასე უამბეთ. მე-
რე ის ნასყიდობის წიგნი უნდა გვიჩვენო, თუ რომ გზამდინ გიწე-
რია, გზას აქეთ ველარ ეცილები, თუ იმ გლუხის მამული სრულათ
გიწერია, იმ გზის იქითაც იმ კაცისა არის, მაშინ სიტყვა გაქნება და
არც გამოგერთმევა. თუ სიტყვა არა გქონდეს, დაეხსენ, ნულარ ალა-
პარაკებ. და თუ სიტყვა გაქვს, მოგვახსენე. ენკენისთვის იღ, ქორო-
ნიკონს უოა.

636. არზა სულხან ბავთაბავისძისა მამულის თაოვაჯი
მდივანავათა განჩინებით

1788 წ. 14 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 18. საბუთი № 29. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[არზა]

[33 V] ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ქირი მათს მონას
სუ ლ ხ ა ნ მ ე გ თ ა ბ ე გ ი ს ძ ე ს მოსცეს.

ამას მოვახსენებ: ერთი ჩემი განაყოფი გახლავსთ გიორგის
შვილი, იმან თავის ნებით მამული მომყიდა, ფასი გადამიწყვიტა,
სიგელი თქვენის მოძღვრის ძმისწულს გა ბ რ ი ე ლ მღვდელს და-
წერინა, თითონც დამიბეჭდა, თავის შვილსაც და[ა]ბეჭდინა და
სარწმუნო მოწმე[ე]ბსაც თითონ და[ა]ბეჭდინა, მეც თეთრის თა-
ღარიგში შეველ, ვალი ავიღე, თეთრი მოუმზ[ა]დე.

ახლა ჩემი ბიძაშვილი სოლომონ მდივანი შესდგომია
და [ა]მ გარდაწყუეტილს საქმეს ცდილობს რომ მამიშალოს. ამ
წყალობას ვითხოვ, მდივანბეგებს ებძანოს, თუ საქართველოს სა-
მართალის ძალით ამგვარი გარდაწყუეტილი გარი[33]გებული საქ-
მე მოსაშლელი არ იყოს, ნურც მე მომეშლება. აღიწერა აგვისტოს
კე, ქორონიკონს უოა.

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო! მერმე ეს მდივანი სულხან ასრე რომ ჩი-
ვის, როგორც საქართველოს განწესება იყოს ამ გვარის საქმისა, ამა-
ღაც ის სამართალი მოეციოთ. აგვისტოს კე, ქორონიკონს უოა.

[განჩინება]

ქ. ჩვენ, მსაჯულთ, ესენი ვალაპარაკეთ. სამართალში გამოჩნდა: სულხან მდივანს რომ ფარსადანის მამული უყიდა, ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ს და ს ო ლ ო მ ა ნ ს მოციქული მიუგზავნიათ. სულხანს ეს პასუხი მიუცია: პ ა ტ ა რ კ ა ც ი ჰყიდის, თუ გინდათ, თქვენ იყიდეთ იმისი მამულიო* და თუ არ იყიდეთ, იმასაც მე ვიყიდო. ოთხი თვე გამოსულა და ამ პატარკაცის მამულიც უყიდა. პატარკაცის მამულზე სახლისკაცებმა ლაპარაკი დაუწყეს. პასუხი ეს მისცა: ოთხი თვეა რომ შემოგი[V]თვალე, რატომ არ იყიდეთო; როდესაც მე ვიყიდე, წიგნი დავაწერიე, დავაბეჭდინე, ახლა რათ მეცილებითო.

ჩვენ, მსაჯულთ, სამართლის წიგნი გავშინჯეთ. საბატრელი მეფე ვახტანგ ბძანებს: მამულის გამსყიდველი იქნების დაჭირებული იყოს, იაფათ მიჰყიდოს, იქნება მსყიდველმა ძვირათ იყიდოს, მაგრამ რა დაიწერება და ხელი ჩაირთვის, რაგინდა ფასი მოუმატონ და [ა]ნ მსყიდველს აღარ უნდოდეს, ვერ მოშლიან**.

ს ო მ ხ უ რ ი ს ა მ ა რ თ ა ლ ი ასე ამბობს: ფასი რომ გარდასწყვიტონ და ვერ მისცენ, ფასი თუ გარდაწყვეტილია, არ შეუძლიან გასყიდვა სხვაზე, სანამდინ ვისაც უწინ აძლევდა, იმისგან დასტური და წიგნი სახელდობით არ აიღოს***.

ამის გაშინჯულობით რადგან სულხანს ფასი გარდაწყვეტილი აქვს, პატარკაცისაგან წიგნი დაბეჭდილი, მიცემული სულხანს ხელში უჭირავს, ეს აღარ მოიშლებოდა. თუმცა ნათესაობა აქვსთ ამათ. მაგრამ ხუთი და ექვსი თაობა არის გაყრილნი არიან პატარკაცი და ესენი. მამულის პატრონს ვისიც ნება აქვს, იმას მიჰყიდეს, სამართალი ვერ დაუშლის. დარჩა სულხანს ეს ნასყიდობა. თუ უნდოდ[მან]ათ, სულხანმა რომ შეუთვალა, ოთხი თვე გამოვიდა, მაშინ რომ ეყიდათ, სულხან ვერას შეუვიდოდა. ეს ნასყიდობა არ მოიშლება. დარჩა ეს ნასყიდობა სულხან მდივანს. ოკდომბერს იღ, ქორონი-

კონს უოა.

ქ. ჩვენ, მეფე საქართველოსი ი რ ა კ ლ ი მე [ო რ ე], ვამტკიცებთ. ღვინობის[თვის... ქორონიკონს] უოა.

* აქ სამი ბეჭედი უზის.

** შდრ. ვახტანგის სამართალი მუხ. 160.

*** შდრ. სამართალი სომხური მუხ. 14 (ქართ. სამართ. ძეგლები, I. გვ. 231).

[34] ქ. ჩვენ, ყოვლისა საქართველოსა — ქართლისა, კახეთისა და სხვათა მეფე გიორგი, ვამტკიცებთ. კურთხეულის ბატონის მამის ჩვენისაგან გარდაწყვეტილი ყოფილა, ამაში არც ბეგთა ბეგსა და არც იოანე მდივანს საქმე აღარა აქვსთ რა. და ვინიცობა არის აღარ გვახსომდეს და ოქმი მივცეთ იმათა, ის ოქმი დაყენებული იქნება, ველარას ედავებთან, გადაწყვეტილი არის.

მაისის იბ, ქორონიკონს უპჲ.

637. არზა ბაჰან ზანღუკელისა ბაჰულის თათბაჯ
ვახტანგ ბატონისაგან მოსულის თაობაჲთ

1788 წ. 24 ნოემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 77. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[63] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ვახტანგ ბატონის შვილი [ს] კირი მოსცეს თქვენ აზნაურშვილს ზანდუკელს ბეჲანს.

მერე ამას მოვახსენებ მათს სიმაღლეს. ღმერთსა ვფიცავ, რომე: გაყრილი არის შავი ბიჭი გიორგისა. მეც ამას გევედრები, ნუ მიზამ, მეც დამარჩინეთ იმ ადგილიდამ. თუ ამ მიზეზს მიდებთ, რომე შენმა ძმებმა ჩემი სიტყვა არ ისმინესო, მე გევედრები იმ მამულის წყალობას, ვითამ გაყრილი ვყოფილვარ ჩემის ძმებისა.

მერე ბაბანამ მოგახსენათ და საამამ, რომ გაყრილი ყოფილა. ანანურის დეკანოზმაც მოგახსენათ, რომე გაყრილი ყ[ო]ფილა. თუ ახლა ამას არ მოიხსენებთ, ავთანდილ ბოქოულთხუცესი გახლავსთ და იმასა ჰკითხეთ. თუნდა შავი ბიჭის ყმები დაიბარეთ ორიოდ-სამინი და იმათა ჰკითხეთ — გაყრილი ყოფილა თუ არა. ბეითალმნათ დაღვეით, ნურც მე მაჰმევთ და ნურც იმასა, ის მამულიც თქვენთვის და ჩემი თავიცა. მე მან-[ამ]დისე პირში სული მიდგა, თქვენი მომშორებელი არა ვარ. თუ მაქვს რამე, თქვენიც შესამატია; და თუ არ მაქვს რა, თქვენ უნდა გაწუხებდეთ. და ნება თქვენი არის. მოხსენე [V] ბისათვის ნუ გამიწუხებთ. გიორგობისთვის კბ, ქორონიკონს უოა.

თავში

[62 V] ბატონისშვილის ვახტანგის კეთილად სახსოვარნო სამოურავო და ფირან შაბური შვილო და პატიოსანო მღვდელ-

ლო ზოდოკე და ანანურის დეკანოზო! ღმერთს გაფიცებთ და თქვენს სარწმუნოებას, ღმრთის წინაშე სწორეთ როგორც იცოდეთ, ისე კემშარიტი მოწმობა მოგვა[63]ხსენეთ — შავი ბიჭი გაყრილი ყოფილა გიორგისა, თუ არა. ეს ასე თუ იცოდეთ, თქვენ იცით და თქვენმა ღმერთმან; როგორც იცოდეთ, ისე მოგწერეთ. ნოემბერს კდ, ქორონიკონს უოა. ის რომ მოკვდა, იმათ მამული გაყრილი ჰქონდა და თუ შეყრილი.

კიკოლაე სიღირიშვილო! მერე შენ უნდა წახვიდე არაგვს და ღვთის წინაშე როგორც მოწმობა იმათ იცოდნენ, ისე უნდა მოაწერინო და ჩვენ მოგვართვა. და ჩვენ მაგათ მოწმობაზედ უზამთ სამართალს. მაგათ იციან და მაგათმა ღმერთმან.

ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ძის ვახტანგის ჰირი მოსცეს თიულეთის მოვრავს ს ა [ა] მ ს ა. ეგ კაცი ცალკე მოვიდა გაყრილი იყო და მასუკან ცოლ-შვილი მაგან შაიყვანა და შაინახა; და გაყრილი კი იყო; ცოლ-შვილიც მოკ[ვ]და და მაგან დამარხა. სხვისა არა ვიცი, შენი ჰირიმე.

ღმერთმან მეფის ძის ვახტანგის¹ ჰირი მოსცეს და ვით დეკანოზს და ზოდოკესა. ღმერთს [ვ]ფიცავ[თ] და თქვენ თავს, რომ გაყრილი იყო, დამა[რ]ხვით[ა]ც მაგან დამარხა. სხვა ამის [არა] ვიცი.

638. არჯა ოსაუზა ნაზარაგვის შვილისა სახლის მიცემის თაობაზე

ეგრევე 11-ის ოქმით

1784 წ. 4 იანვარი

ცსსა. ფონდი. 1450. დავთარი № 5. საბუთი № 180. პირი. ქალაღი მხედრული.

[187 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი ნ ა ზ ა რ ბ ე - ვ ი ს შვილს ო ს ე ფ ა ს მოსცეს.

გებძანებიათ: გ უ რ გ ე ნ ა ს ერთი ამოწყვეტილი ანუ გაქეული კაცის სახლი მოეცითო. ჩემო კელმწიფეე მოგეხსენებათ ქალაქში აგრე ამოწყვეტილი და გაქეული კაცი არ იქნება, რომ ან განაყოფი ანუ მოყვარე არა ჰყვანდეს. მაგრამ ერთი თქვენი ყმა და და შ ა ნ თ ' გ ა ს პ ა რ ა ყოფალა, ქალაქიდამე გაქეულა და იქ ამოწყვეტილა. იმას ერთი სახლი აქვს სხვასთან გირაოდ, რომ

¹ ვალტვის.

გირაოს თეთრ[ს] გარდა სახლზედ სხვა დანახარჯიცა აქვსთ. თუ
ტყვენი ნება იყოს, ეს გასპარას სახლი უბოძეთ, რაც საბუთიანი
ვალი იყოს, გურგენამ გარდაიხადოს და ის სახლში დადგეს. თუ არა,
სხვა სახლი არა ჩანს ამ თარიღში, ნება ტყვენი¹ აღსრულდეს. ერთი
მცირე სახლი გახლამთ და ტყვენის განაჩენის ძალით გაქცეულის კა-
ცის სახლი ტყვენი არის, არც განაყოფსა აქვს საქმე და აღარც მო-
ყვრებასა. ახლა შევიტყუევით, რომ მალვით თავის განაყოფს ჰქონია
გირაოთ და გამოვართვით. ამას მივეციტო ტყვენის ბძანებით და ნება
ტყვენის უმადლესობისა აღსრულდეს. დეკემბრის კვ, ქორონიკონს
უოა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის მელიქო ა ვ ე ტ ი ქ და მებეითალმნევ ნა-
ზარბეგის შვილო ო ს ე ფ! მერმე ეს დადამანთ გასპარას სახლი
ამ გურგენასათვინ გვიბოძებია და ამას მოაბარეთ. იანვრის დ, ქო-
რონიკონს უოზ.

ჩვენ, სრულიად საქართველოს დედოფალი ბატონის დადიანის
ასული პატრონი² დარეჯან, ამ წყალობის წიგნს ვამტკიცებთ.

ჩვენ, საქართველოს უფლისწული ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი [188].
გ ი ო რ გ ი, მისის უმადლესობის ბატონის მამის ჩვენის ბძანების
ამის თანამოწამენი ვართ. იანვრის მ, ქორონიკონს უოზ.

ჩვენ, საქართველოს მ ე ფ ი ს ძ ე ი უ ლ ო ნ, თანამოწამე ვე-
ქმნებით ბატონის ბძანებასა. იანვრის ია, ქორონიკონს უოზ.

ჩვენ, სრულიად არაგვის საერისთაოს მპყრობელი ბ ა ტ ო ნ ი ს-
შ ვ ი ლ ი ვ ა ხ ტ ა ნ გ, ამ ბატონის მამის ჩვენისაგან ნაბოძების ოქ-
მის თანამოწამენი ვართ. იანვრის ია, ქორონიკონს უოზ.

ჩვენ, სრულიად არაგვის საერისთაოს მპყრობელი ბ ა ტ ო ნ ი ს-
შ ვ ი ლ ი მ ი რ ი ა ნ, ამ ბატონის მამის ჩვენისაგან ნაბოძების ოქ-
მის თანამოწამენი ვართ. იანვრის ია, ქორონიკონს უოზ.

¹ ტყვენი. ² ასული პატრონი] ასულმან პატრონმან.

639. არჯა შიო გუნაძისა მამულის თაობაზე
პახტანგ ბატონიშვილი-ოქმით

1784 წ. 13 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 9239. დედანი. ქალაღი. 20X16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის ვახტანგის ქირი მოსცეს მისის უწმინდესის ბიძითქვენის ყმას ბუნადე შიოს.

მერე ქვაფთს სვეტისცხოვლის მამულში ორის ღლის მიწას გვედავებოდა ბათიაშვილი, ნასყიდი მაქვსო. მოვედით და მათქვენს მოვახსენეთ. მისმა სიმაღლემ ოქმი გვიბოძა: თუ ნასყიდობის წიგნი აქვსო და ან მუთაბარი მოწამე მოიყვანაო, მაგისი იქნებაო; თუ არადა, ხელი არა აქვსო.

წამოვედით და ვერც წიგნი მოიტანა და ვერც მოწამე იშოვნა. და რამეთენსამე ხანს ჩვენ გვექირა. წამოვიდა კიდევ და ბატონს ლატი მოახსენა და ისევ გამოგვერთო.

ახლა შარშან ოცი ძნა ღალა გამოვართვი და იმისი იასაული მაყენია და უკანვე მართმევენ. ამას გარდა, მისის სიმაღლის მამითქვენისაგან განაჩენი არის, რომ რადგან სვეტისცხოვლის მამული არის, თუნდა ალაღი მონასყიდე იყოს, ღალა-ყულუხი მაინც უნდა მოგვეცეს. ახლა ოცის ძნისთვის იასაული მიყენია.

ღმერთი გაღღეგრძელებს, სამართალი მღღირსე. ქრისთიშობისთვის კა, ქორონიკონს უოა.

თაეში

ქ. ბატონის შვილი ვახტანგ გიბძანებ ამ არზის პატრონო! მერე როგორც მისის სიმაღლის, ბატონის მამის ჩვენის ოქმი აცხადებდეს, იმ მამულის ღალა-ეკლესიას ისე უნდა მიართო. იანვრის იგ, ქორონიკონს უოა.

ბეკელი: ღომად იუღას ბაქეთად ვახტანგ ირაკლის ნაქეთად.

640. არჯა ზაალ ყაფღანიშვილისა ყმა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 10 თებერვაღი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2033. დედანი. ქალაღი. 33,2X12,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩემის მოწყალის კელმწიფის შვილის ქირი მოსცეს ყაფღანიშვილს ზაალს.

ახლა ამას მოვახსენებ, ჩემი საჩივარი პირველი ეს არის: დავით სარდალის აგან ჩემის სამკვიდროს ყმისა და მამულისაგან გამოძებული ვარ. რაც თითო-ოროლი ან მსახური მყუანდა და ან გლები ჩემი დაზდილი, ამ ექვს წელიწადს უწინ წამართვა. ან მე რაც მყუანდა და ან ჩემს აზნაურშვილებს, სულ იმას ყავს. ხუთი არზა ბატონსაც მივართვი და იმ კაცების ნუსხა მიბძანა — გაგირიგეფო, ჟერ არ გამრიგებია. ღმერთმან იმის მეფობა უმეტესად აღამაღლოს, სამი წელიწადია ვჩივი.

ისევ სარდალი ჩემს ღოღოვნიც ნახევარსაც მართმევს. მისის სიმაღლის ბრძანება იყო, რომ ღოღოვნიც ნახევარს ნუ იყიდისო. ნახევარიც იყიდა; ჩემს ნახევარშიც გავლა აღარ შემიძლია. ბრძანება ასე იყო: თავათ გოსტაშაბიშვილი ნუ გახყიდისო, თუ გახყიდისო, ვინც მონახევრე არისო, იმან უნდა იყიდოსო. არა მეშველა რა; თუ იმან იქ ფეხი ჩადგა, მე კი უნდა გამოვეცალო.

გოსტაშაბიშვილის ერასტის აგან ღოღოვანს წისქვილი და ზვარი წართმეული მაქვს. მისს სიმაღლეს არზი მივართვი, ყორიასაულბაშს¹ ზაზაზე ოქმი მიბოძა: ან წისქვილი გამოურთვიო და ან თუ სიტყვა ქონდესო, ალაპარაკეო. არც წისქვილი დამანება და არც სამართალში მამყუა.

გარეთუბანს ბატონის ყაფლანის სასახლეს მართმევს ერთი მოქალაქის დედაკაცი; მისს სიმაღლესაც მოეხსენება, სამი წელიწადია ვჩივი და [ა]რა მეშველა რა. ჩემს ძმასთანა მაქვს ბევრი სალაპარაკო.

ამაების სამართალს ვითხოვ. ღმერთი ბედნიერს კელმწიფეს მამას უმეტეს აღგიმაღლებსთ, ჩემო მოწყალევე, კელმწიფის შვილო. აღიწერა ფებერელის ა, ქორონიკონს უობ.

თეში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო ალმასხან, მერე დავით სარდალს ღოღოვანა რომ უყიდნია, ის იმას ვერ იყიდის; ჩვენ იმისთვის უწინვე გვითქვამს და დაგვიშლია, რომ იმისი სყიდვა იმისგან არ იქნება და არც ვაყიდვინებთ. ჩვენის თავადიშვილისა და აზნაურშვილის მამულს სხვას არავის ვასყიდვინებთ; თუ გაჰყიდის, ჩვენ ვიყიდით.

ამას გარდა ვისაც სხვებს ამ არზით ზაალ ყაფლანიშვილი უჩივის, იმის სამართალი შენზე და მოსამართლეებზე დაგვიცს. მდი-

¹ ყორიასაულბაშს.

ვანბეგები და მდივნები შენთან დაისწარ და ამის სამართალი ისე უსაჯეთ. როგორც სამართალი საჯოთ, დასწერეთ და ჩვენც გვიჩვენეთ. აღიწერა თებერვლის ი, ქორონიკონს უომ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

მინაწერი: „№ 6 25—ოქმი ლოლოვნისათვის რომ მეფე ერეკლე ბრძანებს, არ უნდა იყიდოს დავით სარდარმა ნახევარიო.

ლოლოვნის თავობაზე ოქმი მეფისა. ქკს. უომ.

64]. არზა იოსებ მამაცაშვილისა მამულის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 20 თებერვალი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 46. საბუთი № 70. პირი. ჭალადი. მხედრული (იქვე, საბუთები №№ 95 და 97).

[48 V] ღმერთმან ბედნიერის ზელმწიფის ქირი მოსცეს იოსებ მამაცაშვილს.

მერე ეს მეათე წელიწადია, რომ სარიდან მამაცაშვილის მამული თქვენგან გვებოძა ჩვენი ზელმწიფე დედოფლისა და ბატონისშვილების დამტკიცებით და გერმანე მროველის სიგელით.

მერმე ნაზირის შვილმა არაი მოგართვათ. თქვენ ეს წყალობა გვიყავით: ის მამული რომ თორმეტ თუმნათ გირათ არის, თუ იოსებს დახსნაში ორ თვემდინ მოუდგებით და ან რაც ამ მამულის გულისათვის ჩვენს კარზედ დახარჯვია, იმას მოსცემთ, მამულიც სამათ უნდა გაიყოთ.

მე მესამედი მაშინვე დავიხსენ. ნაზირის შვილმა არც მე დანახსნეინა, არც თითონ დაიხსნა; და ან რაც დანახარჯი მქონდა, არც ის მომცა. თავის სამკვიდრო რაცა ჰქონდა, ისიც სულ სხვის ყმებზედ დაყიდა.

ახლა თქვენი წყალობის წიგნებიც აქა მაქვს. წყალობას ვითხოვ, რომ თუ თქვენ ჩვენთვის ვერ მოიცილიდეთ, თქვენი წყალობის წიგნები ამილახვარმა გაგვიშინჯოს და თქვენი წყალობის წიგნები აღგვისრულოს. როგორც თქვენი წყალობის წიგნებში [49] ეწეროს, იმაზედ დაგვაყენოს. თუ თქვენს ბძანებას მე გადაესულიყო, ჩემი სამკვიდროც იმას ებოძოს; თუ ის გადასულიყოს და ნება თქვენია. თებერვლის 8, ქორონიკონს უომ.

ბატონო ამილახორ-მდივანბეგო იესე, მერე ამ მამაცასშვილის იოსებისათვის თავის განაყოფის დაგირავებულის მამული[ს] დახსნა რომ გვიბოძებია, ის ჩვენი ოქმი გაშინჯე და როგორც იმაში ეწეროს, სამართლიანის საქმით ის აღუსრულე და გაურიგებელს-ნულარ დაადებ. თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, თქვენთან ალაპარაკე და სამართლიანის საქმით გაასწორე. თებერვლის კ, ქორონიკონს უოზ.

ეს საქმე ბოლოს როგორც წერილით ჩვენგან გარდაწყვეტი-
[ლი] იყოს, ისე უნდა გარიგდეს ორისავ მხრიდამ.

**642. არჩა მრასტი გოსტაშაპიშვილისა მამულის თამაზაჲ
ხახანავ ბატონიშვილის ოქმით**

1784 წ. 23 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2036. დედანი. ქალაღი. 34x13 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბატონის შვილის ალმასხანის ქირი
მათს ბანდა გოსტაშაპის შვილს ერა [ს] ტი უზბაშს
მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ: ბატონს ოქმი უბოძებია ზაალ ყაფლანის
შვილისათვის, ჩვენ და იმისი სამართალი თქვენ უნდა
გენახათ. მე კი არა მებძანა რა თქვენგან და არც არა მკითხეთ. ოთ-
ხის წლის ოქმზედ თქვენ კიდევ ზედ მოგიწერიათ, კელი აუმართეთ
და მოაბარეთო; მგონია, სამართალი არ იყოს, და ნება თქვენის სი-
მალღისა არის.

წისქვილი ქოთიშს მიწაში არის და ის დოლოენას მე-
დავება. იმ ოქმს უკან აღებული ოქმები მეცა მაქვს, რომ სამართალ-
ში უნდა ვილაპარაკოთ. ამ ახ[ა]ლს ოქმში თქვენზედ უბრძანებია
სამართალი და მადლობელი ვარ კემწიფისა. თქვენს სამართალში მა-
ლაპარაკეთ. თუ გავმტყუნდე, რაც ერთს ავს კაცს გადახდომოდეს,
მე ის გადამახდევინეთ, და იმისი თქვენი ნება არის. თებერვალს კბ,
ქორონიკონს უოზ.

ქ. უფალნო მსაჯულნო! ამ არზის პატრონს ერასტი უზბაშს და-

ამის მოდავე ზაალ ყაფლანიშვილს, თქვენს ღმრთის წინაშე უსაჯეთ
სამართალი, მე არა მცალიან. ფებერელის კვ, ქორონიკონს უოზ.

ბექელი: ლომად იუდას ბაკეთად ვახტანგ ირაკლის ნაკვეთად.

მიწაწერი verso-ზე: „ქ. აღმასხანის მოცემული ოქმია 62“.

643. არზა ერასტი ნამორაძის მამულის თამაგაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 1 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5272. დედანი. ქალაღი. 23X11,5 სმ.
მხედრული. განვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ერასტი
ნამორაძეს.

ბატონმა ჩემ[მ]ა პაპუნამ ერთი ამოვარდნილის ქებაძის
ნაქონი ბეთალმანი მამული მიბოძა. იმ ქებაძის მამულის წიგნები,
ქორიანია ერთი კაცია, იმას ბარებია; ბატონი ჩემები რომ წვრი-
ლები გხლებიან, იმ მამულისა ერთი მიწა ნაიონჯევი იმ ქორიანს
ყამაზაშვილისათვის მიუყიდნია.

მოწყალეზას ვითხოვთ: ერთი იასაულის წყალობა დამემართოს;
ის ჩემი ალაღი მამული მე მამეცეს. თუ ქორიანს სიტყვა აქვს რამე,
სამართალში მელაპარაკოს. იმ ერთის ღლის მიწაზედ თავს არ გაწ-
ყენდით, მაგრამ ასეთს ალაგს არის, ჩემს კარზედა ვერ გამოვალ და
მერე ჩემი მამულია. ამისი მოწყალეზა დამ[მ]ართეთ, ღმერთი გაგი-
მარჯვებთ, რომ ერთი იასაული მებოძოს და ჩემი მამული მე დამა-
ნებოს. კიდევაც თავს არ გაწყენდი. მაგრამ ვენახათ აშენებენ და ახ-
ლა რომ არ მამეხსენებინა, ჩემი შვილი ხმას ვერ ამოიღებდა. ამისი
სამართალი მალირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებთ. ფებერელის კვ, ქო-
რონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ხერხეულიძე ავთანდილ! მერ-
მე ამ არზით ერასტი ნამორაძე ასე რომ ჩივის ამ მიწაზე, კელი აუ-
მართე და ნამორაძეს მოაბარე. და ყამაზაშვილი ქორიანს ელაპარა-
კოს. მარტის ა, ქორონიკონს უოზ.

ქ. თუ სიტყვა ჰქონდესთ რამე, სამართალში ელაპარაკენ.

ბექელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

644. არჯა იულიოზ ნიქოზელისა მამულის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 8 მარტი

ცსსა. ფონდი. 1449. საბუთი № 2402. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს სამა-
რადისოდ მლოცველს უღირს ნიქოზელს იულიოზს.

ამას მოვახსენებ ჩემთვის ყოვლად უხვად მოწყალების მომცე-
მელს ხელმწიფეს. ამთენი ხანია აქ გახლავარ, არ იქნა ჩემის უბედუ-
რებითა და სიგლახაკით იმ ეკლესი[ი]ს საქმე არ წარიმართა; და
არც თქვენა გაქვსთ მოცლა.

ამ მოწყალებას ვითხოვთ თქვენის სიმაღლისაგან: ღმერთი უმე-
ტესად ორისავე ცხოვრების სიხარულით აღგავსებს და განგაძლიე-
რებს, ეს წყალობა მაინც დაგვემართოს თქვენ საღღებრძელოთ და
თქვენის შვილების საღღებრძელოთ და გასამარჯვებლათ. დღეს რაც
მჭედლიძე [ე]ბს იმ ეკლესი[ი]ს მამული ეჭიროთ, სამარ-
თლამდინ ღალა-კულუხი ეკლესიას მიეცეს. მერე როცა თქვენი სი-
მაღლის ნება იყოს, გაზაფხულზედ თუ შემოდგომაზედ, მაშინ ინე-
ბეთ იმ ეკლესი[ი]ს სამართალი.

მეორე ეს, რომ ეკლესიასაც ეჭირება ჩემი იქ მისვლა, ამისთვის,
რომ მაგისტანა სამღვდლო კაცი მართებული არავინ მეგულება ამ
მარხვაში, იქ ნამეტნავათ ამ გლახაკებმა სულ ძირს გაიარეს, რომ
მუშაობის დრო არის და აქა ჰყრიან მშვიარ-მწყურვალი. მე ამის მე-
ტი თქვენი თავის წყენა აღარ შემიძლიან და ნება თქვენის სიმაღ-
ლისა[ა]. ფებერვალს კდ, ქრისტეს [აქეთ] ჩღაღ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახორო მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ო ი ე ს ე! მარამდინ
ამ მჭედლიძის საქმე სამართლით გარდასწყდებოდეს, რაც ნი-
ქოზის ეკლესიის მამული მჭედლიძეს ეჭიროს, იმის ღალა-კულუხი
უკლებლათ ნიქოზლისათვის მიაცემინე. და როცა სამართალში ილა-
პარაკებენ, როგორც სამართლით გარდასწყდეს, ისე მოიქცენ. მარ-
ტის გ, ქორონიკონს უღბ.

თუ რომ ამ მჭედლიძის სიტყვა გამართლდება, მაშინ ნიქოზელ-
მა ისევ უნდა დაუბრუნოს, რაც ღალა ან კულუხი გამოერთმიოს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2412. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მათს სამარადისოდ მლოცველს უღირსს ნიქოზელს იულიოსს.

ამას მოვახსენებთ, რომ ნიქოზის ეკლესიისათვის მამულის წყალობა გიქნიათ სამართლიანის საქმით და ამაზედ ოქმიც გიბოძებიათ და იასაულად და მომკითხველად ამილახვარი იესე და დიასამიძე მინბაში იოანე გიჩენიათ, რომელთაც რომ ამათ მოუბარებიათ თქვენის ბრძანებით და ოქმით მამული იმ ეკლესიისათვის, რომ ამისი განაჩენი დღეს კელში მიჰირავს.

გლებკაცებს ოსმალობას უპატრონობით¹ სპერიათ, ეკლესიას პატრონი არეინ ჰყოლია. როდესაც თქვენ მოგიკითხავსთ ეს საქმე, ამილახვარს და დიასამიძეს კელი აუმართავთ და ეკლესიისათვის დაუნებებიათ. სამი-ოთხი განაჩენი მაქვს. ნიქოზლის სიკვდილს შემდგომად გლებკაცთ ეს მამულები ისევ დაუქერიათ.

წყალობას ვითხოვ: ოქმი და იასაული მებოძოს, როგორადაც უწინ თქვენი ბრძანებული არის და როგორადაც ამილახორისა და დიასამიძისაგან კელი ამართვიათ და ეკლესიას მობარებია, იმ წესითვე კელი აემართოსთ და თავისი მამული ეკლესიას მობარდეს. მარტის 6, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ბატონო მდივანბეგო იესე, მერე ნიქოზის ეკლესიის მამული, როგორც ამას უწინ ჩვენის ოქმით თქვენ და დიასამიძე იოანე მინბაშს გაგიჩევიათ და თავის მამულები დაგინებებიათ, ნიქოზლის დავითის სიკვდილის უკან ის მამულები ისევ მიუმძლავრებიათ. როგორც თქვენს განაჩენში ეწეროს, ეკლესიას თავის მამულები ისევ დაანებეთ. მარტის 6, ქორონიკონს უოზ.

ქ. თუ თქვენ რომ განაჩენი მიგიციათ იმის შემდგომათ სხვა განაჩენი იმის წინააღმდეგათ სხვისა არ დაწერილა, ეს ასე აღასრულეთ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ უპატრონობით.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 303. დედანი. ქალაღი. 34,2×21,4 სმ. მხედ-
რული. აჟაიჟ წერტილი ან ორწერტილი.

ქ. ორსავე საქართველოს მეფეს მათ უმაღლესობას ყოვლად უმ-
დაბლესი მოხსენება.

ნ ა ფ ა რ ე უ ლ შ ი რომ სოფელი აშენებულა თქვენის უმაღ-
ლესობისაგან, იმ სოფელს ნეკრესელი მოსჭიდებია სამწყსოდ. თქვენ
გიბობებიათ, თუ სხვას მიზეზით მოსჭიდებია, არ ვიცით. ის ალაგი
სამწყსოდ ჩვენსა უფრო ნიშნავს და თქვენის სიმაღლის ოქმიცა
გვაქვს, ღღელიც ჩვენგან მისცემიათ და ხალხიც ჩვენის მამულიდამ
გასულან.

უამთა ვითარებისაგან სხვის სამწყსონი მოსულან და ჩვენს სამ-
წყსოში სახლობენ: ბ ო რ ა ვ ი დ ა მ ბოდაველნი, თ ი ა ნ ე თ ს ა
და ე რ წ ო დ ა მ ე რწოელნი, ა ხ მ ე ტ ა ს და სხვანიც იმყოფებიან
აქავე: იქიდამვე მოსდევენ და ღღესაც უჭირავსთ.

ამ წყალობას ვითხოვთ, რადგან სხვათ ასე უჭირავსთ, ჩვენც
ერთი სამართალი მოგვებოდძოს.

ე ნ ი ს ე ლ ი და კ ი ა უ რ ი ჩვენი სამწყსო არის და ნეკრეს-
ლის სამწყსოში რომ დგანან, მისთვის ნეკრესელს უჭირავს. ამ ორს
აზრში, რომელიც სჯულიერი წესი იყოს, იმ სამართალს ვითხოვთ.

ამ ზემოთ ხსენებულს ნაფარეულთან ნეკრესელს ხელი არა
აქვს, ამისთვის რომ სამწყსოს ალაგობითაც ჩვენია და ხალხიც ჩვე-
ნიდამ არის გასული. ახლა ნება უმაღლესობისა თქვენისა აღსრულ-
დეს. მარტისა ა, ქორონიკონს უოზ.

ა ლ ა ვ ე რ დ ე ლ ი ხ ე რ თ ვ ა : ნ ი კ ო ლ ო ზ

ქ. 17

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ყოვლად სამღუდელოს უფალს ნ ე კ რ ე-
ს ე ლ ს დ ო ს ი თ ე ო ს ს ასე უამბეთ: მერე ამ არზით უფალი
ყოვლად სამღუდელო ა მ ბ ა ა ლ ა ვ ე რ დ ე ლ ი ნ ი კ ო ლ ო ზ სამ-
წყსოზედ გიჩივისთ. თუ ქვემარტი სიტყვა არა გქონდესთ რა, თა-
ვისი სამწყსო დაანებეთ. და თუ ქვემარტი სიტყვა გქონდესთ რამე,
ჩვენს სამართალში ელაპარაკენით და გასწორდით. მარტის თ, ქო-
რონიკონს უოზ.

ზეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

647. არზა ბერი აფხაზიშვილისა გავულის თაობაზე

ბრძანება II-ის ოქმით

1784 წ. 20 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 6. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[4 V] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს აფხაზის შვილს ბერსა.

მერე ამას მოვახსენებთ, რადგან ღვთითა და თქვენის სამართლითა მოწყალება და სამართალი დაგვემართა — მცირე რამ სისხლი გვებოძა ას ათიღამ; აღარც ვენახში შეგვიშვეს, რომა ნულარი იმუშავებთო, კაცი გამოგვიღდეს — ბატონმა ჩვენვე გვიბოძაო. მე ასე მგონია, ღვთითა და თქვენის მოწყალებით უსამართლოთ არ წამერთვას. აქედამ თავისი მღვდელი გაგზავნა და შიგ ვენახში ჩვენი კაცი აღარ შეუშვია.

ერთი ოქმი გვებოძოს, რომ ის ვენახი გაუკეთებელი არ დაგვრჩეს, მუშაობის დროც ეს არის. მარტის ით, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის, მერმე ვის ულაყბია, ვის დაუშავებია, რომ არ შეუშვია იმ ვენახში, ვის რა საქმე აქვს. კიდეც უნდა შევიღენ და კიდეც იმუშაონ. მარტის კ, ქორონიკონს უოზ.

თუ მართალია, ხომ იმა[თ] ულაყბიათ; და თუ ტყვილია, ესენი ლაყბობენ.

648. არზა ღათუა ოპროგვილიშვილისა გავულის თაობაზე

ღარაჯან დედოფლის ოქმით

1784 წ. 23 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 189. პირი. ქალაღი. მხედრული. ოქმის თარიღში დაშეებულია შეცდომა.

[185] ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ჭირი მოსცეს ოქრომჭედლის შვილს დათუას.

ამას წინათ ჩემი მამულის ნუსხა რომ მოგერთვათ, ასე აინუს-

ბა, რომ მე არ დამასწრეს, [V] ხატის კაცმა მღვდელმა და იასაულმა ანუსხეს.

ამ წყალობას ვითხოვ რომ ეროი ოქმი ებოძოს ღვდელსა და ერთს იასაულს, რომ საც[ა] ჩემი მამული გამ[ო]ჩნდეს, ღვდელმა კი ანუსხოს და იასაულმა კი მამაბაროს და ხელი ამართოს. მარტის კვ, ქორონიკონს უოზ.

თაეში

ჯ ა რ დ ა ნ ე შ ი კ ა ლ ა დ ბ ა შ ო ! მერმე ამ ოქრომქედლიშვილის მამულეების გასარჩევათ იასაული რომ გავგზავნეთ, ასე აღუნუსხავთ ხატის კაცს მღვდელს და იმ იასაულს, რომ ეს არც დაუსწრიათ და არცარა შეუტყობინებიათ.

ახლავ ერთი იასაული გა[ა]ტანე, რომ ის მღვდელიც დაისწრას, რაც ამის მამულეები იყოს დ ვ ა ნ ს, ყველა გარჩევით და[ა]ტაროს და უჩვენოს. მარტის კ, ქორონიკონს უოზ.

რაც ამას იქით კიდევ მიწა გამოჩნდეს, კიდევ იმ მღვდელმა აუნუსხოს, მაგრამ მღვდელიც და იასაულიც სისწორით მოიქცეს რიგთან.

**649. არზა რუისის ღმრთაების კრებაჟლისა სახლის ძირის თაოგაჟე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1784 წ. 24 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 351. დედანი. ქალაღი. 34,2×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათს სამარადისოდ მლოცველთ რუისის ღმრთაების² კრებულთ.

ეს მეექვსე წელიწადია, რომ თქვენი ოქმები გვებოძა, რომ ოქვენის ეკლესიის შეწირულს ქალაქის სასახლეში რაჭის ერისთვის ხიზანი რომ დაგვიყენებია, ამის ქირას ეკლესიას მივართმევთ. ორა წელიწადი ხომ ერისთვის ხიზანი გახლდათ. ახლა ოთხი წელიწადია, რომ მეთოდი განლავსთ და ოთხი სახლი ამას უჭირავს.

ახლა წყალობას ვითხოვთ, რომ რადგან თქვენი ნაბრძანები არის, ღია, ღიღად გვიჭირს, რომ არა გვაქვს, ერთი ფილონი და ერ-

¹+და. ² მღვდლების.

თი წირვის ხალიჩა ამ ეკლესიას უბოძოთ ჩვენის სახლების ქირაშია და თქვენი და თქვენის შვილების მარადის მლოცველი ვეამყოფოთ. და თუ რამ მეტი დადგებოდეს ქირა იმისი, ნება თქვენი აღსრულდეს.

ამასაც მოგახსენებთ, რომ ჩვენცა და ჩვენს მღუდელმთავარსაცა, ღია, ღიდად გვიჭირს ქალაქში ჩამოსვლა, რომ სახლი ველარ გვიშოვნია.

წყალობას ვითხოვთ, რომ ან სულ მიირთვათ ეგ სასახლე და ეკლესიას სხვა რამ მამული უბოძოთ მაგიერი და ან თავისი სასახლე დანებდეს. მარტის იჴ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მღივანო იო ს ე ბ და მელიქო ა ვ ე - ტ ი ქ! მერე ამ არზის პატრონებს ამ არზით რომ მოუხსენებიათ ეს, ღია, ჭეშმარიტი მოხსენება არის. თუ ჩვენი სიყვარული და ერთგულობა გაქვსთ, თქვენ უნდა მიხვიდეთ, ეს სახლები გაშინჯოთ და რამდენს ხანსა [] ან რაჴის ერისთვის ზიზანი მდგარიყოს ამ სახლში, და ან რამდენს ხანს რაჴის ერისთვის შვილი მ ე თ ო დ ი მდგარიყოს, სწორეთ შეიტყევეთ და რაჴ ქირა ერგებოდესთ, სწორეთ იანგარიშეთ და მოგვახსენეთ.

და ამასაც ნუ ჰგონებ, რომ თქვენზედ მივცეთ ბარათი. ჩვენ სხუაგან თეთრი გვეგულება, სხვა ადგილიდამ გაურიგებთ. თქვენ კრ როგორც გვიბძანებია, ასე აღასრულეთ. მარტის კდ, ქორონიკონს უოზ.

ბჴველი: ქნარს მიცემს, დაეთ მიემოზს ძედ კახეთის მეფელ ცებულს, ერეკლე.

ქ. მე, მ ე თ ო დ ი, ამას მოვახსენებ მის სიმალლეს, რომ ამღონის წელიწადს გარდა შვიდი წელიწადია, რომ მე მროვლის სახლებში ვდგევარ და ორს წელიწადს ცოტა რამ ნაკლები დედაჩემი იდგა, ამავე სახლებში. მარტის ე, ქორონიკონს უოზ.

650. არზა იოვანე ჯავახიშვილისა მამულის თაოგაჴე

ერეკლე II-ის ოპიით

1784 წ. 30 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13797. დედანი. ქალაღი. 20x15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყეის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი მოსცეს ჴ ა ვ ა ხ ი - შ ვ ი ლ ს ი ო ვ ა ნ ე ს.

მე და ბიძაჩემები რომ გავიყარენით, თოთ[ხ]მეტი წელიწადი შეტი არის, რომ საუფროსოს ხარჯს მალეზინებენ ჩემი ბიძები; წყალს კი არ მაძლევენ. თუ საუფროსო კაცი და მამული მამცეს, ამ საუფროსოს მამულს წყალი არ უნდა?

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამის სამართალს ვითხოვთ ჩვენო ხემწიფევ, ცოტაოდენი მამულიც სალაპარაკო გახლამთ. თუ რომ თქვენი ნება იქნება, თქვენთან გვალაპარაკოთ, თუ არა ბატონიშვილმა გვიყოს სამართალი. ოქმის წყალობას გვევდრები. მარტის, ქორონიკონს უობ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო გიორგი, მერე ამ ჯავახიშვილს რომ მოუხსენებია, ის ამისი სახლის კაცებოც თქვენთან მოასხმევინეთ. და თუ სალაპარაკო საქმე აქვსთ რამე, სამართლით გაუსწორეთ. მარტის ლ, ქორონიკონს უობ.

ბეჰელი: მე ფეხთანბანილთა მიერ ეკლესია ვაღიდე ერეკლე.

**651. არზა აბტრე თაყინაშვილისა შოგის თაოგაჲ
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით**

1784 წ. 2 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 695. დედანი. ქალაღი. 30×16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ორწერტილი. არზის ქორონიკონი მცდარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ვახტანგის ჳირი მოსცეს პეტრეა ნალეკარს.

ღღეს აქამდინ პატრონი არავინ მყვანდა და არც ჩემის ეკლესიის ყმის მძებნელი იყო ვინმე; შევიტყე, შენი ჳირიმე, ქვათახევის ყმასაც ეძებენ და მამულსაც. თქვენის მოწყალებით ავდეგ და გიახელ და განვაცხადე ჩემი თავ[ი] ეკლესი[ი]ს ყმად და ხელითწერილიც მოგართვი. ამილახვართან ეჩივლა სულთანს და იასაული ამილახვარისა გამოესია აღდგომა ღღეს, ცოლითა და შვილითა მყრიდა და კიდევ ამიკლო, მე აქ თქვენს საფარველს მოვატანე და სამართალს, არ ვიცი ჩემი ცოლშვილი აპყარეს და წაიყვანეს თუ არა.

ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი მეზოდოს თუმანი-შვილს კიკოლასზე, მინამ ჩვენი სამართალი გადასწყდებოდეს ან რაც წაერთმევინოს, გამომირთოს და ნურც ჩემთან საქ-

მე აქვს. და რომელსაც სამართალი მისცემს ჩემს თავს¹, მაშინ ვჭერ-
ვარ, ალაგშიაც იმისაშივე ვარ და იმას მიმბარეთ, მინა[მ] ჩვენს
სამართალი გადასწყდეს. აპრილის 2, ქორონიკონს უოა.

თავში

ქ. ბატონის შვილი ვახტანგ გიბძანებ თუ მან ის-
შვილო ნიკოლოზ! მერმე ამ არზის პატრონი ასრე რომ ჩი-
ვის, ეს რადგან ეკლესიის ყმა არის და სულთანს ამისთვის რაღაე-
ბიც წაურთმევია, ეგენი რაც გამოურთმევინოს, შენ ისევე გამოურთვი
და ამ არზის პატრონს მოეც; ამისთვის, რომ ამ ეკლესიის სამართა-
ლი იმისმა სიმალლემ ბატონმა მამაჩვენმა ჩვენ გვიბძანა. და რადგან
ეს კაცი ეკლესიისა არის, მაგას ჩვენს სამართლამდინ არა უნდა რა
გამოურთმევინა. ეგ რაც გამოურთმევია, ისევე გამოურთვი, ამ კაცს
მოეც და საცა ეს კაცი ღვას, ღგომითაც იქავ უნდა იღგეს² ჩვენს
სამართლამდინ მაგ სულთანს ამ კაცთან საქმე არა აქვს რა.

და როცა ჩვენს წინ წინამძღვარი და ეგ თაყინაშვილები
და სულთანი სამართალში ილაპარაკებენ, მასუკან როგორც სა-
მართალი გადაუწყვეტს, ის სამართლის ნება უნდა აღსრულდეს.
აპრილის 2, ქორონიკონს უოა.

სამართლამდინ კაციც შენთვის მოგვიბარებია, თვალყური გე-
ჭიროს და უბრალოდ ნურავის შეაწუხებინებ. აპრილის 2, ქორონი-
კონს უოა.

ბეჭედი: ლომად იუდას ბაკეთად ვახტანგ ირაკლის ნაკეთად.

652. არზა ოსიაურელთა ვაჟულის თარგაზა ვარაჟე II-ის ოქმით

1784 წ. 3 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დეთარი № 36. საბუთი № 246. პირი. ქალაღი-
მხედრული.

[161] ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს ოსია-
ურელთა. მერე ამას მოვახსენებთ: ოსიაურის ერთი მხარე
მახ[ნ]ული ნიკოლოზ აბაშიძე [მ] წავგართო მძღავრო-
ბით. თუ წელსაც იმ მამულიდამ არა გვერგო რა, სულ სამუღდამოთ
დაეას დაგვიწყებენ. ჩვენო მოწყალევე ხელმწიფევე, ჩვენ უმამულოდ

¹ ჩემს თავს) ჩემი თავი. ² იქღვას.

ვის რას ვარგებთ და ან ჩვენ რით ვიცხოვროთ. იანერის ი, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენო ღვთის წყალობავ შეილო ბატონო ი უ ლ ო ნ, ამ არზით ოსიაურელნი საზღვარზე რომ ჩივიან, იმის სამართალი შენ უსაქე ან გა[ა]რიგე. აღიწერა აპრილის გ, ქორონიკონს უოზ.

**653. არზა მრასტი მოსტაზაზისუვილისა სამართლის მიცაგაჯე
ღარაჯან დედოფლის ოქმით**

1784 წ. 16 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1211. დედანი. ქალაღი. 21,2×15,7 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან საქართველოს დედოფლის ქირი მათს ბანდას
გ ო ს ტ ა შ ა ბ ი ს შ ვ ი ლ ს ე რ ა ს ტ ი უ ზ ბ ა შ ს მოსცეს.

გებანათ: შენ და ფ ა რ ე მ უ ზ ბ უ შ ს ჩემთან გალაპარაკებთო. თუ თქვენ ინებებთ, კარგი წყალობა იქნება. თუ არ ინებებთ და მღივანბეგებზე ოქმი გვიბოძეთ, იმათ გვისაჯონ სამართალი. არც მაგის მამა-პაპას გაუყიდია მამული და ვერც მაგას გავასყიდვინებ. და ნება თქვენი აღსრულდეს. აპრილის ივ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ბატონო მღივანბეგებო! ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ესეც და ამის მოდავეც თქვენს სამართალში ალაპარაკეთ. ორისავე მხრიდამ რაც წიგნები ჰქონდესთ, მოატანინეთ, გასინჯეთ. ღმრთის წინაშე ქვემარტი სამართალი უსაქეთ. ბოქოულთხუცესო, ესენი შენ მი[ი]ყვანე და ალაპარაკე. აპრილის ივ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჰედო: დ ე დ ო ფ ა ლ ი ღ ა რ ა ჯ ა ნ.

მინაწერი: „ასლანის შვილის მოცემული წიგნებია“.

¹ ან ამ.

654. არჯა ლუბარსაბ ბაჟაშვილისა გზის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 18 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 645. დედანი. ქალაღი. ღაზიანებული.
მარჯვენა კიღე ჩამოხეული აქვს. 21×12,5 სმ. მხედრული. განკვეთილო-
ბის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჭირი [მოსცეს] მათს მონას-
ლ უ არს აბ მ ა ყ ა შ ვ ი ლ ს...*

მერმე ამას მოვახსენებთ: ჩემ[მ]ა გ[ანა]ყოფმა გოშფარმა
გზა შაკრა ქვეყნისა, ქვევით ერთს საკომლოს მიკდენს და ზევით
ერთს ხოღაბუნს.

წყალობას ვითხოვთ, რომ მღივანბეგებზედ ერთი ოქმი გვი-
ბოძოთ, რომ იმათ გაშინჯონ და სამა[რთალი] გვიყონ.

ვეუბნებით: ეგ ქვეყნის გზ[აა, ნ]უ კრაო. ის უშფოთრათ არა
ხსნი[ს] იმ გზას და მე შფოთი მეჯავრება. ჭერ ღთისაგან მეშინიან
და მერმე თქვენგან. აპრილის ია, ქორონიკონს უოზ.

თავში

უფალნო კახეთის მოსამართლენო და მღივნებო! ვისაც ამ არ-
ზით უჩიოდეს, თქვენ ალაპარაკეთ და სამართალი უსაჭეთ და გა-
[ა]შვეღეთ სამართლით. აპრილის იმ, ქორონიკონს უოზ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

მინაწერი: „წმინდა ნინოს ხოღაბუნის გომპარის [არის]“.

655. არჯა ბაჟანისხვილის ჯალაღისა ბაჟულის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 18 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 1436. დედანი. ქალაღი. 31,7×17 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვღად მოწყალის კემწიფის ჭირი მოსცეს მარ-
ტყოფელ ბეჟანის შვილის ჭალაბს.

ახლა ამას მოვახსენებ მრავლის მოწყალის კემწიფეს: ამას წი-

* ავღია ერთი სიტყვა.

ნათ არზი მოგართვი მამულის თაობაზედ, რომ სინჯიკაშვილი ბასილა მამულს მართმევს, ჩემის განაყოფსაგან ნასყიდს, უსამართლოდ. თქვენი წყალობა ოქმი მებოძა მოწმე[ე]ბზედ და მოწმე[ე]ბი უჩინე და არას შემეპუა.

მოგეხსენება, თქვენი ყმა მისირს გახლავს და მე დედაკაცობით მბრძოლებს და მუდამ თრევას მექადის. და თქვენის მეტი პატრონი არავინა მყავს, დამკარგა იმ ქვეყნიდამ და დამაქცია; თქვენი ნაბოძებ[ი] ლაზარე ნაცვლის მამული რა დასაქცევი იყო, რომ ქვეყრები ამოყარა და გელიას ციხესთან ჩამოიტანა; რომ იმ ჩემის ძმის მამულიდამ გამოველოდი რჩენასაც და მამულობას.

ახლა ერთი ბახჩა მაქუს, იმასაც მართმევს და მიზეზს ამას მოგახსენებს, რაც მიგიცია, ისე მოგცემო. რომელს მოშლია ნასყიდობა ნამეტნავად თავისის ძმისა, რომ მე მართმევს თუ არ დაბრძოლებით.

თქვენ გასამარჯვებლად და თქვენის შვილების სად[ლ]ეგბელოთ, ამისი სამართალი მალირსეთ. აპრილს ივ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ეშიკალასბაშო ჯარდან! ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ამაზედ ერთი ბეჯითი იასაული აჩინე, ბასილა შინჯიკაშვილი და ამ არზის პატრონის მოწმე[ე]ბი ვინც იქმნებოდნენ, აქ ჩვენს სამართალში ჩამოაყვანინე. აპრილის ით, ქორონიკონს უოზ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დაერთ მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

656. არზა შორღანაშვილებისა ღალის თაობაზე

ბრეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 00 აპრილი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 20. საბუთი № 42. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[50] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი ერთობლივ ყორღანაშვილებს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ მათს სიმალლეს: ენაგეთს ორიოდ ნასოფლარი გვაქვს სათივეთ და ცხენებს ჩაბმევენ ხოლმე, გვიბდენენ; ნიგვზები და ხეხილი გვიდგას სოფლებში და ალგეთზე, გარეშე კაცნი ჳკრეფენ, გვიბერტყენ; მიწებსა და ნავენახობებს გვიხნევენ, არც გვეკითხებიან და არც ღალას გვაძლევენ.

ღმერთი თქვენს კელმწიფობას უმეტესად აღამაღლებს. ერთი ოქმი გვიბოძეთ, ესენი რაც მოგვიხსენებია, არავინ რა წაგვიხდინოს. აპრილის კბ, ქორონიკონს უობ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ყორღანაშვილო ფრიდონ და დავით! მერმე ამ არზით ყორღანანთ ასე რომ მოუხსენებიათ, ჩვენ ასრე გვიბძანებია, რომ თქვენს ნასო[V]ფლარში ნურავის. ცხენს ჩაბმევიანებით, ნურც არავის ნიგვზებს და[ა]ბერტყვი[ი]ნებთ. და რომელსაც თქვენი მამულები დაეხსათ, ღალაც აიღვეით. როგორც სხვა სოფლებში განწესება იყოს. რომელმაც ამისი წინააღმდეგობა მოინდომოს, ჩვენ მოგვახსენეთ და ჩვენ მოკითხამთ. აპრილის კთ, ქორონიკონს უობ.

657. არაზ ზაალ ღავითიფვილისა ყვავის თაოგაზუ მსაჯულთა ოქმით

1784 წ. 8 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 452. დედანი. ქაღალდი. 27,6x16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შექდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან საქართველოს შეკრებულთ მსაჯულთ¹ ქირი დავითიშვილს ზაალს მოსცეს.

მერმე ამას მოგახსენებ: ჩემმა² ბიძაშვილმა ელიზბარბაღლათარის: საქმეზე რომ მიჩივლა და თქვენ სამართალი გვისაჯეთ. რაც მე ვიყავ მისაცემს. ხომ მიმაცემინეთ თქვენის იას[ა]ულითა და განაჩენით; და რაც ჩემს მოსაცემს შეიქნა, არა მომცა რა. იას[ა]ულს ოქმი მასწერეთ, არა მამცა რა. ახლა კიდევ მ[ე]ორე მასწერეთ და არას შეპო[ე]ბია; თქვენი ოქმები და ბძანება აქვ გამოეგზავნა იას[ა]ულსა.

ეს რა [ა]რის, ჩემზედ კი გაიყვანეთ ბძანება და იას[ა]ული და იმაზედ კი ვერა; თუ ტყუილათ მამეცით რაც ახი იყო, რათ მამატყუეთ; თუ მართალი და ჭეშმარიტი არის, რას მემართლებით, რომ არ გამომირთმევთ³. თუ თქვენ ვერ შეიძელით გამორთმევა, ამაზე მამიწერეთ: შენ კი გამოგართვით და იმას მივეცით და იმას

¹ მსარჯულთ. ² ჩემი. ³ გამომირთმემთ.

ვერ გამოვართვით, რაც შენი დაედგა-თქო; და თქვენ თავს აღარ გაწყენ, ბატონს მოვახსენებ ჩემს შეწუხებასა. ღმრთის სიყვარული-სათვის ამაზე ერთი გზა¹ მამეცით, სამი წელიწადია შემოგჩივი და არა მეშველა რა. მაისის 13, ქორონიკონს უობ.

თავში და კიდევ

ქ. ავთანდილ ხერხეულიძე! ჩვენ შენ როდის გწერთ, რომ თუ ელისბარს სიტყვა ჰქონდეს, ნუ გამოართმევ. ჩვენ ამას გწერთ: ახლავ გამოართვი და მოეცი, რომ ჩვენ ზედმიწევნით ვიცით, რომ უნდა მისცეს. არაფერი სიტყვა არა აქვს რა. რასაც წამს ეს წიგნი მოგივლდეს, მაშინვე გამოართვი და მოეცი. გამოურთმეულობა არ იქნება. ახლავ ეგ თეთრი უკლებრივ უნდა მოაბარო. მაისის 13, ქორონიკონს უობ.

ქ. როგორც ჩვენს განაჩენში სწერია, ან ის ბიჭები უნდა მოუსხას და მოსცეს ზაალს და ან იმ ბიჭების ტოლი ბიჭები. ესეც ასე ჰქენ: ან ის ბიჭები მოუსხმევიან და ან იმ ბიჭებს ტოლი ბიჭებ^ა ელისბარს გამოართვი, ზაალს მოეცი. თუ ტატის შვილებს ერთმანეთ[თ]ან სადაო აქვსთ რამ მამულზე, ჩამოვიდნენ და სამართალი მიეცემათ; ზაალს ნუ უხუთავს, რას ემართლება.

ექვსი ბეჭედი:

1. ლთად კაცად გესეჲ ქრისტესა, მწე მექმენ აბაშიძესა ნიკოლოზ.
2. მზექაბუქ.
3. მეფემან ბრძენმან ესრეთ განაგო, მე ერის თვისა მსაჯულად მავო ბეჲან.
4. თემურაზ.
5. მონა ლთისა მღვიანბევი ოტია.
6. ეამი ესეცა წარვლის.

658. არზა მანუჩარ სულთნიშვილისა ხმის თაოხაჲ
არეაღე II-ის ოქმით

1784 წ. 14 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1358. დედანი. ქალღი. 12,1×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს მანუჩარ სულთნის შვილსა.

ქ. ჩემი ნასყიდი კაცი მახარეშვილი პეტრე ახალდაბას არის. ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით ავჳყარო და

¹ გზა.

თქვენგან სახელდარქმეულს ჩემს სოფელში დავაყენო, ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისს ვ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ეშიკალათბაშო თამაზ ორბელიანო, მერე ამას ისაული მიეც. თუ სიტყვა არავის ჰქონდეს, თავის კაცი აუყაროს, მობაროს. და თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, სამართალში ალაპარაკოს. მაისის იღ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვრეკლე.

**659. არზა ლუარსაზ ონანაუშილის დედისა მამულის თაოგაჲა
პრეკლე II-ის ოქმით**

1784 წ. 14 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14025. დედანი. ქალალი. 37,8x16,3 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჰირი მოსცეს ლუარსაზ ონანაუვილის დედას შირინას.

მერე ამას მოვახსენებ მათს სიმაღლეს: კარდანეხს რომ თქვენი წყალობა მამული გვაქვს, ის ცოტას ხანს მეფემ მამად-ყული-ხანმა ჩამოგვართვა. მერე ადგა ჩემი მამამთილი და ერთი საყბეური, ერთი ჩამოსავლები რომ მამის ჩემისაგან ჰქონდა მოცემული და ამას გარდა ერთი კარგათ გაწყობილი ხმალი ჰქონდა; საყბეური და ხმალი აიღო, ბატონს მიართო, რომ ორივე ბატონის საკადრისი იყო და ჩამოსავლები გაიყიდა და კარზედ დაიხარჯა; და ეს მამული ისევ გვებოძა. დღეს ამ მამულს ჩემი შვილი და ჩემი მამლის წული იყოფენ.

ჩემო ხემწიფევე, ჩემს საქონელს თქვენს სამართალსა ვთხოვ, რომ ერთი უძლური დედაკაცი გახლავარ, რომ დაუმარხავი არ დავრჩე, ჩემო ხემწიფევე. საყბეური მაგათაცა ჰქონდათ, მაგრამ ფარსადანის ბებია ქართლში წამოვიდა და ფარსადანიც თან წამოიყვანა. და ის თავეთი საყბეური იქ გ[ა]ეყარნათ, ჩემო ხემწიფევე. იმათ ესე მოიხმარეს და ჩვენ ასე.

ამის სამართალს ვითხოვ, რომ ჩემი სამარხი არ დამეკარგოს. მაისის მ, ქორონიკონს უოზ.

1+ რომ.

ქ. უფალნო მსაჯულნო, ამ არზით ლუარსამ ონანაშვილის დედა რომ ასე ჩივის, ესენი თქვენს სამართალში ალაპარაკეთ და ღმრთის წინაშე რასაც მიხვდეთ, კეშმარითი სამართალი მიეცით. მაისის იღ, ქორონიკონს უოზ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ე რ ე კ ლ ე.

**660. არზა მანუჩარ სულთნიშვილისა წინაჰილის თაოგაჲმ.
დარეჯან დედოფლის ოპიით**

1784 წ. 21 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1394. დედანი. ქალაღი. 19,7×16,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნაშპარია წერტილი. არზის თარიღი მკდარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან ბატონის დედოფლის დარეჯანის ქირა გორელს სულთანის შვილს მანუჩარს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ: ჩემს სახლისკაცს ზალუას ჩემის წისქვილის წყალი და რუ არ დაუნებებია და წისქვილი ბათილი გაუხლდა.

ამ წყალობას გვედრებით, რომ ერთი ოქმისა და იასაულის წყალობა მიყავით, რომ წყალიცა და რუც დამანებოს. და თუ სიტყვა ჰქონდეს, იასაულმა აქ თქვენს სამართალში ჩამოიყვანოს. ჩემის მტრობისა და ინადობისაგან ხელს არ იღებს.

მე თქვენგან ვიკრძაღვი¹ და მერიღება², თორემ ღმრთით და თქვენის წყალობით ჩემის განაყოფისაგან არ მოვირევ. და ნება თქვენი ათავდეს. მაისის კა, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. დედოფალო დარეჯან გიბძანებ თაყინას შვილო ზა-
[ა] ლ! მერმე ამ არზით შენი სახლისკაცი მანუჩარ რომ ასე გიჩივის, როგორც ამას მოუხსენებია, თუ ამის წისქვილის რუ და წყალი წაგირთმევია და წისქვილი მოგიცდენია, დიდათ დაგიშავებია. თუ ასე არის, ახლავ დანებე, ნულარ ალაპარაკებ³. თუ ასე არ იყოს, კეშმარითი სიტყვა გქონდეს რამე, ნულარ დაიგვიანებ, ახლავ ჩამოდი და სამართალში ელაპარაკე. მაგრამ თუ სამართალში გაგამტყუ-

¹ ვკრძალოვით. ² მოერიღება. ³ გალაპარაკებ.

ნა, შენის მიზეზით რაც ამის წისკელი მოგიცდენია, სრულობით
ვიანგარიშებენ და ისე გამოგარტმევენ. სჯობს, როგორც ამას მოუხ-
სენებია, თუ ასე არის, ახლავ დაანებო. მაისის კ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჰედი: დე დო ფალი დარეჯან.

661. არზა აბაზაძეებისა ვაჟლის თაოგაჯე იულონ
ბატონიშვილის ოქმით

1784 წ. 24 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. № 452. დედანი. დაზიანებული. ქაღალდი.
21×16 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშანი ნახპარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ქელმწიფის ძის იულონის
ჭირი მოსცეს აბაზაძე სოლომანსა და დავითს.

მერმე ამას მოგახსენებ, რომ: შინდარას ოთხი კვამლი
კვახიაშვილი სახლებულა ჩვენი, და ამ ოთხი კაცის საკვამ-
ლო ასე დაკარგულია, რომ ერთ კვამლ კაცს ველარ გავაძლებინე იმ
მამულზე, იქ მოსახლენი და იმათი მეზობელი ბოლოკაძე გახ-
ლამსთ, რომ იქაური მამულები სულ წვრილათ იცის, ვისიც არის.

გევედრებით, რომ ერთი ოქმი იმათ ებოძოს, რომ ღმრთის წი-
ნაშე სადაც ჩემი მამული იყოს და ვისაც ეჭიროს, ყველა სწორეთ
მოგახსენოსთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის კგ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებ ბოლოკაძეებო! მერე ამ არ-
ზით აბაზაძე რომ ასე ჩივის, ღმრთის წინაშე რაც ამისი მამუ-
ლი იყ[ოს] და იცოდეთ, ყველა უჩვენეთ, თავადიშვილს ეჭიროს თუ
აზნაურშილს, ხათრს ნურავის შეუხანავთ, ყველა აჩვენე. [მ]აისის
კდ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჰედი: ღმრთისშობლის სასოიანი იულონ დავითიანი.

662. არზა თევდორე ნარიაშვილისა ყმოვის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 24 მაისი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 1967. პირი. ქაღალდი. მხედრული. ოქმის თარიღი
მცდარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან მისის უმაღლესობის ჭირი მოსცეს ქვაბთახევის
მღვთისშობლის ყმას ნარიაშვილს თევდორეს.

ორმოცი წელიწადი არის მამაჩემი ჯ ა ვ ა ხ ე თ ი დ ა მ ვადმო-
სულა და მღვთისმშობლისათვის თავი შეუწირავს. ე დ ი შ ე რ ს ა -
[ა] მ ი შ ვ ი ლ ი გუ[ე]დავ[ე]ბოდა, იმისაგანაც თავი დაგვიხსნია,
ტყვეობიდანაც მოსული გახლავარ. ტყვე თქვე[ე]ნგა[ნ] უფალი არის,
ვისთანაც უნდა იქნება. მე ორმოცი წელიწადი იმის ყმა ვიყავ, ახ-
ლაც იმასვე ვყვობივარ ქვათახევის მღვთისმშობელს.

ახლა მანგლელი წამამდავ[ე]ბია, ოქმი გიბოძებია: ღმერთმან
თქვენი რისხვა მამცეს თუ ან მამისაგან და ან ჩვენის ნათესავისაგან
მანგლელის ყმობა გამეგონოს ან ვიყო. ჩემთან საქმე არა აქვს რა.
ამას წინათაც მოგართვი არზა და არ გამამივი[ი]და. გვედრები წყა-
ლობა მებძანოს. აღიწერა მაისის კდ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის, ვინც ამ კაცის მოასილნი ხართ! მერმე ამ
არზის პატრონს სიტყვა ჰქონია; სანამ სამართალში ილაპარაკებდეს,
მანამდე უნდა დააცალოთ; და მერმე როგორც სამართალი გარდაუწ-
ყვეტსთ, ისრე უნდა აღასრულოთ. ივნის[ის] 8, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკვობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ვ რ ე კ ლ ე .

**663. არზა გუჟა ამირაჯიზისა უმის თაოგაზა იულონ
გატონიშვილის ოქმით**

1784 წ. 4 ივნისი

ცსა. ფონდი 1448. საბ. № 1840. დედანი. ქალაღი. 19×11,5 სმ. მხედ-
რული. განკეთილობის ნიშნად აღგილ-აღგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ი უ ლ ო ნ ი ს ქირი
მოსცეს ს ვ ი მ ო ნ ა მ ი რ ე ჯ ი ბ ი ს ქვრივს გუ ქ ა ს .

მერმე ამას მოვახსენებ, რომ თქვენგან შესანახავი და დასამარ-
ხავი გახლავარ; და თქვენი წყალობა ეს ერთი კვამლი კაცი მყავს —
ზ ა ზ უ ა შ ვ ი ლ ი ო თ ა რ ი . და სანამ სული მიდგა, ამისი გაცემა
არ იქნება, რომ ჩემს ქვრივ-ობრობაში ის შემსახურება და მინახამს.
და როდესაც თქვენის ქირის სანაც[ვ]ლო შევიქნები და მოვკუდები,
ვისაც გენებოსთ იმას უბოძეთ.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ი უ ლ ო ნ გიბძანებ, ვინც ამ ზაზუა-

შვილის იასაული ხარ! ამას ამ ქერივს ვერ გამოვართმევთ. კელი აი-
ლევ, სხვა კაცი მოუნახე და მოეც. თიბათვის დ, ქორონიკონს უოზ.

ბექელი: ქ. ღმრთის მშობლის სასოიანი იულონ დაეთიანი.

664. არჯა ზაალ დავითიოვილინა მამულის თაოგაზა

არეპლე II-ის ოქმით

1784 წ. 8 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 446. დედანი. ქალაღი. 22,5×16,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად უოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაო
წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი დავითიშვილს
ჯაალს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ: ჩემს ბიძაშვილს ელიზბარს მუდამ
შფოთში ვყავარ. თქვენის დოვლათით საცა შენობას მოვეკიდე. იმან
ქცევა დაუწყო.

ფცას ავანთე ცეცხლი, ავაშენე: ღმერთმან იმდენი თქვენი
წყალობა მომცეს, რამთენი სიცივე, შიშშილი მე იქ გავსტელი: ერთი
დიდმარხვა სულ იქ ვიყავ, მე ვაშენებდი, იმას გზათაც არ გაუვლია
ახლო, მუდამ სიკედილს და ჩხუბს მექადის.

აგრევე მძვიელეთს ჩემი აზნაურშვილი მოვიდა, დადგა.
აგერ სამი წელიწადია ბევრს კიდევ აგინებდა ხოლმე, თორამ მონ-
მარებოდა. ახლა მეც მეშულლება და იმასაცა.

ნულს დავასახლე ხუთიოდ კომლი იმერელი, რომ გზათ არ
გაუვლია. ახლა მოუხდება, სცემს, ავათ ეპურობა, მუდამ შფოთსა
და ჩხუბს მაძლევს.

ჩემი ანბავიც მოგეხსენებათ, ერთი ბეწვი თქვენს პალატში ვარ
გაზრდილი, რალაც შფოთიანი ვარ და იმისიც მოგეხსენებათ.

ახლა ამას ვევედრები თქვენს მოწყალებას: ერთს მართებულს
კაცს უბძანოთ ვისმე, რომ მოვიდეს და იმისის შფოთიდან დამიხსნას,
ბარათები აქვს თავისი, მოატა[ნ]ინოს, მახსოვარი კაცი ვინც იყენენ,
მოაყვანიონ¹ და გაგვასწოროს. ასეთს უბძანეთ ვისმე, ღმერთი გა-
გიმარჯვებს, რომ მეც დამაქეროს და იმასაც ჯარიმით და მუჩაღ-
გით. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის ლა, ქორონიკონს უოზ.

¹ მოყვნონ.

ქ. ჩვენ მაგიერად ამილახვარ მდივანბეგს იესეს ასე უამბოთ: ამ არზით დავითიშვილი ზაალ რომ ასე ჩივის, თქვენ მიდათ, ესე და ამისი ბიძაშვილი ორივე ერთად ალაპარაკეთ და რაც სადაო საქმე ჰქონდესთ, ყველაზე სამართლიანის საქმით გაარიგეთ. და ერთმანეთს მოაშორეთ. თიბათვის ვ, ქორონიკონს უოზ. პირობით და მუჩალგით, რომ მასუკან რომელიც გადავიდეს, გადახდეს.

ბეჭელი: ქნარს მიემს, დავით მიკობს ძელ კახეთის მეფელ ცხებულს, ვრეკლე.

**665. არჯა ღიმიტრი საგინაშვილისა ყმის თაობაზე
ვიორგი ბატონიშვილის ოქმით**

1784 წ. 12 ივნისი

ცსსა. ფონდი. 1450. დავთარი № 30: საბუთი 61. პირი. ჭალაღი. მხედ-
რული.

[46 V] ღმერთმან [47] ბედნიერის ხელმწიფის ძის გიორგის
ჭირი საგინაშვილს დიმიტრის მოსტეს.

მის[ის] სიმაღლის ბატონის მამის თქვენის ოქმი მაქვს. ვევედ-
რები თქვენს მოწყალებას, რომ ზიარში ალხაზისშვილს
ივანეს ჩემი ყმის ქვრივი შეურთავს და ჩემის ყმის ობოლიც
იმას ჰყავს. ის ჩემი ყმის ობოლი და ამისი ძმავე ერთი იყალთოს
გახლავსთ, ერთი კომლი ყორელში გახლავსთ, ერთი კომლა
კაცი ვაჭირში გახლავსთ.

ერთი ბეჯითი ოქმი და იასაული მიბოძეთ, რომ ეს კაცნი ამი-
ყაროს და მომცეს. თიბათვის თ, ქორონიკონს უოზ.

ბატონიშვილის გიორგის სიკეთით სახსოვარო მა-
შუჩიშვილონიინიავ! მერე ამ არზით დიმიტრი საგინაშვი-
ლი თავის კაცებზედ ასე რომ ჩივის, თუ სიტყვა აქვს ვისმე რამე,
სამართალში უნდა მოიყვანო. და თუ სიტყვა არავის [ა]რა აქვს¹,
თავისი კაცები უნდა ამ დიმიტრი საგინაშვილს [მოაბარო], რომ²
მისის სიმაღლის ბატონის ოქმიცა აქვს ამ დიმიტრის. და ეს ასე უნ-
და აღასრულო და გა[ა]რიგო. ივნისის იბ, ქორონიკონს უოზ.

¹+ და. ² რომ] და ეს რომ.

ამას ჩვენ მისის სიმალის ბატონის ბძანებითა გწერთ, ასე იცოდე.

დე.

**666. არზა ზაალ და ელიზბარს მძინეობისა მამულის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1784 წ. 14 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 449. დედანი. ქაღალდი. 32,6 X 20,6 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირითა
წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი და ვითიშვილს
ზაალსა და ელიზბარს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ მათს უმაღლესობას: კვლავაც მრავალ-
ჯერ გვიწყენია თავი და სატივე უსამართლოთ გვაქვს წართმე-
ული. და ლმერთი გაგიმარჯვებს და თქვენს ხემწიფობას უჯესესად
ა[ა]მაღლებს, ერთი მოკითხული ბძანეთ; ზოგი კიდევ მოგხსენე-
ბით რევაზ ამილახვარისაგან და ზაზა ყორიასა-
ულბაშისაგან. მთელმა ქართლმა გაღმა და გამოღმა სულ იციან,
ალილათი იკითხეთ და სამართალი ისე გვიბოძეთ, ჩვენს სამკვიდროს
მამულს ნუ დაგვიკარგავთ¹. თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ ერ-
თი ოქმი და ალილათი გვიბოძეთ, ვინც რამ იცოდეს, ღვთის შიშ[ს]
ქვეშ მოვახსენონ. თიბათვის ია, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარ-მღვიანბეგო იესე და ერთობით ქარ-
თველნო! ამ არზით დავითიშვილები რომ ასე ჩივიან, ამ სატივის
საქმისა ვინ როგორ იცოდეთ, ღმრთის წინაშე ჭეშმარიტებით მოგ-
ვახსენეთ. თიბათვის იდ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკვობს ძედ კაათის მეჟედ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. ბედნიერს ხელმწიფეს ჩვენ, ამილახვარ მღვიანბეგო
იესესათვის ამისი ალილათი ებძანა. ღმრთის წინაშე, ჩვენ
ჩვენის ბიძაშვილის რევაზ ამილახვარისაგან ასე გამი-
გონია და ასე ვიცი: ქალანთარი მალუჯათის იასაული იყო, ქართლის

¹ დაგვიკარგავთ.

თეთრი იმას უნდა მიბარებოდა. ნეტარად ხსენებულმა ბატონმა მე
თან გამომატანაო და ქართლში მოვედითო, და ვითიშვილი
ედიშერ დაეპირეთო; რაც ეწერა, თეთრს თხოვნა დაუწყევით,
ილაჯი რომ ვერასით რა ქნა, ქალანთარმა უთხრა — სატივე მამე და
მე გადაგიხდითო. ილაჯი რომ არა ქონდა, დაუწერა სიგელი და მისცა,
ჩემი ბეჭედიც ზედ უზისო და ზაზათარხნიშვილისაცო,
რომ ისიც ჩვენთან იყო. და სა[ა]ვალიშვილოში მივედით და ავიღე-
ვით რაც ეწერათ, — აბაშიძესაც გამოვართვით, სურამს ჩა-
მოვედითო, იქ ანბავი მოგვივიდა, ყვე[ე]ნი მოკვდაო და არეულობა
შეიქნაო, ვისიც თეთრი გვეპირა, ყველამ თავ-თავისი თეთრი უკან-
ვე წაიღესო და ქალანთარს ის წიგნი შერჩაო. ღმრთის წინაშე, და-
ვითიშვილს იმაში არა მისცემია რაო.

ეს მოხსენებული ჩემის ბიძაშვილის რევაზისაგან ასე გამიგონია,
ღმრთის წინაშე, მრავალჯერ. თიბათვის კგ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: მე ამილახორ მსაჯულად სპათსპეტ ვარ მეფის მარჯულად იესე.

ქ. ჩვენს ხემწიფეს ამ არზის ა[ლ]ილათი ეკითხათ. ჩვენ ასე
ვიციოთ: ქალანთარი მალუჯათს კრეფდა და ჩვენში გიახლათ და ზოგი
მიცემული გ[ვ]ქონდა; რაც დარჩომილი იყო, ისიც მივებარეთ ამი-
ლახვარს რევაზს და ქალანთარს და წამობძანდნენ. სურამს რომ ჩა-
მოვიდნენ, თამასხანის სიკ[ვ]დილი მოვიდა. და ბა[ა] დურ
აჯიასშვილი და სა[ა]მ ჩიკვ[ა]იძე გამოგვზავნე თე-
თრის სათხოვნელათ; რაც მაშინ მიბარებული ქონდათ, ყველა გამო-
ვართვით და ერთი ცხენიც მალუჯათში ყვანდათ და ცხენი მოერთმე-
ვინათ, თეთრი უკან მოეცათ და მოგვივიდა. ღმრთის წინაშე, მე,
ემიკალაბაში პეტრე ვწერ, რომ ასე იყო.

რაც მეორე, ეს ვიცი ღმრთის წინაშე, რომ სატივეს ვიყავით
დავითისშვილი ზა[ა]ლ და მე, დავითისშვილმა უთხრა: რატომ ამ
ჩემს მამულს არ მაძლეო. ქალა[ნ]თარმა უთხრა: ბეჭედი დამისვიო
და ნახევარს გალავანსა და სოფელსაც სითაც გინდა, იქით მოგცე-
მო. ეს ასე იყო. ნება ხემწიფისა[ა]. დაიწერა მკათათვის ი, ქორო-
ნიკონს უოზ.

კიდეზე

ქ. მე, აბაშიძე ქაიხოსროს, ზაზასგან გამიგონია,
ბატონი რომ ივანეს აბაშიძეს აძლედა, მუქთს თეთრს

იღებს ქალ[ან]თრის შვილი, ის სიგელი ტყ[უ]ილათ შერჩათ, არც-
არა გაუღია ქალ[ან]თარს.

ქ. ღმერთის წინაშე, მე მინბაში ამირეჯიბი ზაზა, ამ მოწმობას ვწერ და მოვახსენებ; ბიძის ჩემის ოტიასაგან ასე გამიგონია — სატივე დავითიშვილის სამკვიდრო არისო; აძვისის სამძღვარს ვკითხვბდი, მინდორში დავდიოდით; მაშინ მითხრა და მეც ვკითხე: თუ დავითიშვილის არის, ქალანთარს რათ უქირავეს. ასე მითხრა: ასეთი დრო იყო ცოცხალს კაცებს მარხემდენო, მალუ-ჯათისთვინ დაიქირეს დავითიშვილებიო და უსამართლოთ წაართვესო. ღმერთი წინაშე, ეს იმისგან გამიგონია.

ორი ბეჭედი:

1. მინბაში ამირეჯიბი ზაზა*.
2. მინბაში ამირეჯიბი ზაზა.

667. არზა მანუჩარ სულთნიოვილისა მამაულის თაოაზა დარეჯან დედოფლის ოქმით

1784 წ. 21 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1402. ღედანი. ქალაღი. 20,4×11,7 სმ. მხედრუ-
ღი. განკვეთიღობის ნიშნად აბჯაცების ბოღოს ნახმარია ოღი წერტიღა
ხაზით.

ქ. ღმერთმან ზედნიერის კელმწიფე დედოფღის კირი მოსცეს
ს უ ლ თ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს მ ა ნ უ ჩ ა რ ს.

ქ. ჩემმა სახღისკაცმა ზაღოამ წისქვიღის რუ მომიქრა და
წისქვიღი დამიყენა. თქვენ არზა მოგართვი და ოქმი მიბოძეთ. მამა-
ჩემს გაუგზავნე. მამაჩემს ჯანდაღის შვიღის ღთის ავ-
რას და თუ თანასწვიღის კელით ის ოქმი გაეგზავნა. სიტ-
ყვით ზაღოა მამაჩემს ავათ მოპყრობოღა. ამბავი მომივიღა.

მერე კელმწიფეს არზა მიეართვი და ოქმი მიბოძა. წავეღ და
როგორც ორთავე კელმწიფე ოქმი იყო, ისე ჩემს წისქვიღს წყაღი
მოუგღე. ამას კაცი მოეგზავნა, მეც ბატონის დედოფღის ოქმი მაქ-
ვსო. ორჯელ კაცი მიუგზავნე, ოქმი მიჩვენენ, როგორც უბძანებია.
იმაზელ დავდგები-მეთქი, მაგრამ ოქმი არ მიჩვენა.

* პირეული ბეჭედი მქრაღია, ლეგენღის დასაწყისი არ ირჩევა.

ქ. ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით, ზალოა აქ დაიბარეთ, სამართალში გვალაპარაკეთ. თუ გამტყუნდე, რაც მამულები მაქვს, ისიც ჯარიმად მომირთმევია და ნასალიც მიყავით. და თუ ის ტყუოდეს, რაც მძლავრობით ჩემი მამული ეჭიროს, სამართლით ისიც მეზობძოს. ღმერთი გადღეგრძელებს. იენისს გ, ქორონიკონს უობ.

თაგში

ქ. დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ გიბძანებ ზ ა [ა] ლ თ ა ყ ი ნ ა შ ვ ი ლ ო! მერე შენ უნდა ახლა აქ ჩამოხვიდე და ამ მანუჩარს სამართალში ელაპარაკე. მაგრამ თუ გამტყუნდები, რამთენ ხანსაც ამისი წისქვილი გაგიბათილებია, შენ უნდა უზლო. და თუ ეს გამტყუნდება, იმდენს ჯარიმას წავართმევთ. იენის[ის] კა, ქორონიკონს უობ.

ბეკელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ.

668. არზა ღავით გოგიბაღაშვილისა მამულის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 22 იენისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8753. დედანი. ქალაღი. 20x15,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბატონის მდივანბეგების ქირი მოსცეს გოგიბე-
და შვილს დავითს.

ქ. ჯავახიანთ ჩემი სამკვიდრო ხანდაგს მამული კაცო ჩამოატარეს და საჭირვეულოში დაატანეს ოცის დღის მძწა. რომელიც ჩამოატარეს, ის მეუბნებოდა: შენს მამულებს მევე გაგირჩევო, მაგრამ იმ კაცს აღარ დასცალდა, ლეკებმა მოკლეს. დარჩა ჩემი მამულები ისრე.

ეფთვიმე წინამძღვარს მოვახსენე და მიბძანა: მე მოვალ იქ და მამულებს გავარჩევო.

ქ. ერთის ოქმის წყალობას ვითხოვთ: მანამ წინამძღვარი ჯავახისშვილები და მე სამართალში გავივლიდეთ, იმ მამულებთან არც ჯავახიანთა ჰქონდესთ კელი და არც მე. იენისს კა, ქორონიკონს უობ.

კიღეზე

ქ. მისს მაღალ ღირსებას მსაჯულნი ვაუწყებთ: ჩვენ ვიცით, თქვენ უმსჯავროს არ ინებებთ, ეს კაცი რომ ასე ჩივის, სიმართლისა

და სიდრკუთისა არა ვიცით რა. თქვენის ღირსებისათვის მოგვინდვია, გამოიძიეთ. თუ ღირსის მამის მისის უწმინდესობის სანატრელის კათალიკოზ-პატრიარქის ვისარქონის სიცოცხლეში ამათ სჭერია, რადგან მსყიდველი ის ბძანდება, ამათ ის მამული აღარც თქვენგან გამოერთმევა¹. და თუ მონასტრისათვის დებულა და ავის დროსაგან ამათ მიუბძლავრებიათ, ან სამართალი როდის შეუნდობს და ან თქვენ მონასტერს როგორ დაუქარგავთ. უნდა გამოიძიოთ და მონასტრისათვის დასდვათ. ივლისს კბ, ქორონიკონს უოზ.

ორი ბეჭედი:

1. ლალ კაცად გესავ ქრისტესა, მწე მექმენ აბაშიძესა ნიკოლოზ.
2. ეამი ესეცა წარვლის.

669. არზა მანუჩარ მღივნისა ვალის თაოგაზე ღარეჯან ღედოფლის ოქმით

1784 წ. 25 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14379. დედანი. ქალაღი. 18,5x11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის საქართველოს ღედოფლის ქირი მათს უმდაბლეს მონას მანუჩარ მღივანს მოსცეს.

მერე სანატრელის თქვენის შვილის ღეონის ბძანებით და ოქმით მელიქ მისაილასათვი [ს] თუთხმეტი თუმანი მასესხებინა, რომ თავისის სარგებლით იმავ მელიქ მისაილს უნდა შოეცა ჩემთვის, რომ მე თეთრის პატრონისათვის მიმებარებინა. ახლა ის თეთრი მე არც მელიქ მისაილასაგან მეძლევა და არც თქვენი შვილები ანგარიშ[ში] მიგდებენ ამას. ფიცით მოგახსენებ, რომ იმ თეთრის შოენისათვის იასაული მადგა და ასე მაშოენინეს, თუმანი სამშაურ სარგებლით ამალეზინეს და გამომართვეს; და ორსავ მხარეს ამისთანა უსამართლობაში ვარ.

ღმერთი შვილებს გიცოცხლებს, რომელიც თქვენი ნება იყოს, ერთი სამართლიანი პასუხი მებძანოს, რომ საიღამაც იყოს, თეთრი თავისის სარგებლით მამეცეს. თიბათვის კ, ქორონიკონს უოზ.

მელიქ მისეილა ასე მოგახსენებს, რომ ბატონის შვილმა დახარჯაო; და მე ორისავ მხრიღამ მაკლია და სარგებელსა ესწეე.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ, შვილო ბატონო გიორგი, იულონ და აღმასხან! მერე ამ არზით მღივანს მანუჩარს ასე

¹ გამოირთმევა.

რომ მოუხსენებია, სანატრელის ჩვენის შვილის ოქმიც ხელთ უქირავს და იმის ანგარიშების ნახვაც ხომ თქვენზედ არის ბძანება, ახლა თქვენ უნდა ეს თხუთმეტი თუმანი საილამც იყოს, გაურიგოთ.

ამას წინათ ამ თხუთმეტის თუმნის საქმემ ჩვენთან გაიარა, რომ მელიქ მისაელას თხუთმეტი თუმანი მი რ ზ ა ა ფ რ ა ს ი ო ბ ა ს-
თ ვ ი ს მიუცია. მანუჩარს კი თქვენ უნდა გაურიგოთ, როგორც მარ-
თებული იყოს იმ ანგარიშით. ივნისის კე, ქორონიკონს უოზ.

ბეჰელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჭ ა ნ .

670. არზა გორალაზისა ბივის თაოზაზე არაქლე II-ის ოპიით

1761 წ. 30 ივნისი

ცსა. პ. კ ა რ ბ ე ლ ა შ ვ ი ლ ი ს პირადი ფონდი 1461. რვეელი № 13. საბუთი № 122. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[68] ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მოს-
ცეს გორელებს.

ხუთი ტივი გვეწერა [მ]ცხეთისათვის. ოთხი მიბარდა და ერთი
ტივი წყალმა მოიტაცა, მეტეხელებმა დაიჭირეს, აღარ გვანებებენ.

ღმერთი გაგიმარჯვეზს, ერთი ოქმი თ უ ხ ა რ ე ლ ზ ე დ გვიბო-
ძოთ, რომ თუხარელმა გამოართვას და [მ]ცხეთას მიბარდეს. თიბა-
თვის კჴ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის გ ო გ ი ა ვ თ უ ხ ა რ ე ლ ო! მერე მე-
ტეხს ჩვენი ტივი გაურიყამს და როდესაც ეს ოქმი მოგივიდეს,
მაშინვე უნდა ეგ ტივი ვისაც დაეჭიროს, იმასვე უნდა მცხეთას მოა-
ტანიო. ივნისის ლ, ქორონიკონს უოზ.

ქ. და შენ მიიბარო, მანდავ მეტეხს შეანახვინე. ერეკლე

671. არზა ღავით ოპროგვადლიოვილისა ვაჟულის თაოზაზე

ღარაჯან დედოფლის ოპიით

1761 წ. 21 ივლისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 227. პირი. ქალაღი. მხედრული (იქვე, საბუთები № 190, 221, 225).

[159 v] ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ქირი
ოქრომქედლის შვილს დავითს მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ. მოგეხსენებათ ჩემს მამულს ფ ა ვ ლ ე ნ ი ს - შ ვ ი ლ ი მეტანება და წამართვა ჭალა და თითონ მუშაობს, წამართვა და თუ ქ ა ს შ ვ ი ლ ი ს ნავენახარი და ქერი უდგია შიგ. ჩემს კაცებს წა[ა]რთო საბოსტნები და თავის მიწას დაახნა. ჩემის კაცების ნასახლარს მეცილება და აღარ მანებებს, ჩემს მამა-პაპის ნასახლარს მედავება და ჭალას.

თქვენის შვილების სადღეგრძელოდ ამ უსამართლობიდან დამიხსენით. ამდენი ძლავრობისაგან თუ ეს ან ერთი ტყუილი მამეხსენებინოს, ჭერათ მრისხავს ღმერთი, მასუკან თქვენი რისხვა მამეცეს. თქვენის ხემწიფის მზესა და თქვენის შვილების სადღეგრძელოდ ამ უსამართლობიდან დამიხსენით. ღმერთი თქვენს ხემწიფობას უმეტესათ აღამალლებს. მკათათვის იბ, ქორონიკონს უობ.

თავში

[159] დედოფალი დარეჯან გიბბანებ კ ვ ა ჭ ა ხ ი ძ ე ვ ს ვ ი - მ ო ნ ა ვ და გა ბ რ ი ე ლ! მერმე ამ არზის პატრონს — ოქრომკედლისშვილს დავითს რომ ასე მოუხსენებია, ამ მამულების მძლავრობით ფაულენისშვილებისაგან ჯერ ვინც როგორც იცოდეს — სამღვდელად თუ საეროდ, ქართველმა თუ სომეხმა, ყველას თავის სარწმუნოებას ვაფიცებთ და წმინდას სამებას, ვის როგორც გაეგონოსთ და ან ენახოთ, ყველამ წერილით [V] მუჯალმა გააკეთონ და მოგვართვან. ამაზედ ბეჯითათ მოიქცევით და სისწორით. მკათათვის კა, ქორონიკონს უობ.

დედოფალი
დარეჯან

672. არზა ღვთისთა მთუთნაშვილისა გამოსალაგის თაობაზე
ვახტანგ ბატონიშვილის ოჯახით

1784 წ. 29 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1449. საბუთი №1943. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ძის ვახტანგის ჭირი თუთუნაშვილს დავითს მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ. დ ე მ ე ტ რ ე ს წილობაზე საქორწილო გიბბანებიათ და ჩემთვინ ოთხი თუმანი დაუწერიათ. ჩემო ჯელმწიფეც. ჩვენ ხემწიფის სახასო ყმანი ვყოფილვართ და ს ვ ი მ ო ნ მ ე ფ ე ს წმინდის გიორგის გორისჯვრისათვის შეუწირივართ, აღაპი დაუდვით, რომ ყოველს იმის დღეობას ვაძლევ და ყოვლისფრისაგან გაუ-

თარხნებივართ, რომ არცარა ხელმწიფისა მდებია და არცარა ამილახვარიანთი.

ამისი მოკითხული ბედნიერმა კელმწიფემ მამათქვენმაცა ბძანა და გუჯრებიც მოატანინა, გასინჯა, რომ ასე იყო და რეეაზ ამილახვორსაც ჰკითხა და გორელეებსაც; და ამილახვორმა წერილით მოახსენა: ამას ჩვენი არა სდებია რაო და თარხანიც ყოფილაო; და გორელეებმაც მოახსენეს წერილითა.

მეც ამ ხატის ყმობით გავბედე და გევედრებით, რომ უდები არ დამედვას და უსამართლო არ დამემართოს, თორემ ბატონს სამსახური უნდა. ბძანება თქვენი აღსრულდეს. მარიამობის კმ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ბატონისშვილის ვახტანგის კეთილად სახსოვარო ამილახვორიშვილო ეშიკაღასბაშო იოანე. ამ თუთუნაშვილის ნაქონი ოქმები გავსინჯეთ ბატონის მამის ჩვენისაგან ნაბოძები, რომ წმინდის გიორგის გორისჯვრის შეწირული ყმა ყოფილა. ჩვენ მის შეწირულს ყმას საქორწილოს არა ვსთხოვთ. ამას რაც აწერია დაეხსენ, ნუ: სთხოვ, გვიბატიებია. აგვისტოს კთ, ქორონიკონს უოზ.

ბაჰელი: ლომად იუდას ბაკეთად ვახტანგ ირაკლის ნაკვეთად.

673. არზა თაგაჲ აჰუნიჩიგაჰის ნაიგისა შმის თაოგაჲ

არეკლე 11-ის ოჰმით

1784 წ. 1 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1005. დედანი. ქაღალდი. 21×16,8 სმ. მარჯვენა კიდე ალაგ-ალაგ მოხეულია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ქეშიქჩი[ბაშის] ნაიბს თამაზს.

მერე ჩემო კელმწიფევ, ერთი ჩემი კაცი ამეყარა და ნაფარეულში გავიდა და იქ დადგა. ამას წინათ არზი მოგართვი და ოქმი მიბოძეთ, რომ უნდა ამეყარა. მოურაგმა და სოფელმა არ დამანებეს. ოცდარი წელიწადი [არის], რომ ჩემთან არის და მე ვინახავდი...* ლი ბატონის წიგნიც მაქ რომ...* მოდავე არა მყავს, რომ იმ კაცზე მე...* [ოცდა]ორი წელიწადი არის ის კაცი ჩემი ყმა არის [და] თავს ნებათ იყრება და თავ[ი]სთავს მართმევს.

* აკლია ერთი-ორი სიტყვა.

წყ[ალობ]ას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი მებოძოს, ის ჩემი კაცია არ წამერთვას. ენკენისთვის ა, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ყორჩიბაშის შვილო ბ ე ე [ან! მერე] ეს კაცი ახლავ აპყარე და არქიმანდრიტს ს ტ ე ფ ა ნ ე ს მობარე. ამისი აუყრელობა არ იქნება, უნდა აპ[ყარო. ენკენისთვის]ის ბ, ქორონიკონს უოზ. [და თუ] სიტყუ[ა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს. ენკენისთვის ა, ქორონიკონს უოზ. აუყ[რ]ელობა არ იქნე[ბა], არ იქნება და არ იქნება.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს. ერეკლე.

674. არზა აპაალა სამთლიკულაშვილის ჰვირვისა
ამილახვარ-მღივანება იხსნს ოჰით

1764 წ. 16 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 643. დედანი. ჭალადი. 14×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. არზას ნახევარი ტექსტი აკლია.

ქ. ღმერთმან ბატონის ამილახვარ-მღივანბეგის ჭირი მოსცეს სამთლიკულდას შვილის პაპალას ქვრივისა და ოზოლს. მერემთ ამას მოვახსენებთ. ღმერთმან იმდენი გამარჯვება მოგცესთ...*

თავში

ქ. ამილახვარის კეთილსახსოვარო ზურაბ ავალის შვილო¹, ეს ქვრივი და ოზოლი შენ გებარებოდესთ, რომ უბრალოთ არავინ შესცოდოს რა, თორემ შენგან გვეწყინება, თორემ აზნაურ-შვილის უსამართლობას მოიკითხვენ.

verso

ქ. ამილახვარ-მღივანბეგი იესეს იმედო, ვინცავინ ამ სამთლიკულდაშვილის მოვალენი ხართ, მერე მათის უმადლესობის ბატონის ბძანებაც ასეა და ჩვენც ასე მოგიწერთ, რომ მანამდისინ ეს ობლები დაიზრდებიან, ამ ქვრივის ნურავინ შეაწუხებთ.

¹+ ზურაბ.

* დანარჩენი აკლია.

ქ. ლაპინაშვილი ქაიხოსრო! ამ ქერიესა და ობოლს თავისი კაცი შენ ამსახურე თავისის შეძლებით. თუ სიტყვა რამ ქონდეს, ბატონს მოახსენოს და თავის საკადრისად ის შეაქცევს. სეკდემბერს ივ, ქორონიკონს უოზ.

ბეველი: მე ამილახორ მსაჯულად სპათსპეტ ვარ მეფის მარჯულად იესე.

675. არზა მრასტი მოსტაშაბისშვილისა შმის თაოგაჯე მღივანაგაგაგის ოქმით

1784 წ. 22 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2840. დღიანი. ქაღალდი. 16×12 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ლმერთმან ბატონის მღივანბეგების ჳირი მოსცეს ერასტი მოსტაშაბისშვილს.

მარაბდას ერთი კომლი კაცი გახლავსთ ცხადიასშვილი, ის კაცი ჩემი ყმა არის. ის ცხადიაშვილები ორნი ძმანი არიან. ახლა ის ძმები გაყრილან; ახლა ჩემს ბიძასშვილს წამოუღია ზაზას, გასამყრელთ ერთი ჳარი გამოურთმევეია, თქვენ ჩემნი ყმანი ხართო, ერასტის თქვენთან კელი არა აქვსო.

მე რომ წავსულიყავ და იმისთვის ჳარი წამერთმევეინა და ერთი შფოთი მექნა, ვიცი რომ სამართალში ავად მომივიდოდა.

ახლა ამას გევედრებით: ერთი ოქმი და იასაული მიბოძოთ, წავიდეს ის იასაული, ის ჳარი გამოართვას და ისევ იმ ცხადიასშვილებს მისცეს. ის ცხადიასშვილებიც აქ ჩამოიყუანოს და ზაზაც აქ გიახლოსთ. და მეც აქ გახლავარ; ლმრთის წინაშე სამართალში ვილაპარაკოთ, და ვისიც ყმა არის, გამოჩნდება. თუ ის გამტყუნდეს, ნება თქვენია. და თუ მე გავმტყუნდე¹, ერთს არ[ს] კიდევ სხვას მივსცემ, და თქვენც გარდამახდევიენეთ, თუ ჩემი ყმა არ იყოს. ნოენბრის კზ, ქორონიკონს უოზ.

თაეში

ქ. საქართველოს მსაჯულთშეკრებილება მოგიწერთ იასაულოთთარავ! მერმე უსბაში ერასტი ასე რომ უჩივის, ეს ჳარი გამოურთვი და იმ გლეხს კაცს მიაბარე. ზაზა აქ ჩამოვიდეს და ეგ გლეხი კაციცა ცხადიაშვილი, სამართალში ილაპარაკონ. თუ სამართლით კაცი დარჩება, კაციც მაგისი იქნება და ჳარიცა. თუ სამარ-

¹ გავსტყუნდე.

თლით არ დარჩება, რას ემართლება, კაციც ამისი იქნება და კარ-
ცა. ნოებერს კბ, ქორონიკონს უობ.

ორი ბეჭედი:

1. ღთად კაცად გესავ ქრისტესა, მწე მექმენ აბაშიძესა ნიკოლოზ.
2. ეამი ესეცა წარვლის.

მინაწერი: „ცხადიაშვილის ოქმია“

676. არზა ზაალ საჰვარელიძისა მამულის თამაჯაჲ
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1781 წ. 26 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5325. დედანი. ქალაღი. 22,6 X 16,7 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახარია
ერთი ან ორი წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბატონისშვილის ვახტანგის ქირი
მოსცეს მათ ყმას საყვარელიძეს ზაალს.

მერმე ამას მოვახსენებთ: ფარსადან მაჩაბელმა ნასყიდი მიწა
ორი დღისა ნავენახარი წამართვა. ნავენახარში ბალი ჩაყარა, თავის-
თვინ დაიჭირა და ნახევარი [ისე] გაუშვა, არცაარას ის ნახევარი
მარგია; იმისი შიშით შიგ აღარავინ გაიარა. იმისი მამის დროში მე
მჭერია, სიგელი ხელში მიჭირამს, ალაღი მონასყიდე ვარ, აგერ¹
ოთხი წელიწადია წართმეული მაქვს, იმისი გამოსავალიც სულ იმას
უჭირავს ერთი წლისა ოთ[ხ]მოცი კოღი სიმინდი², თორმეტი კოღი
ლობიო, რვა ზურგი კაკალი რომ ნახევარი მუშისა იყო და ნახევარი
ჩემი, თავისის მძღაურობით წამართვა, მამულსაც მართმევს და ამ
გამოსავალსაც. ეს მამული თამარაშ[ენ]ს არის.

ამას გვედრები, თქვენს გასამარჯებლად ამისი სამართალი
გვიბძანოთ.

თაეში

ქ. ბატონისშვილი ვახტანგ გიბძანებ ავთანდილ ხერხე-
ულდიძე! მერე შენ უნდა მიხვიდე ფარსადან მაჩაბელთან, თუ უსა-
მართლოდ წაერთმევეინოს რამე, მონასიბი არ არის, რომ კიდეე აჩივ-
ლოს. თუ სამართლიანი სიტყვა აქვს რამე, სამართალში ელაპარა-
კოს. მაგრამ თუ სამართალში გამტყუნდა, დიად, ნაკლებობა იქნება.
ვიორგობისთ[ვი]ს კვ, ქორონიკონს უობ.

ბეჭედი: ღომად იუდას ბაკეთად ვახტანგ ირაკლის ნაკვეთად.

¹ აგერი. ² სიმინდრი.

1781 წ. 10 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2971. დღიანი. დაზიანებული. ქალაქი.
23X14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს წმინდის ევ-
სტატის ყმას ერთაწმინდელს ხ ა [ხ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს თ ე ვ დ ო რ ე ს] ...*

ქ. რაც იასაული მოვა თქვენი მოსაქმე, მუდამ მაწუხებს. უმა-
მულო კაცი ვარ, ერთი ოქმი შებოძოს პეტრე დეკანოზზე, რომ
სხვანაც არიან წმინდის ევსტატის ყმანი, მეც იმათთან შემამეწერე-
ბოდეს; რაც სამსახური და სათხოვარი მოვიდეს თქვენი, შეძლებით
დამაწერო[ნ], რომ დეკანოზს გარდა ჩემთან საქმე არავისა ჰქონდეს
და უსამართლო[დ არა]ვინ რა გამსარჯოს, ერთი ღარიბი კაცი ვა[რ].
დეკემბრის ვ, ქორონიკონს უოზ.

დავთარხედაც წმინდის ევსტატის ყმაზე ვსწერივარ.

ქ. მ ა მ უ კ ა მ წამართვა აშენებული სახლკარი.

ქ. სამი ქვევრი წამართვა.

ქ. სამი მინალთუნი და ორი აბაზიცი ახლა წამართვა.

ქ. ნასყიდი მამული წა[მართვა].

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ა[მ] არზის პატრონო! მე[რ]მე ამ ორს
წელიწადში რაც ბატონის შენისათვის გემსახურნოს და ან წაერ-
თმიოს რამე, სწორე გარჩევით მოგვახსენე და პასუხს მაშინ მოგ-
ცემთ. დეკემბრის თ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. ბეცია თარხნიშვილო! ეს კაცი წმინდის ევსტათის
ყმათ არის დარჩომილი, სხვას ველი არავისა აქვს; ხარჯშიაც წმინდა
ევსტათის ყმებთან უნდა იყოს და იმათთან [მსახურ]ებდეს. დეკემ-
ბრის ით, ქორონიკონს უოზ.

ქ. როგორც სხვა ყმები არია[ნ] წმინდის ევსტათისა, ისე ესე
უნდა იყოს.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

* აკლია სამი-ოთხი სიტყვა.

678. არზა მანუჩარ ლაშქარნივისისა გამოსალაზის თაოგაჲ
ღარეჯან დედოფლის ოქმით

1785 წ. 10 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1400. დედანი. ქალაღი. 17X12 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან სრულიად საქართველოს ბატონის დედოფლის ქი-
რი მათს მონას ლაშქარნივისის მანუჩარს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ, ჩვენ თქვენი წყალობა ბოლნის [ს]
ზეით ერთი სოფელი გვაქვს რ[ომ] ბერდიკი ჰქვიან. და ის
სოფელი ზამთრით საქონლის დასაყენებლათ გარდაწყვეტით მე-
ლიქ მიხითარ ელს სომხებს მივე, რომ წელიწადში საბალახეთ
სამი თუმანი უნდა მოეცათ.

მასუკან მელიქ მიხეილა თავისის ელით სანატრელს
თქვენს შვილს რომ ებოძა და ბოლნისს დააყენა, იმ ეამად მელიქ
მიხეილამ იმ ბერდიკის სოფლისა თხოვნა დამიწყო ამ სიტყვით: მეც
ბატონის შენისა ვარო და რასაც სხვანი გაძლევნო, მე იმაზე მეტს
მოგცემო, იმათს საქონელს ნუ დააყენებინებო და ჩვენი საქონელი
და[ა]ყენებინეო. ბატონის შვილსაც მოახსენა და როგორღა შემეძლო
უარი.

ერთი წელიწადი კიდევ მიხითარ მელიქის სომხებს ეყენათ სა-
ქონელი. იმათ კი მომცეს და მას აქეთ ოთხი-ხუთი წელიწადი არის,
რომ მელიქ მიხეილამ აღარა მომცარა. ამისი მოწმე[ე]ბი მყავს.

წყალობას ვითხოვ, რომ ოსეთას ებძანოს, რომ სამართლიანის
საქმით გაგვარიგოს. იანვრის თ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. ოსეთა ყორდანაშვილო! მანუჩარ ლაშქარნივი-
სი ამ არზით მელ[ი]ქ მიხეილას რომ ასე უჩივის, სამართლიანის საქ-
მით რამდენის წლისაც აკლდეს, გამოურთვი და მოაბარე. იანვრის
თ, ქორონიკონს უოგ.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

679. არზა გიორგი ურუმეახაშვილისა მამულის თაოგაჲ

არეაღე II-ის ოქმით

1785 წ. 20 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3032. დედანი. ქალაღი. 20,5X7 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს გიორგის
ურუმეახაშვილს.

ჯ ა ე ა ხ ი შ ე ი ლ ი ს ზ ა [ა] ლ ი ს ყ მა გახლდი. მას უკან ვალი ავიღე, თავი დავიხსენ. ბ ა ხ ტ რ ი ო ნ ს თქვენს ყმათ დავესახლდი. უმამულო გახლავარ. ყვაეილისაგან რომ დახიზნული ბძანდებოდით, მაშინ მოგახსენე და ოქმი მიბოძეთ კ ო ბ ი ა შ ე ი ლ ს ნ ა ვ ა ლ ზ ე დ, რომ სახნ[ა]ვი მამული უნდა მოეცა. არაფერი არა მამცა რა; რომელიც მკვიდრი კაცი არის, ხარჯი იმათ[თ]ან დამდვა. მამულის მოცემის მაგიერ[ა]თ. კ ა ვ თ ი [ს] ხ ე ვ ს რომ გ[ა]იმარჯვეთ, ცალი ფეხი მაშინ მომტეხეს; იმიტომ გამყიდა ბატონმ[ა] ჩემ[მ]ა, ხარჯი ველარ მივეც.

ახლა შვილები თქვენთვის მამირთმეგია, მამული უბოძეთ, რომ დარჩნენ და [ა]რც ცოტას ხანს ხარჯი გამამერთვას.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ბინა მიბოძეთ, სალეკოსა და სარუსოს სულ მართმევენ. ხიზანი გახლავარ. თებერვ[ა]ლს ბ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის ბახტრიონის ნაცვალო კ ო ბ ი ა შ ე ი ლ ო! ამ არზის პატრონი რადგან ჩვენს ყმად დასახლებული[ა]. ამას სახნავი მიწებიც მიეც და რადგან ახალი დასახლებული არის, გა[ა]ძლებინეთ ცოტას ხნობით. იანერის კ, ქორონიკონს უოგ. თუ ამისი მოხსენებული ასე იყოს.

ბეჯელი: ქნარს მიეგმს, დაეთ მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

680. არზა ნიკოლოზ გერმანოვიშვილის კვირიკისა ულუფის თაობაზე
არეკლე 11-ის ოქმით

1785 წ. 22 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10213. დედანი. ქალაღი. 17,2×10,6 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჰირი ნ ი კ ო ლ ო ზ გ ე რ მ ა ნ ო ზ ი ს შ ე ი ლ ი ს ჰ ე რ ი ვ ს ა და ობლებს მოსცეს

ქ. თქვენი წყალობა ულუფა გვქონდა დღეში ერთი ლიტრა პუ-
ღი.

ახლა მოგვექრა. თხუთმეტი სული გახლავართ მშიერ-მწყურველი. ღმერთი გადღეგრძელებს, ამის წყალობას ვითხოვთ, რომ რაც

ულუფა გვქონდეს, ისევ მოგვეცენ, რომ თქვენი და თქვენის შვილების მლოცველი გვაშეყოფოთ. იანერის! კბ, ქორონიკონს უოგ.

თაეში

ქ. მოხელეებო! ამ არზის პატრონს ულუფას ნუ მოუჭრით, ისევ უნდა მიეცემოდეს, როგორც უწინ მისცემოდეს.

ნაზირო იოანე, შენ უნდა გაუბრძობდე. იანერის! კბ, ქორონიკონს უოგ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

681. არზა მამუკა გუგულაშვილის კვირვისა შვილის თაოგაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 27 იანვარი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 853. დედანი. ქალაღი. 19,2x15,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აღგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი გუგულას შვილის მამუკას ქვრივსა და ოხერს მომცეს.

მერე ჩემის ქვრივ-ოხრობით ერთი ყმაწვილი გავზარდე. ათის წლისა რომ შეიქნა, მუხრანბატონის აზნაურშვილმა მამტაცა და მსახურათ წაიყვან[ა].

ხომ მოგეხსენება დედაშვილობის ჯიგარი. ღმერთი უმეტესად განაძლიერებს შენს ხელმწიფობას, მიშველე რამე. მე უჩემშვილოდ ვერ² გავძლებ. თუ არა მეშველა რა, თავს მაინც დავარჩობ.

თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ, ერთი ოქმი მისწერეთ, რომ ჩემი შვილი ისევ მამცეს. გაიზარდოს და ყმურათ როგორ მართებულ იყოს, ისე იმსახუროს. იანერის კვ, ქორონიკონს უოგ.

თაეში

ქ. ბატონო სალთხუცესო მუხრანის ბატონო იოვანე! ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, რადგან ყმაწვილი ყოფილა, ისევ თავის დედას მოსცეს თავისი შვილი იმ შენმა აზნაურშვილმა. გაიზარდოს და ისე იმსახუროს. ამაში უსამართლო არა მოხდეს რა. იანერის კვ, ქორონიკონს უოგ.

უნდა და[ა]ცალოს, მანამდისინ თხუთმეტ-თექვსმეტის წლისა შეიქნას და მასუკან გამოართოს და იმსახუროს.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ იანერის. ² თვერ.

1785 წ. 30 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 419. დედანი. ქალაღი. 25×16,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მეღვი-
ნეთხუციშვილს თომასა და პაატას.

ქ. ჩვენო კემწიფევ, როგორც ღმრთის შეცოდება არ გვინდა. თუ უნდა რომ მართალნიც ვიყვნეთ, თქვენს წინ წამოდგომა და თავის წყენა ჩვენგან დიდი საზარო არის. მაგრამ რა ვქნათ, ღმრთისა და თქვენის წყალობით უნდა ვიცოცხლოთ და ჩვენი მწუხარება თქვენს წინ უნდა გამოვაცხადოთ. რაც ხანი არის რომ ჩვენ წედლები გვბოძებია, დღევანდლამდინ რაც ძალა და უსამართლო დამარ-
ლებიათ. მა[ნა]მდინ იმ კაცებს თქვენგან არ ეკითხებათ, ჩვენ არას მოგახსენებთ.

ქ. გლახა ციციშვილს რომ რუსების პურის მოასილო-
ბა ებძანა, ჩემს კაცებს რაც ეწერათ, წიგნი მივართვი გლახასა და ერთი ჩემი წედლის კაცის სახელი გამოუცხადე, რომ ჩემი მოკვ-
ლე იმასა ჰქვიან, რომ როგორც იმ კაცს მოეხსენებინა, რაც პური ეწერათ, ისე უნდა გამოერთმევეინა მოასილსა და ჩემი კაცი წინ უნ-
და მისძლოლოდა. ჩემი სიტყვა და მოხსენება კი არ გაუგონია და არც იმ ჩემის კაცისა, და ამ ერთის კაცისათვის უტაცნია კელი: სულ შენ უნდა მომბაბროო. ეს რიგი თქვენს დროში არავის გაუგონია, რომ ერთის სოფლის გამოსალაგები ერთს კაცს გამოერთვას; და ყი-
ზილბაშობაში კი მახსოვს, რომ ასე იყო. როდესაც იმათ ჩემს კა-
ცებზე იასა[უ]ლი ებძანებათ ხოლმე, მუდამ ამ უსამართლობაში გყევიარ.

ეს უსამართლო რომ გლახას უქნია, მერე ამიღღაბარ
ციციშვილი 'კიდევ ერთს უბრალოს საქმეზე ჩამოსდგომია და
მიკარგავენ იმ გლეხსა. თქვენს მზესა ვფიცავთ, არც თქვენი ოქმი
აქვს და არც თქვენი ბძანება აქვს. და ასე უბრალოდ ჩამოსდგომია
ის ამიღღაბარ[ი]ცა.

რაც კი შემეწერება, მე პატიობაზე თავს არ გაწყენ და მანამ-
დინ სული მიდგს, თქვენს სამსახურს აღვასრულებ. ეს ოროლი კაც-
ნი რომ აქ ჩამოცივიდნენ და თითონ ხიზანში უდგანან, რაც ებძანე-
ბოდესთ, ამის მოწყალებას ვითხოვთ. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. იან-
ვრის კთ, ქორონიკონს უოგ.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ციციშვილო გლახავ! შერე ამ არზით მელენეთხუციშვილი თომა რომ ასე ჩივის, ამას რაც აწერია საქვეყნო თუ სარუსო, სადაც თავისი კაცი გაჩვენოს და მიგასწავლოს, იქ უნდა გამოართვა. რომელსაც გაუღიათ, იმას რა-ღას ემართლები და რაღათ აწუხებ.

ამიღლაბარ ციციშვილო! შენ რომ ამის კაცებს ჩასდგომიხარ, ვისის ოქმითა და ვისის ბძანებით ჩასდგომიხარ, ესეც უნდა შეგვატყობინო. იანერის ლ, ქორონიკონს უოგ.

ქ. ამათი ჩადგომა შეინანე, გაუსწორდი, თორემ იცოდე ავით მოგეპყრობით. თუ სიტყვა გქონდეს, მოგვახსენე; და თუ სიტყვა არა გქონდეს, ნუ მოგვახსენებ.

ბეჭდი: ქნარს მიცემს, დაეით მიჰმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

**683. არჯა ქაიხოსრო მოუბავისა წინაჰვილის თაოგაჲე
არეაჲე II-ის ოჰმით**

1785 წ. 3 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2050. დედანი. ქალაღი. 23,3X13 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი თიანეთის მოურავს ქაიხოსროს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ. ვეფხის ციხეში თქვენის ბძანებით ხიზანი მიეასხი და დაეაყენე. მეორეს წელიწადს თქვენის ბძანებით წისქვილი დავაბრუნე. ეს თვრამეტ-ცხრამეტი წელიწადია, რომ იმაში წისქვილი მიბრუნავს.

ახლა მისულა თარხანი, ჩემი წისქვილი მოუშლია და თვითონ დაუბრუნებია ჩემს გატანილს რუხედ. თუ ქულურს ზევით ამეტანოს, სიტყვა არა მექნება რა, მარამ თუ ქულურს ქვემოღამ იყოს, რათ უნდა წამერთოს.

თქვენს მზესა ვფიცამ, რომ იმ ქვეყანაში მე იმის მეტი არა მაქვს რა. თქვენი სიმაღლე ხომ ვერ მოიცლის რომ ნახოს; და წყალობას ვითხოვ, მღივანბეგებს უბძანოთ ნახონ. თუ ფაშანისა იყოს, რა სიტყვა მაქვს და თუ ვეფხის ციხისა იყოს [ნუ] წამერთმევა.

მე თქვენს სამსახურზედ ფშავს გახლდი და მისულა, ორი საწისქვილო გაუმართავს. ფებერვლის ა, ქორონიკონს უოგ.

[ქ. უფ] ალო მდივანბეგო ბეჟან, ოტიავ, მდივანო დავით და სვიმონ! ამ არზით მოხსენებულისა სამართალი თქვენ უნდა მისცეთ. ფებერვლის გ, ქორონიკონს უოგ.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

მინაწერი: „№ 22 არზი და ოქმი ვეფხის ციხეს წისქვილის თაობაზედ“.

684. არზა ნაცვალ მერაბისა საწისქვილოს თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 14 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 700. დედანი. ქალაქი. 21×16,3 სმ. დაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ქირი საყდრიონის ნაცვალს მერაბს მომცეს.

ჩემო კემწიფევე, პირველათ თქვენ რომ თუ შეთს წაბძანდით, ამ უამში ნიკოლოზ ალავერდელმან იჩივლა საწისქვილოებს მამულზედ. ვისაც აზნაურსშვილებს ეკირათ, თქვენის ოქმით გოგია მაყაშვილი იასაული იყო, ყველას ჩამოერთო; და ჩვენ კი დაგვიმტკიცა ალავერდელმან თქვენი ნაბოძი წიგნი.

ახლა ბატონს ალავერდელს ეს ანბავი კი აღარ მოგონებია და გაუსინჯავად იასე მღვდლის შვილისთვის უბოძებია ის საწისქვილო.

ახლა მე ხომ სამსახური არა გამომივა რა ხელიდამ, მარამ ნამსახურის კაცის შვილი ვარ და წყალობას ვითხოვ. ამას ნუ მიზამთ, ჩემო კემწიფევე, რომ ის საწისქვილო ხელიდამ გამამერთოს. ფებერვლის თ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. ყოვლად სამღუდლო უფალო ალავერდელო! მერე თქვენს ნაცვალს ჩვენი წყალობის წიგნი ჰქონია, რომ ის საწისქვილო თავისის მიწით* ჩვენგან ბოძებული ყოფილა და თქვენგანაც დამტკი-

* „თავისის მიწით“ ჩაწერილია სტრიქონთ შუა სხვა ხელითა და მელნით.

ცებული ჰქონია. ახლა ამას ველარავინ მოუშლის და ვერც გამოართმევთ, ამისთვის გვიბოძებია. თებერვლის იდ, ქორონიკონს უოგ.

ქ. ეს თქვენ მიგიციათ და თქვენ [გაგი]რიგებიათ, თორემ ჩვენ არ მოვშლიდით, ჩვენ ამაში [უბ]რალონი ვართ. რადგან ახლა თქვენ გინე[ბე]ბიათ, ჩვენც იმისთ[ვის] მივეციით ახლ[ა].

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ა ე კ ლ ე .

თოფჩიბაშისათვისაც მოუწერია ალავერდელს, რომ შეცდომით მამივიდაო. ბატონს მოახსენე, რომ თავისი ისევ ებოძოსო. ბატონის წყალობის წიგნიცა ჰქონია.

ქ. როგორც მათს უმაღლესობას მეფეს უბრძანებია, ჩვენც დაგვიმტკიცებია. ასეა და ასე უნდა აღსრულდეს. დეკენბერს იე, ქორონიკონს უპგ.

ხ ლ რ თ ე ა : კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი .

685. არზა ღიმიბერი ახმეძელაშვილისა მამულის თაოგაჯა
ერეკლე II-ის ოკმით

1785 წ. 20 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2002. დედანი. ქალაღი. 20x16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათ სამარადისოდ მლოცველს ა ხ მ ე ტ ე ლ ა ს შ ვ ი ლ ს მ ლუდელს დ ი მ ი ტ რ ი ს .

ორსავ ხევს შუა ერთი უხმარი ალაგი შემოვლობე. დღეს თქვენს¹ მეტი იმას პატრონი არა ყავს. ამას ვევედრები თქვენს მოწყალებასა, რომე ერთი სიგელი მებოძოს თქვენგნით ჩემო კელმწიფევე, თქვენს წყალობაში ჩავიგდო. თებერვალს კ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერმე ამ არზის პატრონს რომ ეს ადგილი უთხოვნია, გვიბოძებია და წყალობა გვიქნია, მამულათ გა[ა]კეთოს. თებერვალს კ, ქორონიკონს უოგ.

ქ. თუ ვისმე სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ა ე კ ლ ე .

¹ თქვენგ. ² ბძანება.

1785 წ. 25 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 441. დედანი. ქალაღი. 22,3X15,6 სმ. მხედრუ-
ღი. განკუთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან კელმწიფე დედოფლის ჭირი მოსცეს თქვენს ყმას
თირის მონასტერის თავდებისა მღუთისმშობლის დეკანოზს გაბ-
რიელს.

ამას მოვახსენებთ: რადგანც თავდებისა მღუთისმშობლის დეკა-
ნოზი მქვიან, მისთვის რომ თავი არ გაწყინო, არც სულით და არც
ხორციით კეთილი არა დამემართება რა. და როდესაც ამაზედ ეს შრო-
მა დამიდვია, მრავალი მტერი ამტეხია და ახლა უმეტესად მრავა-
ლი მტერი ამიტყდა. და თუ თქვენი საფარველი და მოწყალება ასე-
თი არ დაგვედვა და ბოროტი შვილს მაჩაბელს ბარძი-
სა და ზაზა უზბაშს არ ჩამაბარეთ, მე მონასტერში დგომა არ
[შ]ემიძლია*.

და ამას გვედრებით, რომ: ასეთის ოქმით ებძანოს, რომ ჩემს
მტერსა და წინააღმდეგზედ ესენი ქომაგნი და შემწენი გახლდენ,
რომ ხიფათი არავისგან წამეკიდოს და იმ ეკლესიაში მლოცველად
გდამყოფოთ.

მოწყალეო, ბარძიმს ერთი მეფის ოქმიც აქუს, მაგრამ არ აღა-
სრულა; და გვედრებით ებრძანოს, რომ კელმწიფის ბრძანებაც
აღასრულოს.

მოწყალეო, და ესეც ებრძანოს მაჩაბელს ბარძიმს რომ ამ ეკლე-
სიის სამსახურისათვის ვინც მტერობდეს, მონასტრის ყმანიც შემწე-
ნი იყუნენ. თებერვლის კ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. მაჩაბელო ბარძიმ და უზბაშო ზაზავ! მერმე ამ არზის პატ-
რონს თავდებისა მღუთისმშობლის დეკანოზს როგორც მოუხსენებია,
რადგანც ესენი თავის მონასტრის ერდგულობით თავეთს მოდავე-
[ე]ბს და წინა[ა]ღმდეგ[ე]ბს სამართალში ელაპარაკებიან და უჩი-
ვიან, ჩვენ ღმერთის მოწყალებით ამ ცოტას ხანში ამათის სამართლი-
სათვის მოცლას ვაპირებთ და ერთის ბინის მიცემას.

არ იქნება, რომ ამ დეკანოზს და ან ამის სახლისკაცს მტერობა

* „მე ... შემიძლია“ ჩაწერილია სხვა ხელით.

და წინა[ა]ლმდეგობა არაეინ დაუწყოს. ესენი თქვენთვის მოგვი-
ბარებია, რომ ამათ ან თავადის შეილმა ან აზნაურშვილმა ან გლეხ-
მა კაცმა ან უსამართლო არაეინ იხმაროს, ან არაეინ არა შესე-
დოს რა, თვარემ ჩვენი დიდათ საწყენი იქნება. რიგიანათ, მართე-
ბულათ ყურიც მიუგდევით და ამის ქომავნიც იყავით. ღმრთის მად-
ლით ამ ცოტას ხანში ამათ საქმეს სამართლით გავარიგებთ. ფებერ-
ვლის კე, ქორონიკონს უოგ.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჟან.

687. არზა მახუშთი ჯავახიშვილისა მამულის თაოგაზე
პრეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 13 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4078. დედანი. ქაღალდი. 26,7 X 17,6 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს მონას-
ჯავახიშვილს ვახუშტის.

ჩვენო კელმწიფევე, ჩემს რძალს არზა მოურთმევეა და იმის ობ-
ლებს ორი სამი კალამი ჩემგან უსამართლო სქ[ი]რდესთ. ჩემო
კელმწიფევე, ჩემი მოხსენება ეს არის: ქალაქის მოურავი ჩვენი სარ-
დარი გახლავსთ და თარხნიშვილი ბეცია იმ ობლების
პაპა არის და ჩვენიც მეზობელი არის. ამათ ერთი ოქმი ებოძოს და
მოიკითხონ. თუ ჩემგან უსამართლო სქირდესთ რამე, გარამკდეს:
და თუ ტყუილად თავს გაწყენდენ. იმის ნება თქუენია! მარტის იგ,
ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად სარდალ-ქალაქის მოურავს დავითს და
თარხნიშვილს იოანეს ასე უანბეთ. მერმე ამ არზის
პატრონი თავის სახლისკაცის ობლებს ვახუშტის სასახლის საქმეზე
რომ უჩივის, თუ თქვენ მოარიგოთ, რომელიც რიგი არის სამარ-
თლით, დიად, კარგი იქნება. თუ თქვენ ვერ მოარიგოთ, ჩვენთან სა-
მართალში უნდა მოვიდენ და ილაპარაკონ. მარტის იგ, ქორონიკონს
უოგ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლემ.

მინაწერი: „ჯავახიშვილის საჩივარი ობლებისა თემურაზე“.

¹ თქუენია.

1785 წ. 27 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 52. საბუთი № 144. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[119 V] ღმერთმან ბედნიერის [120] კელმწიფის ჰირი არე-
ში შვილს შავერდას მოსცეს.

მერე ამას გვედრებით და მოგახსენებთ. ოთხნი მამა-შვილნი
გახლავართ. და ერთი ჩემი შვილი თქვენს ძეს იულონს მოლა-
რეთ ახლავს. ერთი ჩემი კაცი მკვიდრი ვარხვენელი საქუას შვი-
ლი სენუნუა, ამისი შვილები ზურაბა და იაკოფა აქ
იყვნენ და მე მემსახურებოდნენ ღღეს აქამღინ. ოთხმოცის წლის კა-
ცი ვარ და ჩემთვის უმსახურნიათ. ახლა საქვეყნო გამოსაღებისაგან,
რომ შესწუხდენ, თავის თავათ უდაბნოს თავი შესწირეს.

ღმერთი გაგიმარჯვებთ. წყალობა მაღირსეთ, რომ ამათ ასე
უსამართლო არ მიყონ. ღღეს აქამღინ შემინახავს ესენი და თავის
თავათ არ წამივიდნენ. ასე მოუხსენებიათ — იმისი ბიძა ვიყავითო.
ჩემი ბიძისა შვილი პაპანუნუს გახლავს სავაჰროთ, ჩემთანვე
მოვა ხოლმე! და წავა ხოლმე! და ეს ბიძაჩემი და ჩემი რძალი მე
მიპატრონებს² და დამ[მ]არხავს. მარტის იგ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

უფალო წინამძღვარო ევთვიმი, ამ არზის პატრონს, ასე
რომ ჩივის, თუ ამისი მოხსენებული მართალია და თქვენ ამაში ერ-
თი ქემმარტი სიტყვა არა გაქუსთ რა, ის კაცი მოეციოთ. და თუ
სიტყვა გაქუსთ რამე, სამართალში ელაპარაკენით. მარტის კჴ, ქო-
რონიკონს უოგ.

689. არზა თავდავის ღმრთისმშობლის ხმათა ხმოგის თაოგაჲ

ღარაჯან ღედოფლის ოქმით

1785 წ. 11 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8744. ღედანი. დახიანებული. ქალაღა-
22X12,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი
წერტილი.

ქ. ღმერთმან კემწიფე ღედოფლის ჰირი მოსცეს თავღებისა
ღმრთისმშობლის ყმას მონასტრელებს — ქემერტელებს, ღგურ-
ი-

¹ ხელმე. ² მიპატრონებია.

სელთ. ხ ვ ი თ ს ა ა ნ ნ ი ქ ო ზ ს — ამათში ვინცავე მონასტრის ყმანი თავდებისა ღმრთისმშობელის ყმანი გახლივართ, ყველას ერ-თობრივ, რომელიც თქვენს საფარველსა ქვეშე ხელდებულნი გახ-ლივართ, რომ სადაოთ გარე გახლივართ, რომ ჩვენში სიტყვა არა-ვისა აქუს.

მერეთ ამას მოვახსენებთ: მონასტერი შეგიწყალებით და ჩვენ-თვის მისი მსახურება დაგიდევით და უბრალოთ მგლეჯელისაგან და-გისხნივართ სამღუდლოდამ საერომდი, დიდგან ყრმამდინ ხელგან-პყრობილს გვიჩოქნია წინაშე მისსა და მას გავედრებთ, რომ მისმა მადლმა საუკუნო ყოს თქვენი ხელმწიფობა ორისა სოფლისათვის, ამინ.

და ერთს ამ მოწყალების ოქმს გვედრებით, რომ მონასტრისა და თქვენს სამსახურს გარდა ჩვენთან საბატონყმით და უბრალო საგლეჯელად და შესაკმელად კელი არავისა ქონდესთ, რომ თქვენს უოქმით ვერავინ რა გვაწყინოს მოწყალო კელმწიფეო. აპრილის 8, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. მ ა ჩ ა ბ ე ლ ო ბ ა რ [ძ ი მ], მერმე ამ არზის [პა]ტრო-ნებს რომ ასე მოუხსენებიათ, ჩვენ ღმრთის მოწყალებით სამარ-თლით ამათის სალაპარაკოს და დავის გარიგებას ვაპირებთ, მაგრამ ჭერ მოუცლელათ ვიყავით. მარამდინ მოვიცლიდეთ; ამათ საქმეს სა-მართლით გავასწორებდეთ, ეს კაცნი სრულებით შენთვის მოგვი-ბარებია. ესენი ან არავის გა[ა]გლეჯინ[ო] ან უსამართლო არავის და[ა]მართვინო, თვალყური მიუგდე. თუ ამათ შესცოდა ვინმე რამ, შენგან დიდათ გვეწყინება. აპრილის ია, ქორონიკონს უოგ.

ბეპელი: დ ე ლ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჟ ა ნ .

690. არზა წინამძღვარ თეოდოსისა სამართლის მიცევაზე
ერეკლე II-ის ოპიით

1785 წ. 21 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 459. დედანი. ქალაღი. 21×13,5 სმ. და-ზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახვარია მძივე და ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან უმაღლესისა და ყოვლად [მოწყ]ალის კემწიფის ჭირი მოსცეს მათს მლოცველს წ ი ნ ა მ ძ ღ ვ ა რ ს თ ე ო დ ო ს ი ს .
ქ ვ ლ ი ვ ი ძ ე გიახლათ აქა და სამართალში ვერ მოვიყვანე,

გაიპარა და წავიდა. ახლა ამას [ვე]ვედრები თქვენს სიმაღლეს: იასე ნაცვალს ერთი ოქმი უბოძეთ, რომ ის კაცნი გაახლოსთ — ქვლივიძეცა და მისი მოწამეც, რომელიცა ყვანან, ისინიც თან ჩამოიყვანონ და ქვემარტი მოგახსენონ, და ერთხელ გადასწყდეს]. და თუ იმისია, იმას ებოძოს; და თუ სიცრუვით გვედავება, იმისი სამართალი თქვენი ნება იყოს, ჩემო კემწიფეც. აპრილის კა, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის საგარეჯოს ნაცვალო. იესე! მერე ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ეგ ქვლივიძეცა და ვინცავენი მაგას ნოწმე[ე]ბი ყვანდნენ, ისინიც ახლავ ჩვენს სამართალში გამოგზავნე. აპრი[ლის] ... ქორონიკონს უოგ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. [ამ საქ]მეში შენც გ[მო]წმობენ. [ამ საქ]მეზედ ნაცვალო შენც აქ ჩამოდი და ეგ ქვლივიძეც თავის მოწმე[ე]ბით აქ ჩამოიყვანე.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

691. არზა ფირიანთ გოგინას ჰერივისა სახლისა და აღგილის თაოგაზე ქათალიკოზ ანტონ II-ის ოქმით

1785 წ. 7 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14594. დედანი. ქალაღი. 39X16,5 სმ.
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან მისის უწმინდესობის, ქათალიკოზ-პატრიარქის, მეფის ძის ანტონის ჳირი მათის ყმის ფირიანთ სულხანასშვილის გოგინას ქვრივის ანასოს მოსცეს.

თქვენს უწმინდესობას ამას წინათაც გამოუცხადე ჩემი ჳრიგობრობა. თქვენ ბძანეთ მოხელე[ე]ბზედ, რომ ჩვენი სადგომი ქალაქში შუა-კარზედ სახლიც გაშინჯონ და გარეთუბნის ქოხების ადგილებიც გაშინჯონ და გაზომონ და თქვენ მოგახსენონ. თქვენმა მოხელე[ე]ბმა გარეთუბნის ქოხების ადგილებიც გაზომეს. ექვსასთერთმეტ ადღნახევარი გამოვიდა. რომელიც ოთხი სიგელი ხელთ გვიჳირავესთ, იმ სიგლების ძალით გაზომეს. და ქალაქში ეს ჩვენი სად-

გომი სახლიც გაშინჯეს, მგონი თქვენს უწმინდესობას კიდევაც მოხსენდა.

ხომ თქვენს უწმინდესობასაც მოეხსენება: ჩემი მზითვის თეთრი მქონდა ოთხმოცდაათ თუმნამდინ, რომ სულ ჩემმა პატრონმა, თქვენმა ყმამ, გამომართო. ზოგი ისევ ამ სახლისა და ქოხების ადგილების უწინდელი ვალები იყო დარჩომილი, იმაში მისცა; და ზოგიც ახლა შამახიას თან წაიღო და წავიდა თქვენის ბრძანებითა.

ახლა ხომ იქ თქვენი ჭირის სანაცვლო შექნილა. ორი შამახიელი კაცი მოსულან, ჩვენი ოცი თუმანი ემართა გოგიასაო, უნდა მოგვეცეთო. არც კელწერილი უჭირავსთ. ჩვენ ვინ მოგვეცა, რომ მივსცეთ; და ან რათ იქნებოდა თქვენი ყმა მისაცემსა? როგორც ჩემი მზითვის თეთრი წაიღო, ჰალბათ რომ ერთი იმოდენა [რ]აც თითონა ჰქონდა თანა, სულ იქ ჩალუპეს.

ჯერ პირიქით, ამ შამახიელებისგან ჩვენა გვაქვს სათხოვარი, მაგრამ პატრონი არა გვეყავსთ. ერთი ერთის წლის ობოლი დამრჩა და ჩემის პატრონის მოხუცებული დედა, მეც ახალგაზრდა ქალი გახლავარ. სარჩო არსაიღამა გვაქვს და სიცოცხლე.

ღმერთი გადღეგრძელებსთ, ეს სახლი და გარეთუბნის ქოხების ადგილები რომ არის ჩემის პატრონის დარჩომილი, ჩემის მზითვის ნახევარ ფასათაც ძლივა ღირს. მზითვეი არავის დაჰკარგვია.

ამის მოწყალებას გვეედრებით: ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ ეს სახლი და ქოხების ადგილები ჩემის მზითვის თეთრში მომეცეს, რომ სხვა მოვალეებმა არ შემაწუხონ და არც ვისმე ამ სახლთან და ქოხების ადგილებთან ჰქონდეს საქმე რამე, რომ ჩემი მზითვეი, ჩემ მშობელთაგან მოცემული ჩემს სამკვიდროთ, არ დამეკარგოს. ღმერთი გადღეგრძელებს, ამის წყალობა მიყავით. მაისის დ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. ჩუენი ბრძანება არის, ამ არზის პატრონო! მერე, რომელიც ამ არზით მოგიხსენებია, ქალაქში შუაკარზედ სახლი და გარეთუბნის ქოხების ადგილები რომ არის, შენის მზითვის თეთრში გვიბოძებია.

თუ ჩუენს ყმას გოგიას ჰმართებს ვისიმე რამე, ის ჩუენ მოგვახსენონ. ჩუენ გამოვიძიებთ და სწორეს სამართალს მივსცემთ. ამ სახლთან და ქოხების ადგილებთან სხუას ვისმე კელი არა აქუს შენის მეტსა. ღმერთმან მშვიდლობაში მოგახმაროს, როგორც გინდოდეს, ისე [მო]იხმარე.

და თუ შენს [ობ]ოლს გამოზრდი და შენს მოხუცებულს დე-
დამთილსაც გააძლებინებ, სანამ ცოცხა[ლი]ა, ის შენი პატი[ო]სნე-
ზა იქნება. მაისის 8, ქორონიკონს უოგ.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი .

მარცხენა კიდებზე:

ქ. ჩვენ, მეფე სრულიად საქართველოს ირაკლი, ამისის
უწმინდესობის, ჩვენის ძის პ ა რ ტ რ ი ა რ ქ ი ს ა ნ ტ ო ნ ი ს ბ რ ძ ა -
ნებასა ამასა ვამტკიცებთ. მარტის 6, ქორონიკონს უოგ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

692. არზა იოანე თაქთაჰიშვილისა უნის თაოგაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 8 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 793. დედანი. ქალაქი 20X13 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს იოანე
თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ს ა .

ქ. ამდონის თქვენის თავის წყენისაგან დიდათ ვიშიშვი, მაგრამ
რა ვქნა, მეტად საქმე მიჭირს უყმობით. ერთი ცხენი მყავს, ჩემის
კელით უვლი, რომ ერთი ბიჭი აღარა მყავს, რომ მოვაველებინო.

ქ. ჩემი ნასისხლი კაცი რომ ახლავს ქალაქის მოურავს, თქვე-
ნის ბძანებით თქვენს შვილს გ ი ო რ გ ი ს თ ა ნ და მოსამართლე-
ებთან ვილაპარაკეთ და ქვეშარიტის სამართლით მე დამრჩა, განაჩე-
ნიც მებოძა, უმალღესობამაც დაამტკიცა; განაჩენი რომ მებოძა, მა-
შინვე გაიპარა.

ქ. შარშანაც მათ უმალღესობის წინ ვილაპარაკეთ, მაშინაც კი-
დევ გაიპარა და ახლამს ჩემის ცხენითა და იარაღითა და ჩემის კელ-
ნაქერის თოფით. ცხრა კომლიც სხუა მოსული კაცი ამეყარა; ამას
მეუბნებთან: როგორც იმ კაცის დამორჩილება შეიძელ, ისე ჩვენნი
პატრონობა შეგიძლიათ.

თქვენი ქვეშარიტი სამართალი დიდსა და მცირეზედ სწორეა.
ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობა გვიყავით. ჩემი კაცი მომეცეს.
ღმერთი გაგიმარჩევსთ. მაისის 6, ქორონიკონს უოგ.

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ამ არზის პატრონო მერე ამ არზით ვისაც ეღაპრები, საქვეყნოს საქმეზედ ჩვენ იმას ახლა სხვაგან ვისტუმრებთ. ღმრთით როდესაც იქილამ მშვიდობით მობრუნდება, მაშინ ელაპარაკე და შენი კაცი ვისთანაც უნდა იყოს, თუ სამართალი მოვცემს, იცოდე შენი კაცი შენვე დაგნებდება. მაისის 8, ქორონიკონს უოგ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

693. არზა არღუთაშვილის ძვირისა ყმის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 10 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 453. დედანი. ქალღი. 21,5 X 10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს არღუთაშვილ [ი] ს პ ა პ ა ს ქურივს.

ჩვენო მოწყალე, პატრონი მამიკულა და მე დავრჩი მწარედ შეწუხებული. რვა თუმანი ვალი გვაქვს და ქალი გასათხოვარი, არა მბადია რა ერთი კომლი ყმის მეტი. ორნი ძმანი გახლავან ცოლშვილიანი და მუხრანს სახლობენ.

ამას წინად ჩემი შეწუხება თქვენს სახლთხუცესს მუხრანის ბატონს შეეატყობინე¹ და ასე მითხრა: კელმწიფისაგან ოქმი აიღე და იმ ყმებზე გულს შეგაჯერებო.

ქურივისა და ობოლის მოწყალე, თქვენის შეილების სადღეგრძელოდ ერთი ოქმის წყალობა მოიღვეით, ის ყმა გავყიდო, ვალსაც მოვრჩე და ობოლიც გავათხოვო და მარადის ეამ თქვენი მლოცავი ვიყო. მარტის 13, ქორონიკონს უოგ.

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ამ არზით რომ ეს ერთი კომლი კაცი მოგიხსენებია, დასტური მოგვიცია, ეს კაცი ვისაც გინდოდეს, მიჰყიდე. მაისის 8, ქორონიკონს უოგ.

ქ. თუ იმ კაცმა იყაბულოს უმამულოდ გასყიდვა, გაყიდოს. და

¹ შეეატყობინა.

თუ არ იყაბულოს უმაბულოდ გასყიდვა, ნუ გაპყიდის; იქილამ აპყაროს და წამოიყვანოს. ჩვენ კარგა ხანია კელი აგვილია, რომ უმაბულოდ კაცი აღარავის გავასყიდვინოთ, თუ ის კაცი თითონ რაზი არ იქნება.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ჰედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

694. არზა იოანე ჯაბახიშვილის დედისა მამულის თათგაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 17 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14056. დედანი. ქალაღი. 29,6×13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი მქი-მე, ან ორწერტილი ხაზით (—).

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს წუთის სო-ცელს აბეზარქმნილს საწყალობელს ჯ ა ვ ა ხ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ი ო ა ნ ე ს დამწვარს დედას.

ქ. ჩემი ქმარ-მაზლნი რომ გაიყარნენ, ციხეც გაიყვეს და რომელიც მხარე ჩვენ გვერგო, იმაზედ ჩემმა მაზლმა ვ ა ხ უ შ ტ ი მ კაცი შემოგვიყენა და შემოგვეხვეწა: ეს ჩემი ნარგები აღგილი თქვენ დაიჭირეთ და ეგ თქვენი ნარგები მე მამეციო. ძმას სიყუარულობისათვის დაუთმეთ და შეუცვაღეთ. იმან ის ჩვენგან შეცვლილია აღაგი შიგნიღამ და გარეღამ] კარგად ააშენა და ჩვენი გღია აუშენებელი.

ახლა ჩემმა მაზლმა ვახუშტიმ დრო დაიციო, ასე გაფუქებული გენახა და ჩვენს წიღშიაც აპირობს აშენებას და ჩემს საწყალს ობლებს ართმევს მამულს, ნახეთ იმის უწყალობა.

ქ. ამას გარდა ორის დღის ნავენახობს უწიღოდ ისი სკამს და ჩემს ობლებს წიღს არ უღებს.

ჩემო კელმწიფეე, საბრალო ცოლ-ქმარნი მწუხარებისაგან კკუა-შემეცდარს ვემგზავსებით, საბრალო ობლები გებრალეზოდესთ. გევედრებით, ბეცია თარხნისშვილი იყოს თუ სხვა ვინმე, გვიბოძეთ; ჩვენსავ სიცოცხლეში მამულების საქმე გავვირჩიოს. და რაც ციხესა და კოშკში გასაყოფი მამული და წყალი დაგვრჩომოდეს, იმაზედ დაგვაშეღონ და დაგვეყონ. აპრიღის ივ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ლაშქარნივისო მანუჩარ! შერე ამ არზის პატრონი და ამის სახღის კაცები მამულებზედ რომ ლაპარაკობენ,

რაც ერთმანერთში სალაპარაკო და სადაო ჰქონდეს, შენ უნდა იქ მიხვიდე, სამართლიანის საქმით მამულები უნდა გაუყუო და ერთმანერთს უნდა მოაშორო და ორსავე მოდავეთ ერთმანერთისათვის გარდაწყვეტილობის წიგნები უნდა მიაცემინო. მაისის იწ, ქორონიკონს უოგ.

ქ. მარამ თუ ამაში სიმრუდე იხმარე რამე, იცოდე დიდად გიწყენთ და გარდაგახდევინებთ. და შენს გარდა კიდევ ერთი კაცი თავადის შვილი ამან მოიყვანოს, რომელიც ამას უნდოდეს; და ერთი კაცი თავადის შვილი ამისმა მოდავემ მოიყვანოს თავის მონდომილი. და ეს საქმე თქვენ სამთ გაარიგეთ.

ბეჭედი: ქნარს მიემს, დავით მიქმობს ჰედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

**695. არზა დოღანჯიოვილავისა ხოროვის თაოვაჯი
იულონ ბატონიოვილის ოქმით**

1785 წ. 20 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 25. საბუთი № 88. პირი, ქალაღი. მხედრული. არზის თარიღი მცდარი უნდა იყოს, რადგან ოქმზე გვიან, ცხადია, არზა ვერ დაიწერებოდა.

[99 V] ღმერთმან ბედნიერის ქელმწიფის ძის იულონის ქირი მოსცეს დოღენჯის შვილის იოან'ეს ბიჭებს გაბრიელასა და მის მმას რევაზას.

მერმე ამას მოვახსენებთ, რომ ბატონის ჩვენის ყმები დაიფანტნენ და ყოველთ თითო ბატონი გაიჩინეს, სულ ასე გავიდნენ, ერთი კომლი კაცი დარჩენილა გაუცემელი და ჩვენ დავრჩომილვართ. გევედრებით, რომ თქვენი ყმობა გვადირსოთ, გვიშველეთ რამე და ნურავის მიგვემთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის კვ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ბატონი შვილი იულონ გიბძანებ გურგენავ! მერე ამ არზის პატრონს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ეს დრომდ[ე] შენ გებარებოდეს. მაისის კ, ქორონიკონს უოგ.

696. არჯა იოვანე მამუჩიშვილისა შვის თაოგაზა
დარაჯან დედოფლის ოქმით

1785 წ. 3 ივნისი

ცსა. ფონდი 1450. დეთარი № 53. საბუთი № 4. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს (იქვე, საბუთები №№ 1 და 11).

[2] ღმერთმან ყოვლად [მოწყალის] ჳემწიფის დედოფლის [V]
პირი მოსცეს მათ ყულუხჩს მამუჩიშვილს იოვანეს.

მერე ამას მოგახსენებ ჩემო მოწყალევე. თქვენგან ორი ობოლი
ბიჭი მებოძა. ამ ზამთარ რომ აქ გახლდით, მაშინ ორნიც ძმანი გაქ-
ცეულიყვნენ და ალავერდს მისულიყვნენ. ორჯელ გიახელ
ალავერდსა და არ დამანებეს. თქვენგან ბოძებული ოქმიც გაუგზავ-
ნე, მაინც არ დამანებეს¹. ამ მოწყალეებას ვითხოვ, ერთი ოქმის მოწყ-
ალეება დამემართოს, რომ ის ბიჭები დამანებონ. მთიბათვის გ, ქო-
რონიკონს უოგ.

თაეში

უფალო არქიმანდრიტო იოვანე! მერე ნინია მამუჩიშვილს
ასე რომ მოუხსენებია, და ერთი სხვა ოქმიცა აქვს ჩვენგან მიცემუ-
ლი, და რა აგრე მრავლის ყმის პატრონი არის, რომ მაგ ორს ბიჭს
უპერ და არ ანებებ. ახლავ თავისი კაცი მოაბარე. და თუ ჳეშმა-
რიტი სიტყვა გქონდეს რამე, ის კი მოგვახსენე.

დედოფალი დარეჯან

საგინაშვილო გიო, ბახუტაშვილო² იოსებ!
ეს ბიჭები სადაც იყვნენ, აპყარე, და მოაბარე. აპრილის იჲ, ქორო-
ნიკონს უოგ.

697. არჯა შანუე მილახორისა მამულის თაოგაზა
მღივანეაგათა ოქმით

1785 წ. 12 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1774. დედანი. ქალაღი. 20X15,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან საქართველოს მსაჯულთ პირი შანუე მილა-
ხორს მოსცეს.

¹ დაგანებებს. ² ბახუტაშვილი.

მაჭავარიანს მამული გაუყიდნია და ფალავანდი-
შვილი როსტომ მედავება იმ [მ]ამულსა. ის მაჭავარიანი მო-
სული კაცია, ის მამულს როგორ გაჰყიდის, ის მამული ჩემი გიჟია,
აბაშიძისაგან დავიხსენ, მამსყიდველიც ცოცხალია; აიყარა,
წავიდა, მამულს თან ხო[მ] ვერ გავატანთ. ერთ[ი]ც ეს მოგხსენ-
დეს, რაც რომ ჩემი ნასყიდობა არის, იმისი ღალა კოკოლა-
შვილმა ბერმა აიღოს და ირემაშვილმა ადამამა.
იმთკარგათ იციან ის მამულები.

ერთიც კიდევ ესე: ქაიხოსრო ამირეჯიბმა კოშ-
კაძის მამული დამიგირავა. იმ მამულის ღალაც ამ ორნა კაცმა
ამართვას.

ერთი ოქმი მებოძოს ნინია ფალავანდიშვილსა და
ერეკლე ფალავანდიშვილზე, რომ ეს ასე აღმისრულონ.
ივლისის იბ, ქორონიკონს უოგ.

თეში

ქ. საქართველოს მსაჯულთშეკრებილება მოგიწერთ ფალავან-
დიშვილო ნინიავე და ერეკლე ფალავანდიშვილო! მერე
თუ ასეა, აყრილის კაცის რამინის მამული გაუყიდია, ეს უჯე-
რო საქმეა; და არც სამართალი შეიწყნარებს, რომ აყრილმა კაცმა
თავის მებატონეს მამული გაუყიდოს. ეგ მამული და მაგ მამულის
ღალა შანშე მილახვარს მოაბარე. და თუ მაგის მოდავეს
ჭეშმარიტი სიტყვა აქვს, სამართალში მოვიდეს, ილაპარაკოს და სა-
მართალი მიიღოს. კათათვის იბ, ქორონიკონს უოგ.

ქ. მეორე ეს რომ, ფირცხელის ღალაზე რომ ჩივის, ბერო კო-
კოლაშვილმა და ირემაშვილმა ადამამ იცისო, ისინი მი[ი]ყვანე საცა
ამისი მამული იცოდნენ, იმისი ღალაც ააღებინეთ და ამას მოეციეთ.

ოთხი ბეჭედი:

1. მეფემ მყო ერთა მსაჯული, ლმერთს ვეუდრებ ვიქმნა მარჯული ქაი-
ხოსრო.
2. მზექაბოკ.
3. თემურაზ.
4. ეამი ესეცა წარვლის.

1785 წ. 12 ივლისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 5591. დედანი. ქალაღი. 25,7×15,3 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი
წერტილი. ბოლო აკლია.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი კელმწიფის დედოფლის კირი ე ღ ლ ი ა -
რ ა შ ვ ი ლ ი პ ა პ ა ს მოსცეს.

შერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალესა, რომე იმ დღესაც
არზა მოგართვით ჩემი ნავენახარის ბარობაზედ. ასე გვიბძანეთ:
წიგნები გაქვსო, რომ შენი იყოსო?

ჩემო მოწყალევე! ს ო მ ხ ე თ შ ი მრავალ კაცს წიგნები არ
აქვსთ. ზოგი ოსმალოსაგან წამხდარა და ზოგი ლევისაგან და წიგ-
ნები დაკარგულა: მე ჩემ მოსწრებაში იმ ვენახიდამ დაგვიწურამს.
ამასაც მოგახსენებთ, ის მამული სახასო არ ყოფილა, დ ა რ ბ ა ზ ი ს
მამული ყოფილა, დარბაზელებისაგან ნასყილია; ჩემი მემიჯნავეც
გახლავსთ და სხვა მოწმე[ე]ბიცა.

ერთი ოქმის წყალობა გვიყავით, თუ საბუთი და მოწმე[ე]ბი
ვერ მოვასხა, ჩემი სახლე...* [თქვენი ყმა გა]ხლავარ, ტყვილს რო-
გორ მოგახსენებთ? ჩემი მამულიც თქვენია და ჩემი თავიცა.

ღმერთი მეფე ერეკლეს მიცოცხლებს, სამართალი გვალირ[სეთ.
აღ]იწერა [მკათათვის... ქორონიკონს უოგ]*.

მარცხენა კიდებზე:

ქ. დედოფალი დ ა რ ე ჯ ა ნ გიბძანებთ, ვინცავინ ამ მამულის
მოწმობა იცოდეთ, ან გენახოსთ, ან გაგეგონოსთ ამისი ნასყიდობა.
წერილით ღვთის წინაშე მოგვახსენეთ. მკათათვის დ, ქორონიკონს
უოგ.

ბეჰედო: დ ე დ ო ფ ა ლ ი . დ ა რ ე ჯ ა ნ .

verso

მოწამე ვარ ელიარაშვილს იასეს ბ ო ლ ნ ი ს [ს] კ უ ლ ი დარ-
ბ ა ზ ი ს მამულში თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი ს ყმისაგან ჰქონდა ვენახი,
რომ ჩემს მოსწრებაში იასეს ეკირა და ვენახათ მუშაობდა. მკა-
თათვის ზ, ქორონიკონს უოგ. †

* ბოლო მოხეულია, აკლია ხუთი-ექვსი სიტყვა.

** თვე და ქორონიკონი მოხეულია.

ქ. ღვთის წინაშე მე, გოგია მოლარე შანაშასშ [ვი]-
ლი, ამა ზემოთ ნაწერი შაბურიშვილის ნაწერის მოწამე ვარ.
რომ ეს მ[ამ]ული ელიარასშ[ვი]ლის ყოფილა. შუა ბოლნისის მა-
მული არ არის და დარბაზისა არის, თუმანიანთ ყმისაგან ნასყიდი
არის.

ქ. ღვთის წინაშე მე, იაგულაშვილი ზაალ, ამის მოწა-
მე ვარ, რომ ბოლნისს¹ ქული დარბაზის მიწაში ერთი ვენახი ქონდა
იასე ელიარაშვილს, თუმანიან[თ] ყმისაგან ქონდა ნასყიდი. ამითი
გიცი, რომ იმ ვენახის გვერდით მეც მაქვს ნასყიდათ. მკათათვის ზ,
ქორონიკონს უოგ.

ზალ

ქ. ღვთის წინაშე მე, შანშიაშვილ სიმონ, ამის მოწამე
ვარ, ელიარაშვილს იასეს ბოლნის[ს] ქული დარბაზის მამულში
თუმანიშვილის ყმისაგან ვენახი ჰქონდა, რომ ჩემს მოსწრებაში ია-
სეს ეჭირა, ვენახათ მუშაობდა. [მ]კათათვის თ, ქორონიკონს
უოგ. †

თავში

ქ. რადგანც ეს მოწმე[ე]ბი ამ გვარად მოწმობენ, ეს მამული
ელიარასშვილის ნასყიდი ყოფილა და ნასყიდობის წიგნი დაკარ-
გვია. ჩვენ ისევე ელიარასშვილის პაპა ყაფიჩისთვის გვიბოძებია თა-
ვის ნასყიდი მამული.

მელიქ მიხეილ! მაგასთან შენ საქმე ნურა გაქვს რა, ამ პა-
პას და[ა]ნებე. თავის მამულის ლალაც ამან უნდა აიღოს. მკათათვის
რბ, ქორონიკონს უოგ.

ბეჭედი: დედოფალი დარეჯან.

699. არზა რუსისშვილუაგისა მამულის თაოგაჯა

არეკლე II-ის ოპმით

1785 წ. 27 ივლისი

ცსსა. ფ. 1449. საბუთი № 1280. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს მორდალს
გიორგის რუსისშვილს ქაიხოსროს და ბარამას.
მერე ამას მოვახსენებთ მათს უმაღლესობას. მრავალჯერ თავი

¹ ბოლანას.

გვიწყენია და მოგვიხსენებია, რომ შ ი ლ დ ა რ ე ვ ა ზ ი ს შ ვ ი ლ ს და რუსისშვილს საერთოთ სანახევრო მისცემიათ; და ამაზედ მეფის მამად-ყ უ ლ ი-ხ ა ნ ი ს განაჩენიე გვაქვს, რომ შილდას მთა-ბარი და საღალო მამული საერთოდ რევაზიშვილს და რუსის-შვილს სანახევროთ მისცემიათ, სხვას საქმე არავისა აქვსო. და ეს განაჩენი თქვენის უმაღლესობისაგანაც დამტკიცებული არის.

მაგრამ მოგეხსენებათ, ავის დროს მიზეზით რომ დგანან, ზოგნი ნასყიდობით ტყუილად ეჭიდებიან და ზოგთ ცო[ტ]-ცოტა ნასყიდებო აქვსთ და ცო[ტ]-ცოტასათვის ბევრს იქერენ. და ამას გარდა კიდევ თითონ ის ჩვენი მოღავენი ამბობენ, რომ ამაში ჩვენ საქმე არა გვაქვს რაო, თქვენი მამული არისო და ჩვენ გაგვიტეხნიაო, უჭირავსთ და სარგებლობენ და ხვენ და ჩვენ კი აღარ გვანებებენ, ღალას მოგცემთო და ასში ერთს არ გვაძლევენ.

თუ თქვენი ნება იყოს, მეზობლობით ამას უზამთ ჩვენ მეზობლებს: ვინც ჩვენი მამული მოხნას, დღიურზედ ერთი კოდი ღალა მოგვცენ და კაის მეზობლობით მოვახსენებთ. და თუ არადა, ჩვენს მამულზედ ხელი აიღონ სახნავათაც და საძოვრათაც, თავიანთ მამული აქვსთ და იმას დასჯერდნენ. [მ]კათათვის კბ, ქორონიკონს უოგ.

თაუში

ჩვენი ბრძანება არის იასაულო გოგნი აშვილო გიორგი! მერე შილდის მთა-ბარი და საღალო მინდორი რუსისშვილს და რევაზისშვილს რომ მისცემიათ სანახევროთ, რომ მეფის იმან-ყ უ ლ ი-ხ ა ნ ი ს განაჩენიე ესე აქვსთ, მასუკან მრავალს ვისმე შილდის მამულში ჭიდება დაუწყიათ, მაგრამ სოფლის გარეთაც რაც მინდვრები არის, თუ ნასყიდი არა აქვსთ, გატეხილობით ნურც ნეკრესლის ყმა მოხნავს და ნურც ვეძისხეველნი კაცნი.

თუ მორდალმა და რუსისშვილებმა მეზობლობით მოახსენე[ვ]ინ[ონ], დღიურზედ ერთი კოდი ღალა უნდა მოსცენ. ჩვენ ეს ერთი კოდი ღალა დღიურზედ კიდევ გვიცოტავება, მაგრამ მორდალმა და რუსისშვილებმა იყაბულეს და მეზობლობის გულისათვის დასჯერდნენ, ჩვენც ყაბული ვქენით და ამ თითო კოდს ღალას დღიურზედ უნდა მისცემდნენ.

და თუ ნებით არ მოსცენ, შენთვის იას[ა]ულობა გვიბოძებია, უნდა უკლებლივ გამოართმევდე, მორდალს და რუსისშვილს უნდა მოაბარებდე უკლებლად. ნეკრესლის ყმას თავიანთ მამული ნეკრესში აქვსთ და ვეძი[ს]ხეველთ ვეძისხევეში აქვსთ. თუ ამათი

ნება არ არის თავიანთ მამულს არავის მოახვნე[ვ]ინებენ, ეს ასე იცოდნენ ყველამ. ივლისის კზ, ქორონიკონს უოგ.

თუ ნასყიდი მიწა აქვს ვისმე, იმას უღალათ მოხვნენ, თუ სწორე ნასყიდობა აქვს ვისმე, ალბათ. ერეკლე

700. არზა თუშანოვილიზისა ღალის თაოგაზა
არაქლა II-ის ოპიით

1785 წ. 8 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 158. დედანი. ქალაღი. 23X19,5 სმ. მხედ-რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მათს მიწას თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ე ბ ს.

როდესაც თქვენი წყალობა ახალდაბა მოგვეცემია, ღიად, ღიდი ხნის ამბავია. ახლა გარსევენაშვილები ქურდულათ და ყაზახურათ მოგვპარვენ და მოგვეტაცებენ ხოლმე; არც პატრონებს შეატყობინებენ, ვინც მოხნავს.

საქართველოს ღალის აღება ასე არის: უნდა პატრონი მოიყვანოს, დაუთვალოს და ღალა ისე აიღოს. გარსევენაშვილი უპატრონოთ, როდესაც ან კვირა, ან უქმე იქნება, მოვა და მოიტაცებს. მთლათ სოფელი ჩივის, ზოგისა მესამედი მოუტაცნია, ზოგისა მეოთხედი. ორი წელიწადია იტაცებს. გვატყუა, სიგელი მაქვსო. რაც სიგელში უწერია, არც ჩვენ ვეცილებით; ახალი სიგელიც არის და იმისი ყაბულიცა გვაჭკვს. გაპოიტანოს, გეჩვენოს, სადამღინაც ეწეროს, იმისი იყოს. ღიად, ბევრი კაცი არის მცოდნე, ან იმან მოიყვანოს, ან ჩვენ მოვიყვანთ.

ერთი არზა ქალაქს მოგართვით, კაცი დავიჭირავეთ და ახლა ეს მოგვირთმევია. ორასი კოდი პური მეტი მოგვეტაცა შარშან და წლეულ.

ერთი ბე[ე]საბი არის სვიმონა, გლეხს კაცებს ზოგს თოფი წა[ა]რთო, ზოგს საენისი, რომ ღღესაც გაყიდული აქვს. მოგეხსენებათ, ჩვენ, ღიად, ბეესაბისა და ჩხუბის მორიღალნი გახლავართ.

ერთის იასაულის წყალობა გვადირსეთ, ჩვენი მოგვეცეს და სამართალში გველაპარაკოს, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. ამილახვართან ვიჩივლეთ, ასე გვიბძანა: მე იმათზე სამართალს ვერ გიზამო.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, იასაულო ამილახორიშვილოც ერასტი!

მერე ამ თუშანიანთ მამულის ღალა გარსევეანიშვილებს რომ მოუტაცნიათ, თუნდა ის მამული საცილებელი ყოფილიყოს, საშაო-თალში უნდა ელაპარაკნათ და სამართლით გაეტანათ. რაც ღალა წაეღოსთ, ის გამოურთვი და ამათ მოეც. თუ გარსევეანიშვილებს სიტყვა აქვსთ რამე, მასუკან სამართალში ელაპარაკნენ და სამართლით გაიტანონ. აღიწერა აგვისტოს ზ, ქორონიკონს უოგ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, ღავით მივმობს ძედ კახეთის შეფედ ცხებულს, ერეკლე.

701. არზა ბიორგი კოშორიძისა ხოვანს თაოვაზა

პრაქლე II-ის ოქმით

1785 წ. 8 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 1942. პირი. ქალღლი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ახალიჯერის დეკანოზს კოშორიძე გიორგის მოსცეს.

ამას მოვახსენებ: ჩვენ ახალიჯერის შეწირული ყმა გახლავართ და თქვენს შვილს სააკაძის ყმობით თელეთის სანაცვლოდ თეიმურაზ მდივანბეგისათვის ვებოძებინეთ. მერმე თქვენს შვილს ვეახელ, როსტომ მეფისა, ანა დედოფლისა და ლუარსაბ მეფის წიგნები მივართვი. და თქვენმა შვილმა ის წიგნები რომ ნახა, აღარ მიგვცა.

ეს მდივანბეგმა იწყინა და ფიცი შემომიკვეთა, შენ ხატის ყმა არა ხარო; თქვენმა შვილმა ოქმი მიბოძა, ამ ფიცში ჩვენ არ ვრევივართო; და თუ შენ დააფიცებ, თუ შემოგფიცეს, ხომ ხატს დარჩება და თუ ვერ დაიფიცა, შენ დაგრჩებაო. მე საფიცრად მი[ვ]ჰყევ.

ის თქვენი შვილის ოქმიც წამართვა და არც ღამაფიცა. და კიდევ თქვენის შვილის ოქმი აეღო: ვინემღის ამათ სამაგიეროს მოგცემდეთ, ცოტას ხანს ისევ გეპიროსო. ახლა აყრას გვიპირობს და ხანდაკს მივჰყავართ.

ამას გვედრებ: ის ჩვენი ძველი წიგნებიც მიირთვათ და მოკითხული ბძანოთ. ქვეყნის მუჯალამაც გვაქვს, ისიც მოიხსენოთ და თუ ძველათვე ხატის შეწირული გახლდეთ, არც თქვენ გამოგწიროთ. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. აგვისტოს ე, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მდივანბეგ-ეშვიკალათბაშო თეიმურაზ! მერე ამ არზით კოშორიძე დეკანოზს გიორგის ასე რომ მოუხსენებია,

როგორც მოუხსენებია, თუ ეს ასე არის, ესენი ხატის შეწირულნი არიან და ამათი აყრა არ იქნება, ამათ დაეხსენ.

თუ ამის წიგნების დასარღვევს საბუთს წამოაყენებს ვინმე, სამართალში ელაპარაკოს. თუ ჭეშმარიტს საბუთს ვერაფერს წამოუყენებს, ამათთან საქმე არაეის აქვს, ხატის ყმანი არიან. ეს ოქმი ამავე დეკანოზს უნდა ჰქონდეს; აგვისტოს ვ, ქორონიკონს უოგ.

ბეჭედი: ქნარს მიემს, დაით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

702. არზა ელენე ჰერიმისა ღალის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოპიტი

1785 წ. 13 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4247. პირი. ქალღღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს საცოდავათ ქვეყანაზედ დარჩენილს ჭერიე-ოხერს თქვენს მლოცველს ელენეს.

ამას მოგახსენებთ: თქვენი ზეგარდმო მოწყალეობა მრავალს ჭერიე-ოხერს ინახამს. და ამას გევედრებით ერთი ჩემზედაცა მო-[ი]ხედოთ: ოთხი საკუამლო მიწა გომისა ჩემი დახსნილი გაბლიათ. თუ რამ შეეოდება მქონდეს, ღმერთს მიმადლეთ, და ჩემი ნასყიდის მიწის ღალის წყალობა დამმართოთ ყოველის სიგლახაკისაგან საქმე გაჭირებულს, მოწყალეო. აგვისტოს ზ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

მუხრან-ბატონო სალთხუცესო იოანე! ამ არზის პატრონს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, თუ ეს მოხსენება ჭეშმარიტი იყოს, ამ კაცს ნულარასა მსთხოვ ღალას, რაც ამ არზით მოეხსენებინოს. აგვისტოს იგ-ს, ქორონიკონს უოგ.

ქ. ამ ოთხის კომლის კაცის ღალა ამისთვის გვიბოძებია; ამისი ღალა ჩემს ჟამში მე არ გამომირთმევია. სალთხუცესი ხარ და მუხრანის ბატონი; ვისაც ამისი ღალა აელოს, მოუნახვინე და მოეც; და წლევეანდელი რაც უბოვნო, მიაცემინე. და ამის იქითაც მიაცე-

მინებდე ამათს ღალასა. ერეკლე

703. არზა პაატა მეთრის შვილის კვირ-ობლისა სახლის თაობაზე
დარეჯან დედოფლის ოქმით

1785 წ. 24 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. № 14597. დედანი. ქალაქი. 30,5×14 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ღმერთმან უმაღლესის საქართველოს კელმწიფე დედოფლის
ქირი მოგვეს მათს მონათ და მლოცველთ მეთრის შვილის პაატას
ქვრივსა და ობლებს.

ამას მოვაქსენებთ მათს სიმაღლეს: მოურავის ჯალაბი ხორე-
შან რომ სახლში დგას, ის სახლები, და იმასთან კიდევ ღუქნები
არის, ჩვენი ნასყიდი არის. ეს ნასყიდობის წიგნი, ძველი, და ეს კი-
დევ ჩვენის კელმწიფის ოქმი თქვენმა ყმამ ბატონს მოაკსენა, რო-
გორც არზა აცხადებს. ბატონმა ეს ოქმი უბოძა და სიტყვით ასე უბ-
ძანა: ჩემის ხათრისათვის მანამ ხორეშან ცოცხალი იყოს, იდგესო,
თავად ქირასაც მოგვემო, თორემ საბოლოოდ როგორ დაგიკარგაო¹.
ხორეშან აყრილა, შვილებთან წაბძანებულა და სიტყვა დაუგდია, ეს
სახლი დააგირავეთო.

ჩემო კელმწიფევ, თქვენს სიმაღლეს ამას ვევედრები: იმას ნა-
თხოვრად უქირავს, დასაგირაველად საქმე არა აქვს, თუ შენობაზედ
ხარჯი აქვსთ რამე, ის ხომ მიერთმევა ჩვენგან და ჩვენი ნასყიდობა
ჩვენ უნდა დავგანებოს. ერთის ოქმის წყალობა მოიღვეით, რომ არ
დააგირაონ ან ბატონის მობძანებამდინ მოიცადონ. ჩემს კელმწი-
ფეს კიდევ მოვაქსენებთ და ნება მათის სიმაღლისა იყოს. აგვისტოს
კვ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. პაატას შვილები რადგან ასე ჩივიან, ამათ ეს სახლები ნას-
ყიდი ჰქონებიათ, რომ წიგნიც ხელთ უქირავსთ და ბატონის ოქმიც.
ამ სახლებს ბატონის მობძანებამდინ ვერა კაცი ვერ დაიგირავებს.
ღმერთთ ბატონი რომ მობძანდება, იმის ნება არის. აგვისტოს კვ,
ქორონიკონს უოგ.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

¹ დაგიკარგაო.

704. არჯა წინამძღვარ თეოდოსისა გამოსაღების თაოგაჲე
ერეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 4 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1233. დედანი. ქალაღი. 20,7×18 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან უმაღლესისა და ყოვლად მოწყალის კელმწიფის
ქირი მოგვეცეს მათს მლოცველს დავით-გარესჯის წინამძღვარს თეოდოსის
და მათთვის კელ-ალპურობით მვედრებელთ დავით-გარეს-
ჯის კრებულს.

თქვენის უმაღლესობისაგან ბოძებული წიგნი გვიახლებია, რომ-
ლითაც წყალობა გიქმნიათ ამ მონასტრის ყმათ სათქვენოს ხარჯისა
და გამოსაღებისაგან განთავისუფლებისა.

ახლა სურსათს სთხოვენ. ორგნითვე სამსახური ხომ არ შეუძ-
ლიანთ. და თუ საქვეყნო ხარჯი გამოერთმევათ, მონასტერს აღარას
დასდევნ და ეს მონასტერი დიდს იწროებაში მიიწვევს.

ვევედრებით და ვლოცავთ თქვენს უმაღლესობას, ამ სურსათის
თხოვისაგან განათავისუფლეთ თქვენს სადღეგრძელოთ და გასამარ-
ჯებლად. ოკდომბერს დ, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ვინც ამათი მოასილნი ხართ! მერმე ას-
რე უნდა იცოდეთ, რომ ამათ ჩვენს დროში სურსათი არცა სთხოვ-
ზიანთ და არცა ვთხოვთ.

ახლავ კელი აიღვეით, თორემ იცოდეთ დიდათ გიწყენთ და კი-
დეც გარდაგახდევინებთ. ოკდომბერს დ, ქორონიკონს უოგ.

ქ. თუ გამოგერთმისთ, ისევ უნდა მისკეთ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დაეთ მივმოზს ძედ კახეთის მეჲუელ ცხებულს,
ერეკლე.

705. არჯა ლელუაშვილისა ვალის თაოგაჲე ერეკლე II-ის ოქმით
1786 წ. 22 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448, საბ. № 483. დედანი. ქალაღი. 20,5×16,8 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი გარეჯერელს ლე-
ლუაშვილს მოსცეს.

ღმერთმან ასე თქვენი ორგული შეაწუხოს, როგორც მე ვარ. ცალი კელი აღარა მაქვს, წვრილი შვილები და შესანახავნი ათი სულნი თავს მახვევიან. ჩემისთანა გლახაკი და მოვალის პატრონი ქართლში არავინ არის. ოცდათორმეტი თუმანი ვალი მმართვებს, ვაძლივე სარგებელი თუმანზედ ზოგს ექვსი კოდი, ზოგს ხუთი. რამდენჯერ თქვენი სამსახური მოვიდა, ისიც თავი ხარჯი ვაძლივე, გ[ა]ვტყუდი, აღარ შემიძლიან რა. რუსებმა რომ მეორეთ გაიმარჯვეს, ცალი კელი იქ გამაგდებინეს. ორი თუმანიც საექიმო გამოვიდა, მაგრამ მაინც ამ კელმა აღარა მარგო რა.

მაგრა თქვენის შვილების სადღეგძელოდ ამდენი თქვენი მოწყალება იყოს, ერთი ოქმი მიბოძოთ, ვისიც რომ მმართვებს, თავნს დამჯერდენ, რაც თაობით მოეცესთ. ამდენ-ამდენი სარგებლები კელთ უჭირავსთ, რომ ეს [სია] გამომირთმევიან. ახლა კიდევ სხვა და სხვა იას[ა]ული მადგა. ვითამც ლეკის კელიდამ დაგინხნივართ ათი სულნი, რომ ასე მებოძოს ოქმი — ვისიც პირველი თავნი იყოს, ის მივსცე; ან შვილს გავუციდი ან თავსა და მოვრჩები. ამ დღით იასაული შინ მიდგას სხვა და სხვა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! ამ არზის პატრონს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ეს მტრისაგან დაშავებული არის და ღარიბიც სადმე არის. და ვინც ამისი მოვალენი იყვნეთ, ამის თავნს დასჯერდით. გიორგობისთვის კბ, ქორონიკონს უოგ.

ქ. თუ სიტყვა გქონდესთ რამე, ჩვენ მოგვახსენეთ, ალბათ.

ბეკელი: ქნარს მიემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

706. არჯა ბარუა ჟურღამისა მამულის თათგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 23 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 34. საბუთი № 150. პირი. ქალაღი. მხედრული. ოქმის ქორონიკონი მცდარი უნდა იყოს.

[117 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მომცეს თქვენს მონას მაქავარიანის კაცს ბერუა ქურდაძეს.

ამას მოვახსენებ ბედნიერს კელმწიფეს. ჩემო კელმწიფევე, მე ბერი მაქავარიანის ნასყიდი კაცი ვიყავი, — ერთი შვილი მიუციათ თათართათვის ჩემის მამისა და ბიძის გამოსახსნელათ.

მანამ საჩხეიძოში შენობა იყო, ის მაჭავარიანიც იქ ესახლა და მეც იმას ვემსახურებოდი. როდესაც აირია ქვეყანა, მაჭავარიანი იმერეთს წავიდა. მე სურამს დავრჩი და ჩხეიძე[ე]ბი მიმსახურებდნენ, რაც შემეძლო.

ამიღეს და ხიდირბეგისშვილზედ დამაგირავეს. იმას ექვსი წელიწადი ვემსახურე. იმათ ხომ ველარ დამიხსნეს, ავიღე ურის ვალი და ჩემი თავი მე დავიხსენ. ახლა მეორეთ კიდევ ამიღეს და, რაც ჩემი ნასყიდი და უსყიდი მამული მქონდა, ოცდაათ თუმნათ აბაშოი გოგიაზედ დამიგირავეს მამული.

შარშან რომ ვახანს ჯარი შემოადგა, თქვენი ბძანებაც იყო, დავიხიზნენით. მე [118] ქართლში ჩამოველ. იმათ ორმოცი კოდი ზური წამართვეს, იქ დამრჩა და შეჭამეს, თორმეტი კოკა ღვინო წამართვეს და ცხრა კოდი ქერი. მე ცოლი და შვილი მშიერი ქართლში მიყრია და მამულს ასე უყვეს. და რაც რამ მქონდა, წამართვეს სულადი. რა ვქნა, შენი ქვეყანა ეს არის, ან ქართლში უნდა ვიყო ან კახეთში, მაშ სად წავიდე?

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ნასყიდი მამული მაქვს. არავის დაქარგვია ნასყიდობა, ნურც მე დამეკარგება. სამართალი მალირსეთ, ბედნიერო კელმწიფევე. ნოემბრის კვ, წელსა ჩღაჲ.

თავში

ჩვენო ღვთის წყალობავ შვილო ბატონო ალმასხან! მსაჯულნიც შენთან დაისწარ, [ა]მ არზის პატრონი ამ არზით რომ ჩივის, ამას სამართალი უსაჯეთ. აღიწერა ნოემბერს კვ, ქორონიკონს

უოდ.

707. არზა თარხანა შორღანაშვილისა შიის ღახსნის თათბაჯე

არეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 30 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 47. საბუთი № 136. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[100 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი თქვენს მეგოდრე ყორღანაშვილს თარხანას მოსცეს.

ჩემო კელმწიფევე. ლისის მინდორში ორი ჩემი მეცხვარე-ბი დაიკარგენ, ლეკებმა წა[ა]სხეს; და ახლა ერთი მეცხვარე ბიჭი კი დაუხსნიათ, ოც თუმანს მთხოვენ.

ამ მოწყალეობას ვითხოვ, ამის სახსარში ის ა ე ლ ა შ ვ ი ლ ი
რომ დაჭერილი გახლავს, ის მიბოძოთ, რომ ამას დავაჭერებ. იმ
ჩემი მეცხვრის პატრონს დახსნა არ შეუძლიან და დიდათ მაწუხე-
ბენ, ცოდვით მავსებენ. მეც ამდენ თეთრს ახლა საიღამ უშოვნის,
თუ თვენი მოწყალეობა არ [101] დამემართება. ნოემბერს კვ, ქო-
რონიკონს უოგ.

თავში

შ ი ო შ მ ო ლ ა რ ე თ ხ უ ე ს ო ! ამ ჩვენს ყორღანაშვილს მეგოდრეს
თარხანას თავის მეცხვრების სახსრად ისავლაშვილო რომ დაჭერილი
არის, ის მოეც. ნოემბრის ლ, ქორონიკონს უოგ.

**708. არზა სიხარულ მთავლისშვილისა გამოსაღვანის თაოგაჯი
ვიორგი ბატონიშვილის ოქმით**

1785 წ. 8 დეკემბერი

საქართველოს სიძველენი ტ. II, ექ. თ ა ყ ა ი შ ვ ი ლ ი ს რ ე დ ა ქ ტ ო რ ო -
ბით, 1909 წ. საბუთი № 416.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გ ი ო რ გ ი ს კ ი რ ი
ა რ ჭ ე ვ ა ნ ი ს ყ მ ა ს, ლამისყანელს მჭედლისშვილს ს ი -
ხ ა რ უ ლ ს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ თქვენს სიმაღლეს, რომ წრეული (sic)
თიბათვეში ერთ[ი] ხარი გამამიშვა [ა რ ჭ ე ვ ა ნ მ ა] * გუთნიდა-
მა და გუთანიც ჩამიშალა, და არცა რა მახვნევიანა. და ექვსი კოდი
პური კიდევ ჩემის ხელით მიმირთმევიანა. და ახლა კიდევ ს ა ა მ
ფ ი ც ხ ლ ა უ რ ი დამაყენ[ა] იასაულათა. ოცდაერთს კოდს ახლა
მთხოვს და იასაული შინ მიდგას. მე დანაშაული არა მაქვს. რა.

ამას გვედრებით, რომ შეძლებით მამსახუროს. ღმერთი გაგი-
მარჯვებთ. ერთი უმამულო კაცი გახლავარ, ღმერთი შვილებს გილ-
ღეგრძელებთ, ამის წყალობა მაღირსეთ.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი გ ი ბ ძ ა ნ ე ბ ა რ ჭ ე ვ ა ნ !
ამ არზით ეს კაცი რომ ასე გიჩივის, კვლავაც მრავალჯერ უჩივლიან.

¹ ისაყიდაშვილი.

² აღდგენა ჩენია.

და მოსაკრეფი ვენახი წამართვა და მეც ავად მომეპყრა; იმისმა მსახურმა კინალამ შიგ კმლით დამკაფა და კელიდამ სისხლი მადინა.

მეორეს კვირას ი ა ს ე ფ ა ვ ლ ე ნ ი ს შ ვ ი ლ ი გამოვიდა და ჩემი დეკანოზი მომიგზავნა, რომ ჩემი ყმა და მამული არისო და უბრალოდ ნურვის აწუხებო. ამაზედ ლაპარაკი მოგვივიდა და ი[ა]სე წარვიდა.

მერმე, ნოემბერში, თეიმურაზ ფავლენისშვილი მომიხდა შინ უშვერისა და სხვას რიგით ლანძღვით; ავად მომეპყრა ამანაც. კიდეც ეკლესიის მამულისათვის, რომლისა განაჩენი კელში მიპყრია.

ჩემის კაცისაგან ერთი ცხენი ვიყიდე ცამეტ მინალთუნათ. ერთი წელიწადი შინ მყვანდა. ის ჩემი კაცი ფავლენისშვილის კაცებმა შეაგულიანეს, შინ ღამე შემომიხლუნეს, მოაპარვინეს და კახეთში გააქციეს.

მას უკან ის ჩემი კაცი ისევ მოვიდა. დეკანოზი და ერთი სხვა კაცი მიუგზავნე, ჩემი ცხენი ვსთხოვე. არც ცხენი მომცა და არც თეთრი და წინააღმდეგი სიტყვებიც შენოეთვალა. მ[ე]ც სამართლამდინ დავეხსენ. ამ ჩემის კაცის მიწა მოვახუნევიანე სანახევროთ; და არც ეს დამანება, წაეყვანა შუალამისას ფავლენისშვილის კაცი და დაეთესა.

შევიტყე, ჩემი ბიჭი გაუგზავნე და ავად მოპყრობოდა. შევიტყე ბიჭის ავად მოპყრობა, მეც გაველ და მშვიდობიანის სიტყვით ველაპარაკე. არც ისმინა და უშვერის სიტყვითაც გამლანძლა. ორიოდ ჯოხი შემოვკარ, გამომეცალე-მეთქი, არც გამომეცალა, კელი მკრა და კიდეც დამჩხა.

ახლა ამ მოწყალეებს ვითხოვ, რომ სამართალში გაგვალაპარაკოთ, ან ფავლენიანი რას შემართლებოდნენ და ან ის ჩემი კაცი. ჩემი დანაშაულიც მოიკითხეთ და იმათიც. და თუ ამისი მოწყალეობა არ დამემართება, ჩემი იქ გაძლება არას გზით არ შეიძლება. ნოემბერს 28, წელსა ჩღაჲ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ბ ე რ ძ ნ ი შ ვ ი ლ ო ნ ი ნ ი ა ვ! მერე ამ არზით ნიქოზელი ფანველიშვილებს და იმათ კაცს და ერთს თავის ყმას ამ არზით ასე რომ უჩივის, ეგენი აქ კარზე სამართალში უნდა მოიყვანო და რაც დ ა ვ ი თ ნ ი ქ ო ზ ლ ი ს დანარჩომი წიგნები ფანველიშვილს წაეღოს, ეგ უკლებლად აქ ჩამოათიანე. ამას სუ დაავიანებ ეს ასე აღასრულე. დეკემბერს ია, ქორონიკონს უოგდღესასწაულებს წინ უნდა ჩამოიყვანო.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს. ერეკლე.

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 484. დედანი. ქალაღი. 20×16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ვართა შენში მყოფს იოსებ მლუღლის ძმას აბრამს მომცეს.

ყოვლად მოწყალე კელმწიფევე, ამას წინათ მოვალეებმა შემაწუხეს და თქვენს უმაღლესობას მოვმართე. თქვენის უმაღლესობისაგან ოქმი მებოძა, რომ სანამდინ [ძმა] მოუვიდოდეს, ნურავინ რასა სთხოვთო და დააცადეთო. ახლა ჩემმა მოვალეებმა იასაული დამაყენეს და თეთრსა მთხოვენ. თქვენის უმაღლესობისაგან ჩემის ამის ჭამაგირის ბარათი მებოძა და იქიღამაც არა მებოძა რა, ის ბარათიც ისევე მაქვს.

ამ მოწყალეობას ვიხოვ თქვენის უმაღლესობისაგან, რომ ერთის მტკიცე ოქმის წყალობა მიყოთ, რომ სანამ ჩემი ძმა აქ გიახლებოდესთ და ან მე შევძლებდე მიცემასა, დამაცალონ. ღმერთსა ვფიცავ და თქვენს მზესა, რომ დიდად ნაილაჯი გახლავარ, თორემ არც იმათ ვალაპარაკებ და არც თქვენ გაწყენ თავსა. დეკემბერს იგ, ქორონიკონს უოგ.

თაში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ვინც ამისი მოვალენი ხართ ვინმე, მერმე ამას ასრე რომ აწუხებთ და სთხოვთ, თუ იცით. რომ აქვს რამე და თქვენის ვალის გარდახდა შეუძლიან, ის სახელდობრივ ჩვენ მოგვახსენეთ და პასუხს ჩვენ მოვაცემინებთ. და თუ არა აქვს რა, მაშ რას უზამთ, რომ არ და[ა]ც[ა]ლოთ. სანამ ამისი ძმა მოვიდოდეს, მანამდინ უნდა დააცალოთ. ამას ერთი ამგვარი სხვა ოქმიცა აქვს ჩვენგან ბოძებული. ნურავინ აწუხებთ, თორემ თუ კიდევ მოგვხსენდა, იცოდეთ დიდად გიწყენთ.

ვინცავინ მოვალე[ე]ბი ხართ, ყველამ უნდა და[ა]ცალოთ, სანამ ძმა მოვიდოდეს. დეკემბერს ით, ქორონიკონს უოგ.

თუ შეეძლოს, მოღით ჩვენთან, გამოაცხადეთ და მაშინ ჩვენ მოვაცემინებთ; თუ არადა, ნულარავინ შეაწუხებთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკომბს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

1+ და არც.

711. არჯა გოგიბაძის ნაშრომების თაობაზე

არაქვე 11-ის ოპიტი

1785 წ. 22 დეკემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 837. დედანი. ქალაღი. 21X10,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნაშარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს გოგიბაძე-დაშვილს ნიკოლოზს და დავითს.

მოგესხენებათ, თუ აზნაურშიღს ყმა არა ჰყავს, იმას გლეხის კაცის სათხოვარი არ ეთხოება; უყმო კაცი გახლავართ და გლეხის კაცის გასაღებსა და ბეგარაში გვრევედნენ. უმაღლესობას მოვახსენეთ და ოქმი გვებოძა: ესენი გლეხკაცებთან სათხოვარსა და ბეგარაში არ გაერევიანო.

ახლა მამუკა თარხნის შვილმა და ჯავახის-წვილის ყმებმა რუსები ჩამოგვიყენეს. ხანდაკელთ ჯავახისშიღლის ყმებს სამი ურემი აწერიათ, სამი ურემი თივა უნდა ჩამოიტანონ მცხეთას, და ერთს ურემს ჩვენა გვთხოვენ.

ჩემო ხელმწიფევ, თუ ერთი ჩვენი ამხანაგი უყმო აზნაურშიღი სწევს ბეგარასა, ჩვენი თავიც თქვენის ჭირის სანაცვლო იქმნას. თუ არადა, წყალობას ვითხოვთ, არც ჩვენ გაგვრიონ ბეგარაში, ღმერთი გაგიმარჯვებს. დეკემბერს კ, ქორონიკონს უოგ.

თემი

ქ. ჩვენი ბძანება არის თარხნიშიღლო მამუკავ! მერე ამ გოგიბაძე-დაშვილებს ჩვენი ოქმი აქვსთ. ის ოქმი გაუშინჯეთ და, როგორც იმაში ეწეროს, ისე უნდა აღასრულოთ. თუ ყმა არა ჰყავს, უყმოს აზნაურს ხარჯი არ გამოერთმევა. დეკემბერს კბ, ქორონიკონს უოგ.

ბჯვდი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, არაქვე.

712. არჯა პაპუა საგინაშვილისა ყმა-მამულის განყიდვის თაობაზე

არაქვე 11-ის ოპიტი

1790 წ. 2 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8434. ჰირი. ქალაღი. მხედრული. საბუთის მეორე ჰირი დატულია ამავე ფონდში 8432 ნომრით; აგრეთვე, ცსა. ფონდი 1450. დავთ. № 12. საბუთი № 90.

ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჭირი მათს მიწა-მტვერს საგინაშვილს ბოქოულთხუცეს პაპუას მოსცეს.

დოლენჯიშვილი იოანე თქვენი ქირის სანაცვლო
რომ შეიქნა, რაც ყმა და მამული დარჩა, ან თქვენი წყალობა ან
თავისი სამკვიდრო, სრულობით თქვენ მოგართვათ. ორმოცდაათი
ოქტომბერი ვალი დარჩა და ორი ქალი, ერთი ამილახორის შვილის ნათ-
ხოვნია და ჯერ უქორწინოა და მეორე ძიძმას ჰყავს. ამ ვალისა და
ობლებსათვის იმისი ყმა და მამული მე მომბარეთ ოქმითა. თქვე-
ნი ბძანება მაქვს: ყმა და მამული უნდა გავყიდო, იმის ვალსა და
ობლებს გზა მივცე.

ერთი თავისი ნასყიდის ყმის გასყიდვა მოვინდომე, კობია-
შვილი 'ინია წამომეკიდა, იმისის მიზეზით არავინ იყიდა;
ერთი კომლი იმისი სამკვიდრო ეფთვიმე წინამძღვარს მივყიდე
მარაქაშვილი, გლახა ციციშვილის სახლობამ თა-
ვისი სიძე ამილახორ ციციშვილი წამომადავა. ამისი
გვარი ჩემი ნასყიდიო.

მანამდის იოანე ცოცხალი გახლდათ, არავინ ედავა და ვერ-
ცა ვის რა გაუტანია. ახლა მკედარმა რა პასუხი გასცეს და ან მე რა
ვიცი იმისი ყმისა და მამულისა. მიცვალებულნიც დაუმარხავნი
არიან და ობლებიც ისე გახლავან.

წყალობას ვითხოვთ, როგორც გიბძანებით, ისე აღუსრულდეს.
ვალიც ცალკე აწუხებსთ. დეკემბერს ლა, ქორონიკონს უოგ.

თავში

ჩუენი ბძანება არის ბოქოულთხუცესო პაპუაე. მერმე კურთხე-
ულის დოლენჯიშვილის იოანეს ყმა და მამული, რაც დარჩა. იმაზე
სიტყვა არავისა აქვს და ვერც არავინ ხმას ამოიღებს. თუ სიტყვა
ჰქონდა ვისმე, იმის სიცოცხლეში უნდა ედავნათ. ახლა მიცვალე-
ბულს ველარავინ ედავება.

გლახა ციციშვილი ვის ჰქვიან და ან ვინ არის? თუ
მართლა იმისია, მაინც ჩემი იქნება; თუ იოანესია და მაინც იმისი
ვარისი მე ვარ. მე შენთვის ნება და ბძანება მომიცია, რომ, რო-
გორც ამას წინათ გვებძანებინოს და ჩვენი ოქმი გეჭიროს, ისე უნდა
აღსრულდეს.

ვისაც უნდოდეს იმისი ყმა და მამული, იყიდოს; ხათრიჯამნი
იყვენენ, რომ იმათი მოდავე არავინ იქნება. ილაყებებს, ვინც იმაზე
ხმას ამოიღებს, შენთვის იმისი ვარისობა გვიბოძებია; შენ, იმისი
ყმა და მამული ვინც მოინდომოს, მიჰყიდე და იმის ვალსა და ობ-
ლებს გზა მიეცე.

და ვისაც სიტყვა და საღაო ჰქონდეს, ჩვენ გველაპარაკენ და პასუხს ჩვენ მივსცემთ. იანერის ბ, ქორონიკონს უოდ. აღბათ, რომ ეს ასე უნდა იქნას.

713. არზა გიორგი წმინდანისა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 1 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14242. დედანი. ქალაღი. 34,3X15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი რევაზ მოურავის ყმას წმინდანისა გიორგის მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ: პირველათ რომ სოღალულს აშენებდით, მაშინ სასახლე სხვას კაცზედ¹ მქონდა გაცლილი. ქაიხოსრო მღივანბეგის ყმა მოვიდა, იმ კაც[ს] შამძალა, რაც იმას მიწა მოეცა, იმღონი მიწა მომცა და ქვევრი კიღე სართათ. ქვევრს დაეხარბდი, სასახლე გამოვართვი და მივეც. ეს ექვსი წელიწადი არის ვენახათ ვაშენებ. ოთხი მმა ცოლშვილით შიგ ჩავიხოცენით. ოროლი მოჯამაგირე არ გამომიღევი, რაც რამ მებადა, მოჯამაგირეს ვაძლივე.

ახლა მოსულა და თქვენთვის მოუხსენებია, ობლობით მბრიყობსო და მამულს მართმევსო; ოქმი აულია და მამულზედ ხელი ამიმართლეს². სამართალი მალირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. თებერელის კა, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო ამ არზის პატრონი ამ არზით ასე რომ ჩივის, ღმრთის წინაშე სწორე სამართალი მიეცი, რომ უსამართლოება არა მოხდეს რა. მარტის ა, ქორონიკონს უოდ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს. დავით მიქმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

714. არზა შანუე მილახვრისა ჯამაგირის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 4 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2093. დედანი. ქალაღი. 19,3X13,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მილახორს შანუეს.

¹ კაცზედ. ² სამა.

ქ. მოგეხსენებათ, როცა თქვენი მოწყალეობა არ დამემართებ[ა], ის დღე ჩემთვის დღე არ არის. ცოლ-შვილი შესანახავი მყავს, შიშველ-ტიტველი გახლავარ, გევედრები, როცა ჩემს ამხანაგებს თქვენი მოწყალეობა დაემართოს, მეც მოწყალეობა დამემართოს; თუ რომ ჩემს ამხანაგებს არ მიეცემა ჯამაგირი, არც მე გაწყენ თავს. მარტის დ, ქორონიკონს უოდ.

როცა იქნება, მეც მებოძოს, და [ა]ნ ჩემს ამხანაგს მიეცეს.

თავში

ქ. ჩვენი კარის მოხელენო! ამ შანშე მილახვარს წელიწადში ჯამაგირათ თხუთმეტი თუმნისა გაუჩინეთ. ამას ყოველწლივ გაურჩეგბდეთ და მოსცემდეთ. აღიწერა მარტის იზ, ქორონიკონს უოდ.

ამის ნახევარი იქნება ზ ჭ (შვიდი თუმანი და ხუთი მინალთუნი), ამას ყოველთვის თქვენ მოსცემდეთ. ჩინსი და ნალდი მიგვიცია ნახევრის და ნახევარი ისი.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

715. არზა დავით-გარეჯის წინამძღვარ თეოდოსისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოპიით

1786 წ. 13 მარტი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2214. პარი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან უმაღლესისა და ყოვლად მოწყალის კელმწიფის კირი მომცეს დავით-გარეჯის წინამძღვარს თეოდოსის.

ვანთას რაც მონასტრის შეწირულობა გახლავსთ, ან ძველთ მეფეთაგან და ან ახალი განაჩენები არის, აქა მაქვს. ამ წყალობასა და ოქმს ვითხოვ თქვენის უმაღლესობისაგან, ისინი დამნებდეს, რომ კაცნი მყვანან მომზადებულნი, რომ იქ დაეასახლო. ოქმი ლუარსაბ თარხანზედ მიბოძეთ. მარტის იზ, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ლუარსაბ თარხანო! მერე რაც ვანთას დავითგარეჯის მონასტრის შეწირული მამულები იყოს, ყველა გაურჩიე და მოაბარე, კაცნი ჰყავს დასასახლებელი. აღიწერა

მარტის იზ, ქორონიკონს უოდ. ერეკლე

1786 წ. 17 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 6693. დედანი. დაზიანებული. ქალაქი. 22,6×15 სმ. მხედრული. აქა-იქ თითო წერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მეღვი-
ნეთხუციისუვილს თომასა და პაატას.

[ჩვე]ნს მოწყა[ლე] კელმწიფეს ამას მოვახსენებთ:

ქ. თქვენჯან რო[შ] ყმისა და მამულის წყალობა დაგვემართა, ჩვენი თანგამოყოლილის კაცებისაც ასე წყალობის იმედი გვებძანა: თქვენ იქავ წედისის გარშემო [ბეი]თალმანი მამული მოქებნე-
ცო და იმათთვისაც წყალობა დაგვემართებათო.

ჩვენ ეს მოხსენება იმან გაგვაბედვინა, რომელიც ერთი-ორი თანგამოყოლილი კაცი გვყავს, თავის შესათარებელი ადგილი არა აქვს და ამისთვის ქვეყნის სამსახურსაც აკლიან და ჩვენიც ურგე-
ზელნი არიან.

კიდისთავის [გ]არეშემო თქვენი [სა]ხასო ბეითალმანი მამულები არის, [რ]ომ იქაურის მემკვიდრეს მოთაბარისა კაცისა-
გან ვიცით.

ამას გვევდრებით, რომ იმ გამოყოლილის კაცებისათვისაც ერ-
თი საკომლო მამულის წყალობა დაგვემართოს და ბინა მიეცესთ. რომ ან თქვენს საქვეყნოს ხარჯში არ გამოაყლდნ და ჩვენც გვარ-
გონ რამე.

წედელეზიც ხომ თავეთს მამულს ველარ უდგებთან. და ამ დრო-
ებში ისინიც იმათ შემოჯახვიოთ, რომ არსად დაგვეფანტნენ.

ამ მოწყალებას ვითხოვთ. ფებერელის კა, ქორონიკონს უოდ.

თავში

[ხიდის]თავს ჩვენის ყმების [ეგ] ერთი მთელი საკომლო მი-
წ[ა რომ უპ]ოვნია, ჩვენ ეს მოხსენება გაუგონეთ [და] ერთის მთე-
ლის საკომლოს ბეითალმანის მიწის წყალობა [გვიბრძანებია]...
რაც ხიდისთავს ჩვენის ყმების ატენელების ბეითალმანი მიწები
არ[ი]ს, ხიდისთავის მამასახ[ლისო] ... მთელი ზომით გაურჩიეთ და
მოაბარეთ.

ეს ასე აღასრულეთ, როგორც გვიბძანებია. აღიწერა მარტის
იზ, ქორონიკონს უოდ.

ორმოცდაათი დღიური უნდა მოუზმომთ და ზომით მისცეთ.

ბეჭედი: ქნარს მიემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცეხულს.
ერეკლე.

717. არზა ბაგურ ბაგურიშვილისა უმის თაოგაზა

არეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 18 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2722. დედანი. ქალაღი. 21X12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მეფის ძის ვახტანგის კირი მოსცეს მათს ყმას ბებურიშვილს ბებურს.

ქ. ამას მოვასხენებ მათ სიმალღეს: ერთი პატარა ბიჭი გავზარდე, ორმოცი წელიწადი არის ჩემთან არის. თუ გახსოვთ, ანაგას თქვენთან ავთანდილმელიქიშვილი მედავა. თქვენ გვიბძანეთ: ნუ სდაობთ, კაცი ჩემიაო.

მე მოვასხენე: რადგან თქვენ გეპრჩანებათ და თქვენი ყმა ყოფილა, თუნდა ასი წელიწადი ჩემთან ყოფილიყოს, მეც თქვენი ყმა ვარ-მეთქი, თქვენ დაგიომევიო.

მერე ოქმი მიბოძეთ: ეს კაცი შენ გეპრჩებოდეს, ამ კაცს ნურავის დაანებებთო. ახლა იასაული დაგიყენებიათ, აპყარეთ, ახლავ ევთანდილს მიაბარეთო. ავთანდილს საქმე არა აქვს რა.

ოქმის წყალობას ვითხოვ: იასაული დაგვეხსნას და მე და ავთანდილი გვადავეთ. მარტის იმ, ქორონიკონს უოღ.

თავში

ქ. ბატონიშვილი ვახტანგ გიბძანებ ამ არზის პატრონო! მერე ამ ევთანდილ მიმბაშს ამ კაცზე ჩვენ აღარას ვედავებით. და თუ შენ სიტყვა გაქვს რამე, მის უმალღესობას ბატონს მამაჩვენს მოახსენე. მარტის იმ, ქორონიკონს უოღ.

ბეჭედი: ლომად იუღას ბაკეთად ვახტანგ ირავლის ნაკვეთად.

718. არზა ეღენე ბაგურიშვილისა უმის თაოგაზა

ღარაჯან დედოფლის ოქმით

1780 წ. 24 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1395. დედანი. ქალაღი. 21,9X11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან კელმწიფევე დედოფლის კირი მოსცეს საცოღავათ სულღგმულს ომან ბებურიშვილის ქვრივს ეღენეს.

ჩემო კელმწიფე! ჩემი დამხობა და დაქცევა თქვენც მოგხსენდათ. ასევე დაიქცევა თქვენი ორგული, როგორათაცა ჩემი ორი უფროსი შვილი დაიღუპა.

თ ე ი მ უ რ ა ზ მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ს უჩივლია თქვენთან. ოქმი და იასაული ვიბოძებიათ, კაცი აუყარეო. აქამდინ სად იყო, რომ არ მოგახსენათ, ოცდათვრამეტი წელიწადია აქა გხლებიათ, მაგ თეიმურაზ მდივანბეგს რომ ამ ჩემის მაზლის ბებურისათვის ყმა მიუყიდნია, ესეც მაშინ აყრილა და აქ თავის განაყოფებთან ჩამოსულა. მას აქეთ აქ არის უს კაცი.

ჩემო კელმწიფე, მასუკან კიდევ გაიყარნენ ეს ჩემი მაზლი და ამისი ძმა. ეს კაცი ჩვენ გვერგო. შენს მზესა ვფიცავ და შენს შვილებს, რომ თექვსმეტი წელიწადია ჩვენი გაყრა; და ოცდათვრამეტი წელიწადია აქ მოსულა ეს კაცი.

ახლა, დროს შემოგდებით, უდავნია და მოუხსენებია. აქამდინ რატომ არ ედავათ იმ თქვენს ყმას ან ამ საცოლავს ჩემს შვილებს; სამს იანვარს დაიღუპნენ, აქამდინ რას ელოდა.

ეს ერთი ობოლი დამრჩომია, ამასაც რომ ამისთანას დროს აუტყდეს რამ, რალა ვქნა. ერთი ხომ ცოცხალი გახლავსთ, ეგება! თქვენის დოვლათით ქრისტიანობა ელირსოს, დააცალეთ, რას მოგახსენებთ ის ყმარწვილი.

გევედრები, უსამართლოთ არ წამერთოს. მარტის იბ, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბძანებ. მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ვინც ამისი იასაული იყოთ, ამას სამართლამდინ უნდა დააცალოთ და სამართალში როცა ილაპარაკებენ, ქეშმარიტებით სამართალში რომლისაც შეიქნება, იმას დარეჯან. მარტის კდ, ქორონიკონს უოდ.

ბეპედი: დედოფალი დარეჯან.

719. არჯა ღავით-გარეჯის წინამძღვარ თაოლოსისა ამის თაოზაზი
პრეალე II-ის ოქმით

1788 წ. 27 მარტი

ტსსა. ფ. 1449. საბუთი № 2491. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ჩვენი ვემწიფის მეფის პირი მოსცეს მათს მარადის მლოცველს დავით-გარეჯის წინამძღვარს თეოდოსის.

1 აგება.

ზიარს ერთი საკომლო რამაზ მდივანბეგმა შე-
მოსწირა მონასტერს და იმაზედ ერთი კაცი გვისახლობს; და როსკა
ზერები პურის სათხოვნელად ჩავლენ, რაც შეუთლიან, მსახურებთ.
ახლა ზა [ა] ლ ზურაბის შვილი ართმევს, რაც გამოსაღები
იქნება, — ან სარუსთა და ან სალეკოა, ჩემს დავთარზედ სწერიხარო.

ჩემო ექმწიფევ, ოტიას და რამაზს სხვა ყმაცა ყავს იქა. თუ
რსიც იმის დავთარზედ სწერია, თქვენის ჰირის სანაცლო იყოს. თუ
არადა, რას ემართლება, ისინი კი არასა თხოვენ, მაგას რა საქმე აქვს.
რომ აწუხებს. ღმერთი გადღეგრძელებს, ერთი ოქმი უბოძეთ, რომ
ეს კაცი არ დაგვეკარგოს. მარტს კზ, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ზა [ა] ლ ზურაბის შვილო! მერმე ამის
მალალ ღირსებას წინამძღვარს რომ არზით მოუხსენებია, რადგან
ეს კაცი ამათი მონასტრის ყმა [ა] რის, შენს ყმასთან ამას ხარჯი რათ
უნდა გამოართო, თავის ყმას ამათ უნდა გამოართონ. შენ ამათ ყმას-
თან საქმე არა გაქვს. არც დავთარზედ ჩვენი მოხელენი შენს ყმას-
თან გარევენ, ასე იცოდე. თუ რომ ამაში რამ სიტყვა გაქვს, მოგვახ-
სენე. თუ სიტყვა არა გაქვს რა, ნუ ილაპარაკებ. მარტის კზ, ქორო-
ნიკონს უოდ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით შიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

720. არზა ოთიაშვილებისა ყმოჯის თაოგაზე ერაკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 4 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 49. საბუთი № 88. პირი. ქალაღი.
შხედრული. ოქმის ქორონიკონი მდღარი უნდა იყოს.

[57] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიერის ხელმწიფის ძის
გიორგის ჰირი მოსცეს ოთიაშვილებს ბერსა და
პეტრესა.

ჩემი ძმები თქვენის ჰირის სანაცლო შეიქნენ. მე ჩემის უთათუ-
რობითა, უღონობითა ვერ გიახელ, ჩემი საჩივარი ვერ მოგახსენე.
თიაშვითს რომ გახლდით, მამუკა თარზნიშვილმა
თიანეთის მოურავზე მიგვყიდა. ახლა საცოდავმა ჩემ [მ] ა ძმებმა
რომ შეიტყვეს ჩვენი გაყიდვა, მეფე [ე] ბის წიგნი ქონდათ წყალო-

ბისა, თქვენ წინაშე მოგართვეს; რომ გაშინჯეთ, შენი ჭირიშე, თქვენ წყალობა გვიყავით, ხელი ა[ა]ღებინეთ. ოქმი გვიბოძეთ, თქვენ მეტსა ხელი არავის ქონდა ჩვენთან.

ამის მიზეზისათვის თიანეთის მოურავმაც აგვიჩემა, რატომ ჩემი [V] ყმანი არ შეიქენითო, აღარც მოურავმა თიანეთს აღარ დაგვყენა, იქილამ ავიყარენით, ჩვენს მამულზედ გიახელით, მაგრამ ჩვენს¹ მამულზედ ველარ დავდეგით, რომ ვერანა იყო; ეკლესი[ი]ს მამულზედ მივედით, კ ა ვ თ ი ს ხ ე ვ ს ხ ი ზ ნ ა თ დ ა ვ დ ე გ ი თ .

ახლა ძმები რომ გაყრილან, მ ა [მ] უ კ ა და ზ უ რ ა ბ ა რომ გაყრილან, ჩვენც გაუყრივართ². ჩვენ ზურაბას ვრგებთ. კიდეც დაუვირავებთ³ თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ს ო ლ ო მ ო ნ ი ს ა თ ვ ი ს თ ო თ ხ მ ე ტ თ უ მ ნ ა თ .

ამის სამართალი დაგვმართეთ. ერთის ოქმის მოწყალება გვიყავით, რომ ჩემთან საქმე არა ქონდესთ რა. ერთს კაცს მიგვებარეთ, რომ იმათ ძალა აღარ დაგვატანონ, რაც შეგვეძლოს, თქვენ გემსახურნეთ. მარტის კი, ქორონიკონს უოდ.

თავში

უფალო არხიმანდრიტო ა თ ა ნ ა ს ე ! მერე ეს კაცი შენთვის მოგვიბარებია. შენ კარგათ თვალყური უნდა მიუგდო. და მამუკ[ა]ს, ზურაბს თარხნიშვილს თუ რამ სიტყვა აქვს, სამართალში ილაპარაკონ. თუ არადა, ამ კაც[ს] ნუ აწუნებენ. დაეხსნას. აპრილის დ.

ქორონიკონს უოე.

გიორგი

721. არზა იოანე მუხრანაბაშონის შვილისა სახლის თაოგაჯი ერეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 14 აპრილი

ცსა. პ. კ ა რ ბ ე ლ ა შ ვ ი ლ ი ს პ ი რ ა დ ი ფ ო ნ დ ი . 1461. რეეული № 3. საბუთი № 48. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[30] ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ჯელმწიფის ქირი მათს მონას მუხრანბატონის შვილს იოანეს მოსცეს.

მათს უმაღლესობას ამას მოვახსენებ. თუმცა ჩემი საჩივარი და ჩემის ცხოვრების წარსამართებელნი საქმენი და საჩივარი ბევრი მქონან, მაგრა თავის წყენას ვინ გაბედავს. მარტო ამაზე გვედრებით, რომ ეს საჩივარი მოიხსენოთ და ჩემი წილი ქოხი სამართლით

¹ ჩვენზედ. ² მე. ³ დაუვირავე ებიანთ.

მე მიბოძეთ და მაგას — თავისი. ბარგი კარში მიყრია. ნება გაქვსთ, იასაულზე ბძანეთ, კალატოზი და ქეთხუდა, რომელიც გენებოსთ, მიიყვანონ და გავვიყონ.

და თუ ერთმანეთში სიტყვა გვაქვს ან ხარჯი და ქირა, იმას თქვენი ნაბოძები შუაკაცნი გვიანგარიშებენ. მე რომ ბარგი გამო- მიყარა და კლიტე[ე]ბი დამიმტვრია და თავისი ბარგი შიგ შეიტანა და ჩემი ბარგი გამოყარა, იმას აღარ უჩივი. ჩემს წილ სახლებს ვთხოვ, თუ მიბოძებთ. მე ამისთანა ზაბუთასთან (sic) ვერ დავდგე- ბი, რომ, როცა ხუმ (sic) მო[უ]აროს, ბარგი¹ კარში გამიყაროს. ცოლისა და შვილის რა საძაგელის სიტყვით ლანძღვას კი არ უჩივი და არც ჩემ აქა-იქ მიმოავლაში მოყი[ვ]ნებასა, ამიტომ რომ დავი- დუმებ, იმან ის უნდა ქნას და მე ასე.

ბოლოს ეს არის ჩემი მოხსენება: მე ჩემი წილი მიბოძე და იმას თავისი, თორემ შფოთი არ გამოგველევა და მოსამართლე მოვალე შეიქნება. ახლა ნება სამართლისა აღსრულდეს. მარტის 13, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ეშვიკლათ თ ა მ ა ზ. მერე ამაზედ ერთი იასაული მიეც და კალატოზების უსტაბაში და რამდენიმე ქეთხუდა, რომელმაც სახლის დაფასება და ან გაყოფა იცოდეს, ისინი მიიყვანონ და ამათ სახლები გაუყონ. იმას თავისი წილი დაანებონ და იმას თავისი. ეს ასე გაარიგოს. აპრილის იდ, ქორონიკონს უოდ. ერეკლე

722. არჯა იასე სახვარელიძისა მიცვალაჯულთა წირვის თაობაზე
არქავე II-ის ოქმით

1766 წ. 18 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5282. დედანი. ქაღალდი. 22,2x13 სმ. მხედ- რული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს თქვენის ნე- კის ნასისხლს ს ა ყ უ ა რ ე ლ ი ძ ე ს ი ა ს ე ს.

ამას მოვახსენებთ: ჩემი საწყალი ძმანი მანამ ცოცხალნი გახლ- დენ, ცხენის ზურგზედ ეკრნენ და თქვენს სამსახურს სწევდენ; და რაც ღმერთრესაგან მამულები გუქონდა მოცემული, ისინიც ჩამო-

¹ ბაგირი.

გვართვის: და აქ თქვენს სამსახურში ხუთმეტი თუმანი ვალი გუაქუს დადებული, თავს გუაძეს. ახლა ორნი ჩემნი უფროსნი ძმანი, თქვენი მოსამსახურენი, თქვენის ჭირის სანაცლონი გამიხდენ — შიოშ და მალხაზ ზერთს კვირაზედ; ერთი, მესამე, თქვენს კარზედ დამისნულდა, მკუდარი გახლიათ ეგეცა. დავრჩი ერთი, ვალისაგან გავსილი, ამოწყვეტისაგან დავსილი. და ურბნელმა მლუდელი დამიჭირა: თუ ამთენს ნიშანსა და წასახურავს არ მამართმევს, ნუ უწირავო.

ღმერთი ჩემს თავსაც ჭირის სანაცლო გაგიხდის. ებრძანოს ურბნელს, რომ მლუდელი დამანებოს. და მრავალი მკუდარი დაგიმარხავთ, ამთენი მოწყალეა აღირსოთ იმ მკუდრებსა, რომ ერთი წირვა უყოთ. თქვენს დღეგრძელობას შეემატოს იმათი სულის მოხსენება და ჩემისთანა შეუწყენელის შეწყენა, მოწყალეო კელმწიფევე, ორნივე დაუმარხავნი გახლიან, ზეზედ მიყრიან, თუ თქვენი ბრძანება და მოწყალეა არ შეგვეწყევა. აპრილის 8, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ყოვლად სამღვდლო უფალო ურბნელო იუსტინე, ამ არზის პატრონი ასრე რომ ჩივის, ხომ იცი, რომ ეს ერთი საწყალი და ხიზანი კაცი არის. მას რაც შეეძლოს, თავისის შეძლებით იმსახურე, მეტათ ნულარ შეაწუხებ. და იმ მღვდელს ნება მიეცე, რომ უწიროს ამის მიცვალებულებს. საბრალო კაცი არის, შენცე ხომ კ[ა]რგათ იცი ამისი შეძლება. აპრილის 18, ქორონიკონს უოდ.

ბეველი: ქნარს მიემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

723. არზა მოსანი და ხოსროსი საპართლის მიცაჲაჲ

არეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 27 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8693. დედანი. ქალაღი. 30,7×14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია მძიმე, ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ლილოზე მსახლობელს თქვენს ნათლულებს მოსეს და ხოსროს.

მერე ამას მოვახსენებთ: ოსეთში ჩვენ ბიძაშვილები გვყავს

¹ მიუეც.

და ჯაჭვიშვილმა ელიზბარმა ამოგვიწყვიტა, — შვიდი მოკლა და ოთხი დაატყვევა; და ჩენი ციხეც კელთ უჭირავს.

ქ. ამ დავაზე ჩვენ და ჩემი სახლის კაცი მიუხედით იმათ, ერთი კაცი მოუკალით და ერთი სხვა ციხე წავართვით და ის იმათი ციხე ჩვენ გვიჭირავს და ჩენი ოთხმოცი კაცი დღეს შიგ არიან. მარტო ჩვენ კი არ გახლავართ, ჩენი გვარის კაცი ოთხმოცი კომლნი არიან.

ქ. ამაზე ჯაჭვიშვილი ელიზბარ ამილახვარს შეხვეწნოდა და ამილახვარს თქვენთვის წიგნი ეახლებინა და თქვენ გვიბძანეთ, ჯაჭვიშვილი ასე გიჩივისთო. ჩვენც არზა მოგართვით და ამილახვარზე ოქმი გვიბოძეთ: ამილახვარო, სამართალი შენ უყავო; და თუ მანდ ვერ გაარიგო, ჩვენს სამართალში გამოგზავნეო; ან არა, იმ ზეობის კაცი დაისხან და იმათს სამართალს დასჯერდენო. არც ერთს სამართალში არ მოგვყვა და ჩვენ კი ყველას სამართლის ყაბული გვაქვს.

ქ. ახლა ჯაჭვიშვილს კიდევ თქვენთვის არზა უახლებია.

ჩენი მოხსენება ეს არის: ბორტიშვილი იმისი ბატონია, იმან სამართალი გვიყოს და გადაგვიწყვიტოს, ჩვენ ყაბული გვაქვს. თუნდა იმა ზეობაში ვისს სამართალში გაგვიწვევს, მივეყვებით და იმათს სამართალს დავჯერდებით; თუნდა თქვენსა და ამილახვრის სამართალში მოგვყვეს.

ქ. მოუხსენებია, ქცილვანში გემტრობსო. ჩვენ კეხვის ქვეით არცარა გვიმტერებია და არცარას უმტერებთ. ახლა თუ სამართალი არა მოგვცა რა, კეხვის ზეით კიდევ უმტერებთ და არც მოვეშვებით; ან იმათ ამოვწყვეტთ და ან ჩვენ ამოვწყდებით. ოთხმოცი კომლი ჩენი სახლის კაცი იქ ახლოს დგანან, ამ სისხლს როდის შეარჩენენ. მაისის კე, ქორონიკონს უოლ.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის მაჩაბელო ბარძიმ და ხუთასის-თაო ზაზავ! მერე ამ არზით ხოსროს ასე რომ მოუხსენებია, ეს რიგიანი მოხსენება არის. რომელსაც სამართალში ელიზბარას უნდოდეს, იმ სამართალში მიჰყვეს და ელაპარაკოს. და თუ სამართალში არ გაუხსწორდება მოსესა და ხოსროს, ჩვენ ამათ[თ]ვის ყადალა გვიქნია, კეხვის ქვეით ესენი ელიზბარას ვერას უმტერებენ. და კეხვის ზეით თუ მტერობა უნდათ, უმტერონ. მაისის კე, ქორონიკონს უოლ.

ბუკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეჟედ ცხებულს, ერეკლე.

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 500. დედანი. ქალაქი. 24,2x11,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს რუისელს ფ ა ნ ი ა შ ვ ი ლ ს ს ო ლ ო მ ა ნ დ ი ა კ ე ა ნ ს.

მერმე ამას გევედრები: დიად, მრავალჯერ მომიხსენებია ჩემის მოვალისაგან უსამართლოება, მეც ამიკლო, ჩემო კელმწიფევე, ჩემმა მოვალემ. უღელი კამბეჩი და ორი ძროხა, თორმეტი კოკა ღვინო, ერთი კმალი, ერთი ვერცხლის ქამარი და ექვსი მინალთუნი იასა-ულეებმა წამართვეს ხარჯათ; ესენი სულ მე წამართვეს, ამას გარდა ჩემს! კაცს საიასაულოში წაართვეს უღელი ხარი და ორი ძროხა, და [ა]ხლა ჩემ[მ]ა კაცმა იასაული დამაყენა და დიდათ მაწუხებს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, საუსჯულუოეთ ნუ გამხდი, ამ იასაულის წელიდამ დამიხსენ და ჩემის ძმის ტ ა რ ი ე ლ ი ს ქ ვ რ ი ვ ი და ო ბ ო ლ ი გამა[ზ]რდევინე; ღმერთი განგაძლიერებსთ და ღმერთი დარეჯან დედოფალს გიცოცხლებსთ, და თქვენის შვილების სამლოცველოთ. მეტათ უსამართლოთ ვიწვი და სამართალი მალარსეთ და მარადის თქვენი მლოცველნი გახლავართ და ვიქნებით. ივნისს იდ, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ა მ ი ლ ა ხ ვ რ ი ს შ ვ ი ლ ო მ ი ნ ბ ა შ ო ო თ ა რ ! მერე ამ არზით ფანიაშვილი ასე რომ ჩივის. ბ ა ს ი ლ ა შ ვ ი ლ ს ი ო ს ე ბ ს ამისის კაცისათვის უღელი ხარი და ორი ძროხა რომ წაურთმეგია, შენ უნდა ახლავ გამოურთვა და ამის კაცს მოაბარო. ამაზედ ამას ჩვენთან ნულარ ჩივლებ. ეს ასე გა[ა]რიგე. მთიბათვის იე, ქორონიკონს უოდ.

ამგვარი მოუკითხავ[ი] ოქმი ამ ქვრივს რატომღაც მოხდა, ის მე ვიცი, მაგრამ თუ ეს ქვრივი გამტყუნდა, გარდახდება.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დაეთ მიკმობს ძედ კახეთის მეუფე ცხებულს, ე რ ე კ ლ ე.

¹ ჩემემს.

725. არზა ნინია ვაზაპაშვილისა გამოხატვის თაობაზე

ბრძანება II-ის ოქმით

1786 წ. 10 ივნისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 52. საბუთი № 54. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[40] ღმერთმან ბედნიერი ხელმწიფის ქირი მოსცეს თელაველს ყორჩიბაშის შვილის დავითის ყმას ვაშაქაშვილს ნინიას.

მამული ბეჟანმა გამომართო ოცი წელიწადია და ზვარს დადო. და მას აქეთ ხიზნობით ვემსახურებოდით. ახლა ბეჟან და დავით რომ იყრებოდნენ, ბეჟანმა თავის საუფროსოს გულისათვის შეკომურებთან ჩამაგდო, მე უმამულოდ დავითს მიმცა [V] და ჩემი მაგიერი მამულიანი იმან აიღო და ახლა მეკომურებთან გასაღებს მაწევიანებენ.

ჩემო ხემწიფევე, ან როგორც მამულიანი ჩემს ბაღლად ბეჟანს აუღია, მეც იმისთანა მამული მამცენ და მიმსახურონ; თუ მამულს არ მამცემენ, გასაღებიდამ ამომიშვით. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ივნისის ივ, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერმე ამ არზით რომ მოუხსენებიათ, რადგან ესენი უმამულონი არიან, რაც კახეთში სხვათ მეგვიდრე ბოგანოს ეთხოვებოდეს, ამათაც ისე უნდა უთხო[ო]ს. მამულიანს კაცთან ამათ ხარჯი არ გამოერთმევათ. ვინც ჩვენი მოხელენი იყვნეთ,

ასე იცოდეთ. მთიბათვის იე, ქორონიკონს უოდ. ერეკლე

ბატონის ბძანება ასე არის. მე, დავით მდივანი, ვწერ. უმამულონი არიან, ამათ ხარჯი არ ეთხოვებათ მამულიანს კაცთანა.

დავით

726. არზა იანა ფავლენიშვილისა მამულის თაობაზე

დარაჯან დედოფლის ოქმით

1786 წ. 17 ივნისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი. № 187. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[124] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფე დედოფალთ-დედოფლის ქირი მოსცეს ფავლენის შვილს იანეს და იმის ძმისწულებს.

მოგვხსენებათ დვანი რამდენი ხანია ვერანათ იყო. ვერანობას გარდა დვანის მამულებზედ ბევრნი გველაპარაკებოდნენ. ამ

ორის არზის მიზეზით თითქმის ხელაღებულსავეთ ვიყავით. ერის-
თვის ყმათა ტ რ ა ნ კ ა შ ვ ი ლ მ ა ჩვენი ნაზვრევიც დაიჭირა და სხვა
მიწებიცა. ჩვენ ვეუბნებით: შენ ქრცხინვალელი კაცი ხარ და დვან-
ში ჩვენი მამული რათ გიჭირავსო. ამ პასუხს გვეუბნება, ნაყიდი მა-
ქვსო. არც მიმსყიდველი ჩანს და არც წიგნი გვაჩვენა ვინ მიჰყიდა.

ამ წყალობას ვითხოვთ, ერთი ბეჯითი ოქმი და იასაული გვებო-
ძოს, რომელსაც ქეშმარიტი შესაწყნარებელი ნასყიდობის წიგნი
ჰქონდეს, ის ღმერთმან მოახმაროს. და რომელიც ჩვენი მამული
ნაპარავათა და ძალით ეჭიროს, თქვენის ოქმით და იასაულის ძა-
ლით ის ჩვენი მამული დაგვანებოს. და ან სხვანი ვინც გვედავე-
ზიან ნასყიდობითა [V] თუ ისე, იმათაც ასე აღგვისრულონ ან ნას-
ყიდობის წიგნი მოიტანონ და ან მომსყიდველი¹ აღმოაჩინონ. თი-
ბათვის იღ, ქორონიკონს უოდ.

თავში

მღივანბეგ-ეშიკალაღბაშო თ ე ი მ უ რ ა ზ! ამ არზის პატრო-
ნებს ფავლენიშვილებს ასე რომ მოუხსენებიათ, ამას ერთი კარგი
იასაული უჩინე, ვისაც ამათ დვანში მამული ეჭიროსთ, ან მომსყიდ-
ველი გამოაცხადონ, ან მოთაბარ ნასყიდობის წიგნი, მამული ისე
დაიჭირონ. თუ ვერც მომსყიდველს იპოვნიათ, ვერც ნასყიდობის
წიგნს გამოაჩენენ, იმისთანა მამულები ძირს და[ა]დებინონ. მას-
უკან თუ ქეშმარიტი სიტყვა ჰქონდესთ, ჩვენ მოგვანხსენონ. თიბათვის
იზ, ქორონიკონს უოდ.

მღივანბეგ-ეშიკალაღბაში თეიმურაზ მოგახსენებ ძმაო ბატონო
ავალი ს შ ვ ი ლ ო ზ უ რ ა ბ; როგორც მის სიმაღლეს ჩემს ხელ-
მწიფეს ამ ოქმით უბძანებია, სწორეთ ასე აღასრულე. თიბათვის იზ,
ქორონიკონს უოდ.

727. არზა გარღიშვილუაგისა გახარის თაოგაჴე მრეკლე II-ის

ოქმით

1786 წ. 8 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 81. პირი. ქალაღი. მხედ-
ოული. საბუთის პირი დაცულია აგრეთვე ხელნაწერთა ინსტიტუტში
(Hd 8427).

[50] ღმერთმან ბედნიერის ელმწიფის პირი თუ მანის-
შ ვ ი ლ ი ს ზ უ რ ა ბ ი ს ყმას მ ა რ ლ ი შ ვ ი ლ ს. ი ვ ა ნ ე ს ა
და ! ბ ე რ ს მოსცეს.

¹ გამომსყიდველი.

მერე ჩენი ძმა იასე მისი რში ტყვედ გახლდათ. და იქი-
დამ მოვიდა ეს მეოცე წელიწადი არის. და ჩენი ძმა გოგია რომ
გაგვეყარა, მაშინ ეს იასე ჩვენგან გავიდა, რომ არაფერი ინდომა
რა, და არცა წილი აიღო. ეს ჩენი უფროსი ძმა გოგია რომ შოგ-
[ვ] შორდა, მასუკან ერთ თვეს უკან ჩენის ნებით ეს ჩენი ძმა ია-
სე ჩვენვე შეგვეყარა. ეს მეოცე წელიწადი არის ერთად გახლა-
ვართ.

დღეს ეს იესე გვეყრება ამ ორთავ ძმათა. რაც ჩვენ მოგვიგია,
იმაში კი წილს იღებს და შუა გვიყოფს და თავის მოტანილში წილს
არ გვიღებს. პირველადვე რომ გაგვეყარა იესე, რომელიც მამეული
დარჩომილი პირუტყვი გვეყვანდა, მაშინ წილი არ აიღო და ახლა
წილს იღებს. თუ ის თავის მოტანილში წილს არ დაგვიღებს, არც
ჩვენს მამა-პაპისა და ჩვენს მონაგარში წილს დაუღებთ. ჩვენ ორ-
ნივ ძმანი უცოლშვილოები გახლავართ. წელს სამას-ოთხასი კოდი
პური მოგვდის და იმაში პირზედ ჯელს გვაფარებს.

ამ მოწყალებას ვითხოვთ, ერთი ოქმი გვებოდოს ბატონს ჩვენს
ზურაბზედა, რომ ჩვენმა ბატონმა გაგვეყაროს, როგორც რიგია.

თავი

[49 V]. ჩენი ბძანება არის თუ მანიშვილო ზურაბ!
მერე ეს შენი ყმები მარლიშვილები რომ იყრებიან, როგორც მარ-
თებული იყოს გაყრისა და ან ამ არზით ეთხოვნოს, ისე უნდა გაჰყა-
რო. რადგანც ძმანი არიან, რაც აქვსთ იასესა და ან ამ ორთავ ძმათ,
ყველა უნდა გაუყო. მარიამობის ვ, ქორონიკონს უოღ.

თუ იასე ამათ წილსა სთხოვს, ესენიც მას თავის მონაგარში
წილსა სთხოვენ. თუ ის არ დაუღებს წილსა, არც ესენი დაუღებენ,
რომელიც მაგის დაკარგვის შემდგომათ მოუგიათ ამ ძმებსა.

728. არზა ვათე ღვთისა ვალის თაოგაჯე ვრეკლე II-ის
ოქმით

1786 წ. 14 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1353. დედანი. ქალაღი. 16,5×10,9 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი მოსცეს მათე მლუ-
ღელს.

მერმე ამას მოვახსენებთ. თქვენც მოგეხსენებათ, მე ლეკისაგან კაცი დავიხსენ, რომ მინდოდა ჩემს შვილს გამოსდგომოდა. რადგან აღარ ინება ჩემთან ყოფნა, მეც ნება დავრთე, თამასუქი მომცა, რაც ჩემი ვალი დაედო.

ამ წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი მებოძოს, ჩემი მომცეს, რაც თამასუქში ეწეროს. თუ არა, მოხსენებისათვის ნუ გაგვიწყობით. მარიამობის იღ, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ხ ი მ შ ი ა შ ვ ი ლ ო დ ა ვ ი თ !
მერმე ვისაც ამისი ვალი ემართოს თამასუქით, თუ სიტყვა ქონდეს, სამართალში მოიყვანე. თუ სიტყვა არა ჰქონდეს რა, თავისი თეთრი გამოურთვი და მოეც. მარიამობისთვის იღ, ქორონიკონს უოდ.

ბეჯელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

729. არზა ნინია ციციშვილის ძვირისა შიის თაოზაზა
ბრეპლე II-ის ოპიით

1760 წ. 30 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 429. დედანი. ქალაღი. 18×13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უმაღლესობის ყოვლად მოწყალის საქართველოს მეფის ჭირი მოსცეს ო მ ა ნ კალაურის მოურავის დას, ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ი ს ნ ი ნ ი ა ს ქ ვ რ ი ვ ს .

აწე ამას მოვახსენებ მათ უმაღლესობას: თქვენის მოწყალებით ერთი კომლი გაგ [უ ნ ა] შ ვ ი ლ ე ბ ი ა ქ თ ე ლ ა ვ ს მებოძა, თქვენი წყალობა ოქმიც მქონდა; ის გლეხი ს ვ ი მ ო ნ მღივანმა არ დამანება, ბატონის შვილმა მომბაბარაო. იმ კაცს სვიმონ მღივანიც ექიდება. ახლა გ ო გ ნ ი ა შ ვ ი ლ ს უ თ ქ ო მ ს , ბატონის შვილმა მე მიბოძაო.

ჩემი კემწიფევე, მე რით ვიცხოვრო. მიცვალებულიც დაუმარხავია, მეც შეუღნახავი ვარ, არც ილაჯი მაქვს ჩემის თავის შენახვისა. ამ მოწყალებას ვითხოვ, რომ ის კაცი მებოძოს, ცეცხლი მაინც ამინთოს ან წყალი მოვატანინო. მრავალი ჩემებრივი ქვრივი იზღდება თქვენის მოწყალებით. ჩემზედაც მოწყალება მოიღვეით, ის კაცი მებოძოს. აგვისტოს კე, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ, შვილო ბატონო იულონ! ამ არ-
ზის მომრთმევს ჩვენი ოქმიც აქვს, რომ ეს კაცი უნდა მიეცეს. ამ-
გვარი ქვრივი და ობოლი რომ დარჩება, თავის ყმიდამა და მამული-
დამ წილი უნდა მიეცეს, რომ იცხოვროს. შენთვისაც გვითქვამს, ეს
კაცი ამ ქვრივისა და ობლისათვის უნდა მიგეცა; არ მისცემია, ახლა
უნდა მოსცე. მარიამობის თვის ლ, ქორონიკონს უოდ.

ბეჰელი: მე ფხთგანბანილთა მიერ ე.ლესია ვადიდე ე რ ე კ ლ ე.

ქ. ჩვენ მეფის ძეს იულონს ეს გაგუნაშვილები გვიბოძებია. იან-
ცრის ზ, ქორონიკონს უოდ.

ბეჰელი: ქ. ღმრთისმშობლის სასოიანი იულონ დავითიანი.

730. არაა შარამაჲან მენახღიშვილისა მამულის თაობაჲჲ ღარაჲჯან დედოფლის ოქმით

1786 წ. 4 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4260. დედანი. ქალაღი. 17,5X13 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი კემწითე, ორსავ საქართველ[ოს] დე-
დოფლის ჳირი მოსცეს ველისციხელს თქვენს ყმას შ ა რ მ ა ზ ა ნ ს
მ ე ნ ა ბ დ ი შ ვ ი ლ ს.

მერმე ამას მოვახსენებ: თქვენ რომ დამასახლეთ, მემკვიდრე-
ებთან დავიწერე; ცოტაოდენი მიწა მიბოძეთ, მე ის მამულათ გავა-
კეთე, ვაზი ჩავყარე. რადგან მოყალნეებთან ყალანსა ვწევ. სახნა-
ვი მიწა არა მაქვს. უხნავი კაცი რას ვარგა. გვედრებით, ბეთალმა-
ნი მამულები არის, ამდენი თქვენი წყალობა დამემართოს, რომ
სახნავი მიწა მიწყალობოთ, რომ მეც უხნავი არ დავრჩე. ჩემს ამ-
ხანაგებს არ გამოვერჩიო. ღმერთი გადღეგრძელებსთ, უხნავი ვერ
დავრჩები. გლების კაცისა ხენა არის. ენკენისთვის ბ, ქორონიკონს
უოდ.

თავში

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბძანებ ველისციხის მოუ-
რაო სვიმონ! მერე, ვისაც ველისციხეში ნამეტნაობით მამული
უჭირავსთ, იმაზედ ჩვენ თავადიშვილები განგვიწესებია, რომ ჳელს
ამართავენ; და იმ მამულებიდან ამ არზის პატრონს ერთი საკვამ-

ლო სახნავი მიწა მოეც მამულათ. სეკდემბერს დ, ქორონიკონს უოდ.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

731. არზა ალავ ხარაგოუისუვილის კვირვ-ოგლუბისა ჯამოსალუბის თაოგაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1786 წ. 6 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3019. დედანი. ქალაღი. 23,8X20,2 სმ.
წაღდრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მეფის ძის ვახტანგის ჳირი მოსცეს ადამის დედასა, ქვრივსა და ობლებს.

ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს ჳემწიფეს და ვევედრებით: ერთი ოქმის წყალობა გვიყოთ ჩვენს ყმაზე, საჯელოსა და ხიზანზე, რომ, რაგვარათაც აქამდის გვემსახურებოდენ თქვენის ბრძანებით, ისევ იმ გვართ ემსახ[უ]რნენ იმის პატარა ობლებს, რომ თქვენის წყალობით ესენი დავზარდოთ და ის კი დავმარხოთ, თქვენს უბრძანებლივ არავინ შეგვაწუხოს და არცავინ ყმა შეგვიწუხოს.

და ერთსაც ამას ვევედრებით თქვენს ჩვენზე მოწყალებას, რომ წლეობით საქვეყნოს ხარჯი გვაპატიოთ, რომ მკდარი დავმარხოთ თქვენის წყალობით; ჩვენო მოწყალეც და პატრონო, თქვენს საღდებგრძელოდ. სეკდემბრის ე, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. მეფის ძე ვახტანგ გიბძანებთ, ვინცავინ ადამის ან ყმა, ან სახელო და ან ხიზანი ხართ! მერე როგორც ბატონყმობისა და სახელოს გირიგია და ან აქამდის ადამისათვის გიმსახურიათ, თუ ამას იქითაც იმის დედასა, ქვრივსა და ობოლს ისე არა მსახურეთ და ერთი ნაკლებობა რამ იქმარეთ, იცოდეთ დიღათ გიწყუნთ და ავაღ მოპყრობით გადაგახდევინებთ.

და რომელიც ამ წლის სარუსოს იასაული იყუნეთ, ამ ადამის ყმებსა და სახელოს დაეხსენით, მანამ მე მისს სიმალღეს მოვახსენებდე, ნუ გამოართმევთ, მანამ ჩემი მეორედ ოქმი არ მოგვიიდღესთ ჳამორთმევისა. სეკდენბერს ვ, ქორონიკონს უოდ.

ბეჰელი: ლომად იუღას ბაქეთად ვახტანგ ირაკლის ნაკვეთად.

**732. არზა ავებიძა შაქარაშვილის ხიზინსა მორიგის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1780 წ. 11 სექტემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3012. დედანი. ქალაღი. 18,5X12 სმ. მხედრული.
განკეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარაა წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მექვაბე
წ ა ქ ა რ ა ს შ ე ი ლ ი ს ა ვ ე ტ ი ქ ა ს ხ ი ზ ა ნ ს.

ამას მოგახსენებთ: თქვენი ყმა თქვენის ბძანებით იანარაღთან
გიახლათ, ახლაც იქვე გახლამსთ.

ქ. მოგეხსენება, მე უპატრონოთ, მშვიერ-მწყურვალე გახლავარ.
ახლა იმის მორიგეს მაწუხებენ. ბად[ა]ლი რით დავიჭირო. ღმერთი
გაგიმარჯვებს, ამაზედ მიშველეთ რამე, რომ არ დამაწიოკონ. მრავ-
ლის მოწყალე ბძანდები, თქვენი შვილების სადღეგრძელოთა. სეკ-
დემბერს ია, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ლაშქარნივისებო და უზბაშო! მერე ამ არზის პატრონის
პატრონი რადგანც აქ არ არის და რ უ ს ე თ ს არის, ამას მორიგეს
ნუ სთხოვთ, ხელი აიღევით. სექტემბერს ია, ქორონიკონს უოდ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე II.

**733. არზა ზურაბ თუშანიშვილისა ხმის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1780 წ. 10 სექტემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 82. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. შდრ. 1786 წ. 6 აგვისტოს არზა-ოქმს.

[50 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს თ-
შ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი ს გ ი ო რ გ ი ს ო ბ ო ლ ს ზ უ რ ა ბ ს.

მოწყალევე კელმწიფევე, მარლი შვილები გახლავან ჩვენი
ყმანი და ამათგანე ერთი ძმა ტყვეთ დაკარგულიყო და ტყვეობიღამ
გიახლათ, ისევე თავი დამიკვრა და ჩვენი ყმობა აღიარა, რომ ამისი
უა[51]რის თქმა არ შეუძლია. შემდგომად უფროს ძმას გაეყარა და
უმცროს ძმებს შეეყარა. ეს ოცი წელიწადი არის. რაც ტყვეობიღამ
ჯხლებია, ჩემს მამულზე დგომილა და ყმათ ყოფილა.

ახლა თავი ავკაცობაზე დაუდგია, ხან თქვენ გაწყენს თავს, ხან ზედნიერს დედოფალს და ხან თქვენ შვილებს, ცდილობს რომ ჩემის ყმობილამ თავი მოისხლიტოს.

ობლის მწყალობელი და ქვეშარიტი მოსამართლე ბრძანდებით, მუხლთ გეხვევი და გევედრები, ჩემს სამკვიდრო, მამა-პაპის ნამსახურს ყმას ნუ მამიშლით, ღმერთი გაგიმარჯვებს. მე ღმერთსა და თქვენს სამართალს მომიმართავს თავი და ის¹ თეთრის მძლავრობით ჩემს ყმობას უარყოფს, თქვენ თავს მაწყენს და მე უბრალოთ მალონებს ის რომ თავისის ძმების შურით მაწუხებდეს, მე ამაში უბრალო არა ვარ? ღმერთი გადღეგრძელებს, გამიკითხეთ. სექტემბრის იმ, ქორონიკონს უოღ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერე ჩვენგან ასე არის განწყება, ტყვე რომ მოვა, ერთი თვე და ანუ ორი თვე ვისთანაც [მივა] და ეყმობა, იმას ყმობილამ ვერ წაუვა. ეს ამდენი წელიწადი ამ თავის მებატონესთან ყოფილა და ჰყმობია. ამისი ყმაც რომ არ ყოფილიყო, მაინც ვერ წაუა ყმობილამე, რადგანც ამდენი ხანი ამისი ყმათ ყოფილა. სექტემბრის ით, ქორონიკონს უოღ.

და თუ იმ კაცს სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს, მაგრამ თუ გამტყუნდა, დიაღ, ძალიან გადავახდევინებთ.

734. არზა პაისიოს სამთავნელისა ყმის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 5 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2165. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის კელმწიფის ჳირი მოსცეს მათს მლოცველს ს ა მ თ ა ვ ნ ე ლ ს პ ა ი ს ი ო ს [ს].

ამას მოვახსენებთ ჩვენს კელმწიფეს. ერთი ქ[ვ]ახვრელი ეკლესიის ყმა მკვიდრი ხ ი თ ა რ ა ს შ ვ ი ლ ს ზ უ რ ა ბ ა ს ა ჰყავს, თორმეტ მინალთუნათ გირაოდ ყოფილა ქ[ვ]ახვრელელი ა რ ღ უ თ ა ს შ ვ ი ლ ი და ამდენი ხანია ყმათა ჰყავს, თავს არ ანებებს, რომ თავის მამულზედ დასახლდეს ეს ქ[ვ]ახვრელელის მუჯალამა[ა], რომ საქმე არა აქვს რა ხითარაშვილსა.

¹ ის იმან.

წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი გვიბოძოთ მორდალს ი ე ს ე ს-
თ ა ნ; თუ საბუთი არა ჰქონდეს რა, ეკლესიას თავის ყმა აუყაროს
და მისცეს, ჩემო ჯელმწიფევ. სეკდემბერს ე, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის დ ი ა ს ა მ ი ძ ე ი ე ს ე! სამთავნელს ამ
არზით ასე რომ მოუხსენებია, ხითარაშვილს ზურაბას თუ ერთი ქვეშ-
მარიტი სიტყვა არა ჰქონდეს, ამას თავისი ყმა ახლავ აუყარე და
სამთავნელს მოაბარე. ეკლესიის ყმა არავისგ[ან] არ გაიყიდება და
არც დაგირავდება. თუ სიტყვა აქვს, სამართალში ელაპარაკოს. ოკ-
დონბრის ე, ქორონიკონს უოდ¹.

735. არჯა ვენისაღთ მოურავის ღიმიტრისა საკირეს თაოგაჯე
იულონ გატონიშვილის ოჰმით

1780 წ. 5 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 536. დედანი. ქალაღი. 14×9,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მეფის ძის იულონის ქირი მოსცეს ენი-
სელთ მოურავს დ ი მ ი ტ რ ი ს.

ქ. გრემელთ ჩემგან საკირე ისესხეს. ახლა წყალობას ვითხოვ,
ერთი ოქმი გვებოძოს, რომ საკირე დამიწვან. ოკდომბერს ე, ქო-
რონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი 'ი უ ლ ო ნ' გიბძანებ იასაულო! მერმე
ენისელთ რომ ამისი საკირე დაუხარჯავს, ის საკირე ისევ ენის[ელთ]
დაუწვევინე. და სიტყვა თუ ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენონ. ოკდომბრის
ე, ქორონიკონს უოდ.

ბეკედი: ქ. ღთისშუობლის სასოიანი იულონ დაეთიანი.

736. არჯა გურჯიამეზისა მამულის თაოგაჯე

გიორგი გატონიშვილის ოჰმით

1780 წ. 10 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10188. დედანი. ქალაღი. 15,5×10 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ძის გიორგის ქირი
მოსცეს სამთავ ძმათ გ [ლ] უ რ ჯ ი ძ ე ბ ს.

¹ უოდ] ოუდ.

მერე ამას მოგახსენებ: ჩვენი ვენახი იოსებს გლურჯი-
ძეს უჭირავს. ერთის ოქმის წყალობას გვედრები, რომ სამარ-
თალში მელაპარაკოს, თუ რამ სიტყვა ქონდეს¹. ოკლომბრის თ.
ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ბატონისშვილი გიბძანებ ბეჟანის შვილო იოსებ!
მერე ეს გლურჯიძე² რომ ასრე ჩივის, ამისი მოდავე სამართალში
მოიყვანე ჩვენთან და ალაპარაკე. ოკლომბრის ი, ქორონიკონს უოდ.

გორგო

737. არზა როსტომ ერისთვისშვილისა შავა-მამულის თაოგაზე არეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 22 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 62. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. ამავე საქმეზე იქვე დატულია 1786 წ. 17 სექტემბრის არზა-ოქმი
(საბ. № 61). შდრ. აგრეთვე 1787 წლის 24 ივლისის არზა-ოქმს.

[33 V] ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჳირი მოსცეს მათს
ზონას ერისთვის შვილს როსტომს.

ამთონის თავის წყენისათვის კიდეც მეშინიან და კიდეც მრცხე-
ნიან. მაგრამ რა ექნა, მე ილაჯი არა მაქვს. ეხლა რომ ახალცი-
ხეს გახლდი, იოსებ თულაშვილი თან მყვანდა. და
ჩემს იქ ყოფნაში [ჩემს ბიძაშვილს შანშეს] ესე[ე]ბი წაურ-
თმევია — ოცდაათი კოდი წმინდა პური, ხუთი უღელი ხარი; გი-
ორგი მეფისაგან და მარიამ ბატონიშვილისა-
გან ბოძებული დონგურაშვილები ყვანდნენ სახელოთ, ის
წაურთმევია და სამოურავო თვითონ აულია; პაპის ჩემის [34] და-
ვით ერისთავისაგან მიცემული მერთლობა ქონდა, წაურ-
თმევია და თითონ აულია; რაც რეხის ხნულები ქონდა, იმას
დაუფარცხავს. ეს საკვირველი უსამართლობა უქნია.

გვედრები, ერთი ოქმი და იასაული უბოძეთ, რაც წაერთმოს,
ისევე მოსცეს. ღმერთი გადღეგრძელებსთ, ამ ბერიკაცის ცოდვას
მომარჩინეთ, ესე[ე]ბი აბოძებინეთ. და თუ ამას დანაშაული რამ

¹ აქონდეს. ² გრურჯიძე.

აქვს, სამართალში მოგახსენოსთ და თქვენის სამართლით გარდაბ-
დეს, ჩემო კელმწიფე. ღვინობისთვის ით, ქორონიკონს უოლ.

თაეში

ჩვენი ბძანება არის გლურჯიძე იოვანევი! მერე ამ
არზით ერისთვის შეილს როსტომს რომ ასე მოუხსენებია, შენ მიდი
და რაც ერისთვი[ს] შეილს შანშეს თულაშვილისათვის წ[ა]-
ერთმიოს, ან ყმა ან მამული და ან სხვა რამ ფერი, ყველა უკლებ-
ლად უნდა გამოართვა და თულაშვილს იოსებს მიაბარო.

ამისი გაურჩეველობა არ იქნება, ამიტომ რომ, თულაშვილს
იოსებს რომ მთაში მამული გამოერთვა, რეხა ჩვენის ბძანებით
იმის სამაგიეროთ მიეცა და ის წიგნი ჩვენგანც დამტკიცებული არის
და იმ მამულს ველარ ჩამოართმევნ.

და ან რაც სახელოები ჰქონია, ვერც ერთსა უსამართლოთ ვერ
გამოართმევს. თავისი ყველა უკლებლად მიაბარებინე. ღვინობის-
თვის კბ, ქორონიკონს უოლ.

რახანც გაიყრებიან, თუ სიტყვა რამ ექნება, მაშინ ელაპარა-
კოს. ახლა სახლი ერთი აქვსთ და ამის არ მოეშლება რა.

738. არზა ბერუსანი და გოგიასი ბაგოსაღვანის თაოგაჯა

ბრეკლე II-ის ოქმით

1758 წ. 6 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3033. დედანი. ქალაღი. 20,2×10,2 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნაბმარია წერტი-
ლი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი მოსცეს ცხინვალს
შსახლობელს შედანაშვილის კაცობას ნასყიდს ბერუსას
და ძმის ნასყიდს გოგიას.

შარშანწინ ცხინვალელები გხლებოდნენ, ოცდაერთი კვამლი
თარხანი აეწერათ, ჩვენი ბატონები მოყალნეთ დაეწერათ და ჩვენ
თარხნათა.

ჩემო ხემწიფე, ჩვენ ან ვისი თარხანი ვართ და ან ვისი სიგე-
ლი გვაქ. სალუკოს, სარუსოს, ლაშქარს და, რომელიც თქვენი ბძა-
ნება სათხოვარი მოვა, რაც შეგვიძლია, უმეტესად უსამართლობას
გვიშვრებიან და გვახდევინებენ; ჩვენი ბატონები ხომ ცალკე გვიმ-
სახურებენ.

ამ წყალობას გვედღობით: სარუსო და სამორიგე რომ გადა-
ვიხადოთ, იმისი შეძლებაც ძლივს შეგვიძლია. თითო მარტონხელო
კაცი გახლავართ, ნაილაჯი. ღმერთი გაგიმარჯვებს, შებრალემა გვა-
ღირსეთ, სარუსო და მორიგის მეტში არაფერშიდ არ გაგვირონ.
გიორგობის დ, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, მერე ამ არზის პატრონებს ამ არზით-
ასე რომ მოუხსენებიათ, რადგან ამათი ბატონები ხარჯს სწევენ, ამათ-
ღარჯი აღარ გამოერთმევათ. სარუსო და მორიგე რომ გარდაიხადონ,
სხვას ხარჯს ამათ ნურავინ გამოართმევს.

ცხინვალის მოურაო და მამასახლისო, ამათ ჯაბრი არავინ უყოს.
ნართებულათ ყური მიუგდევით. აღიწერა ნოემბერს ვ, ქორონიკონს
უოდ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

739. არჯა ოთარ ანილასვირიშვილისა მორიგის გამომუხანის თაოზაჯა მრეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 7 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 443. დედანი. ქალაღი. 32,8×12,5 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხემწიფის ჭირი მოსცეს მათა-
მონას ამილახვრიშვილს ოთარს და ავალიშვილს
ემიკაღაბაშს პეტრეს და დავითიშვილს ზაალს.

მერმე ამას მოვანსენებთ უმაღლესობას: თქვენი ბძანება არის
კვამლის კაცი აზნაურშვილი, გლეხი და საბატოსი კაციშვილი ლიან-
ვის გამოღმართი უნდა შეგვეყარა და ბრეთსა და არადეთ-
ში ვიდგეთ.

ახლა, ჩემო ხემწიფევ, დავიარეთ, ვინც შემოგვეყარნენ, აქ
ბრეთს გახლავართ, მუღამ გავდივართ, სატივეს ქვით ვიხრეკეთ, ფო-
ნებზე ყარაულები გვიყენია. წინაზე ცოტა რამ კაცის კვალი ენახათ
ფცის წყალზედა, წავედით, ისევ წასულიყვენენ, გადაევლოთ.

აქეთ ჭერ მშვიდობის მეტი ანბავი არა არის რა თქვენის დოვ-
ლათითა. ზოგიერთი თავადიშვილი და აზნაურშვილი არავინ გამო-
ვიდა. ცოტა კაცზე მცირეთ გახლავართ და ნება თქვენი აღსრულ-
დეს. ბძანებას მაყურებელი გახლავართ, როგორც გვებძანება, ისე

ვიმოქმედებ, წყალობის მოაჯენი გახლავართ. პასუხი მალე გვებძა-
ნოს. ნოენბერს გ, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ამილახვირშივილს ოთარს მოკითხვა ეუწყოს. მერმე ამ არზით ეს რაც მოგიწერია, დიალ, კარგად და მართებულად მდგარხართ; დიალ, დაგიმადლეთ. ახლა ეს ჩვენი ოქმი რომ მოგივიდესთ, მაშინვე საჩქაროდ სანი ნახეთ და შეგვატყობინეთ. ან თავადიშვილი ვინ არის მანდ თქვენთან, ან აზნაური და ან გლეხი. და რაც კაცი გყვანდესთ, საჩქაროდ შეგვატყობინეთ. და სანი რომ ნახოთ, რაც ამილახვარს კაცი მოუწერია, ის შენთან შეინახე და სხვა კი დაითხოვე. ნოენბერს ზ, ქორონიკონს უოდ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

740. არზა პაატა თოფჩიბაშისა ვალის თაოგახე

მრეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 19 ნოემბერი

ცსა. ფ. 1448. ს.ბ. № 233. დედანი. ქალაღი. 20X15 სმ. მხედრული. მარჯვენა ზემო კიდე მოხეულია. განკვეთილობის ნიშანი ნაშარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი თოფჩიბაშ პა [ა]-ტას მოსცეს, ამას მოვახსენებ: თქვენგან მამულის წყალობა დაგვემართა მე და ჩემ სახლისკაცებს. თორმეტი თუმანი დავხარჯე. ერთი ოქმის წყალობა მიყავით, რომ ჩემი თეთრი მომცენ. ნოემბერს იზ, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ქისიყის მოურავს ზაქარიას და მისს ბიძაშვილებს ასე უამბეთ. მერე პაატა თოფჩიბაში რომ ამ არზით ასე გიჩვიოსთ, რას ემართლებით რომ [აჩივ]ლებთ. საერთოთ თეთრა და [უხარჯავს], რაც ამისი წილი იყოს, [ამას უ]ანგარდშეთ, და რაც თქვენ წილად შემოგხვდესთ, ის კი [მო]ეცით. თუ ჭეშმარიტი სიტყვა არა გქონდესთ რა, უმართებულოს საქმეს ნუ იქთ, რომ ამ მცირეს საქმეზედ უბრალო ლაპარაკი მოახდინოთ და არ გაუსწორდეთ. და თუ სამართალში შემოსატანი სიტყვა გაქვსთ რამე, იმას არ დაგიშლით, მოგვახსენეთ. გიორგობის ით, ქორონიკონს უოდ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

741. არჯა შიხინაანთ გაბრიელასი და გრიგორასი ვალის თაობაჲჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 20 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1385. დედანი. ქალაღი. 21,5×16,4 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შექდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი კელმწიფის კირი შიხინა [ა] ნთ
გიორგის შვილებს გაბრიელას და გრიგორას მოს-
ცეს.

ახლა ამას ვეხვეწებით ჩვენს მოწყალესა, რომ ქარუმიძის
შვილებსა შვიდი თუმანი მართებს თამასუქითა, და ვენახი გირავოთა
გვიქირავს, და არც ვენახის მოსავალი გვეძლევა, თითონა სჭამს, და
არც ფულს გვაძლევს.

ღმერთიმც გადღეგრძელებსთ¹, ერთი ოქმის წყალობა გვიყა-
ვი ოთარ მიმბაშუედა, რომ ჩვენი ფული გამოგვიერთოს, რადგან
ჩვენც სხვის მოვალეთ გახლავართ და დიდათ გვაწუხებებს. შენის
შვილების სადღეგ[რ] ძელოთა, ოქმის წყალობა გვიყოთ, რომ მიმ-
ბაშმა ეს თეთრი გამოგვიერთოს და ჩვენც მოვალე[ე]ბს მოვრჩეთ.
აღიწერა გიორგობის ით, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ამილახვარის შვილო ოთარ! ამ არზის პატრონის
მოვალეს თუ ერთი ქეშმარიტი სიტყვა არა ჰქონდეს რ., ამას თა-
ვისი ჰაყი გამოურთვი და მოაბარე და თუ ქეშმარიტი სიტყვა ჰქონ-
დეს რამე, სამართალში ალაპარაკე. ნოენბერს კ, ქორონიკონს უოდ.

ქ. თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, ნიკოლოზ მდივანბეგო
არის მანდა, შენა ხარ და რამდენიმე კიდევ გორელი მოქალაქე დაის-
წარით და სამართალი მიეცი. თუ თქვენ ვერ შეიყარენით, როდე-
საც ამილახორი მანდ მოვიდეს, მაშინ ამან და ნიკოლოზ მდივანბეგმა
უყონ სამართალი.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეჟულ ცხებულს.
ერეკლე.

742. არჯა გოგია ნასახჩიბაშისა საწყლისაიროს თაობაჲჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 24 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი. 1450. დავთარი № 36. საბუთი № 256. პირი. ქალაღი-
მხედრული.

[167] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის კირი მოსცეს ნასახჩი-
ბაშს გოგოას.

¹ გადღეგრძელოსთ.

მერე ამას მოგახსენებთ. ა ბ ა შ ი ძ ი ს კაცნი ჩამოვლენ¹ ხოლ-
მე და ჩემს მამულში საწყლისპიროს აკეთებენ. ერთის ოქმის წყა-
ლობა მიყავით² მაჩაბელზედ, რომ იმათ ყადაღა უყოს, რომ ჩემს
მამულში ნურც სხვას გაუამხანაგდებიან და ნურც თითონ გააკე-
თებენ. ნოემბრის ით, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ჩემი ბძანება არის ხუთასის[თავო] მ ა ჩ ა ბ ე ლ ო . ზ ა ზ ა ვ !
მერე ამ არზით ნასაღრიბაშის ნაიბი³ გოგია⁴ რომ ასე ჩივის, შენ
უნდა აბაში[ძი]ს კაცებს ყადაღა უყოს, რომ ამის მამულში და ამის
საწყლისპიროში ნურცარას გაა[კე]თებენ და ნურცავის გაუამხა-
ნაგდებიან, თორემ დიდად ავათ მოვეპყრობით. ამაზე ძალია[ნ] ყა-
დაღა უნდა უყოს. ნოემბრის კდ, ქორონიკონს უოდ.

და თუ სიტყვა ჰქონდესთ, ჩვენ მოგვახსენოთ. მანამ ჩვენთან.
არ ალაპარაკონ, დაეხსნან.

743. არზა თევდორა ხახანაშვილისა განაჩენის აღსრულებაზე
არაქაღე 11-ის ოქმით

1780 წ. 24 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2972. დედანი. ქალაღი. 22,5×10,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქ-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ერთაწმი-
დელს წმიდის ევსტათის ყმას ხ ა ხ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს თ ე ვ დ ო რ ე ს .

ათი წელიწადია თავს გაწყენთ და ვჩივით, თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი -
ლ ე ბ ს უ ჩ ი ვ ი თ . ჩ ე ვ ნ ი სამართალი თქვენგან, თქვენის შვილის
გ ი ო რ გ ი ს ა გ ა ნ და მსაჯულთაგან გასამართლებულია, განაჩე-
ნი კელთ გვიჭირავს, მაგრამ ერთხელ ასეთი იასაული არ გვებოძა.
რომ იმათი კერძი კაცი არ ყოფილიყო და ეს საქმე გაერიგებინა.

ახლა ეს არის ჩვენი ვედრება: ერთი ასეთი იასაული გვიბო-
ძოთ, რომ იმ მხრის კაცი არ იყოს, იმ ეკლესიისათვისაც იზრუნოს
და ჰეშმარბიტების მიმხედველიც იყოს და ამ განაჩენში ბრძანებული
აღასრულოს. ღმერთი გაგიმარჯეებს. ნოემბერს კვ, ქორონიკონს
უოდ.

¹ ჩამოვლენ. ² მიეცეით. ³ ნაიბს. ⁴ ჭამ არზით.

ჩვენი ბრძანება არის ეშვიკალასბაშო ო რ ბ ე ლ ი ა ნ ო თ ა მ ა ზ !
მერმე ამ არზის პატრონი ასრე რომ ჩივის, შენ უნდა მიხვიდე და
როგორც ამათ გარდაწყვეტილობისა და გასამართლებულს განაჩე-
ნებში ეწეროს, ისრე უნდა აღასრულო. ამისი დაგდება აღარ იქ-
ნება და ნურც დააგდებ, თორემ იცოდე დიდათ ვიწყენთ.

ის სამართალი ხომ ჩვენის შვილის გიორგისა და მსაჯულთაგან
გარდაწყვეტილი არის და ჩვენგანაც დამტკიცებული; და როგორც ის
განაჩენი უცხადებდეს, სწორედ ისრე უნდა აღასრულო. ნოენბერს
კდ, ქორონიკონს უოდ.

ქ. ეს ჩვენს შვილს გიორგისთან უნდა მიიყვანო და როგორც
იმას გაერიგებინოს და გითხრას, ისრე უნდა აღასრულო.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე .

744. არზა ზუა საგინაშვილისა საბალახის თაოაზაჲ დარაჯან დედოფლის ოპიით

1786 წ. 30 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 475. დედანი. ქალაღი. 40X13 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალე დედოფლის ქირი მათ მიწა-
ბტვერს ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ს ზ უ ა ს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ. ექვათ შევიტყე, რომ ხოდაშნელთა-
თვის ოქმი გიბოძებიათ; სწორეც არ ვიცი, გიბოძებიათ თუ არა, არც
ოქმი მინახავს. მოგეხსენებათ, რაც ჩემს მამულზედ რა ჭაფა გამო-
მივლია. მათის უმაღლესობის მეფისაგან, თქვენგან და თქვენის შვი-
ლებისაგან[ნ] და მსაჯულთაგან სიგელი მებოძა. იმ თქვენს ნაბოძებს
სიგელში ერთიეც არის, რომ ლექსი მოიშალა, სულ თითო-თითო
დაიშლება. მე თქვენი გაზდილი ძალღი გახლავარ, რომ ამდონს თავს
გაწყენთ. ესეც ხომ მოგეხსენებათ, რომ ოთხჯერ დამიფიცნია ამ სა-
ბალახზედ. ოთხისავ დაფიცების ნიშნებს მოგართმევთ. ამისი მა-
ღიათი ხომ არა არის რა, რომ თქვენის ყმისათვის¹ საბალახე არ გა-
მამართმევინოთ. მაგრამ ამასა ვწუხვარ; ამ თქვენს ნაბოძებს სიგელ-

¹+ რომ.

ში რომ ერთი ლექსი მომეშალოს, მე სულ ძირს გავივლი; თქვენს ნაბოძებს წყალობის წიგნში თუ საბალახეს აცხადებდეს. ხომ გვიბოძეთ, თუ არა ჩემი მამულიც და ჩემი თავიც თქვენის ჭირის სანაცვლო იყოს. მოგესხენებათ, რაც ცხოვრება გვჭირდა და ახლა ამ მამულის თაობაზედ უფრო გავგლახავდით.

ღმერთი თქვენს კელმწიფეს უმეტესათ აღამაღლებს და თქვენის ბრწყინვალეს შვილებს გიღლეგებლებსთ, თქვენს მეტი პატრონი და მოწყალე არვინა გვყავს. ნუ დაგვკარგამთ, სამართალს გევედრებით. თუ ეს დაგვემართა, ჩვენ ამ ქვეყანაში დგომა აღარ შეგვიძლია, ნება თქვენის უმაღლესობისა აღსრულდეს. გიორგობის კბ. ქორონიკონს უოდ.

ქ. ჩემო კემწიფევ, მომიჯნავე მომიჯნავსა, მოგხსენებიათ, რომ საბალახეს ვერ გამოართმევსო. ეგენი ჩემი მემიჯნავენი არ არიან. ჯერ გახლავს ქ. ახალდაბა, ქ. ხველიანდო, ქ. იალდო, ქ. საკევერე, ქ. ვაშლოვანი, ქ. აშროშანი, ქ. ნაფეტვარა — ეს სოფლები ჩვენსა და ხოდაშენს შუა არის.

და რამთენიმე სოფელი არის, რომ დასავლეთის კერძო იქით ღევს: ქ. ნაშალთველი, ქ. პატარა ტყემლიან [ა], დიდი ტყემლიან [ა], ქ. ნასახლარი, ქ. ახაშანი; ქ. ივალა, ქ. ბადანი, ქ. ხაჩირი, ქ. ბაკან [ი], ქ. დიდსახადში ნასოფლარი ჩრდილში, ქ. მეკვედური, ქ. ფახანი, ქ. შუბლ [ა].

თავში

ქ. მდივანო დავით! ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, თუ ამისი მოხსენებული ჭეშმარიტი არის და ამ სიით ეს სოფლები რომ დაუწერია, ამათს მამულსა და ხოდაშენს შუა არის, როგორილა მემიჯნავენი იქნებიან ხოდაშენელნი ამათი. და თუ ასე არ იყოს და სხუა რიგად იყოს როგორმე, ის მოგვახსენე და გვაცოდინე. ნოემბერს ლ, ქორონიკონს უოდ.

ქ. და თუ ამისი მოხსენებული ჭეშმარიტი არის, როგორც განწესება არის, ისე უნდა მისცენ საბალახე.

ბეჭედი: დედოფალი დარეჯან.

მინაწერი: „ზურაბ საგინაშვილის საბალახას წყალობისა და აღების ოქმისა“.

745. არზა ქაიხოსრო სალთხუცისა ნაგულის თაოგაზე

პარაკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 1 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1249. დედანი. ქალაღი. 20,2X11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათს მონას სალთხუცეს ქაიხოსროს.

მე[რ]მე ამას მოგახსენებ ჩემს ხემწიფეს: არას დროში სა-
ჯიმში ბანო მთის მოცილე არ ყოფილა და დღეს თიანეთის
მოურავი¹ მაყაშვილი დავით და ნაცვალ მართმევენ. მე
მუჩაღას მოგართმევ, რომ ეს მთა ჩემი ყოფილიყოს.

ამდენი წყალობა მიყავით, რომ საბალახე მე გამოვართო. მასუ-
კან თქვენთან გვალაპარაკეთ, თუ იმაში გამტყუნდე, ერთიორათ
ზიმაციემინეთ; თუ არა, სამართლამდინ როგორც მე ამიღია, ისევ
მევე ავიღო. და მასუკან სამართალში რომ ვილაპარაკებთ, სიტყვა
აღარ მექნებუ; თუ სამართლით დამედება, ერთიორათ მიცემ, და
თუ ახლა ეს გამამერთო, საუყუნოთ დამეკარგება. ქრისტიშობის-
თვის ა, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ამ არზით სალთხუცესი ქაიხოსრო
რომ ასე ჩივის, რადგან აქამდის საბალახე ამას უღია, წელსაც ამან-
გე უნდა აიღოს. ეს მუჩაღასა სდებს. თუ სიტყვა აქვს ვისმე, სა-
მართალში ელაპარაკენ. თუ სამართალში გაამტყუნებთ, ერთიორად
წავართმევთ და მოგცემთ. ქრისტიშობისთვის ა, ქორონიკონს უოდ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერაკლე.

746. არზა ფერიანის მორიგის თაოგაზე პარაკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 2 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1334. დედანი. ქალაღი. 25,3X12 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს პაპა
მტშრიბის ყმის ცოლს ფერიას.

¹ მოურავი.

ჩემი პატრონი ეს ოთხი წელიწადი იყო, რომ მოვალე[ე]ბისაგან გაქცეულიყო და მე ჩემის დედაკაცობით იმის მორიგეს ვაძლევდი. ორს წელიწადს უკან თავის მოვალეებს ეპოვნათ და მოაყვანეს. ორი თვე აქ გახლდა და მოვალეებმა რომ ნახეს არა ჰქონდა რა, კელი აიღეს და ისევ წავიდა.

თქვენს მზესა ვფიცავ, რომ იმისი ამბავი ე რ ე ვ ნ ი დ ა მ მომდის და სწორეთ არ ვიცი, იმას გასცილებია თუ არა, და თუ ან სად არის, თუ ან იმისგან რომ მომდიოდეს, თქვენს შემცოდეთ მომიკითხეთ. მე ჩემს ოთხს ობოლს მშრალის პურით ვინახავ, ახლა მორიგისთვის სხვისაგან ნათხოვარი სპილენძეული გირაოდ გაიტანეს.

მოველ, თქვენს შვილს [ი] უ ლ ო ნ ს არზი მოვართვი და ოქნი მიბოძა და არც იმ ოქმით მეშველა. თქვენს უმალღესობასაც მოვახსენე და ასე გვიბძანეთ: თუ აქ არ არის, ნუ გამოართმევთ მორიგესაო; და არცარა იმით მეშველა.

ღმერთი გადღეგრძელებსთ, თუ გიბძანებიათ, რომ დედაკაცი მორიგეთ წავიდეს, მეც წავალ. თუ არადა, მე ქმარი აქ არა მყავს. ღმერთი ყოვლის განსაცდელისაგან დაგიხსნისთ, ამის პასუხი მალე მიბოძეთ. ენკენისთვის ივ, ქორონიკონს უოლ.

თავში

ქ. მელიქო ა ვ ე ტ ი ქ! მერე ამ არზის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია, თუ მართლა აქ არ არის ამის ქმარი, ამ დედაკაცს მორიგეს ნუ სთხოვენ. თუ ქალაქში იქნება, უნდა მისცეს მორიგე; და თუ ქალაქში არ იქნება არ გამოერთმევა. და ეს გირაოებიც რომ წაურთმევიათ ამ დედაკაცისათვის, რადგანც ქმარი ამდენის ხნის წასული ჰყოლია, ეს გირაოები ისევ უნდა მიაცემინო. ქრისტიშობისთვის ზ, ქორონიკონს უოლ.

ქ. შენ უნდა სწორეთ ჰეშმარიტი შეიტყო და სამართლიანათ მოიქცე. ეგების ამ არზის პატრონი ჩვენ გვატყუებდეს, ჰალბათ გაშინჯეთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ე რ ე კ ლ ე .

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათ მონა ავეტიქას მოსცეს. ამ არზის პატრონს რაც მოუხსენებია, მართ[ალი არის], პატრონი აქ არ გახლავს. ორი წლის მეტი წასული არის. ქრისტიშობის იე, ქორონიკონს უოლ.

ქ. მიკირტუმ! ამის გირაო ავთანდილს თავის სამინბაშოში მისცემია. ამის მაგიერად ერთი მორიგე შენ მოეც, რომ როგორც ბატონს უბძანებია, ამას თავის გირაოები მიეცეს. თებერვალს კა, ქორონიკონს უოე.

747. არზა ღეპანოზ ტარ-არაქელასი ეკლესიის გალავანში ნახვის ჩაჰრის თაოგაჰე არეაღე II-ის ოქმით

1780 წ. 5 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დაცთარი № 52. საბუთი № 96. პირი. ქალაღი. მხედრული. (იქვე, საბუთი №192).

[80] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათს ყმას და მლოცველს ციხის დიდის ეკლესიის დეკანოზს ტერ-არაქელას მოსცეს.

მოწყალე კელმწიფევე, კარგათ მოგეხსენებათ, დიდის სანეხვესაგან! ეს ეკლესია რარეგათ იყო შეწუხებული. ღეთითა და თქვენის ბედნიერის ღოვლათით დიდი ჯაფა და ქირნახულობა გავწიეთ; ვაღლით იყო თუ ვახშით, ეს სანეხვე² ავიღეთ და სახლები დავდგით, რომ ნეხვი აღარავინ დაჰყაროს და ეს თქვენი დასხნილი ეკლესია უპატიურობისაგან მორჩეს და ჩემს სახლებსაც ზიანი არ მიეცეს.

ახლა კიღევე ზოგიერთი ურცხვი და ბეჰესაბი ვინმე ბეჰესაბობას არ იშლიან ღამით იქნება თუ დღისით, კიღევე მოაქვთ და ჰყრიან. საყდრის გაღავანიც ივსება და გზებსაც აფუჭებენ. ვიცით, რომ ამ თქვენს დასხნილს ეკლესიაზე შებრალება გაქვსთ.

დიდის ვედრებით გევედრებით თქვენს გასამარჯვებლად და საღღეგრძელოთ საშინელის ოქმით ერთს თქვენს კარის კაცს უბძანეთ: ვინცავინ ამ ეკლესი[ი]ს სიახლოთ გარეშემოში დგანან, ყველას თქვენი ბძანება გამოაცხადოს და მუჩალგა გამოართვას, რომ ნეხვი აღარავინ დაყაროს.

ეს ეკლესია უპატიურობას მორჩეს თქვენის უმაღლესობის სახელის საღიღებლად და მაღლი ამ წმიდის ეკლესიისა იყოს თქვენი შემწე და მფარველი. ნოემბერს იჰ, ქორონიკონს უოღ.

თავში

-[179 V] ჩვენ მაგიერად მელიქს ავეტიქას ასე უანბეთ. შერე ვინცავინ ამ ეკლესიაზედ მახლობლად სახლობენ, ყველა-

1 სანახვისაგან. 2 სანახვე.

ნი შენთან მოაყვანინე და ყველას მიძიმე ყადაღა უყავ, რომ დღეის იქით საყდრის გალავანში ნებვი აღარავინ ჩაყაროს, თორემ იცოდნენ, რომელსაც შევამჩნევთ საყდრის გალავანში, გზაზედა ნებვის დაყრას, ვინც უნდა იყოს, თავის დაყრილს ნებვსა იმასვე გავატანი-ნებთ და მიძიმეს ჯარიმითაც გარდავახდევინებთ.

ამაზედ ყო რ დ ა ნ ა ა ნ თ შვილი ა დ ი ბ ე გ ა იასაულად გვიჩენია. ვინც საყდრის გალავანში დღეის იქით ნებვი ჩაყარონ. იმ ეკლესიის დეკანოზმა და კრებულთ ის ჩამყრელი აღიბეგას უჩვენონ, აღიბეგამ ავად მოპყრობით გა[ა]წმენდინოს, ვინც იყოს; და მასუკან ჩვენთან გამოაცხადოს და რაერთიც ჯარიმა განვაჩინოთ, ის გარდა- [ა]ხდევინოს. დეკემბრის ე, ქორონიკონს უოდ.

რამდენჯერაც იმ ეკლესი[ი]ს გალავანში და გზაზედ ნებვი და-ყარონ, იმდენჯერ იმ უბანს კომლზედ თითო აბაზი აღიბეგამ წა- [ა]რთოს ჯარიმად.

ერეკლე

748. არზა თათარაშვილის ჯალაღისა გამოსაღების თაოგაჯა ღარაჯან დედოფლის ოპიით

1786 წ. 11 დეკემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1386. დედანი. ქალაღი. 25,5×15,5 სმ. მხედრუ-ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნაბარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის საქართველოს დედოფლის ქი-რი მოსცეს თქვენს ყმას ველისციხელს თ ა თ ა რ ა შ ვ ი ლ რ ს ჯა-ლაბს.

მერმე ამას მოვახსენებ: თქვენი ყმა რომ დამეკარგა წინაზედაც მოგახსენეთ და ახლა ღმრთითა და თქვენის წყალობით ლეკი მყავს გაგზავნილი თქვენის ყმის დასახსნელათ. და ახლა გევედრებით, მანამ სახსარს შეავსარულბდე და დავიხსნიდე, მანამ თქვენი წყალო-ბა დამემართოს, რომ გასაღები როდესაც გიახლოს, იმან თავისი გა-საღები გადიხადოს. მე გასაღებსა მთხოვენ კოდის პურსა და აგურის ფულსა.

მოწყალემა მაღირსეთ, მეტად შეუძლებელი გახლავარ, ტყვის პატრონი და სახსრის შოენისათვისაც კარდაკარ სასესხებლად დავ-დივარ. ჩემს კარზე ერთი ოთხფეხი პირუტყვი არა ბღავის.

ღმერთი გადღეგრძელებსთ და თქვენის ბრწყინვალე შვილების მზესა მოწყალემა მაღირსეთ. ქრისტიშობის ია, ქორონიკონს უოდ.

ქ. ველიციხის მოუარაო სემონ! წელს ამ არზის პატრონისათვის რაც კოდის პური შეგვიწერია, ისიც გვიპატივებია და შარშანდელი დარჩომილიც გვიპატივებია. რადგან ტყვის პატრონი არის, ამისთვის ვაპატივებთ. დეკემბრის ია, ქორონიკონს უოდ.

ბეჭედი: დედოფალი დარეჯან.

749. არჯა კვამთახაშვის წინამძღვრის ანტონისა სახლუბის თაოგაჲს
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1786 წ. 15 დეკემბერი

ცსა. ფ. 1449. საბუთი № 1946. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან მის უმაღლესობის საქართველოს მეფის ძის ვახტანგის ქირი ქვათახევის არქიმანდრიტს ანტონის მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ: ბატონის ოქმითა - და ბძანებით მსაჯულთა¹ [თ]ანადასწრებით სახლების სამართალი რომ მაღირსეთ და განაჩენი მიბოძეთ, ეს განაჩენი ბატონმაც დაამტკიცა, დედოფალმაც და თქვენმა ძმებმაც. მაგრამ რომელმაც ღეთის მტერმა ტყუილათ მოახსენა ბატონს დედოფალს და ის განაჩენი დააყენა.

ღმერთი გაღმეგრძელებსთ, ან თქვენი ნაბოძები განაჩენი დახიეთ და ან კვემარიტებით გაამართლეთ, რომ სწორე სამართალი დამართოდეს. და იმ ჩემ[მ]ა ხელმწიფე დედოფალმაც წყალობა მაღირსოს და სამართალი მიბოძოს. მისმა უმაღლესობამ ზომ არ ინება ამ სამართალში გარევა. თქვენც ამას გვედრებით და მსაჯულთაც² ამას მოვახსენებ, რომ სწორეთ გამოაცხადოთ თქვენი სამართალი. ნოენბრის ით, ქორონიკონს უოდ.

კიდუხე

ქ. საქართველოს მსაჯულთშეკრებილება უენს მაღალს ღირსებას ამას განუცხადებთ, რომ ჩუენ რომელიც თანამდებობა გექონდა, მისის უგანათლებულესობის მეფის ძის ვახტანგის თანკლებით, წიგნების გაშინჯ[ვ]ით, მეზობლების გამოკითხვით გავსინჯეთ და ქვათაქევის ღმრთისმშობელს ის სახლები სამართლით მივიართვით; რომ თვით ბატონისშვილმა სოლომონ ბრძნისაებრ გამოიძია და განსაჯა. თუმცა მოჩივარი კი დაუწყუნარებლად ჩიოდა და ვითარ ფარშეჯანგი შვენიერის კმითა კიოდა.

¹ სასჯულთ. ² სასჯულთაც.

ჩუენ ჩუენის განაჩენის მოშლა არ შეგვიძლიან და ღმერთმან
ნურც გაგვაბედინოს. ეკლესიის მამულის წართმევა და ნება მალ-
ლის განსჯისა იყოს. ჩუენ ჩუენის ნაკლების გასინჯვით, ასე ვხედავთ
და როგორც კლდე. ისე შეურყევლად ვართ. ახლა შენ იცი ბატონო
წინამძღვარო. ნოენბერს ლ, ქორონიკონს უოდ.

მღიენ ბევი	თექუარაზ
---------------	----------

თაეში

ქ. ბატონო არქიმანდრიტო ანტონი, მერე როგორც საქარ-
თველოს მსაჯულშეყრებილებამ გაშინჯა, ჩუენმა მოკლე გონებამაც
ასე გაშინჯა და ამ გაშინჯვაში ჩუენც მსაჯულთ თანამოწამე ვართ.
ნება ამ საქმის და უმჯობესად გაშინჯვა მისის უმაღლესობისა არის.
გიორგობის ლ, ქორონიკონს უოდ.

ბეჟელი: ლომად იუდას ბაეითად ვახტანგ ირაკლის ნაკვეთად.

ქ. ჩუენ, საქართველოს დედოფალი დარეჯან ასე ვამ-
ტკიცებთ და ჩუენც მოგვირთმევია ეკლესიისათვის. დეკემბერს ი,
ქორონიკონს უოდ.

ქ. მეფის ძე ვახტანგ გიბძანებ მირზაშვილო
გოგიავე! მერე როგორც ამ წინამძღვარს ამ ეკლესიის სახლების
განაჩენში უცხადებდეს და მისის სიმაღლის ბატონის დედოფლისა-
განაც დამტკიცებულია და ჩუენგანაც, ეს ახლავ ასე აღუსრულე და
ეკლესიის სახლები ამ წინამძღვარს მოაბარე და კელი აუშართე. ბა-
ტონმა დედოფალმა ზედმიწევნით გამოიძია, რომ ეკლესიისა იყო
ის სახლები, და დაუმტკიცა. დეკემბერს იე, ქორონიკონს უოდ.

და იმ დედაკაცს, იაგუნდას, თავისი გამოურთვი და მია-
ბარე.

ბეჟელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ
მეფის ძეობით.

**750. არზა იონანე ალავერდელისა მამულის თაოხაჯე
დარეჯან დედოფლის ოქმით**

1780 წ. 15 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2614. პირი. ქალალი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან მათის სიმაღლის საქართველოს დედოფლის ქირი
მათს მლოცველს არხიმანდრიტს იოანეს მოსცეს.

ჩემო კელმწიფევე, გუჯარი აქეს, წმიდის გიორგის მამული ჰყო-

ნია უტოს, ბუღალაური სია; ის მამული კობიაშვილებს უჭირავს.

წყალობას ვითხოვთ, ის მამული არ დაეკარგოს ეკლესიას. თქვენის წყალობით ერთი ოქმი გვებოძოს. სამართალში რაც სიტყვა აქვს, მოგახსენონ. დეკენბერს იე, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. მდივანბეგო ბეჟან! ბუღალაშვილის მამული რომ წმინდის გიორგის შეწირული ყოფილა, უტოს ორ საკომლოდ ყოფილა, ორი ვენახი თავისის სახნავითა. ეს ახმეტას მახსოვართაგან უნდა მოიკითხო და ჭეშმარიტებით შეიტყო და წერილით მოგახსენო, რომ ეს მამული არ დაეკარგოს. დეკემბრის იე, ქორონიკონს უოდ.

დედოფალი
დარეჯან

**751. არაზ მოძღვართმოძღვრის ნიკოლოზისა ბაჟის თაოგაჟე
დარეჯან დედოფლის ოქმით**

1780 წ. 21 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 440. დედანი. ბოლო მოხეულია. ქაღალდი. 22,2X X 16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი და მძიმე.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ორისავ საქართველოს დედოფლის ქირი მოსცეს მათს სამარადისოდ მლოცველს მოძღვართ-მოძღვარს ნიკოლოზს.

მერმე ამას მოვახსენებ ჩვენს მოწყალეს კელმწიფე დედოფალს. ეკლესიის ვალშიაც ვაბივარ და თქვენის უმსახურობის ვალშიაც, ბევრი შფოთი მაქვს და სარგებელი კი არა მაქვს რა; თელავის ეკლესიათ ხან მე უშვრები უსამართლოს და ხან ისინი მიშვრებიან უსამართლოს.

ან ასეთი მოწყალეა მიყავით, თუ ინებებთ: ეს წიგნები დადგეს, რომ შფოთისაგან მოვისვენო. მისის უმაღლესობის ოქმიცა აქვთ ბაზრელებს, რომ იმ ბაჟის მოშლა არ იქნებაო; ებრძანოს, რაც იმათ ეს განწესებული ბაჟი მართებოდეს, ის [ე გამოიღებდნენ]...

თავში

ქ. ბატონო კახეთის მოსამართლე [ე]ბო და სალთხუცესო და მდივნებო! მოძღვართმოძღვარი ნიკოლოზ ასე რომ ჩივის, ეს ზედმი-

წევნით თქვენ გამოიძიეთ და მოიკითხეთ და რასაც მიხვდეთ და ღმერთმან გაგონოსთ, ჭეშმარიტებით სამართალი მოეციოთ და გაარჩიეთ. დეკემბერს კა, ქორონიკონს უოდ.

ბეჰელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

752. არზა მუჰაბაჰა მღვივანეებისა უმის თაოზაჰა

ერეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 27 დეკემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 18. საბუთი № 48. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[56] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჭირი მათ ფერხთა მიწას მ ზ ე ჭ ა ბ უ ე მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ს ! მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ მათ სიმაღლეს, რომ ერთი ჩემი კაცი უცოლშვილო ბიჭი თარაქამა ამ აშლილობაში აქით მხარეს დარჩა და, რასაკვირველია, რომ ამ ქვეყანაზე დანაშაული ექნება და შიშით ვერ მოსულა, და კიდევ მართებს შიში. თუცა თქვენის შვილის გიორგის ოქმი იყო და ბევრნიც მოვიდნენ იმ ოქმით, მაგრამ ის ვერ მიენდო იმ ოქმს და ასე შემოუთვლია: თუ ბატონის ოქმი მომივა, მოვალთო; თუ არადა, არაო.

ვითხოვ წყალობასა, თუ უჯერო თხოვა არ იყოს, ერთი ოქმის წყალობა მიყავით, რომ ფიქრი¹ არავისი ჰქონდეს, ყარაგოზალია ჰქვიან. ნება სიმაღლისა [ა]სრულებდინ და ნუ მონისა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ყარაგოზოღლი ალიაგ! მერე როგორც ამ არზით ბატონს შენს მღვივანებეს [V] მზეჭაბუკს შოუხსენებია, შენ აქ ჰოღი, ნურავისი ფიქრი ნურა გაქვს რა და ნურც გეშინიან. როგორც მართებულა, ჩვენ გზას მოგცემთ. დეკემბერს კა, ქორონიკონს უოდ.

753. არზა თაზაჰა თურქისტანიშვილის კპრიპოღლისა მამულის თაოზაჰა

ერეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 28 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 1464. დღდანი. ქალაღი. 27,8 X 14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს თამაზათურქისტანიშვილის ქვრივისა და ობლებს.

¹ ფიქარი.

ოთხი ხუთი თაობა მეტი არის ჩვენი პაპის პაპები აყრილან, არცარა მამის ჩვენისათვის უთქვამს: ამ ჩემს სახლის კაცებსა. ახლა მე მძლავრებით მერევიან, ნახევარი ახალდაბა ჩემია და იმას წეცილებიან.

რადგან არ მეშვებიან, მოგეხსენებათ ობლის პატრონიც თქვენს ხართ, ჩემი სამართალი თქვენგან გაისინჯოს; სანამ ღმრთით თქვენ გასინჯედეთ ჩვენს სამართალს, ოქმი გვებოდოს, შფოთს და მენსნენ დ[ა] ნახევარი ჩვენვე ავიღოთ.

ოთხნი ძმანი არიან, ზოგი სიკვდილს მექადის, ზოგი ხეზე მიკვრასა და გალახვას, და ასე მძლავრობენ, ჩემო ხემწიფევ. დეკემბერს კმ, ქორონიკონს უოდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, რომელნიც ამ არზის პატრონის მოდავენი ხართ, მერმე როგორც ამ არზის პატრონს ნახევარი აულია ჩვენს სამართლამდინ, ნახევარი ისევ ამან აიღოს. და ღთით ჩვენ რომ ჩამოვალთ, ჩვენთან იჩივლეთ და სამართალი მოგეცემათ. ქრისტიანობის კმ, ქორონიკონს უოდ.

ქ. თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

754. არზა იოთაჲ ბაბიშვილისა ვაჟულის თაობაჲჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 10 თებერვლი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 46. საბუთი № 6. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[მ V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს ტატიშვილის იოთაჲს.

ეს ცხრა წელიწადი არი[ს], რომ ჩემს მამულზედ ზემო ტატიშვილი მივიდა და იქა დგას. ზაალ დავითიშვილის კაცი არის. არც გამატარა იმ მამულშია და არცარას მანებებს¹.

ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ამისი სამართალი მალირსოთ, ჩემი მამული დამანებოთ და ღალაც მამეცეს, რაც მას აქეთ მაკლია. გაურჩევლათ ზდიან და ამისთვინ ეჭიდებიან². მონახსოვრები გახლავან და იმათ ებძანოს გაგვიარჩიონ. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ოთხი თვე

¹ მანებებს. ² ეჭირებიან.

არი[ს] მშიერ-მწყურვალ იქ გახლავართ. თებერვალს იმ, ქორონიკონს უოე*.

თავი

ბატონო ამილახორ-მდივანბეგო იე სე! მერე შენ რომ მაგ ქვეყნის სარდალი ხარ, ამგვარს საქმეს შენვე უნდა გაასამართლედე და ჩუენთან აღარ უნდა აჩივლებდე. ახლა ამ არზით ეს ტატიშვილი იოთამ რომ ზემო ტატიშვილს მამულის წართმევას უჩივის, ესენი თქვენთან მიაყვანინე, ალაპარაკე და, ვინცავინ მახსოვარნი კაცნი იყვნენ, იმათგანაც კარგათ გამოიძიე და ღვთის წინაშე ჭეშმარიტი სამართალი უსაჯე.

და თუ ის მამული ამას დარჩეს და აქამდის მძღაგრობით იმათ უჭამიათ, რაც იმისი ღალა იყოს, ისიც გამოურთვი და მოეცე ჰალბათ. ამას გაურჩეებელს ნუ დააგდებ. და ამას ჩუენთან ნულარ აჩივლებ. თებერვლის ით, ქორონიკონს უოე. ქ. ჰალბათ.

755. არზა ნიკოლოზ შირაზუვილისა საპატლის მიცემაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1787(?)წ. 20 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 830. დედანი. დაზიანებული. ქალღდი. 23,5×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი. დათარიღება სათუთა.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის ბედნიერის კელმწი[ფის] ჭირი მათის სიმაღლის მონას და [მლო]ცველს მი რ ზ ა შ ვ ი ლ ს მღუდელს ნ ი კ ო ლ ა [ო ზ ს] მოსცეს.

ჩემის სახლის კაცისაგან მრავა[ლ]ჯერ საჩივარი მომიხსენებია და თავი მიწყე[ნია] თქვენის სიმაღლისათვისაც და სანატრელის თ[ქვენის] შვილისათვისაც, ოქმებიც მბოძებია, მაგ[რამ არა] გამჩივებია რა. სიკვდილის შვილნი ვართ, [სანამ] ცოცხალი ვარ, მინდა რომ თქვენის სამარ[თლი]თ გავშველდე, რომ საბოლო[ო]თ ჩემს შვილსა [და] იმათ ერთმანერთში დავა აღარა ჰქონდეს რ[ა]. რამდენიმე კალამი მოხსენება არის, რომ [მართა]ლია და გაუყოფარი არის და იმათ უჭირავს[თ].

* არზის ტექსტი, „...მარჯვენს...უოე“, გადაწერს შეცდომით გადაუადგილებია და ოქმში ჩაურთავს სიტყვების „ტატიშვილს მამულის“ შემდეგ.

[წყალო]ბას ვითხოვ: ამილახვარ-მდივანბეგს ებძან[ოს, რა]მდე-
ნემე გორელი ქეთხუდაც იახლოს და, რაც გასაყო[ფარი] ვე[აქვს],
ის გაგვიყოს. ჩემო ველმწი[ფვე]...* [გა]უყოფელი არის...*

ქ. ერთი წარი უქირავს, ამაზედ იასაულ[ი მი]ვიყვანე, მაგრამ
არა გამირიგდა რა...**

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარ-მდივანბეგო იესე, ამ არზის
პატრონს ასრე რომ მოუხსენებ[ია], ოთხიოდ გორელი ქე[თხ]უდა
კაციც თქვენთან დაისწარით, [ესენიც მ]იყვანინეთ და ასე მოხსენე-
ბულისა სამართა[ლი მიეც]ით. და რაც სამართალი მიეცესთ, განა-
ჩე[ნში] დაუწერინეთ და ისრე გარდუწ[ყვიტეთ]. ფებერვლის კ,
ქორონიკონს [უო?]ე.

ამ ს[აქმეზე ბეჯი]თი იყავით და გაურიგებელს ნუ დააგდე[ბთ].

ბეკედი: ქნარს მიეცმს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

756. არზა კალატოზებისა ხელფასის თაოგაზე იულონ
ბატონიშვილის ოჯახით

1787 წ. 22 თებერვალი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1852. დედანი. ქალაღი. 16,8×10,8 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია სამი წერტი-
ლი. ა-მეტი.

ქ. თქვენ. ბატონის შვილს იულონს, ესე მუჩაღა
მოგართვით ჩვენ კალატოზებმა ბეჟანმა და გოგიაძე, გლა-
ხამა, ასე რომ თქვენის ბძანებით წავედით სა[მ] შვილდეს,
იქ თვრამეტი დღე ვიმუშავეთ. ჩვენი სამუშაო სამი ოსტატის და
სამი შავირდის ოცდაოთხი მინალთუნი და ექვსი
შაური.

verso

ქ. მელიქ სარქის, ამ სამს კალატოზს რომ უმუშავნიათ და
სამუშაო არ მისცემიათ, ამათ ოცდაოთხი მინალთუნი და ექვსი შაუ-
რი მოეცით და თქვენს მახთაში ჩავიგდებთ. ამ ბარათის დაგვიანება
არ იქნება, მალე მიეცით, სამუშაოა და დიდი ხანია რომ არ მისცე-

შიათ. თებერვლის კბ, ქორონიკონს უოე. იულონ

* აკლია ერთი-ორი სიტყვა.

** დანარჩენი აკლია.

757. არზა ზაალ ლავითიშვილისა უხის თაოგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 10 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 441. დედანი. ქალაღი. 14,8×10,5 სმ.
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი დ ა ვ ი თ ი შ ვ ი ლ ს
ზ ა ა ლ ს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ უმაღლესობასა: ა წ ყ უ რ ს ჩემის აზ-
ნაურშვილის ყმა გახლამსთ. შარშან ის ჩემი აზნაურშვილი ჩამოვი-
და იმ თავის ყმასთანა. ის ქირის სანაცლო გამ[ხ]დარა. მამულის
წიგნები ქონდა, ცხენი და იარაღი იმ თავის ყმასთან დარჩა.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი და იას[ა]ული მებობოს, ის კა-
ციცა და იმ აზნაურშვილისა რაც დარჩომოდეს, მებობოს. თუ სიტ-
ყვა ქონდეს რამე, სამართალში მელაპარაკოს. მარტის ი, ქორონი-
კონს უოე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ო ზ უ რ ა ბ! მერე ამ
არზით დავითის-შვილი ზა[ა]ლ თავის აზნაურშვილის ყმას რომ უჩი-
ვის, რაც ამისის აზნაურშვილისა დარჩომია, ისიც უკლებრად გამო-
ურთვი და მოაბარე და ის კაციცა. და თუ ჭეშმარიტი სიტყვა ჰქონ-
დეს, სამართალში ელაპარაკოს. მარტის ი, ქორონიკონს უოე. ახლავ
ასე გა[ა]რიგე.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

verso-ზე „მარტის ი, ქკს უოე. მეფის ოქმი“.

758. არზა მთავარეპისკოპოს იოსაფისა უმათა სამხაჰურის

თაოგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 11 აპრილი

ესსა. ფ. 1449. საბ. № 2133. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ჩემის მოწყალის კელმწიფის უმაღლესიის მეფის
ქირი თქვენს სამარადისოდ მლოცველს მ თ ა ვ ა რ ე პ ი ს კ ო პ ო ს ს
ი ო ს ა ფ ს მოსცეს.

ოთხი წელიწადი არის, რომ თქვენის სიმაღლისაგან მთავარეპის-
კოპოსობა მებობა. ამ ოთხს წელიწადში გორელი ტ ა ტ ი ნ ა შ ვ ი -
ღ ე ბ ი არც ერთხელ არ მოსულან და თავიანთ თავი ჩემთვის ყმათ

არ გამოუცხადებიათ. მე სულ ხან მ დ ი ვ ნ ი ს სათნო ყოფი-
სათვის ვითმენდი, რომ იმისი მოყვრები არიან და ჩემგან არა სწყე-
ნოდა რა, ამისთვის არ შევაწუხებ.

ახლა დიდათ თურმე ცდილობენ, რომ ეკლესიის ყმობიდან თა-
ვი განითავისუფლონ. ამას მოველი თქვენის სიმაღლისაგან, რომ
ეკლესიას ყმა არ დაეკარგოს. და თუ სიტყვა რამ აქვსთ, მოგახსენ-
ნონ; თუ არადა, როგორც მართებული არის, ისე მსახურონ
ეკლესიას და ეკლესიის განმგეს. აღიწერა აპრილს დ, წელსა ჩღპჳ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის გორელო ტ ა ტ ი ნ ა შ ვ ი ლ ე ბ ო! მერე
თქვენ მთავარეპისკოპოზის ყმანი ხართ. და ეს თქვენი ბატონი რომ
ასე გიჩივისთ, თუ მართალი არის, დიად, ავათ გიქნიათ. რაც ეკლე-
სიის დებულობა გქონდესთ, უკლებლად ემსახურებით 'ამას, ჩვენთან
ნულარ აჩივლებთ, თორემ იცოდეთ ძალიან გადაგახდევინებთ. აპრი-
ლის ია, ქორონიკონს უოე.

ქ. თუ სიტყვა გქონდეს, მოგვახსენეთ.

ბეკელი: ქნარს მიემს, დაეთ მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერ ე კ ლ ე.

759. არზა ავანაბი თუშანიშვილისა შვა-გაგულის წილის თაოგაჳა

პრაქლე II-ის ოქმით

1767 წ. 10 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3239. დედანი. ქალაღი. 11,8×16,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი თ უ მ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ე
გ ნ ა ტ ი ს მომცეს.

ამას წინათაც თავი მიწყენია ბიძის ჩემის პ ა პ უ ა ს ბარობაზე-
და. თუმცა ჩემი საჩივარი თქვენის უმაღლესობისათვის მომიხსენე-
ზია, მაგრამ მგონია, რომ აღარც კი გახსოვდესთ.

პირველი მოხსენება ეს არის: ჩვენის სახლის კაცების ბეითალ-
მანი ყმა და მამული ცხებულისა და ნეტარად ხსენებულის ბატონი-
საგან ნაბოძები გვაქვს და თქვენგანცა, რომ იმ წყალობის წიგნში
ორნივე ვსწერივართ და მე უწილოთ გამომიყვანა. მრავალჯერ გიბ-
ძანებიათ, რომელიც წიგნში არა სწერია, იმას წილი არ მიეცემაო.
მე კი ვსწერივარ და წილი არ მამეცა-

მეორე ეს არის, რომ თქვენც კარგად მოგეხსენებათ და ქვეყანამაც იცის, რისაც შემძლებელი იყო და ან ახლა არის, რომ იქი-
დამ ერთი ფული არ მოუცია.

ღმერთმან განაძლიაროს თქვენი მეფობა. ორმოცდახუთი წე-
ლიწადი არის, რაც ჩვენს პატრონათა ბძანდებით, ყოველთვის ლაშ-
ქარში მამაჩემი გახლდათ. და როდესაც ის ქირის სანაცვლოთ იქნა,
ძმა მყვანდა, ის გახლდათ, რომ შუშას ლაშქარში მოკლეს. და
მეც ისევ ბიჭი გახლდი, მუდამ მე გხლებივარ, რომ თქვენს ბედნი-
ერს თვალს ბევრჯერ უნახავარ.

ეგ სახლის ბატონათა მყვანდა და მუდამ ლაშქარში მე გახლდი.
თუ რომ იმის ქონებაში ძმა არა ვარ, და ან არ ვიყავი, ყოველთვის
მე რათ წამოვიდოდი; ერთხელ რომ მე გხლებოდი, მეორეხელ ის
უნდა გხლებოდა.

ეგ თავის აღებ-მიცემასა და მოგებაზედ იყო სხვას ქვეყანასა
თუ აქა, და მე ლაშქარსა და თქვენს სამსახურში ვიყავ.

გრძლად მოგხსენდებოდათ არზითა; და როდესაც გვალაპარა-
კებთ, მაშინ საბუთს უზამ, და ან საიღამაცა აქვს შეკრებილი თეთრი,
იმასაც გამოვაჩენ.

ჩემო კელმწიფევ, ბიძის ჩემისაგან ეს უსამართლო მჭირს. უფ-
როსი ძმა მე გახლდე და მე ოთხი კომლი კაცი მყავს და იმას თორ-
მეტი, აგრეთვე მამული.

წყალობას ვითხოვ, ეს მოხსენებული გასინჯოთ, თუ სალაპარა-
კო მქონდეს, ველაპარაკო. და თუ თქვენი წინააღმდეგი და ან საწ-
ყენი იქნება, მე ხმას არ ამოვიღებ. თუ არადა, სამართალს ვითხოვ.
აპრილის იღ, ქორონიკონს უოე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მინბაშო დ ი ა ს ა მ ი ძ ე ვ ტ ე ტ ი ა ვ!
მერე ამ არზით ეგნატი მდივანი თავის ბიძას პაპუას ასე რომ უჩი-
ვის, ეგეც აქ კარზე სამართალში გამოგზავნე და, რაც სასახლისკა-
ცო წიგნები ჰქონდეს, ყველა თან წამოიღოს და აქ სამართალში
ილაპარაკონ. აღიწერა აპრილის ივ, ქორონიკონს უოე.

ქ. დიახ, ბეჯითათ უჩივის.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ე რ ე კ ლ ე .

**760. არჯა ორუჯასი და უსუფასი ცხენის თაოგაჯე იულონე
ბატონიშვილის ოქმით**

1787 წ. 18 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 580. დედანი. ქალღი. 18,7×10,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის იულონის
ჭირი მოსცეს ქაფანაქჩის ორუჯას და უსუფას.

შემოდგომაზედ ყარაიაზ[ზ]ედ სამი ცხენი მოგვპარეს, ერთი
ცხენი თუშის კელში ვიცანით. ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით
თუშ მოურავზედ, ჩვენი ცხენები გამოგვიერთოს ან ჩვენი ქურდი
აპოვნინოს და კელში მოგვცეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. აპრილის იშ,
ქორონიკონს უოე.

თავში

ქ. ბატონის შვილის იულონის კეთილად სახსოვარო
თუშ მოურაო დურმიშხან. მერე ამ არზის პატრონ[ს] რომ ამ
არზით ასე მოუხსენებია, ა[ნ] ეს ცხენი ახლავ უნდა გამოურთვა და
მოსცე და ან ეგ თუში აქ ჩვენთან უნდა გამოატანო. და თუ სიტყვა
აქვს, ჩვენ მოგვახსენოს. ამისი გაურიგებლობა არ იქნება. აპრილის
იშ, ქორონიკონს უოე.

ქ. ან თავი ქურდი უპოვნოს.

ბეჭედი: ღმრთისშობლის სასოიანი იულონ დავითიანი.

**761. არჯა ალადათაშვილუაისა ყმოჯის თაოგაჯე ვარაქლე II-ის
ოქმით**

1787 წ. 26 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 2998. პირი. ქალღი. მხედრული. მარჯვე-
ნა ზემო კიდე მოხეულია. საბუთის მეორე პირი დაცულია იქვე Sd 2993
ნომრით, რომლის მიხედვით აღდგენილია ჩვენი საბუთის ზოგიერთი ხარ-
ვეზი. საბუთის მესამე პირი დაცულია. ცსსა. ფონდი 1449. საბ. № 272.

[822] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს გო-
რელს მათს სახასოს [ალა] დათაშვილებს, ბაბახანას
ძმებს იოანეს, სტეფანეს და როსტევეანს.

მთავარეპისკოპოსის იოასაბს ჩვენთვის ყმობით
უჩივლია, რომ ჩემნი ყმა[ნი] არიანო. თქვენ მღივანბეგებზედ ოქმი
გიბოძებიათ, სამართალი უყავითო]. ჩვენ არასდროს მთავარეპის-

კობოსის ყმანი არა ვყოფილვართ, და თუ [ახლა] ინებებთ და ჩვენს თავს უბოძებთ, ბრძანება თქვენი აღსრულდეს. ეს სულ მრთელმა გორმა იცის, ჩვენ სახასონი თქვენი ყმანი გახ[ლა]ვართ და თქვენი ხარჯის მძლეველნი.

მართალია, ოქონის ხატისა ნახე[ვარი] ლიტრა სანთელი გვაძეს, ის ყოველწლივ ოქონის ხატისათვის მიგვირთმევიდა და არც დაუკლებთ. ამ მიზეზით მთავარეპისკოპოსნი ჩვენ [ყმ]ად გვეჭიდებიან. ღმერთმან იმდონი თქვენი წყალობა მოგვეცეს, რამდო[ნს] თქვენს სახასო ყმას სანთელიც ედვას, ალაპის გარდახდაც ედვას, ზოგს ზედაშეც ედვას, იმას კი ხატს ემსახურებოდეს და ის კაცნი კი ის[ევ] თქვენი სახასონი იყვნენ და ეპისკოპოსნი იმათ ყმობით ვერ ი[ქვერ]-დნენ.

თუ რომ მთავარეპისკოპოსის ყმანი გახლავართ, გუჯარი აქუს, ის გამოატანინეთ, თუ იმის ყმა ვყოფილიყოთ, თქვენის თავის წყენისათვის კიდევ დაგვესაჯეთ.

და თუ ჩვენგნით მოწამეს მიირთმევთ, დღეს აქ გახლავან: გარსევიანი შვილები, სამთავნელი, ტეტია მგალობელი, გორის მამასახლისი ზურაბა, ამირალაშვილი დვთისავარა, ბაბალაშვილი ავთანდილა, მდივანი ს-შვილი პეტრე. ამათ ღმერთი და თქვენი მზე აფიცეთ და სწორეს მოგახსენებენ.

და თუ გორში მოკითხვას ბრძანებთ, სულ გორელებმა იციან, რომ სახასონი გახლავართ. მამაჩვენი გორის პირველს ხარჯს აძლევდა და ჩვენ რაც შეგვიძლია, თქვენს სამსახურში გახლავართ.

ნეტარად ხსენებულის კელმწიფე მამის თქვენის მეფობაში კირილე მთავარეპისკოპოსმა მამაჩვენი დაიჭირა, ჩემნი ყმანი ხართო. იმ ჟამად ნეტარხსენებული კელმწიფე ქართლს ბრძანდებოდა და ანახანუმ დედოფალს მოხსენდა. მაშინვე ძამიაშვილი მურადა გაეგზავნა: ახლავ აუშვი, ეგ კაცო სახასო არის, თუ სიტყვა გაქვს, კელმწიფესთან ელაპარაკეო. მაშინ გამოუშვა და აღარ ელაპარაკნა.

თქვენ რომ ასპინძას წაბრძანდით, მაშინ ბესარიონ მთავარეპისკოპოსმა მიგვიყუანა, ჯერ ნებით გვითხრა: ჩემი ყმობა თქვითო, კარგად გაგაძლებინებო. ჩვენ, დიალ, შორს დაუჭირეთ. მასუკან დაგვიჭირა, მაგრამ მაშინაც ვერ გვათქმევინა და მერმე გაგვიშვა.

ღმრთის მადლით თქვენ რომ ასპინძიდან გამარჯვებული მობრძანდით, არზა მოგართვით და ჩვენი საჩივარი მოგახსენეთ. თქვენ ოქმი გვიბოძეთ მთავარეპისკოპოსზედ: რას ემართლები, რომ აწუ-

ბეზო; თუ სიტყვა გაქვს, ჩვენს სამართალში გორელებს ელაპარაკეო. არც ილაპარაკა და არც არა. საქმე ჰქონდა ჩვენთან.

ერთი ჩვენი განაყოფი გახლავსთ საბრალო კაცი, იმას კელს უმართევდა და მძლავრობით თავის ყმას [ეძახ]და; არც არას ის ჩვენი განაყოფი ნალვლობდა და მთავარეპისკოპოსის [V] ბესარიონის მორიდებით არცავე გორელები დსდევდენ, თვარემ საბატონ-ყნოდ [არა]ფერი საქმე და საბუთი არც არა იმასთანა აქვს ამის მეტი, ოქონის ხატისა ნახევარი ლიტრა სანთელი გვდებია.

და ერთს საბუთად ამას გვიდებს, რე ვაზ ამილახორის ღროს იოსებ მუშრიბი გორის ასაწერად რომ მისულა, მთავარეპისკოპოსის ის ჩვენი განაყოფი თავის ყმად დაუწერინებია; და ჩვენ აქ ქალაქს გახლდით და ჩვენ გორის დავთარში თავისზედ დავუწერინებდით. სხვა არც არა სამსახური უთხოვნია და არც გე[ლა]პარაკებია.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, თქვენს წინ გვალაპარაკეთ, მოკითხული ბრძანეთ და თქვენს ყმას უბრალოდ ნუ დავგვარავთ. აპრილის კვ, ქორონიკონს უოე.

კიდეზე

ქ. ჩვენი ბრძანება არის. ამ არზის პატრონს რომელნიც ამ არზაში დაუწერიხართ, ყოვლად სამღუდელონი, თუ საერონი, ღმერთს გაფიცებთ და ცხველმყოფელსა ჭუარსა, რომ ამისი აღილათი რაც იცოდეთ, ქეშმარიტებით მოგვახსენეთ, ესენი მთავარეპისკოპოსის ყმანი არიან, თუ არა. რაც იცოდეთ, ღმრთის წინაშე ქეშმარიტებით მოგვახსენეთ. აპრილის კვ, ქორონიკონს უოე.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს. ერეკლე.

[მოწმობა]

ქ. მე, გორის მამასახლისი ზურაბ, ღმერთსა ვფიცავ. ეს ტატიინაშვილები კელმწიფის სახასო ყმა[ა]და ოქონის ეკლესიას ნახევარ ლიტრა სანთელს აძლევს. ჩვენი მამა-პაპისაგანაც ასე გავვიგონია. და ნება კელმწიფისა ათავდეს. ხელთვა: ზურაბ.

ქ. მე, ბაბალასვილი ავთანდილ, ღმერთს წინაშენ, მამის ჩვენისაგანაც ასე გამვიგონია, ეს ტატიინაშვილები ბედნიერის კელმწიფის ყმანი არიანო, და მეც ასე ვიცი, რაც სახელმწიფო ხარჯი მოსულა, სახელმწიფო დავთარში გორის ხარჯი უძღვევია. მთა-

ჯარებისკომპოსისათვის¹ არ უმსახურებია. ნახევარ ლიტრა სანთელი ოქონის ხატის ბეგარა აძევს. ხელრთვა: ავთანდილა.

ქ. მე, მდივანისშვილი პეტრე, სამოცდათხუთმეტის წლის კაცი ვარ, ეს ტატინაშვილები ამ ჩემის დროში სულ ბედნიერის კელმწიფის დაეთარში ხარჯი უძღვევიათ გორში, მთავარეპისკოპოსისათვის არაფერი უმსახურიათ, ოქონის ხატისა ნახევარ ლიტრა სანთელი აძევსთ. ღმრთის წინაშენ, მამაჩემისაგანაც ასე გამიგონია. ხელრთვა: პეტრე.

ქ. მე, ამირალაშვილმა ლთისავარ, ასე გამიგონია, ეს ტატინაშვილები საკელმწიფო ყოფილან, ხარჯი² სახასოში უძღვევიათ.

762. არზა სამთავნელ კაინიოსისა შინს თაოგაჲ

არეკლე II-ის ოქებით

1767 წ. 12 მაისი

ცსა. ფ. 1449. საბ. № 2163. პირი. ქალალი. მხედრულა.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის კელმწიფის ჳირი მოსცეს მათს მლოცველს სამთავნელს პაისიოს.

ამას მოვახსენებთ მათს უმაღლესობას. ქვახვრელელივ კაცი, ეკლესიის ყმა, ხითარანსშვილს ზურაბასა ჰყვანდა უსამართლოდ. თქვენს უმაღლესობას არზა მოვართვი. ოქმი გებოძა მორდალს იესესზე; გამოიკითხე და ხელი ამართეო. ქეშმარტი შეიტყო და ხელი ამართა იმ კაცზე.

მაგრამ სამართალში კიდევ უნდა გველაპარაკნა, მამატყუა წამოვალო. ორჯელ აქ გიახელ და ხითარასშვილი არ ჩამოვიდა. ერთი სნეული კაცი გახლავარ. აქ დგომა არ შემიძლია.

წყალობას ვითხოვთ, ბატონისშვილს გიორგისზე გვიბოძოთ ოქმი, მაინც ზეით მობძანდება, ბატონისშვილმა გვიყოს სამართალი, ჩემო კელმწიფევ. მაის[ის] ჴ, ქორონიკონს უოე.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო გიორგი! მერე ყოვლად სამღვდელო სამთავნელი ამ არზით ასე რომ ჩივის, ესენი შენ-

¹ მთავარეპისკოპოსისათვის. ² ხარჯსა. ³ ქვახვრელელი.

თან ალაპარაკე და ამის სამართალი უსაჯე. აღიწერა მაისის იბ, ქო-
რონიკონს უოე.

ბეპელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

763. არჯა როსტომ ჩარუხაშვილისა სამართლის მიცაპაჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 21 მაისი

ცხსა. ფ. 1448. საბ. № 1415. დედანი. ქალაღი. 18×16,3 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს სულხან
მდივნის ყმას ჩარუხაშვილს როსტომს.

ოცდაათი წლის ბნედიანი და დამბლადაცემული ბიძის ქალი
მყვანდა, ქალწული; ანესაშვილმა შეერმაზანამ და-
აორსულა და დედა-შვილის გაყრის დროს ბნედა[მ] დაუჭირა, თი-
თონაც მოკუდა და ყმარწვილიცა.

ქრისტ[ი]ანი კელმწიფე ბძანდებით და ამისთანა საცოდაობის
საქმე თქვენს დროში არავის დამართებია.

სამართალს გევედრები, ღმერთი გადღეგრძელებს. მაისის ით,
ქორონიკონს უოე.

თეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო თომა ჩიკოტიძე, მერ-
მე ვისაც ამ არზით უჩიოდეს, ჩვენ სამართალში მოიყვანე. მაისის
კა, ქორონიკონს უოე.

ბეპელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

764. არჯა აბრამა ჴანღარაშვილისა მამულის თამაჲზე ანტონ I-ის
ოქმით

1787 წ. 27 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 978. დედანი. ქალაღი. 21,5×17,2 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი. ა-შეტი.

ქ. ღმერთმან უწმიდესის პატრიარქის ნეფის ძის ჳირი მოსცეს
თქ[ვ]ე[ნ]ს ყმას ჴანდარასშვილს აბრამას, დიღმელს.

მემრე ამას მოვახსენებთ თქ[ვ]ე[ნ]ს უწმიდესობას, რომე: შარშან რომე დილომი აიყარა, იმ ხანაში თეთრადის მამასახლისის დავითის შვილი სოსება მამულს ყიდ[დ]ა, სხ[უ]აზე ყიდ[დ]ა, არც მეზობელი იყო, არც იმ ქვეყანისა იყო.

ხალხმა მიჩნია, რომე შენ იყიდეო, ავდექ და მე ვიყიდე. სამის დღის მიწ[ა] და ერთის სასახლის ალაგი ვიყიდე; მეზობელი იყო, სხუაზე¹ გაყიდვას, ჩემი უფრო მართებული არის.

ახლა ის ჩემი ნასყიდი მამული ბატონისშვილს სხ[ე]ისთვის უბოძებია, რომე ჩვე[ნ]ს მამულს პატრიარქის ყმა ვერ იყიდისო.

იმთენი ღმერთმან დღ[ე]გ[რ]ძელობა მოგვეცესთ, რამთენი თქ[უ]ენის ყმის მამული მათ ქო[ნ]დეს ნასყიდი, მარტო ჩემიც ქო[ნ]დეს, ზედ კარზედა, იმათ ქო[ნ]დეს. მაგრამ ბატონისშვილისათვის ავათ შ[ე]უსმენიათ. ახლა ნება თქუენიც ათ[ა]ვდეს, ამისიც, ჩემო ხემწიფევ. მაისის კ³, ქორონიკონს უოე;

თავში

ქ. დიღმის მამასახლისო გაბრიელ, ფარეშო რამაზავ და გილაურო პეტრე! მერმე ამ ჩვენს ყმას ზანდარაშვილს ასე რომ მოუხსენებია, არას ოქმით არ იქნება ამისი სამართალი: მანამდინ ჩვენი ძმისწული ბატონისშვილი იულონ არ მობძანდებდა, ხელი უნდა აიღოთ, მანამდინ მობძანდებოდეს. მაისის კ³, წელსა ჩღპ³.

ხელრთვა: კათალიკოზი.

765. არზა გაჰან რატიშვილისა ყმა-მამულის თათბარაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 28 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2611. დედანი. ქალაქი. 28.3X20,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ვემწიფვის ქირი მოსცეს რატიშვილს ბეჟანს.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს: ჩემის განაყოფის შალვასაგან ყმიდამ და მამულიდამ გამოგდებული ვარ, რომ ჩემის სამკვიდროდამ დაკარგული ვარ. ამდენი ოქმი მბოძებია თქვენის სიმაღლისაგან და არ შემეპოვა და არც ჩემი სამკვიდრო დამანება.

¹ სახზე.

ძმობის პირობის მოცემით ჩემ [მ] აგიერ ერთი წიგნი დაეწერათ და მე რომ ავთ ვიყავ, ჩემთვისაც დაებეჭდვინებინათ. მასუკან თქვენის სიმალლისათვის მოერთმედათ ის წიგნი ჩემ [მა] გიერ და თქვენც დაგემტკიცებინათ. ჩაავლო მასუკან იმ წიგნს კელი და ჩემის სამკვიდროდამ სულ მკარგავს, რომელიც ნეტარად ხსენებულის მე ფის თეიმურაზისაგან დამტკიცებით საჯილდაოდ მბოძებია. და რამდენჯერაც სამართალში ვილაპარაკეთ, თქვენი ბეჭედი რომ იქდა იმ წიგნზე. კელი ვერ შეახეს.

თქვენგან ამ მოწყალებას ვითხოვ: ის თქვენი ბეჭედი რომ უზის, ის ბეჭედი დააყენოთ და ის წიგნი გამომირთვათ. და თუ ზამ სხვა სიტყვა ჰქონდეს, მასუკან მელაპარაკოს. მე ხომ ჩემის შეტყობით არ შიმიცია ის წიგნი; და თუ მივეც, ძმობისათვის მივეცემდი. და ძმობის მაგიერ იმან ეს მიყო, ჩემის მამულიდამ მკარგავს. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, მომარჩინეთ. მაისის ია, ქორონიკონს უოე.

თავში

ჩვენო ღმრთის წყალობავ, შვილო ბატონო გიორგი! მერე ამ არზით ბეჯან რატიშვილი ასე რომ ჩავის, რადგან ბეჯანს და შალვას ძმობა აღარ მოუხდათ, რომელიც ჩვენგან ბეჯანს საჯილდაოდ მამული აქვს ნაბოძები, იმაში შალვას რა საქმე აქვს.

ბეჯანისაგან შალვას წიგნი რომ აქვს მიცემული ძმობისათვის იმ მამულში წილის დადებისა, რადგან ძმობა აღარ მოხლომიათ და ნიადაგ შფოთში არიან, ის წიგნი შალვას გამოართვი და ბეჯანს მიეც. ის წიგნი ჩვენგანც დამტკიცებულა, მაგრამ ამ წიგნით ის ჩვენი ბეჭედი დაგვიყენებია. ამის საჯილდაოთ ნაშოვნს მამულთან მაგას საქმე არა აქვს.

და თუ მუხრანის ბატონს სახლთხუცესს იოანეს ბეჯანთან სიტყვა აქვს რამე, ჩვენთან ელაპარაკოს. რაც ჩვენი წყალობა ბეჯანს საჯილდაოთ ჰბოძებია, ის ბეჯანს მიაბარე. აღიწერა მაისის კმ, ქორონიკონს უოე.

ბეჭედი: მე ფხვთგანბანილთა მიერ ეკლესია ვაღიდე, ვრეკლე.

verso-ზე: „მეფის ირაკლის ოქმი ზურაბის მამულზე“.

766. არზა შაბუჩიშვილებისა უნის თარობაზე არაქლე II-ის ოქმით

1787 წ. 4 ივნისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 30. საბუთი № 192. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[147 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის კირი მოსცეს მათს მონას შაბურის შვილს ფირანს და ქაიხოსროს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს ხელმწიფეს: ბ ა ხ ტ რ ი ო ნ ს რომ ჯ ა ნ ი ბ ე გ ა შ ვ ი ლ ი სახლობს, ჩემი ყმა. იმას მოუხსენებია თქვენის სიმაღლისათვის, რომ მე შაბურისშვილის ყმა არა ვარო, თავდახსნილი ვარო.

ჩემო ხელმწიფევ, რომელსაც მე არზით მოვახსენებ, თუ ამაში ერთი სიტყვე ერთოს, ღმერთმან თქვენი რისხვა მოგვცეს. ეგ კაცი გ ლ უ რ ჯ ი ძ ე ნოლარეთხუცამდის ჩვენს მამულში იდგა და ჩვენი ყმა იყო. მერმე როდესაც გლურჯიძე¹ დასვით იქა, რამდენსამე ხანს უკან მაგ ბიჭის დედამ თავ[ი]ს სამშობლოში სალოცავად წასვლა მოინდომა, იქავ ბახტრიონს, და ძმების ნახვა. [148] როგორ დაუშლიდით, არაგვზედ ჩვენის ცხენებით გავიყვანეთ, თვითან ეგ ბიჭი რომ ჩემი მონათლული გახლავსო, იყვნენ იქა.

ეგ თხუთმეტს წელიწადს წინ არზი მოგართვით, თ ე ლ ა ვ ს ბძანდებოდით, ოქმი მიბოძეთ გ ა რ ს ე ე ა ნ ზ ე დ, იქავ ხელშეკრული მომცა ხელში იასაულმა თქვენის სასახლის კარზედ. მიველ იმის სახლში, მომიდიოდა ცოლ-შვილით; ნაცვალი თავდებათ დამიდგა. რომ შემოდგომაზედ უნდა წამოსულიყო. ის ნაცვალიც თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნა. დარჩა კიდეც, კიდეც მეორე ოქმი მებოძა თქვენგან, უბირებდი აყრას. მერმე თქვენი შვილი ბძანდებოდა თელავს, ჩემს შვილს თქვენი ოქმები ეჩვენებინა ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ვ ა ხ ტ ა ნ გ ი ს ა თ ვ ი ს და ვყრიდით.

ჩვენი მოხსენება ეს არის და ნება გაქვს, ჩემო ხელმწიფევ. ერთი მოხუცებული კაცი გახლავარ და ჩემ მოსწრებაში სულ ჩვენ გვესახლა და ამის მეტად მაგისი თავდახსნილობა არ გამიგონია და ნება თქვენია; რომელნიც გვეყვანან, ისიც თქვენის ჭირის სანაცვლო იყოს. თქვენგან სხვას მოწყალების იმედიცა გვაქვს, რომ გვებოძოს. იმას თქვენის დოვლათით ჩემზედ მეტი სამსახური და ერთგულება, ღმრთის მოწყალებით, არ შეუძლიან, ნება თქვენია, ჩვენო ხელმწიფევ. ან წერილი აქვს ვისმე ან მოწმობა, რომ ჩემი ყმა არ იყოს და ან თავდახსნილი იყოს, რალა სიტყვა გვექნება. მაისის 10, ქორონიკონს უოე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერმე ეს შ ა ბ უ რ ი შ ვ ი ლ ე ბ ი ფ ი რ ა ნ და ქ ა ი ხ ო ს რ ო ჯ ა ნ ი ბ ე გ ა შ ვ ი ლ ს ზ ა ზ ა ს ყ მ ო ბ ი თ რომ ეღავებოდნენ, ამ შაბურიშვილებს ჩვენგან ბოძებული სხვა ოქმებიცა ჰქონდათ, რომ ამათ ყმათ გამოცხადებულ იყვნენ და იმილი აყრაც გვებრძანებინა, მაგრამ რადგან ის ჯანიბეგაშვილი კიდეც

¹ გლურჯიძემ.

ლაპარაკობდა და უარს ამბობდა, კიდევაც სამართალში მოვაცუანინეთ და ვალაპარაკეთ და სამართალმა კიდევაც ამ შაბურშიშვილებს ის ჭანიბეგაშვილი ყმათ მოსცა და ჩვენც დაუმტკიცეთ და წყალობა უყავით იმ ჭანიბეგაშვილისა.

იასაულო ზ ა ნ დ უ კ ე ლ ო ბ ე ქ ა ნ ! ახლავ უნდა აუყარო და ამათ მოაბარო. ივნის[ის] დ, ქორონიკონს უოფ.

თუ უნდოდეს, თავი და[ა]ხსნევინოს. თუ არადა, თავის ყმა არის და [ა]ჰყაროს.

767. არჯა ივინია ჯავახიშვილის კვირვისა ყმის გამოხალაზის თაოგაზე ვრეკლე II-ის ოპიით

1787 წ. 6 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 1009. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ჯ ა ვ ა ხ ი ს - შ ვ ი ლ ი ს ნ ი ნ ი ა ს ქ ვ რ ი ვ ს ა და ო ბ ლ ე ბ ს .

ამას მოვახსენებ: ყ ო რ ჩ ი შ ვ ი ლ ი ს კ ა ც ი და კ ა რ გ უ ლ ი ყ ო და ახალქალაქელს ო ნ ა ნ ა ს დაეხსნა. მასუკა[ნ] ონანამ იასაული დააყენა და სახსარსა სთხოვდა. იასაულს გაექცა ის ბიჭი და თქვენის ყმის საფლავზედ დაჭდა და ცოდვით ამავსო. მე იმის დახსნა¹ საღ შემეძლო; ჩემ ობლებს ორმოცი თუმანი ვალი მართებსთ, მაგრა, რაც მამის ჩემისაგან მოცემული მზითევი მქონდა, სულ გავყიდე და დავიხსენ და შინ ვიმსახურებ.

ახლა იმ ბიქს ნიადაგ ხარჯსა სთხოვენ. მე რომ არ დამეხსნა, იმის ხარჯს ვის გამოართმევდნენ.

ღმერთი² გაგიმარჯვებს, ერთის ოქმის წყალობა მალირსეთ, რომ მოხელე[ე]ბმა იმ ბიქზედ კელი აიღონ. ის ბიჭი უმამულო არის და უცოლშვილო. მაისის კთ, ქორონიკონს უოფ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის მოხელე[ე]ბო! მერმე ეს ბიჭი დატყვევებულა და უმამულოთ თავი გაუყიდნია; უცოლშვილო და უმამულო, უსახლკარო არის. ამას ნურაფერს სათხოვარს და სარუსოს სთხოვთ. ვისაც ამ ბიქის მამული დარჩომია, იმას გამოართვით. თიბათვის ვ,

ქორონიკონს უოფ.

¹ დახსნა. ² ღმერთი იმეთ.

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1463. დედანი. ქალაღი. 30,2X19,8 სმ. მხედრული-განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ქირი მოსკეთ ერთობლივ ახურელთა.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს კემწიფესა: ჯანდიერიანთაგან ასე შეწუხებულნი გახლავართ, რომ ნიადაგ დღე ჩვენს ამოწყვეტასა ცდილობენ. ლეკნი არ გვიშვრებიან ამ საქმესა, რომ ეგენი გვიშვრებიან. რა თქვენთანა ვჩივით, მასუკან თვრამეტი კაცნი, მლუდელი და ერისკაცნი, ასე გახადეს, რომ სიკვდილის ბარობაზედ გაუშვეს და ჩვენ თქვენს მზესა ვფიცავთ, რომ, რა თქვენთანა ვჩივით, მასუკან იმათთვინ აღარა გვიწყენია რა.

თოთხმეტის დღის მოსამკალი ფეტვი შარშან წავგვიხდინეს. წელს შეყრილიყენენ ამ თვის ათსა მთელი ჯანდიერიანი, თავიანთის საყმითი და თავიანთის ნახირითა ჩადგნენ ყანებში და ფეტვებში, ასე გაგვიოხრეს, რომ გამორჩომის იმედიც აღარა გვაქვს. ნახირს რომ ვერ გაეტეხა ყანები, ცხენებით გატეხეს და ისე შერეკეს ნახირი და შიგ ატრიალეს და ისე გაგვიფუჭეს.

ვ ა ნ თ ი ს ბოლოდამ ნავი მოგვქონდა. იქ და დაგვეცნენ ერთიანათა ამოსაწყვეტლათ; და ნახირისთვინ ყანებში დაეყენებინათ თავი და იქ ისრე მოგვიხდნენ, კაცები კი გადაურჩით და ოცუღელა ხარისა ჯანბარა, აპეური და საყაური უღლები სულ დაკუწეს ერთიანათ, ოცის უღლისა: ორი კაცი ჩაიგდეს ხელშია. ასე გახადეს, რომ სიკუდილის პირობაზედ მიაგდეს.

ეს რაც მოვახსენეთ, სულ ერთს დღეს გვიყვეს. ჩვენ კი ხმავერ გაგვიცია, თქვენს სამართალს ველით და ისინი ასე გვაფუჭებენ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს და თქვენის შვილების სადღეგრძელოთა, სამართალი გვაღირსეთ, რომ მუღამ შფოთში გახლავართ.

მოგეხსენებათ ახლა რა დრო არის. ერთიანათ სოფელი გახლავართ. თუ ჩვენი დგომა იქ არ იქნებოდეს, დასტური დაგვეციო. მტერი მოსავალს არ ახდენს და ისინი კი ასე აფუჭებენ. ნეტავი ისევ ჩვენ ამოვეწყვიტეთ და მოსავალი ისე არ გაეფუჭებინათ.

ჩვენო კემწიფეე, ისე მწარეთ რომ გაგვიფუჭეს, ან თქვენ რილათი გემსახუროთ და ან მონასტერსა და ან ჩვენი თავი რილათი გამოვზარდოთ. სამართალს გვედრებით, სამართალი გვაღირსოთ. ივნისის კგ, ქორონიკონს უოე.

ქ. ჩვენ მაგიერად მდივანბეგს ბეჟანს, მდივანბეგს ოტიას, მდივანს სვიმონს, მდივანს ნინიას და კელაშვილს კანდელაკს იოსებს ასე უამბეთ. მერე ამ არზით ახურელნი ჯანდიერიანთ რომ ასე უჩივიან, თქვენ უნდა მიხვიდეთ და ღმრთის წინაშე გასინჯოთ და სწორეთ შეიტყოთ, რაც ჯანდიერიანთ ამათი მოსავალი წაეხდინოს.

და ორის კაცის გალახვას რომ ჩივიან, ისიც უნდა წვლილად გამოიძიოთ, როგორ არიან გალახულნი.

აპეურებისა და წარის უღლების დაჭრას რომ ჩივიან, ესეც უნდა შეიტყოთ, რამდენი აპეური და რამდენი უღელი დაუჭრიათ.

რაც ჯანდიერიანთ ამათ[თ]ვის ზიანი მიეცესთ, ყველა კაის ფთხილის გამოძიებით და ფიცით გამოიკითხეთ და, რაც ან წანახედი ნახოთ და ან ამათს საქმის ვითარებას გაეცლოს, ყველა თვითოეულად წერილით გვაცნობეთ, რომ ამათი სამართალი ჩვენთან უნდა მოხდეს.

სამართალი თქვენს გამოგზავნილს წერილზედ მოხდება და სიფთხილით მოიქეცით, ბრალქვეშ არ შეხვიდეთ. აღიწერა მთიბათვის კგ, ქორონიკონს უოე.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დაეთ მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

769. არზა მეჯინიგა იორღანეს დედისა გამოსაღების თაოგაზე

ღარაჯან დედოფლის ოპიით

1787 წ. 27 ივნისი

ზელანწერთა ინსტიტუტი. Hd 2254. დედანი. ქალაღი. 21,7×11,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი ხაზით (:-).

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე-დედოფლის ჰირი მოსცეს მათის მონის მეჯინიბე იორღანეს დედას.

შეწუხებულთ მოწყალევე, ჩემი საწყალობელი შვილი აქ თქვენს მონაობაში თქვენის ჰირის სანაცვლოდ ქმნილა.

მშობელთ გულის ამბავი მოგეხსენებათ, როდესაც გავიგონე, გულთ ცეცხლმოკიდებული გიახელ ფეხშიშველა აქა.

თვალცრემლიანთ გვედრები და მუხლთ გეხვევი, ბედნიერის კელმწიფის მწარე, ღარიბი და ნაილაჯი გახლავარ, მოწყალეებით ქელი აგვიპყარით და მარადის ეამ თქვენად მლოცველად გვაძყოფეთ. ივნისის კვ, ქორონიკონს უოე.

ქ. დედოფალის დარეჯან[ის] სიკეთით სახსოვარო მ ა ყ ა შ ვ ი -
 ლ ო დ ა ვ ი თ! მერე ამ არზის პატრონს რადგანც ამგვარი განსაც-
 დელი მისდგომია, ამათ ორი წელიწადი არაფერი არ უნდა ეთხოვბო-
 დეს რა, და ნურცარას გამოართმევთ. მთიბათვის კჲ, ქორონიკონს
 უოე.

ბეჭედი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

770. არზა თაიფურაჲ ფავლენიშვილისა უნის თაოვაჲა
ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 7 ივლისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 158. პირი. ქალაღი. მხედ-
 რული.

[105 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს ფ ა ე -
 ლ ე ნ ი შ ვ ი ლ ს თ ე ი მ უ რ ა ზ ს და იმის ღმისწულებსა.

ჩვენმა სახლისკაცმა ბ ი ძ ი ნ ა ს მამამ, კ ი კ ვ ი ლ ა შ ვ ი ლ ი
 ორნივ და-ძმანი ა ხ ა ლ ც ი ხ ე ს ბარბარ თათარს მიყიდა. და კ რ
 გაეყიდნა იმ თათარსა და ძმა შინ შეენახა, თათრათ გაეზარდა და
 ცოლი შეერთო.

ოსმალოს რომ ქართლი ეჭირა. მაშინ კიკვილაშვილი თავის
 იდას აჲა ჳყოლოდა, გ ო რ ი ს ციხიღამ ყიზილბაშებს ოსმალოები
 რომ გაერეკა, ის კიკვილაშვილი ავათმყოფი გ ო რ ს დარჩენილიყო,
 მამაჩემს ი ო რ ა მ ს ენახა, შინ მოეყვანა და ავათმყოფი მოერჩი-
 ნა. რომ მორჩენილიყო, მამიჩემისათვინ ეთჳვა: ცოლ-შვილი ახალ-
 ციხესა მყავ, იმათი სახსარი მომეც, რომ დავიხსნა და ჩამოვიყვა-
 წოვო.

მამაჩემს სახსარი მიეცა და გაესტუმრებინა. ცოლი კი დაეხსნა
 და შვილები არ დაენებებინათ. ეს ეცოდინებინა მამიჩემისათვინა,
 რომ ცოლი დავიხსენ და შვილები არ დამანებესო. კაცები გაგზავნა
 და ცოლ-შვილით დაიპარეს და აჲ ჩამო[106]ასხეს. თათრები იყვნენ
 და სულ ცოლ-შვილით დავნათლეთ. ეს თჳვენს სიმაღლეს მოეხსენე-
 ბა.

იჳიღამ მოკიდებული აჲამდინ რამდენი წელიწადი არის, მას
 დღეს აჲათ ჩვენი ყმა არის და სულ ჩვენს მამულზედა დგას. მამათ-
 გან გაყიდული თათარზედ ჩვენ გამოგვიხსნია ურჯულოღამ და ჳრის-
 ტიანეთ გაგვიხდია.

და დღეს ჩემი სახლისკაცი ბიძინა გვედავება, რომ უწინდელი კიკვილაშვილის ბარათი მაქვსო. ბარათის ყმა ყოფილა მაგისი თუ სხვა, მე რას დავდებ, მაგათ გაუყიდნია ქრისტიანი ურჯულოზედა, მე გამომიხსნია და დაგვიქრისტიანებია. ამდენი ხანი არის ჩვენი დახსნილი ჩვენი ყმანი არიან. რომლებიც თათრებიდამ დავიხსენით, ისინი სულ გადიცვალნენ; და რომელიც აქ დაიბადნენ ჩვენს ხელში და ჩვენს მამულში, იმას გვედავებთან.

შენი რისხვა გვეკონდეს, თუ ამაში ერთი ტყუილი მოგვეხსენებინოს. ამ საბუთით თუ ეს კაცი დამემტკიცებოდეს და ვერას შემომივიდოდეს, ოქმი გვებოძოს. და თუ ამის წინააღმდეგი სიტყვა ჰქონდეს, სამართალში გველაპარაკოს. მკათათვის ა, ქორონიკონს უოე.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის, ვინცავენ ამის მოადნი იმყოფებით. მერე რომელიც ამათ არზით მოუხსენებიათ, თუ ამათი მოხსენებული ჰქმნარიტი არის, ამათ ვერას შეუხვალთ. და თუ ამათის მოხსენებულის დამარღვეველს საბუთს მოიტანთ რასმე, მერე სამართალში ელაპარაკენით. და თუ ტყუილათ თავი გვაწყინეთ და სამართალში გამტყუნდით, იცოდეთ, რომ გარდაგზდებათ. ივლისის ზ, ქორონიკონს უოე.

და თუ ესენი გამტყუნდებიან, ამათ გარდაგზდებათ. ალბათ.

771. არზა მთაწმინდის იოჰანიისა ვალის თაოგაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 9 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 683. დედანი. ქალაღი. 18 X 12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მთაწმინდის იოჰანიისს.

ამას მოვახსენებთ მოწყალეს: კოზმა ბერმა თავის სიცოცხლეში ჩემგან ერთი თუმანი ვალად აიღო და თამასუქი მამცა და თავისი ყმანი მოწამედ მიწერია და იციან.

ამას გვედრებით: ერთი ოქმი და იასაული მიბოძოთ, რომ ვისაც მისი მამული და მოადგილობა ქონდეს და ებაროს, რომ ეს მისი აღებული თეთრი გამოგვირთვას და მოგვეცეს. ივლისის ე, ქორონიკონს უოე.

თავში:

ქ. უფალო წინამძღვარო ეფთვიმი, იმისი მოადგილე! ხომ თქვენა ბრძანდები და ამისი პასუხი თქვენ უნდა გასცეთ. კათათვის თ, ქორონიკონს უოე.

ქ. ალბათ, ალბათ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

772. არჯა თევდორა ხახანაშვილისა თავისთავის მიხარების შესახებ

ერეკლე II-ის ოქმით

1757 წ. 10 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2977. დედანი. 20,5×12 სმ. ქალღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი¹ მოსცეს ერთაწმიდელს წმიდის ესტათის ყმას ხახანაშვილს თევდორეს.

ამდონი ხანი თარხანიშვილმა მამუკამ მაკოდვილა, სულ კარგად მოგეხსენებათ, თქვენის სამართლითა, თქვენის შვილის გიორგის სამართლით და მღივანბეგების სამართლით მამუკა გამტყუნდა.

ჩემო კელმწიფევე, ჩენი შეწირულობის წიგნი, მ[დ]ივანბეგების განაჩენი და თქვენი ოქმი ნომირთმევი. გვედრებით, მღივანბეგების განაჩენი დაგვიმტკიცოთ და ასეთს კაცს მიმაბაროთ, ძალი და უსამართლო აღარვინ მიყოს და ჩემი მამულიც შეიმაგროს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის იღ, ქორონიკონს უოე.

თავში.

ჩვენ მაგიერათ თარხან მინბაშს გიორგის ასე უამბეთ. მერე წმინდის ესტატის ყმას ხახანაშვილს ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, ეს შენ გებარებოდეს, თვალყური მიუგდე, რომ ამას უსამართლო არავინ რა უყოს, ან მამული არავინ წაართვას, ან ეს არავინ რაზე გასარჯოს. იმ წმიდის ეკლესიის სამსახური როგორც აძეს, ისე მსახუროს, სხვა ნურავინ რაზე გარჯის. თუ სიტყვა ვისმე აქვს, ჩვენ მოგვახსენოს. ივლისის ი, ქორონიკონს უოე.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ მოადგილი.

ქ. რაც ამის მამული ეპიროს ვისმე, ისიც გამოურთვი და მოეც, როგორც მსაჯულთ განაჩენი ჰქონდეს ჩვენგან დამტკიცებული და სარწმუნო მოწმეები უცხადებდეს. ზეითაც დაგვიწერია, თუ სიტყვა აქვს ვისმე, სამართალში მოვიდეს. მაგრამ თუ ტყუილათ ილაპარაკებს ვინმე, იცოდეს ღიდათ გარდახდება, ალბათ.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოვს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს. ერეკლე.

773. არზა იოსებ თულაშვილისა მამულის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1767 წ. 24 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 51. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[25 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მომცეს მათ ფეხთა მიწას იოსებ თულაშვილს.

ღმერთი მრავალჯერ გაგიმარჯვებს და თქვენს კემწიფობას უმეტესად აღამალლებს. ჩემს მოხსენებას მოხედეთ. სამსახურისა და ერთგულობისათვის რომელი კაცი წაუხდენია თავის ბატონს, რომ მე ეს ბატონის ჩემის ძმისწული შანშე მახდენს და არა მეშველა რა. და ეს მესამე წელიწადია, ჩემს პაწაწა შვილებს საზრდოს პურს ართმევს და მე წაწყმენდას მაძლევს.

შარშან[6]წინ მიბოძეთ ოქმი და არ შეიწყნარა და არც იოქმა და უფრო ავად მოპყრობით წამართო ჩემის მამულიდამ მოსავალი. შარშან მიბოძეთ ოქმი და იასა[26]ული, მამულზე კელი ამართა და მამცა. მოვიდა, თქვენი კელიც მამიგლიჯა და გადაადლო და მოსავალიც წამართო.

მოგახსენეთ და ოქმი მიბოძეთ მესამე: თულაშვილს იოსებს რაც მამული თავისის მამულის სამაგიეროდ მიგიციათ და ჩვენგანაც დამტკიცებული არის, ის მამულები იოსებს არ გამოერთმევაო, ამას უნდა ჰქონდესო, გაიყრებით მით და არ გაიყრებით მით თულაშვილს მამული არ ჩამოერთმევაო.

ჩემო კელმწიფევ, არც ის იოქმა და წრევანდელს იმ მამულის გამოსავალსაც თავის კლმით მართმევს. მანდ თქვენთან ველარ მოვაწიე, ცხენმა ფეხი მომტეხა, თორემ რაც მიპასუხა, მოგახსენებდი. თქვენი მორდალიც აქ იყო, რაც პასუხი მამცა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს და თქვენს უცხო შვილებს გიცოცხლებს. შემობრალეთ, ერთი ოქმი უბოძეთ მორადლს — ჩემი მამუ-

ლის გამოსავალი დამანებოს. შვილებს უსარჩოთ ნუ. დამიგდებს.
ქელი ამართოს მორდალმა, ჩემი მამული მამაბაროს.

თქვენს სამართალში თუ მოვაწიე, მერე თქვენმა უმაღლესობამ
რაც სამართალი დამმართოს, იმას დავეჩერდები. ქრისტეს გულისა-
თვის შემიბრალეთ და სამართალი მაღირსეთ თქვენს გასამარჯვებ-
ლად. მკათათვის კდ, ქორონიკონს უოე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის დ ი ა ს ა მ ი ძ ე მორდალო ი ე ს ე. მერე
ამ არზით თულაშვილს იოსებს რომ ასე მოუხსენებია, ამას მთაში-
რომ თავისი სამკვიდრო მამული გამოერთვა, რ ე ხ ა იმის საპაგიე-
რად მიეცა ჩვენი ბძანებით. ამაზედ ორჯელ-სამჯერ კიდევ ელაპა-
რაკა შანშე თულაშვილს, მაგრამ სამართალმა არ გამოართვა თუ-
ლაშვილსა.

და ჩვენი ოქმები და ბძანება აქვს თულაშვილსა. და როგორც
მაგ ოქმებში უწერია, გასინჯე და თულაშვილს მიაბარე; დაეხსნას
შანშე, მამულიც დაანებოს, მანამ თავისის მამულს მოკიდებდეს
ჯელს, ნუ შფოთვენ. ქორონიკონს უოე:

თუ სიტყვა აქვს რამე შანშეს, ელაპარაკოს, გაყრამდინ კი ნუ-
რას ელაპარაკება, დაანებოს. ახლა კი გაყრისათვის არავის სცალიან.

774. არზა აშირაჯიზის ხეებისა წყლის თაობაზე

პრეპლე II-ის ოქმით

1787 წ. 25 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1106. დედანი. ქალაღი. 20,8×15,2 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ა მ ი რ ე ჯ ი ბ ს ზ ა-
ზ ა ს ა და დ ა ვ ი თ ი ს ყმებს სალოლაშნელებს მოსცეს.

თქვენც მოგვხსენებათ, ჩვენ წყალი ყაიბულას რუდამ მოგვეცე-
მია: სამი წილი წყალი ბრეთელებისა ყოფილა იმ რუდამა და ორი
წილი ჩვენი; ორი მერუე იმათი ყოფილა და ერთი ჩვენი. ამ რიგი-
თა და განწესებით ცეხოვრებულვართ და ვრჩომილვართ. იმ სოფელ-
ში ახლა რაც ა ვ ა ლ ი ა ნ ი არიან, სულ ბ რ ე თ შ ი მოიყარეს თა-
ვი და ჩვენ წყალი აღარ დაგვენებდა.

ღმერთს ვფიცავთ, რომ სალოლაშენში ფეტვი და სიმინ-
დი ერთის დღისა არ იყოს წყლის მიზეზით. სულ სარუისოში ვხნავთ,
ჩვენს ცოლ-შვილსაც იქიდან ვარჩენთ და თქვენ სამსახურსაც იქი-
დან ვსწყვეტთ.

ამ წყალობას ვითხოვ: ერთი ოქმი გვებოძოს, როგორც მერუე
ყოფილა, ისე დაგვაყენებინონ; რუც ერთათ გავაკეთოთ. რომელმაც
ამაში უარშიობა ქნას და წყალი მოიპაროს — ერთი ხარი ძველათგან-
ვე თქვენი ყოფილა და ხუთი აბაზი იასაულისა.

ეს ასე აღგვისრულეთ და ერთი მართებული იასაული გვიბო-
ძეთ, რომ ამ წესით მოიქცეს, რომ ეგების თქვენის დოვლათით გავს-
ძლოთ. ცალკე მტერი არ გვაყენებს, ცალკე უწყლობა. თქვენის შვი-
ლების სადღეგძელოთ ეს წყალობა გვიყავით. ივლისის ით, ქორონი-
კონს უოე.

თავში.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამილახვარიშვილო გიო! მე-
რე ეს ამირეჯიბის ყმები სალოლაშენლნი ასე რომ ჩივიან, ეს უნდა
მოიკითხო ბრეთში, სალოლაშენში და იმის გარეშემო სოფლებში;
როგორც ძველათ ჰქონიათ იმ რუდამ წყალი გაყოფილი, ახლაც ისე
უნდა გაიყონ. ერთმანერთზე ძალას და უსამართლოს ნურც ერთი
ნუ მოინდომებს, თვარეც დიდათ უწყენთ. მერუე[ე]ბიც როგორც
ძველათ ჰყენებოდესთ, ახლაც ისე დააყენონ და რუც ერთათ აკე-
თონ.

თუ წყალი ერთმანერთს მოჰპარონ, როგორც ძველათ საჩვენო
ჯარიმა ზდებოდეთ, ისე უნდა გამოართმევდე. თუ სიტყვა ვისმე
ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენონ. ივლისის კე, ქორონიკონს უოე.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დაეთ მიჯმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

775. არზა ჯაჰარა მახვილაძისა შამხის თაოგაჯა

- ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 5 აგვისტო

ესსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 38. საბუთი № 106. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[75 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი საცოლადეს
ზა [ა] ლ მახვილაძის ქერიეს ჯავარას მოსცეს.

¹ რამბრც.

ამას მოგვასენებ. სამი კვამლი ჩემნი კაცი მყვანდა, ჩემს ნასყიდ მიწაზე მყვენა. შ ა ნ შ ე მ ი ლ ა ხ ვ ა რ მ ა რ ა მ ი ნ ა მ ი რ ე ჯ ი ბის კაცები და თავისი შეუსივა, სახლებს ცეცხლი შემოაყარა, თავზე დააქცივეს, ამოყარა და გარეკა. ერთი მუახლის შეილები — კვირია და იმისი ძმები ამილახვართან მივიდნენ და ავნივეს დადგნენ; მეორე მოახლე¹ თავისის ქმრითა² და შეილებითა — ხ ა რ ა ზ ი ს შ ვ ი ლ ი ბ ე რ ი ა ვ ლ ე ე ს დადგა. ორი კვამლი ხიზანო კაცი მყვანდა — ხ ა რ ა ზ ი ს შ ვ ი ლ ი დ ა თ უ ა და ბ ა რ ბ ა ქ ა ძ ე ბ ე რ ი; რაც ჩემგან შეიძლებოდა, დიდი ამაგი უყავით და დიდი ხანიც არის ჩემთანა არიან, ვებვეწები და აღარ მოდიან.

ერთის ოქმის მოწყალეობას ვითხოვ, ამილახვარს უბძანო — ის კაცნი აყაროს, იქავ ჩამოიყვანოს და დააყენოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის თ,

თავში

[75] ბრწყინვალეო თავადო ბატონო ამილახორ-მდივანბეგო იესე, მერე ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, რომელს სოფლებშია ც ამისნი კაცი იდგნენ, უნდა აუყრევირო და საცა ამას უნდოდეს, იქ უნდა დასახლდნენ. აგვისტოს ე, ქორონიკონს უოე.

ქ. თუ სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, მოგვასენოს.

776. არზა ოფრათელი არუთენასი მორიგის თაოგაჟა
ღარაჟან დედოფლის ოქმით

1787 წ. 10 აგვისტო

ცსა. თ. 1448. საბ. № 1392. დედანი. 16,7×10,1 სმ. ქალაღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე დედოფლის ჰირი მოსცეს ოფრეთელს თქვენს ყმას არუთენას.

სამი თვე თქვენის ბძანებით ნახიდურს ყარაულად გახლდი. იქიღამ გიახელ. ახლა მორიგესა მთხოვენ.

თქვენი ოქმი გვიჰირავს, რომ მორიგე არ გვეთხო[ვ]ებოდეს. უზბაშიმ არ იოქმა, ახალი ოქმი მამიტანეო.

ღმერთი გადღეგრძელებს, ოქმის წყალობა გვიყავით, რომ კელი აიღონ და არ შემაწუხონ. აგვისტოს თ, ქორონიკონს უოე.

¹ მოახლეს. ² კრმითა.

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბძანებთ, რომელიც უზბაში ამ ოფრეთელს მორიგესა სთხოვ, ამათ მორიგე არ ეთხოებათ. მუდამ ყარაულში არის. დაეხსენ, კელი აილევე. აგვისტოს 8, ქორონიკონს უოე.

სამოცი კომლი ქრისტიანე გვიდგას ქოლათ გირშია და იმათი ყარაულია მუდამათა. ისინი ხომ მთაზედ ვერ წავლენ; მუდამათ ზამთარ-ზაფხულს იმათი ყარაული არის. ეს მიზეზი აქვს, ამდენს სულს ქრისტიანეს ყარაულობით უვლის და ამაზედ კელო აილევე.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

777. არზა პაპა მუშრიბის დედისა ეკლესია-მამულის თათოგაჲ:

ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 11 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 5. საბუთი № 118. პირი. ქაღალდი. მხედრული.

[110] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს საბრალოს პაპა მუშრიბის დედას.

მოწყალეს კელმწიფეს ამას მოვახსენებ. საწყალობელს ჩემს შვილს პაპას ეს განზრახვა ჰქონდა, რასაც თქვენს წყალობას იშოვიდა, ათისთავს [V] ღმრთის სამსახურისათვის გარდასდებდა, რომ ეგების ღმერთმან ერთის პატარის ეკლესიის აშენება შემადღებინოსო. და რადგანაც ის ამ განზრახვაში გახლდათ, გარეთუბანს ერთი ჩემის პაპის ნაჭირნახულევი ხარაბა ეკლესი[ი]ს ადგილი იყო დაქცეული, რომ ხალხს სანახევთა! ჰქონდათ. მე უთხარ ჩემს შვილს: რადგანც გნებავს, ის რომ მამული ჩემი პაპეული არის და ნასაყდრალიც არის, რატომ იმას არ გა[ა]ხლებ და არ ა[ა]შენებ-მეთქი.

ჩემო კელმწიფევე, დამიჯერა, ის საყდარიც ა[ა]შენა და გერეშემო კლდე იყო, ისიც გა[ა]კაფინა და გალავანი შემოაელო და გალავანში სახლები გა[ა]კეთებინა, როდესაც ვინიცობა არის, ხიზნობა რომ იყოს, იქ დავდგეთო და იქ ჩვენი ყმა და[ა]ყენა. იმის სიცოცხლეში ერთხელ წამოედევნენ ის ჩემი სამშობლონი, რომელსაცა სასაფლაო ყოფილიყო ძველადგან, მარამ რადგანაც დაქცეული იყო, თითონ ყური აღარა მიეგლო რა და მერმე იმ ჩემ[მ]ა. შვილმა ა[ა]შენ-

1 სანახევთა.

ნა და ბევრიც შეუმატა, სამართალში ისინიც ველარას შემოუვიდნენ და ჩვენი შეიქნა, იმათაც კელი აიღეს. და ამაში ვ ა ნ ქ ს შესწირა, რომ ვანქის თემი შეიქნა, ის ეკლესია, როგორც სხვა ეკლესიები არის.

ახლა რომ ა დ ა ლ ო აქ არ გახლავს, იოსებს კი არაფრათ ახსენებს და არას ეპუება ტერ-ყ ა ზ ა რ ა და იმ საყდრის კედლის დაქცევას და მომატებ[ა]ს აპირობს: ან ახლავ თქვენვე [111] ა[ა]შენეთო და ან არა, მე ხალხში თეთრს მოვკრეფ და ავაშენებო.

მოგეხსენებათ, რომ ამ ჩემს შვილებს ახლა შეძლება არა აქვსთ აშენებისა და ან მომატებისა. ღმერთი გადღეგრძელებსთ, ამ ობლებს ნუ და[ა]ჩაგვრინებთ და თავეთის მამის ჭირნახულს ნუ დაუკარგამთ. თუ ღმერთი შეძლებას მისცემსთ, ჰ[ა]ლბათ თუ რომ მომატება უნდა, ესენიც მოუმატებენ. აგვისტოს იბ, ქორონიკონს უოე.

უმოწყალესო კელმწიფევე, ის კლდე ხალხის გზა იყო, თქვენს სიმაღლეს სთხოვა, წყალობა უყავით და თქვენის ოქმებით გა[ა]სწორებინა და შიგ სახლები ა[ა]შენა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერმე ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ეს ეკლესია ამის შვილისაგან არის აშენებული და მამული ამისი არის. ამათს მამულთან და ეკლესიასთან სხვას კაცს ან ასაშენებლად რა საქმე აქვს და ან დასაქცევათ.

ტერ-ყაზარმაც ასე იცოდეს და სხვათაც, რომ უსამართლოთ ამას არ დავაჩაგვრინებთ და არც მოვრევთ. ახლა ხომ ამათ შეძლება არა აქვსთ, რო[მ] შეუმატონ რამე. და როდესაც შეიძლებენ იმ ამათს ეკლესიას აშენება და მომატება ენდომება რამე და ესენი არას ყურს მიუგდებენ, ტერ-ყაზარამ მაშინ ჩვენ მოგვახსენოს და ჩვენ ამათვე ავაშენებინებთ, თუ არა ამათს ეკლესიას ამათს გარდა ნურავინ ნურც და[ა]ქცევთ და ნურც აშენებთ, კელს ნუ შეახებთ, თორემ იცოდეს, სამართალი მოჰკითხავს. აგვისტოს ია, ქორონიკონს უოე.

აქამდინის ეს პატრო[ნობდა. სამართალსაც ასე] გაურიგებია. შენ საქმე არა გაქვს რა ამაში. ახლა ჩვენ ამას ეწერთ: თუ ვისმე წაუტომევია რამე, [V] და[ა]ნებონ, ნულარ ალაპარაკებენ. თუ საბუთიანი სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ რომ ღვთით მოვბრუნდებით, მაშინ ილაპარაკოს, თუ არადა, უსამართლო არავინ უყოს ამასა.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hid 1849. დედანი. ქალაღი. 27,8X15,6 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი ყაფლანისუვილს
ზა [ა] ლს მოსცეს.

ამას მოვასხენებ ჩემს ყოვლად მოწყალეს კელმწიფეს: ამ ზამ-
თარ ჩემი სასახლისა მოვასხენე. ღმერთმან თქვენი მეფობა უმეტე-
სად აღამაღლოს და განაძლიეროს, მ ზ ე ჭ ა ბ უ კ მდივანბეგს და
სოლომონ მსაჯულს უბძანეთ, რომ ჩვენი სამართალი გაეშინჯათ
და გარდეწყვიტათ. იმათ ღიდათ გაშინჯეს და სამზღვრით და სიგ-
ლით გამოიძიეს; ჩემ სასახლესა და იმათ მამულს შუა სხვის მამული
გამოცხადდა. კარგა გაშინჯეს და სარწმუნო შეიქნენ. იმას ჩემთან
სადაო არა ჰქონდა. იმათი სათნოებისათვის ამასაც არ დასჯერდნენ
და იმათ კიდე ფიცი დაადვეს, რომ ფიცით გაეტანა. დაწერეს განა-
ჩენი და თქვენმა სიმაღლემაც და [ა] მტკიცა ის განაჩენი. მისცეს
იას [ა] ულსა, იას [ა] ულმა მიუტანა ამ ჩემს მოღავე [ე] ბს: ან დაი-
ფიცე და ან მამულზე კელი აიღეო. ისინი ტყუოდენ, ვერ დაიფიცეს
და ხელი აიღეს. იას [ა] ულმა ხელი მოაწერა, რომ ვერ დაიფიცეს,
გამტყუნდენ და მამული ზა [ა] ლს-დარჩაო. მდივანბეგებმაც ხელი
მოაწერეს, რომ ვერ დაიფიცა და გამტყუნდა. ის განაჩენი არ
გვაქვს¹.

ამ წყალობას ვითხოვ და თქვენს უამხანაგოთ მშობელთ მზეს
გაფიცებ: ერთი ოქმის წყალობა² მიყოთ მზექაბუკ მდივანბეგზე და
სოლომონ მსაჯულზე, წინაშე ღვთისა როგორც განაჩენი მოეცესთ,
ის განაჩენი გამიახლონ და მომცენ რომ ჩემი სამკვიდრო მამული
არ დამეკარგოს. ღმერთი უმეტესად აღგამაღლებს და განაძლიე-
რებს ყოვლად მოწყალე კელმწიფე. სეკდემბრის კზ, ქორონიკონს
უოე.

თავში

ქ. უფალო მდივანბეგო მ ზ ე ჭ ა ბ უ კ და მსაჯულო სოლო-
მონ. მერე ამის სამართალი როგორც გაგეჩინოსთ, განაჩენი დას-

¹ გაქვს. ² წყალობას.

წერეთ, დაბეჭდეთ და ჩვენ წინ გამოაცხადეთ. აღიწერა ოკლომბერს დ, ქორონიკონს უოვ.

ქ. თქვენის განაჩენის პირი.

ბეჭედო: ქნარს მიემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, გ რ ე კ ლ ე.

779. არზა გიორგი თუშანიშვილისა უმის თაოვაჲე

ერეკლე II-ის ოპიით

1787 წ. 11 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 247. დედანი. ქალაღი. 20,7×13,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახზარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი თუ მ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს მოსცეს.

მერე თქვენის სიმაღლისაგან ბძანება გამოვიდა, რომ რაც იმერელი, რაჰველი ქართლში გადმოსულიყოს და მისვლოდეს ვისმე ან მამულზედ არ იდგეს და ახალი მისული იყოს, იმის აყრა გებძანათ და რაჰის ერისთვის შვილისათვის ბოძება.

ჩემო კელმწიფევე, თვრამეტი წელიწადი არის ერთი კაცი მყავს მოსული თავის რაზით, რომ თავის ბატონისაგანაც დაგირავებული ყოფილა და თავი დაუხსნია. ჩემო კელმწიფევე, ის კაცი თავის ნებაყოფლობით წყალობის ყმათ მოვიდა და მეც რაც გლეხს კაცს ეფერებოდა — მამული, ხარი, კამბეჩი, ვენახი და ნაფუზარი მივეცი; ცოლი შეირთო და დავასახლე. როგორც ერთი სხვა გლეხი კაცი გაზღავს ჩემი სარჩოთი თუ მამულით, ის კაციც იმგვარად გაზღავს. ამას გარდა სულადიც მიმიცია იმისთვის სამოცი კოდი და სხვაც ბევრი წერილად მაქვს იმაზედ დანახარჯი.

წყალობას ვითხოვ, თქვენის ხელმწიფობის გასაძლიერებლად ჩემი ამდენი დანახარჯი და ამაგი არ გამიფუქდეს და თვრამეტი წლის მოსული კაცი არ გამამერთვას. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ღვინობისთვის ვ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ვინც ამაზე მოასილი იყოთ! მერე აშ არზით თუშანიშვილს გიორგის ასე რომ მოუხსენებია, თუ ეს მართლა ასე არის ამდენის ხნის მოსული და მამულზე დასახლებული კაცი, ამას არ აეყრება და ნურც აუყრით. თუ სიტყვა აქვს ვისმე ჩვენ მოგვახსენოს. და თუ ასე არის როგორც მოუხსენებია, ამაზე ლაპარაკი აღარ უნდა. აღიწერა ოკლომბერს ია, ქორონიკონს უოვ.

ბეჭედო: ქნარს მიემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, გ რ ე კ ლ ე.

780. არჯა ფარსადან ენთაზვილინა შინს თაოგაჲ

ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1787 წ. 10 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13831. დედანი. ქალაღი. 18,5X13,6 სმ.
მედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან მათის სიმაღლის მეფის ძის ჳირი მოსცეს ფარსადან ესიტაშვილს.

ამღვენი ხანია თავს გაწყენ. ჩემი კაცი კონდოლიდამ აიყარა და თქვენს სოფელს ტოლნიანში დაღვა, ოქმიც მებოძა, მაგრამ ვერ ავყარე, სხვა ოქმი იმისთვის მიგეცათ. იმ ბიჭების მამა დედის ჩემისაგან ნასყიღია და ზითევიც არის და ან როგორც მიშოვნია, სარწმუნო დიდის კაცების მოწმობით სიგელი მაქვს, მოიკითხეთ. ეს სამოცი წელიწადია ჩემი ყმა არის. თუ წამომდავებია ვინმე სიტყვა არა მაქვს. თუ არა, ჩემის კაცის წყალობას ვთხოვ. სხვარიგათაც მოწყალების იმედი მაქვს, თორემ ჩემი წამერთოს უსამართლოთ? ლოლადე ყრუ აღამას შვილები არიან ეს მოხსენებულ[ნ]ი. ოქტონბერს ვ, ქორონიკონს უოე.

თაეში

ქ. ბატონის შვილი ვახტანგ გიბძანეფ ესიტაშვილო ფარსადან! მერე ამ არზით რომ ასე მოგიხსენებია, ჩვენ იმ ბიჭებს არა გეღავებით, ვიციით რომ შენი ყმა არის ის, როდისაც გინდა აყარე, ვერავინ დაგიჭერს.

მოურაო ფარსადან და ნაცვალო! როგორც ბატონყმობის რიგია, ესენი ისე შეარიგე. თუ არა ხელშეკრული მოეც, თორემ უნასალოთ ვერ მოგვრჩება იცოდე. ოქტონბერს ი, ქორონიკონს უოე.

ბეჰედი: რტოდ ვარ დაეითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ მეფის ბეობით.

781. არჯა სულხან ხიმშიაშვილინა მამულის თაოგაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 12 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 6750. დედანი. ქალაღი. 19,6X15,5 სმ.
მედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი კელმწიფის ჳირი მოსცეს ხიმშიაშვილს სულხანს.

მერე ამას მოვახსენებ: რაც მძღავრობით მამული წართმეული

შქონდა და ახლა თქვენგან წყალობა დამემართა და ის მძლავრებით წართმეული მამული ისევ თქვენის წყალობით სიგლით მებოძა. ახლა ამ წყალობას გევედრებით: ერთი ოქმი და იასაული მებოძოს თქვენი წყალობა, რომ რაც იმ თქვენს წყალობას ნაბოძებს სიგელში მამულ-ალაგი მომეცემოდეს, ისიები თქვენი წყალობა ოქმითა და იასაულით მომბარდეს. ამ წყალობას გევედრები ჩემო კელმწიფევ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. გიორგობის იბ, ქორონიკონს უოე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის შ ა ბ უ რ ი შ ვ ი ლ ო ფ ი რ ა ნ! მერე ამ არზის პატრონს, რაც ჩვენგან დამტკიცებული სანატრელის პაპის ჩვენისაგან ნაბოძები მამულები ეწეროსთ სიგლებში, ის მამულები ანლაე კელი აუმართე და მოაბარე. ნოემბრის იბ, ქორონიკონს უოე.

ბეველი: ქნარს ზიეცეს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

782. არზა ეპნატი თუშანიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 15 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13926. დედანი. ქალღლი. 32,7 × 18,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი მძიმეთი. იხ. № 784 საბუთის შენიშვნა სქოლიოში.

ქ. ბედნიერს დედოფალს და საქართველოს მსაჯულთშეკრებილებას თუშანის შვილი ეგნატი ამას მოვახსენებ და ღმერთის წინაშე სამართალს ვითხოვ.

პირველად, ნეტარად ხსენებულმა ბატონმა მამული და ყმა ორთავ რომ გვიბოძა, მასუკან ამ ბიძაჩემმა პაპუამ თავისის უსვინდისობით ჩემი წილი თეთრი დახარჯა და ის ყმა და მამული იშოვნა; ჩემის წილის თეთრის სამართალს ვითხოვ.

მეორე ეს მოგხსენდესთ: ორასი თუმანი თავის ვეჟილს და შვილს გა[ა]ტანა, ამისი სევდაგრებიდამ მოიკითხეთ. გაყრილს ძმებსა თუ ამხანაგებსა თეთრი რომ ჰქონდესთ გასაყოფი, ერთმა ძმამ თუ ამხანაგმა მეორეს ძმისა თუ ამხანაგისა უკითხავად გასაყოფარი თეთრი გაგზავნოს სადმე და იმ თეთრს ჯუქამი და ზარალი მოუვიდეს, რომ მეორეს ძმისა და ამხანაგისათვის არ უკითხავს და არც ნება ყოფილა, იმ ზიანსა და ჯუქამში მიუყენებენ თუ არა, ეს თქვენმა წრფელმა გონებამ გასინჯოს და სამართალი მიბოძოს.

მესამე ეს მოგხსენდეს: ეს მეთხუთმეტე წელიწადი არის, ამ ბიძაჩემმა მე რომ მძლავრობით გამომაგდო და ამას ორ ადგილას ქალაქსა და სოფელში სახლის ხარჯი ჰქონდა და მე ბატონის წყალობას გარდა ვალი მილია და ისე მიცხოვრია, რომ დღეს ას სამოცდათხუთმეტი თუმანი მმართვებს. ამის სამართალს ვითხოვ.

მეოთხე ეს მოგხსენდეს: რაც ყმა და ან მამული თეთრით უყიდნია და გაუყეთებია და ან გირაოთა სჭერია, ეს თხუთმეტი წელიწადი არის, ამეების გამოსავალს ესა ხმარობს. ამის სამართალს ვითხოვ.

მეხუთე ეს მოგხსენდეს: განაჩენი რომელსაც აცხადებს და ან რაც ამ ბიძაჩემმა სია მამცა თავისის ქონებისა და კელი მოაწერა, რაც ამ სიას გარდა დამალა და ახლა საბუთი მიქნია, ის გამომირთვათ და მიბოძოთ.

მეექვსე¹ ეს, რომ: ეს მეთხუთმეტე წელიწადი არის მამულის გამოსავალი სულ ბიძაჩემს აქვს და ჩემი წილი მოაცემინეთ.

ამეების სამართალს ვითხოვ. ღმერთი გადღეგძელებსთ და მისის უმაღლესობის მეფის გასამარჯვებლათ ეს ჩემი მოხსენებული გასინჯეთ და სამართალი ღმრთის წინაშე მიბოძეთ. ღვინობისთვისთ, ქორონიკონს უოე.

თავში

ქ. მსაჯულნი ბატონს დედუფალს იახლენ და ამ მოხსენებულის სამართალი საჯონ. გიორგობის იე, ქორონიკონს უოე.

ქ. შანშე მილახვარო! ესენი სამართალში შენ ალაპარაკე.

ბეჰედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფიდ ცხებულს, ერეკლე.

783. არზა ააციია სხირტლაძისა სახელოს ზომეზაზე

არეალე 11-ის ოქმით

1787 წ. 30 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 7292. დედანი. ქალაღი. 33,4×20,5 სმ. მხედრული. აქა-იქ წერტილი. დაზიანებული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ზეგამ-ში² მოსახლეს კაცია სხ [ირ] ტლაძეს.

ქ. მე რომ იმერეთიღამ გიახელ, თქვენგან მებძანა: სამს საყ-

¹ მესხეთე. ² ზეგანში.

ვამლოს გიბოდებ გამორჩეულსა და ყმასაო, დამპირდით, მაგრამ ერთი საკომლოს მეტი არ მებოძა და ის ერთი საკომლოც შუა გამეყო და სირბილაძეს მიეცა.

ახლა გვედრები, ღმერთი გაგიმარჯვებს, იმ სოფლის ნაცვლობა მაინც მებოძოს, რომ თქვენი საფარველი მეღვას. ნოემბერს კმ, ქორონიკონს უოე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ზურაბიშვილო ზა [ა] ლ! მერმე ამ ჩვენის აზნაურშვილის კაცია სხირტლაძისათვის ზეგამის ნაცვლობა წყალობათ გიბოდებია. და შენც ამაზე თვალყური უნდა გეჭიროს და იმ სოფლის კაცთაც ყადაღა უნდა უყო, რომ როგორც მართებული იყოს, ამას ისე დამორჩილდენ.

და ზეგმელებო, თქვენც ასე იცოდეთ, რომ ამისთვის თქვენი ნაცვლობა მიგვიცია და უნდა რომ დამორჩილდეთ, როგორც მართებული იყოს. თუ ეს თქვენი მოჩივარი მოვიდა ჩვენთან, იცოდეთ, რომ ავად მოპყრობით და ჭარიმით გარდაგახდევინებთ. გიორგობისთვის ლ, ქორონიკონს უოე.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. ჩვენ, სრულიად ქართლისა და კახეთისა და სხვათა დედოფალი პატრონი დარეჯან, ამ მისის უმაღლესობისაგან ნაბოდებს წყალობას ვამტკიცებთ. დეკემბრის ე, ქორონიკონს უოე.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

ქ. ჩვენ, საქართველოს უფლისწული ბატონის შვილი გიორგი, მისის სიმალის ბატონის ბრძანების თანამოწამე ვართ.

დეკემბრის გ, ქორონიკონს უოე. გიორგი

ქ. ჩვე [ნ], სრულიად საქართველოს მეფის ირაკლის ძე ბატონის შვილი იულონ, მისის უმაღლესობის ბატონის წყალობის თანამოწამე ვართ. დეკემბრის გ, ქორონიკონს უოე.

ბეჰელი: ქ. ლთისშობლის სასოიანი იულონ დავითიანი.

ქ. ჩვენ, სრულიად საქართველოს მეფის ირაკლის ძე ბატონის შვილი ვახტანგ, მისის უმაღლესობის ბატონის წყალობის თანამოწამე ვართ. ქრისტეს შობისთვის გ, ქორონიკონს უოე.

ბეჰელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ მეფის ძეობით.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13036. დედანი. ქალაღი. 17,5×15 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი თ უ მ ა ნ ის შ ე ვ ი ლ ს
ე გ ნ ა ტ ი ს მომცეს.

მერე თქვენის ბძანებით მოქალაქეთ ჩვენი თეთრის ანგარიში
და სამართალი გადასწყვიტეს და შუა გაგვიყვეს, რომ ბიძაჩემიცა
და მეც ორნივე ყაბულს გავხდით. და რაც თეთრით ნასყიდობა არის
და ან სახლის ავეჯულობა, ესენი გასაყოფი დარჩა*.

ამ წყალობას ვითხოვ, ოქმით ბძანოთ: ან ისევე ამავე მოქალაქეთ
გავგიყონ და ან მდივანბეგებს ებძანოს, რომ ესეც გავგიყონ. ქრის-
ტიშობის ა, ქორონიკონს უოე.

თავში

ქ. ბატონო მდივანბეგებო, ამ არზის პატრონი რომელზედაც ჩი-
ვის, თქვენ გამოიძიეთ და სამართლით გაურჩიეთ.

შ ა ნ შ ე მილახვარო, ესენი მოსამართლეებთან შენ მიიყვანე
და სამართალში ალაპარაკე. დეკემბერს ბ, ქორონიკონს უოე.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2952. დედანი. ქალაღი. 21,3×10,3 სმ. და-
ხიანებული. მარცხენა კვემო კუთხე მოხეულია. მხედრული. განკვეთი-
ლობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის დედოფლის ჳირი მოსცეს მათ ყმათ
ჳიკანაელთ ერთობით.

ჩვენს კელმწიფეს მერე ამას მოვანხენებთ: ღმერთსა ვფიცავთ
და თქვენს მზესა, რომ დიდად შეწუხებულნი განლაგართ მტრისგა-

*შდრ. 1787 წ. 27 ნოემბრისა და 1794 წ. 1 ივნისის განჩინებებს ეგნატი და
პაპუა თუშანიშვილების გაყრის საქმეზე (ქართ. სამართ. ძეგლები V, №№ 232
და 370).

ნა. წლეულ ძალ[ი]ან სეტყვისაგანა არა მოგვივიდარა. რაც მოგვივიდა, ისიც ორმოში წყალი გამოვიდა და წაგვიხდა და რაც მოვარჩინეთ, ისიც თითო-ორი დღისა დავთეს[ეთ]. თქვენს მზესა ვფიცავთ და ბედნიერის კელმწიფისას, რომ აღარაფერი სარჩო ჩვენ არა დაგვრ[ჩომი]ა რა. მტრისაგან ვა[რ]თ შეწუხ[ებულნი]...^{*} არა შეგვიძლიან სხვას სოფელთან. მოგესხენებათ, მტრის პირში გახლავართ და მუდამ გვახდენენ. ეხლაც ჩვენ სულ აქ გახლავართ და იქ ვინ იცის, ჩვენი ცოლ-შვილი დაგუხდება თუ არა მშვიდობითა. ასე ღიდად შეწუხებულნი გახლავართ.

და გვედრებით თქვენის შვილების სადღეგძელოთ და ბედნიერის კელმწიფის სადღეგძელოთ, კოდისპური გვაპატივით და არ დაგვკარგოთ. არ შეგვიძლიან, თორემ თქვენს სამსახურს უარს არც ვიტყვით და არც გვითქომს, მაგრამ ახ[ლა] ღიდად შეწუხებული გახლავართ და გე[ვ]ედრებით, ამისი მოწყალება მოიღოთ. ღმერთი გადღეგძელებს. დეკენბრის ია, ქორონიკონს [უოე].

თაქში

ქ. გავაზის მოურაო რ ე ვ ა ზ! ჭიკაანელთ ამ არზით ასე რომ მოუხსენებიათ, ამაზედ ჯერ ღმერთს გაფიცებთ და მერე შენის კემწიფის მზესა, რომ შენ გეცოდინება სწორედ, თუ ამათი მოხსენებული ჭეშმარიტი არის და წლეულ ჭირნახული დასეტყვიათ, წრეულობით ამათთვის კოდის პური გვიპატივებია. და თუ არ დასეტყვილ იყვენ და ამათი მოხსენებული ჭეშმარიტი არ იყოს, უბრალოთ ნუ გვაპატივებინებ. დეკემბერს იგ, ქორონიკონს უოე.

და ეგების ერთს-ორს კაცს დასეტყოდეს და სხვათ კი არა და ესენი ერთობით დ[ასეტყვას ამბობენ]. თუ მართალი იყოს, გვიპატ[ივებია კოდის პ]ური.

ბეჰელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჟ ა ნ .

786. არზა ნინია გაგურიშვილისა ხმის თაოგაჯე
დაჩაჯან დედოფლის ოქმით

1787 წ. 15 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2723. დედანი. ქაღალდი. 21x12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალე კემწიფა დედოფლის ჭირი ბ ე ბ უ რ ი -
შ ვ ი ლ ს ნ ი ნ ი ა ს მოსცეს.

* აკლია ორი-სამი სიტყვა.

ავთანდილ მელიქის შვილი ერთ კომლს კაცს მე-
დავება ოცდათხუთმეტის წლის ჩამოსულს.

ოქმი აელო და მიყრიდა, უსამართლოდ არ დაევანებე. თქვენი
ბრძანება იყო სამართალში უნდა გველაპარაკნა. შარშან მამაჩემი
გიახლათ. ორთავე აქ გახლდათ, სამართალში არ მიჰყვა.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მებოძოს: სამართლამდინ დაეხ-
ნას ამ კაცსა. და რაც სამართალმა გვიბრძანოს, იმას დაეჯერდეთ.
დეკემბერს იე, [ქორონიკონს] უოე.

თავში

ქ. ავთანდილ მელიქის შვილო! მარამდინ შენ და ბებურმა ამ კაც-
ზე სამართალში არ გაიაროთ, ამ კაცთან შენ საქმე ნურა გაქვს. სა-
მართალში შენ და ბებურმა რომ ილაპარაკოთ, თუ სამართალში შენ
დაგრჩება, მაშინ შენს კაცს ვერავინ დაგიჭერს. დეკემბერს იე, ქო-
რონიკონს უოე.

ქ. აღდგომამდინ დააცალე. თუ სააღდგომოთ მოვიდეს და სა-
მართალში გელაპარაკოს, ის არის; თუ არა მასუკან შენს კაცს კელი
მოჰკიდე და წამოიყვანე.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

787. არზა ზიო ჯობინაშვილისა ცხენის თაოაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 3 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1124. დედანი. ქალაღი. 21,5×12,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქ-იქ ნახმარია მძიმე ან წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ჯობინა-
შვილს იესეს ობოლს შიოს.

ფალვენის შვილის იესეს ყმამ ბროწლეღმა კიკ-
ვილა შვილმა ტეტია მ ცხენი მომტაცა, იმერეთს წაიყუანა.
კლდეზედ გადაჩეხა და მომიკლა; მეორე ცხენიც ჩემს დაუკითხა-
ვთ წაიყუანა და მომიკლა; მესამე ცხენიც მთხოვა, ქალაქს ჩამოი-
ყუანა, თავისმა ბატონმა წაართო და გაყიდა. სამი ცხენი მართებს
ჩემი.

თქვენის შვილის ვახტანგის ოქმიც მოუტანე, მაგრამ
არას შემეპუა, ობლობითა მბრეყობს. ერთის ოქმისა და იასაულის
წყალობა გვიყავით. ჩემი ცხენები გამომირთოს. და თუ სიტყუა ჰქონ-
დეს, აქ ჩამოვიდეს და სამართალში მელაპარაკოს. იანვრის 3, ქო-
რონიკონს უოე.

თავში:

ქ. ჩვენი ბძანება არის: მერმე ამ არზით ეს ჯობინაშვილი კიკვი-
ლაშვილს ასე რომ უჩივის, თუ ერთი ჭეშმარიტი სიტყვა არა ჰქონ-
დეს რა, ახლავ გამოურთვი რასაც ელადება სამართლიანის საქმით
და მოეც. და თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, სამართალში გამოატანე.
მაგრამ ესეც უნდა იცოდეს, თუ სამართალში გამტყუნდება, უფრო
ავათაც გარდახდება. იანვრის გ, ქორონიკონს უოვ.

ქ. ეშვიკალაბაშო თ ა მ ა ზ, ამაზე იასაული შენ გაგზავნე.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

788. არზა აბორა ააკოზასშვილისა განოსალაჲის თაოზაჲო

ერეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 20 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2828. დედანი. ქალაღი. 21,5×11,5 სმ.
მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჭირა მოსცეს ყო რ ჩ ი-
შვილის ნაყმევს კაკოზასშვილს პეტრეს.

თრიალეთზედ რომ ჩვენი კაცი დამარცხდა, მაშინ იქ და-
ვიკარგე ლეკებისაგან. ონანამ დამიხსნა, თქვენი იასაული დამა-
ყენა. სხვა ილაჯი კი არა მქონდა რა. ისეც უკან მიცყვანდი. მაღლი-
სათვის ჯავახისშვილის ივანეს ქვრივმა მიყიდა და ჩემი
მამული ბატონს ჩემს ყორჩისშვილს დარჩა; და მე ვინც მიყიდა იმა-
სა ვმსახურებ. ერთი უცოლშვილო კაცი გახლავარ.

ახლა იასაული მოსულა და სარუსოსა მთხოვეს და ხარჯსა. მო-
გეხსენებათ, ვისაც მამული უჭირავს, იმასა სთხოვენ; ვისაც ჩემი მამული
უჭირავს, იმასა სთხოვონ. ჩემთან საქმე არა აქვსთ. ერთი კა-
ცი გახლავარ, ვინც დამიჯსნა, ის მიმსახურებს შინა.

გვედრები, მოწყალება მოილოთ, იასაულეებმა ჩემზედ ჯელი
აიღონ იანვრის იდ, ქორონიკონს უოვ.

თავში:

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო! მერე ამ კაცს ნურასა სთხოვთ,
დაეხსენ. უმამულოდ გასყიდულა და უცოლშვილო ტლუ კაცია, ამი-
სი ხარჯის და მორიგეში გამოყვანა არ იქნება. ამისი მაგიერი ხარ-
ჯი ვისაც ამისი მამული დარჩომია, იმას უნდა გამოერთოს. იანვრის
კ, ქორონიკონს უოვ.

ქ. იმ მამულში უნდა მისცეს ხარჯი.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

789. არჯა ღავით გერმანოვისშვილისა შვის თაოგაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 24 იანვარი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 78. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[64] ღმერთმან ბედნიარის ბატონისშვილის ვახტან-
გის ქირი მოსცეს თქვენს მონას დავით გერმანოვის-
შვილს.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს ღიდად მოწყალეს: ჩვენი ერთი
კომლი¹ კაცი მამის ჩვენისაგან და ჩვენგანაც მიბარებული ჰყავს
თამაზას ზანდუკელს ავის ღროს მიზეზით. და ამ მოწყა-
ლებას გვეღრებით, ერთი ოქმის წყალობა დამართოთ², როგორც:
კვლავ უმსახურნია, ისრევე ამავ თამაზამ გემსახუროს. ღმერთი გა-
გიმარჯვებსთ. იანვრის კბ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ბატონიშვილი ვახტანგ გიბძანებ ზანდუკელო თამაზავ! მერე ამ
არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, თუ ამისი მოხსენებული მარ-
თალი იყოს, როგორც ამის ყმას კვლავ ემსახუროს, ახლა ამსაც უნდა
ამსახურო. იანვრის კდ, ქორონიკონს უოვ.

790. არჯა იოსება მაღალაშვილისა შვის თაოგაჯა

ანდონ I-ის ოქმით

1788 წ. 28 იანვარი

ცსა. ფ. 1449. საბ. № 125. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან უწმინდესის პატრიარხის მეფის ძის ქირი მოსცეს
თქვენს მონას მაღალაშვილს იოსებს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩვენს კელმწიფეს. თქვენი წყალობა ერ-
თი კომლი კაცი მყავს ფაშაანში გოგნიაშვილი — ორი
ქმანი — წესიერა და თევდორე.

გვეღრები ჩემო კელმწიფევ, ერთი ოქმის წყალობა მიყავით
ფაშაანის მოურავს თარხანზედ, რომ რომელიც ბატონყმობის
რიგი იყოს, ისრე მემსახუროს. ღმერთი გაღღეგრძელებს.

იანვრის იბ, წელსა ჩღაქ.

¹ კობლი. ² დავართოთ.

თავში

ბატონო თარხანო ლუარსაბ! ეს იოსებ მაღალაშვილი-
ამ არზით რომ ასე ჩივის, ან თავისი კაცი აუყარე გოგნიაშვილები,
და ან როგორც ბატონყმობის რიგი იყოს, ისე ამსახურე. იანვრის-
იქ, წელსა ჩღაშ.

ხელრთვა: კათალიკოზი.

791. არჯა ღვთისაპარასი სომოხის თაოგაჯე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1788 წ. 18 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 1999. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ძის ქირი მოსცეს პატარძე-
ულს ხიზნათ მოსახლესა დედიისავარსა.

მერე ამას მოვასხენებთ. მე ერთი უბატონო კაცი ვარ, რომ ჩე-
მი მოდავე¹ არავინ არის. ერთი შვილი მყავს. ის ავათ გამიხდა. მეც
ალექმა დაუღე ღმერთსა და წმინდის დავითის საფლავს შევეხვეწე:
შვილი მამირჩინე და მეცა და ჩემს შვილსაცა შენს მონასტერს შეე-
წირავ-მეთქი. ინება ღმერთმან და იმ წმინდის დავითგარესჯის მაღლ-
მა შვილი მომირჩინა. ჩემი თავიცა და შვილიც იმ მონასტრისათვის
შემიწირავს.

თქვენგანაც წყალობას ვითხოვ: ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ მო-
ნასტრ[ი]სა ვიყო. და თუ მოდავე ვინმე გამოჩნდეს, თქვენთან სა-
მართალში მელაპარაკოს. მე ხომ მოდავე არავინ მყავს, მაგრამ მე
კიდევ ეს მომიხსენებია. ფებერ[ვლი]ს იღ, ქორონიკონს უოვ.

თავში:

ქ. უფალო წინამძღვარო თომავ! მერე ამ არზით ამ არზის.
პატრონს ეს ასე რომ მოუხსენებია და თავისი თავი წმინდის მონას-
ტრისათვის შეუწირავს, ეს კაცი შენ გებარებოდეს, უბრალოთა და
უსამართლოთა ნურავის შეაწუხებინებ. თუ ამასთან საბატონყმით
სიტყვა ქონდეს ვისმე, მოვიდეს ჩვენთანა, მოგვახსენოს და სამარ-
თაღს უზამთ, ასე იცოდეს. ფებერ[ვლი]ს ივ, ქორონიკონს უოვ.

გიორგი

¹ მომდავე.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10179. დედანი. ქალაქი. 19,5×10,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ჯ ა ე ა ხ ი ა -
შ ვ ი ლ ს თ ე ი მ უ რ ა ზ ს.

ჩვენ ძმებში სალაპარაკო გვაქვს. ამას წინათ არზა მოგართვით, მან უჩარ ლაშქარნივისზედ ოქმი გვიბოძეთ: შენ უნდა წახვიდეო, ორი თავადისშვილი, ამათ მონდომებული, მიასხიო და ესენი ერთმანერთს მოაშორეო. ეს ორი წელიწადია ვეხვეწები ჩემს ძმას ე ა ხ უ შ ტ ი ს და სამართალში არ მოგვდეგს.

გვედრებით: ერთი ასეთი ბეჯითი იასაული გვიბოძეთ, როგორც თქვენი ბძანება არის, მანუჩარ წამოიყუანოს, ერთი თავადისშვილი იმან მოიყუანოს, ერთს მე მივიყვან და ერთმანერთი სამართლიანად დაგვაშოროს. თუ არა, იასაულმა ან აქ, ან თქვენთან გვალაპარაკოს და ან თქვენს შვილებთან ან მდივანბეგებთან, მშვიდობიანად ერთმანერთს მოვრჩეთ, სისხლი არ მოგვიხდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. დეკემბერს ბ, ქორონიკონს უოე.

ამას გვედრებით, იასაულს ერთი რამ ვადა დაუდევით, რომ იმ ვადაზედ ჩვენი საქმე გაურიგებელი არ გაუშოს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ლ უ ა რ ს ა ბ თ ა რ ხ ი ს -
შ ვ ი ლ ო. მერე ამ არზის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია ჩვენთვის, უნდა ერთი თავადისშვილი, რომელიც თეიმურაზმა მოინდომოს, ის დაუსო სამართალში და ერთი თავადისშვილი, რომელიც ვახუშტიმ მოინდომოს, ის უნდა დაუსო და ამ ორთ ღმერთის წინაშე ამათ სამართლიანის საქმი[თ] ერთმანერთი მოაშორონ. და თუ მანდ ვერ მორიგდნენ, აქ მდივანბეგების სამართალში უნდა ჩამოასხა ორნივ და აქ გაშველდნენ. ფებერვლის კთ, ქორონიკონს უოე.

ქ. მ შ ე ჭ ა ბ უ კ მ ა ც უნდა ილაპარაკოს სამართალში.

ბეჭედი: ქნარს მიეკმ, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

**793. არზა თამაზა ამირალაშვილისა ღუქნის თამაზა
ღარეჯან დედოფლის ოჯახით**

1788 წ. 11 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 161. დედანი. ქალაღი. 21,5X11 სმ. მბედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ერთი ან ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერ[ი]ს ხემწიფე დედოფალის ჭირი მოსცეს ამირალაშვილს თამაზასა. ჩემს მამა-პაპისაგან ნასყიდი ღუქანი ხეჩუაშვილს ტერ-ყაზარას 'უჭირავს და სქამს ეს ექვსი წელიწადია.

წყალობას ვითხოვ ერთი ოქმისასა ოთარ ამილახორზედა, სამღვდლო და საერო შეკყაროს და გვალაპარაკოს. თუ ჩემი სიღლის გასამტყუნებელი წიგნი ჰქონდეს, ხომ უჭირავს და ჰქონდეს. თუ არადა, ჩემი ღუქანიც დამნებდეს და რაც ხანი ჩემი ღუქანი ექამოს ისიცა. მარტის 8, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო ოთარ! ამ არზით თამაზა ამირალაშვილს ასე რომ მოუხსენებია, როგორც უთხოვნია, გორელნი საღმთო კაცნი და მოჰთაბარნი საერთო კაცნი დაუსხი; და რომელსაც ღუქანზედ ეს ჩივის, იმ ღუქნის საქმე კარგად ზედმიწევნით გამოიძიონ, და ჰეშმარიტებით სამართალი მისცენ და გადაუწყვიტონ, და ნულარ აჩივლებენ. მარტის 8, ქორონიკონს უოვ.

და თუ ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს. ჩვენ მოგვახსენოს.

ბეჰედი: დედოფალი ღარეჯან.

**794. არზა შიო ბავიანაშვილისა ბაგოსაღაგის თამაზა
იულონ ბატონიშვილის ოჯახით**

1788 წ. 11 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10545. დედანი. ქალაღი. 17X10,3 სმ. მბედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის იულონის ჭირი მოსცეს ტატიშვილი ოთამის ყმას ბეგიასშვილს შიოს.

მერე ამას მოგვახსენებ ჩემს მოწყალეს: ერთი შვილი მყვანდა, ოსებმა მამიკლეს, მე დავებრმავდი. სამი ობოლი შესანახავი დამრჩა. ხარჯში ძალას მატანებენ. მე ასე ღმერთი გამიწყრა, უსინათლო შევიქენ, ობლებიც ოხრათ დამრჩა, აღარც სათხოვარიდამ მეშეებია.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, მანამ ობლები ღ[ა]იზღებოდნენ, ხარჯი-
დამ ამიშვან. როდესაც ობლები გ[ა]იზარდოს, ხარჯი იმათ აძლიონ.
მარტის 8, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ი უ ლ ო ნ გიბძანებთ: ამ არზის პატ-
რონი ჩვენა ვნახეთ, უძღური და შეუძლებელი არის და არცავინ
შინ ვინმე ჰყავს გამრჯელი და ამას სანამდინ ობლები დაეზრდებო-
დეს, ნურას ხარჯსა და გამოსალებში ნუ გარევთ. მარტის ია, ქო-
რონიკონს უოვ.

ბეჭედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ი რაკლისაგან.

795. არზა იასე ბარათაშვილის ოგლევისა ღალის თაოგაჲ
იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1788 წ. 10 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 35. პირი. ქალაღი. მხელ-
რული.

[34 V] ღმერთმან ბედნიერის ხ ე ლ მ შ ი ფ ი ს ძ ი ს ი უ ლ ო -
ნ ი ს ქირი მოსცეს იასე მდივნის ობლებს.

მერე ამას მოგახსენებთ¹, ჩვენო ხელმწიფევე, ხომ მოგეხსენე-
ბათ ბატონმა დ ი ლ ო მ ს ოციოდ ღლის მიწა გვიბოძა. მანამდისინ
ბატონი დილომს გიბოძებდათ, ვინცავინ იმ ჩვენს მიწებს მოხნამდნენ,
ღალას ვართმევედით და ახლა რომ თქვენ გაქვსთ, უთქვენოთ ვერა-
ვისთვის გამოგვირთმევია.

ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ ერთი ოქმი გვებოძოს, რომ ვინცა-
ვინ ის მიწები მოხნან, ღალა მოგვცენ. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. და
თუ არაღა, ნება თქვენი აღსრულდეს. მარტის ივ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

[34] ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ი უ ლ ო ნ გიბძანებთ. მერმე ამ არ-
ზით რომ ასე მოუხსენებიათ, ვინცავინ ამათს მიწას მოხნამდეთ, ამას
უქლებლივ თავის ღალას მოსცემდეთ. და თუ ვისმე ამაში სიტყვა
ჰქონდესთ, მოღით და ჩვენ მოგვახსენეთ. მარტის ით, ქორონიკონს

უოვ.

¹ მოგახსენებთ.

796. არზა დათუნა ოთარაშვილისა ოქმის გამოცემაზე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1788 წ. 29 მარტი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2001. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ძის გიორგის
ქირი მოსცეს ოთარაშვილს დათუნას.

ჩვენ პირველად ჯავახეთიღამ გახლავართ და მე ქალაქს ვარ
ღაბადებული. სიღარიბემ რო[მ] შემაწუხა, მივეღ პატარძელს და
ხიზნათ ვღგვევარ. არც მამული მაქვს და არც ღედული.

ჩემმა ძმამ თავის თავი წმიღის ღავითგარეჯის მონასტერს შეს-
წირა. და მეც ჩემი თავი იმ მონასტრისათვის შემიწირავს. ჩემთან
საღავოთ და საღაპარაკოთ საქმე არავის არა აქუს.

მაგრამ ამ წყაღობას ვითხოვ: ვინიცოღა არის, თუ უბრალოთ
მოღავეთ გამოგვიჩნღეს ვინმე, ოქმი მებოღოს, რომ თქვენს სამარ-
თაღში გვეღაპარაკოს. ღმერთი გაღღეგრძელებს და იმ წმიღის მო-
ნასტრის მაღლი იყოს შემწე თქვენი. მარტის კღ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ბატონისშვილი გიორგი გიბძანებთ ამ არზის პატ-
რონს. მერე ამ არზით ეს ასე რომ მოგისენებია და შენი თავი
წმინღის ღავითგარესჯის მონასტრისათვის შეგიწირავს, ჩვენც ნეღა
მოგვიცია იმისი შეწირვისა. და თუ ვისმე შენთან საბატონყმოთ
სიტყვა ქონღეს, ჩვენ მოგვახსენოს და სამართაღს უზამთ. მარტის

კთ, ქორონიკონს უოვ.

გიორგი

797. არზა თაიფურაზ ჯავახიშვილისა შვის თაოზაზე
მღივანეავთა ოქმით

1788 წ. 18 აპრიღო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 611. ღედანი. ქალაღი. 16,5X12,5 სღ.
მხედრული. ტექსტი აღაგ-აღავ წარეცხიღია. განკვეთიღობის ნიშნაღ აჯა-
იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტიღი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ქირი მოსცეს ჯავახის-
შვილს თეიმურაზს.

1+ ვისმე.

ბატონს მსაჯულთ ამას მოვასხენებ: ჩემს სიღედრს ს ი მ ო ნ მლუდლის თეთრი ემართა და სვიმონ რომ კულებოდა, ჩემმა სიღედრმა მითხრა, მიდი, შეეხვეწე სარგებელი მაპატიოსო. მიველ, შევეხვეწე სარგებლის პატიება, მითხრა — შენ ჩაბძანდიო და მაგ საქმეს მე გავარიგებო. ანდერძი დაწერა: ამის ფულის სარგებელით ერთი ტყვე დაიხსენითო.

მე ერთი ნასყიდი კაცი მყუანდა, ის კაცი დაიკარგა, შვიდ თუმნად თავი დაეხსნა, მოვიდა, გვითხრა: ეს შვიდი თუმანი ვალი [მას] მიეცითო. ორი თუმანი ჩემმა სახლობამ მისცა, მეც გან[ძი?] გაუფნავნე ჩემს მაგიერად, კარგა თეთრი ვაშოვინინე. და სვიმონ მლუდელს სარგებლით ტყვის დახსნა რომ ეთქვა, მივიყუანე ის კაცი ბეჟან ჯღერიაშვილთან, სარგებლით ტყვის დახსნა რომ უბძანებია, ტყვე ეს არის-მეთქი, მივიყვანეთ სვიმონის საფლავზედ და შენდობა ვათქმევინეთ და მერე ჩემმა სიღედრმაც იმ კაცს ორი თუმანი აჩუქა.

ახლა მესმის, რომ იმ [დროს?] ბეჟან ჯღერიაშვილს იმ კაცისთვის წიგნი მიუცია და უნდა, რომ ჟამზედ იმ წიგნით ჩემი ყმობილამ გავიდეს.

ერთი ოქმი გვიბოძეთ, თუ სიტყვა აქვს, სამართალში მელაპარაკოს. და თუ სამართალში არ მომყვება, თუ რამ წიგნი აქვს, ბათილი იყოს და ვერც ყმობილამ წამივიდეს. აპრილს იგ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. საქართველოს მსაჯულთშეკრებილება მოგიწერთ ხუთასისთაო თარხნის შვილო ლუარსაბ. თეიმურაზ ასე რომ ჩივის, თუ მაგ გლეხს კაცს ან წერილი აქვს ვისგანმე მიცემული, რომ იმ წერილით სადაოს უპირებდეს ამ თეიმურაზს და ან სხვა საბუთი აქვს რამ, ახლავ სამართალში გამოგზავნე, ედაოს და სამართალი მიეცემა.

და თუ ახლა სამართალში არ ჩამოვა, ასე იცოდეს, რომ მერე ვეღარას ედავება; და თუ რომლისგანმე მიცემული წერილი აქვს, ბათილი იქნება. თუ ჩივილი უნდა, ამ ოცს დღეზე უნდა სამართალში ჩამოვიდეს და ელაპარაკოს. და თუ ამ ოც დღეზე არ ჩამოვა, ასე იცოდეს, მერე ვეღარ იდავებს. მაგრამ ეს წიგნი უნდა აჩვენოს მაგ გლეხკაცს. თუ ჩივილი უნდა ჩამოვა; და თუ ჩივილი არ უნდა, არ ჩამოვა. თუ არ აჩვენე, არ იქნება და კელი არ მოაწერინე, რომ ეს ოქმი ვნახე. აპრილის იმ, ქორონიკონს უოვ.

სამი ბეჭედი:

1. ღთაღ კაცად გესავ ქრისტესა, მწე მექმენ აბაშიძესა ნიკოლოზ.
2. მეფემ მყო ერთა მსაჯულად, ღმერთს ვეედრებ ვიქმნა მარჯულად ქაი-
ხოსრო.
3. იწამეთ ოდეს სახიერისთვის, ძელი გამოჩნდა დასჯად მტერისთვის.

ხელრთვა: სოლომონ.

798. არზა გლახა თარხნიშვილისა შიის თაოგაჯა

პრეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 22 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 23. საბუთი № 111. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[112] ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ქირი მოსცეს მათს მიწა-
ფერხთა მტვერს თარხნიშვილს გლახას.

მერე ამას მოვახსენებ მისს სიმაღლეს. მე იმერეთს გახლდი სამ-
სახურზედ. რომელიც პირველი გლეხიკაცი მყვანდა, ორნი ძმანი
ცოლ-შვილით აყრილიყვნენ და მეტეხელ კაცთან ჩასულიყვნენ. ორი
ღლე იქ შეენახათ და მესამეს ღლეს ტივი შეეკრათ და იმაზე შეეს-
ჯათ. ამ ღროს ჩემი ბიძაშვილი ბეციას კაცი მასწრებოდა —
ეგ კაცი აყრილა, ნუ მიგყავსო. და იმათ არაფერი პასუხი მიეცათ.
კასპის ბოლოს გაეყვანათ და გაეშვათ.

ჩემო კემწიფე! რათ უნდა ჩემი მეზობელი ასე შემამღგეს და
კომლეული კაცი მომპაროს. მოგახსენებენ, რომ თელავს ჩასულ-
იყოს. ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი მებოძოს, რომ ის კა-
ციები ისევ მოვიყვანო, თქვენი სამსახურიც აღასრულონ და თავის
მეზობლებსაც შეეფარნენ, ჩემო კემწიფევე. აპრილის კბ, ქორონი-
კონს. უოვ.

თავნი

[111 V] ჩვენი ბძანება არის ციციშვილოზაზავ! მერ-
მე შენ უნდა წახვიდე და ამ არზით ეს გლახა ასე რომ ჩივის, თუ
ეს მოხსენება მართალია, ის ამისი კაცი საცა მისულიყოს, ახლავ
აუყარე და ამას მოაბარე. აპრილის კბ, ქორონიკონს უოვ.

პალბათ, აუყრელობა არ იქნება, ახლავ უნდა აუყარო და მოსცე.

1788 წ. 30 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ № 5259. დედანი. ქალაღი. 21,3×16,4 სმ. მხედრული. ვანკეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი ან სამი წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალე ბატონი ამილახვარი [ოთარის] ჳირი მოსცეს ატოცის წმინდის გიორგის ყმის ქ[ვ]რივსა და ობოლს მარიაშს.

მერმეთ ჩენი მოხსენება ეს არის. ცათა სწორე ხემწიფის ოქმები მაქ[ვ]ს წყალობისა და თქვენგანაც მოწყალეობა დამემართოს, თქვენი ძე რევაზის სადღეგრძელოთ. ერთი, რომელიც დამრჩენ და შემნახავი უფროსი შვილი მყავდა, ის უფროსი შვილი ვახანს გახლდათ თავათ და სხვას ვალით და ვახჩით. ვახანი რომ წახდა, ჩემი დამარჩენი შვილი იქ ცხეში თქვენის ჳირის სანაც[ვ]ლო შეიქნა. და მე ასე თვალი დამიდგა, ორი წ[ვ]რილი თავს ჯადუვეალი ობლები დამრჩენ და ცხინვალელები და ცხინვალის მოხელე[ვ]ბი ამ საცოდავს ობლებს ხარჯსა და მღვევარში მირევს.

და თქვენათ გასამარჯვებლათ და თქვენი ერთი ძე რევაზის სადღეგრძელოთ, ერთი ოქმის და წყალობის იმედი დამემართოს, რომ ეს ობლები ხარჯსა და მღვევარში აღარ გამირიონ და არსად გადამიცვიდნენ. რომ დაუმარხავი არ დავრჩე და სანამ ცოცხალი გახლდე, თქვენი და თქვენის ძის მლოცველი ვიყო, თქვენათ გასამარჯვებლათ. აღიწერა აპრილის გასულს კო, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ოთარ ამილახვარის კეთილად სახსოვარო, ვინცავეინ ჩენი მოასილნი მიხვიდოდეთ მღვევარის დასაძახებლათ, ამ არზის პატრონს დაეხსენით ერთი-ორი წელიწადი, მანამ ჳარში გამოსვლა შეიძლებოდეს. როდესაც ჳარში გამოსვლას შეიძლებს, მერე თითონ გამოვა. აპრილის ღ, ქორონიკონს უოვ.

როდესაც ღმერთი შეაძლებინებს, დაკლება აღარ იქნება.

ბეჯელი: მონა ღვთისა ამილახვარი ოთარ.

1 ჩემი დამარჩენი შვილი ჩემა დამარჩენმა შვილმა.

ცსა. ფონდი 450. დავთარი № 23. საბუთი № 75. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[78 V] ღმერთმან ჩემის მოწყალის ბედნიერის ხემწიფის დე-
დოფლის ჭირი მოსცეს მო ზ დ ო გ ის ეკლესიის მღვდლის შვილს
ი ო ა კ ი მ ს.

მერე ამას მოგახსენებთ: მამაჩემმა¹ ერთი ბიჭი დაიხსნა ჩერქე-
ზებისაგან და რამდენიმე წელიწადი ჩვენთან გახლდათ. ნი ნ ი ა გ ა -
ბ ა შ ვ ი ლ ი რომ ჩერქეზში გახლდათ და მოსდოგს გაიხლათ, ერთი
ბიჭი ახლდა თანა. იმ ნინიას ბიჭმა ამ ჩემ დახსნილს კაცს ძმობა გა-
მოუცხადა, რომ შენი ძმა ვარო, ამანაც წამოსულა მოინდომა და
წიგნი მომცა, რომ მაგის ხელითწერილი წე მიჭირავს, პირობა დამიდ-
ვა: ხომ გადავალ საქართველოში, ჩემს ნათესაეებს ვნახავო, თუ იქ
დგომა მომიხდ[ა]ო, შენი თეთრის პასუხი უნდა მაგცე, რაც ჩემზე
დაგიხარჯავსო; თუ რომ იქ ვერ დაედგე. ისევე შენთან გადმოვალო
და შენ გემსახურებო.

რადგანც ფიცით ეს წიგნი მომცა, ექვსი თუმანიც გზის ხარჯათ
მივეც და გამოვისტუმრე. აქ რომ გხლებიათ, გაბაშვილებს [79]
ყმათ დაუჭერიათ. თქვენთვისაც არზი მ[ო]ურთმევეია და თქვენი ყმო-
ბა მონდომებია და თქვენც ოქმი გებოძებინათ. მერე კიდევ ზ ა ზ ა
გ ა ბ ა შ ვ ი ლ ს ეჩივლა და იმისთვის ყმათ მიგეცათ.

მე ამას ვითხოვ თქვენის მოწყალებისაგან, რომ ერთი ოქმი მი-
ბოძოთ: ან ჩემი ნასყიდი კაცი დამანებოს და ან რაც დამიხარჯავს,
ჩემის თეთრის პასუხი გამცეს. როდესაც კაცი მებოძება, მე ხომ
კომლეთურის კაცის გადაყვანა არ შემიძლიან, იქნება რომ ის კაცი
თქვენს უმალღესობას [მიეზაროს?]. გვედრები, რომ ამის სამარ-
თალი მაღირსოთ.

თაუში

გაბაშვილო ზაზავ! ამ არზის პატრონი რომ ასე გიჩივის, თუ გა-
სამტყუნებელი და ჭეშმარიტი სიტყვა არა გქონდეს რა, უცხო ქვეყ-
ნის კაცია, ნუ შეაწუხებ, თავის ნასყიდი კაცი დაანებე, როგორც
უნდა მოიხმაროს. თუ ჭეშმარიტი სიტყვა გქონდეს რამე, წამოდექ
და სამართალში ელაპარაკე. მაისის დ, ქორონიკონს უოგ.

¹ მამაჩემი.

801. არზა ავალიშვილისა ყმის მიგარების თაობაზე
დარეჯან დედოფლის ოქმით

1788 წ. 12 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10662. დედანი. ქალაღი. 20×13,8 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი ან ორი
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის დედოფლის ჳირი ავ-
ლი შვილს როსტომს და ანტონის მოსცეს.

ჩემო კელმწიფევ, მოგეხსენება როგორ ჩვენის მალვით ჩვენს
სახლიკაცს თავდახსნილობის წიგნი მიეცა ჩვენი კაცისათვის. თქვენ-
მა სიმაღლემ გასინჯა ის წიგნი როგორც მიეცა. უწინაც ლუარ-
საბ ონანაშვილს ებარა ის კაცი და იმისი კელწერილიცა
გვაქვს.

ახლა ჩვენო კელმწიფევ, ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ ერთი ოქ-
მი გვებოძოს თქვენგან ლუარსაბ ონანაშვილზედ, რომ
იმას ებარებოდეს, ვინემდინ ჩვენ კაცს მოვიკითხევდეთ. ღმერთი გად-
ღიგრძელებსთ, მოხსენებისთვის ნუ გაგვიწყრებით. მაისის ია, ქო-
რონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ლუარსაბ ონანაშვილო! როგორც ამ არზით ამ
არზის პატრონებს უთხოვნიათ, ჟამამდინ ამათი კაცი იმედა და
პეტრე შენ გებარებოდეს. და ჟამზედ როდესაც თავიანთი ყმა
მოიკითხონ, ამათ უნდა მოაბარო. მაისის იბ, ქორონიკონს უოვ.

ბეჭედი: დედოფალი დარეჯან.

802. არზა ლევან ავალიშვილისა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 10 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 462. დედანი. ქალაღი. 33×13,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია მძიმე ან წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მათს ფეხთა მიწა-
მტვერს აბაზაძე ლევანს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ: ჩვენ და ჩვენი განაყოფი ყმასა და მა-
მულზედ რომ ვდაობდით, ღმრთითა და თქვენის სამართლით ჩვენ

დაგვრჩა და განაჩენი გვებოძა; თქვენგან გვებძანა: ფიცი აღარ გე-
ჭირებათო, მაგრამ სიმართლისათვის შეჰფიცეთო. იასაულმა წაგვი-
ყვანა, ხუთს მამა-შვილს უნდა დაგვეფიცნა, მაგრამ პირი რომ ემ-
ტყუვნებოდა, ვერ დაგვაფიცა, იასაულმა კელი მოგვიწერა — ამათ
დარჩაო და თქვენც დაგვიმტყიცეთ, ეს ათი წელიწადია მას აქეთ.

ახლა მის უწმინდესობას კათალიკოსს მოწმობის წიგნი ებოძე-
ბინა: ს უ რ ა მ ს რომ ვიყავ, მაშინ ერთმანერთში ლაპარაკი არა
იყო რაო. ჩემო კელმწიფევ, ჩვენს ოჯახში არავინ გხლებიათ, ჩვენ და
თავისი მამული სულ ჩვენს განაყოფსა სჭერია. ახლა, ჩემო ხემწი-
ფევ, აქ არც მამაჩემი გახლავსო, არც ბიძაჩემი და არც ჩემი უფრო-
სი ძმა. მე ხომ აქ გახლავარ. ეს უსამართლო მგონია, რომ ერთი
მხარე ჩიოდეს და მეორე მხარე არ იყოს და ისე განაჩენი ეძლეო-
დეს. მე გავიგონე, ოქმი და იასაული გიბოძებიათ: კელი აუშარაჲ
და ამას მოაბარეო, მე არ დავიჭერე, ჩემი ხემწიფე მოუციტხავათ და
ულაპარაკოთ, უსამართლოთ მამულს არ წამართმევს-მეთქი.

ჩემო კემწიფევ, თქვენი მამა-პაპათ ბოძებული წიგნები აქ
გახლავსო. თუ თქვენი ნება იყოს, მოიხსენეთ და სამართალი მიბო-
ძეთ. მე როდესაც მითხოვნია, თქვენგან ჩემი სამკვიდრო მამული
მბოძებია, იმას როდესაც უთხოვნია, ჩემი მამული უშოვნია. ქარ-
თველ ბატონისაგან მაშინაც მე ვყოფილვარ მამულწართმეული და
წამხდარი და ახლაც თუ ულაპარაკოთ წამერთმევა, ნება და ბძანება
თქვენის სიმადლისა არის. თუ საბუთები არა მქონდეს, ხმაჲს არ ამო-
ვიღებდი. კათალიკოსის მოწმობის პასუხი ჩვენცა გვაქვს მოსახსენ-
ებელი, თუ მოიხსენებთ.

ჩემო კემწიფევ, უსამართლოთ და ულაპარაკოდ იმ მამულზედ
კელი ნუ აგვემართება. თუ საბუთები ვერ მოგართვათ, რომ ტყუი-
ლად გვედაებოდეს, გარდაგვახდევინეთ.

წყალობას ვითხოვ: მანამ მე და ეგ ჩემი განაყოფი სამართალში
ვილაპარაკებდეთ, თქვენი ოქმი და იასაული დააყენოთ. და სამარ-
თალში რომელსაც ერგოს, ღმერთმან მოახმაროს თქვენს ერთგულო-
ბაში. ერთი ოქმი მიბოძეთ ამავე არზაზედ, რომ სამართლამდინ ჩემ-
თან კელი არა ჰქონდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებსო. მანისის ივ, ქო-
რონიკონს უოვ*.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო ი უ ლ ო ნ. აჲ
არზით ეს აბაზაძე ლევან რომ ასე ჩივის, ი ვ ა ნ ე ა ბ ა ზ ა ძ ი [ს]

* აქ უზის ერეკლეს იგივე ბეჰედი, რომელიც ოქმის ბოლოშია.

შვილმა და ვითმა ოქმი წამოიღო, რომ ამათთვის მამულზე კელა უნდა აემართათ, ჩვენ ამ ლევანმა თავისი წიგნები მოგვიტანა და გაგვაშინჯა და ეგ ჩვენი ოქმი, რომელიც დავით აბაზაძე ივანეს შვილმა წამოიღო კელის ასამართლევად, ეგ ოქმი ისევე დაგვიყენებია: და ეგ სადაო მამული სამართლამდინ ისევე სოლომონსა, დავითსა და იმის ძმას უნდა ეკიროს. და სამართალში როდესაც ვალაპარაკებთ, მაშინ ვისაც სამართლით დარჩეს, იმან დაიჭიროს. მაისის ივ, ქორონიკონს უოვ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

803. არზა პაატა მამაცაშვილისა უმის სამსახურის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 20 მაისი

ცსსა. ფონდი 1150. დავთარი № 46. საბუთი № 102. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[70 V] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი პა [ა] ტა მ ა - მ ა ც ა შ ვ ი ლ ს მოსცეს.

ერთმა ჩემ [მ] ა კაცმა მიჩივლა და დიანბეგებზე სამართალი ბძა-ნე. მდივანბეგებმა მამცეს და თითონ იმ კაცებმაც წიგნი მამცა: ოქვენს შემცოდლობაზე რომ რიგიანათ გემსახურო და აღარა გიჩივ-ლოო.

წყალობას ვითხოვ, ერთი მაგარი ოქმი და იასაული [მომცეთ]. ერთი დაშავებული კაც [ი] გახლავარ და არას მეპუება, ავათაც მო-ეპყრას და შეძლებისაებრ რიგიანათაც მამსახუროს. ღმერთი გაგი-მარჯვებს. თუ არ დაიტუქსა, მე ის არას შემეპუება. ღმერთი შენს ხემწიფობას აღამაღლებს; ნიადაგ შენი წყენა არ შემიძლიან, ერთი დაშავებული კაცი გახლავარ. მაისის 15, ქორონიკონს უოვ.

თაეში

[70] ჩვენი ბძანება არის, ამ არზის პატრონის ყმა რომელიცა ხარ. მერმე ეს შენი ბატონი ასრე რომ გიჩივის, ასრე უნდა იცოდე: თუ ამისი ან დებულობა რომ გაქეს და ან რისაც შემძლებელი ხარ, შენის შეძლებით ამას არ მსახურებ და კიდევ აჩივლებ, იცოდე დიდათ გარდაგახდევინებთ და კიდევ გაგახეიბრებთ. როგორც ბა-ტონყმობის რიგია, ისრე ერთგულობით და შენის შეძლებით სამსა-ხურით მორჩილებაში უნდა იყო და აღარ აჩივლო, თორემ თუ კი-

დედ შემოგვიჩვილა, იცოდე ასრე გარდაგახდევინებთ, როგორც გვიბ-
ძანებია. მაისის კ, ქორონიკონს უოზ.

და ვ ი თ ი ს შ ვ ი ლ ო დ ა ვ ი თ, ესენი ჩვენს შვილთან შენ
მი[ი]ყვანე. კაცმა თუ კიდევ უარშიობა რამ იხმაროს და თავის შექ-
ლებით არა მსახუროს, შენ აეთა უნდა მოეპყრა და ისრე ამსახურო.

მაგრამ ძალა და უსამართლობა არც ამისმა ბატონმა უნდა მო-
ინდომოს, თავის შეძლებით უნდა ამსახურო. თუ სიტყვა ჰქონდეს
ვისმე, მოგვახსენოს.

შენ უნდა მიხვიდე, როგორც ამ ოქმით გვიბძანებია, თავისის
შეძლებით ისე ამსახურე. აგვისტოს კგ, ქორონიკონს უოზ.

ჩვენო ღვთის წყალობავ, შვილო ბატონო ი უ ლ ო ნ. შენ უნ-
და სამართლიანის საქმით გა[ა]რიგო. როგორც ამ ოქმში სწერია,

ისე გაურიგე. აგვისტოს კგ, ქორონიკონს უოზ.

804. არზა შადანაშვილებისა ყმოვის თათოგაჯე

არეკლე II-ის ოქმით

1768 წ. 26 მაისი

ცსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 23. საბუთი № 131. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[128 V] ღმერთმან ბედნიერის ღედღოფლის ჰირი შე დ ა ნ ა-
შ ვ ი ლ ს ნ ო ნ ე ს დ ა გ ა გ ი ა ს ძმისწულს მ ა რ დ ა ხ ს მოს-
ცეს.

ამას მოვახსენებთ: თქვენსგან წყალობა დაგვემართა, ოქმი გვე-
ბოძა, ორი ბიჰი გვეყავს, ამათ ჯარ[ი]სად მადღევარში ნუ გაიყვანთო,
მორიგეს გარდა ნურასფერს ნუ სთხოვთო. ამას წინად შეწერილი ჯა-
რის იასაულათ ხ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ე დ ა ვ ი თ გახლდათ. ჩვენმა შე-
ზობლებმა ჩვენის ინადობით და ჯაბრითა თარხნებმა თავიანთთან¹
ჩამაგდეს, თქვენი ბძანებაც ვერ დავაჭერეთ, ასე ჯაბრში გვიდგანან²
და იასაულს დაარბევინეს. არზი მოგართვი და ოქმი გებოძებინათ:
თავიანთი ნარბევი ისეე მიეციო; არ მოგვცა. ნარბევი იასაულს აქვს.
ოქმშიც გამოცხადებული იყო — როგორც პირვანდელი ბძანება
აქეთ, იმას ნუ მოუშლითო, მაგრამ მინა არა გაგვეწყო რა.

¹ თავიანთთან. ² გვიდნანან.

[129] ახლა ამ წყალობას გვევდრებით: ერთი ოქმი გვებოძოს, ნარბევი ისევ მოგვეცეს და არც თქვენი წყალობა მოგვეშალოს. კაცები არსად გაგვეკარგნენ. და ნება თქვენის უმაღლესობის აღსრულებს. მაისის კბ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

დედოფალი დარეჯან გიბძანებთ დავით ხერხეულიძევ! მერე ამ არზის პატრონები ამ არზით ასე რომ ჩივიან, როგორც ან პირვანდელს ოქმში ეწეროს, ისიც გასინჯე. და ამასაცა გწეროთ, რომ როგორც იმ ოქმში ეწეროს, ისე აღუსრულე. და რაც ნარბევი წაერთმიოს ამათის კაცებისათვის, ისიც უკანვე მოეც და ამათს მეზობლებსაც ასე გამოუცხადე, როგორც ჩვენი პირვანდელი ოქმი ჰქონდესთ, იმას ნურავინ მოუშლის. მაისის კვ, ქორონიკონს უოვ.

805 . არზა თევდორა ხანანაშვილისა სამართლის მიცემაზე
პრეკლე II-ის ოქმით

1766 წ. 3 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2970. დედანი. ქალაღი. 19×14,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ერთაწმიდელს წმიდის ევსტათის ყმას ხ ა ხ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს თ ე ვ დ ო რ ე ს.

ამდენის თქვენის არზის მორთმევით და თქვენის შეწუხებით დიდათ გვეშინიან და გვრცხვენიან; მაგრამ რა ექნა, თ ა რ ხ ნ ი შ ვ ი ლ მ ა მ ა მ უ კ ა მ და იმისმა ძმამ ზ უ რ ა ბ მ ა ამდენი ოქმი და განაჩენი არ შეიწყნარეს. და არაფერი გვეშველა.

ღმერთი თქვენს კელმწიფობას განაძლიერებს, ერთი მოწყალეობა და სამართალი რამ დაგვმართეთ. და თუ თქვენ ვერ მოიცილიდეთ, ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს უ ბ ძ ა ნ ე თ ბ ე ჭ ი თ ი ს ო ქ მ ი თ, თ ა რ ხ ა ნ ი ც და ისწრას, აფიცოს თქვენი მზე და ჩვენი საქმე გარდასწყვიტოს, რომ თქვენ თავი აღარ გაწყინოთ და ჩვენც ამ მწუხარებას მოგვარჩინოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის ა, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ჩვენო ღვთის წყალობავ, შვილო ბატონო გიორგი. ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის, ამათ საქმეს შენთანაც ხომ გაუვლია და

ჩვენც ამთონი ხანია რომ გვაწუხებს. ჩვენგან ოქმები და განაჩენი აქვს, მაგრამ მაშინც ამათ საქმეს დასასრული არა მიეცათ რა.

ახლა თუ ჩვენი მამაშვილობა გინდა, ის ამისი მოადიცი მიაყვანინე, რაც განაჩენი და წიგნები აქვს, ისიც მიატანინე, მდივანბეგებიცა და თ ა რ ხ ა ნ ი მ ი ნ ბ ა შ ი გ ი ო რ გ ი ც შ ე ნ თ ა ნ დაისწარ, ამათი საქმე კარგათ გაჩხრიკე, წიგნებიც გაუსინჯე და ასრე გარდუწყვიტე, რომ სალაპარაკო აღარა დარჩესთ რა და ველარც ილაპარაკონ. ენისის გ, ქორონიკონს უოვ.

ბეჟელი: ქნარს მიეკმს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

806. არა თუვანიშვილავისა ეკლესიის თაოგაჲა დარეჲან დედოფლის ოქმით

1788 წ. 20 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13080. დედანი. ქალღღი. 34x18,3 სმ
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად მხოლოდ ორ ადგილას ნახმარია
წერტილი და ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან სრულიად საქართველოს კელმწიფე დედოფლის
პირი მათ მონათ ერთობით თ უ მ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ე ბ ს მოსცეს.

მერე ძველად მეპატრონეთაგან და თქვენი წყალობა გორს
ეკლესია და მამულები გვქონია და გვაქვს. და ასრეთვე იქავ გორს
მემკუიდრე ქეთხუდა ყმები გვეოლია და გვეყავს. გორს რომ პატარა
ყოვლად წმიდის ეკლესია არის, ის ეკლესია ერთობ ჩვენ თუმანიან-
თი არის, რომ თუმანიანთ იმ ეკლესიისათვის კაი მამულები შეუწი-
რავსთ, რომ დღეს იმათი შეწირულობა ჩვენს ეკლესიაზე ცხადად
ჩანს. რომელსაც გორელს თავის სულის გულისათვის იმ ეკლესიის
სამსახური მოუნდომებია გაკეთებით და გაახლებით, პირველად თუ-
მანიანთ შეკუთხვიან, იმათგან ნება აუღიათ და მერე გაუკეთებიათ.
რომ ამის მტკიცე საბუთები გახლავსთ.

ახლა პატარა ტერ-ს აპკამ ჩვენზედ შური იძია, ის ეკლესია
ლოცვიდამ და წირვიდამ დააყენა, ორი წელიწადი იქნება, რომ იმ
ჩვენს ეკლესიაში არც უწირვინებია და არც ულოცვინებია. ჩვენის
კეთილის მყოფლობით გარეთ იმისავ გალავანში ერთი ფიცრის ამ-
ბარი დადგა, იმაში ილოცავს და სწირავს. და ჩვენ ეს ვერ გაგვირ-
ჩევია, რომ თუმანიისშვილებს ასეთი რა დანაშაული გვაქვს და ან
ჩვენს ეკლესიას ასეთი რა მიზეზი მოსცემია, რომ წირვიდამ და
ლოცვიდამ თავისთავად ჩვენი ეკლესია დააყენა.

ახლა ჩვენის შურით ახალს ეკლესიას აშენებს. ეს მოკითხულა ბძანეთ, თუ რომელს სარწმუნოებაში არის რიგი და წესი. რომ შურით ეკლესია ერთი მეორესთან ისე ახლო აშენდეს. ჩვენს ეკლესია[ა]სა, ახლა რომ ეკლესიას აშენებს, იმას შუა შვიდი ადლი ალაგი უძეს. ასეა რიგი და წესი: იმისთანა ეკლესიის აშენებას ვინც განიზრახავს, პირველად სამწყსოს და სამრევლოს მოუნახავს და მერე ეკლესიის აშენებას კელს მიჰყოფს. ექვსას-შვიდასი წელიწადი მეტია, რომ ის ეკლესია ჩვენია და მოდავე და მცილე არავინ გვეყოლია და თავისის სამწყსოთი და სამრევლო სამკაულით შეურყეველი ყოფილა.

ახლა იმისი საწადელი და ნდომა ეს არის, რომ ის ეკლესია ყოვლის თავისის სამწყსოთი, სამრევლოთი და სამკაულით შემუსროს და დააქციოს და თავისის შურისძიებით მოგონებული ეკლესია ალაშენოს და გააბატონოს.

მოგეხსენებათ, რომ ამისთანას საქმეს ქრისტიანეთ რჯულიერი კანონი არ შეიწყნარებს და არც ჩვენ შეგვიძლიან ამის მოთმენა, რომ იმთენის ხნის გაბატონებული ეკლესია სამწყსოთი, სამრევლოთი, სამკაულით შემკული ქრისტიანეთ სჯულიერის კანონის წინააღმდეგობით და უსამართლოთ ჩვენი ძველთაგან სამკუიდრო ეკლესია შევამუსვრიონოთ და დავაქციეინოთ.

ამისთვის თქვენს ღმრთისმოყვარებას ჩვენს საჩივარს მოვახსენებთ და სამართლის ბოძებას ვითხოვთ. გენებებათ ორსავე წინამძღვარს — ეჩმიაძინისა და ჰახპატისას ებძანოს, სამლო და საერო თანთანთან შემოჰყარონ და ეს ჩვენი საჩივარი გაშინჯონ და რჯულიერის კანონით იმ ჩვენის ეკლესიისა შემუსვრა და დაქცევა ეგროვნად დაგვანახონ. მერე ის ეკლესია შეამუსვრიონ, თორემ ამისთანას გაუკითხავათ უსამართლოს შურს დიდი შფოთი და განსაცდელი სდევს. და გვედრებით, რომ სამართლიანის საქმით ის მეშფოთე გვამი ჩვენ და ჩვენს ეკლესიას ჩამოხსნათ. ივნისს იგ, ქორონიკონს უოვ.

ხელრთვა: იოსებ. Verso-ზე ბეჭედი: მონა ღთისა იოსებ. ხელრთვა: მანუჩარ,

მონა ღთისა იოსებ. ხელრთვა: მანუჩარ,

მონა ღთისა	სომხ.
---------------	-------

თავში

ქ. მათს ყოვლად სამღუდლოებას ქალაქის წინამძღვარს მართიროზ ვართაპეტს ჩვენ მიერ ასე ეუწყოსთ: ამ არზით ერთობით თუმანიანთ ასე რომ მოუხსენებიათ, ამათი საქმე თქვენგან გამოსაძიებელი არის. რადგან ეკლესიაზედა აქუსთ დავა და ლაპარაკი, ქა-

ლაქის ეკლესიის დეკანოზებიც თქვენთან დაისწარიო და ვითარ კანონი იყოს გამოძიებისა, მოიკითხეთ, გამოიძიეთ და რომელსაც ეკლესიაზედ ლაპარაკი აქუსთ, სამართლიანის საქმითა კანონისაებრ სამართალი საჭეთ და კანონისაებრ დაადგინეთ. ივნისის კ, ქორონიკონს უოვ.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

807. არზა პატრე მოლარისა ლალის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 27 ივნისი

ცსსა. ფ. 1449. საბუთი № 2299. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ლმერთმან უმაღლესის კელმწიფის ჰირი მოსცეს თქვენის ძმის მოლარეს პეტრეს.

მერმე ამას მოვახსენებ ჩემს კელმწიფეს. კუკ[ი] ას და ავლაბარში ოთხიოდ-ხუთი კვამლი კაცი გახლავან, რომ ხუნა და თესვა აქვსთ; და თუ რამ მოსავალი მოუვათ ხოლმე, იმისს ლალას მე ავიღებდი ხოლმე თქვენის ძმის ბძანებით და ქარხანაში მივაბარებდი.

ახლაც ამ მოწყალებას ვითხოვ: რადგან ეკლესიის პატრონიც თქვენ ბძანდებით და ჩვენიცა, ისევ მევე მიბძანოთ, რომ ეკლესიას არ დაეკარგოს. და როგორც ჩვეულება, ისევ (ა[ვ]ილო და მივაბ[არ]ო, ვისაც შემოსავალი აბარია. ივნისის იდ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე პეტრე მოლარეს როგორც ნეტარხსენებულის ჩვენი ძმის კათალიკოზის წიგნი აქვს ნაბოძები ამ ლალის აღებისა, ჩვენც ამისთვის გვიბძანებია, ამან აიღოს და საცა ალაგას მისაბარებელი[ა], იქ მიაბაროს. ივნისის კ, ქორონიკონს უოვ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოვს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

808. არზა ეგნატი თუშანიშვილისა ლალის თაოგაჯე

მღივანეაგათა ოქმით

1786 წ. 1 აგლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10382. დედანი. ორად გაკეცილი ქალაღი. 34x20 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია მძიმე, წერტილი ან ორწერტილი.

ქ. საქართველოს შეკრებულებას მოვახსენებ მე, თუ მანის-შვილი მღივანი ეგნატი.

მერე ბიძა ჩემს პ ა პ უ ა ს ამ თექვსმეტს წელიწადს რომ ჩემი წილი ყმა და მამული ეჭირა და ამ მამულების ღალა და ვენახების გამოსავალი აუღია; და მისის უმაღლესობას მეფეს რომ მოვანსენე და ოქმი მიბოძა თქვენზედა, რომ ჩემი წილის გამოსავლის სამართალი უნდა მიბოძოთ.

მე ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ამაზედ მოაწეროთ, რომ ქართლში მივიტანო და ვინც იცოდეს, ან რაც მოსულიყო წელიწადში და ან როგორც გაეყიდნოს, ღმრთის წინაშე ამაზედ მოაწეროს და თქვენს წინაშე ისე გამოცხადდეს; და სამართალი ასე მიბოძოთ. ივ. ნისის ლ, ქორონიკონს უოვ.

კილეზე

ქ. საქართველომს მსაჯულთშეკრებილება მოგიწერათ: თქვენს სარწმუნოებას გაფიცებთ და მეფის ირაკლის მზეს, რომელთაც ქეშმარიტებით იცოდეთ პაპუას რომ მამული ეჭირა, იმას რაც გამოსავალი [V] პურიდამ, ღვინიდამ თუ სხვა ნივთებიდამ რაც შესავალი ქონდა, და ან ის შესავალი პური და ღვინო იმ უამად როგორ ყიდდა, და ან ამ ეგნატე მდივანს რაც მამული ეჭირა, და ან რა გამოსავალი ქონდა და წელიწადში რაერთს ან პურს იღებდა ან ღვინოს და ან სხვა გამოსავალს, ორისავე თვითეულად გარჩევით დაწერეთ და სამართალს გამოუცხადეთ. იულისს ა, ქორონიკონს უოვ.

ოთხი ბეკელი

1. ლთად კაცად გესავ ქრისტესა, მწე მექმენ ა ბ ა შ ი ძ ე ს ა ნ ი კ ო ლ ო ზ .
2. მ ე თ ო ღ ი .
3. ღივანბეგი.
4. მსაჯული სამეფოთ ზედა და მდივანი მეფისა ს ო ლ ო მ ო ნ .

ქ. ღმრთის წინაშე მე, ნ ი კ ო ლ ო ზ თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი, ღმერთს ვფიცავ, როდესაც მე და ჩემი ძმა გ ი ო რ გ ი ღალას დავესწერდით, პაპუაც დასწერდა ხოლმე. ბევრი და ცოტა არ ვიცი ღმრთის წინაშე.

ხელრთვი: ნ ი კ ო ლ ო ზ .

ქ. ღმრთის წინაშე მე, ნ[ა]ოსარი გ ი ო რ გ ი, ღმერთს ვფიცავ, ეგნატეს წილი პარტახტი რომ მამეცა ოთხის წლობით, პირველს წელიწადს ცხრა თუნგი ტკბილი გამოვიდა. ასე მქონდა პირობით მოცემული: რაც ოთხს წელიწადს მოსულიყო, ჩემი იყო; ავაშენე. მას აქეთ ქორონიკონს უოვ — ამ წელს გამოვიდა კოკა იბ, სულ ჩემიც და ეგნატესიცა; ქორონიკონს უოვ — ამ წელს გამოვიდა კოკა იდ, სულ ეს გამოვიდა; ქორონიკონს უოვ — ამ წელს გამოვიდა კოკა იე, სულ ეს გამოვიდა.

ღმრთის წინაშე მე, ნიკოლოზ თუმანისშვილი ამ ნაოსარის გიორგის სიტყვით ვსწერ.

ქ. რევაზას სიტყვით დავწერე მე, ევსტათი მღვდელმა. ეს რევაზა პაპუას მეზ[ვ]რე იყო სამს წელიწადს: ქორონიკონს უოგ — ამ წელს რგებოდა მეოთხედი კოკა ათი; ქორონიკონს უოდ — ამ წელს რგებოდა მეოთხედი ოცდობრი კოკა; ქორონიკონს უოგ — ამ წელს რგებოდა რვა კოკა მეოთხედი. ზეითის ვენახის მეზ[ვ]რე ვიყავ, ეს იმ ვენახიდან მერგო მე, რევაზასა, ღმრთის წინაშე.

ქ. მე, ოთია, მეზ[ვ]რე პაპუას ქვეითი ვენახისა ქორონიკონს უოდ — ამ წელს მერგო მეოთხედი ოცდახუთი კოკა; ქორონიკონს უოგ — ამ წელს მერგო მეოთხედი ექვსი კოკა; მე, ხელთუბნის მღვდელი ევსტათი, ღმრთის წინაშე ოთიას სიტყვითა ვწერ.

ქ. მე, ხელთუბნელი ჯიკარტაშვილის ოთარას შვილი მოსია: მამაჩემი ოთარა ქვეითს ვენახის მეზ[ვ]რე იყო, ერთს წელიწადს გვერგო პაპუასა და ეგნატეს წილიდამა მეოთხედი ორმოცდაათი კოკა. მე, ევსტათი მღვდელი, მოსიას სიტყვითა ვწერ ღმრთის წინაშე.

მე-4 გვერდზე მინაწერი: „ამაში არის სხვადასხვა მამულების წიგნები“.

809. არზა ზაალ დავითიშვილისა ამის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. # ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. № 433. დედანი. ქალაღი. 21,3×16,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ბემწიფის ქირი მათს მონას დავითიშვილს ზაალს მოსცეს.

ჩემო ბემწიფევე, აბდუშერიშვილს ბუჭუას იანვარში არზი მოურთმევია — ზაალს ჩემი კაცი ყამსო; ამილახვარზე ოქმი გებძანა: ან მანდა მოარიგეო, ან ჩვენს სამართალში ორნივე გამოგზავნეო. შენი მუხანათი ვიყო, თქვენმა პურ-მარილმა მკითხოს, თქვენის მეფობის მადლით შეჩვენებული ვიყო, თუ ამის მეტათ ის ოქმი მენახოს ან გამეგონოს, თორამ რა ჯანი მქონდა, პასუხს არ მივეცემდი.

ახლა ის ოქმი თქვენთვის მოურთმევია, პასუხი არა გამცა რაო. გწყენიათ, თქვენის შვილის ივლონისათვის იმავე ოქმზე გიბძანებიათ: ან თეთრი მიაცემინეო ან კაციო. იასაულები დავგვაყენა

ავთმყოფს კაცს; ან თეთრის მიცემა რით შემეძლო ან კაცისა. ათი დღე მულათი მაბოძა თქვენს მოხსენებამდინ.

ჩემო ხემწიფევ, კიკნაძეებმა ქართლი გა[ა]ოხრეს, მოგეხსენებათ, ტყვე მომტაცეს, გამიყიდეს, გამოიპარა და ჩემთან მოვიდა. იმდენი გამარჯვება გაქვს, რამდენი ტყვე გამოპარულიყოს და მოსულიყოს, მსყიდველი ვერც მოყოლოდეს, ვერც ეთხოვნოს.

მეორე ეს მოუხსენებია — დედ-მამამ მამყიდაო. ეს კაცი მანდა გზლებია, ამისი საჩივარი მოიხსენეთ, გაიკითხეთ; რაც სამართალი დაედვას, ებძანოს, გაწიოს და გადაიხადოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამის უსამართლობას ნუ მიზამთ. მრავალი ტყვე მოდის, არავის წართმევია, ნურც მე წამერთმევა, თქვენგინ სამნივ ერთათ გვალაპარაკეთ და ისე გაგვირჩიეთ. მკათათვის გ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ, შეილო ბატონო იულონ. მერე ამ არზით ზაალ დავითიშვილს ასე რომ მოუხსენებია, ეს მოიკითხვ და სწორე შეიტყუე. თუ მართლა კიკნაძეებს მოუტაცნია და იმათ გაუყიდნიათ, ამასთან აბლუშერიშვილს საქმე არა ექნება რა. რომელსაც კიკნაძეს იმისთვის მიუყიდნია, თავისი თეთრი იმასა სთხოვოს. და თუ კიკნაძეებს არ წაუყვანიათ და ამის დედ-მამას აბლუშერიშვილისთვის მიუყიდნია, მაშინ თავისთავის სახსარის პასუხი უნდა აბლუშერიშვილს გასცეს. აღიწერა ივლისის თ, ქორონიკონს უოვ.

თუ ამ გზით შეუვიდეს პასუხი გააცემინე.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ერეკლე.

810. არზა მელვინეთხუციშვილისა გავულის თათბაზა

ბრეპლე II-ის ოპიით

1788 წ. 10 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 443. დედანი. ქალღი. 28 X 13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ელმწიფის ქირი მოსცეს მეღვინეთხუციის შვილს თომასა და პაატას.

ქ. შარშან მარტში თქვენი წყალობა ოქმი გვებოძა და ხიდილთავის გარეშემო ორმოცდაათის დღის ბეითალმანის მიწის წყალობა დაგვემართა სამამულეთა, ჩვიდმეტ-თვრამეტის დღის მიწა მოგვეცა. და დანარჩომისა, ვაზედაც ბძანება გვქონდა, ეს გვიპა-

სუხეს იმ სოფლის კაცთა: ნიკოლოზ მოლარეთხუცესი მოვიდეს და შეგისრულებთო.

მეორეთ მოგახსენეთ და კიდემ ოქმის წყალობა დაგვემართა: ნიკოლოზ მოლარეთხუცესიც დაისწარით და რაც წყალობა გვიბოძებია, უნდა შეუსრულოთო. იმ თარიღში მოლარეთხუცესი იქ არ გახლდათ და იმისი ძმა ნინია დაგვესწრა; დაგვინუსხეს და მოგვცეს. მაგრამ ჩვიდმეტ-თვრამეტის დღის მიწა არევით მოგვცეს.

ამ მოწყალებას გვედრებთ: ერთი ბეჯითი ოქმი კიდევ გვებოძოს იქაურს თქვენს სახასოს დონდარაშვილზედ და ტლაშაძე იოანე ღვდელზედ. როგორც თქვენი ნაბოძები ოქმები აცხადებდეს, ისე გვებოძოს, სიმართლით მოიქცენ და ნიკოლოზ მოლარეთხუცესიც იქ დაგვესწრას.

ქ. რამდენის დღის ბეითალმანი მიწა იქ დარჩეს და ან საგანაყოფო, რაც ჩვენ გვებოძება იმას გარდა, ღმერთმან იმდენი თქვენი წყალობა ჩვენ მოგვცეს. იქაურს კაცთ ჩვენის კაცების მოშორება კი არ უნდათ, და თქვენი წყალობა თითო-ოროლის დღის მიწა რომ მოგნან და დაიჭირონ, ის კი არ ემეტებათ; ისინიც თქვენს სამსახურში გახლავან.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის თარხნიშვილო ბეჯიავ, მოლარეთხუცეს ნიკოლოზ, ტლაშაძე ღვდელი იოვანე და დონდარაშვილო. მერე ამ არზის პატრონებს ასე რომ მოუხსენებიათ, რა მოხდა, რომ ჩვენი ნაბოძები მამული ვერ მიეცით.

რას წამს ეს ჩვენი ოქმი მოგივიდესთ, მაშინვე როგორადაც ჩვენს ნაბოძებს ოქმებში ეწეროსთ, იმ გზით დაანებეთ და იმოდ[ე]-ნათ შეუსრულებთ. ამათ ჩვენთან ნულარ აჩივლებთ, თორემ ჩვენი საწყენი იქნება. თიბათვის ივ, ქორონიკონს უოვ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოხს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვრეკლე.

ქ. თარხნიშვილო ბეჯიავ, ეს საქმე საკუთრათ შენთვის დაგვიდვია. როგორც ამ ჩვენგან ნაბოძებს ოქმში უწერია, ის ახლავ შეუსრულე და მოეც. ამას გაურიგებელს ნულარ დააგდებ. ივლისის ი[ვ], ქორონიკონს უოვ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოხს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვრეკლე.

**811. არზა გეზან ფალჰენიშვილისა უმის თაოგაჯე იულონ
ბატონიშვილის ოქმით**

1786 წ. 29 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1445. დედანი. ქალაღი. 16,6×11 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის მეფის ძის იულონის ჭირი მოსცეს
აბაშიძის გოგოას ყმას ფალვენიშვილს ბეჟანს.

მერე ჩემ ბიძაშვილს ნინიას დედიჩემის ნაშზითვი ერთი
გოგო და ერთი ბიჭი ჰყავს. ვთხოვ და არ მაძლევს.

ერთის იასაულის წყალობას ვითხოვ, რომ ჩემი გამომირთოს; თუ
სიტყვა ჰქონდეს, სამართალში მელაპარაკოს. მკათათვის კე, ქორონი-
კონს უოვ.

თავში

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებ მურვანიშვილო
ლუარსამ! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასე ჩივის,
თუ ნინიას სიტყვა არა ჰქონდეს რა, თავისი გოგო და ბიჭი ახლავ
გამოურთვი და მოეც. და თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენს სამარ-
თალში ელაპარაკოს. [მ]კათათვის კთ, ქორონიკონს უოვ,

ბეკელი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

**812. არზა .გოსტაშაგისშვილიშვილისა წისქვილის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1788 წ. 31 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2011. დედანი. ქალაღი. 28,5×14 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჭირი მოსცეს გოსტაშა-
ბისშვილს ერასტისა და კიკოლას.

ამას მოვახსენებთ: ზაალყაფლანისშვილისათვის
ოქმი გიბოძებიათ წისქვილზედ ხელის ამართვისა. ღოღოვნა
რომ იმას უჭირავს, მე — კიკოლას ხომ განაჩენი მაქვს და მე — ერას-
ტ[ი]ს ჩემი განაჩენი, თქვენი გახლავ სამართლითა და, იმ განაჩე-
ნის ძალით, ის ღოღოვნაც ჩვენია. იმას კი გვავიწყებებს და ქოთიშს
წისქვილს გვართმევს, და თავისის ცბიერობით თავსაც გაწყენს ამ
ქოთიშისა და ღოღოვნის მიჯნაზედ. ექვსი მოთაბარი მოწმის მუჯალ-

მა გვაქვს¹, რომ ის წისქვილი ქოთიშისა არის და მიჯნა წისქვილის ქვეით არის.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, უსამართლოს ნუ გვიზამ, ერთი ოქმი გვიბოძე, ის ოქმი ისევ და[ა]ყენეთ, სამართალში გვალაპარაკეთ. თუ გაგვიბტყუნოს, იმდენი მამული სხვა კიდეც ჩვენიდამ უბოძეთ: იმისი სიმტყუნისა თქვენი ნებაა, რადგან რომ ამდენი ნამსახური მ[ი]უძღვის თქვენზედა, რომ ბოლოსაც ასე და[ა]მტკიცა: ყმათაც ვერგებით. აგვისტოს კე, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის უშოკალბაშო თ ა მ ა ზ ! მერე ამ არზით გოსტაშაბისშვილები ასე რომ ჩივიან, ამაზედ ერთი კაცი უნდა აჩინო და ესენი და ამისი მოდავე ჩვენს სამართალში მოიყვანოს და ალაპარაკოს.

და, რომელიც ოქმი ზალ ყაფლანიშვილისათვის მიგვიცია, ის ოქმი დაგვიყენებია, მადამდისინ სამართალი გადაწყდება, როგორც სამართალი გადაწყდება, მაშინ ორნივე დასჯერდნენ. მარიამობის ლა, ქორონიკონს უოვ.

ბეჭედი: ქნარს მიეგმს, დაეთ მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

813. არჯა ალაიანელაშისა მამულის თაოგაზე არეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 16 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 444. დედანა. ქალაღი. 21,2×15,3 სმ. პაღღ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსტეს ერთობით ალაიანელებს.

მერე² თქვენის ბრძანებითა და ნეტარად ხსენებულის თქვენის ძმის ბრძანებითა აღაიანში მიგვიყვანეს და დაგვასახლეს. მამული სახასო გვეგონა და აზნაურშვილები გვეჭიდებიან; და ისინი გვართმევენ მამულებსა და ჩვენ კი აღარა გვრჩება რა. ამ მამულის მასსოვარნი კაცნი ერთი ტატუაშვილია მცხეთელი და მეორე ზურაბა მაჩხანელი.

ერთი ოქმისა და იასაულის წყალობა გვიყავით; რომ ამათ გავგირჩიონ ღმრთის სახელის ხსენებით; რაც აზნაურშვილისა იყოს,

¹ ქეაქეს. ² თქვენ.

ის გა[ა]რჩიონ, რამდენის¹ დღისა ჰქონია და ან სახასო რაც დარჩება. თუ ეს ასე არ გაირჩა, არც მამულს გვანებებენ და არც ჩვენი ცხოვრება იქნება. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი მოწყალება მოიღვეით. ენკენისთვის იე, ქორონიკონს უოვ.

თავწი

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო მცხეთის მოურაო დ ა ვ ი თ ე ა ლ ა შ ვ ი ლ ო! მერე ამ არზის პატრონებს რომ ასე მოუხსენებიათ. რადგან მისის უწმიდესობის ოქმით დასახლებულან ესენი, რომ ის ოქმი ჩვენ ვნახეთ, რომ იმ ოქმის ძალით გ ე დ ე ო ნ ი ს-შ ვ ი ლ ე ბ ს ხომ სიტყვა არა აქვსთ რა, თუ სხვა წინააღმდეგი ოქმი არა უქირავსთ.

და სხვა რომელიც აზნაურშვილები ედავებთან, ტატუაშვილი და ზურაბა მაჩხანელი — ეს ორნი მახსოვარნი უნდა მიიყვანო და ფიცით გაარჩევირო აზნაურშვილის და ამათი მამული და ისე დაანებო. სექტემბერს იმ, ქორონიკონს უოვ.

ქ. თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ე რ ა ე ლ ე.

814. არზა ზაალ დავითიზვილისა შვის თათააზა იულოს ბატონიზვილის ოქმით

1788 წ. 11 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 451. დედანი. ქალაღი. 21,7×11,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩემის ხემწიფის ძის ი ე ლ ო ნ ი ს ჰირი მოსცეს დ ა ვ ი თ ი შ ვ ი ლ ს . ზ ა ა ლ ს .

მერმე ამას მოვახსენებ: ზ ა რ დ ი ა შ ვ ი ლ ს ყალტათ(?) მოუხსენებია: ერთი ჩემი კაცი ქ ო რ თ ს არისო, არას მეპოებაო. ოქმი გიბოძებიათ, იასაულები მივიდნენ, აყარეს და ა[ა]წიოკეს, არც ბძანება გვაჩვენეს, არც გამიკითხეს, ჩემი კაცი აყარა.

ამ წყალობას ვითხოვ: ის კაცი ისევ თავის სახლში გამოვიდეს თავისის საქონლით. ზარდიაშვილი აქ სამართალში გიახლოს, მეც აქ გახლავარ. თუ სამართალში შემამივიდეს, ერთიორათ მოგართვა. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ამის სამართალი შალირსეთ. ღვინობისთვის ია, ქორონიკონს უოვ.

¹ რამდენის.

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებ ნახუცრიშვილო
ზაალ! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასე ჩივის, ეგ კა-
ცი საიღამაც აგიყრია, იქავ მიიყვანე და თავის ალაგზე დააყენე. და
მასუკან ორნიც სამართალში მოიყვანე და ალაპარაკე და რომელსაც
დარჩეს¹, იმას მიაბარე. ღვინობისთვის ია, ქორონიკონს უოვ.

ბეკედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისავან იულონ ირაკლისავან.

815. არაზ ბაჟან მინგაჟისა თამასუჟის თაოაჟე ოთარ
ამილახვარის ოჟმით

1788 წ. 18 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1115. დედანი. ქალღღი. 33×14 სმ. მხედ-
რული. განკეთილობის ნიშნად ნახარია წერტილი. მარიამის დამოწმების
ტექსტი ა-ნაკლულია.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ქელმწიფის ძის იულონის
ჭირი მათ მიწას ბეჟან მინგაჟს მოსცეს.

ბატონი გორს ბძანდებოდა. მე მესურსათე გახლდით. მიანგარი-
შეს, ოცდახუთი ხარვარი დამადევს. იასაული დამაყენეს შუალამი-
სას, თეთრსა მთხოვდენ. ამილახვარი რევაზ ღამით ჩამო-
ვიდა და მითხრა: შენი წილი სოღანლულ² დამიგირავე,
თეთრს მე გიშოვიო. თამასუჟი დაუწერე, თეთრი უნდა მოეცა.

მერე გორელეები მოვიდნენ, მითხრეს: ბატონს ჩვენი პური
დაუხარჯავსო; შენ თუ ჩვენ მოგვცემ ბარათს, გამოგიტანთო. ბარა-
თი გამომიტანეს და მე გორელეებს მივეცი.

ის ჩემი თამასუჟი ამილახვართან დარჩა; მას აქეთ სულ ვთხოვ
და მეუბნებიან: ვიპოვით და მოგვცემთო.

ამას გევედრებით, უბძანოთ: ან ჩემი თამასუჟი მამცენ და ერთი
ბათილამა დამიწერონ, რომ ჩემთან სადავო არა ჰქონდესთ. ოკლონ-
ბერს იგ, ქორონიკონს უოვ.

verso

ქ. მის სიმალღეს ბატონს ბატონის შვილს იულონს
მათი უღირსი სიდღარი მარიამ, ჩემთვის ეშიკალაბაში ებოძათ
მალხაზ, გე[ე]ფიცებინათ, როგორც იცოდეთ[ო].

მე ასე ვიცი ჩემ[მ]ა სულმან, ბეჟან მინგაჟს და ომანს

1 + და. * სონდალული.

ბატონი უწყრებოდათ სურსათის მიზნებზე. ჩემის დედ-მამის მოცემულს იარაღსაც აღარ ვზოგავდი, რომ მეტათ საქმე უჭირდათ.

მერე აღგნენ; ბატონს ამილახვარს რევასს თავის წილი სოლანლულის¹ თამასუქი მოართვეს. ჩვენ ამ ქამში ქალაქს წავედით. ჩვენის სახლის რაც წიგნები იყო, სულ მამასახლის ზურაბს მივაბარეთ. ღმერთი გამიწყრა, ამილახვარი მიიკვალა. ამილახვარმან რომ ვერ გარდაწყვიტა, თითონ ომანმან და ბეჟანმა გარდაწყვიტეს. ჩემ[მ]ან სულმან, ორის შაურის ამათ ამ საქმისა არა ემართათ². თამასუქი ომანს და ბეჟანს აღარ მისცემიათ. იმ[ის] ბათილამა ეს არის; საცა ის თამასუქი გამოჩნდეს, ამან გააბათილოს. ღვინობის-

თვის კდ, ქორონიკონს უოგ. მარია

ქ. მე, მოლარეთხუცესი დავით, ამ ბათილამის გამრიგე და მოწამე ვარ.

ბეჟელი: მოლარეთხუცესი დავით.

ქ. ეს საქმე ჭირვობის წელიწად იყო, მეფე-დედოფალიც რომ აქ ბზანდებოდენ. ამისი მოწამე არის თომა ფეშანგის შვილი.

მარცხენა კიდეზე

ქ. რომელიც ჩემის ხელმწიფის შვილისათვის ბეჟანს მოუხსენებია ამ არზით, თამასუქი უთხოვნია, თუ ის თამასუქი მქონდეს, ბათილ იყოს. ენკენისთვის კთ, ქორონიკონს უოზ.

ჩვენ, ამილახვარი ოთარ, ვამტკიცებთ ამ წიგნსა; რომ თუ ის შენგან მოცემული თამასუქი გამოჩნდეს სადმე, ბათილია, რომელსაც თამასუქზე დედაჩემი გემოწმება.

ბეჟელი: მონა ღთისა ამილახვარი ოთარ.

816. არზა ლუარსაზ ონანაშვილისა მამულის თაოვაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 14 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1412. დედანი. ქალაღი. 20,8×13,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან მისს სიმაღლის ჯემწიფის ჭირი ონანას-შვილს ლუარსაბს მოსცეს.

მე და ჩემს სახლისკაცს, საუფროსო საუმკროსოზედ ვლაპარაკობთ, და სხვა მამულეებიცა გვაქვს გაუყოფარი და გაურჩეველი.

¹ სოლლუღის. ² ემართათ.

გვედრებით, კახეთის მოსამართლეებს ებძანოს. ჩამოვიდნენ და ერთმანეთს მოგვაშორონ.

და ვით ერასტის შვილი იმისი სიმამრი არის, იმასაც ებძანოს ამ მოსამართლე[ე]ბთან დაესწროს და ჩვენი სამართალი რიგიანის გზით განსაჯონ. ღვინობისთვის იგ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ბატონო კახეთის მოსამართლე[ე]ბო და მდივნებო, ყორიას-აულბაშს ლუარსაბს თავის სახლის კაცს ზაქარიასთან მამულის სალაპარაკო საქმე[ე]ბი აქვთ. თქვენ უნდა ჩახვიდეთ და რაც ერთმანეთში სადაო და სალაპარაკოები ჰქონდესთ, რიგიანად უნდა ერთმანეთს მოაშოროთ, რომ კიდევ სადაო და გაუყოფარი აღარა და[ა]გდოთ რა. ახლავ სამართლიანის საქმით მოაშორეთ ერთმანეთს. და ვით ერასტის შვილიც ამათ სამართალში თქვენთან უნდა დაისწრათ და სამართალი ისე გარდაუწყვიტოთ. ღვინობისთ-[ვი]ს იდ, ქორონიკონს უოვ.

ბეჭედი: ქნარს მიეგმს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-ერეკლეთ.

817. არჯა მთავარაიხაოკოვს კახიონისა ღალის თაოგაზა

ერეკლეთ II-ის ოქმით

1788 წ. 16 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 2190. ღედანი. ქალაღი. 21×13,8 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარაა ერთი ან ორი წერტილა.

ქ. ღმერთმან უმალღესის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს მლოც-ველს მთავარეპისკოპოსს პაისიოსს.

რადგან თქვენის დოვლათით სამთავროს შენობა გაჩნდა, თავისი მამული თითონვე ეკღესიას მოუნდება.

უმალღესო კემწიფევე, მცხეთელები ეკღესიას მამულს ართმე-ვენ, ხვნენ და ღალას არ გვაძღევენ ჩვენის მიწისას. და იმ ეკღესი-ის გარეშემოს სანახევროთ მიხვნენ და სოფელი ჭანყს უშვრებიან, ნურავინ მოხნავთო, მოედნათ მოგვინდებაო. და ვინც სამთავროს კაც-ნი გვეყანან, იმათაც ავად ეპყრობიან და სცემენ.

მოგეხსენებათ, ახალი მოგონილი არ არის, მცხეთის მამული და სამთავროს მამული დიდი ხნის განსაზღვრული არის; არას გვემარ-თლებიან, შეცოდება არა გვაქვს რა.

წყალობას ვითხოვთ, თქმი გვიბოძოთ, ჩვენის მამულის ღალა

მოგვცენ და ჩვენის მამულის ვენას, ვისაც მოვახნევინოთ, ნუ დაუშლიან და იქ მდგომს კაცთაც დაეხსნენ. ოკდონბრის ივ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მცხეთის მოურავო დავით და ერთობით მცხეთელეზო! მერე მთავარეპისკოპოზი რომ ასე ჩივის, რას ემართლებით, რომ ასე აჩივლებთ და თავისის მიწის ღალას არ აძლევთ. თქვენი და ამათი მამული ხომ დიდის ხნის გარჩეული არის და რაღასადაო გაქვსთ ამასთან.

ჩვენ ამას გწერთ, რომ როდესაც სამთავროს მამულში მოხნათ, თავისი ათისთავი მონათვით ეკლესიას. და როდესაც ამის საწყლისპირში კონი ჩასდგას ვინმე, იმისი როგორც განწესება იყოს ან სანატრელის ჩვენის ძმის კათალიკოზის ანტონისაგან და ან სხვათაგან და წიგნები ჰქონდეს მთავარეპისკოპოს, იმ განწესებისამებრ უნდა მიართოთ ხოლმე თავისი სარგო მთავარეპისკოპოზს.

და ამას გარდა მაგ სამთავროში მყოფთ ნურაზე აწუხებთ, ერთმანეთის მეზობლობით და სიყვარულით მოიქეციეთ, თორემ მაგათს წუხებასა და ავადმოპყრობას ხათრიჯამად იცოდეთ რომ არ შეგარჩენთ.

ეს როგორც მოგვიწერია, ასე აღასრულეთ სამართლიანი საქმით, თორემ თუ კიდევ მთავარეპისკოპოსისაგან თქვენი საჩივარი მოგვხსენდა, სარწმუნო იყავით, რომ ჯარიმითა და ავად მოპყრობით გარდაგახდევინებთ. ოკდონბრის ივ, ქორონიკონს უოვ.

ქ. და ამათ თავიანთი მამული ვისაც უნდა მოახვნევინონ. ვერც ამას დაუშლით; ამაში თუ სიტყვა გქონდესთ, მოგვახსენეთ.

ბეჯელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვერცაღე.

818. არზა ზურაბ ხითარიშვილისა ხმის თაოზაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 25 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2164. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ძის გიორგის ქირი მათ მონა ხითარასუვილს ზურაბს მოსცეს.

ამას მოგახსენებ ჩემს მოწყალეს. ქვახრელელს ვარდუას-
 შვილს ოპანეზს არზი მი[უ]რთმ[ევ]ია მეფისათვის: ხითა-
 რისშვილის ყმა არა ვარო, ქვახრელელ[ი] ვარო. მეფეს ოქმი თქვენ-
 ზე ებძანა¹. ჩვენი და ჩვენი ყმის სამართალი მოგახსენეთ ახალ-
 გორს, ოქმი გ[ვ]ებოდა: აქა ჩემს სამართალში მოდიეთო. თქვენთან
 სამართალში არ მამყენენ, ქვახრელ გავიდნენ, ახლა ხუთი-ექვსი თვე
 არის თავკაცთსამნი მამა-შვილი ადგნენ, ხინნი გორს გაუშვეს და
 თელავს ჩავიდნენ. ერთი შვილი მენაბდე გახლამს, ორნივე მამა-
 შვილი ფეიქარნი არ[ი]ან.

წყალობას ვითხოვ: ერთი ოქმი მიბოძე დავით მდივან-
 ბეგზე, რომ ისინი სამნი მამა-შვილი თქვენს სამართალში ჩამოას-
 ხას და ჩვენი სამართალი გაშინჯეთ, რა მიზეზით ჩემს ყმობას ამას
 არიან. თუმცე საქართველოს ბევრი მიზეზი მიეც[ა], მაგრამ ბატონ-
 ყმობას პიზეზი არა აქვს, რუ საბუთი არ აქვს რა. ღვინობისთვის კე,
 ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ბატონის შვილის გიორგის უამყოველ პატივ-სი-
 კეთით სახსოვარო მდივანო დავით! მერე ხითარიშვილს ზურაბს
 ამ არზით ის რომ მოხსენებია, ამის სამართალი მისის უმალღესობი-
 საგან ჩვენ გვებრძანა. და ამაზედ ჩვენი მსახური ბეჟანის შვი-
 ლი იოსებ გამოგვიგზავნია და ეგ კაცები სამივე მამა-შვილნი
 მანდ თელავს არიან და ეგენი ამ იოსებს უნდა მოაბარო ახლავ და
 აქ ჩვენს სამართალში უნდა მოიყვანოს, რომ ამისი უარი და გა-
 მოუ[გ]ზავნლობა და დაგვიანება არ იქნება. ოკლონბრის კე, ქორო-

ნიკონს უოვ. გიორგი

819. არზა სოლომონ აბაზაძისა სამართლის მიხედვით ეულონ
 ბატონიშვილის ოქმით

1788 წ. 7 ნოემბერი

* ხელნაწერია ინსტიტუტი. II 9544. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი.
 20,4 x 16,4 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის იულონის ქირი
 მოსცეს სოლომონ აბაზაძეს.

¹ ებძანა.

მერმე თქვენს წყალობას ახალსოფელს ვიდექ. მომიხდა გვერდწითელი დათუა გუთანზე, გაკრა დამბაჩას კელი, გუთნის დედა და მეხრები კი დაქცეოდენ; სახნისი წამიყარა და წ[ა]ილო, მე ჯაშიტაშვილისა მქონდა. მოველ და თქვენ მოგახსენეთ. იასე ამილახორზე ოქმი მიბოძეთ; იმან არ მოაყვანინა და არც სამართალი მიყო. თუ ვეტყო[დ]ი რასმე, ასე მეტყოდა: რას შეგეპოებიო, ბატონი შენი უფლისწულია და ბატონი ჩემი პირველი თავადიაო.

ჯაშიტაშვილი მე მთხოვს თავისის მართე[ბულო]ბითა. მოწყალეებას ვითხოვ: გვერდწითელიც აქ გახლავთ და მეც აქ გახლავარ. სამართალი მაღირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯ[ვებს]. ხუთი წელიწადია სახნისი მაკლ[ია].

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო, ამ არზით აბზაძე სოლომო[ნ] რომ ასე ჩივის, გვერდწითელი დათუაც აქ არის, ორნივე თქვენთან მიაყვანინეთ და ალაპარაკეთ. მიხდომისა და ჩხუბის სამართალი თქვენ უყავით; და მამულზე ჩემთან უნდა ილაპარაკონ. ნოენბერს ზ, ქორონიკონს უოვ.

ქ. ემიკადაბაშო მე ლქისადეგ! ამას ერთი იასაული მიეც, სამართალში მიიყვანოს ორნივე და ალაპარაკოს.

ბეჰედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებთ ავალისშვილო ფარსადან!

მერე დათუა გვერდწითელი გამოიარა სამართლიდამ. ახლავ და[ა]დგე და თავისი სახნისის უანგარიშე და ისე გამოართვი და ამ აბაზაძეს სოლომანს მოაბარე და ეგ გვერდწითელი ახლავ ჩვენს სამართალში გამოგზავნე. მარტის იგ, ქორონიკონს უოვ.

ბეჰედო ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

820. არზა ვოვია თუაანიშვილისა გაშულის თაოააზა ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1788 წ. 10 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 16J. დედანი. ქალაღი. 21×14 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ვახტანგის კირი მათს ყულუხჩს თუმანიშვილს გოგიას მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ: ჩემა განაყოფმა კაცობამ ახალ-დაბბას მიწები წამართვა და თქვენ არზა მოგართვით და ახალ-დაბელებზედ ოქმი მიბოძეთ და აღილათი იკითხეთ: ეს გოგია თავის განაყოფს რომ უჩივის მანდაურს დათას მიწაზედაო, ეგ მიწა ამ თემანიშვილი გოგიასი არისო თუ კაციასიო.

და ახალდაბელების მუჯალამაც ხომ თქუენ მოგართვით, რომ ასე მოვახსენეს, რომ: ოსმალობას აქეთ სულ ამ გოგიას პაპას და მამას უჭირამსო და ამის ყმა შუკამდაო და არც არავისგან მოდაეობა გვინახამსო, დიდის ფიცით მოვახსენეს.

და ახლა მე ამას გვეედრებით, რომ ერთი ოქმი და იასაული გვიბოძეთ, რომ რაც ამ ჩემს განაყოფს კაციას ჩემთვის მიწები წ[ა]-ერთმიოს, ხელი აუმაართოს და ჩემი მიწები და ან რაც ღალა ელოს ჩემს მამულშია, ისიც გამამირთვას და მე მამებარო[ს], ღმერთი გავიმარჯვებთ. გიორგობის მ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ბატონიშვილის ვახტანგის კეთილად სახსოვარო მიმბაშო ოთარ. მერ[ე] ამ არზის პატრონი და მის[ი] მოდავე ორივე შენ მი[ი]ყვანე და ამათი დაობა გაშინჯე და ჭეშმარიტათ ღვთის წინაშე უსამართლე და ერთმანერთისაგა[ნ] ასე განაშორე, რომ ამ მოხსენებულთან სადავოთ საქმე აღარ ჰქონდეთ. ნ[ო]ემბრის 8, ქორონიკონს უოვ.

ბეჰნი: ლომად იუდას ბაქეთად, ვახტანგ ირაქლის ნაკვეთად.

821. არზა ზაზა ციციშვილისა შვის თაოგაჲმ კათალიკოს

ანბონ II-ის ოქმით

1788 წ. 25 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2941. ღედანი. 20×16 სმ. ქალღი. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი. ა-შეტი.

ქ. ღმერთმან მისი უწმინდესობის, საქართველოს პატრიარხის ჭირი მოსცეს მათს მონას ციციშვილს ზაზას.

ამას მოვახსენებთ: რომ ერთი კომბლი კაცი მყვანდა, წაეკისიღამ ამეყარა, ხაშმზედა ჩავიდა. აგერ ერთი კვირეა ჩავედი მე, ხაშმელებმა ხიზანი საყდარში შეიყვანეს და კაცები იარაღით წვერზედ აგზავნეს, იქაური ღვდლები ქომავათ ყავსთ იმ ჩემს კაცებს.

თუ სულიერათ დანაშაული მაქვს რამე, თქვენთან სამართალში

მამყვნენ; და თუ ხორციელი დანაშაული მაქვს რამე, ბედნიერს კელმწიფესთან მამყვნენ. თუ არადა, ჩემს ყმას ხაშმელები რა საბუთით მართმევენ. ვინც საყდრის კარი გაულო და ჩემი ყმა შეასხა, მე იმათ უჩივი.

ერთის ოქმის წყალობა მიბოძეთ, იქაური¹ ღვდლებიცა და სოფლის მოხელეცა აქ გაიხლენ და ის ჩემი კაციც აქ ჩამოიყვანონ, რაც სიტყვა აქვსთ, მოგახსენონ. ნება მათის უწმინდესობის არის. გიორგობის კდ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ყოვლისა საქართველოს პატრიარქი მეფის ირაკლის ძე ანტონი გიბრძანებ ხაშმზე მცხოვრებნო მღუდლებო და მაგ სოფლის მოკელენო.

მერე ამ ზაზა ციციშვილის კაცი თავისის ხიზნით ეკლესიაში რომ შესულან, ახლავ გამოიყვანეთ, აქ ჩამოასხით და თქვენც თან ჩამოჰყევით და ჩვენს სამართალში ელაპარაკეთ, რომ რის მიზეზით ართმევთ მაგ ერთს კომლს კაცსა; ან თავიანთ თავით შეწირვა როგორ შეუძლიათ, თუ თავისის მეტატონის ნება არ არის.

ახლავ აქ ჩამოასხით. და თუ სიტყვა გაქვსთ რამე, ან თქვენ და ან მაგ კაცს, ჩვენ წინ ელაპარაკეთ, თორე ჩვენის იასაულებით ჩამოიყვანთ. ნოემბრის კე, ქორონიკონს უოვ.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი.

822. არჯა შუაშთის მოძღვართმოძღვრის ნიკოლოზისა მამულის. თაოგაჯე დარეჯან დედოფლის ოქმით

1786 წ. 27 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 2123. პირი. ქაღალდი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის საქართველოს დედოფლის ჭირი მოსცეს მათს სამარადისოთ მლოცველს მოძღვართ-მოძღვარს ნიკოლოზს და სულ ერთობით გულგულელთა.

ქორონიკონს უოვ, ამ ქორონიკონში ჩვენს კელმწიფეს მგალობლისშვილებისათვის ოქმი ებოძა: საცა ამჯობინოთ, ფაცერი ჩადგი-თო. იმ უამად მოძღვართმოძღვარი იმერეთს გახლდათ. მოიტანეს ფაცერი მგალობლის შვილებმა და ეკლესი[ი]ს მამულში ჩადგეს

¹ იქაურს.

ჩვენშია. ჩვენ გუჯრისა არა ვიცოდით რა. გაიარა იმ წელსა. მეორეს წელიწადს უფრო ჩვენში ჩადგეს.

მაგათს უმაღლესობას მოვახსენეთ, ოქმი ებოძა მღივანბეგზედა, ის ოქმიც მანდ გვიახლებია იმ წაარხრელის თარიღიდან აქამდინა. სამართალში არ მოგვეყენენ ის კაცნი. რადგან მღივანბეგებზედ ბრძანება იყო, მღივანბეგებიც დაილაღნენ და მრავალი კაციც დალაღეს და სამართალში არ მოგვეყენენ ის კაცნი. რადგან ის კაცნი სამართალში არ მოგვეყენენ, მღივანბეგებმა განაჩენი მოგვეცეს, ეს განაჩენიც მანდ გვიახლებია.

ახლა წელს კიდევ თქვენის შვილის ბრძანება მოუვიდა. ახლაც მოიტანეს და იქვე ჩადგეს. და ახლა ამას გვეპასუხებიან: ახლა ელაპარაკენით მეფის ერეკლეს შვილსაო. ღმერთმან დაამჯოს მეფის ი რ ა კ ლ ის ა და იმის შვილების წინააღმდეგომი და მბრძოლნი და აღიკოცოს წიგნისა მისგან ცხოველთასა.

განა თუ თევზის სანადიროზედ არის ეს დავა, იმას შემოსწვრივ მამულს გვართმევენ და კიდევ წაგვართვეს, რომ ტახტის სოფელს ნადგომს თათრებს, ახლა რომ ახატელში დგანან, იმათ საღალეთ მისცეს, რომ პურის მაგიერად თეთრს ართმევენ.

ჩვენ ჩვენის გუჯრის ძალით გაწყენთ, თავსა. რადგან გლეხი კაცი გახლავართ, მიწა-წყლის მქონებელნი უნდა ვიყვნეთ, რომ თქვენც გემსახურნეთ და ეკლესიასაცა. და ესეც მოგეხსენებათ, რომ არც წყალი გვაქვს, წელიწადში ორს თვეს ან გვაქვს წყალი და ან არა; და თუ მიწაც წაგვეართმევა, ველარც ბატონს ვემსახურებით და ველარც ეკლესიასა.

ჩვენს კელმწიფის შვილის რიგიანსა და სამართლიანს ხომ არას მოახსენებდენ. ჩვენ ფაცერს არ ვდაობთ, თქვენის [თ]ავის მზემან ოღონც მამულს ნუ წაგვართმევთ. ის ფაცერის და ძმა გვართმევს მამულს. გ უ ლ გ უ ლ ის ფაცერი მიირთვით გამართულ სამართლამდინ; და ახატლელთ ჩადგმული ფაცერი დააყენეთ სამართლამდინ. და ჩვენი ფაცერი იმსახურეთ.

და თუ სამართალში გავმტყუნდით, იმ ახატლელს ფაცერს რომ უძახიან, იმისი ჭარიმაც თავს დაგვიდვ[ი]ა. ან თავები დაგვაყრვი-ნეთ და ან შფოთისაგან¹ დაგვიხსენით. ახატლელთ ესეც ეყოფათ, რაც მღვთისმშობლის მამული არ ტ ვ ა ზ ნ ის ბოლოს. რომ სქამენ, რომ წაერთმევიათ. ნოენბერს იე, ქორონიკონს უოჯ:

¹ შოთისაგან.

ქ. უფალნო კახეთის მსაჯულნო! ამ არზით მისი მალაღლირსება მოძღაურთ-მოძღაური ნიკოლოზ ასე რომ ჩივის, ამას წინათ ამ საქმეზედ კიდევაც უჩივლია მის უმაღლესობასთან და იმის უმაღლესობას თქვენზედ მოუწერია: საყდრიონელნი აზნაურშვილნი უნდა დაიბაროთ და წმინდის გიორგის გუჯარიც დაიბაროთ და მოატანინოთ და მოძღაურთ-მოძღაურს ნიკოლოზსაც ხახულისა მლთის-მშობლის გუჯარი და ან წმინდის გიორგის გუჯარი აცხადებსო გარჩევით, სამძღაურსა დანიშნენით აღმოაჩენს, თავ-თავიანთ მამულები სამართლით იმ სახით მიეცემათო.

და თქვენ საყდრიონის აზნაურშვილნი მის მალაღლირსება არქიმანდრიტი იოვანე ამ საქმეზედ სამართალში მოგიწევიათ მრავალჯერ, მაგრამ არ მოსულან და რომელიც განაჩენი დაგიწერიათ, ის განაჩენიც ვნახეთ.

ამემად მისი უმაღლესობა მრავალს საქმეში ბრძანდებოდა და მოცლა არა ჰქონდა. და მისმა უმაღლესობამ ჩვენ გვიბძანა მოწერა: ვითარ უწინარეს მისის უმაღლესობის ოქმში აცხადებდეს, იმ სახით ორისავ მხრიდამ გუჯრები მოატანინეთ და კარგად გამოიძიეთ, გუჯრები გაშინჯეთ და რომელიც სამძღაური გუჯრებმა აღმოაჩინოს, იმ სამართლით დარჩებათ.

ამ საქმეს გაურიგებელს ნულარ დაადებთ და სამართლით გაურჩიეთ, რომ ერთმანერთთან სალაპარაკო აღარა ჰქონდესთ რა, ნოემ-

ბერს კზ, ქორონიკონს უოვ.

დ. დოფალ
დარეჯან

ქ. უფალო არქიმანდრიტო ალავერდლის სალთხუცესო და მღივანო. ეს მისის უმაღლესობის ბატონის დედოფლის ოქმი გამოგვიგზავნია: ნახეთ, როგორც ამაში ეწეროს, ისე გუჯარი მოიტანეთ ან ატელში საშუაბათ-ოთხშაბათს და ჩვენც ჩამოვალთ და გავარიგოთ, როგორც ბრძანება არის.

მუშრიბის შვილო ზურაბ, შენ იახელ არქიმანდრიტს და ეს ბატონის ბძანება გამოუცხადე, რომ ამოვიდნენ. ოკლობერს ბ, ქორონიკონს უოვ.

თუ თქვენ არ შეგეძლოსთ, აზნაურშვილები გამოისტუმრეთ და

გუჯარი გამოატანეთ.

დავით

მონა
ლთისა
მღივან
სვიმონ

1788 წ. 27 ნოემბერი

საქ. ლიტერატურული მუზეუმი. საბ. № 19568. დედანი. ქალაქი. 34x11,3 სმ. დაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი, აქა-იქ ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის გიორგის ჭირი მათ მლოცველს ცხილვანელ ტერ-მელქისაძეს მოსცეს.

ჩვენს მოწყალეს მოვახსენებთ. ჯერის მამამ ანტონმა შელიწადშიდ თორმეტ თუნად დირბის გამოსავალი მომცა. ღმერთმან ჩემის ცოდვისა მკითხა და არც შარშან მოვიდა ტკბილის მოსავალი და არც წრეულ. ჩემო ხემწიფევ, თუ რამ გამოვიდოდა ფული, ტკბილის მოსავლით აშენდებოდა და ხომ არ მოვიდა, წელიწადშიდ ოთხი თუმანი ზარალი მაქვს, მე ამ ზარალის წევა არ შემიძლიან. თქვენს სიმაღლეს პურის მოღალაობა კიდევ ჯერის მამას კაცისათვის გებოძებინა. რადგან სოფელი მე იჯარით მეჭირა, მეღალე სხვიასა რათ უნდა ყოფილიყო; მეღალე მე გახლავარ, მე სხვა მოღალე რათ მინ[და].

თქვენს მოწყალეობას ამას ვევედრები, რომ ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ თუ რამე ჩემი ღალა დარჩომილიყოს ვიზედმე და ან გუთნებზედ დამეხარჯოს, ან თესლი დამეთესოს, ყველა მომეცეს, რომ ამისგან უფრო ზარალი აღარ გავსწიო; რაც ზარალი გავსწიე, ის მეყოფა; ჩემი განწესება რაც რამ იყოს ჯვარის მამისა ან საყვამლოს დებულობა და ან სხვა რამე, ნურას დამაკლებენ, ეგება თქვენის მოწყალეობით ზარალი ცოტაც არის შევიმსუბუქო. ეს ოქმი მოურავესა და მამასახლისზედ მიბოძეთ, რომ სამართლიანის საქმით ყველა გამოართვან¹ და მომცენ. მერმე მე დაქვარა აღარ შემიძლიან, თავისი სოფელი იმათა ქონდეს.

აღიწერა ნოვენბერს კზ, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ბატონიშვილი გიორ[გი ვი]ბძანებთ დირბის მოურაო და მამასახლისო! მერმე ჩვენ ჯვარის მამის ანტონისაგან მიცემული წიგნი ვნახეთ, რომ ყოველი ფერი დირბის გამოსავალი წმინდის საფლავის მამულისა იჯარით ამ ტერ-მელქისაძისათვის მიუცია და ამას გარ-

¹ გამომართვან.

და სხვა არცავენ მეღალე ვინმე იქნება, არც შეკულუხე და არც სხვას რასმეში; ყველა ამან უნდა აილოს და ამას უნდა მიბარდეს. და რაც ამ არზით თითვეულად მოუხსენებია, ყველა ასე უკლებრივ, უნდა აუკრიფოთ ვიზედაც რამ იყოს და უნდა ამას მოსცეთ უნაკ-
ლულოდ.

და მას უკან ეს ტერტერა ჩვენთან მოვიდეს; და თუ რომ შეს-
ჯერდება და ისევ ეს აილებს მაგ იჯარას, ხომ ის არის; თუ რომ არა-
და, როგორც ჩვენი ოქმი მოგივიდესთ მასუკან, ისე უნდა ქნათ.

ნოენბრის კჳ, ქორონიკონს უოვ. გორგი

824. არზა ღავით მგალოალიზვილისა მამულის თაოგაჳჳ

ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 10 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5324. დედანი. ქაღალდი. 22,7×13,7 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ადვილ-ადვილ ნახშირია ერთი ან ორ
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე დედოფლის ქირი მოსცეს
ახატლელს და ვით [მ] გალობლიშვილს.

შეწუხებულთ მოწყალეე. მგონია, რომ თქვენს კელმწიფობაშუ
ამისთანა უსამართლო არვის დამართოდეს, რო მე შემართება. გამი-
კითხეთ და სამართალი მალირსეთ, ღმერთი კელმწიფეს გიცოცხლებს.

ძმა მამიკუდა, ქვრივი და ობოლი ქალი დარჩა. თვრამეტი წელი-
წადი კაის პატივით, რაც შემეძლო, ჩემი რძალიც შავინახე და ობო-
ლიცა.

შარშან შამამწყრა ჩემი რძალი და გაყრა მაინდომა და მოსა-
შართლებმა გაგყარეს. რაც ქვემოთ მამიხსენებია ეს იმათ არგუ-
ნეს.

ახლა კიდევ სხვა განაჩენი დაუწერიათ და ჩემი წილი იმისთვის
მიუციათ. გხლებივარ და სამართალს გევედრები, ბედნიერის კელ-
მწიფის სადღეგრძელოთა სამართალი მალირსეთ და თქვენად მლოც-
ველად გვამყოფეთ. დეკემბერს ჳ, ქორონიკონს უოვ.

ჩემს რძალს ერგო მამული: ქ. ფეიქრიშვილის ვე-
ნახი; ქ. პაპუნაშვილის ვენახი; ქ. დათუნეკაშვილის
ვენახი;

ყმათ: ქ. ფიცხელაური თადო მემკვიდრე; ქ. მოსია
ხიზანი მამულითა; ქ. ნარუსალი ხიზანი მამულითა.

მ'ოს ა ვ ლ ა დ: ქ. წლევეანდელი ღვინის მესამედი; ქ. პურის წილი სულზედ; ქ. ნიგოზი და სამარხო მარილი სულზედ; ქ. წისქვილის მეოთხედი; ქ. ა უღელი ჯარი; ქ. ფურკამბეჩი ზაქით; ქ. ა ცხენი; ქ. ა ხალიჩა; ქ. ა ქვაბი ლიტრიანი; ქ. ე დღის ნაფუზარი სოფლის გარეშემო; ქ. ე დღის სახნავი საშუალ მინდორში; ქ. ხუთის დღის სახნავიც ბოლოს.

თავში

ქ. მღივანო დ ა ვ ი თ და მღივანო ს ვ ი მ ო ნ! მერმე ბ ე უ ა ნ მღივანბეგს ხომ არ შეუძლიან და ო ტ ი ა მღივანბეგს თქვენ ასე უნდა გამოუცხადოთ და თქვენც უნდა ამ მგალობლისშვილის სამართალში უნდა დაესწრათ. რომელიც ამის ქვრივს რძალს მამულის მესამედი სამართალს გაუჩენია, რომ ამ სიაში სწერია სახელდობრივ კაციცა და მამულიც, იმისი გამოცვლა აღარ იქნება; სწორეთ ამასვე უნდა და[ა]ჭეროთ და მისცეთ. საქონელიც გაუჩენიათ. ამაში ამ მგალობლისშვილს უსამართლო დამართებია; ცხენი და ზაქიანი ფურკანბეჩი ამასვე უნდა მიეცეს და უღელი ხარი, ქვაბი და ხალიჩა. და ეს პირველ გაჩენილი მამული კი ქვრივს უნდა მიეცეს. არას გზით მამულების შეცვლა აღარ იქნება. რომელიც ამ სიაში ყმა და მამული სწერია, ქვრივს ესენი უნდა მიეცეს.

ამ გარიგებისა ორი განაჩენი დესწერეთ, ორივე ერთპირზედ და ჩვენ უნდა მოგვერთვას, რომ ის თქვენგან დაწერილი განაჩენები ორივე ჩვენ უნდა დავამტკიცოთ. ერთი ამ დავითს უნდა ჰქონდეს და ერთი ამის ქვრივ რძალს, ობლის გათხოვებამდე[ე] ამგვარად უნდა ეგნენ. ქალს რომ გაისტუმრებს, მასუკან სხვარიგათ განეგება ამათი საქმე. ეს როგორც მოგვიწერია, სწორეთ ასე იმოქმედეთ. მეტ-ნაკლებობა არ იქნება. დეკემბერს ი, ქორონიკონს უოვ.

ქ. ეს ხომ მაგათგან ყოფილა გარიგებული და რალათ შეუცვლიათ.

ბეჰელი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ქ ა ნ.

825. არზა ახტრა ამირანანსუვილისა ვალის თაოგაჯა

გიორგი ბატონისუვილის ოპიითა და
მღივანავათა განჩინებით

1788 წ. 12 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3860. დედანი. ქალაღი. 21x12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახშარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის მეფის ძის გიორგის ჰირი მოსცეს მათ ყმას ამირანანსუვილს პეტრეს.

ეს არის ჩემი ვედრებით მოხსენება: ბიძის ჩვენისა ვაჭრი გა-
მოგვიჩნდა. სამოცი თუმანი თეთრი გამოგვართვეს და ამ მიზეზით
ორნივე ძმანი რუსეთისაკენ გადავცვივდით. მე თქუენის ბძანებითა
და ნუგეშის წიგნით აქავე გიახელ და ის ჩემი ძმა იქავ რუსეთს გახ-
ლავთ.

ახლა იმ ჩემი ძმისაგან წიგნი მაივიდა, ასე მოეწერა: ამ ოთხ-
საოდ თვეზედ მანდ მოვალო. იქი-აქა ცოტაოდენი ვალი გვაქვს ჩე-
მი თუ ჩემის ძმისა; და იმ ვალებს გვაწუხებენ.

ამ წყალობას გვედრებით: თქუენის შვილების სადღეგრძელოდ
ერთი ოქმი შებოძოს, რომ მოვალეებმა იმ ჩემის ძმის მოსვლამდინ
დამაცალონ. დეკემბრის¹ ია, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი გიორგი გიბძანებთ რომელნიც
ამ არზის პატრონის მოვალენი ხართ! მერე სანამდისინ ამის ძმა მო-
ვილოდეს, მანამდის[ი]ნ უნდა და[ა]ცალოთ და ნურცა სთხოვთ თა-
ვის ძმის მოსვლამდის. დეკემბრის იბ, ქორონიკონს უოვ. გიორგი

verso

ქ. მისს უგანათლებულესობას ასე რომ უბძანებია, ჩვენ მსა-
ჯულნიც ამას განვაჩენთ: რადგან შეუძლებელია, ნახევარი წელიწადი
დააცალოს, თუ ნახევარ წლამდინ ამას ძმა მოუვიდა, უნდა ამისძა
ძმამ მოსცეს. და თუ ამ ვადამდინ ვერ მოვიდა, უნდა ამან მოსცეს.
მანამდინ ველარასა სთხოვენ ამას. ქრისტიშობის კ, ქორონიკონს
უოვ.

ორი ბეჰელი:

1. ლმერთ კაცად გესავ ქრისტესა, მწე მექმენ აბაშიძესა ნიკოლოზ.
2. მე თოღი.

826. არზა გიორგი ფისაქისა ვაჟულის თაოგაჟი იულონ
ბატონიშვილის ოქმით

1788 წ. 13 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2211. დედანი. ქალაღი. 34,5×21,3 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ლმერთმან ჩემის მოწყალის კელმწიფთის შვილის და ჩემის
კელმწიფთის ბატონის შვილის იულონის კირი მათს

¹ დეკემბრის.

მონასა:და ყმასა, ოდესმე სახლისა და მამულის: და ოჯახის მქონე-
ზელსა აწ გლახაკსა და კარისკარ მთხოველს ფისაძეს გიორ-
გის [მოსტეს].

ღმერთმან უმეტესად განაძლიეროს და აღამაღლოს თქვენი სა-
ხელი და თქვენი ერთი დღე ათასადა ჰყოს. ვინ მოსთვლის ჩემი
კელმწიფევე, და ვით ერისთვის უკან რა შრომა და ჭირი
გამომივლია გლახაკს კაცს ჩემს მკვიდრს მამა-პაპის ნასყიდს ცოტას
ვენახზედ და რამდენჯერ უმსჯავროდ რთმევის მიზეზით რამდენი
ქრთამი დამიხარჯავს, აღურაცხველია, რომ ათი იმისთანა ვენახი
მოვიდოდა, ამ მიზეზით, რომ მამა-პაპის ნასყიდი შვილს არ დაუ-
კარგო-მეთქი, ჩემის მამულისა და ოჯახის ნაცვლად ისლა მქონდა
ჩემად საიმედოდ და გამოსაყენებლად.

მოხსენებულ გაქვსთ, როგორ იძულებულ შევიქენ და ღონისა-
გან მიხდილმა გასასყიდლად დავდევი და გედავანის შვილს
პეტრეს შვილს ბეციას მივეციდე. ზოგი მამცა რომ ვალებს
არ ეყო იმავე ვენახის მიზეზით ქრთამებში ვალებულს ვალებსა და
ცოტა რამ კიდევ დარჩა.

ახლა გედევანი შვილი სარდალი შოშია დაობს,
რომ მე უნდა მამყიდო.

ჩემო ხემწიფევე, ამდენი ხნის დაკარგული ვენახი თქვენის წყა-
ლობით კელში ჩავიგდე და მოვალეებს გადამკიდე გავეციდე. ერთი
გლახაკი კაცი გახლავარ თქვენის მონების უღირსი. ვინც მეტს მამ-
ცემს, იმისი მირჩენია.

ამ წყალობას ვითხოვ: ერთის ბეჯითის ოქმის წყალობა მიყთ.
რომ ვისაც მე მინდოდეს, ჩემი ვენახი იმას მივეცილო. თქვენს გან-
საძლიერებლად და თქვენის შვილის სამლოცველოდ, რომ თქვენის
ოქმის ძალით და მიზეზით პასუხი გავსცე იმათა, თორემ მე არ შე-
მიძლია იმათთან ჯმა ამოვილო. დეკემბერს 8, ქორონიკონს უოვ.

თავში

ბატონი შვილი იულონ გიბძანებ ამ არზის პატრონო!
შენი მამული არის და ვისაც გინდა მიჰყიდე. დეკემბერს 8, ქორო-
ნიკონს უოვ.

ბეჭედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

verso-ზე: „ოქმი ფისაძის ვენახის“.

827. არზა იანა ბარათაშვილის ოჯახისა ვალის თაობაზე
მღიანაწავთა განჩინებით

1789 წ. 18 დეკემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 26. საბუთი № 62. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[არზა]

[62] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს ი ეს ე
მსაჯული[ს] შვილებს.

ამას მოვახსენებთ: ზაალ ყაფლანის შვილს მანუ-
ჩარ მდივანის თეთრი მართებიყო და სამი კომლი კაცი გირაოთ
სწერებოდა ამ პირობით, რომ: ვადაზედ თუ გადაცილებულიყო, კა-
ცებზედ ხელი უნდა აეღო. იასაული ადგა, აწუხებდნენ, თეთრს
სთხოვდნენ; მოვიდა, მამა ჩემს შემოეხვეწა, შენ ხომ თეთრი არა
გაქვსო, მაგრამ შენ უფრო გენდობიანო, შენ აიღე ვალად, მე მომე-
ცო და ეს კაცნი[ი] შენ გყვანდეს გირაოთაო.

მამა ჩემმა ასე შეწუხებული კაცი შეიწყალა, ფრანგი სტეფან-
ეისაგან თეთრი აიღო, ბალი გირაოთ დაეწერა, [V] სიგელი
მისცა და სარგებლით დაიწერა და ზაალს მისცა.

ზა[ა]ლმა მამა ჩემს თამასუქი მოსცა — თვრამეტი თუმანი ავი-
ღო ჰამის წლის ვადით, სამს წელიწადზედ ოცდაექვსი თუმანი მოქ-
ცეო და ას ხუთ კომლი კაცი გირაოდ დაუწერა. და თუ სამს წე-
ლიწადს ვერ მოგცეო, შენს თეთრში თავნსა და სარგებელში ეს გი-
რაო კაცნი შენ დაგრჩესო.

წელიწადი შარშან თიბათვეში დასრულდა. თავის თამასუქის
ძალით ზაალს შარშანვე ან თეთრი უნდა მოეცა სარგებლით, ან კაც-
ნი დაენებებინა. სტეფანემ შარშანვე თხოვა დაგვიწყეო, ზაალს
ვთხოვთ და უარს არ გვიგებს. სტეფანეს უჩივლია — იასაული
გვადგ[ა]ს ტუსი შვილი ქაიხოსროვ და თურქისტან-
ის შვილი.

ჩვენი საქმე ასე არის. ვადაზე წელიწადნახევარი მეტი გასულა,
სამართალს ვითხოვთ, ობლების ქველის მოქმედებისათვის ასე ვი-
ტანჯებით. ჩვენო ხელმწიფეე, ჩვენი განსაცდელი და მწუხარება
თქვენც მოგეხსენებათ. ჩვენი საკუთარი ვალი ძველი და ახალი მრ-
ვალი სხვა გვაწუხებს, რომ სტეფანემ იცის, სხვის[ი] ვალი[ს] მი-
ცემა როგორ შეგვიძლიან.

სამართალს ვითხოვთ: ან თეთრი მოსცეს ზაალმა ან კაცნი და-
ანებოს თეთრის პატრონს. გენებოს თქვენ გვისაჯეთ და თუ არ გე-

წებოსთ, მსაჯულთ ებძანოსთ ოქმით. მამულს ხელს გვიმართვენ იასაულეები. [63] ჩვენო მოწყალევ, მოგვხედენ. ქრისტიშობის ო, ქორონიკონს უოვ.

თუ მამაჩვენს თეთრი არ მიეცა, ახლა კაცებ[ი] მანუჩარს ეყოლებოდა.

თავში

უფალნო მსაჯულნო, ამ არზის პატრონები რომ ასე ჩივიან, ესენი ორნივ თქვენთან ალაპარაკეთ და ღვთის წინაშე სამართალი მოეცით. ესენივ ვალის პატრონები არიან და იასაული ადგას და აწუხებენ და სამართლიანის საქმით მაგანაც თავისის პაყის პასუხი მისცეს. დეკემბრის 8, ქორონიკონს უოვ.

[განჩინება]

მის უმალღესობას ჩვენ, საქართველოს მსაჯულთშეკრებილთათვის, რომ ამ ოქმით ასე ებრძანებინა სამართლის მიცემა, ჩვენ მათის ბრძანებისაებრ იესეს ობლები და ყაფლანიშვილი ზაალ ვალაპარაკეთ და შევიტყვევით მათი ჩივილის ვიათობა.

ზაალს სხვისა მართებოდა და კაცნი გირაოდ ყოლოდა. იმ სხვისა მოვალეს ზაალისათვის თეთრი ეთხოვა და დიდათ შეეწუხებინა. ზაალ იესეს შეხვეწნოდა და წერილი მოეცა: ეს ვალი შენ სხვაგან აიღე ვალათაო და ამ ჩემს მოვალეს მიეცო ვადით; ეს ჩემი კაცნი შენთვის გირაოთ დამიცს ამ ვადამდინაო; თუ ამ ვადაზე ეს თეთრი მოგეცო, ჩემი კაცნი ისევ მევე დამრჩებო; და თუ ამ ვადაზე შენი თავნი, სარგებელი ვერ მოგეცო, ეს კაცი შენთვის ნასყიდათ დამიცსო და მე საქმე აღარა მექნება რა ამ კაცებთანაო.

ვადა გავიდა, არც თეთრი მომცა, რომ მოვალისთვის მიგვეცაო და არც კაცნიო. ამ ხანში მოგვემო, ის ხანიც გასულა, წელიწადნაჩევარი მეტი გასულა.

ახლა კიდევ ათი დღე ვადა დაგვიდ[ვ]ია. ამ ათს დღეზე ან თეთრი მისცეს ზაალმან, ან ის მოვალე [V] მოაშოროს ამ ობლებს. და თუ ამ ვადაზე არც თეთრი მისცა და არც ის მოვალე მოაშორა, ის კაცნი ზაალის ხელწერილისაებრ ამ ობლებს ნასყიდათ დარჩებიან. და ამ ობლებმან თავეთს მოვალეს პასუხი გასცენ.

რომელიც ამათის მოასილნი ხართ, ეს ასე აღასრულეთ. დეკემბრის 18, ქორონიკონს უოვ.

1788 წ. 20 დეკემბერი

ცსსა. ღ. 1449. საბ. № 1971. პირი. ქალღლი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან მისის სიმაღლის კელმწიფე-დედოფლის ქირი შიო-
ღმევის ეკლესიის ყმას ვ ა რ დ უ ა შ ვ ი ლ ი ს ბ ე რ უ ა ს შვილს
ი ა კ ო ფ ს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ მათს სიმაღლეს. მამაჩემი ლეკებში და-
კარგულა და ახალქალაქელს კაცს ხეთს თუმნათ დაუხსნია. და რა-
მოდენიმე ხანი გამოსულა. მასუკან იასაული დაუყენებია იმ ახალქა-
ლაქელს კაცს და თავისი თეთრი უთხოვნია. ამდგარა, სამი თუმანი
და რვა მინალთუნი მიუცია და თორმეტი მინალთუნი დარჩომილა.

იმ დროს დ ა ვ ი თ ხ ი თ ა რ ა შ ვ ი ლ ი დასწრებია იქა და
იმას შეხვეწია: ეს თორმეტი მინალთუნი გადამიწყვიტეო და ერთს
წელიწადს გემსახურებო. იმასაც თორმეტი მინალთუნი მიუცია და
ის ნასყიდობის სიგელი გამოუერთმევეია და გირაოთ მიუცია; და დარ-
ჩომილა რამდენიმე ხანი მამაჩემი იმასთან და შალავათით ყოფილა
და უცხოვრია. და ახლა ყმობით დაგვიწყო დავა და ჯ ა ნ დ ა გ ი ს-
შ ვ ი ლ ი ს ქალის ნიშანში აძლევს ჩემს თავს.

მისს უმაღლესობას ბატონს არზი მივართვით ჩვენი საჩივარი
მოვახსენეთ. ბატონმა ოქმი გვიბოძა, მორდალი იასე — იას[ა]ულათ,
ხელი აუმართეს ჩვენზედ და ეკლესიას მიგვეცეს. და თუ სიტყვა
ჰქონდა რამე, სამართალში უნდა გამყოლოდა. არც ბატონთან მო-
მყვა სამართალში.

მერე თავი ვაწყინე ბატონს; თქვენს შვილს გ ი ო რ გ ი ზ ე ოქ-
მი მიბოძა: ა ხ ა ლ გ ო რ ს ბძანდებოდა. თქვენმა შვილმა გიორგიმ
იმაზედ ოქმი მიბოძა: მანდ შენთან ალაპარაკე და ჭეშმარიტი სამარ-
თალი მიეცო. არც იმის სამართალში რომ ველარ მოვრჩი, ავიყარე
და თელავს წავეღ და იქილამ ვემსახურებოდო ეკლესიას.

ახლა ხანი რომ გამოვიდა, კიდევ ეჩივლა თქვენს შვილს გიორ-
გისთან. იას[ა]ული აეყვანა, მოვიდა და ჩამომიყვანა აქ. ლაპარაკი
რომ დავაპირეთ, თქვენმა შვილმა მოწმობა მომთხოვა, იმის ჩამოსა-
ტანათ იას[ა]ულს გავყევ, მოწმობა მოვიტანე.

ახლა კიდევ თქვენს სიმაღლესთან უჩივლია და ოქმი გიბოძე-
ბიათ: სამართალს ჩვენ გიზამთო, ჩვენთან ილაპარაკეთო. სამი წე-
ლიწადია რომ მტანჯავს; არც სამართალში მამდევს და არც ველს
იღებს. ახლა კიდევ შინ წასულა. მე სამართალს არ ვეჭყევი, უსა-
მართლობას ვეჭყევი.

ღმერთი პატიოსანს შვილებს გიცოცხლებთ, დამაქცევა, უსამარ-
თლოთ შეჭიდება. ოქმებიც მამირთმევეია და მოწმობაც, სამართალი
მაღირსეთ. მარტო იას[ა]ულის სვლით დამაქცევა. დეკემბრის 18,
ქორონიკონს უოვ.

თავში

ქ. ბოქოულთხუცესო პ ა ვ ა ვ! ამ არზის პატრონს ასე რომ
მიუხსენებია, ამათს სამართალში. ჩვენთან უნდა დაესწრნენ: მისი
უწმინდესობა ჩვენი შვილი კათალიკოზი, ჩვენი შვილი გიორგი და
მდივანბეგები. უნდა ჟამზედ ესენი ჩვენთან შეიყარნენ და ამათის
ჩვენთან დასწრებით უნდა ამათი სამართალი ჩვენთან გარდასწყდეს.
დეკემბერს კ, ქორონიკონს უოვ.

ქ. ეს უნდა ორთავ შეატყო[ბი]ნო, რომ სამართლამდის არსად
წავიდნენ, აქ იყვნენ; თორემ რომელიც წავა, სიმტყუენე თავს დაე-
დება.

ღედოფალი დარუჯან

829. არზა ოთარ ამილახვრისა გამოსაღების თაობაზე

პრაკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 4 იანვარი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1342. ღედანი. ქალაღი. 29,6×14,4 სმ. მხედრუ-
ღი. განკვეთილობის ნიშნად სოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.
ოქმის ქორონიკონი მცღარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ამ ი ლ ა ხ-
ვ ა რ ს ო თ ა რ ს და ე რ ა ს ტ ი ს.

მერმე ამას მოვახსენებ მათს სიმალღეს. ტ ი რ ი ფ ო ნ ა შ ი
ერთი საკუთარი სოფელი გვაქვს, სახელად ო რ ქ ო შ ე ნ ი ე წ ო ღ ე-
ბა. იმას აშენებას უპირებთ თქვენის დოვლათითა. კოშკი მზა არის,
და სხვა რაც აკლია, თქვენის ბედნიერობით იმასაც გავაკეთებთ.

ამას გვევღრებით, რომ ვინც იქ დადგეს, პატარა ხანს შეღავათი
და მოწყალეობა დაემართოს. მგონია, რომ მგზავრისა და ქვეყნისაც
შესამაღტი იყოს; და ნება თქვენი აღსრულღეს. იანვარს დ, ქორონი-
კონს უოვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ამ არზით ამილახვარს ოთარს და აშა-
ლახვრიშვილს ერასტის, რომ ასე მოუხსენებიათ, ვინც ორქოშანში
მიხვალთ და დასდგებით, ამ ორს წელიწადს თქვენთვის სითარხნე

შოგვიცია, რომ თქვენ არაფერი არა გეთხოვებით რა. იანერის თ, ქორონიკონს უოჲ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დაეთ მივმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

830. არზა ხაჰან რატიშვილისა მამულის თაოგაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 10 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 170. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[117] ღმერთმან უკეთიღმსახურესის და უმაღლესის მეფის ჰირი მოსცეს მათს მონას ბეჟანს რატიშვილს.

მერე ამას მოვასხენებ მათს უმაღლესობას. მერე ჩემს განაყოფს ჩემი ყმა და მამული ისევ ამას უჰირავს. ორი ოქმი გიბოძებია და იასაული მოვიდა და კელი ამიმართა და მომბაბარა. ჩემ[მ]ა განაყოფმა ისევ წამართო, ჩემი კაცები — ტატუნაშვილები იმას კელში უჰირავს, ჩემი სამკვიდრო სასახლე უჰირავს და კიდევ ნასყიდი სასახლე და ბალი და გარეშემო კელში და მამულები უჰირავს და არას მაძლევს.

მე კი თავი ვერ მიწყენია თქვენთვინ, ამის გულისთვინ რომ მუდამ მოუცლელი ბძანდებით და მის გულისათვინ დავრჩი. რაც რომ მე იმისგნით ჰირი მჰირს, არა ჰკვირვს დედაკაცს არ დაემართება ის ამბავი, მე კი მრცხვენიან და თქვენთვინ ვერ მომიხსენებია.

და თუ თქვენ[ი] უმაღლესობის ნება იქნება, მუხრანბატონს რომ ებძანოს ჩვენი სამართალი, კარგი იქნება. ჩემზე თვალი და ყურიც უჰირავს. თუ ერთს ტყუვილს მოგახსენებდე, სულ მტყუანი ვყოფილვარ. [V] იანერის დ, ქორონიკონს უოჲ.

თავში

[116 V] ბატონო სალთხუცესო მუხრანის ბატონო იოანე! ეს რატიშვილი ბეჟან, რომ ამ არზით¹ თავის განაყოფს ასე უჩივის, ამათი სამართალი თქვენთვის დაგვიღვია, თქვენ უყავით სამართალი. რომელიც თავისის ბიძის ზურაბის მამული ბატონის მამის ჩვენისაგან და ჩვენგან წყალობათა სჰირს და ამის განაყოფს შალვას უჰირავს, კაცებზე ჩივის და ან ნასყიდობა ჰქონდეს — სასახლე ნასყიდი თუ სამკვიდრო — სამართლიანის გზით ამ ბეჟანს უბოძე.

¹+ რომ.

და სხვას რასაც დაობდენ, სამართალი უყავ იმაზედ, ამ ბეჯანს ნულარ აჩივლებ, გაურჩევე სამართლიანის საქმით. ჩვენს წყალობასთან და ამის ბიძის მამულთან შალვას რა საქმე აქვს. რომელიც ტყუოდეს, ავად მოეპყარ და ისე გააშველე. ეგ შალვა მუდამ ამას ნუ აწუხებს. იანვრის 8, ქორონიკონს უოზ.

თუ აღარ იქნას, ჩვენს სამართალში მოვიდნენ, მაგრამ რომელიც გამტყუნდება, გარდავახდევინებთ.

831. წიგნი ბაბრიელ ხაზიგაგიშვილისა თაგაურების არჯის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 12 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4021. დედანი. ქალაღი. 23,5x20.3 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი და ორ წერტილი. ა-მეტრ.

ქ. ლმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჭირი ყ ა ზ ი ბ ე - გ ი ს შ ვ ი ლ ს გ ა ბ რ ი ე ლ ს მოსცეს.

თქვენის ბძანებით თაგაურებში გახლდით და თქვენი ბძანება მიუტანე და ქარავნის¹ გაშ[ვ]ება უთხარ. და არზა გა[ა]ხლესთ; და რაც ამათი საჩივარი იყო, არზით მოგახსენესთ. და ეს თავისი კაცი გა[ა]ხლესთ და ამის პასუხს მოელიან; მანამღი ქარავნებს არ უშვებენ. იანვრის 8, ქორონიკონს უოზ.

თეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ყაზიბეგისშვილო გაბრიელ! მერმე თაგაურებს ჩვენთვის არზი მოეწერათ, მოგვივიდა. ჯ ა ნ ა ლ დ ი ს ტყვის თეთრს², თექვსმეტი თუმანი, ყალუაშვილი გოგია მოგიტანს და მიეციოთ.

მოხელის ცხენის აყვანისა რომ მოუწერიათ, ჩვენ ხომ არ ვიცით, მაგათი გზა ჩვენთან ყოველთვის ხსნილი არის. როდესაც მთა გაიხსნას, ჯანალდის შვილი ჩვენთან მოვიდეს, ეღაოს და ჩვენ სამართალს მივეცემთ

ეგ ქარავნები, აქედამაც წამსვლელი და იქიდამაც მამსვლელი, არ დასძრა, მანამღისინ უენ ხათრიჯამი არ შეიქნა და მძევლები არ გამოართვა. ამაზე დიდად ბეჯითად უნდა მოიქცე. იანვრის 8, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ ქარავანის. ² თეთრი.

832. არზა დემეტრე ველამისა გამოსაღების თაობაზე

დარეჯან დედოფლის ოქმით

1780 წ. 24 იანვარი

ცსა. ღ. 1448. საბ. № 1391. დედანი. ქალაღი. 26,1X12,7 სმ. მხედრულ-ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე-დედოფლის ჰირი მოსცეს ველისციხელს ვ ე ლ ა ძ ე დ ე მ ე ტ რ ე ს ა.

ჩემო მოწყალევე, ს ა ნ ა ვ ა რ დ ო ს რომ აშენებღით, იმ უამ-ში ტყეში გახლდი და ხესა ვჰრიდი. ერთი ხე ფეხზედ დამეცა. მას აქათა სამი წელიწადია დედამიწის ტყვეთ გახლავარ.

სოფლის საცოდავი შევიქვენ. მეზობლები სამადლოთ მინახავენ. ასე თქვენი მტერი დაღონდეს, როგორათაც მე დაღონებული გახლავარ, მარტოხელი, უსაქონლო და უქომმაგო. ერთი უძღური და დაშავებული კაცი გახლავარ.

ახლა ნაცვალი მამდგომია, კულუხსა და კოდისპურსა მთხოვს და შარშანწინანდელს კულუხსაც მედაეება და ორ [ა]ბაზსაც სა-[კ]ომლოსაც მთხოვს. მე ამე[ე]ბის შეძლება არა მაქვს. ვედრებით მოგახსენებთ, რომ ამ სათხოვარს მამარჩინოთ.

ღმერთი გაღლეგ[რ]ძელებს. და თუ ბძანებთ, თქვენცა მნახეთ თუ დაშავებული არ გახლდე. იანვრის კღ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ვ ე ლ ი ს ც ი ხ ი ს მ ო უ რ ა ო ს ე ი მ ო ნ და ნაცვალო! მერმე ამ არზის პატრონი ჩვენის თვალით ვნახეთ, რომ ფეხი მოტეხილი აქვს და მაშინდელს აქეთ დაშავებულიც არის. რაც ამაზედ გავლილის წლისა კულუხი და კოდისპური არის დარჩომილი. ისიც გვიპატივებია. და წრევანდელი კულუხი, კოდისპური და საკლავის ფასიც გვიპატივებია, ნუ გამოარმევთ.

ამ ოქმს ჩვენი მოხელენი ანგარიშ[შ]ი ჩაგიგდებენ. იანვრის კღ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ.

833. არზა წინამძღვარ თეოდოსისა საპატონოს მიცემაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 28 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 440. დედანი. ქალაღი. 25,3X15,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი და მძიმე. ოქმის ქორონიკონი მცდარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან მისის უმაღლესობის ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჰირი მომცეს დავითგარესჯის წ ი ნ ა მ ძ ლ ვ ა რ ს თ ე ო დ ო ს ი ს.

ამდენი ხანია აქ გახლავარ და თქვენს მოწყალებას უყურებ ჩო ბ ა ხ რ ი ს საქმეზედ. ტფილელის პირით გებძანათ ჩემთვის: მოიცადე, და ვით მდივანიც ჩამოვა და ილაპარაკეთო. დავით მდივანიც აქ გახლავსთ, მაგრამ თქვენი სიმაღლე მოუტლელად ბძანდება. მე იმ მონასტერს ვაკლივარ. თუ რომ მოცლა იქნებოდეს, გა- [ა]ხლდები და ვილაპარაკებ. და თუ ახლა მოუტლელად ბძანდებით, დამითხოვეთ, მონასტერს მივეშველები; და როდესაც მიბძანებთ, მაშინ ვიახლები. იანვარს კქ, ქორონიკონს უოჴ.

თაგში

ქ. უფალო წინამძღვარო თო მ ა ვ! ამ თქვენის მოხსენების სამართალი, ღმრთის მოწყალებით, როდესაც რომ მოვცლით, უნდა რომ გარდავწყვიტოთ. იანვრის კქ, ქორონიკონს უოჴ.

ქ. ამაზე გულდაჭერებით ბძანდებოდე, რომ გარდუწყვეტელს არ დავაგდებთ, ღმრთის მოწყალებით.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მკომბს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

834. არზა მუჴრავლე გოგიასი გამოსაღების თაოაზაჴ

ღარაჯან დედოფლის ოჴმით

1780 წ. 30 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. № 443. დედანი. ქალაღი. 20,3×16,5 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის დედოფლის ქირი მოსცეს თქვენი მოსამს[ა]ხურეს მეტურტლე გოგიას.

თქვენს სიმაღლეს ამას მოვახსენებ: ათის წლისა ჩინურ[ი] შოგრთმევიათ ოცდათორმეტი თუმნისა და ერთი ფული არ მომცემია. ვაკეთებ და თქვენსა და თქვენი შვილების ქარხ[ა]ნ[ა]ში მოტან[ა]ს ანგარიში არ[ა] აქვს. ვალს ვიღებ, წ[ა]მალს ვყიდულობ და წ[ა]მლის ფასიც არ მეძლევა. სამოცი თუმანი ვალი დამედო, მე ერთი ფული არ მამცემია. ეხლაც თქვენმა შვილმა ს[ა]მის თუმნისა წ[ა]ილო; თქვენი შვილები ც[ა]ლ-ც[ა]ლკე მართმევენ. ამას წინ[ა]თ კიდევ ხუთი კოღი პური გამამართვეს, ახლაც კიდევ მთხოვენ.

ღმერთი მეფეს ერეკლეს გიცოცხლებს და შვილებსა, ნუ დამკარგავ, შემადლებინე თქვენი ს[ა]მს[ა]ხურიცა და ვალის პასუხის მიცემაცა. და თუ თქვენგან შებრალება არ მეღირსა, დაკარგვის მეტი [ილ]აჯი არა მაქვს და ნება თქვენის უმაღლესობისა იყოს.

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბრანებთ, რომელიც ახლა შეწერილის სურსათის იასაულნი ხართ! ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, თუ ამისი მოხსენებული ქეშმარიტი არის და ბატონის სარქარში ამდენი ქურქელი დაუხარჯავთ და ფასი არ მისცემია, მდივანს იოსებს ჰკითხეთ, იმას კარგად ეცოდინება. თუ სარქარში მართლა ამდენი დანახარჯი აქვს და ვალის პატრონიც არის, ამას არ ეთხოება, კელი აიღევით ხუთ კოდს პურზედ, ნუ სთხოვთ¹. იანვრისლ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

835. არჯა ზაჰარია კალმახალიძისა და ზოზია მჩითავისა ვალის თაოჯაჲ გიორგი ბატონიშვილის ოჯხით

1789 წ. 12 მარტი

ცსა. ფონდი. 1450. დაეთარი № 38. საბუთი № 225. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[167] ღმერთმან მეფის ძის გიორგის ჰირი მოსცეს ღირბელს ქრისტეს საფლავის ყმას კალმახელიძე ზაქარიას დასარღლის ყმას შოშიამჩითავს.

მერე ამას გვედრებთ, რომ ლუამაჩაბლის ურიას საქონელი მივყიდეთ, ოცდაოთხი მინალთუნი თავნი არის და თორმეტი მინალთუნი სარგებელი არის. და ახლა აღარას გვაძლევენ. ფარსადანის კაცი ლუას კაცზედ მიშვერს ხელს და ლუას კაცი ფარსადანზედ მიშვერს ხელსა.

ამდენი თქვენი წყალობა იყოს, რომ მაჩაბელს ფარსადანზედ და ლუაზედ ერთი ოქმი გვიბოძოთ, რომ ჩვენი საქონელი არ დაგვეწვას, გაგვისამართლონ და მოგვეცენ. მარტის იბ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ბატონის შვილის გიორგის სიკეთით სახსოვარო მაჩაბელო ფარსადან და მაჩაბელო ლუარსაბ, მერე ამ არზის პატრონნი ასე რომ ჩივიან, თქვენს კაცებს რაც ამათი ემართოსთ, თავნი და სარგებელი უკლებრივ გაურიგეთ, გამოურთვით და მიეცით, რომ ამათ ჩვენთან ნულარ აჩივლებთ. მარტის იბ, ქორონიკონს

უოზ.

¹ სთხოვსთ.

**836. არზა ზაალ დავითიშვილისა შიის თაოგაჯე
დარეჯან დედოფლის ოჯახით**

1789 წ. 18 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 443. დედანი. ქალაღი. 22x10,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩემის ხემწიფის დედოფლის ქირი მოსცეს დ ა ვ ი-
თ ი შ ვ ი ლ ს ზ ა ა ლ ს.

მერმე ამას მოვახსენებ: ა წ ყ უ რ ს ჩემი კაცი გახლამსთ ხ უ-
ც ი შ ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი, იქ ბიძა გიორგის ეძახიან. მის უმაღლესო-
ბას მოვახსენე, ოქმი მიბოძა ზ უ ა ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ზ ე: თუ სიტ-
ყვა არა აქვს რა, აუყარე და მოაბარეო. ის კაცი აქ სამართალში გა-
მოგზავნა. თქვენთანაც ვილაპარაკეთ, სამართალში გახლდით; მე-
ავათ გავხდი, ამდენი ხანი ავათ ვიყავ, ის კაცი შინ წავიდა.

ახლა ამას ვევედრები თქვენს მოწყალებას: ერთი ოქმი ზუა სა-
გინაშვილზე მიბოძეთ, თუ სიტყვა აქვს რამე, ჩამოვიდეს, მელაპა-
რაკოს; თუ არა, ამიყაროს ჩემი კაცი, მამცეს, მისის უმაღლესობის
ოქმიც ასე მქონდა. ღმერთი გადღეგრძელებს, ამისი წყალობა მიყა-
ვით. მარტის იმ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ გიბძანებთ ზუა საგინაშვილო!
რადგან ამ ზაალ დავითიშვილის კაცის აყრის ოქმი მისის უმაღლე-
სობის ბატონისაგან შენზედ ყოფილა ბძანება, როგორც იმ ოქმში
უცხადებდეს, ეგ კაცი აუყარე და მოაბარე. და თუ ერთი რამ ქეშ-
მარტი სიტყვა ჰქონდეს რამე, ახლავ აქ ჩამოვიდეს და სამართალში
ელაპარაკოს; აუყარე და მოაბარე. თუ სიტყვა აქვს, მასუეან სამარ-
თალში ელაპარაკოს. მარტის ით, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ.

837. არზა ბეჟან ზანდუქაელისა შიის თაოგაჯე ერეკლე II-ის ოჯახით

1789 წ. 27 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 29. საბუთი № 65. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[85] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს ზ ა ნ-
დ უ კ ე ლ ს ბ ე ჟ ა ნ ს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩვენს მოწყალებს. ჩემს ყმას თქვენთან

უჩივლია. ის კაცი მკვიდრი ჩემი ყმა იყო, მერე დაიკარგა და ისრევე ჩემთან [V] მოვიდა. ეს თორმეტი წელიწადია რომ ჩემთან გახლამთ. ახლა თქვენთვის მოუხსენებია — იმისი ყმა არა ვარ. თქვენს შვილს ვახტანგთანაც მიჩივლა, მაგრამ სამართლით მე დამარჩა. განაჩენიც მაქვს. ვინც ის დაიხსნა [ა], ისიც ჩემი ყმა გახლამთ, სიტყვც [ა] არა აქვს რა, ჩემი ალალი ყმა გახლამთ. მარტის კჳ, ქორონიკონს უოჳ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! მერმე რადგანც ის კაცი უწინაც შენი მკვიდრი ყმა ყოფილა და ტვეობიდან რომ მოსულა, მაშინც შენთან მოსულა და გყმობია, რომ თვითან აღიარა თავისის პირით, ჩვენთან — ტვეობიდან მოსული ექვსი წელიწადი ამას მოუველო, სამართალი შენ იმას ველარ წაგართმევდა.

და რადგანც ამ სამართლით ჩვენს შვილს ალმასხანს შენთვისვე დაენებებინა, ის კაცი ჩვენის სამართლითაც შენ დაგრჩა და შენთვისვე გვიბოძებია, მაგრამ შენ რომ ჩვენთან ოთხის დღის მიწა და ერთი კვალი ვენახი აღუთქვი, ის კი უნდა მისცე და რიგიანის ბატონყმობით იმსახურო. მარტს კჳ, ქორონიკონს უოჳ.

უსამართლო არა უყო რა.

838. არზა სულხან ხიმშიაშვილისა მამულის თაოგაგაჳ

ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 13 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 6754. დედანი. ქალაღი. 21,6×17,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჳირი მოსცეს სულხან ხიმშიაშვილს.

მერე ჩემო მოწყალეო, ამღენი ხანია მე ჩემი შვილებით მულდამ თავს გაწყენ, მაგრამ მე და ჩემი სახლისკაცნი ვერ მოვრიგდით. ამღენი თქვენი მოწყალეობა დამემართოს, რომა როგორც თქვენს ნაბოძარს ოქმებში და განაჩენ [ნ]ში გებძანებინოსთ, რომ ბულაჩაურის მამულის მაგიერი მამული გვიჩვენონ და ისე უნდა შემოედცინათ თომას, რომა თქვენი ბძანება ჳქონდა და იქ გიახლათ. თუ რომა იმ ბულაჩაურის მაგიერი მამული მექირა, მამ ბარათები რათ ჩაყარეს და ხელმეორეთ რაღათ ყოფდენ.

ახლა ასე მოგახსენებენ: ამ ბულაჩაურის¹ მაგიერს მამულს ვერ გიჩვენებთო და ასე შემოგფიცავთო, რომა მამაჩვენსა სჭერიაო და იმას დავიფიცავთო, იმის მამას მძლავრობით სჭერია. და ჩემო მოწყალეო, იმითი მამას რომა მძლავრობით სჭეროდეს, იმისთვის თქვენის მამა-პაპის ნაწყალობევი სიგელი რათ უნდა გატყდეს.

მარტო ამისთვის არ მოგახსენებ, თუ რომა ამაზე ეს წყალობის წიგნი გამოიტყდა, სხვა მამული და ყმაც დაძეკარგება. ამდენი თქვენი მოწყალება დამემართოს, რომ ასეთი ოქმი და იასაული მებოძოს, რომ არც იმისკენ იყოს მიწეული და არც ჩვენკენ. როგორც თქვენი ბძანება იყოს, ის[ე] მოგვარიგოს თქვენად სადღეგრძელოდ და გასამარჯვებლად. აპრილის ი, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ემიკალასბაშო გარსევან! ამ არზის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია, ამაზე ერთი ბეჯითი იასაული უნდა აჩინო, რომ ამისმა სახლისკაცებმა ჯერ ბულაჩაურის სამაგიერო მამული აჩვენონ, რომ ამ სულხანს ეჭიროს.

მაგრამ ორი-სამი მუხტაბარი მამულის მცოდნე კაცი უნდა დაისწრან, რომ იმ ბულაჩაურის ზომა მამული ამ სულხანს ეჭიროს. მაგრამ ის დამსწრე კაცი ამათი არც ერთის ყმანი არ უნდა იყვენ, ან საკათალიკოზო უნდა იყოს და ან მიწობლი ძისა. და ისე გული აჯერონ, რომ რაც იმათ ბულაჩაურში ეჭიროს. იმოდენი ამათა ჰქონდესთ. და მასუკან როგორადაც ჩვენს განაჩენში უცხადებდეს, ისე შემოუარონ და შემოჰფიცონ.

ამაზე ბეჯითი იასაული უნდა მისცე. რომ ეს ასე აღასრულოს. და რომელიც ამას ასე არ დასჯერდება, მტყუანი ის იქნება. თუ ასე არ ა[ა]თავეს ღონენამა, და ეითმა და ბერუკამ, მტყუანნი ისინი იქნებიან. და თუ საფარდოც უჩვენეს და კიდევ შემოჰფიცეს, მაშინ მართალნი იქნებიან. აპრილის იგ, ქორონიკონს უოზ.

ქ. როგორც ჩვენს განაჩენში სწერია, იმაზედ ერთი ბეწვი მეტი და ნაკლები არ უნდა იყოს. ეს განაჩენათ არ არის, ოქმი არის, რაც ძალი იმ განაჩენში ძვეს, ისე უნდა მოხდეს, მეტ-ნაკლებობა არ იქნება.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

¹ ბულაჩაურის.

1760 წ. 8 მაისა

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11065. დედანი. ქალაღი. 22,3×15 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ალექსანდრეს
ჭირი მოსცეს თქვენს ყმას ფშაველს ციხისთვის შვილს იოსებს.

მე და ჩემი მამინაცვალი შევიყარენით, როცა თავს მოვესწარ
და მამულის გაკეთება შევიძელ, გავიყარენით. ვალი დარჩა ჩვენი
გასაყოფი ოცდათექვსმეტი თუმანი. არცკი ვიცოდი, იმ ჩემს მამი-
ნაცვალს როგორ აელო და რაზედ დაეხარჯა.

ჯარღან ეშ[ი]კაღაბაშთანა და სოფლის მეცნიერ კაცთან
ვიღაპარაკეთ. ოცი თუმანი ჩემს მამინაცვალს დარჩა და თექვსმე-
ტი თუმანი მე გაღმიწყვეტია და ოცი თუმანი ჩემს მამინაცვალს
უნდა გადაეწყვიტა. მე იმის ვალთან საქმე აღარა მაქვს რა. ის
თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნა.

და ახლა მამღგომია ქავთარა თუში და მე მთხოვს. მე
ლაშქარ გახლდი, ჩემი დედა მოეკლა ცემითა; ჩემის სახლობისათვი-
საც მრავალი ეგინებინა და სარის ნამტკრებიც ბევრი ესროლა და
ეწივა, ჩემს თამასუქში შენი შვილიც ეწერაო. ის თამასუქი ოტიპ
მღივანბეგს ქონდა, დაიკარგა. იქ ჯარღანის ცოლს აწუხებს, მე ეს
მიყო და ახლა კიდევ ჩემს სახლისკაცს ციხისთვის შვილს ოთხის
თუმნის ცხენი მოსტაცა და წაიყვანა.

მართალია, ერთათ რომ ვიყავით, რაც ვალი გვემართა თამა-
სუქში ერთად ვეწერენით და როცა გავიყარენით, თამასუქები გავ-
ყავით და ვალი, და ერთმანეთის თამასუქებში ორნივე ვეწერენით.
მასუქან ამგვარი მოვალე ბევრი მეღავა, მაგრამ კელმწიფე მამა-
თქვენმა ოქმი მიბოძა, რომ ჩემთან კელი არავისა აქვს. გაყრილობის
წიგნიც აქ გახლავს და ბატონის ოქმიცა.

გევედრები, თუშ მოურავზედ ერთი ბეჭითი ოქმი მიბოძოთ, რომ
ის ცხენი არ დაეკარგოს, უსამართლოთ ჩვენ დავისჯებით. ღმერთი
გაგიმარჯვებს. მაისის 8, ქორონიკონს უოზ.

თაემი

ქ. ბატონო თუშთ მოურაო! ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის,
ამას სამართალი თქვენ უყავით. თუ მანდ ვერ გა[ა]რიგო, აქ ჩვენს
სამართალში გამოგზავნე. მაისის 8, ქორონიკონს უოზ.

ალექს ანდრე

ქ. რადგან ესე და ამის მამა გაყრილნი ყოფილა და ამას იმის ვალი[ს] საქმე არა ქონია რა, რომ ბატონის განაჩენები და ოქმებო აქვს და გაყრის წიგნიც ხელთ აქვს, ამას რას ემართლება, რომ სთხოვს, მოაშორეთ ეგ თუში.

ალექს
ანდრე

თუ სიტყვა არა ქონდეს რა, ახლავ გამოურთვით.

ალექს
ანდრე

840. არზა მიძახნი მსახლოვალთა ციხის კედლის ჰაგაჰის თაოგაჰა მრავალე II-ის ოქმით

1769 წ. 11 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 222. დედანი. ქალღღი. 22X16 სმ. მხედრულ-ლი. განკვეთილობის ნრშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათ მონათ ქურცივთა და ოხერთ მ ე ტ ე ხ შ ი მსახლობელთ.

მემრეთ ამას მოვასხენებთ ჩვენს კელმწიფეს: მოგეხსენებათ ჩუენი ცხოვრება, რომ თუ არ დიდი დაჭირება, თორემ აქ მართებული კაცი ვინ დადგება და ან ვინა დგას, თითო საქათმებსა გავს ქოკებში ვყრივართ, დღიურათ ვრჩებით, მწარეთ უილაჯონი და გლახები.

ახლა ოქმი გიბძანებია, რომ მეტეხის ციხის კარს ზეით კედელია გადაქცეული, მეტეხელებმა უნდა ა[ა]გონო. ჩემო კელმწიფე, იმას ორმოც-სამოცი თუმანი ვერ ა[ა]გებს და ჩუენ სულ დავიყიდნეთ, ორმოც თუმანს არავინ მოგუცემს, წყალში თუ ჩავუცივით¹, თორემ ამისი შეძლება ვისა გუაქუს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს და გაცოცლებს, ამის უსამართლოს ნუ გუიზამთ, ჩუენი ცხოვრება მოიხსენე და ისე გუ[ი]ბძანე, ღმერთი შუილებს გიცოცლებსთ. აპრილის კვ, ქორონიკონს უოზ.

თაეში

ქ. მელიქო ა ვ ე ტ ი ქ! შენ უნდა გახვიდე მეტეხში, კალატოზებიც უნდა გაასხა, იმ დაქცეულს ბურჯს რაც ხარჯი მოუნდება, სწორე უნდა შეიტყო და მოგვახსენო. მაისის ია, ქორონიკონს უოზ.

შენ არა გცალიან, მიშკარბაში ი ო ს ე ბ წავიდეს, კალატოზები წაასხამს, სწორე შეიტყოს და მოგვახსენოს, ალბათ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

¹ ჩავუცივით.

841. არზა ღვათი გოდგელისა წისქვილის თაოგაზე
ერეკლე II-ის მამით

1780 წ. 13 მაისი

ცსა. ფ. 1449. საბ. № 2558. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან მათის სიმაღლის ყოვლის საქართუელოს მეფის
ჭირი მოსცეს მათს მარად მლოცველს ყოვლად სამღუდელოს ბოდ-
ბელს დავითს.

ჩემო კელმწიფევ, ბოდბეს ცოტა რამ ადგილი ეკლესიისა-
თვის ჰყოფილა დადებული, იმაში სომხები სახლებულან და ეკლესი-
ისათვის უმსახურნიათ. წყეულს შაკაბაზს რომ კახეთი წაუხდე-
ნია, ისინიც წამხდარან. იმ დღის დაწყებით ამ ადგილზე ხელი ვერ-
ვის დაუღვია, რომ ეკლესიისათვის ყოფილა დადებული. ამ ადგილ-
ში მცირე წყალი მისდენიათ იქ მოსახლეთა. და მე ამ წყლის მიზე-
ზითა ამ ზამთარ ვიმუშავე და მცირე წისქვილი ავაბრუნე.

მივიღნენ ერთობით ხუნაანი და ქოქიანიები. და ის
წყალი გადაუღდეს და თავიანთ წისქვილზე მიუღდეს, რომ ის ადგი-
ლიც მიმძლავრებული აქუსთ. ბეითალმანი ყოფილა და თქუენ რომ
უსუფა გხლებიათ სისტანს, მაშინ ნეტარხსენებულს ბატონს
დედოფალს დედა თქუენს უბოძებია და შემდგომ თქუენს სიმაღლე-
სა და ონოფრი ბოდბელსაც.

და აწ თქუენის სიმაღლისაგან სამართალს ვითხოვ. თუ მე უსა-
მართლოდ ვმძლავრე, რასათვის თქუენის სიმაღლის წინ არ გამო-
აცხადებს და სამართალი არ მიიღეს; მივიღნენ და თავისთავს სამარ-
თალი უყვეს. ამ ადგილზე და ამ წყალზე მოვრავმა შაკარიამ
ბეჯითად გამოიძია, სულ ბოდბე და ბოდ [ბ] ის ქევი შე-
ყარა და ჰკითხა და მათ ერთის ქმით დაამტკიცეს, რომ ეს ადგილი
ამ წყლითა ამ ეკლესიისთვის ყოფილა დადებულიო. განაჩენი დას-
წერა მოვრავმა, იმით მოიხსენეთ.

ამ წყალობას ვითხოვ: ის წყალი ისევ იმ ადგილში მივიღეს;
თქუენის სიმაღლისაგან მოურავს ებძანოს; ჩუენ აქ გახლავართ და
ისინიც ვიახლნენ და რაც სიტყუა აქუსთ, თქუენის სიმაღლის წინ
გამოაცხადო. მაისის ია, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ბატონო ქისიყის მოურაო შაკარიავ, ამ არზით ყოვლად
სამღვდლო ბოდბელი რომ ასე ჩივის, შენ უნდა მიხვიდე, წყალი
როგორც დენილა. ისევ ისე მიაგლებინე და წისქვილი დააბრუნებინე.

და ხუნაშვილები და ქოქიანნი აქ ჩვენს სამართალში ჩამოვიდნენ და აქ ილაპარაკონ. პატარა მკედელსაც იმ ადგილის წიგნები სადმე აქვს მიცემული და ის წიგნებიც უნდა ჩამოიტანოს, ან თითონ ჩამოიტანოს და ან იმისმა შეილმა. ეს საქმე ახლავ ასე გავარიგე. მაისის იგ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეით მივმოვს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ე რ ე კ ლ ე.

842. არსა ღავით გოგიველაშვილისა ღალის თაოააჲე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1780 წ. 25 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8756. დედანი. დაზიანებულ. ქალღი. 22X16,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კვლმწიფის ძის გიორგის ქირა მოსცეს გოგიბედაშვილს ყაფიჩს დავითს.

ამას მოეახსენებთ მოწყალეს: ჩვენის პაპის პაპათ დაგდებული სამკვიდრო მამული გუაქუს ზანდაკს, ჩვენის ვენახის თავზედ გუქონებია კალო-საბზელი, გომი, საწნახელი, მისადექი და მოსადექი და ბაკი. ამ რუა-ცხრა წლამდინ არა მაგათი ჩამომავალი ჩვენს ჩამომავალთ არ ზდა[ვ]ებია. ჯავახიანდგან პირველ ჩამოსულნი და მემკვიდრეც გახლივართ და რა სადაო ექნებოდათ ვისმე ან ჯავახიანთა და ან მაღალაანთა.

ახლა ჯავახიანდგან მაღალაშვილს სახლთხუცეს[ს] მიწა უყიდნია ჩემის მიწის სიახლოეს და ეს უენი მიწ[ა]ც ჩემი იქნებაო, ამ მიწის სიახლოეს არისო.

მოგეხსენებთ, ქვეყანა, მიწა მიწას აკრამს, მაგრამ სხუადასხუა მემკვიდრე და პატრონი ყავს. მე რომ ერთი უენო კაცი მნახეს, ერთად პირი მისცეს ორთავე ამის თაობაზედ, რომ მართმევდენ. შეილი წამოვიდა თქვენს სამართალში, დამეკარგა.

ჩემს მამულში თქვენი იასაული მეწყალობა — დავით ჯანდიერი შვილი, ახლავე ღალა აართვიო. ძნა აელო, ჩაეტანინებინა, გაელეწა. მოხდომოდა მაღალაშვილი, თავისის ძალით გალეწილი წაერთმია. ამის მეტი საქმე არც ჯავახიშვილსა აქუს, არც მაღალაშვილსა, უენო კაცი არისო, ბატონი არას დაგდეკსო, თითონ თავი არა აქუსო და რასაც უზამთ შეგრჩებაო.

თუ რომ! ამ ათს-თორმეტს თაობაზედ რომელიც ჯავახიშვილა სდავებია? რასმე მაგისი პაპის-პაპანი ჩემსა, მაგისი და[ვ]ებაც მართალი იქნება; თუ არადა, გვედრებით ამთვის თქვენის ოქმების ბრძანებანი მამანმართ, რომ ერთი ასეთი იასაული მიწყალობოთ, რომ ამ ჩემ[ი]ს მამულის დაობაზედ დამხსნათ და ხელმეორეთაც არ დამკარგონ ამის დაობაზედ და დაუმარხავი და მიწამიუყრელი არ დავრჩეთ ორნი მოხუცებულნი, მოწყალეო. მაისს კე, ქორონიკონს უოზ.

თაეწი

ქ. ბატონის შვილი გიორგი გიბძანებთ ჯანდიერიის შვილო და ვით! მერე ეს ყაფიჩი გოგიბედაშვილი თავის მამულის ღალის წართმევას ასე რომ ჩივის, ეს თავისის მამულის ღალა შენ უნდა უკანვე გამოუროთვა და მოსცე. და თუ ჭეშმარიტი სიტყვა მალალაშვილს დავი[თთან] ჰქონდეს რამე, სამართა[ლში] მოვიდეს და ელაპარაკოს და სამართლით გასწორდნენ. მაისის კზ, ქორონიკონს უოთ. გიორგი

843. არზა ჯაალ დავითიშვილისა შმის თაობაზე ანტონ II-ის ოჯახით

1780 წ. 2 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2900. დედანი. ქალაღი. 22x16 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უწმინდესობის მეფის ძის პატრიარქის კირი დავითიშვილს ზაალს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ მათს უწმინდესობას. ერთი ჩემი კაცი ხუციშვილი გიორგი ოჟიოს გახლდათ, იქ ბიძა გიორგის ეძახიან, შარშან მისის სიმალლისაგან ოქმი მებოძა საგინაშვილს ზუაზე: აუყარე და მოეცო; და თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენ მოგვახსენოს. აქ სამართალში გიახლათ ბატონთან, გავამტყუნე. მასუკან ბატონის დედოფლისათვინ არზა მიერთმია. ვერცა რა პასუხი იქიდან გამოიტა[ნა], რომ ტყუოდა. მე იმ ჟამათ ავათ გავხდი, გამეპარა.

ახლა ბატონს დედოფალს მოვახსენე, ოქმი მიბოძა ამავე საგინაშვილზე, და ის ჩემი კაცი ალავერდს ჩასულა, თავს შევსწი-

¹ თუარემ. ² მღაებია.

რამო. იასაულს თქვენის მორიდებით იქ ხელი ველარ შეუხია. მოგებ-
სენებათ, თავის თავათ კაცი თავს ვერ შესწირამს ეკლესიასა.

ამ წყალობას მოველით თქვენის უწმინდესობისაგან, ერთი ოქ-
მი მებოდოს ამავე საგინაშვილს ზუაზე, როგორც ბატონის დედოფ-
ლის ოქმი აცხადებდეს, ის კაცი ამიყაროს, მომაბაროს. და თუ
სიტყვა აქვს რამე, ჩამოვიდეს და სამართალში მელაპარაკოს. ღმერ-
თი გადღეგრძელებსთ, ოქმის წყალობა მიყავით. თიბათვის ა, ქო-
რონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ყოვლისა საქართველოს პატრიარხი და ალავერდელ
მიტრაპოლიტი, მეფის ირაკლის ძე, ანტონი გიბრძანებ საგინა-
შვილო ზუავე! მერმე ზაალ დავითიშვილს ერთი კომლი კაცი აყრია
და ალავერდს ჩასულა. როგორც იმისის უმაღლესობის ბატონის დე-
დოფლის ოქმი გიცხადებდეს, ეხლავ აყარე ეგ კაცი და პატრონს
მოგვარე, ამიტომ რომ თავის თავათ ეკლესიას თავს ვერ შესწირავს,
თუ პატრონმა არ შესწირა. ახლავე უნდა აუყარო და მოაბარო. თუ
სიტყვა აქვს რამე, ჩვენ მოგვახსენოს. თიბათვის ბ, ქორონიკონს
უოზ.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი.

844. არზა ზურაბ ფალავანდიშვილისა შიის თაოგაზე დარაჯან დედოფლის ოქმით

1780 წ. 3 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 657. დედანი. ქაღალდი. 21,7×13 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბატონის დედოფლის ქირა
მოსცეს ფალავანდიშვილს ზურაბს.

მერმე ამას მოგახსენებ ჩემო ხემწიფევე, ღრაფი რომ გადმოვი-
და პირველათ ერთი! ფალავანდიშვილის გიორგის გა-
ყიდული კაცი იმათ გადმოყვა, დიცს დადგა: თქვენ რომ ქართლი
ააწერინეთ, პირველ მორიგობაში არცარა შემიტყვია, არცარა მი-
თქვამს, რომ შენ ჩემი ყმა იყავ. იასაულებს ეკითხა: ვისი ყმა ხარ-
თო. იმას ასე ეთქვა, ზურაბ ფალავანდიშვილის ყმა ვარ, ჩემ ყმათ
დაეწერინებინა თავი. მას დღეს უკან თავფსი ლაშქარი და თავისი

1+ფალავანდი.

ხარჯი თავს დამადვა და მაწყვეტინებს. თქვენს თავსა ვფიცამ, ხან მე ვაძლევდი იმის ხარჯსა, ხან ჩემს კაცებს ვაღებინებდი იმ წლიდამ მოკიდებული ღლესაცა; ამისთვის, რომ ჩემი და იმისი ბატონყმობის წიგნი კელში უქირავს, ძ ა ღ ი ნ ა ს რომ მიველ¹, იქ მოვიდა ის კაცი, რაც შემეძლო საქონლიდამაც კელი აუბყარ, ამისთვის² რომ ხარჯსაც არ ვაძლევინებდი, რომ ან მე და ან ჩემს შვილს გამოსდგო. თქვენის თავის მზემა, რასამ წამ ძალინას მიველ მაგის გულისათვის, ქ ა ი ხ ო ს რ ო ამომყვა(?), გუთნიდამ ხარი გამოუშვი და წამოიყვანა, ჩემი ნებით მივეც, რა დავთარი³ დაიწერა. მე და ჩემი კაცები ვაძლევთ ამ კაცის ხარჯსა.

ეხლა ბატონი რომ წაბძანდა ა ს ა ნ ს უ რ ზ ე, მე აქ დავიბარე, თან უნდა წამოყოლოდა, ამის მეტათ არ გამომიყვანია, მე უწყვეტი იმის ჯარსა. თქვენთვის მოუხსენებია — მაწუხებსო. ღმერთმა თქვენის რისხვით ამო[მ]წყვიტოს, თუ მე იმისთვის ერთის ფულისა გამომერთმოს რამე, ან კაცი გამეგზავნოს, მამე რამე-თქო.

თქვენ ოქმი გიბოძებიათ, ის ოქმი არ მიჩვენა, წყალობას ვითხოვ, რომ დაიბაროთ და გვალაპარაკოთ. მე რომ წამოველ, უთხარ და [ა]რ წამოვიდა. ღმერთი გადღეგრძელებსთ, დაიბარეთ და გვალაპარაკეთ. თუ ერთი საბუთი მიპოვნოს რამე, ჩემის კემწიფის მუხანათათ მკითხეთ. იმ ოქმს რომ ინახამს, ჩემს შვილს გაჯავრებს. ღმერთი გადღეგრძელებს, ახლავ გადამიწყვიტე ჩემო კემწიფე. მაინის იღ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ფ ა ლ ა ვ ა ნ დ ი ს შ ვ ი ლ ო ზ უ რ ა ბ, ამ არზით შენს კაცს ასე რომ უჩივი, ღმრთით თუ ჩვენ ქართლში წამოვალთ, თქვენს სამართლის იქ გარდავსწყვედთ. და თუ ქართლში ვერ წამოვედით, როცა უამს დავახელებთ, აქ დავიბარებთ იმ კაცს და სამართალს მოგცემთ. მთიბათვის გ, ქორონიკონს უოზ.

ქ. თუ შენი მოხსენებული კემშარიტია და სამართალში კემშარიტათ აღმოსჩნდები, ამის სამართალი მოგცემმა.

ბეჰელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ.

¹ იმელ ² ანისისთვის. ³ დათთარი.

1789 წ. 7 ივნისი

ცხსა. ფ. 1448. საბ. № 6285. დედანი. ქალაღი. 33,2X13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს თქვენ მარად მლოცველს პარკაძე გიორგი მღვდელს.

ამას მოვახსენებ ბედნიერს ხემწიფეს და ვევედრები, რათა მოწყალების თვალთ მომხედოთ და ჩემი ვედრება შეიწყნაროთ, თქვენის უცხოის შვილების სადღეგრძელოდ.

მე მოხუცებული ხუცესი გახლავარ და უხმარი მონა. ამისთვის ჩემს ყმასა და მამულს ნუ დაჰყარავთ. ბედნიერო ხემწიფევე, ჩემი მამული უბრალოდ დასაყარგი არ არის. ძვირფასი გახლავართ. ღმერთი გადიდებს მიპატრონეთ და მომხედეთ.

ამილახორი ოთარ მამულებს მართმევს. შაშვებს რვა საკომლო წამართვა და ორი წელიწადია ღალა იმას მიაქვს. ორის ღლის მიწა თავის მსახურს იჩქითს წაართმევინა ჭალას.

ღმერთი გაგიმარჩევებს, როდესაც დემეტრეს წილად გერგევით, სრულიად ჩემის მამა-პაპისა, რაც ყმა ან მამული მქონდა და რისაც მქონებელი გახლდი, ისე სრულებით მოგერთოთ ჩემი თავი.

ღმერთი გაგაძლიერებს, თქვენს დროში ნურავისაგან მძლავრებით ჩემი მამული მიმეღება, შენის მეფობის სამლოცველოდ მოხედე და მიპატრონე, თორემ საცა გახლავარ, იქ დგომაც აღარ შემიძლიან. თუ მამულები წამერთვა ან თქვენს სიმალლეს რით ვმსახურო და ან ჩემი შვილები რით გამოვზარდო.

ღმერთი გაგიმარჩევებს და ღმერთი შენს ბედნიერს მეფობას მრავალჯამიერ ჰყოფს, ერთის ოქმით შემიწყალებთ, რომ ჩემი მამული დამანებოს; არც ჩემს დროში მაქვს ეს მამულები ნაშოვნნი და არც იმის ამილახობაში და ნურც მართმევს. მაისის კდ, ქორონიკონს უოზ.

ამილახორის იასესაგან ოქმი მაქვს ქაიხოსროზე: გაურჩიე თავის მამული დავთრიდამ და დაანებეო. და ქაიხოსრო ამილახორი შვილმა, რისაც მქონებელი შაშვებს მამულისა ვიყავ, დავთრიდამ მომინუსსა და მომცა. და ახლა რის საბართლით მერთმევა.

ღმერთი გაგიმარჩევებს, ჩემი მამული თქვენი სისხლის ფასია და

ნუ დაჰკარგავთ უბრალოდ. მე მომიხსენებია და ნება თქვენია. მაისის კდ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო ოთარ! ეს პარკაძე გიორგი მღვდელი რომ ასე ჩივის, ეს ხომ შენ იცი, როგორც არის აყვანილი და ან როგორც ღვთის სამართლით არის ჩვენი ნარგები და ჩვენს წილათა დგას.

ამას თავისის მამისა და პაპის მამული იესე ამილახვარის დროს არ ჩამორთმევეია და იმას უწინ. და ახლა შენ თურმე ართმევ და შენი კაცი იჩქითიც თურმე ართმევს მამულსა; და ეს მართებული არ არის. ამას თავისი მამული უნდა ახლავ დაანებო. და თუ სამართლიანი სიტყვა აქვს რამე, ჩვენ მოგვახსენე და ჩვენის სამართლით დაანებიე. თუ არადა, უსამართლოდ რას ემართლები, რომ ართმევ მამულსა. ამას სიაც ხელში უქირავს, რომ თავისი მამული გაუჩხრეკიათ ამილახვარის იესეს სიტყვით და დაუნებებიათ. და ახლა რალა მიზეზია, რომ ართმევენ. ივნისის ზ, ქორონიკონს უოზ.

ეს შეგვატყობინე და ახლავ დაანებე თავისი მამული.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეთ მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

846. არზა ავთანდილ ბაბალაშვილისა შვის თაოზაჲ

მრეკლე 11-ის ოქმით

1780 წ. 16 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 137. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[91 V] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი ბაბალაშვილს ავთანდილას მოსცეს.

ამას მოვახსენებ. ვახანელი კახის შვილი ივანე თავის ცოლითა და შვილით ლეკს წაეყვანა, სტამბოლში გაეყიდნათ. იქ ერთი თავის ოთხის წლის შვილი ხელში ჩაეგდო და ყირიმზედ გამოსულიყო, რუსეთში ჩემს ძმას დავითის თან მოსულიყო, ავათმყოფები იქ ჩემს ძმას მოევლო აქიმითა თუ სმითა და ჭამით; ვალიც მოჰყოლოდა, ისიც გარდაეწყვიტა ჩემს ძმასა და იქავ ჩემის ძმისათვის ბატონყმობის წიგნი მიეცა. ცხენი და იარაღი, გზის ხარჯი და ოსების ხარჯი ჩემს ძმას მიეცა, თავის კაცი გამოეტანებინა და აქ შინ მამგვარა და მყვანდნენ.

მერე ეს ივანე ავთ გახდა ქარისაგან. ერთი წელიწადი ასე ავთ იყო, რომ ხელით ვაბრუნებდით, მრავალი წამალი მივიღე, გავისარჯე და ღმერთმან მოარჩინა, ცოლი შევერთე, საქორწილო მივეც, საქვრივო გარდუხადე, სარჩოც მივეც და ყმათ მისა[92]ხლობს.

ახლა ქ ა ი ხ ბ ს რ ო ა ბ ა შ ი ძ ე ს¹ მდივანბეგებთან უჩივლია, ოქმი ებოძათ — სამართალში მოჰყუო. თქვენი განჩინება არის: ტყვე თავისუფალია. თოთხმეტი წელიწადია მე მყავს და ამდენი ჯაფა და ხარჯიც² გამიწევია. მაგრამ რადგანც არ იშლის, მდივანბეგებთან კი ვერ ველაპარაკები, დიდი კაცია და არამც ხათრი შეუწახონ.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი გვებოძოს, თქვენს სამართალში შელაპარაკოს, თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე. ივნისის 8, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის მ ო რ დ ა ლ ო ი ე ს ე ე! მერე ამ არზით ბაბალაშვილი ავთანდილ ასე რომ ჩივის, ესეცა და ამის მოღავეც ჩვენს სამართალში უნდა გამოგზავნო, სამართალი³ ჩვენგან მიეცემა. თიბათვის ივ, ქორონიკონს უოზ.

847. არჯა იუსტიჩა ურგნელისა მამულის თაობაჲს
დარეჯან დედოფლის ოქმით

1789 წ 23 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 628. დედანი. ქალაღი. 16,5X11,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის ყოვლად მოწყალის ხელმწიფის დედოფლის ჳირი მოსტეს მათს მარადის მლოცველს უ რ ბ ნ ე ლ ს ი უ ს ტ ი -
წ ე ს.

რ უ ი ს [ს] ერთი კომლი კაცი რ ე ვ ა ზ ა თავის ნასყიდის მამულეებით ჩემის ეკლესიის შეწირული ყოფილა. ის კაცი ამოწყვეტილა და ფ ი ლ ი პ ე 'გ უ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ს ის ვენახი და სახლკარი გაუყიდნია, თორმეტ მინალთუნათ ბ ა ლ ი ა შ ვ ი ლ ი ს ა თ ვ ი ს მიუყიდნია. თქვენმა სიმალღემატ კარგათ იცის ეპისკოპოზს ეკლესიის მამული არ გაეყიდება.

ამ წყალობას ვითხოვ. თავის თეთრი მიმაცემინოთ და ეკლესიას

¹და. ² ჯარჯიც. ³ სამართალში.

თავისი მამული დანებდეს. ოცი წელიწადი არის იმ მამულზე ველა-პარაკები და არაფერს პასუხს მაძლევს; ხან ძალით წავართვი კულუ-ხი და ხან კი აღარა მომცა რა. გევედრები იასაული მიბოძოთ ან და-მახსნევინოს, ან კულუხი აძლიოს საყდარსა, ჩემო ხელმწიფევე. იე-ნისის იბ, ქორონიკონს უოზ.

მეორეს ამას მოვახსენებ თქვენს სიმალლეს: იქავ რუისში მ ა-ხ ა რ ა შ ვ ი ლ ი ს მამულები ჩემის ეკლესი[ი]ს საღალოებია და ა მ ი რ ა ლ ა შ ვ ი ლ მ ა იყიდა. იმის წყალობასაც ვითხოვ, მისი ლა-ლაც ებოძოს ეკლესიას, ჩემო ხელმწიფევე.

თავში

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბბანებ მ ა მ ა ც ა შ ვ ი ლ ო ი ო ს ე ზ! შერე მისი ყოვლად სამღვდლოება ურბნელი ასე რომ ჩივის, შენ უნდა რუისიდაამაცა და ურბნისიდაამაც, რომელმანც კარგად იცოდეს ამისი საქმე, მოხუცებული კაცნიც არიან, ისინიც სულ ერთად შე-მოჰყარე და ურბნელთან უნდა მი[ი]ყვანო.

ესენი ალაპარაკე, კარგათ გაიკითხე. თუ რომ, როგორც ეს არ-ზა აცხადებდეს, ასე იყოს, ვისაც ამ ეკლესი[ი]ს მამული უყიდ-ნიათ, როგორც ეყიდოსთ, ისე და[ა]სხნევინე. თუ არადა, როგორც მაგ მამულის განწესება იყოს, ისე კულუხი მიაცემინე.

ამირალაშვილსაც რომ ასე უჩივის, იმასაც თუ ჰეშმარიტი სიტ-ყვა არა ჰქონდეს რა, იმანაც ასე ღალა უნდა აძლიოს. და თუ ამ ორთ კაცთ ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდესთ, აქ ჩვენს სამართალში ილაპარაკონ. თიბათვის კგ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: დედოფალი დარეჯან.

848. არზა გორალევისა გამოსაღების თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 27 ივნისი

ცსსა. პ. კ ა რ ბ ე ლ ა შ ვ ი ლ ი ს პირადი ფონდი. № 1461. რვეული № 14. საბუთი № 88. პირი.

[59 v] ქ. ღმერთმან ბედნიერის ეკლმწიფის ქირი გორის მამა-სახლის[ს] და გორელებს მოსცეს.

ჩვენო ჰემწიფევე, მრავალჯერ მოგვიხსენებია ჩვენი შეწუხება ამილახვარიანდგან, მაგრამ თქვენის მოუტლელობით ჩვენს საქმეს ბინა არ მიეცა.

ქ. ჩვენ და იესე ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი ს საჩივარში სამართალიც

გვებოძა და განაჩენიც, მაგრამ ამილახვარიანთ იქ დგომით ვერ გა-
ვიყვანედ.

ქ. ღმერთმან იმდენი თქვენი მეფობა განაძრიელოს, რამთონი
მეფენი თქვენს წინ ქართლში ბძანებულიყვენენ, მაგრამ არას
დროს ამილახვარიანი გორში არ მდგარიყვენენ და არც სასახლე
ჰქონიყოთ. რამთენიმე ამილახვარი ბძანებულან, მაგრამ ეს ქვეყანა
უბატონოთ ასე უსამართლოებით არ გაებეგრეთ. რაც ამას ქვეით
მოგვიჩხენებია, ეს უღებები, თავიანთ სარგოს გარდა, გორში დგო-
მით დაგვემართა.

ქ. პირველი, სასახლის აწენება.

ქ. მეორე, ახალწლის შაქარი კომლზე.

ქ. მესამე, საჩქმე შენს სახასოზე.

ქ. მეოთხე, მგზავრის მოსვლა და ფეშქაშის მირთმევა.

ქ. მეხუთე, კომლზე ერთი ურემი შეშის მიტანა.

ქ. მეექვსე, ტინისხიდს ჩვენი გუთნის გატანა და
ხვნა.

ქ. მეშვიდე, ტინისხიდს მკა. კომლზე კაცის გაყვანა.

ქ. მერვე, ტინისხიდს ზერის ბარვა კომლზე.

ქ. მეცხრე, გასამყრელოს ალება თეთრისა.

ქ. მეათე, მესამთლების სამთლის ალება ლიტრობითა.

ქ. მეთერთმეტე, ქორწილის ძღვენი.

ქ. მეორმეტე, [მ]კვდრის ძღვენი.

ქ. მეცამეტე, ღვინის ბაჟი.

ქ. მეოთხმეტე, ნიგვზისა და ხილის ბაჟი.

ქ. იე, მოედნის მოხვნა.

ქ. ივ, გორელ კაცების მამულის წართმევა.

ქ. იზ, ჭურჭელზე ბაჟის ალება.

ქ. იძ, წისქვილებილამ ფქვილის წართმევა ქვრივისა და ობლი-
სა.

ქ. ით, მულამ ჩვენი ვენახებში და ბალებში თარეში ამის კა-
ცებისაგან.

ქ. კ, მეოცე, მულამ ცხენების ტაცება.

ქ. კა, უსამართლოებით ჭარიმის წართმევა; თუმნობით ჭარიმა
თქვენია და ათისთავი იმისი, მაგრამ სრულ ეს იღებს.

ქ. კბ, სახასო კაცების სიგლების გამოროთმევა და ყმათ დაჭერა.

ქ. კგ, ქეთხუდის ფინთის ჩადება.

ქ. კდ, უსამართლობით ქეთხუდის და ფარეშის ჭოხის დაკვრა.

ქ. რაც კარიდამ იასაული წამოვა, ჩვენ ჩამოგვიყენებს, საამი-
ლახვარო სოფლებს ჩვენილამ არიგებს, ამისმა ხარჯმა ძალა გვიყო.

ქ. დემეტრეს ნახლები კაცი, ან გოგიასი, ან იესესი, საცა შესაბამი კაცი იყო, ესენი იახლა, თავისნი ხომ ახლდნენ, ამათგან მუდამ თარეში და [ა]ყალმაყალია.

ქ. ჩვენო კემწიფევ, რაც ამას ზეით მოგვიხსენებია, თუ ეს ზემო უღებები რომელმან მეპატრონემ მისცა, წერილიც ექნებათ, თავისთვინ რაღა გვიმსახურა.

ქ. ჩვენო მოწყალევ, ესენი რომ არა მეპატრონის დროს და არა ამილახვრის დროს არ გვდებოდეს, ამათი გორში დგომით დაგვემართებოდეს, ვალი არ გაბესთ ჩვენი სამართლისა, რომ სამართალი გვიბოძოთ?

ქ. ჩვენო კემწიფევ, ჩვენ ამ ორის საქმისა მოჩივარნი გახლავართ — ერთი იქ დგომისა, ერთი [60] უღებების დაღებისა. თუმც: თეთრები მოტაცებულ უსამართლოთ აქვს, ჯერ იმას არ ვჩივით: რომლითაც მიზეზებით ესენი დაგვემართვია და გვემართება, იმაზე ვჩივით.

ქ. ორი წელიწადია თქვენის კარიდამ ქათამი და კვერცხი გვეთხრა, თქვენს სიმაღლეს მოვახსენეთ, ღმერთმან განაძლიეროს თქვენი ხემწიფობა, ოქმი გვებოძა — ჩვენ უღებს არ დაგვებთო, ხელა აგვიღიაო.

ქ. ჩვენო მოწყალევ, ამთონი კალმი ზემოთი მოხსენებული უღებები ვისის ბძანებით დაგვიღვეს, წერილი მოგართვასთ, თუ დაგვღებია.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. ამ არზით გორელებს რომ ასე მოუხსენებიათ, რადგანც ეს უღებები ამილახვარის დგომით გორელებს დამართებიათ, ამილახვარის გორიდამ აუყრელობა არ იქნება. ეს მკა და კალო რომ გათავდეს, უნდა აიყაროს და გორიდამ გამოვიდეს, ჰკალას ჩავიდეს და იქ თავის სამკვიდროს სასახლეში დადგეს.

ბატონო ამილახვარო თარ, ეს მეორეთ მოგვიწერია, ამაზე თავს ნულარ შეიწყენ. ეს მკა და კალო რომ გათავდეს, აიყარე გორიდამ და ჰკალას თქვენს სამკვიდროს სასახლეში დადექ და გორს რაც ამილახვრების სამოურაო სდებიათ, ის ყოველთვინ უკლებლად მოგერთმევათ. და თქვენი გორიდამ აუყრელობა კი არ იქნება. თიბათვის კჴ, ქორონიკონს უოჴ.

ქ. ძველთაგან არა ყოფილა და რომელიც უქნელი საქმე არის, ყველა ჩემს დროში როგორ უნდა შემოვიდეს? ამაზე ლაპარაკი აღარ უნდა. ეს არც შენი სიმძულვარე არის, არც წყრომა, სიყვარულიც არის და წყალობაცა, ამგვარს უფოთებს მოგარჩინოთ.

ბეჰედო: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

1788 წ. 20 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 540. დედანი. ქალღლი. 20,6×15,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი დავითიშვილს
ზაალს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ: გორს ორი კაცი მყამს ხიზანი;
მოგეხსენება ბინა არსადა მაქვს, რომ მოვიყვანო, რალაც ორიოდ
კვამლი კაცი მყამს თქვენი წყალობა, იქა-აქ სოფლებში არიან,
რაც თქვენი ბძანება ჩემზე ხარჯი დაიწერება, იქიღამ იმსახუ-
რებიან. გორ[ი]ს მამასახლისი ართმევს ხარჯსა, აქა დგანანო, ჩემი
კაცი ჩემზე სწერია. შანქორზე რომ ბძანდებოდით, მაშინ თეთ-
რი გამოურთმევია, ჯარში აღარ გაგზავნიო. ახლა კიღევ თითო-
ოროლი კაცი რომ ბძანეთ ორმოცის დღის ხარჯით, იმისიღც იმას გა-
მოურთმევია; ახლა ეს ჩემი კაცი ნარბევში არის, სამართლით რომ
აკლია. და გორის მამასახლი[ს]ზე სამართალს ვითხომ, ეს ჩემი კაცი
რათ და[ა]ბრუნა, თეთრი რათ გამოართვა ან ახლა კიღევ რათ ვა-
მოართვა, მ[ე]ც გამოვართვა, იმანც ართვას¹, ხიზანმა კაცმა როგორ
შესძლოს?

წყალობას ვითხომ: ერთი ოქმი მებოძოს, სანამღი. ერთს ბინას
გავიჩენდე თქვენიის დოვლათით, მანამღი გორელები და მამასახლისი
ჩემს კაცს ხარჯში ნუ გარევენ. გორი თქვენია, იმათი ხომ არა არის,
მა სადა მოვიყვანო ჩემი კაცი, რომ თქვენს ალაგში ვერ დავხიზნო,
მე ხომ ბინა და ალაგი არსადა მაქვს. ღმერთი გავიმარჯვებს. ამისი
წყალობა მიყავით. ივნისის კვ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის გორის მამასახლისო და გორელებო! მერ-
მე ამ არზით ეს ზაალი ასე რომ ჩივის, ამის კაცთან თქვენ რა საქმე
გაქვსთ, რომ ან ხარჯში რევთ და ან ბეგარაში. ის კაცნი ამაზედ
სწერიან და თუ რამ გამოსაღები შეეწერება², თავეთ ბატონის ყმებ-
თან გამოიღებენ. ივნის[ს] კთ, ქორონიკონს უოზ.

ქ. მამასახლისო! ლაშქრიღამ რომ ის ამისი კაცი³ დაგიბრუნე-
ბია და ხარჯი გამოგირთმევია და ახლა კი ირბევა, ამისი სამართალი
შენ უნდა მოსცე.

¹ +მ.ცა. ²+რამე. ³+კაცი.

პეტრე ხალვათხანის ეშიკასბაშო! ესენი სამართალში შენ
მიასხი და რაც სამართალმა განუჩინოსთ, ისრე აღასრულე.

მამასახლისო, ამაში თუ სიტყვა გქონდეს რამე, ჩვენ მოგვახსენე. მაგრამ თუ უბრალოდ ლაპარაკი დაიწყებ და გამტყუნდი, შენ გადაგხდება.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეთ მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

850. არჯა წინამძღვარ თეოდოსისა ცხენის თაოჯაჯი

ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 80 ივნისი

ცხსა. ფ. 1448. საბ. № 1454. დედანი. ქალაღი. 16,3X10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ჰირი მო[ს]ცეს მათს მლოცველს წინამძღვარს თეოდოსის.

ამას მრვახსენებ თქვენს სიმალელს, ერთი კვიცი ვიყიდე ჩემის კონდაკით მოგებულის თეთრით.

ვითხოვ თქვენის მოწყალებისაგან: ერთი ოქმი მიბოძო ნინო-წმიდელზედ რომ მომცეს, ბოდბელს მივაბარო; მანამ ჩვენი საქმე გადასწყდებოდეს, ის შემინახავს.

ერთი ბერიკაცი გახლავარ, სულ ხომ აქ ვერ გახლდები. ან იქით წავალთ სადმე, ან აქეთ. ქვეითს ხომ არ შემძლია სიარული. ღმერთსა ვფიცავ და თქვენს თავსა, ჩემის თეთრით მიყიდა.

ახლავ მიბოძეთ ოქმი, რომ ბოდბელი მივა, ამას გავატანო. ნუ უხამთ ჩემს სიბერესა, რომ არ მიბოძოთ, ჩემო მოწყალევე კემწიფე-ივნის[ის] ლ, [ქორონიკონს] უოზ.

მონასტრისათვის ცხენებიც არის და ჯორიც. ის მოივმარონ.

თავში

ქ. ყოვლად სამ[ლ]ედელოვ. უფალო ნინოწმიდელო
ოოანე, ამ არზით წინამძღვარს თეოდოსს! რომ ასე მოუხსენებია,
ვინც ამისი კაცი მოვიდეს, ეგ თავისი ცხენი მოეციოთ. თიბათვის ლ,
ქორონიკონს უოზ.

ახლა მოეციოთ. და თუ სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, მასუკან ელაპარაკოს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დაეთ მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. მოგვებარა ჩვენ, ბოდბელს დავი [თ] ს თომა წინამძღვრისა ცხენი, მისის ყოვლად სამღვდე[ლ]ოს ნინოწმიდლის ი[თა]-ნესგან, თავისის აკაზმულობითა და ჩუღითა. ივლისს თ, ქორონიკონს უოზ.

ხელრთვა: დავით.

851. არზა მოგია ნასალჩიბაშის ნაიბისა შიის თაოგაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1769 წ. 2 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 36. საბუთი № 271. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[176 V] ღმერთმან მისის სიმაღლის ბედნიერის კელმწიფის კირი მომცეს მათს მონას გოგია ნასალჩიბაშის ნაიბს.

კურთხეულს დედოფალს ანახანუმს ერთი ოსიაურელი კაცი ახლდა სადაღაშვილი დავითა და თქვენ ოქმი გიბოძებიათ, რომ ამას ხარჯში ნუ გარევეთო. აქამდინ, რადგან თქვენს დიდებულს კარზედ მსახურად იყო, არც მე მქონდა სიტყვა და არც იმის მეზობელთა.

ახლა რადგან არც თვით კელმწიფე ხართ თარხნობაში და არცავეინ სხვანი თქვენნი მონანი, ოქმის წყალობას ვითხოვ, რომ ახლა თავის მეზობელთან და თავის ქვეყნის კაცთან ისიც გაისარჯოს ქვეყნის სამსახურში. ის კაცი წმინ[დ]ის დავითის ყმა არის. ღმერთს შემდგომად სიცოცხლევ თქვენი წყალობა მაქვს — ის ეკლესიაც და ის მამულიცა. აპრილის ივ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

[176] ჩვენი ბძანება არის ნასალჩიბაშის ნაიბო გიორგი! მერე ამ არზით რომ ასე მოგიხსენებია, ოსიაური სოფელი შენი არის, ჩემგან წყალობად ბოძებული. და იქილამ ერთი კაცი — სადაღაშვილი დავითა ბატონს ანახანუმს დედოფალს ახლდა და ამისის მიზეზით ის სადაღაშვილი დავითა ჩვენგან სოფლის ხარჯილამ გათარხნებული იყო. და ახლა ბატონი დედოფალი ანახანუმც მიიცივალა. და ის სადაღაშვილი დავითა შენი ყმა არის და თავის მეზობლებთან ხარჯსა და ბეგარაში ყველაში უნდა გაერიოს თავისის შეძლებითა. [მ]კათათვის ბ, ქორონიკონს უოზ.

ქ. თუ სიტყვა მქონდეს რამე, მოგახსენებს. მაგრამ თუ სიტყვა

არა ჰქონდეს რა, ნუ ილაპარაკებს და ნუ ალაპარაკებს და ნუ ილაპარაკებ.

ქ. ეს სადალაშვილი, ჯიმშერიშვილი იოანე, ამ გოგია ნასახიბაშის ნაიბს მოაბარე, ამისი ყმა არის, და ამას უნდა რიგინად ბატონყმურად მსახუროს. ქრისტიშობის იე, ქორონიკონს

უოზ.

852. არაზ ღავით გოგიზაშვილისა ჟმის თაოგაჟა

ღავით გატონიშვილის ოჟმით

1789 წ. 3 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. H1 656. დედანი. ქალაღი. 20,6×12,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბატონისშვილის დავითის ჭირი გოგიზასშვილს დავითს მოსცეს.

მერე ჩემი მოხსენება ეს არის: მამა და დედა რომ მომიკვდენ და თქვენის ჭირის სანაცვლო გახდნენ, მე მაშინ პატარა ობოლი დავრჩი. ღვთითა! და თქვენის დოვლათით თქვენს საფარველს ქვეშ გამოვიზარდე. ჩემის მამა-პაპის ნასყიდი კაცი ღღეს აქნამღის დაკარგული მყვანდა ვეძებე და ახლა ვიპოვე.

და წყალობას ვითხომ: ის ჩემი ნასყიდი კაცი მამა-პაპის მე მებოძოს. და თუ სიტყვა ვისმე ჭონდეს, თქვენ[ს] სამართალში მელაპარაკოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მთიბათვის ლ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ბრწყინვალენო უფალნო, საქართველოს მსაჯულთშეკრებილებანო! ამ არზის პატრონს და ვისაც ედავება იმას, თქვენ უსაჯეთ სამართალი. მკათათვის გ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჰედი. ერთს ღმერთსა ვესავ სამობით დავით ღთის მამის ტომობით.

853. არაზ მეთოღი მღვიანავისა მამულის თაოგაჟა

ერეკლე II-ის ოჟმით

1789 წ. 3 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1345. დედანი. ქალაღი. 25,6×15,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხე[ლ]მწიფის ჭირი მოსცეს მათს მონას მეთოღი მღვიანბეგს.

¹ მხვითთა.

მერე ამას მოვახსენებ მათს უმაღლესობას: ერთი წელიწადი არის, რომ თქვენი წყალობა ხოდაბუნი წამართვა ვარიანს მაჩაბელმა ფარსადან. თქვენს მოწყალებას შემოვევდრე და თქვენგან გვებძანა, რომ ყანას ჩვენთვის მოვამკვივნებო და მიწას შენ გიბოძებო.

ახლა კიდევ გვევლრებით: ერთი ოქმი გვებოძოს ამილახვარზედ, რომ ის ყანა თქვენთვის მოიმკოს და ყანა ჩვენ გვებოძოს. და მასუკან მაჩაბელს თუ სიტყვა აქვს რამე, თქვენს სამართალში მოვახსენოსთ. რაღაც რამ სამიოდ მოსული ჭავახები არიან, თუ ის მამული იმათ არ დაუყევ, უმამულობით ისინიც დაიფანტვიან.

ერთი კომლი კაცი ჩემი სართისკალას ჩავიდა და გვიმაფარეშთხუცესმა არ დამანება არამც, ესენიც უმამულობით აიყარნენ. იმისთვის უფრო თავს გაწყენ, ჩემო ხემწიფევე. ივლისის 6, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო ოთარ, სოლომონ მგალობელს, რომ ვარიანში დემეტრე ამილახვარიშვილის წილი მამული ეჭირა, ჩვენ ის ხოდაბუნიცა და კაცინიც მეთოდის მივეციით. და ახლა რომ ეგ ხოდაბუნი მაჩაბელს მოუბნავს, მაგისი ღალა შენ უნდა გამოართო და შეინახო.

და ის ხოდაბუნი თუ დემეტრე ამილახვარიშვილისა ან ნასყიდია ან ნაძიითვია და ან მამა-პაპისა არის, ხომ სიტყვა არა ექნება რა მაჩაბელს. და თუ არც ერთი არ არის, ჩამოვიდეს მაჩაბელი, სამართალში ელაპარაკოს და ისე დაინებოს. სამართლამდის კი ნურც ერთნი ნუ მოხვნიენ. და წლევანდელი ღალაც შენ უნდა გამოართო და შეინახო. ივლისის 6, ქორონიკონს უოზ.

ქ. თუ მაჩაბელმა დაიგვიანა და ახლავ არ ჩამოვიდა და სამართლით არ გაუსწორდა, ისინი მოხვნიენ იმ მიწასა, ასე იცოდეს.

ბეველი: ქნარს მიემს, დაეთ მივმობს მელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

854. არზა ზაზა ამირაჯიბისა შიის თაოზაჯ

ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 7 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 10540. დედანი. ქალაღი. 21,3X16,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი კელმწიფის ქირი მოსცეს ამირეჯიბს ზაზას.

მერმე ამას მოგახსენებ თქვენს სიმაღლეს. ამას წინათ თ ი ლ -
ვი დ ა მ საჭირნახულოთ ერთი კვამლი კაცი მიბოძეთ ბ ა ს ა ნ ი -
ძ ე ახლა თქვენთვის გაუში[ნ]ჯებიათ ჩემს ძმას, რომ ბარათში
ნარგებიაო.

ღმერთსა ვფიცამ და თქვენს თავს, რომ ის კაცი ბარათში ნარ-
გები არ იყოს, რაც ტყუილათ არ გაუშინჯებია. საერისთოდამ ამი-
ყრია და გამომიყვანია. თუ ის კაცი ბარათში ნარგები იყოს, ერთის-
თვის ორი მივეცე.

თქვენც მოგახსენებთ, რალაც ჭირნახული მაქვს. ღმერთი გა-
გიმარჯვებს, ეს კაცი არ დამეკარგოს, ერთი ოქმი მიბოძეთ. მთიბა-
თვის ი, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! ღმერთით ჩვენ ქარ-
თლში მომსვლელნი ვართ და ამ კაცის სამართალს მაშინ ვიბო-
ძებთ. მანამდის სამართალს გარდაუწყვეტდეთ, ამ მოხსენებულს
კაცს ა მ ი რ ე ჯ ი ბ ი დ ა ვ ი თ ძალას ნურას დაატანს და ნურ-
ცა რას წაართმევს, თორემ დიდად უწყენთ. ივლისის ზ, ქორონი-
კონს უოზ.

ქ. ჩვენო ღთის წყალობავ შვილო ბატონო დ ა ვ ი თ, ორნივ
შენთან მიაყვანიე, ალაპარაკე. და ეს კაცი, რომელიც ზაზას მო-
უხსენებია, თიღვის საჭირნახულოდ მოცემული მყავსო, გასინჯე
და რომელსაც სამართლით ერგებოდეს, იმას დაანებე, ალბათ.
ამის სამართალს მე ნუ მომიცდი, შენ გააჩივებ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. ა მ ი რ ე ჯ ი ბ ი თ დ ა ვ ი თ! როგორც მისის სიმაღლის ბძა-
ნება[ა], ამ კაცს სამართლამდის ნურც შენ გაუვლი კარზედ და
ნურც [მ]ინბაში. ივლისის იზ, ქორონიკონს უოზ.

855. არზა პაატა მეითრისშვილის ავრივ-თავაზისა ვაშლის თაოზაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 10 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14354. დედანი. ქალაღი. 26,6×15,8 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი პ ა ა ტ ა მეითრის
შვილის ქვრივსა და ობლებს მოსცეს.

ჩვენო კელმწიფევე, მანამდის მამაჩვენი ცოცხალი იყო, მოგებ-
სენებათ თქვენგან აქა-იქ გზაენით თექვსმეტს სულს ასე გვინახე-
და. თქვენს სიმაღლეს კარგათ მოეხსენება, ჩვენ ნა ვ თ ლ უ ლ ი ს
მეტი მამული არა გვაქვს. სამი წელიწადი არის ჩვენს მამულში ერ-
თი დღისა არავის მოუხნავს.

ოთხნი ძმანი გახლავართ. თქვენს სიმაღლეს ამ მოწყალებასა
ვჰსთხოვთ, რომ ჩვენის მამულის ღალა ჩვენ გვებოძოს; და რომე-
ლიც თქვენი სოფელი არის, იმაში ხომ ჩვენ საქმე არა გვაქვს;
რომელთაც ჩვენს მიწაში მოხნან, ჩვენ წყალობა დაგვემართოს.
სხვანი უსარჩო კაცნი მრავალ რიგათ თავს გაწყენენ და ჩვენ ჩვე-
ნის მამულის ღალის წყალობას გვედრებით, რომ ოთხნი ძმანი
გახლავართ. თქვენის მოწყალებით ჩვენც ვიცხოვროთ და მარადის
თქვენს სამსახურში ვიყვნეთ და ჩვენის სარჩოსათვის სხვა ზრუნვა
არა გვქონდეს და თავს აღარ გაწყენდეთ. იენისის კვ, ქორონიკონს
უოზ.

თავში

ქ. ჩვენის ციხის მოურაო მსაჯულ-მდივანო სოლომონ და
ჩვენის ციხის ნაცვალო გოგია ვ! ამ არზით მეითრიშვილის პა-
ატას ქვრივსა და ობლებს რომ ასე მოუხსენებიათ, ნავთლულს ზე-
მთო არა შეენდა სოფელი რომ ყოფილა, ის სოფელი ამ მეით-
რიშვილებისა არის.

იმ სოფლის სამზღვარი არის: აღმოსავლეთის მკრისაკენ საყ-
დარი რომ არის, დასავლეთის მკრისაკენ ღომელაურის ქვეი არის
და ჩრდილოეთის მკრისაკენ საკახეთო დიდი შარა არის. ამ სამზ-
ღვრების შიგნითი რაც მიწა არის, ეს საკუთრად ამ მეითრიშვილე-
ბისა არის.

და ამაში თუ ჩვენმა სახასო კაცმა მოხნას — ჩვენს ციხეში
მდგომმა, იმისი ღალა რაც ადგენს, ნახევარი ჩვენთვინ უნდა
აილოთ და ნახევარი ამ მეითრიშვილებისა არის.

და თუ სხვა გარეშე კაცებმა მოვნას ვინმე და ან სხვის ყმა-
მა, იმისი ღალა საკუთრად ამ მეითრიშვილებისა არის. ეს ასე გა-
გვირიგებია და ასე აღასრულეთ. კათათვის ი, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: ქნარს მიემს, დაით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

**856. არზა ღარჩიას ოზლის ღანელასი მამულის თაოგაჲ
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით**

1789 წ. 20 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7247. დედანი. ქალაღი. 21x13 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ძის გიორგის
ჭირი მოსცეს თქვენს ყმას მკერვალი დარჩიას ობოლს და-
ნელასა.

ჩემო მოწყალევე, ობოლი და მარტოხელი გახლავარ; გამოიკი-
თხეთ. სა[წყალ]ობელი მამისა და პაპისა ჩვენისაგან გარეთუბან-
ში ნასყიდი და უსყიდი სასახლის ალაგი მაქვს. წიგნებიც ხელთ მი-
ჭირავს და ჩემი იყო. იმ მიწას ამ წინა ხანებშიც ვინც ხნევდა, ღა-
ლასაც მე ვიღებდი.

ახლა სხვა ხნავს და იმის ღალას [მ] ზეკაბუკ მღივან-
ბეგი იღებს. ეს მესამე წელიწადია მე არ მამცემია რა, და ორის
წლის ღალასაც ეს იღებს და ახლა მამულსაც მეცილება და მარ-
თმევს. შენი ყმის ობოლი გახლავარ, სამართალი მღირსე. ღმერ-
თი გაღლეგობელებს. თუ სიტყვა ქონდეს, თქვენს სამართალში
მელაპარაკოს. ივლისის ით, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ ბატონისშვილი გიორგი გიბრძანებთ ამიღღაბარცი-
ციშვილო! მერმე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია და
ჩივის, შენ უნდა ამას თავის ნასყიდობის წიგნები რაცა აქუს, სა-
მართალში მიატანინო დიამბეგებთანა და ჭეშმარიტი სამართალი
უსაჯონ. და რომელიც სამართლით ამას მამული დარჩეს, შენ უნდა

ამას მოაბარო. [ი]ულ[ი]სის კ, ქორონიკონს უოზ. გიორგი

857. არზა მამაშვილავისა ღალის თაოგაჲ ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 22 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 48. საბუთი № 112. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[81v] ღმერთმან საქართველოს კემწიფის ჭირი მათს [82] ერ-
თობლივ მაყაშვილებს მომცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ მათს უმაღლესობას, რომელიც რომ

თქვენი წყალობა მამული გვაქვს მარიამჭვარი, იმისი მიჯნები და სამძღვრები ჩვენმა მამათ და პაპათ იცოდნენ და ჩერქეზიანთაც სცოდნიათ, ისინი თავეთს მიჯნას არ გადმოსცილებულან და ჩვენ ჩვენს მიჯნას და სამძღვარს არ გადაესულვართ, არც ჩვენის მამების დროს ამოუღიათ ხმა და როდეს ულაპარაკნიათ, გადუწყვეტიათ.

ახლა ჩვენი მამები დაიხოცნენ და ჩვენ თქვენს წყალობას მამულს გვართმევენ ჩერქეზიანი. თუ ვეტყვით რასმე, ჩხუბზედ დგანან; თუ არადა, მამული წართმეული გვაქვს იმათგან. ჩვენ ლეთისაც გვეშინიან და თქვენგანაც და ამისთვის მორიდებული ვართ იმათის შფოთის; და ესენი კი მგონია არცერთს მორიდებულნი არ იყ[ვ]ნენ.

ამას ვევედრებით თქვენს სიმაღლეს, არიან მცოდნე კაცნი საგარეჯოში და გიორგიწმინდაში, ერთი ოქმი და იასაული გვიბოძეთ, რომ სადამდინაც ჩვენს მამებს უღიათ, იქამდის ჩვენის მამულის ღალა ჩვენ მოგ[ვ]ცეს იმ[ის] იასაულმა და იმათი იმათ მისცეს.

თუ იმათ ამისი წინააღმდეგი სიტყვა აქვთ რამე, თქვენ მოგახსენონ და სამართლით ჩვენი საქმე გარდასწყედეს, რომელიც ჩვენი არის, ჩვენ გვებოძოს და რომე[ლი]ც იმათი არის, იმათ ებოძოს.

ღმერთი გაგიმარჯვებთ, იმათს შფოთს დაგვარიდეთ და თქვენს წინ სამართალი მიბოძეთ. ამ ღალის გარდა თქვენს სიმაღლეს ამას მოვახსენებთ, რომ ამ უამათ ოქმი და იასაული მებოძოს, რომ ეს ღალა მომეცეს და მერმე სამართალში გაახლოთ ჩვენც, ისინიც. იკლისის ვ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ჩვენ მაგიერათ საგარეჯოს მოურავს ჯამასპის ასე უამბეთ. მერმე ამ არზის პატრონები რომ ასე ჩივიან, შენ უნდა მოიკითხოთ ვალზედ და გიორგიწმინდელთში ფიცით სარწმუნოს კაცთაგან. რომელიც მარიამჭვრის მამული იყოს და ამათს მამათ და პაპათ ღალა ეღოსთ, ახლაც გამოართვი და მოეც ამათ. და რომელიც ამათი მამული არ იყოს, იმას კი ხელს ნუ შეახებ.

და თუ წინააღმდეგი სიტყვა ქონდესთ რამე ჩერქეზიანთ, ჩვენ მოგვახსენონ. მაგრამ თუ გამტყუნდნენ, ნაკლებობა იქნება და კიდევ გარდახდებათ იცოდნენ. მკათათვის კბ, ქორონიკონს უოზ.

რომელსაც მხარეს ნაკლულევანება იქნება იმათ გარდახდებათ.

მის სიმაღლეს ჩვენს კემწიფეს ამ ოქმით ჩვენ, მათ მონის სა-
გარეჯოს მოურავის ჯამასპისათვის, [v] ეს სამსახური ებძანა მაყა-
[ა]ნთ და ჩერქეზიანთ მამულების დავის საქმეზედ. გარდავედით და
საგარეჯოს და გიორგიწმინდის უფროს-უფროსნი კაცნი შევე-
ყარეთ: ნაცვალი ი [ა] სე, ყანდარელი ზაზა, ნაცვლის-
შვილი დავით, ქურუხული დავით, მეზ [ვ] რის-
შვილი საბა, კოხტაშვილი იორამ, დარბაისლის
შვილი პეტრე, ილაური აბრამ, ხუცისშვილი გი-
ორგი.

ამათ ასე იმოწმეს: ქალბის წისქვილს ქვემოთ და გაწყვეტილის
ჩიხის თავამდინ დათეფას ზემოთ ამ მაყა[ა]ნთ უღიათ ღალა და იმას
ქვემოთ — ჩერქეზიანთ. მაყა[ა]ნთათვის ნაცვლისშვილს დავითს და
ქურუხულს დავითს² უღიათ ღალა და ჩერქეზიანთათვის — ყანდა-
ურელს ზაზას.

და ამათაც ასე იმოწმეს ღვთის წინაშე: ჩვენ, ნაცვლისშვილი
დავით და ქურუხული დავით, მაყაშვილის მოღალენი ღმერთსა ვფი-
ცავთ და კემწიფის თავსა, რომ მაყა[ა]ნთათვის რომელიც ამ ზემო
წერილში აცხადებს, იქამდისინ მიღია ღალა. და ზაზა ყანდარელი
ვფიცავ ღმერთსა და კემწიფის თავსა, რომ ჩერქეზიანთათვის იმას
ქვემოთ მე მიღია ღალა, იმას ზემოთ არ წავსულვარ. და ახლა ნებე
მისი სიმაღლისა აღსრულდეს.

მე, მღუდელს ანტონის, დამიწერია ამათის სიტყვით და მოწა-
მეცა ვარ. ივლისის თვის კე, ქორონიკონს უოზ.

858. არზა იოსება მგლიზვილისა გამოსაღების თაობაზე

ვახტანგ გაბონიზვილის ოქმით

1769 წ. 25 ივლისი

საქ. ლიტერატურული მუზეუმი. საბ. № 16567. დედანი. ქალაღი. 18 X
X 11,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან მეფის ძის ვახტანგის ჰირი მოსცეს მ გ ლ ი-
შ ვ ი ლ ს ი ო ს ე ბ ს და გ ო გ ი ა ს.

მერმე ამას მოვახსენებ ჩვენს მოწყალეს: აღდგომას დღეს უნდა
მივართვა ეკლესიას ორი კოკა ღვინო და ერთი ცხვარი და იმისა
პური. ახლა კიდეც სამს ც[ხ]ვარს სათარხნოს მთხოვენ.

წყალობას ვითხოვ¹, ან თქვენ მიმსახუროთ და ან ეკლესიას
მამსახუროთ. ღმერთი გაგიმარჩევბთ. ივლის კე, ქორონიკონს უოზ.

¹ მკერებელი. ² თავითს. ³ ვიზხოვს.

რომელიც ამას სამს ცხვარსა სთხოვთ, ამისთვის ერთი ცხვარო
გვიბატივებია და ორი კი გამოართვით. ივლისის კე, ქორონიკონს
უოზ. ვახტანგ

859. არზა შაჟიჩისა მანულის თაოაზაჲ გიორგი აბონიშვილის
ოჲჟით

1780 წ. 28 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8755. დედანი. ქალაღი. 21,5X15 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. შდრ. 1784 წ. 21 ივნისი-
სა და 1789 წ. 25 მაისის არხებს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის
ჭირი მოსცეს მათს მონას ყაფიჩს.

ამას მოვახსენებთ: ხანდაკის ჩემის ვენახის თავს მამისა და
პაპის მამულს ჯავახიშვილები მართმევენ ძალით და უსა-
მართლობით. ჩვენი საქონლის ალაგი და ფარეხი ის ყოფილა, ძა-
ლას მატანენ და უსამართლოთ მართმევენ.

გვედრებით ამისი სამართალი მალირსოთ და ერთი ოქმი და
იასაული მიბოძოთ, რომ ჩემი მამული დამანებონ. და რაც ღალა
მკლებია, ისიც მამცენ. თუ სიტყვა აქეთ რამე, თქვენს სამართალში
მელაპარაკენ. ღმერთი გაგიძარჯვებს. ივლისის კზ, ქორონიკონს
უოზ.

ქ. ბატონისშვილი გიორგი გიბძანებთ ჯანდირის შვილთ
დავით! მერე ამ არზით ყაფიჩი ასე რომ ჩივის, ეს თავისი მა-
მული ახლავ უნდა გამოურთვა და ამას და[ა]ნებო და ჯავახიანთ თუ
რამ სიტყვა აქვსთ, სამართალში მოყვენენ. ივლისის კჴ, ქორონიკონს

უოზ. გიორგი

860. არზა გოგია თუანიშვილისა მანულის თაოაზაჲ
ერეკლე II-ის ოჲჟით

1780 წ. 20 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9037. საბუთი № რბთ. კრებული. პირი. ქა-
ღალღი. მხედრული. არზა-ოქმს დართული აქვს მამულების ნუსხა.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მათს მოწყალეების ქვეშ
ობლობით გამოზღილს თუ მანიშვილს გოგიას მოსცეს.

მერე ამას მოვანხსენებთ: მე არც მამაჩემი მახსოვს და არც არავინ ასეთი მყვანდა, რომ სადაც თითო-ორორი დღის მიწა და მამული მაქვს თქვენი წყალობა, ისინი ეჩვენებინა და მაჩვენონ.

ახლა აქა-იქ კითხვით და წერილებით ზოგიერთს ალაგს ჩემი სამკვიდრო მამულები გლეხის კაცების ცოდნით და მახსოვრობით ვიპოვნე და ჩემთვისაც უჩვენებიათ.

მაგრამ ზოგიერთს ვისაც მძლავრობით და მოპარვით რომ უჭირავსთ, იმათის მორიდებით მცოდნე გლეხნი ვერ გამოჩენილან. რადგანც მე ობოლი თქვენის მოწყალებით გამოვიზარდე, ობლის მოწყალე და პატრონი თქვენ ბძანდებით.

სამართლიანის საქმით ამ მოწყალებას ვითხოვ, რომ ამ ილახვარს ოთარზე ერთი ოქმი მიბოძოთ: რომელიც მამის ჩემის გაშვებულს წიგნებში და ნუსხაში¹ მამული და მიწები მეწეროს, ვისაც საბუთიანი წიგნი ან ნასყიდობის სიგელი და ან გირაობის წიგნი არა ქონდესთ, ხელი ამართოს და ჩემი მამული მე დაძანებოს.

და რაც იმ მამულების გამოსავალი იყოს, ისიც ჩემთვის მოაცემინოს. და თუ კიდევ ჭეშმარიტი სიტყვა ქონდეს ვისმე, სამართალში მელაპარაკოს. აგვისტოს იჴ დღე[ს], ქორონიკონს უოჴ, ჩღათ წელს.

თავში

ბატონო ამ ილახვარს ოთარს, მერმე ამ არზით თუ მანიშვილი გოგია ასე რომ ჩივის, როგორც მოუხსენებია და თავის მამის სიით მამულები გიჩვენოს, ვისაც ეჭიროს, უნდა გამოართვა და მოაბარო თავისის ღალითა.

და თუ ჭეშმარიტი სიტყვა და ან საბუთიანი წერილი აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვანხსენოს. მასუკან ვისაც სამართალი მისცემს, იმას დაწებდება. აგვისტოს კ დღე, ქორონიკონს უოჴ, ჩღათ წელს. ერეკლე

861. არზა გორალაგისა ღვინის გამოსალაგის თაობაჲა იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1780 წ. 27 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 450. დედანი. დაზიანებული. ქაღალდი. 19,7×13 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი და ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონიშვილი იულონის ქირი [გო]-რელებს მოსცეს. ასე ღმერთმა თ[ქვე]ნი მტერი შეაწუხო[ს], რო-

¹ ნუსხაში.

გორც ჩვენ შეწუხებაში გახლავართ. მაგრამ თუ გვაბადია [რამ] კიდევ, ჩვენი თავი თქვენის ჰირის სანაცლო ამყოფოს.

ჩვენზე ღვინო გიბძანებიან. არ გვეშობა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამაზე ნუ შეგვაწუხებთ. თუ რომ იშოვებოდეს, ამაზედაც თ[ავს] არ გაწყენთ. თემობით ათ კოკა ღვინოსა... იქნება ვიშოვით და მოგართვამ[თ]. [ღმერთი გაგიმა]რჯვებს, ამას დაგვაჯერე. მარ[იამობის თვის ...], ქორონიკონს უოზ.

ამ წელს ბატონის შვილი[ს და] ბატონის შვილისშვილის და ერთის ხარჯი.

თავში

ქ. გორის მამასახლისო! გორელებს რომ ასე მოუხსენებიან, ამ ათ კოკა ღვინოს დაჯერდით, სხვა გვიპატივებია. და ამაში სულ ყველანი უნდა მიუდგნენ გორელები ერთმანეთს. აგვისტოს კვ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: ტომ-სქესით არნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ი რაკლისაგან.

კიდებე

ქ. ეს ღვინო დათიკას მიბარდა—დათიკა დალაქს.

862. არზა მანუჩარ ლაშქარნიშინისა აპრის თამაზა

იარეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 29 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 165. დედანი. ქალაღი. 21,5X13,5 სმ. მხედრული. აქა-იქ თითო წერტილი. შდრ. მომღვენო საბეთს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მღვიან*-ლაშქარნივისს მანუჩარს მამცეს.

მერე ჩემის ბიძაშვილის ნიკოლოზისაგან რაც უსამართლობა მჭირს, ის სხვა არზით მოგხსენდებათ. რაც თქვენი წყალობა ორიოთ კომლი კაცი გახლავთ და ან მამული გვაქვს, ის ხომ თქვენს სიმაღლეს მოეხსენება, რომ ამას წინათ ხელთუბანი და ახალდაბა როგორ წახდა და დატყვევდა მტრისაგან; და რანიც გარდარჩნენ, იმათ ხომ ნიკოლოზისაგან მოსვენება არა აქვსთ, რომ მტერზე უარესათ ეპყრობა და სულ აქა-იქ დაგვიფანტა, რომ ზოგისა არც კი ვიცო სად წავიდნენ; საქონელი და იარაღი არავის შეარჩინა, რომ არ წა[ა]რთვა. ამას წინათ სამს კომლს კაცს ქურდულელებ ხუთი ურემი პური ამოუყარა და გაუყიდა.

* ეს სიტყვა დაწერილია სტრიქონს ზემოთ სხვა ხელით.

თუ ბატონობით წა[ა]რთვა, უფროსი ერთი ჩემი იყო, ჩემთვის უნდა მოეცა; და თუ დაუნაშავებლივ წა[ა]რთვა, ჩემს გლეხთ იმას როდის დავაკარგვინებ.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ ის ხუთი ურემი პური იასაულმა ნიკოლოზს გამოართვას თავისის მოსავლიდამ. და თუ სიტყვა ჰქონდეს, სამართალში მელაპარაკოს. მარიამობის კო, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ეშვიკადაბაშო ა ვ ა ლ ი ს შ ვ ი ლ ო პ ე ტ რ ა ე! მერე ამ არზით მანუჩარ ლაშქარნივისი ასე რომ ჩივის, ამის ბიძაშვილს ნიკოლოზს გლეხი კაცებისათვის რომ პური წაურთმევია, ის პური ნიკოლოზს ახლავ თავის მოსავლიდამ უნდა გამოართვა და მანუჩარს მოაბარო. ხუთი ურემი პური ეოფილა და ხუთი ურემი უნდა გამოართვა. და თუ ნიკოლოზს სიტყვა ჰქონდეს. ჩამოვიდეს და აქ ჩვენს სამართალში ელაპარაკოს. აგვისტოს კო, ქორონიკონს უოზ.

ქ. ამისი ძმა სამსახურზედ არის წასული და ამის შეუტყობრად და უამისოთ ამისი კაცები რათ უნდა არბიოს?

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფელ ცხებულს, ერეკლე.

863. არზა მანუჩარ ლაშქარნივისისა მამულის თაოააზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 20 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 166. დედანი. ქალაღი. 21,5×13.5 სმ. მხედრული. აქა-იქ თითო წერტილი. შდრ. წინა საბუთს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ლაშქარნივისის მანუჩარს მამცეს.

მერე თქვენი წყალობა ოქმი გვაქვს ბოძებული ამას წინათ ამილახვარს რევაზზე, რომ საერთოს მამულიდამ ჩვენი ბიძაშვილები მამულს ვერ გაგვიყიდნიან და ვერც არავინ იყიდის და, ვისაც ნაყიდობა ექნებათ უცოდინარობით, ისიც ძირს უნდა დასდვან.

ჩემი ბიძაშვილის ნიკოლოზისაგან რაც უსამართლობა მქირს, ის სხვა არზით მოგხსენდებათ. ახლა რომ ჩემი უფროსი ძმა გაიგულა და მე დამიმართოხელა, ახლა მამულს სყიდვა დაუწყო. ზოგიერთი ასეთი მამულები გვაქვს, რომ იმაში სამართლით არც სულ ხელი

არა აქვს. და რაც მამულები გვაქვს თქვენი წყალობა, იმისი ზოგიერთისა მეოთხედი და ზოგიერთისა მერვედი ერგება; და ის საუკეთესო მამულებს გვიყიდის.

ახლა ერთი ვენახი გაუყიდნია რუისს და გორელს ტერტერაშვილს ზურაბას უყიდნია, რომ იმან ჩემგან იცოდა, რომ ჩვენს მამულს ახლო არ უნდა მისდგომოდა.

წყალობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი მებოძოს, ის ნასყიდობა დადგეს და ის ზურაბა თავისის ნასყიდობის წიგნებით აქ სამართალში გაიხლოს და მელაპარაკოს. მარიამობის კთ, ქორონიკონს უოზ.

თაუმი

ქ. ჩვენი ბძანება არის ავალიშვილო ეშქალაბაშო პეტრე! მერე ამ საქმეზედ ჩვენი ძველი ოქმიც არის, რომ ამათ თავეთი სახლის კაცები მამულს ვერ გაუყიდიან და თუ ვინმე იყიდის, ის ნასყიდობაც დაყენებული იქნება.

ტერტერაშვილს ზურაბას ამისი ბიძაშვილის ნიკოლოზისაგან რუისს ვენახი რომ უყიდნია, თვითონ ამ მანუჩარისაგან ზურაბს ნათქომი ჰქონია, რომ არ უნდა ეყიდნა და რომ უყიდნია დაუშავებია.

ახლა იმ მაგისაგან ნასყიდს ვენახზედ ჯელის ამართვის ოქმი სხვა გვიბოძებია; მაგას ის ნასყიდობის სიგლები ჩამოართვი, დაბეჭდე და აქ გამოგვიგზავნე. და თუ ზურაბს სამართალში ლაპარაკი უნდოდეს, ჩამოვიდეს და აქ სამართალში ელაპარაკოს. აღიწერა ავვისტოს კთ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: ქნარს შიეშს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

წიგნისიტიყვა	V—X
1. არზა კორკოტიშვილებისა მამულის თაობაზე ვახტანგ VI-ის ოქმით 1717—1719 წწ.	13
2. არზა თამაზ გერმანოზიშვილისა სახელოს თაობაზე ვახტანგ VI-ის ოქმით 1717—1719 წწ.	13
3. არზა ნიკოლოზ ურბნელისა მამულის თაობაზე ხანის ოქმით 1738 წ.	14
4. IV	14
4. არზა ნიკოლოზ ურბნელისა ღალა-კულუხის თაობაზე საქართველოს ვალის ოქმით 1738 წ. 14. VII	15
5. არზა თედორე ოსმანაშვილისა ყმობის თაობაზე არჩილ (?) მეფის ოქმით 1738 წ. 8. VIII	15
6. არზა ლილოელ დავითასი და ბეჟანასი გამოსაღების თაობაზე ვეჟილ ალიყულიბეგის ოქმით 1735—1738 წწ.	16
7. არზა დომენტი კათალიკოზისა ტყვეების დახსნის თაობაზე ბეგლარ-ბეგის ოქმით 1739—1740 წწ.	17
8. არზა ყარდაშა თუმანიშვილისა მოსავლის წილის თაობაზე არჩილ მეფის ოქმით 1736—1742 წწ.	18
9. არზა ბეჟან თუმანიშვილისა ყმების თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1742 წ. 12. VI	18
10. არზა ყარლაანისა სახლების თაობაზე ნადირშაჰის ოქმით 1742 წ.	19
11. არზა საამ უზბაშისა გამოსაღების თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1744 წ.	20
12. არზა ედიშერისა ყმის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1744 წ. ახლო	21
13. არზა გორჯასპი მდივნისა გამოსაღების თაობაზე ხანის ოქმით 1735—1744 წწ.	22
14. არზა ზაზა თარხნიშვილისა მამულის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1746. 12. I	22
15. არზა სულხან ყაფლანიშვილისა ღუქნების თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1746 წ. 30. VII	24
16. არზა ერასტისა ყმის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1746 წ. 9. IX	25
17. არზა ოთარ გერმანოზიშვილისა მამულის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1747 წ. 8. V	26
18. არზა თამაზა თურქისტანიშვილისა მამულის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1749 წ. 16. II	26

19. არზა ბეჟან თუმანიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1750 წ. 12. VI	27
20. არზა ივანე ხაზანაშვილისა საწისქვილოს თაობაზე იოვანე მდივან- ბეგის ოქმით 1751 წ. აპრილი	28
21. არზა მარდახასი ვალის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1751 წ. 6. VII	29
22. არზა ალელი ბეჟანასი პურის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1751 წ. 20. XI	30
23. არზა ზურაბ გოსტაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1752 წ. 11. XII	30
24. არზა მოქალაქე ბეჟანასი სესხის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1753 წ. 8. XI	31
25. არზა ზიარელი სვიმონისა ცხენის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1753 წ. 24. XI	31
26. არზა გოგილა თავჯალაშვილისა ყმის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქ- მით 1754 წ. 5. III	32
27. არზა ტერ-მელიქისეთასი მოახლის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1756 წ. 5. VI.	33
28. არზა მზეკაბუჯ ჭავჭავისშვილისა ვალის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქ- მით 1756 წ. 7. X	34
29. არზა მგელია სომხიშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1756 წ. XII.	34
30. არზა ავთანდილ ჭავჭავისშვილისა მამულის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1757 წ. 31. V.	35
31. არზა ბეთანიის დეკანოზის დავითისა ლალის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1757 წ. 14. VI	36
32. არზა დათებასი სამართლის მიცემაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1757 წ. 10. VIII	37
33. არზა ივანე დაფქვიანშვილისა წყლის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქ- მით 1757 წ. 5. IX	37
34. არზა თეიმურაზ ფალაქანდიშვილისა მამულის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1757 წ. 27. VI	38
35. არზა ჭუსეინ-ბეგისა ბალის გამოსავლის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1758 წ. მაისი	39
36. არზა ალა მიშკარბაშისა მამულის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1759 წ. 30. XI	40
37. არზა წინამძღვარ იოანიკიოსისა გუჯრის განახლების თაობაზე ერეკ- ლე II-ის ოქმით 1759 წ. 17 XII	40
38. არზა იოსებ გლურჯიძისა ყმის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1760 წ. 20. I	41
39. არზა იესე ბარათაშვილისა ყმის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1760 წ. 21. VII	42
40. არზა ზაალ დავითაშვილისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1761 წ. 19. II	43

41. არზა შიომ საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1761 წ. 21. IV	44
42. არზა პაატასი ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1761 წ. 19. V	45
43. არზა ბეჟან თუმანიშვილისა დედის ულუფის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1761 წ. 30. VI	46
44. არზა ამსარქისაშვილის ქერიებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1761 წ. 23. VIII	47
45. არზა ელიზბარ ხერხეულიძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1761 წ. 7. IX	48
46. არზა როსტომ საგინაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1761 წ. 21. XII	49
47. არზა შერალიბეგ ციციშვილისა ერეკლე II-ისადმი სამართლის მიცემაზე 1747—1749 წწ.	50
48. არზა გლახა ბერიაშვილისა სამღივანბეგოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1762 წ. 10. I	59
49. არზა ზაალ დაეთიშვილისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1762 წ. 11. II	60
50. არზა ზაალ დაეთიშვილისა ყმისა და ქონების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1762 წ. 26. II	62
51. არზა გიუა მკედლიშვილისა სამსახურის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1762 წ. 30. V	63
52. არზა ზეიდლასი ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1762 წ. 5. VII	63
53. არზა ბეჟან თუმანიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1762 წ. 14. VIII	64
54. არზა გორჯასპი მდიენისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1762 წ. 11. IX	65
55. არზა თემურ თაყაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1762 წ. 1. XI	66
56. არზა სტეფანე ფირადაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1763 წ. 1. I	66
57. არზა აღიბეგა ყორღანაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1763 წ. 9. აგვისტო	67
58. არზა ნიკოლოზ აბაშიძისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1763 წ. 13. VIII	68
59. არზა ელისბარ თაქთაქისშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1763 წ. 16. VIII	68
60. არზა ბერი დაეთისშვილის ქერიებისა ერეკლე II-ის ოქმით 1763 წ. 16. VIII	69
61. არზა ნიკოლოზ დეკანოზისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1763 წ. 18. VIII	70
62. არზა როსტომ ფარემუზიშვილისა საქერივის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1763 წ. 4. XII	70
63. არზა იესე ბარათაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 1. III	71

64. არზა ელისბარ თავთაქიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 7. III	72
65. არზა იოანე მღვდლისა მამულის საქმეზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 11. III	73
66. არზა გიორგი კალატოზიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 12. III	74
67. არზა იოანე წინამძღვრისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით. 1764 წ. 12. III	74
68. არზა თამაზა თურქისტანიშვილისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764. 17. IV	75
69. არზა ზაალ ნაცელიშვილისა სითარხნის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 3. V	76
70. არზა ივანე დაეთიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 25. VII	77
71. არზა გრიგოლ მღვდლისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 16. VIII	78
72. არზა სანდო ლამაზისახარისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 4. IX	78
73. არზა ომან ბებურიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 15. IX	79
74. არზა ნათლისმცემლის წინამძღვარ სვიმონისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 5. XI	80
75. არზა ბერი თარხნიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 18. XI	80
76. არზა ნიკოლოზ დეკანოზისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 24. XI	81
77. არზა დიმიტრი ნაზირისა მორიგისა და გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 24. XI	83
78. არზა ჭიმიტელებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1764 წ. 23 XII	84
79. არზა ლუარსაბ ყარაბუღაზიშვილისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 10. I	85
80. არზა უმეკანთ ოსეფას ცოლ-შვილისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 22. I	86
81. არზა სარიდან მდივანბეგისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 8. II	87
82. არზა ასლანბეგანთ გიორგის ქვრივისა სახლების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 15. II	88
83. არზა გოგია თუხარელისა მამულის თაობაზე თეიმურაზ II-ის ოქმით 1765 წ. 8. III	89
84. არზა ბერი იმნაძისა ყმობის საქმეზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 13. IV	90
85. არზა ჭაიხოსრო ფაენელიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 22. IV	91
86. არზა ოტია ამირეჯიბისა რუს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 3. V	91

87. არზა ოტია ამირეჯიბისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 3. V	92
88. არზა გოგია მურადაშვილისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 5. V	93
89. არზა ლუარსაბ ყარაბუღაძისშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 15. VII	94
90. არზა ზაქარიასი ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 21. IX	95
91. არზა არღუთაშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 22. IX	95
92. არზა ალიხანა არღუთაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 2. X	96
93. არზა ვეძისხვევლებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 10. X	97
94. არზა პაპუნა ზაზიაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 8. XI	98
95. არზა ზაზა მაჩაბლისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 6. XII	99
96. არზა რევაზ ამილახორისა ბაეის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1765 წ. 31. XII	100
97. არზა სამნა მკერვალიშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1766 წ. 10. I	100
98. არზა რამაზ შალუბათასშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1766 წ. 6. II	102
99. არზა სვიმონ ამირეჯიბისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1766 წ. 30. III	103
100. არზა ბეჟანა და ლომი გვარამაძეებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1766 წ. 3. IV	104
101. არზა ხოვლელებისა სამსახურის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1766 წ. 11. V	106
102. არზა ვაჩნაძიანთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1766 წ. 17. V	107
103. არზა პაატა შეითრის შვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1766 წ. 5. V	108
104. არზა ზირკინაშვილის ჭალაბისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 6. VII	108
105. არზა შიოშ საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1766 წ. 19. VII	109
106. არზა ბეჟან ამილახორისშვილისა მიწის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1766 წ. 31. VII	110
107. არზა როკიკაშვილის ქვრივ-ობლისა ყმის თაობაზე მდივანბეგთა განჩინებით 1766 წ. 28. VIII	111
108. არზა ედიასი სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1766 წ. 8. IX	113
109. მოხსენება რევაზ ამილახორისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 15. I	114

110. არზა იოვანე თაქთაქისშვილისა სისხლის მიცემის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 18. II	. 115
111. არზა ედოშერ ნაზირისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 22. II	115
112. არზა საბა ნინოწმიდელისა ბაყის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 20. II	116
113. არზა ქაიხოსრო მამაცაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 28. III	117
114. არზა ბეჟან მურადაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 18. IV	118
115. არზა პაულე ნინიაშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 3. V	120
116. არზა პაატა მეითრის შვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 11. VI	120
117. არზა ყაიყულელებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 12. VI	121
118. არზა ზურაბ მამუჩიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 12. VI	123
119. არზა ელიზბარ დავითიშვილისა ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. VII	123
120. არზა ანახანუმისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 19. IX	124
121. არზა მარგველაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 20. X	125
122. არზა ზაალ ყათლანისშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 20. XI	126
123. არზა ზედგინ აბაზაძისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1767 წ. 27. XI	127
124. არზა საბა ნინოწმიდელისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1768. წ. 17. I	127
125. არზა ზურაბ საგინაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1768 წ. 4. III	128
126. არზა უმიკანთ ოსეთას ქალაბისა მდგმურების გამოსახლების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1768 წ. 10. III	129
127. არზა სოლომონ აბაზაძისა ნაპარევისა და საქერვიოს გადახდევინების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1768 წ. 12. III	130
128. არზა ჩალაუბნელთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1768 წ. 26. IV	130
129. არზა იოანე მამაცაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1768 წ. 12. V	131
130. არზა შიოშ საყვარელიძისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1768 წ. 14. V	132
131. არზა ბარბარესი ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1768 წ. 10. VI	133
132. არზა პაპალა სანთლიკუდაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმითა და მდივანბეგთა განჩინებით 1768 წ. 16. VI	134

133. არზა ალექსანდრე სარდლისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1768 წ. 17. VI	136
134. არზა სვიმონ დეკანოზისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1768 წ. 24. VI	137
135. არზა დავით ჭავჭავაძეშვილისა სარგოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1768 წ. 24. VII	138
136. არზა გლაზა გედევანიშვილისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1768 წ. 10. VIII	139
137. არზა პაპუნა ფაველნიშვილისა ბაეის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1768 წ. 18. VIII	140
138. არზა დათუნა ნასრანიშვილისა ყმობის თაობაზე მდივანბეგის ოქ- მით 1768 წ. 26. XI	141
139. არზა გიორგი გონგლიაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1768 წ. 3. XII	141
140. არზა იოანე მუხრანბატონის შვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1768 წ. 21. XII	142
141. არზა ნიკოლოზ ციციშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1769 წ. 8. I	143
142. არზა გორჩასპი მდიენისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1769. წ. 28. II	144
143. არზა ალექსანდრე სარდლისა ტყის მოჭრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1769 წ. 3. III	145
144. არზა მელაქეებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1769 წ. 19. III	146
145. არზა ელია ავალიშვილისა ყმის თაობაზე მდივანბეგთა ოქმით 1769 წ. 20. III	147
146. არზა ოთარ აფხაზიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1769 წ. 4. V	148
147. არზა ტერყაზარას შვილის გიორგისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1769 წ. 21. V	149
148. არზა დავითისშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1769. წ. 3. VI	149
149. არზა გიორგი საყვარელიძისა შოახლის თაობაზე მდივანბეგების ოქმით 1769 წ. 23. VI	150
150. არზა თარხანა ყორღანაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1769 წ. 11. VII	151
151. მოხსენება მელიქ ავეტიქასი გორჩასპი და გოვპარ მდიენების სახ- ლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1769 წ. 15. VIII	152
152. არზა აბაშიძის ქვრივისა გაყოფის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1769. წ. 27. VIII	155
153. არზა პაატა ციციშვილისა სამღებროს იჯარის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1769 წ. 10. XI	157
154. არზა ეაჩნაძინთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 10. I	157

155. არზა იასე პეტრიაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 17. I	158
156. არზა საამ ხმალაძისა წისკვილის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 27. I	159
157. არზა მარაბდას მოსახლეთა რუს გამოტანის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 12. II	160
158. არზა გიორგი გერმანოზიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 12. II	160
159. არზა ზაალ ზურაბიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 20. IV	161
160. არზა გრიგოლ სალთხუცისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 19. VIII	162
161. არზა ბალთარ ტატიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 31. VIII	163
162. არზა იოსებ მამაცაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 2. IX	164
163. არზა ბოდბელისა ელისკაცთა თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 27. X	164
164. არზა ჩალაუბნელთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 1. XI	165
165. არზა ყარაგოზიშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 10. XII	166
166. არზა პაპალა სანთლიყუდაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1770 წ. 20. XII	167
167. არზა ეფემიასი გირაოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1771 წ. 2. I	168
168. არზა ზურაბა თაყინაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1771 წ. 10. I	169
169. არზა ლაზარე თედისეშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1771 წ. 18. I	170
170. არზა იოანე დაფქეიაშვილისა მუშის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1771 წ. 28. II	171
171. არზა სოლომონ აბაზაძისა სამართლის მიცემაზე მდივანბეგთა ოქმით 1771 წ. 6. III	172
172. არზა ზედგინ აბაზაძისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1771 წ. 11. III	172
173. არზა პაატა ციციშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1771 წ. 12. III	173
174. არზა ქაიხოსრო სააკაძისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1771 წ. 13. III	174
175. არზა ედია აეალიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1771 წ. 14. III	175
176. არზა შულავერელებისა სახნავი მიწის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1771 წ. 18. III	176

177.	არზა სოლომონ აბაზაძისა	ყმის თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	28.	III	177		
178.	არზა დავით ერისთავისა	ყმის თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	29.	III	178		
179.	არზა სოლომონ აბაზაძისა	ყმის თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	4.	IV	179		
180.	არზა მარიამ ჭავჭავაძისა	მოწყალების	თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	7.	IV	180	
181.	არზა დავითიშვილებისა	ყმის თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	8.	IV	180		
182.	არზა ქაიხოსრო სააკაძისა	მამულის	თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	3.	V	182	
183.	არზა გრიგოლ ჩოლოყაშვილისა	ყმის თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	8.	V	183		
184.	არზა კოზმან ბერისა	გამოსაღების	თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	28.	V	184	
185.	არზა ნაზარა ჩითახაშვილისა	ვალის	თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	28.	V	185	
186.	არზა იოანე ბარამისშვილისა	ყმის თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	12.	VII	186		
187.	არზა იოსებ გლურჯიძისა	გამოსაღების	თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	11.	VIII	187	
188.	არზა ნიკოლოზ თუმანიშვილისა	მამულის	თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	5.	IX	188	
189.	არზა იუსტინე ურბნელისა	წყლის	თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	8.	IX	188	
190.	არზა ალექსანდრე სარდლისა	მამულის	თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	16.	IX	189	
191.	არზა პალეაგარელი	ხალილასი	სამართლის	მიცემაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	23.	IX	190
192.	არზა დავით ერისთავისა	ყმათა	გამოსაღების	თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	7.	X	191
193.	არზა ამირალანთ თამაზასი	ყმის თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	12.	XI	193		
194.	არზა გრიგოლ სახლთხუცესისა	ყმის თაობაზე	გიორგი ბატონიშვილის	ოქმით	1771 წ.	13.	IX	194		
195.	არზა პაპუა მოურავისა	ყმის თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1771 წ.	6.	XII	195		
196.	არზა ზაალ გურამიშვილისა	ყმის თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1772 წ.	30.	I	196		
197.	არზა კიტესა ჭაბიაშვილისა	ყმობის	თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1772 წ.	30.	I	197	
198.	არზა ბარათაშვილებისა	რუს	თაობაზე	ერეკლე II-ის	ოქმით	1772 წ.	18.	II	198	
199.	არზა უმეკანთ ოსეფასი	ლეონ ბატონიშვილის	ოქმით	1772 წ.	23.	III	199			

200. არზა გიორგი სარუხანაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 26 II	200
201. არზა დემეტრე აბდრისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 2. III	200
202. არზა ომან ბებურიშვილისა სასისხლო საქმეზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 3. III	201
203. არზა ზურაბ გოსტაშაბისშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 22. III	203
204. არზა ზურაბ მამუჩიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 26. III	204
205. არზა ბერი ვოდერაძეშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 27. III	206
206. არზა დიმიტრისა წისკვილის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 27. III	207
207. არზა რუსიშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 1. IV	208
208. არზა ქაიხოსრო მაკუავარიანისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 8. V	208
209. არზა ნოდარიშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 21. V	209
210. არზა ომან ბებურიშვილისა სასისხლო საქმეზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 3. VI	210
211. არზა შერმაზან ოქროშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1772 წ. 17. VI	211
212. არზა გლახა შალულაძისა მამულის თაობაზე მდივანბეგის ოქმით 1772 წ. 20. VI	212
213. არზა ფარსადანა მილილაშვილისა ქერივ-ობლისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 30. VI	213
214. არზა არაშენდელთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 15. VIII	214
215. არზა ელიზბარ დავითიშვილისა მამულის თაობაზე მდივანბეგთა ოქმითა და განჩინებით 1772 წ. 17. VIII	215
216. არზა გიორგი მუხანგარიშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 22. VIII	216
217. არზა ბლათარ ტატიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 22. VIII	217
218. არზა დათუნა ბეციაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 27. VIII	217
219. არზა რევაზ ამილახვარიანისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 28. VIII	218
220. არზა განგუასი ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 7. IX	219
221. არზა პატარა ყობიას ქალისა წილის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 177 წ. 9. X	220
222. არზა დარჩიას ქერივისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 9. X	220

223. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 20. X	221
224. არზა ასლან ბებურიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 20. X	222
225. არზა კალაურის მოურავის დედისა მსახურისა და სარგოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 20. X	223
226. არზა ამილახვარიანთა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 15. XI	224
227. არზა ბერი პაპუნაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 16. XI	225
228. არზა ზურაბ ციმაკურიძისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1772 წ. 17. XI	226
229. არზა გიორგი თუმანიშვილის ქერიე-ობლისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმითა და რევან ამილახვრის განჩინებით 1772 წ. 30. XI	227
230. არზა გრიგოლ სახლთხუცისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 21. I	228
231. არზა იოსებ გლურჯიძისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 5. III	229
232. არზა ბერა თოთაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 2. IV	230
233. არზა ჩრდილელისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 25. IV	231
234. არზა შიომ საყვარელიძისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1773 წ. 1. V	232
235. არზა ზაალ გურამიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 6. V	232
236. არზა რუსთველისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 17. V	233
237. არზა ოთარ აფხაზიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 20. V	234
238. არზა ადამ ყარაგოზიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 22 V	235
239. არზა კალაურის მოურავის დიმიტრისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 23. V	236
240. არზა შიომ საყვარელიძისა ხარის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 29. V	237
241. არზა გერმანე წინამძღვრისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 2. VII	238
242. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 7. VIII	238
243. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის 1773 წ. 19. VIII	239
244. არზა ზურაბა ხუდადაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 2. X	240

245. არზა იასე ფალენისშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 4. XI	241
246. არზა შიო ბუაჩიძისა და დუჩიძისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 22. XI	242
247. არზა გოგია თუმანიშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1773 წ. 7. XII	242
248. არზა ბარალეთელი გლახებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 23. I	243
249. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 28. I	244
250. არზა სვიმონ დეკანოზისა გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1774 წ. 1. II	245
251. არზა ჭავჭავიშვილების ყმებისა სამსახურის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 22. III	246
252. არზა დიმიტრი ყაფლანიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 30. III	247
253. არზა აივანალუს მსახლობელთა რუს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 2. IV	247
254. არზა პაატა მეითრის შვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 4. IV	248
255. არზა აბრამასი შვილის დახსნის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 7. IV	249
256. არზა ზაზა მაჩაბლისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 13. IV	250
257. არზა იოანე ხერხეულიძისა წყლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 13. IV	251
258. არზა ავთანდილ ლომინაშვილისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 14. IV	251
259. არზა ათანა ბიძინაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ოქმით 1774 წ. 29. IV	252
260. არზა ფარსადან ნაბიჭერისშვილის ქერივისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 7. V	253
261. არზა ქრისტესია პერაპიტაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 26. V	254
262. არზა შალაურელებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 11. VII	255
263. არზა დუდაურის ქერივისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 10. VIII	257
264. არზა თომა ჭობაძისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 14. VIII	258
265. არზა კბილაძის, მზეკალაშვილის და ხუციშვილისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 18. VIII	259
266. არზა ალექსანდრე სარდლისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 22. VIII	260

267. არზა თამაზა თურქისტანიშვილისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 3. X	261
268. არზა დიმიტრი თანიაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 2. XI	262
269. არზა შოშია საყუარელიძისა ყმის თაობაზე რეჯამ ამილახვრის ოქმით 1774 წ. 8. XI	262
270. არზა ელიზბარისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 10. XI	263
271. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 17. XI	265
272. არზა ივანე ოდიშელისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 18. XI	266
273. არზა ნიკოლოზ ამილახორიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 28. XI	267
274. არზა იოსებ სიმანგულაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 29. XI	268
275. არზა ბერძენა კოჭყიაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ისა და მდივანბეგების ოქმებით 1774 წ. 30. XI	269
276. არზა ქაიხოსრო ხერხეულიძისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1774 წ. 2. XII	270
277. არზა იესე მდიენისა სამდიენო შემოსაელის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 7. I	271
278. არზა ნინია ზაალიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 8. I	271
279. არზა ავთანდილ ამილახერიშვილისა სასისხლო საქმეზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 11. I	272
280. არზა ზაალ დავითიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 12. I	273
281. არზა გიორგი გრძელაშვილისა წისქვილის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1775 წ. 16. I	275
282. არზა მამუკა ხაჩიურისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 6. II	276
283. არზა სვიმონ ამირეჯიბისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 10. II	277
284. არზა სულხან თუმანიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 16. II	277
285. არზა გოგია გერმანოზისშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 4. III	278
286. არზა გიორგი მინზაშისა სამღებროს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 6. III	279
287. არზა სოლომონ და დავით აბაზაძეებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 6. III	280
288. არზა იოთამ შაბურისშვილისა სახელოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 12. III	281
289. არზა დარჩიაშვილის კვრივისა გამოსალგების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 21. III	281

290. არზა გლაზა თარხნიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 21. III	222
291. არზა რევაზ ამილახვარისა მამულის თაობაზე მდივანბეგთა ოქმით 1775 წ. 3. IV	283
292. არზა გაბაშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 20. IV	284
293. არზა ერასტი ამილახორისშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 29. IV	285
274. მოწმეთა მოწმობა ივანე რამაზაშვილის ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 30 IV	286
295. არზა ადამ ყარაგოზიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 8. V	287
296. არზა ზაალისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 17. V	288
297. არზა ვაჩნაძიანთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 22. V	288
298. არზა ივანე რამაზაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 26. V	290
299. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 29. V	290
300. არზა იოსებ თუმანიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 31. V	291
301. არზა ტეტია გაბაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 31. V	292
302. არზა ოსიაურელი მახარასი დახსნის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 31. V	293
303. არზა რევაზ ფაულენიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ისა და დარეჯან დედოფლის ოქმებით 1775 წ. 12. VI	294
304. არზა იოანე მუხრანბატონიშვილისა წისკელის ქვის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 13. VI	295
305. არზა ფარსადან თავილდარისა ღუქნის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 20. VI	295
306. არზა ალიხანასი ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 9. VII	296
307. არზა ჭავჭავიშვილებისა მამულის გასყიდვის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 13. VII	297
308. არზა რევაზ რატიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 13. VII	298
309. არზა შოშია საყვარელიძისა მამულის თაობაზე გიორგი და ლევან ბატონიშვილების ოქმით 1775 წ. 22. VII	299
310. არზა ზაზა ამირეჯიბისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 28. VII	300
311. არზა პაატა მეთორიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 28. VII	301
312. არზა გიორგი ბუზიაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 28. VII	302
313. არზა დავით მირზაშვილისა წყლის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1775 წ. 30. VII	303
314. არზა მანუჩარ თაყინაშვილისა ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 30. VII	304

315. არზა კაცია სხირტლაძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 2. IX	304
316. არზა მეჩითე თამაზასი ჭარიშის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 3. IX	305
317. არზა სტეფანე ალაპაპაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 22. IX.	306
318. არზა ადამ ყარანგოზიშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1775 წ. 22. IX	307
319. არზა იასე თაქთაქიშვილისა მამულის თაობაზე ამილახერისა და მღივანბეგების ოქმით 1775 წ. 25. IX	308
320. არზა შიოშ საყვარელიძისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1775 წ. 27. IX	309
321. არზა ფილიპე მღვდლისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 6. X	309
322. არზა ციხისთავის შვილის იოსებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 18. XI	311
323. არზა მიქელის დედისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 24. XI	312
224. არზა თამარისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 1. XII	313
325. არზა ციხისთავის შვილის იოსებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 1. XII	314
326. არზა ზაალ ეშვიკლასბაშისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 2. XII	315
327. არზა ჩოლაყაშვილებისა მიწა-წყლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 3. XII	315
328. არზა მამაჩანა სულხანაშვილისა ყმობის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1775 წ. 3. XII	317
329. არზა მანუჩარ მღვინისაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 3. XII	318
330. არზა ხოდაშენლთა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 8. XII	319
331. არზა ტურა ფორაქაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 28. XII	320
322. არზა ბერი ნინიაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1775 წ. 29. XII	320
333. არზა დავით დიაკუნისა სარგოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 7. I	321
334. არზა დავით აფხაზისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 9. I	322
335. არზა აიდემურ და იოვანე ბებურიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 11. I	323
336. არზა სოლომონ აბაზაძისა ყმის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1776 წ. 12. I	324
337. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 16. I	325
338. არზა მელიქ ავეტიქასი ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 6. II	325

339.	არზა შულავერელებისა წყლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 23. II	326
340.	არზა გოეპარ მდიენისა სახლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 27. II	327
341.	არზა გოგია ელიოზიშვილისა მამულის თაობაზე მდივანბეგთა ოქ- მით 1776 წ. 2. III	328
342.	არზა შიომ საყუარელიძისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვი- ლის ოქმით 1776 წ. 11. III	329
343.	არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1776 წ. 15. III	330
344.	არზა ლაზარე ფოცხვერაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 18. III	331
345.	არზა ჩიკორიძეებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 18. III	332
346.	არზა ზაალ ქარუმიძისა სითარხნის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1776 წ. 22. III	333
347.	არზა ეფთვიმი წინამძღვრისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონი- შვილის ოქმით 1776 წ. 4. IV	334
348.	არზა ვაქირელთა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 11. IV	335
349.	არზა ოთარ ამირახორიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 15. IV	336
350.	არზა გიორგი პანაღასიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 23. IV	337
351.	არზა ერეკლე ფალავანდიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1776 წ. 23. IV	338
352.	არზა გიორგი ავაქაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 29. IV	339
353.	არზა ეგზარხოს არსენიოსისა მამულის განკარგვის თაობაზე ერეკ- ლე II-ის ოქმით 1776 წ. 3. V	340
354.	არზა ცხაოტელთა მამულის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1776 წ. 5. V	341
355.	არზა იოანე აბაშიძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 18. V	341
356.	არზა სამების ეკლესიის ყმებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 23. V	342
357.	არზა ფალავანდიშვილებისა მამულის თაობაზე მდივანბეგ იესე ამილახვარის ოქმით 1776 წ. 26. V	343
358.	არზა ზურაბა მამუჩიშვილისა გზის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 28. V	344
359.	არზა გიორგი ხშიადაშვილისა სითარხნის თაობაზე ლეონ ბატონი- შვილის ოქმით 1776 წ. 3. VI	345
360.	არზა ოთარ ამირახორისიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1776 წ. 19. VI	346
361.	არზა იოანე თაქთაქისიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 26. VI	347

362. არზა ზურაბ ქვარიანისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი ბატონი- შვილის ოქმით 1776 წ. 26. VI	347
363. არზა ლიდებაანთა ყმობის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქ- მით 1776 წ. 17. VII	348
364. არზა ბინია ურიაის მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქ- მით 1776 წ. 21. VII	349
365. არზა პაატა ქარუმძისა ლალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 25. VII	350
366. არზა ერეკლე ფალავანდიშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 10. IX	351
367. არზა ადამ ყარაგოზიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1776 წ. 17. IX	352
368. არზა აღასია მამასახლისისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1776 წ. 12. X	353
369. არზა შიოშ საყვარელიძისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 13. X	354
370. არზა გივი ყანდუაშვილისა წისქვილის თაობაზე მდივანბეგთა წე- რილთა და ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 14. X	355
371. არზა აბაზაძეებისა ყმის თაობაზე იულონ და ვახტანგ ბატონიშვი- ლების ოქმებით 1776 წ. 2. XI	356
372. არზა ეფთვიმი ბერისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1776 წ. 30. X	357
373. არზა ადამ ყარაგოზიშვილისა მამულის თაობაზე ლეონ ბატონიშვი- ლის ოქმით 1776 წ. 1. XII	358
374. არზა თეიმურაზ ჩხეიძისა სამართლის მიცემაზე იულონ და ვახტანგ ბატონიშვილების ოქმით 1776 წ. 20. XII	359
375. არზა შოშია საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1776 წ. 20. XII	360
376. არზა გრიგოლ სალთხუცესისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1776 წ. 30. XII	361
377. არზა გრიგოლ სალთხუცესისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1776 წ. 24. XI	362
378. არზა ხუციშვილებისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 3. I	363
379. არზა პაატა ქარუმძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 30. I	364
380. არზა ლუარსაბ ონანიშვილისა და ქაიხოსრო ბებურიშვილისა მამუ- ლის გაყოფის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 31. I	365
381. არზა ოთარ ელბაქიძისა კუდიანთა დასჯის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 13. II	366
382. არზა ციციშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 14. II	367
383. არზა ზაზა დეკანოზიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1777 წ. 16. II	368

384. არზა ოიანე პენტელაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 10. III	368
385. არზა შერმაზან ბასილიშვილისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 19. IV	369
386. არზა პაატა ციციშვილისა სამღებროს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 8. V	370
387. არზა ადამ ყარანგოზაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 12. V	371
388. არზა გიორგი ჭილავედარისა სარგოს თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1777 წ. 14. V	372
389. არზა დიმიტრი ბაზიერთხუცისა მამულის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1777 წ. 2. VI	373
390. არზა დავით ნიქოშელისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 3. VI	374
391. არზა ზაზა ამირჯიბისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 3. VI	375
392. არზა დავით კურდღელაშვილისა ბაჟის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 13. VI	376
393. არზა კალაურის მოურავის დიმიტრისა და ომანისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 30. VI	377
394. არზა ჭაიხოსროსი და დიმიტრისა მამულის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1777 წ. 1. VII	378
395. არზა ზაალ საყუარელიძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 18. VI	379
396. არზა იასე თაქთაქიშვილისა ღალის თაობაზე იესე მდივანბეგის ოქმით 1777 წ. 4. VIII	379
397. არზა მზეკაბუე ყაფლანიშვილის ყმებისა ბუგრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 14. VIII	380
398. არზა ციხისთვის შვილის იოსებისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1777 წ. 29. VIII	381
399. არზა ციხისთვის შვილის ობლის იოსებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 10. IX	381
400. არზა ქესანაშვილებისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1777 წ. 20. X	382
401. არზა ნინია ბებურიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 14. XI	383
402. არზა იოანე მუხრანბატონიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1777 წ. 21. XI	384
403. არზა ერეკლე ფალავანდიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 4. I	385
404. არზა იოსებ გლურჯიძისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 9. I	386
405. არზა ნიკოლოზ ამილახერიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 28. I	387

406. არზა ცხინვალელი ავეტიქასი გამოსაღების თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1778 წ. II	388
407. არზა ფალავანდიშვილებისა ყმა-მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1778 წ. 9. II	388
408. არზა ზურაბა ბატონიშვილისა სახლის თაობაზე ანტონ I-ის ოქმით 1778 წ. 16. II	389
409. არზა აბაზაძეებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 16. II	390
410. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 18. II	391
411. არზა გიორგი ციციშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 27. II	392
412. არზა ხახანაშვილის ქვრივისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 28. II	393
413. არზა ჭავჭავიძეებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 16. III	394
414. არზა ნიკოლოზ ამილახორიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 17. III	394
415. არზა აღათანგ ხერხეულიძისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 20. III	395
416. არზა პაპუნა როინაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 23. III	396
417. არზა თევდორე ვარძელაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 27. III	397
418. არზა ადამ ყარაგოზიშვილისა ყმის და სახელოს თაობაზე ლევან ბატონიშვილის ოქმით 1778 წ. 4. IV	398
419. არზა ტეტია ტატიშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 4. IV	399
420. არზა გლაზა ფალავანდიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 4. IV	399
421. არზა დავით ენდრონიკაშვილისა გაყრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 12. IV	402
422. არზა იოანე მდიენისა ღუქნების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 17. I V	402
423. არზა იოთამაშვილებისა და ქვეთარიშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 17. IV	404
424. არზა ბეჟან რატიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 18. IV	405
425. არზა მელიქი შაქროასი ყმის გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 20. IV	406
426. არზა რიქა მაჰმადასი მორიგობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 5. V	407
427. არზა მათა თარხნიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 22. V	407

428. არზა იოსებ გლურჯიძისა სამართლის მიცემის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 28. V	408
429. არზა ნინოწმიდელისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 1. VI	409
430. არზა ფირან შაბურიშვილისა მამულის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1778 წ. 10. VI	410
431. არზა მთიულთ მოხელეებისა ოქმის ბოძებაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1778 წ. 14. VI	411
432. არზა დავით აფხაზიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 18. VI	412
433. არზა პაატა იმერელისა ყმობის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1778 წ. 2. VIII	413
434. არზა დავით ამირეჯიბისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 12. VIII	413
435. არზა თარხანა ყორღანაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 22. VIII	414
436. არზა ოქრომქედლიშვილისა ჭალაბისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 23. VIII	415
437. არზა იოსებ მამაცაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 24. VIII	416
438. არზა გიორგი ჭილავერისა ჭამაგირის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1778 წ. 17. IX	417
439. არზა ბაბაში სულთნისშვილისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 3. XI	418
440. არზა გოგია ლალაშვილისა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1778 წ. 9. XI	419
441. არზა შოშია საყვარელიძისა ლალის თაობაზე იესე მდივანბეგის ოქმით 1778 წ. 28. XI	420
442. არზა ამილბარ სალთხუცესისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 5. XII	421
443. არზა ბეცია გედევანიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 9. XII	421
444. არზა გორელი სარქისასი სახლის ადგილის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 7. I	422
445. არზა შიო ხახანაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 8. I	423
446. არზა თამაზ ბებურიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 9. I	423
447. არზა გლაზა ფაველნიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 14. I	424
448. არზა თამაზა ქურცაძისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 15. I	425
449. არზა ბეჟან ღორათაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 24. I	426

450. არზა ერეკლე ფალავანდიშვილისა ხარების თაობაზე იესე მღვიან- ბეგის ოქმით 1779 წ. 4. III	427
451. არზა იოანე მუხრანბატონიშვილისა წისკვილის თაობაზე გიორგი ბა- ტონიშვილის ოქმით 1779 წ. 6. III	427
452. არზა ერასტი გომტავაბიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 12. III	428
453. არზა გაბაშვილებისა წყლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 11. IV	429
454. არზა ზაალ გურამიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 17. IV	430
455. არზა მელიქ შაქროასი ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 19. IV	431
456. არზა ჭავჭავიშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 25. IV	432
457. არზა იესე მსაქულისა სახლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 13. V	432
458. არზა დავით კალატოზიშვილისა წილის თაობაზე ლეონ ბატონიშვი- ლის ოქმით 1779 წ. 20. V	434
459. არზა დავით მალალაშვილისა ყმის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1779 წ. 21. V	435
460. არზა სააკასი ბეგრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 27. V	435
461. არზა ზაალ გურამიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 4. VI	436
462. არზა ბერო გვილიაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 6. VI	437
463. არზა რევაზ გვდეანიშვილის ქერივის თინათინისა სამართლის მი- ცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 7. VI	438
464. არზა ბარძიმ მაჩაბლისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 8. VI	440
465. არზა იორამ თარხნიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 12. VI	441
466. არზა პაატა თოფჩიბაშისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქ- მით 1779 წ. 20. VI	442
467. არზა აბრამ მღვდლისა გამოსაღების თაობაზე ანტონ I-ის ოქმით 1779 წ. 26. VI	443
468. არზა იესე მსაქულისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 1.VII	444
469. არზა სართიკალის მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 1. VII	445
470. არზა თალალასი ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 9. VII	446
471. არზა ფალავანდიშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 12. VII	447
472. არზა ზაალ საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1779 წ. 13. VII	447

473. არზა ქაიხოსრო გვიმყრელისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 19. VII	448
474. არზა ერასტი გოსტაშაბიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 19. VII	449
475. არზა რევაზ გვიმყრელისა გაყრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 3. VIII	450
476. არზა ზაალ ჭავჭავიშვილისა ღალის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1779 წ. 14. VIII	451
477. არზა პავლე მარკოზაშვილისა ჭამაგირის განწესებაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 25. VIII	452
478. არზა შიოშ საყვარელიძისა ღალის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1779 წ. 4. IX	452
479. არზა თეოდორე შაყულაშვილისა ყმობის თაობაზე დარეჯან დედოფ- ლის ოქმით 1779 წ. 26. IX	453
480. არზა იესე ბარათაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 8. XII	454
481. არზა ბეინვალელთა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 12. XII	455
482. არზა იესე მეფურიშვილის ქერივისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 18. XII	456
483. არზა მოძღვართ-მოძღვარ ნიკოლოზისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1779 წ. 20. XII	457
484. არზა გაბაშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 4. I	458
485. არზა გრიგოლ ხუციშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1780 წ. 4. I	459
486. არზა იესე მსაჯულისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1780 წ. 9. I	460
487. არზა ალექსანდრე ექიმისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 10. I	460
488. არზა ზაალ გურამიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 27. I	461
489. არზა ყვარდლის ქერივისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 13. II	462
490. არზა გლახა თარხნიშვილისა ხარის თაობაზე მდივანბეგთა ოქმით 1780 წ. 4. III	463
491. არზა შოშია საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1780 წ. 5. III	464
492. არზა მახარებელ ელისაბედაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 23. III	465
493. არზა საყვარელიძეებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 28. III	466
494. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე იულონ ბატონი- შვილის ოქმით 1780 წ. 29. III	467

495. არზა დავით გოგიბედაშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1780 წ. 2. IV	468
496. არზა ფარსადან ესიტაშვილისა სისხლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 2. IV	469
497. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 6. IV	470
498. არზა პაისიოს სამთავენელისა გამოსაღების თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1780 წ. 6. IV	470
499. არზა სესიკასი ყმის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1780 წ. 6. IV	471
500. არზა ზაზა მალალაშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 7. IV	472
501. არზა მანგლელისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 13. IV	473
502. არზა შუამთის მოძღვართ-მოძღვრის ნიკოლოზისა შეყრილობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 26. IV	474
503. არზა პაატა ციციშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 14. V	475
504. არზა ნოდარიშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 26. V	476
505. არზა თედორე ხახანაშვილისა ყმობის თაობაზე მდივანბეგთა ოქმით 1780 წ. 26. V	477
506. არზა საყვარელიძეებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 30. V	479
507. არზა გოგია მკერეალის მეუღლისა მორიგის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 31. V	480
508. არზა ზაზა თარხნიშვილისა ყმის თაობაზე მდივანბეგთა განჩინებით 1780 წ. 4. VI	480
509. არზა შიოშ საყვარელიძისა ძმის მკურნალობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 6. VI	481
510. არზა ლუარსაბ ქარუმიძისა სახელოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 13. VI	482
511. არზა ერეკლე ფალავანიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 25. VI	483
512. არზა იოანესი და ნიკოლოზისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 30. VI	484
513. არზა აქიმ მუქასი მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 21. VII	485
514. არზა პაატასი და ზაქარიასი ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 31. VII	485
515. არზა პაატა თოფჩიბაშისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 22. VIII	486
516. არზა ზურაბ ნახუცრიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 31. VIII	488

517.	არზა ენისელთ მოურავისშვილებისა და ნოდარიშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 3. IX	488
518.	არზა ელიზბარ დავითიშვილისა მამულის თაობაზე ლევან ბატონიშვილის ოქმით 1780 წ. 26. IX	490
519.	არზა გიორგი ხუზაურისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 12. X	490
520.	არზა ეივაზალუელებისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1780 წ. 15. X	491
521.	არზა ქაიხოსრო გიეიყრელისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 17. X	492
522.	არზა თედდორე ხაზანაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 6. XII	493
523.	არზა ქალაქის მოურავის დავითისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 16. XII	494
524.	არზა გოგია გიგოლაშვილისა მამულის თაობაზე ლეონ ბატონიშვილის ოქმით 1780 წ. 20. XII	494
525.	არზა ადამ ყარაგოზისშვილისა განაჩენის აღსრულების თაობაზე მდივანბეგთა ოქმით 1781 წ. 13. I	496
526.	არზა ოპანა ბეგიჯანაშვილისა ყმობის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1781 წ. 30. I	497
527.	არზა იოანე ბერძენისა ოთახის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 26. II	498
528.	არზა თეიმურაზ ფაველინიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1781 წ. 3. III	498
529.	არზა იოანე მდივნისა ვალის თაობაზე მოწმეთა მოწმობით 1781 წ. 4. III	499
530.	არზა არჩევან ფიცხელაურისა სამართლის მიცემაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1781 წ. 10. III	502
531.	არზა რევაზ თაყაშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 20. III	502
532.	არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე მდივანბეგთა განჩინებით 1781 წ. 19. IV	503
533.	არზა მარტყოფელი მღვდლის ცოფიკასშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1781 წ. 26. IV	505
534.	არზა იოანე ჭავჭავაძისა ყმის თაობაზე იესე მდივანბეგის ოქმით 1781 წ. 30. IV	506
535.	არზა ზაალ დავითიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1781 წ. 15. V	507
536.	არზა ივანესი ყმობის თაობაზე ანტონ კათალიკოსის ოქმით 1781 წ. 6. V	507
537.	არზა ზაალ გურამიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1781 წ. 7. V	508
538.	არზა დიმიტრი ეშქიკლასბაშისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 8. V	509

539. არზა იაკობ და ბერი ფალავანდიშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლეთ II-ის ოქმით 1781 წ. 25. V 511
540. არზა ოქრომქედლიშვილისა კერძისა ღალის თაობაზე ამილახვარ-მდივანბეგის იესეს ოქმით 1781 წ. 10. VI 511
541. არზა ავთანდილ ბაბალაშვილისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 29. VI 512
542. არზა გორელებისა სამოვრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 4. VII 513
543. არზა იესე ბარათაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 4. VII 515
544. არზა ელიზბარ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 11. VII 515
545. არზა კოზმან ბერძნისა ეკლესიის მამულის მიბარების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 7. VIII 517
546. არზა ბოდბელისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 20. VIII 517
547. არზა მურსაყული აღასი გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 31. VIII 518
548. არზა ივანე მალალაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ანტონ კათალიკოსის ოქმით 1781 წ. 5. IX 519
549. არზა ადამ ყარაგოზიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 6. IX 520
550. არზა დავით-გარეჯის წინამძღვრისა პურის შესახებ ქუშიჩიბაშოიანე აბაშიძის ოქმით 1781 წ. 26. IX 521
551. არზა შიომ საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 28. IX 521
552. არზა ზაალ ყაფლანიშვილისა განაჩენის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 15. X₁ 523
553. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 17. X 524
554. არზა ზაალ გურამიშვილისა ყმების შევიწროების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 27. X 525
555. არზა ზაალ ტერიშვილისა გრემისხევის აშენების თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1781 წ. 27. XI 525
556. არზა თუმანიშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 1. XII 526
557. არზა ელიზბარ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1781 წ. 20. XII 527
558. არზა დათუა ოქრომქედლიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1781 წ. 21. XII 527
559. არზა იოვანე მამუჩიშვილისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1782 წ. 29. I 528
560. არზა ქვისმკრელებისა ხელფასის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 11. II 529
561. არზა პაატა ციციშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის

ოქმით 1782 წ. 21. II	530
562. არზა იაგულანთ ისაიას ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 6. III	531
563. არზა ლთისია თათრიშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 7. III	532
564. არზა ღვთისია თათრიშვილისა ყმობის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1782 წ. 10. III	533
565. არზა პაპა უძილაურისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1782 წ. 13. III	534
566. არზა ჰაატა ციციშვილისა სამღებროს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 19. III	535
567. არზა ეფთვიმე მღვდლისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 20. III	536
568. არზა თეიმურაზ ფაქეღინიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 21. III	537
569. არზა ნიკოლოზ მირზაშვილისა სახელოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 24. III	537
570. არზა ნიკოლოზ ასატურაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 15. IV	538
571. არზა თამაზა ოთანაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 23. IV	540
572. არზა იესე მსაჯულისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 3. V	541
573. არზა გიორგი დათუნაშვილისა ღუქნისა და სახლის ალაგის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1782 წ. 11. V	542
574. არზა ოქრომქედლიშვილის ქვრივისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1782 წ. 18. V	543
575. არზა ერასტი გოსტაშაბისშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 25. V	544
576. არზა შოშია საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1782 წ. 27. V	545
577. არზა შარმაზანას დედისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმითა და მსაჯულთა მოწმობით 1782 წ. 31. V	546
578. არზა რჩეულაშვილის ქვრივისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 7. VI	548
579. არზა შოშია საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1782 წ. 7. VI	549
580. არზა ბიჭიაშვილებისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 11. VI	550
581. არზა ელიზბარ დავითიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 11. VI	552
582. არზა დათუა ბადრიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 13. VI	552
583. არზა ნათლულ იოსებისა მორიგედან განთავისუფლების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 14. VI	553

584. არზა არაქვეან ფიცხელაურისა გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1782 წ. 21. VI.	554
585. არზა დავით მეფურიშვილისა სახლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 24. VI	555
586. არზა გოდერძი ციგრაუაშვილისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1782 წ. 28. VI	555
587. არზა ონოფრე მღვდლისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 29. VI	556
558. არზა ნიკოლოზ მანგლელისა ღალის თაობაზე ერეკლე II-ისა და დარეჯან დედოფლის ოქმებით 1782 წ. 18. VII	557
589. არზა ფალავანიშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 20. VII	558
590. არზა დათუა მაჩაბლისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 29. VII	559
591. არზა ზურაბ ფეშანგიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 4. VIII	560
592. არზა გოგია ზუმბულიძისა ღალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 20. VIII	561
593. არზა გიორგი ციციშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 29. VIII	562
594. არზა დათუა ოქრომქველიშვილისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1782 წ. 5. IX	562
595. არზა გოგია ალადაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 5. IX	563
596. არზა ელიზბარ დავითიშვილის დედისა ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 9. IX.	564
597. არზა ასლამაზ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 10. IX	564
598. არზა დათუა მაჩაბლისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 10. IX	565
599. არზა შიოშ საყვარელიძისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1782 წ. 11. XI	566
600. არზა შიოშ საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 12. XI	567
601. არზა ჩანდიერიანთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 18. IX	568
602. არზა მელეინეთხუციშვილებისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 23. IX	568
603. არზა თეიმურაზ ჭავჭავაძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 3. X	570
604. არზა აბაზაძეებისა ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1782 წ. 31. X	570
605. არზა ზაალ ყაფლანიშვილისა ღალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 11. XI	571

606.	არზა ფალაუანდიშვილებისა გამოსალების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 20. XII	572
607.	არზა იოსებ გედევანიშვილის დედისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 20. XII	573
608.	არზა ბეცია გედეონისშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 29. XII	574
609.	არზა ბეჟან შვედლისა თეთრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1782 წ. 31. XII	575
610.	არზა ნიკოლოზ მორარეთხუცისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 18. I	577
611.	არზა მურვანიშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 20. I	577
612.	არზა თადია ნაცვალისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 8. II	578
613.	არზა ფარემუზა ბუშის შვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 12. II	579
614.	არზა იესე მსაჯულისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 18. II	580
615.	არზა ფალაუანდიშვილებისა გაყრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 23. III	583
616.	არზა შოშია საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვი- ლის ოქმით 1783 წ. 27. III	583
617.	არზა პაატა ციციშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 27. III	585
618.	არზა გიორგი თუმანიშვილისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონი- შვილის ოქმით 1783 წ. 7. IV	586
619.	არზა ასლამაზ დავითაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 8. IV	587
620.	არზა პაატა ციციშვილისა სამღებროს თაობაზე დარეჯან ღუღოფ- ლის ოქმით 1783 წ. 19. IV	587
621.	არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 26. IV	588
622.	არზა მურვანიშვილებისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1783 წ. 16. V	589
623.	არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე მღივანბეგთა ოქმით 1783 წ. 15. VI	590
624.	არზა იულიოს ნიქოზელისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 17. V	591
625.	არზა გოსტაშაბისშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 19. VI	592
626.	არზა იასე ფაველენიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 2. VII	593
627.	არზა თამაზა ლომაურიძისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 2. VII	594

628. არზა იოანე გედეონიშვილისა ლალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 29. VII	594
629. არზა ლავერენტი ბერძნისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 5. VIII	595
630. არზა ივრიაშვილის ქვრივისა გზის თაობაზე ანტონ I-ის ოქმით 1783 წ. 18. VIII	596
631. არზა თუმანიანთა ეკლესიის აშენების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 29. VIII	597
632. არზა გიორგისა და ოქრაშვილებისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 8. IX	599
633. არზა ფრიდონაშვილის ქვრივისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 9. IX	599
634. არზა კალაურის მოურავის დედის მაიასი ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 14. IX	600
635. არზა დავით აფხაზიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 14. IX	601
636. არზა სულხან ბეგთაბეგისძისა მამულის თაობაზე მდივანბეგთა განჩინებით 1783 წ. 14. X	602
637. არზა ბეჟან ზანდუკელისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1783 წ. 24. XI	604
638. არზა ოსეფა ნაზარბეგის შვილისა სახლის მიცემის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 4. I	605
639. არზა შიო ბუნაძისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1784 წ. 13. I	607
640. არზა ზაალ ყაფლანიშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 10. II	607
641. არზა იოსებ მამაცაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 20. II	609
642. არზა ერასტი გოსტაშაბიშვილისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1784 წ. 23. II	610
643. არზა ერასტი ნამორაძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 1. III	611
644. არზა იულიოზ ნიქოზელისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 3. III	612
645. არზა იულიოს ნიქოზელისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 4. III	613
646. არზა ნიკოლოზ ალავერდელისა სამწყსოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 9. III	614
647. არზა ბერი აფხაზიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 20. III	615
648. არზა დათუა ოქრომკედლიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1784 წ. 23. III	615
649. არზა რუისის ღმრთაების კრებულისა სახლის ქირის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 24. III	618

650. არზა იოვანე ჯაეახიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 30. III	617
651. არზა პეტრე თაყინაშვილისა ყმობის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1784 წ. 2. IV	618
652. არზა ოსიაურელთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 3. IV	619
653. არზა ერასტი გოსტაშაბისშვილისა სამართლის მიცემაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1784 წ. 16. IV	620
654. არზა ლუარსაბ მაყაშვილისა გზის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 18. IV	621
655. არზა ბეჟანისშვილისა ჯალაბისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 19. IV	621
656. არზა ყორღანაშვილებისა ღალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 30. IV	622
657. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმების თაობაზე მსაჯულთა ოქმით 1784 წ. 8. V	623
658. არზა მანუჩარ სულთნიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 14. V	624
659. არზა ლუარსაბ ონანაშვილის დედისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 14. V	625
660. არზა მანუჩარ სულთნიშვილისა წისკვილის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1784 წ. 21. V	626
661. არზა აბაზაძეებისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1784 წ. 24. V	267
662. არზა თეოდორე ნარიკაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1780 წ. 24. V	627
663. არზა გუქა ამირჯიბისა ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1784 წ. 4. VI	628
664. არზა ზაალ დავითიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 6. VI	629
665. არზა დიმიტრი საგინაშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1784 წ. 12. VI	630
666. არზა ზაალ და ელიზბარ დავითიშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 14. VI	631
667. არზა მანუჩარ სულთნიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1784 წ. 21. VI	633
668. არზა დავით გოგიბედაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 22. VI	634
669. არზა მანუჩარ მდიენისა ვალის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1784 წ. 25. VI	635
670. არზა გორგელებისა ტივის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 30. VI	636
671. არზა დავით ოქროშქედლიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1784 წ. 21. VII	636

672. არზა დავით თუთუნაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1784 წ. 29. VIII	637
673. არზა თამაზ ქეშიქჩიბაშის ნაიბისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 1. IX	638
674. არზა პაპალა სამთლიყუდაშვილის ქერივისა ამილახვარ-მდივანზე იესეს ოქმით 1784 წ. 16. IX	639
675. არზა ერასტი გოსტაშაბისშვილისა ყმის თაობაზე მდივანბეგების ოქმით 1784 წ. 22. XI	640
676. არზა ზაალ საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1784 წ. 26. XI	641
677. არზა თედორე ხახანაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1784 წ. 19. XII	642
678. არზა მანუჩარ ლაშქარნივისისა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1785 წ. 9. I	643
679. არზა გიორგი ურუმბეხაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 20. I	643
680. არზა ნიკოლოზ გერმანოზიშვილის ქერივისა ულუფის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 22. I	644
681. არზა მამუკა გუგულაშვილის ქერივის შვილის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 27. I	645
682. არზა მელეინთხუციშვილებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 30. I	646
683. არზა ქაიხოსრო მოურავისა წისქვილის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 3. II	647
684. არზა ნაცვალ მერაბისა საწისქვილოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 14. II	648
685. არზა დიმიტრი ახმეტელაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 20. II	649
686. არზა ვაბრიელ დეკანოზისა მისი მაჩაბლებისათვის მიბარების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1785 წ. 25. II.	650
687. არზა ვახუშტი ჭავჭავიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 13. III	651
688. არზა შავერდა არეშიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 27. III	653
689. არზა თადეების ღმრთისმშობლის ყმათა ყმობის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1785 წ. 11. IV	653
690. არზა წინამძღვარ თეოდოსისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 21. IV	653
691. არზა ფირიანთ გოვიას ქერივისა სახლის ადგილის თაობაზე კათალიკოზ ანტონ II-ის ოქმით 1785 წ. 7. V.	654
692. არზა იოანე თაქთაქიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 8. V	656
693. არზა არღუთაშვილის ქერივისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 10. V	657

694. არზა იოანე ჭავჭავაძის დედისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 17. V	658
695. არზა დოლენჯიშვილებისა ყმობის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1785 წ. 20. V	659
696. არზა იოვანე მამუჩიშვილისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1785 წ. 3. VI	660
697. არზა შანშე მილახორისა მამულის თაობაზე მღვიანბეგთა ოქმით 1785 წ. 12. VII	660
698. არზა პაპა ელიარაშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1785 წ. 12. VII	662
699. არზა რუსისშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 27. VII	663
700. არზა თუმანიშვილებისა ღალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1783 წ. 3. VIII	665
701. არზა გიორგი კოშორიძისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 6. VIII	666
702. არზა ელენე ქვრივისა ღალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 13. VIII	667
703. არზა პაატა მეითრის შვილის ქვრივ-ობლისა სახლის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1785 წ. 24. VIII	668
704. არზა წინამძღვარ თეოდოსისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 4. X	669
705. არზა ლელუაშვილისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 22. XI	669
706. არზა ბერუა ქურდაძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 23. XI	670
707. არზა თარხანა ყორღანაშვილისა ყორღანაშვილისა ყმის დახსნის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 30. XI	671
708. არზა სიხარულ მკედლისშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1785 წ. 8. XII	672
709. არზა იულიოს ნიჭოზელისა წიგნებისა და ყმის თაობაზე დიკასტერიისადმი ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 11. XII	673
710. არზა აბრამისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 19. XII	675
711. არზა გოგიბედაშვილებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1785 წ. 22. XII	676
712. არზა პაპუა საგინაშვილისა ყმა-მამულის გასყიდვის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 2. I	676
713. არზა გიორგი წნორიაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 1. III	678
714. არზა შანშე მილახვრისა ჭამაგირის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 4. III	678
715. არზა დავით-გარეჯის წინამძღვარ თეოდოსისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 13. III	679

716. არზა მელენეთხუცისშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 17. III	680
717. არზა ბებურ ბებურიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786. წ. 18. III	681
718. არზა ელენე ბებურიშვილისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1786 წ. 24. III	681
719. არზა დავით-გარეჯის წინამძღვარ თეოდოსისა ყმის თაობაზე ერეკ- ლე II-ის ოქმით 1786 წ. 27. III	683
720. არზა ოთიაშვილებისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 14. IV	683
721. არზა იოანე მუხრანბატონის შვილისა სახლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 14. IV	684
722. არზა იასე საყვარელიძისა მიცვალებულთა წირვის თაობაზე ერეკ- ლე II-ის ოქმით 1786 წ. 18. IV	685
723. არზა მოსესი და ხოსროსი სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1786 27. V	686
724. არზა სოლომონ ფანიაშვილისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 15. V.	688
725. არზა ნინია ეაშქაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 16. VI	689
726. არზა იასე ფავლენიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფ- ლის ოქმით 1786 წ. 17. VI	689
727. არზა მარლიშვილებისა გაყრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 6. VIII	690
728. არზა მათე მღვდლისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 14. VIII	691
729. არზა ნინია ციციშვილის ქვრივისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 30. VIII	692
730. არზა შარმაზან მენაბდიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დე- დოფლის ოქმით 1786 წ. 4. IX	693
731. არზა ადამ ყარაგოზისშვილის ქვრივ-ობლებისა გამოსაღების თაობა- ზე ეახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1786 წ. 6. IX,	694
732. არზა ავეტია შაქარაშვილის ხიზნისა მორიგის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 11. IX	695
733. არზა ზურაბ თუმანიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 19. IX	695
734. არზა პაისიოს სამთავნელისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 5. X	696
735. არზა ენისელთ მოურავის დიმიტრისა საკირეს თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1786 წ. 5. X	697
736. არზა გურჯიძეებისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1786 წ. 10. X	697
737. არზა როსტომ ერისთვისშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 22. X	698

738. არზა ბერუასი და გოგიასი გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 6. XI	699
739. არზა ოთარ ამილახერიშვილისა მორიგის გამოყვანის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 7. XI	700
740. არზა პაატა თოფჩიბაშისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 19. XI	701
741. არზა შიხინაანთ გაბრიელასი და გრიგორასი ვალის თაობაზე ერეკ- ლე II-ის ოქმით 1786 წ. 26. XI	702
742. არზა გოგია ნასახჩიბაშისა საწყლისპიროს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 24. XI	702
743. არზა თევდორე ხახანაშვილისა განაჩენის აღსრულებაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 24. XI	703
744. არზა ზუა საგინაშვილისა საბალახის თაობაზე დარეჯან დედოფ- ლის ოქმით 1786 წ. 30. XI	704
745. არზა ქაიხოსრო სალთხუცესისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 1. XII	706
746. არზა ფერიასი მორიგის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 2. XII	706
747. არზა დეკანოზ ტერ-არაქელასი ეკლესიის გალავანში ნეხვის ჩაყრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 5. XII	708
748. არზა თათარაშვილის ქალაბისა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1786 წ. 11. XII	709
749. არზა ქვათახევის წინამძღვრის ანტონისა სახლების თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1786 წ. 15. XII	710
750. არზა იოანე ალავერდელისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფ- ლის ოქმით 1786 წ. 15. XII	711
751. არზა მოძღვართ-მოძღვრის ნიკოლოზისა ბაჟის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1786 წ. 21. XII	712
752. არზა მზექაბუკ მდივანბეგისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 27. XII	713
753. არზა თამაზა თურქისტანიშვილის ქერიე-ობლისა მამულის თაობა- ზე ერეკლე II-ის ოქმით 1786 წ. 28. XII	713
754. არზა იოთამ ტატიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 19. II	714
755. არზა ნიკოლოზ მირზაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 (?) წ. 20. II	715
756. არზა კალატოზებისა ხელფასის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1787 წ. 22. II	716
757. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 19. III	717
758. არზა მთავარეპისკოპოს იოსაფისა ყმათა სამსახურის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 11. IV	717

759. არზა ეგნატი თუმანიშვილისა ყმა-მამულის წილის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 16. IV	718
760. არზა ორუჯასი და უსუფასი ცხენის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1787 წ. 18. IV	720
761. არზა ალადათაშვილებისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 26. IV	720
762. არზა სამთავნელ პაისიოსისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 12. V	723
763. არზა როსტომ ჩარხუაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 21. V	724
764. არზა აბრამა ზანდარაშვილისა მამულის თაობაზე ანტონ I-ის ოქმით 1787 წ. 27 V	724
765. არზა ბეეან რატიშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 28. V	725
766. არზა შაბურიშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 4. VI	726
767. არზა ნინია ჭავჭავიშვილის ქვრივისა ყმის გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 6. VI	728
768. არზა ახურელთა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 28. VI	729
769. არზა მეჭინიბე იორდანეს დედისა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1787 წ. 27. VI	730
770. არზა თეიმურაზ ფაეღენიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 7. VII	731
771. არზა მთაწმინდის იოაკიმისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 9. VII	732
772. არზა თევდორე ხახანაშვილისა თავისთავის მიზარების შესახებ ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 10 ივლისი	733
773. არზა იოსებ თულაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 24. VII	734
774. არზა ამირჯიბის ყმებისა წყლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 25. VII	735
775. არზა ჭავარა მახვილაძისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 5. VIII	736
776. არზა ოფრეთელი არუთენასი მორიგის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1787 წ. 10. VIII.	737
777. არზა პაპა მუშრიბის დედისა ეკლესია-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 11. VIII	738
778. არზა ზაალ ყაფლანისშვილისა განაჩენის ვაახლეებაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 4. X	740

779. არზა გიორგი თუმანიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 11. X	741
780. არზა ფარსადან ესიტაშვილისა ყმის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1787 წ. 10. X	742
781. არზა სულხან ხიმშიაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 12. XI	742
782. არზა ეგნატი თუმანიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 15. XI	743
783. არზა კაცია სხირტლაძისა სახელოს ბოძებაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 30. XI	744
784. არზა ეგნატი თუმანიშვილისა ქონების გაყოფაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1787 წ. 2. XII	746
785. არზა კვიციანელთა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1787 წ. 13. XII	746
786. არზა ნინია ბებურიშვილისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1787 წ. 15. XII	747
787. არზა შიო ჯობინაშვილისა ცხენის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 8. I	748
788. არზა პეტრე კაკოზანშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 20. I	749
789. არზა დავით გერმანოზისშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 24. I	750
790. არზა იოსებ მალალაშვილისა ყმის თაობაზე ანტონ I-ის ოქმით 1788 წ. 28. I	750
791. არზა ლეთისავარასი ყმობის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1788 წ. 16. II	751
792. არზა თეიმურაზ ჭავჭავიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1778 წ. 29. II	752
793. არზა თამაზა ამირალაშვილისა ღუქნის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1788 წ. 11. III	753
794. არზა შიო ბეგიაშვილისა გამოსაღების თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1788 წ. 11. III	753
795. არზა იესე ბარათაშვილის ობლებისა ღალის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1788 წ. 19. III	754
796. არზა დათუნა ოთარაშვილისა ოქმის ბოძებაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1788 წ. 29. III	755
797. არზა თეიმურაზ ჭავჭავიშვილისა ყმის თაობაზე მდივანბეგთა ოქმით 1788 წ. 18. IV	755
798. არზა გლაზა თარხნიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 22. IV	757

799. არზა მარიამისა გამოსაღების თაობაზე ოთარ ამილახერის ოქმით 1788 წ. 30. IV	758
800. არზა იოაკიმისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 4. V	759
801. არზა ავალიშვილებისა ყმის მიხარების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1788 წ. 12. V	760
802. არზა ლევან აბაზაძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 16. V	760
803. არზა პაატა მამაცაშვილისა ყმის სამსახურის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 20. V	762
804. არზა შედანაშვილებისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 26. V	763
805. არზა თევდორე ხახანაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 3. VI	764
806. არზა თუმანიშვილებისა ეკლესიის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1788 წ. 20. VI	765
807. არზა პეტრე შოლარისა ღალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 27. VI	767
808. არზა ეგნატი თუმანიშვილისა ღალის თაობაზე მდივანბეგთა ოქ- მით 1788 წ. 1. VII	767
809. არზა ზაალ დაეითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 9. VII	769
810. არზა მელიენთხუციშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 16. VII	770
811. არზა ბეჟან ფალენიშვილისა ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1788 წ. 29. VII	772
812. არზა გოსტაშაბისშვილებისა წისქვილის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 31. VIII	772
813. არზა აღაიანელებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 18. IX	773
814. არზა ზაალ დაეითიშვილისა ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1788 წ. 11. X	774
815. არზა ბეჟან მინბაშისა თამასუქის თაობაზე ოთარ ამილახვარის ოქ- მით 1788 წ. 13.	775
816. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 14. X	776
817. არზა მთავარეპისკოპოს პაისიოსისა ღალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 16. X	777

818. არზა ზურაბ ზითარიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 25. X	778
819. არზა სოლომონ აბაზაძისა სამართლის მიცემაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1788 წ. 7. XI	779
820. არზა გოგია თუმანიშვილისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1788 წ. 10. XI	780
821. არზა ზაზა ციციშვილისა ყმის თაობაზე კათალიკოს ანტონ II-ის ოქმით 1788 წ. 25. XI	781
822. არზა შუამთის მოძღვართ-მოძღვრის ნიკოლოზისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1788 წ. 27. XI	782
823. არზა ტერ-მელქისაძევისა გამოსავალის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1788 წ. 27. XI	785
824. არზა დავით მგალობლიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1788 წ. 10. XII	786
825. არზა პეტრე ამირანაშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმითა და მდივანბეგთა განჩინებით 1788 წ. 12 დეკემბერი	787
826. არზა გიორგი ფისაძისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1788 წ. 18. XII	788
827. არზა იესე ბარათაშვილის ობლებისა ვალის თაობაზე მდივანბეგთა განჩინებით 1788 წ. 18. XII	790
828. არზა იაკოვ ვარდუაშვილისა ყმობის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1788 წ. 20. XII	792
829. არზა ოთარ ამილახერისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 4. I	793
830. არზა ბეჟან რატიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 10. I	794
831. წიგნი გაბრიელ ყაზიბეგიშვილისა თავაურების არზის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 12. I	795
832. არზა დემეტრე ველაძისა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1789 წ. 24. I	796
833. არზა წინამძღვარ თეოდოსისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 28. I	796
834. არზა მეტურკლე გოგიასი გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1789 წ. 30. I	797
835. არზა ზაქარია კალმახელიძისა და შოშია მჩითავეისა ვალის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1789 წ. 12. III	798
836. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1789 წ. 19. III	799

837. არზა ბეჟან ზანდუჯელისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 27. III	799
838. არზა სულხან ხიმშიაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1789 წ. 13. IV	800
839. არზა იოსებ ციხისთვისშვილისა ვალის თაობაზე ალექსანდრე ბა- ტონიშვილის ოქმით 1789 წ. 8. V	802
840. არზა მეტეხში მსახლობელთა ციხის კედლის აგების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 11. V	803
841. არზა დავით ბოდბელისა წისკვილის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1789 წ. 13. V	804
842. არზა დავით გოგიბედაშვილისა ღალის თაობაზე გიორგი ბატონი- შვილის ოქმით 1789 წ. 25. V	805
843. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1789 წ. 2. VI	806
844. არზა ზურაბ ფალავანიშვილისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფ- ლის ოქმით 1789 წ. 3. VI	807
845. არზა გიორგი პარკაძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 7. VI	809
846. არზა ავთანდილ ბაბალაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1789 წ. 16. VI	810
847. არზა იუსტინე ურბნელისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1789 წ. 23. VI	811
848. არზა გორელებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 27. VI	812
849. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 29. VI	815
850. არზა წინამძღვარ თეოდოსისა ცხენის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 30. VI	816
851. არზა გოგია ნასახიბაშის ნაიბისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1789 წ. 2. VII	817
852. არზა დავით გოგიბაშვილისა ყმის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1789 წ. 3. VII	818
853. არზა მეთოდი მდივანბეგისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქ- მით 1789 წ. 3. VII	818
854. არზა ზაზა ამირეჯიბისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 7. VII	819
855. არზა პაატა მეთარისშვილის კერძე-ობლებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 10. VII	820

856. არზა დარჩიას ობლის დანელასი მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1789 წ. 20. VII	822
857. არზა მაყაშვილებისა ლალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 22. VII	822
858. არზა იოსებ მგლიშვილისა გამოსალების თაობაზე ეახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1789 წ. 25. VII	824
859. არზა ყაფიჩისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1789 წ. 28. VII	825
860. არზა გოგია თუმანიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 20. VIII	825
861. არზა გორელებისა ღვინის გამოსალების თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1789 წ. 27. VIII	826
862. არზა მანუჩარ ლაშქარნიებისა პურის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 29. VIII	827
863. არზა მანუჩარ ლაშქარნიებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 29. VIII	828

დნიბეკლა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის
სარედაქციო-საგამომცემლო საბჭოს დადგენილებით

ИБ 1673

*

გამომცემლობის რედაქტორი ლ. კოტრიკაძე
კორექტორი ე. ჩხარტიშვილი

გადაეცა წარმოებას 14.9.1979; ხელმოწერილია დასაბეჭდად 1.6.1981;
ქალაქის ზომა 60×90¹/₁₆; ქალაქი № 1; ნაბეჭდი თაბახი 54.8;
საარჩევო-საგამომცემლო თაბახი 41.4;

უე 01116;

ტირაჟი 1000;

შეკვეთა № 3162;

ფასი 5 მან.

გამომცემლობა „მეცნიერება“, თბილისი, 380060, კუტუზოვის ქ., 19
Издательство «Мецниереба», Тбилиси, 380060, ул. Кутузова, 19

საქ. სსრ მეცნ. აკადემიის სტამბა, თბილისი, 380060, კუტუზოვის ქ., 19
Типография АН Груз. ССР, Тбилиси, 380060, ул. Кутузова, 19